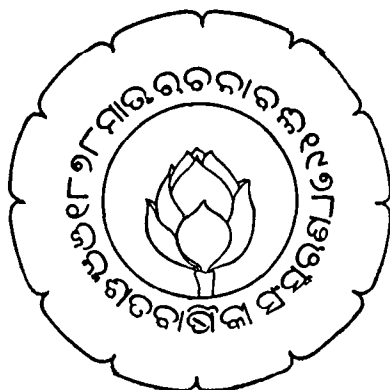

ଶ୍ରୀମା

ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ

ଫେବୃଆରୀ ୨୧, ୧୮୭୮

ଭରତବର୍ଷରେ ପଦାର୍ପଣ

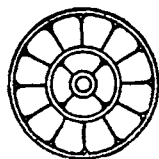
ମାର୍ଚ୍ଚ ୨୯, ୧୯୧୪

ମହାପ୍ରୟାଣ

ନଭେମ୍ବର ୧୭, ୧୯୭୩

ଜନ୍ମଗତବାସିନୀ

ଫେବୃଆରୀ ୧୯୭୮

ନାଟ୍ୟ-ରଚନାବଳୀ

ଦ୍ଵିତୀୟ ଖଣ୍ଡ

ବହୁପୁର କଥା

ମାତୃରଚନାବଳୀ : ଦ୍ଵିତୀୟାଂଶ
ଶ୍ରୀମା'ଙ୍କ “Words of Long Ago” ଉତ୍କଳ ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ

ଅନୁବାଦ :
ଶ୍ରୀ ଚିତ୍ତରଞ୍ଜନ ଦାସ

ପ୍ରଥମ ମୁଦ୍ରଣ : ୧୫ ଅଗଷ୍ଟ ୧୯୯୧

ସର୍ବସ୍ୱତ୍ୱ ସଂରକ୍ଷିତ
© ଶ୍ରୀଅରବିନ୍ଦ ଆଶ୍ରମ ଟ୍ରଷ୍ଟ, ପଣ୍ଡିଚେରୀ-୬୦୫୦୦୨

ପ୍ରକାଶକ :
ନବଲୋକ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ, ପ୍ରକାଶନ ବିଭାଗ
ଶ୍ରୀଅରବିନ୍ଦ ଆଶ୍ରମ, ପଣ୍ଡିଚେରୀ-୬୦୫୦୦୨

Printed at Navaljyoti Press, Sri Aurobindo Ashram,
Pondicherry-605002, India.

ପ୍ରକାଶକଙ୍କ ଚିପ୍ପପତ୍ରୀ

ରଚନାବଳୀର ଏହି ଖଣ୍ଡଟିରେ କେବଳ ପ୍ରାର୍ଥନା ଓ ଧ୍ୟାନମାଳାକୁ ଗୁଡ଼ିଦେଲେ ୧୯୭୦ ମସିହା ପୁର୍ବରୁ ମାଆଙ୍କର ଲିଖିତ ସମସ୍ତ ରଚନାକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବେ କରାଯାଇଛି । ୧୯୮୦ରେହିଁ ମାଆ ସ୍ବାୟୀଭାବରେ ପଣ୍ଡିଚେରୀରେ ରହିବାକୁ ଆସିଥିଲେ । ଏହି ଖଣ୍ଡଟିକୁ ସ୍ବାତନ୍ତ୍ର ଭାବରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇଛି, ବିଷୟବସ୍ତୁର ପ୍ରକୃତି ଓ ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ଅନୁସାରେ ଏହି ବିଭଜନଟି କରାଯାଇଛି ।

ପ୍ରଥମ ଦୁଇ ଭାଗରେ, ସର୍ବପ୍ରଥମେ ୧୯୫୭ରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥିବା ମାଆଙ୍କର ପ୍ରଥମକାଳୀନ ଲେଖାଗୁଡ଼ିକର ଏକ ଚୟନ ବହୁପୂର୍ବର କଥାର ସମୁଦାୟ ଅଂଶଟିକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯାଇଛି । ସେହି ବର୍ଷ *Paroles d' autrefois* ନାମରେ ଯେଉଁ ଫରାସୀ ପୁସ୍ତକଟି ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥିଲା, ତାହା ପୂର୍ବର କଥା ହେଉଛି ତାହାର ଇଂରାଜୀ ଅନୁବାଦ । ଫରାସୀ ପୁସ୍ତକଟି ୧୯୫୫ରେ ପୁନଃମୁଦ୍ରିତ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ୧୯୫୮ ଓ ୧୯୭୪ରେ ଇଂରାଜୀ ଅନୁବାଦଟିର ମଧ୍ୟ ପୁନଃମୁଦ୍ରିତ ହୋଇଥିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନର ସଂସ୍କରଣଟିରେ ପ୍ରଥମ ଭାଗର ବିଷୟଗୁଡ଼ିକୁ ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ଅନୁସାରେ ପୁନର୍ବାର ସଜାଇ ଦିଆଯାଇଛି । *Conte saphirin*ର ଏକ ସଂଶୋଧିତ ଇଂରାଜୀ ଅନୁବାଦ (*A Sapphire Tale*)କୁ ସେଥିରେ ଆଣି ମିଶାଇ ଦିଆଯାଇଛି । ଏହି ଗଳ୍ପଟିର ମୂଳ ଏବଂ ଅନୁବାଦ ସର୍ବପ୍ରଥମେ ୧୯୫୭ ମସିହା ଫେବୃଆରୀ ମାସରେ ମାସିକ ପତ୍ରିକା *Mother India*ରେ ବାହାରିଥିଲା । ସେତେବେଳେ ମାଆ ପତ୍ରିକାଟିର ସମ୍ପାଦକଙ୍କୁ ମନୁଷ୍ୟ ପ୍ରକାଶ କରି କହିଥିଲେ ଯେ ସେହି ଗଳ୍ପଟିରେ “ଅଧ୍ୟମାନସ ସୃଷ୍ଟିର ଆଦର୍ଶ”ଟିକୁହିଁ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତ କରାଯାଇଛି । ପ୍ରଥମ ଖଣ୍ଡରେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଅଧିକା ବିଷୟ ମଧ୍ୟ ରହିଛି : “ଭବନା ସମ୍ବନ୍ଧରେ” ବିଷୟଟି ସହଜ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ଏକ ଅପ୍ରକାଶିତ ଚିପ୍ପପତ୍ରୀକୁ ସେହି ପ୍ରବନ୍ଧଟି ସହଜ ଆଣି ଗୁଠି ଦିଆଯାଇଛି । ୧୯୯୮ ମସିହାରେ “ଏକ କ୍ଷୁଦ୍ର ସାଧକଗୋଷ୍ଠୀ”ଙ୍କର ବୈଠକଗୁଡ଼ିକ ଲାଗି ମାଆ ଲେଖିଥିବା ପ୍ରବନ୍ଧଗୁଡ଼ିକୁ ଦ୍ଵିତୀୟ ଭାଗରେ ଆଣି ରଖାଯାଇଛି । ଏହି ଭାଗର ପ୍ରଥମ ପ୍ରବନ୍ଧଟି (ମଇ ୭, ୧୯୯୮) ପ୍ରଥମେ ଫରାସୀ ଭାଷାରେ *Quelques paroles, quelques prières* (୧୯୩୯) ନାମରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥିଲା । ଏବଂ, ଇଂରାଜୀ ଅନୁବାଦରେ *Words of the Mother*ର ୧୯୪୦ ସଂସ୍କରଣର (ଯାହା ପରେ *Conversations* ନାମରେ ପ୍ରକାଶିତ ହେଲା) ମୁଖବନ୍ଧ ରୂପେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥିଲା । ସେହି ପ୍ରବନ୍ଧଟିକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ସଂସ୍କରଣଟିରେ ତାହାର ପୁର୍ବର ସେହି ସ୍ଥାନରେ ଆଣି ରଖାଯାଇଛି । ମଇ ୭, ୧୯୯୮ରେ ହୋଇଥିବା ବୈଠକର ପ୍ରଶ୍ନଟି ବର୍ତ୍ତମାନର

ସମ୍ବରଣରେ ପ୍ରଥମ ଥର ପାଇଁ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଛି ଏବଂ ସେଇଟିକୁ ମାଆଙ୍କର ହସ୍ତଲିଖିତ ପାଣ୍ଡୁଲିପିରୁ ଉଦ୍ଧୃତ କରାଯାଇଛି । ପ୍ରଥମ ଓ ଦ୍ଵିତୀୟ ଭାଗର ଅନୁବାଦ-ଗୁଡ଼ିକୁ ଏହି ସମ୍ବରଣଟି ସକାଶେ ପୁରୁଷ ସଂଶୋଧକ କରିଦିଆଯାଇଛି ।

୧୯୧୧ ଏବଂ ୧୯୧୩ ମଧ୍ୟରେ ମାଆ ପାରିସ୍‌ରେ ବହୁଳ ଗୋଷ୍ଠୀରେ ବହୁ ସଂଖ୍ୟକ ପ୍ରବଚନ ଦେଇଥିଲେ । ଏଥିମଧ୍ୟରୁ ଦୁଇଟି, “ସ୍ଵପ୍ନା ବିଷୟରେ” ଓ “ସ୍ଵପ୍ନ ବିଷୟରେ”, ପସ୍ତୁତ ଗ୍ରନ୍ଥଟିର ପ୍ରଥମ ଭାଗରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଛି । ଆଗରୁ ତାହା ଫରାସୀ *paroles d'autrefois* (୧୯୪୭) ଏବଂ ଇଂରାଜୀ *Words of Long Ago* (୧୯୪୭)ରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିଲା । ଆଉ କେତୋଟି ପ୍ରବଚନ ମାଆଙ୍କର ଜୀବଦଶାରେ ଫରାସୀ ବା ଇଂରାଜୀ କୌଣସି ଭାଷାରେ କେବେ ପ୍ରକାଶ ପାଇ ନଥିଲା; ଏହି ଗ୍ରନ୍ଥର ତୃତୀୟ ଭାଗ ରୂପେ ତାହା ସବୁପ୍ରଥମ ଥର ସକାଶେ ଇଂରାଜୀ ଭାଷାରେ ଆନୁଦିତ ହୋଇ ପ୍ରକାଶ ପାଇଛି । ମାଆ ଅନେକ ସମୟରେ ବହୁଳ ଗୋଷ୍ଠୀ ଆଗରେ ସେହି ଗୋଟିଏ ପ୍ରବଚନକୁ ଦେଇଛନ୍ତି, ଅବଶ୍ୟ ସେଥିରେ ସେ କେତେକ ଆବଶ୍ୟକ ମିଶ୍ରଣ ଓ ପରିବର୍ତ୍ତନ ମଧ୍ୟ କରିଛନ୍ତି । ଯେଉଁଠି ସେଗୁଡ଼ିକର ଏକ ବିଶେଷ ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ରହିଛି ଓ କେବଳ ପୁନରାବୃତ୍ତି କରାହୋଇ ନାହିଁ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଏହି ପୁସ୍ତକରେ ପାଠକପାଠିନୀ ରୂପେ ରଖାଯାଇଛି । ମାଆଙ୍କର ପ୍ରବଚନଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ସମ୍ବନ୍ଧ ରଖୁଥିବା ଗୋଟିଏ ଟିପ୍ପଣୀ ତାଙ୍କର ପାଣ୍ଡୁଲିପିଗୁଡ଼ିକ ଭିତରୁ ଏବେ ଆମକୁ ମିଳିଛି; ସେହି ଟିପ୍ପଣୀଟିର ଏକ ଅନୁବାଦ ଏହି ଭାଗଟିର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅଂଶଗୁଡ଼ିକର ପୃଷ୍ଠା ପ୍ରକାଶିତ କରିଦିଆଯାଇଛି ।

ପ୍ରାର୍ଥନା ଓ ଧ୍ୟାନମାଳାର ସମାବଧାନୀ କେତେକ ରଚନା ଚତୁର୍ଥ ଭାଗରେ ରହିଛି, ଏଗୁଡ଼ିକ ଆଗରୁ କେବେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇ ନଥିଲା । ଏଥିରୁ କେତେକଟିରେ ଆଗରୁ ତାରିଖ ଦିଆ ହୋଇଥିଲା ବା ସେଗୁଡ଼ିକର ତାରିଖକୁ ସହଜରେ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରାଯାଇ ପାରିବ । ବାକିଗୁଡ଼ିକ ଯେ ୧୯୨୦ ପୃଷ୍ଠାରୁ ଲେଖା-ଯାଇଛି, ତାହା ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇ ଯାଇଛି । ସବୁଗୁଡ଼ିକୁ ଫରାସୀ ଭାଷାରୁ ଅନୁବାଦ କରାଯାଇଛି ।

ମାଆ “ଟିପ୍ପଣୀ ଓ ବିଚାର” ବୋଲି ଶୀର୍ଷକ ଦେଇଥିବା କେତେକ କ୍ଷୁଦ୍ର ପ୍ରବନ୍ଧ ଓ ଟିପ୍ପଣୀ ଏବେ ଆମର ଗୋଚରକୁ ଆସିଛି । ଏଗୁଡ଼ିକର ଇଂରାଜୀ ଅନୁବାଦ କରାଯାଇ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଆଉ କେତୋଟି ଲେଖାକୁ ସେଥିରେ ଗୁଢ଼ି ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଠିକ୍ ସେହି ଶୀର୍ଷକରେହିଁ ଏଠାରେ ପଞ୍ଚମ ଭାଗରେ ସନ୍ଦିବେଶିତ କରାଯାଇଛି ।

ପଞ୍ଚମ ଭାଗରେ ରହିଥିବା ପଞ୍ଚ ଏବଂ ପ୍ରବନ୍ଧାଦି ୧୯୨୭ ଏବଂ ୧୯୨୦ ମଧ୍ୟରେ ଜାପାନରେ ଲିଖିତ ହୋଇଥିଲା । ପ୍ରଥମେ ଫରାସୀ ଭାଷାରେ ଲିଖିତ “ନାରାୟଣ

ଓ ଯୁଦ୍ଧ” ଶୀର୍ଷକ ବିଷୟଟି ୧୯୧୬ ମସିହା ଜୁଲାଇ ୭ ତାରିଖରେ ଏକ ଜାପାନୀ ପତ୍ରିକା ଫୁଜିକାଶିମୁନ୍ରେ ଅନୁଦିତ ହୋଇ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିଲା ଓ ମାଆ ସେଇଟିକୁ ଦେଖି ସନ୍ତୋଷିତ କରି ଦେଇଥିଲେ । “ସ୍ତ୍ରୀ ଓ ପୁରୁଷ” ବିଷୟଟି ପ୍ରାୟ ସେହି ସମୟରେ ଫରାସୀ ଭାଷାରେ ଲେଖା ହୋଇଥିଲା; ସେଇଟିକୁ ମାଆ ନିଜେ ଇଂରାଜୀରେ ଅନୁବାଦ କରିଥିଲେ । ମାତ୍ର ସେଇଟି କେବେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇ ନଥିଲା । “ପ୍ରଣବ-ଜ୍ଞପନ” ବିଷୟଟି ମଧ୍ୟ ପ୍ରଥମେ ଫରାସୀ ଭାଷାରେ ଲେଖା ହୋଇ ପରେ ଇଂରାଜୀରେ ଅନୁବାଦ କରାଯାଇଛି ବୋଲି ବୋଧ ହେଉଛି; ସମ୍ଭବତଃ ମାଆ ନିଜେ ଏହି ଅନୁବାଦ କରିଛନ୍ତି । ଏହି ଭାଗର ଅନ୍ୟ ବିଷୟଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରଥମେ ଇଂରାଜୀରେ ଲେଖା ହୋଇଥିବା ପରି ମନେ ହେଉଛି । ଏଗୁଡ଼ିକୁ ଆମେ ମାଆଙ୍କର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଇଂରାଜୀ ଲେଖାଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ କେତୋଟି ବୋଲି କହିପାରିବା । ୧୯୧୭ ଜୁଲାଇ ନଅ ତାରିଖର “ଜାପାନର ଅନୁଭୂତି” ବିଷୟଟି ଆକାବୁରାଠାରେ ଲିଖିତ ହୋଇଥିଲା । ୧୯୧୮ ମସିହା ଜାନୁଆରୀ ସଂଖ୍ୟା Modern Review (କଲିକତା) ପତ୍ରିକାରେ ତାହା ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରରେ ପ୍ରକାଶିତ ହେଲା ଓ ଏଠାରେ ସେଇଟିକୁ ଅବିକଳ ଠିକ୍ ସେହି ଆକାରରେ ପ୍ରକାଶ କରାଯାଇଛି । “ଜାପାନର ଅନୁଭୂତି” ଲେଖା ହେବାର ଅଳ୍ପଦିନ ପରେ ଗୋଟିଏ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଚିଠି “ଜାପାନର ପିଲା” ଲେଖା ହୋଇଥିଲା । “ଜାପାନର ନାଗମାନଙ୍କୁ” ଲେଖାଟିର କୌଣସି ତାରିଖ ଲେଖା ହୋଇ ନାହିଁ । ଏହି ଲେଖାଟିର ଏକାଧିକ ପାଠ ରହିଛି ଏବଂ ଆମର ପ୍ରଧାନ ପ୍ରକରଣଟି ଲାଗି ସେଇଥିରୁ ଗୋଟିଏକୁ ବାଛି ନିଆଯାଇଛି । ଅନ୍ୟ ପାଠଗୁଡ଼ିକର ଅଂଶଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ଏଇଟି ସହିତ ଗୁଢ଼ି ଦିଆଯାଇଛି । ୧୯୪୭ ମସିହାର Sri Aurobindo Circle Annualରେ ଏହି ପ୍ରବଚନଟିର କେତେକ ଅଂଶ “ପୃଥିବୀର ନାଗମାନଙ୍କ ପ୍ରତି” ଶୀର୍ଷକରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥିଲା । ସେହି ପ୍ରକାଶନଟି ସକାଶେ ମାଆ ସେଥିରେ ଯେଉଁ କେତୋଟି ସନ୍ତୋଷିତ କରି ଦେଇଥିଲେ, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ପୁସ୍ତକଟିରେ ଆଣି ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯାଇଛି । ଏହି ପ୍ରବଚନର ଏକ ବୃତ୍ତର ଅଂଶ ୧୯୬୭ ମସିହାରେ “ଜାପାନର ନାଗମାନଙ୍କୁ ପ୍ରବଚନ” ଶୀର୍ଷକରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥିଲା । ତାହାକୁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅଳ୍ପ ପାର୍ଶ୍ୱ ଏହି ଗ୍ରନ୍ଥଟିରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯାଇଛି ଏବଂ ସେଥିରେ ଶ୍ରୀଅରବିନ୍ଦଙ୍କର ମାନବ-ଯୁଗତତ୍ତ୍ୱ ଓ ଯୋଗ ଯମନ୍ତୟୁ ପ୍ରଭୃତି ଗ୍ରନ୍ଥର ଉଲ୍ଲେଖମାନ ମଧ୍ୟ ରହିଛି ।

F. J. Gould ତାଙ୍କ Youth's Noble Path ବହିରେ ୧୯୧୧ରେ ପ୍ରକାଶିତ କରିଥିବା ଗଳ୍ପଗୁଡ଼ିକରୁ ମାଆ ଜାପାନରେ ଥିବା ସମୟରେ କେତୋଟିର ଅନୁବାଦ କରିଥିଲେ ଓ ସେଗୁଡ଼ିକର ପାଠରେ କିଛି ପରିବର୍ତ୍ତନ ମଧ୍ୟ କରିଥିଲେ ।

ପ୍ରଥମେ ଫରାସୀ ଭାଷାରେ ଲେଖା ହୋଇଥିବା ମାଆଙ୍କର ଏହି ରଚନାଗୁଡ଼ିକ ୧୯୫୭ ମସିହାରେ Belles Histoires ନାମରେ ଏକ ପୁସ୍ତକରୂପେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥିଲା । Tales Of All Times ନାମରେ ଏହାର ଏକ ଇଂରାଜୀ ଅନୁବାଦ ୧୯୫୯ ମସିହାରେ ବାହାରିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ସମ୍ବରଣର ସପ୍ତମ ଭାଗରେ ସେହି ଗଳ୍ପଗୁଡ଼ିକୁ ଆଣି ରଖିବା ପୁସ୍ତକ ସେଗୁଡ଼ିକରେ ଆବଶ୍ୟକ ସଂଶୋଧନ କରି ଦିଆଯାଇଛି । ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅପ୍ରକାଶିତ ରହିଥିବା କେତେକ କାହାଣୀକୁ ମଧ୍ୟ ଅନୁବାଦ କରାଯାଇଛି ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଏକ ପରିଶିଷ୍ଟ ରୂପେ ଯୋଡ଼ି ଦିଆଯାଇଛି । ଏଥିରେ ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନରେ ପାଦଚୀକାମାନଙ୍କରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ହୋଇଥିବା ପୃଷ୍ଠାଙ୍କସବୁ ଲଂରେନ୍ସ ପ୍ରସ୍ତକର ପୃଷ୍ଠାଙ୍କ ବୋଲି ବୁଝିବାକୁ ହେବ ।

ସୁଗୀୟକ

ପ୍ରଥମ ଭାଗ

‘ପରେ କରବ’ର ବାଟ	୧
ସଦ୍‌ଗୁଣଚୟ	୮
ଏକ ମାଳକାନ୍ତ କାହାଣୀ	୧୨
ନେତା	୨୧
ଦୁଃଖକୁ ସହ୍ୟ କରି ଜାଣିବା	୩୨
ଭବନା ବିଷୟରେ	୩୫
ସ୍ୱପ୍ନ ବିଷୟରେ	୫୦
ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ଆବିଷ୍କାର	୬୩

ଦ୍ୱିତୀୟ ଭାଗ

ବୈଠକସ୍ତୁତିକର ବିବରଣୀ

୭ ମଇ ୧୯୧୨	୭୭
୧୪ ମଇ ୧୯୧୨	୭୯
୨୧ ମଇ ୧୯୧୨	୮୪
୨୮ ମଇ ୧୯୧୨	୮୯
୪ ଜୁନ୍ ୧୯୧୨	୯୫
୧୧ ଜୁନ୍ ୧୯୧୨	୯୯
୧୮ ଜୁନ୍ ୧୯୧୨	୧୦୧
୨୫ ଜୁନ୍ ୧୯୧୨	୧୦୫
୨ ଜୁଲାଇ ୧୯୧୨	୧୦୭

ତୃତୀୟ ଭାଗ

ଦ୍ୱିଏ ଏସବୁ କଥା କହୁଛି	୧୧୪
----------------------	-----

ଭବନା ବିଷୟରେ—ଉପହମଣିକା	୧୧୫
ଭବନା ବିଷୟରେ—୨	୧୧୭
ଭବନା ବିଷୟରେ—୩	୧୨୯
ସଂସ୍ଥାନ ଭବନା	୧୪୭
ଦାନଶୀଳତା—ଉଦାରତା	୧୫୮
ଭିତରେ ଯେଉଁ ଭଗବାନ୍ ଅଛନ୍ତି	୧୭୧
ମାଆ ଓ ଅବଦୁଲ୍ ବାଘା	୧୭୩

ଚତୁର୍ଥ ଭାଗ

ପ୍ରାର୍ଥନା ଓ ଧ୍ୟାନମାଳା	୧୭୭
-----------------------	-----

ପଞ୍ଚମ ଭାଗ

ଚିତ୍ତପଣୀ ଓ ଚକ୍ରନ

ରତ୍ନରଜ ଆଡ଼କୁ ଆଶ୍ରେହସ କରାଯିବାର ରହସ୍ୟ	୧୮୮
ଦୁଇଟି ସମାନ୍ତର ଗତିପଥ	୧୯୩
ପରମ ଆଲୋକର ଅଭିମୁଖରେ	୧୯୭
ତନୋଟି ସ୍ବପ୍ନ	୧୯୮
ଯୁକ୍ତ	୨୦୭

ଷଷ୍ଠ ଭାଗ

ନାଶ୍ବସମାନ ଓ ଯୁକ୍ତ	୨୧୪
ନାଶ୍ବ ଓ ସୁରୁଷ	୨୨୦
ନାସାନର ଅନୁଭୂତି	୨୨୨
ନାସାନର ପିଲା	୨୨୭
ନାସାନର ନାଶ୍ବମାନଙ୍କୁ	୨୩୦
ପ୍ରସନ୍ନ-ଜ୍ଞପନ	୨୪୯
ମୁଁ ଓ ମୋ'ର ଧର୍ମବିଶ୍ବାସ	୨୫୧

ସପ୍ତମ ଭାଗ

ସର୍ବକାଳର କାହାଣୀ

ଆତ୍ମନିୟନ୍ତ୍ରଣ	୨୫୪
ସାହସ	୨୬୩
ପ୍ରଫୁଲ୍ଲତା	୨୭୭
ଆତ୍ମନିର୍ଭରତା	୨୮୧
ସୈନ୍ଦବ ଓ ଅଧ୍ୟବସାୟ	୨୮୮
ସରଳ ଜୀବନ	୨୯୫
ବିବେକତା	୩୦୪
ନିଷ୍ଠା	୩୧୦
ସମ୍ୟକ୍ ବିଚାର	୩୨୮
ଶିଳ୍ପଜ୍ଞାନ	୩୩୭
ଗତିବା ଓ ଭ୍ରମବା	୩୪୪

ପରଶିଷ୍ଟ

ଦାତା	୩୫୩
ଜ୍ଞାନ ଉପରେ ବିଜୟ	୩୫୯
ବିନୟ	୩୬୭
ପରିବାର	୩୭୯
ସହାନୁଭୂତି	୩୯୭

ପ୍ରଥମ ଭାଗ

ଶ୍ରୀମା — ଗୋବିନ୍ଦ ୧୯୧୭

‘ପରେ କରବି’ର ବାଟ

“ପରେ କରବି’ର ବାଟ ଏବଂ ‘କାଲି
କରବି’ର ବାଟ ଆମକୁ କେବଳ
‘ନିଷ୍ଠୁଳତାର ଦୁର୍ଗ’ଟି ମଧ୍ୟକୁ ବାଟଦେଖାଇ
ନେଇ ଯାଇଥାଏ ।”

ରାସ୍ତାଟିର କଡ଼େ କଡ଼େ ଫୁଟିଥିବା ବହୁରଙ୍ଗର ଫୁଲଗୁଡ଼ିକ ଆଖିକୁ
କେଡ଼େ ମନୋହର ଦେଖାଯାଉଛନ୍ତି । ଗଣ୍ଡିଆ ଗଣ୍ଡିଆ ଡାଳଥିବା ସାନସାନ
ଗଛରେ ପାତ୍ରଥିବା କୋଳିଗୁଡ଼ିକ କେଡ଼େ ସୁନ୍ଦର ନାଲିଟହୁଟହୁ ଦିଶୁଛନ୍ତି । ଏବଂ
ଦୂର ଚନ୍ଦ୍ରବାଳ ତଳେ ପାତଲ ଶଯ୍ୟାକ୍ଷେତ ଉପରେ ସୂର୍ଯ୍ୟଦେବ ତାଙ୍କ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ
କରଣକୁ ବିଛାଇ ଦେବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି ।

ଜଣେ ତରୁଣ ବାଟୋଇ ସେହି ବାଟଟି ଦେଇ ତର ତର ହୋଇ ଚାଲି
ଯାଉଛି । ସକାଳର ଶୁଭ ସବନକୁ ନିଶ୍ଚୟ ଦ୍ୱାରା ଦେହ ଭିତରକୁ ଭରିନେବାକୁ
ତାକୁ କେଡ଼େ ଆନନ୍ଦ ଲାଗୁଛି । ସିଏ ଭାରି ଖୁସି ହୋଇ ବାଟ ଚାଲୁଥିବା ପରି
ମନେ ହେଉଛି, ଭବିଷ୍ୟତୁ ବିଷୟରେ ତା’ ମନରେ ଆଦୌ କୌଣସି ଚିନ୍ତା ବି ନ
ଥିଲା ପରି ଲାଗୁଛି । ଏହିପରି ବାଟ ଚାଲୁ ଚାଲୁ ସିଏ ଗୋଟିଏ ଛକ କାଗାରେ ଆସି
ପହଞ୍ଚିଲା, ସେହି ଛକ କାଗାରୁ ଅଗଣିତ ଅନେକ ବାଟ କେତେ କୁଆଡ଼େ ଚାଲିଯାଇ
ଥିବାର ସେ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲା ।

ରାସ୍ତାଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ କେତେ ମଣିଷଙ୍କର ଖୋଜ ପଡ଼ିଛି ; ଯିବାର ଖୋଜ
ପଡ଼ିଛି, ପୁଣି ଆସିବାର ବି ଖୋଜ ପଡ଼ିଛି । ଆକାଶରେ ସୂର୍ଯ୍ୟ କେଡ଼େ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ
ହୋଇ କରଣ ଦେଉଛନ୍ତି । ଗଛ ଡାଳରେ କେତେକେତେ ଚଢ଼େଇ ଗୀତ
ଗାଇବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ଆଜି ଦିନଯାକ ପାଗ ଭଲ ରହୁବ ବୋଲି ପ୍ରତୀତ ହେଉ-
ଥାଏ । ବାଟୋଇଟି କିଛି ନ ଭାବି ତା’ର ଗୋଡ଼ର ସବୁଠାରୁ ପାଖରେ ଯେଉଁ
ବାଟଟି ପଡ଼ିଥିଲା, ସେହି ବାଟଟିକୁ ଧରି ଚାଲିବାକୁ ଲାଗିଲା । ବାସ୍ତବରୁକି ରହିଥିବା
ଯେକୌଣସି ମଣିଷ ଠିକ୍ ତାହାହିଁ କରିଥାନ୍ତା । ଏହି ବାଟଟିରେ ନ ଯାଇ ତା’ର
ଆଉଗୋଟିଏ ବାଟରେ ଯିବା ଉଚିତ୍ ଥିଲା ବୋଲି ସିଏ କ୍ଷଣିକ ପାଇଁ ଚିନ୍ତା

ଭାବିଲ । କିନ୍ତୁ ସେଥିରେ ପୁଣି ତନ୍ତ୍ରା କରିବାର କ'ଣ ଅଛି ? — ଏହି ବାଟଟି ଧରି ଯଦି ସିଏ କୌଣସି ଗନ୍ତବ୍ୟ ସ୍ଥଳରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚି ନ ପାରିବ, ତେବେ ଫେରିଆସି ପ୍ରକୃତ ବାଟଟିରେ ଯିବା ଲାଗି ତ ତା' ପାଖରେ ସବୁବେଳେ ସମୟ ରହୁଥିବ ! ତା' ଭିତରୁ ସତେସେପରି କିଏ କହୁଥିବାର ସିଏ ଶୁଣିବାକୁ ପାଇଲ, “ତୁ ଫେରି-ଯା’, ତୁ ଫେରିଯା’, ଏଇଟା ଠିକ୍ ବାଟ ନୁହେଁ ।” କିନ୍ତୁ ତା’ ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ସବୁକିଛି ତା’ର ମନକୁ ଭାରି ଆକୃଷ୍ଟ କରି ନେଇଥାଏ, ତାକୁ କେଡ଼େ ଭଲ ଲାଗୁଥାଏ । ତେବେ ସିଏ ବର୍ତ୍ତମାନ କ’ଣ କରିବ ? ସିଏ କିଛି ଠିକ୍ କରି ପାରିଲ ନାହିଁ । ତେଣୁ କୌଣସି ନିଷ୍ପତ୍ତି ନ କରି ସିଏ ଯେଉଁ ବାଟରେ ଯାଉଥିଲା, ସେହି ବାଟଟିକୁ ଧରି ଯିବାକୁ ଲାଗିଲା । ସେହି ମୁହୂର୍ତ୍ତର ସବୁକିଛି ତାକୁ ମନୋରମ ମନେ ହେଉଥାଏ । ଭିତରରୁ ଶୁଣି ପାରିଥିବା ସେହି ବାଣୀଟି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଉତ୍ତର ଦେଇ ବାଟୋଇଟି କହିଲା, “ଏହି ବିଷୟରେ ଟିକିଏ ପରେ ଭାବିଲେ ବି ଚଳିବ । ଏକଥା ଭାବିବା ଲାଗି ମୋ ପାଖରେ ଯଥେଷ୍ଟ ସମୟ ରହୁଛି ।” ତା’ ଗୁରୁପାଖରେ ବଢ଼ିଥିବା ଅନାବନା ଦାସଗୁଡ଼ାକ ବି ତା’ କାନ ପାଖରେ ଫୁପ୍‌ଫୁପ୍ କଲପରି ‘ହଁ, ପରେ’ ବୋଲି କହିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ପରେ; ହଁ, ପରେ । ଏହି ସୁବାସିତ ଧୀର ପବନଟିକୁ ନିଶ୍ଚୟରେ ଶ୍ରବଣ କରିବାକୁ ପ୍ରକୃତରେ କେଡ଼େ ସୁଖଦାୟକ ମନେ ନ ହେଉଛି ! ତେଣେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଆଗଣାର ଅଗ୍ନିରଶ୍ମି ଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ଵାରା ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗର ପବନକୁ କେଡ଼େ ଆନନ୍ଦଦାୟକ ଭାବରେ ଉତ୍ତୁ କରି ରଖିଛି । ହଁ, ପରେ, ପରେ । ଏହିପରି ଭାବ ପଦ୍ଧତି ଅଗ୍ରସର ହେବାରେ ଲାଗିଥାଏ । ଗୁପ୍ତାଟି ନିମ୍ନେ ଚଉଡ଼ା ହୋଇ ହୋଇ ଯାଉଛି । ଅନେକ ଦୂରରୁ ସତେଅବା କେତେ କେତେ ବଣ୍ଟ ତାକୁ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ କରି କହିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି, “ତୁ କୋଉଠିକି ଯିବାରେ ଲାଗୁ କହିଲୁ ? ହଇରେ ନିବୋଧ, ଏବାଟରେ ଗଲେ ତୋର ଯେ ସବୁ ନଷ୍ଟ ହୋଇଯିବ, ସେକଥା କ’ଣ ତୁ ମୋଟେ ଗୁରୁପାରୁ ନାହୁଁ ? ତୁ ତ ଜଣେ ତରୁଣ ମଣିଷ ; ତୁ ଆ’, ଆମ ପାଖକୁ ଆ’, ସୁନ୍ଦର ପାଖକୁ ଆ’, ଶିବ ପାଖକୁ ଆ’, ସତ୍ୟ ପାଖକୁ ଆ’ । ତୋର ଅଳସପଣ ଏବଂ ଦୁର୍ବଳ ମନ ତୋତେ ଯେପରି ଭୁଲ୍ ବାଟରେ ପରିଗୁଳିତ କରି ନେଇ ନ ଯାଆନ୍ତୁ ! ବର୍ତ୍ତମାନର ବୋଡ଼ି ଉପରେ ଶୋଇ ନ ପଡ଼ି ତୁ ଭବିଷ୍ୟ ଆଡ଼କୁ ଚାଲ ।” ଏହିସବୁ ଅସ୍ପଷ୍ଟାବଦ୍ଧ କଣ୍ଠକୁ ପଥକଟି ‘ପରେ, ପରେ’ ବୋଲି ଜବାବ ଦେଉଥାଏ । ତା’ର ସେହି କଥାକୁ ଶୁଣି ଫୁଲଗୁଡ଼ିକ ମୁରୁକ ମୁରୁକ ହସୁଥାନ୍ତି ଏବଂ ‘ପରେ, ପରେ’ ବୋଲି ପ୍ରତିଧ୍ଵନି କରିବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି । ଗୁପ୍ତା ନିମ୍ନେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଚଉଡ଼ା ହୋଇ ଯାଉଥାଏ । ପୂର୍ଣ୍ଣ ସେତେବେଳକୁ ଯାଇ ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ହେଲେଣି । ଦିନଟା ଭାରି ଉଜ୍ଜ୍ଵଳ ଦେଖାଯାଉଛି । ସାନ ଗୁପ୍ତାଟି ନିମ୍ନେ ଏକ ବଡ଼ ମାର୍ଗରେ ପରିଣତ ହୋଇ ଗଲଣି ।

‘ପରେ କରିବି’ର ବାଟ

ମାର୍ଗଟି ଧୂଳିର ରଙ୍ଗରେ ଧବଳ ହୋଇ ଦିଶୁଛି, ରାସ୍ତାର ଦୁଇପାଖରେ ଭୂର୍ଜ ଗଛଗୁଡ଼ିକର ଧାଡ଼ି ଲାଗିଛି । କେଉଁଠି ଗୋଟିଏ ଅତିନିକଟ ସ୍ଥାନରୁ ସାନ ଝରଣାଟିଏ ବହୁ ଯାଉଥିବାର ଶୁଣୁଛୁ ଶବ୍ଦ ଶୁଣାଯାଉଛି । କିନ୍ତୁ ବାଟୋଇଟି ବୃଥା ଖାଲି ଏଣେତେଣେ ଅନାଇବାରେ ଲାଗିଥାଏ । ଏହି ରାସ୍ତାଟି ଯେ ପ୍ରକୃତରେ କେଉଁଠି ଯାଇ ଶେଷ ହୋଇଛି, ସିଏ ସେହି କଥାଟିର ଆଦୌ କୌଣସି ଅନୁପାତ ନ ଥାଏ ।

ନିଜ ଭିତରର କୌଣସି ଏକ ନିରାଶ ପ୍ରଦେଶରେ ତରୁଣ ପଥକଟି ହଠାତ୍ ଏକ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଅନୁଭବ କରିବାକୁ ଲାଗିଲା ଏବଂ ତାହାର କର କହିଲା, “ମୁଁ ଆସି କେଉଁଠି ପହଞ୍ଚିଲି, କୁଆଡ଼କୁ ବା ଯାଉଛି ? ... କିନ୍ତୁ ସେଥିରେ କ’ଣ ବା ଆସେ ଯାଏ ? ଏତେ ଭାବିବାରେ ବା କି ଲାଭ, ଏଇଟା ନ କରି ସେଇଟା କରିବାରେ ବି କି ଲାଭ ? ବର୍ତ୍ତମାନ ଗୁଲ, ଏହି ଅଶେଷ ପଥଟିକୁ ଧରି ଥିବା ଅଗକୁ ଆଗକୁ ଗୁଲିଯିବା, ଆଦୌ କିଛି ଭାବିବା ନାହିଁ । ଭାବିବା ସକାଶେ କାଲି ବି ତ କେତେ ସମୟ ମିଳିବ ।”

ସାନ ଗଛଗୁଡ଼ିକ କେତେବେଳୁ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଗଲେଣି । ରାସ୍ତାର ଦୁଇ-କଡ଼ରେ ବଡ଼ ବଡ଼ ଓକ ଗଛର ଧାଡ଼ି ଲାଗିଛି । ରାସ୍ତାର ଦୁଇପାଖରେ ଦୁଇଟି ନାଳ । ପଥକଟିକୁ ଆଦୌ ଜ୍ଞାନ ଲାଗୁ ନ ଥାଏ, ସତେଯେପରି ଏକ ଉନ୍ନାଦ-ଅବସ୍ଥା ଭିତରେ ରହିଥିବା ପରି ସିଏ ଟାଣି ହୋଇ ଆଗକୁ ଗୁଲିଯାଉଥାଏ ।

ନାଳ ଅଧିକ ଗଭୀର ହେଲା, ଓକ ଗଛ ଯାଇ ରାସ୍ତାର ଦୁଇକଡ଼ରେ ଏଣିକି ଆଉ ଏକ ଜାତିର ଗଛ ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁଥାଏ । ସୂର୍ଯ୍ୟ ବି ତାହା ଉପରୁ ତଳକୁ ଖସିଲେ । ଏକାବେଳେକେ ଫୁଲ୍ଲ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା ପରି ପଥକଟି ଗୁଲିଆଡ଼କୁ ଖନାଇ ଦେଖିଲା । ସିଏ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲା, କେତେକେତେ ମନୁଷ୍ୟମୁଖି ଗଡ଼ ଗଡ଼ ସେହି ଗ୍ରାମଗାଁ ନାଳଟି ଭିତରେ ଯାଇ ପଡ଼ିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିଛନ୍ତି । ସେମାନେ ବିକଳ ହୋଇ ରାସ୍ତାକଡ଼ର ଗଛଗୁଡ଼ିକୁ ଜାବୁଡ଼ି ଧରି ବହୁଥିବାର ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି । ସେମାନେ ଲଙ୍ଗଳା ହୋଇ ଠିଆ ହୋଇ ରହିଥିବା ପଥରଗୁଡ଼ିକୁ ଧରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି । ଭୂର୍ଜ ଉପରେ ମାଡ଼ିକରି ରହିଥିବା ଗଛସିଅଗୁଡ଼ିକୁ ଧରି ବହୁବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି । କେତେ ମଣିଷ ଉପରକୁ ଉଠି ଆସିବାର ପ୍ରବଳ ଚେଷ୍ଟା ବି କରୁଛନ୍ତି ; ମାତ୍ର, ଦାଡ଼ିପାଖକୁ ଆସିବା ମାତ୍ରକେ ପୁଣି ସେମାନଙ୍କର ମୁଣ୍ଡ ପଛଆଡ଼କୁ ବୁଲିଯାଉଛି ଓ ସେମାନେ ଗଡ଼ଗଡ଼ା ଦେଇ ସେହି ନାଳ ଭିତରେ ଯାଇ ପଡ଼ିଛନ୍ତି ।

ସତେଅବା ଶୂନ୍ୟରୁ କେତେକେତେ କଣ୍ଠ ଏଡ଼େ ବଡ଼ ପାଟିରେ ପଥକଟିକୁ ସତର୍କ କରିଦେଇ କହୁଥାନ୍ତି, “ତୁମେ ଏହି ସ୍ଥାନରୁ ଶୀଘ୍ର ପଳାଇଯାଅ । ଯେଉଁ ଛକ ଜାଗାଟିରୁ ବାଟ ଗୁଡ଼ି ଏଠାକୁ ଚାଲିଆସିଛି, ସେହି ସ୍ଥାନକୁ ଫେରିଯାଅ । ବର୍ତ୍ତମାନ ମଧ୍ୟ ବେଳ ଅଛି ।” ପଥକଟି କୁଣ୍ଡାପ୍ରକାଶ କଲ ଏବଂ ଉତ୍ତର ଦେଲା, “ସେକଥା କାଲି ହେବ ।” ‘ନାଲ ଭିତରକୁ ଗଡ଼ିଗଡ଼ି ଯାଇ ପଡ଼ୁଥିବା ଶରୀରଗୁଡ଼ିକୁ ସେ ଯେପରି ଦେଖି ନ ପାରିବ, ସେଥିଲାଗି ସେ ନିଜ ମୁହଁ ଉପରେ ନିଜର ଦୁଇ ହାତକୁ ନେଇ ଘୋଡ଼ାଇ ରଖିଲା ଏବଂ ଆହୁରି ଆଗକୁ ଯିବା ସକାଶେ ସତେଅବା ଏକ ଅପ୍ରତିରୋଧ୍ୟ ଆବଶ୍ୟକତା ଅନୁଭବ କରୁଥିବା ଭଳି ସେହି ଗୁମ୍ରା ଉପରେ ଆଗକୁ ଆଗକୁ ଦଉଡ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଆଗକୁ ପ୍ରକୃତରେ ବାଟ ଇହୁଛି କି ନାହିଁ, ଏବେ ସେ ବିଷୟରେ ଭାବିବାକୁ ମଧ୍ୟ ତା’ର ମନ ହେଉ ନ ଥାଏ । ତା’ର ଆଖିପତା କୁହୁତ ହୋଇ ଆସିଥାଏ, ଦେହ ଉପରର ବସନ ଭରି ଅବିନୟ ହୋଇ ଯାଇଥାଏ, ସିଏ କେବଳ ଅତି ବ୍ୟାକୁଳ ଭାବରେ ଦଉଡ଼ିବାରେହିଁ ଲାଗିଥାଏ । ତା’ପରେ, ସେହି ଅଭାଗ୍ୟ ସ୍ଥାନଟି ପାଖରୁ ସିଏ ବର୍ତ୍ତମାନ ଅନେକ ଦୂରରୁ ଚାଲି ଆସିଲାଣି ବୋଲି ମନରେ ବୁଝି ସେ ଆଖି ଫିଟାଇ ଚାଲିଆଡ଼କୁ ଅନାଇଲା;— ଦେଖିଲା, ଗୁମ୍ରାକଡ଼ର ସେଇ ଗଛଗୁଡ଼ିକ ଆଉ ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁ ନାହିଁ । ଚାଲିଆଡ଼େ ଖାଲି ଲଙ୍ଗଳା ପଥରଗୁଡ଼ିକ ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର ହେଉଛନ୍ତି, ଗୁମ୍ରା ଉପରେ ଖାଲି ଧୂସର ରଙ୍ଗର ଧୂଳି । ସୂର୍ଯ୍ୟ ଅସ୍ତ ହୋଇ ଚନ୍ଦ୍ରବାଲର ସେପାଖରେ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇ ଗଲେଣି । ଗୁମ୍ରା ଆସିଲା ବୋଲି ଜାଣି ଗୁମ୍ରାଟି ଆସି ଗୋଟାଏ ଅସରନ୍ତି ମରୁତୁମି ଭିତରେ ଏପରି କୁଆଡ଼େ ଉଭେଇ ଯାଇଛି ଯେ ଆଗକୁ ଆଉ କିଛି ବାରି ହେଉ ନାହିଁ । ଘାସ ଧାବନରେ ଅବଶ ଓ ଅତ୍ୟାକୁଳ ହୋଇ ପଡ଼ୁଥିବା ସେହି ପଥକ ଏଥର ଟିକିଏ ଅଟକି ଠାଆହେବାକୁ ମନ କଲା । କିନ୍ତୁ ଅଟକିବାକୁ ବେଳ କାହିଁ ? ତା’କୁ ଚାଲିଯିବାକୁହିଁ ପଡ଼ିବ । ତା’ର ଚରୁଦିଗରେ ସିଏ କେବଳ ଧୂସରଗୁମ୍ରାକୁହିଁ ଦେଖିବାକୁ ପାଉଥାଏ । କୁଆଡ଼େ କେତେକେତେ ବିକଳ ଓ ଅବଦମିତ ଆତ୍ମନାଦମାନ ଶୁଣିବାକୁ ମିଳୁଥାଏ । ଚାଲି ତଳକୁ ଅନାଇ ଦେଲା ବେଳକୁ ସେ କେବଳ କଙ୍କାଳଗୁଡ଼ାଏ ପଡ଼ୁଥିବାର ଦେଖି ପାରୁଥାଏ । ଦୂରରେ ଘୋଟି ରହୁଥିବା ଘନ କୁହୁଡ଼ି କେତେ ଭୟାନକ ରୂପାକୃତିମାନ ଧାରଣ କରିବାରେ ଲାଗିଥାଏ । କଳାରଙ୍ଗର କେତେ କେତେ ଆକାର ଆବୃତ ହେବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି । ସେଗୁଡ଼ାକୁ ଦେଖି ସତେଅବା ବିରାଟ ଓ କଦାକୃତ ହୋଇ କ’ଣ ଗୋଟାଏ ପରି ମନେ ହେଉଥାଏ । ଆଗରେ କେଉଁଠି ଗୋଟିଏ ଲକ୍ଷ୍ୟସ୍ଥଳ ଅଛି ବୋଲି ଅନୁମାନ କରି ପଥକ ଏଥର ଆଉ ନ ଚାଲି ବିକଳ ହୋଇ ସତେଅବା ଉଡ଼ିଯିବାରେ ଲାଗିଥାଏ । କିନ୍ତୁ ସେହି ଲକ୍ଷ୍ୟ ସ୍ଥଳଟି ମଧ୍ୟ ତା’ପାଖରୁ ସତେଅବା

ଆହୁରି ଦୂରକୁ ଦୂରକୁ ଚାଲିଯାଉଥିବା ପରି ବା ଲାଗୁଥାଏ । ସାତଶ୍ର ଚକ୍ରାରମ୍ଭ ସତେଥବା ତା’ର ଗତିପଥଟିକୁ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରି ଦେଉଥିଲା । ତା’ ଦେହ ଉପରେ କେତେକେତେ ଅଗଣା ମୂର୍ତ୍ତି ସତେଥବା ଘଷିହୋଇ ଚାଲି ଯାଉଥାନ୍ତି ।

ଏମିତି କେତେ ବାଟ ଧାଇଁଲା ପରେ ସିଏ ଆସଣା ଆଗରେ ଏକ ଶ୍ରୀମ ଅଟ୍ଟାଳିକା ଦେଖିବାକୁ ପାଇଥିଲା । ଅଟ୍ଟାଳିକାଟି ତା’ ଆଡ଼କୁ ଏଡେବଡ଼ ଆସି କରି ଅନାଇଥାଏ, ତା’ ଭିତରଟା ଖାଲି ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଭୟଙ୍କର ଭାବରେ ଅନ୍ଧାରୁଆ ହୋଇ ଦିଶୁଥାଏ । ତାହା ସତେଥବା ଏପରି ଏକ ନିର୍ଜନ ଦୁର୍ଗପରି ଦେଖାଯାଉଥାଏ, ଯାହାକୁ ଦେଖିଲେ କି ଭୟରେ ‘ଏହି ଦୁର୍ଗ ଭିତରେ ଭୂତ ଅଛନ୍ତି’ ବୋଲି କହିବାକୁ ମନ ହେବ । ମାତ୍ର ଆମ ତରୁଣ ପଥକଟି ସେହି ଭୟଙ୍କରତାଟି ଆଡ଼କୁ ଆଦୌ କୌଣସି ଦୃଷ୍ଟିପାତ କଲୁ ନାହିଁ, ସେହି ବିଶାଳ କଳାକଳା ପାଟରେ ଗୁଡ଼ାକ ତା’ର ମନ ଉପରେ ଆଦୌ କୌଣସି ଭାବନାର ବଦଳେ କଲୁ ନାହିଁ । ଧଳାପୁଷ୍ପ ସେହି ଭୂମି ଉପରେ ଠିଆହୋଇ ଏହିସବୁ ଅତିକାୟ ଦୁର୍ଗଣିଙ୍କର ଆଡ଼କୁ ଅନାଇ ସିଏ ପ୍ରାୟ ମୋଟେ କୌଣସି ସ୍ଥଳରେ ଭୟଭୀତ ହୋଇ ପଡ଼ି ନ ଥିଲା । ସିଏ କେବଳ ଏତିକି ଶୁଭୁଥିଲା ଯେ ସିଏ ବର୍ତ୍ତମାନ ତା’ର ଲକ୍ଷ୍ୟସ୍ଥଳରେ ଆସି ପହଞ୍ଚି ଗଲଣି, ଏବଂ ସେହି ଭାବନା ତା’ର ସମସ୍ତ ଜ୍ଞାନ ଏବଂ ଅବସାଦକୁ ଦୂର କରି ଦେଉଥିଲା । ଦୁଇଟିର ସମୀପବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ସିଏ ଯାଇ ଗୋଟିଏ କାନ୍ଥ ଦେହରେ ବାଡ଼େଇ ହୋଇଗଲା ଏବଂ ସେହି ଧକ୍କାରେ କାନ୍ଥଟି ଦୁଲିକଣି ତଳେ ଭୁଲୁଣି ପଡ଼ିଗଲା । ତତ୍ପରେ ତା’ ଗୁଣପାଖରେ ଥିବା ସବୁକିଛି ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ଲୁଗାପିନ୍ଧ ପଡ଼ି ଧୂଳିସାତ୍ ହୋଇଗଲେ ; ସେହି ଦୁର୍ଗଣିଙ୍କର, ଦୁର୍ଗପ୍ରାଚୀର ଏବଂ କାନ୍ଥଗୁଡ଼ିକ ଭାଙ୍ଗି କୁଆଡ଼େ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଗଲେ । ସବୁକିଛି ଧୂଳିସାତ୍ ହୋଇଗଲା ଏବଂ ଆଗରୁ ଭୂମିକୁ ଆଚ୍ଛାଦିତ କରି ରଖିଥିବା ଧୂଳି ସହଜ ଏକାକାର ହୋଇଗଲା ।

ପେଶୁ, କାନ୍ଥ ଓ ବାଦୁଣିଗୁଡ଼ାକ ଫଡ଼ଫଡ଼ ହୋଇ ଗୁଣାଡ଼କୁ ଉଡ଼ି ଯାଉଥାନ୍ତି, ଶ୍ରୀମ ଚକ୍ରାର କରି ବରୁଣ ସେହି ପଥକଟିର ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ବୁଦ୍ଧ କାଟି ବୁଲିବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି । ପଥକଟି ସ୍ତବ୍ଧ, ଅବଶ ଏବଂ କିଂକର୍ତ୍ତବ୍ୟବମୁତ୍ତ ଭାବରେ ଯେଉଁଠିଥାଏ, ସେଇଠି କାଠପରି ଠିଆ ହୋଇ ରହୁଥାଏ । ସେଠାରୁ ଏଡେଟିକିଏ କୁଆଡ଼କୁ ଘୁଞ୍ଚିଯିବା ଲାଗି ମଧ୍ୟ ତା’ର କୌଣସି ଶକ୍ତି ନ ଥାଏ । ଏତିକିବେଳେ, ତାହାକୁ ଅନେକଗୁଣ ଭୟଭୀତ କରାଇ ତା’ର ଚକ୍ଷୁ ସମ୍ମୁଖରେ ସେ ଭୟଙ୍କର ଅଗଣା ମୂର୍ତ୍ତିମାନ ଆସି ଆବିର୍ଭୂତ ହେଉଥିବାର ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲା । ସେହି ମୂର୍ତ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଧ୍ବଂସ, ନିରାଶ୍ୟ ଓ ଜୀବନ ସ୍ତବ୍ଧ ବିଚାର ସ୍ତବ୍ଧ ନାମ ଲେଖାହୋଇ ରହୁଥାଏ ଏବଂ ସେହି ଧ୍ବଂସାବସ୍ଥା ମଧ୍ୟରେ ସେ ଗୋଟିକି ଉପରେ ‘ଆସୁଛନ୍ତା’ ବୋଲି ଲେଖାହୋଇଥିବାର ବା ବେଶ୍ ଦେଖିବାକୁ ପାଉଥାଏ ।

ଏକ ଜଳସ୍ନାନ ଗର୍ଭି ଉପରେ ସେହି ମୂର୍ତ୍ତିଟି ଭାରି ପାଣ୍ଡର ଏବଂ ବିମର୍ଷ ହୋଇ ଦେଖା ଯାଉଥାଏ । ଏହିସବୁ ଅନିଷ୍ଟକାରୀ ପ୍ରେତମାନେ ତାକୁ ଚନ୍ଦ୍ରଦିଗରୁ ଦେଇ କରି ରହୁଥାନ୍ତି, ତାକୁ ଜାବୁଡ଼ି କରି ଧରିବାକୁ ଆସୁଥାନ୍ତି ଓ ସେହି ଶ୍ମଶ ଗର୍ଭିଟି ଭିତରେ ନେଇ ଫୋପାଡ଼ି ଦେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥାନ୍ତି । ବିବଶିତରୂପେ ପଥକ ଏହି ଅପ୍ରତିରୋଧୀ ଶକ୍ତିଟିର ପ୍ରତିରୋଧ କରିବା ଲାଗି ଯତ୍ନଶୀଳ ହୋଇ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥାଏ, ପଛକୁ ପଳାଇ ଆସିବାକୁ ଓ ପଳାୟନ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା ବି କରୁଥାଏ; ତା' ଗୁରୁପାଖରେ ଗୁଡ଼ାଇ ହୋଇ ତାକୁ ଜାବୁଡ଼ି ଧରିଥିବା ସେହି ଅଦୃଶ୍ୟ ବାହୁଗୁଡ଼ିକର କବଳରୁ ନିଜକୁ ମୁକ୍ତ କରି ପଳାଇ ଯିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥାଏ ମାତ୍ର ସେଥିଲାଗି ଆଉ କୌଣସି ସମୟକ୍ତି ନ ଥାଏ ଏବଂ ସେହି ମରଣାନ୍ତକ ଗର୍ଭିଟି ଆଡ଼କୁ ଅଗ୍ରସର ହୋଇ ଯିବା ବ୍ୟତୀତ ତା' ଲାଗ ଆଉ ଉପାୟାନ୍ତର ନ ଥାଏ । ସତେଥବା ସମ୍ମୋହିତ ହୋଇଥିବା ପରି ସିଏ ସେଇଟି ଆଡ଼କୁ ଟାଣି ହୋଇ ଚାଲି ଯାଉଥାଏ । ସିଏ ଏଡ଼େ ବଡ଼ ପାଟିରେ ଚିତ୍କାର କରିବାକୁ ଲାଗିଲା, କିନ୍ତୁ କେହିହେଲେ ତା' ଚିତ୍କାରର ଜବାବ ଦେଲେ ନାହିଁ । ସେହି ଅଶ୍ରବରୁ ରୂପଗୁଡ଼ିକୁ ସିଏ ଧରିବା ପାଇଁ ବି ଚେଷ୍ଟା କଲା, କିନ୍ତୁ ତା' ଗୋଡ଼ ତଳୁ ସତେଥବା ସବୁକିଛି ଖସି ଖସି ଚାଲି ଯାଉଥିବା ପରି ଅନୁଭବ କରିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଆପଣାର ବିବଶିତ ଉନ୍ମତ୍ତ ଡୋଳାଗୁଡ଼ାକୁ ବୁଲାଇ ସେ ଶୂନ୍ୟ ଭିତରକୁ ଅନାଇ ଦେଖିଲା, ଚିତ୍କାର କରି ଡାକିଲା, କେତେ ଅନୁନୟ ହୋଇ ଡାକିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଏବଂ ସର୍ବଶେଷରେ ସଇତାନର ବିକରାଣ ହାସ୍ୟଧ୍ବନି ତା'ର କାନକୁ ଫଟାଇ ଧ୍ବଜିତ ହୋଇ ଉଠିଲା ।

ସେତେବେଳକୁ ପଥକ ସେହି ଭୟଙ୍କର ଅତଡ଼ାଟିର ଦାଡ଼ ପାଖରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚି ଯାଇଥାଏ । ତା'ର ଯାବତୀୟ ଚେଷ୍ଟା କେବଳ ବୃଥା ଚେଷ୍ଟାରେ ପରିଣତ ହୋଇଥାଏ । ପାରୁପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସନ୍ତାପ କରିଯାଉନା ପରେ ଶେଷକୁ ସିଏ ଗଛ ପଡ଼ିଲା ପରି ତଳେ ପଡ଼ିଗଲା । ...ପ୍ରକୃତରେ ନିଜ ବିଛଣାରୁ ସିଏ ଭୁଲି ଉପରେ ଯାଇ ପଡ଼ିଲା ।

ଜଣେ ଅଳ୍ପ ବୟସ୍କ ଗ୍ରାମର ଚର୍ଚ୍ଚିଆରଦିନ ସକାଳ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ପ୍ରବଳ ଲେଖିବାକୁ ରହୁଥିଲା । ଦିନମାନର କାମ ପରେ ଟିକିଏ ହାଲିଆ ଲଗୁଥିବାକୁ ଘରକୁ ଆସି ସିଏ ଆପଣାକୁ ସାନ୍ତୁନା ଦେଇ ମନକୁ ମନ କହୁଥିଲା, “ଏହି କାମଟିକୁ ମୁଁ ପରେ ବି କରିଦେଇ ପାରିବି ।” ତା'ର ଅଳ୍ପ ସମୟ ପରେ ସେ ପୁଣି ଚିନ୍ତା କରିବାକୁ ଲାଗିଲା ଯେ ଯଦି ସିଏ ଆଜି ରାତିରେ ତଥ୍ୟର ଶୋଇ ପଡ଼ିବ, ତେବେ ସକାଳେ ତଥ୍ୟର ବି ଉଠି ପାରିବ ଏବଂ ଶୀଘ୍ର ଶୀଘ୍ର ବାକି ରହୁଥିବା କାମଟିକୁ ବି ସାରି ଦେବ । “ତେବେ ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁଁ ଶୋଇବାକୁ ଯାଏ”, —ସିଏ

ମନେ ମନେ ଭାବିଲା, “କାଲି ମୁଁ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ ନିଶ୍ଚୟ ଅଧିକ ଭଲ ଭାବରେ କରି ପାରିବି । ତେଣୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଏହି କାମଟି ଥାଉ ।” ତେବେ ଯଥାର୍ଥ ଭାବରେ ଯେ ସେ ଏହି କଥାଟିକୁ କହିଥିଲା, ସେକଥା ସିଏ ନିଜେ ମଧ୍ୟ ଜାଣି ନ ଥିଲା । ଆମେ ଉପରେ ଯେଉଁ ଭୟଙ୍କର ସ୍ୱପ୍ନଟିକୁ ବର୍ଣ୍ଣନା କଲୁ, ନିଦରେ ସେ ସେହି ସ୍ୱପ୍ନଟିକୁ ଦେଖିଥିଲା । ଏବଂ, ବିଛଣାରୁ ଏହିପରି ଭାବରେ ଜଳକୁ ପଡ଼ିଯାଇ ତା’ର ନିଦ ଚାଲିଯିବ ଭାବିଗଲା । ନିଜର ସ୍ୱପ୍ନ କଥାଟିକୁ ଚିନ୍ତା କରି ସିଏ ବଡ଼ ପାଟିରେ କହିବାକୁ ଲାଗିଲା, “ଏଥିରେ ନ ବୁଝି ପାରିବାର ଆଦୌ କିଛି ନାହିଁ । ସେହି ବାଟଟିର ନାମ ହେଉଛି, ‘ପରେ କରବ’ର ବାଟ, ସେହି ମାର୍ଗଟିର ନାମ ହେଉଛି ‘କାଲି କରବ’ର ମାର୍ଗ । ଏବଂ ସେହି ବଡ଼ ଅଟ୍ଟାଳିକାଟି ହେଉଛି ‘ନିଶ୍ଚଳତା’ରହି ଦୁର୍ଗ ।” ଆପଣାର ଏହି ବୁଦ୍ଧିମତ୍ତାରେ ସ୍ୱଳ୍ପକିନ୍ତୁ ହୋଇ ସିଏ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ କାମଟିକୁ କରି ବସିଲା ଏବଂ ଆପଣା ପାଖରେ ପ୍ରତିଜ୍ଞା କଲା ଯେ, ଯେଉଁ “କାମଟିକୁ ସିଏ ଆଜି ବେଶ୍ କରିପାରିବ, ସିଏ ତାହାକୁ କାଲି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କଦାପି ଗଢ଼ାଇ ରଖିବ ନାହିଁ ।

୧୮୯୩

ସଦ୍‌ଗୁଣାଚୟ

[ସାନ ଓ ବଡ଼ ଉଭୟଙ୍କ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ଗପ]

ଏକଦା ଗୋଟିଏ ଗଜପ୍ରାସାଦ ଥିଲା । ଗଜପ୍ରାସାଦ ଭିତରେ ଏପରି ଗୋଟିଏ ଗୁପ୍ତ ମନ୍ଦିର ଥିଲା, ଯାହାର ଦୁଆରବନ୍ଦ ଡେଇଁ କେହି ଭିତରକୁ ଯାଇ ନ ଥିଲେ । ପୁନଶ୍ଚ ସେହି ମନ୍ଦିରର ସବା ବାହାର ପଟକୁ ଥିବା ଗ୍ୟାଲେରିଗୁଡ଼ିକ ଭିତରେ ମଧ୍ୟ କୌଣସି ମର ପ୍ରାଣୀ ପ୍ରବେଶ କରି ନ ଥିଲେ, କାରଣ ଗୋଟିଏ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଉଚ୍ଚ ମେଘଝେରୁ ଉପରେହିଁ ସେହି ପ୍ରାସାଦଟି ଅବସ୍ଥିତ ରହୁଥିଲା, ଏବଂ ସେକୌଣସି ଯୁଗରେ ମଧ୍ୟ, ଖୁବ୍ କମ୍ ଲୋକ ସେଠାକୁ ଯିବାର ବାଟ ପାଇ ପାରିଥିଲେ ।

ଏହି ପ୍ରାସାଦଟିର ନାମ ହେଉଛି ସତ୍ୟର ପ୍ରାସାଦ ।

ଦିନେ ସେହି ପ୍ରାସାଦରେ ଉତ୍ସବଟି ଅନୁଷ୍ଠିତ ହେଉଥିଲା । ମଣିଷମାନଙ୍କ ସକାଶେ ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ଏକାନ୍ତ ଭିନ୍ନ ଅନ୍ୟ ସତ୍ତ୍ୱମାନଙ୍କ ସକାଶେ, ବଡ଼ ଓ ସାନ ଦେବତା ଓ ଦେବୀମାନଙ୍କ ସକାଶେ ସେଠାରେ ଗୋଟିଏ ଉତ୍ସବ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହେଉଥିଲା । ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକୁ ଏହି ପୃଥିବୀରେ ସଦ୍‌ଗୁଣ ବୋଲି କହି ସମ୍ମାନ କରାଯାଏ, ସେହିମାନଙ୍କ ସକାଶେ ଏହି ଉତ୍ସବଟି ଅନୁଷ୍ଠିତ ହେଉଥିଲା ।

ପ୍ରାସାଦର ସାମନାପଟ ପ୍ରକୋଷ୍ଠଟି ଗୋଟିଏ ବଡ଼ କକ୍ଷ ପରି ହୋଇ ଉଠିଥିଲା । ସେଇ ପ୍ରକୋଷ୍ଠର ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟ କାନ୍ଥଗୁଡ଼ିକ, ଚଟାଣ ଓ କାନ୍ଥ ଅଗଣିତ କେତେ ଆଲୋକ ଦ୍ୱାରା ଗାନ୍ଧିମନ୍ତ୍ର ହୋଇ ରହୁଥିଲେ ।

ଏହି ପ୍ରକୋଷ୍ଠଟି ହେଉଛି ଚାରିପଟେ ପ୍ରକୋଷ୍ଠ । ଭୂମି ପାଖରେ ସେଥିରେ ଉଦ୍‌ଭ୍ରଷିତ ହୋଇ ଉଠୁଥିବା ଆଲୋକଟି ଅତ୍ୟନ୍ତ ମୁଦୁ ହୋଇ ପଡ଼ୁଥିଲା ଏବଂ ଏକ ଅତି ସୁନ୍ଦର ଗାଢ଼ ନୀଳବର୍ଣ୍ଣର ଶୋଭାଧାରଣ କରି ରହୁଥିଲା । ମାତ୍ର ଛତା ଆଡ଼କୁ ଡାହାଁ ହମଶା ଅଧିକ ଶୁଭ ହୋଇ ଆସିଥିଲା । ସ୍ଥାନରେ ଉଠିବାର ଗାନ୍ଧିମନ୍ତ୍ରମାନ ଛତାକୁ ସତେଅବା ଘାଡ଼ି ପରି ଝଲିକରି ରହୁଥିଲେ, ସେଗୁଡ଼ିକର ଅସଙ୍ଗତ ବସ୍ତୁର ଖର ପରି ଛୁଟି ଆସୁଥିବା ରଣ୍ଡିରେଖାଗୁଡ଼ିକ ଆଖିକୁ ଝଲିସାଇ ପକାଉଥିଲେ ।

ସେହି ସଦ୍‌ଗୁଣଗୁଡ଼ିକ ଅଲଗା ଅଲଗା ହୋଇ ଆସିଥିଲେ ସତ, ମାତ୍ର ଖୁବ୍ ଶୀଘ୍ର ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଅନୁକୂଳ ଗୋଷ୍ଠୀରେ ଏକତ୍ର ହୋଇଯିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ଅଳ୍ପତଃ ଅରକ ପାଇଁ ଆପଣା ଆପଣାକୁ ଏକତ୍ର ହୋଇ ରହିଥିବାର ଦେଖି ସେମାନେ ଭରି ପୁଲକିତ ହୋଇ ଉଠୁଥିଲେ । କାରଣ, ଏହି ପୃଥିବୀରେ ଏବଂ ସାବିତ୍ରୀୟ ପୃଥିବୀରେ ସେଗୁଡ଼ିକ ସାଧାରଣତଃ ଭରି ବିକ୍ଷିପ୍ତ ଭାବରେ ଅବସ୍ଥାନ କରୁଥାନ୍ତି । ବିଜାତୀୟ କେତେକେତେ ସତ୍ତ୍ୱ ମଧ୍ୟରେ ସାଧାରଣତଃ ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିଚ୍ଛିନ୍ନ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି ।

ଉତ୍ସବଟି ମଧ୍ୟରେ ନିଷ୍ଠାରୁପୀ ସଦ୍‌ଗୁଣଟିକୁ ଗୁଣୀ ହୋଇ ରହିଥିଲା । ସ୍ବଚ୍ଛ ଜଳ ପରି ଦିଶୁଥିବା ଏକ ସ୍ବଚ୍ଛ ବସନରେ ନିଷ୍ଠା ଆପଣାର ଅଙ୍ଗକୁ ଆବୃତ କରି ରଖିଥିଲା ଏବଂ ଖଣ୍ଡେ ସ୍ବଚ୍ଛତମ ସ୍ପଟିକକୁ ତାହା ଆପଣା ହାତରେ ଧରିଥିଲା । ପ୍ରତ୍ୟେକ ବସ୍ତୁ ପ୍ରକୃତରେ ଯେମିତି, ସେହି ସ୍ପଟିକଟି ସାହାଯ୍ୟରେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଠିକ୍ ସେହିପରି ଦେଖି ହେଉଥିଲା । ସେଗୁଡ଼ିକ ସାଧାରଣତଃ ବାହାରୁ ଯେପରି ବୋଲି ପ୍ରଘାତ ହୁଅନ୍ତି, ସ୍ପଟିକଟି ଦେଇ ଦେଖିଲେ ସେଗୁଡ଼ିକ ଆଦୌ ସେପରି ଦେଖା ଯାଉ ନ ଥିଲେ । କାରଣ ସେହି ସ୍ପଟିକଟି ମଧ୍ୟଦେଇ ସେଗୁଡ଼ିକର ରୂପଟି ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ବିକୃତ ନ ହୋଇ ଅବିକଳ ସ୍ପଷ୍ଟଟିତ ହୋଇ ପାରୁଥିଲା ।

ନିଷ୍ଠାର ନିଫଟବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ଦୁଇ ବିଶୁଦ୍ଧ ସରଞ୍ଚନ ପରି ନମ୍ରତା ଏବଂ ସାହସ ଠିଆ ହୋଇଥିଲେ । ନମ୍ରତା ଏକାଧାରରେ ସମ୍ମାନାସ୍ପଦ ଏବଂ ସରସ ହୋଇ ରହିଥିଲା । ଏବଂ, ଆପଣାର ଭୁରୁକୁ ଉଠ କରି ସାହସ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗକୁ ଦୃଷ୍ଟିପାତ କରୁଥିଲା, ତାହାର ଓଠ ଦୁଇଟି ଦୃଢ଼ ଓ ସଫୁଟିତ ହୋଇ ରହିଥିଲା, ସିଏ ଏକ ସ୍ଥିର ଏବଂ ସଂକଳ୍ପମୟ ମୁଦ୍ରାରେ ଦଣ୍ଡାୟମାନ ରହିଥିଲା ।

ସାହସର ପାଖକୁ ଲାଗି କରି, ତା'ର ହାତକୁ ଆପଣାର ହାତରେ ଧରି ମୁଣ୍ଡରେ ସଫୁର୍ଣ୍ଣ ଓଢଣା ଦେଇ ଗୋଟିଏ ନାଶ୍ବରୁଁ ବି ଠିଆ ହୋଇଥିଲା । ତାହାର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଆଖିଦୁଇଟି ବ୍ୟଘାତ ଆଉ କିଛିହେଲେ ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର ହେଉ ନ ଥିଲା । ସେହି ଓଢଣା ଭିତରୁ ମଧ୍ୟ ଆଖିଦୁଇଟି ଜବଜବ ହୋଇ ଦିଶୁଥିଲା । ସେଇଟି ହେଉଛି ବିବେକର ମୁର୍ତ୍ତି ।

ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ସମସ୍ତଙ୍କ ଭିତରେ, ଜଣକ ପାଖରୁ ସତତ ଆଉ ଜଣେ ପାଖକୁ ଯାଉଥିବା ଅଥଚ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କର ନିକଟରେ ରହିଥିବା ପରି ମନେ ହେଉଥିବା ଆଉ ଯେଉଁଜଣକ ଠିଆ ହୋଇଥିଲେ, ସିଏ ହେଉଛନ୍ତି ଉଦାରତା । ଉଦାରତା ସଦାସକାଶ ଏବଂ ଶାନ୍ତ ହୋଇ ରହିଥିଲେ, ସଦା ସମ୍ବିୟ ହୋଇ ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତଥାପି ସମସ୍ତଙ୍କଠାରୁ ବିରାଗ ହୋଇ ଦି ରହିଥିଲେ । ସମସ୍ତଙ୍କର ମଧ୍ୟଦେଇ ଗୁଲି ଯାଉଥିବା ବେଳେ ଆପଣା ପଛରେ ମୁକୁ ଶୁଭ ଆଲୋକର ଏକ ସ୍ରୋତ ବୁଝାଇଦେଇ ଯାଉଥିଲେ । ଯେଉଁ ଆଲୋକଟିକୁ ସିଏ ଏହିପରି ଭାବରେ ପରିବ୍ୟାପ୍ତ ଏବଂ ପ୍ରସାରିତ କରି ଦେଉଥିଲେ, ତାହା ଏକ ଔଜ୍ଜ୍ୱଳର ରୂପ ଧାରଣ

କରି ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ତାଙ୍କର ସମଜା ଭଗନୀ ତଥା ତାଙ୍କର ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଅନୁରକ୍ତ ବନ୍ଧୁ ଏବଂ ଅବିଚ୍ଛେଦ୍ୟ ସହଚର 'ନ୍ୟାୟ'ଙ୍କଠାରୁ ଆୟୁଧସ୍ଥ ଏବଂ ତାହା ଅଧିକଙ୍କର ଆଖିକୁ ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର ହେଉ ନ ଥିଲା ।

ଏବଂ, ଉଦାରତାଙ୍କ ଗୁଣପାଖରେ ଯେଉଁମାନେ ଦେଖି ରହି ବାଟ ଦେଖାଇବାରେ ଲାଗିଥିଲେ, ସେମାନେ ହେଉଛନ୍ତି ଦୟା, ଧୃତି, ଶାନ୍ତିତା, ସହ-ଗୁଣତା ଏବଂ ଆହୁରି ଅନେକ ଅନ୍ୟମାନେ ।

ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ସେଠାରେ ଉପସ୍ଥିତ ରହୁଥାନ୍ତି, ବା ଅନୁତଃ ଉପସ୍ଥିତ ଅଛନ୍ତି ବୋଲି ଭାବୁଥାନ୍ତି ।

ମାତ୍ର ତା'ପରେ ହଠାତ୍ ସେହି ସୁବର୍ଣ୍ଣନିର୍ମିତ ପ୍ରବେଶଦ୍ୱାରରେ ଜଣେ ନବାରତାଙ୍କର ଆବିର୍ଭାବ ଘଟିଲା ।

ଫାଟକ ପାଖରେ ଜରି ରହୁଥିବା ପ୍ରହସ୍ତମାନେ ଅନେକ କୁଣ୍ଡାର ସହୃଦ ତାଙ୍କୁ ଭିତରେ ପ୍ରବେଶ କରିବା ଲାଗି ଅନୁମତି ଦେଇଛନ୍ତି । ସେମାନେ ତାଙ୍କୁ ଏଥିପୂର୍ବରୁ ଆଉ କେବେହେଲେ ଦେଖି ନ ଥିଲେ, ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ ଏକ ପ୍ରଭାବ ପକାଇବା ଲାଗି ତାଙ୍କ ଚେହେରା ଭିତରେ ମଧ୍ୟ ଆଦୌ ସେପରି କିଛି ନ ଥିଲା ।

ସିଏ ବୟସରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ କନଷ୍ଠ ଥିଲେ, ଭାରି କୃଶ ହୋଇ ଦିଶୁଥିଲେ । ଦେହରେ ଏକ ସାଧାରଣ ଶୁଭ୍ରବସନ ପିନ୍ଧିଥିଲେ, ତାଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ପ୍ରାୟ ଦରିଦ୍ର ପରି ମନେ ହେଉଥିଲା । ଭାରି ଲଜ୍ଜାଶୀଳ ଏବଂ ସତର୍କତା ଭାବରେ ସିଏ ଆଗକୁ କେତେ ଖୋଜ ପକାଇଲେ । ଏବଂ, ଏପରି ଗୋଟିଏ ବୃହତ୍ ଏବଂ ତକମକ ଗୋଷ୍ଠୀ ଭିତରେ ଆପଣାକୁ ଦେଖି ସତେଅବା ଅସ୍ପଷ୍ଟ ବୋଧ କରୁଥିବା ପରି ସିଏ ପୁଣି ଅଟକି ଠିଆ ହୋଇଗଲେ; ସିଏ ଯେ କାହା ପାଖକୁ ଯିବେ, ସେକଥା ଆଦୌ ଠିକ୍ କରି ପାରିଲେ ନାହିଁ ।

ନିଜର ଅନ୍ୟ ସରିମାମାନଙ୍କ ସହୃଦ କିଛିସମୟ ସକାଶେ କ'ଣ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରି ସେମାନଙ୍କର ଅନୁରୋଧରେ ବବେକ ସେହି ନବାରତାଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ହେଲା । ତା'ପରେ, ଅସ୍ପଷ୍ଟବୋଧ କରୁଥିବା ଲେକମାନଙ୍କ ପରି, ସତେଅବା ଚନ୍ଦ୍ରା କରିବା ଲାଗି ଗୋଟିଏ କ୍ଷଣ ସମୟ ପାଇବା ସକାଶେ ଆପଣାର ଗଲା ପରିଷ୍କାର କରି ସିଏ ତାଙ୍କୁ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ କରି କହିଲା,

“ଆମେ ଯୋଡ଼ିମାନେ ଏଠାରେ ଏକାଠି ହୋଇ ଠିଆ ହୋଇଛୁ, ସେମାନେ ପରସ୍ପରକୁ ଜାଣିଛୁ, ପରସ୍ପରର ନାମକୁ ଜାଣିଛୁ, ଏବଂ ଗୁଣଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ଜାଣିଛୁ । ତୁମକୁ ଦେଖି ଆମେ ସମସ୍ତେ ପ୍ରକୃତରେ ଭାରି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ଯାଇଛୁ,

କାରଣ ଆମର ରୂପ ସହଜ ଆଗରୁ କୌଣସି ପରଚୟ ହୋଇଥିବା ପରି ମୋଟେ ଲାଗୁ ନାହିଁ, ବା ଅନ୍ତତଃ ଆମେ ରୂପକୁ ଆଗରୁ କେବେ ଦେଖିଥିଲୁ ପରି ବି ମନେ ହେଉ ନାହିଁ । ରୂପେ କିଏ, ଆମକୁ ଅନୁଗ୍ରହ କରି ଥରେ କହିବ କି ?”

ନବାଗତା ଦୀର୍ଘଶ୍ଵାସଟିଏ ପକାଇ ଉତ୍ତର ଦେଲେ :

“ହାୟ୍ ହାୟ୍ ! କିନ୍ତୁ, ଏହି ପ୍ରାସାଦରେ ମୁଁ ଯେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଜଣେ ଅପରିଚିତ ପରି ଦେଖାଯାଇଛି, ତାହା ମୋତେ ଆଦୌ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଲାଗୁ ନାହିଁ । କାରଣ ମୋତେ ଅତ୍ୟନ୍ତ କ୍ଷୁଦ୍ରତ୍ଵ କେବେ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରିଥାନ୍ତି, କ୍ଷୁଦ୍ର ଆପଣା ପାଖକୁ ଡାକିଥାନ୍ତି ।

“ମୋ ନାଆଁ ହେଉଛି କୃତଜ୍ଞତା ।”

୧୯୦୪

ଏକ ଜୀନକାନ୍ତ କାହାଣୀ

ଏକଦା, ସୁଦୂର ପ୍ରାଚ୍ୟ ଅଞ୍ଚଳରେ ଗୋଟିଏ ସାନ ଦେଶ ଥିଲା, ଯେଉଁଠାରେ ଶାନ୍ତି ଏବଂ ଶୃଙ୍ଖଳା ବିରାଜି ରହୁଥିଲା, ଯେଉଁଠାରେ କି ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ସମସ୍ତଙ୍କର ସଙ୍ଗାଧିକ କଲ୍ୟାଣ ଲାଗି ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟ ଲାଗି ଅଭିପ୍ରେତ ହୋଇ ରହୁଥିଲେ, ସେମାନେ ଆପଣା ଆପଣା ସ୍ଥାନଟିରେ ରହୁ ସେହି କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ ସମ୍ପନ୍ନ କରୁଥିଲେ ।

କୃଷକ, କାରିଗର, ଶ୍ରମିକ ଏବଂ ବଣିକମାନେ, — ସେଠି ସମସ୍ତଙ୍କର କେବଳ ଗୋଟିଏ ଅଭିଳାଷ ଓ ଗୋଟିଏ ଚିନ୍ତା ରହୁଥିଲା, — ଆପଣାର କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ ଯଥାସମ୍ଭବ ସର୍ବୋତ୍ତମ ଭାବେ କରିବା ଲାଗି ସେମାନେ ସର୍ବଦା ଚେଷ୍ଟିତ ଥିଲେ । ଏଥିରେ ସେମାନଙ୍କର ନିଜ ଭଲ ବି ହେଉଥିଲା, — କାରଣ, ପ୍ରଥମତଃ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ସେତାବେଳେ ଆପଣା ଆପଣାର କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ ନିର୍ବାଚିତ କରି ନେଇଥିବାରୁ, ସେହି କାର୍ଯ୍ୟ ତା’ ସ୍ୱଭାବର ଅନୁରୂପ ହୋଇ ପାରୁଥିଲା ଏବଂ ସେହି କାର୍ଯ୍ୟଟି କରିବା ଦ୍ୱାରା ତାକୁ ଭାରି ଆନନ୍ଦ ବି ମିଳୁଥିଲା । ଦ୍ରୁ ଡାୟାତଃ, ଯାବତାୟ ଉତ୍ତମ କାର୍ଯ୍ୟ ଯେ ସମ୍ପୃକ୍ତ ଭାବରେ ତାହାର ପୁରସ୍କାର ବି ପାଇବ, ଏବଂ ତଦ୍ୱାରା ଯେ ସେମାନେ ନିଜେ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ସ୍ତ୍ରୀ ଓ ପିଲାମାନେ ଶାନ୍ତି ଏବଂ ଆଶ୍ୱସ୍ତରେ ଜୀବନଯାପନ କରିପାରିବେ, ସେମାନଙ୍କର ଜୀବନରେ ଅନାବଶ୍ୟକ କୌଣସି ବିଳାସବ୍ୟସନ ନ ଥିବ, ଅଥଚ ସେମାନଙ୍କର ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକତାଗୁଡ଼ିକର ପୁରଣ ଦିଗରେ କେଉଁଠି କୌଣସି କାର୍ପଣ୍ୟ ଯେ ନ ଥିବ ଏବଂ ଯାହାଫଳରେ କି ସେମାନେ ଜୀବନରେ ଯଥେଷ୍ଟ ପରିଚ୍ଛନ୍ନି ସର୍ବଦା ପାଇ ପାରୁଥିବେ, ସେମାନେ ଏହି କଥାଟିକୁ ସମସ୍ତେ ଭାରି ଭଲ କରି ଜାଣିଥିଲେ ।

ସେହି ଦେଶରେ କଳାକାର ଏବଂ ବୈଜ୍ଞାନିକମାନଙ୍କର ସଖ୍ୟା ଆଦୌ ଖୁବ୍ ବେଶୀ ନ ଥିଲା ସତ, ମାତ୍ର ପ୍ରତ୍ୟେକେ ଆପଣା ଆପଣାର ବୈଜ୍ଞାନିକ ବା କଳା ପ୍ରତି, — ଆପଣାର ଜୀବନ ଲକ୍ଷ୍ୟଟି ପ୍ରତି — ଅନୁଗତ ଓ ଉତ୍ସର୍ଗୀକୃତ ହୋଇ ରହୁଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କଠାରେ କୃତଜ୍ଞ ସମସ୍ତ ଜାତିହିଁ ସେମାନଙ୍କର ପରିପୋଷଣ କରୁଥିଲା । କାରଣ ସର୍ବପ୍ରଥମେ ସେହି ଜାତିହିଁ ସେମାନଙ୍କର ଅଭ୍ୟୁପଯୋଗୀ ଆବଶ୍ୟକଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ଉପକୃତ ହେଉଥିଲା ଏବଂ ସେମାନେ ସୃଷ୍ଟି କରୁଥିବା ଉଦାତ୍ତ କୃତିଗୁଡ଼ିକୁ ଉପଭୋଗ ବି କରୁଥିଲା । ଏହିପରି ଭାବରେ ଜୀବନ ସନ୍ତୋଷର

ଯାବତ୍ତାୟ ଚନ୍ଦ୍ରା ଓ ଉଦ୍‌ବେଗରୁ ମୁକ୍ତ ହୋଇ ରହୁଥିବାରୁ ଏହି ବୈଜ୍ଞାନିକମାନଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ କେବଳ ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ଲକ୍ଷ୍ୟ ରହିଥିଲା : ସେମାନଙ୍କର ସମସ୍ତ ପ୍ରୟୋଗ ଏବଂ ଗବେଷଣା ତଥା ନିଷ୍ପାପର ଅଧ୍ୟୟନ ଯେ ମନୁଷ୍ୟ ସମାଜର ଦୁଃଖଗୁଡ଼ିକୁ ହରଣ କରିନେବାରେ ସହାୟକ ହେବ, ସମାଜର ନାନା ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ ଓ ଭୟକୁ ଯଥାସମ୍ଭବ ଦୂରଭୂତ କରି ଏବଂ ପୁଣି ଓ ସଂଗଠନ ଆଣି ଦେଉଥିବା ଜ୍ଞାନର ପ୍ରସାର ଦ୍ୱାରା ସମାଜର ଶକ୍ତି ଏବଂ ମଙ୍ଗଳର ଯେ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ଘଟାଇବ, ସେମାନେ କେବଳ ତାହାକୁ ଆପଣାର ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ରଖିଥିଲେ । କଳାକାରମାନେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବନ୍ଦନମୁକ୍ତ ଭାବରେ ଆପଣାର କଳାନୃତୀମାନ ଉପରେ ଅଭିନବେଶ କରି ପାରୁଥିଲେ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ମଧ୍ୟ କେବଳ ମାତ୍ର ଗୋଟିଏ ଅଭିଳାଷ ରହିଥିଲା : ଆପଣା ଆପଣାର ସର୍ବୋଚ୍ଚ ଓ ସର୍ବୋତ୍ତମ କଳ୍ପନାଶକ୍ତିକୁ ଖଟାଇ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟର ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ଘଟାଇବାକୁ ସେମାନଙ୍କର ଏକମାତ୍ର ଅଭିଳାଷ ଥିଲା ।

ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସେମାନଙ୍କର ବନ୍ଧୁ ଓ ମାର୍ଗଦର୍ଶକ ରୂପେ ଗୁରୁଜଣ ଦାର୍ଶନିକ ମଧ୍ୟ ରହିଥିଲେ । ଏହି ଦାର୍ଶନିକମାନଙ୍କର ସମସ୍ତ ଜୀବନ ଗଣ୍ଡାର ଅଧ୍ୟୟନ ଏବଂ ଆଲୋଚନାକାଣ୍ଡ ସ୍ଥିର ମନରେ ଅତିବାହିତ ହେବାରେ ଲାଗିଥିଲା । ସେମାନେ ମନୁଷ୍ୟଜାତିର ଶ୍ରେୟରେ ସତତ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ସାଧନ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲେ ଏବଂ, ଯାହାକି ସେ ମଧ୍ୟ ରହୁଥିବା ଦ୍ୱାରା ଆତ୍ମିକ ହୋଇ ରହିଛି, ସେମାନେ ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ସେଗୁଡ଼ିକର ରହସ୍ୟକୁ ଉଦ୍‌ଘାଟିତ କରିଦେବାରେ ଲାଗିଥିଲେ ।

ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସନ୍ତୋଷରେ ଜୀବନଯାପନ କରୁଥିଲେ, ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରକାରର ଚିନ୍ତା ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱିତା ନ ଥିଲା ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ଆପଣାର ରୂପ ଓ ଆଗ୍ରହ ଅନୁସାରେ ନିଜନିଜର କାର୍ଯ୍ୟ ତଥା ଅଧ୍ୟୟନରେ ମନୋନିବେଶ କରି ପାରୁଥିଲେ । ସମସ୍ତେ ପୁଣି ହୋଇ ରହୁଥିବାରୁ ଅତିରିକ୍ତ ଭାବରେ ଗୁଡ଼ାଏ ଆଇନକାନୁନ ତିଆରି କରିବା ଲାଗି ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କର ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରୟୋଜନ ନ ଥିଲା । ନିୟମ କହିଲେ ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ କେବଳ ଏତିକି ରହିଥିଲା : “ତୁମେ ପ୍ରକୃତରେ ଯାହା, ତୁମେ କେବଳ ତାହାକୁ ହୁଅ” ବୋଲି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଖାଲି ଏତିକି ପରାମର୍ଶ ଦିଆ ଯାଉଥିଲା । ସମସ୍ତେ କେବଳ ଗୋଟିଏ ନିୟମକୁ, ଉଦାରତାର ସହିତ ଜୀବନ ବଞ୍ଚିବାର ନିୟମକୁ ଦୃଢ଼ଭାବରେ ପାଳନ କରୁଥିଲେ । ନ୍ୟାୟବଶୁଦ୍ଧି ସେହି ଉଦାରତାର ସର୍ବପ୍ରଧାନ ଅଙ୍ଗ ହୋଇ ରହିଥିଲା । ସେହି ଉଦାରତା କୌଣସି ପ୍ରକାର ବରବାଦ ବା ବୃଥା କ୍ଷତିକୁ କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନ ଦେଇ ନ ଥିଲା । ପ୍ରତ୍ୟେକର ମୁକ୍ତ ବିକାଶ ଏବଂ ଅଭ୍ୟୁଦୟରେ ବାଧା ସୃଷ୍ଟି କରୁଥିବା କୌଣସି ଉଦାରତାକୁ ବି ପ୍ରଶ୍ନ କିଆଯାଉ ନ ଥିଲା । ଏହିପରି ଅତ୍ୟନ୍ତ

ସ୍ଵାଭାବିକ ଭାବରେ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ନିଜର କଲ୍ୟାଣ ଓ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ଲାଗି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସମସ୍ତଙ୍କର କଲ୍ୟାଣ ଏବଂ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ଲାଗି ମଧ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିଲେ ।

ଶାନ୍ତି ଓ ଶୃଙ୍ଖଳା ବିରାଜମାନ କରୁଥିବା ଏହି ଦେଶଟିରେ ଜଣେ ରାଜା ଥିଲେ । ଦେଶରେ ସମସ୍ତଙ୍କ ଭିତରେ ଅଧିକ ବୁଦ୍ଧିମାନ୍ ଏବଂ ବିଜ୍ଞ ହୋଇଥିବାରୁ ସେ ଦେଶର ରାଜା ହୋଇ ରହିଥିଲେ । କେବଳ ସେଇ ସମସ୍ତଙ୍କର ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ପରିପୁରଣ କରିବା ଲାଗି ସମର୍ଥ ଥିଲେ, କେବଳ ସେଇ ଦାର୍ଶନିକମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କର ସବୋଇ ବିଶ୍ଵର ଓ କଲ୍ୟାଣରେ ମାର୍ଗଦର୍ଶନ ଦେଇପାରିବାର ଉପଯୁକ୍ତ ଥିଲେ, ଏବଂ ଅପର ପକ୍ଷରେ ରାଜ୍ୟର ପ୍ରଜାମାନଙ୍କର ଯାବତୀୟ ଫରାଦ ଏବଂ ସୁଖସୁବିଧା ବିଷୟରେ ଯଥାର୍ଥରେ ସଚର୍କ ଓ ସଚେତନ ହୋଇ ରହିବାର ବାସ୍ତବ ବୁଦ୍ଧି ବି ତାଙ୍କଠାରେ ଯଥେଷ୍ଟ ପରିମାଣରେ ରହିଥିଲା । ଜନସାଧାରଣଙ୍କର ଯାବତୀୟ ପ୍ରୟୋଜନ ବିଷୟରେ ସେ ସୁବିଦିତ ରହିଥିଲେ ।

ଆମେ ଏଠାରେ ଯେଉଁ ସମୟର ପ୍ରସଙ୍ଗଟିର ଆଲୋଚନା କରିବାକୁ ଯାଉଛୁ, ଏହି ମହମାନ୍ୟତ ରାଜା ସେତେବେଳକୁ ଘାତ୍ୟ ଅନେକ ବର୍ଷ ବୟସ୍କ ଥାଉଥିଲେ । ତାଙ୍କର ବୟସ ଦୁଇଶହରୁ ଅଧିକ ହୋଇ ଯାଉଥିଲା । ଏବଂ ତଥାପି, ଏତେ ଅଧିକ ବୟସରେ ମଧ୍ୟ ସେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସୁସ୍ଥ ଥିଲେ, ତାଙ୍କର ଯାବତୀୟ ଶକ୍ତି ଅସ୍ଫୁଟ ରହିଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଏଥର ତାଙ୍କର ପ୍ରକୃତରେ ଅବସର ଗ୍ରହଣ କରିବା ଉଚିତ ବୋଲି ସେ ଚିନ୍ତା ମଧ୍ୟ କରୁଥିଲେ । ଏତେ ଘାତ୍ୟ କାଳ ଧରି ନାନା ଗୁରୁ ଦାୟିତ୍ଵ ବହନ କରି ଆସିଥିବାରୁ ସେ କିଛି କ୍ଳାନ୍ତ ବି ଅନୁଭବ କରୁଥିଲେ । ଦିନେ ଆପଣାର ତରୁଣ ପୁତ୍ର ମେଓଥାଙ୍କୁ ସେ ପାଖକୁ ଡାକିଲେ । ଯୁବରାଜ ବୟସରେ ତରୁଣ ଥିଲେ, ନାନା ବିଚିତ୍ର କୃତି ଓ ଜାତୀୟ ଅଧିକାଂଶ ବି ହୋଇ ଯାଉଥିଲେ । ସାଧାରଣ ପୁରୁଷଙ୍କଠାରୁ ସେ ଦେଖିବାକୁ ଅଧିକ ସୁନ୍ଦର ଥିଲେ; ତାଙ୍କର ବଦାନ୍ୟତା ଏପରି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ସମଭାବପାତ୍ରତାର ଅଧିକାଂଶ ହୋଇ ଯାଉଥିଲା ଯେ ସେଥିରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନ୍ୟାୟବୋଧ ମଧ୍ୟ ବିଦ୍ୟମାନ ଥିଲା । ତାଙ୍କର ବୁଦ୍ଧିମତ୍ତା ସୂଚୀ ପରି କରିଣ ବିଚରଣ କରିବାରେ ଲାଗିଥିଲା ଏବଂ ତାଙ୍କର ବିଜ୍ଞତାର ଆଦୌ କୌଣସି ରୁଲନା ନ ଥିଲା । କାରଣ ସେ ନିଜ ଯୌବନ କାଳର କେତେକ ବର୍ଷ ଶ୍ରମିକ ଏବଂ କାରିଗରମାନଙ୍କ ସହତ ରହି ଅତିବାହିତ କରିଥିଲେ ଏବଂ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଅଭିଜ୍ଞତା ସେମାନଙ୍କ ଜୀବନର ପ୍ରୟୋଜନ ତଥା ଆବଶ୍ୟକତାଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ଯଥେଷ୍ଟ ଜ୍ଞାନ ଲାଭ କରିଥିଲେ । ଆପଣା ସମୟର ଅବଶିଷ୍ଟାଂଶ ସେ ଏକାକୀ ଅତିବାହିତ କରିଥିଲେ, ବା ତାଙ୍କର ଗୁରୁଗୁପ୍ତ ନିୟୁତ ହୋଇଥିବା କୌଣସି ଜଣେ ଦାର୍ଶନିକଙ୍କ ସହତ ରହି କଟାଇଥିଲେ । ଅଧ୍ୟୟନ ଏବଂ ଶାନ୍ତି

ମନରେ ରାଜପ୍ରାସାଦ ମଧ୍ୟରେ ଅବସ୍ଥିତ ବର୍ତ୍ତାକାର ମିନାରଟି ମଧ୍ୟରେ ସେ ନିକାଞ୍ଚନ ଭାବରେ କେତେ ସମୟ କଟାଇଥିଲେ ।

ମେର୍ଡ଼ା ପିତାଙ୍କର ସମୀପକୁ ଆସି ଶୁଣାନ ଦେଖାଇ ନତମସ୍ତକ ହୋଇ ପ୍ରଣାମ କଲ । ରାଜା ତାଙ୍କୁ ପାଖରେ ଆସି ବସିବାକୁ ଆଦେଶ ଦେଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କୁ ନିମ୍ନଲିଖିତ କଥାଗୁଡ଼ିକ କହିଲେ :

“ବସୁ, ମୁଁ ଶହେ ସତ୍ତର ବର୍ଷରୁ ଅଧିକ କାଳ ଏହି ରାଜ୍ୟର ଶାସନ କଲିଣି, ଏବଂ, ସତରଞ୍ଚାସମ୍ପନ୍ନ ସକଳ ବ୍ୟକ୍ତି ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୋର ରାଜ୍ୟ ପରିଚାଳନାରେ ସନ୍ତୋଷ ପ୍ରକାଶ କରି ଆସିଥିବା ପରି ପ୍ରମାଣ ମିଳିଥିଲେ ହେଁ, ମୋର ଭାବ ଆଶଙ୍କା ହେଉଛି ଯେ ଏହି ବୃଦ୍ଧ ବୟସରେ ମୁଁ ରାଜ୍ୟରେ ଶୃଙ୍ଖଳାରକ୍ଷା କରିବାର ଏବଂ ସମସ୍ତଙ୍କର କଲ୍ୟାଣବିଧାନ ଲାଗି ଯଥାର୍ଥ ଦୃଷ୍ଟି ରଖିବାର ଗୁରୁତ୍ବରଚ୍ଛିକ ଆଉ ଆଦୌ ଏଡ଼େ ସହଜ ଭାବରେ ବହନ କରିପାରିବି ନାହିଁ । ବସୁ, ମୋ’ର ତୋ’ ଉପରେ ଅନେକ ଆଶା ରହିଛି, ତୁ ମୋ’ର ଆନନ୍ଦର କାରଣ ହୋଇ ରହିବୁ । ପ୍ରକୃତ ତୋ’ ପ୍ରତି ଅତ୍ୟନ୍ତ ବଦାନ୍ୟ ହୋଇ ଆସିଛି । ସିଏ ଆପଣାର ସମସ୍ତ ଦାନକୁ ତୋ’ ଉପରେ ଆଣି ଅଳାପ ଦେଇଛି ଏବଂ ଏକ ସୁବକ୍ତା ତଥା ଆଦର୍ଶ ଶିକ୍ଷା ଦ୍ବାରା ତୁ ସେହିସବୁ ପ୍ରକୃତଦତ୍ତ ଗୁଣଗୁଡ଼ିକର ସର୍ବୋତ୍ତମ ବିକାଶପାଥନ କରପାରିବୁ । ନିମ୍ନତମ ଯେକୌଣସି କୃଷକଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଆମର ମହାନ୍ ଦାର୍ଶନିକମାନଙ୍କ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମସ୍ତଙ୍କର ତୋ’ ଉପରେ ଫସୁଣ୍ଡି ଓ ଶ୍ରଦ୍ଧାପୁଣ୍ଡି ଆସୁ ରହିଛି । ଆପଣାର ଦୟାଳୁତା ବଳରେ ତୁ ସେମାନଙ୍କର ସ୍ବେଦସ୍ବଜନ ହୋଇପାରିବୁ ଏବଂ ଆପଣାର ନ୍ୟାୟବକ୍ତା ସକାଶେ ସେମାନଙ୍କର ସମ୍ମାନର ବି ଅଧିକାରୀ ହୋଇବୁ । ତେଣୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ବାଭାବିକ କଥା ଯେ ସେମାନେ ତୋତେହିଁ ଏହି ରାଜ୍ୟର ଭବିଷ୍ୟତ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରିନେବେ । ଏବଂ, ତେବେ, ଏକ ସୁ-ଉପାଳିତ ବିଶ୍ରାମର ଜୀବନ ଉପଭୋଗ କରିବା ଲାଗି ମୁଁ ସେମାନଙ୍କର ଅନୁମତି ପ୍ରାର୍ଥୀ ହୋଇ ପାରିବି । କିନ୍ତୁ ତୁ ତ ଜାଣିଛୁ, ଆବହମାନ କାଳରୁ ଏହି ରାଜ୍ୟରେ ଯେଉଁ ପରମ୍ପରା ଚଳିଆସିଛି, ଏକରୁ ଦୁଇହାତ ନ ହେଲେ ଏହି ରାଜ୍ୟର ସିଂହାସନରେ କେହି ଅଗ୍ରେବୃଦ୍ଧ କରିପାରିବେ ନାହିଁ । ଅର୍ଥାତ୍, ରୁଚି ତଥା ସମର୍ଥତାର ପରିପୁର୍ଣ୍ଣ ସହଯୋଗିତା ଦ୍ବାରା ଯିଏ ତାଙ୍କ ଲାଗି ସମତାମୟ ଜୀବନର ଶାନ୍ତି ଆଣିଦେଇ ପାରିବ, ସେହିପରି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ସହଜ ସମଗ୍ର ମିଳନରେ ଏକତ୍ର ଆବଦ୍ଧ ନ ହୋଇ ପାରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ କଦାପି ରାଜପଦରେ ଅଭିଷିକ୍ତ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ । ଏହି ବିଧିଟି ବିଷୟରେ ତୋତେ ସ୍ବରଣ କରାଇ ଦେବା ଲାଗିଛି ମୁଁ ତୋତେ ଡକାଇ ପଠାଇଥିଲି । ତୁ ଏପରି କୌଣସି ତରୁଣୀ କନ୍ୟାର ପରିଚୟ ଲାଭ କରିଛୁ, ଯିଏକି ପ୍ରକୃତରେ ତୋ’ର ଉପଯୁକ୍ତ ହୋଇ ପାରିବ ଏବଂ ଆମର ଇଚ୍ଛାନୁସାରେ ତୋ’

ଜୀବନଟି ସହୃଦ ଆପଣାର ଜୀବନଟିକୁ ମିଶାଇ ଦେବା ଲାଗି ସମ୍ମତ ହେବ, ତୋତେ ସେହିକଥା ପଚାରୁବାକୁ ମୁଁ ତୋତେ ଏଠାକୁ ଡାକିଥିଲି ।”

“ପିତା, ‘ମୋର ସମସ୍ତ ଜୀବନ ଯାହାର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କରୁଥିଲି, ମୁଁ ତାହାର ସନ୍ତାନ ପାଇପାରିବି’ ବୋଲି ଆପଣଙ୍କୁ ଉତ୍ତର ଦେଇ ପାରିଥିଲେ ମୁଁ ପ୍ରକୃତରେ କେତେ ଆନନ୍ଦ ଅନୁଭବ କରିଥାନ୍ତି । ମାତ୍ର ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁଃଖର କଥା ଯେ ମୁଁ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାହାର ସନ୍ତାନ ପାଇ ନାହିଁ । ଏହି ରାଜ୍ୟର ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଗୁଣସମ୍ପନ୍ନା କନ୍ୟାମାନଙ୍କୁ ମୁଁ ଉତ୍ତମରୂପେ ଜାଣିଛି । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କେତେକଙ୍କ ଲାଗି ମୋର ଅବଶ୍ୟ ଏକ ଆକର୍ଷଣ ରହିଛି, ପ୍ରକୃତରେ ଏକ ଶ୍ଳାଘାଭାବ ମଧ୍ୟ ରହିଛି । ମାତ୍ର ଯେଉଁ ପ୍ରୀତି ଯଥାର୍ଥରେ ଏକ ବନ୍ଧନରେ ପରିଣତ ହୋଇ ପାରନ୍ତା, ସେମାନଙ୍କ ଭିତରୁ କେହି ଜଣେ ହେଲେ ମୋ’ ଭିତରେ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେହି ପ୍ରୀତିର ଉନ୍ନେଷ ଦଟାଇ ପାରି ନାହାନ୍ତି । ଏବଂ, କୌଣସି ଭୁଲ୍ ନ କରି ମୁଁ ବି ହୁଏତ ଏକଥା କହି ପାରିବି ଯେ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କାହାରି ଭିତରେ ବି ମୋ’ ଲାଗି ଏକ ପ୍ରୀତିଭାବ ଜାତ ହୋଇ ନାହିଁ । ମାତ୍ର, ମୋ’ର ନିଜ ନିର୍ବାଚନ ଉପରେ ଏତେ ମୂଲ୍ୟ ଦେଇ ଆପଣ ଯେତେବେଳେ ଏଭଳି ବଦାନ୍ୟତା ପ୍ରକାଶ କରୁଛନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଆପଣଙ୍କୁ ମୋ’ର ମନର କଥାଟିକୁ ନିଶ୍ଚୟ ଖୋଲି କହିବି । ମୁଁ ଭାବୁଛି ଯେ, ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଦେଶଗୁଡ଼ିକର ବିଧି ଓ ନିୟମଗୁଡ଼ିକ ସହୃଦ ସୁପରିଚିତ ହୋଇପାରିଲେ ମୁଁ ପ୍ରକୃତରେ ଆମର ଏହି କ୍ଷୁଦ୍ର ରାଜ୍ୟଟିକୁ ଶାସନ କରିବା ଲାଗି ଅଧିକ ଯୋଗ୍ୟତା ହାସଲ କରିପାରିବି । ତେଣୁ ମୋର ଇଚ୍ଛା ଯେ ମୁଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଗୋଟିଏ ବର୍ଷ ସକାଶେ ପୃଥିବୀର ବିଭିନ୍ନ ଦେଶ ବୁଲି ଦେଖିବି, ବିଭିନ୍ନ ଦେଶର ଚଳଣିମାନ ଶିକ୍ଷା କରିବି । ପିତା, ମୋତେ ଏହି ରୁମଣଟି ସକାଶେ ଆପଣ ଅନୁମତି ପ୍ରଦାନ କରନ୍ତୁ । ଏବଂ ଫେରିବା ସମୟକୁ ମୁଁ ଯେ ମୋ’ର ଜୀବନର ପ୍ରକୃତ ସଜ୍ଜାକୁ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ନ ଫେରିବି, ଯାହାକୁ କି ମୁଁ ସବୁକିଛି ସୁଦ୍ଧେ ଏବଂ ସବୁକିଛି ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିପାରିବି, ସେକଥାକୁ କିଏ ନାହିଁ ବୋଲି କହିପାରିବ ?”

“ତୁମର ଇଚ୍ଛା ପ୍ରକୃତରେ ସୁଚିନ୍ତ । ତୁମେ ଯାଅ ଏବଂ ତୁମର ପିତା ଏଥିଲାଗି ତୁମକୁ ଅବଶ୍ୟ ଆଶୀର୍ବାଦ କରିବେ ।”

**

ପଶ୍ଚିମ ମହାସାଗର ଭିତରେ ଗୋଟିଏ କ୍ଷୁଦ୍ର ଦ୍ୱୀପ ଅଛି ଯାହାରକ ଆପଣାର ଅତିମୂଲ୍ୟବାନ୍ ଅରଣ୍ୟାଞ୍ଚଳ ସକାଶେ ଖୁବ୍ ପ୍ରସିଦ୍ଧି ରହିଛି ।

ଅରେ, ଗ୍ରୀଷ୍ମକାଳର ଏକ ଅତ୍ୟୁତ୍ତମ ଦିନରେ, ଯେତେବେଳେ କି ଉତ୍କଳ ସୂର୍ଯ୍ୟକରଣ ଶୁଭାଦୈବି ପଡ଼ୁଇ ହୋଇ ପଡ଼ିଥାଏ, ଗୋଟିଏ ସାନଝିଅ ସେହି ଅତ୍ୟୁତ୍ତ

ଅରଣ୍ୟର ଗୁମ୍ଫା ମଧ୍ୟରେ ପଦରେ ଚାଲି ଚାଲି କୁଆଡ଼େ ଯାଉଥିଲା । ତା'ର ନାମ ହେଉଛି ଲିଆନେ ଏବଂ ନାଶ୍ଟମାନଙ୍କ ଭିତରେ ସିଏ ଭାରି ସୁନ୍ଦର ବୋଲି ପ୍ରସିଦ୍ଧି ଲାଭ କରିଥିଲା । ପରିହୃତ ହାଲୁକା ବସ୍ତ୍ରରେ ତା'ର ସାନ ଶରୀରଟି କେତେ ସୁନ୍ଦର ଭାବରେ ଦୋହଲି ଉଠୁଥିଲା । ତା' ଅଧରର ରକ୍ତମା ରୁକ୍ମନାରେ ତା'ର କୋମଳ ମୁଖତମ୍ପ ସତେଅବା ଭାରି ଶୀର୍ଣ୍ଣ ଦେଖାଯାଉଥିଲା ଏବଂ ସେହି ମୁଖମଣ୍ଡଳ ଉପରେ ଚକ ଚକ ହେଉଥିବା କେରୁଏ ଘନ ସୁନେଲି ବାଳ ମୁକୁଟ ପରି ଶୋଭା ପାଉଥିଲା । ଏବଂ, ଅସୀମ ଆକାଶ ଦେହରେ ଖୋଲ ହୋଇ ରହିଥିବା ଦୁଇଟି ଗଭୀର ଦ୍ଵାର ପରି ତା'ର ଆଖିଦୁଇଟି ଆପଣାର ବୁଦ୍ଧିମତ୍ତ ଦ୍ଵାର ତଳ ତଳ ଦାନ୍ତ ଦ୍ଵାର ତା'ର ଶରୀରର ଅବସ୍ଥାବଗୁଡ଼ିକୁ ଆଲୋକିତ କରି ରଖିଥିଲା ।

ଲିଆନେର ବାପା ମାଆ କେହି ନ ଥିଲେ, ଜୀବନରେ ସେ ଏକୃଷ୍ଟିଆ ବାଟ ଚାଲୁଥିଲା । ମାତ୍ର ତା'ର ଅସୁବ ଗୌରୀ ଏବଂ ଅନନ୍ୟସାଧାରଣ ବୁଦ୍ଧିମତ୍ତ କେତେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ପ୍ରବଳ ଅଭିଳାଷ ଏବଂ ଅନ୍ତରର ପ୍ରେମକୁ ତା' ଅଡ଼କୁ ଆକୃଷ୍ଟ କରି ଆଣିଥିଲା । ମାତ୍ର ଥରେ ସେ ସ୍ଵପ୍ନରେ ଏପରି ଜଣେ ପୁରୁଷକୁ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଥିଲା ଯିଏକି, ସିଏ ପିନ୍ଧିଥିବା ବସ୍ତ୍ରଦ୍ଵାରୁ, ବହୁଦୂରରୁ ଆସିଥିବା ପରି ମନେ ହେଉଥିଲା । ସେହି ଅପରିଚିତ ବ୍ୟକ୍ତିର ମିଷ୍ଟ ଗମ୍ଭୀର ଗୁହାଣୀ ବାଳକାଟିର ହୃଦୟକୁ ଏକା-ବେଳେକେ ଜୟକରି ନେଇଥିଲା । ତା'ପରେ ସିଏ ଅନ୍ୟ କାହାରକୁ ହେଲେ ଭଲ ପାଇପାରିଲା ନାହିଁ । ସେହିଦିନଠାରୁ ସିଏ କେବଳ ଅପେକ୍ଷାହିଁ କରି ରହିଲା, କେବଳ ଆଶା ବାନ୍ଧି ବସି ରହିଲା । ଗୁମ୍ଫାରେ ଯେଉଁ ଅନନ୍ୟ-ସୁନ୍ଦର ଯୁବାଟିକୁ ତା' ସ୍ଵପ୍ନରେ ଦେଖିଥିଲା, ମୁକ୍ତ ଭାବରେ ତାହାର ଭାବନାରେ ମଗ୍ନ ହୋଇ ରହିବାକୁ ସେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଘନ ଅରଣ୍ୟର ଏହି ମାରବତା ଭିତରେ ଏକାକୀ ବିଚରଣ କରି ଚାଲୁଥିଲା ।

ବାହାରର ଉଜ୍ଜ୍ଵଳ ସୂର୍ଯ୍ୟକିରଣ ପହଞ୍ଚିବାକୁ ଭେଦ କରି ମୋଟେ ଅରଣ୍ୟ ଭିତରକୁ ପ୍ରବେଶ କରିପାରୁ ନ ଥିଲା । ବାଟଟି ଉପରେ ଚାଲିଯାଉଥିବା ବାଳକାର ପାଦତଳେ ରହିଥିବା ଚକ୍ରକଣ ଶବ୍ଦଲିପି ଖସିପସି ଶବ୍ଦ ବି ସେହି ମାରବତାକୁ କଡ଼ିତୁ ଭାଙ୍ଗିଦେବାକୁ ସମର୍ଥ ହେଉଥିଲା । ଶ୍ରୀଷ୍ଟ ଦ୍ଵିପ୍ରହରର ତପ୍ତ ପ୍ରଭାତା ଭିତରେ ସବୁକିଛି ଘାଲେଇ କରି ପଡ଼ିରହିଥିଲା । କିନ୍ତୁ ବାଳକାଟି ତଥାପି ଏକ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଅନୁଭବ କରୁଥାଏ ; ସତେଯେପରି କେତେକ'ଣ ଅଦୃଶ୍ୟ ସତ୍ତ୍ଵ ସେହି ଘଟଣା-ବୁଦ୍ଧି ଭିତରେ ଲୁଚି ରହିଛନ୍ତି ଓ ଗୁମ୍ଫା ପଛରେ ଥାଇ ସତେଯେପରି କେତେ ଆଖି ତାକୁ ଉଙ୍କି ମାରୁ ଅନାଇବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି, ସିଏ ସେହିପରି ଅନୁଭବ କରୁଥାଏ ।

ହଠାତ୍ ଥିଲା ଥିଲା, ଗୋଟିଏ ଚଢ଼େଇ କୋଉଠି କେଡ଼େ ସ୍ଥଳ କରି ଗୀତ ଗାଇଉଠିଲା । ସେହି ଗୀତଟିର ପୁଲକରେ ବାଲିକାଟିର ସକଳ ଅସ୍ପଷ୍ଟତା କ୍ଷୁଦ୍ର ହେଉଥିଲା । ଲିଆନେ ଭଲକଣ୍ଠ ଜାଣିଥିଲା ଯେ ଏହି ଅରଣ୍ୟରେ ତା'ର ଭୟ କରିବାର କେଉଁଠି କିଛିହେଲେ ନାହିଁ । ଗଛମାନଙ୍କରେ ଯେତେ ଯେଉଁଠି ଭୂତ କି ପ୍ରେତ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେମାନେ କଦାପି ତା'ର କୌଣସି ଅନିଷ୍ଟ କରିବେ ନାହିଁ । ତା'ର ହୃଦୟ ହଠାତ୍ ଏକ ମଧୁର ଭାବୋଜ୍ଜ୍ୱାଳରେ ଭରପୁର ହୋଇ ଉଠିଲା, ସବୁକିଛି ତାକୁ ଭାରି ସୁନ୍ଦର ଦେଖାଗଲା, ସବୁକିଛି ଭାରି ଭଲ ଲାଗିଲା ଏବଂ ଆନନ୍ଦରେ ତା'ର ଦୁଇଆଖିରୁ ଧାର ଧାର ଲୁହ ବହୁଥାମିବାକୁ ଲାଗିଲା । ତା'ର ଅତିପ୍ରିୟ ସେହି ଅପରିଚିତ ବ୍ୟକ୍ତିଟିର ଭାବନାରେ ତା' ଆଶା ଆଗରୁ କେବେହେଲେ ଏତେ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ହୋଇଉଠି ନ ଥିଲା । ତାକୁ ବୋଧ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା, ସତେଯେପରି ସେହି ଧୀର ପବନରେ କମ୍ପି ଉଠୁଥିବା ଗଛଗୁଡ଼ିକ, ତା'ର ପାଦତଳେ ଖସିଯାଉଥିବା ଶୁଭ୍ର ଥିବା ଘାସ ଓ ଶିଉଳି ଏବଂ ଆହୁରି ଗୀତ ଗାଉଥିବା ସେହି ଚଢ଼େଇ,—ସମସ୍ତେ ଯେପରି ତା' କାନରେ ତାହାରି କଥା କହି ଯାଉଛନ୍ତି, ଯାହା ଲାଗି କି ସିଏ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହୁଛି । ହଠାତ୍ ସେ ଭାବିଲା, ସତେଯେପରି ସିଏ ସେହି ପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ପ୍ରକୃତରେ ଭେଟିବାକୁ ଯାଉଛି ! ତା'ର ଗୋଡ଼ ଆଉ ଆଗକୁ ଚାଲିଲା ନାହିଁ । ତା'ର ଦେହ ଥର ଥର ହୋଇ କମ୍ପିବାରେ ଲାଗିଥାଏ, ଦୟାପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇପଡୁଥିବା ଗୁଡ଼ିକୁ ସିଏ ନିଜର ଦୁଇହାତ ଦ୍ୱାରା ଦାବି କରି ରଖିଥାଏ । ଆପଣାର ଏହି ବହୁଳ ଭାବୋଜ୍ଜ୍ୱାଳକୁ ଆହୁରି ପରିପୁର୍ଣ୍ଣ କରି ଆହୁତନ କରିବା ଲାଗି ସେ ଆପଣାର ଦୁଇ ଆଖିକୁ ବନ୍ଦ କରିଦେଲା । ତା'ର ଭାବନାଗୁଡ଼ିକ ଶେଷେ ଶବ୍ଦରୁ ଶବ୍ଦରେ ହେଲା ; ଶେଷରେ ତାହା ଏତେ ସୁନଦେଶିତ ହୋଇ ଆସିଥିଲା ଯେ ସତେଯେପରି ତା'ର ଆଗରେ ପ୍ରକୃତରେ କେହି ଜଣେ ଆସି ଠିଆ ହୋଇଛନ୍ତି, ସେବିଷୟରେ ଏକାବେଳେକେ ସୁନିଶ୍ଚିତ ହୋଇ ଲିଆନେ ତା'ର ଆଖିଦୁଇଟିକୁ ଖୋଲିଦେଲା । କି ଅଭୂତ କଥା ସତେ ! ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିଟି ସତକୁ ସତ ତା' ଆଗରେ ଆସି ଠିଆ ହୋଇଥିଲେ । ନିଜର ସ୍ତମ୍ଭରେ ସିଏ ଯେପରି ଦେଖିଥିଲା, ଠିକ୍ ସେହିପରି ।...ସାଧାରଣତଃ ପୁରୁଷମାନେ ଯେପରି ସୁନ୍ଦର ଦେଖା ଯାଉଥାନ୍ତି, ତା'ଠାରୁ ସିଏ ଆହୁରି ସୁନ୍ଦର । ତା'ଆଗରେ ମେଓଥା ଠିଆ ହୋଇଥିଲା ।

ପରସ୍ପର ଆଡ଼କୁ ଅନାଇ ସେମାନେ ପରସ୍ପରକୁ ବେଶ୍ ଭଲ ଭାବରେ ଚିହ୍ନି ପାରିଥିଲେ । ସେମାନେ ଯେ ଦୀର୍ଘ ଦିନ ଧରି ପରସ୍ପର ଲାଗି କିପରି ଅପେକ୍ଷା କରି ରହୁଥିଲେ ଓ ପରସ୍ପରକୁ ପୁନର୍ବାର ଭେଟି କିପରି ଆନନ୍ଦ ଲାଭ କଲେ, ଗୋଟିଏ ଲୁହାଣିରେହିଁ ସେମାନେ ପରସ୍ପରକୁ ସେହି କଥା କହି ଦେଇଥିଲେ । କାରଣ

ସେମାନେ ଏକ ସୁଦୂର ଅଞ୍ଚଳରେ ପରସ୍ପରକୁ ଭଲ କରି ଜାଣିଥିଲେ ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନ ସେହି ବସ୍ତୁରେ ପୁନଶ୍ଚିତ ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ ।

ମେଓଥା ପ୍ରଥମେ ହାତ ବଢାଇ ଦେଲା, ଲିଆନେ ନିଜ ହାତକୁ ନେଇ ସେହି ହାତ ଉପରେ ରଖିଲା । ଏବଂ, ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ ବିନମୟ ହେବାରେ ଲାଗିଥିବା ଭବନାଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ଵାରା ପରିପୁର୍ଣ୍ଣ ଏକ ନୀରବତା ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନୀରବ ହୋଇଯାଇ ସେମାନେ ଏକାଠି ଅରଣ୍ୟର ବାଟରେ ଅଗ୍ରସର ହୋଇ ଚାଲିଗଲେ । ସେମାନେ ଏହିପରି ଆସି ସମୁଦ୍ର ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ସମୁଦ୍ର ଶାନ୍ତ ହୋଇ ରହିଥାଏ, ଏକ ହସିହାସି ସୂର୍ଯ୍ୟର ଅବଲୋକନ ମଧ୍ୟରେ ସବୁଜ ହୋଇ ଦେଖା ଯାଉଥାଏ । ଉପକୂଳ ପାଖରେ ଜାହାଜଟିଏ ମନ୍ଦିର ଭିତରେ କୁଆଡ଼େ ଚାଲି ଯାଉଥାଏ ।

ନିର୍ବିବାଦରେ ଏବଂ ପରିପୁର୍ଣ୍ଣ ବିଶ୍ଵାସରେ ଲିଆନେ ମେଓଥା ର ଅନୁସରଣ କରୁଥିଲା । ସେମାନେ ସେମାନଙ୍କ ଲାଗି ବାଲି ଉପରେ ଅପେକ୍ଷା କରୁଥିବା ନୌକାଟି ଉପରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଲେ । ଦୁଇଜଣ କାଳମରାଜି ନୌକାଟିକୁ ସମୁଦ୍ର ଭିତରକୁ ଟାଣିନେଲେ ଏବଂ ଦୁହେଁ ଆଖି ସେଇଟି ଉପରେ ବସାଇଦେଲେ ।

ସାନ ଦ୍ଵୀପଟିକୁ ଚନ୍ଦ୍ରବାଳ ତଳେ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧିତ ହୋଇଯିବାର ଦେଖିବା ପରେ ଯାଇ ଝଟି ଆପଣାର ସହଚରଟିକୁ କହିଲା :

“ମୁଁ ତୁମର ସକାଶେ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଥିଲି । ଶେଷରେ ତୁମେ ଯେତେବେଳେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲ, ସେତେବେଳେ କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନ ନ ପଚାରି ମୁଁ ତୁମର ଅନୁସରଣ କଲି । ମୁଁ ଅନୁଭବ କରୁଛି ଯେ ଆମେ ପରସ୍ପର ଲାଗିଛି ତଥାପି ହୋଇଛୁ । ସେ କଥା ମୁଁ ଭଲ କରି ଜାଣିଛି । ମୁଁ ଏକଥା ମଧ୍ୟ ଜାଣିଛି ଯେ ତୁମେ ସବୁଦିନ ପାଇଁ ମୋ’ର ସ୍ଵର୍ଗର କାରଣ ହୋଇ ରହବ, ମୋ’ ପାଖେ ପାଖେ ରହି ମୋତେ ରକ୍ଷା କରିବ । ମାତ୍ର ମୋ’ର ଜନ୍ମସ୍ଥଳୀ ଏହି ଦ୍ଵୀପଟିକୁ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ଭାରି ଭଲ ପାଉଥିଲି । ଏହାର ସୁନ୍ଦର ଅରଣ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ଭାରି ଭଲ ପାଉଥିଲି । ବର୍ତ୍ତମାନ ତୁମେ ମୋତେ ପୁଣି କେଉଁ ଦେଶକୁ ନେଇ ଯାଉଛ, ସେହି କଥା ଜାଣିବା ଲାଗି ମୋ’ର ଭାରି ଇଚ୍ଛା ହେଉଛି ।”

“ତୁମକୁ ଖୋଜି ଖୋଜି ସଫାରସାଗ ଚାଲିଲଣି । ଏବଂ, ଶେଷରେ ଯେତେବେଳେ ତୁମକୁ ଆସି ଏଠାରେ ଭେଟିଲି, ସେତେବେଳେ ତୁମକୁ ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନ ନ ପଚାରି ମୁଁ ତୁମର ହାତକୁ ନିଜ ହାତରେ ନେଇ ଧରିଲି । ତୁମେ ଯେ ମୋ’ପାଇଁ ଅପେକ୍ଷା କରି ବସିଥିଲ, ତୁମର ଆଖିରୁହିଁ ମୋତେ ତାହାର ପ୍ରମାଣ ମିଳିଗଲା । ଏହି ମୁହୂର୍ତ୍ତଟିଠାରୁ ଚିରଦିନ ସକାଶେ ମୋ’ର ପ୍ରାଣପ୍ରିୟାହିଁ ମୋ’

ଲଗି ସବୁକିଛି ହୋଇ ରହିବ । ହଁ, ଏକଥା ସତ ଯେ ତାକୁ ମୁଁ ତା'ର ସାନ
ଅରଣ୍ୟ ଖଚିତ ଦ୍ଵୀପଟି ପାଖରୁ ବିଚ୍ଛିନ୍ନ କରି ନେଇ ଆସିଛି; କିନ୍ତୁ ତା' ରାଜ୍ୟରେ
ତାକୁ ଏକ ରାଣୀ କରି ବସାଇବା ଲାଗିଛି ମୁଁ ଏପରି କରିଛି । କେବଳ ସେହି
ରାଜ୍ୟଟିରେହିଁ ଶାନ୍ତି ଓ ସୁଖ ବିରାଜମାନ କରୁଛି, ତା'ର ଯୋଗ୍ୟ ସେହି ଗୋଟିଏ
ରାଜ୍ୟହିଁ ଏହି ଧରଣୀତଳେ ରହିଛି ।”

ଅକ୍ଟୋବର, ୧୯୦୭

ଜେତା

୧୯୦୭ ମସିହା ଜାନୁଆରୀ ମାସର କଥା । ବୁଝିଆରେ ଯେଉଁ ବିପ୍ଳବୀଙ୍କ ଆନ୍ଦୋଳନଟିକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ନୃଶଂସ ଭାବରେ ଦମନ କରି ଦିଆ ଯାଇଥିଲା, ସେହି ଘଟଣାର ମାଧ୍ୟ ଅଳ୍ପ କେତେଦୂର ପରର କଥା ।

ଦାଶେନକ ଚର୍ଚ୍ଚା ଏବଂ ଅଧ୍ୟୟନ ଲାଗି ଗଠିତ ଏକ ଗୋଷ୍ଠୀରେ ମୁଁ ଓ ମୋ'ର ଆଉ କେତେଜଣ ବନ୍ଧୁ ଏକତ୍ର ବସିଥିଲୁ । ସେତିକିବେଳେ ଆମେ ଆଉଜଣେ ଅପରିଚିତ ନବାଗତ ମଧ୍ୟ ସେଠାରେ ଉପସ୍ଥିତ ରହିଛନ୍ତି ବୋଲି ଜାଣିବାକୁ ପାଇଲୁ । ସିଏ ମଧ୍ୟ ଆମ ଗୋଷ୍ଠୀରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥିଲେ ।

ଆମେ ତାଙ୍କ ସହଜ ସାକ୍ଷାତ୍ କରବା ଲାଗି ଉଠି ବାହାରକୁ ଗଲୁ ଏବଂ ପଛପଟେ ଥିବା କୋଠରିଟି ଭିତରେ ଜଣେ ଉଦ୍ବୃତ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲୁ । ସତ୍ୟା ହେଲେ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କର ପେ'ଷାକ ଏକାବେଳକେ ଚିତ୍ତଗୁରୁ ଯାଇଥାଏ, ତାଙ୍କର ବାହୁ ଦୁଇଟା ତାଙ୍କ ଶରୀରର ଦୁଇ କଡ଼ରେ ଲଟକି କରି ରହିଥାଏ । ଶୀର୍ଣ୍ଣ ମୁହଁଟି ଭୂଇଁ ଆଡ଼କୁ ନିମ୍ନଦୃଷ୍ଟି ହୋଇ ରହିଥାଏ । ସେ ପିଛୁଥିବା କଳା ଟୋପିଟି ସକାଶେ ମୁହଁଟି ଅଧା ଆଚ୍ଛାଦିତ ହୋଇ ବ ରହିଥାଏ । ସତେ ଯେପରି ତାଙ୍କ ପଛରେ କିଏ ଗୋଡ଼ାଇଛି ଓ ସେଥିଲାଗି ସିଏ ଅନ୍ଧେଶ୍ୱାସୀ ହୋଇ ଦଉଡ଼ୁଛନ୍ତି, ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ଠିକ୍ ସେହିପରି ମନେ ହେଉଥାଏ ।

ଆମେ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିବା ପରେ ସିଏ ପିଛୁଥିବା ଟୋପିଟିକୁ ମୁଣ୍ଡ ଉପରୁ କାଢ଼ିନେଲେ ଏବଂ ଉପରକୁ ଆଖି ଟେକି ଆମକୁ ଅଳ୍ପ କିଛି ସମୟ ଲାଗି ଉନ୍ମୁକ୍ତ ଭାବରେ ଅନାଇବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

କନ୍ଧଟିର ଝାପ୍ପା ଅଳ୍ପଥରେ ତାଙ୍କର ଶୀର୍ଣ୍ଣ ମୁଣ୍ଡଟିର ରେଖାଗୁଡ଼ିକୁ ଆଦୌ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ବାରି ହେଉ ନ ଥିଲା । କେବଳ ତାହାର ବିମର୍ଷ ଆବେଶଟିହିଁ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଦୃଶ୍ୟ ହୋଇ ଯାଉଥିଲା ।

ଏତେଗୁଡ଼ାଏ ନୀରବତା ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଭାରି ଅସ୍ତ୍ରାନ୍ତ କରି ବି ମନେ ହେଉଥାଏ । ସେହି ନୀରବତାଟିକୁ ଭଙ୍ଗ କରିବା ଲାଗି ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ପଚାରିଲି, “ଆଜ୍ଞା, ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ କୌଣସି ସ୍ଥଳରେ ସାହାଯ୍ୟ କରି ପାରୁକି କି ?”

“ଆପଣଙ୍କୁ ପାଖରୁ କରବା ଲାଗିଛି ମୁଁ ବର୍ତ୍ତମାନ କିଛି ସହରରୁ ଆସି
ଏଠାରେ ପହଞ୍ଚିଛି ।”

ତାଙ୍କର କଣ୍ଠସ୍ବର ଲାଗୁଥିବା ଧ୍ବନି, — ତାଙ୍କର କଥାଗୁଡ଼ିକ ସତେଥବା
କେହି ରାଜ୍ୟରୁ ଉଦ୍ଧାରଣ ହୋଇ ଆସୁଥିଲା, ତଥାପି କିଛିଟା ଫଣା ଫଣା ବ
ଶୁଣୁଥିଲା । କେତେକ ପରିମାଣରେ ଏକ ସ୍ଥାନରୁ ସ୍ବରାଜ୍ୟ ତାଙ୍କ କଥାରୁ ସ୍ପଷ୍ଟ
ହୋଇ ଯାଉଥିଲା ।

ଆମକୁ ଭେଟିବା ଲାଗି ସେ କିଭଳି ଏଠାକୁ ଆସିଛନ୍ତି ! ଏହି କଥାଟାକୁ
କଥାପି ସାମାନ୍ୟ ବୋଲି କୁହାଯିବ ନାହିଁ । ଆମେ ସମସ୍ତେ ଭାରି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ
ହୋଇଗଲୁ । ଆମର ଲାଗିଲା ଯେ ଏ ଆମେ ତାଙ୍କ ବିଷୟରେ ହୁଏତ କୌଣସି
ସନ୍ଦେହ କରୁଛୁ ବୋଲି ଭାବୁଛୁ ଏବଂ କିଛି ପରିମାଣରେ ସବୁଜି ଭାବରେ ଧୀରେ
ଧୀରେ ଆମକୁ କହୁଲେ, “କିଛି ସହରରେ ଦଳେ ଗୁମାସ୍ତା ଅଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନଙ୍କର କ
ବଡ଼ ବଡ଼ ଦାର୍ଶନିକ ବିଷୟ ବିଷୟରେ ଭାରି ଆଗ୍ରହ ରହୁଛି । ଆପଣମାନଙ୍କର
ବହୁସଂଖ୍ୟକ କି ଆମ ପାଖରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଛି, ଏବଂ, କେବଳ ତତ୍ତ୍ବ ମଧ୍ୟରେହିଁ
ଆପଣଙ୍କୁ ସାମାନ୍ୟ ରଖି ନ ଥିବା ଓ ତତ୍ତ୍ବ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ କିଛି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ
ମଧ୍ୟ ଉତ୍ସାହୀତ କରୁଥିବା ଏକ ସମନ୍ବିତ୍ତାତ୍ମକ ବିଷୟ ସହିତ ପରିଚିତ ହୋଇ ଆମେ
ପ୍ରକୃତରେ ଭାରି ଆନନ୍ଦ ଅନୁଭବ କରୁଛୁ । ତେଣୁ ମୋ’ର ସାଥୀ ଓ ବର୍ତ୍ତମାନେ
ମୋତେ କହୁଲେ, ‘ତୁମେ ସେମାନଙ୍କ ପାଖକୁ ଯାଅ, ଏବଂ ଆମେ ଏଠାରେ
ଯେଉଁସବୁ ବିଷୟକୁ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ମହତ୍ତ୍ବପୂର୍ଣ୍ଣ ବୋଲି ମନେ କରୁଛୁ, ସେଗୁଡ଼ିକ
ବିଷୟରେ ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ପରାମର୍ଶ ଗ୍ରହଣ କର’ । ମୁଁ ସେଇସବୁ ପାଇଁ ଏଠାକୁ
ଆସିଲି ।”

ତମିଳର ସୁଅନଙ୍କର ଗୋଟିଏ ନ କହୁଲେ ମଧ୍ୟ ନିର୍ଭୁଲ ଭାଷାରେ ସିଏ
ଆମକୁ ଏହି କଥାଗୁଡ଼ିକ କହୁଲେ, ଆମେ ବି ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବେଶ୍ ଜଣି ପାରିଲୁ
ଯେ, ପାବ୍ୟାନଳା ଅବଳମୃତ କରୁଥିବା ହେତୁ ସିଏ ଆମ ପାଖକୁ କୌଣସି ନା
କୌଣସି କଥା ଗେପନ କରି ରଖୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତଥାପି ଆମକୁ ସେ ଅନ୍ତତଃ
ସେତିକି କହୁଲେ, ସେଥିରେ ଅସତ୍ୟ ବୋଲି ଆଦୌ କିଛି ନ ଥିଲା ।

ତାଙ୍କୁ ଆମେ ଭିତରକୁ ତାଙ୍କ ଆସି ବୈଠକସାଳାରେ ବସାଇଲୁ, ଏବଂ
ତା’ପରେ ଯାଇ ତାଙ୍କୁ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସହରେ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲୁ । ଦୀର୍ଘକାଳ ପରୀକ୍ଷା
ମଧ୍ୟରେ ରହିବା ଫଳରେ ଅସତ୍ୟ ବା ସତ୍ୟ ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟାକ୍ଷରେ ଅସତ୍ୟ ତାଙ୍କର ମୁଖ
ଅତ୍ୟନ୍ତ ପାଣ୍ଡୁର ହୋଇ ଯାଇଥିଲା, ଦୁଃଖ ସହ ସହ କେତେ କ’ଣ ଶିଖିଥିଲା
ହୋଇ ଯାଇଥିଲା, କେତେ କ’ଣ ଚିନ୍ତାରେ ରୋଗୀମୟ ହୋଇ ରହିଥିଲା । ତଥାପି
ଏକ ତମିଳର ବୁଦ୍ଧିମତ୍ତର ଅନେକରେ ତାହା ଗାନ୍ଧୀ ହୋଇ ରହିଥିଲା,

ସାହାଯ୍ୟରେ କି ତାଙ୍କର ଭଲତା ଉତ୍ତମ ହୋଇ ଦିଶୁଥିଲା ଏବଂ ତନ୍ତ୍ର ଦୁଇଟି ଆଲୋକିତ ହୋଇ ଉଠୁଥିଲା । ସେହି ପାଣ୍ଡୁର ବର୍ଣ୍ଣ ବସନ ଅଗ୍ନିଗୁଡ଼ିକ ଅତିରିକ୍ତ ଶ୍ରମ ହେତୁ ବା ହୃଦୟ ଅସ୍ଥିଧାର ବହୁବାର କାରଣେ ଲଳି ଲଳି ବି ଦେଖା ଯାଉଥିଲା ।

ଆମେସବୁ ହଠାତ୍ କିଛି ବୁଝିପାରିଲୁ ନାହିଁ, ଓ ତେଣୁ ତୃପ୍ତ ହୋଇ ରହିଲୁ । କିନ୍ତୁ ସିଏ ଆମଠାରୁ ପ୍ରକୃତରେ କ'ଣ ପ୍ରତ୍ୟାଶା କରୁଛନ୍ତି, ତାହା ଜାଣିବା ଲାଗି, ସିଏ ତାଙ୍କ ଦେହରେ କ'ଣ କାମ କରୁଛନ୍ତି, ଆମେ କିଛି ସମୟ ପରେ ତାହା ସେହି କଥା ପଚାରିଲୁ । ସିଏ ହଠାତ୍ ନିଜର ଶବ୍ଦନାକୁ ଏକଥା କହି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟକା ପରି ମନେ ହେଲେ, କିଛି କହିବା ଲାଗି ସତେଜିବା ଏକ ସଙ୍କଳ୍ପ ସହିତ କଲେ ଓ ତା'ପରେ ଧୀରେ ଧୀରେ କହିଲେ,

“ମୁଁ କିପରି ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛି ।”

ସମ୍ପ୍ରାନ୍ତକାମୟ ପ୍ରକୋପିତ ଭାବରେ ଶବ୍ଦରେ ତାଙ୍କର ସେହି ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସତେଜିବା ଏକ କଣ୍ଠାପିଟି ଦେଉଥିବା ପରି ଶୁଭିଳ ।

ତଥାପି, ଆମର ମନୋରାଜ୍ୟକୁ ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଧରି ପଡ଼ିବାକୁ ନ ଦେଇ ଏବଂ ତାଙ୍କ କଷ୍ଟାର ସାହସିକତା ସକାଶେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୌରବ ପ୍ରକାଶ କରି ଆମେ ଉଦ୍ଧର ଦେଲୁ :

“ଆମେ କେହିପରି କ୍ଷବରେ ଆପଣଙ୍କର କାମରେ ଲାଗି ପାରିବୁ, ଆପଣ ସେକଥା ଆମକୁ କହିବେ କି ?”

ତାଙ୍କ ପ୍ରତି ଆମର ମନୋରାଜ୍ୟରେ ଯେ ଆଦୌ କୌଣସି ପରିବର୍ତ୍ତନ ଘଟି ନାହିଁ, ଏହା ଦେଖି ସିଏ ବିଶ୍ୱାସର ସହିତ ଆପଣାର କଥାଟିକୁ କହିବାକୁ ଅରମ୍ଭ କଲେ :

“ଏବେ ରୁଷ୍‌ଦେଶରେ ଘଟିଥିବା ଘଟଣାବଳୀ ଉପରେ ଆପଣମାନେ ନିଶ୍ଚୟ ଅବଗତ ଅଛନ୍ତି । ଲେଖି ସେ ଉପରେ ମୁଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଆଦୌ କୌଣସି କଥା କହିବି ନାହିଁ । ମାତ୍ର ସମ୍ଭବତଃ ଆପଣମାନେ ଏହି କଥାଟି ମୋଟେ ଜାଣି ନାହାନ୍ତି ଯେ, କିପରିକି ସାବିତ୍ରୀ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପର କେନ୍ଦ୍ରରେ ବେତେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ଏପରି ଶୁଦ୍ଧ ଗୋଷ୍ଠୀଟିଏ ରହିଛି, ଯେଉଁମାନେ ଆପଣଙ୍କ ପ୍ରତି ବୋଲି କହୁଛନ୍ତି । ମୁଁ ସେଇମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ଜଣେ । ଆମେ ବେଳେବେଳେ ଏକଥା କହୁ ଓ ଅନେକଥା କର କିନ୍ତୁ ନିଶ୍ଚୟ ଉତ୍ତର କରୁଥାଉ । ମାତ୍ର ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ଆମେ ପରସ୍ପରଠାରୁ ଅଲଗା ଅଲଗା ହୋଇ ରହିଥାଉ । ପ୍ରଥମତଃ, ଯେପରି ଆମ ଉପରେ ତାହାର ସନ୍ଦେହ ଦୃଷ୍ଟି ନ ପଡ଼ିବ ଏବଂ ଦ୍ୱିତୀୟତଃ ଆମେ ଯେପରି

ପାଖରେ ରହୁ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମତା ଚିହ୍ନିତ ଏବଂ ପରିଶ୍ରମକାମୀ କରିପାରନ୍ତି, ଆମେ ସେଇଥି ସମ୍ଭାବଣା ଏପରି ବିଶ୍ଳେଷଣ କରୁଥାଉ । ମୁଁ ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଯୋଗସୂତ୍ର ରକ୍ଷା କରିବା କାର୍ଯ୍ୟ କରେ । ପରସ୍ପର ସହକ ପରାମର୍ଶ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କଲେ ସେମାନେ ମୋ ଘରେ ଆସି ଏକାଠି ହୁଅନ୍ତି ।

“ଆମେ ଅନେକ କାଳ ଧରି ଖୋଲାଖୋଲି ଲିଭାଇ କଲୁ, ହିଂସାସମ୍ମତ ସଂଗ୍ରାମ କଲୁ. ସଂସାର ଦ୍ଵାରା ବିକଳ ହୁଏ କିନ୍ତୁ ବୋଲି ଭାବ ଆଶା କରିଥିଲୁ । ନ୍ୟାୟ ସ୍ଵାଧୀନତା ଓ ସେମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ଯେପରି ବିକଳ ହୋଇପାରନ୍ତେ, ସେହି ଡର ଓ ସ୍ଵଳ୍ପ ଅଭିଭାବରେ ଆମକୁ ଯାବତୀୟ ପଥ ଛାଡ଼ି ଉଚିତ ପଥ ବୋଲି ମନେ ହୋଇଥିଲା । ମୋର ଅନୁରାଗ ଭିତରେ ଯେଉଁ କୋମଳତା ଏବଂ ଦୟାର ସମ୍ପଦ ସଂଭାଳି ଅନୁଭୂତ ହେଉଛି, ତାହାହିଁ ମୋତେ ମାନବ ଜାତିର ଯାବତୀୟ ଦୁଃଖ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଉପଶମ ଘଟାଇବାକୁ ବଢ଼ାଇବାକୁ ବାହାର କରିଛି । ମନବ ଜାତିର କଷ୍ଟ-ଗୁଡ଼ାକ ସହିତ ଲାଢ଼ି ତାହାର ଯାତନା ଓ ଯନ୍ତ୍ରଣାର ଉପଶମ କରାଇବାକୁ ମୁଁ ଡାକ୍ତରୀ ପାଠପଢ଼ି ଡାକ୍ତର ହୋଇଥିଲି । ମୋ ଭଲ ଗୋଟିଏ ବ୍ୟକ୍ତି ବି କପଳ ଦୁଃଖମୟ ନାନା ପରିସ୍ଥିତି ଦ୍ଵାରା ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ରକ୍ତାକ୍ତ ସଂଗ୍ରାମରେ ନିଶ୍ଚିତ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହୋଇଥିଲା, ଆପଣ ସେତେବେଳେ ପାଖରେ ଥିଲେ ନିଶ୍ଚୟ ତାହା ଦେଖିବାକୁ ପାଇଥାନ୍ତେ । ଏକଥା ଶୁଣି ଆପଣ ଭାବି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ଯାଉଥିବେ, ନୁହେଁ ? ମୁଁ ଯେ ସେହି କାରଣରୁ ଏତେ ଏତେ ଦୁଃଖ ଭୋଗ କରୁଥିଲି, ସେକଥା କେହି ଜାଣି ବିଶ୍ଵାସ କରି ନ ଥାନ୍ତା । ତଥାପି, ତାହାହିଁ ପ୍ରକୃତ କଥା । ମାତ୍ର ଅନ୍ୟମାନେ ମୋତେ କେ ରକ୍ତାକ୍ତ ଆଗକୁ ଠେଲିଦେଲେ, କେତେ ଅକାଟ୍ୟ ସ୍ଵଭାବ-ମାନ ଦେଖାଇ ମୋତେ ଅଭିଭୂତ କରିଦେଲେ ଏବଂ ଅନେକ ସମୟରେ ମୋ ଭିତରେ ସେଗୁଡ଼ାକ ପ୍ରତି ବିଶ୍ଵାସ ଜନ୍ମାଇବାରେ ସମର୍ଥ ବି ହୋଇଥିଲେ ।

“ତଥାପି, ସମସ୍ତ ହୋଇ ଲାଢ଼ିବାର ସକଳ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ବି, ମୁଁ ଏକସମୟରେ ସଂଭାଳି ବେଶ୍ ସତେଜେ ହୋଇ ରହିଥିଲି ଯେ, କରିବା ଲାଗି ଏହା-ଠାରୁ କୌଣସି ଅଧିକ ଭଲ କାର୍ଯ୍ୟ ମଧ୍ୟ ରହିଛି । ଆମେ ଗ୍ରହଣ କଥେଡ଼ା ବାଟ-ଗୁଡ଼ାକ ଯେ ଆଦୌ ସଂବୋଧନ ବାଟ ନୁହେଁ, ଆମେ ଯେ ବୃଥା ଆମର ସଂବୋଧନ ପାରମର୍ଥ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ନଷ୍ଟ କରିବାରେ ଲାଗିଛୁ, ଏବଂ ପ୍ରାୟ ଏକ ଉତ୍ତରୀୟ ସ୍ତରରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଥିବା ଆମର ସକଳ ଉପାଦାନ ଦ୍ଵାରା ଯେତେ ଅନୁପ୍ରାଣିତ ହେବାରେ ଲାଗିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଆମେ ଯେ ତଥାପି ହୁଏତ ପରାମର୍ଶ ଲାଭ କରିବୁ, ଏହି ବିଷୟରେ ମୁଁ ବେଶ୍ ସତେଜେ ହୋଇ ରହିଥିଲି ।

“ଶେଷରେ ସେହି ପରାମର୍ଶକୁ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା, ଫଳରେ କଟା ହୋଇ ଶେଷ ଉପରେ ତଳେ ପଡ଼ିଗଲା ପରି ଆମେ ପରାମର୍ଶ ହୋଇ ପଡ଼ିଗଲୁ । ଏବଂ, ଏହି

ଦର୍ଜାଗ୍ୟମୟ ସ୍ତ୍ରୋତ୍ରୀ ଦାସ କାନ୍ଧ ଦୋଇ ଆମେ ପୁଣି ଆପଣଙ୍କ ଦେଇ ପାଇବାକୁ
ଚେଷ୍ଟାକଲୁ. ଅଧିକ ଯଥାର୍ଥ ଏକାଗ୍ରତା ସହଜ ଭାବବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲୁ । ଆମ
ଭିତରୁ ସେବାଦମ୍ଭମାନେ ସେତେବେଳକୁ ମୃତ୍ୟୁମୁଖରେ ପଡ଼ିଯାଉଥିଲେ । ସବୁଠାରୁ
ଅଧିକ ବୃତ୍ତିମାନମାନେ ଆମକୁ ବାଟଦେଖାଇ ନେବାକୁ ଏବଂ ପରିଚାଳନା କରିବା
ଲାଗି ଯେଉଁମାନଙ୍କର ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ସ୍ବାମର୍ଥ୍ୟ ରହିଥିଲା, ଆମଣାର ସାହସିକ
ଆତ୍ମବଳୀୟ ସଦାଶେ ସେମାନଙ୍କୁ ନିର୍ବାସନ ଅଥବା ମୃତ୍ୟୁବରଣ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା ।
ଆମ ମମତାକୁ ସେବେଅବା ଏକ ଆକଙ୍କ ଗ୍ରାସ କରି ରହିଥିଲା । ଏବଂ ସର୍ବଶେଷରେ,
ମୁଁ କ'ଣ କରୁଥିଲି ଓ କ'ଣ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲି. ସେହି କଥାଟିକୁ ସମସ୍ତଙ୍କ
ଆଗରେ କହିବାକୁ ସମର୍ଥ ହେଲି ।

“ଦିବ୍ୟାରେ ପୂଜା ଲାଭିବାକୁ ଆମ ମାଗରେ ଯେତେବେଳେ ଚଳି ନାହିଁ । କାରଣ
ଆମେ ଯେତେବେଳେ ପରମାତ୍ମାରେ ଏକତାବଦ୍ଧ ଓ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଯାଉ ନାହିଁ । ପ୍ରକୃତି
ମଧ୍ୟରେ - କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା ନିରାକାର ବିଧାନଗୁଡ଼ିକ ଆହୁରି ଅଧିକ ଭଲ ଭାବରେ
ବୁଝି ପାରିବା ସଦାଶେ, ସ୍ବାଶ୍ରିଲିପି ଭାବରେ କିପରି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ହୁଏ,
ଆପଣାର ସାହସିକ ସ୍ବାସ୍ତ୍ୟକୁ କିପରି ସୁସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କରି ରଖିବାକୁ ହୁଏ, ତାହା
ଆହୁରି ଭଲକରି ଜାଣିବା ସଦାଶେ ଆମକୁ ବୁଝିର ଯେତେବେଳେ ଆହୁରି ନିକାଶ ଲାଭ
କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଆମର ଚରୁଦିଗରେ ବାସ କରୁଥିବା ଜନଗଣଙ୍କୁ ଯଥାର୍ଥ
ଭାବରେ ସିଂହିତ କରିବାକୁ ହେବ, ସେମାନେ ଯେପରି ନିଜେ ସ୍ବାଧୀନ ଭାବରେ
ଚଳି କରିପାରିବେ ନିଜେ ସବୁକଥା ଭାବି ପାରିବେ, ସେଥିଲାଗି ସେମାନଙ୍କୁ ଉଚିତ
ଭାବରେ ପ୍ରଶିକ୍ଷିତ କରି ଆଣିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ତେବେଯାଇ, ଆମେ ନିଦ୍ରାସ୍ଥ ଯେଉଁ
ଲକ୍ଷ୍ୟଟିକୁ ହାସଲ କରିବାକୁ ଲଜ୍ଜା କରୁଛୁ, ସେମାନେ ସେହି ଉପାୟରେ ପ୍ରକୃତ
ସଫଳତା ଲାଭ କରିପାରିବେ ଏବଂ ଫଳଦାୟକ ଭାବରେ ଆମର ସହାୟତା କରି
ପାରିବେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଯେପରି ଅନେକ ସମୟରେ ସେମାନେ ଏକ ଅନୁଭବ ପରି
କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ଆଉ ଆଦୌ ସେପରି ହେବେ ନାହିଁ ।

“ମୁଁ ସେମାନଙ୍କୁ ଏକଥା ମଧ୍ୟ କହିଦେଇଛି ଯେ ଯଦି କୌଣସି ଜାତିକୁ
ସ୍ବାଧୀନତା ହାସଲ କରିବାକୁ ହୁଏ, ତେବେ ସର୍ବପ୍ରଥମେ ତାହାକୁ ସେହି
ସ୍ବାଧୀନତାର ଯୋଗ୍ୟ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ. ଉପଯୁକ୍ତ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ, ସେହି
ସ୍ବାଧୀନତାକୁ ଉପଭୋଗ କରି ପାରିବା ଲାଗି ଆପଣଙ୍କୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ ।
ରୁପଦେଶରେ ଆଦୌ ଏପରି ହେଉ ନାହିଁ; ଏବଂ ଜନସାଧାରଣ ଯେପରି ଶିକ୍ଷା
ଲାଭ କରି ସେମାନଙ୍କର ଜଡ଼ତା ମଧ୍ୟରୁ ବାହାରକୁ ବାହାରି ଆସି ପାରିବେ, ସେଥି-
ଲାଗି ଆମକୁ ଅନେକ କିଛି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ମାତ୍ର, ଆମେ ଯେତେ ଶୀଘ୍ର

ଏହି କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ ଆରମ୍ଭ କରିପାରିବା, ଆମେ ସେତିକି ଶୀଘ୍ର ହିଁ ସୁନବାର ସନ୍ଧ୍ୟା ବିପ୍ଳବ ଲାଗି ପ୍ରସ୍ତୁତ ମଧ୍ୟ ହୋଇପାରିବା ।

“ଏହିସବୁ କଥାକୁ ଚିହ୍ନିବା ବିଷୟରେ ମୁଁ ବର୍ତ୍ତମାନଙ୍କର ହୃଦ୍‌ବୋଧ କରାଇ ପାରିବୁ । ସେମାନେ ମୋ’ କଥାରେ ବିଶ୍ୱାସ କଲେ ଏବଂ ଆମେ ଅଧ୍ୟାୟନ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲୁ । ଏହିପରି ଭାବରେ ଆମେ ଆପଣମାନଙ୍କର ବହୁଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ପଢ଼ିବାକୁ ପାଇଲୁ । ଆମର ବର୍ତ୍ତମାନ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଆପଣମାନଙ୍କର ବିଚାରଗୁଡ଼ିକୁ କିପରି ଭାବରେ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇ ପାରିବ ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ନେଇ ଆମେ ନିଜ ଲାଗି କିପରି ଏକ କର୍ମଯୋଜନା ଉଦ୍ଧାର କରିପାରିବୁ, ସେହି ବିଷୟରେ ଆପଣମାନଙ୍କର ସାହାଯ୍ୟ ଲୋଡ଼ିବାକୁ ମୁଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଏଠାକୁ ଆସିଛି । ଏସବୁକୁ ନେଇ ଆମେ ଏକ ଷ୍ଟୁଡ଼ି ଗ୍ରୁପ୍‌ କିମ୍ବା ମଧ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବୁ, ଯାହାକି ଆମର ଏକ ନୂତନ ଅସ୍ତ୍ରରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବ ଏବଂ ସଫଳତା, ସମଞ୍ଜସତା, ସ୍ୱାଧୀନତା ଏବଂ ନ୍ୟାୟର ଏହି ସୁନ୍ଦର ବିଚାରଗୁଡ଼ିକର ଲୋକମାନଙ୍କ ଭିତରେ ପ୍ରସାର ଘଟାଇ ପାରିବା ସକାଶେ ଯାହାକୁ ଆମେ କାର୍ଯ୍ୟରେ ମଧ୍ୟ ଲାଗାଇ ପାରିବୁ ।”

ସିଏ କିଛି ସମୟ ମାରବ ରହି କ’ଣେବୁ ଚିନ୍ତା କଲେ ଏବଂ ତା’ପରେ ପୁଣି ସ୍ୱପ୍ନାବଳି କହିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ :

“ମୋର ଦାର୍ଶନିକ ସ୍ୱପ୍ନଗୁଡ଼ାକ କେବଳ ଏକ ଜଳନ୍ଦାର ସୌଧ ହୋଇ ରହିଯିବ ନାହିଁ ତ, ଏହି ମାର୍ଗରେ ମୋ’ର ଅନ୍ୟ ଭାଇମାନଙ୍କୁ ପରିଚାଳିତ କରିବାକୁ ଯାଇ ମୁଁ କୌଣସି ଭୁଲ୍ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁ ନାହିଁ ତ, ଏହାଦ୍ୱାରା ମୁଁ କେବଳ ଶୁଭୁତାର ଏକ ପରିଚୟ ଦେଉ ନାହିଁ ତ, — ବେଳେବେଳେ ମୋର ମନରେ ଏହିଭଳି ସନ୍ଦେହମାନ ଆସି ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇଥାଏ । ସନ୍ଧେପରେ କହିବାକୁ ଗଲେ, ହିଂସା ଦ୍ୱାରା ହିଂସାର ଜବାବ ଦେଲେ, ଧୂଃସ ଦ୍ୱାରା ଧୂଃସର ଏବଂ ରକ୍ତପାତ ଦ୍ୱାରା ଶେଷ କ୍ଷଣଟି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରକ୍ତପାତର ଜବାବ ଦେଲେ ତାହାକୁ ପ୍ରକୃତରେ ଏକ ଅଧିକ ଉଚିତ ପଦ୍ଧା ବୋଲି କୁହାଯିବ ନାହିଁ କି ?, — ଅନେକ ସମୟରେ ମୋ’ମନରେ ଏହିପରି ଏକ ସନ୍ଦେହ ଜାତ ହୋଇଥାଏ ।”

“କିନ୍ତୁ, ଆପଣମାନେ ଯେଉଁ ଲକ୍ଷ୍ୟଟିକୁ ହାସଲ କରିବା ଲାଗି ବାହାରିଛନ୍ତି, ସେଥିଲାଗି ହିଂସାକୁ ହ୍ରାସ କଦାପି ଏକ ଉପାଦେୟ ପଦ୍ଧାରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ଆପଣମାନେ ଅନ୍ୟାୟ ଦ୍ୱାରା କିପରି ନ୍ୟାୟ ହାସଲ କରିପାରିବେ, ଘୃଣା ଦ୍ୱାରା ସମଞ୍ଜସତା ଏବଂ ମେଣ୍ଟି ହାସଲ କରିପାରିବେ ?”

“ହଁ । ଆମ ଭିତରୁ ପ୍ରାୟ ଅନେକଙ୍କର ଠିକ୍ ଏହିପରି ମତ ରହିଛି । ମୋ’ ନିଜ ବିଷୟରେ କହିବାକୁ ଗଲେ, ରକ୍ତପାତ ଓ ସେହିଭଳି ଯାବତାୟ କାର୍ଯ୍ୟ

ପ୍ରତି ମୋ'ର ଏକ ବିଶେଷ ଦୃଶ୍ୟର ରହିଛି । ସେସବୁ କାର୍ଯ୍ୟ ଦେଖିଲେ ମୁଁ ପ୍ରକୃତରେ ଭାବି ଆତଙ୍କିତ ହୋଇଉଠି । ଯେତେଥର ଆମ ଭିତରୁ ନିଜ କାହାକୁ ଆସୁବଳ ଦେବାକୁ ହୁଏ, ମୁଁ ସେତେଥର ଘୋର ଦୁଃଖ ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ ଅବଶ ପ୍ରାୟ ହୋଇପଡ଼େ । ଖାସ୍ ଏହିପରି ଏକ କାର୍ଯ୍ୟାଚରଣ ଦ୍ଵାରା ଆମେ ଯେପରି ଆମର ଲକ୍ଷ୍ୟଠାରୁ ଆହୁରି ଦୂରକୁ ଦୂରକୁ ଚାଲିଯାଇଛୁ, ମୁଁ ସେହିପରି ଅନୁଭବ କରିଥାଏ ।

“ମାତ୍ର ଘଟନାଚକ୍ରଗୁଡ଼ିକ ଆମକୁ ଯେତେବେଳେ ଏହିପରି ଭାବରେ ଜୋର କରି ସିଆଡ଼କୁ ଟାଣି ନେଉଛନ୍ତି ଏବଂ ଯେତେବେଳେ ଆମେ ଏପରି ସବୁ ଶତ୍ରୁର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଛୁ, ଯେଉଁମାନେ କି ଆମ ଉପରେ ବିଜୟ ହାସଲ କରିବା ଲାଗି ଏକାବେଳେକେ ସମସ୍ତଙ୍କର ବି ପ୍ରାଣ ନେବାକୁ ପଶ୍ଚାତ୍ତପଦ ହେବେ ନାହିଁ, ସେତେବେଳେ ଆମେ ଆଉ ଅନ୍ୟ କଥା କ'ଣ କରିପାରୁ ? ମାତ୍ର ଏକଥା ମଧ୍ୟ ସତ ଯେ ସେମାନେ କଦାପି ତାହା କରିପାରିବେ ନାହିଁ । ଆମ ଭିତରୁ ସର୍ବଶେଷ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ପ୍ରାଣପାତ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ପଛକେ, ଆମ ଉପରେ ନ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ରହିଥିବା ଏହି ପବିତ୍ର କର୍ତ୍ତବ୍ୟତାରୁ ଆମେ କଦାପି ବିଚ୍ୟୁତ ହେବୁ ନାହିଁ, ଜୀବନର ଶେଷ ନିଃଶ୍ଵାସ ରହିଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯେଉଁ ପବିତ୍ର ଲକ୍ଷ୍ୟ ସାଧନ ଲାଗି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଆମେ ଆମ ଅନ୍ତରତମ ସ୍ଵଦେଶରେ ଶପଥ ଗ୍ରହଣ କରିଛୁ, ଆମେ କେବେ-ବେଳେ ତାହାପ୍ରତି ବିଶ୍ଵାସଯାଚକତା କରିବୁ ନାହିଁ ।”

ଏକ ଉଦାହରଣର ଦ୍ଵାରା ଅନୁସିଦ୍ଧି ସଫଳର ମୁଦ୍ରାରେ ସେ ଏହି କଥାଗୁଡ଼ିକୁ କହୁଥିଲେ । ଏବଂ, ସେତେବେଳେ ସେହି ଅପରିଚ୍ଛାତ ଶରବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ମୃଣମଣ୍ଡଳ ଉପରେ ଏପରି ଏକ ଉଦାହରଣର ସ୍ଵପ୍ନାମୟତା ସ୍ପଷ୍ଟ ରେଖାପାତ କରିବାରେ ଲାଗି ଥିଲା ଯେ, ତାଙ୍କର ଚନ୍ଦ୍ରର ଭଲିତା ଉପରେ ଜଣେ ସହୃଦୟ କଣ୍ଠକମୁକୁଟ ଆବୋରି କରି ରହିଥିବାର ଦେଖିଥିଲେ ମୁଁ ମେଥରେ ଆଦୌ ବିସ୍ମୟ ପ୍ରକାଶ କରି ନ ଥାନ୍ତି ।

ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଉଦ୍ଧର ଦେଇଥିଲି, “କିନ୍ତୁ ଆପଣ ଯେପରି ଆମକୁ ପ୍ରଥମେ କହୁଥିଲେ, ଆପଣ ନିଜେ ଏକଥା ସ୍ଵୀକାର କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହୋଇଛନ୍ତି ଯେ ଏହି ଖୋଲଖୋଲି ଯୁଦ୍ଧ, ପ୍ରାଣ ପଣ କରି ବାହାରଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ଏହି ସଂଗ୍ରାମରେ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଏକ ମହାନ୍ ନିର୍ଭୀକତା ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତାହା ତଥାପି ଏକ ନିଶ୍ଚଳ ସଂଗ୍ରାମ ଓ ଏଥିରେ ଏପରି ଜିନିଷ ହୋଇ ମାତିରହୁବା ପ୍ରକୃତରେ ନିବୋଧ-ତାର କାର୍ଯ୍ୟ ହେବ । ସେଥିପାଇଁ ଆପଣ କିଛି ସମୟ ପାଇଁ ତାହାକୁ ଚିନ୍ତାଧାର କରିବାକୁ ମଧ୍ୟ ଭାବୁଥିଲେ, ଅନ୍ତରାଳକୁ ଚାଲିଯିବା ପାଇଁ ଓ ନିଜ ବେଳେ ନିଜକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ସକାଶେ ଭାବୁଥିଲେ; ଆପଣାର ଶକ୍ତିକୁ ଠୁଳ କରି, ଗୋଟିଏ

ଗୋଟିଏ ଗୋଷ୍ଠୀରେ ସରଠିକ ହୋଇ ଏକ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଏକତାବଦ ହୋଇ ପରଜ୍ଞେୀ ଅନ୍ୟ ଏକ ଶୁଭ ଅବସରରେ ଏଥିରେ ବିଳୟ ପ୍ରାପ୍ତ କରିବେ ବୋଲି ଭବିଷ୍ୟଲେ । ଆପଣ ଭବିଷ୍ୟଲେ ସେ ସେହି ସମ୍ଭାଷଣରେ ଆପଣମାନଙ୍କର ସରଠନକ୍ଷମ ବୁଦ୍ଧିମତ୍ତ୍ୱ ଆପଣମାନଙ୍କର ସହାୟକ ହେବ ଏବଂ ଏପରି ଏକ ଭାବେଶ୍ରେଣୀକ ପରି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବ, ଯାହାକି ହିଂସା ପରି କଦାପି ପରାତୁଳ ହୋଇପାରି ନାହିଁ ।

“ଆପଣମାନଙ୍କର ଶତ୍ରୁମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରରେ ଆପଣମାନେ ଆଜି ଅଧିକ ଅସ୍ଵ-ଶସ୍ତ୍ର ଆଣି ଧରାଇ ଦେବାର ସ୍ଵାଧୀନ କରିନ୍ତୁ ନାହିଁ, ଆପଣମାନଙ୍କୁ ଦୋଷ ଦେବା ଲାଗି ସେମାନଙ୍କୁ ଆପଣମାନେ ଆଉ ଆଦୌ କୌଣସି ସୁଯୋଗ ଦିଅନ୍ତୁ ନାହିଁ, ଆପଣମାନେ ସାହସିକତାର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଦେଖାନ୍ତୁ, ଯୈର୍ଦ୍ଧର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଦେଖାନ୍ତୁ, ସାଧୁତା ଏବଂ ନ୍ୟାୟବତ୍ତ୍ୱର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଦେଖାନ୍ତୁ । ତେବେଯାଇ ବିଳୟ ଆପଣମାନଙ୍କର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ଆସିବ, କାରଣ ସେତେବେଳେ, ଯାହା ହେବା ଉଚିତ, ତାହା ଆପଣମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ରହିବ, ସେତେବେଳେ ସାଧୁ ଓ ସାଧନ ଉଭୟଟି ମଧ୍ୟରେହିଁ ଅସଲ ଓ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନ୍ୟାୟଟି ଆପଣମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ରହିବ ।”

ସିଏ ଅତ୍ୟନ୍ତ ମନୋହୋଗ ଦେଇ ମୋ’ କଥାଗୁଡ଼ିକୁ ଶୁଣୁଥିଲେ, ମୋ’ କଥାରେ ସକି ହେଉଥିବା ପରି ମଝିରେ ମଝିରେ ମୁଣ୍ଡ ବାହୁଲୁଥିଲେ । ସିଏ ଅନେକ ସମୟ ଜୀବନ ରହି ତନ୍ତା କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ସଂଘର୍ଷରତ ତାଙ୍କର ସାଥୀମାନଙ୍କର ଯାବତୀୟ ସରକ୍ଷାମୟ ଆଶା ଏବଂ ଯାବତୀୟ ଜୁନଜୁ ଆଳ ଓଷ୍ଠମାନ ତାଙ୍କର ଚିତ୍ତବିଗରେ ମଣ୍ଡଳାକାର ହୋଇ ବୁଲୁଥିବା ପରି ଆମେ ସ୍ପଷ୍ଟ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲୁ ।

ତେମା’ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅନାଇ ସିଏ ଉତ୍ତର ଦେଇ କହିଲେ, “ଜଣେ ନାସ୍ତ ଏହୁସବୁ ବିଷୟରେ ଏତେ ତନ୍ତା କରୁଛନ୍ତି ବୋଲି ଦେଖି ମୋତେ ପ୍ରକୃତରେ ବଡ଼ ଆନନ୍ଦ ଲାଗୁଛି । ସଂସାରରେ ଏକ ଅଧିକ ଭଲ ସମୟ ଆଡ଼ୁରି ଶୀଘ୍ର ଆସିବାରେ ନାଶ୍ଟମାନେ ପ୍ରକୃତରେ କେତେ କ’ଣ କରି ନ ପାରିବେ ! ସେହି ରୂପଦେଶରେ ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ଅତି ମୂଲ୍ୟବାନ ଭାବରେ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟରେ ଆମର ସହାୟତା କରିଛନ୍ତି । ସେମାନେ ଆମ ସାଥରେ ନ ଥିଲେ ଆମେ କଦାପି ଏତେ ସାହସୀ ହୋଇପାରି ନ ଥାନ୍ତୁ, ଏତେ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ହୋଇପାରି ନ ଥାନ୍ତୁ ବା ଆମର ଏତେ ସହବାଣ୍ଟ କଦାପି ନ ଥାନ୍ତା । ସେମାନେ ଆମ ସହୃଦ ସହୃଦ ନାଶାନ୍ତ, ଗୋଟିଏ ସହରରୁ ଆଉ ଗୋଟିଏ ସହରକୁ ଯାଆନ୍ତି, ଗୋଟିଏ ଗୋଷ୍ଠୀରୁ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଗୋଷ୍ଠୀକୁ ଯାଇ କାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତି । ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଏକତାବଦ କରି ରଖନ୍ତି, ଆମ ଭିତରୁ ନିରାଶ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କୁ ସାନ୍ତ ନା ଦିଅନ୍ତି, ନରୁସ୍ଥାସ୍ଥତମାନଙ୍କୁ ଉତ୍ସାହ ଦେଉଥାନ୍ତି, ପୀଡ଼ିତମାନଙ୍କର ଶୁଣ୍ଠି ସା କରିନ୍ତି ଏବଂ ସବୁ ଜାଗାରେ ସେମାନଙ୍କ

ମଧ୍ୟରେ ଏକ ଅଦମ୍ୟ ଆଶା, ଆତ୍ମ-ବିଶ୍ୱାସ ଓ ଉତ୍ସାହ ଆଣି ସଞ୍ଚାର କରି ଦେଇ ଥାନ୍ତି ।

“ଏହିପରି ଭାବରେ ଘଟନାବଳୀରେ ଜଣେ ନାଶ୍ଟି ଅରେ ମୋ’ କାର୍ଯ୍ୟରେ ସହାୟତା କରିବା ଲାଗି ମୋ’ ସହୃଦ ଆସି ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ । ଅନେକ ଦିନ ଲଗାଏତ ମହମ୍ମଦଗୀ ଆଲୁଅରେ ଗାର୍ବସମୟ ଚେଇଁ ରହି ଲେଖାଲେଖି କରିବା ହେତୁ ମୋ’ର ଦୃଷ୍ଟିଶକ୍ତି ଏକାବେଳେକେ ଦୁର୍ବଳ ହୋଇଯାଇଥିଲା । କାରଣ, କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟି ଏଡ଼ିବାକୁ ମୋତେ ଦିନବେଳେ ମଧ୍ୟ ଆଉ ଗୋଟିଏ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ପଡ଼ୁଥିଲା । ତେଣୁ କେବଳ ଶୁଦ୍ଧ ସମୟରେହିଁ ମୁଁ ଆମର ଯୋଜନାଗୁଡ଼ିକୁ ତିଆରି କରିପାରୁଥିଲି, ପ୍ରଚାରପତ୍ରଗୁଡ଼ିକୁ ଲେଖୁଥିଲି ଏବଂ ତା’ପରେ ଅନେକ ସଂଖ୍ୟାରେ ସେଗୁଡ଼ିକର ନକଲ ମଧ୍ୟ କରୁଥିଲି । ସେତେବେଳେ ମୋତେ କେତେ ତାଲିକା ତିଆରି କରିବାକୁ ପଡ଼ୁଥିଲା ଓ ସେହି ଧରଣର ଆଦୁର କେତେକ କ’ଣ କାମ କରିବାକୁ ତ ପଡ଼ୁଥିଲା । ଏହିପରି ଭାବରେ ମୋ’ର ଦୃଷ୍ଟିଶକ୍ତି ଦମଣୀ ଭାରି କ୍ଷୀଣ ହୋଇଆସିଥିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁଁ ପ୍ରାୟ ଅଳ୍ପ ହୋଇଗଲିଣି ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ । ସେତିକିବେଳେ ଆମର ଲକ୍ଷ୍ୟ ପ୍ରତି ଅନୁରକ୍ତି ରଖିଥିବା ଜଣେ ତରୁଣୀ ମହଲା ମୋ’ର ସହକର୍ମୀ ହୋଇ ଆସିଲେ । ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ତାକୁଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସିଏ ଲେଖିବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି । ତଥାପି ସେ ତଦ୍ୱାରା କେବେହେଲେ କୌଣସିପକାରେ ଆଦୌ କ୍ଳାନ୍ତ ବା ବିରକ୍ତ ହୋଇଯାଇଥିବା ପରି ଦେଖାଯାଆନ୍ତି ନାହିଁ ।” ସେହି ବିନୟପୁର କର୍ମନିଷ୍ଠା କଥା ସ୍ମରଣ କରି, ଆତ୍ମ-ଉତ୍ସର୍ଗର ଏହି ନିଦର୍ଶନଟିର କଥା ଶୁଣି ତାଙ୍କର କଥାଗୁଡ଼ିକ ଅତ୍ୟନ୍ତ କୋମଳ ହୋଇଆସିଥିଲା ଏବଂ ଭାରି ମଧୁର ଶୁଭୁଥିଲା ।

“ସେହି ମହଲା ମୋ’ ସହୃଦ ପାରିସ୍କୃତି ମଧ୍ୟ ଆସିଥିଲେ । ଆମେ ବର୍ତ୍ତମାନ ପ୍ରତିଦିନ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ଏକାଠି ହୋଇ ସବୁ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛୁ । ଆମେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଯେଉଁ ପୁସ୍ତକାଳୟ ବିଜୟପୁରେ କଥାବାଣୀ ହେଉଥିଲା, ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁଁ ତାଙ୍କ ସହାୟତାରେହିଁ ସେଇଟିକୁ ଲେଖିପାରିବି । ଏତେ ସକଟରେ ପୁଣି ହୋଇ ରହିଥିବା ମୋ’ ଭଲ ଜଣେ ମଣିଷର ଭାଗ୍ୟ ସହୃଦ ନିଜ ଭାଗ୍ୟକୁ ଆଣି ଯୋଡ଼ିପାରିବା ପ୍ରକୃତରେ କମ୍ ସାହସର କଥା ନୁହେଁ । ଆପଣାର ସ୍ୱାଧୀନତାକୁ ରକ୍ଷା କରିବା ସକାଶେ ମୋତେ ଠିକ୍ ଜଣେ ନିଷାସିତ କଥା ପରି ନିଜକୁ ଲୁଚାଇ ରଖିବାକୁ ପଡ଼ୁଛି ।”

“କିନ୍ତୁ ଅନ୍ତତଃ ପାରିସ୍କୃତି ତ ଆପଣ ନିରାପଦ ରହିଥିବେ !”

“ଅହ, ପୁଣି ନାହିଁ । କାହିଁକି କେଜାଣି ସେମାନେ ଆମକୁ ନେଇ ଭାରି ଆତଙ୍କିତ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ସେମାନେ ଆମକୁ ଉତ୍ସୁକ ଓ ଅନିଷ୍ଟକାଣ୍ଡ

ଦୈବଜ୍ୟବାଦୀ ବୋଲି ଶୁଣୁଛନ୍ତି । ତେଣୁ, ଆମ ନିଜଦେଶରେ ଯେମିତି, ଦେଶ ବାହାରେ ଏଠି ମଧ୍ୟ ଆମ ପଛେ ପଛେ ରହି ଆମ ଉପରେ ସତର୍କ ଦୃଷ୍ଟି ରଖା-
ଯାଉଛି । ତଥାପି, କେହି କପର ପରିକଳ୍ପନା କରିପାରନ୍ତି ଯେ, ଯେଉଁ ଲୋକମାନେ
ନିଜର ରକ୍ତ ବି ଦେଇ ନ୍ୟାୟର ବିଜୟକୁ ଜୀବନର ଲକ୍ଷ୍ୟରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରୁଛନ୍ତି,
ସେମାନେ ଦୁର୍ବଳକୁ ରକ୍ଷା କରିଆସିଥିବା ଓ ସମତାକୁ ଉଚ୍ଚ କରି ଧରିଥିବା ଫ୍ରାନ୍ସ
ଭଳି ଗୋଟିଏ ଦେଶ ପ୍ରତି ଅନୁତଜ୍ଞତା ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିବେ ? ଏବଂ, ଦାରୁଣତମ
ଦୁର୍ଦ୍ଦିନରେ ସେମାନଙ୍କର ଅଗ୍ରସୂକ୍ଷ୍ମରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା ଗୋଟିଏ ସହରର
ଶାନ୍ତିରେ ସେମାନେ ବ୍ୟାଘାତ ସୃଷ୍ଟି କରିବାକୁ କାହିଁକି ବା ମନ କରିବେ ?”

“ତେବେ ଆପଣ ଏଠାରେ ଆଉ କିଛିଦିନ ରହିବାକୁ ଚିନ୍ତା କରୁଛନ୍ତି ?”

“ହଁ, ଯେତେଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରହିବା ସମ୍ଭବ ହେବ, ସେତେଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ
ଦେଶରେ ଥିବା ଅନ୍ୟ ବନ୍ଧୁମାନେ ସେଠାରେ ମୋ’ର ଉପସ୍ଥିତିକୁ ଆବଶ୍ୟକ ନ
କରିବେ । ଆଉଥରେ ଆମ ସଂଘର୍ଷକୁ ଆରମ୍ଭ କରି ପାରିବା ଲାଗି ସକଳ
ଉପାଦାନଗୁଡ଼ିକୁ ଏକତ୍ର କରିବାରେ ଏଠାରେ ରହି ସେମାନଙ୍କର କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ
କରୁଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହୁଏତ ମୁଁ ଏଠାରେ ରହିପାରିବି । କିନ୍ତୁ ଏଥର ଯେଉଁ ସମ୍ପ୍ରାମତି
ହେବ, ତାହା ଆମର ଯଥାଶକ୍ତି ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବ । ବିରୁଦ୍ଧର ପ୍ରଭାବେହି ହେବ ।”

“ତେବେ ଆପଣ ଆଉଥରେ ଏଠାକୁ ଆସିବେ ଓ ଆମ ସହୃଦ ଦେଖା
କରିବେ, ନୁହେଁ ? ସେତେବେଳେ, ଆପଣଙ୍କର ପରିକଳ୍ପନା ଓ ସୂତ୍ରକାଟି ଲାଗି
ଆପଣାର ଯୋଜନାଗୁଡ଼ିକୁ ଆପଣ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇଆସିଥିବେ । ତେବେ ଆମେ
ସେଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ଅଧିକ ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ ଆଲୋଚନା କରିପାରିବା ।”

“ହଁ, ମୁଁ ପୁଣିଥରେ ଆସିବି । ମୋ କାମଟିକୁ ଆରମ୍ଭ କରିଦେବା ପରେ
ଯଥାସମ୍ଭବ ଶୀଘ୍ର ମୁଁ ପୁଣିଥରେ ଆସିବି । ଆପଣଙ୍କ ସହୃଦ ସୁନାମ ସାକ୍ଷାତ୍ କରି
ଏବଂ କଥାବାକ୍ସା ଲୁଚି ରଖି ମୋତେ ପ୍ରକୃତରେ ଭାରି ଭଲ ଲାଗିବ ।”

ତାଙ୍କର ଦୟା ଦ୍ଵାରା ପୁଣି ଅଥଚ ଦୁଃଖରେ ଅନୁସ୍ଥିତ ଆଖିଦୁଇଟି ଅନେକ
ଭଣ୍ଡାସ ଓ ଆଶାର ସହୃଦ ଆମ ଅଡ଼କୁ ଅନାଇ ରହିଥାନ୍ତି । ଗଲବେଳେ ସେ
କେଡ଼େ ଭଣ୍ଡାସରେ ଆମମାନଙ୍କ ସହୃଦ କରମର୍ଦ୍ଦନ କରି ଯାଇଥିଲେ ।

ଆମେ ଦୁଆର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାଙ୍କୁ ପାଣ୍ଡେଟି ଦେବାକୁ ଯାଇଥିଲୁ । ସିଏ
ପୁଣିଥରେ ପଛକୁ ଫେରି ଚାହିଁଲେ, ଆଡ଼ର ଅଧିକ ଭଣ୍ଡାସପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଆମ
ସହୃଦ କରମର୍ଦ୍ଦନ କଲେ ଏବଂ ଆପଣାର ଗନ୍ଧାର କଣ୍ଠରେ ଆମକୁ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ କରି
କହିଲେ :

ନେତା

“ଯେଉଁମାନଙ୍କ ଉପରେ ମଣିଷ ବିଶ୍ୱାସ ରଖି ପାରିବ, ନ୍ୟାୟ ବିଷୟରେ ଯେଉଁମାନଙ୍କର ଠିକ୍ ଆମରି ପରି ସମାନ ଆଦର୍ଶଟିଏ ରହିଛି ଏବଂ ଆମେ ସେହି ନ୍ୟାୟର ବ୍ୟବସ୍ଥାଟିକୁ ଉପଲବ୍ଧି କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛୁ ବୋଲି ଯେଉଁମାନେ ଆମକୁ ଅପରାଧୀ କିଂବା ପାଗଳ ବୋଲି ଆଦୌ ଭୁଲ୍ ନାହାନ୍ତି ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ଆମି ସାକ୍ଷାତ୍ କରିବା ପ୍ରକୃତରେ ଆନନ୍ଦର କଥା । ଆପଣମାନଙ୍କୁ ଆଉଥରେ ପ୍ରଣାମ, ମୁଁ ଯାଉଛି ।”

ସିଏ ଆଉ କେବେହେଲେ ଆମି ନ ଥିଲେ ।

ଭାରି ତରତରରେ ଲେଖି ପଠାଇଥିବା ଖଣ୍ଡେ ପନ୍ଦରେ ସେ ଆସିପାରିଲେ ନାହିଁ ବୋଲି ଦୁଃଖପ୍ରକାଶ କରି ଡେଇଁ ପଠାଇଥିଲେ । ଗୋଇନ୍ଦା ସବୁବେଳେ ତାଙ୍କର ପିତ୍ର ଥରିଲେ, ତାଙ୍କୁ ଭାରି ସନ୍ଦେହ କଲେ, ବାର ବାର ଆପଣାର ରହିବା ଥାନଟିକୁ ବଦଳାଇଲେ ମଧ୍ୟ ସିଏ ତଥାପି ଜଣାପଡ଼ିଗଲେ । ଏହିପରି ଭାବରେ ସେହି ନ୍ୟାୟାକାଞ୍ଚକ୍ଷୀ ଭଦ୍ରବୀନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ପୁଣି ଆପଣା ଦେଶକୁ ବାହୁଡ଼ିଯିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ସେହି ଭୟଙ୍କର ଦେଶରେ ସମ୍ଭବତଃ ଏକ ମର୍ମନ୍ତୁଦ ଜୀବନାବସାନ ତାଙ୍କ ଲାଗି ଅପେକ୍ଷା କରୁ ରହିଥିଲା ।

ଦୁଃଖକୁ ସହ୍ୟ କରି ଜାଣିବା

ଯଦି କୌଣସି ସମୟରେ କୌଣସି ଗଭୀର ଦୁଃଖ, ଦର୍ଦ୍ଦ କିମ୍ବା ପକାଉଥିବା କୌଣସି ସରସ କିମ୍ବା ଖରାପ ଯଦି ତୁମକୁ ଅଭିଭୂତ କରି ପକାଉଥିବ ଏବଂ ଘୋର ନିରାଶ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ନେଇ ପକାଇ ଦେଉଥିବ, ତେବେ ଜାଣିବ ଯେ ଆପଣାର ସ୍ଥିତି ଏବଂ ଶାନ୍ତିକୁ ସୁନାମର ଫେରି ପାଇବା ଲାଗି ତଥାପି ତୁମ ପାଖରେ ଏକ ଅମୋଘ ଉପାୟ ରହିଛି ।

ଆମ ସରସ ଗଭୀର ତଳରେ ଏପରି ଏକ ଆଲୋକ ପ୍ରଦୀପିତ ହୋଇ ରହିଛି, ଯାହାର ଔଜ୍ବଲ୍ୟ ଓ ଯାହାର ଶକ୍ତି ପରସ୍ପରଠାରୁ ଅଦୌ କୌଣସି ରୂପରେ ଉଷା ହୋଇ ରହି ନାହାନ୍ତି । ସେହି ଆଲୋକଟିକୁ ଆମେ ଏକ ବୃକ୍ଷମୟ ଦେବସରସ ଏକ ଜୀବନ୍ତ ଏବଂ ତେଜସ୍ବ ଅଂଶ ବୋଲି ଜାଣିବା ଯାହାକି ନିଜ ଭିତରେ ମଧ୍ୟ ଜୀବନର ସଂସାର କରି ରଖିଛି, ଯାହା ନିଜକୁ ପ୍ରାଣ ଯୋଗାଉଛି ଏବଂ ତାହାକୁ ଆଲୋକିତ କରି ରଖିଛି । ଯେଉଁମାନେ ତାଙ୍କର ନିର୍ଦ୍ଦେଶକୁ ଶୁଣିବାକୁ ମନ କରିବେ, ସେମାନଙ୍କ ସଂକଳ୍ପେ ସେ ଏକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଏବଂ ସୁନିର୍ଭରଯୋଗ୍ୟ ମାର୍ଗଦର୍ଶକ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି; ଯେଉଁମାନେ ତାଙ୍କୁ ଦେଖିବା ଲାଗି, ତାଙ୍କର କଥା ଶୁଣିବା ଲାଗି ଏବଂ ତାଙ୍କର ନିର୍ଦ୍ଦେଶକୁ ପାଳନ କରିବା ଲାଗି ଆକାଂକ୍ଷା ରଖିଛନ୍ତି, ସିଏ ସେମାନଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ ଏବଂ ସାନ୍ତ୍ବନା ଦେବା ଲାଗି ଶ୍ରଦ୍ଧାଶୀଳ ଧ୍ୟାନର ସହଜ ବିଦ୍ୟମାନ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ଲାଗି ପୋଷଣ କିମ୍ବା ଯାଉଥିବା କୌଣସି ନିଷ୍ଠାଯୁକ୍ତ ଏବଂ ସ୍ବାୟୀ ଆକାଂକ୍ଷା କଦାପି ବ୍ୟର୍ଥ ହୋଇଯିବ ନାହିଁ; ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଏବଂ ସମ୍ମାନାସ୍ପଦ କୌଣସି ବିଶ୍ବାସ କଦାପି ନିରାଶ ହୋଇ ଫେରି ଆସିବ ନାହିଁ, କୌଣସି ପ୍ରତ୍ୟାଶାକୁ କଦାପି ବଞ୍ଚିତ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ ।

ମୋ'ର ହୃଦୟ କେତେ ଯାତନା ପାଇଛି, କେତେ ବିଳାପ କରିଛି । ଅନେକ ସମୟରେ ଏକ ଦୁଃଖର ବୋର୍ଡ ତାକୁ ଏତେବେଶୀ ଭାବ ଲାଗିଛି ଯେ ତାହାର ତଳେ ସତେଥବା ଚୂର୍ଣ୍ଣବିଚୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଯିବା ପରି ଅନୁଭବ କରିଛି; କୌଣସି ଯଦି ଏତେ ଖରାପ ହୋଇ ପଡ଼ିଛି ଯେ ସିଏ ତାହାର ତଳେ ପେଶି ହୋଇ ପ୍ରାୟ ତଳିତଳାନ୍ତି ହୋଇଯିବାକୁ ବସିଛି ।...ମାତ୍ର ହେ ଦିବ୍ୟ ପରମ ସାନ୍ତ୍ବନାଦାତା, ମୁଁ ସେତେବେଳେ ତୁମକୁ ଯାଇ ଡାକିଛି; ମୋ'ର ଅନ୍ତର ଭିତରୁ ମୁଁ ତୁମର ଲାଗି ପ୍ରାର୍ଥନା କରିଛି; ଏବଂ ସେତେବେଳେ ଆଖିକୁ ଝଲିଯାଇ

ଦେଉଥିବା ଭ୍ରମର ଆଲୋକର ଗାତ୍ର ମହମା ମୋ' ସମ୍ମୁଖରେ ଆସି ଆବିର୍ଭୁତ ହୋଇଛି ଏବଂ ମୋତେ ପୁନର୍ଜୀବନ ଦାନ କରିଛି ।

ଭ୍ରମ ପରମ ମହମାର ଗାତ୍ରରାଶି ମୋ'ର ସମସ୍ତ ସତ୍ତ୍ୱ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରବେଶ କରି ତାହାକୁ ଆଲୋକିତ କରି ଦେଇଛି ଏବଂ ସେହିକେବେଳେହିଁ ମୁଁ ମୋ'ର ଉଚିତ ବାଟଟିକୁ ପାଇପାରିଛି । ମୁଁ ଯେଉଁ ବାଟରେ ଯିବି, ସେଇଟିକୁ ଅତି ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଛି; ମୋ'ର ଦୁଃଖକୁ ଯେ ମୁଁ କପର କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲଗାଇ ପାରିବି, ସେକଥା ମଧ୍ୟ ସ୍ପଷ୍ଟ କରି ଜାଣି ପାରେ । ସେତେବେଳେ ଯାଇ ମୁଁ ବୁଝିଛି ଯେ ଯେଉଁ ଦୁଃଖ ମୋତେ ଆପଣେ କବଳ ଭିତରେ ଧରି ରଖିଥିଲା, ତାହା ପ୍ରକୃତରେ ଏହି ବିଶ୍ୱର ଦୁଃଖଭାରର ଏକ ପ୍ରତିଫଳନ ବ୍ୟତୀତ ମୋତେ ଆଉ କିଛି ନ ଥିଲା, ଦୁଃଖ ଏବଂ ଯାତନାର ଏହି ବିଶ୍ୱମୟ ପ୍ରବାହଟିର ଏକ ପ୍ରତିବିମ୍ବ ବ୍ୟତୀତ ପ୍ରକୃତରେ ଆଉ କିଛି ନ ଥିଲା ।

ଯେଉଁମାନେ ନିଜେ ଦୁଃଖ ସହିଛନ୍ତି, କେବଳ ସେହିମାନେହିଁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ଦୁଃଖକୁ ବୁଝିପାରନ୍ତି । ସେମାନେ ତାହାକୁ ବୁଝିପାରନ୍ତି, ତାହା ସହିତ ସମ୍ପର୍କସ୍ଥାପନ କରିପାରନ୍ତି ଓ ତାହାର ନିରାକରଣ କରି ପାରନ୍ତି । ଏବଂ, ହେ ଦିବ୍ୟ ପରମ ସାନ୍ନ୍ୟାସୀ, ହେ ସର୍ବଶ୍ରମକାଣ୍ଡ ପରମ ବିନାଶ, ସେତେବେଳେ ଯାଇ ମୁଁ ବୁଝି ପାରିଲି ଯେ, ଆମର ଯାବତୀୟ ବିନ୍ଦୁ ଓ ବ୍ୟାପୀତ ସମୟରେ ଆମକୁ ତଥାପି ଅଗ୍ରାନ୍ତ କରି ରଖିବାକୁ, ଆମର ଯାବତୀୟ ଯନ୍ତ୍ରଣାର ଉପଶମ କରାଇବାକୁ ଆପଣଙ୍କୁ ନିଶ୍ଚୟ ପୃଥକ୍ ତଥା ମାନବର ଯାବତୀୟ କଷ୍ଟ ଓ ଦୁଃଖକୁ ଜାଣିବାକୁ ପଡ଼ିଥିବ, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ସେଥିମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିକୁ ମଧ୍ୟ ବାଦ୍ ନ ଦେଇ, ନିଶ୍ଚୟ ଅନୁଭବ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥିବ ।

ଏପରି କପର ହୋଇ ପାରୁଛି ଯେ, ଯେଉଁମାନେ ଆପଣଙ୍କୁ ଆପଣଙ୍କର ଉପାସକ ଓ ସେବକ ବୋଲି ଦାବି କରୁଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ଭିତରୁ କେତେକ ଲୋକ ଆପଣଙ୍କୁ ଜଣେ ନିର୍ମମ ନିର୍ଯ୍ୟାତନକାଣ୍ଡ ପରି ଦେଖୁଛନ୍ତି; ଏପରି ଜଣେ କଠୋରହୃଦୟ ବିରୁଦ୍ଧକରୁପେ ଦେଖୁଛନ୍ତି, ଯିଏକି ଏହିସବୁ ନିର୍ଯ୍ୟାତନାକୁ ଦେଖିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି, ସେଥିର ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ବିଚଳିତ ହୋଇ ପଡ଼ୁନାହାନ୍ତି । ଏପରି କି ଆପଣ ଲଜ୍ଜା କରି ସେହି ନିର୍ଯ୍ୟାତନାଗୁଡ଼ିକର ଉତ୍ତର କରିଛନ୍ତି ବୋଲି ବିଚାରୁଛନ୍ତି ।

ନା,—ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁଁ ବେଶ୍ ବୁଝି ପାରୁଛି ଯେ ବିଶ୍ୱନାଥର ଅପରିପୁର୍ଣ୍ଣତାରୁହିଁ ଏହି ଯାବତୀୟ ଦୁଃଖର ଜନ୍ମ ହୋଇଛି । ଆପଣାର ବିଶ୍ୱାସୀନା ଏବଂ ଅଶୋଧିତତା ସକାଶେହିଁ ତାହା ଆପଣଙ୍କୁ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତ କରି ଅଣିବା ଲାଗି

ଉପଯୁକ୍ତ ହୋଇ ନାହିଁ । ଏବଂ ସର୍ବସ୍ତ୍ରମେ ଆପଣଙ୍କୁ ଏଥିଲାଗି ଦୁଃଖ ସହନ କରିବାକୁ ହେଉଛି, ଏଥିଲାଗି ବିଳାପ କରିବାକୁ ପଡ଼ୁଛି । ଶୃଙ୍ଖଳାକୁ ଶୃଙ୍ଖଳାରେ, ଦୁଃଖକୁ ସୁଖରେ ଏବଂ ଅସମଞ୍ଜସତାକୁ ସମଞ୍ଜସତାରେ ପରିଣତ କରିବା ଲାଗି ଆପଣଙ୍କୁ ସର୍ବସ୍ତ୍ରମେ ଏକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ବାସନା ସହଜ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି ଓ ଉଦ୍ୟମ କରୁଛନ୍ତି ।

ଦୁଃଖ ସହବା ଯେ ଏକାନ୍ତ ଅନବୀର୍ଯ୍ୟ, ସେକଥା ଆଦୌ ନୁହେଁ । ଏପରି କି ଦୁଃଖ ସହବା କାମ୍ୟ ବି ନୁହେଁ । ମାତ୍ର ଯେତେବେଳେ ତାହା ଆମ ଜୀବନରେ ଆସି ଉପସ୍ଥିତ ହେଉଛି, ସେତେବେଳେ ତାହା ଆମ ଲାଗି ପ୍ରକୃତରେ କେତେ ସହାୟକ ହୋଇ ନ ପାରିବ !

ପ୍ରତ୍ୟେକ ସମୟରେ, ଯେତେବେଳେ କି ଆମେ ଆମର ଦୃଢ଼ତା ଆଉ କଦାପି ଅଧିକ ସହ୍ୟ କରିପାରିବ ନାହିଁ ବୋଲି ଅନୁଭବ କରୁଥାଉ, ସେତେବେଳେ ଆମ ଭିତରେ ଏକ ଶ୍ରେଷ୍ଠତର ଦ୍ଵାରାହିଁ ସତେଅବା ଖୋଲି ଯାଇଥାଏ, ଆମକୁ ତାହା କେତେକେତେ ନୂତନ ଦୃଢ଼ତାପୂର୍ବ ସନ୍ତାନ ଆଣିଦିଏ, ସେହିସବୁ ନୂତନ ଦୃଢ଼ତା ଆମ ଲାଗି ଲୁଚିଯାଇଥିବା ହୋଇ ଉଦ୍ଘାଟିତ କେତେ ଐଶ୍ଵର୍ଯ୍ୟରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ରହିଥାଏ, ଯାହାର ସ୍ଫୁର୍ତ୍ତା ଆଗମନ ଆମ ଲାଗି ପୁନର୍ବାର ଏକ ନୂତନ ଏବଂ ପ୍ରଗତିରେ ଜୀବନକୁ ବହନ କରି ନେଇଥାଏ, ଧୂସର ଦାଡ଼ରେ ଆସି ଠିଆ ହୋଇଥିବା ଆମ ଜୀବନ ଲାଗି ଏକ ପୁନରୁଜ୍ଜୀବନକୁ ବହନ କରି ଆଣିଥାଏ ।

ଏବଂ, ଏହିପରି ସ୍ଵରରେ ଡମ୍ବାରରର ଏକ ପ୍ରତିସ୍ଫୁା ଦ୍ଵାରା ଆମେ ଯେତେବେଳେ ଏକ ଆବରଣ ପାଖରେ ଆସି ପହଞ୍ଚୁ ଏବଂ ସେହି ଆବରଣଟି ଘୁଞ୍ଚି ଯାଇ ଆପଣଙ୍କର ସ୍ଵରୂପଟିକୁ ଆଣି ଉଦ୍ଘାଟିତ କରିଦିଏ, ସେତେବେଳେ ହେ ପରମପ୍ରଭୁ, ସମସ୍ତସବୁକୁ ଭେଦ କରି ପାରୁଥିବା ସେହି ପରମଜୀବନର ଗାଡ଼ିତାକୁ, ସମସ୍ତସବୁକୁ ପ୍ରାକଟ କରି ପକାଇଥିବା ସେହି ପରମାଲୋକର ଗାଡ଼ିକୁ ଏବଂ ତାହା ମଧ୍ୟରେ ସର୍ବକାଳ ଲାଗି ଏକ ରୂପାନ୍ତର ଘଟାଇ ପାରୁଥିବା ସେହି ପରମପ୍ରେମର ମହାନ ଐଶ୍ଵର୍ଯ୍ୟକୁ କିଏ ପ୍ରକୃତରେ ଶବ୍ଦ ଦ୍ଵାରା ବର୍ଣ୍ଣନା କରି କହିପାରିବ ?

ଭବନା ବିଷୟରେ

[ଏକ ମହିଳାସମିତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ପ୍ରଦତ୍ତ
ପ୍ରବଚନ]

ଆହୁରି ଅଧିକ ଭଲକରି ଜୀବନ ବଞ୍ଚିବାକୁ ଆମେ ଆହୁରି ଅଧିକ ଭଲକରି ଭବ ଶିଖିବା ଲାଗି ଲଜ୍ଜା କରୁଛୁ, ଏହି ଜଗତରେ ଜଣେ ଜଣେ ନାରୀ ହସାବରେ ଆପଣାର ଉପଯୁକ୍ତ ସ୍ଥାନ ଓ ପଦଟିକୁ ପୁଣି ଫେରି ପାଇବାକୁ ହେଲେ ଆମକୁ କିପରି ଭବବାକୁ ପଡ଼ିବ, ଆମେ ସେହି କଥାଟିକୁ ଜାଣିବାକୁ ଚାହୁଁଛୁ । ଯେଉଁ ସହାୟକ, ପ୍ରେରଣାଦାୟକ ଏବଂ ଭାରସାମ୍ୟ-ବିଧାୟକ ଉପାଦାନଟିରେ ପରିଣତ ହୋଇ ବାସ୍ତବ ଜୀବନରେ ଆମର ଭୂମିକାଟିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଲାଗି ଆମ ଭିତରେ ସମ୍ଭାବନା ଭରି ରହିଛି, ଆମେ ତାହାହିଁ ହେବା ଲାଗି ଲଜ୍ଜା କରୁଛୁ । ତେଣୁ, ମୁଁ ଭବୁଛି ଯେ ଭବନା କହିଲେ ପ୍ରକୃତରେ କ'ଣ ବୁଝାଇବା ଉଚିତ, ସର୍ବପ୍ରଥମେ ତାହାରି ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବା ଆମ ପକ୍ଷରେ ଏକାନ୍ତ ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ ।

ହଁ, ଭବନା ।...ଏହି ବିଷୟଟି ଏକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ବ୍ୟାପକ ବିଷୟ, ସମ୍ଭବତଃ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ବ୍ୟାପକ । ତେଣୁ ଭବନା କହିଲେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭାବରେ କ'ଣ ବୁଝାଇବ, ଆପଣମାନେ ମୋତେ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ତାହାର ପରିପୁର୍ଣ୍ଣ ଅର୍ଥଟିକୁ ବର୍ତ୍ତମାନ କହିଦେବେ ବୋଲି ମୁଁ କଦାପି ଆଶା କରୁ ନାହିଁ । ମାତ୍ର ବିଶ୍ଳେଷଣ କରିବାର ଏକ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଦ୍ଵାରା ଆମେ ଏହି ବିଷୟରେ ଯଥାସମ୍ଭବ ଏକ ନିର୍ଭୁଲ ଧାରଣା ଅର୍ଜନ କରିବାକୁ ନିଶ୍ଚୟ ଚେଷ୍ଟା କରି ପାରିବା ।

ମୁଁ ଭବୁଛି ଯେ ସର୍ବପ୍ରଥମେ ଆମେ ଦୁଇ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ଭବନା ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିବା ପାର୍ଥକ୍ୟକୁ ଭଲଭାବରେ ଜାଣି ରଖିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବା । ମୁଁ ଏହାକୁ ଦ୍ଵିଏକ ଦୁଇ ବିଭିନ୍ନ ଗୁଣାୟକ ପ୍ରଭର ଭବନା ବୋଲି ବି କହି ପାରିବି । ପ୍ରଥମତଃ, ଆମ ଭିତରେ ଏପରି ଅନେକ ଭବନା ରହିଛି, ଯାହାକୁ ଆମେ ଆମ ଇନ୍ଦ୍ରିୟାନୁଭବଗୁଡ଼ିକର ପରିଣାମ ବା ଫଳ ବୋଲି କହିପାରିବା । ଏବଂ ଦ୍ଵିତୀୟତଃ ଆହୁରି ଏପରି ଭବନାମାନ ରହିଛି ଯାହାକି ସତେଅବା, ଜୀବନ ଧାରଣ କରିଥିବା ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କ ପରି, ବାହାରୁ, — କେଉଁଠାରୁ, ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ

ଆମକୁ ସେକଥା ଆଦୌ ଜଣା ନ ଥାଏ, ଆମ ଭିତରେ ଆସି ପ୍ରବେଶ କରିଥାନ୍ତୁ; ଆମେ ସେହି ଭାବନାଗୁଡ଼ିକୁ ଆମର ବାହ୍ୟ ସତ୍ତ୍ୱରେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଅନୁଭବରୂପେ ପ୍ରକାଶ କରି ପାରିବା ପୂର୍ବରୁହିଁ ଆମର ମନୋଭୂମି ଉପରେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କରିଥାଉ ।

ଯଦି ତୁମେ ଆସଣାକୁ ଏତେ ଟିକିଏ ହେଲେ ବି ନିରୀକ୍ଷଣ କରି ଦେଖିଥାଅ, ତେବେ ତୁମେ ଏହି କଥାଟିକୁ ମଧ୍ୟ ଅବଶ୍ୟ ଦେଖିବ ଯେ, ଯାହା ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତୁମ ଜୀବନର ଏକ ଅଂଶରେ ପରିଣତ ହୋଇ ନାହିଁ, ସର୍ବପ୍ରଥମେ ତୁମର ଇନ୍ଦ୍ରିୟଗୁଡ଼ିକର ମାଧ୍ୟମରେହିଁ ତାହା ସହଜ ତୁମର ସମ୍ପର୍କ ସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥାଏ,— ତୁମର ଚକ୍ଷୁ, କର୍ଣ୍ଣ, ସ୍ପର୍ଶ ଓ ନାସିକା ଇତ୍ୟାଦି ମାଧ୍ୟମରେ ତାହା ସମ୍ଭବ ହୋଇଥାଏ । ଏହି ମାଧ୍ୟମରେ ଅନୁଭୂତ ହୋଇଥିବା ପ୍ରକଟଟି ଯେତେ ସାମାନ୍ୟ ଅଥବା ଡାକ୍ତ ହୋଇଥାଉ ପଛକେ, ତାହା ସୁଖକର କିବା ଦୁଃଖକର ହୋଇଥାଉ ପଛକେ, ତାହା ତୁମ ଭିତରେ କୌଣସି ନା କୌଣସି ଏକ ଅନୁଭୂତିର ଉନ୍ନେଷ କରାଇ ଆଣିଥାଏ । ତୁମକୁ ତାହା ହୁଏତ ଭଲ ଲାଗେ ବା ଖରାପ ଲାଗେ, ତୁମେ ସେଥିପ୍ରତି ଏକ ଆକର୍ଷଣ ଅଥବା ବିକର୍ଷଣ ଅନୁଭବ କରିଥାଅ । ସେହି ଅନୁଭୂତି ଅନତିକଳମ୍ବେ ଏକ ଧାରଣାରେ ପରିଣତ ହୋଇଯାଏ, ସେହି ବସ୍ତୁଟି ବିଷୟରେ ତୁମେ ଏକ ମତ ପୋଷଣ କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କର । ସେହି ମତ ଯାହା ହେଉ ପଛକେ, ତାହାହିଁ ସେହି ବସ୍ତୁଟି ସହଜ ତୁମର ସମ୍ପର୍କକୁ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସଙ୍ଗେ ପ୍ରଦାନ କରେ ।

ମୁଁ ଗୋଟିଏ ଉଦାହରଣ ଦେଉଛି : ତୁମେ କୁଆଡ଼େ ବାହାରକୁ ଯାଉଛ ଏବଂ ଘରୁ ବାହାରକୁ ବାହାରି ଦେଖୁଛ ଯେ ବାହାରେ ବର୍ଷା ହେଉଛି । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ତୁମେ ଏକଥା ମଧ୍ୟ ଅନୁଭବ କରୁଛ ଯେ ବାହାରର ଆଦୃ ଶୀତଳା ମଧ୍ୟ ତୁମର ଶରୀରକୁ ଆସି ଆଘମଣ କରୁଛି । ସ୍ଥିତିଟି ତୁମକୁ ଭଲ ଅସୁଖକର ମନେ ହେଉଛି । ବର୍ଷାଟା ବି ତୁମକୁ ଅସୁଖକର ଲାଗୁଛି, ଏବଂ, ତୁମର ଅନ୍ତର ଭିତରେ ପ୍ରାୟ ଯଦ୍ଭରୁଳିତ ହେଲପରି ତୁମେ ମନେ ମନେ କହିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରୁଛ, “ଏହି ବର୍ଷାଟା ପ୍ରକୃତରେ ସବୁ ନଷ୍ଟ କରିଦେଲା । ମୁଁ ଗୋଟାଏ ଜାଗାକୁ ବାହାରିଥିଲୁ ଯେ, ସେଇଟା ମଧ୍ୟ ପଣ୍ଡ ହୋଇଗଲା । କହିବା ବାହୁଲ୍ୟ ଯେ ବାହାରକୁ ଗଲେ ମୁଁ ଗୋଟାପୁରା ଅସନା ହୋଇଯିବି । ବର୍ଷା ପାଇ ହେଲେ ପାରିବୁ ସହରଟା ଯେମିତି ଅସନା ହୋଇଯାଏ, ସେକଥା କାହାକୁ ଅଜଣା ଅଛି ? ପୂର୍ଣ୍ଣ ବର୍ତ୍ତମାନ ବୃତ୍ତାନ୍ତକରେ ବୁରିଆଡ଼େ କେତେ ଖୋଲାଖୋଲି ହୋଇଛି, ତେଣୁ ସାଧାରଣତଃ

ସେପରି ହୋଇଥାଏ, ତା'ଠାରୁ ଅଧିକ ଅସନା ହୋଇଥିବ !” (ରୂମେ ଏହପର କେତେ କ'ଣ ଭବିବ ।)...

ବାହାରେ ବର୍ଷା ହେଉଛି ଏହି ସରଳ ସତ୍ୟଟି ବିଷୟରେ ଏହପର ଓ ତତ୍ତ୍ୱକୁ ଯାବତୀୟ ଭାବନା ରୂପର ମୁଦ୍ରିଷ୍ଟ କୁ ଆକର୍ଷଣ କରିବାକୁ ମାତ୍ର ଆସନ୍ତି, ଏବଂ, ବାହାରେ ହେଉ ଅଥବା ଭିତରେ ହେଉ, ଯଦି ଆଉ ଅନ୍ୟ କିଛି ଆସି ରୂପର ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଆକର୍ଷିତ କରି ନ ଲାଏ, ତେବେ ବେଶ୍ ଦୀର୍ଘ ସମୟ ଲାଗି ଏବଂ ରୂପର ଅଜାଣତରେ ମଧ୍ୟ ରୂପର ମୁଦ୍ରିଷ୍ଟ ଏହି ଅତି ସାନ ଓ ଆଦୌ କୌଣସି ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ନ ଥିବା ଅନୁଭବଟିକୁ ନେଇ କେତେ ନା କେତେ ଟିକିକିଣି ଏବଂ ଆଦୌ କୌଣସି ମୂଲ୍ୟ ଓ ମହତ୍ତ୍ୱ ନ ଥିବା ଭାବନାଗୁଡ଼ିକୁ ଜନ୍ମ ଦେବାରେ ଲାଗିଥିବ ।...

ଅଧିକାଂଶ ମଣିଷଙ୍କର ଜୀବନ ଠିକ୍ ଏହପରାରେ ବିଦି ଯାଉଥାଏ, ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ମନୁଷ୍ୟମାନେ କେବଳ ଏହାହିଁ କରୁଥାନ୍ତି ଓ ତାହାକୁ ନିଜର ଭାବନା ବୋଲି କହୁଥାନ୍ତି,—ସେମାନଙ୍କର ଏହି ମାନସିକ ସନ୍ଦିଗ୍ଧତାଟି ପ୍ରାୟ ଏକାବେଳେକେ ଯଦ୍ୱାରା ହୋଇ ରହିଥାଏ, ତା' ପଛରେ ଆଦୌ କୌଣସି ଚିନ୍ତନ ନ ଥାଏ ତାହା ଉପରେ ଆମର ଆଦୌ କୌଣସି ଅନ୍ତର ନ ଥାଏ,—ତାହା କେବଳ ଏକ ପ୍ରତିବିମ୍ବ ଓ ପ୍ରତିଫିକ୍ସା ହୁଏତରେହିଁ ସଂଘଟିତ ହେଉଥାଏ । ଆମର ଏହି ପାର୍ଥିବ ଜୀବନ ଏବଂ ତାହାର ଅନେକାନ୍ତେକ ପ୍ରୟୋଗନ କିଷ୍ଟରେ ଆମେ ଯାହାକି ଭାବନା ଭାବୁ, ସେଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରାୟ ଏହି ପ୍ରକାର ହୋଇ ରହିଥାଏ ।

ଏହାହିଁ ହେଲେ ସର୍ବପ୍ରଥମ ଅସୁବିଧାଟି, ଯାହାକୁ ଆମକୁ ଅତିକ୍ରମ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଯଦି ଆମେ ଯଥାର୍ଥ ପ୍ରକାରେ ଭାବନା ଲାଗି ସମର୍ଥ ହେବା ପାଇଁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥିବା, ଅର୍ଥାତ୍, ଆମେ ଯଦି ଯଥାର୍ଥ ଏବଂ ସଙ୍ଗତ ଭାବନାଗୁଡ଼ିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବାର, ଗଠନ କରିବାର ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଆକାର ଦେବାର ଉପଯୁକ୍ତ ହେବା ଲାଗି ଗୁଡ଼ିଏ ଥିବା, ତେବେ ସର୍ବପ୍ରଥମେ ଆମକୁ ଆମ ମୁଦ୍ରିଷ୍ଟ ଭିତରୁ ଏହି ଯାବତୀୟ ନିରର୍ଥକ ଏବଂ ଶୂନ୍ୟାଞ୍ଜନ ମାନସିକ ଉତ୍ତେଜନାକୁ ନିକାଲି ଦେଇ ମୁଦ୍ରିଷ୍ଟକୁ ଖାଲି କରିଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଏବଂ ଏପରି କରିବାକୁ ଆଦୌ ସବୁଠାରୁ ସହଜ କାର୍ଯ୍ୟ ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ । କାରଣ ଏହି ସଂଗଠନ ମୁଦ୍ରିଷ୍ଟିକୁ ଆମକୁହି ତା'ର ଅର୍ଥାନ କରି ରଖିଥାଏ, ଆମର ତା' ଉପରେ ଆଦୌ କୌଣସି ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ନ ଥାଏ ।

ଏଠାରେ ଆମେ ଏଥିଲାଗି କେବଳ ଗୋଟିଏ ଉପାୟ ବା ପଦ୍ଧତିର ପରୀକ୍ଷା ଦେଇ ପାରିବା । ସେଇଟି ହେଉଛି ଏକାଗ୍ରତାର ଅଭ୍ୟାସ କରିବାର ପଦ୍ଧତି ।

ମାତ୍ର ମୁଁ ଗଲିଥର ଯେପରି ରୂପମାନକୁ କହୁଥିଲି. ଏକାଗ୍ର ରହୁପାରିବା ଲାଗି ମଧ୍ୟ ଅନେକ ଅନେକ ଉପାୟ ରହୁଛି । ସେଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ କେତେକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଫଳପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥାନ୍ତି ଓ ଆଉ କେତେକ କମ୍ ଫଳପ୍ରସ୍ତୁତ ହୁଅନ୍ତି ।

ବିଭିନ୍ନ ଉପାୟକୁ ପ୍ରୟୋଗ କରି ଏବଂ ଭୁଲ୍ କରୁଛି ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ତା'ର ନିଜ ଉପାୟଟି ବାହାର କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଅବଶ୍ୟ, ଗୋଟିଏ କଥାକୁ ସମସ୍ତଙ୍କ ସକାଶେ ପ୍ରୟୋଗନୀୟ ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ । ସେହି କଥାଟି ହେଉଛି ଚନ୍ଦ୍ରନ, ଅର୍ଥାତ୍ ଭବନାର ଏକାଗ୍ର ସଂକେନ୍ଦ୍ରଣ, ମାରବତା ମଧ୍ୟରେ ଏକାନ୍ତ ଭାବରେ ଆସ-ଅବଲୋକନ; ଯେଉଁସବୁ ଅର୍ଥସ୍ଥାନ ସ୍ବତନ୍ତ୍ର ଭବନାଗୁଡ଼ିକ ଆମ ଉପରେ ଆସି ଅନେକ ସଂଖ୍ୟାରେ ସତତ ଚଢ଼ାଇ କରିବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି, ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିକଟ-ବର୍ତ୍ତୀ ଏବଂ ସମୀକ୍ଷାମୂଳକ ଭାବରେ ସେହିଗୁଡ଼ିକର ବିଶ୍ଳେଷଣ ।

ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ ଯେଉଁ ଅଳ୍ପ କେତେକ କ୍ଷଣ ରୂପେ ଏକାଗ୍ର ହୋଇ ରହୁବାର ଏହି ପ୍ରାଥମିକ ଅଭ୍ୟାସଟି ଲାଗି ନିୟୋଗ କରିବ. ସେତେବେଳେ ଯଦି ସମ୍ଭବ ହୁଏ, ତେବେ ଏକ ସହଜ ଆସପରିଚୋଷର ଭାବ ସହଜ ରୂପ ନିଜର ଇନ୍ଦ୍ରିୟାଗୁଡ଼ିକ, ସଂବେଗ ଏବଂ ମନୋଗତ ସ୍ଥିତିଗୁଡ଼ିକୁ ନେଇ ନାନା ଭାବନାରେ ବ୍ୟସ୍ତ ରହୁବାର କାର୍ଯ୍ୟରୁ ଆପଣାକୁ ବିରତ ଓ ନିରସ୍ତ ରଖିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଯେ କେତେବେଳେ ଅସଫଳ ରହୁଛି, ତାହାର ଆଦୌ କୌଣସି ସୁମାର ନାହିଁ; ଏବଂ ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ଆମେ ଆମ ଭିତରର କ୍ଷୁଦ୍ର ଗତିସ୍ଥାନକୁ ମିଶ୍ରିତ ଅବସ୍ଥାରେ ସ୍ଥାୟୀତ୍ବ ଏବଂ ସମ୍ପନ୍ନ ଦେଇଥାଉ ଏବଂ ନିଜାନ୍ତ ଅହେତୁକ ଭାବରେ ସେଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଅତିଗୁଡ଼ାଏ ମହତ୍ତ୍ବ ଆଗ୍ରୋପ କରିଥାଉ; ଏପରିକି ଆମର ନିଜ ବିବର୍ତ୍ତନଟି ସକାଶେ ମଧ୍ୟ ସେଗୁଡ଼ିକର କୌଣସି ମହତ୍ତ୍ବ ନ ଥାଏ ।

ସେଗୁଡ଼ିକୁ ତଟସ୍ଥ ହୋଇ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରିବା ଲାଗି, ଏହିସବୁ ମାନସିକ ସ୍ଥିତିଗୁଡ଼ିକର ଯଥୋଚିତ ବ୍ୟବହୃତ କରି ଦେଖିବାକୁ ଏବଂ, ସେଗୁଡ଼ିକର ଚଳଚଳ ଅବସ୍ଥା ବିରସ ଦୁଃଖଦାୟକ ବାହ୍ୟରୂପଗୁଡ଼ିକୁ କାଢ଼ିଦେଇ ସେଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରକୃତ ବାଳବତ୍ତ୍ବ ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟନିର୍ଦ୍ଧାରଣକୁ ଦେଖିପାରିବାକୁ ଯେତେବେଳେ ରୂପ ଭିତରେ ଯଥେଷ୍ଟ ପରିମାଣରେ ଆତ୍ମନିୟନ୍ତ୍ରଣର ଶକ୍ତି ଆସିଯିବ, ତେବେ ତା'ପରେ ରୂପେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଅଧ୍ୟୟନ କରି ଅନେକ ପରିମାଣରେ ଲଭିବାନ୍ ବି ହୋଇପାରିବ । ମାତ୍ର କେବଳ ଅତି ଆଗ୍ରେଆଗ୍ରେ ଏହି ଫଳଟି ରୂପକୁ ମିଳିବ, ଏକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ତଟସ୍ଥତାର ଭାବ ନେଇ ଅନେକ ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚନ୍ଦ୍ରନ କରିପାରିଲେ ଯାଇ ଏକଥା ସମ୍ଭବ ହେବ । ଏହି ସଂକ୍ରାନ୍ତିରେ ସାଧାରଣତଃ ଅନେକ ଲୋକ ଯେଉଁ ଭ୍ରାନ୍ତିରେ ପଡ଼ି

ଯାଇଥାନ୍ତି, ସେହି ଭ୍ରାନ୍ତିଟି ଯେପରି ରୂମକୁ ମଧ୍ୟ ଆସି ଗ୍ରାସ ନ କରେ, ସେଥିଲିଙ୍ଗି ମୁଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ରୂମମାନଙ୍କୁ ଆକ୍ରୋଶିତ ବସ୍ତୁରେ କିଛି କହିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି ।

ମୁଁ ଅଲଗସମୟ ପୁରୁ କହୁଥିଲି ଯେ ଆମେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅସଫଳ ଏବଂ ଅନୁପାତସ୍ଥାନତା ସହକର୍ତ୍ତୀ ଆମ ନିଜ ବିଷୟରେ ସବୁବେଳେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥାଉ । ଏବଂ ମୁଁ ଭାବୁଛି ଯେ ଆମର ଦୋଷଗୁଡ଼ିକ ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ଆମକୁ ଭାରି ଆକର୍ଷକ ହୋଇ ଦେଖାଯାଉଥାନ୍ତି ଓ ଆମେ ଆମ ଦୁର୍ବଳତାଗୁଡ଼ିକୁ ଉଚିତ ବୋଲି ସବୁବେଳେ ପ୍ରମାଣ କରବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥାଉ । ମାତ୍ର, ଅସଲ କଥା ହେଉଛି ଯେ, ଏସବୁ ହୁଏ, କାରଣ ଆମ ନିଜ ଉପରେ ଆମର ଯଥେଷ୍ଟ ବିଶ୍ୱାସହୀ ନ ଥାଏ । ଏକଥା ଶୁଣି ରୂମକୁ ଭାରି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଲାଗୁଛି କି ? ହଁ, ମୁଁ ଆଉଥରେ ମଧ୍ୟ କହିବି ଯେ, ଆମ ଭିତରେ ଆତ୍ମବିଶ୍ୱାସ ନ ଥାଏ ବୋଲି ସେପରି ହୋଇଥାଏ । ଆମେ ଏହି ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଯାହା ହୋଇ ରହୁଛି, ସେବିଷୟରେ ବିଶ୍ୱାସର ଅଭାବ ନୁହେଁ, ନିରନ୍ତର ବଦଳି ଯିବାରେ ଲାଗିଥିବା ଯାଣିକ ବାହ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି ଉପରେ ଯେ ଆମ ବିଶ୍ୱାସର ଅଭାବ ଥାଏ, ସେକଥା ମଧ୍ୟ ନୁହେଁ,—କାରଣ ଏହି ସୃଷ୍ଟି ତ ଆମ ଆଖିରେ ସବୁବେଳେ ଭାରି ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇ ଦିଶୁଥାଏ ଓ ଆମର ଅନୁଭବ ଲାଭ କରୁଥାଏ । ମାତ୍ର, ପ୍ରୟାସ ଦ୍ୱାରା ଆମେ ଯାହା ହୋଇ ପାରନ୍ତେ, ତାହାରି ଉପରେହିଁ ଆମର ଯଥେଷ୍ଟ ବିଶ୍ୱାସ ନ ଥାଏ । ଆମର ଯଥାର୍ଥ ଆତ୍ମସୃଷ୍ଟି ଲାଗି ଯେଉଁ ସମସ୍ତ କଥା ଗଭୀର ରୂପାନ୍ତରଟି ଯଥାର୍ଥ କର୍ତ୍ତବ୍ୟରେ ପରିଣତ ହେବାକୁ ଯାଉଛି, ସକଳ ବସ୍ତୁରେ ବିରାଜିତ ହୋଇ ରହୁଥିବା ସେହି ଶାଶ୍ୱତ ଦିବ୍ୟସୃଷ୍ଟି ଆମ ଭିତରେ ଯେଉଁ ରୂପାନ୍ତରଟି ଘଟାଇବାକୁ ଉଦ୍ୟମ କରୁଛନ୍ତି, ଆମେ ତାଙ୍କରି ପ୍ରଭାସର ଏବଂ ବହୁ-ଦୂରଦର୍ଶୀ ମାର୍ଗଦର୍ଶନ ପାଖରେ ଆପଣାକୁ ସମର୍ପଣ କରିଦେଇ ପାରିଲେ ତାହା ଯେ ଅବଶ୍ୟ ସମ୍ଭବ ହୁଅନ୍ତା, ସେଇଟି ବିଷୟରେହିଁ ଆମ ଭିତରେ ଯଥେଷ୍ଟ ବିଶ୍ୱାସ ନ ଥାଏ ।

ତେଣୁ କୌଣସି ସହଜ ଆତ୍ମପରିଚୋଷର ଭାବକୁ କଦାପି ବିଶ୍ୱାସ ବୋଲି ଭାବିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମେ ଗୁନବାର ଆମର ଆଲୋଚ୍ୟ ବିଷୟଟିକୁ ଫେରି ଆସିବା ।

ଆମ ଉପରେ ସତତ ଆକ୍ରମଣ କରବାରେ ଲାଗିଥିବା ଏହି ଯାବତୀୟ ଅସଫଳପୁର୍ଣ୍ଣ ଅବିନାଶ୍ୟ ଭାବନାର ବନ୍ୟାଟିକୁ ଆମେ ଯେତେବେଳେ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ଅବିରାମ ଉଦ୍ୟମ ଦ୍ୱାରା ଆମ ବାହାରେ ଓ ଆମଠାରୁ କଣ୍ଠରୁ ଦୂରବର୍ତ୍ତୀ ଭାବରେ ରଖି ଅବଲୋକନ କରବାକୁ ସମର୍ଥ ହୋଇଯିବା, ସେତେବେଳେ ଆମେ ନିଶ୍ଚୟ ଏକ ନୂତନ ଘଟନା ଘଟୁଥିବାର ଦେଖିପାରୁ ।

ସେତେବେଳେ ଆମେ ଦେଖିବାକୁ ପାଇବା ଯେ, ଆମ ଉତ୍ତରେ ଏପରି କେତୋଟି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭାବନା ରହିଛି, ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକ କି ଅନ୍ୟ ଭାବନାଗୁଡ଼ିକର ଭୁଲନାରେ ଅଧିକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଏବଂ ଅଧିକ ଦୃଢ଼ । ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛି ସାମାଜିକ ତଳଣି ଓ ବିଧିବିଧାନଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ଭାବନା, ନୈତିକ ନିୟମଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ଭାବନା, ଏବଂ ଏପରିକି, ଏହି ପୃଥିବୀ ତଥା ମନୁଷ୍ୟ ଜୀବନର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରୁଥିବା ବିଶ୍ୱବିଧାନଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଭାବନା ।

ସେଗୁଡ଼ିକ ଏହିସବୁ ବିଷୟରେ ଭ୍ରମର ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ମତ ହୋଇ ପାରିନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଭ୍ରମେ ଅନ୍ତତଃ ନିଜର ମତ ବୋଲି ସ୍ୱୀକାର କରୁଥାଅ ଏବଂ ସେହିଗୁଡ଼ିକ ଅନୁସାରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କି କରୁଥାଅ ।

ଭ୍ରମେ ସେହିଭଳି ଗୋଟିଏ ଭାବନା ଉପରେ ଦୃଷ୍ଟିପାତ କରିବ, ଭ୍ରମ ଲାଗି ଯେଉଁଟି ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ପରିଚିତ ହୋଇ ରହିଥିବ, ସେଇଟି ଉପରେ ଦୃଷ୍ଟିପାତ କରିବ, ଅତ୍ୟନ୍ତ ଯଦୁ ଏବଂ ଏକାଗ୍ରତା ସହିତ ଦୃଷ୍ଟିପାତ କରିବ, ସବୁଠି ନିଷ୍ଠାର ସହିତ ସେଇଟି ଉପରେ ଭ୍ରମେ ଚିନ୍ତା କରିବ । ସେଥିଲାଗି ଯଥାସମ୍ଭବ ଅନ୍ୟ ଯାବତସବୁ ସୁବିଧାକୁ ବର୍ଜନ କରି ଚିନ୍ତା କରିବ ଏବଂ ସେହି ବିଷୟରେ ଭ୍ରମେ କାହିଁକି ଏହି ମତଟିକୁ ପୋଷଣ କରୁଛି ଏବଂ ଆଉ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ମତ ପୋଷଣ କରୁ ନାହିଁ, ସେହି କଥାଟି ଉପରେ ଚିନ୍ତା କରିବ ।

ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଭ୍ରମକୁ ସେହି ଗୋଟିଏ ଉଦାହରଣ ମିଳିବ, ଅଥବା ପ୍ରାୟ ଏକାଭଳି ଉଦାହରଣ ମିଳିବ :

ଯେହେତୁ ଭ୍ରମର ପରିବେଶଟିରେ ସମସ୍ତେ ସେହି ମତଟିକୁ ପୋଷଣ କରୁଛନ୍ତି, ସେହି ମତଟିକୁ ପୋଷଣ କରିବାକୁ ଯେହେତୁ ସମସ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବୋଲି ମାନୁଛନ୍ତି । ଏବଂ ସେଇଥି ସମ୍ପର୍କରେ ତାହା ଭ୍ରମକୁ ଯଥାସମ୍ଭବ ଅନେକ ସଫର୍ଷ, କଳହ ଏବଂ ସମାଲୋଚନାର ପ୍ରମାଦରୁ ବଞ୍ଚାଇ ରଖିପାରୁଛି ।

ଅଥବା, ଯେହେତୁ ତାହାହିଁ ଭ୍ରମ ପିତା ବା ମାତାଙ୍କର କି ମତ ହୋଇ ରହିଥିଲା ଏବଂ ଭ୍ରମ ପିଲାକାଳରେ ଭ୍ରମକୁ ସେହି ମତଟିକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଥିଲା ଓ ତଦନୁରୂପ କରି ଗଢ଼ିଥିଲା ।

ଅଥବା, ଆପଣାର ଯୌବନ ସମୟରେ ଭ୍ରମେ ଧର୍ମଚରଣ ତଥା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯେଉଁ ଶିକ୍ଷା ଲାଭ କରିଥିଲା, ତାହାର ସ୍ୱାଭାବିକ ପରିଣାମ ସ୍ୱରୂପ ଭ୍ରମେ ସେହି ମତଟିକୁ ପୋଷଣ କରୁଛି । ତେଣୁ ଭ୍ରମର ଭାବନାଟିକୁ ପ୍ରକୃତରେ ଭ୍ରମର ଭାବନା ବୋଲି ଆଦୌ କୁହାଯିବ ନାହିଁ ।

କାରଣ, ରୂପର ଭାବନା ପ୍ରକୃତରେ ରୂପ ନିଜର ଭାବନା ହେବାକୁ ହେଲେ ତାହାକୁ ରୂପ ଜାଣିବ୍ୟାପୀ ସ୍ବଚ୍ଛନ୍ଦ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ମଧ୍ୟଦେଇ ଉପଲବ୍ଧ ଏକ ନ୍ୟାୟାନ୍ତ-ମୋଚକ ସମନୟର ଅଙ୍ଗ ହୋଇ ରହବାକୁ ପଡ଼ିବ । ହୁଏତ ଆପଣାର ଅବ-ଲେକନ, ଅନୁଭବ କିଂବା ଅନୁମାନ ଦ୍ବାରା ରୂପେ ସେଇଟିକୁ ଲଭ କରିଥିବ ଅଥବା ହୁଏତ ଗଭୀର ତାତ୍ତ୍ବିକ ଏକାନ୍ତ ଚିନ୍ତନ ଦ୍ବାରା ବି ସେଇଟିକୁ ପାଇଥିବ ।

ଏଇଟି ହେଉଛି ଆମର ଦ୍ବିତୀୟ ଆବଶ୍ୟକ ।

ସମସ୍ତ ଭାବରେ ନିଶ୍ଚାର ସହଜ ନିଜର ଜ୍ଞାନଟିକୁ ବଞ୍ଚିବା ଲାଗି ଯେହେତୁ ଆମ ଭିତରେ ଏକ ସଦୃଶ ରହୁଛି ଓ ଆମେ ସେଥିଲାଗି ଉଦ୍ୟମ ବି କରୁଛୁ, ଅର୍ଥାତ୍, ଆମର କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ଆମ ଭାବନାର ଅନୁରୂପ କରିପାରିବା ଲାଗି ଯେହେତୁ ଆମର ସଦୃଶ ଏବଂ ଉଦ୍ୟମ ରହୁଛି, ସେହି କାରଣରୁ ଆମେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଅତି ଭଲଭାବରେ ଏହି କଥାଟିକୁ ଗୁଞ୍ଜିପାରିବା ଯେ କେବଳ ବାହାରୁ ଗ୍ରହଣ କରି ନେଇଥିବା କେତୋଟି ମନୋଗତ ନିୟମର ଅନୁସରଣ କରିଛି ଆମେ ଆମର ଯାବତୀୟ କାର୍ଯ୍ୟକୁ କରୁଛୁ । ଆମେ ସେଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ପରିପକ୍ବ ଭାବରେ ଆଦୌ କୌଣସି ବିଚାର କରି ନାହୁଁ, ଆଦୌ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରି ନାହୁଁ, କେଣୁ ଆମେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ସେଇ-ପ୍ରକୃତ ଏବଂ ସଚେତନ ଭାବରେ ଆଦୌ ଗ୍ରହଣ କରି ନାହୁଁ । ମାତ୍ର କେବଳ ସୁଦ୍ଧା ପାରମ୍ପରିକତାର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ, ଆମେ ଲଭ କରିଥିବା ଶିକ୍ଷା ଓ ପରିପାଳନ ଦ୍ବାରା ସ୍ବଭାବିକ ହୋଇ ଅଥବା ସଂସ୍କାପରି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଓ ପରାମର୍ଶମୟ ଏକ ସାମାଜିକ ପ୍ରଭେଦନାର କବଳରେ ପଡ଼ିଥିବାରୁ ଆମେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ନିଜର ବୋଲି ସ୍ୱୀକାର କରି ନେଇଛୁ । ସମାଜ ଓ ସମୁଦାୟ ସେହି ପ୍ରଭାବଟି ପ୍ରକୃତରେ ଏତେ ପରାମର୍ଶଶାଳୀ ହୋଇ ରହିଥାଏ ଓ ଏତେ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥାଏ ଯେ ଅତି କମ୍‌ସଂଖ୍ୟକ ବ୍ୟକ୍ତିହିଁ ତାହାକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ଏଡ଼ି ଦେବା ଲାଗି ସମର୍ଥ ହୁଅନ୍ତି ।

ମନଃକ୍ଷେପରେ ଆମେ ଆପଣାର ଯେଉଁ ସ୍ବତନ୍ତ୍ର ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ବଟିକୁ ଅର୍ଜନ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥାଉ, ଆମେ ପ୍ରକୃତରେ ସେଇଟିଠାରୁ କେତେ ଦୂରରେ ରହି ନ ଥାଉ !

କେଣୁ ଆମେ ନିଜକୁ ଆମର ଯାବତୀୟ ଅନ୍ତତଃ ଇତିହାସ ଦ୍ବାରା ଗଠିତ ଏବଂ ଆମର ସମସ୍ୟାସମ୍ବିଧାନମାନଙ୍କର ଅନ୍ତ ଏବଂ ସେଇଗୁଣ୍ଡା ଇଚ୍ଛା ଦ୍ବାରା ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ତଥାପି ହୋଇଥିବା ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ପରିଣାମ ବୋଲି ଜାଣିବା ।

ଏସବୁ ଦେଖିଲେ ବେଳକୁ ନିଜ ଉପରେ ପ୍ରକୃତରେ ଦୟାହିଁ ଆସିବ । ... କିନ୍ତୁ ଏଥିରେ ଆମେ କଦାପି ନିରୁଣ୍ଣାହତ ହୋଇ ପଡ଼ିବା ନାହିଁ । ଆମର ବ୍ୟାଧିଟି

ଯେତିକି ବଡ଼ ହୋଇଥିବ ଓ ତାହାର ପ୍ରତିକାରଟି ଯେତିକି ଜରୁରୀ ହୋଇ ସାବ୍ୟସ୍ତ ହେଉଥିବ, ଆମକୁ ସେତିକି ଅଧିକ ଶକ୍ତିର ସହକ ସେହି ବ୍ୟାଧିଟି ସହଜ ସହାୟ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ଏବଂ ଆମକୁ ସବୁଦିନ ସେହି ଗୋଟିଏ ଉପାୟରେହିଁ ସେହି ପ୍ରତିକାରଟି କରିବାକୁ ହେବ : ଚିନ୍ତନ, ଚିନ୍ତନ ଏବଂ ଆହୁରି ଚିନ୍ତନ ଦ୍ଵାରା ତାହା କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ଏହିସବୁ ଭାବନାକୁ ଆମେ ଗୋଟିକ ପରେ ଗୋଟିଏ କରି ହାତକୁ ନେବା ଏବଂ ଆମର ସାଧାରଣ ବୁଦ୍ଧି ସାହାଯ୍ୟରେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରି ଦେଖିବା, ଆମେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଆମର ସକଳ ବୁଦ୍ଧିଗତ ବିବେକ ଏବଂ ସମତା ଉପସ୍ଥଳରେ ଆମର ସର୍ବୋଚ୍ଚ ବିଚାରଟି ଦ୍ଵାରା ବିଶ୍ଳେଷଣ କରିବା ; ଆମର ଉପାର୍ଜିତ ଜ୍ଞାନ ଏବଂ ସହଜ ଅନୁଭବଟିର ତତ୍ତ୍ଵରେ ଆମେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଓଳନ କରି ଦେଖିବା, ତା'ପରେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ପରସ୍ପର ସହକ ସମନ୍ୱିତ କରି ଗୁଡ଼ି ଆଣିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବା, ସେଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ସମଞ୍ଜସତା ଆଣିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବା । ଏହି କାର୍ଯ୍ୟଟି ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ କଷ୍ଟକର ଲାଗିବ, କାରଣ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁଃଖର ସହକ କହୁବାକୁ ପଡ଼ିବ ଯେ ଅତି ପରସ୍ପର ବିରୋଧୀ ଭାବନାଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ଆମ ଭିତରେ ପରସ୍ପରର ପାର୍ଯ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ରହୁବାକୁ ଦେବା ଲାଗି ଆମର ସବୁବେଳେ ଏକ ପ୍ରକୃତ୍ତି ରହିଥାଏ ।

ଆମେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ସବୁଗୁଡ଼ିକୁ ସେମାନଙ୍କର ଯଥୋଚିତ ସ୍ଥାନରେ ନେଇ ରଖିବା, ଏବଂ ଏହିପରି ଭାବରେ ଆମର ଅନ୍ତଃପ୍ରକୋଷ୍ଠଟି ମଧ୍ୟରେ ଏକ ଶୃଙ୍ଖଳା ଆଣିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବା । ନିଜ ଘରଟିକୁ ଆମକୁ ଯେପରି ପ୍ରତିଦିନ ଓଳାଇ ପରୀକ୍ଷାର କରିବାକୁ ପଡ଼ୁଛି, ଏହି କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ ମଧ୍ୟ ଆମେ ସେହିପରି ପ୍ରତିଦିନହିଁ କରିବା । କାରଣ ମୁଁ ଭାବୁଛି, ଆମ ଘରଟି ପ୍ରତି ଆମକୁ ଯେତିକି ଦୃଷ୍ଟିଦେବାକୁ ପଡ଼ୁଛି, ଆମ ମନୋଗତ କ୍ଷେପଟିକୁ ମଧ୍ୟ ଆମକୁ ସେତିକି ଦୃଷ୍ଟି ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ମାତ୍ର, ମୁଁ ପୁନଶ୍ଚ କହି ରଖୁଛି, ଏହି କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ ପ୍ରକୃତରେ ଫଳପ୍ରଦ ଭାବରେ କରିବାକୁ ନଲେ, ଆମେ ଆମର ଭିତତମ, ଜୀବତମ ଏବଂ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ନିଷ୍ଠାପର ମନଃସ୍ଥିତିଟିକୁ ଆମ ଭିତରେ ସୁପ୍ରତିଷ୍ଠିତ କରି ରଖିବାକୁ ସତତ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିବା, ଯେପରିକି ତାହା ପ୍ରକୃତରେ ଆମ ନିଜର ହୋଇ ରହୁ ପାରୁଥିବ ।

ଆମେ ଆପଣାକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ପଷ୍ଟ କରି ତିଆରି କରିବା, ଯେପରିକି ଆମ ଭିତରେ ବିଦ୍ୟମାନ ଥିବା ଆଲୋକଟି ଆମେ ଅବଲୋକନ, ବିଶ୍ଳେଷଣ ଏବଂ ଶ୍ରେଣୀ-

ବିଭାଗ କରି ରଖିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥିବା ଭବନାଗୁଡ଼ିକ ସଂସ୍କୃତିଭାବରେ ଆଲୋକିତ କରିଦେଇ ପାରୁଥିବ । ଆମେ ନିଜର ଦୃଷ୍ଟିରେ ସବଦା ମୋହମୁକ୍ତ ହୋଇ ରହୁଥିବା ଏବଂ ଉପଯୁକ୍ତ ସାହସଟିକ ମଧ୍ୟ ଧରି ରଖିଥିବା, ଯେପରିକି ଆମର ଯାବତୀୟ ଶକ୍ତି ଅନ୍ତରୁ ଏବଂ ଗୁରୁ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସୁବିଧାଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରଭାବ ଆହୁରି ଉପରକୁ ଉଠିଯାଇ ପାରିବ । ଭିତରେ କୌଣସି ପ୍ରକାର ମୋହ ବା ପୁରାତନ ନ ରଖି ଆମେ ଆମ ଭବନାଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରକୃତରେ ଯେପରି, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ସେହିପରି ଦେଖିବା ପାଇଁ ସମର୍ଥ ହେବା, ଆମ ଭବନାଗୁଡ଼ିକ ସକାଶେହିଁ ସେହି ଭବନାଗୁଡ଼ିକ ଦେଖିବାକୁ ସମର୍ଥ ହେବା ।

ଏହିପରି ଭାବରେ ଯଦି ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ କିଛି ଆମେ ଆମର ଏହି ଶ୍ରେଣୀ-ବିଭାଗ କରି ଦେଖିବାର କାର୍ଯ୍ୟରେ ସହାୟତା ଦେଇ ରହୁପାରିବା, ତେବେ ଆମର ମନଭିତରେ ଶୃଙ୍ଖଳା ଏବଂ ଆଲୋକ ଆପଣା ଆପଣା ଲାଗି ଏକ ଆସ୍ଥାନ ତିଆରି କରି ନେଉଥିବାର ମଧ୍ୟ କ୍ଷମେ ଦେଖିବାକୁ ପାଇବ । କାରଣ ଆମେ ଏହି କଥାଟିକୁ କଦାପି ଭୁଲିଯିବା ନାହିଁ ଯେ ଆମେ ଭବିଷ୍ୟତରେ ଯେଉଁ ଅସଲ ଶୃଙ୍ଖଳାଟିର ଉପଲବ୍ଧି କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛୁ, ତାହାର ଗୁଳନାରେ ବର୍ତ୍ତମାନର ଏହି ତଥା-କଥିତ ଶୃଙ୍ଖଳାଟିକୁ କେବଳ ଏକ ଅଭିନବତା ବୋଲି କହିବାକୁ ହେବ ; ଏବଂ, କିନ୍ତୁକାଳ ପରେ ଆମେ ଯେଉଁ ଅସଲ ଆଲୋକଟିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଲାଗି ସମର୍ଥତା ଅର୍ଜନ କରିବା, ତାହାର ଗୁଳନାରେ ଏହି ତଥାକଥିତ ଆଲୋକକୁ କେବଳ ଅନ୍ଧକାର ବୋଲି କହିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ଏହି ଜୀବନରେ ଏକ ସତତ ବିବର୍ତ୍ତନର ପ୍ରକ୍ରିୟା ଲାଗିରହିଛି ; ଯଦି ଆମେ ଆମର ଯଥାର୍ଥ ମନୋଗତ ଭୂମିଟି ଉପରେ ଜୀବନ ବଞ୍ଚିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥିବା, ତେବେ ସେଥିଲାଗି ଆମକୁ ଅବଗ୍ରାନ୍ତ ଭାବରେ ଆଗକୁ ଯିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

କିନ୍ତୁ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟଟି କେବଳ ଏକ ପ୍ରାରମ୍ଭିକ କାର୍ଯ୍ୟ । ଏଠାକୁ ଆସି ମଧ୍ୟ ଆମେ ଯଥାର୍ଥ ଭାବନାର ପ୍ରଭାବ ବହୁତ ଦୂରରେ ରହୁଥିବା । ଯଥାର୍ଥ ଭାବନା ଆମକୁ ଜୀବନ ସେହି ଅନନ୍ତ ଉତ୍ସୁକ ସହିତହିଁ ଆଖି ସଲଗ୍ନ କରିଦେଇଥାଏ ।

ଆମେ ଯେପରି କ୍ଷମଣୀ ଅପଣାର ଭାବନାଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଅର୍ଜନ କରିପାରିବା, ସେଭାବରେ ପ୍ରଶିକ୍ଷିତ ହୋଇପାରିବା ଲାଗି ଏଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛନ୍ତି କେବଳ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଅଭ୍ୟାସ । କାରଣ ଯଦି ଆମେ ଜୀବନରେ ଏକାଗ୍ର ହେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥିବା, ତେବେ ଆମ ମାନସିକ କ୍ରିୟାଶୀଳତା ଉପରେ ଆମକୁ ଅବଶ୍ୟ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଅର୍ଜନ କରିବାକୁ ହେବ ।

ଏକାଗ୍ର ହୋଇପାରିବା ବିଷୟରେ ମୁଁ ଆଜି ରୂପମାନଙ୍କୁ ବିସ୍ମୃତ ଭାବରେ ସ୍ମରଣ କରୁପାରିବି ନାହିଁ । କେବଳ ଏତିକି କହୁଛି ଯେ ଏକାଗ୍ରତାକୁ ଯଥାର୍ଥ ହେବାକୁ ହେଲେ, ତାହାକୁ ଆପଣାର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟସାଧନ କରିବାକୁ ହେଲେ, ତାହାକୁ ନିଷ୍ପାମନା ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ, ଶବ୍ଦଟିର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅର୍ଥରେ ତାହାକୁ ବ୍ୟକ୍ତିସ୍ୱାର୍ଥ-ମୁକ୍ତ ହୋଇ ରହିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ସ୍ମରଣ ଏକାଗ୍ରତାକୁ କିପରି ଅର୍ଜନ କରିବାକୁ ହୁଏ । ମୁଁ ଗୋଟିଏ ସ୍ତ୍ରୀତୀନ ହିନ୍ଦୁ ଗ୍ରନ୍ଥରୁ ଏଠାରେ ତାହାର ଏକ ବର୍ଣ୍ଣନା ଦେଖିଛୁ :

“ମହାନ ଓ ପ୍ରତାପଶାଳୀ ରାଜା ଅଗ୍ରୟ ଉଷ୍ଣୀରର ସୋପାନଶ୍ରେଣୀକୁ ଆଶ୍ରେହସ କରି ଅଗ୍ରସର ହୋଇ ଯାଉଥିଲେ, ଏବଂ ଠିକ୍ ଦ୍ୱାରଦେଶକୁ ଆସି ସେଠାରେ ଠିଆ ହୋଇଯାଇ ଡାକୁ ସବେଗସ୍ପର୍ଶୀ ଭାବରେ କହୁଥିଲେ :

“ପଳାଅ ରୂମେସବୁ ! ଆଉ ମୋଟେ ଅଗ୍ରସର ହୁଅ ନାହିଁ ! ହେ କାମନାପୂର୍ଣ୍ଣ ଭବନାଚୟ, ରୂମେମାନେ ଏଇଠି ପଳାଅ ! ଅସବୁ ଇଚ୍ଛାର ଭବନାଚୟ, ରୂମେମାନେ ଆଉ ମୋଟେ ଅଗ୍ରସର ହୁଅ ନାହିଁ ! ଘୃଣାର ଭବନାଚୟ, ରୂମେମାନେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ହେଲେ ଯାଏ ବି ଆଗକୁ ବଢ଼ାଅ ନାହିଁ !”

“ତା’ପରେ ପ୍ରକୋଷ୍ଠଟି ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରବେଶ କରି ରାଜା ଗୋଟିଏ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣାସନ ଉପରେ ଯାଇ ବସିଲେ । ତା’ପରେ ଧର୍ମଚରଣର ବିରୋଧୀ ହୋଇ ରହୁଥିବା ଯାବତୀୟ କାମନା ଓ ବାସନାକୁ ବର୍ଜନ କରିଥିଲେ । ଏହା ଦ୍ୱାରା ସେ ତାଙ୍କର ପ୍ରଥମ ଧର୍ମଟିକୁ ହାସଲ କଲେ, ଅର୍ଥାତ୍ ନୀରବତାରୁ ମିଳୁଥିବା ଏକ କଲାଣ ଏବଂ ଆନନ୍ଦର ସ୍ଥିତିକୁ ପ୍ରାପ୍ତ ହେଲେ, ଚିନ୍ତନ ଏବଂ ଅନୁଷ୍ଠାନର ସ୍ଥିତିକୁ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥିଲେ ।

“ତା’ପରେ ଚିନ୍ତନ ଏବଂ ଅନୁଷ୍ଠାନର ସ୍ଥିତିକୁ ବର୍ଜନ କରି ରାଜା ଦ୍ୱିତୀୟ ଧର୍ମଟିର ଉପଲବ୍ଧି କରିଥିଲେ, ଅର୍ଥାତ୍ ପ୍ରଶାନ୍ତରୁ ଉପଲବ୍ଧ ହେଉଥିବା କଲାଣ ଏବଂ ଆନନ୍ଦର ଏକ ସ୍ଥିତିକୁ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥିଲେ, ସ୍ଥିରତା ଏବଂ ମାନସିକ ଉତ୍ତେଜନର ସ୍ଥିତିକୁ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥିଲେ ।

“ଆନନ୍ଦରେ ଆନନ୍ଦ ଅନୁଭବ ନ କରି ତା’ପରେ ସେ ଉଦାସୀନ ହୋଇ ରହିଲେ, ସତେଜନ ହୋଇ ରହିଲେ, ଆତ୍ମସନ୍ତୋଷ ଅବଲମ୍ବନ କଲେ । ଏହା ଦ୍ୱାରା ସେ ତାଙ୍କର ତୃତୀୟ ଧର୍ମଟିକୁ ପ୍ରାପ୍ତ ହେଲେ । ସେତେବେଳେ ସେ ମୁନିମାନେ ଘୋଷଣା କରି ଯାଇଥିବା ସେହି ଅନ୍ତୀତମ ପ୍ରଦେଶର ସନ୍ତୋଷଟିକ

ଲଭ କରିଥିଲେ । ମୁନିମାନେ ଯାହାକୁ ‘ସଂସାରୀ, ଉଦାସୀ’ ବୋଲି କହୁଛନ୍ତି, ‘ଅନ୍ତଃପ୍ରଦେଶରେ ଏକ କଳାଶର ସ୍ଥିତିକୁ ଅନୁଭବ କରେ’ ବୋଲି କହୁଛନ୍ତି, ସିଏ ସେହି ଅବସ୍ଥାଟିକୁ ଲଭ କରିଥିଲେ ।

“ଏହି କଳାଶର ଅବସ୍ଥାଟିକୁ ବର୍ଜନ କରି, ଦୁଃଖକୁ ବର୍ଜନ କରି, ଆନନ୍ଦ ଏବଂ ଦୁଃଖଭୋଗ ଉଭୟ ପ୍ରତିହିଁ ମୁକ୍ତପ୍ରାୟ ରହି ସେ ପବିତ୍ରତମ ଏବଂ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ଆତ୍ମପ୍ରଭୁ ଓ ପ୍ରଶାନ୍ତର ସ୍ଥିତିକୁ ଉପଲବ୍ଧି କରିଥିଲେ । ଏହିପରି ଭାବରେ ସେ ଚତୁର୍ଥ ଧର୍ମର ସ୍ଥିତିରେ ଯାଇ ଉପନୀତ ହେଲେ ।

“ତା’ପରେ ସେହି ମହାନ୍ ଏବଂ ପରାମର୍ଶୀ ରାଜା ସେହି ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ମଧ୍ୟ ବର୍ଜନ କରି ଚାଲି ଯାଇଥିଲେ, ଏବଂ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣମୟ ପ୍ରକୋଷ୍ଠଟି ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରବେଶ କରି ଏକ ରୌପ୍ୟ ନିର୍ମିତ ଆସନ ଉପରେ ଯାଇ ଉପବିଷ୍ଟ ହେଲେ । ଏକ ଶ୍ରଦ୍ଧାନ୍ୱିତ ଭାବନାରେ ସେ ଜଗତ ଉପରେ ଦୃଷ୍ଟିପାତ କଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କର ଶ୍ରଦ୍ଧା ଏହିପରି ଭାବରେ ଓମାନୁସାରେ ଗୁରୋଟିଯାକ ଲୋକରେ ବିଚରଣ କରି ଆସିଲା । ଏବଂ ତା’ପରେ, ଶ୍ରଦ୍ଧାପୁର୍ଣ୍ଣ ହୃଦୟରେ, ଅଶେଷ ଏବଂ ଅସୀମ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରେରିତ ହୋଇ ସିଏ ଏହି ସମସ୍ତ ବିସ୍ତୃତ ଜଗତଟି ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରବେଶ କଲେ, ଏବଂ ସେହି ଜଗତର ଶେଷ ସୀମାଗୁଡ଼ିକ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବି ବିଚରଣ କରି ପାରିଥିଲେ ।

“ଦୟାକ୍ରୀ ଭାବନାରେ ସେ ଜଗତ ଉପରେ ଦୃଷ୍ଟିପାତ କରିଥିଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କର ଦୟା ଗୋଟିଗୋଟି ହୋଇ ଗୁରୋଟିଯାକ ଲୋକରେ ସମ୍ଭରଣ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା । ଏବଂ ତା’ପରେ, ଦୟା ଦ୍ୱାରା ପୁର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥିବା ତାଙ୍କର ହୃଦୟରେ, ଏକ ଅଶେଷ ଏବଂ ଅସୀମ ଦୟା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରେରିତ ହୋଇ ସିଏ ସେହି ସମସ୍ତ ଜଗତଟିକୁ ଆଲିଙ୍ଗନ କରି ଆସିଥିଲେ, ତାହାର ଶେଷ ସୀମାଗୁଡ଼ିକ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବି ସେହି ଜଗତକୁ ଆଲିଙ୍ଗନ କରି ଆସିଲେ ।

“ସିଏ ସନ୍ଦେହନାର ଭାବନାରେ ଜଗତ ଉପରେ ଦୃଷ୍ଟିପାତ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କର ସନ୍ଦେହନା ଗୋଟି ଗୋଟି ହୋଇ ଗୁରୋଟିଯାକ ଲୋକକୁ ସଂସ୍ପର୍ଶିତ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା; ଏବଂ ତା’ପରେ ସେହି ସନ୍ଦେହନାପୁର୍ଣ୍ଣ ହୃଦୟରେ, ଏକ ଅଶେଷ ତଥା ଅସୀମ ସନ୍ଦେହନା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରେରିତ ହୋଇ ସିଏ ଏହି ସମସ୍ତ ଜଗତଟିକୁ ଆଲିଙ୍ଗନ କରି ଧରିଲେ, ତାହାର ଶେଷସୀମାଗୁଡ଼ିକ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବି ସେହି ଜଗତକୁ ଆଲିଙ୍ଗନ କରି ଧରିଲେ ।

“ସିଏ ପ୍ରଶାନ୍ତର ଭାବନାରେ ଜଗତ ଉପରେ ଦୃଷ୍ଟିପାତ କରୁଥିଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କର ପ୍ରଶାନ୍ତ ଗୋଟି ଗୋଟି ହୋଇ ଗୁରୋଟିଯାକ ଲୋକ ମଧ୍ୟକୁ ସଂସ୍ପର୍ଶିତ

ହୋଇ ଯାଇଥିଲା ; ଏବଂ ତା'ପରେ ପ୍ରଶାନ୍ତ ଦ୍ଵାରା ପରିପୁର୍ଣ୍ଣ ଆପଣା ହୃଦୟରେ, ଏକ ଅଶେଷ ଏବଂ ଅସୀମ ପ୍ରଶାନ୍ତ ଦ୍ଵାରା ପ୍ରେରିତ ହୋଇ ସେ ଏହି ସମସ୍ତ ଜଗତଟିକୁ ଆଲିଙ୍ଗନ କରି ଧରିଲେ, ତାହାର ଶେଷସୀମାଗୁଡ଼ିକ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବି ସେହି ଜଗତକୁ ଆଲିଙ୍ଗନ କରି ଧରିଥିଲେ ।” [ପରିଶିଷ୍ଟ ଦେଖନ୍ତୁ]

ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ନିଷ୍ଠାଯୁକ୍ତ ହୋଇ ସତ୍ୟର ଅନୁସରଣ କରେ ଏବଂ ଆବଶ୍ୟକ ହେଲେ ଯିଏ ସବୁଝି ସତ୍ୟଟିର ଆହୁର ଅଧିକ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇପାରିବ ବୋଲି ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସତ୍ୟ ବୋଲି ବଢ଼ାଇ କରି ଆସିଥିବା ସବୁକିଛିକୁ ବର୍ଜନ କରି ଆସିବାକୁ ମଧ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ ରହୁଥାଏ, ସିଏ ଧୀରେ ଧୀରେ ଗଭୀରତର, ପୂର୍ଣ୍ଣତର ଏବଂ ଆହୁରି ଅଧିକ ପ୍ରଖ୍ୟାସ୍ତ ଭବନାଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରାଚୁର୍ଯ୍ୟ ସହିତ ସମ୍ବନ୍ଧ ସ୍ଥାପନ କରିବାକୁ ସମର୍ଥ ହୁଏ । ଏଠାରେ ସବୁଝି ସତ୍ୟ କହିଲେ କ୍ରମୋତ୍ତର ଭାବରେ ନିରନ୍ତର ବୁଦ୍ଧି ପାଇବାରେ ଲାଗିଥିବା ସମସ୍ତ ବିଶ୍ଵର ଜ୍ଞାନକୁହି ବୁଝାଇଛି ।

ଅନେକ ଏକାଗ୍ରତା ଓ ଅନେକ ଚିନ୍ତନ ପରେ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତି, ଶୁଦ୍ଧ ବୁଦ୍ଧିଶକ୍ତିର ସେହି ମହାନ ବିଶ୍ଵବ୍ୟାପୀ ପ୍ରୋତ୍ତର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ସମ୍ପର୍କରେ ଆସିଥାଏ, ଏବଂ ତେଣୁ ତା'ଠାରୁ ଆଉ କୌଣସି ଜ୍ଞାନ ବାରିତ ହୋଇ ରହେ ନାହିଁ ।

ସେହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରୁହି ସେ ପ୍ରଶାନ୍ତର—ମାନସିକ ଶାନ୍ତର— ଅଧିକାରୀ ହୁଏ । ଯାବତୀୟ ବିଶ୍ଵାସର କ୍ଷେତ୍ରରେ, ମନୁଷ୍ୟଜୀବନର ଯାବତୀୟ ଜ୍ଞାନରେ ଏବଂ ବେଳେ ବେଳେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ପରସ୍ପରବିରୋଧୀ ବୋଲି ପ୍ରମାଣ ହେଉଥିବା ବିଭିନ୍ନ ଧର୍ମମାର୍ଗର ଯାବତୀୟ ଶିକ୍ଷାରେ ସିଏ ସେହି ଗଭୀର ସତ୍ୟରହସ୍ୟଟିର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କରିବାକୁ ସମର୍ଥ ହୁଏ ଏବଂ ପୃଥିବୀର କୌଣସି ଶକ୍ତି ସେହି ସତ୍ୟକୁ ତା'ର ଆଖିରୁ ଆହୁଆଳ କରି ରଖିପାରେ ନାହିଁ ।

ଏପରିକି କୌଣସି ଭୁଲ୍ କିମ୍ବା ଅଜ୍ଞାନ ତାକୁ ଆଉ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ବିଚଳିତ କରିପାରନ୍ତି ନାହିଁ, କାରଣ, ଜଣେ ଅନାମିତ ଗୁରୁ ଯେପରି କହୁଛନ୍ତି :

“ପରମସତ୍ୟରେ ବିଚରଣ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି କଦାପି କୌଣସି ଭୁଲ୍ ଦ୍ଵାରା ବିଚଳିତ ହୁଏ ନାହିଁ । କାରଣ ଭୁଲ୍ ଯେ ସତ୍ୟକୁ ଉପଲବ୍ଧି କରିବା ଦିଗରେ ଜୀବନର ସର୍ବପ୍ରଥମ ଉଦ୍ୟମ, ସେଇ କଥାଟିକୁ ସେ ଭଲକରି ଜାଣିଥାଏ ।”

ମାତ୍ର, ପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରଶାନ୍ତର ଏହି ସ୍ଥିତିଟିକୁ ପ୍ରାପ୍ତ ହେଲେ ବ୍ୟକ୍ତି ଭବନାର ଉଚ୍ଚତମ ଶିଖରକୁ ମଧ୍ୟ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଯାଏ ।

ହଠାତ୍ ଏକାଥରକେ ଆସି ସେହି ସ୍ଥାନଟିରେ ପହଞ୍ଚି ଯିବା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତାବ ନ କରି ଅପେ ଏପରି ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିସ୍ତରୀୟ ଭବନାର ଉପଲବ୍ଧି କରିବା ଲାଗି ଉଦ୍ୟମ କରିପାରିବା, ଯାହାକି ନିଜସ୍ଵ ହୋଇଥିବ ଏବଂ ଯଥାସମ୍ଭବ ନ୍ୟାୟସଙ୍ଗତ ମଧ୍ୟ

ହୋଇଥିବ । ସେତେବେଳେ ଆମର ମନ ଅନ୍ତତଃ କିଛି ସମ୍ପଦର ଅଧିକାରୀ ହୋଇ ପାରିବୁ ବୋଲି ଅବଶ୍ୟ କୁହାଯିବ ଏବଂ ମାନସିକ କ୍ଷେତ୍ରର ସର୍ବୋଚ୍ଚ ଅନ୍ତଃଜ୍ଞାନର ସେହି ମୂଲ୍ୟବାନ ଅବଦାନଟିକୁ ସମାଜ ଲାଗି ଉପଲବ୍ଧ କରାଇବାର ସାମର୍ଥ୍ୟ ଆମର ହୋଇଛି ବୋଲି ବି କୁହାଯାଇ ପାରିବ ।

ଭବନା ହେଉଛି ଏକ ଜୀବନ୍ତ ଏବଂ ସନ୍ଦିଗ୍ଧ ବସ୍ତୁ, ମୁଁ ଆଜି ରୁମମାନଙ୍କୁ ସେହି କଥାଟିକୁ ଏକାଧିକ ବାର କହିସାରିଛି । ଏହି କଥାଟିକୁ ଟିକିଏ ଆହୁରି ଭଲକରି ବୁଝାଇ କହିଦେବା ଉଚିତ । ଆମେ ଯେତେବେଳେ ଆଉଁସରେ ଏଠାରେ ଏକତ୍ର ହେବା, ସେତେବେଳେ ମୁଁ ରୁମମାନଙ୍କୁ ଭବନାର ରାସାୟନିକ ବା ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗଢ଼ଣଟି ବିଷୟରେ କହିବି, କେଉଁ କେଉଁ ଉପାଦାନ ଦେଇ ତାହାର ଗଠନ ହୋଇଛି, ସେକଥା କହିବି । ତାହା କିପରି ଆପଣାକୁ ସଂସ୍ପାରିତ କରେ, କିପରି ନିୟୁତା କରେ ଓ କିପରି ବୁଝାନ୍ତର ସାଧନ କରେ, ସେକଥାମାନ କହିବି ।

ଏବଂ, ଆଜି, ଶେଷ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ମୋ'ର ଏକ ଇଚ୍ଛାକୁ ରୁମମାନଙ୍କ ଆଗରେ ପ୍ରକଟ କରିବା ଲାଗି ରୁମେମାନେ ମୋତେ ଅନୁମତି ଦେବ ।

ଆମେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ, ସକଳ ନିଷ୍ଠା ଏବଂ ସଦିଚ୍ଛା ସହୃଦ, ସମସ୍ତ ବିଶ୍ୱର ମୂଳ ଏବଂ ବୁଦ୍ଧିଯୁକ୍ତ ଜୀବନ ସ୍ୱରୂପ ସେହି ପରମ ସତ୍ୟରୂପୀ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ ପରମ ଆଲୋକ ଆଡ଼କୁ ଏକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଭ୍ୟାସୀ ଦ୍ୱାରା ଆପଣାକୁ ଉତ୍ତେଜିତ କରି ନେଇଯିବାକୁ ଏକ ଦୃଢ଼ ସକଳ ଗ୍ରହଣ କରିବା । ଯେପରିକି ତାହା ଆମକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଆଚ୍ଛାଦିତ କରି ରଖିବ ଏବଂ ତାହାର ସେହି ମହାନ ଔଷ୍ଣ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ଆମର ମନ ଓ ହୃଦୟକୁ, ଆମର ସକଳ ଭବନାକୁ ଏବଂ ଆମର ସକଳ କର୍ମକୁ ସମୀପିତ କରି ରଖିବ, ଆମେ ସେଇଥିଲାଗି ଆପଣାକୁ ପ୍ରତିଦିନ ସେହି ଆଡ଼କୁ ଉତ୍ତେଜିତ କରି ନେଉଥିବା ।

ସେତେବେଳେ ଯାଇ ଆମେ ଅତୀତ ଯୁଗର ସେହି ମହାନ ଦାକ୍ଷାୟଣଙ୍କର ପରମର୍ଶଟିକୁ ପାଳନ କରିପାରିବାର ଅଧିକାର ଏବଂ ପୌରାଣିକ ଅର୍ଜନ କରିପାରିବା । ସ୍ୱଏ ଆମକୁ କହୁଛନ୍ତି :

“କରୁଣା ଦ୍ୱାରା ପରପୁଣ୍ୟ ଏକ ହୃଦୟ ନେଇ ରୁମେମାନେ ଦୁଃଖ ଦ୍ୱାରା ବିଦାୟ ହୋଇ ରହିଥିବା ଏହି ପୃଥିବୀ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରବେଶ କରିବ । ରୁମେମାନେ ସେହି ପୃଥିବୀର ଶିକ୍ଷାଦାତା ହେବ । ଏବଂ, ଯେତେଯେତେ ଜାଗାରେ ଅଜ୍ଞାନରୂପୀ ଅନ୍ଧକାର ପ୍ରଭୁକୁ କିନ୍ତାର କରି ରହିଥିବ, ରୁମେମାନେ ସେଠାରେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଆଲୋକ ବଢ଼ିକା ଜଳାଇ ଦେବ ।”

ଡିସେମ୍ବର ୧୫, ୧୯୯୧

ପରିଶିଷ୍ଟ*

ପ୍ରେମ : ସେହି ପରମ ସତ୍ତ୍ୱଙ୍କ ଲାଗି, କାରଣ ସେହି ପରମସତ୍ତ୍ୱ ହିଁ ସକଳ ଅନନ୍ତତା
ଏବଂ ସବୁ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କଠାରୁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି ।

ଦୟା : ସେତେବେଳେ ଆଉ ଆପଣାର ଦୁଃଖଗୁଡ଼ାକ ମୋଟେ ଦୁଃଖ ବୋଲି
ଲାଗିବେ ନାହିଁ । ସେତେବେଳେ କେବଳ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଲାଗି ଦୁଃଖ ସହ୍ୟ
କରାଯାଏ ।

ସବେଦନା : ସମସ୍ତ ଜଗତ୍ ସହିତ ଦୁଃଖ ସହିବା, ସେହି ଦୁଃଖରେ ଭାଗି ହେବା
(ଦୁଃଖରେ ସହଭାଗୀ ହେବା) ।

ପ୍ରଶାନ୍ତ : ଯେଉଁ ସ୍ଥିତିକୁ ଆମ୍ଭ ସକଳ ଦୁଃଖବୋଧ (ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଅନୁଭବ) ଅନୁଭୂତି
ହୋଇଯାଏ, ସେହି ସ୍ଥିତିର ଜ୍ଞାନ ।

‡

ପ୍ରେମ : ଭଲ ବା ମନ୍ଦ, ଆଲୋକ ବା ଅନ୍ଧକାର ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ଭାରତମ୍ୟ
ନ ରଖି ସମଗ୍ର ସତ୍ତ୍ୱଟି ଲାଗି ।

ଦୟା : ଯାବତୀୟ ଦୁଃଖତା ଓ ମନ୍ଦ ଇଚ୍ଛା ଲାଗି ।

ସବେଦନା : ଉଦ୍ୟମରେ, ଉତ୍ସାହଦାନ, ସହଯୋଗ ।

ପ୍ରଶାନ୍ତ : ଦୁଃଖର ଯେ ଅବସ୍ଥାନ ଘଟିବ ସେଥିରେ ବିଶ୍ୱାସ (ନିଜ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ
ଅନୁଭବକୁ ଜାଣିବା, ଜଣେ ନ୍ୟାୟତଃ ଅନୁମାନ କରିଥାଏ ଯେ ଏହି
ଦୁଃଖକୁ ବିଶ୍ୱଦୁଃଖର ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ଦେଖିହେବ, ଏବଂ ତାହାକୁ ସମସ୍ତେ
ଅନୁଭବ କରୁଛନ୍ତି ବୋଲି ଅନୁଭବ କରିହେବ ।)

✱

✱ ମାଧବର ପାଶୁନପିତୃତବରୁ ଏହିସବୁ ଟିପ୍ପଣୀମାନ ମିଳିଥିଲା । ପୂର୍ବ ଲେଖାଟିରେ
ଅନେକତ ହୋଇଥିବା ଏକାନ୍ତତା ସହିତ ଏଗୁଡ଼ିକର ଏକ ସମ୍ବନ୍ଧ ରହିଛି ବୋଲି
ବୋଧ ହେଉଛି ।

ପ୍ରେମ : ଅପାତ, ବଞ୍ଚିମାନ ଏବଂ ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନ ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ତାରତମ୍ୟ ନ ରହି ।

ଦୟା : ଯଦ୍‌ବିଶ୍ୱାସସ୍ଥ ଜୀବନ ସକାଶେ ।

ସବେଦନା : ସବୁକିଛିକୁ ବୁଝି ପାରିବା, ଏପରି କି ମନକୁ ମଧ୍ୟ ବୁଝି ପାରିବା ।

ପ୍ରଶାନ୍ତ : ଅନ୍ତର ବିଜୟ ବିଷୟରେ ସୁନିଶ୍ଚିତ ରହିବା ।

*

ଜିନୋଟି ସନ୍ଦିଗ୍ଧ ଦୃଷ୍ଟି, ଗୋଟିଏ ଅନ୍ଦିଗ୍ଧ ଦୃଷ୍ଟି ; ସବୁକିଛିଟି ସହିତ
ଜିନୋଟି ବାହ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧ ସ୍ଥାପନ, ଗୋଟିଏ ଅନ୍ତର୍ଗତ ସମ୍ବନ୍ଧ ସ୍ଥାପନ । ଏକାତ୍ର
ରହିବାର ସମଗ୍ର ଅବଧୂତି ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁ ଅବସ୍ଥାଟି ସର୍ବଦା ରହିଥାଏ : ପ୍ରେମ,
ସନ୍ଦେହନା ଏବଂ ଦୟାର ପ୍ରଶାନ୍ତ ।

ସ୍ୱପ୍ନ ବିଷୟରେ

ପ୍ରଥମେ ଚନ୍ଦ୍ରା କଲମାନ୍ଦକେ ହୃଦୟ ମନେ ହୋଇପାରେ ଯେ ସ୍ୱପ୍ନର ବିଷୟଟି ହେଉଛି ସ୍ୱପ୍ନର ଶ୍ରବଣେ ଏକ ଗୌଣ ବିଷୟ; ସ୍ୱପ୍ନର ଏହି ନିୟାତିର ଆମ ଜାଗ୍ରତ ଅବସ୍ଥାର ନାନା ସନ୍ଦିଗ୍ଧତାର ଭୁଲନାରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ କମ୍ ମହତ୍ତ୍ୱ ଧ୍ୟାନପରି ସାଧାରଣତଃ ଆମର ମନେ ହୋଇଥାଏ ।

ତଥାପି, ଯଦି ଆମେ ଟିକିଏ ଅଧିକ ଗଭୀର ଭାବରେ ଏହି ପ୍ରଶ୍ନଟିର ଆଲୋଚନା କରିବା, ତେବେ ଏପରି ଅନୁମାନ ଯେ ମୋଟେ ଠିକ୍ ନୁହେଁ, ସେକଥା ସ୍ପଷ୍ଟ ଦେଖିବାକୁ ପାଇବା ।

ପ୍ରଥମତଃ, ଆମକୁ ମନେ ରଖିବାକୁ ହେବ ଯେ ଆମ ଜୀବନର ଏକ-ଚତୁର୍ଥାଂଶ ସମୟ ଶୋଇବାରେହିଁ ଅତିବାହିତ ହୁଏ, ଏବଂ ତେଣୁ, ଶରୀରର ଏହି ନିଦ୍ରା ଲାଗି ଆମେ ଯେଉଁ ସମୟଟି ଦେଇଥାଉ, ତାହା ବିଷୟରେ ଆମକୁ ନିଶ୍ଚୟ ଦୃଷ୍ଟି ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ଏଠାରେ ମୁଁ ଶରୀରର ନିଦ୍ରା ବୋଲି କହିଲି; କାରଣ, ଆମ ଶରୀର ଶୋଇଥିବା ସମୟରେ ଆମ ସମଗ୍ର ସୃଷ୍ଟି ଯେ ନିଦ୍ରାବସ୍ଥିତ ହୋଇ ରହିଥାଏ, ସେପରି ଭାବିବା ପ୍ରକୃତରେ ଭୁଲ୍ ହେବ ।

ବିଶୁଦ୍ଧ ବୈଜ୍ଞାନିକ ପ୍ରଣାଳୀଗୁଡ଼ିକର ଅବଲମ୍ବନ କରି କରାଯାଇଥିବା କେତୋଟି ପ୍ରୟୋଗକୁ ଭିତ୍ତିକରି ପ୍ରାୟ କୋଡ଼ିଏ ବର୍ଷ ତଳେ ଡାକ୍ତର ଷ୍ଟିଭ୍ ଆପ୍ପାର ଯେଉଁ ଅଧ୍ୟୟନଟି କରିଥିଲେ, ତାହା “ନିଦ୍ରା ଓ ସ୍ୱପ୍ନ” ନାମକ ଗୋଟିଏ ବହି ଆକାରରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥିଲା ।

ଏହି ପ୍ରୟୋଗଗୁଡ଼ିକୁ କରି ଦେଖିଥିବା ଡାକ୍ତରମାନେ ଏପରି ଏକ ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ଆସି ଉପସ୍ଥାପନ ହୋଇଥିଲେ ଯେ ଆମର ନିଦ୍ରାବସ୍ଥାରେ ଆମର ମାନସିକ ସନ୍ଦିଗ୍ଧତା ପ୍ରକୃତରେ ଆଦୌ ଏକାତେଲେକେ ବନ୍ଦ ହୋଇଯାଏ ନାହିଁ । ଏବଂ ସେହି ସନ୍ଦିଗ୍ଧତାଟିକୁ ଆମେ ଅଳ୍ପବହୁତ ପରିମାଣରେ ଗୋଳମାଳିଆ କରୁଦେଇ ଆମର ମସ୍ତିଷ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଯାହା ଯେପରି ଭାବରେ ଲେଖି ରଖିଥାଉ, ତାହାକୁହିଁ ଆମେ ସ୍ୱପ୍ନ ବୋଲି କହିବା । ତେଣୁ, ଆମେ ସେବିଷୟରେ ସଚେତନ ହୋଇ ରହିଥିଲେ ଅଥବା ରହି ନ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଆମେ ସବଦାହିଁ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିବାରେ ଲାଗିଥାଉ ।

ଅବଶ୍ୟ ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ, ଆମେ ଏହି ସନ୍ଦିଗ୍ଧତାକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଦବାଇଦେଇ ରଖିପାରିବା ଏବଂ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଏକ ସ୍ୱପ୍ନସ୍ଥାନ ନିର୍ଦ୍ଧାରିବା ସମ୍ଭବ କରିପାରିବା । ମାତ୍ର, ଏହିପରି ଭାବରେ ଆମ ଶାଶ୍ୱତସତ୍ତାର ବିଶ୍ୱାସାବସ୍ଥାର ଅନୁରୂପ କରି ଆମର ମାନସିକ ସତ୍ତାକୁ ଏକ ବିଶ୍ୱାସାବସ୍ଥା ମଧ୍ୟରେ ନିମଗ୍ନ କରି ରଖିପାରିବା ଲାଗି ଆମକୁ ତାହା ଉପରେ ଏକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ହାସଲ କରିଥିବା ଆବଶ୍ୟକ ହେବ, ଏବଂ ତାହା କରିପାରିବା ଆଦୌ ସମ୍ଭବ କଥା ନୁହେଁ ।

ଅଧିକାଂଶ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହି ସନ୍ଦିଗ୍ଧତା ବରଂ ଆହୁରି ଅଧିକ ହୋଇଯାଏ, କାରଣ, ଆମ ଶରୀରଟି ଯେମିତି ଶୋଇପଡ଼େ, ତା'ପରେ ଆମ ଭିତରର ସାମର୍ଥ୍ୟ-ଗୁଡ଼ିକୁ ଆମର ଶରୀର ଆଉ ମୋଟେ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିପାରେ ନାହିଁ ଅଥବା କାମରେ ବି ଲାଗାଇପାରେ ନାହିଁ ।

ବେଳେବେଳେ କୁହାଯାଇଥାଏ ଯେ ମଣିଷର ଶୋଇଥିବା ଅବସ୍ଥାରେ ତା'ର ଅସଲ ପ୍ରକୃତିଟି ଧରାପଡ଼ି ଯାଇଥାଏ ।

ହଁ, ଅନେକ ସମୟରେ ପ୍ରକୃତରେ ଏହିପରି ଘଟିଥାଏ ଯେ ଲଜ୍ଜାସ୍ନାନୁ-ଭବର ସମର୍ଥ ହେଉଥିବା ଆମର ସତ୍ତାଟି, ଯିଏକ ଦିନମାନ ଆମ ସନ୍ଦିଗ୍ଧ ଇଚ୍ଛାଟିକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରି ରଖିବାରେ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ରହିଥାଏ, ତାହା ଗୁପ୍ତି ସମୟରେ ଆହୁରି ଅଧିକ ଖରାବରେ ଆପଣାର ପ୍ରତିଫିୟାଗୁଡ଼ିକୁ ବ୍ୟକ୍ତକରି ବାହାରେ, କାରଣ ସେତେବେଳେ ଆଉ କୌଣସି ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେଉ ନ ଥାଏ ।

ଆମର ଯେଉଁସବୁ ବାସନାକୁ ଆମେ ବାଲୁପ୍ତ କରି ନ ପାରି କେବଳ ଦାବି ଦେଇ ରଖିଥାଉ, — କେବଳ ଏକ ଯଥାର୍ଥ ଏବଂ ବ୍ୟାପକ ବିଶ୍ଳେଷଣ ଫଳରେହିଁ ସେହି ବାଲୁପ୍ତ ହେବା ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରିବ, — ଆମର ଇଚ୍ଛାଶକ୍ତି ସୁଦ୍ଧା ହୋଇ ରହିଥିବା ସମୟରେ ସେହି ବାସନାଗୁଡ଼ିକ ନିଜର ପରିଚ୍ଛନ୍ନି ଲେଖିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିନ୍ତି ।

ଏବଂ, ଏହି ବାସନାଗୁଡ଼ିକ ଆପଣାର ଯଥାର୍ଥ ଗଠନରେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଗତିଶୀଳ କେନ୍ଦ୍ର ହୋଇ ରହିଥିବାରୁ ସେଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ହେବାର ଏକ ପ୍ରକୃତ ସମ୍ଭାବନା ରହିଥାଏ; ଆମ ଭିତରେ ତଥା ଆମ ବାହାରେ ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ଆପଣାକୁ ଚରିତାର୍ଥ ଚରିତାର ଅନୁକୂଳ ହୋଇ ରହିଥିବା ପରିସ୍ଥିତିଗୁଡ଼ିକୁ ସମ୍ବନ୍ଧିତ କରିବାରେ ଲାଗିଯାନ୍ତି ।

ଏବଂ ଏହିପରି ଭାବରେ, ଦିନମାନ ଆପଣାର ସଚେତନ ଭାବନାଟିର ସାହାଯ୍ୟରେ ଆମେ କେତେ କେତେ ଉଦ୍ୟମ କରି ଲାଭ କରିଥିବା ଫଳଟି ରାତିର

ମାତ୍ର କେତୋଟି ଘଣ୍ଟା ମଧ୍ୟରେ ନଷ୍ଟ ଓ ବ୍ୟର୍ଥ ହୋଇଯିବାର ସମ୍ଭାବନା ମଧ୍ୟ ରହୁଥାଏ ।

ଆମ ଅଗ୍ରଗତି କରିବାର ଇଚ୍ଛାଟି ଆମ ନିଜ ଭିତରେ ଯେଉଁ ପ୍ରତିରୋଧର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇଥାଏ, ଏହାକୁ ଆମେ ତାହାର ଏକ ପ୍ରଧାନ କାରଣ ବୋଲି କହି ପାରିବା ; ଆମର ଯେଉଁସବୁ ଅସୁବିଧା ଆମକୁ ଅନେକ ସମୟରେ ପ୍ରାୟ ଅଲଗା ବୋଲି ମନେ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ଆମ ଭିତରେ ରହୁଥିବା ସବୁଜ୍ଞା ଆମକୁ ଏପରି ସମୁର୍ଣ୍ଣ ବୋଲି ବୋଧ ହେଉଥିବାରୁ ଆମେ ସେହି ପ୍ରତିରୋଧଟିକୁ ଆଦୌ ଚାହିଁ ବି ପାରୁ ନାହିଁ, ଏହାକୁ ଆମେ ସେପରି ହେବାର ଏକ ପ୍ରଧାନ କାରଣ ବୋଲି କହି ପାରିବା ।

କେଣୁ ଆମେ ଆମର ସ୍ୱପ୍ନଗୁଡ଼ିକୁ ଭଲକରି ଚାହିଁଖିବା । ସର୍ବପ୍ରଥମେ ଆମେ ବିଭିନ୍ନ ସ୍ୱପ୍ନ ମଧ୍ୟରେ ରହୁଥିବା କାରତମ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ଜାଣିବାକୁ ସମର୍ଥ ହେବା, କାରଣ ସ୍ୱପ୍ନ ଓ ଶୃଙ୍ଖଳିତ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଦେଖିଲେ ସେଗୁଡ଼ିକ ସର୍ବଦା ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ହୋଇ ରହୁଥାନ୍ତି । ସେଇ ଗୋଟିଏ ଗୁଡ଼ିରେ ମଧ୍ୟ ଆମେ ଏକାଧିକ ଏପରି ସ୍ୱପ୍ନମାନ ଦେଖିଥାଉ, ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକୁ ଆମେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଶ୍ରେଣୀର ଅନ୍ତରାଳ କରିପାରିବା,—ଆମ ନିଜର ଗୁରୁତ୍ୱ ଅନୁସାରେ ସେଗୁଡ଼ିକ ପରସ୍ପରଠାରୁ ଭାବି ଅଲଗା ପ୍ରକାରର ହୋଇ ରହୁଥିବେ ।

ସାଧାରଣତଃ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତିର ଜୀବନରେ ଗୁଡ଼ିରେ ଏପରି ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟ ରହୁଥାଏ, ଯାହାକୁ କି ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିବା ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଅଧିକ ଅନୁକୂଳ ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ । ସେହି ସମୟଟିରେ ତାହାର ସନ୍ଦିଗ୍ଧତାରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅଭବୁଦ୍ଧି ଘଟିଥାଏ, ସେହି ସନ୍ଦିଗ୍ଧତା ଅଧିକ ବୁଦ୍ଧିମାନ ହୋଇ ଯାଇଥିବା ପରି କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥାଏ । ଏବଂ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ତା'ର ପରିବେଶର ଯେଉଁ ମାନସିକ ପରିସ୍ଥିତିଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ବିଚରଣ କରୁଥାଏ, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ଏହି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆଗ୍ରହୋଦ୍ଦୀପକ ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ ।

ଅଧିକାଂଶ ସ୍ୱପ୍ନର କେବଳ ଶାସ୍ତ୍ରିକ ମନ୍ତ୍ରୀବୃତ୍ତିର ଗୁଡ଼ି ଏକ ଯନ୍ତ୍ରବଦ୍ଧ ଓ ନିୟନ୍ତ୍ରିତ ବିଶ୍ୱାସ ସନ୍ଦିଗ୍ଧତାଠାରୁ ଆଦୌ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ମୂଲ୍ୟ ନ ଥାଏ । ସେଥିରେ ନିଦ୍ରାବସ୍ଥାରେ କେତେକ କୋଷ ତଥାପି ଚଳିଯିବ ହୋଇ ରହୁଥାନ୍ତି ଏବଂ ଇନ୍ଦ୍ରିୟ-ନୁଭବର କ୍ଷେତ୍ରରେ ନାନା ପ୍ରତିରୂପ ଏବଂ ଆବେଶକୁ ଉତ୍ପନ୍ନ କରିବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି, ଯାହାକି ବହୁଜଗତରୁ ଲାଗୁ ଚିତ୍ରଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ସର୍ବଦା ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ରଖିଥାଏ ।

ଏହି ସ୍ୱପ୍ନଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରାୟ ସବୁବେଳେ ବିଶୁଦ୍ଧ ଭାବରେ କେବଳ ଭୌତିକ ପରିସ୍ଥିତିରୁହିଁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଥାନ୍ତି, — ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟର ଅବସ୍ଥା, ଶାନ୍ତି-ପରିପାତନରେ

ଅସୁବିଧା ଏବଂ ବିଚ୍ଛିନ୍ନତାରେ ରୂପେ କପରି ଭଙ୍ଗୀରେ ଶୋଇଛି, ଏହିସବୁଥିରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଥାନ୍ତି ।

କହିବୁ ଆତ୍ମନିରାଶ କରପାରେ ଏବଂ କେତେକ ସାବଧାନତା ଅବଲମ୍ବନ କରିପାରିଲେ, ଏହିଭଳି ସ୍ୱପ୍ନଗୁଡ଼ିକୁ ଭଲ ସହଜରେ ଦୂରରେ ରଖିବା ପାଇଁ ପାରିବ । ଏସବୁ ସ୍ୱପ୍ନର ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରୟୋଜନ ନ ଥାଏ ଏବଂ ଏହା ସମ୍ଭବତଃ ଭଲ କ୍ଳାନ୍ତ କରି ପକାଇଥାଏ । ଶାଶ୍ୱତକାଳୀନ କାରଣଗୁଡ଼ିକୁ ଦୂର କରି ସେହି ସ୍ୱପ୍ନଗୁଡ଼ିକର ମଧ୍ୟ ନିରାକରଣ କରିଦେବ ।

ଆହୁରି କେତେକ ସ୍ୱପ୍ନ ରହିଛି, ଯାହାକୁ କି କେତେକ ମନୋଗତ ବୃତ୍ତିର ପ୍ରମାଦଗ୍ରସ୍ତ ନାନା ସନ୍ଧିଯୁକ୍ତ କେବଳ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ବ୍ୟର୍ଥ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ । ଏଥିରେ କେତେ କେତେ ଧାରଣା, କଥାବାଣୀ ଏବଂ ସୂକ୍ଷ୍ମ ଶିଅକୁ ଶିଅ ଗଠିତ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି ଏବଂ କୌଣସି ପ୍ରକାର ନିୟମ ନ ମାନି ସ୍ୱପ୍ନ ମଧ୍ୟରେ ଆସି ଏକତ୍ର ଆବର୍ତ୍ତ ହୁଅନ୍ତି ।

ଏହିସବୁ ସ୍ୱପ୍ନରୁ ତଥାପି ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଅଧିକ ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟୁର୍ଣ୍ଣ ବୋଲି କୁହାଯିବ, କାରଣ, ଆମର ମନ ଆମ ଇଚ୍ଛାଶକ୍ତିର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ବାହାରକୁ ଗୁଲିଯିବା ମାତ୍ରେ ଆମର ମାନସିକ ସତ୍ତାରେ ଯେ କି ବଶିଷ୍ଠା ଆସି ଉପସ୍ଥିତ ହୁଏ, ଏହି ପ୍ରମାଦଗ୍ରସ୍ତ ସନ୍ଧିଯୁକ୍ତଗୁଡ଼ିକ ତାହାକୁ ବାହାର କରି ଦେଖାଇ ଦେଇଥାନ୍ତି । ଏହି ସତ୍ତା ଯେ ଆମ ଭିତରେ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉଚିତ ପ୍ରକାରେ ସଂଗଠିତ ଓ ସଫଳ ହୋଇପାରି ନାହିଁ ଏବଂ ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତାପୂର୍ଣ୍ଣ ଜୀବନଯାପନ କରିବା ଲାଗି ତାହା ଯେ ଯଥେଷ୍ଟ ପଦ୍ଧତି ଲାଭକରି ନାହିଁ, ସେଗୁଡ଼ିକ ଆମକୁ ସେହି କଥାଟି ଦେଖାଇ ଦେଇଥାନ୍ତି ।

ଏମାନଙ୍କ ସହଜ ବାହ୍ୟାକୃତିରେ ପ୍ରାୟ ସମାନ, ମାତ୍ର ଆପଣାର ପରି- ଶାମରେ ଅଧିକ ମହତ୍ତ୍ୱୁର୍ଣ୍ଣ ଏପରି କେତେକ ସ୍ୱପ୍ନ ରହିଛନ୍ତି, ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକର ମୁଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଉଲ୍ଲେଖ କରୁଅଛି । ଏହି ସ୍ୱପ୍ନଗୁଡ଼ିକ ଆମର ଆତ୍ମର ସତ୍ତାଟି ମଧ୍ୟରୁ ଉତ୍ପତ୍ତି ହୋଇ ଆସିଥାନ୍ତି ଏବଂ ସେହି ସତ୍ତା କିଛି ସମୟ ଲାଗି ଆମର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ମଧ୍ୟରୁ ମୁକ୍ତ ହୋଇଯିବାରୁ ସେମାନେ ପ୍ରତିଶୋଧ ନେବାର ବାଟ ଖୋଜୁଥାନ୍ତି । ଏହି ସ୍ୱପ୍ନଗୁଡ଼ିକ ଆମକୁ ଅନେକ ସମୟରେ ଆମର ଏପରି ପ୍ରବୃତ୍ତି, ବିଶେଷ ବୃତ୍ତି, ଆବେଗ ତଥା ବାସନାଗୁଡ଼ିକୁ ବୁଝି ପାରିବା ଲାଗି ସମର୍ଥ କରିଥାନ୍ତି, ଆମ ଆଦର୍ଶଟିକୁ ଉପଲବ୍ଧି କରିବା ଲାଗି ଆମର ବ୍ୟଗ୍ରତା ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଆମ ସତ୍ତାର କୌଣସି ଅନ୍ତରାବୃତ ଅଂଶରେ ନେଇ ଲୁଚାଇଦିଅନ୍ତି କି ରଖିଥିବାରୁ ସେହିଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ଭବତଃ ଆମେ ଆଗରୁ ଆଦୌ ସଚେତନ ହୋଇପାରି ନ ଥିଲୁ ।

ରୁମେମାନେ ଅତି ସହଜରେ ଏହି କଥାଟି ରୁଚି ପାରିବ ଯେ, ଆମଠାରୁ ଅଜ୍ଞାତ ଭାବରେ ସେମାନଙ୍କୁ ବନ୍ଧୁ ରହିବାକୁ ଗୁଡ଼ିଦେବ' ଅପେକ୍ଷା ବରଂ ସାହସର ସହୃଦ ସେମାନଙ୍କୁ ଆଲୋକ ମଧ୍ୟକୁ ଆଣିବା ଅଧିକ ଉଚିତ ହେବ । ତେବେ ସେମାନେ ଆମକୁ ପରତ୍ୟାଗ କରି ଶୁଣିଯିବାକୁ ଅବଶ୍ୟ ବାଧ୍ୟ ହେବେ ।

ତେଣୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ମନୋହାରୀ ସହକାରେ ଆମେ ଆମର ସ୍ୱପ୍ନଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଦୃଷ୍ଟିପାତ କରି ଶିଖିବା; ସେଗୁଡ଼ିକ ଆମକୁ ଅନେକ ସମୟରେ ଅନେକ ଆବଶ୍ୟକ ବିଷୟରେ ସୂଚନା ଆଣି ଦେଇପାରିବେ, ଆତ୍ମ-ବିଜୟର ପଥରେ ସେମାନେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଭାବରେ ଆମର ସହାୟତା କରିପାରିବେ ।

ସିଏ ଆପଣାର ରୁଚିକାଳୀନ ଅନୁସନ୍ଧିତ ନିରାଶୀଳତାଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ କିଛି ଜାଣି ନାହିଁ, ସିଏ ଆପଣାକୁ ଭଲ କରି କଦାପି ଜାଣି ନାହିଁ । ଏବଂ, ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିର ସିଏ ରାତିରେ ଶୋଇଥିବା ସମୟରେ କରୁଥିବା ନାନା ନିରାଶୀଳତା ଉପରେ ସେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସଚେତନତା ଓ ସ୍ୱଚ୍ଛନ୍ଦ ଆସି ନ ପାରିବୁ, ସିଏ କଦାପି ଆପଣାକୁ ଆପଣାର ନିୟନ୍ତ୍ରଣକାରୀ ବୋଲି କହୁ ପାରିବ ନାହିଁ ।

ମାତ୍ର ଆମର ସ୍ୱପ୍ନଗୁଡ଼ିକ ଯେ କେବଳ ଖଲବୁଦି ହୋଇ ଆମ ଦୁଃଖଜ୍ୱଳା-ଗୁଡ଼ିକୁ ସ୍ୱଲ୍ପଭେଦେ ଯାଆନ୍ତି ଅଥବା ମନ୍ଦ ଅଭିପ୍ରାୟ ରଖି କେବଳ ଯେ ଅସ୍ୱଚ୍ଛନ୍ଦ ଲାଗି ଆମ ଉଦ୍ୟମଗୁଡ଼ିକୁ ନଷ୍ଟ କରିଦେଇ ଯାଆନ୍ତି, ସେକଥା କଦାପି ନୁହେଁ ।

ଅବଶ୍ୟ ଏକଥା ସତ ଯେ ଆମର କେତେକ ସ୍ୱପ୍ନ ସହୃଦ ଆମକୁ ଯୁକ୍ତ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ଅଥବା ସେଗୁଡ଼ିକୁ ବଦଳାଇ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ । କିନ୍ତୁ, ଏଗୁଡ଼ିକ ଗୁଡ଼ି ଆଦୃତ ଅନ୍ୟ ଅନେକ ସ୍ୱପ୍ନ ମଧ୍ୟ ରହିଛନ୍ତି, ଆମକୁ ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକର ଅନୁଶୀଳନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ, ଆମ ଭିତରେ ବା ଆମ ଚର୍ଚ୍ଚାରେ ଆମେ କରୁଥିବା ଯାବତୀୟ କାର୍ଯ୍ୟରେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ମୂଲ୍ୟବାନ ସହାୟକ ରୂପେ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବି କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ଏଥିରେ ଆଦୌ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ, ଅନେକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ବିଚାର କରି ଦେଖିଲେ ଆମର ଏହି ଅଭ୍ୟାସ ସଚେତନ ସୃଷ୍ଟି ଅପେକ୍ଷା ଆମର ଅସଚେତନକୁ ସ୍ୱକୃତରେ ଅନେକ ଅଧିକ କଥା ଜଣାଅଛି ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ ।

ଏପରି ଏକ ଚତୁଃବିଷୟକ, ନୈତିକ ଅଥବା ବାହ୍ୟବିଶେଷୀୟ ସମସ୍ୟା ବିଷୟରେ କାହାର ଅଭିଜ୍ଞତା ନାହିଁ, ଯାହାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବା ଲାଗି ଆମେ ସତ୍ୟ ସମୟରେ କେତେ ବ୍ୟର୍ଥ ଚେଷ୍ଟା କରିବାରେ ଲାଗିଥାଉ, ମାତ୍ର, ସେତେବେଳେ ସେଇଟିକୁ ଖୋଜି ବାହାର କରିବା ଯେତେ ଅସମ୍ଭବପ୍ରାୟ ବୋଧ ହୋଇଥିଲେ

ମଧ୍ୟ, ସକାଳକୁ ବିଛଣାରୁ ଉଠିଲା ବେଳକୁ ତାହାର ସମାଧାନଟି ଆମ ଆଗରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ପଷ୍ଟ ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭାବରେ ଆସି ଆବିର୍ଭୂତ ହୋଇଯାଏ ?

ଅର୍ଥାତ୍, ଆମେ ଯେତେବେଳେ ନିଦରେ ଶୋଇଥାଉ, ସେତେବେଳେ ମଧ୍ୟ ସେହି ସମାଧାନଟିର ଖୋଜା ଚାଲିଥାଏ, ଏବଂ ବାହ୍ୟ ସ୍ୱାବସ୍ଥା କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ-ଠାରୁ ମୁକ୍ତ ହୋଇ ଆମର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଶକ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ଆପଣାର ଆଗ୍ରହ ରଖିଥିବା ସେହି ବିଷୟଟି ଉପରେ ସେତେବେଳେ ଆପଣାକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ସଂକେନ୍ଦ୍ରିତ କରି ରଖିପାରନ୍ତି ।

ଅନେକ ସମୟରେ ଖାସ୍ ଚିନ୍ତାଟି ଅଚେତନ ହୋଇ ରହିଯାଏ, କେବଳ ପରିଣାମଟିକୁ ଉପଲବ୍ଧି କରି ହୁଏ ।

ମାତ୍ର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସମୟରେ କୌଣସି ଗୋଟିଏ ସ୍ପଷ୍ଟ ସାହାଯ୍ୟରେ ଆମେ ଆମର ସ୍ୱାବସ୍ଥା ମାନସିକ ଚିନ୍ତାସୂକ୍ତାର ଟିକିନିଖି ସବୁରେ ମଧ୍ୟ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରିଥାଉ । କେବଳ, ଆମର ମସ୍ତିଷ୍କ ଏହି ଚିନ୍ତାସୂକ୍ତାଟିକୁ ଯେପରି ଭାବରେ ଟିପି ରଖେ ଓ ଯେପରି ଭାବରେ ଆମ ଆଗରେ ତାହାର ବର୍ଣ୍ଣନା ଦେଇଥାଏ, ତାହା ଆମକୁ ଏପରି ପିଲାଳିଆ ବୋଧ ହୁଏ ଯେ ଆମେ ସାଧାରଣତଃ ସେଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଆଦୌ କୌଣସି ଧ୍ୟାନ ଦେଇ ନାହିଁ ।

ଏହି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ବିଚାର କରି ଦେଖିଲେ, ଏହି କଥାଟିକୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବା ଏଠାରେ ନିଶ୍ଚୟ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆଗ୍ରହୋଦ୍ଦୀପକ ହେବ ଯେ, ଆମର କୌଣସି ମାନସିକ ଚିନ୍ତାସୂକ୍ତା ପ୍ରକୃତରେ ଯାହା ଏବଂ ତାହା ଯେପରି ଭାବରେ ଆମକୁ ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର ହୋଇଥାଏ, ପ୍ରାୟ ସକଳ ସମୟରେହିଁ ଦୁଇଟି ମଧ୍ୟରେ ଅନେକ ପାର୍ଥକ୍ୟ ରହିଥାଏ । ବିଶେଷତଃ, ଏଇଟି ବିଷୟରେ ଆମେ ଯେପରି ଭାବରେ ସଚେତନ ରହିଥାଉ, ତାହା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ହୋଇ ରହିଥାଏ । ଆପଣା ମାଧ୍ୟମରେ ସାହାଯ୍ୟରେ ଏହି ଚିନ୍ତାସୂକ୍ତା ଯେଉଁ ସ୍ୱନିର୍ମିତକୁ ଉତ୍ପନ୍ନ କରେ ତାହା ପ୍ରତିକ୍ଷେପ ଦ୍ୱାରା ଆମ ମସ୍ତିଷ୍କାବସ୍ଥାବର କୋଷକ୍ୟବସ୍ଥାଟି ମଧ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ହୋଇ ଚାଲିଯାଏ । କିନ୍ତୁ ଆମେ ଶୋଇବା ଅବସ୍ଥାରେ ଆମର ମସ୍ତିଷ୍କ ମଧ୍ୟ ଯେତେବେଳେ ଶୋଇଥାଏ, ଅତିସଂକେଦ୍ୟ ରାଜ୍ୟର ସୂକ୍ଷ୍ମ ସ୍ୱନିର୍ମିତ ସେତେବେଳେ କେବଳ ଅତି ସୀମିତ କୋଷକୁ ଅନୁସ୍ମୃତ କରି ପାରନ୍ତି । ମସ୍ତିଷ୍କାବସ୍ଥାଟି ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିବା ଅଧିକାଂଶ ଦେହର ଅବଲମ୍ବନର ସେହି ଜାତୀୟତା ସମୟ ଉପାଦାନଗୁଡ଼ିକର ସଂଖ୍ୟାରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ହ୍ରାସ ଘଟାଇଥାଏ, ମାନସିକ ସମନ୍ୱୟଶକ୍ତିର କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ହ୍ରାସ ଘଟାଏ, ଏବଂ ଅନ୍ତର୍ଗତ ସ୍ଥିତିଗୁଡ଼ିକର ଚିନ୍ତାସୂକ୍ତାକୁ ଲିପିବଦ୍ଧ କରିବା ଲଗା ତାହା, ପ୍ରକୃତରେ ଅସମ୍ଭବ କରି ରଖେ । କେବଳ କେତୋଟି ପ୍ରତିରୂପ ସାହାଯ୍ୟରେହିଁ

ସେତେବେଳେ ଏହି ଲିପିବଦ୍ଧ କରିବାର କାର୍ଯ୍ୟଟି ସମ୍ପନ୍ନ ହେଉଥାଏ ଏବଂ ସେହି ପ୍ରତିରୂପଗୁଡ଼ିକ ବି ଅନେକ ସମୟରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଏବଂ ଅସମ୍ଭବ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି ।

ଏହି ପାର୍ଥକ୍ୟଟି ବିଷୟରେ ରୂମେମାନେ ଯେପରି ଟିକିଏ ଅଧିକ ଭଲ ଧାରଣା କରି ପାରିବ, ସେଥିଲାଗି ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁଁ ରୂମମାନଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଦେବି । ଏଭଳି ଅନେକ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଅନେକ ସମୟରେ ମୋ'ର ଗୋଚରକୁ ଆସିଛି ।

ଅଳ୍ପ ଦିନ ତଳେ ଜଣେ ଲେଖକ ତାଙ୍କର ଅଧା ଲେଖା ହୋଇଥିବା ଅଧ୍ୟାୟଟିକୁ ନେଇ ଭାରି ବ୍ୟସ୍ତ ଥିଲେ । ସେହି ଅଧ୍ୟାୟଟିକୁ ସେ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ପୁରା କରି ପାରୁ ନ ଥିଲେ ।

ତାଙ୍କର ମନ ସେତେବେଳେ ତାଙ୍କର ସେହି ରଚନାଟିକୁ ନେଇ ବିଶେଷ ଭାବରେ ଆଗ୍ରହ ହୋଇ ରହିଥିଲା ଏବଂ ଗାଢ଼ରେ ସେହି ଅଧ୍ୟାୟଟିକୁ ଲେଖିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ । ବିଭିନ୍ନ ପାରାରେ ଲେଖା ହୋଇଥିବା କଥାଗୁଡ଼ିକୁ ତାହା ଯେତେପ୍ରକାର ବାରିବାର ପୁନଃବିନ୍ୟାସ କରି ଦେଖିବାରେ ଲାଗିଲା, ତାହା ତଦ୍ୱାରା ସେତିକି ଅଧିକ ସତେଜ ହୋଇ ପାରିଲା ଯେ ବିଷୟଗୁଡ଼ିକୁ ମୋଟେ ଏକ ସୁଶୃଙ୍ଖଳିତ ନିମ୍ନରେ ବ୍ୟକ୍ତ କରାଯାଇ ନାହିଁ । ତେଣୁ, ପାରାଗୁଡ଼ିକୁ ଭାଙ୍ଗି ଯେ ସବୁ ବିଷୟକୁ ନୂଆ କରି ସଜାଇ ଲେଖିବାକୁ ହେବ, ତାହା ସେକଥା ଜାଣି ପାରିଥିଲା ।

ଲେଖକ ଦେଖିଥିବା ନିମ୍ନୋକ୍ତ ଗୋଟିଏ ସ୍ୱପ୍ନରେ ତାଙ୍କର ଚେତନା ମଧ୍ୟରେ ଏହି ବିଷୟଗୁଡ଼ିକ ଲିପିବଦ୍ଧ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା : ସିଏ ତାଙ୍କର ପଢ଼ାଘରେ ବସିଛନ୍ତି, ସେହି ଘରେ କେତୋଟି ଆରାମଚୌକି ପଡ଼ିଛି । ସେଗୁଡ଼ିକ, ସେ ଏବେ ଆଖି ସେହି ଘରେ ପକାଇଛନ୍ତି ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକୁ କୋଠରୀ ଭିତରେ ନାନା ଭାବରେ ସଜାଇ ଦେଖିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ସବାଶେଷକୁ ସିଏ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ସୁସଜ୍ଜିତ ଭାବରେ ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ରଖି ପାରିବାରେ ସମର୍ଥ ହୋଇଗଲେ ।

ଅନେକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ମନ ଭିତରେ ଅନେକ ବିଷୟ ହୁଏତ ନିଶ୍ଚୟ ଏହିପରି ଭାରି ଅସମ୍ଭବ ଭାବରେ ଲିପିବଦ୍ଧ ହୋଇ ରହିଥିବ, ଏକଥା ଜାଣିଲେ ଆମେ 'ସ୍ୱପ୍ନ-ଦ୍ରଷ୍ଟା' ନାମରେ ତଳି ଆସିଥିବା ସାଧାରଣ ଲୋକ-ବିଶ୍ୱାସଗୁଡ଼ିକର ଉତ୍ପତ୍ତିକୁ ମଧ୍ୟ ଖୋଜି ପାଇ ପାରିବା । ଏହି 'ସ୍ୱପ୍ନ-ଦ୍ରଷ୍ଟା'ଗୁଡ଼ିକୁ ନେଇ କେତେ ସରଳବିଶ୍ୱାସୀ ମନୁଷ୍ୟ କେତେ ଆନନ୍ଦ ନ ପାନ୍ତି !

ମାତ୍ର ଏହି କଥାଟିକୁ ନିଶ୍ଚୟ ଭାରି ସହଜରେ ବୁଝି ହେବ ଯେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତିର ସ୍ମେରରେ ଏହି ଅବିନ୍ୟାସ ଅନୁଲିଖନଟିର ମଧ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର

ଅର୍ଥ ରହୁଛି; ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ଏହି ଲିଖନଗୁଡ଼ିକୁ ଆପଣାର ସ୍ୱଳ୍ପ ପତ୍ରରେହିଁ
ବିକୃତ କରି ଦେଇଥାଏ ।

ତେଣୁ, ସ୍ୱପ୍ନର କେତେକ ବ୍ୟାଖ୍ୟାକୁ ଯଦି ଆମେ ଅଭିବେକ୍ଷଣୀ ପରିମାଣରେ
ଏକ ସାଧାରଣ ସ୍ତରରେ ପରିଣତ କରିଦେବା, ତେବେ ସେଥିରୁ କେବଳ ଅନେକ
କିମ୍ଭୂତ ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ଅନ୍ତରାଳୀୟତା ଜନ୍ମାଇ କରିବ । ଅବଶ୍ୟ ଏ କଥା ସତ୍ୟ
ଯେ ସେହି ବ୍ୟାଖ୍ୟା ହୁଏତ କୌଣସି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିର କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରୟୋଗ
କଲବେଳେ ତେଣୁ ନିର୍ଭୁଲ ବି ହୋଇଥିବ ।

ଉପରେ ଆମେ ଯେଉଁ କେତେକ ସ୍ୱପ୍ନ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କରୁଥିଲୁ,
ଯଦି ସେ ଆପଣାର କଳ୍ପ ଏବଂ ପରିଚିତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ସ୍ୱପ୍ନର ବିଷୟଟିକୁ ଏକ
ସାଧାରଣ ସତ୍ୟ ରୂପରେ ପରିଣତ କରିବାକୁ ଚାହାଁନ୍ତି, ସ୍ୱପ୍ନରେ ଆଶ୍ରମ
ତୈଳ ସଜାଇ ରଖିଥିବାର ଦେଖିଲେ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଦିନ ସେମାନଙ୍କୁ ନିଶ୍ଚୟ
କୌଣସି ବହୁରେ ଥିବା ପାଶୁଗୁଡ଼ିକର ଝମକି ବଦଳାଇବାକୁ ପଡ଼ିବ ବୋଲି ଯଦି
ସେ କହିବେ, ତେବେ ତାହା ସ୍ୱଳ୍ପରେ କେତେ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷତା ନ ହେବ ?

ଆମର ମୁଖ୍ୟ ଆମ ନିଦ୍ରାକାଳୀନ ଡିୟାପୁରାଣଗୁଡ଼ିକୁ ଯେତେବେଳେ ଟିପି
ରଖିଥାଏ, ସେତେବେଳେ ସେଥିରେ ଆହୁରି କେତେକ କ'ଣ ଏପରି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ
ହୋଇ ତାକୁ ଏପରି ବିକୃତ କରି ଦେଇଥାଏ ଯେ, ବିଷୟଗୁଡ଼ିକ ସ୍ୱଳ୍ପରେ
ଯାହା, ଅନେକ ସମୟରେ ସେଥିରୁ ତାହାର ଠିକ୍ ବିପରୀତ ବୋଲି ମଧ୍ୟ ପ୍ରତୀତ
ହୋଇଥାନ୍ତି ।

ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ, ଯେତେବେଳେ ରୂମେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ସମ୍ଭବରେ
କୌଣସି ଏକ ମନ୍ଦ ଭାବନା ପୋଷଣ କଲ ଏବଂ ଯଦି ସେହି ମନ୍ଦ ଭାବନାଟି ପୂର୍ଣ୍ଣ
ସ୍ୱଚ୍ଛନ୍ଦ ପାଇ ରାତିରେ ଆପଣାର ଯାବତୀୟ ଶକ୍ତିକୁ ସଂଗ୍ରହ କରି ଶକ୍ତିଶାଳୀ
ହୋଇପାରେ, ତେବେ ରୂମେ ରାତିରେ ହୁଏତ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିବ ଯେ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତି
ଓଲଟି ରୂମକୁ ଆସି ମାଡ଼ ମାରୁଛି, ରୂମ ପ୍ରତି କୌଣସି ମନ୍ଦ ଆଚରଣ କରୁଛି,
ଏପରି କି ରୂମକୁ ଆହୁତ କରିବାକୁ ଚାହାଁନ୍ତି ବା ହତ୍ୟା କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି ।

ଦୁନଶ୍ଚ, ଏକ ସାଧାରଣ ନିଦ୍ରା ହୁଏତ, କୌଣସି ସ୍ୱପ୍ନର ବ୍ୟାଖ୍ୟା
କଲବେଳେ ଆମକୁ ବୁଦ୍ଧିର କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ଅନେକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଅବଲମ୍ବନ କରିବାକୁ
ପଡ଼ିବ; ଏବଂ, ସର୍ବୋପରି ନିଜର କୌଣସି ବ୍ୟାଖ୍ୟାରେ ଏକ ବାସ୍ତବ ସତ୍ୟର
ମୂଲ୍ୟାଂକେଷ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ଆମକୁ ସେହି ବ୍ୟାଖ୍ୟାଟିକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରାଞ୍ଜଳ ଭାବରେ
ପରୀଲେଖନା କରି ଦେଖିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ଆପଣାର ଭବନାଗୁଡ଼ିକୁ କେବଳ ଆପଣା ମୁହଁ କର ରଖିବାର ବଦଳ୍ୟାସଠିକ୍ ଯେଉଁମାନେ ଗୁଡ଼ି ସାରିଲେଣି, ବିଶେଷ କରି ସେହିମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଏପରି ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତମାନ ଦେଖିବାକୁ ମିଳିବ, ଯେଉଁମାନେ କି ଆପଣା ଭିତରୁ ବାହାରକୁ ଚାଲିଯାଇ ଘଟନାଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଅବଲୋକନ କରିଥାନ୍ତି । ଆମ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ମାନସିକ ନିର୍ମାଣଗୁଡ଼ିକର କେବଳ ଏକ ପ୍ରତିଫଳନ ହୋଇ ରହି ନ ଥିବା ଘଟନାଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ସେମାନେ ଅବଲୋକନ କରି ପାରନ୍ତି । ଏବଂ ଆମର ମସ୍ତିଷ୍କ ଏହି ଘଟନାଗୁଡ଼ିକୁ ଯେଉଁ ଅଳ୍ପ ବହୁତ ଅସଫଳତା ଦ୍ଵାରା ରହିଥିବା ପ୍ରତିରୂପ ଭାବରେ ଅନୁଲିଖିତ କରି ରଖିଥାଏ, ଯଦି ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଆମେ ବୁଦ୍ଧିଗତ ଭାଷାରେ ବ୍ୟକ୍ତ କରିବାର ଉପାୟଠିକ୍ ଜାଣିଥାଉ, ତେବେ ତଦ୍ଵାରା ଆମେ ଏପରି ଅନେକ ବିଷୟ ଶିଖିପାରବା, ଯାହାକୁ ବୁଝିପାରବା ଲାଗି ଆମର ଅଭିସୀମାବଦ୍ଧ ଶାସ୍ତ୍ରଗତ ସାମର୍ଥ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ଆମକୁ ମୋଟେ ବାଟ ଗୁଡ଼ି ଦିଅନ୍ତି ନାହିଁ ।

ପୁଣି ଆହୁରି କେତେକ ବ୍ୟକ୍ତି ସେମାନେ ଲାଭ କରିଥିବା ଏକ ବିଶେଷ କୃଷ୍ଣ ଏବଂ ଶିକ୍ଷା ଫଳରେ ସେମାନଙ୍କ ଅନ୍ତଃସତ୍ତାର ଅଧିକ ଗଭୀର ହିସ୍ତାସକତା-ଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ବି ସଚେତନ ହୋଇପାରନ୍ତି ଓ ସଚେତନ ରହିପାରନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ମସ୍ତିଷ୍କ ସେଗୁଡ଼ିକୁ କିପରି ଲିପିବଦ୍ଧ କରି ରଖିଥାଏ, ସେମାନେ ସେଥିଲାଗି ମୋଟେ ଅପେକ୍ଷା ରଖନ୍ତି ନାହିଁ । ତେଣୁ ସେମାନେ ଆପଣାର ଜାତୀୟ ଅବସ୍ଥାରେ ମଧ୍ୟ ସେଗୁଡ଼ିକର ସାମର୍ଥ୍ୟର ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ପରିସର ମଧ୍ୟରେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଜାଗ୍ରତ କରି ଆଣିପାରନ୍ତି ଓ ସେଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ଜ୍ଞାନ ବି ହାସଲ କରିପାରନ୍ତି ।

ଏହି ବିଷୟରେ ଆମେ ଅନେକ ଆଗ୍ରହୋଦ୍ଧୀପକ କଥା ନିଶ୍ଚୟ କହିପାରବା । ମାତ୍ର, ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ, ସିଏ ନିଜାନ୍ତ ଅବିକଶିତ କରିପକାଇ ରଖିଥିବା ହିସ୍ତାସକତାର ଏକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ତା'ର ସାଧ୍ୟ ପରିସର ମଧ୍ୟରେ କେତେକେତେ ସମ୍ଭାବନା ଯେ ନିହତ ହୋଇ ରହିଛି, ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ତାହାକୁ ସ୍ଵୟଂ ଅନୁଭବ କରୁ ଓ ସ୍ଵୟଂ ତାହାର ସଙ୍କେତ ପାଇ, ସମ୍ଭବତଃ ଏହାହିଁ ଏକ ଅଧିକ ଭଲ ପନ୍ଥା ।

ଅକର୍ଷିତ ଜମିରେ ବାଜୁଜାଗୁଡ଼ିକହିଁ ଜନ୍ମି ଥାନ୍ତି । ଆମ ଭିତରେ କୌଣସି ବାଜୁଜା ରହି, ଆମେ ଏକଥା ଆଦୌ ଜାଣି କରବା ନାହିଁ । ତେବେ ଆମ ରାସ୍ତାଗୁଡ଼ିକର ବିଶ୍ରାଣ୍ଟି କ୍ଷେତ୍ରଠିକ୍ ସୁକର୍ଷିତ କରିରଖିବାହିଁ ଆମର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ।

ରୂମ ନିକଟର ଗଭୀରତାରେ ଏହା ଆଦୌ କୌଣସି ବାଧା ଦେବ ବୋଲି ରୂମର ଆଦୌ ଭୟ କରିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ଏହା ଦ୍ଵାରା ରୂମ ବିଶ୍ରାମର ସୁଫଳଗୁଡ଼ିକ କଦାପି ବାଧାପ୍ରାପ୍ତ ହେବ ନାହିଁ । ଏହି ବିଶ୍ରାମ ରୂମ ଲାଗି ଯେ

କେବଳ ଅପରାଧୀ, କେବଳ ସେତିକି ନୁହେଁ, ତାହା ରୂପ ଲାଗି ଅନେକ ଉପକାର ମଧ୍ୟ କରିଥାଏ । ପୁଣି, ଏପରି ଅନେକ ଲୋକ ଅଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନଙ୍କର ଗତିଗୁଡ଼ାକ ସେମାନଙ୍କ ଭିନ୍ନସମୟ ଅପେକ୍ଷା ସେମାନଙ୍କୁ ସକୃତରେ ଅଧିକ ଲାଗୁ କରି ରଖିଥାଏ । ଏପରି ହେବାର କାରଣଗୁଡ଼ାକ ବିଷୟରେ ସେମାନେ ସର୍ବଦା ଅଜ୍ଞ ହୋଇ ରହନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ଏହିସବୁ କାରଣ ବିଷୟରେ ସବୁବେଳେ ସଚେତନ ହୋଇ ରହିବା ଉଚିତ, ଯେପରିକି ସେମାନଙ୍କର ଇଚ୍ଛାଶକ୍ତି ମଧ୍ୟ ସେହି କାରଣଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିପାରିବ ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକର ପରିଣାମକୁ ଦୂର କରିଦେଇ ପାରିବ । ଅର୍ଥାତ୍ ଏହିସବୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯାହା କେବେହେଲେ ଆଦୌ କୌଣସି କାମରେ ଆସେ ନାହିଁ ଓ ଏପରିକି ଶତକାରକ ମଧ୍ୟ ହୋଇଥାଏ, ସେହିସବୁ ନିର୍ବାସକତାକୁ ଏକାବେଳେକେ ବନ୍ଦ କରିଦେବ ।

ଆମର ଗୁଡ଼ିକି ଯଦି କେତେକ ନୂତନ ଜ୍ଞାନ ଅର୍ଜନ କରିବାରେ ଆମକୁ ସମର୍ଥ କରିପାରେ, — ଯଦି ତାହା ଆମକୁ କୌଣସି ଏକ ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନଟିକୁ ଆଣି ଦେଇଯାଏ, ପ୍ରାଣ ଅଥବା ଆଲୋକର କୌଣସି ଏକ କେନ୍ଦ୍ର ସହିତ ଯଦି ତାହା ଆମ ଅନ୍ତଃସତ୍ତାର ଏକ ସମ୍ପର୍କ ସ୍ଥାପନପାରେ ବା ଯଦି ତାହା ଆମ ଲାଗି କୌଣସି ଏକ ପ୍ରୟୋଜନୀୟ କାର୍ଯ୍ୟର ସାଧନ କରି ଦେଇପାରେ, — ତେବେ ନିଜର ଉଠିବା ସମୟରେ ଆମେ ନିଶ୍ଚୟ ଶକ୍ତି ଏବଂ ପ୍ରସନ୍ନତାର ଏକ ଅନୁଭୂତି ନେଇ ଉଠି ପାରିବା ।

ଯେଉଁସବୁ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଆମେ ଭଲ ବା ପ୍ରୟୋଜନୀୟ କିଛି କାମ ନ କରି ଘଣ୍ଟା ଘଣ୍ଟା କଟାଇଦେଉ, ତାହାହିଁ ଆମକୁ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଲାଗୁ କରିଦେଇ ଯାଇଥାଏ ।

ମାତ୍ର, ଏହି ନିର୍ବାସକତାର କ୍ଷେତ୍ରଟିକୁ ଆମେ କିପରି କର୍ମଣ କରିପାରିବା, ଆମ ଗୁଣସମୟର ନିର୍ବାସକତା ବିଷୟରେ ଆମେ କିପରି ସଚେତନ ହୋଇ ପାରିବା ?

ଆମ ଅନ୍ତଃଜୀବନର ଅଧ୍ୟୟନ କରିଥିବା ଗୋଟିଏ ବହିରେ ଯାହା ମୋଟା-ମୋଟି ୧୩୭ ପୃଷ୍ଠାରେ, ଆମେ ସେଥିରୁହିଁ ତାହା କରିପାରିବାର ଉପାୟଟିକୁ ପାଇପାରିବା ।

“ଆମର ଜୀବନ୍ତ ଅବସ୍ଥାରେ ଆମ ଅନ୍ତର୍ଗତ ନିର୍ବାସକତା ବିଷୟରେ ଆଦୌ ଅଜ୍ଞ ହୋଇ ନ ରହିବା ଲାଗି ସକେନ୍ଦ୍ରର ଯେଉଁ ଅଭ୍ୟାସଟି ଆମର ସହାୟକ ହୋଇଥାଏ, ଆମ ନିଦ୍ରାକାଳୀନ ଭିନ୍ନଭିନ୍ନ ଅବସ୍ଥାର ଅନ୍ତର ଅଧିକ ସମ୍ପଦମୟ

ନିୟାଗୁଡ଼ିକ ସେଥିରେ ରହୁଥିବା ଆମର ଅଜ୍ଞତାଟିକୁ ବି ଦୂର କରିବାରେ ଆମକୁ ସେହି କଥାଟିହିଁ ଏକ ଉପାୟ ବଢାଇ ଦେଇପାରିବ ।

“ଏହିସବୁ ନିୟାୟକତା ସାଧାରଣତଃ ଆମ ଭିତରେ କେବଳ କେତେକ ଅତି କୃତଜ୍ଞ ଘଟୁଥିବା ଓ ଅତି ଗୋଲମାଲିଆ ହୋଇ ରହୁଥିବା କେତେକ ସ୍ବୃତ୍ତିରହିଁ ଅବଶେଷ ରଖିଦେଇ ଯାଇଥାନ୍ତି ।

“ତଥାପି ଏହା ଏକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଉଲ୍ଲେଖଯୋଗ୍ୟ କଥା ଯେ, କୌଣସି ଏକ ଆକର୍ଷକ ପରିସ୍ଥିତି, ହଠାତ୍ ସ୍ପର୍ଶ କରିଥିବା ଏକ ଧାରଣା, ଉଦ୍ଭୀତ ହୋଇଥିବା ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ଶବ୍ଦ ଅନେକ ସମୟରେ ଏକ ଦୀର୍ଘ ସ୍ବପ୍ନକୁ ସ୍ବପ୍ନସ୍ଥି ଭାବରେ ଆମର ଚେତନା ମଧ୍ୟକୁ ହଠାତ୍ ପୁନଃସଞ୍ଚାରିତ କରି ଆଣିବାକୁ ଯଥେଷ୍ଟ ହୋଇଥାଏ । ହୁଏତ ମାତ୍ର ମୁହୂର୍ତ୍ତକ ପୁରୁ ସେହି ସ୍ବପ୍ନଟି ବିଷୟରେ ଆମର ଆଦୌ କିଛିହେଲେ ମନେ ନ ଥିଲା ।

“ଏହି ସହଜ ସତ୍ୟଟିରୁ ଆମେ ଏହି କଥାଟିକୁ ଅବଶ୍ୟ ଅନୁମାନ କରିନେଇ ପାରିବା ଯେ, ନିଦ୍ରାବସ୍ଥାର ଘଟନାଗୁଡ଼ିକର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆମର ସଚେତନ ନିୟାଗୀନତା କେବଳ ଏକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୌଣ ଭୂମିକାହିଁ ଗ୍ରହଣ କରିଛି; କାରଣ ସାଧାରଣତଃ ସେଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରକୃତରେ ଆମ ଅବଚେତନର ସ୍ବୃତ୍ତିଭଣ୍ଡାର ଭିତରେ ହୁଏତ ସବୁଦିନ ଲାଗିହିଁ ବିସ୍ମୃତ ହୋଇ ରହି ଯାଇଥାନ୍ତି ।

“ତେଣୁ, ଏହି ରାଜ୍ୟରେ, ସଙ୍କେତଶବ୍ଦ ଯାବତାୟ ଅଭ୍ୟାସ ଆମର ସ୍ବୃତ୍ତିଶକ୍ତି ତଥା ନିଦ୍ରାବସ୍ଥାର ନିୟାୟକତାଗୁଡ଼ିକରେ ଆମ ଚେତନାର ଅଂଶଗ୍ରହଣ, — ଏହି ଦୁଇଟିଯାକ ଲାଗି ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇ ରହିପାରିବା ଉଚିତ ।

“ଯିଏ ଭୁଲି ଯାଇଥିବା କୌଣସି ଏକ ସ୍ବପ୍ନର ବିଷୟଗୁଡ଼ିକୁ ପୁନଃବାର ମନେ ପକାଇବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି, ତେବେ ତାହାକୁ ସବୁପ୍ରଥମେ ସ୍ବପ୍ନଟିଏ ଦେଖିବା ପରେ ରହି ଯାଇଥିବା ତା’ର ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଆବେଶଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଆପଣାର ଧ୍ୟାନକୁ ନିବିଷ୍ଟ କରି ରଖିବାକୁ ପଡ଼ିବ ଏବଂ ଏହିପରି ଭାବରେ ତାହାର ଅସ୍ପଷ୍ଟ ସଙ୍କେତଗୁଡ଼ିକର ଅନୁସରଣ କରି ସିଏ ଯଥାସମ୍ଭବ ଅଧିକ ଦୂରକୁ ଯିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବ ।

“ଏହିପରି ନିୟମିତ ଅଭ୍ୟାସ ଦ୍ବାରା ସିଏ ପ୍ରତ୍ୟହ ତା’ ଅବଚେତନର ଆଚ୍ଛନ୍ନ ଆଶ୍ରୟଗୁଡ଼ିକ ଭିତରକୁ ଯିବା ଲାଗି ସମର୍ଥ ହେବ । ତା’ ନିଦ୍ରାର ବିସ୍ମୃତ ଘଟନାଗୁଡ଼ିକ ସେହି ଅବଚେତନଟି ମଧ୍ୟରେହିଁ ସ୍ବପ୍ନ ହୋଇ ରହିଥିବେ । ଏବଂ ଏହିପରି ଭାବରେ ସେ ଚେତନାର ଏହି ଦୁଇଟି ରାଜ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ସୁଗମ ପଥର ସମ୍ଭାନ ପାଇ ପାରିବ ।

“ଏହି ନିପୟରେ ଆମେ ଏଠାରେ ଏହି ପ୍ରୟୋଜନୀୟ କଥାଟିକୁ ଅବଶ୍ୟକ ହୁଏ ରଖିବା ଯେ ଆମେ ଅନେକ ସମୟରେ ଯେପରି ହଠାତ୍ ଭାବରେ ନିଦ୍ରାବସ୍ଥାରୁ ଜାଗ୍ରତ ଅବସ୍ଥା ମଧ୍ୟକୁ ଲେଉଟି ଚାଲି ଆସିଥାଉ, ସ୍ୱାପ୍ନ ସେଇଥି ସକାଶେହିଁ ସେବିଷୟରେ ଆମର ଆଦୌ କିଛିହେଲେ ସ୍ମରଣ ରହେ ନାହିଁ । (ତେଣୁ ଆମେ କେବେହେଲେ ହଠାତ୍ ନିଦରୁ ଉଠିବା ନାହିଁ ।)

“ବସ୍ତୁତଃ, ସେହି ସମୟରେ ଆମ ଚେତନା ମଧ୍ୟକୁ ଯେଉଁ ନୂତନ ବିସ୍ମାହକତାଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରବେଶ କରିବାକୁ ଲାଗେ, ତାହା ଆପଣା ଲାଗି ଅପରିଚିତ ହୋଇ ରହୁଥିବା ଆଉ ସହଜକୁ ବାହାରକୁ କାଢ଼ି ବାହାର କରିଦେ । ଏବଂ, ଏହିପରି ଭାବରେ ବହୁସ୍ଥଳ ହୋଇ ରହୁଥିବା ବିଷୟଗୁଡ଼ିକୁ ସ୍ୱଳ୍ପବାର ତାଳି ଆଣିବାକୁ ପରେ ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଥିବା ସଙ୍କେତ-କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ ତାହା ଆହୁରି କଷ୍ଟସାଧ୍ୟ କରି ପକାଏ । ମାତ୍ର ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ, ଯଦି ଗୋଟିଏ ସ୍ଥିତିରୁ ଆଉ ଗୋଟିଏ ସ୍ଥିତିକୁ ସ୍ଥିରତାର ସହଜ ଆସିବା ଲାଗି ଆମେ କେତେକ ମାନସିକ ତଥା ଶାରୀରିକ ସତର୍କତା ଅବଲମ୍ବନ କରିବା, ତେବେ ସେହି କାର୍ଯ୍ୟଟି ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଅଧିକ ସହଜ ହୋଇଯିବ । (ଯଦି ସମ୍ଭବ ହୁଏ, ତେବେ ନିଦରୁ ଉଠିବା ସମୟରେ ରୂପେ କଦାପି ବିଚାର ଉପରେ ହଠାତ୍ ଭାବରେ କୌଣସି ସ୍ଥିତି ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବ ନାହିଁ ।)

“ଅବଶ୍ୟ ଏକଥା ସତ ଯେ, ନିଦ୍ରା ସମୟରେ ଯେତେ କ୍ଷଣସ୍ଥାୟୀ ଭାବରେ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଯେଉଁ ପ୍ରସଙ୍ଗଗୁଡ଼ିକ ତଥାପି ଏକ ସଚେତନତା ଅର୍ଜନ କରିଥାଏ, ଆମ ସ୍ମୃତିଶକ୍ତିର ଏହି ବିଶେଷ ପ୍ରକ୍ରିୟାଟି କେବଳ ସେହିଗୁଡ଼ିକୁହିଁ ଜାଗ୍ରତ ଅବସ୍ଥାର ସଚେତନ ଘଟନାରୁପେ ରୂପାନ୍ତର କରିଦେଇ ପାରନ୍ତୁ । କାରଣ ଯେଉଁଠାରେ ଆଦୌ ସଚେତନତା ନାହିଁ, ସେଠାରେ କୌଣସି ସ୍ମୃତି ବା ସମ୍ଭବ ହେବ କିପରି ?

“ତେଣୁ ଦ୍ୱିତୀୟତଃ, ଆମ ଚେତନାର ଏହି ଅଂଶଗ୍ରହଣ ଯେପରି ନିଦ୍ରାବସ୍ଥାର ଏକ ଅଧିକତର ସଂଖ୍ୟାର ବିସ୍ମାହକତା ମଧ୍ୟକୁ ପ୍ରସାରିତ ହୋଇଯାଇ ପାରନ୍ତୁ, ଆମକୁ ସେଇଟି ସକାଶେ ଅବଶ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

“ରାତ୍ରିରେ ଦେଖିଥିବା ବିଭିନ୍ନ ସ୍ୱପ୍ନଗୁଡ଼ିକୁ ଆମେ ଆଗ୍ରହର ସହଜ ପର୍ଯ୍ୟାଲେଚନା କରି ରଖିବାର ପ୍ରତ୍ୟହ ଅଭ୍ୟାସ ରଖିଥିବା । ତେବେ ସେଗୁଡ଼ିକର ଇତିଗୁଡ଼ିକ ନିମ୍ନ ସୁନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ସ୍ମୃତିରୂପେ ରୂପାନ୍ତରିତ ହୋଇ ଯାଉଥିବ । ଏବଂ, ନିଦରୁ ଉଠିବା ମାତ୍ରେ ଯଦି ଆମେ ଅଭ୍ୟାସ କରି ସେହି ସ୍ୱପ୍ନଗୁଡ଼ିକୁ ଟିପି ରଖୁଥିବା, ସେଇଟି ମଧ୍ୟ ଏହି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଆମକୁ ପ୍ରକୃତରେ ଅନେକ କାମ ଦେବ ।

“ଏହିସବୁ ନିୟମିତ ଅଭ୍ୟାସ ଦ୍ଵାରା ଆମର ମାନସିକ ସାମର୍ଥ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ଏହି ଧରଣର ଘଟନାଗୁଡ଼ିକ ସହଜ ଆପଣାର ନିୟନ୍ତ୍ରଣକୁ ଅନୁକୂଳିତ କରି ରଖିବେ, ଏବଂ ଆପଣାର ଦୃଷ୍ଟି, ଆଶ୍ରୟ ତଥା ବିଶ୍ଳେଷଣଶକ୍ତିକୁ ସେଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ନେଇ ଖଟାଇବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବେ ।

“ତା’ପରେ ଆମର ସ୍ଵପ୍ନଗୁଡ଼ିକର ଏକ ବୁଦ୍ଧିଗ୍ରସ୍ତ ତର୍କମା ମଧ୍ୟ ସମ୍ଭବ ହୋଇଯିବ । ଏଥିରେ ଆମର ଦୁଇଗୋଟି ଲଭ ହେବ : ପ୍ରଥମଟି, ନିଦ୍ରାବସ୍ଥାର ଯେଉଁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣାତ୍ମକ ଆଗରୁ ଭାରି ଅବିନୀତ ଓ ଅସଂଗଠିତ ହୋଇ ରହିଥିଲେ, ଆମର ସଚେତନ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ସେଗୁଡ଼ିକର ଗତିକ୍ଷେତ୍ରରେ ଅଧିକ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରିପାରିବେ, ଏବଂ ଦ୍ଵିତୀୟତଃ, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ବୁଦ୍ଧିସମ୍ପନ୍ନ ଓ ଶିକ୍ଷଣୀୟ କରିଥାନ୍ତି । ସେଗୁଡ଼ିକର ପରିସରଟିକୁ ମଧ୍ୟ ଉଦ୍‌ଭେଦର ଭାବରେ ବଢ଼ାଇଦେଇ ପାରୁଥିବେ ।

“ତେବେ ସେତେବେଳେ ଆମର ସ୍ଵପ୍ନଗୁଡ଼ିକ ଆମ ଲାଗି ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବ୍ୟଞ୍ଜନା ବହନ କରୁଥିବା ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଅନୁଭୂତିରେ ପରିଣତ ହୋଇଯିବେ, ବେଳେ-ବେଳେ ସେମାନେ ଆମ ଲାଗି କେତେକେତେ ସତ୍ୟକୁ ଆଣି ଉଦ୍‌ଘାଟନ କରିଦେବେ; ଏବଂ, ଆମେ ଜଦ୍ଵାରା ବସ୍ତୁବ୍ୟବସ୍ଥାର ଏକ ସମଗ୍ର ଓ ମହତ୍ତ୍ଵପୂର୍ଣ୍ଣ ଆୟତନର ଜ୍ଞାନଲାଭ କରିବାରେ ସମର୍ଥ ହୋଇଯିବୁ ।”

୨୫ ମାର୍ଚ୍ଚ ୧୯୯୨

ସବୁଶ୍ରେଷ୍ଠ ଆବିଷ୍କାର

ଯଦି ଆମେ ସମସ୍ତ ଭାବରେ ଅଗ୍ରଗତି କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥାଉ, ତେବେ ସେଥିଲାଗି ଆମର ସଚେତନ ସକ୍ରିୟତା ମଧ୍ୟରେ ଆମକୁ ଏପରି ଏକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଓ ଶୁଦ୍ଧ ମାନସିକ ସମନ୍ବିତ୍ତର ଗଠନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ, ଯାହାକି ବାହାରୁ ଆସୁଥିବା ଯାବତୀୟ ପ୍ରଲୋଭନ ଲାଗି ଏକ ସୁରକ୍ଷାରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିପାରିବ, ବିପଦରେ ଦୃଢ଼ ନ ଯିବା ଲାଗି ଆମ ପାଇଁ ଏକ ସୀମାବଦ୍ଧତା ଗାର ହୋଇ ରହିଥିବ, ଏବଂ ଯାହାକି ଏହି ଗତିଶୀଳ ଜୀବନସମୁଦ୍ରଟି ମଧ୍ୟରେ ପାର ହୋଇ ଯିବାବେଳେ ଆମ ଲାଗି ପଥ ଦେଖାଇ ନେଇ ଯାଉଥିବା ଏକ ଆଲୋକରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିପାରିବ ।

ଏହି ମାନସିକ ସମନ୍ବିତ୍ତକୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ତା'ର ନିଜ ବୃତ୍ତି ଓ ପ୍ରବୃତ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ଅନୁସାରେ ତିଆରି କରିବ, ତା' ନିଜର ଆଗ୍ରହ ଏବଂ ଅସ୍ପଷ୍ଟାଗୁଡ଼ିକ ଅନୁଯାୟୀ ତିଆରି କରିବ । ମାତ୍ର, ଏହି ସମନ୍ବିତ୍ତ ଜୀବନ୍ତ ଓ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୋଇ ରହିବେନା ଯଦି ଆମେ ଇଚ୍ଛା କରୁଥିବା, ତେବେ ତାହା ସେହି ପ୍ରତ୍ୟୟ ବା ଭାବନାଟିକୁ କେନ୍ଦ୍ର କରି ରଖିବ, ଯାହାକି ଆମର ବୁଦ୍ଧିକ୍ଷେତ୍ରରେ ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ କେନ୍ଦ୍ରସ୍ଥଳରେ ଥିବା ସେହି ପରମ ତତ୍ତ୍ୱରହିଁ ପ୍ରତୀକରୂପେ ହୋଇ ଅବସ୍ଥିତ ରହିବ, ଆମର ଜୀବନ ଏବଂ ଆମର ଆଲୋକରୂପେ ଅବସ୍ଥିତ ରହିଥିବା ସେହି ପରମ ସକ୍ରିୟ ପ୍ରତୀକ ହୋଇ ରହିବ ।

ଏହି ପ୍ରତ୍ୟୟ ବା ଭାବନାଟିକୁ ନାନା ଗନ୍ତାର ଭାବରେ ବ୍ୟକ୍ତକରି ସବୁ ଦେଶର ଏବଂ ସବୁ ଯୁଗର ମହାନ ଗୁରୁମାନେ ଆମକୁ ଶିକ୍ଷାଦେଇ ଯାଇଛନ୍ତି ।

ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁ ଆତ୍ମା ରହିଛି ଏବଂ ସମସ୍ତ ବିଶ୍ୱଭାବନା ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁ ବିଶୁଦ୍ଧ ଆତ୍ମା ଅବସ୍ଥିତ ରହିଛି, ସେହି ଦୁହେଁ ପରସ୍ପରଠାରୁ ଆଦୌ ଭିନ୍ନ ନୁହନ୍ତି, ସେମାନେ ଅଭିନ୍ନ ।

ଏହି ଜଗତରେ ଯାହାକି ଅଛି, ଶାଶ୍ୱତ ଆବିଷ୍କାର କାଳରୁ ତାହା ଯେତେବେଳେ ମର୍ମିତ ଓ ତତ୍ତ୍ୱତଃ ଅବସ୍ଥିତ ରହିଛି, ତେବେ ସମ୍ଭବ ଏବଂ ସେହି ସମ୍ଭବ ମୂଳ ଭିତରେ ଆମେ ଆଉ କୌଣସି ପାର୍ଥକ୍ୟ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବାକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ନୁହେଁ, ଆମ ନିଜ ଭିତରେ ଓ ଆମେ ସବା ମୂଳରେ ପ୍ରଥମେ ଯାହା ରହିଥିଲା ବୋଲି କହୁଛୁ, ତାହା ମଧ୍ୟରେ ଏକ ତାରତମ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ଯିବା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ?

ପ୍ରାଚୀନ ପରମ୍ପରାରେ ଯଥାର୍ଥରେ କୁହାଯାଇଛି :

“ଆମର ଉତ୍ପତ୍ତିସ୍ଥଳ ଓ ଆମେ, ଆମର ଭଗବାନ ଓ ଆମେ ନାନେ,—
ଏହି ଦୁହେଁଯାକ ମୋଟେ ଭିନ୍ନ ନୁହନ୍ତି, ସେମାନେ ଅଭିନ୍ନ ।”

ଏବଂ, ଏହି ଅଭିନ୍ନତାକୁ ଆମେ କଦାପି କେବଳ ଅଲ୍ପବହୁତ ପରିମାଣରେ
ନିବିଡ଼ ଏବଂ ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ହୋଇ ରହିଥିବା ଏକ ସୃଷ୍ଟିଲନରହିଁ ସମ୍ମାନ ଦେଇ ରହିବା
ନାହିଁ, ତାହାକୁ ଆମେ ଏକ ଯଥାର୍ଥ ଅଭିଜ୍ଞତା ଦେଇ ରହିବା ।

ତେଣୁ, ପରମ୍ପରାବଦ୍ଧର ସନ୍ତାନ କରି ଯାଉଥିବା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ସେହି
ଅଗମ୍ୟକୁ ଲାଭ କରିବା ଲାଗି ଯଦି ପାହାଚ ପାହାଚ କରି ଘୁନାଉଛନ୍ତି ତେବେ
ଉଦ୍ୟମ କରୁଥାଏ, ତେବେ ସେ ସେତେବେଳେ ଏକାବେଳେକେ ଭୁଲି ଯାଉଥାଏ
ଯେ ତାହାର ଯାବତ୍ପୟ ଜ୍ଞାନ ଏବଂ ଯାବତ୍ପୟ ଅନ୍ତଃଜ୍ଞାନ ତାକୁ କଦାପି ସେହି
ଅସୀମଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ପାଦେ ମଧ୍ୟ ଆଗେଇ ନେଇଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ସିଏ ଏକଆଡ଼ିକୁ
ମଧ୍ୟ ଜାଣି ନ ଥାଏ ଯେ ସିଏ ଯେଉଁ ବସ୍ତୁଟିର ଉପଲବ୍ଧି କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି
ଓ ଯାହା ତା’ଠାରୁ ଅନେକ ଦୂରରେ ରହିଛି ବୋଲି ସେ ବିଶ୍ୱାସ କରିବାରେ
ଲାଗିଛି, ସେହି ବସ୍ତୁଟି ପ୍ରକୃତରେ ତାହାର ଭିତରେହିଁ ରହିଛି ।

କାରଣ, ଏହି ଉତ୍ପତ୍ତିସ୍ଥଳଟି ତା’ ଭିତରେହିଁ ରହିଛି ବୋଲି ସଚେତନ
ହୋଇ ପାରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ସେହି ଉତ୍ପତ୍ତିସ୍ଥଳ ବିଷୟରେ କିପରି ଆଦୌ କିଛି
ହେଲେ ବି ଜାଣି ପାରିବ ?

ତେଣୁ, ଆପଣଙ୍କୁ ରହିବା ଦ୍ୱାରା ଏବଂ ଆପଣଙ୍କୁ ଜାଣି ଶିଖିବା ଦ୍ୱାରାହିଁ
ସିଏ ପ୍ରକୃତରେ ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ଆବିଷ୍କାରଟିକୁ କରିବାକୁ ବି ସମର୍ଥ ହେବ ଏବଂ
ବାଇବେଲ୍‌ର ସେହି ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ରପରି ଚିନ୍ତାର କରି କହି ପାରିବ, “ପରମ୍ପରାବଦ୍ଧର
ସଦନ ପ୍ରକୃତରେ ଏହଠାରେହିଁ ରହିଛି ଏବଂ ମୁଁ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେକଥାଟିକୁ ଆଦୌ
ଜାଣିପାରି ନ ଥିଲି !”

ତେଣୁ ଆମକୁ ମଧ୍ୟ ସେହି ଉତ୍ପତ୍ତିର ସ୍ୱଦନାଟିକୁ, ଏହି ଯାବତ୍ପୟ ଭୌତିକ
ଜଗତର ସୃଷ୍ଟିକାରଣୀ ଶକ୍ତିକୁ ପ୍ରକାଶ କରି କହିଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ, ସକଳ ସ୍ୱର୍ଗ ଏବଂ
ମର୍ତ୍ତ୍ୟକୁ ପୁଣି କରି ରଖିଥିବା ସେହି ଶକ୍ତିକୁ ସମସ୍ତଙ୍କ ଲାଗି ବିଦିତ କରାଇ
ଦେବାକୁ ହେବ, “ମୁଁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବସ୍ତୁରେ ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟେକ ସତ୍ତ୍ୱ ମଧ୍ୟରେ ପରିପୁର୍ଣ୍ଣ
ହୋଇ ରହିଛି ।”

ଯେତେବେଳେ ସମସ୍ତେ ଏହି ଯଥାର୍ଥ ଜ୍ଞାନଟିର ଅଧିକାରୀ ହୋଇ ପାରିବେ,
ତେବେବେଳେ ଯାଇ ସେହି ମହାନ ରୂପାନ୍ତରର ପ୍ରତିଫଳିତ ଶକ୍ତି ଆମର ଅତି

ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ଆସିବ । ଯେତେବେଳେ ମନୁଷ୍ୟମାନେ ଏହି ଜଡ଼ଜଗତର ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ଅଣ୍ଟାରେ ସେହି ପରମେଶ୍ୱର ନିବାସ କରୁଛନ୍ତି ବୋଲି ଉପଲବ୍ଧି କରିବେ, ସେତେବେଳେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜୀବମଧ୍ୟରେ ସେମାନେ ସେହି ପରମେଶ୍ୱରଙ୍କରହି କୌଣସି ନା କୌଣସି ସଙ୍କେତ ପାଇପାରିବେ, ଯେତେବେଳେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମଣିଷ ତା'ର ଅଭିଜଣେ ଭାଇ ଭିତରେ ପରମେଶ୍ୱରଙ୍କର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କରିବ, ସେତିକିବେଳେ ଯାଇ ରାତି ପାହୁବ, ଉପାର ଆଗମନ ହେବ ; ସେତିକିବେଳେ ସବୁ ଅନ୍ଧାର କଟିଯିବ, ବର୍ତ୍ତମାନର ପ୍ରକୃତି ଉପରେ ଏଡ଼େ ଭାରି ହୋଇ ଲଦ ହୋଇ ରହିଥିବା ମିଥ୍ୟା, ଅଜ୍ଞାନ, ଭାନ୍ତି ଏବଂ ଦୁଃଖଭୋଗର ମଧ୍ୟ ଅନ୍ତହେବ । କାରଣ, “ଭିଶ୍ୱ-ପୁତ୍ରମାନେ ଆପଣାକୁ ଏଠାରେ ଆଣି ଉଦ୍‌ଘାଟିତ କରିଦେବେ ବୋଲିହି ପ୍ରକୃତି ତା'ର ସକଳ ଦୁଃଖ ଏବଂ ଶୋକାର୍ତ୍ତତା ମଧ୍ୟ ଦେଇ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଛି ।”

ବସ୍ତୁତଃ ଏହାହିଁ ହେଉଛି ସେହି ଅସଲ ଭବନା, ଯାହାକି ଅନ୍ୟ ଯାବତ୍ତାୟ ଭବନାକୁ ଆପଣା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତି କରି ରଖିଛି । ବସ୍ତୁତଃ ଏହି ଭବନାଟିହି ସକଳ ଜୀବନକୁ ଆଲୋକିତ କରି ରଖିଥିବା ସୂର୍ଯ୍ୟଟି ପରି ଆମର ସ୍ମରଣକ୍ଷେତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ବିଦ୍ୟମାନ ରହିଥିବା ଉଚିତ ।

ସେହି କାରଣରୁ ମୁଁ ଆଜି ମଧ୍ୟ ସେହି କଥାଟି ବିଷୟରେ ଭ୍ରମକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ମନେ ପକାଇ ଦେଉଛି । କାରଣ, ଏକ ବହୁମୂଲ୍ୟ ବିରଳ ମଣିଷର ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ମୂଲ୍ୟବାନ ସମ୍ପଦ ପରି ଯଦି ଏହି ଭବନାଟିକୁ ଦୃଢ଼ତା ଭିତରେ ଧାରଣ କରି ଆମେ ଆମର ମାର୍ଗରେ ଗତି କରିପାରିବା, ଯଦି ଆମେ ଆମ ଭିତରେ ସମ୍ପାଦନ ତଥା ରୂପାନ୍ତରଣର କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ ସାଧନ କରିବା ଲାଗି ତାହାକୁ ବାଟ ଗ୍ରହଣଦେବା, ତେବେ ଆମେ ଏହି ସତ୍ୟଟିକୁ ମଧ୍ୟ ଜାଣିବାକୁ ନିଶ୍ଚୟ ସମର୍ଥ ହେବା ଯେ, ସକଳ ସତ୍ତ୍ୱ ଏବଂ ସକଳ ବସ୍ତୁର ଦୃଢ଼ତା କେନ୍ଦ୍ରରେ କେବଳ ତାହାହିଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ରହିଛି । ଏବଂ, ତାହାର ମଧ୍ୟରେ ଅବସ୍ଥାନ କରି ଆମେ ଏହି ସମଗ୍ର ବିଶ୍ୱଜଗତଟିର ଏକତ୍ୱଟିକୁ ମଧ୍ୟ ଅନୁଭବ କରିପାରିବା ।

ତା'ପରେ ଆମେ ଆମର ଏହି ସ୍ମୃତି, ସ୍ମୃତି, ନାନା ସନ୍ତୋଷ, ଆମର ନିବୋଧ ଯାବତ୍ତାୟ କଳହ, ଆମର ଏହି ସାନ ସାନ ବାସନା ଓ ଅନ୍ଧଗ୍ରାସ୍ତ ହୋଇ ରହିଥିବା ନୋଧଗୁଡ଼ିକ ଯେ ପ୍ରକୃତିରେ କେଡ଼େ ବୃଥା ଏବଂ କେଡ଼େ ବାଳବନ୍ଧୁ, ସେହି କଥାଟିକୁ ଦୃଢ଼ତାକ୍ରମ କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବା । ସେତେବେଳେ ଆମର ସାନ ସାନ ଦୋଷଗୁଡ଼ିକ କୁଆଡ଼େ ଚାଲିଯିବେ, ଆମର ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମିତ ବ୍ୟକ୍ତି ଜୀବନର ବିଗତ ରକ୍ଷାବ୍ୟୁତ୍ପାଦକ କୁଆଡ଼େ ଭୁସ୍ମିତ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିବ, ଆମର କୁଣ୍ଡାଗ୍ରସ୍ତ ଅହଂତାର ଯାବତ୍ତାୟ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟୁ କୁଆଡ଼େ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିବ । ସେତେବେଳେ

ଆମେ ଯଥାର୍ଥ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତାର ଏହି ଉଦାର ସ୍ରୋତଟି ଦ୍ଵାରା ପରିଚାଳିତ ହୋଇ ଗୁଲିଯାଇଥିବା ପରି ଅନୁଭବ କରିପାରିବା ଏବଂ ସେହି ସ୍ତ୍ରୋତହିଁ ଆମକୁ ଆମର ଯାବତୀୟ ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ ସୀମା ଓ ବାଡ଼ଗୁଡ଼ିକ ଭିତରୁ ବିମୋଚିତ କରି ଆଣିବ ।

ବ୍ୟକ୍ତିର ଆତ୍ମା ଓ ବିଶ୍ଵଭୂବନର ଆତ୍ମା,— ଦୁହେଁ ଆଦୌ ଭିନ୍ନ ନୁହନ୍ତି । ଏମାନେ ଅଭିନ୍ନ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜଗତ୍, ପ୍ରତ୍ୟେକ ସତ୍ତ୍ଵ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ବସ୍ତୁ ଓ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପରମାତ୍ମା ଭିତରେ ସେହି ଦିବ୍ୟ ପରମ ଉପସ୍ଥିତିହିଁ ବିଦ୍ୟମାନ ରହିଛି । ତାହାକୁ ପ୍ରକାଶିତ କରି ଆଣିବା ହେଉଛି ମନୁଷ୍ୟର କାର୍ଯ୍ୟ ।

ସେହି କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ କରି ପାରିବାକୁ ହେଲେ ତାହାକୁ ଆପଣା ଭିତରେ ଥିବା ସେହି ପରମ ଉପସ୍ଥିତିଟି ବିଷୟରେ ସଚେତନ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଏହି ଉପଲବ୍ଧିଟିକୁ ଲାଭ କରିବା ସକାଶେ କେତେକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଏକ ଯଥାର୍ଥ ସାଧନାଚରମ ମଧ୍ୟଦେଇ ଗତି କରିବାକୁ ହେବ : ସେମାନଙ୍କର ଅହଂ ଦ୍ଵାରା ପ୍ରେରିତ ସତ୍ତ୍ଵଟି ପ୍ରକୃତରେ ଅତି ଅଧିକ ପରମ ଶରେ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ହୋଇ ରହି ସେମାନଙ୍କର ସବୁକିଛିକୁ ଆତ୍ମସାତ୍ କରି ନେଉଛି । ତାହା ଅତିଶକ୍ତି ପରମାଣ୍ଠରେ ରକ୍ଷଣୀଳ ହୋଇ ରହିଛି, ଅତ୍ୟନ୍ତ କଠିନ ହୋଇ ରହିଛି ; ଏବଂ ସେମାନଙ୍କୁ ସେହି ସତ୍ତ୍ଵ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଦୀର୍ଘକାଳବ୍ୟାପୀ ଏକ ଦୁଃଖଦ ସଂଗ୍ରାମ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଅନ୍ୟପକ୍ଷରେ ଅନ୍ୟମାନେ ବି ଅଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ କି ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଅଧିକ ଅବ୍ୟକ୍ତିକ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି ; ସେମାନେ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଅଧିକ ପରମାଣ୍ଠରେ ନମନୀୟ ଏବଂ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତା ଦ୍ଵାରା ଅନୁସିକ୍ତ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି, ସେମାନେ ଅଧିକ ସହଜରେ ସେମାନଙ୍କ ସତ୍ତ୍ଵର ସେହି ଅକ୍ଷୟ ଦିବ୍ୟ ଶକ୍ତିଭାଣ୍ଡର ସମ୍ପର୍କରେ ଆସିବାକୁ ସମର୍ଥ ହୋଇ ପାରୁଛନ୍ତି । ମାତ୍ର, ଆମେ ଏହି କଥାଟିକୁ କଦାପି ଭୁଲିଯିବା ନାହିଁ ଯେ ସେମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ପ୍ରତ୍ୟହ ଏବଂ ଅବିରାମ ଭାବରେ ଯଥାର୍ଥ ଅନୁକୂଳନ ତଥା ରୂପାନ୍ତରର ଏକ ବିଧିବଦ୍ଧ ଉଦ୍ୟମ ଲାଗି ବୁଝା ହୋଇ ରହିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଯେପରିକି ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିବା କୌଣସି ପ୍ରକାର ଉପାଦାନହିଁ ସେହି ଶୁଦ୍ଧ ଆଲୋକର ପ୍ରଭାବପ୍ରାପ୍ତ ମଳିନ କରିଦେଇ ପାରିବ ନାହିଁ ।

ମାତ୍ର ଏହି ଗଭୀରତର ଚେତନା ବା ଉପଲବ୍ଧି ହୋଇଯିବା ପରେ ଆମର କାର୍ଯ୍ୟଟି ପ୍ରକୃତରେ କେଡ଼େ ଅତ୍ୟୁତ ଭାବରେ ବଦଳି ନ ଯାଏ ! ଆମର ବୁଦ୍ଧିବା-ଶକ୍ତି କେଡ଼େ ପ୍ରସ୍ତରଲଭ ନ କରେ, ଆମର ସମ୍ବେଦନାରେ କେତେ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ନ ଘଟେ !

ଏହି ବିଷୟରେ ଜଣେ ମୁନ କହିଛନ୍ତି :

“ଆମ ଭିତରୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ଠିକ୍ ସେହି ସ୍ଥାନକୁ ଆସୁ ବୋଲି ମୁଁ ଜଣା
କରୁଛି, ଯେଉଁଠାରେକି ସିଏ ଅନ୍ତରସ୍ଥ ପରମେଶ୍ୱରଙ୍କୁ ଦୃଶ୍ୟତମ ମନୁଷ୍ୟଟି ଭିତରେ
କ ଦେଖିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବ; ତାହାକୁ ଅନ୍-କୌଣସି ପ୍ରକାର ହୁକୁମ ନ ଦେଇ
ଆମେ ହୁଏତ କହିବା, ‘ହେ ଆଲ୍ଲାଙ୍କମୟ ପରମସତ୍ତ୍ୱ, ତୁମେ ଜାଣୁଛୁ ହୁଅ । ସିଏ
ସବୁବେଳେ ଶୁଦ୍ଧ ହୋଇ ରହୁଛନ୍ତି, ଯାହାଙ୍କର ଜନ୍ମ ନାହିଁ କି ମୃତ୍ୟୁ ନାହିଁ, ତୁମେ
ଜାଣୁଛୁ ହୁଅ ! ହେ ପରମଶକ୍ତିଶାଳୀ ଅଦ୍ୱିତୀୟ, ତୁମେ ଆପଣାର ପ୍ରକୃତିକୁ ପ୍ରକାଶିତ
କର ।’ ”

ଭଲ ଆମେ ଏହି ସୁନ୍ଦର ଉକ୍ତିଟି ଅନୁସାରେ ଜୀବନ ବଢ଼ିବା ଏବଂ ତା’ପରେ
ଆମ ଶୁଦ୍ଧପାତ୍ରରେ ରହିଥିବା ସବୁକିଛି ସତ୍ୟତାକୁ କୁହୁକ ପରି ବଦଳିଯିବାରେ
ଲାଗିଛି ବୋଲି ଆମେ ଦେଖିବାକୁ ପାଇବା ।

ଏହାହିଁ ହେଉଛି ଯଥାର୍ଥ, ତେଜନ ଏବଂ ବିବେକଯୁକ୍ତ ପ୍ରେମଶକ୍ତିର ଦୃଷ୍ଟି ।
ଯେଉଁ ପ୍ରେମ ଉପରର ପ୍ରତିଭାସମୃଦ୍ଧିକୁ ଭେଦ କରି ଦେଖିପାରେ, ଶବ୍ଦଗତ
ସକଳ ଭ୍ରାନ୍ତି ସତ୍ତ୍ୱେ ଯାହା ଯଥାର୍ଥ ଭାବରେ ବୁଝିପାରେ ଏବଂ ଯାବତୀୟ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ
ସତ୍ତ୍ୱେ ଯାହା ସକଳ ଗଣ୍ଡାରତା ସହିତ ଖିଅ ଲଗାଇ ରହିଥାଏ, ସେହି ପ୍ରେମର
ଦୃଷ୍ଟି ।

ଆମର ଏହି ପ୍ରାଣାବେଗ ଓ ବାସନାଗୁଡ଼ିକରେ ପ୍ରକୃତରେ କି ମୂଲ୍ୟ ରହିଛି,
ଆମର ଯାବତୀୟ ଶୋଭା, ହିଂସାସୂଚକତା, ଯାବତୀୟ ଦୁଃଖଭୋଗ ଏବଂ ସନ୍ତାପନ ବା
କି ମୂଲ୍ୟ ରହିଛି ? ଆମର ଏହି ମିଥ୍ୟାଶ୍ରୟୀ କଲ୍ଲନା ଯାହାକୁ ସର୍ବଦା ଅହେତୁକ
ଭାବରେ ଏକ ନାଟକୀୟତା ଦେଇ ରଖିଛି, ସେହି ଅନ୍ତର୍ଗତ ଉତ୍ତଥାନ-ପତନ-
ଗୁଡ଼ାକର ବା କି ମୂଲ୍ୟ ରହିଛି ? ଆମ ସତ୍ତ୍ୱର ଅନ୍ତରତମ ଗଣ୍ଡାରତାଗୁଡ଼ିକରୁ ଏହି
ଯେଉଁ ଉଦ୍‌ଭାବ ଏବଂ ବିବ୍ୟ ପ୍ରେମ ଆମ ଉପରକୁ ଆନତ ହୋଇ ରହିଛି, ସିଏକି
ଆମର ଯାବତୀୟ ଦୁଃଖତାକୁ ସହ୍ୟ କରୁଛି, ଆମର ଭୁଲ୍‌ଗୁଡ଼ିକ ସଂଶୋଧନ କରି
ନେଉଛି, ଆମର ଶତଗୁଡ଼ିକ ଭଲ କରିଦେଉଛି, ଏବଂ ଆପଣାର ପୁନର୍ଜୀବନଦାୟୀ
ନିର୍ଦ୍ଦେଶଗୁଡ଼ିକରେ ସିଏ ଆମର ସମସ୍ତ ସତ୍ତ୍ୱଟିକୁ ସ୍ଥାପନ କରାଇ ଆଣି ପାରୁଛି, ତାହା
ସମ୍ମୁଖରେ ସେଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରକୃତରେ କି ମୂଲ୍ୟ ରହିଛି ?

କାରଣ, ଅନ୍ତରସ୍ଥ ପରମେଶ୍ୱର କଦାପି ଆପଣାକୁ ଆଣି ଲଦି ଦିଅନ୍ତି ନାହିଁ ।
ସିଏ ଆଦୌ କିଛି ଦାବି କରନ୍ତି ନାହିଁ, ଆଦୌ କୌଣସି ଉପସ୍ଥ ଦେଖାନ୍ତି ନାହିଁ ।
ସିଏ ଆପଣାକୁ ନିବେଦନ କରିଦିଅନ୍ତି, ଆପଣାକୁ ଦାନ କରିବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି,
ସକଳ ସତ୍ତ୍ୱ ଏବଂ ସକଳ ବସ୍ତୁର ହୃଦୟ ମଧ୍ୟରେ ଆପଣାକୁ ଲୁଚିକାନ୍ତି କର
ରଖିଥାନ୍ତି, ଆପଣାକୁ ଏକାବେଳେକେ ଭୁଲିଯାଇଥାନ୍ତି । ସିଏ କେବେ ଦୋଷ

ଦେବାକୁ ଆସନ୍ତି ନାହିଁ, କେବେହେଲେ ବିଚାର କରି ବସନ୍ତି ନାହିଁ, ଅଭିଶାପ ଦିଅନ୍ତି ନାହିଁ, ଭୟ ନା ବି କରନ୍ତି ନାହିଁ । ମାତ୍ର ଅବାରିତ ଭାବରେହିଁ ଅବରାମ ଆମକୁ ପୁଣିତର କରିବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି । ଆମକୁ କୌଣସି ଗାଳି ନ ଦେଇ ସୁଧାରି ନିଅନ୍ତି, କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ନ ହରାଇ ଆମକୁ ଉତ୍ସାହ ଦେବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି । ଯାହା ଭିତରେ ଯେତେ ଗ୍ରହଣସମତା ରହିଛି, ସେହି ଅନୁସାରେ ସିଏ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଧନସମ୍ପନ୍ନ କରିବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି । ସିଏ ହେଉଛନ୍ତି ଆମର ଜନନୀ, ଯାହାଙ୍କ ପ୍ରେମ ଆମର ପ୍ରତିପାଳନ କରେ, ଆମକୁ ଜଗି ରହିଥାଏ, ଆମର ସୁରକ୍ଷା କରିବାରେ ଲାଗିଥାଏ । ଆମକୁ ପରାମର୍ଶ ଦିଏ, ସାନ୍ତ୍ବନା ଦିଏ । କାରଣ, ସେ ସବୁକିଛି ବୁଝନ୍ତି, ସବୁକିଛି ସତ୍ୟ କରନ୍ତି, ସବୁକିଛି ଦୋଷକୁ କ୍ଷମା ଓ ମାର୍ଜନା କରନ୍ତି । ସେ ସବୁକିଛି ପାଇଁ ଆଶା ରଖିଥାନ୍ତି, ସବୁକିଛି ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରୁଥାନ୍ତି । ଆପଣା ମଧ୍ୟରେ ସବୁକିଛିକୁ ବହନ କରି ରହିଥିବାରୁ, ଯାହା ସମସ୍ତଙ୍କର ନୁହେଁ, ସେ କେବେହେଲେ ତାହାକୁ ନିଜର ସମ୍ପତ୍ତିରେ ପରିଣତ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଏବଂ ସିଏ ସବୁକିଛି ଉପରେହିଁ ଶାସନ କରୁଥିବାରୁ ସବୁକିଛିର ସେବକ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି । ଏବଂ ସେହି କାରଣରୁହିଁ ସାନ ବା ବଡ଼ ସିଏକେହି ବି ତାଙ୍କର ସହିତ ରାଜା ହୋଇ ରହିବାକୁ ଏବଂ ତାଙ୍କର ମଧ୍ୟରେ ଦେବତା ହୋଇ ରହିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥାନ୍ତି, ସେମାନେ ଠିକ୍ ତାଙ୍କର ପରି, କଦପି ସେଛାରୁଣ୍ୟ ହୁଅନ୍ତି ନାହିଁ, ସେମାନେ ଆପଣାର ଭାବୁକର୍ମଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସେବକ ହୋଇହିଁ ରହିଥାନ୍ତି ।

ଜଣେ ସେବକ ହୋଇ ରହିବାର ଏହି ବିନମ୍ର ଭୂମିକାଟି ପ୍ରକୃତରେ କେତେ ତମଜାର ଭୂମିକା । ସମସ୍ତଙ୍କ ଭିତରେ ବିରାଜିତ ହୋଇ ରହିଥିବା ପରମେଶ୍ବରଙ୍କର ଯେଉଁମାନେ ଉଦ୍‌ଘାଟନ ଘଟାଇଛନ୍ତି ଅଥବା ତାଙ୍କର ବାଣୀର ବାଞ୍ଛିକ ହୋଇଛନ୍ତି, ସକଳ ବସ୍ତୁକୁ ଜୀବନପ୍ରେରଣା ଦ୍ବାରା ସଜୀବିତ କରି ରଖିଥିବା ସେହି ଦିବ୍ୟ ପରମପ୍ରେମକୁ ଯେଉଁମାନେ ଜଗତରେ ପ୍ରକଟ କରି ବାହାରିଛନ୍ତି, ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ସେହି ସେବକର ଭୂମିକାଟିକୁହିଁ ଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି ।

ଏବଂ, ଆମେ ଯେତେବେଳେଯାଏ ସେମାନଙ୍କର ଉଦ୍ବୀରଣଟିକୁ ଅନୁସରଣ ନ କରିଛୁ ଓ ଠିକ୍ ସେହିମାନଙ୍କ ପରି ଯଥାର୍ଥ ସେବକ ନ ହୋଇ ପାରିଛୁ, ସେତେବେଳେଯାଏ ଆମେ ଅନ୍ତତଃ ଆପଣାକୁ ଉନ୍ମୋଚିତ କରି ରଖିବା, ଯେପରିକି ଏହି ଦିବ୍ୟ ପରମପ୍ରେମ ଆମର ଜୀବନ ମଧ୍ୟକୁ ପ୍ରବେଶ କରି ଆମକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ବଦଳାଇ ଦେଇ ପାରିବ । ଗୁଲ ଆମେ ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରକାର ବୁଣ୍ଡା ନ ରଖି ଆମ ଶରୀରରୁପୀ ତମଜାର ସାଧନଟିକୁ ତାଙ୍କର ପାଖରେ ସମର୍ପଣ

କରିଦେବା । ତେବେଯାଇ ସିଏ ସକଳ କର୍ମର କ୍ଷେତ୍ରରେ ତାହାକୁ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଫଳସମ୍ପନ୍ନ ଭାବରେ ବ୍ୟବହାର କରିପାରିବେ ।

ଏହି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଆସ୍ତେ-ସ୍ତର୍ଗ ଲାଗି ସମର୍ଥ ହେବା ଲାଗି ସବୁସକାର ମାର୍ଗ ଏକ ଉପାଦେୟ ମାର୍ଗ ପରି କାର୍ଯ୍ୟ କରି ପାରିବ । ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯେକୌଣସି ପଦ୍ଧତିର ମଧ୍ୟ ଅବଶ୍ୟ ମୂଲ୍ୟ ରହିବ । ଅସଲ କଥାଟି ହେଉଛି ଯେ ଆମେ ଏହି ଲକ୍ଷ୍ୟଟିକୁ ହାସଲ କରିବା ସକାଶେ ଅବିରାମ ଭାବରେ ଉଦ୍ୟମ କରୁଥିବା । ତେବେ, ସେପରି ହୋଇ ପାରିଲେ, ଆମେ ଯାହାକିରୁ ଅଧ୍ୟୟନ, କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା, ଯେତେବେଳେ ଯାହାକୁ ଭେଟିବା, ସେଗୁଡ଼ିକ ସବୁକିଛି ଆମକୁ ଆମ ମାର୍ଗରେ ପରିଣତ କରି ନେଇଯିବାକୁ ଆମ ଲାଗି ନିଶ୍ଚୟ ଏକ ସଙ୍କେତ, ଏକ ସହାୟତା ଓ ଏକ ଆଲୋକ ମଧ୍ୟ ବହନ କରି ଆଶୁଥିବେ ।

ଯେଉଁମାନେ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କିଛି ଉଦ୍ୟମ କରିଛନ୍ତି, ମାତ୍ର କୌଣସି ସଫଳତା ଲାଭ କରି ନାହାନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ ମାର୍ଗରେ ନାନା ପତନର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇଛନ୍ତି ଏବଂ ସେମାନେ ସେ କେଡ଼େ ଦୁଃଖ, ତାହାର ପ୍ରମାଣ ପାଇଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନଙ୍କ ଜୀବନରେ ସକଳ ଆତ୍ମବିଶ୍ୱାସ ଏବଂ ସକଳ ସାହସ ହରାଇ ବସିବାର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଆଶଙ୍କା ରହିଛି, ଶେଷ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ମୁଁ ସେମାନଙ୍କ ସକାଶେ ଆଉ କେତୋଟି ପୃଷ୍ଠା ଅଧିକ ଲେଖିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି । ଦୁଃଖ ଭୋଗ କରୁଥିବା ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ହୃଦୟରେ ପୁନର୍ବାର ଏକ ଆଶାର ସମ୍ଭାର କରାଇବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଲେଖା ଯାଇଥିବା ଏହି ପୁଷ୍ପଗୁଡ଼ିକ ଜଣେ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ କର୍ମୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏପରି ଏକ ସମୟରେ ଲେଖା ହୋଇଥିଲା, ଯେତେବେଳେ କି ସେ ପାବନକାଣ୍ଡ ଅଗ୍ନି ପରି ଯାବତାୟ ପ୍ରକାରର ଭୟଙ୍କର ପରୀକ୍ଷାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇ ଅତ୍ୟନ୍ତ ବ୍ୟାକୁଳ ହୋଇ ରହିଥିଲେ ।

ଯେତେବେଳେ ତୁମେ କ୍ଳାନ୍ତ, ନିରାଶ ଓ କ୍ଷତବିକ୍ଷତ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିବ, ଯେତେବେଳେ ତଳେ ପଡ଼ି ଯାଇଥିବ, ପରାସ୍ତ ହୋଇଗଲ ବୋଲି ସମ୍ଭବତଃ ଭାବିବାରେ ଲାଗିଥିବ, ସେତେବେଳେ ତୁମର କୌଣସି ଜଣେ ବନ୍ଧୁର କଥା ଶୁଣିବା ପାଇଁ ତୁମେ ତା'ପାଖକୁ ଯିବ । ତୁମର ଦୁଃଖଗୁଡ଼ିକ ସିଏ ଭଲକରି ଜାଣିଛି, ତୁମର ଦୁଃଖରେ ସେ ସମଗ୍ରୀ ହୋଇଛି, ତୁମପରି ସିଏ ମଧ୍ୟ ସଂସାରର ଦୁଃଖଗୁଡ଼ିକୁ ଅଙ୍ଗେ ନିଭାଇଛି, ଦିନମାନର ଅବସନ୍ନକାଣ୍ଡ କେତେ ପ୍ରହରରେ ସିଏ ମଧ୍ୟ ତୁମର ପରି କେତେକେତେ ମରୁଭୂମିକୁ ଅତିବ୍ରମ କରିଛି, ଭୋକ ଓ ଶୋଷକୁ ଅଙ୍ଗେ ନିଭାଇଛି, ତାକୁ ବି ନିଜନରେ କାଳ କଟାଇବାକୁ ପଡ଼ିଛି, ତାକୁ ବି ଅନେକ ସମୟରେ ସମସ୍ତେ ଏକୃଟିଆ ଗୁଡ଼ିଦେଇ ଚାଲି ଯାଇଛନ୍ତି, ଏବଂ ସକଳ ଦୁଃଖ ମଧ୍ୟରେ ଯାହାକୁ ଆମେ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ନିର୍ମମ ବୋଲି କହିପାରିବା, ଆପଣାର

ହୃଦୟର କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ତାକୁ ଅନେକ ପ୍ରକାରେ ଅସହ୍ୟ ଘୋର ରହିବାକୁ ପଡ଼ିଛି । ହଁ, ତା'ର ଜୀବନରେ ମଧ୍ୟ ସଂଗଠିତ କେତେ ଦୁଃସମୟ ଆସିଛି, ସିଏ କେତେ ଭୁଲ୍ କରୁଛି, ଭୁଲ୍ ବାଟରେ ଯାଇଛି, ବିଫଳ ହୋଇଛି, ଯାବତୀୟ ପ୍ରକାରର ଦୁର୍ଦ୍ଦଳତାକୁ ଅଙ୍ଗେ ନିଶ୍ଚଳ ।

ମାତ୍ର ରୂମର କଥା ଶୁଣି ସିଏ ରୂମକୁ ବନ୍ଦ କରି : ରୂମକୁ ସାଫ୍ତସ୍ୟ ଅବଲମ୍ବନ କରିବାକୁ ହେବ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ ସକାଳର ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ ପୃଥ୍ବୀରେ ଯେଉଁ ବାଣୀଟିକୁ ବହନ କରିଥାଏ, ରୂମେ ସେହି ବାଣୀଟିକୁ କାନରେ ଶୁଣି । ତାହା ଆଶାର ବାଣୀକୁହଁ ବହନ କରି ଆସିଥାଏ, ସାନ୍ତ୍ବନାର ବାଣୀ ବହନ କରି ଆସିଥାଏ ।

ରୂମେ, ଯିଏକି ହଜନ କରୁଛି, ଦୁଃଖଭୋଗ କରୁଛି ଏବଂ କାମିବାରେ ଲାଗିଛି, ରୂମ ଦୁଃଖଗୁଡ଼ାକର କେବେ କୌଣସି ଅବସାନ ଘଟିବ ଓ ଯଦିଓ-ଗୁଡ଼ାକର ଶେଷ ହେବ ବୋଲି ସିଏ ଭାବିବାକୁ ବି ସାହସ କରୁପାରୁ ନାହିଁ । ରୂମେ ଥରେ ଅନାଇ ଦେଖି କହୁଛି : ପ୍ରକୃତ ହେବାର ନ ଥିଲେ ଗୁଡ଼ି କଦାପି ଆସିବ ନାହିଁ, ଅନ୍ଧାରତା ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ କଟିକଟି ହେଲାବେଳେ ସିନ୍ଦୂର ନିଶ୍ଚୟ ଫାଟିବ । ଏପରି କୌଣସି ବୃତ୍ତୁ ନାହିଁ ଯାହାକୁ କି ସୂର୍ଯ୍ୟ ଅପସରାଦ ଦେଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ଏପରି କୌଣସି ମେଘ ନାହିଁ ଯାହାକି ସୁନେଲି ରଙ୍ଗରେ ଝଟକି ଉଠିବ ନାହିଁ ; ଏପରି କୌଣସି ଅଗ୍ରହେ ନାହିଁ ଯାହାକି ଦିନେ ନା ଦିନେ ଶୁଣି ବି ଯିବ ନାହିଁ । ତୋଫାନ ବହୁଯିବା ପରେ ନିଜର ବିଜୟ ଘୋଷଣା କରି ଉଜ୍ଜଳ ଇନ୍ଦ୍ରଧନୁଟିଏ ନିଶ୍ଚୟ ଝଟକି ଉଠିବ । ଏପରି କୌଣସି ବରଫ ନାହିଁ ଯାହାକି ତରଳ ନ ଯିବ, କୌଣସି ଶୀତରୁ ନାହିଁ ଯାହାକି ଆଲୋକମୟ ବସନ୍ତ ରୂପେ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ହୋଇ ନ ଯିବ ।

ଏବଂ, ରୂମ ଜୀବନରେ ମଧ୍ୟ, ଏପରି କୌଣସି ଦୁଃଖ ବା କଷ୍ଟ ଆଦୌ ନାହିଁ, ଯାହାକି ପରେ ରୂମ ଲାଗି ଗୌରବର କାରଣ ହେବ ନାହିଁ ; ଏପରି କୌଣସି ଦୁଃସମୟ ନାହିଁ, ଯାହାକି ଆନନ୍ଦରେ କେବେ ରୂପାନ୍ତରିତ ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ, ଏପରି କୌଣସି ପରାଜୟ ନାହିଁ ଯାହାକି କେବେହେଲେ ବିଜୟରେ ରୂପାନ୍ତରିତ ହେବ ନାହିଁ । ରୂମର ଯାବତୀୟ ପତନ ରୂମକୁ ଏକ ଉଚ୍ଚତର ଆଶ୍ରେଷ୍ଠ ଆଶିଦେବ, ଯାବତୀୟ ନିର୍ଜନତା ଏକ ଉଦ୍‌ଭାସିତ ଜୀବନ-କେନ୍ଦ୍ରରେ ପରିଣତ ହୋଇଯିବ, ଯାବତୀୟ ଅସମ୍ପୃକ୍ତତା ସମ୍ପୃକ୍ତତାରେ ପରିଣତ ହେବ । ଦୁଇଜଣ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ମନ ମଧ୍ୟରେ ଉପସ୍ଥିତ ହେଉଥିବା ଭୁଲ୍‌ବୁଝାମଣା ଅନେକ ସମୟରେ ଦୁଇଟି ହୃଦୟକୁ ପରସ୍ପର ସହିତ ସମ୍ପର୍କ ସ୍ଥାପନ କରିବାକୁ

ଉନ୍ନୋଚିତ କରି ଆଣିଥାଏ । ଏବଂ, ସଙ୍ଗେଶୁରେ, ଏପରି କୌଣସି ଦୁଃଖତା ନାହିଁ ଯାହାକି ସବୁଦିନ ସଙ୍ଗେଶୁ ଏକ ଦୁଃଖତା ହୋଇ ରହୁଥିବ ଏବଂ ସବଳତାରେ ପରିଣତ ହୋଇ ନ ଯିବ । ଏବଂ, ଯେଉଁଠି ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଦୁଃଖତା ରହୁଥାଏ, ଅନେକ ସମୟରେ ସଙ୍ଗେଶୁମଣ୍ଡଳ ଠିକ୍ ସେହିଠାରେହିଁ ଆପଣାକୁ ପ୍ରକଟ କରିବାକୁ ଆସନ୍ତି !

ମୋ କଥା ଟିକିଏ ଶୁଣ, ବାବୁ, ଆଜି ରୁମେ ଯିଏ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଶାନ୍ତି ପଡ଼ିଛି, ସମ୍ଭବତଃ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ତଳେ ଆସି ପଡ଼ିଛି, ରୁମ ପାଖରେ ଆଉ ବାକି ହୋଇ କିଛି ନାହିଁ, ରୁମ ଦୁଃଖକୁ ଘୋଡ଼'ଇ ରଖିବାକୁ ଓ ରୁମର ଗୌରବ ବୁଦ୍ଧି କରିବାକୁ ରୁମ ପାଖରେ ଆଉ କିଛି ନାହିଁ ବୋଲି ଯିଏ ଭାବୁଛି, ଆଗରୁ ପ୍ରକୃତରେ କେବେହେଲେ ବି ରୁମେ ଏଡ଼େ ବିରାଟ ହୋଇ ନ ଥିଲ । ଗଭୀରତମ ଗର୍ଭରେ ପଡ଼ିଥିବା ବେଳେ ଯିଏ ନିଦ୍ରା ଶାନ୍ତି ଜାଗିଉଠେ, ସିଏ ସଙ୍ଗେଶୁ ଶିଖରଟିର ପ୍ରକୃତରେ କେତେ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ରହୁଥାଏ ! କାରଣ, ଗର୍ଭଟି ସେତିକି ଅଧିକ ଗଭୀର ହୋଇଥାଏ, ସେଥିରୁ ଉଚ୍ଚତାଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ଆପଣାକୁ ପ୍ରକଟ କରି ଦେବାକୁ ସେତିକି ଅଧିକ ସମର୍ଥ ହୁଅନ୍ତି !

ରୁମେ କ'ଣ ଏକଥା ଜାଣି ନାହିଁ ଯେ ଯାବତାୟ ବିଦ୍ୟୁତ୍ତାର ଉଦ୍‌ଭାବ ଶକ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ବିଶ୍ୱକଡ଼ର ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନତମ ଆବରଣଗୁଡ଼ିକ ଭିତରେହିଁ ଆପଣାକୁ ନିୟୋଜିତ କରି ରଖିଥାନ୍ତି ? ହଁ, ଉଚ୍ଚତମ ପ୍ରେମର ସେହି ଉଦ୍‌ଭାବ ବିବାହୋତ୍ସବ ପ୍ରକୃତରେ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇ ରହୁଥିବା ସୁନମୟତାଗୁଡ଼ିକ ସହିତହିଁ ଲାଗି ରହୁଥାଏ । କୃଷ୍ଣ ଗ୍ରୀବାହିଁ ଅଧିଗୁଣ ହୋଇ ବସିଥିବା ଆଲୋକଟି ଲାଗି ଆକାଞ୍ଚକ୍ଷିତ ହୋଇ ରହୁଥାଏ ।

ଯଦି ଜୀବନର କୌଣସି କଠୋର ପରୀକ୍ଷା ଅଥବା ପ୍ରମାଦ ରୁମକୁ ଏକା-ବେଳେକେ ହତବଳ କରି ପକାଇଛି, ଯଦି ରୁମେ ଦୁଃଖଭୋଗର ନିମ୍ନତମ ତଳକୁ ବି ଖସି ଚାଲିଯାଇଛି, ତେବେ ସେଥିଲାଗି ଆଦୌ କୌଣସି ଖୋଇ ପ୍ରକାଶ କରି ନାହିଁ; କାରଣ ବସୁତଃ ସେହିଠାରେହିଁ ଦିବ୍ୟପ୍ରେମ ଏବଂ ପରମ ଆଶୀର୍ବାଦ ରୁମ ପାଖରେ ଯାଇ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇପାରିବ । ବିଶ୍ୱକଳାଂଶୁ ଯାବତାୟ ଦୁଃଖର ଚନ୍ଦ୍ରଟି ମଧ୍ୟଦେଇ ଅନ୍ତତମ କରି ପାରିଲେହିଁ ରୁମେ ତା'ପରେ ଗୌରବମୟ ପାହାଚଗୁଡ଼ିକୁ ଆଶ୍ରେହସ କରିବାର ଅଧିକାଂଶ ହୋଇପାରିବ ।

ଯଦି ରୁମେ ସତେଅବା ଅରଣ୍ୟ ମଝିରେ ପଡ଼ି କୁଆଡ଼କୁ ହେଲେ ବାଟ ନ ପାଉଥିବା ପରି ଅନୁଭବ କରୁଥିବ, ତେବେ ସେତେବେଳେ ରୁମକୁ ନୀରବତାର ବାଣୀଟିକୁ କାନ ଭେରି ଶୁଣିବାକୁ ହେବ । ଆଗରୁ ତୋଷାମଦ

ପୁରକ କେତେକେତେ କଥା ଏବଂ ଚାହାରର କେତେ କରତାଳି ରୁମର ଶ୍ରବଣକୁ ହୁଏତ କେତେ ଆନନ୍ଦ ଆଣି ଦେଇଥିଲା, ମାତ୍ର ବର୍ତ୍ତମାନ ଏହି ଜୀବନକାଳ ବାଣୀଗୁଡ଼ିକହିଁ ରୁମର ଆତ୍ମାକୁ ଆନନ୍ଦ ଦେବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବ ଏବଂ ରୁମ ଭିତରେ କେତେକେତେ ଗଣ୍ଡାରର ପ୍ରତିଧ୍ବନିକୁ ଏବଂ କେତେକେତେ ଦିବ୍ୟ ସୁସ୍ବମାର ସଙ୍ଗୀତକୁ ଜାଗୃତ କରି ନେଇ ଆସିବ !

ରାତିର ନୟାର ଅନ୍ଧକାରରେ ରୁମକୁ ଲୁଚିଯାଇ ପଡ଼ିଛି : କେତେ ରୁମେ ରାତିର ଅମୂଲ୍ୟ ସମ୍ପଦଗୁଡ଼ିକୁ ସଂଗ୍ରହ କରିବାରେ ଲାଗିଯାଅ । ଉତ୍କଳ ସୂର୍ଯ୍ୟକିରଣରେ ରୁଚିର ମାର୍ଗଗୁଡ଼ିକ ଆଲୋକିତ ହୋଇ ରହିଥାଏ ସତ, ମାତ୍ର ରାତିର ସେହି ଶୁଭ ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟତାଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେହିଁ ପରିପୁର୍ଣ୍ଣତା ଲଭି କରିବାର ଗୁପ୍ତ ପଥଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି, ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ କେତେକେତେ ଧନର ରହସ୍ୟଟି ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ ହୋଇ ରହିଥାଏ ।

ରୁମେ ସବୁକିଛିରୁ ବଞ୍ଚିତ ହେବାରେ ଲାଗିଛି : ପାରୁଣି ଲଭି କରିବା ପାଇଁ ତାହାହିଁ ହେଉଛି ପ୍ରକୃତ ମାର୍ଗ । ଯେତେବେଳେ ରୁମ ପାଖରେ ଆସି କିଛିଦେଲେ ରହିବ ନାହିଁ, ସେତିକିବେଳେହିଁ ରୁମକୁ ସବୁକିଛି ମିଳିବ । କାରଣ ଯେଉଁମାନେ ନିଷ୍ଠାଯୁକ୍ତ ରହିଥାନ୍ତି, ସକାଶ୍ଵରୀ ହୋଇ ରହିନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ଜୀବନରେ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଖରାପ ହିଁତରୁହିଁ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଭଲଟି ଜନ୍ମ ଲାଭ କରିଥାଏ ।

ଗୋଟିଏ ଶପ୍ୟକଣାକୁ ବୁଣିଲେ ସେଥରୁ ହଜାରଟି ତାନା ଉତ୍ପନ୍ନ ହୁଏ । ରୁମ ଦେହରେ ବାଜୁଥିବା ଦୁଃଖଡ଼େଣାର ସତ୍ୟେକଟି ଆଦାଳତ ରୁମ ଜୀବନରେ ଗୌରବ ଆକାଶକୁ ଉଡ଼ିଯିବା ଲାଗି ଏକ ସାଧନରୂପେ ବି କାମ କରିପାରେ ।

ଯେତେବେଳେ ଶବ୍ଦ ରୁମ ପଛରେ ଗୋଡ଼ାଇଥାଏ, କେତେଦୂରରେ ରୁମର ପିନ୍ତୁ ଛୁଡ଼େ ନାହିଁ, ସେତେବେଳେ ତାହାକୁ ଧ୍ବସ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ରୁମେ ସାହାଯ୍ୟ କର, ତାହା ତାକୁ ନେବଳ ଅଧିକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ କରିବାରୋହିଁ ସାହାଯ୍ୟ କରେ ।

ଏହି ବିଶ୍ଵଭୁବନଗୁଡ଼ିକର କାହାଣୀଟିକୁ କାନ ଡେଇ ଶୁଣ, ଅରେମାତ୍ର ଶୁଣି ଦେଖ : ମନେ ହେଉଛି ଦୁର୍ଦ୍ଦର୍ଶ ଶତ୍ରୁଟି ବିଜୟଲାଭ କରି ଚାଲିଛି । ଆଲୋକର ସଞ୍ଚାରଗୁଡ଼ିକୁ ଆଣି ସିଏ ରାତିର ଗର୍ଜିକୁ ନିକ୍ଷେପ କରିବାରେ ଲାଗିଛି, ଏବଂ ତାହାକୁ ରାତିଟିକୁ ନିକ୍ଷେପପୁର୍ଣ୍ଣ କରି ରଖୁଛି । ଏହି ବିଶ୍ଵପୁଷ୍ଟିର ନିୟାଟି ବିଚ୍ଛେଦରେ ଗର୍ଜନ କରି ଉଠୁଛି, ମହାଶୂନ୍ୟର ଏହି ସାମ୍ରାଜ୍ୟର ଅଖଣ୍ଡତା ଉପରେ ସିଏ ଆକ୍ରମଣ କରୁଛି, ତାହାର ସମସ୍ତୀକରଣକୁ ଚାହୁଁନିଅୁଛି କିମ୍ବଦନ୍ତୀ, ତାହାକୁ କେତେବିଧାରେ ବିଭକ୍ତ ଏବଂ ବିସ୍ଫୋଟ କରିବାରେ ଲାଗିଛି, ତାହାର ଧୂଳିକୁ ଅନନ୍ତ ସତ୍ତାର ଚାରି

ମରୁତଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ କରୁଛୁ ସବୁ, ମାତ୍ର ତାହାର ପରିଣାମ ସ୍ବରୂପ ସେହି ଧୂଳି ଏକ ସୂକ୍ଷ୍ମାତ୍ମା ଶାସ୍ୟକଣାକୁ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ହୋଇ ଯାଇଛି, ଅନନ୍ତ ଜୀବନକୁ ଜନନକ୍ଷମ କରୁଛି ଏବଂ ଏତେ ଏତେ ଜନତଙ୍କ ଆଖି ଏଠି ସଞ୍ଚି କରି ଦେଇଛି, ଯାହାକି ବର୍ତ୍ତମାନ ମହାଅନ୍ନାଶ୍ରମର ବୃଦ୍ଧର କନ୍ଧଟି ମଧ୍ୟରେ ଆପଣା ଆପଣାର ବିରଳତା କେନ୍ଦ୍ରଟିର ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ଆବର୍ତ୍ତିତ ହୋଇ ରହିଛି, ସତେଅବା ଏକ ବିଭିନ୍ନ ମଧ୍ୟ ଅଧିକ ସମ୍ଭବ ଓ ଅଧିକ ଗଭୀର ଏକତାକୁ ଆଖି ସଞ୍ଚି କରିଦେଇଛି ଏବଂ ଏହି ଜଡ଼ ଜଗତର ସମକଳଗୁଡ଼ିକ ବଡ଼ ସଂଖ୍ୟକ କରାଇ, ଯେଉଁ ସମାଜ୍ୟାଟିକୁ ତାହା ଧୂସ କରୁଥିବା ବୋଲି ବାହାରିଥିଲା, ତାହାର ଆକାର ବୃଦ୍ଧି କରିବାରେ ଲାଗିଛି ।

ବିପ୍ଳବକାର ବକ୍ଷରେ ପରିପାଳିତ ସେହି ଆଦିକାଳୀନ ଭୂବନମଣ୍ଡଳଟିର ସଙ୍ଗୀତଟି ଅତ୍ୟନ୍ତ ମଧୁର ଥିଲା ସତ, ମାତ୍ର ନକ୍ଷତ୍ରମୁଦ୍ରାଗୁଡ଼ିକର ଐଶ୍ବର୍ୟତା, ଭୂବନମଣ୍ଡଳଗୁଡ଼ିକର ସଙ୍ଗୀତ ଏବଂ ସବୁପାଦ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ବଲୋକକୁ ବିକସ୍ତର ଏକ ଶାଶ୍ବତ ଗ୍ରୋହ ଧୂଳିରେ ପରିପୁର୍ଣ୍ଣ କରି ରଖିଥିବା ସେହି ବିପ୍ଳବ ଗାୟକମଣ୍ଡଳୀଟି ତା'ଠାରୁ ସକୃତରେ କେତେ ଅଧିକ ସୁନ୍ଦର ଓ ଗୌରବପାୟୀ ନୁହେଁ !

ପୁନଶ୍ଚ କାନ ଡେରି ଶୁଣ : ଯେତେବେଳେ ମନୁଷ୍ୟ ତା'ର ହବ୍ୟ ଉତ୍ସର୍ଗକୁ ଛାଡ଼ି ଦେଇ ଯାଉଥିଲା, ସେତେବେଳେ ତା'ର ସେହି ସ୍ଥିତିକୁ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ସବୁଠାରୁ ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟଜନକ ବୋଲି କହାଯାଇ ପାରିବ । ତା'ର ଉର୍ଦ୍ଧ୍ବଦେଶରେ ତା' ଅପହରଣ କର୍ତ୍ତାର ଶୂନ୍ୟସୀମାଗୁଡ଼ିକ ବ୍ୟାପ୍ତ ହୋଇ ରହିଥିଲା ଏବଂ ତା' ଚନ୍ଦ୍ରବାଳର ତୋରଣଗୁଡ଼ିକରେ ତାକୁ ବନ୍ଦ କରି ରଖିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଜଳନ୍ତୁ ଭରବାରିମାନ ଧାରଣ କରି ରହିଥିଲେ । ତା'ପରେ ମନୁଷ୍ୟ ଆଉ ଜୀବନର ଉତ୍ସାହୀନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆଗ୍ରହଣ କରି ନ ପାରିବାରୁ, ତାହାରି ଭିତରେ ଉତ୍ସାହୀନ ଉତ୍ସାହୀନ ଶୂନ୍ୟରେ ପୃଥକୀକୃତ ହୋଇଥିଲା । ସିଏ ଆଉ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ବ ଆଲୋକଟିକୁ ଲଭ କରି ପରୁ ନ ଥିବାରୁ ତା' ସତ୍ତାର କେନ୍ଦ୍ରଗୁଡ଼ିକ ଆଲୋକ କରଣ ଦେବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲା । ବିଶ୍ବପାତ ସେମ ସହିତ ସିଏ ଆଉ କୌଣସି ଯୋଗସୂତ୍ର ସ୍ଥାପନ କରିପାରୁ ନ ଥିବାରୁ ସେହି ସେମ ଆପଣାକୁ ଆଖି ପୁର୍ଣ୍ଣାଦୃଷ୍ଟ ଦେଇଥିଲା ଏବଂ ଆପଣାର ନିବାସସ୍ଥଳ ଓ ସ୍ବଦେଶ ରୂପେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନୁଷ୍ୟସତ୍ତାକୁ ବାନ୍ଧି ନେଇଥିଲା ।

ସେହି କାରଣରୁ ଏହି ଉଚ୍ଚ, ଶୂନ୍ୟମୟ ଅଥଚ ଫଳକ୍ଷମ ଏବଂ ଗୌରବାନ୍ବିତ ଜଡ଼ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପରମ ଶୁ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ହବ୍ୟ ଶୂନ୍ୟ ନିହିତ ହୋଇ ରହିଛି ; ଏଠି ପ୍ରତ୍ୟେକ ସତ୍ତା ଆପଣା ଭିତରେ ଏହି ହବ୍ୟ ପରମ ଅଧିବାସୀଟିକୁ ବଦଳ କରିବାରେ ଲାଗିଛି । ଏବଂ ଏହି ବିଶ୍ବଜଗତରେ ମନୁଷ୍ୟ ସଦୃଶ ଏତେ

ଦୁର୍ବଳ ଆଉ କୌଣସି ସନ୍ତାନ ନାହିଁ ବୋଲି ଯଦି ବୁଝାଯାଏ, ତେବେ ତା'ପରି ଏତେ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ଦୟା ବି ଆଉ କେହି ନାହାନ୍ତି ବୋଲି ମଧ୍ୟ ଅବଶ୍ୟ କୁହାଯିବ ।

ପ୍ରକୃତରେ, ପ୍ରକୃତରେ, ଅପମାନ ମଧ୍ୟରେହିଁ ଗୌରବର ଉଦ୍‌ଗମ ନିହତ ହୋଇ ରହିଛି ।

୨୮ ଏପ୍ରିଲ ୧୯୯୨

ଦ୍ଵିତୀୟ ଭାଗ

ବୈଠକଗୁଡ଼ିକର ଚିନ୍ତାଧାରା

୧୯୧୨ ମସିହାରେ ସାଧକମାନଙ୍କର ଏକ କ୍ଷୁଦ୍ର ଗୋଷ୍ଠୀ ନିୟମିତ ଭାବରେ ଏକାଠି ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ବୈଠକରେ ମିଳିତ ହେଉଥିଲେ । ଆତ୍ମ-ଜ୍ଞାନ ଏବଂ ଆତ୍ମ-ପ୍ରଭୁ ଅର୍ଜନ କରିବା ସେମାନଙ୍କର ଏହି ମିଳିତ ହେବାର ଲକ୍ଷ୍ୟ ଥିଲା ।

ପ୍ରତ୍ୟେକ ବୈଠକର ଶେଷରେ, ଏକ ସାଧାରଣ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚରା ଯାଉଥିଲା ଏବଂ ଉପସ୍ଥିତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ସଭ୍ୟଙ୍କୁ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବରେ ସେହି ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦେବାକୁ ହେଉଥିଲା । ପରବର୍ତ୍ତୀ ବୈଠକରେ ସେହି ଉତ୍ତରଗୁଡ଼ିକୁ ପଢ଼ି ଶୁଣାଇ ଦିଆଯାଉ ଥିଲା । ଏବଂ, ବୈଠକଟିର ଉପ-ସହାର କଲି ଭଳି, ଗୋଟିଏ ସାନ ପ୍ରବନ୍ଧ ବି ପାଠ କରାଯାଉଥିଲା । ସେହି ପ୍ରବନ୍ଧଗୁଡ଼ିକ ଏଠାରେ ଦିଆଯାଇଛି ।

୭ ମଇ ୧୯୧୭

ବର୍ତ୍ତମାନ ସମୟରେ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଉପକାରୀ କାର୍ଯ୍ୟ
କ'ଣ କରାଯାଇ ପାରିବ ?

ସମସ୍ତ ପୁଅମାନଙ୍କରେ ଯେପରି ଉତ୍ସାହର ଅଧିକ ଭାବରେ ଏକ ସମଘିଷ୍ଟତାର
ସ୍ଥାପନ କରିବାକୁ ସମସ୍ତଙ୍କର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହୋଇ ରହିବ ।

ପୁଅମାନଙ୍କରେ ସେହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟଟିକୁ କାର୍ଯ୍ୟରେ ପରିଣତ କରିବାର ଉପାୟସବୁର
ମନୁଷ୍ୟସମାଜ ଭିତରେ ଏପରି ଏକ ଏକତାର ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବାକୁ ହେବ ଯାହାକି
ସବୁ ମଣିଷଙ୍କ ଭିତରେ ସେହି ଅଦ୍ୱିତୀୟ ଦବ୍ୟ ଅନ୍ତଃସଂଗ୍ରହକୁ ଜାଗୃତ କରି ଆଣିବ,
ସବୁ ମଣିଷଙ୍କର ଜୀବନରେ ସେହି ଦବ୍ୟଭାରକୁ ପ୍ରକାଶ ଦେବ ।

ଅନ୍ୟ ଭାଷାରେ କହିଲେ, ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ ହୋଇ ରହିଥିବା
ସେହି ପରମ ଭାଗବତ ସାମ୍ରାଜ୍ୟଟିକୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା ଦ୍ୱାରା ସେହି ଏକତାର ସୃଷ୍ଟି
କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ତେଣୁ ଆମେ ଏହାକୁ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଆବଶ୍ୟକ କାର୍ଯ୍ୟ ବୋଲି କହି-
ପାରିବା :

(୧) ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନୁଷ୍ୟ ଆପଣା ଆପଣାର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜୀବନରେ ନିଜ
ଭିତରେ ସେହି ପରମ ଦବ୍ୟ ଉପସ୍ଥିତ ବିଷୟରେ ସଚେତନ ରହିବେ ଏବଂ ତାହାରି
ସହିତ ଆପଣାକୁ ଏକାତ୍ମକ କରି ରଖିବେ ।

(୨) ମନୁଷ୍ୟ ଭିତରେ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସଚେତନତା ଲଭ କରି ନ ଥିବା ସଂଗ୍ର-
ହତ ଅବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକୁ ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ଚିହ୍ନଟ କରି ରଖିବା ଏବଂ ତାହାରି
ସାହାଯ୍ୟରେ ଏହି ପୁଅମାନଙ୍କ ଲାଗି ଆଜିପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବାରିତ ହୋଇ ରହିଥିବା ବିଶ୍ୱଗତ
ଶକ୍ତିଉତ୍ସର ଗୋଟିଏ ବା ଅନେକ ଧାରା ସହିତ ତାକୁ ଆଣି ସଲଗ୍ନ କରି ରଖିବା ।

(୩) ଏକ ନୂତନ ଆକାରରେ ଏହି ପୁଅମାନଙ୍କ ବର୍ତ୍ତମାନ ମନୋରୁଚି ସହିତ
ଖାପ ଖାଉଥିବା ପରି ଏକ ଭାଷାରେ ପୁଅମାନ ପାଖରେ ସେହି ଚରନ୍ତନ କଥାଟିକୁ
କହିବା ।

ଏହାହିଁ ଯାବତୀୟ ମନୁଷ୍ୟ-ଜାତିର ଯଥାର୍ଥ ସମନ୍ବୟ ହୋଇ ରହିବ ।

(୪) ସମସ୍ତେ ମିଳି ଏକ ଅନୁକୂଳ ସ୍ଥାନରେ ଏପରି ଏକ ଆଦର୍ଶ ସମାଜର ନିର୍ମାଣଟିଏ ତିଆରି କରିବା, ଯେଉଁଠାରେକି ନୃତନ ମାନବଜାତି ମୁକୁଳିତ ହୋଇ ଉଠିପାରିବ, ଭଗବତ୍ ସନ୍ତାନମାନଙ୍କର ସେହି ସମୁଦ୍ଧଟିର ଯେଉଁଠାରେ ବିକାଶ ହେବ ।

ଆମେ ଦୁଇଟି ପ୍ରତିଭା ଦ୍ଵାରା ଏହି ପୃଥିବୀର ପରିବର୍ତ୍ତନ ଘଟାଇ ପାରିବା ଓ ଏଠାରେ ସମସ୍ତପ୍ରକାର ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରି ପାରିବା । ଏହି ଦୁଇ ପ୍ରତିଭା ବାହାରକୁ ଦେଖିବା ପାଇଁ ପରସ୍ପରର ବିପକ୍ଷତ ପରି ଲାଗିବେ ସତ, ମାତ୍ର ତଥାପି ଦୁଇଟିଯାକ ଏକାଠି ହେଲେ ଯାଇ ସେହି ପରିବର୍ତ୍ତନ ସମ୍ଭବ ହେବ । ସେହି ଦୁଇଟିଯାକ ପ୍ରତିଭା ପରସ୍ପର ଉପରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବେ ଏବଂ ପରସ୍ପର ପରିପୁରକ ହୋଇ ରହିବେ :

(୧) ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ଆପଣାର ରୂପାନ୍ତର ଘଟାଇବ, ତା'ର ଅନ୍ତର୍ଜୀବନର ବିକାଶ ତାକୁ ସେହି ପରମ ଦିବ୍ୟ ଉପସ୍ଥିତିଟି ସହିତ ନେଇ ସଂଯୁକ୍ତ କରାଇ ଦେବ ।

(୨) ସମାଜର କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ଏକ ରୂପାନ୍ତର ଘଟିବ, ଏପରି ଗୋଟିଏ ପରିବେଶ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହେବ ଯାହାକି ବ୍ୟକ୍ତିର ବିକାଶ ଏବଂ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ଲାଗି ଅନୁକୂଳ ହୋଇଥିବ ।

ବ୍ୟକ୍ତିର ପରିବେଶ ବ୍ୟକ୍ତି ଉପରେ ଏକ ପ୍ରତିଫଳିତ ପକାଉ ଥିବାରୁ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ ମଧ୍ୟ, ବ୍ୟକ୍ତିର ମୂଲ୍ୟ ଏବଂ ଗୁଣସମ୍ପନ୍ନତା ଉପରେ ପରିବେଶର ମୂଲ୍ୟ ଏବଂ ଗୁଣସମ୍ପନ୍ନତା ବି ନିର୍ଭର କରୁଥିବାରୁ ଦୁଇଟିଯାକ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ପରସ୍ପରର ପାର୍ସ୍ଵବର୍ତ୍ତୀ ଭାବରେହିଁ ଅଗ୍ରସର ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ମାତ୍ର, କେବଳ ଏକ ଶ୍ରମବିଭାଜନର ପଦ୍ଧତି ଦ୍ଵାରାହିଁ ସେକଥା କରାଯାଇ ପାରିବ, ଏବଂ ସେଥିଲାଗି ଏକ ଗୋଷ୍ଠୀର ଗଠନ ଆବଶ୍ୟକ ହେବ ଓ ସମ୍ଭବ ହେଲେ ସେହି ଗୋଷ୍ଠୀରେ ଏକ ସୋପାନବନ୍ଧମ ମଧ୍ୟ ରହିଥିବ ।

ଗୋଷ୍ଠୀର ସଦସ୍ୟମାନଙ୍କର କରିବା ଲାଗି ଡିନ ପ୍ରକାରର କାର୍ଯ୍ୟ ରହିବ :

(୧) ଉପସ୍ଥିତ ଆଦର୍ଶଟିକୁ ଆପଣା ମଧ୍ୟରେ ଉପଲବ୍ଧି କରିବା : ସକଳ ପ୍ରକାରେ, ସକଳ ଲକ୍ଷଣରେ ଏବଂ ସକଳ ଗୁଣରେ ସେହି ପରମ ଚିନ୍ତାଗତଙ୍କର ପ୍ରଥମ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତିଟିର ଏହି ପୃଥିବୀରେ ଏକ ପରିପୁର୍ଣ୍ଣ ନିଦର୍ଶନ ବା ପ୍ରତିନିଧି ହୋଇ ରହିବ ।

(୧) ମୁଖର କଥାରେ, ମାତ୍ର ସଂସାରର ସ୍ୱୟଂ ଏକ ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନର ଶେଷରେ ଏହି ଆଦର୍ଶଟିର ପ୍ରସାର କରିବା, ଯେପରିକି କି ସେମାନେ ଏହି ଆଦର୍ଶଟିକୁ ନିଜ ଜୀବନରେ ଉପଲବ୍ଧ କରିବା ଲାଗି ପ୍ରସ୍ତୁତ ରହିଥିବା ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଆବଶ୍ୟକ କରିପାରିବେ, ସେହି ମୁକ୍ତିଟିର ଘୋଷଣାକାରୀ ହୋଇ ବାହାରବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଥିବା ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଠାବ କରି ବାହାର କରି ପାରିବେ ।

(୩) ଏକ ଆଦର୍ଶ ସମାଜର ଗଠନ କରିବା ବା ବର୍ତ୍ତମାନ ଯେଉଁଠି ସମାଜ ରହିଛି, ସେହି ଅନୁସାରେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ପୁନଃଗଠିତ କରିବା ।

ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ନିମ୍ନୋକ୍ତ ଦୁଇଟି କାର୍ଯ୍ୟକୁ ମଧ୍ୟ ପୂରଣରୂପେ ଭାବରେ ଅବଶ୍ୟକ ସମ୍ପାଦନ କରିବ; ଏହି ଦୁଇ କାର୍ଯ୍ୟ ମଧ୍ୟରୁ ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ଅନ୍ୟର ସହାୟକ ଏବଂ ଅନୁପୁରକ ହୋଇ ରହିଥିବ :

(୧) ଏକ ଅନ୍ତଃବିକାଶ ଅର୍ଥାତ୍ ସେହି ଦିବ୍ୟ ପରମଜ୍ୟୋତିଙ୍କ ସହିତ ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନର ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ଏକ ସମ୍ମିଳନ ସମ୍ଭବ ହେଉଥିବ;—ଏହି ଗୋଟିଏ କଥା ହୋଇପାରିଲେ ଯାଇ ମନୁଷ୍ୟ ସର୍ବଦା ଆପଣାକୁ ବିଶ୍ୱଜୀବନର ବୃଦ୍ଧତା ଧାରଣ କରି ସହିତ ନିଜକୁ ସମସ୍ତେ କରି ରଖିପାରିବ ।

(୨) ବାହାରେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ଏପରି ଏକ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବ, ଯାହାକୁ ନିଜେ ନିଜର ସାମର୍ଥ୍ୟ ଓ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଅବସ୍ଥାର ଉପରେ ଅନୁସାରେ ଆପଣା ଲାଗି ବାଛି ନେଇଥିବ । ସାଧାରଣତଃ କର୍ମକ୍ଷେତ୍ରର ସମୁଦୃଷ୍ଟି ମଧ୍ୟରେ କେବଳ ତାହାର ଲାଗି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହୋଇ ରହିଥିବା ସ୍ଥାନଟିକୁ ସେ ନିରୂପଣ କରିନେବ ଏବଂ ସେହି କାର୍ଯ୍ୟଟି ପାଇଁ ସେ ଆପଣାକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଉତ୍ସର୍ଗ କରି ରଖିବ । ଏହି କଥାଟିକୁ ସିଏ କେବେହେଲେ ଭୁଲିଯିବ ନାହିଁ ଯେ ଶତ୍ରୁମଣ୍ଡଳ ବ୍ୟବସ୍ଥାଟିର ଐକ୍ୟତା ମଧ୍ୟରେ ସିଏ କେବଳ ଗୋଟିଏ ତାରକା ହିଁ ବଜାଉଛି ଏବଂ ତଥାପି ସେହି ତାରକାଟିର ବାଜଣା ସମୁଦାୟ ଐକ୍ୟତାଟି ଲାଗି ମଧ୍ୟ ପ୍ରକୃତରେ ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ରହିଛି । ଏବଂ ତେଣୁ, ତାହା କେତେ ଯଥାର୍ଥ ଭାବରେ ସେଇଟିକୁ ବଜାଇ ପାରୁଛି, ତାହାର ଉପରେହିଁ ତାହାର ପ୍ରକୃତ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଭର କରୁଛି ।

ବିଶ୍ୱ-କାର୍ଯ୍ୟରେ ମୋ'ର ଯଥାର୍ଥ ସ୍ଥାନଟି କେଉଁଠି ?

ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର କୌଣସି ନା କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ କରିବାକୁ ରହିଛି, ଏକ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ରହିଛି ; ଏପରି ଏକ ସ୍ଥାନ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ରହିଛି, ଯାହା କେବଳ ଆମରି ଦ୍ୱାରାହିଁ ପୂରଣ ହୋଇ ପାରିବ ।

ମାତ୍ର, ଏହି କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ ଆମେ ଆମ ସମ୍ଭାର ଅନ୍ତଃତମ ଶ୍ରେଣୀର ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ଓ ବହୁସ୍ୱକାଶ ରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରି ନେଇ ଥିବାରୁ, ଆମ ଭିତରେ ଏହିପରି ଗୋଟିଏ ଗଭୀର ତଳ ରହିଛି ବୋଲି ସଚେତନ ହୋଇ ପାରିଲେ ଯାଇ ଆମେ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟଟିର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଆକାର ବିଷୟରେ ମଧ୍ୟ ସଚେତନ ହୋଇ ପାରିବା ।

ଏକ ଯଥାର୍ଥ ଗାନ୍ଧୀଗ୍ରହଣ ଦ୍ୱାରା ବେଳେବେଳେ ଠିକ୍ ସେହି କଥାଟିହିଁ ଘଟିଥାଏ ।

ଯେତେବେଳେ ଆମେ ସେହି ରୂପାନ୍ତରକାରୀ ଆନ୍ଦୋଳନକୁ ଦେଖିବାରେ ସମର୍ଥ ହେଉ ଏବଂ ଭିତରେ ଆଦୌ କୌଣସି ବୁଣା ନ ରଖି ଆପଣାକୁ ନେଇ ତାହାରି ପାଖରେ ସମର୍ପଣ କରିଦେଉ, ସେତେବେଳେ ତତ୍ତ୍ୱସତ୍ତ୍ୱ ଆମେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିର୍ଭୁଲ ଭାବରେ ଆମେ ଯେ କ'ଣ ପାଇଁ ତିଆରି ହୋଇଛୁ, ସେବିଷୟରେ ମଧ୍ୟ ସଜ୍ଜନ ହୋଇଯାଉ ; କେଉଁ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଯେ ଆମେ ଏହି ପୃଥିବୀରେ ଜୀବନଧାରଣ କରୁଛୁ, ସେ ବିଷୟରେ ସଜ୍ଜନ ହେଉ ।

କିନ୍ତୁ କେବଳ ଅଳ୍ପ କେତେଜଣେ ଜୀବନରେହିଁ ସେହି ଆନ୍ଦୋଳନ-ପରିଚୟଟି ଘଟିଥାଏ । ଉଦ୍ୟମ ଏବଂ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଦୃଷ୍ଟିର ଏକ ସମଗ୍ର ନିମନ୍ତେ ଦ୍ୱାରାହିଁ ତାହା ଆମର ଅନ୍ତର ଭିତରେ ସମ୍ଭବ ହୋଇଥାଏ । ଏବଂ, ଏହିସବୁ ଦୃଷ୍ଟି ଓ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ସ୍ତରକୁ ଅମ ଭିତରେ ସମ୍ଭବ କରିବାକୁ ହେଲେ ଓ କିଆଁ ରଖିବାକୁ ହେଲେ, ତାହାର ଏକ ମୌଳିକ ଆବଶ୍ୟକତାରୂପେ ଆମକୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ ଅନ୍ତତଃ କିଛି ସମୟ କୌଣସି ନା କୌଣସି ନିଃସ୍ୱାର୍ଥର କାର୍ଯ୍ୟଲାଗିହିଁ ଅତିବାହିତ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ ଆମେ ଏପରି କିଛି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା, ଯାହାକି ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଲାଗି ଉପକାରୀ ହୋଇଥାଏ ।

ଠିକ୍ ଯେଉଁ ଅସଲ କାର୍ଯ୍ୟଟି କରିବା ଲାଗି ଆମେ ଅଭିପ୍ରେତ ହୋଇ ଆସିଛୁ, ସେଇଟିକୁ ଯଥାର୍ଥ ଭାବରେ ଜାଣିବାକୁ ସମର୍ଥ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମକୁ ଅସ୍ଥାୟୀ ଭାବରେ ନିଜ ଲାଗି ଏପରି ଗୋଟିଏ କାର୍ଯ୍ୟ ଆଦର ନେବାକୁ ହେବ, ଯାହାକି ଆମର ବର୍ତ୍ତମାନ ସାମର୍ଯ୍ୟ ଓ ସହଚ୍ଛାଗୁଡ଼ିକୁ ଯଥାସମ୍ଭବ ଅଧିକ ପ୍ରକୃଷ୍ଟ ଭାବରେ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତ କରିଦେଇ ପାରୁଥିବ ।

ତା'ପରେ ଆମେ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ ବିବେକ ଏବଂ ଅଧ୍ୟବସାୟ ସହଜ କରିବାରେ ଲାଗିଥିବା । ଏହା ହୁଏତ କେବଳ ଏକ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ସୋପାନ ମାତ୍ର, ଏବଂ ଆମର ଆଦର୍ଶ ତଥା ଆମ ଶକ୍ତିର ସ୍ୱାଭାବିକ ଅଧିକ ଅଗ୍ରଗତି କରିବା ସଙ୍ଗେସଙ୍ଗେ ଆମେ ଯେ ନିଃସନ୍ଦେହ ଭାବରେ ଆମ ଦ୍ୱାରା ସମ୍ପନ୍ନ ହେବାକୁ ଇଚ୍ଛୁଥିବା କର୍ତ୍ତବ୍ୟଟିକୁ ମଧ୍ୟ ଅଧିକ ପରିଷ୍କାର ଭାବରେ ପ୍ରକାଶ କରିପାରିବା, ସେହି କଥାଟିକୁ ଆମେ ଭଲ କରି ମନେ ରଖିଥିବା । ନିଜଠାରୁହଁ ସବୁକଥାର ଉତ୍ତର ଖୋଜିବାର ଅଭ୍ୟାସଟିକୁ ଆମେ ଯେତିକି ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ପରିତ୍ୟାଗ କରିପାରିବା ଏବଂ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଶ୍ରଦ୍ଧା ସହଜ ଏବଂ ଅଧିକ ପରିପୁର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଆପଣାକୁ ଏହି ପୃଥିବୀ ତଥା ଏହି ମଣିଷଙ୍କ ଲାଗି ଯେତିକି ଉତ୍ସର୍ଗ କରିଦେଇ ପାରୁଥିବା, ଆମର ଦିଗ୍‌ବଳସ୍ୱଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ସେତିକି ସେତିକି ପ୍ରସାରିତ ହୋଇ ଯାଉଥିବ, ଆମର କର୍ତ୍ତବ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ସେତିକି ସଫାସୁଧ ଏବଂ ସ୍ପଷ୍ଟ ବି ହୋଇ ଯାଉଥିବ ।

ତା'ପରେ ଆମେ ଦେଖିବାକୁ ପାଇବା ଯେ ଆମର କାର୍ଯ୍ୟଟି ଅଗ୍ରଗତିର ଏକ ସାଧାରଣ ଯାଗ ଅନୁସରଣ କରିବାରେ ଲାଗିଲାଣି ଏବଂ ଆମର ସ୍ୱଳ୍ପ ଏବଂ ବିଶିଷ୍ଟ ଅନ୍ତଃସ୍ୱଭାବଟି ଦ୍ୱାରା ବି ନିରୂପିତ ହେବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲାଣି ।

ଆମ କାର୍ଯ୍ୟଟିର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସ୍ୱରୂପଟି ସମ୍ଭବରେ ସଚେତନ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ଆମେ ଯେତେବେଳେ ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଗ୍ରହଣ କରୁଥିବା, ସେତେବେଳେ ସେଗୁଡ଼ିକ ବସ୍ତୁତଃ ସେହି ଗୋଟିଏ ଦିଗକୁହଁ ଗତି କରୁଥିବେ, ଏକା ପ୍ରକାରର ହୋଇଥିବେ, ଏକା ଧରଣର ବି ହୋଇଥିବେ; ଏବଂ ସେହି ଦିଗ ଏବଂ ପ୍ରକାରଟି ଆମର ଚରଣ, ଆମର ସ୍ୱଭାବ ଓ ଆମ ନିଜର ବିଶିଷ୍ଟ ସ୍ୱଭାବଟିକୁ ଅବଶ୍ୟ ସମ୍ବୃତ ଦେଇ ଯାଉଥିବ ।

ଏହି ପ୍ରକୃତି ଏବଂ ଏହି ବିଶେଷ ଦିଗ୍‌ବଳାସର ଆବିଷ୍କାରଟି ନ୍ୟାୟତଃ ବେଶ୍ ସ୍ୱାଭାବିକ ଭାବରେହଁ ଘଟିବ; ତାହା ରୂପ ଏବଂ ମୂଳ ନିର୍ବାଚନ ଉପରେହଁ ସର୍ବଦା ନିର୍ଭର କରିବ, ବାହାରର ଯାବତୀୟ ସ୍ୱାର୍ଥପ୍ରୟୋଗିତ ବିଚାର ଏଇଟିକୁ ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ପ୍ରଭାବିତ କରୁ ନ ଥିବ ।

ଅନେକ ଲୋକ ସେମାନଙ୍କର ସାମର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ସହଜ କୌଣସି ସରଳ ରଖୁ ନ ଥିବା ଏକ କାର୍ଯ୍ୟପଦ୍ଧତିକୁ ନିଜ ପାଇଁ ବାଛିବାକୁ ଯାଉଥିବାରୁ ସେମାନଙ୍କୁ

ଅନେକ ସମୟରେ ଦୋଷ ଦିଆ ଯାଇଥାଏ । ମୁଁ ଶୁଭୁ, ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ବୁଝି-
ବାରେ କଷ୍ଟରୁ ଛାନ୍ତି କି ରହିଥାଏ ।

ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ମୁକ୍ତ ଭାବରେ ମନୋମତ କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ ସମ୍ପାଦକ
କରିବାକୁ ଯାଆନ୍ତି, ମୋ' ମତରେ ସେମାନେ କଦାପି ଭୁଲ୍ ବାଟରେ ଯାଆନ୍ତି
ନାହିଁ । ସେମାନେ ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ କରୁଥାନ୍ତି, ତାହା ଅବଶ୍ୟ ସେମାନଙ୍କର
ସ୍ୱଳ୍ପ ବିଶେଷ ପ୍ରବୃତ୍ତିଟିରହି ଅଭିବ୍ୟକ୍ତ ହୋଇ ରହିଥାଏ । ମାତ୍ର ସେମାନେ ହୁଏତ
ଏହି ଭୁଲ୍‌ଟିକୁ କରନ୍ତି ଯେ ସେମାନେ ପ୍ରାୟ ଏକାଦେକେକେ କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ
ଏବଂ ସମସ୍ତ ଭାବରେ ତାହାର ସଂଲଗ୍ନ ଗଣ୍ଡିତା ସହିତ ସମ୍ପନ୍ନ କରିନେବାକୁ ଇଚ୍ଛା
କରନ୍ତି, ସବୋପରି ବାହ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରଟିରେ ମଧ୍ୟ ସେଇଟିକୁ ଗୋଟାୟାଇ ଦ୍ୱାସଲ
କରିନେବେ ବୋଲି ମନ କରିଥାନ୍ତି । ସେମାନେ ସର୍ବଦା ଏହି କଥାଟିକୁ ଭୁଲି
ଯାଇଥାନ୍ତି ଯେ ସେମାନେ ସ୍ୱୟଂ ଅସ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ରହିଥିବାରୁ କାର୍ଯ୍ୟଟି ବିଷୟରେ
ସେମାନଙ୍କର କଲ୍ପନା ମଧ୍ୟ ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ରହିଥାଏ, ତେଣୁ ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ
ଏହାକୁ ବିଜ୍ଞତାର କାର୍ଯ୍ୟ ହେବ ଯେ, ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ ସେମାନେ କରିବା ଲାଗି
ଇଚ୍ଛା କରୁଛନ୍ତି, ସେହି ବିଷୟରେ ସେମାନଙ୍କର ଯେଉଁ ଜ୍ଞାନଟି ରହିଛି, ତାହା
ସହିତ, ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ପ୍ରକୃତରେ ଯେତକ କରିବା ସକାଶେ ସେମାନଙ୍କର
ସାମର୍ଥ୍ୟ ରହିଛି, ସେଇଟି ସହିତ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରଖିଥିବା ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଅଧିକ
ତାତ୍କାଳିକ ଏବଂ ବ୍ୟାବହାରିକ ଜ୍ଞାନଟିକୁ ମଧ୍ୟ ଯୋଗ କରି ରଖିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ଏହି ଦୁଇଟିଯାକ ଦିଗକୁ ଏକାଠି ବିଚାର କରି ସେମାନେ କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ ଯଦି
କରିବାକୁ ଯିବେ, ତେବେ ତଦ୍ୱାରା ସେମାନଙ୍କର ସମୟ ଓ ଶକ୍ତିର ଆଦୌ କୌଣସି
ଅନାବଶ୍ୟକ ଅପଚୟ କଦାପି ଘଟିବ ନାହିଁ ।

ମାତ୍ର ଅତ୍ୟନ୍ତ କମ ସଂଖ୍ୟକ ବ୍ୟକ୍ତି ଏତେ ଅଧିକ ଅନ୍ତଃଦୃଷ୍ଟି ଏବଂ ବିଜ୍ଞତାର
ସହିତ କ୍ଷମତା କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥାନ୍ତି । ଏବଂ, ଅନେକ ସମୟରେ ଏପରି ମଧ୍ୟ ଘଟିଥାଏ
ଯେ ଯିଏ ଆପଣାର ବାଟଟିକୁ ଖୋଜି ବାହାରିଥାଏ, ସିଏ ନମ୍ମୋକ୍ତ ଦୁଇଟି ଗାତ
ମଧ୍ୟରୁ ପ୍ରାୟ ଗୋଟିକ ଭିତରେ ଯାଇ ପଡ଼ିଥାଏ :

ସେ ହୁଏତ ଭ୍ରମରେ ପଡ଼ି ନିଜର ବାସନାଗୁଡ଼ାକୁହିଁ ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ
ସତ୍ୟ ବୋଲି ବିଚାର କରେ, ଅର୍ଥାତ୍ ସିଏ ନିଜର ବର୍ତ୍ତମାନ ଶକ୍ତି ଏବଂ ସାମର୍ଥ୍ୟର
କଲ୍ପନା କରିବାକୁ ଯାଇ ସେଥିରେ ଗୁଡ଼ାଏ ଅନ୍ତରାଳିନ ଆଣି ଭର୍ତ୍ତି କରିଦିଏ, ଏବଂ
କଲ୍ପନା କରିବାରେ ଲାଗିଥାଏ ଯେ ସଙ୍ଗେସଙ୍ଗେହିଁ ଏପରି ଏକ ସ୍ଥାନ ଦଖଲ କରି
ସିଏ ଏପରି ଏକ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିପାରିବ, ଯାହାକୁ କି ସେ ପ୍ରକୃତରେ

ଅନେକ ବର୍ଷର ବିଧବଳ ଏବଂ ଅବହେଳା ପ୍ରଭାବ ଫଳରେ ସମ୍ମାନଜନକ ଭାବରେ କରି ପାରିଥାନ୍ତା ।

ଅଥବା, ଆପଣା ଭିତରେ ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ହୋଇ ରହୁଥିବା ଶକ୍ତିଗୁଡ଼ିକରେ ସିଏ ଆଦୌ ଯଥେଷ୍ଟ କଳନା କରିପାରେ ନାହିଁ ଏବଂ ଆପଣାର ଗଭୀରତର ସାବିତ୍ରୀ ଅଭିପ୍ରାୟ ସତ୍ତ୍ୱେ ସିଏ ଏପରି ଗୋଟିଏ କାର୍ଯ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ଆପଣାକୁ ସୀମାବଦ୍ଧ କରି ରଖେ, ଯାହାକି ତା'ର ସାମର୍ଥ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ଗୁଳନାରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅଳ୍ପ ଓ ନିମ୍ନସ୍ତରୀୟ ହୋଇ ରହିଥାଏ । ତାହା ଫଳରେ, ଯେଉଁ ଆଲୋକଟି ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସକାଶେ ମଧ୍ୟ ବାଟ ଦେଖାଇ ପାରିଥାନ୍ତା, ସେଇଟି ତାହା ମଧ୍ୟରେ ବନ୍ଦୀ ହୋଇ ରହିଯାଏ ।

ଏହିସବୁ ପ୍ରମାଦରୁ ରକ୍ଷା ପାଇବା ଏବଂ ଭବିଷ୍ୟାତ୍ମକ ମଧ୍ୟମ ପଥଟିକୁ ଖୋଜି ପାଇବା ପ୍ରଥମେ ପ୍ରକୃତରେ ଭାରି ଜଟିଳ କୋଲି ମନେ ହୋଇଥାଏ ।

କିନ୍ତୁ ଏପରି ଗୋଟିଏ ସଙ୍କେତକ ରହିଛି, ଯାହାକି ଆମକୁ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ବାଟ ଦେଖାଇ ନେଇଯାଇ ପାରିବ ।

ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ କଥା ହେଉଛି ଯେ, ଆମେ ଯାହାକି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା, ସେଇଟି ଆପଣାକୁ ଜାରି କରି ରଖିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କଦାପି କରୁନାହିଁ ନ ଥିବା । ଯଦି ଆମେ ଖ୍ୟାତି ଓ ଗୌରବ ଲାଗି ଲଳାପିତ ରହୁଥିବା, ଆମ ସମସ୍ତାମୟିକମାନେ ଆମକୁ ସମ୍ମାନ ଦେଖାନ୍ତୁ ବୋଲି ଯଦି ଆମର ଆସକ୍ତ ରହୁଥିବ, ତେବେ ଆମେ ଏତେ ଟିକିଏ ଅବସର ପାଇବା ମାତ୍ରକେ ସେଗୁଡ଼ିକର ଦୌରାନ୍ତ ଲାଗିବ ବାଟ ଗୁଡ଼ିକଦେବା । ଏବଂ, ଯଦି ଆମେ ଆତ୍ମସ୍ଥିତି ଲାଗିଛି ସୁଯୋଗ ଖୋଜିବାରେ ଲାଗିଯିବା, ତେବେ ଆମେ ପ୍ରକୃତରେ ଯାହା ନୋହୁଁ, ଅତ୍ୟନ୍ତ ସହଜରେ ନିଜକୁ ସେଇଆ ବୋଲି ଦେଖାଇ ଦେବାରେ ଲାଗିଥିବା । ଏବଂ, ଆମ ଭିତରେ ରହୁଥିବା ଆଦର୍ଶଟିକୁ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଓ ଆତ୍ମହାନି କରି ରଖିବା ଲାଗି ଏହାହିଁ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ସମର୍ଥ ବୋଲି ସାବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇଯିବ ।

ପ୍ରକାଶ୍ୟ ଭାବରେ ହେଉ ବା ପରୋକ୍ଷ ଭାବରେ ହେଉ, ଆମେ କଦାପି ନିଜ ପାଖରେ ଏପରି କହିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବା ନାହିଁ, “ମୁଁ ପ୍ରକୃତରେ ଜଣେ ବଡ଼ ମଣିଷ ହେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି; ତେବେ ଜଣେ ବଡ଼ ମଣିଷ ହେବା ଲାଗି ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁଁ କେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ ନିଜର କାର୍ଯ୍ୟ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରିବି ?”

ଓଲଟି ଆମେ ନିଜକୁ ବରଂ ଏପରି କହିଥିବା, “ଏପରି କିଛି କାର୍ଯ୍ୟ ଅବଶ୍ୟକ ରହିଛି, ଯାହାକୁ କି ମୁଁ ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ ଭଲଭାବରେ କରିପାରିବି; କାରଣ, ମର୍ମିତ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବିଦ୍ୟମାନ ଥିବା ବିଦ୍ୟ ସାମର୍ଥ୍ୟର ତଥାପି

ଆମ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କ ମଧ୍ୟଦେଇ ଆପଣାକୁ ପ୍ରକଟ କରିବାର ଏକ ବିଶେଷ ଶକ୍ତି ମଧ୍ୟ ରହୁଛି । ସେହି କାର୍ଯ୍ୟଟି ଯେତେ ନୂନ ଏବଂ ଅଳ୍ପ ହୋଇଥାଉ ପଛକେ, ଠିକ୍ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟଟି ଲାଗିଛି ମୁଁ ଆପଣାକୁ ଉତ୍ସର୍ଗୀକୃତ କରି ଦେଖିବି ; ଏବଂ ସେହି କାର୍ଯ୍ୟଟି ଯେ କ'ଣ, ତାହା ଜାଣିବାକୁ ସମର୍ଥ ହେବା ଲାଗି ମୁଁ ମୋର ରୁଚି, ପ୍ରବୃତ୍ତି ଓ ଅଭିରୁଚିଗୁଡ଼ିକୁ ଭଲକରି ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ ଏବଂ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରି ଦେଖିବି । ଏହି ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ ଏବଂ ବିଶ୍ଳେଷଣର କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ ମଧ୍ୟ ଆଦୌ କୌଣସି ଗର୍ବ ନ ରଖି ଏବଂ ଯତ୍ନବୃଦ୍ଧି ନମ୍ରତାର ସହିତ କରିବି । ଅନ୍ୟମାନେ ଯିଏ ଯେପରି ଭାବନା ପଛକେ, ମୁଁ ଯେତିକି ସ୍ବାଭାବିକ ଭାବରେ ନିଃଶ୍ୱାସ ଗ୍ରହଣ କରୁଛି, ଯେତିକି ସ୍ବାଭାବିକ ଭାବରେ ବାସନା ଫୁଲଟିର ବାସନା ପ୍ରକଟ ହୋଇପାରୁଛି, ମୁଁ ସେତିକି ସହଜ ଓ ସ୍ବାଭାବିକ ଭାବରେ ସେହି କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ କରିବି । କାରଣ ଏହାହିଁ ମୋର କାର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ ମୁଁ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ପକ୍ଷରେ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ କରିପାରିବି ନାହିଁ ।”

ହୁଏତ ଗୋଟାଏ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ ହେଲେ ମଧ୍ୟ, ଆମେ ଯେତେବେଳେ ଆମ ଭିତରୁ ଅନ୍ତଃକେନ୍ଦ୍ରିତ ସକଳ ବାସନା, ଯାବତୀୟ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଏବଂ ସ୍ୱାର୍ଥପର ଅଭିପ୍ରାୟକୁ ବିଲୁପ୍ତ କରିଦେଇ ପାରିବା, ସେତେବେଳେ ଆମେ ଅତିରେ ଏହି ଅନ୍ତର୍ଗତ ସ୍ୱତଃସେବିତା ପାଖରେ ଆପଣାକୁ ନେଇ ଅର୍ପଣ କରିଦେଇ ପାରିବା, ଏହି ଗଭୀର ଅଭିପ୍ରାୟଟି ପାଖରେ ନିଜକୁ ନେଇ ଉତ୍ସର୍ଗ କରିପାରିବା, ଯାହାକି ଆମକୁ ବିଶ୍ୱର ଜୀବନ ଏବଂ ପ୍ରଗତିଶୀଳ ଯାବତୀୟ ଶକ୍ତି ସହିତ ସଂଯୋଗସ୍ଥାପନ କରିବାକୁ ସମର୍ଥ କରିଦେଇ ପାରିବ ।

ଆମେ ନିଜେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଦୃଷ୍ଟିରହୁତ ହୋଇ ପାରୁଥିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଆମ କାର୍ଯ୍ୟଟି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରେ ଆମର ଧାରଣାଟି ମଧ୍ୟ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ଲାଭ କରୁଥିବ ; ଏବଂ ଏହି ଉତ୍ତରୋତ୍ତର ଭାବରେ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଥିବା ଦୃଷ୍ଟିଶୈଳୀକୁ ହାସଲ କରିବା ଲାଗି ଆପଣାର ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସୀମାଗୁଡ଼ିକୁ ଅତିକ୍ରମ କରିବା ଲାଗି ଆମର କୌଣସି ଉଦ୍ୟମରେ ଆଦୌ କୌଣସି ଦୃଷ୍ଟି ରହୁବ ନାହିଁ । ମାତ୍ର ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ ଆମେ ହାତକୁ ନେଇ କରୁଥିବା, ସେଥିରୁ ଆମକୁ ଯେପରି ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଆନନ୍ଦ ମଧ୍ୟ ମିଳୁଥିବ ଓ ସେଇଟିକୁ କରିବାରେ ଆମେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ସ୍ୱତଃସ୍ପୃହୀତା ମଧ୍ୟ ଅନୁଭବ କରି ପାରୁଥିବା । ସ୍ପଷ୍ଟ ଶୁଦ୍ଧ କୌଣସି ଝରଝରୁ ଜଳ ଉତ୍ସାରିତ ହୋଇ ଆସୁଥିବା ପରି ଆମେ ସେହି ସ୍ୱତଃସ୍ପୃହୀତାକୁ ଅନୁଭବ କରି ପାରୁଥିବା ।

କୌଣସି ଅବ୍ୟକ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ ଲାଗି ଆପଣାକୁ ସମର୍ପିତ
କରିବାକୁ ଗଲବେଳେ ଆମ ଭିତରେ ସବୁଠାରୁ ବଡ଼
ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ହୋଇ କ'ଣ ରହିଥାଏ ?

ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ସାଧାରଣ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ବର୍କର କବି ଯେତେବେଳେ, ଯେଉଁ
କାରଣରୁ ଆମେ ଆମର କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ କରିବାକୁ ଯାଉଥାଉ, ପ୍ରତିବନ୍ଧକଟିକୁ ସେହି
କାରଣଟିରୁ ଅଲଗା କରି ପ୍ରାୟ ଆଦୌ ଦେଖି ହୁଏ ନାହିଁ । ସେହି ପ୍ରତିବନ୍ଧକଟି
ହେଉଛି ଯେ, ସ୍ଥୁଳ ବିଶ୍ୱଜଡ଼ ଏହି ଅବସ୍ଥାରେ ପ୍ରକୃତରେ ଭାବି ହୁଏତ ହୋଇ
ରହିଛି ।

ଆମେ ନିଜେ ଯେତେବେଳେ ଏକ ହିଁ, ଶୁଦ୍ଧ ଉପାଦାନ ଦ୍ୱାରା ଗଠିତ
ହୋଇ ରହିଛୁ, ସେତେବେଳେ ସେହି ହିଁ, ଶୁଦ୍ଧ ଉପାଦାନ ସହିତ ଆମକୁ ଅବଶ୍ୟ
ଭାବୀ ହୋଇ ରହିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ସେହି କାରଣରୁ, ଆମ ଅନ୍ତର୍ଗତ ସତ୍ତାର କ୍ଷେତ୍ରଟି ଯେତେ ଅଧିକ ମାଧ୍ୟାରେ
ବି ହିଁ, ଶୁଦ୍ଧ, ସଚେତନ ବା ଜ୍ଞାନସମ୍ପନ୍ନ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ, ତାହାକୁ ଏକ ସ୍ଥୁଳ
ଶରୀର ମଧ୍ୟରେହିଁ, ରୂପଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥିବାରୁହିଁ, ଅଭିବ୍ୟକ୍ତିର ବିଶ୍ୱକଳାଟିର
କ୍ଷେତ୍ରରେ ତାହାହିଁ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ହୋଇ ରହିଥାଏ । ଏବଂ, ଅନ୍ୟପକ୍ଷରେ, ଏହିସବୁ
ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଉପରେ ବିଜୟ ଘୋଷଣା କରିବାହିଁ ସେହି ଅଭିବ୍ୟକ୍ତିର ଲକ୍ଷ୍ୟ ହୋଇ
ରହିଥାଏ, ଜଡ଼ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ରୂପାନ୍ତର ଘଟାଇବାହିଁ ତାହାର ଲକ୍ଷ୍ୟ ହୋଇ
ରହିଥାଏ । ତେଣୁ, ଆମ ଭିତରେ ନାନା ପ୍ରତିବନ୍ଧକର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାକୁ ପଡ଼ୁଛି
ବୋଲି ଆମର ଆଦୌ ବିସ୍ମୃତ ହେବା ଉଚିତ ନୁହେଁ, ଦୁଃଖ କରିବା ମଧ୍ୟ ଉଚିତ
ନୁହେଁ; କାରଣ ଏହି ପୃଥିବୀରେ ରହିଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ସତ୍ତାକୁ ଅବଶ୍ୟ ଅନେକ
ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଅତିକ୍ରମ କରି ଆଗକୁ ଯିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ଏହି ହିଁ, ଶୁଦ୍ଧ ଉପାଦାନ କାରଣଟି ଆମକୁ ଦୁଇଟି କାରଣରୁ ହୁଏତ ବେଶ୍
ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର ବି ହୋଇପାରିବ, — ଗୋଟିଏ ହେଉଛି ସାଧାରଣ କାରଣ, ଅନ୍ୟଟି
ବ୍ୟକ୍ତିଗତ କାରଣ ।

ସାଧାରଣ କାରଣଟି ଉପରେ ବିଚାର କରି ଦେଖିଲେ ଜଡ଼ର ମଧ୍ୟଦେଇ ଯେଉଁସବୁ ଅଧିକ ସୁସ୍ଥଶକ୍ତିର ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ହେବାକୁ ରହିଛି, ଜଡ଼ ମଧ୍ୟରେ ସେଗୁଡ଼ିକ ଲାଗି ଯଥେଷ୍ଟ ଗ୍ରହଣଶୀଳତାର ଅଭାବ ରହିଥିବାରୁ ଜଡ଼ ଏପରି ନୁହଁଥିବୁଁ ଓ ଅନୁପଯୁକ୍ତ ହୋଇ ରହିଛି । ମାତ୍ର ଏହି ଗ୍ରହଣଶୀଳତାର ଅଭାବଟି ପଛରେ ମଧ୍ୟ ଅନେକ କାରଣ ରହିଛି, ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକର ବିଶ୍ଳେଷଣ କରି ବସିଲେ ଆମକୁ ଆମ ଅସଲ ବିଷୟଟିକୁ ଗୁଡ଼ି ଅନେକ ଦୂର ଚାଲିଯିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ପୁନଶ୍ଚ, ମୁଁ ଏପରି ମଧ୍ୟ ଭାବୁଛି ଯେ, ଆମର ଯାବତୀୟ ବିଶ୍ଳେଷଣ ଦ୍ଵାରା ଆମେ ସର୍ବଶେଷରେ ଯାହା ଦେଖିବାକୁ ପାଇବା, ଆମେ ନିଜକୁ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ହସାବରେ ଏକାବେଳେକେ ବିଚ୍ଛିନ୍ନ କରି ଦେଖିବାର ଯେଉଁ ଭ୍ରମଟି କରୁଛୁ, ଯାବତୀୟ ଅନୁବିଧି ପ୍ରକୃତରେ ସେଇଥିରୁହିଁ ନିଷ୍ପନ୍ନ ହେଉଛି; ଅର୍ଥାତ୍ ଗୋଟିଏ ବସ୍ତୁ ସମଗ୍ରଟିଠାରୁ ଯେ ପୃଥକ୍ ଭାବରେ ଆପଣାର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଜାରି କରିପାରିବ, ଆମ ପ୍ରମାଦଗୁଡ଼ିକ ଠିକ୍ ସେଇଥିରୁହିଁ ଜନ୍ମଲାଭ କରୁଛି ।

ଆମର ପରିଚିତ ଏହି ବିଶ୍ଵଭ୍ରମଟି ଉଷ୍ମ ରହିବା ନିମନ୍ତେ ଏହି ଭ୍ରମଟିର ଯେଉଁ ପ୍ରୟୋଜନଟି ରହିଛି, ସେଇଟି ବିଷୟରେ କେହି ଯେପରି ଅତିଗୁଡ଼ାଏ କୌଣସି କଲ୍ପନା କରି ନ ବସନ୍ତି, ମୁଁ ସେଥିଲାଗି ସମୁର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଏହି ପୃଥକ ଏବଂ ମନୁଷ୍ୟର ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁହିଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ସେହି ପ୍ରଶ୍ନଟିର ଆଲୋଚନା କରିବି ।

ଗୋଟିଏ ସରଳ ସମଗ୍ର ସରାଠାରୁ ଯେ ଭିନ୍ନ, ଏହିପରି ଏକ ଭ୍ରମ ଦ୍ଵାରା ଆମ ଭିତରେ ଦୁଇଗୋଟି ପ୍ରତ୍ଯକ୍ଷର ଉନ୍ନେଷ ଘଟିଥାଏ ।

ସମଗ୍ର ସହଜ ଏକାତ୍ଵତା ଅର୍ଜନ କରିବା ଲାଗି ରହିଥିବା ଏକ ପ୍ରୟୋଜନରୁ ପ୍ରଥମ ଭ୍ରମଟି ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଥାଏ । ମାତ୍ର ନିଜର ବ୍ୟକ୍ତିସତ୍ତ୍ଵ ବିଷୟରେ ଆମ ଭିତରେ ଯେଉଁ ଭ୍ରମଟି ରହିଥାଏ, ତାହାର ଦ୍ଵାରା ପରିଚାଳିତ ହୋଇ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ଏହି ଏକାତ୍ଵତାଟିକୁ କେବଳ ଆପଣା ଭିତରକୁ ଆସିଯାଏ କରିବା ଅର୍ଥରେହିଁ କଲ୍ପନା କରିଥାଏ ଏବଂ ଅଲ୍ପବହୁତ ପରିମାଣରେ ସ୍ଵୟଂ ସେହି ସମଗ୍ରଟିର କେନ୍ଦ୍ର ହୋଇ ରହିବ ବୋଲି ଆଶା ବାନ୍ଧି ରହିଥାଏ । ତାହାର ଫଳସ୍ଵରୂପ, ତା'ର ବୌଦ୍ଧିକ ଅଥବା ଶାରୀରିକ ବଳର ଅନୁପାତ ଅନୁସାରେ, ଅବିଶ୍ରାନ୍ତ ଭାବରେ ନିଜର ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ଵଟିର ବୃଦ୍ଧି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେହିଁ ସିଏ ତା'ର ଚେତନା ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ବସ୍ତୁକୁ ଆପଣା ଭିତରକୁ ଟାଣି ଆଣିବା ଲାଗି ଚପୁର ହୋଇ ରହିଥାଏ ।

ପ୍ରତ୍ୟେକ ବସ୍ତୁ ବିଷୟରେ ସଚେତନତା ଲାଭ କରିବା,--ମୂଳତଃ ଯଥାର୍ଥ ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରୁଥିବା ଏକ ବାସନାରୁ ତାହା ଜନ୍ମଲାଭ କରିଥାଏ, ମାତ୍ର

ଆପଣାକୁ ବ୍ୟକ୍ତ କରିବାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ତ ହା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅଜ୍ଞାନତାର ପ୍ରମାଣ ହୁଏ ; କାରଣ, ସକଳ ବସ୍ତୁ ସମ୍ମୁଖରେ ସଚେତନ ହେବା ଲାଗି ଯଦି ପ୍ରକୃତରେ କୌଣସି ପଥ ରହିଥାଏ, ତେବେ ଏଥିରେ ଆଦୌ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ ସବୁକିଛିକୁ ଆପଣା ମଧ୍ୟକୁ ଟାଣିଆଣିବା ଦ୍ଵାରା କଦାପି ସେହି ସଚେତନତା ସମ୍ଭବ ହେବ ନାହିଁ । କାରଣ ଏହା ଏକ ଅସମ୍ଭବ କଥା ଏବଂ ଏହାର ଉପଲବ୍ଧି କଦାପି ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ । କେବଳ ସମଗ୍ରର ଚେତନାଟି ସହୃଦ ଆପଣାର ଚେତନାଟିକୁ ଏକାତ୍ମକ କରି ରଖିବା ଦ୍ଵାରାହିଁ ତାହା ସମ୍ଭବ ହେବ ; ଏବଂ ସେଥିଲାଗି ଠିକ୍ ବିଷୟତା ଯିଏ ଏବଂ ବିଷୟତା ଦୃଷ୍ଟିକୋଣଟିରହିଁ ପ୍ରୟୋଜନ ରହୁଛି ।

ଦ୍ଵିତୀୟ ପ୍ରବୃତ୍ତିଟିକୁ ଆମେ ପ୍ରଥମଟିର ଏକ ସାଧାରଣ ପରିଣାମ ବୋଲି କହିପାରିବା । ଏହି ପ୍ରବୃତ୍ତିଟି ଅତର୍କ୍ତ ଭାବରେ ରକ୍ଷଣଶୀଳ ହୋଇ ରହିଥବା ଏକ ଭାବରେ ପ୍ରକାଶ ପାଏ, ଏଥିରେ ବ୍ୟକ୍ତର ସମଗ୍ର ପ୍ରକୃତିଟି ଗୋଟିଏ ଜାଗାରେ ସତେଥବା ଗଣ୍ଠି ପକାଇ ବସି ଯାଇଥାଏ । ବୌଦ୍ଧିକ, ନୈତିକ ଏବଂ ଶାରୀରିକ ତିନୋଟିଯାକ ସ୍ଵଭାବର କ୍ଷେତ୍ରରେହିଁ ତାହା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେଉଥାଏ । ଏବଂ, ବିଶ୍ଵପ୍ରଗତିର ବିଧାନଟି ସହୃଦ ସମଞ୍ଜସତା ରକ୍ଷା କରି ଆମର ଯେତିକି ହୃଦରେ ଆପଣାକୁ ରୂପାନ୍ତରିତ କରିବା କଥା, ସେତିକି ହୃଦ ସହୃଦ ସେଇଟିକୁ କରିପାରିବା ସେହି କାରଣରୁ ଏକାନ୍ତ ଅସମ୍ଭବ ହୋଇପଡ଼େ ।

ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ମନେହୁଏ, ସମଗ୍ରଟି ସହୃଦ ଆପଣାର ଏକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ମୁକ୍ତ ଏବଂ ବୃହତ୍ ଆଦାନ ପ୍ରଦାନ ଲାଗି ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ଦେଲେ କାଲେ ସେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କଠାରୁ ଯଥେଷ୍ଟ ଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ହୋଇ ରହି ନ ପାରିବ, ବ୍ୟକ୍ତର ମନରେ ସେହି ବିଷୟରେ ସତେଥବା ଏକ ଆଶଙ୍କା ଭରି ରହିଥାଏ ।

ସୁନନ୍ଦ, ସବୁକିଛିକୁ ନିଜ ଭିତରକୁ ଆତ୍ମସ୍ଵୀକୃତି କରିନେବାର ବାସନାରୁ ଏବଂ ବିଶ୍ଵଭୁବନରେ ଆମେ ପ୍ରକୃତରେ କୌଣସି ନା କୌଣସି ବସ୍ତୁର ମାଲିକ ହୋଇ ରହିବାର ବିଶ୍ଵାସ କରିବାର ଭ୍ରମଟି ହେତୁ କୌଣସି ଏକ ଜାଗାରେ ଗଣ୍ଠିଟିଏ ପକାଇଦେଇ ବସି ରହିବାର ପ୍ରମାଦଟି ଆସି ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇଥାଏ । ଆମେ ଭାବି ନେଇଥାଉ ଯେ ଯେଉଁଠି ଉପାଦାନ ଦେଇ ଆମେ ଗଢ଼ା ହୋଇଛୁ, ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛନ୍ତି ଆମ ନିଜର । ସଚେତନ ଭାବରେ ହେଉ ଅଥବା ଅଚେତନ ଭାବରେ ହେଉ, ଆମେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଆମ ନିଜ ପାଇଁହିଁ ନିଜ ହାତମୁଠା ଭିତରେ ଧରି ରଖିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ, ଆମେ ଯୁଗପତ୍ତ ଭାବରେ ଅନ୍ୟ ନାନା ଉପାଦାନକୁ ମଧ୍ୟ ଆମ ନିଜ ଭିତରକୁ ଆକର୍ଷିତ କରି ଆଣି ସେଗୁଡ଼ିକ ସହୃଦ କିଛି ଯୋଗ କରିବା ଲାଗି ବି ଇଚ୍ଛା କରୁଥାଉ । ମାତ୍ର, ଆମେ ଏକଥାଟିକୁ

ବେଶ୍ ଭୁଲିଯାଇ, କୌଣସିଠାରେହିଁ କୌଣସି ପ୍ରକୃତ ବିଚ୍ଛିନ୍ନତା ନ ଥିବାରୁହିଁ, ଆମେ କିଛି ଦେଇ ନ ପାରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମକୁ ପ୍ରକୃତରେ କିଛିହେଲେହିଁ ପ୍ରାପ୍ତ ହେବ ନାହିଁ ।

ତେଣୁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ଆମକୁ ଗୋଟିଏ କଢ଼ି ହୋଇ ରହିବାକୁ ପଡ଼ିବ : ଆପଣାର ପାର୍ଶ୍ୱବର୍ତ୍ତୀ ଅନ୍ୟ କଡ଼ିମାନଙ୍କର ବିଲେପସାଧନ କରି ଗୋଟିଏ କଢ଼ି କଦାପି ଅଧିକ ବଡ଼ ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ମାତ୍ର ଆପେ ଗ୍ରହଣ କରିଥିବା ସ୍ରୋତଟିକୁ ନିଷ୍କାର ସହଜ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟକୁ ସଞ୍ଚାର କରିଦେଇ ପାରିଲେ ତାହା ନିଷ୍ପତ୍ତୁ ଆଉ ଗୋଟିଏ ସ୍ରୋତକୁ ଗ୍ରହଣ କରି ପାରିବ; ଏବଂ ସେତିକି ଦୂର ସହଜ ଓ ସେତିକି ସଫୁର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ତାହା ସେଇଟିକୁ ଆଗକୁ ସଞ୍ଚାରିତ କରିଦେଇ ପାରିବ, ତାହା ସେତିକି ଅଧିକ ପରିମାଣରେହିଁ ବୃହତ୍ତର ସଂଖ୍ୟକ ଶକ୍ତି ତଥା ବସ୍ତୁର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣରେ ମଧ୍ୟ ଆସି ପାରିବ, ସେତିକି ଅଧିକ ଶକ୍ତିକୁ ବ୍ୟବହାର କରି ପାରିବ ଓ ବ୍ୟକ୍ତ କରିଦେଇ ପାରିବ । ଏବଂ ଏହିପରି ଭାବରେ ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ କରି ଖାସ୍ ଆପଣା ଲାଗି ଆଦୌ କିଛି ଗ୍ରହଣ ନ କରି ଏବଂ ଜାଗୁଡ଼ି ନ ରଖି, ପ୍ରତ୍ୟେକ ବସ୍ତୁ ସହଜ ସମ୍ପର୍କବଦ୍ଧ ହୋଇ ତାହା ସକଳ ବସ୍ତୁ ବିଷୟରେ ସଚେତନତା ଲାଭ କରିପାରିବ ।

ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ସାଧାରଣତଃ ଯେଉଁସବୁ ଅପରିଚିତ ଉଦ୍‌ଘାଟନ ହୋଇପାରିବ, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଅନୁମାନ କରି ମୁଁ ଏହି ଅଧିକ କେତୋଟି କଥା କହି ରଖୁଛି :

ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ଏକ ପୃଥକ୍ ବ୍ୟକ୍ତିସତ୍ତାର ଭ୍ରମ ବିଷୟରେ କହୁଛି, ସେତେବେଳେ ମୁଁ ଏହି କଥାଟିକୁ ଆଦୌ ଅସ୍ୱୀକାର କରୁ ନାହିଁ ଯେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତିର ଆପଣାକୁ ସ୍ୱକାଶିତ କରିବାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଧାରା ଓ ଶକ୍ତି ଅବଶ୍ୟ ରହୁଛି । କିନ୍ତୁ ପୃଥକ୍ ଧାରା ଓ ଶକ୍ତି ରହୁଛି ବୋଲି ତାହା ବିଚକ୍ର ଓ ଅଲଗା ହୋଇ ରହୁଛି ବୋଲି କଦାପି କୁହାଯିବ ନାହିଁ ।

ପ୍ରତ୍ୟେକଟି କଢ଼ିର ଯଦି ଅଲଗା ଅଲଗା ନିୟମ ନିରୂପିତ ହୋଇ ରହି ନ ଥାନ୍ତା, ତେବେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ଅସୁମାର ଭାବରେ ଏତେଗୁଡ଼ିଏ କଢ଼ି ବା ରହିଥାନ୍ତା କାହିଁକି ?

ବର୍ତ୍ତମାନ ପ୍ରଥମଟିର ପରିସ୍ପରକ ଭାବରେ ଏଠାରେ ମୋତେ ଆଉଗୋଟିଏ ଭୁଲନା ବି ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ; କାରଣ କେବଳ ଗୋଟିଏ ଭୁଲନାକୁ କଦାପି ସଫୁର୍ଣ୍ଣ ବୋଲି କହି ହେବ ନାହିଁ ।

ଆମେ ଯଦି ଆପଣାକୁ ଏକ ବିରାଟ ଜୀବନ୍ତ ଶରୀରର ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ କୋଷରୂପେ କଲ୍ପନା କରି ପାରିବା, ତେବେ ଆମେ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଏକଥା ମଧ୍ୟ

କୁଣ୍ଡେ ପାରିବା ସେ, ସମଗ୍ର ଶରୀରଟିର ବହୁରହୁବା ଉପରେ ତା' ନିଜର ବହୁରହୁବା ନିର୍ଭରଶୀଳ ହୋଇ ରହୁଥିବା ଗୋଟିଏ କୋଷ କେବଳ ଆସେ ମଧ୍ୟ ଲୁପ୍ତ ହୋଇଯିବାର ଆଶଙ୍କାଟିକୁ ରଖିଛି ଶରୀରଟିଠାରୁ ଆପଣାକୁ ଅଲଗା କରି ନେଇ ପାରିବ । ଏବଂ ତଥାପି, ସେହି କୋଷଟିର ସମଗ୍ର ଶରୀରଟି ମଧ୍ୟରେ ଆପଣାର ସ୍ୱଳ୍ପ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଭୂମିକାଟିକୁ ମଧ୍ୟ ନିଶ୍ଚୟ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ପଡ଼ୁଥିବ ।

ମାତ୍ର ଠିକ୍ ଏହି ଭୂମିକାଟି ଆମର ସଗ୍ର ଭିତରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗଭୀର ଭାବରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ହୋଇଛି ରହିଥାଏ । ସେଇଟି ଆବଶ୍ୟକ କରିପାରିବା ଲାଗି ଏକ ଅତ୍ୟୁପେକ୍ଷିତ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ-ପ୍ରତିଷ୍ଠାର ମୋଟେ କୌଣସି ପ୍ରୟୋଜନ ନ ଥାଏ । ବରଂ, ଏକ ଅବ୍ୟକ୍ତିକ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଆମେ ନିଜକୁ ଯେତିକି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ନିୟୋଜିତ କରି ଦେଇପାରୁ, ଆମ ଭିତରେ ସେହି ଭୂମିକାଟି ତଦ୍ୱାରା ସେତିକି ଅଧିକ ଦଳ ଏବଂ ସେତିକି ଅଧିକ ସ୍ୱସ୍ୱତା ଅର୍ଜନ କରିଥାଏ । ମାତ୍ର ଖାସ୍ ଏହି ଭୂମିକାଟିରେହିଁ ଆମର ଯଥାର୍ଥ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ ଓ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱର ନିହିତ ହୋଇ ରହିଛି, କାରଣ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ବସ୍ତୁ ତଥା ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନୁଷ୍ୟଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ଓ ଅବିଭକ୍ତ ଭାବରେ ଅବସ୍ଥିତ ରହୁଥିବା ସେହି ଦିବ୍ୟ ପରମ ମୌଳିକତାକୁ ବ୍ୟକ୍ତି କରି ଆଣି ପାରିବା ଲାଗି ଏହାହିଁ ଆମର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପଦ୍ଧତି ଓ ଶକ୍ତି ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ ।

୮ ମଇ ୧୯୧୭

ମୋ' ମନୋକ୍ଷେପର କେଉଁ ଅସୁବିଧାଟିକୁ ମୁଁ ନିଜ
ଅନୁଭୂତି ଦ୍ଵାରାହିଁ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଭଲ ଭାବରେ
ଅଧ୍ୟୟନ କରି ପାରିବି ?

ଆମ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କ ଭିତରେ ଏପରି ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଅସୁବିଧା ରହିଥାଏ,
ଯାହାକୁହିଁ ଅନ୍ୟ ସବୁଗୁଡ଼ିକ ଗୁଲନାରେ ଅଧିକ କେନ୍ଦ୍ରସ୍ଥଳୀୟ ବୋଲି କୁହାଯାଇ
ପାରିବ । ଏହି ଜଗତରେ ଜଣେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ହସ୍ତାବରେ ଆମ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କର
ଯେଉଁ ଭୂମିକାଟିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବାର ଥାଏ, ଏହି ଅସୁବିଧାଟି ଆପେକ୍ଷିକ ଭାବରେ
ସେହି ଆଲୋଚନାଟିରୁ ଗୁଲ ହୋଇ ରହିଥାଏ । ଆଲୋଚନାଟି ଅଧିକରୁ ଅଧିକ
ଘନତାଯୁକ୍ତ, ଉଜ୍ଜ୍ଵଳ ଏବଂ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ହୋଇ ସମଗ୍ର ସୃଷ୍ଟି ଉପରକୁ ନିମ୍ନସ୍ଥାନରେ
ହୋଇ ଯାଉଥିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସେହି ଗୁଲଟି ମଧ୍ୟ ନିମ୍ନ ନିମ୍ନ ହ୍ରାସ ହୋଇ
ଆସୁଥାଏ ।

ଏହି ଅସୁବିଧାଟି ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତିର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏକ ଅଲଗା ପ୍ରକାରର
ଅସୁବିଧା, ଏବଂ ମୁଁ ଭାବୁଛି, ତାହାହିଁ ଆମର ସକଳ ଦୃଷ୍ଟି ଓ ସକଳ ପ୍ରୟାସକୁ
ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ କରି ପାରୁଥିବା ଉଚିତ । କାରଣ ଯେତେବେଳେ ଆମେ ଆମ ନିଜକୁ
ନିରୀକ୍ଷଣ କରି ଦେଖିବାର ଶକ୍ତିକୁ ଶିଖିଯିବା, ତେବେ ଆମେ ଏହି କଥାଟିକୁ
ମଧ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ପାଇବା ଯେ, ଆମର ପଥରେ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ହୋଇ ଠିଆ ହୋଇ
ପାରିବାର ଅନ୍ୟ ସବୁକିଛି ପଛରେହିଁ ସେଇଟି ପ୍ରକୃତରେ ଅସଲ ମୂଳ ହୋଇ
ରହିଛି ।

ତେଣୁ ଆଜି ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ମୁଁ ସନ୍ଧ୍ୟା ଭାବରେ ଏହି ପ୍ରକାରର ଗୋଟିଏ
ଅସୁବିଧାର ଆଲୋଚନା କରିବି ।

କେତେକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଅତିରିକ୍ତ ପରିମାଣରେ ଏକ ସ୍ଫର୍ଗସତେଜନତା
ରହିଛି, ଏବଂ ସେଇଟି ବାହ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ନିଜକୁ ପ୍ରକଟ କରି ନ ପାରିଥିବା
ସମୟରେ ପ୍ରକୃତରେ ଅଧିକ ଟାକ୍ତ ହୋଇ ରହିଥାଏ ॥ ଏହି ସ୍ଫର୍ଗସତେଜନତାକୁ
ଆମେ ସବେଗ୍ରସ୍ଥାୟ ଏକ ସ୍ଫର୍ଗସତେଜନତା ବୋଲି କହିବା ।

ଏକ ଅତ୍ୟନ୍ତ-ସ୍ୱୟଂଶ୍ରୀୟ ଉପାଦାନରୁଁ ସଂରଚିତ ଏହାର ଉତ୍ପତ୍ତି ହୋଇଥାଏ । ଯାହା ଅତିଶୟ ପରିମାଣରେ ବୁଦ୍ଧି ଦ୍ୱାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ପଡ଼ିଥାଏ । ସତ, ମାତ୍ର ବୁଦ୍ଧ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବାର ସେହି ମାତ୍ରାଟିର ଅନୁପାତରେ ଆଦୌ ସେତେଦୂର ଏକ ଅଧ୍ୟାୟ ସୋପାନକୁ ଉନ୍ନୀତ ହୋଇ ପାରି ନ ଥାଏ ।

ବିବର୍ତ୍ତନର ଏହି ସୋପାନଟିରେ ସଗ୍ର ଆପଣାକୁ ଅର୍ପଣ କରିଦେବା ଲାଗି ପ୍ରସ୍ତୁତ ଥାଏ, କାରଣ ତାହା ଆପଣା ବିଷୟରେ ଏକ ସଚେତନତା ଲଭ କରି ପାରିଥାଏ; ମାତ୍ର, ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଧାରଣା କରି ରହିବାର ପ୍ରତିଯୁକ୍ତି ଦ୍ୱାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ଏବଂ ଆପଣାକୁ ବୁଦ୍ଧି ଦ୍ୱାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ରଖିବାର ପର୍ଯ୍ୟାୟଟି ମଧ୍ୟ ଦେଇ ଯାଇଥିବାରୁ ସିଏ କେବଳ ଆଗ ଆପଣା ସହିତ ସମ୍ବନ୍ଧିତ କରିଛି ସବୁକିଛିକୁ ବିଚାର କରିବାରେ ଅଭ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ିଥାଏ ଏବଂ ଆପଣାକୁ ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅପଲଗ୍ନ ବ୍ୟକ୍ତିସଗ୍ର ବୋଲି ଭାବିବାର ଭ୍ରମଟିକୁ ନେଇ ପ୍ରାୟ ଶେଷସୀମା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚାଲିଯାଇଥାଏ ।

ଏଣୁ, ନିଜକୁ ସନ୍ଦିଗ୍ଧ ରହିବାର ନ ଦେଖିବା ତା' ଲାଗି ଅନେକ ସମୟରେ ଭାରି କଷ୍ଟପାଞ୍ଚ ହୋଇପଡ଼େ, ସେ ଆସେ ଅନୁଭବ କରୁଛି ତଥା ଭାବୁଛି ବୋଲି ନ ଦେଖିବାଟା ମଧ୍ୟ ଭାରି କଷ୍ଟକର ହୋଇଯାଏ । ଏବଂ, ଏହାର ଫଳସ୍ୱରୂପ, ତା' ମଧ୍ୟରେ ସ୍ୱତଃସ୍ପୃହୀତାର ଏକ ଅସ୍ୱାଦ୍ୟ ଫଳେ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୁଏ ଓ ତାହା ପ୍ରାୟ ଏକ ନିଷ୍ପ୍ରାଣତାରେ ବି ପର୍ଯ୍ୟବସିତ ହୋଇଯାଏ ।

ଆପଣାର ଏହି ଅନ୍ତରିକ୍ତ ସ୍ୱର୍ଗସଚେତନତାରେ ସଗ୍ର ବେଶ୍ ପୂଲକ ଅନୁଭବ କରୁଥାଏ; ଏକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୂକ୍ଷ୍ମ ଯନ୍ତ୍ରରୂପେ ସେ ଅତ୍ୟନ୍ତ କମଳାର ଭାବରେ ଏତେ ଟିକିଏ ସ୍ପନ୍ଦନରେ ମଧ୍ୟ ନିଜକୁ ଅନୁସ୍ପନ୍ଦିତ କରି ପକାଉଥାଏ । ତା'ର ପ୍ରକୃତରେ ଯାହା କରିବା ଉଚିତ, ସେହି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ନିଜକୁ ଆପଣା ଭିତରୁ ବାହାରକୁ କାଢ଼ି ନ ନେଇ ଏବଂ ଆପଣାର ନିଜ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ସତ୍ତାଟିକୁ ଭୁଲି ନ ଯାଇ ସିଏ ନିଜେ ନିଜ ଭିତରକୁ ପ୍ରତ୍ୟାହତ ହୋଇ ଚାଲିଯାଏ, ଏବଂ ତା'ପରେ କେବଳ ନିଜକୁହି ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ କରିବାରେ ଲାଗିଥାଏ । ନିଜରହି ବିଶ୍ଳେଷଣ କରୁଥାଏ ଏବଂ ନିଜର ସକଳ ମନନକୁ କେବଳ ନିଜର ବେଢ଼ାଟି ମଧ୍ୟରେ ସୀମାବଦ୍ଧ କରି ରଖିଥାଏ ।

ଏହିପରି ଭାବେ ଅନୁଶୀଳନ କରାଯାଉଥିବା ହେତୁ ଏକ ସ୍ୱବେଗପ୍ରଧାନ ଭାବମୟତାହିଁ ବୁଦ୍ଧି ପାଇବାରେ ଲାଗିଥାଏ । ତାହା ଆପଣାକୁ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ଶାନ୍ତ ଏବଂ ବିଶୋଧିତ କରିବାରେ ଲାଗିଥାଏ । ଏବଂ ସାଧାରଣ ଜୀବନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଦୁଃଖ ସହିବାର ଅବସରଗୁଡ଼ିକ ସୁଖ ଅନୁଭବ କରିବାର ଅବସରଗୁଡ଼ିକ ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ ସମୟରେ ଆତ୍ମସ୍ୱବାରୁ, ଭାବସଂକଳର ଏହିପରି

କ୍ରିଷ୍ଣାଶୀଳତାକୁ ଅନୁଭବ ଏବଂ ଅଧ୍ୟୟନ କରିବାର ପ୍ରୟୋଜନଟିରେ ମଧ୍ୟ ଏକ ନୂତନ ପ୍ରବୃତ୍ତି ଆସି ଦେଖାଦିଏ, ଦୁଃଖ ସହ୍ୟ କରିବା ସକାଶେ ଏକ ରୁଚିଗତ ଆକାଞ୍ଛା ଜନ୍ମଲାଭ କରେ, ଯଥାର୍ଥତା ତାହା ଏପରି ଏକ ଭାବବେଶମୟ ବିକାରରେ ପରିଣତ ହୁଏ, ଯାହାକୁ ଦୁଃଖ ସହ୍ୟ କରିବାର ମାଧ୍ୟମରେ କେବଳ ଏକ ସ୍ୱାର୍ଥାତ୍ମକ ବ୍ୟଞ୍ଜନ ଆଉ କିଛିହେଲେ କୁହାଯିବ ନାହିଁ । ତାହା ଯେତେ ବିଶୋଧିତ ଭାବରେ ଆପଣାକୁ ସମ୍ବରଣ କରି ରଖିଥିଲେହେଁ ଯାହାକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅନିଷ୍ଟକାଞ୍ଚା ଗୋଟିଏ ପ୍ରକାରର ଅହଂକେନ୍ଦ୍ରିକତା ବ୍ୟଞ୍ଜନ ଆଉ କିଛିହେଲେ କଦାପି କୁହାଯିବ ନାହିଁ ।

ରୂମେ ଜୀବନରେ ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ ହାସଲ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛ, ଯାହାକୁ ରୂମ ଜୀବନର ଲକ୍ଷ୍ୟରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରୁଛ, ଯେତେବେଳେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ଦୁଃଖକୁ ରୂମେ ନିଜ ଆଡ଼କୁ ଆକର୍ଷିତ କରିନେଇ, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ନିଜେ ଆଦରିନେଇ ତାହାକୁ ଏକ ସମଞ୍ଜସତାରେ ପରିଣତ କରିଦେବାକୁ ନିଜ ଜୀବନର ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ରଖି ଏବଂ ତାହାକୁ ନିଜ ଅନ୍ତଃସଂଗୋହିତ ମାଧ୍ୟମ ତଥାପି ଅଯଥାର୍ଥ ସ୍ତରରେ ରହିଥିବା ଏକ ଗୋପନରେ ପରିଣତ କରି ଦୁଃଖ ସହ୍ୟ କରିବାର ଏହି ପ୍ରୟୋଜନଟି ସହିତ ନେଇ ଯଦି ମିଶାଇ ଦିଅ, ତେବେ ବ୍ୟାବହାରିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ତା'ର ପରିଣାମଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ବିପଜ୍ଜନକ ହେବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରେ ।

କିନ୍ତୁ ପ୍ରକୃତ କଥା ହେଉଛି ଯେ, ଅପରି ସମ୍ଭରେ ଏହି ଜ୍ଞାନ ଯଥାର୍ଥରେ ଭାରି ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ରହିଥାଏ, କାରଣ ରୂମେ ଏହି କଥାଟିକୁ ଆଦୌ ଜାଣି ନ ଥାଏ ଯେ, କାହାର ଦୁଃଖ ବାହାରକୁ ଯେତେ ଯନ୍ତ୍ରଣାଦାୟକ ବୋଧ ହେଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ, ସେଥିରେ କୌଣସି ପ୍ରକାର ଆଗ୍ରହ ଓ ଆକୃଷ୍ଟ ହୋଇ ନ ପଡ଼ିବ । ଆପଣା ଭିତରେ କୌଣସି ପ୍ରକାର ଯନ୍ତ୍ରଣାବୋଧକୁ ସ୍ଥାନ ନ ଦେବା ବା ରୂମ ନିଜର ସ୍ୱରାଜ୍ୟ ଏବଂ ପ୍ରଶାନ୍ତରେ ଆଦୌ କୌଣସି ବ୍ୟାପାତ ସୃଷ୍ଟି ନ କରିବାକୁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ଦୁଃଖର ଲାଘବ କରିବାର ଓ ଏହି ସମ୍ଭାରରେ କିଛି ଦୁଃଖର ନିରାକରଣରେ ସହାୟକ ହେବାର ଏକମାତ୍ର ଉପାୟ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇ ପାରିବ । ସୁନନ୍ଦ ରୂମେ ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟଟିର ସମ୍ପାଦନ କରିବାକୁ ଯାଉଛ, ସେଇଟି ମଧ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିକେନ୍ଦ୍ରିକତାର ନାନା ରୂପ ଦ୍ୱାରା ଆଚ୍ଛନ୍ନ ହୋଇ ରହିଥାଏ । ତେଣୁ ସତ୍ତ୍ୱାତ ଦୁଃଖ ଓ ଯନ୍ତ୍ରଣାକୁ ନିଜ ଉପରକୁ ଟାଣି ଆଣିଲେ କଦାପି ଦୁଃଖର ନିରାକରଣ ହେବ ନାହିଁ, କାରଣ ଏପରି କରି ରୂମେ କଦାପି ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଦୁଃଖର ନିରାକରଣ କରିପାରିବ ନାହିଁ । ଏହି ନିରାକରଣର ପ୍ରକୃତ ଉପାୟ ହେଉଛି ଯେ ସମସ୍ତଙ୍କ ଭିତରେ ଥିବା ସକଳ ଦୁଃଖ ସହିତ ରୂମେ ଏକ ଏକାତ୍ମକତା ଅର୍ଜନ

କରିବ, ସେହି ଦୁଃଖଟି ମଧ୍ୟରେ ଓ ଦୁଃଖୀ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ଭିତରେ ରୂପେ ଆଲୋକ ଏବଂ ପ୍ରେମର ଏକ ଗଳ ପ୍ରାୟ ହୋଇ ରହିଥିବ । ତାହାହିଁ ଏକ ଗଣ୍ଡର ବୋଧଶକ୍ତିର ଉତ୍ତମ କରାଇ ଆଣିବ, ଆଶା, ବିଶ୍ୱାସ ଏବଂ ଶାନ୍ତିର ଉନ୍ନେଷ କରାଇ ଆଣିବ ।

ଏହି କଥାଟିକୁ ଉତ୍ତମରୂପେ ବୁଝି ନ ପାରିଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରୂପ ସଂଗ୍ରହରେ ତ୍ୟାଗର ବୋଧଟିକୁ ଅନୁଭବ କରିବାର ଏକ ଆକାଂକ୍ଷା ସବୁବେଳେ ଜିଇକରି ରହିଥିବ, ଏବଂ, ଏଥିଲାଗି ଗୋଟିଏ ସୁଯୋଗ ଆସି ପଡ଼ିଥିଲା । ମାତ୍ରକେ, ଏଇଟି ବିଷୟରେ ରୂପେ ଆସୁଥିବା ହୋଇପାରି ନ ଥିବାରୁ ଏବଂ ଏହି ତ୍ୟାଗଟି ଲାଗି ରୂପର ପ୍ରକୃତରେ ଏକ ବାସନା ରହିଥିବାରୁ, ତାହା ଏକ ଭବପ୍ରବଣତା ଏବଂ ଅବଦେଶିତାରେ ପରିଣତ ହୋଇଯିବ, ଏବଂ ସେଥିରୁ ଏପରି ଅସନ୍ନ ପ୍ରମାଦମାନ ଜନ୍ମଲାଭ କରିବ, ଯାହାର ପରିଣାମ ଅନେକ ସମୟରେ ଭାବି ଭୟାବହ ହୋଇ ପଡ଼ିବ । କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ସେହିପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଚିନ୍ତା କରିବାର ଏକ ଅଭ୍ୟାସ ରୂପର ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ, କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ରୂପର ଏହି ଚିନ୍ତାଟି ମଧ୍ୟ ପ୍ରୟୋଜନତଃ ପୂର୍ବାଗ୍ରହପୁତ୍ର ହୋଇ ରହିଥିବ । କାରଣ, ଦୁଃଖ ଅନୁଭବ କରିବା ପାଇଁ ରୂପ ଭିତରେ ରହିଥିବା ଏକ ଆଗ୍ରହ ଦ୍ୱାରା, ଏକ ଯନ୍ତ୍ରଣାଦ୍ୱାରା ତ୍ୟାଗସ୍ୱୀକାରକୁ ଆଣି ରୂପ ନିଜ ଉପରେ ଲଦି ଦେବାର ଏକ ସୁଯୋଗ ଲାଭ କରିବାର ବାସନାଟି ଦ୍ୱାରାହିଁ ରୂପର ଯାଦବତ୍ୱ ଚିନ୍ତା ଆଗରୁ ଆଜିକୁ ହୋଇ ରହିଥିବ ।

ତେଣୁ, ସଚେତନ ଭାବରେ ହେଉ ବା ନ ହେଉ, ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ମଙ୍ଗଳ ଲାଗି ଆପେ କୌଣସି ତ୍ୟାଗସ୍ୱୀକାର କରିବା ପରିବର୍ତ୍ତେ, ରୂପେ ତ୍ୟାଗସ୍ୱୀକାର କରିବାର ପୁଣିକୁ ଲାଭ କରିବା ସକାଶେହିଁ ସେହି ତ୍ୟାଗଶକ୍ତିକୁ ସ୍ୱୀକାର କରୁଥିବ । ଏହି କଥାଟି ପ୍ରକୃତରେ ଭାବ ନିରର୍ଥକ, ଭାବି ଯୁକ୍ତିହୀନ; ଏବଂ ଏଥିରେ କାହାର ଆଦୌ କୌଣସି ମଙ୍ଗଳ ହେବ ନାହିଁ ।

କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟର ତାତ୍କାଳିକ ପରିଣାମ କ'ଣସବୁ ହେବ, ସେହି କଥାଟି ନ ଜାଣିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ଏବଂ ସନ୍ଦେହ ହେଲେ, ଦୂର ଭବିଷ୍ୟତରେ ମଧ୍ୟ ତାହାର ପରିଣାମ କ'ଣ ହେବ, ତାହା ନ ଜାଣିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ଏବଂ, ଯେତେ କଷ୍ଟକୁ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ, ତଦ୍ୱାରା ଯେ ପରିଣେଷରେ ଏହି ପୃଥିବୀର ପୁଣିରେ କଷ୍ଟକୁ ବୃଦ୍ଧିପାଦନ ବି ହେବ, ସେହି କଥାଟି ଦେଖି ପାରୁ ନ ଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେହି କାର୍ଯ୍ୟକୁ କଦାପି ଭଲ କାର୍ଯ୍ୟ ବୋଲି କୁହାଯିବ ନାହିଁ; ସେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେହି କାର୍ଯ୍ୟଟିରେ ହାତ ଦେବା ବି ଉଚିତ ହେବ ନାହିଁ । ମାତ୍ର, କୌଣସି କଥାରେ ଏକ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ବିଚାର

କରିବା ଲାଗି ସମର୍ଥ ହେବା ପୂର୍ବରୁ, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଅଗ୍ରରୂପ ଦ୍ଵାରା ସେହି ବିଶ୍ଵରଚି ଯେପରି ବ୍ୟାହତ ହୋଇ ନ ପଡ଼େ, ସେକଥା ଅବଶ୍ୟ ଦୈନିକାକୁ ପଡ଼ିବ । ଅର୍ଥାତ୍ ନିଜକୁ ସେଥିଲାଗି ନିରାସକ୍ତ ଓ ନିର୍ଲିପ୍ତ କରି ରଖିବାକୁ ହେବ ।

ଆପଣାର ଅନୁଭବଶକ୍ତିକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ନଷ୍ଟ କରିଦେଇ ଯେଉଁ ନିରାସକ୍ତ ଅର୍ଜନ କରାଯାଏ, ଏଠାରେ ମୋଟେ ସେହି ନିରାସକ୍ତର କଥା କୁହାଯାଇ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଅନ୍ୟ ଲାଗି ଦୁଃଖ ସହ୍ୟକାର ଆଗ୍ରହଟିକୁ ଯେଉଁ ନିରାସକ୍ତ ବଲୁପ୍ତ କରି ଦେଇପାରିବ, ମୁଁ ଏଠାରେ ତାହାର କଥା କହୁଛି ।

ଏଥିରୁ ରୂପେମାନେ ଏହିକଥା ବୁଝିବ ଯେ ଅନ୍ତତଃ ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗଟିରୁ ମୁଁ କୌଣସି ଅନୁଭବ ଶକ୍ତି ନ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ବହୁଷ୍ଟ କରି ରଖୁଛି; ଯେଉଁମାନେ ଏପରି ଉପାଦାନରେ ଗତା ହୋଇଥାନ୍ତି ଯେ ତାହା ତଥାପି ଭାରି ଅଶୋଧିତ ଅବସ୍ଥାରେ ରହିଥାଏ, ଆଦୌ କୌଣସି ଅନୁଭବଶକ୍ତି ତାହା ଭିତରେ ନ ଥାଏ, ଯେଉଁମାନେ କୌଣସି ଦୁଃଖ ସହ୍ୟ କରିବା ଲାଗି ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ନ ଥାନ୍ତି, ଏବଂ ସେଥିଲାଗି ସେମାନେ କେବେହେଲେ କୌଣସି ଦୁଃଖ ଅନୁଭବ କରିନ୍ତି ନାହିଁ । ଏଠାରେ ମୁଁ ସେମାନଙ୍କ କଥା ମୋଟେ କହୁ ନାହିଁ ।

ମାତ୍ର ଯେଉଁମାନେ ଆପଣାର ଅନୁଭବ କରିବା ଶକ୍ତିକୁ ଅନେକ ଦୂର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିକଶିତ କରି ଆଣିଥାନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ବିଷୟରେ ଏହି କଥା କୁହାଯାଇ ପାରିବ ଯେ ଦୁଃଖ ସହ୍ୟକାର ଲାଗି ସେମାନଙ୍କର ସେତିକି ଆଗ୍ରହ ରହିଥାଏ, ତାହାହିଁ ସେମାନଙ୍କର ଅସ୍ଫୁର୍ଣ୍ଣତାଟିକୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ସେତିକି ସ୍ପଷ୍ଟ ଦେଉଥାଏ ।

ବସ୍ତୁତଃ, ଏକ ଯଥାର୍ଥ ତୈତ୍ୟସ୍ଥ ଜୀବନ ଗୋଟିଏ ସତ୍ତ୍ଵ ଭିତରେ ଏକ ସ୍ଥିରବସ୍ଥା ଓ ଏକ ପ୍ରସନ୍ନ ପ୍ରଣାଳୀ ଦ୍ଵାରାହିଁ ଆପଣାକୁ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତ କରି ଦେଉଥାଏ ।

ତେଣୁ, ଦୁଃଖ ଅନୁଭବ କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେହିଁ ଆମେ ତାହାକୁ ଆମ ଭିତରେ ରହିଥିବା ଏକ ଦୁର୍ବଳତାରହିଁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସ୍ୱକଳା ବୋଲି ଜାଣିବା; ସେହି ସ୍ଥାନଟି ଯେ ଆମଠାରୁ ଏକ ବୃହତ୍ତର ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ପ୍ରସ୍ତାପ ଲାଗି ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଛି, ଆମେ ସେହି କଥାଟିକୁ ଜାଣିବା ।

ତେଣୁ, ଆମ ଭିତରେ ଦୁଃଖ ପାଇବା ସକାଶେ ଏହି ଯେଉଁ ଆକର୍ଷଣଟି ରହିଛି, ସେଇଟିର ନିରାକରଣ କରିବାକୁ ହେଲେ ଆମକୁ ଆମ ଦୁଃଖଭୋଗରୁକ୍ତକ ପରିରେ ରହିଥିବା ବହୁବିଧ କାରଣରୁକ୍ତକର ଅବିଚ୍ଛେଦନ ଏବଂ ସ୍ପଷ୍ଟ ଅସ୍ପଷ୍ଟାଶକ୍ତିକୁ ମଧ୍ୟ ଭଲକରି ବୁଝିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ଏବଂ, ତ୍ୟାଗକରିବା ଲାଗି—ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ କେବଳ ତ୍ୟାଗ ପାଇଁହିଁ ତ୍ୟାଗକରିବା ଲାଗି, ତାହାର ପରିଣାମରେ ଆଦୌ କୌଣସି ଉପକାଶ ଫଳ ମିଳିବ

କି ନାହିଁ; ସେଥିଲାଗି କିଛି ବିଚାର ନ କରି, -- ଆମ ଭିତରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅତିଶକ୍ତ ଏବଂ ହାସ୍ୟାସ୍ତର ଭାବରେ ରହିଥିବା ବାସନାଟିର ନିରାକରଣ କରିବା ସକାଶେ ଆମକୁ ଅବଶ୍ୟ ଏହି କଥାଟିକୁ ବୁଝାଇବାକୁ ହେବ ଯେ ଆପଣାର ସ୍ୱର୍ଗସଚେତନତାଟି ଦ୍ୱାରା ଯଦି ଆମକୁ ଯାବତୀୟ ମାନବିକ କଷ୍ଟଭୋଗ ସହ୍ୟ ଆପଣାକୁ ସମ୍ଭବ କରି ରଖିବାକୁ ପଡ଼େ, ତେବେ ସେହି ଦୁଃଖଗୁଡ଼ିକର ଉଦ୍‌ଗମ ହେଉ ହେଉଛି ସେଗୁଡ଼ିକର ନିରାକରଣ ନିମନ୍ତେ ଆମକୁ ପ୍ରକୃତରେ ଯଥେଷ୍ଟ ପରିମାଣରେ ସଦାସତର୍କ ଏବଂ ବିବେଚନାଳୀ ହୋଇ ବି ରହିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଆପଣାର ଦୃଷ୍ଟିକୁ ପରିଷ୍କାର କରି ଦେଖିଲେ ଆମେ ଭଲକରି ବୁଝିପାରୁ ଯେ ଏଗୁଡ଼ିକ ବିଶୁଦ୍ଧ ଭାବରେ କେବଳ କଲ୍ୟାଣପ୍ରସୂତ ବୋଲିହିଁ ଦୃଷ୍ଟିହୋଇବ ହେବ ।

କାରଣ, ଏହି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ବିଚାରକରି ଦେଖିଲେ, ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାର ଏକମାତ୍ର ଉପାୟ ହେଉଛି ଯେ ଆମେ ସେମାନଙ୍କ ଦୁଃଖଭୋଗର ସମ୍ମୁଖରେ ଏକ ଅବିଚଳ ଏବଂ ସ୍ଥିରହାସ୍ୟ ପ୍ରଶାନ୍ତିଭାବକୁହିଁ ଉତ୍ତୋଳିତ କରି ଧରିବାକୁ ସମର୍ଥ ହେବା ଏବଂ ସେହି ପ୍ରଶାନ୍ତିଭାବକୁହିଁ ଯେକୌଣସି ମନୁଷ୍ୟ ପକ୍ଷରେ ସେହି ପରମ ନୈଷ୍ୟକ୍ରିକ ପ୍ରେମଶକ୍ତିର ଉଚ୍ଚତମ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ ।

ସର୍ବଶେଷରେ, ମୁଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଯେଉଁ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତଟି ବିଷୟରେ ରୂପମାନଙ୍କୁ କହୁଥିଲି, ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଅପେକ୍ଷା ଏଇଟିର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆହୁରି ଅଧିକ ଭାବରେ, ଆମକୁ ଏକ ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ ସତ୍ୟରୂପେ ସ୍ମରଣ ରଖିବାକୁ ପଡ଼ିବ ଯେ, ଆମର କାର୍ଯ୍ୟ-ଗୁଡ଼ିକରେ ଖାଲି ଆପଣାକୁ ଭୁଲିଗଲେ ଯେ ଯଥାର୍ଥ ନୈଷ୍ୟକ୍ରିକତା ହାସଲ ହୋଇଯିବ, ସେକଥା ଆଦୌ ନୁହେଁ; ଆମେ ଯେ ଆପଣାକୁ ପ୍ରକୃତରେ ଭୁଲିଗଲୁ, ଏହି ବିଷୟରେ ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ସଚେତନ ନ ହେବାକୁହିଁ ଅସଲ ନୈଷ୍ୟକ୍ରିକତା ବୋଲି କୁହାଯିବ ।

ଫଳେଷରେ କହିଲେ, ଯଥାର୍ଥ ଭାବରେ ନୈଷ୍ୟକ୍ରିକ ହୋଇପାରିବାକୁ ହେଲେ, ଆମେ ଯେ କେତେବେଳେ କପରି ନୈଷ୍ୟକ୍ରିକ ହେଉଛୁ, ସେହି ବିଷୟରେ ଆମର ଆଦୌ କୌଣସି ନିଦାହିଁ ରହିବ ନାହିଁ ।

ଏବଂ ତା'ପରେ ସେହି କାର୍ଯ୍ୟଟି ପ୍ରକୃତରେ ଏକ ପ୍ରଶସ୍ତୁତ ସ୍ୱତଃସ୍ପୃଶ୍ଯତା ଦ୍ୱାରା ସମ୍ପାଦିତ ହୋଇ ପାରିବ, ଆପଣାର ଯାବତୀୟ ପରିପୁର୍ଣ୍ଣତା ସହ୍ୟ ସମ୍ପାଦିତ ହୋଇ ପାରିବ ।

୪ ଜୁନ ୧୯୧୭

ଆମ ବୈଠକଗୁଡ଼ିକୁ ଆହୁରି ଅଧିକ ଫଳଦାୟକ କରିବା
ପାଇଁ ଆମେ କ'ଣ କରିପାରିବା ?

ଏପରି ଅନେକ ଗୋଷ୍ଠୀ ଅଛନ୍ତି, ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକ କି ଗଢ଼ା ହେବାର ସ୍ବାୟ-
ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ କୁଆଡ଼େ ଭାଙ୍ଗିଯାଆନ୍ତି ଓ ଅନ୍ତର୍ହିତ ହୋଇଯାଆନ୍ତି;— ତନେ ଆମେ
ସେହିଭଳି ଗୋଷ୍ଠୀଗୁଡ଼ିକ ବସୟରେ ଆଲୋଚନା କରୁଥିଲୁ । ଏହିସବୁ ଗୋଷ୍ଠୀର
ସମ୍ବନ୍ଧ ଭିତରେ ଯେଉଁସବୁ ପରମ୍ପରାଗତ, କୃତ୍ରିମ ଏବଂ ଯଥେଚ୍ଛାରୁଣ୍ଣ ବ୍ୟାପାର-
ଗୁଡ଼ିକ ଆସି ପ୍ରବେଶ କରିଥାଏ, ସେହି କାରଣରୁହିଁ ଏଗୁଡ଼ିକର ଏଡ଼େ ଶୀଘ୍ର କ୍ଷୟ
ଘଟିଥାଏ ବୋଲି ଆମର କଥା ପଡ଼ିଥିଲା ।

ବସ୍ତୁତଃ, ଜଣକର ଅଥବା କେତେଜଣଙ୍କର ମୁଣ୍ଡଭିତରେ ଏକ ଗୋଷ୍ଠୀ
ବସୟରେ ଯେଉଁ ଆଦର୍ଶ ଗୁପ୍ତ ରହୁଥାଏ, ତାହାକୁହିଁ ଭିତ୍ତି କରି ଗୋଷ୍ଠୀଗୁଡ଼ିକ
ଗଢ଼ିଉଠିଥାନ୍ତି । ସେହି ଗୁପ୍ତ ବା ସ୍ବତଃ ଚିତ୍ତଦୃଷ୍ଟିରୁ ଅନେକ ସମୟରେ ଭାବ
ବଢ଼ିଆ ହୋଇ ଉଠିବାର ହୋଇଥାଏ ସ୍ବଳ, ମାତ୍ର, ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ମିଶି ଗୋଷ୍ଠୀ-
ଟିଏ ଗଢ଼ନ୍ତି, ସେହି ସ୍ବତଃ ସେବସୟରେ ଆଦୌ କୌଣସି ବିଚାର କରି ନ ଥାଏ ।
ଏହିସବୁ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କେତେ କେତେ ଅସୁବିଧା ଏବଂ ଦୁର୍ଘଟଣା ରହୁଥାଏ
ଏବଂ ସେହିମାନଙ୍କ ଦ୍ବାରାହିଁ ତ ଯେକୌଣସି ଗୋଷ୍ଠୀର ଜୀବନ୍ତ କୋଷଗୁଡ଼ିକ
ଉଠିବାର ହୋଇଥାଏ ।

ମୋ' ନିଜ ମତରେ, ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଅଥବା ସ୍ବାୟତ୍ତକ କୌଣସି ପ୍ରକାର ସଶକ୍ତ
ମଧ୍ୟ କେବଳ ଖିଆଲ ଦ୍ବାରା ପ୍ରଶୋଦ୍ଧିତ ହୋଇ ଆଦୌ କୌଣସି ଆକାର ଦିଆଯାଇ
ପାରିବ ନାହିଁ । ଗୋଟିଏ ଗୋଷ୍ଠୀର ଆକାରକୁ ଆମେ ସେହି ଗୋଷ୍ଠୀଟିକୁ ଗଠିତ
କରିଥିବା ଉପାଦାନଗୁଡ଼ିକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ପ୍ରତିଫଳିତ କରୁଥିବା ଏକ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି
ବୋଲୁଛି କହିପାରିବା ।

ଗୋଷ୍ଠୀଟିଏ ଗଠନ କଲାବେଳେ ଆମେ ଗୋଷ୍ଠୀଗଠନର ଏହି ଅସଲ
ନିୟମଟି ଉପରେ ଦୃଷ୍ଟି ଦେଇ ନ ଥାଉ, ଏବଂ ସେହି କାରଣରୁହିଁ ଗୋଟାକ ପରେ
ଗୋଟାଏ ଗୋଷ୍ଠୀ ଗଢ଼ା ହେବାରେ ଲାଗିଥାଏ ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକର ସଂଖ୍ୟା ବ
ଅସୁମାର ହେବାରେ ଲାଗିଥାଏ । ଏବଂ ନିୟତିନିୟମ ଭାବରେ ସବୁଗୁଡ଼ିକ ସେହି

ଗୋଟିଏ ଦଶାକୁହଁ ପ୍ରାପ୍ତ ହୁଅନ୍ତି, ସେମାନେ ଅତୀତ ଭଲ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ହୋଇ ଯାଆନ୍ତି । କାରଣ, ସ୍ବାଭାବିକ ବୁଦ୍ଧି, ବିକାଶ ଏବଂ ସଂସ୍କାରର ସମର୍ଥ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଜୀବନ୍ତ ସମୁଦ୍ର ହୋଇ ରହିବା ପରିବର୍ତ୍ତେ ସେଗୁଡ଼ିକ କେବଳ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଜୀବନଶୈଳୀ ସମ୍ପର୍କିତ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି ଏବଂ ଅଗ୍ରଗତିର ଯାବତୀୟ ସମ୍ଭାବନାକୁ ହରାଇ ବସନ୍ତି ।

ଏହି ନିୟମଟି ପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ରଖିବାକୁ ଆମେ ପ୍ରଥମରୁ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲୁ ଏବଂ ଆମ ସ୍ବତନ୍ତ୍ର ଗୋଷ୍ଠୀଟି ତିଷ୍ଠିରହୁ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାର ସୂଚନାତ୍ମକ ଉପରେ ଯଥାର୍ଥ ସମୟ ଆସିବାପୂର୍ବରୁ କୌଣସି ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଗ୍ରହଣ କରିବାରୁ ନବୃତ୍ତି ହୋଇ ରହିବାକୁ ମଧ୍ୟ ଆମେ ଅତି ସାବଧାନତାର ସହକାରେ ଠିକ୍ କରିଥିଲୁ । ଆମ ଗୋଷ୍ଠୀଟି ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜନ୍ମିତ ହୋଇ ନାହିଁ, ତାହାର ଗର୍ଭାବସ୍ଥା ହୁଏତ ଆରମ୍ଭମାସି ହୋଇଛି । ଏହାର କାର୍ଯ୍ୟକାରୀତା ସକାଶେ କୌଣସି ନିୟମମାନ ବାଧ୍ୟକରି ରଖିବା ପୂର୍ବରୁ ଆମେ ସେହି ଭୂଗତିକୁ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଆକାର ନେବାକୁ ଓ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଧୀର ଭେରେ ଚଳଣିତ ହେବାକୁ ନିଶ୍ଚୟ ସମୟ ଦେବା ।

ତେଣୁ, କୌଣସି ଗୋଟିଏ ପୁରାତତ୍ତ୍ବ ଯୋଜନା ଅନୁସାରେ ଆମ ବୈଦିକଗୁଡ଼ିକୁ ସଂଗଠିତ କରିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରିବା ଅଥବା ଏ ବ୍ୟକ୍ତିର ସେ ବ୍ୟକ୍ତିର କିଂବା ଏପରିକି ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର ଆଦର୍ଶଟିକୁ ଅନୁସରଣ କରି ଚାଲିବାଟାକୁ ମୁଁ ପ୍ରକୃତରେ ଭାବି ବସନ୍ତନକ ବୋଲି ଭାବୁଛି । ଏପରି କଲେ ଆମେ କେତେଟା ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଦେଇ ତିଆରି ହୋଇଥିବା ନାନା କୃତ୍ରିମ ଗଠନ ଓ ସଂଗଠନ ଭିତରେ ଆସି ଛନ୍ଦ ହୋଇଯିବା, ଏବଂ, ଯେଉଁ ଅନୁଷ୍ଠାନଗୁଡ଼ିକ ଆପଣାର ଏକ ସ୍ବାଭାବିକ ସ୍ବାଭାବିକତା ଅନୁସାରେ ବିକାଶ ଲାଭ କରିନ୍ତି ଏବଂ ସଂସ୍କାରମାନଙ୍କର ନାନାବିଧ ପ୍ରବୃତ୍ତିଗୁଡ଼ିକୁ ଏକାଠି ଗୋଟିଏ ନିୟମରେ ବାନ୍ଧି ସେହି ଅନୁସାରେ ପରିଚାଳିତ ହେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିନ୍ତି, ଆମେ ସେହି ଅନୁଷ୍ଠାନଗୁଡ଼ିକଠାରୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶୀଘ୍ର ଧୂସପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଯିବା ।

ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ ଆମର ବୈଦିକଗୁଡ଼ିକରେ ଏକ ଅଗ୍ରଗତି ଅବଶ୍ୟକ ଅଟେ, କାରଣ, କେବଳ ତାହାର ଦ୍ଵାରାହିଁ ସେଗୁଡ଼ିକ ଅବଜ୍ଞାନ ଭାବରେ ବଞ୍ଚିରହିଥାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ସେହି ବୈଦିକଗୁଡ଼ିକ ଆମ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କ ସକାଶେ ବି ଅଗ୍ରଗତି କରିବାର ସୁଯୋଗଟିକୁ ଆଣି ଯୋଗାଇ ଦେଉଥିବେ,—କେବଳ ଏକଥା ହୋଇପାରିଲେ ଯାଇ ସେଗୁଡ଼ିକର ବି ଅଗ୍ରଗତି ହୋଇପାରିବ ।

କାରଣ ସେହି ବୈଠକଗୁଡ଼ିକର ଅନ୍ତରାଳରେ ଆନ୍ତରିକତା ଓ ଗଣ୍ଡାବତୀ
ରହୁ ବୋଲି ଯଦି ଆମେ ଇଚ୍ଛା କରୁଥବା, ତେବେ ତାହା ଆମ ନିଜର ଅନ୍ତରାଳ
ଉପରେ ମଧ୍ୟ ନିଶ୍ଚୟ ନିର୍ଭରଶୀଳ ହୋଇ ରହିବ ।

ଯଦି ଆମେ ସମସ୍ତେ ବୃତ୍ତନ୍ତର ଜ୍ଞାନ ତଥା ପ୍ରଜ୍ଞା ଲାଗି ଏକ ପ୍ରତ୍ୟାପ୍ତ
ଆକାଂକ୍ଷା ରଖି ଏଠାକୁ ଆସିପାରୁବା, ତେବେ ଆମେ ଏଠାରେ ଏକ ମନନମୟ
ପରିବେଶ ନିଶ୍ଚୟ ସୃଷ୍ଟି କରିପାରିବା । ସେହି ପରିବେଶକୁ ମୁଁ ଏକ ଧର୍ମାନୁପ୍ରେରିତ
ପରିବେଶ କହିବାକୁ ଅଧିକ ପସନ୍ଦ କରିବି, ଏବଂ ସେହି ପରିବେଶଟି ଆମର ଆତ୍ମ-
ପରୀକ୍ଷିତା ଲାଗି ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଅନୁକୂଳ ହୋଇ ରହିପାରିବ ।

ଗୁଡ଼ିଏ ଶାନ୍ତିକ ଆଲୋଚନା ଏବଂ ଚର୍ଚ୍ଚା ଅପେକ୍ଷା ଏକ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ
ପରିବେଶଟି ଏକ ଅନେକ ଅଧିକ ବଡ଼ ସହାୟତାରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥାଏ ; ଆମ
ଭିତରେ ଆମେ ସହଜ କରୁଥବା ସୁନ୍ଦର ଭାବନାଗୁଡ଼ିକ ନାନା ଭିତର ଅନୁ-
ଭବରେ ଉବୁଟାଇ ନେବା ପାଇଁ, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଆହୁରି ଅଧିକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅନୁଭୂତି ଏବଂ
ଅଧିକ ଉଦାର ନାନା କାର୍ଯ୍ୟରେ ପରିଣତ କରିନେବା ପାଇଁ ଯଦି ଆମର ଏକ
ଅଦମ୍ୟ ଇଚ୍ଛା ମଧ୍ୟ ରହି ନ ଥାଏ, ତେବେ ସେହି ସୁନ୍ଦର ଭାବନାଗୁଡ଼ିକ ଆମର
ଆଦୌ କୌଣସି ଅନ୍ତରାଳ ସଫା କରିବ ନାହିଁ ।

ତେଣୁ, ଆମର ଏହି ବୈଠକଗୁଡ଼ିକରେ ଉନ୍ନତସାଧନ କରିବାକୁ ହେଲେ
ସର୍ବପ୍ରଥମ ସର୍ତ୍ତ ରୂପେ ଆମକୁ ଆପଣାର ଉନ୍ନତତାକୁ ସାଧନ କରିବାକୁ ହେବ ।

ଯଦି ଆମ ଦିବ୍ୟପ୍ରଗତି ସହିତ ଆମେ ସମ୍ବନ୍ଧ ହୋଇପାରିବା ଓ ତାହାର
ତେଜନାଟି ସହିତ ଆପଣାର ତେଜନାକୁ ମଧ୍ୟ ଏକାତ୍ମକ କରି ରଖିପାରିବା,
ତେବେ ଆମ ଗୋଷ୍ଠୀଟି ଭିତରେ ବି ନିଶ୍ଚୟ ଏକତା ରହିବ । ଯଦି ଆମେ ଆମର
ବୁଦ୍ଧିଜ୍ୟୋତିଷ ସାମର୍ଥ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ଆଲୋକିତ ଏବଂ ସମ୍ଭାଷିତ କରିପାରିବା, ତେବେ
ଆମର ଗୋଷ୍ଠୀଟି ଭିତରେ ମଧ୍ୟ ସେହି ଆଲୋକଟିର ପରୀପ୍ରକାଶ ଘଟିବ । ଆମେ
ଯଦି ନୈବ୍ୟକ୍ରମ ପ୍ରେମକୁ ଆମର ସମ୍ମୁଖ ମଧ୍ୟରେ ଭେଦ ରହିବା ଲାଗି ବାଟ
ଗୁଡ଼ିକଦେବା, ତେବେ ଆମର ଗୋଷ୍ଠୀଟି ଦେହରୁ ମଧ୍ୟ ସେହି ପ୍ରେମ ବିଚ୍ଛୁରିତ ହୋଇ
ପାରିବ । ଏବଂ, ସର୍ବଶେଷରେ ଯଦି ଆମେ ନିଜ ଭିତରେ ଶୃଙ୍ଖଳା ଆନୟନ କରି
ପାରିବା, ତେବେ ଆମର ଗୋଷ୍ଠୀଟି ମଧ୍ୟ ଆପଣାପ୍ରାୟ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ହୋଇ ରହିବ,
ସେତେବେଳେ ତାହାର ଗଠନରେ ଆଉ ଯଥେଚ୍ଛାଶୃଙ୍ଖଳା ଭାବରେ କୌଣସି
ଦୃଢ଼ସେପ କରିବା ଲାଗି ଆମ ଲାଗି ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରସ୍ତୋତନ ନହିଁ ହେବ ନାହିଁ ।

ସଂକ୍ଷେପରେ କହିଲେ, ଗୋଷ୍ଠୀରୂପୀ ଯେଉଁ ସମସ୍ତ ଆକାରଟିକୁ ଆମେ
ଗଠନ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛୁ, ଆମେ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ତାହାର ଭିତରେହିଁ ଗୋଟିଏ

ଗୋଟିଏ ଜୀବନ୍ତ କୋଷ'କୁ ହୋଇ ରହିବା । ଏବଂ, 'ଆମେ ଏହି କଥାଟିକୁ କେବେହେଲେ ଭୁଲିଯିବା ନାହିଁ ଯେ ଏହି ବ୍ୟକ୍ତିକୋଷଗୁଡ଼ିକର ମୂଳଟି ଉପରେହିଁ ସ୍ୱାମୁହୀନ ସୃଷ୍ଟିର ମୂଳ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ନିର୍ଭର କରି ରହିବ; ଏହି ସ୍ୱାମୁହୀନ ସୃଷ୍ଟିର ଯାବତୀୟ ନିୟାମିତତା ଏବଂ ବିଶ୍ୱ-ସମନ୍ୱୟର କାର୍ଯ୍ୟଟି ମଧ୍ୟରେ ତାହାର ଉପ-ଯୋଗିତା ମଧ୍ୟ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିକୋଷଗୁଡ଼ିକର କାର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ ଉପଯୋଗିତା ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳ ହୋଇ ରହିଥାଏ ।

୧୧ ଜୁନ୍ ୧୯୧୭

ନିଜର ଭାବନା ଉପରେ ଆତ୍ମନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଅର୍ଜନ କରାଯାଇ
ପାରିବ କିପରି ?

ପ୍ରଥମ ଆବଶ୍ୟକତା : ଏହି ଆତ୍ମନିୟନ୍ତ୍ରଣର ପରପୁଣ୍ୟ ମହତ୍ତ୍ୱଟିକୁ ଭଲ
କରି ବୁଝିବା । ଆମର ଯାବତୀୟ କାର୍ଯ୍ୟ ଯେ ଆମ ଭାବନାଗୁଡ଼ିକରହିଁ ଗୋଟିଏ
ଗୋଟିଏ ଅବକଳ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ଏବଂ ତେଣୁ, ଆମର ମାନସିକ ସନ୍ଦେହଭାର ଭୂମିଟି
ଉପରେ ଯେପରିକି, ଆମର ପୁଣ୍ୟ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ନ ଆସିବ, ସେପରିକି, ଏହି ଭାବନା-
ଗୁଡ଼ିକ କେବଳ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ପ୍ରତିଫଳି ପରିହୀନ ବାହାରର ଯାବତୀୟ ପ୍ରଭାବ
(ଯାବତୀୟ ବସ୍ତୁ ସଂସ୍ପର୍ଶ ଓ ତତ୍ତ୍ୱନିତ ଇତ୍ୟାଦି)ରୁ ଆସି ଆମ ଉପରେ ଲାଦ ହୋଇ
ପଡ଼ିବାରେ ଲାଗିଥିବେ, ପରିବେଶର ଦ୍ୱାରା ସେହି ବିଷୟରେ ସଜ୍ଜନ ହୋଇ
ରହିବା ଦ୍ୱାରା ଆମେ ଆତ୍ମନିୟନ୍ତ୍ରଣର ମହତ୍ତ୍ୱକୁ ଦୃଢ଼ୀଭାବେ କରପାରିବା । ତେଣୁ,
ଆପଣାର ଭାବନାଗୁଡ଼ିକୁ ଆପଣାର ଅନ୍ତରାତ୍ମା ଭିତରକୁ ନ ଆଣି ପାରିଥିବା ପରିକ୍ରା
ଆମେ କଦାପି ନିଜର ବଣ ଭିତରେ ରହିପାରିବା ନାହିଁ ଏବଂ ଆମ ନିଜ ପାଟରେ
ଆମେ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଦାୟୀ ବୋଲି ମୋଟେ ଅନୁଭବ କରିପାରିବା ନାହିଁ ।

ଦ୍ୱିତୀୟ ଆବଶ୍ୟକତା : ଆମ ମାନସିକ ଭୂମିର ଶିଷ୍ଟାଗୁଡ଼ିକ ଯେପରି
ଫଳପ୍ରସୂତ ଭାବରେ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଦିଗରେ ପରିଚାଳିତ ହୋଇପାରିବେ, ସେଥିଲାଗି
ଅବରୋଧ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରୁଥିବା, ଉଦ୍ୟମ ବି କରୁଥିବା ।

ତୃତୀୟ ଆବଶ୍ୟକତା : ଆପଣାର ଭାବନାଗୁଡ଼ିକୁ ପରିବେଶର
କରିବା, ଯେପରିକି ଆମେ ସେଗୁଡ଼ିକ ସହଜ ସ୍ୱପରିଚିତ ହୋଇ ପାରିବା,
ସେଗୁଡ଼ିକର ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ଗତିପଥଟିକୁ ଭଲକରି ଜାଣିବା, ଏବଂ, ଆମର ଇନ୍ଦ୍ରିୟ-
ସମ୍ବେଦନା ସ୍ୱଭାବଟି ସହଜ ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକର ଏକ ବିଶେଷ ସମ୍ବନ୍ଧ ରହିଛି,
ସେଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ସଜ୍ଜନ ହୋଇ ରହିବା ।

ଚତୁର୍ଥ ଆବଶ୍ୟକତା : ଆମ ନିଜ ଭିତରେ ସେହି ଭାବନାଟିର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ
ଅନୁଷ୍ଠାନ କରୁଥିବା, ଯେଉଁଟି ଆମକୁ ସବୁଠାରୁ ଉଚ୍ଚ, ସବୁଠାରୁ ଉଦାତ୍ତ ଓ ଶୁଦ୍ଧ
ଏବଂ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ମୋହପୁର ବୋଲି ମନେ ହେଉଥିବ । ଏବଂ, ତାହାର ସ୍ଥାନ

ପ୍ରକୃଷ୍ଟ କରିବାକୁ ଏକ ଅଧିକ ସୁନ୍ଦର ଭବନର ସଜ୍ଜା ନ ପାଇଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ଆମେ ସେଇଟିକୁହିଁ କେନ୍ଦ୍ରପରି ରଖିବା, ଯାହାର ଲୁଚିପାଖରେ କି ଆମ ମାନସିକ ଭ୍ରମର ସମନ୍ୱୟଟି ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରିବ । ସେଇଟିହିଁ ଆମର ନିୟମନକାଶ ଭବନ । ହୋଇ ରହିବ, ଯାହାର ଆଲୋକରେ ଆମେ ଆମର ଅନ୍ୟ ଯାବତୀୟ ଭବନକୁ ଯଥାର୍ଥ ଭାବରେ ଦେଖିପାରୁଥିବା ଓ ବିଚାର କରି ପାରୁଥିବା, ଅର୍ଥାତ୍, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ସ୍ୱୀକାର ବା ବର୍ଜନ କ'ଣ କରିବାକୁ ହେବ, ସେହି ବିଷୟରେ ଏକ ନିଶ୍ଚିତ ପ୍ରକୃଷ୍ଟ କରିପାରୁଥିବା ।

ପଞ୍ଚମ ଆବଶ୍ୟକତା : ପ୍ରତିଦିନ ନିୟମିତ ଭାବରେ ଏକ ମାନସିକ ଶୃଙ୍ଖଳାର ପାଳନ କରିବା । ଏହି ବିଷୟଟି ଉପରେ ଆମକୁ ଯେତେଯାହା ସିଖା ଦିଆଯାଇଛି, ସେଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ଯେଉଁ ପଦ୍ଧତି ଆମକୁ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଫଳଦାୟକ ବୋଲି ବୋଧ ହେଉଛି, ସେଇଟିକୁ ଆବଶ୍ୟକ କରିବା, ଏବଂ ତା'ପରେ ଆମେ ସେଇଟିକୁ ନିୟମିତ ଓ କଠୋର ଭାବରେ, ଶକ୍ତିମନ୍ତ ଭାବରେ ଏବଂ ଅକ୍ଷୟପାୟର ସହଜ ଅନୁସରଣ ବି କରିବା ।

କେତେକ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ପରାମର୍ଶ :

ଆମର ମନକୁ ଯଥେଷ୍ଟ ପରିମାଣରେ ବିଶ୍ରାମ ଦେଇ ଜାଣିବା ।

ଆମେ ସ୍ୱଚ୍ଛତାରେ ଯେତେକ କରିବା ଲାଗି ସମର୍ଥ, ଆପଣାଠାରୁ ତା'ଠାରୁ ମୋଟେ ଅଧିକ ଦାବି ନ କରିବା ।

ସମୟ ବିଷୟରେ ସବୁଦିନ ଯଥେଷ୍ଟ ସଚେତନ ରହିଥିବା, ଏବଂ ଆମ ପ୍ରୟାସଗୁଡ଼ିକରୁ ଯେଉଁସବୁ ଫଳ ଫଳିବ, ସେଥିଲାଗି ଧୈର୍ଯ୍ୟର ସହଜ ଅପେକ୍ଷା କରି ଜାଣିବା ।

ସର୍ବଶେଷରେ, ଆମେ ନିଜେ ଯାହାକି ପ୍ରତିପାରିବା, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଅବହେଳା ପ୍ରଦର୍ଶନ ନ କରି, ଆମେ ସେହି ପରମ ବିରାଟ ଓ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ଶକ୍ତିମୟ ଉପରେ ନିର୍ମଳ ଓ ନିଶ୍ଚୟ ଆତ୍ମା ସ୍ଥାପନ ବି କରି ଜାଣିବା । ସେହି ପରମ ଶକ୍ତିମୟ ପ୍ରତ୍ୟେକ ସତ୍ତାରେ ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବସ୍ତୁରେ ବିଦ୍ୟମାନ ରହିଛି ।

୧୮ ଜୁନ ୧୯୧୭

ଶବ୍ଦର ଶକ୍ତି

ପ୍ରତିଦିନ ଆମ ଜଗତରେ ଯେଉଁ ଅତ୍ୟଧିକ ପରିମାଣର ନିରର୍ଥକ ଶବ୍ଦ ଉତ୍ପତ୍ତି ହେବାରେ ଲାଗିଛି, ସେହି ବିଷୟରେ ଭ୍ରମର ଧ୍ୟାନ ଆକର୍ଷଣ କରିବାକୁ ମୁଁ ଅନାବଶ୍ୟକ ବୋଲି ମନେ କରୁଛି । ଏହି ଅନାବଶ୍ୟକତାକୁ ସମସ୍ତେ ଭଲକରି ଜାଣିଛନ୍ତି, ତଥାପି ଅତି ଅଲବ୍ଧଶ୍ୟାମ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ବ ତାହାର ପ୍ରତିକାର କରିବା ଲାଗି ଚିନ୍ତା କରିଥାନ୍ତି ।

ମାତ୍ର, ଆହୁରି ଅନେକ ଅନ୍ୟ କଥାକୁ ବି ଆମେ ସେହିପରି ଭାରି ଅନାବଶ୍ୟକ ଭାବରେ କହିବାରେ ଲାଗିଥାଉ । ଅର୍ଥାତ୍, ଆମ ଦୃଶ୍ୟମାନଟି ମଧ୍ୟରେ, କେବଳ ଏହି ଶବ୍ଦ ଅଥବା ସେହି ଶବ୍ଦଟି ଉଚ୍ଚାରଣ କରି ଆପଣାର କୌଣସି ଏକ ସ୍ବତନ୍ତ୍ର କାମନା ବ୍ୟକ୍ତ କରିବାକୁ ଅନେକ ସମୟରେ ଆମ ହାତରେ ଏକ ସୁଯୋଗ ରହିଥାଏ । ଅବଶ୍ୟ ଏକଥା ସତ ଯେ, ଏହିସବୁ ଶବ୍ଦ ମଧ୍ୟରେ କିପରି ଉଚିତ ଭାବନାଟିକୁ ବ୍ୟକ୍ତ କରାଯାଇ ପାରବ, ଆମକୁ ସେହି କଥାଟି ମଧ୍ୟ ଜ୍ଞାତ ରହିଥିବା ଦରକାର ।

ମାତ୍ର, ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେହିଁ, ଆମର ପରିଚିତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ଚରୁ-ଦର୍ଶନରେ ଏକ ଯଥାର୍ଥରେ ଉପକାଶ ମାନସିକ ପରବେଶ ସୃଷ୍ଟି କରିବାର ଏହି ସୁଯୋଗଟିକୁ ଆମେ ହରାଇ ଦିଅଥାଉ ଏବଂ ତେଣୁ ଆମେ ସେମାନଙ୍କୁ କୌଣସି ଯଥାର୍ଥ ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରୁ ନାହିଁ । ଏହି ଅବହେଳାଟିର ପ୍ରତିକାର କରିପାରବା ପ୍ରକୃତରେ ଏକ ଭାରି ପ୍ରୟୋଜନୀୟ କଥା ହେବ ।

ଏହି କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ କରିପାରିବାକୁ ହେଲେ, ଅଧିକାଂଶ ମଣିଷଙ୍କ ଭିତରେ ପ୍ରାୟ ସର୍ବଦେଲେ ରହିଥିବା ସେହି ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଏବଂ ନିଷ୍ପ୍ରୟ ଅଯଥାର୍ଥତାର ପ୍ରିତିରେ ବିଚାରଣ କରିବା ଲାଗି ଆମେ ଆମର ମନକୁ ଆଦୌ କୌଣସି ଅବସର ଦେବା ନାହିଁ ।

ନିଜକୁ ଏହି ଜଟିଳ ମଧ୍ୟରୁ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ମୁକ୍ତ କରି ଆଣିବାକୁ, ଆମେ, କୌଣସି ଗୋଟିଏ ଶବ୍ଦକୁ ଉଚ୍ଚାରଣ କଲବେଳେ, ସେହି

ଶବ୍ଦଟିର ପ୍ରକୃତ ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ଓ ଅର୍ଥଟି ବସ୍ତୁରେ ଭଲକରି ଚିନ୍ତା କରିବା, ଯେପରିକି ତାହା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଫଳପ୍ରଦ ଭାବରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇ ପାରିବ ।

ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ, ତିନୋଟି ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ କାରଣରୁ ଶବ୍ଦଚୟର ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଶକ୍ତି ସମ୍ଭବ ହୋଇଥାଏ ବୋଲି କୁହାଯାଏ ।

ପ୍ରଥମ ଦୁଇଟି ଉତ୍ତର ସେହି ଶବ୍ଦଟି ମଧ୍ୟରେହିଁ ନିହିତ ରହିଥାନ୍ତି, କାରଣ ତାହା ପ୍ରକୃତରେ ନାନା ଶକ୍ତିର ଏକ ଉତ୍ସାର ପରି ହୋଇ ରହିଥାଏ । କୌଣସି ଏକ ଶବ୍ଦକୁ ଉଚ୍ଚାରଣ କଲବେଳେ ତଦ୍ଭାବ ଯେଉଁ ଗଭୀର ଭାବନାଟିର ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ହୁଏ, ସେହି ଭାବନାଟିକୁ ନିଜର ଜୀବନରେ ବସ୍ତୁବାରେହିଁ ଚୂଡ଼ାୟ ଉତ୍ତର ନିହିତ ହୋଇ ରହିଥାଏ ।

ଫଳପ୍ରଦତାର ଏହି ତିନୋଟିଯାକ କାରଣ ଯଦି ଏକତ୍ର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ପାରିଲେ, ତେବେ ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ ତଦ୍ଭାବ ସେହି ଶବ୍ଦଟିର ଶକ୍ତିରେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଭୁତ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ସମ୍ଭବ ହୋଇଯିବ ।

(୧) ଏପରି କେତୋଟି ଶବ୍ଦ ରହିଛି, ଯାହାର ସ୍ଥାନନଗତସ୍ଥ ଅନୁକମ୍ପନଟି ତା'ର ଆପଣା କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେହି ଭାବନାଟି ଦ୍ଵାରା ଉତ୍ପନ୍ନ ହେଉଥିବା ସ୍ଵରୂପର ସ୍ଵନନଟିରହିଁ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଏକ ସ୍ଵନନଗତ ମୁଖ୍ୟୀକରଣ ହୋଇ ରହିଥାଏ ।

ଭାବନା ଏବଂ ଉଚ୍ଚାରଣ କ୍ଷେତ୍ରର ସ୍ଵନନ ଦୁଇଟି ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିବା ଏହି ସମାନତାଟିକୁ ଭଲ କରି ପରୀକ୍ଷା କରି ଦେଖିଲେ ଆମେ ଏକଥା ମଧ୍ୟ ଜାଣିବାକୁ ସମର୍ଥ ହେବା ଯେ ଯେଉଁ ମୂଳ ଅକ୍ଷରଗୁଡ଼ିକ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ସାଧାରଣ ଭାବନାଗୁଡ଼ିକୁ ବ୍ୟକ୍ତ କରିପାରିନ୍ତି, ସେଗୁଡ଼ିକର ସଂଖ୍ୟା ପ୍ରକୃତରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅଳ୍ପ; କଥିତ ସ୍ଵର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଭାଷାରେ ସେହି ଅକ୍ଷରଗୁଡ଼ିକ ରହିଛି ଓ ସବୁ ଭାଷାରେ ସେଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରାୟ ସମାନ ଅଥ ମଧ୍ୟ ରହିଛି । (ସଂସାର ଏହି ଉତ୍ପତ୍ତିକୁ ଆମେ ଲିଖିତ ଭାଷାଗୁଡ଼ିକର ଉତ୍ପତ୍ତି ସହିତ ଏକାଠି ମିଶାଇ ଦେବା ନାହିଁ । ଲିଖିତ ଭାଷାଗୁଡ଼ିକର ଏକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭିନ୍ନ ପ୍ରକୃତି ରହିଥାଏ ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭିନ୍ନ ପ୍ରୟୋଜନଗୁଡ଼ିକ ମେଣ୍ଟାଇବା ଲାଗି ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ରହିଥାନ୍ତି ।)

(୨) ଆହୁରି କେତେକ ଶବ୍ଦ ରହିଛି, ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକୁ କି ଶହ ଶହ ବର୍ଷ ଧରି କେତେକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଉଚ୍ଚାରଣ କରାଯାଇଛି, ଏବଂ ଯେଉଁମାନେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଆଗରୁ ଉଚ୍ଚାରଣ କରୁନାନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କର ମନଃଶକ୍ତି ଦ୍ଵାରା ସେଗୁଡ଼ିକ ଶକ୍ତିମନ୍ତ ହୋଇ ରହିଛି । ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଆମେ ଶକ୍ତିର ଯଥାର୍ଥ ଉତ୍ସାର ବୋଲି ସ୍ଵୀକାର କରିବା ।

(୩) ଏବଂ, ସର୍ବଶେଷରେ ଏପରି କେତେକ ଶବ୍ଦ ବି ଅଛନ୍ତି, ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକୁ ଉଚ୍ଚାରଣ କଲବେଳେହିଁ ସେଗୁଡ଼ିକରୁ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଏକ ବିଶେଷ ବ୍ୟଞ୍ଜନା ବ୍ୟକ୍ତ ହୋଇଥାଏ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଉଚ୍ଚାରଣ କରୁଛି, ତାହାର ଜୀବନ୍ତ ଭାବନାଶକ୍ତିର ବଳରେହିଁ ସେପରି ହୋଇଥାଏ ।

ମୁଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଯାହାସବୁ କହୁଛି, ତାହାକୁ ଉଦାହରଣ ଦେଇ ବୁଝାଇ ଦେବାକୁ ମୁଁ ଏଠାରେ ଏକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଶବ୍ଦର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତଟିଏ ଦେବି । ଏହି ଶବ୍ଦଟି ଭିତରେ ଆମେ ଆଲୋଚନା କରିଥିବା ତିନୋଟିଯାକ ଶବ୍ଦ ପ୍ରକାରର ଗୁଣ ନିହିତ ହୋଇ ରହିଛି । ସେଇଟି ହେଉଛି ସଂସ୍କୃତ ଭାଷାର ‘ଓ’ ଶବ୍ଦ ।

ଦିବ୍ୟ ପରମସତ୍ତ୍ଵଙ୍କର ସର୍ବବ୍ୟାପିତାଟିକୁ ପ୍ରକାଶ କରିବା ଲାଗି ଭାରତବର୍ଷରେ ଏହି ଶବ୍ଦଟିର ପ୍ରୟୋଗ ହୋଇଥାଏ । ଭାରତବର୍ଷର ଯାବତୀୟ ଧ୍ୟାନ, ମନନ ଏବଂ ଯୌଗିକ ସାଧନାରେ ଏହି ଶବ୍ଦଟି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ରହିଥାଏ ।

ଅନ୍ୟ ଯେକୌଣସି ଶବ୍ଦ ଅପେକ୍ଷା ଏହି ‘ଓ’ ଶବ୍ଦଟିହିଁ ପରମ ଶାନ୍ତିର ଏକ ଅନୁଭୂତି ଆଣିଦେଇଥାଏ, ପ୍ରଶାନ୍ତି ଏବଂ ଚରନ୍ତନତାର ଅନୁଭୂତି ଆଣିଦେଇଥାଏ ।

ପୁଣି ଶତାଦ୍ଦୀ ଶତାଦ୍ଦୀ ଧରି ଯେଉଁମାନେ ଏହି ଶବ୍ଦଟିକୁ ଉଚ୍ଚାରଣ କରି ଆସିଛନ୍ତି, ସେମାନେ ଶବ୍ଦଟି ବ୍ୟକ୍ତ କରୁଥିବା ଭାବନାଟିର ଚତୁର୍ଦିଗରେ କେତେକେତେ ମାନସିକ ଶକ୍ତିକୁ ଆଣି ସୂକ୍ଷ୍ମଭୂତ କରି ରଖିଛନ୍ତି ଏବଂ ଶବ୍ଦଟି ସେହିସବୁ ଶକ୍ତି ଦ୍ଵାରା ଅନୁପ୍ରାଣିତ ହୋଇ ରହିଛି । ବିଶେଷତଃ ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କ ଲାଗି ଏହି ଶବ୍ଦ ସିଏ ଅବାହନ କରି ଆଶୁଥିବା ପରମ ଦିବ୍ୟସତ୍ତ୍ଵଟି ସହିତ ଏକ ସମ୍ପର୍କ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରାଇ ପାରିବାର ଯଥାର୍ଥ ଶକ୍ତିଟିକୁ ମଧ୍ୟ ଆପଣା ମଧ୍ୟରେ ବଢ଼ନ କରି ରହିଛି ।

ଏବଂ, ପ୍ରାଚ୍ୟଭୂଖଣ୍ଡର ଅଧିବାସୀମାନଙ୍କର ମନ ସାଧାରଣତଃ ଧର୍ମଭିକ୍ଷାପୀ ହୋଇଥିବାରୁ ଓ ଏକାଗ୍ରତାର ଅଭ୍ୟାସ ରଖିଥିବାରୁ, ଯିଏ ଯେତେବେଳେ ଏହି ଶବ୍ଦଟିକୁ ଉଚ୍ଚାରଣ କରେ, ସେତେବେଳେ ସେ ସେଥିରେ ତାହାକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଫଳଦାୟକ କରିପାରିବା ଲାଗି ଲୋଡ଼ା ହେଉଥିବା ଦୃଢ଼ ବିଶ୍ଵାସଟିକୁ ମଧ୍ୟ ଆଣି ଭରି ଦେଇଥାଏ ।

ଚୀନଦେଶରେ ମଧ୍ୟ ସମାନ ଅର୍ଥ ବଢ଼ନ କରୁଥିବା ଏବଂ କେତେକ ପରିମାଣରେ ଏକ ସମାନ ଧ୍ଵନି ଉତ୍ପନ୍ନ କରୁଥିବା ଆଉ ଗୋଟିଏ ଶବ୍ଦ ଦ୍ଵାରା ଏକ ସମାନ ଫଳ ମଧ୍ୟ ଲାଭ କରାଯାଇଥାଏ । ସେହି ଶବ୍ଦଟି ହେଉଛି ‘ତାଓ’ ।

ଆମ ପଶ୍ଚାତ୍ୟ ଭ୍ରମାଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ଏତେଦୂର ବ୍ୟଞ୍ଜନାଶକ୍ତି ସାଧାରଣତଃ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ ନାହିଁ । ବର୍ତ୍ତମାନ ନିଜ ନିଜର ବାହ୍ୟରୂପରେ ସେଗୁଡ଼ିକ

ସେମାନଙ୍କର ଜନନୀ ସେହି ମୂଳ ଭାଷାଟିଠାରୁ ବହୁତ ଦୂରକୁ ଚାଲି ଯାଇଛନ୍ତି । ମାତ୍ର, ଏକଥା ମଧ୍ୟ ସତ ଯେ, ଆପଣାର ଜୀବନ୍ତ ତଥା ସନ୍ତାନ ଭାବନାର ଶକ୍ତିଟି ଦ୍ଵାରା ଆମେ ଯେକୌଣସି ସମୟରେ ମଧ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଶବ୍ଦକୁ ଶକ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ କରିଦେଇ ପାରିବା ।

ଦୁର୍ଗା ଏପରି କେତେଗୁଡ଼ିଏ ସୂକ୍ଷ୍ମ ମଧ୍ୟ ରହୁଛି, ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକୁ କି ଆମେ ସାଧାରଣଭାବରେ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଥିବା ଯାବତୀୟ ଅନ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ଆଣି ଯୋଗ ବି କରିପାରିବା ।

କେତେକ ପ୍ରାଚୀନ ଗାନ୍ଧୀ-ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ସେତେବେଳେ ଏହି ସୂକ୍ଷ୍ମଗୁଡ଼ିକୁ ବ୍ୟବହାର କରି ଆସୁଥିଲେ । ସେଗୁଡ଼ିକୁ ସେମାନେ ପରସ୍ପର ପ୍ରତି ସମ୍ମାନୀୟ ଓ ଶୁଭେଚ୍ଛାଜ୍ଞାପନରୂପେ ବ୍ୟବହାର କରୁଥିଲେ, ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଯଥାର୍ଥ ଭାବରେ ଭବିଷ୍ୟତ ପାଇଁ ଲେଖି ବ୍ୟକ୍ତିର ମୁଖରୁ ଉଚ୍ଚାରିତ ହେବାବେଳେ ସେଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରଭୁତ ଭାବରେ ଏକ ବିଶେଷ ନିୟମାବଳୀ ଶକ୍ତି ମଧ୍ୟ ରହୁଥିଲା ।

ନୂତନ ଗାନ୍ଧୀବାଦୀ ଯେଉଁ ଶିକ୍ଷାମାନେ ସାଧନାର ପଥରେ ପ୍ରଥମ କରି ପଦାର୍ପଣ କରିବାକୁ ଯାଉଥିଲେ, ସେମାନଙ୍କୁ “ସମତାବସ୍ଥାରେ ଶାନ୍ତି ସଙ୍ଗଠା ରୂପର ସହଚର ହୋଇ ରହୁଥାଉ” ବୋଲି ସମ୍ମାନୀୟ କରା ଯାଉଥିଲା ।

ଯେଉଁମାନେ ନିଜର ସତତ ଏବଂ ଉତ୍ତରୋତ୍ତର ଅସ୍ପଷ୍ଟତାକୁ ଅନ୍ତରାଳ ତଥା ବନ୍ଧୁ ମନୋବୃତ୍ତି ଦ୍ଵାରା ଆପଣାର ଗଣ୍ଡର ଏବଂ ସ୍ଵାଧୀନ ସହଜାତିର ପରିଚୟ ଦେଇ ପାରିଥିଲେ, ସେମାନଙ୍କୁ “ରୂପେ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ମଙ୍ଗଳର ଅଧିକାରୀ ହୁଅ” ବୋଲି କୁହାଯାଉଥିଲା ।

ଏବଂ, ବିଶେଷ ଭାବରେ ଉଚ୍ଚସ୍ତରୀୟ ନାନା ଶକ୍ତିର ପ୍ରକାଶ କରି ପାରୁଥିବା କେତେକ ଗୁରୁଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହି ଶବ୍ଦଟି ମଧ୍ୟରେ ଯଥାର୍ଥ ଗୁଣାବେଶ ଓ ବରଦାନର ଶକ୍ତି ମଧ୍ୟ ନିହିତ ହୋଇ ରହୁଥିଲା । ଉଦାହରଣସ୍ଵରୂପ, ତାହା ଶ୍ରେଣୀପରିସର ଶକ୍ତିଟିକୁ ମଧ୍ୟ ଧାରଣ କରୁଥିଲା ।

୨୫ ଜୁନ୍ ୧୯୧୭

ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ପ୍ରୟୋଜନୀୟ ଏପରି କ'ଣ ଅଛି ଯାହାର
ପ୍ରଚାର କରାଯାଇ ପାରିବ, ଏବଂ ସବୁଠାରୁ ଉତ୍ତମ ଏପରି
ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ କ'ଣ ଅଛି, ଯାହାକୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରି ଦେଖାଇ
ଦିଆଯାଇ ପାରିବ ?

ଦୁଇ ପ୍ରକାରେ ଏହି ପ୍ରଶ୍ନଟିର ବିଚାର କରାଯାଇ ପାରିବ । ଗୋଟିଏ ଅତି
ସାଧାରଣ ଭାବରେ, ଯାହାକି ସମସ୍ତ ପୃଥିବୀ ପାଇଁ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ହୋଇ ପାରିବ, ଏବଂ
ଆନ୍ତରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ବିଶେଷ ଭାବରେ, ଯାହାକି ଆମର ଉପସ୍ଥିତ ସମାଜିକ ପରିସ୍ଥିତି
ସହିତ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ହୋଇ ରହିଛି ।

ସାଧାରଣ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣଟିରୁ ବିଚାର କରି କହିଲେ, ମୁଁ ଭାବୁଛି ଯେ ଆମ
ଆଗରେ ପ୍ରଚାର କରିବା ଲାଗି ଦୁଇ ପ୍ରକାରର ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ପ୍ରୟୋଜନୀୟ
ବିଚାର ରହିଛି :

୧) ମନୁଷ୍ୟ ତା' ନିଜ ଭିତରେ ପରିପୁର୍ଣ୍ଣ ଶକ୍ତି, ପରିପୁର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରଜ୍ଞା ଏବଂ
ପରିପୁର୍ଣ୍ଣ ଜ୍ଞାନକୁ ସଫଳାନ୍ତ ବ୍ୟବହାର କରି ରହିଛି, ଏବଂ ଯଦି ସେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ
ଆପଣାର ସମ୍ପର୍କରୁ ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥାଏ, ତେବେ ଆପଣା
ସମ୍ବନ୍ଧର ଗଣ୍ଡର ମଧ୍ୟରେ ତାକୁ ସେଗୁଡ଼ିକର ଆବିଷ୍କାର କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ, ଆତ୍ମ-
ନିରୀକ୍ଷଣ ଏବଂ ଅଭିଜ୍ଞାନ ଦ୍ଵାରା ସେହି କଥାଟିକୁ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

୨) କେନ୍ଦ୍ର-ସ୍ଥଳରେ, ସକଳ ସଂସ୍କରଣ ଦୃଢ଼ସ୍ଵଭାବରେ ଏହି ବିଦ୍ୟା
ଗୁଣଗୁଡ଼ିକ ପରସ୍ପରଠାରୁ ଅଲଗା ହୋଇ ରହିଛି; ତାହା ସମସ୍ତଙ୍କ ଭିତରେ
ରହିଥିବା ମୌଳିକ ଏକତ୍ଵଟିକୁ ସ୍ପଷ୍ଟ କରି ଦେଉଛି ଏବଂ ସେଥିରୁ ଉତ୍ପାଦିତ
ହୋଇ ଆସୁଥିବା ସଫଳତା ଏବଂ ଭାବତତ୍ତ୍ଵର ସାବିତ୍ରୀ ପରିଣାମକୁ ମଧ୍ୟ ତାହା
ସ୍ପଷ୍ଟ କରିଦେଉଛି ।

ସର୍ବୋତ୍ତମ ଉଦାହରଣ ସ୍ଵରୂପ ଏଠାରେ ସେହି ବିଶିଷ୍ଟ ପ୍ରଣାଳୀ ଏବଂ
ଅଙ୍ଗୁ ଶବ୍ଦରେ ଶାନ୍ତିପୁର ହୋଇ ରହିଥିବା ସୁଖାନ୍ତରୁପର ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇ
ପାରିବ, ଯେଉଁଟି କି, ସକଳ ମଧ୍ୟରେ ଯେ ସେହି ଏକ ପରମେଶ୍ଵର ବିଦ୍ୟମାନ

ରହୁଛନ୍ତି, ଏହି ସତ୍ୟଟିକୁ ସମଗ୍ର ଭାବରେ ଆପଣା ଜୀବନରେ ବହୁ ପାରୁଥିବା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିର ଉପଲବ୍ଧିରେ ପରିଣତ ହୋଇ ସାରିଛନ୍ତି ।

ଏବଂ, ଆମ ଉପସ୍ଥିତ ପରିସ୍ଥିତିର ଦୃଷ୍ଟିରେ କହବାକୁ ଗଲେ, ମୁଁ ଭାବୁଛି, ନମୋକ୍ତ ଏହି ବିଶ୍ୱରଟିକୁ ପ୍ରଭୁର କରିବାହିଁ ସବୋଭିମ ହେବ :

ଉଦ୍ଧାରଣର ଭାବରେ ଅଗ୍ରଗତ କରି ପାରୁଥିବା ଏକ ସମବିବର୍ତ୍ତନ ଯାହାକି ମନୁଷ୍ୟକୁ ପ୍ରକୃତରେ ତାହାର ପ୍ରାପ୍ୟ ସୁଖସୋପାନଟିକୁ ବାଟ ଦେଖାଇ ନେଇଯାଇ ପାରିବ, ତାହା କୌଣସି ବାହ୍ୟ ଉପାୟ, ସ୍ଥୂଳ ଉନ୍ନତବିଧାନ କିମ୍ବା ସାମାଜିକ ପରବର୍ତ୍ତନ ଦ୍ୱାରା ସମ୍ଭବ ହେବ ନାହିଁ । ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜୀବନରେ ଆପଣାକୁ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ପରିପୁର୍ଣ୍ଣ କରି ଗଢ଼ିବାର କେବଳ ଏକ ଗଭୀର ତଥା ଅନ୍ତର୍ଗତ ପ୍ରତିଯୁକ୍ତି ଦ୍ୱାରା ଯଥାର୍ଥ ଅଗ୍ରଗତ ସମ୍ଭବ ହୋଇ ପାରିବ ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନର ସ୍ଥିତାବସ୍ଥାରେ ଏକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପାନ୍ତର ଦରକାର ପାରିବ । ତାହାହିଁ ଯାବତୀୟ କଷ୍ଟଭୋଗ ଏବଂ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶାକୁ ଏକ ଯଥାର୍ଥ ଶାନ୍ତିମୟ ତଥା ସ୍ୱାଧୀନ ସନ୍ତୋଷରୂପେ ପରିବର୍ତ୍ତିତ କରିଦେଇପାରିବ ।

ତେଣୁ, ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଆତ୍ମ ପରିପୁର୍ଣ୍ଣତାର ପରବର୍ତ୍ତୀ ସକଳ ସୋପାନକୁ ସମ୍ଭବ କରି ଆଶୁଥିବା ତାହାର ସର୍ବପ୍ରଥମ ସୋପାନଟିକୁ ଯେଉଁ ଗୁଣସମର୍ପଣ ପ୍ରକୃତରେ ଦେଖାଇଦେଇ ପାରୁଥିବ, ଏକ ଆତ୍ମକେନ୍ଦ୍ରିତ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱର ସମ୍ପର୍କିତ ହେଲବେଳେ ସର୍ବଦା ଯେଉଁ ପ୍ରଥମ ବିଜୟଟିକୁ ହାସଲ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ, ସେହି ସ୍ୱାର୍ଥରହୁତତାର ଗୁଣକୁହିଁ ଆମେ ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆମର ସବୋଭିମ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରିବା ।

ଏପରି ଗୋଟିଏ ସମୟରେ, ଯେତେବେଳେ କି ସମସ୍ତେ ଅର୍ଥକୁହିଁ ଆପଣାର ଅଗଣିତ କାମନାର ତର୍କତାର୍ଥତାବିଧାନ ନିମିତ୍ତ ଏକମାତ୍ର ବାଟ ବୋଲି ମନେକରି ତାହାର ଲାଗି ଧାର୍ଯ୍ୟବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଅର୍ଥ ସଂଗ୍ରହ ବିଷୟରେ ନିର୍ଲିପ୍ତ ହୋଇ ରହିପାରୁଛନ୍ତି ଏବଂ, ନିଜ ଲାଗି କୌଣସି ଲାଭ ହାସଲ କରିବାକୁ ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଏକ ସ୍ୱାର୍ଥକାମନାମୁକ୍ତ ଆଦର୍ଶର ଅନୁଧ୍ୟାବନ କରିବା ଲାଗିହିଁ ଆପଣାର ସକଳ କର୍ମ କରିପାରୁଛନ୍ତି, ସମ୍ଭବତଃ ସେଇ ଏପରି ଏକ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଦେଖାଇ ପାରୁଛନ୍ତି, ଯାହାର କି ବର୍ତ୍ତମାନର ସ୍ଥିତିରେ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି ।

୨ ଜୁଲାଇ ୧୯୧୭

କିଭଳି ମନଗୁଡ଼ିକ ମୋର ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ
ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଆଦର୍ଶ କର୍ମ-
ରୂପେ ମୁଁ ପ୍ରକୃତରେ କ'ଣ କରିପାରିବି ?

କୌଣସି ନା କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଜୀବନ ସଫଳତା ଏପରି କେତେ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ
ଆଣି ଆମ ବାଟରେ ଭେଟ କରାଇଦିଏ, ଯେଉଁମାନେ ନ କୌଣସି କାରଣରୁ ଆମର
ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ରହୁଥାନ୍ତି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ପ୍ରକୃତରେ ଯେପରି, ସିଏ ସେହି
ଅନୁସାରେ ତା'ର ପରିବେଶଟିକୁ ସୃଷ୍ଟି କରିଦିଏ ।

ଏବଂ, ଯଦି ତାହାହିଁ ଆମର ସର୍ବସ୍ୱଧାନ ଧନ୍ଦା ହୋଇ ରହୁଥାଏ, ତେବେ
ଯେଉଁମାନଙ୍କ ସହିତ ଏହିପରି ଭାବରେ ଆମର ଜୀବନ ପଥରେ ଭେଟ ହୋଇଥାଏ,
ସେହିମାନଙ୍କରହି ଆମେ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ କାମରେ ଲାଗିପାରିବା ।

ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ସତତ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଚେତନାଟି ମଧ୍ୟରେ ବାସ କରୁଥାଏ,
ତାହାର ଜୀବନରେ ହାହାକିଛି ଘଟେ, ତାହାର ସଫଳତା ଏକ ବିଶେଷ ମୂଲ୍ୟ ରହି-
ଥାଏ ଏବଂ ତା'ର ଉତ୍ତରୋତ୍ତର ବିବର୍ତ୍ତନ ସକାଶେ ତାହା ଅନୁକୂଳ ବି ହୋଇ
ରହୁଥାଏ । ତେଣୁ ତା' ଲାଗି ଏକଥା ପ୍ରକୃତରେ ଭାରି ଲାଭଦାୟକ ସାବ୍ୟସ୍ତ ହେବ
ଯେ, ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସହିତ ତାହାର ହେଉଥିବା ଏହି ଭେଟ ଓ ପରିଚୟଗୁଡ଼ିକୁ ସିଏ
ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ କରି ଦେଖିବ, ସେଗୁଡ଼ିକ ପଛରେ ରହିଥିବା ପ୍ରତୀତ ତଥା ଗଭୀରତର
କାରଣଗୁଡ଼ିକୁ ବି ସେ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିବ, ଏବଂ ତା'ର ନିଜର
ସ୍ୱର୍ଥମୁକ୍ତ ଆଶ୍ରୟ ଓ ଆକାଂକ୍ଷାଗୁଡ଼ିକ ଅନୁସାରେ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ
ଲାଗି ସିଏ କିପରି କ'ଣ ପ୍ରୟୋଜନରେ ଆସି ପାରିବ, ସେହି କଥାଟିକୁ ସେ
ଆପଣାକୁ ପରାରିବାରେ ଲାଗିଥିବ । ଏବଂ ତା'ର ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ବିକାଶର ମାତ୍ରାଟି
ଅନୁସାରେ, ତା'ର କ୍ରିୟାଟି ମଧ୍ୟ ସଫଳତା ସେହିପରି ଅଧିକ ବା ଅଳ୍ପ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ
ଫଳପ୍ରଦତା ଦ୍ୱାରା କରାଯିବାକୁ ସମର୍ଥ ହେବ ।

ଆମର ପରି ଆଉ ଅନ୍ୟ ମଣିଷଙ୍କ ପାଖକୁ କେଉଁସବୁ କାରଣରୁ ଆମେ
ଅଧିକ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ଆସିଥାଉ, ଯଦି କେବେ ଉଚିତ ମନୋଯୋଗ

ସହକାରେ ଆମେ କେବେ ସେଗୁଡ଼ିକର ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା କରି ଦେଖିବା, ତେବେ ଅବଶ୍ୟ ଏକଥା ଜାଣିପାରିବା ଯେ, ଆମ ସମ୍ବାର ଗଭୀରତାର ବିଭିନ୍ନ ସ୍ତରରେ ଏହି ସମ୍ପର୍କଗୁଡ଼ିକ ସଂଗଠିତ ହେବାରେ ଲାଗିଛି ଏବଂ ତାହା ପ୍ରକୃତରେ ସତେଜନ ଚିନ୍ତାଶୀଳତାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆମ ନଜର ଗାଢ଼ି ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳ ହୋଇ ରହିଛି ।

ଆମର ସେହି ଚିନ୍ତାପ୍ରକାର ଗୁରୁଗୋଟି ପ୍ରଧାନ ପ୍ରଧାନ ଶକ୍ତି ଅନୁସାରେ ଆମେ ଏହି ସମ୍ବନ୍ଧଗୁଡ଼ିକୁ ଗୁଣ୍ଠେଟି ବିଭକ୍ତ ଶ୍ରେଣୀରେ ଅଲଗା ଅଲଗା କରି ଦେଖିପାରିବା । ଏହି ଗୁଣ୍ଠେଟି ବିଭାଗ ହେଲା : ଶାସ୍ତ୍ରଗତ, ପ୍ରାଣିକ, ଚୈତ୍ୟ ଏବଂ ମାନସିକ । ସେହି ସମ୍ବନ୍ଧଗୁଡ଼ିକ ଯୁଗପତ୍ନି ଭାବରେ ଅଥବା ଗୋଟିକ ପରେ ଗୋଟିଏ ହୋଇ ଏଥିମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ ଅଥବା ଏକାଧିକ ବିଭାଗରେ ହୁଏତ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇ ରହିଥିବେ, ଏବଂ, ଆମ ଚିନ୍ତାଶୀଳତାଟି କେଉଁ ଗୁଣାତ୍ମକ ସ୍ତରରେ ଓ କେଉଁପ୍ରକାରେ ଆପଣାକୁ ବ୍ୟକ୍ତ କରୁଛି, ସେକଥା ତାହାର ଉପରେହିଁ ନିର୍ଭର କରୁଥିବ ।

ଶାସ୍ତ୍ରର କ୍ଷେତ୍ରର ସମ୍ପର୍କମାନ ଘଟିବହିଁ ଘଟିବ, ଅର୍ଥ ହୁଏ, ଆମର ଯେତେବେଳେ ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନଶାସ୍ତ୍ର ରହିଛି, ସେତେବେଳେ ସେହିସବୁ ସମ୍ପର୍କ ଅବଶ୍ୟ ଘଟିବ । ଯେଉଁମାନଙ୍କ ସମ୍ବାଦେ ଆମେ ଏହି ଶାସ୍ତ୍ରଗତିକୁ ଲାଭ କଲୁ ଏବଂ ଯେଉଁମାନେ ସ୍ଥାନଭାବରେ ସେହି ସମ୍ପର୍କଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ଏହି ସମ୍ପର୍କଟି ଅବଶ୍ୟ ଘଟିବ । ସେହି ସମ୍ପର୍କଗୁଡ଼ିକୁ ଆମେ ଜାତିଗତ ସମ୍ପର୍କ ବୋଲି କହିବା । ଏଗୁଡ଼ିକୁ ନୈକଟ୍ୟର ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ସମ୍ପର୍କ ବୋଲି ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଇ ପାରିବ । ଆମ ଘର ପାଖରେ ଅନେକ ବ୍ୟକ୍ତି ଆମର ପଡ଼ୋଶୀ ହୋଇ ରହିଥିବେ, ବିଭିନ୍ନ ସାମବାହନରେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସହିତ ଯାତାୟତ କଲବେଳେ ଏବଂ ବାହାରେ ଗୁମ୍ଫା ଉପରେ ନାଟ ଗୁଲିବାବେଳେ ଆମେ ଏହିସବୁ ସମ୍ପର୍କର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇଥାଉ । (ଏଠାରେ ମୁଁ ଆଉଗୋଟିଏ କଥା ବୁଝାଇବା, — ମୋର ଏହି ମନ୍ତବ୍ୟଟି ଅନ୍ୟ ଉଦାହରଣ ପ୍ରକାରର ସମ୍ପର୍କବେଳେ ମଧ୍ୟ ଲାଗୁ ହୋଇପାରିବ, — ସେହି କଥାଟି ହେଉଛି ଯେ, ଏହି ସମ୍ପର୍କଟି ଯେ କେବଳ ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେହିଁ ସୀମାବଦ୍ଧ ହୋଇ ରହିବ, ସେକଥା ଆଦୌ ନୁହେଁ : ବସ୍ତୁତଃ, ଏପରି କୃତ୍ତ ହୋଇଥାଏ ; କାରଣ, ଆମେ ଅତ୍ୟନ୍ତ କୃତଜ୍ଞ ଆମ ସମ୍ବାର କେବଳ ଗୋଟିଏ ଭୂମିରେହିଁ ଚିନ୍ତାଶୀଳ ହୋଇ ରହିଥାଉ । ମୁଁ ଏହି କଥାଟି କହିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି ଯେ, ସ୍ଥାନ ଶାସ୍ତ୍ରଗତ ସମ୍ପର୍କଟି ଅନ୍ୟ ଉଦାହରଣ ସମ୍ପର୍କ ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ହୋଇ ରହିଥାଏ ।)

ବିଭିନ୍ନ ଆବେଗ ଏବଂ ବାସନା ମଧ୍ୟରେହିଁ ଯାବତୀୟ ସ୍ବାଣିତ ସ୍ବପ୍ନର ସଂଘଟିତ ହୋଇଥାଏ । ଯେଉଁସବୁ ଆବେଗ ଓ ବାସନା ସମକାଳୀୟ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି, ଅଥବା ପରସ୍ପରର ଅନୁରୂପକ ହେବା ଲାଗି ଏବଂ ପରସ୍ପରକୁ ଅଧିକ ଶକ୍ତି-ଯୁକ୍ତ କରିବା ଲାଗି ପରସ୍ପର ସହୃଦ ମିଳିତ ହେଉଥାନ୍ତି, ସେହିଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେହିଁ ସ୍ବାଣିତ ସ୍ବପ୍ନର ସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥାଏ ।

ଗୋଟିଏ ବିଦ୍ରବେ ଆସି ମିଳିତ ହେଉଥିବା ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଅସ୍ପଷ୍ଟସ୍ବଭାବର ମଧ୍ୟରେ ଚେତ୍ୟ ସ୍ବପ୍ନର ସଂଘଟିତ ହୁଏ ।

ସମାନ ସମାନ ଅଥବା ପରସ୍ପରର ଅନୁରୂପକ ହୋଇ ରହିଥିବା ମାନସିକ ସାମର୍ଥ୍ୟ ଏବଂ ସ୍ବବଳତାଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ମାନସିକ ସ୍ବପ୍ନର ସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥାଏ ।

ସାଧାରଣତଃ, ଯଦି କୌଣସି ଗୋଟିଏ ପ୍ରକାରର ସ୍ବପ୍ନର ଅଭିପ୍ରାୟାନ ଓ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ପଷ୍ଟଭାବରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇ ରହି ନ ଥାଏ, — ମାତ୍ର, ସରୁର ଯାବତୀୟ ଗଭୀରତା ଓ ବହୁମୁଖିତାକୁ ସହୃଦ କରି ରଖି ତାହାକୁ ସଂଗଠିତ କରିପାରିବା ନାହିଁ । ଆମ ସଞ୍ଜୁଟି ମଧ୍ୟ ଯେତେବେଳେ ଯଥେଷ୍ଟ ପରିମାଣରେ ଏକ ଶୃଙ୍ଖଳା ରଖିଥାଏ, କେବଳ ସେହିକେବେଳେହିଁ ସେପରି ସମ୍ଭବ ହୋଇଥାଏ, — ଯେଉଁମାନେ ଆମ ପାଖରେ ରହିଛନ୍ତି, ନାନାପ୍ରକାରର ସ୍ଥୂଳ କାରଣରୁ ଆମେ ସେମାନଙ୍କୁ ଅବଶ୍ୟ ସ୍ଥୂଳ ଭାବରେ ସାହାଯ୍ୟମାନ ଦେଇପାରିବା ଏବଂ ତାହାକୁହିଁ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବୋଲି ଭାବିବା ।

କେତେକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବ୍ୟତିକ୍ରମକୁ ବାଦ୍ ଦେଲେ, ସଂସାରୀୟ ସାହାଯ୍ୟତାମୟ ହିସାବରେ ଆମ ପରିବାରର ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ଆମେ ସ୍ଥୂଳ ଭାବରେ ଅନେକ ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରିବା । ବା, ଯେଉଁମାନଙ୍କ ସହୃଦ ଆମର ଅଳ୍ପସ୍ବଳତା ଗ୍ରସ୍ତରେ, ରେଳ-ଗାଡ଼ିରେ, ଜାହାଜରେ ଏବଂ ମଟରଗାଡ଼ି ପ୍ରଭୃତିରେ ଭେଟ ହେଉଛି, ଆମେ ସେମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ସ୍ଥୂଳ ଭାବରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରିବା । ସେମାନଙ୍କୁ ଅର୍ଥ ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରିବା, ଅସୁସ୍ଥତା ବା ବିପଦ ସମୟରେ ମଧ୍ୟ କିଛି ସାହାଯ୍ୟରେ ଆସିପାରିବା ।

ଯେଉଁମାନଙ୍କର ଆମର ପରି ଏକା ପ୍ରକାରର କଳାତ୍ମକ ଅଥବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ରୂପମାନ ରହିଛି ବୋଲି ଯେଉଁମାନେ ଆମ ଆଡ଼କୁ ଆକୃଷ୍ଟ ହୋଇ ଆସନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଶୀଳତାଟିକୁ ମଧ୍ୟ ଆମେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବା, ସେମାନଙ୍କର ଇନ୍ଦ୍ରିୟାନ୍ତର ସେହିଭଳି ନାନା ଶକ୍ତିଗୁଡ଼ିକରେ ଆବଶ୍ୟକ ସଂଶୋଧନ ଆଣି, ସେଗୁଡ଼ିକରେ ଏକ ଭାବସାମ୍ୟ ଅଟାଇ ବା ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପଥରେ ପରିଚାଳିତ କରିବା ଆମେ ସେମାନଙ୍କର ସହାୟତା କରି ପାରିବା ।

ଅଗ୍ରଗଣ ଲାଗି ଆମର ପର ଏକ ଅଶ୍ୱପ୍ରା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରେରଣ ହୋଇ ଯେଉଁମାନେ ଆମର ସମ୍ପର୍କରେ ଆସୁଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ଆମେ ଆପଣାର ଉଦ୍ଦାହରଣ ଦ୍ୱାରା ଉଚିତ ପଥଟିକୁ ଦେଖାଇ ଦେଇ ଅଥବା ଆମର ଶ୍ରଦ୍ଧାଟି ଦ୍ୱାରା ସେମାନଙ୍କର ବାଟଟିକୁ କିଛି ସହଜ କରିଦେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରି ଆମେ ସେମାନଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରିବା ।

ଶେଷରେ, ଏକ ମାନସିକ ସହୃଦ୍ଧତା ରହୁଥିବାରୁ ଯେଉଁମାନେ ଆମର ଅତି ନିକଟକୁ ଆସୁଛନ୍ତି, ଆମ ବୃତ୍ତର ଆଲୋକକୁ ଆମେ ସେମାନଙ୍କ ସକାଶେ ମଧ୍ୟ ଚିତ୍ତଶୁଦ୍ଧି ଦେବା ଲାଗି ଅବସର ଦେବା, ଯେପରିକି, ଯଦି ସମ୍ଭବ ହୁଏ, ଆମେ ସେମାନଙ୍କର ଭବନାର କ୍ଷେପଟିକୁ ଅଧିକ ପ୍ରସାରିତ କରିଦେଇ ପାରିବା ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ଆଦର୍ଶଟିକୁ ମଧ୍ୟ ଆଲୋକିତ କରିଦେଇ ପାରିବା ।

ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ସହୃଦ୍ଧ ଯେଉଁସବୁ ପରିବେଶରେ ଆମର ଭେଟ ବା ପରିଚୟ ହୋଇଥାଏ, ତାହାର ମଧ୍ୟରେହିଁ ଏହିସବୁ ନାନାବିଧ ସମ୍ଭବ କିଛି ଏବଂ ଅନେକ ସମୟରେ ସ୍ୱଳ୍ପ ନାନା ବିଭିନ୍ନତା ଦେଇ ଆପଣାକୁ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତ କରିଥାନ୍ତି । ଏବଂ, ଆମ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧୃଷ୍ଟି କେବଳ କିଛିହିଁ ଯଥେଷ୍ଟ ପରିମାଣରେ ଜାଗରୁକ ହୋଇ ରହୁଥିବାରୁ ଏହି କିଛି ପରିମାଣର ବିଭିନ୍ନତାଗୁଡ଼ିକ ଆମର ଆଖିରେ ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ଧରାଦି ପଡ଼ି ନାହିଁ ।

ମାତ୍ର, ଆମର ହିସ୍ତାଶୀଳତାକୁ ଯଥାର୍ଥ ମାର୍ଗରେ ପରିଚାଳିତ କରିବା ସକାଶେ ଏବଂ ଆମର ସହୃଦ୍ଧ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଆମର ଯେଉଁ ଭୁଲ୍ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ-ଗୁଡ଼ିକ ରହୁଛି, ସେଗୁଡ଼ିକର କାରଣଗୁଡ଼ିକରେ ଯଥା ସମ୍ଭବ ଦ୍ରାସ ଘଟାଇବା ସକାଶେ ଆମକୁ ସତ୍ୟ ଏବଂ ସତ୍ୟାଧିକ ଯତ୍ନ ସହୃଦ୍ଧ ଆମ ସମ୍ଭବଗୁଡ଼ିକର ଅଗଣିତ କାରଣଗୁଡ଼ିକୁ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରି ବାହାର କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ଏବଂ, କେଉଁସକାର ଆକର୍ଷଣ ଓ ସମ୍ପର୍କ ଆମକୁ ସେମାନଙ୍କ ସହୃଦ୍ଧ ବାନ୍ଧକରି ରଖିଛି, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଭଲକରି ଜାଣିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ଶୁଦ୍ଧ ଅଲ୍ପସଂଖ୍ୟକ ସତ୍ତ୍ୱେ ଜୀବନ ସମ୍ପର୍କର ଶୁଭୋଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଶେଷରେ ପୁରପତ୍ନୀ ଭାବରେ ଆମର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ରହୁଥାନ୍ତି । ଗଭୀରତମ ଅର୍ଥରେ ସେହିମାନଙ୍କୁ ଆମର ବନ୍ଧୁ ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ । କେବଳ ଏହିମାନଙ୍କ ଉପରେହିଁ ଆମ କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ସମଗ୍ର, ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ସହାୟକ ଏବଂ ଉପକାରୀ ପ୍ରସ୍ତାବମାନ ପ୍ରକୃତରେ ପଡ଼ିପାରିବ ।

ଆମେ ଏହି କଥାଟିକୁ କଦାପି ଭୁଲିଯିବା ନାହିଁ ଯେ, ଦୁଇଜଣ ମନୁଷ୍ୟ-ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଯେତକି ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟକ ଶେଷରେ ଓ ଯେତକି ଗଭୀରତାର

ସହୃଦ ସେମାନଙ୍କୁ ଏକତ୍ର ବାନ୍ଧିରଖିଥିବା ସମ୍ବନ୍ଧଗୁଡ଼ିକ ଚିହ୍ନାଶୀଳ ହୋଇ ରହିଥାଏ, ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ସମ୍ବନ୍ଧଟି ସେତିକି ଅଧିକ ସ୍ଥାୟୀ ହୋଇ ରହିପାରେ ।

ନିଜ ଭିତରେ ଥିବା ଓ ସକଳ ବସ୍ତୁରେ ବିଦ୍ୟମାନ ରହିଥିବା ସେହି ଚରନ୍ତ୍ରନ ପାରସ୍ପତ୍ୟଟି ସହୃଦ ଯେଉଁମାନେ ସଂଯୋଗ ସ୍ଥାପନ କରି ପାରିଥାନ୍ତି, କେବଳ ସେହିମାନେହିଁ ଚରନ୍ତ୍ରନ ଭାବରେ ଏକତ୍ର ସଂଯୁକ୍ତ ହୋଇ ରହିପାରନ୍ତି ।

ଏହି ଜଗତରେ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଜଗତଗୁଡ଼ିକରେ ଯେଉଁମାନେ ଆବହମାନ କାଳରୁ ଘନିଷ୍ଠ ଅଥବା ଦୂରସମ୍ପର୍କୀୟ ବନ୍ଧୁ ହୋଇ ରହିଆସିଛନ୍ତି, କେବଳ ସେହିମାନେହିଁ ସବୁକାଳ ଲାଗି ପରସ୍ପରର ବନ୍ଧୁ ହୋଇ ରହିପାରିବେ ।

ଏବଂ ଏହିସବୁ ବନ୍ଧୁଙ୍କ ସହୃଦ ଆମର ଆଦୌ ଭେଟ ହେବ କି ନାହିଁ, ସେକଥାଟି ଆମ ନିଜ ଭିତରେ, ଆମ ସନ୍ତର ଅଜ୍ଞାତ ଓ ଗଭୀର ଚଳଗୁଡ଼ିକରେ ଆମେ ଆଗ ସେମାନଙ୍କ ସହୃଦ ଯେଉଁ ସାକ୍ଷାତ୍ତ୍ୱ ଘଟିବାର ଅନୁଭବଟିକୁ ଲାଭ କରିବା, କେବଳ ତାହାର ଉପରେହିଁ ନିର୍ଭର କରୁଥୁନ ।

ଏବଂ ଏହିପରି ଏକ ଭେଟ ପ୍ରକୃତରେ ଘଟିଲାବେଳେ ଆମର ସମଗ୍ର ଦୃଷ୍ଟିରେ ମଧ୍ୟ ଗୋଟିଏ ରୂପାନ୍ତର ଘଟିବ ।

ଯେତେବେଳେ ଆମ ଭିତରେ ରହିଥିବା ସେହି ପରମ ଦେବତାଙ୍କଠାରୁ ଆମେ ଆପଣାକୁ ଅଭିନ୍ନ ବୋଲି ଉପଲବ୍ଧି କରିବା, ସେତେବେଳେ ଆମେ ଚତୁରତାର ପ୍ରସ୍ତୁତି ଉପରେ ସମସ୍ତଙ୍କ ସହୃଦ ବି ଏକ ହୋଇଯିବା ଏବଂ କେବଳ ତାଙ୍କର ମାଧ୍ୟମରେ ବା ତାଙ୍କର ଦ୍ୱାରା ପ୍ରେରିତ ହୋଇଛି ଆମେ ସକଳ ସତ୍ତ୍ୱ ସହୃଦ ସମ୍ପର୍କରେ ଆସୁଥିବା । ସେତେବେଳେ ଆମେ ଯାବତୀୟ ଆକର୍ଷଣ ଏବଂ ବିକର୍ଷଣରୁ ମୁକ୍ତ ହୋଇଯିବା, ସକଳ ଭଲପାଇବା ଓ ଭଲ ନ ପାଇବାରୁ ବି ମୁକ୍ତ ହୋଇ ପାରିବା ; ଏବଂ, ଯାହା ତାଙ୍କର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ରହିଛି, ଆମେ ବି କେବଳ ତାହାର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ରହିଥିବା, ଏବଂ ଯାହାକି ତାଙ୍କଠାରୁ ଦୂରରେ ରହିଛି, ଆମେ ବି ସେଗୁଡ଼ିକଠାରୁ ଦୂର ହୋଇ ରହିଥିବା ।

ଏଣୁ, ଆମକୁ ଏହି କଥାଟି ଶିଖିବାକୁ ପଡ଼ିବ ଯେ, ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ସହୃଦ ରହିଥିବା ସମୟରେ ଆମେ ବୁଦ୍ଧିସେନ୍ଦ୍ରୀୟ ତଥା ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଉତ୍ତମ ପ୍ରକାରର ଏକ ପୁଣିର୍ଜା ଚିହ୍ନାଶୀଳତାର ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ଗୋଟିଏ ଦିବ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ହୋଇ ରହିଥିବା, ଯେପରିକି ଦିବ୍ୟ ଜୀବନର ପଥଟିକୁ ବୁଝିବା ଲାଗି ଏବଂ ସେଥିରେ ପ୍ରବେଶ କରିବା ଲାଗି ସେମାନଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଏକ ଅବସର ସବୁବେଳେ ମହଲୁଦ ହୋଇ ରହିଥୁନ ।

ଭୂତୀୟ ଭାଗ

୧୯୧୧ ଓ ୧୯୧୩ ମସିହା ଭିତରେ ମାଆ ପାଣ୍ଡୁ ସହରରେ ବହୁଳ ଗୋଷ୍ଠୀରେ କେତୋଟି ଭାଷଣ ଦେଇଥିଲେ । ସେଥିରୁ ଦୁଇଟି ଭାଷଣ, ‘ଭବନା ବିଷୟରେ’ ଏବଂ ‘ସ୍ୱପ୍ନ ବିଷୟରେ’, ପ୍ରଥମ ଭାଗରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯାଇଛି । କେତେକ ଆବଶ୍ୟକ ଅବଳବଦଳ ସହିତ ମାଆ ଠିକ୍ ସେହି ଭାଷଣଗୁଡ଼ିକୁ ବେଳେବେଳେ ଦୁଇ ବା ତତୋଧିକ ଗୋଷ୍ଠୀରେ ମଧ୍ୟ ଦେଇଥିଲେ । ଯାହାସବୁ ସେଥିରେ ପରେ ଯୋଡ଼ା ହୋଇଛି ବା ଯାହାସବୁ ବଦଳାବଦଳ କରାଯାଇଛି, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଏଠାରେ ପାଦଟିପ୍ପଣୀ ରୂପେ ଦିଆହୋଇଛି ।

ଏହି ଭାଗରେ ଥିବା ପ୍ରଥମ ଲେଖାଟି ମାଆଙ୍କର ପାଣ୍ଡୁଲିପି ଭିତରେ ଗୋଟିଏ ଟିପ୍ପଣୀ ଆକାରରେ ମିଳିଥିଲା ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ସିଏ ରୂମମାନଙ୍କୁ ଏସବୁ କଥା କହୁଛି, ସିଏ ହେଉଛି ପରମ
 ଦବ୍ୟସ୍ତ୍ରାଙ୍କର ଜଣେ ଅନୁଗତ ସେବକ । ଆବହମାନ କାଳରୁ, ଏହି ପୃଥିବୀର ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ
 ହେବା ଦିନଠାରୁ, ସେ ରୂମକୁ ଯାହାକି କହିଛି, ତା'ର ପରମ ଜୀବନସାମୀଙ୍କର
 ନାମରେହିଁ ସିଏ ସେସବୁ କହିଆସିଛି । ଏବଂ ସେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହି ପୃଥିବୀ ରହିଥିବ ଏବଂ
 ଏହି ମଣିଷମାନେ ମଧ୍ୟ ରହିଥିବେ, ସିଏ ସେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବି ତାଙ୍କର ସେହି ଦବ୍ୟ
 ବାଣୀର ପ୍ରକ୍ତର ଲାଗି ଏଇଠି କୌଣସି ନା କୌଣସି ଏକ ଶବ୍ଦର ଭିତରେ
 ଅବସ୍ଥାନ କରୁଥିବ ଓ ଉପସ୍ଥିତ ରହିଥିବ ।

ତେଣୁ, ମୋତେ ଯେତେ ଜାଗାରେ କିଛିନା କିଛି କହିବା ଲାଗି ଅନୁରୋଧ
 କରାଯାଇଥାଏ, ସେଠାରେ ସେହି ପରମ ଦବ୍ୟସ୍ତ୍ରାଙ୍କର ଜଣେ ସେବକ ଭାବରେହିଁ
 ମୁଁ ଯତ୍ନବେନାହିଁ ମୋ'ର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଥାଏ ।

ମାତ୍ର, ଯଦି କୌଣସି ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଧର୍ମମତ କିଂବା, ସିଏ ଯେତେ ବଡ଼
 ହୋଇଥାନ୍ତୁ ପଛକେ, କୌଣସି ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟଙ୍କ ନାମରେ ମୋତେ କିଛି କହିବା
 ଲାଗି କେହି କହିବେ, ତେବେ ମୁଁ ସେହି କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ କଦାପି କରିପାରିବି ନାହିଁ ।

ସେହି ପରମ ଶାଶ୍ୱତ ଏବଂ ବିଶ୍ୱାସୀ ମୋତେ ସେପରି କରିବାରୁ ବାରଣ
 କରି ରଖିଥିବେ ।

୧୯୧୨

ଭବନା ବିଷୟରେ-ଉପଦେଶିକା

କୁମାରୀ ମୋଲତୋ ମୋତେ ଭବନା ବିଷୟରେ କିଛି କହିବା ଲାଗି ଅନୁରୋଧ କରିଛନ୍ତି ।

ଆପଣମାନେ ବି ସେହେତୁ ଦୟାକରି ମୋ'ଠାରୁ କିଛି କଥା ଶୁଣିବେ ବୋଲି ଆସିଛନ୍ତି, ମୁଁ ସେଇଥିରୁ ଏହି କଥାଟିକୁ ଅନୁମାନ କରିନେଉଛି ଯେ ଆପଣମାନେ ଜୀବନକ୍ଷେତ୍ରରେ ଭବନାର ପ୍ରାଥମିକ ମହତ୍ତ୍ୱ ଏବଂ ସର୍ବସ୍ୱାଧୀନ ଭୂମିକାଟି ଭଲକରି ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରିଛନ୍ତି, ଏବଂ ତେଣୁ ନିଜ ପାଇଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅଧିକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଏବଂ ଅଧିକ ସଚେତନ ଭବନାର ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟି ଏ ନିର୍ମାଣ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି ।

ତେଣୁ, ମୁଁ ଆଶା କରୁଛି ଯେ, ଭବନାର ଏହି ପ୍ରାଥମିକ ମହତ୍ତ୍ୱଟି ପ୍ରକୃତରେ କ'ଣ, ଆପଣମାନଙ୍କୁ ସେହି କଥାଟି ଦେଖାଇଦେଇ ଯଦି ମୁଁ ଆପଣମାନଙ୍କୁ, ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ, କିପରି ଉଚିତ ପ୍ରକାରେ ଭବି ଶିଖିବାକୁ ହୁଏ, ସେ ବିଷୟରେ କେତେକ ପରାମର୍ଶ ଦେବାର ସାହସ ବି କରେ, ତେବେ ଆପଣମାନେ ସେଥିଲାଗି ମୋତେ କ୍ଷମା କରିବେ ।

ଏହି କାର୍ଯ୍ୟଟି କଲବେଳେ ମୁଁ କେବଳ ସେହି ମହାନ ଶିକ୍ଷାଦାତା ଓ ବ୍ରତଶୃଙ୍ଖଳାମାନଙ୍କର ଭାଷ୍ୟକାରରୂପେହି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବି, ଯେଉଁମାନେ କି ଯୁଗ ଯୁଗ ଧରି ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କ ଲାଗି ଆପଣାର ପ୍ରଜ୍ଞା ଓ ଶାନ୍ତିର ସମ୍ମେଶମାନ ବହନ କରି ଆସିଛନ୍ତି ।

ମାତ୍ର, ଭବନାର ରୂପଗ୍ରହଣ କରି ଆମ ଭିତରେ ରହିଥିବା ଆମର ଏହି ଅତି ଚମତ୍କାର ସାମର୍ଥ୍ୟଟିକୁ କିପରି ବୁଦ୍ଧିଯୁକ୍ତ, ସମ୍ବୃତ ଏବଂ ଫଳଦାୟକ ଭାବରେ ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ହୁଏ, ସେହି ବିଷୟରେ ମୋ'ର ଯଥାସାଧ୍ୟ ସମ୍ବେଦନାମାନଙ୍କର ସୁନ୍ଦର ଶିକ୍ଷାପ୍ରଦ କଥାଗୁଡ଼ିକୁ ଚର୍ଚ୍ଚନା କରି କହିବା ପୂର୍ବରୁ, ଭବନା କହିଲେ ପ୍ରକୃତରେ କ'ଣ ବୁଝାଇବା ଉଚିତ, ପ୍ରଥମେ ସେହି ବିଷୟରେ କିଛି ଜିଜ୍ଞାସା କରି ଦେଖିବାକୁ ମୁଁ ଏକାନ୍ତ ଅବସ୍ଥାରେ ବୋଲି ମନେ କରୁଛି ।

* ଫେବୃଆରୀ, ୧୯୯୨

ଭବନା ସମ୍ବନ୍ଧରେ-୨

ଏକଥାଟି ଭୂମିମାନଙ୍କର ବୋଧହୁଏ ମନେଥିବ ଯେ ଗତ ମାସରେ ଆମେ ଭବନା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଦୁଇଟି ଚୂଡ଼ାନ୍ତ କଥାରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଥିଲୁ ।

ଭବନା ହେଉଛି ଏକ ଜୀବନ୍ତ, ସଜିବ ଏବଂ ସ୍ୱୟଂପ୍ରେରିତ ବ୍ୟାପାର, ଏଇଟି ଆମର ପ୍ରଥମ ମତ ଥିଲା ।

ଦ୍ୱିତୀୟ ମତଟି ଏପରି ଥିଲା ଯେ, ଆମେ ଯେଉଁ ଦୃଷ୍ଟି ମାନସିକ ପରିବେଶଟି ମଧ୍ୟରେ ବାସ କରୁଛୁ, ସେଇଟି ସହଜ ପ୍ରତୀକ କରୁ ତାହା ଉପରେ ବିଜୟପ୍ରାପ୍ତ କରିବାକୁ ହେଲେ ଆମକୁ ଆପଣା ଭିତରେ ଆପଣାର ବୁଦ୍ଧିଗତ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏପରି ଏକ ସମନ୍ୱୟ ସମ୍ଭବ କରିବାକୁ ହେବ, ଯାହାକି ଶୁଦ୍ଧ ହୋଇଥିବ, ଆଲୋକିତ ହୋଇଥିବ ଏବଂ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ବି ହୋଇଥିବ ।

ଏହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟଟିର ସାଧନ ଲାଗି ଆମକୁ ଆମର ପଦ୍ଧତି ଭିତରେ ରହିଥିବା ସବୋତ ଭବନାଗୁଡ଼ିକୁ ଆପଣା ମଧ୍ୟକୁ ଆବାହନ କରି ଆଣିବାକୁ ହେବ; ଅର୍ଥାତ୍ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଆମ ମାନସିକ ଦ୍ୱିତୀଶୀଳତାର କ୍ଷେତ୍ରଟି ମଧ୍ୟକୁ ଆଣି ଆମ ନିଜର ସମ୍ପର୍କରେ ପରିଣତ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ମାତ୍ର ଭବନାଗୁଡ଼ିକ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଜୀବନ୍ତ, ସଜ୍ଜ ହୋଇଥିବାରୁ, ଆମ ଭଳି ସେମାନଙ୍କର ମଧ୍ୟ ଆପଣାର ରୂପ ଓ ବିରୂପମାନ ସବୁବେଳେ ରହିଥାଏ, ସେମାନଙ୍କର ବି ନାନା ଆକର୍ଷଣ ରହିଥାଏ ଓ ନାନା ବିକର୍ଷଣ ମଧ୍ୟ ରହିଥାଏ ।

ତେଣୁ ଆମକୁ ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ସବଦା ଏକ ବିଶେଷ ମନୋଦୃଷ୍ଟି ରଖିବାକୁ ପଡ଼ିବ, ସେମାନଙ୍କ ସହଜ ସତେଥବା ମଣିଷଙ୍କ ପରି ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ହେବ, ସେମାନଙ୍କର ସମ୍ମତି ଲାଭ କରିବା ସକାଶେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଆଗରୁ ହୋଇ କିଛି ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ ଅଥବା କିଛି ବିଶେଷ ପୁରୁଷା ବି ଗୁଡ଼ିଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଆମେ ବଳରୂପେ ପାଇବା ବୋଲି ଆଶା କରୁଥିବା ଜଣେ ମଣିଷ ସହଜ ଆମକୁ ଯେଉଁଭଳି କେତେକ ବିଶେଷ ଦୃଷ୍ଟି ଦେବାକୁ ହୋଇଥାଏ, ସେହିପରି ଏଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରତି ମଧ୍ୟ ବିଶେଷ ଦୃଷ୍ଟି ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ଏହି ବିଷୟରେ ଆଧୁନିକ ଯୁଗର ଜଣେ ଦାର୍ଶନିକ କହିଛନ୍ତି :

“ଚନ୍ଦ୍ରାଣୀକ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଚନ୍ଦ୍ରା କଲବେଳେ, ବୁଦ୍ଧିଜଗତର ଆବିଷ୍କାରକ ତଥା ସୁବର୍ଣ୍ଣାମାନେ କିନ୍ତୁ ଆବିଷ୍କାର କରୁଥିବାବେଳେ କବିମାନେ — ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ ଆମେ ଭବନାତତ୍ତ୍ୱର ଦ୍ରଷ୍ଟା ବୋଲି କହିପାରିବା,— ସେମାନଙ୍କର ସ୍ୱପ୍ନଗୁଡ଼ିକୁ ଦେଖିଲେ ବେଳେ କୌଣସି ଭବନା ଆଦୌ ଏକ ଅମୂର୍ତ୍ତି ବା ଶରୀର-ହୀନ ସାମଗ୍ରୀ ନୁହେଁ ବୋଲି ଅନୁଭବ କରିଥାନ୍ତି ଓ ଭାବ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଠିକ୍ ସେହିଭଳି ଅନୁମାନ ବି କରିଥାନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କୁ ଭବନାଗୁଡ଼ିକ ସତେଅବା ତେଣା ଲାଗିଥିବା କୌଣସି ଏକ ବସ୍ତୁ ପରି ପ୍ରତୀତ ହୁଏ; ଏପରି ଏକ ବସ୍ତୁ ବୋଲି ପ୍ରତୀତ ହୁଏ, ଯାହାକି ବୁଆଡ଼େ କେତେ ଉପରେ ଉଡ଼ିବାରେ ଲାଗିଥାଏ, ପାଖକୁ ଆସି ପୁଣି ଉଡ଼ି ପଳାଉଥାଏ, ଅସଂଗ୍ରହ ପ୍ରକାଶ କରୁଥାଏ ଏବଂ ଆପଣାକୁ ଆଣି ସମର୍ପଣ କରି ଦେଉଥାଏ, ଯାହାକୁକି ବାରିବାର ଡାକବାକୁ ହୁଏ, ଯାହାର ଅନୁଧ୍ୟାବନ କରିବାକୁ ହୁଏ ଏବଂ ତେବେ ଯାଇ ତାହାକୁ ଲଭ କରି ହୁଏ ।

“ଅତ୍ୟନ୍ତ ପରିମାଣରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ୱ ଦୃଷ୍ଟି-ସମ୍ପନ୍ନ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ କୌଣସି ଭବନା ଏପରି ଜଣେ ଉଦାସିନୀ ନାରୀ ପରି ମନେ ହୋଇଥାଏ, ଯାହାରକ ଆପଣାର ନାନା ଶିଆଲ ଓ ଅଭିଳାଷମାନ ରହିଥାଏ, ଆପଣାର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅଭିରୁଚିମାନ ଥାଏ, ଯେକୌଣସି ରାଣୀ ପରି ନାନା ଘୃଣା ବି ରହିଥାଏ ଓ ଯେକୌଣସି କୁମାରୀ ପରି ଏକ ସଲକ୍ଷ୍ମତା ଓ କୁଣ୍ଠା ମଧ୍ୟ ରହିଥାଏ । ତାହାକୁ ଜୟ କରିବାକୁ ହେଲେ ଯେ ଅନେକ ପ୍ରୟାସ କରିବାକୁ ହୁଏ ଏବଂ ଏତେ ଟିକିଏ କ’ଣ ଘଟିବା ମାତ୍ରେକେ ଯେ ତାହା ହାତରୁ ଖସି ଚାଲିଯାଏ, ସେମାନେ ସେହି କଥାଟିକୁ ଭଲ କରି ଜାଣିଥାନ୍ତି । ତେଣୁ, ଭବନାଟି ପ୍ରତି ମନର ଏକ ପ୍ରକୃତ ପ୍ରେମ ରହିଥାଏ, ଉତ୍ସର୍ଗ ତଥା ସମର୍ପଣର ଭାବ ରହିଥିବା ଏକ ପ୍ରେମ ରହିଥାଏ, ଏବଂ ସେଇଟି ନହେଲେ ସେହି ଭବନାଟିକୁ କଦାପି ନିଜର କରି ହୁଏ ନାହିଁ ।

“ମାତ୍ର ଏଗୁଡ଼ିକୁ ଆମେ କେବଳ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦର ପ୍ରତୀକ ବୋଲି କହି ପାରିବା, ଏବଂ ସେହି ପ୍ରତୀକଗୁଡ଼ିକ ପଛରେ ନିହିତ ହୋଇ ରହିଥିବା ଯଥାର୍ଥ ସତ୍ୟଟିକୁ ବୁଝିବା ଲାଗି କେବଳ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅଲ୍ପସଂଖ୍ୟକ ବ୍ୟକ୍ତିହିଁ ସମର୍ଥ ହୋଇ ପାରିବେ ।

“ଜଗନ୍ତୁ ରହିଥିବା ଓ ସ୍ୱନିତ ହେବାରେ ଲାଗିଥିବା, ଗତିଶୀଳ ଓ ଉଦ୍ଭିଜ ହୋଇ ରହିଥିବା, କାଳ ତଥା ଦେଶ ମଧ୍ୟରେ ବିଚରଣ କରୁଥିବା ଏବଂ ସଞ୍ଚାରିତ ହୋଇ ଯାଉଥିବା, ଯିଏ ଏବଂ ଇଚ୍ଛାର ଶକ୍ତି ଦ୍ୱାରା ସମ୍ପନ୍ନ ହୋଇ ରହିଥିବା ଏବଂ ମୁକ୍ତ ଭାବରେ ନିଜର ସମ୍ପାଦ୍ୟ କାଳ ତଥା ସ୍ଥାନଟିକୁ ବାହୁ ନେଇ ପାରୁଥିବା ଏହି ଭବନାର ପ୍ରକୃତ ସ୍ୱରୂପଟିକୁ ଜାଣିବା ଲାଗି, ଅର୍ଥାତ୍ ସନ୍ତେପରେ କହିଲେ,

ଭବନକୁ ଏକ ସ୍ତରରୁପେ ଚିହ୍ନି ପାରିବାକୁ ଏକଦା ପ୍ରେତୋଙ୍କ ପରି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ଆବଶ୍ୟକତା ହୋଇଥିଲା ।”

ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁନ୍ଦର ଭାବରେ ଲେଖା ହୋଇଥିବା ଏହି ପୁସ୍ତକଟିରୁ ଆମେ ବିଶେଷ ଭାବରେ ଏହି ବାକ୍ୟଟିକୁ ମନେ ରଖିବା : “ଭାବନାଟି ପ୍ରତି ମନର ଏକ ପ୍ରକୃତ ପ୍ରେମ ରହିଥାଏ, ଉତ୍ସର୍ଗ ତଥା ସମର୍ପଣର ଭାବ ରହିଥିବା ଏକ ପ୍ରେମ ରହିଥାଏ ଏବଂ ସେଇଟି ନହେଲେ ସେହି ଭାବନାଟିକୁ କଦାପି ନିଜର କରି ହୁଏ ନାହିଁ ।”

ଆମେ ଏହାକୁ କେବଳ ଏକ ପ୍ରତିରୂପ ବା କଲ୍ପନା ବୋଲି କଦପି କହିବା ନାହିଁ । କୌଣସି ଏକ ଭାବନା ସହିତ ଏକ ନିବିଡ଼ ତଥା ସଚେତନ ସମ୍ବନ୍ଧ ସ୍ଥାପନ କରିବାକୁ ହେଲେ ଆମକୁ ସେଇଟି ପାଖରେ ଆପଣାକୁ ଉତ୍ସର୍ଗ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ, ଏକ ସ୍ୱର୍ଥରହିତ ଭଲ ପାଇବାର ଭାବ ଦ୍ୱାରା ତାହାକୁ ଭଲ ପାଇବାକୁ ପଡ଼ିବ; ସେହି ଭାବନାଟି ସକାଶେ ଓ ସେହି ଭାବନାଟି ମଧ୍ୟରେହିଁ ତାହାକୁ ଭଲ ପାଇବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ଏହି ଭଲ ପାଇବା କହିଲେ ପ୍ରକୃତରେ କ’ଣ ବୁଝାଏ, ଏବଂ ତାହା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ, ତାହାକୁ ଆମ ନିଜ ଭିତରେ ପ୍ରସ୍ତୁତି କରାଇ ଅଣିବାକୁ ହେଲେ ଆମକୁ ପ୍ରକୃତରେ କ’ଣ କରିବାକୁ ହେବ, ଆଜି ଆମେ ସେହି କଥାଟିକୁ ଜାଣିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରିବା ।

ଏଥିଲାଗି ନିତ୍ୟ ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ ରୂପେ ଯେଉଁ ସର୍ବସ୍ୱତ୍ତ୍ୱ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣଟିକୁ ଅବଲମ୍ବନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ, ସେଇଟି ହେଉଛି ଯେ, ଯେତେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଓ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଆମ ମାନସିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏକ ନିଷ୍ଠାର ଅଧିକାରୀ ହେଉ ପାରିବା ଲାଗି ଆମର ସାମର୍ଥ୍ୟ ରହିବ, ଆମକୁ ସେହି ନିଷ୍ଠାଟିର ଅଧିକାରୀ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ଆଉ ଯାବତୀୟ ପ୍ରକାରର ନିଷ୍ଠାର ଗୁଣନାରେ ଏଇଟିକୁ ଅର୍ଜନ କରିବା ବୋଧହୁଏ ଅଧିକ କଷ୍ଟକର ହେବ । ଆପଣାର ମନକୁ କେବେହେଲେ ଧୋକା ନଦେବା, — ଏହି ଶକ୍ତିକୁ ହାସଲ କରିବା ମୋଟେ ସହଜ ନୁହେଁ ।

ପ୍ରଥମତଃ, ଗତ ଡିସେମ୍ବର ମାସରେ ମୁଁ ରୁମ୍‌ମାନଙ୍କୁ ଯେପରି ବୁଝାଇ କରି କହିଥିଲି, ଆମେ ସାଧାରଣତଃ ଏପରି ଏକ ସ୍ଥିତିରେ ଭାବିବା ଲାଗି ଅଭ୍ୟାସ ହୋଇ ଯାଇଥାଉ, ଯାହାକି ଆମେ ଲଭ କରିଥିବା ସିଦ୍ଧାନ୍ତି ଫଳରେ ଆମକୁ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥାଏ, ଆମ ପରିବେଶଟିର ପ୍ରଭାବ ଦ୍ୱାରା ଆମ ପାଖକୁ ଆସିଥାଏ । ଏବଂ, ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ତାହା ସାମାଜିକ ପରମ୍ପରା ଏବଂ ସାମୁହିକ ନାନା ପ୍ରବର୍ତ୍ତନା ଦ୍ୱାରା ଗଠିତ ହୋଇ ରହିଥାଏ । ସେହି ଅଭ୍ୟାସଟି ବଳରେ ଆମେ ପ୍ରାୟ ସ୍ୱଭାବ-

ପ୍ରେସ୍‌ର ଉପରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣତଃ ଅବକଳ ନହେଲେ ମଧ୍ୟ ସମାନଜାତୀୟ ଯାବତୀୟ ଭବନା ପ୍ରତି, ପୁରୁଷ ଆମର ମନଃସୌଖିନୀକୁ ପୁରୁଷ କରି ରଖିଥିବା ଭବନାଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରତି ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଅଧିକ ଆଗ୍ରହ ହୋଇ ରହିଥାଏ । ଏବଂ, ଅନ୍ୟପକ୍ଷରେ, ଯେଉଁ ଭବନାଗୁଡ଼ିକ, ଯେତେ କମ୍ ପରିମାଣରେ ହେଲେ ମଧ୍ୟ, ଆମର ସେହି ମନୋମୟ ପୁରୁଷମାନଙ୍କୁ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ହୃଦୟ ହଲାଇ କରାଇ ପକାଇବେ, ସେଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରତି କମ୍ ଆଗ୍ରହ ପ୍ରକାଶ କରିଥାଏ ।

ଠିକ୍ ସେହି କାରଣଟି ପ୍ରକାଶେ ବି, ରୂପେ ସମ୍ବନ୍ଧିତଃ ଉତ୍ତମ ମନେ ରଖିଥିବା, ନିଜେ ନିଜେ କିନ୍ତୁ ଭବି ଶିଖିବାର କାର୍ଯ୍ୟଟି ଆମ ଉପରେ ବେଳେ ବେଳେ ଭବି କଷ୍ଟସାଧ୍ୟ ହୋଇ ରହିଥାଏ । ଆମ ଭବିବାର ଉତ୍ତରାବତୀ ଶାନ୍ତିରେ ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରକାର ପରିଚର୍ଚ୍ଚନ କରିବା ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଆମେ କେତେ ନା କେତେ କୁଣ୍ଠା ପ୍ରକାଶ କରୁଥାଉ । ସେହି ଉତ୍ତରାବତୀ ଶାନ୍ତି ଆମ ସାମାଜିକ ପରିସର ଏବଂ ସାମୁହିକ ଜୀବନର ନାନା ପ୍ରବର୍ତ୍ତନା ଦ୍ଵାରା ଢିଆ ହୋଇ ରହିଥାଏ । କାରଣ ଆମର ସମସ୍ତ ଜୀବନଟିହି ଠିକ୍ ଏହି ଅଭ୍ୟାସଟିକୁ ଭିତ୍ତି କରି ଠିଆ ହୋଇଥାଏ । ତେଣୁ, ଯେଉଁ ଭବନାଗୁଡ଼ିକ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଅଧିକ ଗଭୀର, ଏବଂ ସେଥିଲିପି ଯେଉଁ-ଗୁଡ଼ିକ ଆମ ପରିବେଶର ନାନା ରୂପ ତଥା ତଳଶିଖିକାରୁ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଅଧିକ ବନ୍ଧନମୁକ୍ତ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତୁ, ସେହିଗୁଡ଼ିକର ଆଲୋକରେହିଁ ନିଜର ଜୀବନଟିକୁ ପରିଚାଳି କରି ଦେଖିବା ଲାଗି ସମ୍ମତ ହେବାକୁ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଭୃତ ସାହସ ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ ଅନ୍ତରାତ ପ୍ରକାଶେ ଏକ ବୃହତ୍ ଶକ୍ତି ରହିଥିବା ମଧ୍ୟ ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ ।

ତେଣୁ, ଆପଣାର ଭବନା ସହିତ ଏକ ଅଧିକ ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ଏବଂ ଅଧିକ ସଚେତନ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଆବଦ୍ଧ ରହିପାରୁଥିବା ଲାଗି ଆବଶ୍ୟକ ସାମର୍ଥ୍ୟ ଅର୍ଜନ କରିବାର ଏକମାତ୍ର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେହିଁ ଆପଣାର ଅଭ୍ୟାସଗୁଡ଼ିକରେ ଏକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପରିବର୍ତ୍ତନ ସମ୍ଭବ କରିବାକୁ ହେଲେ ସେହି ଭବନାକୁ ଯେ କେତେ କେତେ ଅଧିକ ପରି-ମାଣରେ ଭଲ ପାଇବାକୁ ହେବ, ଆମେ ଏଥିରୁହିଁ ସେଠା କଥାଟିର ବିଚାର କରି ପାରୁବା ।

ଏବଂ, ମନନର ଏକ ସତତ ଏବଂ ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ ପ୍ରୟାସ ଦ୍ଵାରା ଆମେ ଯେଉଁସବୁ ଭବନାକୁ ଗ୍ରହଣ କରି ଆପଣାର ଭବନାରେ ପରିଣତ କରିପାରୁଛୁ, ଆମର ମନୋଗତ ସମନ୍ବୟଟି ସେହି ଭବନାଗୁଡ଼ିକୁ ନେଇ ଢିଆ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ, ଆମକୁ ତଥାପି ଏକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଶକ୍ତିର ସହିତ ସେହି ବିଚାରଟିକୁ ଭଲ ପାଇବାକୁ ପଡ଼ିବ, ହୃଦୟ ଆହୁରି ଅଧିକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଭବରେ ସେଇଟିକୁ ନିଜର କରି ରଖିବାକୁ ପଡ଼ିବ, ଯେପରିକି ଆମେ ଅନୁକ୍ଷଣହିଁ କୌଣସି ନା କୌଣସି ଏକ ନିଜର ବିଚାରର ସନ୍ତାନ

କରିବାରେ ଲାଗିଥିବା, ଏବଂ ସେହି ବିଚାରଟି ଆମ ପାଖକୁ ଆସିବା ଲାଗି ଇଚ୍ଛା ପ୍ରକାଶ କଲେ ଆମେ ତାହାକୁ ଆମର ସର୍ବାଧିକ ଆଗ୍ରହ ଦେଇ ଗ୍ରହଣ କରିଥାନ୍ତି ପାରୁଥିବା । କାରଣ ଆମକୁ ନିଶ୍ଚୟ ଖୁବ୍ ଭଲ ଭାବରେ ଜଣା ରହିଥିବା ଉଚିତ ଯେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ନୂତନ ବିଚାର ଆମକୁ ଆମର ପୁଅ ସମନ୍ୱୟଟି ମଧ୍ୟରେ ଆବଶ୍ୟକ ପରି-ବର୍ତ୍ତନ କରିବା ଲାଗି ପ୍ରସ୍ତୁତ ବି କରି ପାରୁଥିବ, ଆଗରୁ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଗୁରୁ ବିଚାରରୁପେ ବୋଧ ହୋଇ ଆସିଥିବା ବିଚାରଗୁଡ଼ିକୁ ଆମେ ପଛକୁ ଗୋଟିଏ କରି ଠେଲିଦେଇ ପାରୁଥିବା ଏବଂ ଗାର୍ବ ହିନ ଆମର କୌଣସି ଧ୍ୟାନ ଆକର୍ଷଣ କରି ନ ଥିବା ଅନ୍ୟ ବିଚାରଗୁଡ଼ିକୁ ଆମେ ଉଚିତ ଆଲୋଚନାପାତ ଦ୍ୱାରା ପୁରୋଗ୍ରହକୁ ନେଇଆସି ପାରୁଥିବା; ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଏପରି ଭାବରେ ସୁନର୍ଗଠିତ କରି ପାରୁଥିବା, ଯେପରିକି ଆମ ମନୁଷ୍ୟର କୌଣସି ପ୍ରକାର ସନ୍ଦିଗ୍ଧାଧନ କରି ସେଗୁଡ଼ିକ ପରିସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ ଆଦୌ କୌଣସି ସଂଘାତରେ ଆସୁ ନ ଥିବ । ସନ୍ଧେପରେ କହିଲେ, ଏହି କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ କରିପାରିବାକୁ ଗାର୍ବ ସମୟ ଲାଗିବ ଏବଂ ଅନେକ ସମୟରେ ସେଥିଲାଗି ଅନେକ ଯତ୍ନଶୀଳ ବି ଭେଟିବାକୁ ପଡ଼ୁଥିବ । ପ୍ରକୃତ କଥା କହିବାକୁ ଗଲେ, ବିଚାରଗୁଡ଼ିକର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆମେ ଭାବ କୃତଚର୍ଯ୍ୟ ଆସନ୍ତୁମୁକ୍ତ ହୋଇ ରହିଥାଉ; ଆମେ ସବୁବେଳେ କେତେଟି ବିଚାରକୁ ଅନ୍ୟଗୁଡ଼ିକଠାରୁ ଅଧିକ ସ୍ପୃହଣୀୟ ଭାବରେ ଦେଖିଥାଉ, ଏବଂ ତେଣୁ, ସେଗୁଡ଼ିକ ଅନେକ ସମୟରେ ଆମ ମାନସିକ ହିୟାଣୀନତାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏକ ଅସଂଯୋଜିତ ସ୍ଥାନ ଅଧିକାର କରି ରହିଥାନ୍ତୁ ।

ଏବଂ, ଯେତେବେଳେ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଅଧିକଯଥାର୍ଥ ଓ ଅଧିକ ପ୍ରକୃତ ଅନ୍ୟ ବିଚାରଗୁଡ଼ିକୁ ଆମକୁ ସେଗୁଡ଼ିକର ସ୍ଥାନାପନା ରୁପେ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ପଡ଼େ, ସେତେବେଳେ, ସେହି କଥାଟିକୁ କରିବା ପୁର୍ବରୁ ଆମେ ଗାର୍ବ କାଳ ନାନା କୁଣ୍ଡା ପ୍ରକାଶ କରିବାରେ ଲାଗିଥାଉ, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ସତେଅବା ଆମର ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ ସହକର ବୋଲି ମନେକରି ଆମେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଜାଗ୍ରତ ଧରିଥାଉ, ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକର ଗୁଣଗୁଡ଼ିକ ସହଜ ସେଗୁଡ଼ିକର ଦୋଷଗୁଡ଼ିକୁ ବି ଭଲ ପାଇବାରେ ଲାଗିଥାଉ,— ମଣିଷକୁ ଭଲ ପାଇବାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏଇଟିକୁ ପ୍ରକୃତରେ ନିକୃଷ୍ଟତମ ପଦ୍ଧତି ବୋଲି କୁହାଯିବ, ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଆଲସ୍ୟଗ୍ରସ୍ତ ଏବଂ ସ୍ୱାର୍ଥକୃତ ପଦ୍ଧତି ବୋଲି କୁହାଯିବ,—କାରଣ, ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ ଆମେ ଖୋସାମତ କରୁ, ସବୁବେଳେ ସେହିମାନେହି ଆମର ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଖାତିରି କରନ୍ତି; ମାତ୍ର, ଯେଉଁମାନଙ୍କଠାରୁ ଆମେ ଅଗ୍ରଗତି ଲାଗି ଏକ ସତତ ଉଦ୍ୟମର ଦାବି କରୁଥାଉ, ସେମାନେ ଆମକୁ କଦାପି ସେତେଦୂର ସମ୍ମାନ ବା ଗ୍ରହା ଦେଖାନ୍ତି ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ କେବଳ ଏତିକିରେ ବି ଆମ ଅସୁବିଧାଗୁଡ଼ିକର କଦାପି ଅନ୍ତ ହୁଏ ନାହିଁ ।

ଆମେ ଲଭ କରିଥିବା ବୌଦ୍ଧିକ ଶିକ୍ଷା ଅଥବା କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ବିଶେଷ ଅଭିରୁଚିର ପରିଣାମ ସ୍ୱରୂପ, ଯେଉଁ ମାର୍ଗଟି ଅଥବା ମାର୍ଗଗୁଡ଼ିକ ଦେଇ ଆମର ବିଚାରସବୁ ସହଜ ପରିଚୟ ଦିଅନ୍ତି, ସେହି ବିଷୟରେ ମଧ୍ୟ ଆମର ଅନେକ ବଳମୂଳ ଭ୍ରାନ୍ତି ଧାରଣା ରହି ଯାଇଥାଏ ।

ଏହି ବଳମୂଳ ଧାରଣାଗୁଡ଼ିକୁ ଆମେ ଗ୍ରହଣ କେତେଟି ଅନ୍ତଃସ୍ୱାସ ବୋଲି କହିବା ଏବଂ ଆମକୁ ସେଗୁଡ଼ିକର ବାଧାକୁ ପାର ହୋଇ ଗୁଲିଯିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ଏଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତିର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଭିନ୍ନ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି ।

ଅନେକ ବ୍ୟକ୍ତି ଶାସ୍ତ୍ରବାସନାର ଭ୍ରାନ୍ତିଟି ମଧ୍ୟରେ ପଡ଼ିଥାନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିରେ, କୌଣସି ଏକ ବିଚାରକୁ ବିଚାରଯୋଗ୍ୟ ହୋଇ ପାରିବାକୁ ହେଲେ, ସେଇଟି ପୂର୍ବରୁ କୌଣସି ଏକ ବିଶ୍ୟତ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତ ହୋଇଥିବା ନିତ୍ୟ ଆବଶ୍ୟକ ହୁଏ, ମନୁଷ୍ୟସମାଜର କୌଣସି ନା କୌଣସି ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଧର୍ମଗ୍ରନ୍ଥରେ ଉଲ୍ଲେଖ ବ୍ୟକ୍ତ ହୋଇଥିବା ଆବଶ୍ୟକ ହୁଏ । ଏବଂ, ଅନ୍ୟ ଯେକୌଣସି ପ୍ରଣାଳୀରେ ଆସିଥିବା ଅନ୍ୟ ଯେକୌଣସି ବିଚାରକୁ ସେମାନେ ପ୍ରକୃତରେ ଭାବି ସନ୍ଦେହର ସହଜ ଦେଖିଥାନ୍ତି ।

ଆଉ କେତେକ ବ୍ୟକ୍ତି ଅଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ କି କେବଳ ସ୍ୱୀକୃତ ବିଜ୍ଞାନ-ଗୁଡ଼ିକର କ୍ଷେତ୍ରରୁ କୌଣସି ବିଚାରକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଲାଗି ସମ୍ମତ ହୁଅନ୍ତି । ଏବଂ, ଆଉ କେତେକ ଲୋକ ନୂଆ ଓ ପୁରୁଣା ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଧର୍ମଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ କେବଳ ଗୋଟିକୁ ଠିକ୍ ବୋଲି ସ୍ୱୀକାର କରନ୍ତି । ଆଉ କେତେକଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏପରି ଜଣେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ବ୍ୟକ୍ତିର ମୁଖରୁ ବିଚାରଟି ନିର୍ଗତ ହୋଇ ଆସିଥିବା ନିତ୍ୟ ଆବଶ୍ୟକ ହୁଏ, ଯାହାର ନାମ ସହଜ କି ଅନେକ ସମ୍ମାନପୂର୍ବକ ପଦବୀ ଯୋଡ଼ା ହୋଇଥାଏ, ଯେପରି କି ତାଙ୍କ କଥାର ମୂଲ୍ୟ ବିଷୟରେ କେହି ଆଉ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ପ୍ରକାଶ କରି ନ ପାରିବ ।

ଏମାନଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ ଆହୁରି ଅନେକେ ଏପରି ବି ରହିଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ କି ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଅଧିକ ଭାବପ୍ରବଣ ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ । ବିଚାରର ସମ୍ପର୍କରେ ଆସିପାରିବା ସକାଶେ ଏମାନେ ସବୁବେଳେ ଏପରି ଜଣେ ଗୁରୁ ଆବଶ୍ୟକ କରୁଥାନ୍ତି, ଯିଏକି ସେମାନଙ୍କର କଳ୍ପିତ ଆଦର୍ଶ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କ ଏକ ପରିପୁର୍ଣ୍ଣ ଅବତାର ପରି ଦେଖା ଯାଉଥିବେ । ମାତ୍ର ଏଭଳି ଲୋକଙ୍କୁ ଦିନେ ନା ଦିନେ ନିଶ୍ଚୟ ଭାବି ନିଶ୍ଚୟ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ ; କାରଣ ସେମାନେ ଏହି କଥାକୁ ଏକାବେଳକେ ଭୁଲି ଯାଇଥାନ୍ତି ଯେ କେବଳ ସେହିମାନେହି ସେମାନଙ୍କର ଆଦର୍ଶଟିକୁ ଉପଲବ୍ଧି କରିବା ସକାଶେ ସମର୍ଥ

ହେବେ । ସେମାନେ ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଉପରେ ଆପଣାର ବିଶ୍ୱାସ ସ୍ଥାପନ କରି ରହିଛନ୍ତି, ତାଙ୍କ ନିଜ ଆଦର୍ଶକୁ ଉପଲବ୍ଧି କରିବା ଲାଗି ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କର ଏକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ରହିଛି । ଏବଂ, ସେହି ଆଦର୍ଶଟି ଯେତେ ବଡ଼ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେଇଟି ସେମାନଙ୍କ ଆଦର୍ଶଟିଠାରୁ ହୁଏତ ପ୍ରଭୁତ ପରିମାଣରେ ପୃଥକ୍ ବି ହୋଇ ପାରିବ । ତେଣୁ, ଅନେକ ସମୟରେ ଏପରି ହୋଇଥାଏ ଯେ, ଯେତେବେଳେ ସେମାନେ ସେହି ପାର୍ଥକ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ଜାଣିବାକୁ ସମର୍ଥ ହେବେ, ସେତେବେଳେ ସେମାନେ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତି ଓ ତା'ର ବିଚାରଗୁଡ଼ିକୁ ଏକାବେଳେକେ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରି ପକାଇବେ, କାରଣ, ଖାସ୍ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିଟି ସଙ୍ଗେହି ତ ସେମାନେ ସେହି ବିଚାରଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ମଧ୍ୟ ଏକ ସମ୍ପର୍କ ସ୍ଥାପନ କରିଥିଲେ ।

ଏହା ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରରେ ଗୋଟିଏ ଭଲ ଅବସ୍ଥାବଳୀ ; କାରଣ, ବିଚାରଗୁଡ଼ିକର ସ୍ୱାଧୀନତା ଏକ ନିଜସ୍ୱ ମୂଲ୍ୟ ରହିଥିବା ଦରକାର । ଯେଉଁବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ସେହି ବିଚାର-ଗୁଡ଼ିକୁ ବ୍ୟକ୍ତ କରିଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ ଆଦୌ କୌଣସି ଅପେକ୍ଷା ନରଖିବି ବିଚାରଗୁଡ଼ିକର ଏକ ନିଜସ୍ୱ ମୂଲ୍ୟ ରହିଛି ।

ସୁନନ୍ଦ, ଆହୁରି ଗୋଟିଏ ସ୍ୱପ୍ନସ୍ପର୍ଶ ଶ୍ରେଣୀର ଲୋକ ଅଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନଙ୍କ ପାଖରେ କି ଅଲୌକିକ ବ୍ୟାପାରଗୁଡ଼ିକର ଏକ ପ୍ରବଳ ଆକର୍ଷଣ ରହିଥାଏ । କୌଣସି ଏକ ଅନୁପାର୍ଥକ ଉଦ୍‌ଘାଟନର ରହସ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ଆକୃତ ହୋଇ ଆସିଥିଲେ ଯାଇ, ଅଥବା କୌଣସି ସ୍ୱପ୍ନ କିଂବା ଭାବବେଶ ମଧ୍ୟରେ ଆସିଥିଲେ ଯାଇ ସେମାନେ କୌଣସି ଏକ ସତ୍ୟକୁ ସତ୍ୟ ବୋଲି ସ୍ୱୀକାର କରିବା ଲାଗି ସମ୍ମତ ହୋଇଥାନ୍ତି ।

ସେମାନଙ୍କ ସକାଶେ ଗୁରୁ ଏକାବେଳେକେ ସେମାନଙ୍କର ଭଗବାନ ହୋଇଥିବା ଦରକାର, କୌଣସି ଦେବତୃତ ଅଥବା ମହାତ୍ମା ହୋଇଥିବା ଦରକାର । ସେମାନେ କ୍ଷାମରେ ବସିଥିବା ବେଳେ ଅଥବା ନିଦ୍ରାମଗ୍ନ ହୋଇ ରହିଥିବା ସମୟରେ ଗୁରୁ ସେମାନଙ୍କୁ ତାଙ୍କର ପବିତ୍ର ଶିକ୍ଷାଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରଦାନ କରିବେ ବୋଲି ସେମାନେ ସବୁବେଳେ ପ୍ରତ୍ୟାଶା ବି ରଖିଥାନ୍ତି ।

ଏହି ମାର୍ଗଟି ଯେ ଅନ୍ୟ ମାର୍ଗଗୁଡ଼ିକର ଭୁଲନରେ ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଅଧିକ ନିର୍ଭର ଯୋଗ୍ୟ ନୁହେଁ, ଏକଥା କହିବା ନିସ୍ତୁଷ୍ଟ । କୌଣସି ଏକ ବିଚାର ନାନା ଅସାଧାରଣ ସାଧନକୁ ଅବଲମ୍ବନ କରି ଆମ ପାଖରେ ଆସି ପଡ଼ିଥିଲେ ଯେ ତାହା ଅବଶ୍ୟ ଠିକ୍ ହୋଇଥିବ ବା ଅବଶ୍ୟ ସତ୍ୟକୁ ଧାରଣ କରିଥିବ, ସେପରି ମାନିନେବାର ମୋଟେ କୌଣସି କାରଣ ନାହିଁ ।*

* ଅଉ ଅନ୍ୟଗୋଟିଏ ଗୋଷ୍ଠୀରେ ଏହି ପ୍ରବଚନଟିର ଉପସାଦନା ସମୟରେ ମାଧ୍ୟମସ୍ୱରୂପ କଥାଗୁଡ଼ିକୁ ଯୋଡ଼ିଦେଇଥିଲେ :

ଗୋଟିଏ କଥା ଅବଶ୍ୟ ମନେ ରଖିବ ଯେ, ଗୋଟିଏ ବିଚାରକୁ ଯଥାର୍ଥରେ ଶ୍ରଦ୍ଧା କରୁଥିବା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଏହି କଥାଟିକୁ ଭଲ କରି ଜାଣିଥାଏ ଯେ ସୃଷ୍ଟି ଉତ୍ପାଦର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅନୁପ୍ରାଣ କରିପାରିଲେ ସେ ସେହି ବିଚାରଟିକୁ ସଫଳତା ଦେଖିବାକୁ ପାଇବ । ଆପଣଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଏବଂ ପ୍ରକାଶ୍ୟ ନଦୀରେ ପରିଣତ କରି ଦେଇଥିବା ଏବଂ ସେହି କାରଣରୁ ସ୍ୱୟଂ କହିବାରେ ଲାଗିଥିବା ଯାବତୀୟ ପ୍ରକାରର ଆବଳୀ ଦ୍ୱାରା ବି ଶୁଦ୍ଧ ଦୃଷ୍ଟି ହୋଇ ପଡ଼ିଥିବା ଓ ଏହିପରି ଭାବରେ ଆପଣଙ୍କ ମୌଳିକ ଶୁଦ୍ଧତାଟିକୁ ହରାଇ ଦିଅଥିବା ସେହି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଧାର୍ମିକ ଅପେକ୍ଷା ସିଏ ଏବେ ବି ଭୁଲିନି ଲୁଚି ରହିଥିବା ଧାର୍ମିକ ଓ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ତାହାକୁ ହୁଏତ ଅଧିକ ସାର୍ବିକ ଭାବରେ ଦେଖିବାକୁ ପାଇବ ।

ବିଚାରରେ ଯଥାର୍ଥ ଶ୍ରଦ୍ଧା ରଖିଥିବା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଏକଥା ଭାରି ଭଲ କରି ଜାଣିଛନ୍ତି ଯେ ସେହି ବିଚାରଟି ଜଣେ ସାନ ପିଲାଙ୍କ ମୁହଁରୁ ବି ତା' ପାଖକୁ ଆସି ପାରିବ; କେବଳ ଯେ ଜଣେ ବିଜ୍ଞ ପୁରୁଷଙ୍କ ମୁଖରୁ ଆସିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେବ, ତାହାର ଆଦୌ କୌଣସି କାରଣ ନାହିଁ ।

ଏବଂ, ଏପରିକି ଏହିପରି ଏକ ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ବାଟରେହିଁ ତାହା ଅଧିକାଂଶତଃ ତାହା ପାଖରେ ଆସି ପହଞ୍ଚି ଯାଇ ପାରିବ ।

ସେହି କାରଣରୁହିଁ କୁହାଯାଏ ଯେ, “ଶିଶୁ ଏବଂ ଅତିଶିଶୁମାନଙ୍କ ମୁଖରୁହିଁ ସତ୍ୟ ଆପଣଙ୍କୁ ଉଦ୍‌ଘୋଷିତ କରି ଆଣିଥାଏ ।”

ଏଠାରେ କୁହା ଯାଇପାରେ ଯେ, ଜଣେ ସାନ ପିଲା କଦାପି ଜଣେ ବୟସ୍କ ମନୁଷ୍ୟ ପରି ଏତେ ଯଥାର୍ଥ ଏବଂ ନିର୍ଭୁଲ ଭାବରେ ଏକ ବିଚାରକୁ ଆଦୌ ସ୍ୱୀକୃତି କରି ପାରିବ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଏକଥା ବି ସତ ଯେ ଜଣେ ବୟସ୍କ ମନୁଷ୍ୟ ଆପଣଙ୍କ ଅଭ୍ୟାସଗତ ଆଲୋଚନା ହେତୁ ଯେପରି ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନରେ ଆସି ଅଟକି ଯାଇଥାଏ, ଜଣେ ସାନ ପିଲାଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେପରି କେବେ ହେଲେ ଘଟିବ ନାହିଁ । ବୟସ୍କ ମନୁଷ୍ୟ ଯେତେବେଳେ କୌଣସି ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସ୍ଥାନକୁ ଆସି ଅଟକି ଯାଇଥାଏ, ସେତେବେଳେ ତାହାର ପରିଚିତ ପରୂପଗୁଡ଼ିକଙ୍କ ଅନୁଭୂତି ହୋଇ ନପାରିଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କୌଣସି ବିଚାର ଆଉ ଆପଣଙ୍କୁ ବ୍ୟକ୍ତି କରି ପାରିବାକୁ ସମର୍ଥ ହୁଏ ନାହିଁ ।

ଏହିସବୁ ଉପାୟରେ କୌଣସି ଏକ ବିଚାରର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରେ ଅସିବା ଅସମ୍ଭବ ବୋଲି ମୁଁ ଏହା ଦ୍ୱାରା ମୋଟେ କହି ନାହିଁ । ମାତ୍ର ମୁଁ କହୁଛି ଯେ ସେଗୁଡ଼ିକ ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ କେବଳ ଏକମାତ୍ର ଉପାୟ ନୁହନ୍ତି, ତା'ର ସର୍ବୋତ୍ତମ ଉପାୟ ବି ନୁହନ୍ତି ।

ଏବଂ, ଏକଥା ମଧ୍ୟ ସତ ଯେ ଏହି ଅଭ୍ୟାସ ତା ଏବଂ ଅଟକି ରହିବାର ପରିବେଶରତ ଯାବତାୟ ବଳୁଡ଼ିକୁ ଏହି ପାରିବା ଲାଗିଛି ସାନ ପିଲାମାନେ ଶିକ୍ଷାଲାଭ କରୁଥିବା ପ୍ରାଚୀନ ଯୁଗର ବିଦ୍ୟାଳୟମାନ ନଗରବସତିଗୁଡ଼ିକର ବହୁ ଦୂରରେ ସ୍ଥାପିତ ହେଉଥିଲେ ।

ଏବଂ ସେହି କାରଣଟି ସକାଶେହିଁ ମନୁଷ୍ୟ ସମାଜର ମହାନ ଶିକ୍ଷାଦାତା-ମାନେ କେବଳ ନିର୍ଜନତା ମଧ୍ୟରେହିଁ ଆପଣାର ଯାବତାୟ ସାଧନା ଆରମ୍ଭ କରୁଥିଲେ । କାରଣ, ଅସୁସ୍ଥସ୍ଥିତି ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କ ମନରେ ଅନେକ କିଛି ବସ୍ତୁ ଅନୁପସ୍ଥିତ ରହୁଥିବାରୁହିଁ ଯେପରି ସେମାନଙ୍କର ଜୀବନରେ ଗୋଟିଏ ବିରୁଦ୍ଧ ଆପଣାକୁ ପ୍ରକାଶ କରିପାରେ ନାହିଁ, ମନୁଷ୍ୟ-ସମାଜର କୃତ୍ରିମତାମୟ ଜୀବନ ପ୍ରଣାଳୀଟି ଦୂର ଗଠିତ ହୋଇଥିବା ମନଟିର କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ବି ଅନେକ ବସ୍ତୁ ଅନୁପସ୍ଥିତ ରହୁଥାନ୍ତି ।

ଗୋଟିଏ ଯଥାର୍ଥ ବିରୁଦ୍ଧର ସୁଦୂର ସନ୍ଦେଶରୁଡ଼ିକୁ ଶୁଣି ପାରିବାକୁ ହେଲେ ପ୍ରକୃତରେ କେତେ ଅଧିକ ଜୀବନର ପ୍ରୟୋଗ ନରହୁଏ ! ଏଠାରେ ସେହି ବାହ୍ୟ, ବିଭ୍ରାନ୍ତକର ଏବଂ ମାତ୍ର ମୁହୂର୍ତ୍ତକ ଲାଗି ସ୍ଥାୟୀ ହୋଇ ରହୁଥିବା ଜୀବନର ବିଷୟରେ ମୋଟେ କୁହାଯାଉ ନାହିଁ, ମାତ୍ର, ସେହି ଗଭୀର, ସମଗ୍ର ଏବଂ ସ୍ଥାୟୀ ଜୀବନଟି ବିଷୟରେ କୁହାଯାଉଛି ।

ସେହି କାରଣରୁହିଁ ଜ୍ଞାନ ପ୍ରତି ଏକ ନିଷ୍ଠାପର ଶ୍ରଦ୍ଧା ରଖିଥିବା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ସବୁବେଳେ ଜାଣିଥାଏ ଯେ, ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ମୁଖ୍ୟମାନେ ସବୁଦିନ ଆପଣାକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିନମ୍ର ଓ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଅନବଚ୍ଛିନ୍ନ କରିହିଁ ରଖିଥାନ୍ତି । କାରଣ, ଯାହା ପାଖରେ ପ୍ରକୃତ ଜ୍ଞାନ ଏବଂ ପ୍ରକୃତ ସାମର୍ଥ୍ୟଟି ରହୁଥାଏ, ସିଏ ସବୁବେଳେ ଜୀବନର ଏବଂ ଆସୁଥିବାବାର ଲାଗିହିଁ ଅଧିକତର ରୁଚି ରଖିଥାଏ, ଯେପରିକି ସେ ମୁକ୍ତ ଭାବରେ ଆପଣାର ସକଳ କାର୍ଯ୍ୟ କରିପାରିବ, ଯେପରିକି ତାକୁ ଆଉ କୌଣସି ପ୍ରକାର ବାଧାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ ; ଯେପରିକି ଗୌରବ ଅର୍ଜନ କରିବାର କୌଣସି କୋଳାହଳ ଆଉ ତାକୁ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ମନୁଷ୍ୟ-ମାନଙ୍କ ଆଗରେ ଖାଦ୍ୟପରି ନେଇ କେବେହେଲେ ମୁହାଁଇ ଦେବ ନାହିଁ ।

ବିରୁଦ୍ଧରେ ଯଥାର୍ଥ ଶ୍ରଦ୍ଧା ରଖିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଭଲ ଭାବରେ ଜାଣିଥାଏ ଯେ ସିଏ ତା' ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ସବୁଦିନ ବିରୁଦ୍ଧର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କରିପାରିବ, ସାନ ଫୁଲଟିଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଗର୍ଭରୁ ସବୁଠାରେହିଁ ସିଏ ବିରୁଦ୍ଧର ପରିଚୟ ପାଇ ପାରିବ । କୌଣସି ବସ୍ତୁ ବା କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଯେତେବେଳେ ସ୍ବଦ୍ଧ ଅଥବା ଯେତେବେଳେ ଅଜ୍ଞାତ ହୋଇଥାଉ ପଛକେ, ସିଏ ଅନବରତ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରୁଥିବା ବିରୁଦ୍ଧଟିର କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେ ତାକୁ ନିଶ୍ଚୟ ଏକ ମାଧ୍ୟମରୂପେ ବ୍ୟବହାର କରିପାରିବ ।

ମାତ୍ର ସଙ୍ଗୋପର ସ୍ଥିତି ଏକାଠିକୁ ମଧ୍ୟ ଭଲକରି ଜାଣିଛି ଯେ କେବଳ ଏକ ପ୍ରକାର ସମ୍ପର୍କ ଭାବରେହିଁ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ବିଶ୍ୱାସଯୋଗ୍ୟ ସମ୍ପର୍କଟି ସବୁବେଳେ ଘଟିଥାଏ ।

ଆମେ ସମସ୍ତେ ସେହି ବିଶ୍ୱ-ଉପାଦାନଟି ଦ୍ୱାରା ନିର୍ମିତ ହୋଇଥିବାରୁହିଁ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଏହି ବିଶ୍ୱର ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପ୍ରତିନିଧି ବୋଲି ଅବଶ୍ୟକ ହୁଏତ ପାରିବ ।

ଏକ ଅନୁରୂପ ମାଧ୍ୟମକୁ ଆଶ୍ରୟ ନ କରି ଆଦୌ କୌଣସି ବସ୍ତୁର ଚିତ୍ର ରହିବା ସମ୍ଭବ ହୋଇ ପାରୁ ନ ଥିବାରୁହିଁ, ବିଶ୍ୱରଗୁଡ଼ିକୁ ଚିତ୍ର ରହିବାକୁ ହେଲେ ସେଥିଲଗି ଏକ ଅନୁରୂପ ରାଜ୍ୟର ବି ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଥାଏ; ସେଥିଲଗି ମୁକ୍ତ ବୁଦ୍ଧିସାମର୍ଥ୍ୟର ଏକ ସାକାର ରାଜ୍ୟ ଅବଶ୍ୟକ ରହିଥାଏ, ମାତ୍ର ତଥାପି ତାହା ଆକାରର କଦାପି ଅଧୀନ ହୋଇ ରହି ନ ଥାଏ । ଏବଂ ସେହି ରାଜ୍ୟଟି ଆମ ଭିତରେ ଅବସ୍ଥିତ ରହିଥାଏ, ଏହି ବୃହତ୍ ବିଶ୍ୱଟି ଭିତରେ ମଧ୍ୟ ରହିଥାଏ ।

ତା'ପରେ, ଯଦି ଆମେ ଯଥେଷ୍ଟ ପରିମାଣରେ ଆପଣାକୁ ଅଭିନବେଶିତ କରି ରଖିପାରୁ, ଆମର ଅନ୍ତରତମ ସତ୍ତାଟିର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯଦି ଚେତନାଯୁକ୍ତ ହୋଇ ପାରିବା, ତେବେ ମୁକ୍ତ ବିଶ୍ୱଗତ ବୁଦ୍ଧିଟିର ସାହାଯ୍ୟରେ, ତାହାରି ମଧ୍ୟରେ ଓ ତାହାର ମାଧ୍ୟମରେ ଆମେ ବିଶ୍ୱରର ଜଗତଟି ସହିତ ମଧ୍ୟ ସମ୍ପର୍କ ସ୍ଥାପନ କରିପାରିବା ।

ତା'ପରେ, ଯଦି ଆମେ ଆପଣାର ଦର୍ପଣଟିକୁ ଉପଯୁକ୍ତ ଭାବରେ ସଜ୍ଜା କରି ରଖିଥାବା, ଯଦି ତାହାକୁ ସୁବ୍ୟବସ୍ଥା ଏବଂ ଅଭ୍ୟୁତ୍ଥାର ଯାବତୀୟ ଧୂଳିରୁ ପରିଷ୍କାର କରି ରଖିଥାବା, ତେବେ ଯଥାସମ୍ଭବ କମ୍ ବିକୃତି ଘଟାଇ ଯାବତୀୟ ବିଶ୍ୱର ସେଇଟି ଉପରେ ଅବଶ୍ୟକ ପ୍ରତିଫଳିତ ହୋଇ ପାରିବେ । ସେତେବେଳେ ଆମ ଜୀବନରେ ବୋଧହୁଏ ଉପଲବ୍ଧି ସମ୍ଭବ ହେବ, ସତ'ରୂପୀ ସୂର୍ଯ୍ୟର କରଣଗୁଡ଼ିକୁ ଆପଣା ଉପରେ ପ୍ରତିଫଳିତ କରାଇବା ଲଗି ମଧ୍ୟ ଆମର ସେତେବେଳେ ସାମର୍ଥ୍ୟ ଆସିଯିବ ।* ସିଦ୍ଧାର୍ଥ ଗୌତମ ଠିକ୍ ଏହି ସତ୍ୟଟିକୁ ଆମ

* ଅଭିଗୋଷିଏ ଗୋଷ୍ଠୀରେ ଏହି ପ୍ରବଚନଟିର ସେହି ଉପସ୍ଥାପନା ହୋଇଛି ସେଥିରେ ଏହୁଠାରେହିଁ ସାବଧାନ ଶେଷ ହୋଇ ଯାଇଛି ଏବଂ ତା'ପରେ ନମୋକ୍ତ ଦୁଇଟି ସାବକୁ ଯୋଡ଼ି ଦିଆଯାଇଛି :

ତା'ପରେ ଆମର ମାନସିକ କ୍ରିୟାଗୁଡ଼ିକ ସର୍ବତ୍ର ଶକ୍ତି ତଥା ଦଳପ୍ରକାଶ ସହିତ କାର୍ଯ୍ୟ କରିପାରିବେ । ଆମ ବିଶ୍ୱରଗତ ଗଠନଗୁଡ଼ିକ ସେତେବେଳେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଉପକାଶ ଏବଂ ଅଲୋକବାହୁ ବାରିବିହରୁସେ, ଭୌତିକ ସନ୍ତୁଷ୍ଟି ଯେତେଯେତେ

ସମ୍ପ୍ରଦାୟରେ ଉଲ୍ଲେଖିତ କରି ଧରିଥିଲେ । “ଆମେ କପର ବୋଧୁ ଲଭ କରିପାରିବା,”—ଏହି ପ୍ରଶ୍ନଟିର ଉତ୍ତର ଦେଇ ସେ କହିଥିଲେ :

“ବୋଧୁକୁ ଚିହ୍ନିବା ଲାଗି ଆଦୌ କୌଣସି ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଚିହ୍ନ ବା ସଙ୍କେତ ଆଦୌ ନାହିଁ । ଏଇଟି ବିଷୟରେ ଆମେ ଯାହାକି ଜାଣିବାକୁ ସମର୍ଥ ହେବା, ତାହାର ଆଦୌ କୌଣସି ଯଥାର୍ଥ ମୂଲ୍ୟ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ, ସେହି ବିଷୟଟିର ଅନ୍ତଃସୂଚକ ଖବରରେ ଅନୁଶୀଳନ କରିବା ପକାଶେ ଆମେ ଯେଉଁ ସ୍ୱୟାସଚ୍ଛିନ୍ନ କରିବା, ତାହାର ପ୍ରକୃତରେ ଅନେକ ମହତ୍ତ୍ୱ ରହିଛି । ତାହାକୁ ଆମେ ପରସ୍ପର ଏବଂ ପାଲିସ୍ତ କରାଯାଇଥିବା ଏପରି ଗୋଟିଏ ଦର୍ପଣ ସହଜ ଭାବେ ନାନା କରିପାରିବା, ଯାହାକି ତାହା ଫଳରେ ସ୍ପଷ୍ଟ ଏବଂ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ହୋଇପାରିବ ଏବଂ ତେଣୁ ପ୍ରତିରୂପଗୁଡ଼ିକ ସେଥିରେ ଅବିକୃତ ଏବଂ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ପ୍ରତିଫଳିତ ହୋଇ ପାରୁଛନ୍ତି ।”

ପୁନଶ୍ଚ :

“ଯାହାର ଖବରରୁ ଅନ୍ଧାର ଦୂର ହୋଇଯାଇଛି, ଯିଏ ନିଷ୍ପତ୍ତି ହୋଇ ପାରିବ, ଯାହାର ଆଚରଣରେ ନିନ୍ଦା କରିବାର ଆଦୌ କିଛି ନାହିଁ ଓ ଯିଏ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଶୁଦ୍ଧ ହୋଇ ପାରିବ, ତେବେ ସିଏ, ଆବଶ୍ୟକ କାଳରୁ ଦର୍ଶନିୟାଦ ଭାବନାରେ ରହିଥିବା କୌଣସି ବିଷୟରେ ଏତେଟିକିଏ ହେଲେ ଶୁଣି ନ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଓ ଏତେଟିକିଏ ବି ଜ୍ଞାନ ଅର୍ଜନ କରି ନ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତଥାପି କହିବାକୁ ହେବ ଯେ କେବଳ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିହିଁ ଜଣେ ସଫଳତାର ସଂସ୍କାର ଜ୍ଞାନଟିକୁ ଲାଭ କରି ପାରିବ । କେବଳ ତାହାଣି କ୍ଷେତ୍ରରେହିଁ ଆମେ ‘ଯଥାର୍ଥ ସ୍ପଷ୍ଟତା,’ ଏହି ଶବ୍ଦଟିକୁ ବ୍ୟବହାର କରିପାରିବା ।” ଏଠାରେ ଯେ ଯଥାର୍ଥ ବ୍ୟବହାରଟି ସହଜ ଅର୍ଜନ କରାଯାଇ ପାରୁଥିବା ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ସମ୍ବନ୍ଧ ସ୍ଥାପନର ଗୁଣଗାନ କରାଯାଇଛି, ସେହି କଥାଟି ବେଶ୍ ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇଯିବା ଦରକାର । ସେହି ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ସମ୍ବନ୍ଧ ସ୍ଥାପନକୁ ପାଣ୍ଡିତ୍ୟ ଲାଭ କରିବାର ସେହି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବହୁରଙ୍ଗ ଏବଂ କେବଳ ପଲ୍ଲବଗ୍ରାସୀ ପଦ୍ମଟି ସହଜ କଦ ପି ସମଗୁଲ୍ କରାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ ।

ଜାଗାରେ ଅମର ବାସ୍ତବତା କୌଣସି ମଙ୍ଗଳ ଓ ସମଜସ୍ୱତାର କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଦେଇ ନ ଥିବେ, ସେଠାରେ ସେଗୁଡ଼ିକ ସେହି କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ କରିବା ଲାଗି ଅପଣାକୁ ପ୍ରେରଣ ଦେଉଥିବେ ।

ଏବଂ ଅପଣାକୁ ଅଭିନବେଶିତ କରି ରଖିବାର କିଛି ଦେଖି ଦ୍ୱାର ଆମେ ଖୁବ୍ ଶୀଘ୍ର ଏହିପରି କାର୍ଯ୍ୟ ବିଷୟରେ ସଚେତନ ବି ହୋଇଯାଇ ପାରିବା ଏବଂ ସୁଗନ୍ଧ ଗୁଳିରେ ନିଶ୍ଚିତ ବିଶ୍ୱାସ ସହଜ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ଥାପନ କରି ରହି ବି ପାରିବା ।

ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ସମ୍ବନ୍ଧ ସ୍ଥାପନର ଏହି ପଦ୍ଧତିରୁ ଯେଉଁ ଫଳ ମିଳିଥାଏ, ତାହାର ପ୍ରକୃତରେ କୌଣସି ସୁମାରଣ ନାହିଁ ।

ଏହା ଦ୍ଵାରା ଆମେ ସକଳ ପ୍ରତିଭାସ, ସକଳ ଆବରଣ ଏବଂ ସକଳ ବହୁଲକୃତି ପଛରେ ରହିଥିବା, ଏପରି କି ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ବ୍ୟବ, ଅଶୋଧିତ ଏବଂ ଅନ୍ଧବିଶ୍ଵାସପୂର୍ଣ୍ଣ ବାହ୍ୟତାଗୁଡ଼ାକ ପଛରେ ରହିଥିବା ବିଚାରକୁ ଆବିଷ୍କାର କରିପାରୁ ଓ ତାହାକୁ ଗ୍ରହଣ କରି ଶିଖି ।

ଏହା ଫଳରେ ଆମେ ଜଣେ ମୁନିର ମାନସିକ ପ୍ରିତିକୁ ବି ନିଜର ଜୀବନରେ ଯଥାର୍ଥରେ ଅଭ୍ୟାସ କରି ଶିଖି । ମୋ'ର ପ୍ରଥମ ପ୍ରବଚନଟିରେ ମୁଁ ରୁମମାନଙ୍କୁ ସେହି ବିଷୟରେ କହିଥିଲି, ଏବଂ ଜଣେ ଗୁରୁ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଭାବରେ ତାହାର ସଞ୍ଜା ନିରୂପଣ କରିଛନ୍ତି :

“ସତ୍ୟର ମାର୍ଗରେ ଅଗ୍ରସର ହେଉଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରମାଦ ଦ୍ଵାରା ସନ୍ତୁପ୍ତ ହୁଏ ନାହିଁ, କାରଣ, ସେହି ପ୍ରମାଦ ଓ ଭୁଲ୍ କରିବାକୁ ସିଏ ସତ୍ୟ ଆଡ଼କୁ ଅଗ୍ରସର ହେବା ଲାଗି ଜୀବନର ସର୍ବପ୍ରଥମ ଉଦ୍ୟମ ବୋଲି ଜାଣିଥାଏ ।”

ତେଣୁ ଗୋଟିଏ ଯଥାର୍ଥ ବିଚାରର କୌଣସି ଅଂଶ ମଧ୍ୟ ଆମ ଲାଗି କଦାପି ଅପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇ କୁଆଡ଼େ ଚାଲିଯାଏ ନାହିଁ ; ତାହା ଯେତେଯେତେ ଜାଗାରେ ଲୁଚ୍କାୟିତ ରହିଥାଏ, ଆମେ ସେଠାରେ ମଧ୍ୟ ତାହାକୁ ଆବିଷ୍କାର କରି ଜାଣିଥାଉ, ହୃଦୟ ମଧ୍ୟରେ ତାହାକୁ ପୋଷଣ କରି ରଖିବାର ଉପାୟଟି ବି ଜାଣିଥାଉ ।

ସୂକ୍ଷ୍ମ ଗୋଟିଏ ଯଥାର୍ଥ ବିଚାର ସହିତ ଆମେ ପରିଚିତ ହୋଇ ସାରିବା ପରେ, ଅର୍ଥାତ୍ ଯେତେବେଳେ ଆମେ ସେଇଟିକୁ ତାହାର ସ୍ଵରୂପଟି ଦେଇ ଅବକୃତ ଭାବରେ ଜାଣିବାକୁ ସମର୍ଥ ହେଉ, ସେତେବେଳେ ଆମେ କେତେକେତେ ସାବଧାନ ପ୍ରତିଭାସ ଏବଂ ଯାବତୀୟ ଆକାର ବୈଚିତ୍ର୍ୟ ସତ୍ତ୍ୱେ ବି ସେଇଟିକୁ ତଥାପି ଚିହ୍ନି ନେଇପାରୁ ।

ପ୍ରକୃତ ବିଚାରଟି ସହିତ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିର ଯଥାର୍ଥରେ ଏକ ସଂପର୍କ ଘଟିବ କି ନାହିଁ, ଅର୍ଥାତ୍ ସେଇଟିକୁ ଉତ୍ତମରୂପେ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରି ସିଏ ତାହାକୁ ନିଜସ୍ଵ ସମ୍ପଦରେ ପରିଣତ କରିବ କି ନାହିଁ, ଅଥବା, ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ, ଯେଉଁମାନେ କୌଣସି ଏକ ମତକୁ, ସିଦ୍ଧାନ୍ତକୁ ବା ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଶ୍ଵାଭାବବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଯଥାସମ୍ଭବ ନିଜ ଭିତରେ ଭର୍ତ୍ତି କରି ରଖିଛନ୍ତି, ସେହି ଶ୍ଵାଭାବର ଶ୍ଵେତଗୁଡ଼ିକ ଜଣାଆଉଥିବା ସେମାନେ ଯାହାକି ସ୍ଵାକ୍ଷରୁଚି ଏବଂ ଏହି ସୂକ୍ଷ୍ମତାର ବାହାରେ ଯେଉଁମାନେ ଅଛନ୍ତି କିନ୍ତୁ ହେଲେ ବୁଝି ପାରୁ ନାହାନ୍ତି, ସିଏ ସେହିମାନଙ୍କର ପଲ୍ଲ ଭିତରେ ମିଶି କିଛି ଗହଳ କି ନାହିଁ, ସେହି କଥାଟି ଆବିଷ୍କାର କରି ପାରିବା ଲାଗି ମଧ୍ୟ ଆମେ ଏହି ସାମର୍ଥ୍ୟଟିକୁ ଏକ ମାନଦଣ୍ଡ ରୂପେ ଅବଶ୍ୟ ବ୍ୟବହାର କରି ପାରିବା ।

ବୁଦ୍ଧିର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏକାନ୍ତ ଅସମର୍ଥ ହୋଇ ରହିଥିଲେ ଯାଇ ଆମେ କେବଳ ବାହ୍ୟ ଆକାରଗୁଡ଼ାକୁ ନେଇ ଛନ୍ଦି ହୋଇ ରହିଥାଉ; ଏବଂ ମନୁଷ୍ୟସମାଜରେ ଭେଦ ଓ ପାର୍ଥକ୍ୟମାନ ଭିଆଇବାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ତାହାହିଁ ଏକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶକ୍ତିଶାଳୀ କାରଣ ହୋଇ ରହିଥାଏ ।

ମାତ୍ର, ଅନାଭରଣ ବିଚାରଟିକୁ ଦେଖି ପାରିବା ଲାଗି ଯିଏ ଯଥେଷ୍ଟ ପରିମାଣରେ ଗଭୀରକୁ ଭେଦି ଯାଇପାରିବ, ସିଏ ଅତିରେ ଏହି କଥାଟିକୁ ଅବଶ୍ୟ ଉପଲବ୍ଧି କରିବ ଯେ ତାହାର ବହୁବିଧ ଏବଂ ଅଲଘବହୃତ ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ ହୋଇ ରହିଥିବା ଆଭରଣଗୁଡ଼ିକ ସତ୍ତ୍ୱେ ସେହି ବିଚାରଟି ସର୍ବସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅପରିବର୍ତ୍ତିତ ହୋଇ ରହିବ :

ଦୃଷ୍ଟିର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯଥାର୍ଥ ଉଦାରତା ଅର୍ଜନ କରିବା ଲାଗି ଏହାହିଁ ନିଶ୍ଚିତତମ ଉପାୟ ।

ବସ୍ତୁତଃ, ଧର୍ମର ବିଭିନ୍ନ ସୂତ୍ର ଓ ମତ ଯେତେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ଆଧାର ଓ ପାତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ପ୍ରତ୍ୟେକଟିରେ ଅଲୋକ ତଥା ସତ୍ୟର ସମ୍ପଦମାନ ଅବଶ୍ୟ ରହିଛି ବୋଲି ଥରେ ଅନୁଭବ କରିବା ପରେ ଆମେ କପର ତା କୌଣସି ଗୋଟିଏ ସୂତ୍ର ଅଥବା ଗୋଟିଏ ମତପ୍ରତି ବିଶେଷ ଆଗ୍ରହ ଦେଖାଇ ଅନ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ଭୁଲି ବୋଲି କହିପାରିବା ?

୧୭ ଫେବୃଆରୀ, ୧୯୯୨

ଭବନା ସମ୍ବନ୍ଧରେ-୩

ମୁଁ ସର୍ବଦା ଠିକ୍ ଏହି କଥାକୁ ଉଚିତ ବୋଲି ମନେ କରି ଆସିଛି ଯେ, ଅଳ୍ପ କେତୋଟି ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ବାଦ୍ ଦେଲେ, ଆମର ଇନ୍ଦ୍ରିୟବୋଧ ହେଉଥିବା ଜଗତଟିର ଦର୍ଶନତାତ୍ତ୍ୱିକ କାରଣଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ କଲ୍ୟାଣାନୁମାନ କରିବା ନାଶ୍ୱରମାନଙ୍କର ମାନସିକ ଭୂମିକା ହୋଇ ରହିବା ଆଦୌ ଉଚିତ ନୁହେଁ । ମାତ୍ର, ଜଗତରୂପେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇ ରହିଥିବା ଏହିସବୁ ବାସ୍ତବ ସତ୍ୟରୁ ନାନା ବ୍ୟାବହାରିକ ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ଉପନୀତ ହେବା ହେଉଛି ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରକୃତ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ।

ଗତ ଶତବ୍ଦୀର ଦିନ ମାଦାମ୍ ମାର୍ସିଆଲ୍ ରୂପମାନଙ୍କୁ ଯଥାର୍ଥରେ କହୁଥିଲେ ଯେ, ପୁରୁଷମାନେ ଯେପରି ଭାବରେ ଚିନ୍ତା କରନ୍ତି ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ମଧ୍ୟ ଠିକ୍ ସେହିପରି ଭାବରେ ଚିନ୍ତା କରିବା ଆଦୌ ଉଚିତ ହେବ ନାହିଁ । କାରଣ, ଏହା ଫଳରେ ସେମାନେ ନିଜର ସଜ୍ଞାୟ ଗୁଣଗୁଡ଼ିକୁ ହରାଇ ବସିବାର ଆଶଙ୍କା ସବୁବେଳେ ରହିଥିବ । ସେମାନେ ତଦ୍ୱାରା ନ୍ୟାୟାନୁମୋଦିତ ଯୁକ୍ତି ଏବଂ ବିଶ୍ଳେଷଣ ତଥା ସମନ୍ୱୟ କରିବାର ସାମର୍ଥ୍ୟ ପ୍ରଭୃତି ପୁରୁଷୋଚିତ ଗୁଣଗୁଡ଼ିକୁ କଦାପି ଅର୍ଜନ ତ କରି ପାରିବେ ନାହିଁ, ମାତ୍ର ତେଣେ ଗର୍ଭର ଅନ୍ତଃବୋଧ ଏବଂ ବାସ୍ତବ କର୍ତ୍ତବ୍ୟନିରୂପଣ ପ୍ରଭୃତି ସ୍ତ୍ରୀଜନୋଚିତ ଗୁଣଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ହରାଇ ବସିବେ ।

ତେଣୁ, ବିଚାରସବୁ ଯେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ପ୍ରକୃତ, ସ୍ୱୟଂପ୍ରେରିତ, ସନ୍ଦିଗ୍ଧ ଏବଂ ଜୀବନ୍ତ ଉପାଦାନ ରୂପେ ଅବସ୍ଥାନ କରୁଥାନ୍ତି, ନ୍ୟାୟଯୁକ୍ତିର ବୁଦ୍ଧି ଏବଂ ବୁଦ୍ଧି-ଅଗାଧ କୌଣସି କଲ୍ୟାଣ ମାଧ୍ୟମରେ ରୂପମାନଙ୍କୁ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରମାଣ କରି ଦେଖାଇ ଦେବା ପାଇଁ ମୁଁ ଆଜି କୌଣସି ଚେଷ୍ଟା କରିବି ନାହିଁ ।

ପୁଣି, ଯଦି କେବଳ ନାନା ଅଲସ୍ତ କଥୋପକଥନରେ ଆମେ ସମୟ ନଷ୍ଟ ନକରିବା ଲାଗି ଇଚ୍ଛା କରୁଥାଉ, ଯଦି ଆମେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିଷ୍ଠାପର ଭାବରେ ଏହି ଜଗତର ସ୍ୱାଭାବିକ ସତ୍ୟତାଟିକୁ ମଧ୍ୟ ବୁଝାଇ ଦେବାକୁ ଚାହୁଁଥାଉ, ତେବେ ଆମକୁ ମୂଳରେ ଥିବା ସେହି ବିଶ୍ୱଗତ ସାଧାରଣ ନିୟମଗୁଡ଼ିକ ପାଖକୁହିଁ ଫେରି ଯିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଗୋଟାଏ କଣିକା ଧୂଳିକୁ ବୁଝାଇବାକୁ ଗଲେ ବି ସେଥିଲଗି ସମସ୍ତ ବିଶ୍ୱକୁ ବୁଝାଇବା ଦରକାର ହେବ । ଏବଂ ଆମର ଏହି ସମିତିଟି (Union de Pensée Feminine—ସ୍ତ୍ରୀ ଚରଣ ସମିତି) ଲାଗି ଆମେ ଆଦୌ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମଟିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିନାହିଁ । ସେମାନେ ଲାଭ କରିଥିବା ଶିକ୍ଷାଟି ବଳରେ ଏବଂ ଅଭ୍ୟାସ କରିଥିବା ମସ୍ତିଷ୍କର କ୍ଷମରତଟି ଫଳରେ ଯେଉଁମାନେ ବଡ଼ ବଡ଼ ତାତ୍ତ୍ୱିକ

ସମସ୍ୟାର ଆଲୋଚନା କରିବାକୁ ସବୁବେଳେ ଭାରି ଭଲ ପାଆନ୍ତି, ପ୍ରତ୍ୟେକ ମାସର ପ୍ରଥମ ଶୁକ୍ରବାର ଦିନ ବସୁଧାବା ‘ବିଶ୍ୱର ସମିତି’ (Ecole de la Pensée)ର ବୈଠକମାନଙ୍କରେ ତାହା କରିବା ଲାଗି ସେମାନେ ନିଶ୍ଚୟ ଏକ ତମକାର ସୁଯୋଗ ପାଇ ପାରନ୍ତି ।*

✽ ଅଭିଗୋଷିତ ଗୋଷ୍ଠୀ ଲାଗି ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏହାର ବିକଳ ପାଠକ ହେଉଛି :

ଗୋଷ୍ଠିଏ ଶ୍ରବଣକୁ ଏକ ଜୀବନ୍ତ ଏବଂ ସ୍ୱୟଂପ୍ରେରିତ ଘଟଣା ବୋଲି କହିବାର ଯେଉଁ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣଟି ରହିଛି, ଅପଣମାନେ ସେଇଟି ସହିତ କେତେଦୂର ପରିଚିତ, ମୁଁ ସେକଥା ଜାଣେ ନାହିଁ । ସେହି ଦୃଷ୍ଟିକୋଣଟିର ଯଥାର୍ଥତା ପ୍ରତିପାଦିତ କରିବା ଲାଗି ଏଠାରେ ମୁଁ କୌଣସି ଚେଷ୍ଟା କରିବି ନାହିଁ । ଦୁଇଟି କାରଣରୁ ମୁଁ ତାହା କରିବି ନାହିଁ ।

ପ୍ରଥମ କାରଣଟି ହେଉଛି ଯେ, ସୁଦୃଢ଼ କୌଣସି ଘଟଣାକୁ ବି ଦୁଃଖ କହିବାକୁ ହେଲେ (କାରଣ, ସାଧାରଣତଃ ଏହି ପ୍ରକାରେହିଁ ଅମେ ନିଜ ପାଖରେ ତାହାର ସତ୍ୟତାକୁ ପ୍ରମାଣ କରି ଯାଇଥାଉ) ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ଅମକୁ ବିଶ୍ୱସ୍ତ ସାଧାରଣ ନିୟମଗୁଡ଼ିକର ଅଲୋଚନା କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଅମେ ଅନେକ ସମୟରେ ଏହିପରି ଏକ ମତ ବ୍ୟକ୍ତ କରି ଆସିଛୁ ଯେ, ବାଲୁବାର ଗୋଷ୍ଠିଏ କଣକୁ ମଧ୍ୟ ଯଥାର୍ଥ ଭାବରେ ଦୁଃଖ କହିବାକୁ ବସିଲେ ସମସ୍ତ ବିଶ୍ୱଜଗତର ନିୟମଟିକୁ ବି ଅମକୁ ଦୁଃଖ କହିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଏବଂ ଅଳ୍ପ ସଂଖ୍ୟାରେ ସେହି ବିଷୟଟିର ଅଲୋଚନା କରି ବସିଲେ ଅମକୁ କେତେ ନା କେତେ ଦୂରକୁ ଯିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ଦୁର୍ଗା, ଏହି କଥାଟିକୁ କରିବାକୁ ଯାଇ ଅମକୁ କେତେକେତେ ଦୀର୍ଘ ତାତ୍ତ୍ୱିକ ଦର୍ଶନାନୁମାନ ଭିତରେ ବି ଯାଇ ପଶିବାକୁ ପଡ଼ିବ ଏବଂ ଖାସ୍ତା ଏହି ପ୍ରକାରର ମାନସିକ ନିର୍ଦ୍ଦାଶନାକୁହିଁ ମୁଁ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଭୟ କରିଥାଏ ।

ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଦୁଃଖର ପ୍ରକୃତ ଶିକ୍ଷାଟି ସହିତ ଏକମତ ହୋଇ ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଦୃଢ଼ଭାବରେ ବିଶ୍ୱାସ କରେ ଯେ କେବଳ କୌଣସି ନାନା ଲକ୍ଷ୍ୟାତ୍ମକ ଧ୍ୟାନ ବ୍ୟାପ୍ତ ଅମେ ଅନେକ ଅଧିକ ସମଗ୍ର ଭାବରେ ଅମ ସମୟ ଓ ଅମ ମନର ଉପଯୋଗ ନିଶ୍ଚୟ କରିପାରିବ । ସେହି ରୁଚ୍ଛା କୌଣସି ଧ୍ୟାନଗୁଡ଼ିକ ଅମକୁ ସବଦା ଏଡ଼େଇ ଅମ ଅନୁସନ୍ଧାନ କ୍ଷେତ୍ରଟିର ବାହାରକୁ ପଳାଇ ଯିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥାନ୍ତୁ ଏବଂ ଶେଷକୁ ଏପରି ଏକ ସ୍ଥଳରେ ଅମକୁ ମୁହାଁମୁହାଁ ଅଣି ଠିଆ କରାଇ ଦିଅନ୍ତି, ଯାହା ସେ ପାଖକୁ କି ଆଉ କିଛିହେଲେ ଗୁଡ଼ି ଦୂର ନାହିଁ ।

ଏହି ବିଶ୍ୱସ୍ତସାଧାରଣ କଥାର ଅଭାବ ହେଲା, ଏହାର ଶେଷ ବି କଥର ହେବ, ଏହି ବିଷୟରେ କୌଣସି ପ୍ରକାର ରୁଚ୍ଛା ତାତ୍ତ୍ୱିକ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦେବାକୁ ଦୁଃଖଦେବ ପିଆ ନାହିଁ କରିଦେଉଥିଲେ । ସିଏ କେବଳ ଗୋଷ୍ଠିଏ କଥାକୁହିଁ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ବୋଲି କହୁଥିଲେ : ସେହି କଥାଟି ହେଉଛି ଯେ ଅମେ ଉଚିତ ମାର୍ଗରେ ଅନ୍ତରାଳ ହେଉଥିବା, ଅର୍ଥାତ୍ ଅମର ଅନ୍ତଃକ୍ଷେତ୍ରଟିକୁ ନିର୍ମଳ କରି ରଖିବା ଏବଂ ନିଜ ଭିତରେ ଥିବା ସାବିତ୍ରୀକୁ ଅହଂପ୍ରେରିତ ବାସନାର ବିନାଶ ସାଧନ କରିବା ।

ଆମର ଏହି ସମ୍ପ୍ରତିଷ୍ଠିତରେ ଆମେ ସେସବୁ ବଡ଼ ଆଶା ରଖିବା ନାହିଁ, ନୁହେଁ ?

ସ୍ୱାଲୋକମାନେ, ସେମାନଙ୍କର ସ୍ୱଳ୍ପାୟ ପ୍ରକୃତିଟି ଯେପରି ଭାବରେ ଗଢ଼ା ହୋଇଛି, ସେହି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ବିଚାର କରି ଦେଖିଲେ, ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ କାର୍ଯ୍ୟବିଧିକୁ ଅର୍ଥ ହିଁ ତାହାର ଗଭୀରତମ ଅର୍ଥରେ ବୁଝିପାରିଲେ, ନୈତିକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମଟିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁହିଁ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଅଧିକ ସମର୍ଥ ହୋଇ ପାରିବେ ।

ଏହି ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଆତ୍ମତନ୍ତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ଆମେ ମୂଳତଃ ଏକ ବାସ୍ତବବାଦୀ ଏବଂ ଋତନାୟକ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ ପୋଷଣ କରିଥାଉ । କିପରି ଏକ ଉତ୍ତମ ଜୀବନ ଯାପନ କରାଯାଇ ପାରିବ, ଆମେ ସେହି କଥାଟିକୁ ଜାଣିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛୁ । ଏବଂ ସେଥିଲାଗି, କିପରି ଉତ୍ତମରୂପେ ଭାବନାକୁ ବି ହୁଏ, ସେହି କଥାଟିକୁ ଶିକ୍ଷା କରିବା ମଧ୍ୟ ଆମ ଲାଗି ଏକାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ ।

ଭାବନାର ଏହି ପ୍ରାଥମିକ ମହତ୍ତ୍ୱଟିକୁ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରି ପାରିବାକୁ ହେଲେ, ଆମକୁ ଭାବନାର ସ୍ୱରୂପଟିକୁହିଁ ଆବଶ୍ୟକ କରିବାକୁ ହେବ, ଅର୍ଥାତ୍, ଭାବନାକୁ ଏକ ଜୀବନ୍ତ ସୂକ୍ଷ୍ମ ବୋଲି ଜାଣିବାକୁ ହେବ; ଏବଂ ରୂପେମାନେ ଯେପରି ଭାବନାରେ ସେହି ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅସ୍ତିତ୍ୱଟି ବିଷୟରେ ଦୃଢ଼ନିଶ୍ଚିତ ହୋଇ ପାରିବ, ସେଥିଲାଗି ମୁଁ ରୂପମାନଙ୍କୁ କେବଳ ରୂପେମାନେ ନିଜେ ଏହି କଥାଟିକୁ ଉପଲବ୍ଧି କରି ବୋଲି କହୁଛି । ସେପରି କରିବା ପ୍ରକୃତରେ ଭାବି ସହଜ ।

ଟିକିଏ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ କରି ଦେଖିଲେ ଆମେ ଅବଶ୍ୟ ଏକଥା ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରିପାରିବା ଯେ, ଏଠାରେ ଏକ ଉଦାହରଣ ଦେଇ କହିଲେ, ଆମେ ଅନେକ ସମୟରେ ଏପରି ଭାବନାମାନ ଗ୍ରହଣ କରିଥାଉ, ଯାହାକି ବାହାରୁ ଆସି ଆମ ଭିତରେ ପ୍ରବେଶ କରୁଥାଏ । ଏବଂ, ବାକ୍ୟ ଅଥବା ପଠନ କୌଣସିଟି ମାଧ୍ୟମରେ ଆମର ସେଗୁଡ଼ିକ ସହଜ ଆଦୌ କୌଣସି ସମ୍ପର୍କ ଘଟି ନ ଥାଏ ।

ଏପରି ଏକ ଘଟନା ଘଟୁଥିବାର କିଏ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ନଥିବ କହିଲେ : କୌଣସି ଏକ ଭାବନା, ଆମେ କହିଲୁଲୁଲି, ସତେଥବା ପବନ ଭିତରେ ରହିଥାଏ; ଏବଂ ତାହାକୁ ଏକାଧିକ ଉଦ୍‌ଭାବକ, ଏକାଧିକ ବିଜ୍ଞାନିକ ଏବଂ ଏକାଧିକ ସାହିତ୍ୟିକ ଯୁଗପତ୍ତ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରିଥାନ୍ତି ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ଏହି ବିଷୟରେ ପରସ୍ପର ସହଜ ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରକାର ବାହ୍ୟ ସମ୍ପର୍କ ଘଟି ନ ଥାଏ ?

ଏହିପରି କେତେ ନା କେତେ ଉଦାହରଣ ଦିଆଯାଇ ପାରିବ । ଏହି ଭାବନା ବିଷୟରେ ଲେଖା ହୋଇଥିବା ପୃଷ୍ଠାଟିଏ ମୁଁ ରୂପମାନଙ୍କୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ପଡ଼ି ଶୁଣାଇବି ଏବଂ କଥାଟିକୁ ବୁଝିବା ପାଇଁ ତାହା ହୁଏତ ରୂପମାନଙ୍କୁ ନିଶ୍ଚୟ ସାହାଯ୍ୟ କରିବ ।

ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇ ନଥିବା ଗୋଟିଏ ଦଶନ ପୁସ୍ତକରୁ ମୁଁ ସେହି ପୃଷ୍ଠାଟି ପଢ଼ିବି !

“ଯେଉଁଠି ଯେତେ ଯାହା ଘଟନା ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର ହେଉଛି, ସେଠାରେ ତାହାର ଅନୁରୂପ ଏକ ଉପାଦାନ ଅବଶ୍ୟ ରହୁଛି । ଯାହାକିଛି ସ୍ଥାନ ସଂପର୍କିତ ହେଉଛି, ତାହାର ଏକ ମାଧ୍ୟମ ରହୁଥିବା ଅବଶ୍ୟ ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଛି । ଏବଂ ଯଦି, ଆଲୋକର ସ୍ଥାନଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ବନ୍ଧ ହେବା ଲାଗି, ଆମେ ଯାହାକୁ ଇଥର ବା ଆକାଶ ବୋଲି କହୁଛୁ, ଏକ ମାଧ୍ୟମ ରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ଲାଗି ତାହାର ଆବଶ୍ୟକତା ପଡ଼ୁଛି, ତେବେ, ତାହାଠାରୁ ଆହୁରି ଅଧିକ ସ୍ପଷ୍ଟ, ଅଧିକ ରହସ୍ୟମୟ ଓ ଅଧିକ ଶିଷ୍ଟ ସ୍ଥାନର ସୃଷ୍ଟି କରୁଥିବା ଆମର କୌଣସି ଭାବନା ଲାଗି ମଧ୍ୟ ଏକ ମାଧ୍ୟମର ଆବଶ୍ୟକତା ରହୁବ ନା ନାହିଁ ?

“ମହିଷର ସୁଲତା ଯେଉଁ ଭାବନାକୁ ଆଗରୁ ଏକ ଆକାର ଏବଂ ଉପାଦାନ ଦେଇ ସାରିଛି, ଏଠାରେ ମୁଁ ସେପରି ଏକ ଭାବନାର କଥା ଆଦୌ କହୁ ନାହିଁ । ମନସ୍ତତ୍ତ୍ୱବିତ୍ତମାନେ ଭଲ ଭାବରେ ଏହି କଥାଟିକୁ ଜାଣିଛନ୍ତି ଯେ ଆପଣାର ସଚେତନ ଚିନ୍ତାଶୀଳତାର ଗୁଣସ୍ତରକୁ ଆସିବା ପୂର୍ବରୁ ଯେକୌଣସି ଭାବନାକୁ ପ୍ରଥମେ କେତୋଟି ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଅଧିକ ଅପ୍ରକଟ୍ୟ ସ୍ଥିତି ମଧ୍ୟଦେଇ ଅତିକ୍ରମ କରି ଆସିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ; ଆମେ ଯାହାକୁ ଅବଚେତନ ବୋଲି କହୁ, ସେହି ଅଜ୍ଞାତ ରାଜ୍ୟଟି ମଧ୍ୟଦେଇ ଆସିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ ।

“କୌଣସି ଉଲ୍‌କାଘଣ୍ଟ କେଉଁ ସୁଦୂର ଅନ୍ତଃକ୍ଷେତ୍ରରୁ ଆମ ପାଖରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିବା ପରି ଏହି ଭାବନାଟି ମଧ୍ୟ ଅନ୍ତରସ୍ଥ ଗଭୀର ତଳଗୁଡ଼ିକରୁ ଆସି ଉପରି ଭାଗରେ ପହଞ୍ଚିଥାଏ ।

“ଏହି ଉଲ୍‌କାଘଣ୍ଟ ପ୍ରକୃତରେ କେଉଁଠୁ ଉତ୍ପତ୍ତିଲାଭ କରିଛି. ଏହି ଭାବନାଟିର ପ୍ରକୃତ ଉତ୍ସ କେଉଁଠାରେ ? ଆମକୁ ସେକଥା ମୋଟେ ଜଣା ନ ଥାଏ, ମାତ୍ର ସେଗୁଡ଼ିକର ତଥାପି ଏକ ଅସ୍ତିତ୍ୱ ରହୁଥାଏ; ଗୋଟିକର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ଆମ ପୂର୍ଣ୍ଣଚିତ୍ତ ଆହୁରି ସେପାଖରେ ରହୁଥାଏ, ଏବଂ ଆଉଟିର ସମ୍ବନ୍ଧତଃ ଆଲୋକ ସେପାଖରେ ଯାଇ ରହୁଥାଏ ।

ଆଲୋକ ଏବଂ ଭାବନା ମଧ୍ୟରେ ଆବେଦ୍ୟତାତତ୍ତ୍ୱ ଏକ ସମ୍ବନ୍ଧ ରହୁଛି । ଅତି ସୂକ୍ଷ୍ମଗୁଡ଼ିକର ଭୂମିରେ ଗୋଟିକଠାରୁ ଆଉଗୋଟିକ ପାଖକୁ ଯିବାକୁ ହେଲେ ସବୁଦିନ ଏକ ସୋପାନ ଆବେଦ୍ୟତା କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ : କଲ୍‌ନା କରିବାକୁ ଦେଖିବାର ଏକ ଉଚ୍ଚତର ପର୍ଯ୍ୟାୟ ବୋଲିହିଁ କୁହାଯାଇ ପାରବ ।

“ଆମେ ଭାବନାକୁ ଆଖିରେ ଦେଖି ପାରୁ ନାହିଁ, କାରଣ, ତାହାର ଉପାଦାନଟି ଆଲୋକର ଉପାଦାନଠାରୁ ଆହୁରି ଅଧିକ ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇ ରହୁଥାଏ ।

ଠିକ୍ ସେହପରି, ଆମେ ଆଲୋକକୁ ଶୁଣି ମଧ୍ୟ ପାରୁ ନାହିଁ, କାରଣ ଆପଣାର ମୂଳୋପାଦାନର କ୍ଷେତ୍ରରେ ତାହା ଧ୍ବଜଠାରୁ ଅଧିକ ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇ ରହିଥାଏ ।

“ଆମର ଶରୀରଟି ସ୍ଥୂଳ ବସ୍ତୁଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ବିଚରଣ କରୁଥିବା ପରି ଭାବନା ମଧ୍ୟ ତାହାର ପ୍ରଭର ଅନ୍ୟ ଉପାଦାନଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ବିଚରଣ କରୁଥାଏ । ସ୍ଥୂଳ ବସ୍ତୁଗୁଡ଼ିକୁ କିପରି ଏକ ଆକାର ଦିଆଯିବ, ଆମ ହାତକୁ ସେକଥା ଜଣାଥିଲା ପରି, ଏହି ଭାବନାଗୁଡ଼ିକୁ କିପରି ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଗ୍ରନ୍ଥରେ ପକାଇ ସେଗୁଡ଼ିକରୁ ଅଗଣିତ କେତେ କେତେ ଅନୁକୂଳ ଆକାର ସମ୍ଭବ କରାଯାଇ ପାରିବ, ଭାବନାକୁ ମଧ୍ୟ ସେହି କଥାଟି ଭଲଭାବରେ ଜଣାଥାଏ ।

“ତେଣୁ, ଆମର ଶରୀର ପ୍ରଭର ସଙ୍କେତଗୁଡ଼ିକ ଗୁଳନାରେ ଆମ ବୁଦ୍ଧିଗତ ପ୍ରଭର ସଙ୍କେତଗୁଡ଼ିକୁ ଆମେ କଦାପି କୌଣସି ଗ୍ରନ୍ଥରେ କମ୍ ଫଳପ୍ରସ୍ତ ବୋଲି କହି ପାରିବା ନାହିଁ । ଏବଂ ତେଣୁ, ଆମ ଭାବନାପ୍ରସୂତ କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ପରି ଆମ ଭାବନାଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଯେ ଆମର ସବଦା ଯଥେଷ୍ଟ ଜ୍ଞାନ ରହିଥିବା ଉଚିତ, ଯଥାର୍ଥ ଜ୍ଞାନ ଆମକୁ ସବୁବେଳେ ତାହାହିଁ ଶିକ୍ଷା ଦେଇ ଆସୁଛି ।”

ଏହିପରି ଭାବରେ ଆମେ ଦେଖିପାରୁଥିବା ଯେ, ଶରୀରର ସର୍ବୋଚ୍ଚ ଅର୍ଥରେ ଗତିଶୀଳ ହୋଇ ରହିଥିବା ଏହି ଭାବନା ଆପଣା ଭୂମିରେ ଏକ ରଚନାକାଣ୍ଡ ଶକ୍ତିରୂପେ ହିନ୍ଦୁଶୀଳ ହୋଇ ରହିଥାଏ, ଆପଣା ଲାଗି ଶରୀରଟିଏ ଗଠନ କରି ନେବାକୁ ତାହା ହିନ୍ଦୁଶୀଳ ହୋଇ ରହିଥାଏ । ଲୁହାଗୁଣ୍ଡ ଉପରେ ଚମ୍ପୁକ ଯେପରି କାର୍ଯ୍ୟ କରେ, ଭାବନା ଠିକ୍ ସେହପରି କାର୍ଯ୍ୟ କରେ । ତା’ ସ୍ଵଭାବଟି ସହଜ, ଲକ୍ଷ୍ୟ ଏବଂ ପ୍ରତ୍ନଗୁଡ଼ିକ ସହଜ ସଜାଗତା ହୋଇ ରହିଥିବା ଯାବତାତ୍ତ ଉପାଦାନକୁ ତାହା ଆକର୍ଷଣ କରିବାରେ ଲାଗିଥାଏ । ତାହା ସେହିସବୁ ଉପାଦାନକୁ ଆହୁରି ଅଧିକ ସଜୀବ ଓ ପ୍ରାଣବନ୍ତ କରିଥାଏ । ସେହି ଉପାଦାନଗୁଡ଼ିକହିଁ ତା’ର ଶରୀରର କୋଷ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି । ଅତିଗୁଡ଼ାଏ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଭିତରକୁ ନ ଯିବା ଲାଗି ମୁଁ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ତରଳ ସ୍ଵଭାବର ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଉପାଦାନ ବୋଲି କହିବି । ସେହି ଉପାଦାନଗୁଡ଼ିକୁ ଭାବନା ଜୀବନ୍ୟତା ଦିଏ, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଗ୍ରନ୍ଥରେ ପକାଏ ଓ ଆପଣା ସ୍ଵଭାବର ଯାହା ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଅନୁକୂଳ, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ସେହିପରି ଗୋଟିଏ ଆକାର ବି ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ ।

ଭାବନାର କାର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ ଯେକୌଣସି ଗୋଟିଏ ବସ୍ତୁର ନିର୍ମାଣ କରୁଥିବା ଜଣେ ଉଦ୍ଭାବକର କାର୍ଯ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ଆମେ ଏକ ଅତ୍ୟୁତ ସମାନତା ରହିଥିବାର ଦେଖି ପାରିବା ।

ଗୋଟିଏ ବାସ୍ତୁଲିଖିତ ଇଞ୍ଜିନ୍‌କୁ ଏଠାରେ ଉଦାହରଣରୂପେ ନିଆଯାଉ । ଜଣେ ଇଞ୍ଜିନ୍‌ଅର ଟିକନିଶି ସବୁକିଛି ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରି ଗୋଟିଏ ଯୋଜନା ଦିଅନ୍ତି

କରେ, ସବୁକିଛି ହସାବ କରି ରଖେ, ସବୁକିଛି ସଜାଜକରି ରଖେ । ତା'ପରେ ଆପଣାର କଲ୍ଲନୀତିକୁ ମୂର୍ତ୍ତିରୂପଟିଏ ଦେବା ଲାଗି ସିଏ ଆବଶ୍ୟକ ସାମଗ୍ରୀଗୁଡ଼ିକର ବ ନିର୍ବାଚନ କରେ, ତା'ପରେ ତାହାର ନିର୍ମାଣଟିକୁ ସ୍ୱୟଂ ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନ କରି ଦେଖେ, ଇତ୍ୟାଦି, ଇତ୍ୟାଦି ।

ଏବଂ ଯେତେବେଳେ ସେହି ଇଞ୍ଜିନଟି ପ୍ରକୃତରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରେ, ଆପଣାର ସଞ୍ଚାଳନ ଦ୍ୱାରା ଏକ ଜୀବନ୍ତ ବସ୍ତୁରେ ପରିଣତ ହୁଏ, ସେତେବେଳେ, ଯେଉଁ ଭବନୀଟିରୁ ତାହା ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ଆସିଛି, ତାହା ତାହାର ଯଥା ସମ୍ଭବ ଏକ ପରିପୁର୍ଣ୍ଣ ଗ୍ରହଣ କରି ଆମ ଆଗରେ ଉଦ୍ଭାବିତ ହୋଇଯାଏ । ଭବନୀଟି ଯେ ପ୍ରକୃତରେ କେତେ ଶକ୍ତିଶାଳୀ, ପ୍ରସ୍ତୁତ ଇଞ୍ଜିନଟି ଆମକୁ ତାହାର ପୂର୍ଣ୍ଣ ପରିଚୟ ଦେଇଯାଏ । (ଏହା ଦ୍ୱାରା ଇଞ୍ଜିନ, ମଟରଗାଡ଼ି ବା ଜାହାଜଗୁଡ଼ିକର ଅଚେତନଚିତ୍ତ ଜାଗୃତ ହୋଇ ଉଠେ ବୋଲି ଆମେ କହିପାରବା ।) ଏକ ଜୀବନ୍ତ ବସ୍ତୁରୂପେ ରଚନାକାରୀ ଭବନୀଟି ତାହାର ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ଲାଗି ମନୁଷ୍ୟର ହାତଦେଇ ରଚିତ ହୋଇଥିବା ଶରୀରଟି ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରାଣସଞ୍ଚାର କରି ଦେଇଥାଏ । ମାନସିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ଆମକୁ ଏହିପରି ଅନେକ ସଚେତନ ନିର୍ମାଣକାରୀମାନଙ୍କର ଉଦାହରଣ ଦେଖିବାକୁ ମିଳିବ ।

ଏପରି ଅନେକ ବ୍ୟକ୍ତି ଥାଆନ୍ତି, ଯେଉଁମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ହୁଏତ କୌଣସି ଚଣେପ ପ୍ରଭିନ୍ନ ରହିଥାଏ ବା ଯେଉଁମାନେ ଆପଣା ଭିତରେ କେତେକ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗ୍ରହଣେକ୍ତର ବିକାଶ କରି ପାରୁଥାନ୍ତି; ସେମାନେ କ୍ଷେତ୍ରଟିର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ସମ୍ପର୍କରେ ଆସିବାକୁ ସମର୍ଥ ହୁଅନ୍ତି, ପ୍ରଧାନତଃ ଦୃଷ୍ଟି ଏବଂ ସ୍ପର୍ଶର ମାଧ୍ୟମରେ ସେମାନେ ଏହି ସମ୍ପର୍କରେ ଆସନ୍ତି ।

ଏହିପରି ଭାବରେ, ଘଟନାଟିର ଦିୟାଶୀଳତାକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିବାକୁ ସମର୍ଥ ହେଲେବେଳେ, ସେମାନେ ପ୍ରୟୋଗଶାଳାରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା ରସାୟନଜ୍ଞମାନଙ୍କ ପରି ଉପାଦାନଗୁଡ଼ିକୁ ନେଇ ନାନାପ୍ରକାର ପ୍ରୟୋଗ କରିପାରନ୍ତି, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ବହୁ ପାରନ୍ତି, ଆପଣାର ଇଚ୍ଛାଶକ୍ତି ଦ୍ୱାରା ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଆକାର ପ୍ରଦାନ କରି ପାରନ୍ତି ଏବଂ ଆପଣାର ଭବନୀଗୁଡ଼ିକୁ ଏପରି ନାନା ଆକାରର ପରିଧାନ ଯୋଗାଇଦେଇ ପାରନ୍ତି, ଯାହାକି ସେଗୁଡ଼ିକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ପ୍ରକାଶିତ କରିଦେଇ ପାରୁଥାଏ ।

ମାତ୍ର ଆମେ ଏହାକୁ ମନୁଷ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ଅନ୍ତରତା ଲାଗି ରହିଥିବା ଅନେକ ପଥ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିକର ସର୍ବଶେଷ ଅବସ୍ଥା ବୋଲି କହିପାରବା । ଏହି ପୂର୍ଣ୍ଣ ସଚେତନତାର ଅଧିକାରୀ ହୋଇ ପାରିବାର ବହୁ ପୁରୁ ମଧ୍ୟ ନାନା ଶକ୍ତିଶାଳୀ ରଚନାକୁ ବ ସମ୍ଭବ କରାଯାଇ ପାରିବ । ଯାହାର ଭାବନା କେତେକାଂଶରେ ମଧ୍ୟ ଏକ

ସବଳତା ଏବଂ ଦୃଢ଼ତା ଅର୍ଜନ କରିପାରିବୁ, ସେହି ତ୍ୟାଗ ନିଜେ ସେହିସମୟରେ କିଛି ନ ଜାଣି ପାରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଅନୁକ୍ଷଣ କେତେକ କ'ଣ ଗଠନ କରିବାରେ ଲାଗିବୁ ।

ଏହି ରଚନାଗୁଡ଼ିକୁ ଆମେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଜୀବନ୍ତ ବସ୍ତୁରୂପେ ଜାଣିବା; ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଜନ୍ମ ଦେଇଥିବା ଭବନାଗୁଡ଼ିକ ସେମାନଙ୍କୁ ଯେଉଁ ଦିଗରେ ମୁହାଁଇ ଦେଇଛନ୍ତି, ସେମାନେ ସେ ସେହି ଦିଗରେହିଁ ସର୍ବଦା ଚିନ୍ତାଶୀଳ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି, ଆମେ ଏତିକି କଥା ବି ମନେ ରଖିପାରିଲେ ଏହିସବୁ ମାନସିକ ଦ୍ବିଷ୍ଟାର ପ୍ରକୃତ ପରିଣାମଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସହଜରେ ଦୃଢ଼ତାପୂର୍ବକ କରିପାରିବା ।

ଏକ ଉତ୍ତମ, ଦୟାଶୀଳ, ନ୍ୟାୟୋଚିତ ଏବଂ ଉଚ୍ଚସ୍ତରୀୟ ଭବନା ଯେପରି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଉଲ୍ଲେଖଯୋଗ୍ୟ ଭାବରେ ହୃତସ୍ୟଧକ ହୋଇପାରିବ, ଠିକ୍ ସେହିପରି ଏକ ଅନିଷ୍ଟଚିନ୍ତକ, ନୀତିହୀନତା, ଦୁଷ୍ଟତାଯୁକ୍ତ ଏବଂ ସ୍ଵାର୍ଥପ୍ରଣୋଦ୍ଧିତ ଭବନା ଅତିଶକ୍ତ ପରିମାଣରେ ହାନିକାରକ ବି ହୋଇପାରିବ ।

ଏହି ବିଷୟରେ ମୁଁ ଏଠାରେ ରୂପମାନଙ୍କ ଲାଗି 'ଧର୍ମସଦ'ରୁ କେତେକ ଅଂଶ ଉଦ୍ଧାର କରିବି । ଅପତ୍ତର ପ୍ରଜ୍ଞାଦୃଷ୍ଟି ଭବନା ଉପରେ ଯେ କେତେ ବେଶୀ ମହତ୍ତ୍ବ ଦେଉଥିଲା, ସେଥିରୁ ରୂପେମାନେ ଏକ ଧାରଣା ନିଶ୍ଚୟ କରିପାରିବ ।

“ଜଣେ ଶତ୍ରୁ ତା'ର ଶତ୍ରୁର ଯେତିକି ଯତି କରି ପାରିବ, ଜଣେ ଦୃଷ୍ଟାକାଣ୍ଡ ଆଘାତରେ ଦୃଷ୍ଟାକାଣ୍ଡର ଯେତିକି ଅନିଷ୍ଟ କରିପାରିବ, ଭୁଲ୍ ପଥରେ ପରିଗୁଳିତ ଏକ ଭବନା ତାହାଠାରୁ ପ୍ରକୃତରେ ଅନେକ ଅଧିକ ଅନିଷ୍ଟ କରିଥାଏ ।

“କୌଣସି ଏକ ସୁପରିଗୁଳିତ ଭବନା ଆମର ଯେତେ ଉପକାର କରିବ, ପିତା, ମାତା ବା ଅନ୍ୟ ଆତ୍ମୀୟସ୍ଵଜନ କଦାପି ସେତେବେଶୀ ଉପକାର କରି ପାରିବେ ନାହିଁ ।”

ରୂପ ମନ ଭିତରୁ ଉଦ୍ଗତ ହୋଇ ଆସୁଥିବା ସେହି ଅଗଣିତ ସଂଖ୍ୟାର ଭବନାଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଯଦି ରୂପେ ମନନ କରି ଦେଖିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବ, ତେବେ ରୂପେ ନିଜ କଲ୍ପନାପଟର ସମ୍ମୁଖରେ ଏପରି ଏକ ଅତି ଜଟିଳ, ଚିରଗଢ଼ଣୀଳ, ପ୍ରକମ୍ପିତ ଓ ଭୟଙ୍କର ଦୃଶ୍ୟର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବ, ଯେଉଁଥିରେ କି ଏହିସବୁ ଭବନା ପରସ୍ପରକୁ ଛେଦ କରି ଚାଲି ଯାଉଥିବେ, ପରସ୍ପର ସହଜ ନାନା ସଂଘାତ ଓ ଘୁଞ୍ଚରେ ବ୍ୟାପ୍ତ ହୋଇ ରହିଥିବେ ଏବଂ ଏପରି ଏକ କମ୍ପନମୟ ସଚଳତା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଏବଂ ବିଜୟପ୍ରାପ୍ତ ହେବାରେ ଲାଗିଥିବେ, ଯାହାର କ୍ଷେପ୍ରତାଟିକୁ କି ଆମେ ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ କଳନା କରି ପାରିବା ନାହିଁ ।

ପାରିସ୍ ପରି ଗୋଟିଏ ସହରରେ, ଯେଉଁଠାରେ କି ଲକ୍ଷ୍ୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ସତତ ଚଳା କରିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି, ଏବଂ ସେମାନେ କ'ଣେବୁ ଯେ ଚିନ୍ତା କରୁଛନ୍ତି,

ଥରେ ଅନୁମାନ କରି ଦେଖିଲି,—ସେଠାରେ ମାନସିକ ପରିବେଶଟି ସେ ପ୍ରକୃତରେ କିଭଳି ହୋଇଥିବ, ରୂପେମାନେ ବର୍ତ୍ତମାନ ନିଶ୍ଚୟ ସେକଥା ଦୃଢ଼ଯୁକ୍ତମ କରି ପାରିବ । ରୂପେମାନେ ଏହି ସତର ଓ ପଲ୍ଲପଲ୍ଲ ମନୁଷ୍ୟ ଯଥର ଅବଶ୍ୟ କଲ୍ଲନା କରିପାରିବ, ଏହି ବିକଟ ମହାକାଳଟିକୁ ନିଶ୍ଚୟ କଲ୍ଲନା କରି ପାରିବ । ତଥାପି, ଏହିସବୁ ଯାବତାୟ ପରସ୍ପର ବିରୋଧୀ ପ୍ରକୃତି, ଇଚ୍ଛା ଏବଂ ମତ ଓ ମତାନ୍ତର ସତ୍ତ୍ୱେ, ଏହି ସବୁଯାକ ସ୍ଥାନ ମଧ୍ୟରେ ତଥାପି ଗୋଟାଏ ପ୍ରକାରର ଏକତ୍ୱ ବା ଏକ ଜାତୀୟତା ଏଠାରେ ଆପଣାକୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ କରି ରଖି ପାରୁଛି; କାରଣ ସେହି ସବୁଯାକ ଭାବନା,—ଅତି ଅଲ୍ପସଂଖ୍ୟକ କେତୋଟି ବ୍ୟତିକ୍ରମକୁ ବାଦ ଦେଲେ,— ସବୁଯାକ କେବଳ କୌଣସି ଅଭିଳାଷକୁ ବ୍ୟକ୍ତ କରିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି; ନାନା ପ୍ରକାରର, ନାନା ଆକାରର ଏବଂ ନାନା ଭୂମିରେ ଥିବା କୌଣସି ନା କୌଣସି ଅଭିଳାଷକୁ ବ୍ୟକ୍ତ କରୁଛନ୍ତି ।

ଉପଭୋଗ ଏବଂ ଭୌତିକସ୍ୱପ୍ନ ନାନା ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ ଯେଉଁ ଇହାଭିମୁଖୀ ଲୋକମାନଙ୍କର ଏକମାତ୍ର ଲକ୍ଷ୍ୟ ହୋଇ ରହିଥାଏ, ସେମାନଙ୍କର ଯାବତାୟ ଭାବନା ସର୍ବଦା କୌଣସି ନା କୌଣସି ବାସନାକୁ ପ୍ରକଟ କରି ଆଣୁଥାଏ ।

ଯଶ, ଖ୍ୟାତି ଏବଂ ସମ୍ମାନ ଲାଗି ପିପାସିତ ହୋଇ ରହିଥିବା ବୃକ୍ଷେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଯାବତାୟ ରଚନାକାଣ୍ଡ ଏବଂ କଳାକାରମାନଙ୍କର ସକଳ ଭାବନା କେବଳ କୌଣସି ନା କୌଣସି ବାସନାକୁ ପ୍ରକଟ କରି ଆଣୁଥାଏ ।

ଅଧିକରୁ ଅଧିକ କ୍ଷମତା ଏବଂ ପ୍ରସ୍ତୁତଶୀଳତା ପଛରେ ଧାଇଁଥିବା ଶାସ୍ତ୍ର-ବର୍ଗ ଏବଂ ରାଜକର୍ମରୂପମାନଙ୍କର ସବୁକିଛି ଭାବନା କେବଳ କୌଣସି ନା କୌଣସି ବାସନା ଓ ଅଭିଳାଷକୁ ପ୍ରକଟ କରି ଆଣୁଥାଏ ।

ଯେଉଁ ହଜାର ହଜାର ବ୍ୟକ୍ତି ନାନା ସ୍ଥାନରେ କର୍ମ ନିୟନ୍ତ୍ର ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି ଓ ଶ୍ରମ କରୁଛନ୍ତି, ଅତ୍ୟାତ୍ମିକ ଓ ପଦ୍ମଲିତ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି ଏବଂ ଆପଣାର ନିରାକଳମୟ ଅସ୍ତିତ୍ୱଟିର କ୍ଷେତ୍ରରେ କିଛି ଉନ୍ନତବିଧାନ କରିବା ଲାଗି ସମ୍ରାମତ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କର ଯାବତାୟ ଭାବନା କେବଳ କୌଣସି ନା କୌଣସି ବାସନାକୁ ପ୍ରକଟ କରି ଆଣୁଥାଏ ।

ଧନ ବା ଦରିଦ୍ର, ବଳବାନ୍ ବା ଦୁର୍ବଳ, ସୁବିଧାଭୋଗୀ ଅଥବା ସକଳ ସୁଯୋଗରୁ ବଞ୍ଚିତ, ବୃକ୍ଷମାନ ଅଥବା ବୃକ୍ଷିହୀନ, ବିଦ୍ୟାବନ୍ତ ଅଥବା ବିଦ୍ୟାହୀନ, ସମସ୍ତେ କେବଳ ସୁବର୍ଣ୍ଣରହି ଆକାଂକ୍ଷା ରଖିଥାନ୍ତି, ଆପଣାର ଯାବତାୟ ବାସନାକୁ ଚରତାର୍ଥ କରିବେ ବୋଲି ସେମାନେ ସର୍ବଦା ଆହୁରି ଅଧିକ ସୁବର୍ଣ୍ଣରହି ବାସନା ପୋଷଣ କରୁଥାନ୍ତି ।

ଯଦି, କୌଣସି ନା କୌଣସି ପ୍ରକାରର ଏକଦା ଶୁଦ୍ଧ ଏବଂ ସ୍ୱାର୍ଥମୁକ୍ତ ଭବନାର ଏକ ଛୁଇଁ ଆପଣଙ୍କୁ ପ୍ରକାଶିତ କରାଇ ଆଣୁଥାଏ, ହୃଦୟାଧିନ କରିବାର ଏକ ଇଚ୍ଛା ଅଥବା ନିଷ୍ଠାପର ଭାବରେ ସତ୍ୟରହିଁ ଅନୁପ୍ରାଣ କରିବାର ଏକ ପ୍ରେରଣା ଆପଣଙ୍କୁ ପ୍ରକଟ କରିଦିଏ, ତେବେ ସତେଅବା ଶିଖିଲି ଗୋଟାଏ ସମୁଦ୍ର ପରି ଲହଡ଼ା ଭାଙ୍ଗିବାରେ ଲାଗିଥିବା ଏହି ଭୌତିକାକାଞ୍ଚିଆର ବନ୍ୟା ତାହାକୁ ନିମିଷକ୍ରମେ କୁଆଡ଼େ ଗଲି ଶେଷ କରିଦିଏ ।...

ମାତ୍ର ତଥାପି ଆମକୁ ଏହି ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟାନ୍ତରକୁ ପ୍ରାପ୍ତ କରାଇ ଆଣିବାକୁ ପଡ଼ିବ, ଯେପରିକି କି ସେମାନେ ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇ ଉଠିବେ ଏବଂ ଏହି ରାସିକିକୁ ଉଦ୍‌ଭାବିତ କରିଦେଇ ପାରିବେ ।

ମାତ୍ର ବର୍ତ୍ତମାନର ଏହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଆମେ ସେହି ରାସିକି ମଧ୍ୟରେ ଶବ୍ଦନାୟାରଣ କରୁଛୁ, ଆମ ଜୀବନ ମଧ୍ୟରେ ସେହି ରାସିକି ଭେଦ କରି ରହିଛୁ ; କାରଣ ଆମ ମନୋଗତ ତଥା ଭୌତିକ ଉଭୟ ଭୂମିରେହିଁ ଆମେ ଆମର ପରିବେଶଟି ସହଜ ସ୍ପଷ୍ଟ କେତେକ କ'ଣ ଆଦାନପ୍ରଦାନ କରିବାରେ ଲାଗିଛୁ ।

ପ୍ରତ୍ୟହ ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଆମେ କପରି ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ ହେବାରେ ଲାଗିଛୁ, ଏଠାରେ ମୁଁ ଭ୍ରମମାନଙ୍କୁ ସେହି କଥାଟିକୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ଦେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି ।

ଜୀବନରେ ସିଏ କେବେହେଲେ କୌଣସି ବାସନାର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ନାହିଁ ବା ଆଉ କେବେହେଲେ ସେପରି ବଶବର୍ତ୍ତୀ ହେବାକୁ କଦାପି ଯାଇ ନାହିଁ ବୋଲି ଆମ ଭିତରୁ ଜଣେ ବି କେହି କହି ପାରିବେ କି ? ପୁନଶ୍ଚ, ଆମେ ନିଶ୍ଚାସରେ ଗ୍ରହଣ କରୁଥିବା ବାସ୍ତବଶୂଳଟିକୁ ସେହି ବାସନାମୟତା ଦ୍ୱାରା ଅନୁସିଦ୍ଧ ହୋଇ ରହିଥିବା ସମୟରେ ଆମେ ଆଦୌ କୌଣସି ବାସନାର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ହେଇ ନାହିଁ ବୋଲି କପରି ବା କୁହାଯାଇ ପାରିବ ? ଆମେ ଗ୍ରହଣ କରିବାରେ ଲାଗିଥିବା ଯାବତୀୟ ଗତିସ୍ଥାନ ସେହି ବାସନା ଦ୍ୱାରାହିଁ ଗଠିତ ହୋଇ ରହିଥିବା ବେଳେ ଏକଥା କପରି ସମ୍ଭବ ହେବ ଯେ ଆମେ ସେହି ବାସନାପଟଳକୁ ଆପଣା ଭିତରେ ମୋଟେ ଅନୁଭବ କରିପାରିବା ନାହିଁ ? .

ମାତ୍ର, ଯଦି ଆମର ଭବନାଟିକୁ ଆମେ ହୃଦକାଶ ଏବଂ ଯଥାର୍ଥରେ ଫଳଦାୟକ କରି ରଖିବାକୁ ମନ କରୁଥିବା, ତେବେ ଆମକୁ ଯେକୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଏହି ବନ୍ଧନଟି ମଧ୍ୟରୁ ମୁକ୍ତ ହୋଇ ଆସିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ଏହି କଥାଟିକୁ ମନ ଭିତରେ ରଖି ଆମେ ସର୍ବସ୍ତରମେ ଏଠାରେ ଗୋଟିଏ ବ୍ୟାବହାରିକ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଗ୍ରହଣ କରିବା : ଆମେ ସମସ୍ତଙ୍କ ପ୍ରତି ଏକ ଉଦାରତାର

ଦୃଷ୍ଟି ପେଶଣ କରିବା, କାରଣ ଏହି ଜଗତରେ ପ୍ରଲୋଭନ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ହୋଇ ରହିଛି ଏବଂ ମନୁଷ୍ୟ ମଧ୍ୟ ପ୍ରକାଶ ଅଜ୍ଞାନର ବଦଳଗତ ହୋଇ ପଡ଼ିଛି ।

-ହଁ, ମାତ୍ର, ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ସହାନୁଭୂତିସମ୍ପନ୍ନ ଓ ଦୟାଶୀଳ ହେବା ସଙ୍ଗେସଙ୍ଗେ ଆମକୁ ନିଜପ୍ରତି ଅତ୍ୟନ୍ତ କଠୋର ଏବଂ ପଥନିଷ୍ଠ ହୋଇ ରହିବାକୁ ପଡ଼ିବ । କାରଣ, ଆମେ ଏହି ଅନ୍ଧକାର ଭିତରେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଆଲୁଅ ହୋଇ ରହିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରିଛୁ, ଏହି ରାତି ମଧ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ମଶାଲ ହୋଇ ରହିବା ଲାଗି ସକଳ ଗ୍ରହଣ କରିଛୁ ।

ତେଣୁ ଆମେ ଏହି ଦୈନନ୍ଦିନ ଦୂଷିତତାର ପ୍ରତିରୋଧ କରି ସିଖିବା ଏବଂ ଏହି ପ୍ରତିରୋଧରେ ବିଜୟ ଲାଭ କରିବା ।

ଏଠି ଏକ ସମସ୍ୟା ଘଟିବାର ଭୟ ଯେ ସବୁବେଳେ ରହିଛି, କେବଳ ଏତିକି ବିଷୟରେ ସଜ୍ଜାନ ହୋଇ ରହିବାକୁହିଁ ବିମୋଚନ ଦିଗରେ ଏକ ବୃହତ୍ ପଦକ୍ଷେପ ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ । କିନ୍ତୁ କେବଳ ଏତିକି କଲେ ତାହା ଆଦୌ ଯଥେଷ୍ଟ ହେବ ନାହିଁ ।

ଆମକୁ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଦୁଇଟି ବିଜୟ ହାସଲ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ,— ଗୋଟିଏ ସାମୁଦ୍ରିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏବଂ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଆମର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ କ୍ଷେତ୍ରରେ । ଏପରି କି କୁହାଯାଇ ପାରିବ ଯେ ପ୍ରଥମଟି ହେଉଛି ପ୍ରବର୍ତ୍ତନମୂଳକ ଏବଂ ସନ୍ଦିଗ୍ଧ, ଏବଂ ଦ୍ଵିତୀୟଟି ନିବର୍ତ୍ତନମୂଳକ ଏବଂ ନିଶ୍ଚିତ ।

ପ୍ରବର୍ତ୍ତନମୂଳକ ବିଜୟଟିକୁ ହାସଲ କରିବାକୁ ହେଲେ ଆମକୁ ବିଭିନ୍ନ ବିଭିନ୍ନରେ ବିଭିନ୍ନର ଏକ ଖୋଲଖୋଲି ଯୁଦ୍ଧ ଘୋଷଣା କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ; ଯେଉଁ ବିଭିନ୍ନଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରକୃତରେ ଘର୍ଷମୁକ୍ତ, ଉଚ୍ଚପ୍ରସ୍ତାପ ଓ ଉଦାର, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଘର୍ଷପ୍ରେରଣ, ନୀତି ଏବଂ ରୁଚିବଳିତ ବିଭିନ୍ନଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ଏକ ଯୁଦ୍ଧରେ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଏଥିରେ ପ୍ରକୃତରେ ହାତାହାତି ଭାବରେହିଁ ଏକ ଯୁଦ୍ଧ ହେବ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେହିଁ ଏହି ସଂଗ୍ରାମଟିକୁ ଜାରି ରଖିବାକୁ ପଡ଼ିବ, ଯେଉଁଟି ଲାଗି ସର୍ବଦା ପ୍ରଭୃତ ମାନସିକ ଶକ୍ତି ଏବଂ ସ୍ଫୁର୍ତ୍ତା ଅବଶ୍ୟ ରହିଥାଏ । କାରଣ, ଭବନାଗୁଡ଼ିକ ବିଭିନ୍ନରେ ଯୁଦ୍ଧ କରିପାରିବାକୁ ହେଲେ ସର୍ବପ୍ରଥମେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବାର ଏକ ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଥାଏ, ଆପଣା ଭିତରେ ସେଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରବେଶ ଘଟାଇ, ସେଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ଵାରା ସ୍ଵୟଂ ସଂଗଠିତ ହୋଇ, ସେହି ବ୍ୟାଧିଟିକୁ ଆପଣା ଭିତରକୁ ଗ୍ରହଣ କରିନେଇ ତା'ପରେ ଆପଣାକୁ ବ୍ୟାଧିମୁକ୍ତ କରିବା ଦ୍ଵାରା ସେହି ମରଣାନ୍ତକ ବାଜାଣ୍ଟିକୁ ଆହୁରି ଭଲ ଭାବରେ ନଷ୍ଟ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ନିଶ୍ଚୟ ରହିଥାଏ । ଏହାକୁ ଆମେ ପ୍ରକୃତରେ ଏକ ଯୁଦ୍ଧ ବୋଲିହିଁ କହିବା, ଯେଉଁଥିରେ କି ପ୍ରତ୍ୟେକ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେହିଁ ନିଜର ମାନସିକ ଭାରସାମ୍ୟଟିକୁ ଜାଣିଶୁଣି

ବିପନ୍ନ କରିଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ମାତ୍ର, ଗୋଟିଏ ଯୁଦ୍ଧ ଭଞ୍ଜି ପାରିବାକୁ ହେଲେ ସେହିଭଳି ଯୋଦ୍ଧାମାନଙ୍କର ବି ଦରକାର ନିଶ୍ଚୟ ହେବ । ମୁଁ କାହାରି ଲାଗି କଦାପି ଏପରି କରିବାଟିକୁ ସୁପାରିସ୍ କରିବି ନାହିଁ । ଘର୍ବ ଏବଂ କଠୋର ସାଧନାବ୍ରତ ଦ୍ଵାରା ଯେଉଁ ବ୍ରତଧାରୀମାନେ ଆପଣାକୁ ଏଇଟି ଲାଗି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ରଖିଛନ୍ତି, କେବଳ ସେହିମାନଙ୍କରହି ଏଥିରେ ଅଧିକାର ରହିଛି । ଏବଂ ଆମେ ତାହାକୁ କେବଳ ସେହିମାନଙ୍କର ସକାଶେହି ଗ୍ରହଣଦେବା ।

ଆମ ବିଷୟରେ କେବଳ ଏତକ କୁହାଯିବ ଯେ, ଯାବତୀୟ ସଂସମ୍ପର୍କ ନିରାପତ୍ତ ରହିପାରିବା ଲାଗି ନିଜକୁ ଅନୁରୂପଭାବରେ ଦୂର୍ଗତତାମୁକ୍ତ କରି ରଖି ଆମେ ସେତିକିରେହିଁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ରହିବା । ତେଣୁ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ବିଜୟଭାବଟିହିଁ ଆମର ଅଭୀପ୍ତ ହୋଇ ରହିବ, ଏବଂ ସେଇଟିକୁ ହାସଲ କରିପାରିଲେ ଆମେ ଅବଶ୍ୟ ଏହି କଥାଟିକୁ ଜାଣିବାରେ ସମର୍ଥ ହେବା ଯେ ଏହିପରି କରି ଆମେ ସମୁଦ୍ର ସକାଶେ ଆମ କଲ୍ଲନାରୁ ଅନେକ ଅଧିକ କାର୍ଯ୍ୟ ସାଧନ କରି ପାରିବୁ ।

ଏହି ଦ୍ଵିତୀୟ ବିଜୟଟିକୁ ହାସଲ କରିବା ଲାଗି ଆମକୁ ନିଜ ଭିତରେ ଏପରି ଏକ ମନୋମୟ କ୍ଷେତ୍ର ନିର୍ମାଣ କରି ରଖିବାକୁ ହେବ ଯାହାକି ଗୁଣାତ୍ମକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ପାରମାର୍ଶ୍ଵିକ ମାଧ୍ୟମଟିର ଠିକ୍ ବିପରୀତ ହୋଇଥିବ । ଆମକୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ କରି ଆମେ କଲ୍ଲନା କରି ପାରୁଥିବା ସବୋତ, ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ବିଶୁଦ୍ଧ ଏବଂ ସ୍ଵାର୍ଥମୁକ୍ତ ଭାବନାଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ଵାରା ଆମ ମନର କ୍ଷେତ୍ରଟିକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ କରି ରଖିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଏବଂ, ଆମର ଇଚ୍ଛାକୃତ ପ୍ରୟାସ ଓ ଯତ୍ନ ଦ୍ଵାରା ସେଗୁଡ଼ିକ ନିମ୍ନେ ଏପରି ଯଥେଷ୍ଟ ପରିମାଣରେ ଜୀବନ୍ତ ହୋଇ ରହିଥିବେ ଯେ, ଭ୍ରମଯୁକ୍ତ ହୋଇ କିଛି ଭାବିବା ଲାଗି ବାହାରୁ କୌଣସି ପ୍ରଲେଭନ ଆସି ପହଞ୍ଚିବା ମାତ୍ରକେ ସେମାନେ ତତ୍ତ୍ଵଶାସ୍ତ୍ର ଜାତ୍ରା ହୋଇ ଉଠିବେ; ଯେଉଁ ଗୁରୁଟି ଆମକୁ ଆତ୍ମମତ କରିବା ସକାଶେ ଅନୁକ୍ଷଣ ସୁଯୋଗ ଉଠି ଅପେକ୍ଷା କରିବସିଛି, ତାହାର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣାନ ହେବା ଲାଗି ସେଗୁଡ଼ିକ ଯେପରି ସେମାନଙ୍କର ଆଖିକୁ ଝଲସାଇ ଦେଉଥିବା ଖପ୍ତି ମନୁଷ୍ୟରେ ଆପଣାକୁ ଉତ୍ତେଜିତ କରି ଆଣିବେ ।

ଗୁଲ, ଆମେ ଆପଣା ଭିତରେ ପ୍ରାଚୀନ କାଳର ସେହି ଶୁଦ୍ଧକୁମାରମାନଙ୍କର ଅଗ୍ନିଟିକୁ ପ୍ରଜ୍ଵଳିତ କରି ରଖିବା । ସେହି ଅଗ୍ନି ଦିବ୍ୟ ବୁଦ୍ଧିମତ୍ତରହିଁ ପ୍ରତୀକ ହୋଇ ରହିଥିବ, ଏବଂ ତାହାର ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ଘଟାଇବାକୁହିଁ ଆମେ ଆମର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ-ରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରିବା ।

ଗୋଟାଏ ଦିନରେ, ଗୋଟାଏ ମାସରେ, ଏପରିକି ଗୋଟିଏ ବର୍ଷରେ ମଧ୍ୟ ଆମେ କଦାପି ଏହି କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ ହାସଲ କରିପାରିବା ନାହିଁ । ସେଥିଲାଗି ଆମକୁ

ସବଳ ଭାବରେ ଇଚ୍ଛା କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ, ଅଧ୍ୟବସାୟର ସହଜ ଇଚ୍ଛା କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । କିନ୍ତୁ ଏଥିରୁ ଯେ ପ୍ରକୃତରେ କେତେ ଉପକାର ମିଳିଥାଏ, ଯଦି ତୁମେ ସେହି ବିଷୟରେ ଯଥାର୍ଥ ଭାବରେ ସଜ୍ଞାନ ହୋଇ ପାରିବ, ଯେଉଁ ଶାନ୍ତି ଏବଂ ପରିପୁର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରଶାନ୍ତ ସ୍ଥିତି ହିଁ ଫଳଶଃ ଆମ ଭିତରେ ରହିଥିବା ବାସନା ପ୍ରସୂତ ହାବଡ଼ା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ, ଆଶଙ୍କା ତଥା ଭୟକୁ ଦୂର କରି ସେଗୁଡ଼ିକର ସ୍ଥାନ ଅଧିକାର କରିବ, ଯଦି ତୁମେ ତାହାକୁ ଯଥାର୍ଥରେ ଅନୁଭବ କରିପାରିବ, ତେବେ ତୁମେ ଆଦୌ କୌଣସି କୁଣ୍ଠା ପ୍ରକାଶ ନ କରି ଏହି କାର୍ଯ୍ୟରେ ଅବଶ୍ୟ ଲାଗିଯିବ ।

ଦୁନଶ୍ଚ. ଶୁଦ୍ଧ ଓ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଭାବନାଗୁଡ଼ିକର ଏକ ସମନ୍ୱୟ ସମ୍ଭବ କଲେ ତଦ୍ୱାରା କେବଳ ଯେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବରେ ନିଜର ସୁଖ ଉପଲବ୍ଧ ହେବ, ସେକଥା ଆଦୌ ନୁହେଁ । ଅଗ୍ନିଶିଖାଟି ଯେତେକ ଅଧିକ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଓ ଉଚ୍ଚ ହୋଇ ଜଳି ପାରିବ, ତାହା ଆପଣାର ଗୁଣପାତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ସେତେକ ଅଧିକ ଆଲୋକର ବିତରଣ କରିଦେଇ ପାରିବ ।

ଆପଣାକୁ ଏକ ମାଧ୍ୟମରୂପେ ପ୍ରସୂତ କରି ଆମେ ଯେଉଁ ତାର୍ତ୍ତ୍ୱିକୁ ପ୍ରକଳିତ ହୋଇ କରିଣ ଦାନ କରିବାର ଅବସର ଆଣିଦେବୁ, ତାହା ଆପଣାର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତଟି ଦ୍ୱାରାହିଁ ଭୁଲ୍ ଅନ୍ତର ଅନେକ ତାର୍ତ୍ତ୍ୱର ଆବିର୍ଭାବକୁ ସମ୍ଭବ କରି ଆଣିବ । ଏହା ପ୍ରକୃତରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୌଭାଗ୍ୟର କଥା ଯେ କେବଳ ଅନ୍ଧକାର ଏବଂ ଅଜ୍ଞାନର ଯେ ସଂସମ୍ପର୍କ ଦୃଷ୍ଟିଥାଏ, ସେକଥା ଆଦୌ ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ଜ୍ଞାନ ଏବଂ ଆଲୋକର ସଂସମ୍ପର୍କ ଦୃଷ୍ଟିବା ମଧ୍ୟ କଦାପି ଅସମ୍ଭବ ନୁହେଁ ।

ଦୁନଶ୍ଚ ଆମ ନିଜର ଉଚ୍ଚତମ ଭାବନାଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ସଚେତନ ହୋଇ ରହିବା ଲାଗି ଆମେ ଯେଉଁ ପ୍ରୟାସଟି କରିଥାଉ, ତାହା ଆମକୁ ଅନୁକ୍ଷଣ ଆମର ଭାବନାଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଏକ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ହାସଲ କରିବାରେ ନିଶ୍ଚୟ ବାଧ୍ୟ କରୁଥିବ, ଏବଂ, ଗତ ମାସରେ ମୁଁ ତୁମମାନଙ୍କ ଲାଗି ଯେପରି ସୂଚନା ଦେଇଥିଲି, ବିଶ୍ଳେଷଣ, ମନନ ଓ ଅଭିନିବେଶ ପ୍ରଭୃତି ନାନା ପଦ୍ଧତି ଦ୍ୱାରାହିଁ ଆମେ ସେହି ନିୟନ୍ତ୍ରଣଟିକୁ ହିଁ ଫଳଶଃ ସମ୍ଭବ କରି ଆଣି ପାରିବା । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଆପଣାର ମାନସିକ ସତ୍ତାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହି ନିୟନ୍ତ୍ରଣଟିକୁ ହାସଲ କରି ପାରିଛନ୍ତି, ସେମାନେ ଆପଣାର ଇଚ୍ଛା ଅନୁସାରେହିଁ ଆପଣାର ବୁଦ୍ଧିଶକ୍ତିର କେତେକ ଅଂଶକୁ ନିଜ ଭିତରୁ ବାହାର କରି ତାହାକୁ ଯେଉଁ ସ୍ଥାନକୁ ପ୍ରେରଣ କରିବାକୁ ଉଚିତ ବୋଲି ମନେ କରିବେ, ସେଠାକୁ ଅବଶ୍ୟ ପ୍ରେରଣ କରି ପାରିବେ ଏବଂ ଏଣେ ସେହି ବିଷୟରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ସଚେତନ ବି ରହିଥିବେ ।

ରୂମର ଏହି ନିଃସରଣଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରକୃତରେ ରୂମର ଦୃଢ଼ ପରି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବେ, ଏବଂ ଯେଉଁଠାକୁ ରୂମେ କୌଣସି କାରଣରୁ ନିଜେ ଯାଇପାରୁ ନ ଥିବ, ସେଗୁଡ଼ିକ ସେଠାକୁ ଯାଇ ରୂମର ପ୍ରତିଧ୍ବନିରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବେ ।

ଏହି ଶକ୍ତିଟି ଦ୍ଵାରା ପ୍ରକୃତରେ କେତେ ଲଭ ମିଳିପାରିବ, ତାହା ରୂମ ପାଖରେ ନିଶ୍ଚୟ ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇ ଯାଉଥିବ ।

କୁଶଳତାର ସହିତ ଯେଉଁ ଭବନାର ପରିଚ୍ଛନ୍ନତା ହୋଇ ପାରୁଛି ଓ ଯାହାକୁ ଯଥାର୍ଥଭାବରେ ଧାରଣ କରି ରଖାଯାଇ ପାରୁଛି, ଆପଣାର ସାଦୃଶ୍ୟ ବଳରେ ତାହା ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କେବଳ ଅନ୍ଧକାର ମଧ୍ୟରେହିଁ ଅବୃତ୍ତ ହୋଇ ରହିଥିବା ଆହୁରି ଅନେକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ମନ ଭିତରେ ପ୍ରଜ୍ଞାର ଏକ ପ୍ରସ୍ତୁତିରୂପେ ସଚେତ ହେବା ଲାଗି ନିଶ୍ଚୟ ଜାଗୃତ କରି ଆଣିବ । ଏବଂ ଏହିପରି ଭାବେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଉତ୍ତରୋତ୍ତର ବିବର୍ତ୍ତନ ଦିଗରେ ସତଳ କରାଇଦେଇ ପାରିବ । ଯିଏ ଅସୁସ୍ଥତା ଭୋଗ କରୁଛି, ତାହାର ଆରୋଗ୍ୟଲାଭ ସକାଶେ ଯେଉଁସବୁ ପ୍ରାଣିକ ସାମର୍ଥ୍ୟର ପ୍ରୟୋଜନ ରହିଛି, ତାହା ଆଡ଼କୁ ଫେରି ସାମର୍ଥ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ଆକର୍ଷିତ କରି ଆଣି ଏହା ଏକ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ସୋପାନରୂପେ ଅବଶ୍ୟକ କାର୍ଯ୍ୟ କରିପାରିବ । ତାହା କୌଣସି ବନ୍ଧୁ ବା ପ୍ରିୟଜନ ଲାଗି ପ୍ରହସା ପରି ହୋଇ ରହିପାରିବ ଏବଂ ତାକୁ ଅନେକ ବିପଦରୁ ରକ୍ଷା ବି କରିପାରିବ; ଏକ ମାନସିକ ସମ୍ପର୍କସ୍ଥାପନ ଦ୍ଵାରା ବା ସଂବୋଧ୍ୟ ଦ୍ଵାରା ତାହାକୁ ସତର୍କ କରିଦେଇ ଅଥବା ବିପଦଟିର କାରଣ ଉପରେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଭାବରେ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରି ଯିଏ ତାହା କରିପାରିବ ।

ବଡ଼ ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟର ବିପଦ ସେ, ଏହାର ବିପତ୍ତିତ କଥାଟି ମଧ୍ୟ ବେଶ୍ ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରେ, ଏବଂ ମନ ଭବନାଗୁଡ଼ିକ ବି ଆପଣାର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ବିସ୍ତାର କରିବାରେ କଦାପି ସଫଳତାପ୍ରାପ୍ତ ହୁଅନ୍ତି ନାହିଁ ।

ମନ ଭବନାଗୁଡ଼ିକର, ଦୃଶ୍ୟର ଭବନା, ପ୍ରତିଶୋଧର ଭବନା, ଉର୍ଷା ଓ ଦ୍ଵେଷର ଭବନା, ଅନିଷ୍ଟଚକ୍ର ନାନା ଭବନା, କର୍କଶ ମତାମତ ଏବଂ ପକ୍ଷପାତପୂର୍ଣ୍ଣ ମୂଲ୍ୟାୟନ ପ୍ରଭୃତି ମନ ଭବନାଗୁଡ଼ିକର ଗ୍ରହଣ ଏବଂ ନିଃସରଣ ଦ୍ଵାରା କେତେ ପ୍ରଭୁତଭାବରେ ସେ କ୍ଷତି ହୋଇଥାଏ, ଆମେ ସେକଥା କଲ୍ପନା ବି କରି ପାରିବା ନାହିଁ ।

କୁଣ୍ଠାମୂଳକ କୌଣସି କଥୋପକଥନକୁ ଶୁଣିବା ଏବଂ ତାହାର ସୁନାବୁଡ଼ି କରିବା ଦ୍ଵାରା ଆମର ସେ କେତେ କ୍ଷତି ହୋଇଥାଏ, ଆମେ ସମସ୍ତେ ସେକଥା ନିଶ୍ଚୟ ଜାଣିଥିବା । ଖାଲି ସେହି କଥାଗୁଡ଼ିକ କହିବାରୁ ନିବୃତ୍ତି ରହିଲେହିଁ ତାହା

କଦାପି ଯଥେଷ୍ଟ ହେବ ନାହିଁ, ଆମକୁ ସେହି ଭାବନାଗୁଡ଼ିକରୁ ମଧ୍ୟ ନିବୃତ୍ତ ହୋଇ ରହିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।*

ପୁନଶ୍ଚ, କିଛି ମନନହିଁ ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ନିଶ୍ଚୟ ଯଥେଷ୍ଟ ହେବ; କାରଣ ଆମର ମତ ପ୍ରକାଶ ଏବଂ ମୂଲ୍ୟାୟନଗୁଡ଼ିକ ଯେ ସର୍ବଦା କେତେ କର୍କଶ ହୋଇ ରହିଥାଏ, ଆମେ ସେହି କଥାଟିକୁ ଅତିରେକ୍ତି ବୁଝି ପାରୁବା ।

ଆମେ କରୁଥିବା କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ପର୍କରେ ଏତିକି ମନେ ରଖିବାକୁ ପଡ଼ିବ ଯେ, ଆମେ କଣବାକୁ ଯାଉଥିବା କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରକୃତରେ ଯେପରି, ଆମେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଯେ ଆଦୌ ସେହିପରି ଭାବରେ ଜାଣିବାକୁ ସମର୍ଥ ହୋଇ ନ ଥାଉ, ଆମକୁ ଆପଣା ପାଖରେ ବାରବାର ସେହି କଥାଟିକୁ କହିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଏହିସବୁ କାର୍ଯ୍ୟ ପଛରେ ଯେଉଁସବୁ ଅଭିପ୍ରାୟ ରହିଛି ଏବଂ ଯେଉଁସବୁ ଅନେକ କାରଣ

* ଅଭିଗୋଷିଏ ଗୋଷ୍ଠୀ ଅଗରେ ଲୁହାଯିବା ସମୟରେ ସେଥିରେ ଏହି କଥାଗୁଡ଼ିକୁ ଯୋଡ଼ି ଦିଆଯାଇଥିଲା ।

ମନର ଏହି ଦୃଷ୍ଟିମନ୍ତ୍ର ସ୍ଥିତି ପରି ବୋଧହୁଏ ଅତି ଅନ୍ୟକିଛି ଅମ ଲାଗି ତଥା ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଲାଗି କଦାପି ଏତେବେଳା ସତକାରକ ହୁଏ ନାହିଁ । ଅମର ପରିଚିତ ଅଭିଗୋଷିଏ ବ୍ୟକ୍ତି ଓ ଅମ ଭିତରେ ସତେଅବା ଗୋଷ୍ଠୀଏ ଅଲଂଘ୍ୟ ପ୍ରାଚୀର ଠିଆ ହୋଇ ରହିଥିବା ପରି ଆମେ କେତେଥର ଅନୁଭବ କରି ନ ଥିବା । ଏବଂ ତଥାପି, ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିଟି ପ୍ରତି ଆମେ କଥାରେ ବା କାର୍ଯ୍ୟରେ ଯେଉଁ ଅତରଳ ଦେଖାଉଥାଉ, ତାହା ହୁଏତ ସବୁବେଳେ ଭାରି ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନ ହୋଇ ରହିଥାଏ ଏବଂ ବେଳେବେଳେ ଏପରିକି ଭାରି ବଦଳାଯିବାର ହୋଇ ବ ରହିଥାଏ ।

ମାତ୍ର, ଏହି ବ୍ୟକ୍ତିଟି ବିଷୟରେ କହିବାକୁ ଗଲେ, ଅମ ଭିତରେ ଆମେ ଏପରି ଏକ ବିଶ୍ଳେଷଣ ଓ ସମୀକ୍ଷାତ୍ମକ ମନୋଭାବଟିକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଦେଇ ଅସିଥାଉ, ଯାହାକି କେତେ ଅବଲୋକିତ ସହିତ ଭଲ ଗୁଣଗୁଡ଼ିକ ବାଦ୍ ଦେଇ ଦେଖିଥାଏ, ଖାଲି ବୋଷଗୁଡ଼ିକୁ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଖିଥାଏ । ଅବଶ୍ୟ ଏକଥା ସତ ଯେ ଏପରି କରିବା ପଛରେ କୌଣସି ବିଦ୍ୱେଷଭାବ ନ ଥାଏ, ମାତ୍ର କେଉଁଠି ଟିକିଏ ବକ୍ତୃତ୍ୱ ବା ଅସଦ୍‌ଭାବ ତଥାପି ରହିଥାଏ, ହୁଏତ ଆମେ ଅମ ଭିତରେ କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ଅପରାଧ ସତେଅବା ଭାରି ବଡ଼ ବୋଲି ମନେ କରୁଥାଉ । ପ୍ରକୃତରେ ଆମେ କେତେ ସ୍ଥାନରେ ପରିଚୟ ନ ଦେଉ । ଏବଂ ଏହିପରି ଭାବରେ, ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ କରି ଓ କିନ୍ତୁ କିନ୍ତୁ ହୋଇ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତି ଓ ଅମ ଭିତରେ ପ୍ରକୃତରେ ଗୋଷ୍ଠୀଏ ଏତେବଡ଼ ଖାଇର ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଯାଏ, ଯାହାକି ଅମ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ପରସ୍ପରଠାରୁ ଅଧିକ ଅଧିକ ଦୂରତା କରି ନେଇଯାଏ । ପରସ୍ପରର ଆହୁରି ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହେବା ଲାଗି ଆମେ ବାହାରେ ଯେତେପାହା ଉଦ୍ୟମ କରିବାରେ ଲାଗିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଆମେ ତଥାପି ପରସ୍ପରଠାରୁ ଦୂରକୁ ଦୂରକୁ ଗଲ ଯାଇଥାଉ ।

ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଘଟାଇଛନ୍ତି, ସେଗୁଡ଼ିକ ଯେ ପ୍ରାୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଆମ ପାଖରୁ ଅଜ୍ଞାତ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି, ଆମେ ନିଜ ପାଖରେ ବାରବାର ସେହିକଥା କହୁଥବା ।

ଦୋଷଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ଆମକୁ ଏହି କଥାଟି ସ୍ମରଣ ରଖିବାକୁ ପଡ଼ିବ ଯେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଯେଉଁସବୁ କଥା ଦେଖି ଆମେ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ବିରକ୍ତ ପ୍ରକାଶ କରୁ, ସାଧାରଣତଃ ସେହିଗୁଡ଼ିକହିଁ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନ କ୍ଷେତ୍ର ପାଇଁ ଆମ ଭିତରେ ବଢ଼ିବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି । ଏବଂ, ଆମେ ଏକଥାଟିକୁ ବି କଦାପି ଭୁଲି ଯିବା ନାହିଁ ଯେ, ଯଦି ଆମ ଭିତରେ ଏହିସବୁ ଦୋଷର ମୂଳଟି ରହି ନ ଥାନ୍ତା, ତେବେ ଆମେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଜାଗାରେ ଦେଖିବାକୁ କଦାପି ସମର୍ଥ ହୁଅନ୍ତୁ ନାହିଁ । ପୁନଶ୍ଚ, ଗୋଟିଏ ଦୋଷ କହିଲେ ଆମେ କ'ଣ ବୁଝିବା ? ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ଏହି ଦୋଷଟି କୌଣସି ଏକ ଗୁଣର ଓଲଟା ପାଖଟି ହୋଇ ରହିଥାଏ; ଆପଣାକୁ ବହୁପ୍ରକାଶିତ କରି ଆଣିବା ଲାଗି କୌଣସି ଗୁଣର ଏକ ଆଧିକ୍ୟ ହୁଏତ କୌଣସି ମାର୍ଗ ପାଇ ପାରି ନ ଥାଏ ବା ଆମ ଭିତରେ କୌଣସି କିଛି ତାହାର ଉଚିତ ସ୍ଥାନଟିରେ ରହି ପାରି ନ ଥାଏ ବୋଲି ବାହାରକୁ ତାହା ଏକ ଦୋଷ ହୋଇ ଧରାପଡ଼ି ଯାଇଥାଏ ।

ଆମର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ କଥାଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ କହିବାକୁ ଗଲେ, ଆମକୁ ତଥାପି ଆହୁରି ଅଧିକ ବିବେଚନା ସହିତ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ଏବଂ ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିଷ୍ଠାର ସହିତ ଭାବ କଠୋର ଭାବରେ ଏହି ନିୟମଟିକୁ ପାଳନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ : ଆପଣାକୁ ପ୍ରଥମେ ଜଣେ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ସ୍ଥାନରେ ବସିବା କର ନ ଦେଖି ଆମେ କଦାପି କୌଣସି କଥାର ବିଚାର କରିବାକୁ ଯିବା ନାହିଁ । ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିଟି ଯିଏ ହୋଇଥାନ୍ତା କାହିଁକି, ଯଥାସମ୍ଭବ ଅଧିକ ନୈର୍ବ୍ୟକ୍ତିକତା ସହିତ ଆମେ ତା' ବିଷୟରେ ସବୁକଥାର ବିଚାର କରିବା । ସିଏ ଯାହା ଅନୁଭବ କରିଛି, ଆମେ ତାହାକୁ ନିଜେ ଅନୁଭବ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବା; ସିଏ ଯାହା ଦେଖିଛି, ଆମେ ତାହାକୁ ନିଜେ ଦେଖିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବା । ଏବଂ, ଯଦି ପ୍ରକୃତରେ ଧୂର୍ଣ୍ଣ ଆକୃଷ୍ଟକତା ସହିତ ଆମେ ସେହି କଥାଟିକୁ କରିପାରୁନା, ତେବେ ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ଆମେ ଏକଥାଟି ମଧ୍ୟ ବେଶ୍ ଦେଖିବାକୁ ପାଇବା ଯେ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିଟି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଆମର ବିଚାର ଓ ମତଟି ତମେ କମ କଠୋର ଏବଂ ଅଧିକ ନ୍ୟାୟସୂଚୀ ବି ହୋଇ ପାରୁଛି ।

ପୁନଶ୍ଚ ଏକ ସାଧାରଣ ନିୟମ ହେବାବେଳେ, ଯେଉଁ ବିଷୟରେ ଆମେ ନିଜର ବିଚାରକୁ ବ୍ୟକ୍ତ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛୁ, ଆମେ ତାହାକୁ ପ୍ରକୃତରେ କେଉଁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଦେଖିବା ? ଏହି ଦେଖିବାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆମର ମାନଦଣ୍ଡଟି ପ୍ରକୃତରେ କିପରି ହେଇ ରହିବ ? ବସ୍ତୁତଃ ଆମେ କ'ଣ ପ୍ରକୃତରେ ଏହିପରି ଗୋଟାଏ

କଲ୍ଲନା ଭିତରେ ଗୁଡ଼ି ରହିବୁ ସେ ଆମରି ପାଖରେହିଁ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ପ୍ରଜ୍ଞା ଏବଂ ନ୍ୟାୟ ବିଚାର କରିବାର ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଶକ୍ତି ଅବଶ୍ୟ ଗଢ଼ିତ ହୋଇ ରହିବୁ ଓ ତେଣୁ ଆମେ “ଏଇଟା ଭଲ, ଏଇଟା ଖରାପ” ବୋଲି ଠୋ’ କରି କହିଦେଇ ପାରିବା ? ଆମେ ଏକଥା କଦାପି ଭୁଲିଯିବା ନାହିଁ ସେ ଭଲ ଓ ମନ୍ଦ ବିଷୟରେ ରହିଥିବା ଆମର ଧାରଣାଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରକୃତରେ ଏପରି ସ୍ୱପ୍ନସ୍ପର୍ଶକରେ ଆପେକ୍ଷିକ ଓ ଅଜ୍ଞାନମିଶ୍ରିତ ହୋଇ ରହିଥାଏ ସେ, ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ବିଷୟରେ ବିଚାର କଲବେଳେ, ଆମ ନିଜର ବିଜ୍ଞତା ଗୁଲ୍‌ନାରେ ଏକ ଅନେକ ବୃହତ୍ତର ବିଜ୍ଞତାକୁ ପ୍ରକାଶ କରୁଥିବା କୌଣସି ଏକ କାର୍ଯ୍ୟ ଭିତରେ ବି ଆମେ ଅନେକ ସମୟରେ କୌଣସି ନା କୌଣସି ଦୋଷ ଦେଖାଇବାକୁ ବାହାରି ପଡ଼ିଥାଉ ।

ଯଥାର୍ଥ ବିଜ୍ଞାନ ଦୃଷ୍ଟି ପ୍ରକୃତରେ କାହାର ବିଚାର କରେ ନାହିଁ; ସେକୌଣସି ଦଟନାକୁ ତାହା ଯଥାସମ୍ଭବ ଅଧିକ ଯଥାର୍ଥ ଭାବରେ ତାହାର ଯାବତ୍ତାୟ ଅନେକବିଧ କାରଣ ଓ ଅନେକସଂଖ୍ୟକ ପରିଣାମ ଦେଇ ବିଚାର କରି ଦେଖିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରେ । “ଏଥିରୁ ହୁଏତ ଏହିପରି ହେବ ଯେ”, — ତାହା ସବୁବେଳେ ଏହିଭଳି କହିଥାଏ; “ଏହି କଥାଟିକୁ କରିବାକୁ ଯିବା ପୁର୍ବରୁ, ତୁମେ ଯାହା କରିବାକୁ ପ୍ରକୃତରେ ଇଚ୍ଛା କରୁଛ, ତେଣୁ ଅନ୍ୟଟି ତାହାର ଅଧିକ ଅନୁରୂପ ହେବ କି ନାହିଁ, ତୁମର ଥରେ ପରୀକ୍ଷା କରି ଦେଖିବା ଉଚିତ” ବୋଲି କହେ । ଏବଂ, ଯେକୌଣସି ପରସ୍ପିତିରେ ହେଉ ପଛକେ, ଆମେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବରେ ସ୍ୱପ୍ନକୁ ଥିବା ଯାବତ୍ତାୟ ବ୍ୟାପାରରେ, ଆମେ କେତେ ଅଧିକ ବା ଅଳ୍ପ ପରିମାଣରେ ଆମର ସମ୍ମୁଖରେ ତାହାର ସକଳ ପ୍ରଗତିତା ଏବଂ ଉଦ୍‌ଭବର ମହତ୍ତା ସହିତ ବିରାଜିତ ରହିଥିବା ଆମ ନିଜର ଆଦର୍ଶଟିର ଅନୁରୂପ ହୋଇ ରହିବୁ ତାହାକୁହିଁ ମାନଦଣ୍ଡ ରୂପେ ହୁଏତ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ମଧ୍ୟ, ଅନ୍ୟମାନେ ବି ଆମ ନିଜର ଆଦର୍ଶଟିକୁ ସେମାନଙ୍କର ଜୀବନରେ ଉପଲବ୍ଧି କରିବାକୁ ସଚେଷ୍ଟ ରହିବେ, ଅନ୍ୟମାନଙ୍କଠାରୁ ସେପରି ଦାବି କରିବା ଲାଗି ଆମର ଆଦୌ କୌଣସି ଅଧିକାର ନାହିଁ । ଅବଶ୍ୟ, ଆମ ଆଦର୍ଶଟି ସେମାନଙ୍କ ଆଦର୍ଶଠାରୁ ସେ ଅଧିକ ଉଚ୍ଚ, ସେ କଥା ଜାଣିଥିଲେ ତାହା ଅନ୍ୟପ୍ରକାର କଥା ହେବ । ମାତ୍ର, ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ଆମକୁ ସ୍ୱପ୍ନସ୍ପର୍ଶ ଭାବରେ ନିଶ୍ଚିତ ରହିବାକୁ ପଡ଼ିବ ଯେ ଆମର ଏହି ଆଦର୍ଶଟି ସର୍ବଦା ସର୍ବୋଚ୍ଚ ଆଦର୍ଶଟି ସହିତ, ସେହି ଅଦ୍ୱିତୀୟ ଆଦର୍ଶଟି ସହିତ, ଅର୍ଥାତ୍ ଆପଣାର ଆନ୍ତରତମ ମର୍ମୋପାଦାନର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହି ବିଶ୍ୱର ଯୋଜନାଟି ସହିତ ଏକରୂପ ହୋଇ ରହିବୁ ।...

ମାତ୍ର, ଏହି ବିଶ୍ୱାସୀତ ଉଚ୍ଚ ସୋପାନଗୁଡ଼ିକରେ ଆସି ପହଞ୍ଚି ପାରିବା ପୁରୁଷ ଆମେ ସବୁବେଳେ ଏହି କଥାଟିକୁ ସ୍ମରଣରେ ଅବଶ୍ୟ ରଖିପାରିବା ଯେ, ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ଯେଉଁ ଅନଶ୍ଚରନ୍ତ ଏବଂ ଅସଦ୍‌ଭାବପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବନାଗୁଡ଼ିକ ନିର୍ଗତ ହେବାରେ ଲାଗିଥାଏ, ତାହାହିଁ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଉତ୍ପନ୍ନଥିବା ଯାକତାୟ ଦୁହାଁ ଓ ବିଭେଦନର ନାନା କାରଣରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରେ । ଏକ ହୋଇ ରହିବାକୁ ସେମାନେ ଯେତେ ଇଚ୍ଛା କରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତାହାହିଁ ସେମାନଙ୍କର ଏକତ୍ୱକୁ ପ୍ରାୟ ଅସମ୍ଭବ କରି ରଖିଥାଏ ।

ଆମର ବାହ୍ୟ ନିୟମାଗୁଡ଼ିକରେ ଆମେ ଯାହାସବୁ ହାସଲ କରିବା ନୋଲ ନିରନ୍ତର ପ୍ରୟାସ କରିବାରେ ଲାଗିଥାଉ, ଆମର ମାନସିକ କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ତାହାହିଁ ଯୁଗପତ୍ନ ଭାବରେ ବାଧାପ୍ରାପ୍ତ ହେବାରେ ଲାଗିଥାଏ, ବା ଏପରିକି ବିନଷ୍ଟ ବି ହୋଇ ଯାଇଥାଏ ।

ତେଣୁ ଆମେ ଆମର ଭାବନାଗୁଡ଼ିକୁ ସବୁବେଳେ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରି ଦେଖିଥିବା, ଆମ ନିଜ ଲାଗି ସୁଦୂର ଏବଂ ଉଦାର ଭାବନାତତ୍ତ୍ୱର ଏକ ବାୟୁମଣ୍ଡଳ ସୃଷ୍ଟି କରି ରଖିବାକୁ ଆମେ ସତତ ଉଦ୍ୟମ କରୁଥିବା । ତା'ହେଲେ, ଏହି ଜଗତରେ ଏକ ସୁସମଝିତସତାର ସ୍ଥାପନକୁ ହିଁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିବା ଦିଗରେ ଆମେ ଅନେକ କିଛି କରି ପାରିଲୁ ବୋଲି ନିଶ୍ଚୟ କୁହାଯାଇ ପାରିବ ।

୧୯ ଫେବୃଆରୀ ୧୯୯୨

ସର୍ବପ୍ରଧାନ ଭାବନା*

ଆଜି ଆମେ ଏବର୍ଷର ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ଅରଟି ପାଇଁ ଏକତ୍ର ହୋଇଛୁ । ଅନ୍ତତଃ ବାହ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଆମେ ସେହି କଥାଟିକୁ କହିପାରିବା, କାରଣ ମୁଁ ଆଶା କରୁଛି ଯେ ଆପଣା ଆପଣାର ଭାବନାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆମେ ସର୍ବଦା ଏକ ହୋଇ ରହିଥିବା । ଅନ୍ତତଃ, ଅଗ୍ରଗତି ଓ ପରିପୁର୍ଣ୍ଣତା ଲାଗି ରହିଥିବା ଆମର ଆକାଂକ୍ଷାରେ ଆମେ ନିଶ୍ଚୟ ଏକତାବଦ୍ଧ ହୋଇ ରହିଥିବା ।

ଏହି ଆକାଂକ୍ଷାଟିକୁ ସର୍ବଦା ଆମ ଯାବତୀୟ କର୍ମରେ କେନ୍ଦ୍ର ସ୍ୱରୂପ ହୋଇ ରହିଥିବ, ଆମର ଇଚ୍ଛା ଶକ୍ତିକୁ ଜୀବନମୟ କରି ରଖିଥିବ; କାରଣ, ଆମ ନିଜ ଲାଗି ଆମେ ଯେଉଁଭଳି ଲକ୍ଷ୍ୟଟିଏ ବାଛିନେଇଥିବା ଓ ଯେଉଁଭଳି ଦାର୍ଢ଼ତା ଆମର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବୋଲି ସ୍ଥିର କରିଥିବା ପଛକେ, ସେହି ଲକ୍ଷ୍ୟଟିରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚି ପାରିବା ସକାଶେ ଏବଂ ସେହି କର୍ତ୍ତବ୍ୟଟିକୁ ସମ୍ପନ୍ନ କରିପାରିବା ସକାଶେ, ଆମର ଯଥାସମ୍ଭବ ସାମର୍ଥ୍ୟ ଅନୁସାରେ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ ସମ୍ପାଦିତ କରିବା ସକାଶେ, ଆମକୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେହିଁ ଅଗ୍ରଗତି କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ, ଗତ କାଳଟିକୁ ସର୍ବଦାହିଁ ଆତ୍ମା-କାଲର ପାବଳ୍ଲୁସ୍ରେ ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ଜୀବନରେ ଏକ ସତତ ଗତି ଅବାରିତ ରହିଛି, ଏକ ସତତ ରୂପାନ୍ତର ଅନବରତ ଲାଗି ରହିଛି । ଆମେ ଯେତେବେଳେ ବଡ଼ ଯେତେ ଅଧିକ ବିଦ୍ୟାବନ୍ତ, ପ୍ରଜ୍ଞାଯୁକ୍ତ ହୋଇଥାଉ ନା କାହିଁକି, ଏକ ସତତ ଆଶ୍ୱେତୃଣର ଯାତ୍ରାକ୍ରମରେ ଯିଏ ବିଶ୍ୱଜୀବନର ସେହି ମହାସ୍ରୋତଟି ସହଜ ଗତିଶୀଳ ହୋଇ ରହିନଥାଏ, ତାହାକୁ ଅନିର୍ଦ୍ଦାୟତା ପତନ ଆଡ଼କୁହିଁ ଗତି କରିବାକୁ ହୁଏ, ତାହାର ସଚେତନ ସୃଷ୍ଟିର ବିନାଶ ଆଡ଼କୁହିଁ ସିଏ ବାଟ କାଢ଼ି ଦେଇଥାଏ ।

ପିତାଗୋରାସ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଭାବରେ ଠିକ୍ ଏହି କଥାଟିକୁହିଁ ପ୍ରକାଶ କରିଛନ୍ତି । ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ହାନ ବୁଇନର ଏବେ ସେହି ଓକସିନି କଥାଗୁଡ଼ିକୁ ଏଠାରେ ପଢ଼ି ଶୁଣାଇ ଦେଇଥିଲେ ।

* ଯେଉଁ ପ୍ରବଚନଟି ବର୍ତ୍ତମାନ 'ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ଆବିଷ୍କାର' ନାମରେ ପରିଚିତ ରହିଛି, ଏହି ଲେଖାଟି ପ୍ରଥମେ ତାହାର ଏକ ମୁଖବନ୍ତ ରୂପେ ଲେଖା ଯାଇଥିଲା ।

ଏବଂ, ଆମର ଏହି ଅଧ୍ୟୟନ କ୍ଷମାରେ ଯାହା ଆମର ଧ୍ୟାନ ଦେଇ ରହିଥିଲା, ଗତ ଦୈନିକରେ ମୋର ତାହାକୁ ସାଫ୍ତର କର କହିଦେବାର ଥିଲା । ମାତ୍ର ସେହି କଥାଗୁଡ଼ିକୁ ଶୁଣିବାପରେ ମୁଁ ତାହା ନକରବାକୁ ନିଷ୍ପତ୍ତି କରୁଥିଲି ।

ଆପଣାର ଭାବନା ଶକ୍ତିକୁ କପରି ବିକାଶ ସାଧନ କରିବାକୁ ହେବ, ତାହାକୁ କପରି ଉତ୍ତର, ପ୍ରଶସ୍ତ, ବନ୍ଦନମୂଳକ ଏବଂ ଅଧିକ ଗଭୀର କରିବାକୁ ହେବ, ସେହି ବିଷୟରେ ଆମେ ଆପଣମାନଙ୍କୁ କେତେକ ପରାମର୍ଶ ଦେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରି ଆସିଛୁ । କାରଣ, ଆମ ଭାବନାର ମୂଲ୍ୟ ଉପରେହିଁ ଆମ ଜୀବନ ତଥା ଆମ କାର୍ଯ୍ୟର ମୂଲ୍ୟ ବି ନିର୍ଭରଶୀଳ ହୋଇ ରହିଛି ।

ଯୁଗେ ଯୁଗେ ବାରବାର ଏହି ପରାମର୍ଶଗୁଡ଼ିକ ଦିଆହୋଇ ଆସିଛି; ସବୁ ଦେଶରେ ପୃଥିବୀର ମହାନ ଶିକ୍ଷାଦାତାମାନେ ଏହି ପରାମର୍ଶଗୁଡ଼ିକୁ ଦେଇଛନ୍ତି ।

ଖାଲିଦେଲା, ଉତ୍ତର, ଚୀନ, ମିଶର, ଭାରତବର୍ଷ, ତଥା କାପାଡୋସିଆରେ ଗାନ୍ଧୀ-ଦାନର ଯାବତୀୟ ପ୍ରସିଦ୍ଧ କେନ୍ଦ୍ରଗୁଡ଼ିକରେ ସ୍ୱୟଂବଳ କରି ରଖା ଯାଇଥିବା ବିବର୍ତ୍ତନର ପ୍ରଶାଳୀଗୁଡ଼ିକୁ ଯେଉଁମାନେ ମନୋହୋଗ ସହକାରେ ଅଧ୍ୟୟନ କରୁଛନ୍ତି, ସେମାନେ ଏହି କଥାଟିକୁ ଅବଶ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ପାଇବେ ଯେ ସେହି ପ୍ରଶାଳୀଗୁଡ଼ିକ ବାହ୍ୟ ଆକାରରେ ଯେତେ ବହୁବିଧ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଅସଲ ଉପାଦାନରେ ପ୍ରକୃତରେ ଏକା ପ୍ରକାରର ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି ।

କାରଣ, ବିକାଶ-ସାଧନର ଏହି ଯାବତୀୟ ପ୍ରଶାଳୀକୁ ଏକାଠି ଗୋଟିଏ ଗଭୀର ବାକ୍ୟରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି କରି ବ୍ୟକ୍ତି କରାଯାଇ ପାରିବ । ପିଆଗୋରାସ ତାଙ୍କର ଶିକ୍ଷାମାନଙ୍କୁ ଠିକ୍ ସେହି ବାକ୍ୟଟିକୁ କହିଥିଲେ । ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ହାନ ବୁଇନର ଆମକୁ ତାହାର ବିଷୟରେ କହିଛନ୍ତି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତିର ଆତ୍ମା ଏବଂ ଖିଲ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ଆତ୍ମା, ଏ ଦୁହେଁ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ବସ୍ତୁ ନୁହଁନ୍ତି; ଏମାନେ ଅଭିନ୍ନ । ଆମେ ସମସ୍ତେ ଆମ ନିଜ ନିଜ ଭିତରେ ସେହି ପରମେଶ୍ୱରଙ୍କୁ ଧାରଣ କରି ରହିଛୁ ।

୧୯ ଏପ୍ରିଲ ୧୯୧୮

ଦାନଶୀଳତା---ଉଦାରତା

ଯାହା ପାଖରେ ଯେଉଁ ଜନସଂସ୍ଥାର ଅଭାବ ରହିଛି, ତାହାକୁ ଆମେ ସେହି ଜନସଂସ୍ଥାକୁ ନେଇ ଦେବା, ଅତି ସାଧାରଣ ଭାବରେ ବିଚାର କଲେ ଦାନଶୀଳତାର ଏହିପରି ଏକ ସଂଜ୍ଞା ନିରୂପଣ କରାଯାଇପାରେ ।

ଅର୍ଥାତ୍, ଏହି ବ୍ୟାଖ୍ୟାଟିର ଅନୁସରଣ କରି ଶେଷଯାଏ ଗଲେ, ଆମେ କହିବା ଯେ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ତାହାର ଯଥାର୍ଥ ସ୍ଥାନରେ ନେଇ ରଖିପାରିବା, ଯାହାଦ୍ୱାରା କି ଏହି ପୃଥିବୀ ପୃଷ୍ଠରେ ସେହି ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହୋଇ ପାରିବ, ଆମେ ତାହାକୁହି ଉଦାରତା ବୋଲି କହିବା ।

ଇଏ ହେଲା ଏହାର ତାତ୍ତ୍ୱିକ ବ୍ୟାଖ୍ୟା; ମାତ୍ର ବାସ୍ତବ ଯେତେବେଳେ, ଯେଉଁ ପଦ୍ଧତିକୁ ଧରି ଲୋକମାନେ ଅନୁସରଣକରି ହୋଇ ପୁଣି ନ୍ୟାୟ ଆଡ଼କୁ ଡିମେ ଅଗ୍ରଗତି କରି ଯାଇପାରିବେ, ସେହି ପଦ୍ଧତିକୁ ଆମେ ଉଦାରତା ବୋଲି ବିଚାର କରିପାରିବା ।

କାରଣ, ବିବର୍ତ୍ତନର ଏହି ବର୍ତ୍ତମାନ ସୋପାନଟିରେ, ମନୁଷ୍ୟ ତାହାର ଏହି ଜଗତସଦନଟି ମଧ୍ୟରେ କେବଳ ଯେ ନ୍ୟାୟର ଉପଲବ୍ଧି କରିବାକୁ ଅସମର୍ଥ ହୋଇ ରହିଛି ତା' ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ସେହି ନ୍ୟାୟ କହିଲେ ସାରମର୍ମଟିର ଅର୍ଥରେ ପ୍ରକୃତରେ ଯାହା ବୁଝାଇବା ଉଚିତ, ସେଇଟିକୁ କଲେଜା କରିବାକୁ ମଧ୍ୟ ସିଏ ତଥାପି ଅସମର୍ଥ ହୋଇ ରହିଛି । ଏହି ଅସମର୍ଥତାଟିକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିବାହିଁ ଉଦାରତା ।

ବସ୍ତୁତଃ, ଯେଉଁ ନ୍ୟାୟକୁ ପରିପୁର୍ଣ୍ଣ ସମସ୍ତିତ୍ୱର ଏକ ରୂପ ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ, ଯାହାକୁ ପରିପୁର୍ଣ୍ଣ ସମତାର ଅବସ୍ଥା ଏବଂ ପରିପୁର୍ଣ୍ଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ, ସେହି ଯଥାର୍ଥ ନ୍ୟାୟ ବିଷୟରେ ସମ୍ୟକ ଜ୍ଞାନ ଅର୍ଜନ ନ କରିଥିବା ସର୍ବଜନ ଶ୍ରଦ୍ଧାର ପଥଟିକୁ ଅନୁସରଣ କରିବା ଓ ସକଳ ପ୍ରକାରର ବିଚାର କରିବାରୁ ଆପଣାକୁ ସ୍ଥାନ କରି ରଖିଥିବା ଉଦାରତାକୁହି ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ବିଜ୍ଞତାସମ୍ପନ୍ନ ବୋଲି କୁହାଯିବା ଉଚିତ ।

ତେଣୁ, ଯେଉଁମାନେ ସବୁଦିନ ଉଦାରତାକୁହି ସମ୍ମୁଖରେ ରଖି ନ୍ୟାୟର ବିଚାର କରିନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କର ଏହି ଦୃଷ୍ଟିକୋଣଟିକୁ ପ୍ରକୃତରେ ଏକ ଉଚିତ

ଦୁଷ୍ଟକୌଣ ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ । ସେମାନଙ୍କର ଚକ୍ଷୁରେ ନ୍ୟାୟ ପ୍ରକୃତରେ ଭାରି କଠୋର ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଦୟ ହୋଇ ଦେଖା ଯାଉଥାଏ, ଏବଂ ତେଣୁ, ତାହାର ସେହି ଅଭିରକ୍ତ କଠେ ରତାକୁ କଷ୍ଟକୁ ହ୍ରାସ କରି ରଖିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେହିଁ ସେମାନେ ଉଦାରତାକୁ ଆବଶ୍ୟକ ବୋଲି ବିଚାର କରନ୍ତି ।

ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ ଉତ୍ତମାୟ ନ୍ୟାୟ ବିଷୟରେ ସେମାନେ କଦାପି ଏଭଳି କହୁ ପାରିବେ ନାହିଁ । ମାତ୍ର ମନୁଷ୍ୟସ୍ତରର ନ୍ୟାୟ ବିଷୟରେ, ବା ଅଧିକ ପୁଣ୍ୟପୁଣ୍ୟ ଭାବରେ ସାମାଜିକ ନ୍ୟାୟ ବିଷୟରେ ସେମାନେ ସେହି କଥାଟିକୁ କହୁ ପାରିବେ । ଯେଉଁ ଅହଂ ପ୍ରେରଣିତ ନ୍ୟାୟ ନାନାବିଧ ସ୍ୱାର୍ଥକୁ ଅଳ୍ପ ବା ବହୁତ ପରିମାଣରେ ଗୋଷ୍ଠୀବଦ୍ଧ କରିବା ଲାଗି ଆପଣାକୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ କରି ରଖିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥାଏ ଏବଂ ଏହିପରି ଭାବରେ, ଗୁରୁ ଆଲୁଅର ବିପକ୍ଷତ ହୋଇ ରହୁଥିବା ପରି ଯାହା ଯଥାର୍ଥ ନ୍ୟାୟର ବିରୋଧୀ ଓ ବିପକ୍ଷତ ହୋଇ ରହୁଥାଏ, ତାହା ବିଷୟରେ ନିଶ୍ଚୟ ସେହିପରି କଥା କୁହାଯାଇ ପାରିବ ।

ଆମର ଏହି ତଥାକଥିତ ସତ୍ୟ ଦେଶମାନଙ୍କରେ ଯେପରି ଭାବରେ ନ୍ୟାୟ ଆଚରଣ ହୁଏ, ସେହି ନ୍ୟାୟଟି ବିଷୟରେ ବିଚାର କରୁଥିବା ବେଳେ ଆମେ ତାହାକୁ କଠୋର ଏବଂ ଦୟାଶୂନ୍ୟ ନ କହି ବରଂ ଅନ୍ଧ ବୋଲୁଛି କହିବା, ଆପଣାର ଅଜ୍ଞାନମୟ ଯାବତ୍ତାୟ ଛଳନାରେ ଆମେ ତାହାକୁ ପ୍ରକୃତରେ ଭୟଙ୍କର ବୋଲୁଛି କହିବା ।

ତେଣୁ, ତାହାର ସାଂଘାତିକ ପରିଣାମଗୁଡ଼ିକୁ ରୋକିବା ଲାଗି ଆମେ ପ୍ରକୃତରେ ଆଦୌ ଖୁବ୍ ବେଶୀ ପ୍ରତିକାର କରି ପାରିବା ନାହିଁ । ଏବଂ ତେଣୁ ଆପଣାକୁ ଫଳପ୍ରଦଭାବେ ପ୍ରୟୋଗ କରି ପାରିବାକୁ ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଉଦାରତାକୁ ନିଶ୍ଚୟ ଏକ ସୁଯୋଗ ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇଯିବ ।

ମାତ୍ର, ଏଭଳି ହେଉଛି ଏହି ପ୍ରଶ୍ନର କେବଳ ଗୋଟିଏ ଭାଗ, ଏବଂ ଏହି ବିଷୟଟି ଉପରେ ଆହୁରି ଗଭୀରଭାବରେ ଆଲୋଚନା କରିବା ପୂର୍ବରୁ ମୁଁ ରୂପମାନଙ୍କୁ ଏହି କଥାଟି ବିଷୟରେ ଅବଶ୍ୟ ସୂଚଣା କରାଇ ଦେବି ଯେ, ମନୁଷ୍ୟ-ଜୀବନର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଯାବତ୍ତାୟ ନିୟମାବଳୀ ପରି ଗୁଣାବଳି ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥିତିରେହିଁ ଉଦାରତା ଆପଣାକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିଥାଏ । ତାହାର ନିୟମାବଳୀ ସମସ୍ତ ହେବାକୁ ହେଲେ ଏବଂ ଯଥାର୍ଥ ଭାବରେ ଫଳପ୍ରଦ ହେବାକୁ ହେଲେ ସେହି ଗୁଣାବଳୀର ସ୍ଥିତି ସବଦା ଏକତ୍ର ଯୁଗପତ୍ତ ହୋଇ ରହୁଥିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଅର୍ଥାତ୍, ଯୁଗପତ୍ତଭାବରେ ଯୁକ୍ତ, ବୌଦ୍ଧିକ, ଆତ୍ମାତ୍ମିକ ବା ନୈତିକ ଏବଂ ସଂସ୍କାରପରି ଶ୍ରଦ୍ଧାନ୍ୱିତ ହୋଇ ନ ପାରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କୌଣସି ଉଦାରତା କଦାପି ସମ୍ଭବ ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ଆମେ ଶ୍ରଦ୍ଧାକୁହିଁ ସକଳ ଉଦାରତାର ସାରମର୍ମ ବୋଲି ଜାଣିବା ।

ଏବେ ପ୍ରାୟ ସପ୍ତାହ ଶ୍ରବଣେ କେବଳ ବାହ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣଟିରୁହିଁ ଉଦାରତାର ବିଚାର କରାଯାଉଅଛି, ଏବଂ ଯେଉଁମାନେ ଜୀବନ ଦ୍ଵାରା ବହୁତ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ନିଜ ସମ୍ପତ୍ତିର କିଛି ଅଂଶ ଦାନ କରିବାର ସମ୍ଭାବନା ଶ୍ରବଣେହିଁ ଏହି ଶବ୍ଦଟିର ବ୍ୟବହାର ହେଉଛି । ବିଶୁଦ୍ଧ ଭୌତିକ କ୍ଷେତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ସୀମାବଦ୍ଧ ହୋଇ ରହିଥିବା ବେଳେ ମଧ୍ୟ ଏହି କଲ୍ୟାଣଟି ଯେ ପ୍ରକୃତରେ କେତେ ଜୀବ କଲ୍ୟାଣଟିଏ ହୋଇ ରହିଥାଏ, ଆମେ ଅନ୍ତରେ ତାହାର ପରିଚୟ ପାଇଯିବା ।

ବୁଦ୍ଧ ତାଙ୍କର ଶିଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଦେଇଥିବା ନିମ୍ନଲିଖିତ ଉପଦେଶଟି ମଧ୍ୟରେ ଉଦାରତା ଆପଣଙ୍କୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିବାର ଅନ୍ୟ ଉଦାହରଣ ଶୁଣି ଶୁଣି ଭାବି ଚମତ୍କାର ଶ୍ରବଣେ ବ୍ୟକ୍ତ କରାଯାଇ ପାରିବ :

“କରୁଣାରେ ଉତ୍କଳ ପଡ଼ୁଥିବା ଏକ ଦୁର୍ଦ୍ଦୟ ନେଇ ରୂପେ ଯନ୍ତ୍ରଣା ଦ୍ଵାରା ବିଦ୍ୟାଳୟ ହୋଇ ରହିଥିବା ଏହି ସମ୍ଭାର ଭିତରକୁ ଯିବ, ରୂପେମାନେ ସେହି ସମ୍ଭାରରେ ଶିକ୍ଷାଦାତା ହୋଇ ରହିବ, ଏବଂ ଯେତେଯେତେ ଜାଗାରେ ଅଜ୍ଞାନରୂପୀ ଅନ୍ଧକାର ଆଧିପତ୍ୟ ବସ୍ତ୍ରର କରି ରହିବ, ରୂପେମାନେ ସେଠାରେ ଗାପଟିଏ ଜାଲ ଦେବ ।”

ଯେଉଁମାନେ ଅପେକ୍ଷାକୃତ କମ୍ ଜାଣିଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କର ଜ୍ଞାନର ବୃଦ୍ଧି କରାଇବା, ଯେଉଁମାନେ ପାପର ଆଚରଣ କରୁଛନ୍ତି, ଆପଣାର ସେହି ପ୍ରମାଦଟି ମଧ୍ୟରୁ ବାହାରକୁ ବାହାର ଆସିବାକୁ ସେମାନଙ୍କୁ ବଳ ଦେବା, ଯେଉଁମାନେ ଦୁଃଖରେ ସନ୍ତ୍ରସ୍ତ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ସାନ୍ତ୍ଵନା ଦେବା, ଯଥାର୍ଥ ଶ୍ରବଣେ ବୁଝିଲେ ଆମେ ଏହିଗୁଡ଼ିକୁହିଁ ଯଥାର୍ଥ ଦାନଶୀଳତା ବୋଲି କହି ପାରିବା ।

ତେଣୁ, ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ବିଚାର କରି ଦେଖିଲେ, ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଜୀବନରେ ଯେଉଁ କଥାଟିର ଅଭାବ ରହିଛି, ନିଜର ଶକ୍ତି ଅନୁସାରେ ତାହାକୁ ସେହି କଥାଟିହିଁ ଦେବାକୁ ସମର୍ଥ ହେବା, ପ୍ରତ୍ୟେକର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆମେ ତାହାକୁହିଁ ଦାନଶୀଳତା ବୋଲି କହିବା ।

ଏଥିରୁ ଦୁଇଟି କଥା ପ୍ରତିପାଦିତ ହୋଇଯାଇଛି ।

ପ୍ରଥମ କଥାଟି ହେଉଛି ଯେ, ଯାହା ପ୍ରକୃତରେ ମୋ ପାଖରେ ମୋର ସମ୍ପତ୍ତି ହୋଇ ରହି ନାହିଁ, ମୁଁ ସେଇ କଥାଟିକୁ ଅନ୍ୟ କାହାକୁ କଦାପି ଦେଇ ପାରିବି ନାହିଁ ।

ଭୌତିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହି କଥାଟି ଏଡ଼େ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ବୁଝି ହୋଇ ଯାଇଛି ଯେ ତାହାକୁ ଅଧିକ ଗୁରୁତ୍ଵ ଦେଇ କହିବାର ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରୟୋଜନ

ନାହିଁ । ମାତ୍ର ବୁଦ୍ଧିର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏବଂ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତା କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ଠିକ୍ ସେହି ନିୟମଟିହିଁ ଲାଗୁ ହୋଇ ପାରବ ।

ପ୍ରକୃତ କଥା କହିଲେ, ମୁଁ ନିଜେ ଯେଉଁ କଥା ଜାଣି ନାହିଁ, ତାହାକୁ ମୁଁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ କପରି ଶିଖାଇ ପାରବ ? ମୁଁ ନିଜେ ପ୍ରଜ୍ଞାର ମାର୍ଗରେ ଗତି ନ କରୁଥିଲି ବେଳେ ଆତ୍ମଜଣେ ଦୁର୍ବଳ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ମୁଁ କପରି ସେହି ବାଟରେ ପରିଚାଳିତ କରି ନେଇଯାଇ ପାରବ ? ନିଜ ଭିତରେ ଆଦୌ କୌଣସି ଶୁଦ୍ଧା ରହି ନ ଥିଲେ ମୁଁ କପରି ଆତ୍ମଜଣକ ମଧ୍ୟରେ ଶୁଦ୍ଧାର ସମ୍ଭାର କରିପାରବ ?

ଏବଂ, ଏହି ପୃଥ୍ବୀର ପୁନରୁତ୍ଥାନ ଲାଗି ସେହି ବିରାଟ କାର୍ଯ୍ୟଟିରେ ଆପଣାକୁ ସମଗ୍ର ଭାବରେ ଦେଇଦେବାକୁହିଁ ଯେଉଁ ସବୋଇ ଦାନ ବୋଲି କୁହାଯିବ, ସେଥିଲାଗି ସର୍ବପ୍ରଥମ ଆବଶ୍ୟକତାଟି ହେଉଛି ଯେ, ମୁଁ ଯାହା ଦେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି, ମୁଁ ପ୍ରକୃତରେ ତାହାର ଅଧିକାରୀ ହୋଇ ରହିଥିବା ଦରକାର, ଅର୍ଥାତ୍ ମୋ ଆପଣାର ଉପରେ ମୋର ପୂର୍ଣ୍ଣ କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱ ଅବଶ୍ୟ ରହିଥିବା ଦରକାର ।

ଯିଏ ଆପଣା ଉପରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଅର୍ଜନ କରିପାରିଛି, କେବଳ ସେହି ଏହି ବିରାଟ କାର୍ଯ୍ୟଟିରେ ସ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ନିଷ୍ଠାର ସହଜ ଆପଣାକୁ ଉତ୍ସର୍ଗ କରିଦେଇ ପାରବ । କାରଣ, କେବଳ ସେଇ ଏହି କଥାଟିକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭଲ ଭାବରେ ଜାଣିଥିବ ଯେ ତା'ର କାର୍ଯ୍ୟରେ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ହୋଇ ଠିଆ ହେବାକୁ, ତା' ନିଜ ସହଜ ତା'ର କଳହ ଲଗାଇ ଦେଇ ତା'ର ଉଦ୍ୟମଟିକୁ ବାଧା ଦେବାକୁ କୌଣସି ପ୍ରକାର ବିପତ୍ତି ଇଚ୍ଛା ଓ ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ କୌଣସି ଆବେଗ ପୁନର୍ବାର କଦାପି ଆସି ଆବିର୍ଭୂତ ହେବ ନାହିଁ ।

“ସକଳ ଦାନଶୀଳତା କେବଳ ଆପଣା ପାଖରୁ ଆରମ୍ଭ ହୁଏ” ବୋଲି ଯେଉଁ ପ୍ରାଚୀନ ଲୋକୋକ୍ତିଟି ରହିଛି, ଏହି କଥାଟିରୁ ତାହାର ଔଚିତ୍ୟ ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇ ଯାଉଛି ।

ବାହାରୁ ବିରୁଦ୍ଧ କଲବେଳକୁ ଏହି ନୀତିବାକ୍ୟଟି ପ୍ରାୟ ସକଳ ପ୍ରକାରର ଅହଂକାରୀତାକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ଦେଉଥିବା ପରି ମନେ ହେଉଥିଲେହେଁ, ଯିଏ ଏହାର ଅର୍ଥଟିକୁ ଠିକ୍‌ଭାବରେ ବୁଝୁଥିବ, ତାହା ଲାଗି ଏହା ଏକ ମହାନ ପ୍ରଜ୍ଞାକୁ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତ କରି ଆଣୁଛି ।

ଦାନଶୀଳ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଅନେକ ସମୟରେ ଏହି ନୀତିଟିର ପାଳନ କରି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ ବୋଲି ସେମାନଙ୍କର ଯାବତୀୟ ଉଦ୍ୟମ ଓ ପ୍ରଚେଷ୍ଟା ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିଫଳ ହୋଇ ପଡ଼େ, ସେମାନଙ୍କର ସକଳ ସହିତ୍ତା ତାହାର ପରିଣାମଗୁଡ଼ିକର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏପରି ବିକୃତ ହୋଇ ରହିଯାଏ ଏବଂ ସର୍ବଶେଷରେ ସେମାନେ ଦାନଶୀଳ ହୋଇ ରହିବାର ପଥଟିକୁ ପରିହାର ବି କରି ଦିଅନ୍ତି, କାରଣ ତାହାକୁ ଉଚିତ ମାର୍ଗରେ

କ୍ରିୟାନ୍ୱିତ ନ କରି ସ୍ୱରାଜ୍ୟ ତାହା କେବଳ ନାନା ଭ୍ରାନ୍ତିକରତା, ଦୁଃଖ ଏବଂ ମୋହଭଙ୍ଗର କାରଣ ହୋଇ ରହିଥାଏ ।

ଏଥିରେ ଆଦୌ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ ଏଭଳି କହୁ ଏହି ମାନ୍ଦିର୍ତ୍ତ୍ୟ ଏକ ଭୁଲ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯାଇ ପାରିବ, “ଆଗ ନିଜ ପାଇଁ ସମ୍ପତ୍ତି ଅର୍ଜନ କରିବା, ବୁଦ୍ଧି ଅର୍ଜନ କରିବା, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ, ପ୍ରେମ ତଥା ସକଳ ପ୍ରକାରର ସାମର୍ଥ୍ୟ ଅର୍ଜନ କରିବା, ତା’ପରେ ସିନା ସେସବୁକୁ ବିତରଣ କରିବାର କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠେ !”

କାରଣ, ଭୌତିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ବିଚାର କରି ଦେଖିଲେ, ଆପଣା ଲାଗି ଏହି ସମସ୍ତ କେବେ ବନ୍ଦ ହୋଇ ପାରିବ କହିଲ ? ଯିଏ ଆପଣା ଲାଗି ସମ୍ପତ୍ତି ଠୁଳ କରିବାର ଅଭ୍ୟାସରେ ପଡ଼ିଗଲାଣି, ସିଏ କେବେହେଲେ ଆପଣାର ସମ୍ପତ୍ତି ଯଥେଷ୍ଟ ହେଲା ବୋଲି ଅନୁଭବ ବି କରି ପାରିବ ନାହିଁ ।

ତେଣୁ ଏହି ବିଷୟରେ ମୁଁ ଏପରି ଗୋଟିଏ ମନ୍ତବ୍ୟ ବି କରିଛି : ସାଧାରଣତଃ ଦେଖାଯାଏ ଯେ ଅଧିକାଂଶ ଲୋକଙ୍କର କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଏଣେ ନିଜ ପାଖରେ ଯେତକ ଅର୍ଥ ଓ ଧନ ଠୁଳ ହୋଇ ରହିଥାଏ, ତେଣେ ସେମାନଙ୍କର ଦାନଶୀଳତା ବା ଉଦାରତା ପ୍ରାୟ ସେହି ଅନୁପାତରେହିଁ କମି କମି ଯିବାରେ ଲାଗିଥାଏ ।

ସାଧାରଣତଃ ଶ୍ରମିକମାନେ, ଅଭାବଗ୍ରସ୍ତ ଓ ମହାଭାଗ୍ୟ ଲୋକମାନେ ଆପଣାର ଗୋଷ୍ଠୀ ଜୀବନରେ ଯେଉଁଭଳି ଆଚରଣ କରିଥାନ୍ତି, ତାହାକୁ ଅବଲୋକନ କରି ମୁଁ ସେଥିରୁ ଏହିପରି ଏକ ନିଷ୍ପତ୍ତିରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହୋଇଛି ଯେ ଦରିଦ୍ର ଲୋକେ ପ୍ରକୃତରେ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଅଧିକ ଉଦାର, ଅଧିକ ଭାଗ୍ୟବନ୍ତମାନଙ୍କର ଭୁଲନାରେ ସେଇମାନେ ସେମାନଙ୍କ ପରି କଷ୍ଟ ସାହାଯ୍ୟବା ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ଦୁଃଖ ଲାଘବ କରିବାକୁ ଅଧିକ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି । ମୁଁ ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯାହାସବୁ ଦେଖିଛି, ସେଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ବିସ୍ତୃତଭାବରେ ସବୁ କହିବା ଲାଗି ବର୍ତ୍ତମାନ ମୋ’ର ସମୟ ନାହିଁ, ମାତ୍ର ମୁଁ ତଥାପି ସୁନିଶ୍ଚିତ ଭାବେ କହୁ ପାରିବି ଯେ ଏସବୁଥିରୁ ଆମକୁ ଯଦୃଚରେ ଅନେକ ଶିକ୍ଷା ମିଳି ପାରିବ । ମାତ୍ର, ସେକଥା ଯାହା ହୋଇଥାଉ ପଛକେ- ମୁଁ ଗୁମ୍ଫାମାନଙ୍କୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିଃସନ୍ଦେହ ଭାବରେ କହୁ ପାରିବି ଯେ, ଧନୀ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଯେଉଁ ଧନ ମହଜୁଦ ହୋଇ ରହିଥାଏ, ଯଦି ସେମାନେ ସେହି ଅନୁପାତରେ ଦରିଦ୍ରମାନଙ୍କ ପରି ଉଦାର ଏବଂ ଦାନଶୀଳ ହୋଇ ପାରନ୍ତେ, ତେବେ ସମ୍ଭାବରେ ଆଉ କଣେ ବି ଲୋକ କଦାପି କ୍ଷୟାନ୍ତ ହୋଇ ରହିନ୍ତା ନାହିଁ ।

ତେଣୁ, ସବୁବେଳେ ମନେ ହୁଏ ସତେ ଯେପରି, ସୁନା ଭିତରେ ଆହୁରି ଅଧିକ ସୁନାକୁ ଆକର୍ଷିତ କରି ଆସିବାର ଏକ ଶକ୍ତି ରହିଛି ; ତେଣୁ ଧନର ବିତରଣ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ଆଗ ଯଥେଷ୍ଟ ଧନ ଜମା କରି ରଖିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କଲେ ତାହା ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ ସାଂଘାତିକ କଥା ଆଉ କ’ଣ ହେବ ? ମାତ୍ର, ଏହି କଥାଟି ମଧ୍ୟ

ସମାନଭାବରେ ସବୁ ସେ କୌଣସି ପ୍ରକାର ବିବେକର ପ୍ରୟୋଗ ନ କରି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅମିତାଭ୍ୟାସରେ କାହାର କୌଣସି କାମରେ ନ ଲଗୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଆପଣାର ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ନଷ୍ଟ କରିବାରେ ଲାଗିଥିଲେ, ତାହା ମଧ୍ୟ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସାଂଘାତିକ ହୋଇଯିବ ।

ଅନାସକ୍ତକୁ ଯଥାର୍ଥ ଦାନଶୀଳତା ଏବଂ ଉଦାରତାର ଏକ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଆବଶ୍ୟକତା ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ; ମାତ୍ର ଏହି ଅନାସକ୍ତକୁ ଆମେ କଦାପି ଏକ ଆଲସ୍ୟମୟ ବେପରୁଆମିରୁ ଜାତ ହେଉଥିବା ଉପେକ୍ଷା ବୋଲି ଭାବି ଭୁଲ୍ କରି ବସିବା ନାହିଁ ।

ତଥାପି, ଆମ ପାଖରେ ଯାହା ଅଛି ଓ ଆମେ ଯାହାକିଛି ଭୋଗ୍ୟ କରୁଛୁ, ଯଥାସମ୍ଭବ କମ୍ ଆତ୍ମାଭିମାନ ଦେଖାଇ ଆମେ ବିଚାରଶୀଳ ଭାବରେ ତାହାକୁ କାମରେ ଲଗାଇବା । ଏବଂ, ସର୍ବୋପରି ଆମେ ଏକଥାଟିକୁ ବି କଦାପି ଭୁଲିଯିବା ନାହିଁ ଯେ ଆମର ଦାନଶୀଳତା ନିଜକୁ କେବେହେଲେ କେବଳ ଧନ ସାହାଯ୍ୟ ମଧ୍ୟରେହିଁ ସୀମାବଦ୍ଧ କରି ରଖିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ।

ପୁନଶ୍ଚ, ସାମର୍ଥ୍ୟଗୁଡ଼ିକର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆମ ପକ୍ଷରେ କେବଳ ସଂଗ୍ରହ କରୁଥିବାହିଁ ମୋଟେ ସମ୍ଭବ ହେବ ନାହିଁ; କାରଣ ଆମେ ଯେତେକ ବ୍ୟୟ କରିବା, କେବଳ ସେହି ଅନୁପାତରେହିଁ ଆମର ଗ୍ରହଣ କରିବା ସମ୍ଭବ ହେବ; ଆମେ ଉଚିତ ଭାବରେ ଯେତେ ଅଧିକ ବ୍ୟୟ କରି ପାରୁଥିବା, ଠିକ୍ ସେହି ଅନୁପାତରେହିଁ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଲାଗି ସମର୍ଥ ହୋଇ ପାରୁଥିବା । ଏହିପରି ଭାବରେ ବଞ୍ଚିବା କରି ଦେଖିଲେ, ଆମେ ଯେତେକ ବୁଦ୍ଧିକୁ କାମରେ ଲଗାଇ ପାରୁଥିବା, ଠିକ୍ ସେହି ଅନୁପାତରେହିଁ ବୁଦ୍ଧି ଅର୍ଜନ କରି ପାରିବା । କେତେକ ପରିମାଣରେ ବୁଦ୍ଧିଶକ୍ତିର ପରିଚୟ ଦେବାକୁ ଆମେ ସମସ୍ତେ ଚିନ୍ତାରି ହୋଇ ଆସିଛୁ ସତ, ମାତ୍ର ଯଦି ଆମେ ମାନସିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆପଣାର ବିକାଶ ସାଧନ କରି ପାରିବା, ଯଦି ଆମର ମସ୍ତିଷ୍କକୁ କାମରେ ଲଗାଇ ପାରିବା, ଯଦି ଆମେ ନିୟମିତ ଭାବରେ ସ୍ଥିର ହୋଇ ବସି ପାରୁଥିବା ଏବଂ ସର୍ବୋପରି ଯେତେ ଅଳପ ହେଲେ ମଧ୍ୟ, ଯଦି ଆମେ ଆମର ଏହି ଉଦ୍ୟମଗୁଡ଼ିକର ଫଳରେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ଉପକାର ସାଧନ କରି ବି ପାରୁଥିବା, ତେବେ ତତ୍କାଳ ଆମେ ଉତ୍ତରୋତ୍ତର ଗଭୀର ଏବଂ ବିଶୁଦ୍ଧ ହେବାରେ ଲାଗିଥିବା, ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ବୁଦ୍ଧିଶକ୍ତିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବା ସକାଶେ ମଧ୍ୟ ନିଜକୁ ସମର୍ଥ କରିବାରେ ଲାଗିଥିବା । ଏବଂ, ଶ୍ରଦ୍ଧା ଏବଂ ଆତ୍ମାସ୍ଥିତିକାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ଠିକ୍ ଏହି ନିୟମଟିକୁ ଲାଗୁ କରାଯାଇ ପାରିବ ।

ଆମେ ହେଉଛୁ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ସରଣୀ ପରି : ସେହି ସରଣୀଗୁଡ଼ିକ ଦେଇ ଆମେ ଯାହାକିଛି ସଂଗ୍ରହ କରିଛୁ, ଯଦି ମୂଳ ଭାବରେ ସେହି ସଂଗ୍ରହଗୁଡ଼ିକୁ

ବିଚରଣ କରିବା ଲାଗି ସେହି ସରଣୀଗୁଡ଼ିକୁ ଅନୁମତି ଦିଆ ନଯାଏ, ତେବେ ସେଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରବାହ ଯେ ବନ୍ଦ ହୋଇଯିବ ଓ ସେମାନେ ଯେ ଆଉଁସିଆ ଗୁଡ଼ିକ କରି ପାରିବେ ନାହିଁ, କେବଳ ସେତିକି ନୁହେଁ, ମାତ୍ର, ସେଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ଯାହାକିଛୁ ରହିଥିବ, ସେଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ନଷ୍ଟ ହୋଇଯିବ । ମାତ୍ର ଯଦି, ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ, ଆମେ ପ୍ରାଣିକ, ବୌଦ୍ଧିକ ଏବଂ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଶକ୍ତିଗୁଡ଼ିକର ଏହି ସ୍ରୋତଟିକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରାଚୀନରେ ବହୁବା ଲାଗି ବାଟ ଗୁଡ଼ିକଦେବା, ଆପଣାର ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ବାଭିମାନକୁ ପ୍ରତ୍ୟାହତ କରି ରଖି ଯଦି ଆମେ ଆମର କ୍ଷୁଦ୍ର ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ବଗୁଡ଼ିକୁ ବୃହତ୍ତର ବିଶ୍ୱପ୍ରବାହଟି ସହିତ ସଂଯୁକ୍ତ କରି ରଖି ଜାଣିଥିବା, ତେବେ, ଆମେ ଯାହା ଦେଉଥିବା, ତାହା ଆମ ପାଖକୁ ଆହୁରି ଶକ୍ତି ଗୁଣ ହୋଇ ଫେରି ଆସିବାରେ ଲାଗିଥିବ ।

ସେହି ବୃହତ୍ ବିଶ୍ୱପ୍ରବାହଟିରୁ ଆପଣାକୁ ଯେପରି କଦାପି ଅସଲନ୍ତି ହୋଇ ରହିବାକୁ ନହୁଏ, ତାହାର ସୂକ୍ଷ୍ମଟିକି ଜାଣିବା, ସେହି ବିଶ୍ୱପ୍ରବାହଟିରେ ଯେପରି କୌଣସି ଅସଲଗୁଣା ନ ରହେ, ସେଥିଲାଗି ଆପଣାକୁ ସେଥିରେ ଏକ ସଂଯୋଗକାରୀ ଖିଅ କଲ ରଖିଥିବା,—ଏହାକୁହିଁ ଆମେ ପ୍ରକୃତ ବିଜ୍ଞାନ ବୋଲି ଜାଣିବା ଏବଂ ଯାବତୀୟ ଦାନଶାଳାତାର ଅସଲ ବୁଦ୍ଧିକାଠି ବୋଲି ଜାଣି ରଖିବା ।

ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟବଶତଃ ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରାୟ ବିଶ୍ୱବ୍ୟାପୀ ହୋଇ ଏପରି ଏକ ଭ୍ରାନ୍ତି ରହିଛି, ଯାହାକି ସେହି ଜ୍ଞାନର ବ୍ୟାବହାରିକ ପ୍ରୟୋଗର ପଥରେ ଏକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗମ୍ଭୀର ଅନ୍ତରାୟ ପରି ହୋଇ ରହିଛି ।

ସେହି ଭ୍ରାନ୍ତି ଏହିପରି ଏକ ବିଶ୍ୱାସରେ ନିହିତ ହୋଇ ରହିଛି ଯେ ଆମେ ବିଶ୍ୱର କୌଣସି ବସ୍ତୁକୁ ଆମ ନିଜର ସମ୍ପତ୍ତିରେ ପରିଣତ କରିଦେଇ ପାରିବା ଓ ତାହାର ଅଧିକାରୀ ହୋଇ ପାରିବା । ସକଳ ବସ୍ତୁ ପ୍ରକୃତରେ ସମସ୍ତଙ୍କର ସମ୍ପତ୍ତି, ଏବଂ କୌଣସି ବସ୍ତୁ ବିଷୟରେ “ଏଇଟା ହେଉଛି ମୋ’ର” ବୋଲି କହୁବା ବା ଶୁଦ୍ଧିକାର ଅର୍ଥ ଏକ ପାର୍ଥକ୍ୟ ଏବଂ ଏକ ବିଭିନ୍ନତା ସୃଷ୍ଟି କରିବା, ଯାହାର କି ବାସ୍ତବରେ ଆଦୌ କୌଣସି ଅସ୍ତିତ୍ବ ନଥାଏ ।

ହଁ, ସବୁ ଜିନିଷ ହେଉଛି ସମସ୍ତଙ୍କର; ଏପରିକି, ଆମେସବୁ ଯେଉଁ ଉପାଦାନ ଦେଇ ଗଢ଼ା ହୋଇଛୁ ତରଳ ଗତିଶୀଳ ଅଣୁଗୁଡ଼ିକର ଯେଉଁ ଦୂର୍ଗୁନ୍ଧନଟି ସାମୟିକ ଭାବରେ ଆମର ଏହି ଶରୀରଟିକୁ ଢିଆରି କରି ରଖିଛି, ଯାହା ଆପଣାକୁ ସେହି ଶରୀର ମଧ୍ୟରେ ଆଦୌ ସୀମାବଦ୍ଧ କରି ରଖି ନାହିଁ ଏବଂ ଯାହା କାଲି ହୁଏତ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଶରୀରର ବି ନିର୍ମାଣ କରିବ, ତାହା ହେଉଛି ସମସ୍ତଙ୍କର ।

ହଁ, ଏକଥା ସତ ଯେ ଅନେକଙ୍କ ପାଖରେ ଅତଳାତଳ ସମ୍ପତ୍ତି ରହିଥାଏ । ମାତ୍ର ଆପଣାକୁ ବିଶ୍ୱର ବିଧାନଟି ସହିତ ଆଦୌ କୌଣସି ସଂଯୋଗ ମଧ୍ୟକୁ ନଅଣିବାକୁ ହେଲେ, ସେମାନଙ୍କର ନିଜକୁ ସେହି ସମ୍ପତ୍ତିର ଜଣେ ଜଣେ

ମାରଦତ୍ତଦାର ପରି ବିଚାର କରିବା ଉଚିତ, ଏହିସବୁ ସମ୍ପତ୍ତିର ପ୍ରକୃଷ୍ଟ ଏବଂ ରକ୍ଷକ ବୋଲି ମନେ କରିବା ଉଚିତ । ସେମାନଙ୍କର ଜାଣିରଖିବା ଉଚିତ ଯେ ସେମାନଙ୍କର ହେପାଜତରେ ଏହିସବୁ ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ଆଣି ରଖାଯାଇଛି, ଯେପରିକି ସମସ୍ତଙ୍କର ସର୍ବାଧିକ କଲ୍ୟାଣ ସାଧନ କରିବା ଲାଗି ସେମାନେ ସେଗୁଡ଼ିକର ବ୍ୟବହାର କରି ପାରନ୍ତି ।

ଆମ ପାଖରେ ଯାହା ବଳବା ରହିଛି, ଆମ ସହୃଦ ସମ୍ଭାରରେ ଭେଟ ହେଉଥିବା ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟମାନଙ୍କୁ ତାହାର ଯତ୍ନକଷ୍ଟ ଦାନ କରିବାର ସୀମିତ ଅର୍ଥଟିରେ ଦାନଶୀଳତାର ଯେଉଁ କଲ୍ୟାଣ କରାଯାଇଥାଏ, ଆମେ ସେହି ସମ୍ପତ୍ତି କଲ୍ୟାଣ-ଠାରୁ ବି କେତେ ନା କେତେ ଦୂରକୁ ଚାଲି ଆସିଲୁଣି । ଏବଂ, ଭୌତିକ ସମ୍ପତ୍ତି ବିଷୟରେ ଆମେ ଯାହାସବୁ କହିଲୁ, ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ସମ୍ପତ୍ତିର କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ଠିକ୍ ସେହିକଥା ଅବଶ୍ୟ କୁହାଯିବ ।

“ଏହି ବିଚାରଟି ହେଉଛି ମୋ’ର” ବୋଲି ଯେଉଁମାନେ କହନ୍ତି, ଏବଂ ସେହି ବିଚାରରୁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଉପକୃତ ହେବାକୁ ଦେଉଥିବାରୁ ଯେଉଁମାନେ ଆପଣାକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଉଦାର ଓ ଦାନପରାୟଣ ବୋଲି ଭାବିବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରକୃତରେ କୌଣସି ଜ୍ଞାନ ନଥାଏ ବୋଲି କହିବାକୁ ହେବ ।

ବିଚାରଗୁଡ଼ିକର ଜଗତ ମଧ୍ୟ ପ୍ରକୃତରେ ସମସ୍ତଙ୍କର ସମ୍ପତ୍ତି; ଯାହାକୁ ଆମେ ଗୁଚ୍ଛିର ଶକ୍ତି ବୋଲି କହିଥାଉ, ତାହା ମଧ୍ୟ ବସ୍ତୁତଃ ଏକ ବିଶୁଦ୍ଧ ଶକ୍ତି ।

ଏକଥା ସତ ଯେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଭୁଲନାରେ କେତେକ ଲୋକଙ୍କଠାରେ ବିଚାରଗୁଡ଼ିକର ଏହି କ୍ଷେତ୍ରଟି ସହିତ ସମ୍ବନ୍ଧ ସ୍ଥାପନ କରିବା ଏବଂ ଆପଣାର ସଚେତନ ମନ୍ତ୍ରଣାବଳୀ ଦ୍ଵାରା ତାହାର ପ୍ରକାଶ ଘଟାଇବା ଲାଗି ଅଧିକ ସାମର୍ଥ୍ୟ ରହିଥାଏ । ମାତ୍ର ଏହାଦ୍ଵାରା ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ ଗୋଟିଏ ଅଧିକ ଦାୟିତ୍ଵ ଆଣି ନ୍ୟସ୍ତ କରା ଯାଇଥାଏ ବୋଲି କହିବାକୁ ପଡ଼ିବ : ଯେହେତୁ ସେମାନେ ଏହି ସମ୍ପତ୍ତିର ଅଧିକାରୀ ହୋଇ ପାରିଛନ୍ତି, ସେଇଥିପାଇଁ ସେମାନେ ତାହାର ପ୍ରକୃଷ୍ଟ ହୋଇ ରହିବେ ଏବଂ ଯଥା ସମ୍ଭବ ଅଧିକ ଲୋକଙ୍କର ହିତସାଧନ ଲାଗି ଯେପରି ତାହାକୁ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇ ପାରିବ, ସେମାନେ ସେଥିଲାଗି ମଧ୍ୟ ଦାୟୀ ରହିବେ ।

ଏହାଛଡ଼ା ଆଉ ଯେତେ ଯାହା ବିଶୁଦ୍ଧ ସାମର୍ଥ୍ୟ ରହିଛି, ସେଗୁଡ଼ିକର କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ଏହି କଥାଟି ସମାନ ଭାବରେ ଲାଗୁ ହୋଇ ପାରିବ । କେବଳ ସେହି ଏକତ୍ଵ-କଲ୍ୟାଣଟି, ପ୍ରତ୍ୟେକ ବସ୍ତୁ ଓ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ଯେ ପରସ୍ପରଠାରୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଅଲଗା ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି, କେବଳ ଏହି କଲ୍ୟାଣଟି ଦ୍ଵାରା

ପରିଗୁଳିତ ହୋଇ ପାରିଲେହିଁ ଆମେ ଯଥାର୍ଥ ଭାବରେ ଦାନଶୀଳ ଏବଂ 'ଉଦାର-
ହସ୍ତ' ହୋଇ ପାରିବା ।

ମାତ୍ର, ବର୍ତ୍ତମାନ ସେହି ନିୟମଟିର ଅନୁଶୀଳନ କରିବାର କ୍ଷେତ୍ରକୁ ଆସି
ଆମେ ଦେଖି ପାରବା ଯେ ସେହି ଗୁଣଟିକୁ ପରିପୁର୍ଣ୍ଣ ଏବଂ ଫଳପ୍ରସ୍ତ ଭାବରେ
କାର୍ଯ୍ୟାନୁବୃତ୍ତି କରିବାର ପଥରେ ଆହୁରି ଗୋଟିଏ ଗୁରୁତର ସମାଦ ବା ଗହ୍ୱେଷ୍ଟ ।

ଅଧିକାଂଶ ଲୋକଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହିପରି ହୋଇଥାଏ ଯେ, ସେମାନେ
କାହାର ପ୍ରକୃତରେ କୌଣସି ଏକ ବସ୍ତୁ ଲାଗି ଆଦୌ ଏକ ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି
କି ନାହିଁ, ସେକଥା ନଜାଣିହିଁ ଯାହାକୁ ମନ ତାକୁ ଯାହା ମନ ତାହା ଦେଇ-
ଦେବାକୁହିଁ ଦାନଶୀଳତା ବୋଲି ଭ୍ରାନ୍ତଥାନ୍ତି ।

ଏହିପରି ଭାବରେ ଦାନଶୀଳତାକୁ ଏକ ଭାବପ୍ରବଣ ଦୁର୍ବଳତା ଏବଂ
ବୁଦ୍ଧିହୀନ ଅମିତାରାଗର ସମବାଚୀ କରି ଦିଆ ଯାଇଥାଏ ।

ଏହି ଗୁଣଟିର ପ୍ରକୃତ ସାରମର୍ମଟିର ଆଉ କେହି ଅଧିକ ବିଶ୍ୱେଷାତରଣ
କରନ୍ତି ବୋଲି ମୋ'ର ମନେ ହେଉ ନାହିଁ ।

ଋଷଭଃ ଯାହାର ଗୋଟିଏ ଜନସ୍ତ ଲାଗି ଆଦୌ କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକତା
ନାହିଁ ଏବଂ ଯଦି ଆମେ ତାହାକୁ ସେହି ଜନସ୍ତଟିକୁ ଦାନ କରୁ, ତେବେ ତାହାର
ପ୍ରକୃତରେ ଆବଶ୍ୟକତା ରହୁଥିବା ଏକ ଦ୍ରବ୍ୟକୁ ତାକୁ ନ ଦେବା ଦ୍ୱାରା ସେତିକି
ଅନୁଦାରତାର ପରିଚୟ ମିଳିଥାଏ, ଏଥିରେ ମଧ୍ୟ ଠିକ୍ ସେତିକି ଅନୁଦାରତାର
ପରିଚୟ ମିଳିବ ।

ଏବଂ ଏହି କଥାଟି ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ କ୍ଷେତ୍ରର ବହୁଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରତି ଯେତିକି
ପ୍ରୟୁଜ୍ୟ, ଶରୀରକ୍ଷେତ୍ରର ବହୁଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରତି ମଧ୍ୟ ସେତିକି ପ୍ରୟୁଜ୍ୟ ।

ଭୌତିକ ସମ୍ପଦଗୁଡ଼ିକର ଅନୁଷ୍ଠିତ ବିତରଣ ଦ୍ୱାରା ଆମେ ହୁଏତ
କେତେକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ପତନକୁ ହ୍ରାସକୃତ ହୋଇ ଆସିବାରେ ବେଶ୍ ସାହାଯ୍ୟ
କରିବା, କାରଣ ସେମାନେ ତତ୍ତ୍ୱାତ୍ମ ଅଧିକ ଆଲସ୍ୟପରାୟଣ ହେବାର ପ୍ରୋତ୍ସାହନ
ପାଇବେ । ସେମାନଙ୍କୁ ଅଧିକ ଉଦ୍ୟମଶୀଳ କରାଇ ସେମାନଙ୍କର ଅଗତିରେ
ସହାୟକ ହେବା ଏହା ଦ୍ୱାରା ଆଦୌ ସମ୍ଭବ ହେବ ନାହିଁ ।

ବୁଦ୍ଧିମତ୍ର ଏବଂ ଶ୍ରଦ୍ଧାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ଠିକ୍ ସେହି କଥା । ଜଣକୁ ଏପରି
ଏକ ଦୁର୍ବୁଦ୍ଧ ଜ୍ଞାନ ପ୍ରଦାନ କରିବା, ଯାହାକୁ କି ସିଏ ମୋଟେ ହଜମ କରି
ପାରୁ ନ ଥିବ, ଏପରି ଗୁଡ଼ିଏ ବିନ୍ଦୁର ନେଇ ତା' ଉପରେ ଗଦା କରିଦେବା,
ଯାହାକୁ କି ସିଏ ଗ୍ରହଣ କରି ପାରୁ ନ ଥିବ,—ତତ୍ତ୍ୱାତ୍ମ ଆମେ, ସବୁଦିନ ପାଇଁ ନ
ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ତତଃ ବହୁଦିନ ପାଇଁ, ତାକୁ ନିଜେ ଚିନ୍ତାକରି ଶିଖିବାର
ସମ୍ଭାବନାଟିରୁହିଁ ବଞ୍ଚିତ କରି ରଖିବା ।

ଠିକ୍ ସେହୁପରି ଭାବରେ, କେତେକ ଲୋକଙ୍କ ଉପରେ ଏପରି ଏକ ସ୍ନେହକୁ ନେଇ ଲଢ଼ିଦେବା, ଏପରି ଏକ ଶ୍ରଦ୍ଧାକୁ ନେଇ ଅଜାଣି ଦେବା ଯାହା ଲାଗି କି ସେମାନେ ଆଦୌ କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ଅନୁଭବ କରୁ ନ ଥାନ୍ତି,— ତଦ୍ୱାରା ଆମେ ସେମାନଙ୍କୁ ଏପରି ଏକ ବୋହାଁ ବୋହାଁବାକୁ ବାଧ୍ୟ କରି ରଖିବା ଯାହାକୁ କି ସେମାନଙ୍କର କାନ୍ଦ ବହନ କରିବା ଲାଗି ଏକାନ୍ତ ଅକ୍ଷମ ହେଉଥିବ ।

ପ୍ରଧାନତଃ ଦୁଇଟି କାରଣରୁ ଆମେ ଏହି ଭୁଲଟିକୁ କରିଥାଉ, ଏବଂ ଅନ୍ୟ କାରଣଗୁଡ଼ିକୁ ଆମେ ଏହି ଦୁଇଟି ସହିତ ବେଶ୍ ଖିଅ ଲଗାଇ ବୁଝିନେଇ ପାରିବା । ସେହି ଦୁଇଟି କାରଣ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ ହେଉଛି ଅଜ୍ଞାନ, ଆଉଟି ହେଉଛି ଅହଂକାରିତା ।

ଆମେ ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ କରୁଛୁ ବା କରିବାକୁ ଯାଉଛୁ, ତାହା ପ୍ରକୃତରେ କାହାର କୌଣସି ଉପକାର କରିବ କି ନାହିଁ, ସେହିପରି ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଜାଣିବାକୁ ହେଲେ ଆମକୁ ସେଇଟିର ଆଶୁ ଅଥବା ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରପ୍ରସାଗ ପରିଣାମଗୁଡ଼ିକୁ ଅବଶ୍ୟ ଜାଣିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଏବଂ, ଦୟାଶୀଳତାର କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟକୁ ମଧ୍ୟ ଏହି ନିୟମଟିର ଏକ ବ୍ୟତିକ୍ରମ ବୋଲି କଦାପି ମନେ କରାଯିବ ନାହିଁ ।

ହୃତ କରିବାର ଇଚ୍ଛାକୁ କଦାପି ଯଥେଷ୍ଟ ନୁହେଁ, ସେଥିପାଇଁ ଆମକୁ ସବୁକଥା ଜାଣିବାକୁ ବି ପଡ଼ିବ ।

ଦୟାଶୀଳତାର ଅସଲ ମର୍ମଟିରୁ ତାହାକୁ ବିଚ୍ୟୁତ କରିରଖି ଏବଂ ତାହାର ପରିଣାମଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ସ୍ୱଚ୍ଛେଦିତ ବିକୃତ ଧାରଣାମାନ ଗୋପଣ କରି ଦୟାଶୀଳତାର ନାମରେ ଏହି ସଂସାରରେ ପ୍ରକୃତରେ କେତେ ଅନିଷ୍ଟକର ଆଚରଣ କରା ନ ଯାଇଛି !

ଦୟାଶୀଳତା ନାମରେ କରାଯାଉଥିବା ଏପରି ଅନେକ କାର୍ଯ୍ୟରେ ମୁଁ ଉଦାହରଣ ଦେଇପାରିବି, ଯାହାର ପରିଣାମ କି ପ୍ରକୃତରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସାଂଘାତିକ ହୋଇ ପଡ଼ିଛି । କୌଣସି ପ୍ରକାର ଚିନ୍ତା ନ କରି, ବିବେଚନା ନ କରି, ନ ବୁଝି, ଏବଂ ଆଦୌ କୌଣସି ଅନ୍ତଃଦୃଷ୍ଟି ନ ଥାଇ ଏହିସବୁ କାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇଛି ବୋଲି ସେପରି ହୋଇଛି ।

ଅନ୍ୟ ଯାବତୀୟ ବିଷୟ ପରି, ଆମ ଭିତରେ ଏକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସଚେତନ ଏବଂ ବୁଦ୍ଧିଯୁକ୍ତ ଇଚ୍ଛାର ପରିଣାମ ସ୍ୱରୂପକୁ ଦାନଶୀଳତାର ଅନୁଶୀଳନ କରାଯିବା ଉଚିତ । କାରଣ, କେବଳ ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରେରିତ ହୋଇ ଆମେ ଯାହାକି କରିବା, ସେଥିରେ ଖାଲି ପ୍ରମାଦକୁ ଘଟିବ ଏବଂ ତାହା ସର୍ବୋପରି ଆମର ଅହଂକାରିତାରୁଁ ପରିଚୟ ଦେବ ।

ମାତ୍ର ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟବଶତଃ ସ୍ତ୍ରୀକାର କରିବାକୁ ହେବ ଯେ, ଏହି ଦାନଶୀଳତା ଅତ୍ୟନ୍ତ କଠିନ୍ଦ ସ୍ୱର୍ଥସ୍ୱବନ୍ଦାରୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ମୁକ୍ତ ହୋଇ ରହିଥାଏ ।

କୌଣସି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଉତ୍ସୁକର ଆଖିରେ ପୁଣ୍ୟ ଉପାର୍ଜନ କରିବା ଲାଗି ବା ଶାଶ୍ୱତ ସ୍ୱର୍ଗର ସୁଖ ଲଭ କରିବା ଲାଗି ଯେଉଁ ଦାନଶୀଳତାର ଅନୁଶୀଳନ କରାଯାଇଥାଏ, ଏଠାରେ ମୁଁ ସେହି ଦାନଶୀଳତା ବିଷୟରେ ଆଦୌ କିଛି କହୁ ନାହିଁ ।

ଏହି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଜାତ ପ୍ରଭର ଦାନଶୀଳତାକୁ ଏକ ନିକୃଷ୍ଟତମ ମୂଲ୍ୟ କଷାକଷି ବୋଲି କୁହାଯିବ, ଏବଂ ଏହାକୁ ଦାନଶୀଳତା ବୋଲି ଅଭିହିତ କରି ବସିଲେ ତାହା ସେହି ନାମଟିରେ କଲଙ୍କ ଲଗାଇଦେବା ପରି ହେବ ।

ମାତ୍ର ଦାନଶୀଳ ହେବା ଦ୍ୱାରା ମିଳୁଥିବା ଆନନ୍ଦଟି ସକାଶେହିଁ ଯେଉଁ ଦାନଶୀଳତାର ଆଚରଣ କରାଯାଏ ଏବଂ ଯାହା ତଥାପି ଯାବତସ୍ତୁ ପ୍ରକାରର ରୁଚି ଅରୁଚି ଏବଂ ଆକର୍ଷଣ ଓ ବିକର୍ଷଣର ଅଧୀନ ହୋଇ ରହିଥାଏ, ଏଠାରେ ମୁଁ ତାହାର ବିଷୟରେ କହୁଛି ।

ସେହି କିମ୍ବଦନ୍ତୀ ଦାନଶୀଳତା ପ୍ରକୃତରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ କଠିନ୍ଦ ପ୍ରତିଦାନରେ କାହାଠାରୁ କୃତଜ୍ଞତା ପାଇବାର ବାସନାଟିରୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ମୁକ୍ତ ହୋଇ ରହିଥାଏ । ଏବଂ, ଏହିପରି ଏକ ବାସନାହିଁ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ମୂଲ୍ୟସମ୍ପନ୍ନ କରି ରଖିବା ଲାଗି ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଥିବା ସେହି ପକ୍ଷପାତମୁକ୍ତ ସ୍ୱପ୍ନ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ମଳିନ କରି ଦେଇଥାଏ ।

ସବୁ ସେହି ପରି ଦାନଶୀଳତାରେ ମଧ୍ୟ ଏକ ପ୍ରଜ୍ଞା ନିହିତ ହୋଇ ରହିଛି; ଏହି ପ୍ରଜ୍ଞାଟି ହେଉଛି ଯେ ଯେକୌଣସି ଦାନଶୀଳତାରେ ନଷ୍ଟର ପରିମାଣ ସର୍ବଦା ସଂଯମିତ ହୋଇ ରହିଥାଏ ।

ତେଣୁ, ଯଥାର୍ଥରେ ଦାନଶୀଳ ହୋଇ ପାରିବାକୁ ହେଲେ ଆମକୁ ବ୍ୟକ୍ତି ବାସନାମୁକ୍ତ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ଏବଂ, ଆମେ ଏଠାରେ ସୁନବାର ଠିକ୍ ସେହି କଥାଟିକୁ ନିଶ୍ଚୟ ଦେଖିବାକୁ ପାଇବା ଯେ, ସେହି ଗୋଟିଏ ଆବଶ୍ୟକତାର ବିନ୍ଦୁରେହିଁ ମାନବ-ପ୍ରଗତିର ସବୁଯାକ ରେଖା ଆସି ସମ୍ମିଳିତ ହୋଇଛନ୍ତି । ସେହି ବିନ୍ଦୁଟି ହେଉଛି ଆପଣା ଉପରେ କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱ ଅର୍ଜନ କରିବାର ବିନ୍ଦୁ, ନୂତନ ଏବଂ ଯଥାର୍ଥ ଜୀବନ ମଧ୍ୟରେ କିନ୍ତୁଲ କରିପାରିବା ସକାଶେ ଯେଉଁଠାରେ ନିଜର ସକଳ ଅତ୍ମସ୍ୱବନ୍ଦାର ବିଲୁପ୍ତି ସାଧନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ ।

ସବୁକିଛିରେ ନିଜକୁ ନେଇ ଯୋଡ଼ି ରଖିବାର ଏହି ଅଭ୍ୟାସଟି ମଧ୍ୟରୁ ଆମେ ଆପଣାକୁ ଯେତେକ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ମୁକ୍ତ କରି ଆଣିପାରିବା, ଆମେ

ଠିକ୍ ସେହିକି ପରିମାଣରେହିଁ ଯଥାର୍ଥରେ ଫଳପ୍ରଦ ହୋଇପାରୁଥିବା ଏକ ଦାନଶୀଳତାର ଅନୁଶୀଳନ କରିପାରିବା, ଶୁଦ୍ଧା ସହୃଦ ଏକାଠି ହୋଇ ରହିଥିବା ଦାନଶୀଳତାର ଆଚରଣ କରିପାରିବା ।

ସୁନନ୍ଦ, ଏପରି ଗୋଟିଏ ଉଚ୍ଚ ବିନ୍ଦୁ ଫହୁଛି, ଯେଉଁଠାରେ କି ସବୁଯାକ ଗୁଣ ଏକତ୍ର ପରସ୍ପର ସହୃଦ ସମ୍ମିଳିତ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି । ଶୁଦ୍ଧା, ସଜ୍ଜନତା, ସହାନୁଭବ, ସହୃଦ୍ଧତା ଏବଂ ଦାନଶୀଳତା,—ଏଗୁଡ଼ିକୁ ସବୁଯାକକୁ ଆମେ ମର୍ମିତଃ ସେହି ଗୋଟିଏ ବସ୍ତୁ ବୋଲି ଜାଣିବା ।

ଏହି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ବିଚାର କରି ଦେଖିଲେ, ଶୁଦ୍ଧାର ଯାବତୀୟ ଗୁଣର ପ୍ରୟୋଗ ଦ୍ଵାରା ଆଚରଣ ହେଉଥିବା କୌଣସି ସାକାର ଓ ବାସ୍ତବକ୍ଷେତ୍ରୀୟ କାର୍ଯ୍ୟକୁହିଁ ଆମେ ଦାନଶୀଳତା ବୋଲି କହିପାରିବା ।

କାରଣ, ଏପରି ଗୋଟିଏ ସାମର୍ଥ୍ୟ ରହିଛି, ଯାହାକୁକି ସର୍ବଦା ଓ ସମସ୍ତଙ୍କ ଲାଗି ବିଚରଣ କରି ଦିଆଯାଇ ପାରିବ । ମାତ୍ର, ସେଥିଲାଗି ତାହାକୁ ସର୍ବାଧିକ ପରିମାଣରେ ଏକ ନୈଷ୍ୟକ୍ରିକ ଆକାରରେହିଁ ବିଚରଣ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ : ଏହାକୁହିଁ ଆମେ ଶୁଦ୍ଧା ବୋଲି କହିବା; ଯେଉଁ ଶୁଦ୍ଧା ମଧ୍ୟରେ ଆଲୋକ ଏବଂ ଜୀବନ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇ ରହିଛି, ଅର୍ଥାତ୍ ଯାହା ଭିତରେ ବୁଦ୍ଧିମତ୍ତା ସୁସ୍ଥତା ଏବଂ ବିକାଶଲଭର ଯାବତୀୟ ସମ୍ଭାବନା ଅନ୍ତର୍ଗତ ହୋଇ ରହିଛି, ତାହାକୁ ଆମେ ସେହି ଶୁଦ୍ଧା ବୋଲି ଜାଣିବା ।

ହଁ, ଏକ ଅତ୍ୟୁଚ୍ଚ ସ୍ତରର ମଧ୍ୟ ଏକ ଦାନଶୀଳତା ରହିଛି, ଏକ ଦୃଷ୍ଟି-ପୂର୍ବକତା ଦୃଢ଼ତାରୁ ଯାହାର ଉଦ୍ଗମ ହୋଇଥାଏ, ଏକ ପ୍ରଶାନ୍ତ ଆହାରୁହିଁ ଯାହା ଜନ୍ମଲଭ କରିଥାଏ ।

ଯିଏ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଯଥାର୍ଥ ଶାନ୍ତିର ଅଧିକାରୀ ହୋଇପାରିଛି, ସିଏ ଯେଉଁଠାକୁ ଗଲେ ମଧ୍ୟ ସର୍ବଦା ବିମୋଚନରହିଁ ଅଗ୍ରଦୂତ ହୋଇ ରହିଥାଏ, ସିଏ ସବୁଠାରେ ଆଶା ଏବଂ ଆନନ୍ଦର ବାହକ ହୋଇ ପ୍ରବେଶ କରେ । ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ଏବଂ ନାନା ଦୁଃଖ ଦ୍ଵାରା ପ୍ରପୀଡ଼ିତ ମାନବକାନ୍ତି ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ଏହିଗୁଡ଼ିକୁହିଁ ଆବଶ୍ୟକ କରୁ ନାହିଁ କି ?

ହଁ, ଏପରି କେତେକ ଲୋକ ଅଛନ୍ତି ଯେଉଁମାନଙ୍କର ସକଳ ସ୍ଵାଧୀନତା ଗୋଟାପୁରା କେବଳ ଶୁଦ୍ଧା ଦ୍ଵାରାହିଁ ସିକ୍ତ ହୋଇ ରହିଥାଏ, ଯେଉଁମାନେ ସେହି ଶୁଦ୍ଧାରହିଁ ବିଚରଣ କରୁଥାନ୍ତି ଏବଂ ଏହିସବୁ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର କେବଳ ଉପସ୍ଥିତିହିଁ ଯେକୌଣସି ଦାନଶୀଳତାଠାରୁ ଅଧିକ ସଜ୍ଜିତ ଓ ଅଧିକ ବାସ୍ତବ ଏକ ମୁକ୍ତ ଦ୍ଵାର ରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାର ସାମର୍ଥ୍ୟ ରଖିଥାଏ ।

ସେମାନେ ହୁଏତ ପଦେ ହେଲେ କଥା ବହୁନ୍ତି ନାହିଁ, ଗୋଟିଏ ବି ସଙ୍କେତ ଦିଅନ୍ତି ନାହିଁ, — ତଥାପି ସେହିମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ହିଁ ସେଗାର ସେଗ ଦୂର ହୋଇଯାଏ, ଯନ୍ତ୍ରଣା ପାଉଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିର ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ ଉପଶମ ହୁଏ, ଅଜ୍ଞାନର ଜ୍ଞାନୋଦ୍ରେକ ଘଟେ, ଦୁଷ୍ଟର ଦୁଷ୍ଟତା ଶାନ୍ତ ହୋଇଯାଏ, ଦୁଃଖୀକୁ ସାନ୍ତୁନା ବି ମିଳିଯାଏ, ଏବଂ ସମସ୍ତ ସମସ୍ତଙ୍କର ଜୀବନରେ ଏପରି ଏକ ଗଭୀର ରୂପାନ୍ତର ଘଟିଯିବ ହୋଇଯାଏ, ଯାହାକି ସେମାନଙ୍କ ଆଗରେ କେତେ କେତେ ନୂତନ ଦିଗ୍‌ବଳୟକୁ ଆଣି ଉନ୍ମୋଚିତ କରିଦେବ, ସେମାନଙ୍କୁ ନିଃସନ୍ଦେହ ଭାବରେ ଏକ ମାିମାନ୍ସନ ପଦକ୍ଷେପ ନେଇ ଆଗକୁ ଯିବାକୁ ସମର୍ଥ କରାଏ, ଅଗ୍ରଗତିର ଅନନ୍ତ ପଥରେ ବାହାରି ଚାଲିଯିବା ଲାଗି ପ୍ରେରଣା ଦେବ ।

ପ୍ରକା ଦ୍ଵାରା ପ୍ରେରଣା ହୋଇ ଏହି ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ନିଜର ସବୁକିଛି ଦାନ କରନ୍ତି, ସମସ୍ତଙ୍କର ପରିକର ହୋଇ ବାହାରିଥାନ୍ତି, ସେହିମାନେହିଁ ସେହି ସବୋଇ ଓ ପରମ ଦାନଶୀଳତାର କଣେ କଣେ ଜୀବନ୍ତ ପ୍ରତୀକ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି ।

ବହୁଗଣ, ଆପଣମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଯେଉଁମାନେ ଯଥାର୍ଥରେ ଦାନଶୀଳତାର ଆଚରଣ କରିବାକୁ ଆକାଂକ୍ଷା ରଖିଛନ୍ତି, ମୁଁ ଏହି ଇଚ୍ଛାଟିକୁ ଜୀବନ୍ତ କରିବାରେ ଆପଣମାନଙ୍କୁ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ମୋ'ର ଭାବନା ସହକ ଆପଣମାନଙ୍କର ଭାବନାକୁ ଆଣି ସଂଗୃହୀତ କରି ରଖିବା ଲାଗି ଆବାହନ କରୁଛି : ଆମେ ଯେପରି ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ କିଛି ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ସେହିମାନଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତଟିକୁ ଅନୁସରଣ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିପାରିବା, ଯେପରି କି, ଏହିପରି ଅଗ୍ରସର ହୋଇ ଆମେ ସେହିମାନଙ୍କ ପରିହିଁ ହୋଇପାରିବା । ଏହି ପୃଥିବୀରେ ଆଲୋକ ଏବଂ ପ୍ରେମର ବାଣୀବହୁ ହୋଇ ରହି ପାରିବ ।

୨୦ ମଇ ୧୯୯୨

ଭିତରେ ଯେଉଁ ଭଗବାନ ଅଛନ୍ତି

ଆମ ଭିତରର ଯାହାକି ଆମ ଅନ୍ତରର ଭିତରେ ରହିଥିବା ପରମ ଦୟାଳୁ ଲାଗି ଉତ୍ସର୍ଗୀକୃତ ହୋଇ ନ ପାରିଛି, ତାହା ନାନା ଚଣ୍ଡରେ ବଳିଯାଇ ରହିଥିବା ସେହି ସକଳ ବସ୍ତୁର ଅଧିକାଂଶ ହୋଇ ରହିଛି, ଯାହାକି ଆମର 'ଅସୁ' ତା'ଟିକୁ ପରିବେଷ୍ଟନ କରି ରହିଛି, ଆମେ ଭାରି ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଯାହାକୁ 'ମୁଁ' ବୋଲି କହିଥାଉ, ତାହାରି ଉପରେ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ହୋଇ ରହିଛି । ଆମ ଇନ୍ଦ୍ରିୟଗୁଡ଼ିକର ମାଧ୍ୟମରେ ତାହା ଏହିପରି ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ହେଉଛି ଅଥବା ନାନା ଲାଜିତ ଦ୍ଵାରା ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଭାବରେ ଆମର ମନ ଉପରେ ମଧ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛି ।

ଯେଉଁ ଦୟା ପରମ ସତ୍ତା ସବୁଟି ମଧ୍ୟରେ ବିରାଜିତ ରହିଛନ୍ତି, କେବଳ ତାଙ୍କର ସହିତ ଏକ ହୋଇଯାଇ ପାରିଲେହିଁ ଆମେ ଆପଣାକୁ ଏକ ସଚେତନ ସତ୍ତାରେ ପରିଣତ କରିପାରିବା, ଆମେ ପ୍ରକୃତରେ ନିଜେ ଯାହା, ଠିକ୍ ତାହାହିଁ ହୋଇ ପାରିବା । କିନ୍ତୁ ସେହି କଥାଟିକୁ କରି ପାରିବାକୁ ହେଲେ ଆମକୁ ଦୃଢ଼ ଅଭିନବେଶ ଦ୍ଵାରା ବାହ୍ୟ ଯାବତୀୟ ପ୍ରଭାବ ମଧ୍ୟରୁ ନିଜକୁ ବଢ଼ିତ ଓ ପ୍ରତ୍ୟାହତ କରି ରଖିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ଅନ୍ତରସ୍ଥ ସେହି ପରମ ଦୟାଳୁ ସହିତ ରୂପେ ଯେତେବେଳେ ସଂଯୁକ୍ତ ହୋଇ ରହି ପାରିବ, ସେତେବେଳେ ରୂପେ ଯାବତୀୟ ବସ୍ତୁର ଗଢ଼ାୟତା ଟି ସହିତ ପରିଚିତ ବି ହୋଇ ପାରିବ ଏବଂ ସେହିଠାରେହିଁ ସେଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ସଂଯୁକ୍ତ ରହି ପାରିବ । ଏବଂ ସେହି ପରମ ଦୟାଳୁ ଦେଇହିଁ ରୂପେ ସେହି ଯାବତୀୟ ବସ୍ତୁ ସହିତ ନିଜକୁ ଯଥାର୍ଥ ଭାବରେ ସମ୍ବନ୍ଧିତ କରି ରଖିପାରିବ । ସେତେବେଳେ ଆଉ କୌଣସି ଆକର୍ଷଣ କିଂବା ବିକର୍ଷଣ ଆଦୌ ରହିବ ନାହିଁ, ଏବଂ ଯାହାକି ସେହି ଦୟାସମ୍ପର୍କ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ରହିଛି, ରୂପେ ମଧ୍ୟ ତାହାରି ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ରହିପାରିବ; ଯାହାକି ତାହାର ଦୂରବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ରହିଛି, ରୂପଠାରୁ ମଧ୍ୟ ତାହା ଦୂରବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ରହିଥିବ ।

ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସହିତ ଏକତ୍ର ବାସ କରୁଥିବା ବେଳେ, ରୂପକୁ ଏକ ଦୟା ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ହୋଇ ରହିବାକୁ ହେବ, ଦୟା ଜୀବନକୁ ଯଥାର୍ଥ ଭାବରେ ବୁଝିବା ଲାଗି ଏବଂ ସେହି ମାର୍ଗରେ ପ୍ରବିଷ୍ଟ ହେବା ଲାଗି ରୂପେ ଏହା ଦ୍ଵାରା ସେମାନଙ୍କୁ ଏକ ଅବସର ପ୍ରଦାନ କରି ପାରୁଥିବ । ମାତ୍ର ଏତିକିଠାରୁ ଆଉ କିଛି ଅଧିକ ନୁହେଁ;

ସେମାନେ ଅଗ୍ରରତ୍ନ କରନ୍ତୁ ବୋଲି ବି ରୂମ ଭିତରେ ଆଦୌ କୌଣସି ବାସନା ରହୁଏ ନାହିଁ, କାରଣ ସେତିକି ମଧ୍ୟ ହୁଏତ ଅହଙ୍କାରପ୍ରଣୋଦିତ ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ ।

ଅନ୍ତରସ୍ଥ ପରମ ଦବ୍ୟସଞ୍ଚକ ସହୃଦ ରୂପେ ସୁନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଏକତ୍ର ଲଭି କିଛି ନ ଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ବାହ୍ୟ ପୃଥ୍ବୀଟି ସହୃଦ ରୂପର ଏହି ସଂକୀର୍ତ୍ତନ ସମ୍ବନ୍ଧଟି ରହୁଏ ଯେ, ସେହିମାନେ ସ୍ବୟଂ ଏହି ଏକତ୍ରଟିକୁ ନିଜ ଜୀବନରେ ଉପଲବ୍ଧି କରିଥିବେ, ରୂପେ ସେହିମାନଙ୍କର ସର୍ବସମ୍ପତ୍ତି ପରାମର୍ଶ ଅନୁସାରେ ସର୍ବଦା କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବ ।

ରୂପେ ସର୍ବଦା ଶୁଭଚିନ୍ତାରେହିଁ ଏକ ସ୍ଥିତିରେ ରହୁଥିବ, ଏବଂ ତାହାହିଁ ରୂପ ଜୀବନର ନିୟମ ହୋଇ ରହୁଥିବ । ମାତ୍ର, ରୂପେ କେବେହେଲେ କୌଣସି କଥାରେ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ୁ ନ ଥିବ, ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର କୌଣସି ସନ୍ତାପର କାରଣ ବି ହେବ ନାହିଁ, ରୂପେ ଯଥାସମ୍ଭବ ସେମାନଙ୍କୁ କୌଣସି ଦୁଃଖ ଦେବ ନାହିଁ ।

୮ ଜୁନ ୧୯୧୨

ନାଆ ଓ ଅବଦୁଲ ବାହା

ବାହାର ଧର୍ମର ପ୍ରତିଷ୍ଠାତା ବାହା ଉଲ୍ଲାଙ୍କର ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ଅବଦୁଲ ବାହାଙ୍କୁ ମୁଁ ଖୁବ୍ ଭଲ ଭାବରେ ଜାଣିଥିଲି । ଅବଦୁଲ ବାହା ହେଉଛନ୍ତି ବାହା ଉଲ୍ଲାଙ୍କର ପୁଅ । ବଢ଼ିଗଲେ ତାଙ୍କର ଜନ୍ମ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ତାଙ୍କୁ ଗୁଲିଶ ବର୍ଷ ହେବାଯାଏ ବୋଧହୁଏ ସେ ସେହି ବଢ଼ିଶଲରେହିଁ ରହିଥିଲେ । ଚନ୍ଦ୍ରଶିଳ ରୁ ବାହାରକୁ ଆସିବା ସମୟକୁ ତାଙ୍କର ବାପାଙ୍କର କାଳ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା ଏବଂ ସିଏ ତାଙ୍କ ବାପାଙ୍କର ଧର୍ମଟିକୁ ପ୍ରସାର କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ ।...

**

ସୁଦ୍ଧାମାନଙ୍କର ବିଚାର ଅପେକ୍ଷା ତାଙ୍କର ବିଚାରଗୁଡ଼ିକ ଅଧିକ ପ୍ରଗତିଶୀଳ ଏବଂ ଅଧିକ ପ୍ରଗତିମତ । ବୋଲି କହୁ ସେହିଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରସାର କରୁଥିବାର ଦୋଷରେ ଯେଉଁ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ବାହାଉଲ୍ଲାଙ୍କୁ କାରାଦଣ୍ଡ ଦିଆ ଯାଇଥିଲା, ସିଏ ସେହି ବାହା ଉଲ୍ଲାଙ୍କର ପୁଅ ଥିଲେ । ରକ୍ଷଣଶୀଳ ମୁସଲମାନମାନେ ବାହା ଉଲ୍ଲାଙ୍କ ବିଚାରଗୁଡ଼ିକୁ ଭାରି କ୍ଷତିକାରକ ବୋଲି ବିଚାର କରୁଥିଲେ । ବାହା ଉଲ୍ଲାଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ତାଙ୍କର ଏକମାତ୍ର ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ତାଙ୍କର ପୁଅ ତାଙ୍କ ବାପାଙ୍କର ଧର୍ମବିଚାରଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରସାର କରିବା ଲାଗି ଦୃଢ଼ ସକଳ୍ପବଳ ହୋଇଥିଲେ । ସେହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସେ ପୃଥିବୀର ଅନେକ ଦେଶକୁ ବି ଯାତ୍ରା କରିଥିଲେ । ସିଏ ଏକ ଅତି ତମକାର ପ୍ରକୃତିର ବ୍ୟକ୍ତି ଥିଲେ । ତାଙ୍କ ଜୀବନର ଆକାଂକ୍ଷା ହେଉଛି ମହାନ୍ ଓ ବିରାଟ ଥିଲା, ନିଜର ଜୀବନରେ ସିଏ ସେତିକି ସରଳ ହୋଇ ରହିଥିଲେ । ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଭାରି ଭଲ ପାଉଥିଲି...

ଦିବ୍ୟ ପରମ ସଗୁଣ ପାଇଁ ରହିଥିବା ତାଙ୍କର ଆନ୍ତରିକତା ଓ ଆକାଂକ୍ଷା ପ୍ରକୃତରେ ଭାରି ସ୍ବାଭାବିକ ଏବଂ ସ୍ବାତନ୍ତ୍ରୀ ହୋଇ ରହିଥିଲା । ଦିନେ ମୁଁ ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ଯାଇଥିବା ସମୟରେ, ତାଙ୍କର ଶିଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଏକ ଭାଷଣ ଦେବାର ସ ଏ । ମାତ୍ର ଅନୁସ୍ଥ ଅବସ୍ଥାରେ ସିଏ ବିଛଣାରୁ ବି ଉଠି ପାରୁ ନ ଥିଲେ । ସମ୍ଭବତଃ ସେହି କାରଣରୁ ବେଠକଟିକୁ ଗଢ଼ାଇ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିଥାନ୍ତା । ମୁଁ ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ଆସିବାରୁ

* ପ୍ରଶ୍ନ ଓ ଉତ୍ତର ୧୯୪୦-୪୧ (ଏପ୍ରିଲ ୧୪)

ସିଏ ମୋତେ କହିଲେ, “ଆଜି ଆପଣ ଯାଆନ୍ତୁ ମୋ କାମଟି ଭୁଲାଇ ଦେବେ ।” ସେକଥା ଶୁଣି ମୁଁ ଭାରି ଆତମ୍ବିତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲି । କାରଣ, ମୋତେ ଏହିପରି ଏକ ଅନୁରୋଧ କରିଯିବ ବୋଲି ଆଗରୁ ମୁଁ ଆଦୌ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନ ଥିଲି । ମୁଁ ତାଙ୍କୁ କହିଲି, “ମୁଁ ତ ଆପଣଙ୍କର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱର ଜଣେ ସଦସ୍ୟ ନୁହେଁ ଏବଂ ଏହି ବିଷୟରେ ମୋତେ ଆଦୌ କିଛିହେଲେ ଜଣା ନାହିଁ । ତେଣୁ ମୁଁ ଆପଣଙ୍କର ଶିଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ କପରି କୌଣସି ବିଷୟରେ କିଛି କହି ପାରିବି ?” ମାତ୍ର ସିଏ ଜିଦ୍ କରି କହିଲେ, “ସେଥିରେ କିଛି ଯାଏ ଆସେ ନାହିଁ । ଆପଣ ଯାହା ଇଚ୍ଛା କରିବେ ତାହା କହିବେ ଓ ତାହାକୁ ଯଥାର୍ଥ ହେବ । ଆପଣ ଯାଆନ୍ତୁ ଓ କିଛି କହିନ୍ତୁ । ପ୍ରଥମେ ଉପବେଶନ-ଗୃହରେ କିଛି ସମୟ ଏକାଗ୍ର ହୋଇ ବସିବେ ଓ ତା’ପରେ ଭାଷଣଟିକୁ ଦେବେ ।” ଶେଷରେ ମୋତେ ତାଙ୍କର କଥା ଅନୁସାରେହିଁ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ହେଲା ।...

ତା’ପରେ ଆଉଦିନେ ସିଏ ମୋତେ ପାଠସ୍ଥରେ ଆସି ରହିବାକୁ କହିଥିଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କ ଶିଷ୍ୟମାନଙ୍କର ଦାୟିତ୍ୱ ନେବା ସକାଶେ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲେ । ମାତ୍ର ମୁଁ ତାଙ୍କୁ କହିଥିଲି ଯେ, ମୁଁ ନଜେ ତାଙ୍କ ସମ୍ପ୍ରଦାୟଟିର ବିଶ୍ୱାସଗୁଡ଼ିକୁ ସ୍ୱୀକାର କରୁ ନ ଥିବାରୁ, ମୋ’ର ଏପରି କରିବାର ପ୍ରକୃତରେ କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନଟି ନ ଥିଲା ।...*

ଏକ ଭାଷଣର ମୁଖବନ୍ତ

ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କ ନିକଟକୁ ଇଶ୍ୱରଙ୍କର ସନ୍ଦେଶ ବହନ କରି ଆଣିଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ଧର୍ମଗୁରୁ ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶିକ୍ଷାଦାତା ଅନୁଭବ ଗୋଟିଏ କଥାକୁ ସମସ୍ତର ହୋଇ କହି ଯାଇଛନ୍ତି ।

ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ଆମକୁ ଏହି ଶିକ୍ଷା ଦେଇଛନ୍ତି ଯେ ଆମର ଜୀବନ ମଧ୍ୟରେ ଯଥାର୍ଥ କର୍ମରୂପେ ସେଗୁଡ଼ିକର ରୂପାନ୍ତର ନ ଘଟିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପୃଥିବୀର ବୃହତ୍ତମ ସତ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ କେବଳ ନିଷ୍ଫଳହିଁ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥିବା ସତ୍ୟଟିକୁ ଦୈନନ୍ଦିନ ଜୀବନରେ ବହୁବାର ଯେ ଏକାନ୍ତ ପ୍ରୟୋଜନ ରହିଛି, ସେମାନେ ସେହି କଥା ଘୋଷଣା କରିଛନ୍ତି । ସେମାନେ ଘୋଷଣା କରି କହିଛନ୍ତି ଯେ ସେମାନେ ସିନା ବାଟଟିକୁ ଦେଖାଇଦେଇ ଯାଇଛନ୍ତି, ମାତ୍ର ଆମକୁହିଁ ସେହି ବାଟଟିକୁ ଚାଲିବାକୁ ପଡ଼ିବ ; ଆଉ ଅନ୍ୟ କେହି

* ଏକ ଅପ୍ରକାଶିତ ପ୍ରବଚନରୁ ଉଦ୍ଧୃତ ।

ବ୍ୟକ୍ତି, ସିଏ ସେତେ ବଡ଼ ହୋଇଥାଉ ପଛକେ, ଆମ ଲାଗି ଆମ କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ କଦାପି କରିଦେଇ ଯିବ ନାହିଁ ।

ଏହି କଥାଟିର ସେତିକି ବାହା ଉଲ୍ଲା ମଧ୍ୟ ମୋଟେ ଏକ ବ୍ୟତିକ୍ରମ ନ ଥିଲେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁଁ କୌଣସି ହଜୁରୁ ବାକ୍ୟମାନ ଉଦ୍ଧାର କରି କହୁବି ନାହିଁ । ସେଗୁଡ଼ିକୁ ରୂପେମାନେ ମୋ'ଠାରୁ ମଧ୍ୟ ଅଧିକ ଭଲକରି ଜାଣିଛନ୍ତି । “ଗୁଡ଼ାଏ କଥା କହୁ ନାହିଁ, କାର୍ଯ୍ୟ କରିଯାଅ; କାର୍ଯ୍ୟ ନ କରୁଥିଲେ ଏହି ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ାକର ଆଦୌ କୌଣସି ମୂଲ୍ୟ ନାହିଁ । ଆମକୁ ଏହି ପୃଥିବୀ ଲାଗି ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ହୋଇ ରହିବକୁ ପଡ଼ିବ,”—ଅବଦୁଲ୍ ବାହା ଆମକୁ ଏହି କଥାଟି କେତେଥର ନ କହି ଥିବେ !

ପ୍ରକୃତରେ ଏହି କଥାଟି ଏକାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ ଯେ ଆମ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କୁ ଏହି ପୃଥିବୀରେ ଏକ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ହୋଇ ରହିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଚରନ୍ତନ ସତ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ଏକ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଯୋଗସୂତ୍ର ସ୍ଥାପିତ ହୋଇ ପାରିଲେ କିପରି ସକଳ ଦୁଃଖକୁ ସମଞ୍ଜସକାରେ ଏବଂ ସକଳ ଦୁଃଖକୁ ଶାନ୍ତିରେ ପରିଣତ କରି ଦିଆଯାଇ ପାରିବ, କେବଳ ସେହି କଥାଟିକୁ ଦର୍ଶାଇଦେଇ ପାରିଲେହିଁ ଆମେ ସେମାନଙ୍କୁ ବିମୋଚନକାଞ୍ଚ ମାର୍ଗଟିରେ ବାଟ ଚାଲିବା ଲାଗି ପ୍ରକୃତରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତାଇ ପାରିବା । କେବଳ ଏହି ଶିକ୍ଷାଟିକୁ ଦେଇ ଅବଦୁଲ୍ ବାହା ସେତିକିରେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୋଇ ଯାଇ ନାହାନ୍ତି । ସିଏ ନିଜେ ସେହି ଅନୁସାରେ ଜୀବନ ବଞ୍ଚୁଛନ୍ତି ଏବଂ ସେଇଥିରେହିଁ ତାଙ୍କର ସକଳ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନା ଶକ୍ତି ନିହିତ ହୋଇ ରହିଛି ।

ପ୍ରକୃତରେ, ଅବଦୁଲ୍ ବାହାଙ୍କୁ ସ୍ବଚକ୍ଷୁରେ ଦେଖିଥିବା କେହି ଲୋକ ତାଙ୍କର ସମ୍ମୁଖକୁ ଆସି ଏହି ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ସଜ୍ଜନତା, ଏହି ସୁମଧୁର ପ୍ରଶାନ୍ତି ଏବଂ ଏହି ସ୍ଥିରତାଟିକୁ ତାଙ୍କର ସସ୍ଥ ମଧ୍ୟରୁ ନିର୍ଗତ ହୋଇ ଆପୁଷ୍ପବାର ଅନୁଭବ କରି ନାହିଁ ?

ବାହା ଉଲ୍ଲା ଯେଉଁସବୁ ସତ୍ୟର ପରିଚୟ ଲଭ କରିଥିଲେ, ତାଙ୍କର ପୁଅ ସେହିଗୁଡ଼ିକୁହିଁ ଆପଣାର ଅନ୍ତଃଜୀବନରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ବଞ୍ଚୁଛନ୍ତି; ଏବଂ ସେହି କାରଣରୁହିଁ ସେହି ସତ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ତାଙ୍କର ମୁଖରୁ ଉଚ୍ଚାରିତ ହେବା ସମୟରେ ଆମ ଲାଗି ଅଧିକ ସୁବୋଧ ଏବଂ ହୃଦ୍‌ବୋଧକାଞ୍ଚ ହୋଇ ପାରୁଛି ।

ଆପଣମାନଙ୍କ ଭିତରୁ କେତେକେ ହୁଏତ ଏପରି ବି ଭବୁଥିବେ : “ଅବଦୁଲ୍ ବାହା ସ୍ବୟଂ ଗୁରୁ ବୋଲି ସିନା ଏହି ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟଟିକୁ ଉପଲବ୍ଧି କରି ପାରିବେ । କିନ୍ତୁ ଆମେ...”

ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ କୌଣସି ପ୍ରକାର ପ୍ରସ୍ତାବ କରିବାର ଦାୟିତ୍ବଟିକୁ ଏଡ଼ି ରହିବା ଲାଗି ଆମ ଅନିଚ୍ଛା ପାଇଁ ଏହାଠାରୁ ଅଧିକ ଭଲ

କୌଣସି କାରଣ ଆସି କଦାପି ଜୁଟି ନ ଥାନ୍ତା । କିନ୍ତୁ ତାହାକୁ କେବଳ ଆଲସ୍ୟ ପ୍ରଣେୟତା ବାହାନା ବୋଲୁଥିବା କୁହାଯାଇ ପାରିବ ।

ବ୍ୟକ୍ତି ବ୍ୟକ୍ତି ମଧ୍ୟରେ ନିଃସନ୍ଦେହଭାବରେ ପ୍ରାୟ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଦୂର କରାଯାଇ ପାରୁ ନ ଥିବା ଏକ ପ୍ରଭେଦ ରହିଛି । ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଜୀବନରେ ଯେଉଁ ବିଶେଷ ବିଶେଷ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରୁଛନ୍ତି, ସ୍ୱାଗତ ଏହି ଅନନ୍ତ ସୋପାନ କ୍ରମରେ ସେମାନଙ୍କର ଯେଉଁ ବିଶେଷ ସ୍ଥାନଟି ରହିଛି, ଉକ୍ତ ପ୍ରଭେଦଟି ସେଇଥିରୁହିଁ ଜନ୍ମଲାଭ କରୁଛି । ମାତ୍ର ସେହି ଭୂମିକା ବା ସେହି ସ୍ଥାନ ଯାହା ହୋଇଥାଉ ପଛକେ, ତାହାର ଭିତରେ ରହିଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ତା'ର ନିଜ ଗୁଣଗୁଡ଼ିକର ନିଶ୍ଚୟ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ବିକାଶ କରିପାରିବ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ଆମକୁ ବିଶ୍ୱଗତ ମହାବିଧାନରେ ଅନୁଗତ କରି ଆଣି ପାରୁଥିବା ସେହି ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଶୁଦ୍ଧତା, ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ନିଷ୍ଠାଯୁକ୍ତତା ଏବଂ ଗଭୀର ସମଞ୍ଜସତାଟିକୁ ହାସଲ କରିବା ଲାଗି ଆକାଂକ୍ଷା ରଖିପାରିବ ଏବଂ ତାକୁ ତାହାକୁ କରିବାକୁ ବି ପଡ଼ିବ ।

ଜଣେ ବୟୋବୃଦ୍ଧ ମୁନିଙ୍କୁ ମୁଁ ଜାଣିଥିଲି, ଯିଏକି ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ଅଳ୍ପ ବୟସ ପରିମାଣରେ ଅଶୋଧିତ ହୋଇ ରହିଥିବା ଓ ଅଳ୍ପ ବୟସ ମୂଲ୍ୟବାନ ହୋଇ ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ନିଃସନ୍ଦେହ ଭାବରେ ଏକ ପୁରୁଷାଂଶକୁ ବହନ କରୁଥିବା ଖଣିଜ ସହଜ ଭୁଲିନା କରୁଥିଲେ । ଏହି ଖଣିଜକଣାଗୁଡ଼ିକ ଯଦି ଥରେ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତାର ପାବନକ ଶ୍ରେଣୀରେ ମଧ୍ୟଦେଇ ଯାଇପାରିବ, ତେବେ ସେହି ଦାହନ ପାତ୍ରଟିର ତଳ ଦେଶରେ ଏପରି ଗୋଟିଏ ଧାରୁଣିତ୍ୱ ଆସି ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇଯିବ, ଯାହାକି, ଯେତେ କମ୍ ବା ବେଶୀ ଭାରି ହୋଇଥାଉ ପଛକେ, ସର୍ବଦା କେବଳ ଖାଣ୍ଟି ସୁନାରିଥିବା ହୋଇ ରହିଥାଏ ।

ତେଣୁ, ଆମ ଭିତରେ ଏହି ଯେଉଁ ଖାଣ୍ଟି ସୁନାଟି ରହିଛି, ଆମକୁ ତାହାକୁ ସେହି ତଳଦେଶରୁ ନିଷ୍କର୍ଷିତ କରି ଆଣିବାର ମାର୍ଗଟିକୁ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ଏହି କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ କରିବା ସକାଶେ ଆମକୁ କେତେକେତେ ଉପାୟକୁ ପୁଣି ଶୁଣି କିଛି ଦେଖାଇ ନଦିଆ ହୋଇଛି !

ସେହି ମାର୍ଗଗୁଡ଼ିକ ସମସ୍ତେ ଭାରି ଭଲ, ମାତ୍ର ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ମାର୍ଗ ମନୋଗତତା ଏବଂ ସ୍ୱଚ୍ଛବର କେବଳ ଏକ ବିଶେଷ ଭୂମିପ୍ରକାରରେହିଁ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ହୋଇ ପାରିବ । ଏବଂ, ଯେଉଁଟି ତା' ସ୍ୱଚ୍ଛବର ସର୍ବାପେକ୍ଷା ଅଧିକ ଅନୁଜ୍ଞୁ ହେବ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ନିଜ ଲାଗି କେବଳ ସେଇଟିରୁହିଁ ଆବିଷ୍କାର କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ସେଇଥିପାଇଁ, ମୁଁ ଯଦି କଥାଟିକୁ ଠିକ୍ ଭାବରେ ବୁଝିଥାଏ, କୁମାର ସାଗରସନ ଏଠାରେ ଜଣେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଏହି ସମସ୍ୟାଟି ବିସ୍ମୟରେ ତା'ର

ନିଜର ବିଶେଷ ମତଟିକୁ ବ୍ୟକ୍ତ କରିବା ଲାଗି ଅଥବା ଯେଉଁ ଉପାୟଟିକୁ ସିଏ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଫଳଦାୟକ ବୋଲି ଜାଣନ୍ତି, ତାହାରି ବିଷୟରେ କହିବା ଲାଗି ଅନୁରୋଧ କରୁଛନ୍ତି ।

ଏଥିରୁ କୌଣସି ଗୋଟିଏ ମାର୍ଗ ବା ଉପାୟକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରି ଆପଣମାନଙ୍କ ଆଗରେ ଉପସ୍ଥାପିତ କରିବା ଲାଗି ମୁଁ ଆଜି ଆଦୌ ଇଚ୍ଛା କରୁ ନାହିଁ ।

କାର୍ଯ୍ୟରେ ପରିଚେତ କରି ଦେଖାଇଦେବାହିଁ ଆମର ସର୍ବପ୍ରଥମ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ, ଏବଂ ଆମେ ଯାହାକି କରୁଛୁ, ତାହାହିଁ ଆମର ରୂପାନ୍ତର ଲାଗି ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ସାଧନରୂପେ ଅବଶ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବ, ଏଠାରେ ଆମକୁ ଏହି ଶିକ୍ଷା ଦିଆଯାଇ ଥିବାରୁ ମୁଁ କେବଳ ଦୁଇ ପ୍ରକାରର କାର୍ଯ୍ୟ ଆଡ଼କୁ ଆପଣମାନଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରିବି । ମୁଁ ଭାବୁଛି ଯେ, ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ଏବଂ ଆମ ନିଜ ନିଜର କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେହି ଦୁଇଟିର ପ୍ରକୃତରେ ଯେଉଁ ମହତ୍ତ୍ୱ ରହିଛି, ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ସେହି ମହତ୍ତ୍ୱଟିକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଆଦୌ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯାଇ ନଥାଏ ।

ସେଗୁଡ଼ିକ ବିଶୁଦ୍ଧ ଭାବରେ ଏହି ମନଃସ୍ତରରହିଁ କାର୍ଯ୍ୟ ସତ, ମାତ୍ର ତଥାପି ସେଗୁଡ଼ିକ ସର୍ବଦା ଭାରି ଜୀବନ୍ତ ଓ ଭାରି ଶକ୍ତିଶାଳୀ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି ଏବଂ ତେଣୁ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଆମେ ଜୀବନରେ ଯେଉଁ ଭିତରେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ କରି ଦେଇଥାଉ, ସେଗୁଡ଼ିକ ସେହି ଅନୁସାରେହିଁ ଉପକାଶ ବା ହାନିକାରକ ବୋଲି ସାବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇଥାନ୍ତି ।

ପ୍ରଥମଟି ହେଉଛି ଆମର ଭାବନା, ଯେଉଁ ସାମର୍ଥ୍ୟଟି ଦ୍ୱାରା ଆମେ ମନ-ଭିତରେ କେତେ କ'ଣ ରଚନାମାନ ରଚିଥୋଇ ଦେଉଥାଉ; ଦ୍ୱିତୀୟଟି ହେଉଛି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ରହିଥିବା ଅବସ୍ଥାରେ ଆମର କାର୍ଯ୍ୟ, ଯାହାକୁ ଆମେ ସାଧାରଣତଃ ସ୍ୱପ୍ନ ବୋଲି ଜାଣିଥାଉ ଏବଂ ଯାହାକି, ଭ୍ରମକୁ ମୁଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ସେହି କଥାଟିହିଁ କହିବି, ପ୍ରଥମଟି ସହିତ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଘନିଷ୍ଠ ଭାବରେ ସମ୍ବନ୍ଧ ହୋଇ ରହିଥାଏ ।*

ଖାଲିଗାୟ ଓ ହିନ୍ଦୁ ପ୍ରଭୃତି ଅତି ପ୍ରାଚୀନ ପରମ୍ପରାଗୁଡ଼ିକରେ ଆମର ଭାବନାଗୁଡ଼ିକୁ ଆମ ମନରହିଁ ନାନା ରଚନା ବୋଲି ଆବହମାନ କାଳରୁ କୁହାହୋଇ ଆସିଛି । ଆପଣାର ଭାବନା ସାହାଯ୍ୟରେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ବାସ୍ତବ, ଜୀବନ୍ତ ଏବଂ ନିୟମାବଳୀ ଚକ୍ରଗୁଡ଼ିକୁ ଜନ୍ମ ଦେବାର ସାମର୍ଥ୍ୟ ଲାଭ କରିଥାଏ ବୋଲି କୁହାଯାଇଛି ।

✽ ଏହି ମୁଖବନ୍ଧଟି ଭାବନା ବିଷୟରେ କିଏ ଯାଉଥିବା ତୃତୀୟ ପ୍ରବଚନ ଏବଂ ସ୍ୱପ୍ନ ବିଷୟରେ କିଏ ଯାଉଥିବା ଅନ୍ୟ ପ୍ରବଚନଟିର ଠିକ୍ ସ୍ୱରୂପ ଥିବାର ମନେ ହେଉଛି ।

ଏବଂ, ଏପରି ଭାବିବା ଆଦୌ ଉଚିତ ହେବ ନାହିଁ ଯେ, ଆମେ ଯାହାକୁ ମ୍ୟାଜିକ୍ କା ଯାହୁ ବୋଲି କହିଥାଉ, କେବଳ ସେହିପରି କୌଣସି ଅସାଧାରଣ ଏବଂ ବିପଦନକ କାର୍ଯ୍ୟସାଧନ ଦ୍ଵାରାହିଁ ତାହା କରିବା ସମ୍ଭବ ହୋଇ ପାରିବ । ସେକଥା ମୋଟେ ସତ ନୁହେଁ ।

କିନ୍ତୁ ଶକ୍ତି ରଖିଥିବା ଏବଂ ବାରବାର ଆବୃତ୍ତ ହେବାର କିନ୍ତୁ ସାମର୍ଥ୍ୟକୁ ବହନ କରୁଥିବା ଯେକୌଣସି ଭାବନା ଆଦୌ କେତେକ ପରିମାଣରେ ପ୍ରଗତି ହୋଇ ରହିଥିବା ଯେକୌଣସି ବାସନା—ଏହାକୁ ମଧ୍ୟ ସେହି ଭାବିବାରହିଁ ଏକ ପ୍ରଣାଳୀ ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ,--ସେଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରାୟ ଏକ ଯଦ୍ଦିକ ପ୍ରକ୍ରିୟାର ମଧ୍ୟଦେଇ ଏବଂ ଆପଣାର ଏକ ନିଜସ୍ଵ ମାଧ୍ୟମରେହିଁ, ଆହୁରି ଏକ ରଚନାକୁ ବି ଆଣି ସମ୍ଭବ କରିଦେବ, ଯାହାର ସ୍ଥାୟିତ୍ଵ ଏବଂ ଦ୍ଵିସାଗନ୍ତ ତାହାର ଜନନୀ ରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିବା ସେହି ଭାବନା ବା ବାସନାଟିର ଶକ୍ତିଶାଳିତା ଏବଂ ସଂଯତତା ଉପରେହିଁ ନିର୍ଭର କରୁଥାଏ ।

ମୋ କଥାଟିକୁ ଆହୁରି ଅଧିକ ସହଜବୋଧ୍ୟ କରି ଦେଇପାରିବା ଲାଗି, ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅପ୍ରକାଶିତ ଗୋଟିଏ ଦର୍ଶନଗ୍ରନ୍ଥରୁ ମୁଁ ଆପଣମାନଙ୍କ ଲାଗି କେତେକ ପରିଚ୍ଛେଦ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ଆସିଛି ।

“ଯାହାକିହର ଜୀବନ ଅଛି, ତାହାର ଏକ ଉଷାଦାନ ମଧ୍ୟ ରହୁଛି; ମାତ୍ର ଯାହା କିହର ଏକ ଉପାଦାନ ରହୁଛି, ତାହାର ମଧ୍ୟ ଅବଶ୍ୟ ଜୀବନ ରହୁଛି ।

“ବାସ୍ତବ ଜଗତକୁ ଆମର ଇନ୍ଦ୍ରିୟଲବ୍ଧ କେବଳ କେତୋଟି ଆକାରର ରାଜ୍ୟରେହିଁ ସୀମାବଦ୍ଧ କରି ରଖିବାକୁ ବାହାରିଲେ ତାହା ଏହି ବିଶ୍ଵଜଗତ ବୃକ୍ଷମଣ୍ଡଳ କେବଳ ତାହାର ଭୌତିକ ପରିପ୍ରକାଶଟି ମଧ୍ୟରେହିଁ ସୀମାବଦ୍ଧ କରି ରଖିଲଭଳି ହେବ, ସମସ୍ତ ଆଲୋକକୁ କେବଳ ଆମକୁ ଦୃଶ୍ୟ ହେଉଥିବା କ୍ଷେତ୍ରଟି ମଧ୍ୟରେହିଁ ସୀମାବଦ୍ଧ କରି ରଖିଲା ଭଳି ହେବ ।

“ମାତ୍ର, ଏପରି କୌଣସି ସ୍ଥାନ ନାହିଁ ଯେଉଁଠାରେ କି ଆଲୋକର ଆଦୌ କୌଣସି ସ୍ପନ୍ଦନ ହେଉ ନାହିଁ; ଏପରି କୌଣସି ଗଭୀରତା ନାହିଁ, ଯେଉଁଠାରେ କି ବୋଧରମ୍ୟର ସତ୍ୟମର୍ମଟି ଅନୁରୂପ ଆକାରଗୁଡ଼ିକୁ ଆଦୌ ଗ୍ରହଣ କରୁ ନାହିଁ ।

“ଏହି ସମଗ୍ର ବିଶ୍ଵସତ୍ୟ କେବଳ ଏହି ଏକମାତ୍ର ଉପାଦାନ ବ୍ୟବସ୍ଥାଟି ମଧ୍ୟରେ ଓ ଆମର ଇନ୍ଦ୍ରିୟସାହାଯ୍ୟ ହେଉଥିବା ଜଡ଼ଗଠନର କେବଳ ଏହି ଗୋଟିଏ ଅବସ୍ଥା ମଧ୍ୟରେ ସୀମାବଦ୍ଧ ହୋଇ ରହୁଛି ବୋଲି ଆମେ ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କଲ୍ପନା କରିବାରେ ଲାଗିଥିବା, ସେତେବେଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମେ ପ୍ରକୃତରେ ଆଦୌ କିଛି ଜାଣି ନ ଥିବା ଓ ଆଦୌ କିଛିହେଲେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିପାରିବା ନାହିଁ ।

“ସେତେବେଳେ ଶିକ୍ଷା ଆଲୋକର ପ୍ରକୃତ ସତ୍ୟତାକୁ ବୁଝିବା ଲାଗି ଉଦ୍ୟମ କଲ, ସେତେବେଳେ ତାହାକୁ ସୀମାବଦ୍ଧ କ୍ଷେତ୍ର ଏବଂ ଇନ୍ଦ୍ରିୟାଗ୍ରାହ୍ୟ ଘଟନାଧାରରେ ଅତି ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ ଗଣିତିକୁ ଭିତ୍ତିଦେଇ ବାହାରକୁ ବାହାର ଆସିବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା, ଏବଂ, ଆକାଶ ବେଲି ଏକ ବସ୍ତୁର ଅନୁମାନ ଦ୍ଵାରା ପରିଚାଳିତ ହୋଇ ତାହା ସତ୍ୟର ଏକ ସୂକ୍ଷ୍ମ ଅବସ୍ଥାକୁ ମଧ୍ୟ ଆବିଷ୍କାର କରିଥିଲା । ମାତ୍ର ଏହି ସୋପାନଟିରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିବା ଦ୍ଵାରା ତାହା ଅନନ୍ତ ବିଶ୍ଵାସନୀୟତାର ଅନନ୍ତ ମାର୍ଗଟିରେ କେବଳ କେତୋଟି ପ୍ରଥମ ପଦକ୍ଷେପ ମାତ୍ର ଗ୍ରହଣ କରିଛୁ ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ ।”

“ଏଣୁ ଆମେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଏହି ବିଷୟରେ ସଜ୍ଞାନ ହୋଇ ପାରିବା ଯେ, ସବୁର ରାଜ୍ୟ ବୋଲି ଆମେ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯାହା ଜାଣିଛୁ, ତାହା କେବଳ ଏହି ପରିପ୍ରକାଶର କ୍ଷେତ୍ରଟି ମଧ୍ୟରେହିଁ ସୀମାବଦ୍ଧ ହୋଇ ରହିଛି, ତାହାର ସେହି ସୁଦୂରବର୍ତ୍ତୀ ଏବଂ ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ ପ୍ରକାରଗୁଡ଼ିକର ଏକ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଅଧିକ ସମୁଷ୍ଟ ମୁକ୍ତିକରଣର, ଜୀବନର କ୍ଷେତ୍ରଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିବା ସେହି ସବୁକ୍ଷେପ ସୋପାନଟିର ଏକ ପରିପ୍ରକାଶ ମଧ୍ୟରେହିଁ ସୀମାବଦ୍ଧ ହୋଇ ରହିଛି ।

“ପ୍ରତ୍ୟେକ କ୍ଷଣରେ ଭାବନା ଆମ ଚରୁଷ୍ଟିରେ ଆଣି ନିଷ୍ପନ୍ନ କରି ଦେଉଥିବା ଜୀବନ୍ତ ପ୍ରତିରୂପଗୁଡ଼ିକୁ ଯଦି ଆମେ ପ୍ରକୃତରେ ଦେଖି ପାରୁଥାନ୍ତୁ, ସେଗୁଡ଼ିକର ରଚନାସାମ୍ୟର ଶକ୍ତିକୁ ଯଦି ଆମେ ମାପି ପାରୁଥାନ୍ତୁ, ତେବେ, ଆମର ପରସ୍ପର ସହ ଆସି ମିଳିତ ହେଉଥିବା ଇଚ୍ଛାଗୁଡ଼ିକର ଏକତ୍ରୀକରଣ ଦ୍ଵାରା ତଥା ଗୋଟିଏ ଲୋକସମୂହ, ଗୋଟିଏ ସଭ୍ୟତା ଓ ଗୋଟିଏ ଜାତିର ସାମୂହିକ ବିଚାର ଏବଂ ବିଶ୍ଵାସଗୁଡ଼ିକର ସେହି ଅତିଶକ୍ତିଶାଳୀ ସମ୍ମିଳନ ଦ୍ଵାରା ପ୍ରକୃତରେ କେତେ କ’ଣର ସୃଷ୍ଟି ହୋଇ ପାରିବ, ଆମେ ସେହି କଥାଟିକୁ ବି ବୁଝି ପାରୁନୁ ।”

“ଏଥିରେ ଆଦୌ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ ସବୁବିଚାର କଦାପି ସମାନ ପରିମାଣରେ ସୂକ୍ଷ୍ମତାପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ରହି ନ ଥାନ୍ତି । ବହୁତାଃ ଏପରି ଖୁବ୍ କମ୍ ମନ ରହିଛି, ଯାହାକି ଯଥାର୍ଥ ଭାବନାଗୁଡ଼ିକୁ ଭାବିବା ଲାଗି ସମର୍ଥ ହୋଇ ପାରିବ । ଏବଂ ଅଧିକାଂଶ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ମାନସିକ ରଚନାଟି କେବଳ ଆଗରୁ କୌଣସି ଅଜ୍ଞାନ ଆଉ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଚିନ୍ତା କରିଥିବା ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନ ଏକ ସାଧାରଣ ଧନରେ ପରିଣତ ହୋଇଥିବା କେତୋଟି ରୂଢ଼ିବଦ୍ଧ ଧାରଣାରହିଁ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ବିକୃତ ଅଥବା କଦାକୃତ ହୋଇ ରହିଥାଏ । ବୁଦ୍ଧିର ଉପାଦାନ ମଧ୍ୟକୁ ଆସି ସେଗୁଡ଼ିକ ଯେଉଁସବୁ ଆକାର ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି, ସେଗୁଡ଼ିକ ବି ସାଧାରଣତଃ ଭାବ ଅଶୋଧିତ ଏବଂ ନିବୋଧତାପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ରହିଥାଏ । ଏବଂ, ସେଗୁଡ଼ିକ ଦୀର୍ଘକାଳ ପ୍ରାୟୀ ହୋଇ ବି ରହିପାରନ୍ତି ନାହିଁ ।

“ମାତ୍ର ଯେଉଁ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ କୌଣସି ଏକ ବିଚାର ଯଥାର୍ଥରେ ଏକ ବିଚାର-ଶକ୍ତିରେ ପରିଣତ ହୋଇପାରେ ଏବଂ ପ୍ରକୃତରେ ଏକ ମାନସିକ ଗତିଶୀଳତାର ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଯାଇ ପଡ଼ୁଥିବାରେ ସେତେବେଳେ ତାହା ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଏକ ଅଧିକ ସ୍ଥାୟୀ ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଆକାରରେ ଆପଣାର, ସ୍ଥିତିସ୍ଥାପକ ପ୍ରତିରୂପଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ଉତ୍ପନ୍ନ କରି ଆଣିବାର ପ୍ରବୃତ୍ତି ଦେଖାଇଥାଏ । ଏବଂ, ପ୍ରକୃତ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଯାବତଃ କୃତ୍ତିତ୍ୱ ଭବନା ବୁଦ୍ଧିଗତ ସାମର୍ଥ୍ୟର ଯାବତଃ ଅନୁସମ୍ବନ୍ଧିତ ସମନ୍ୱୟ ସେମାନେ ଗ୍ରହଣ କରିଥାନ୍ତି । ଉପାଦାନଟିର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଜୀବନ୍ତ ସୃଷ୍ଟି ଏବଂ ସୃଷ୍ଟି ସକ୍ଷମ ହୋଇଛି ଅବସ୍ଥାନ କରୁଥାନ୍ତି ।”

[ଏଠାକୁ ଆସି, ମାର୍ଚ୍ଚ ୧୦ ତାରିଖରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ଏହି ପ୍ରବଚନଟିରେ ମାଆ ଭବନା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଯିଏ ଦେଇଥିବା ଚୂଚୀୟ ପ୍ରବଚନଟି ମଧ୍ୟରେ ଆଗରୁ କହିଥିବା କଥାଗୁଡ଼ିକୁ ପୁନର୍ବାର ଉପସ୍ଥାପିତ କରିଥିଲେ । “ପାରସ୍ ପରି ଏକ ବଡ଼ ସହରରେ ମାନସିକ ପରିବେଶ କିପରି ହୋଇ ରହିଥିବ” ଯିଏ ଏଥର ମଧ୍ୟ ତାହାର ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଥିଲେ । ତା’ର ପରବର୍ତ୍ତୀ ବାକ୍ୟରେ ଯେଉଁ “ରାଜ”ଟିର ଆଲୋଚନା କରିଥିଲେ ଯେଉଁଟିର ବି ପ୍ରତିରୂପ ଗୁଡ଼ି କରିଥିଲେ ।]

ଆମକୁ ତଥାପି ତାରାଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରକୃତ କରି ରଖିବାକୁ ପଡ଼ିବ ଏବଂ ସେହି ତାରାମାନେ ଗୋଟି ଗୋଟି ହୋଇ ଉଡ଼ିତ ହୋଇ ଏହି ରାସ୍ତିକୁ ଆଲୋକିତ କରି ରଖିବେ । ଅର୍ଥାତ୍, ମନୋଭୂମିର ଦୃଷ୍ଟିକୋଣଟିରୁ ବିଚାର କରିବାକୁ ଗଲେ, ଅବଦୁଲ୍ ବାହା ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କଠାରୁ ସେହି କଥାଟି ଆଶା କରୁଛନ୍ତି । ଏହି ମାର୍ଗରେ ଅଗ୍ରସର ହୋଇଛି ଆମେ ପୃଷ୍ଠା ଲାଗି ଏକ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ହୋଇ ରହି ପାରିବା ।

ଅନ୍ୟ ଯେକୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ଅପେକ୍ଷା ଏହିପରି ଏକ କାର୍ଯ୍ୟର ସାଧନ ପାଇଁ ଏହିଭଳି ବୈଠକଗୁଡ଼ିକର ଯେ କେତେ ଅଧିକ ପ୍ରୟୋଜନ ରହିଛି, ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କ ଲାଗି ତାହା ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇଯାଇଛି ।

କୌଣସି ଏକ ଶୁଦ୍ଧ ଏବଂ ଉଚ୍ଚ ବିଚାରକୁ ଆଲୋଚ୍ୟରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରି ଏବଂ ସ୍ୱାର୍ଥରହିତ ଅଗ୍ରଗତି ଲାଗି ଏକ ସାଧାରଣ ଇଚ୍ଛାପ୍ରକାଶ କରି ଆମେ ଯଶ୍ନାଏ ବା ଦୁଇଦିନ ପ୍ରକାଶେ ପରସ୍ପରର ବିଚାରରେ ଯେଉଁ ସମ୍ମେଳନ ଘଟାଇ ପାରୁଛୁ, ତଦ୍ୱାରା ଆମେ ଉଭୟଦିଗର ଅଧିକତ୍ୱରେ ପ୍ରାପ୍ତ ଏବଂ ଶକ୍ତିବନ୍ତ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତୁ ଏକ ବାସ୍ତବଶୃଙ୍ଖଳର ସୃଷ୍ଟି କରି ପାରୁଛୁ । ମାତ୍ର କେବଳ ଏତିକି କଲେ ତାହା

କଦାପି ଯଥେଷ୍ଟ ହେବ ନାହିଁ । ଏହିସବୁ ବୈଠକ ପରେ ଆମକୁ ଯଦି ପୁନର୍ବାର ଏହି ଅସମ୍ଭବ ଏବଂ ଭାରତୀୟ ବାତାବରଣ ମଧ୍ୟକୁ ଫେରି ଯିବାକୁ ପଡୁଥାଏ, ତେବେ ଏତିକିକୁ ପ୍ରକୃତରେ ଅନେକ କମ୍ ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ । କାରଣ, ଭୌତିକ ଏବଂ ମାନସିକ ଉଭୟ କ୍ଷେତ୍ରରେହିଁ ଆମେ ନିରନ୍ତର ଏକ ସଦୃଶ ବାତାବରଣ ସହିତ ମୁହାଁମୁହିଁ ହୋଇ ଠିଆ ହୋଇଛୁ ଓ ସେଇଟି ସହିତ ନାନା ସମ୍ପର୍କରେ ଯୋଡ଼ିହୋଇ ରହିଛୁ ।*

୧୦ ମାର୍ଚ୍ଚ, ୧୯୯୨

ଏକ ବୈଠକ ଲାଗି ଆବଶ୍ୟକ ଟିପ୍ପଣୀ

ଗୋଟିଏ ଯଥାର୍ଥ ବୈଠକ ନିପରି ହେବା ଉଚିତ ।

ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବେର ଆମକୁ ଗତ ସପ୍ତାହରେ ମଞ୍ଚ ବିଷୟରେ କିଛି କହିଥିଲେ ।

ଶ୍ରୀ ରାମକୃଷ୍ଣଙ୍କ ମତରେ ଗୁରୁ ଦୁଇ ପ୍ରକାରର ଅଛନ୍ତି :

ଯେଉଁ ଗୁରୁ ମଞ୍ଚ ଉପନ୍ତି ଏବଂ ଏହିପରି ଭାବରେ ଜୀବନର ଅଧ୍ୟାତ୍ମିକତା ଲାଗି ପରୋକ୍ଷ ନିର୍ମିତ ରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତି ।

ଯେଉଁ ଗୁରୁ ସ୍ୱୟଂ ହବ୍ୟ ଏକହୋପଲବ୍ଧିର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଗଭୀର ଅଭିଜ୍ଞତା ଲାଭ କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ଯିଏ କେବଳ ତାଙ୍କର ଉପସ୍ଥିତି ଦ୍ୱାରାହିଁ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତାର ସମସ୍ତ ଘଟାଇଥାନ୍ତି,—ଏହିପରି ଗୁରୁ ହେଉଛନ୍ତି ଅଦୁଲ୍ ବାହା ।

ଯଦି କେତେକ ବ୍ୟକ୍ତି ଗୋଟିଏ ଗୋଷ୍ଠୀରେ ସଦସ୍ତାର ଏକ ବିସ୍ତାର ନେଇ ଏକତ୍ର ସନ୍ନିବିତ ହୋଇ ବସନ୍ତି, ତେବେ ନିଜର ଅଧ୍ୟାତ୍ମିକତା ଦ୍ୱାରା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଯାହା ହାସଲ କରିପାରିବ, ଏମାନେ ମଧ୍ୟ ତାହାକୁ ହାସଲ କରିପାରିବେ :

ଶାଲ୍‌ଗାୟ ଗୀତାମୟ :

“ଯଦି ତୁମେ ବାରିକଣ ଲୋକ ନିର୍ମଳ ଧର୍ମପରାୟଣତା ସହିତ ଏକତ୍ର ହୋଇ ପାରିବ, ତେବେ ତୁମେମାନେ ସେହି ପରମ ଅନିବାର୍ଯ୍ୟତାକୁ ପ୍ରକଟ କରି ଆଣିପାରିବ ।”

ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ବେଳକୁ ଯେଉଁ ବିଧାନ, ଗୋଷ୍ଠୀଗୁଡ଼ିକର କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ସେହି ବିଧାନ ।

* ଏହାପରେ ଏହି ପ୍ରବଚନଟିରେ ଯେଉଁ କଥାଗୁଡ଼ିକ ଅଛି, ତାହା ‘ଭାବନା ସମ୍ବନ୍ଧରେ-୩’ ପ୍ରଭୃତି ବିଷୟରେ ଗୁରୁ ଅନ୍ତର୍ଗତ ହୋଇ ରହିଛି ।

ସାମୁଦ୍ରିକ ପାରାମ୍ପରିକ ପ୍ରବୃତ୍ତିନା ଯୋଗୁଁ ଉପଲବ୍ଧ ହେଉଥିବା ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଅଧିକ ଅନୁକୂଳ ମୁହୂର୍ତ୍ତମାନ ।

ପ୍ରମୁଖ ସମ୍ମେଳନ : ପ୍ରତ୍ୟେକ ନବବର୍ଷର ଆରମ୍ଭ, ଆରମ୍ଭ କରବା ସକାଶେ ସମସ୍ତେ ଯେଉଁ ତାରାତାରାକୁ ବାଛୁଥିବେ ।

ଯାବତୀୟ ବସ୍ତୁକୁ ଯେ ନୂତନ କରାଯାଇ ପାରିବ, ଏହିପରି ଏକ ବିଶ୍ୱରକୁ ନିଜ ଭିତରେ ଜାଗୃତ କରିବାକୁ ଏବଂ ସେଥିଲଗି ଏକ ସକଳ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ଏକ ଅବସର ଯୋଗାଇ ଦିଆଯାଏ ।

ତେଣୁ, ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସମୟମାନଙ୍କରେ ଏବଂ ମିଶି ଅନୁକୂଳ ସକଳଗୁଡ଼ିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଲାଗି ଡକା ଯାଉଥିବା ବୈଠକର ଉପକାରଣ ।

ପୃଷ୍ଠକ ପାଠ ।

୩ ଜାନୁଆରୀ ୧୯୮୩

ଅବଦୁଲ୍ ବାହାଙ୍କର ପ୍ରୟାଣ

ଅବଦୁଲ୍ ବାହା ଗତ ସୋମବାର ଦିନ ଆମଠାରୁ ବିଦାୟ ନେଇ ଚାଲିଗଲେ । ତାଙ୍କର ଅଳ୍ପଦିନ ପରେ ପାଇଁ ଗୁଡ଼ି ବାହାରକୁ ଯିବାର ବି ଥିଲା । ମୁଁ ଭଲ କରି ଜାଣିଛି ଯେ ଅନେକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ହୃଦୟ ଏହି ଘଟଣାରେ ଏକ ବିରାଟ ଅନୁପସ୍ଥିତି ଅନୁଭବ କରିବ ଏବଂ ଶୋକସନ୍ତପ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ିବ ।

ମାତ୍ର, କେବଳ ଶରୀରଟାହିଁ ଆମକୁ ଗୁଡ଼ିକରି ଚାଲିଯାଇଛି; ଏବଂ ବଡ଼ ହୃଦୟ ବା ସାନ ହୃଦୟ, ବିଜ୍ଞ ହୃଦୟ ଅଥବା ଅଜ୍ଞ ହୃଦୟ କିଂବା ପାର୍ଥବ ହୋଇଥାନ୍ତୁ ବା ଦିବ୍ୟ ହୋଇଥାନ୍ତୁ ପଛକେ, ଅଧିକାଂଶ ମନୁଷ୍ୟ ଯେଉଁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପରସ୍ପରର ସର୍ବାଧିକ ସମାନ ଓ ସଦୃଶ ହୋଇ ରହୁଥିଲେ, ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭାବରେ ତାହାକୁ ତ ଶରୀରର କ୍ଷେତ୍ର ବୋଲି ବୁଝାଯିବ ! ହଁ, ଆପଣମାନେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିଷ୍ପତି ଭାବରେ କେବଳ ଏତିକି ବୁଝନ୍ତୁ ଯେ ତାଙ୍କର ଏହି ଶରୀରଟିହିଁ ଆମକୁ ଗୁଡ଼ି ଚାଲିଯାଇଛି; ତାଙ୍କର ଭାବନା ଆମ ପାଖରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁନିଷ୍ପତି ଭାବରେ ସବୁଦିନ ଜଗି ହେଉଥିବ, ତାଙ୍କର ସେହି ଶାଶ୍ୱତ ସ୍ନେହ ଆମକୁ ସଦା ଆଲିଙ୍ଗନ କରି ରଖିଥିବ, ଏବଂ ତାଙ୍କର ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ପ୍ରଭାବ ଅପରିବର୍ତ୍ତିତ ସ୍ୱରୂପେ ଭାବରେ ଠିକ୍ ସେହି ସ୍ୱରୂପେ ହୋଇ ରହିଥିବ । ସିଏ ଶରୀରରେ ଆମର ନିକଟରେ ବା ଆମଠାରୁ ଦୂରରେ ଅଛନ୍ତି, ତାହା ମୋଟେ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ନୁହେଁ, କାରଣ, ଦିବ୍ୟ ଯାବତୀୟ ଶକ୍ତିମଣ୍ଡଳ ଏହି କଠିନଗତର ବ୍ୟାଧିପୀଣ ଭିତରେ ଆଦୌ ଧରା ଦିଅନ୍ତି ନାହିଁ । ସେହିସବୁ ଶକ୍ତିମଣ୍ଡଳ ସର୍ବଦାମାନ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତୁ, ଇଚ୍ଛୁକ ହୋଇ ରହିଥିବା ସକଳ ଗ୍ରହଣପାତ୍ର ଓ ନିଷ୍ଠାୟକ ସକଳ ଆକାଂକ୍ଷୀଙ୍କୁ ପରିଚ୍ଛନ୍ନ କରିବା ଲାଗି ସେମାନେ ସର୍ବଦାହିଁ ନିୟତାଗାତ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତୁ ।

ତାଙ୍କର ସ୍ତନ ଶରୀରଟିକୁ ଦେଖିବା, ତାଙ୍କର କଣ୍ଠକୁ ଶୁଣିପାରିବା, ତାଙ୍କର ସ୍ତନ୍ଧରେ ବାସକରିବା ଏସବୁ ଆମର ବାହ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି ଲାଗି ହୁଏତ ଯେତେ ସୁଖକର ହୋଇଥିଲେହଁ ଆମେ ପ୍ରକୃତରେ ଆପଣା ପାଖରେ ସବଦା ଏହି କଥାଟିକୁ କହି ପରିବାର ଯୋଗ୍ୟ ହେବା ଯେ, ବାହାରୁ ତାହା ଯେତେ ଅପରିହାରୀ ବୋଲି ବୋଧ ହେଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଆମେ ଯେ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅନୁଗତ ଏବଂ ଯଥାର୍ଥ ଜୀବନଟି ବିଷୟରେ ତଥାପି ସାୟ କୌଣସି ସଚେତନତା ଅର୍ଜନ କରିପାରି ନାହିଁ, ଏଥିରୁ ସେହି କଥାଟିକୁ ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇ ଯାଇଛି ।

ଅତ୍ୟନ୍ତ କମ୍‌ସଂଖ୍ୟକ ବ୍ୟକ୍ତି ସତତ ସଚେତନ ହୋଇ ରହି ପାରୁଥିବା ଦିବ୍ୟ ଜୀବନର ସେହି ଐଶ୍ବର୍ଯ୍ୟମୟ ଗଭୀରତାଗୁଡ଼ିକୁ ଆମେ ଉପଲବ୍ଧି କରି ନ ପାରିଲେ ମଧ୍ୟ, ଏହି ଭାବନାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ଦେଶ ଓ କାଳର ବିଧାନଗୁଡ଼ିକ ଆମଠାରୁ ପ୍ରାୟ ବିସ୍ତୃତ ହୋଇ ରହିଯାଇଛି ।

ଜଣକ ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତା କରିବାହିଁ ତାହାର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ଆସିବା, ଏବଂ ଦୁଇଜଣ ବ୍ୟକ୍ତି ଯେତେବେଳେ ଏହି ଭାବନା ମଧ୍ୟଦେଇ ପରସ୍ପରକୁ ଭେଟିବେ ସେତେବେଳେ ଶାଶ୍ବତ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଜଣେ ଅପରିଚିତକଠାରୁ ହଜାର ହଜାର କଲେମିଟର ଦୂରରେ ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ, ପରସ୍ପରର କଥା ଭାବିବା ଦ୍ବାରାହିଁ ସେମାନେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ବାସ୍ତବ ଭାବରେହିଁ ପରସ୍ପର ସହିତ ଏକତ୍ର ହୋଇ ରହିଥିବେ । ଯଦି ଆପଣାର ଭାବନାକୁ ଆମେ ଯଥେଷ୍ଟ ପରିମାଣରେ ଏକତ୍ରେୟତ କରି ଜାଣିଥିବା ଏବଂ ଆପଣାର ଭାବନାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯଥେଷ୍ଟ ପରିମାଣରେ ସ୍ବକେନ୍ଦ୍ରୀତ ହୋଇ ବି ଜାଣିଥିବା, ତେବେ ଆମେ ଯାହା ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତା କରୁଛୁ, ସେଇଟି ବିଷୟରେ ଆମେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ନିଶ୍ଚୟ ସଚେତନ ହୋଇ ପାରିବା । ଏବଂ, ଯଦି ଆମେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ବିଷୟରେ ଏହିପରି ଚିନ୍ତା କରୁଥିବା, ତେବେ ଆମେ ତାକୁ ଦେଖିବାକୁ ପାଇବା ଓ ତା'ର କଥା ଶୁଣି ବି ପାରିବା,—ବା, କିଛି ନ ହେଲେ ବି, ତାହାର ଭାବନାକୁ ନିଶ୍ଚୟ ଜାଣି ପାରିବା ।

ଏଣୁ, ଏହାପରେ ଆଉ ବିଚ୍ଛେଦ ବୋଲି କିଛି ରହିବ ନାହିଁ, ତାହା ଏକ ଭ୍ରମମୟ ପ୍ରତିଭାସରେହିଁ ପରିଣତ ହୋଇ ରହିବ । ଏବଂ, ଆମେ ଫ୍ରାନ୍ସ, ଆମେରିକା, ପାକିସ୍ତାନ ଅଥବା ଚୀନ ଯେଉଁଠାରେ ରହିଥାଉ ପଛକେ, ଆମେ ନିଶ୍ଚୟ ତାହାର ପାଖେ ପାଖେହିଁ ରହିଥିବା ।

ମାତ୍ର, ଆମ ଭଲ ଗୋଟିଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହି କଥାଟିକୁ ଅଦୂର ଅଧିକ ସତ୍ୟ ବୋଲି ସ୍ବୀକାର କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଆମେ ଏଠାରେ ଏପରି ଏକ ବିଶେଷ ଭାବରେ ଚିନ୍ତାଶୀଳ ଏବଂ ସଚେତନ ହୋଇ ରହିଥିବା ଭାବନାର ସମ୍ପର୍କରେ ଆସିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛୁ, ଯାହାକି ଏକ ଅନନ୍ତ ଶ୍ରଦ୍ଧାସ୍ପଦତାକୁ ବହନ କରୁଛି ଓ ପ୍ରକଟ ମଧ୍ୟ କରୁଛି,

ଏକ ପ୍ରେମମୟ ଏବଂ ପିତୃସ୍ନାତ୍ମକ ବ୍ୟାକୁଳତା ସହୃଦୟ ଯେଉଁ ଚିନ୍ତା ଏହି ସମସ୍ତ ଧରଣକୁ ସମାବୃତ୍ତ କରି ଧରିଛୁ; ଯେଉଁମାନେ ତାହାର ହାତରେ ଆପଣାକୁ ଗ୍ରହଣଦେଇ ପାରିବେ, ସେହିମାନଙ୍କର ସହାୟତା କରିବା ଲାଗି ସେହି ବ୍ୟାକୁଳତା ପ୍ରକୃତରେ କେବଳ ଆନନ୍ଦର ଅନୁଭବ କରିଥାଏ ।

ଆପଣାର ମନୋଭୂମିରେ ଏହି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଏବଂ ସମ୍ମିଳନଟିକୁ ଅନୁଭବ କରି, ଏବଂ ତେବେ ରୂପେମାନେ ସ୍ପଷ୍ଟ ଦେଖିବାକୁ ସମର୍ଥ ହେବ ଯେ ଦୁଃଖ କରିବା ଲାଗି ଆମର କୌଣସି ଅବକାଶ ନାହିଁ ।

ପ୍ରତ୍ୟହ ସକାଳେ ଯେତେବେଳେ ରୂପେ ବିଛଣାରୁ ଉଠି, ରୂପର ଦୈନନ୍ଦିନ କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବା ପୁର୍ବରୁ ସେତେବେଳେ ରୂପେ ଶ୍ରଦ୍ଧା, ପ୍ରେମ ଏବଂ କୃତଜ୍ଞତା ସହୃଦୟ ଏହି ବୃହତ୍ ପରିବାରଟିକୁ, ମନୁଷ୍ୟଜାତିର ଏହି ପରିସୀମାବଦ୍ଧମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ନିଜର ଅଭିବାଦନ ଜଣାଇବ, ଯେଉଁମାନେ କି ଯୁଗେ ଯୁଗେ ସେହି ଗୋଟିଏ ପ୍ରକାରେ ଏହି ସଂସାରକୁ ପଥପ୍ରଦର୍ଶକ ଏବଂ ଗୁରୁ ହୋଇ ଆସିଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ ଆଜି ବି ଆସୁଛନ୍ତି ଏବଂ ଭବିଷ୍ୟତରେ ମଧ୍ୟ ଆସୁଥିବେ, ଆପଣାର ମନୁଷ୍ୟରୂପୀ ସହୋଦରମାନଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କର ପରିପୁର୍ଣ୍ଣତାର ଦୁର୍ଭାଗ ପଥଟିକୁ ଆଗ୍ରହେଷ କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ଲାଗି ବିନୟୀ ଏବଂ ସୁଦକ୍ଷ ଭୂତ୍ୟ ହୋଇ ସେମାନେ ଏହି ସଂସାରକୁ ଆସନ୍ତି । ତେଣୁ, ଯେତେବେଳେ ସବୁଦିନ ସକାଳେ ରୂପେ ଶଯ୍ୟାତ୍ୟାଗ କରିବ, ପୁର୍ଣ୍ଣ ବିଶ୍ୱାସ ଏବଂ କୃତଜ୍ଞତା ସହୃଦୟରେ ସେତେବେଳେ ରୂପେ ଆପଣାର ଭବନକୁ ସେହିମାନଙ୍କଠାରେ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଓ ଠୁଳ କରି ରଖିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବ, ଏବଂ ତା'ହେଲେ ରୂପେ ଅନ୍ତରେ ଏହି ସକେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଲଭଦାୟୀ ପରିଣାମଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ଅନୁଭବ କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବ । ରୂପର ଆବାହନର ଜବାବ ଦେଇ ସେମାନେ ଯେ ରୂପର ପାଖେ ପାଖେ ରହିଛନ୍ତି ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ଆଲୋକ ଏବଂ ପ୍ରେମ ଦ୍ୱାରା ଅନୁପ୍ରାଣିତ ହୋଇ ରୂପେ ଯେ ପରିବେଷ୍ଟିତ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି, ରୂପେ ଠିକ୍ ସେହିପରି ଅନୁଭବ କରିବ । ଏବଂ ତା'ପରେ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ କରି ଅଧିକ ବୁଝିବା ଲାଗି, ଅଧିକ ଭଲପାଇ ପାରିବା ଲାଗି, ଅଧିକ ସେବାର ଉପଯୁକ୍ତ ହେବା ଲାଗି ରୂପେ ଅନୁକ୍ଷଣ ଯେଉଁ ପ୍ରୟାସ କରିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି, ତାହା ଯୁଗପତ୍ନୀ ଭାବରେ ଅଧିକ ଫଳଦାୟକ ଓ ସହଜ ହେବ । ତା'ପରେ ରୂପେ ଅଧିକ ଫଳପ୍ରଦ ଭାବରେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ବି ସହାୟତା କରିପାରିବ ଏବଂ ରୂପର ଦୃଢ଼ତା ଏକ ଅକ୍ଷୟ ଆନନ୍ଦ ଦ୍ୱାରା ପରିପୁର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ଆସିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବ ।

୯ ଜୁନ୍ ୧୯୯୩

ଚତୁର୍ଥ ଭାଗ

ପ୍ରାର୍ଥନା ଓ ଧ୍ୟାନମାଳା, ଏଥିରୁ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ୧୯୧୪ ଏବଂ ୧୯୧୬ ଭିତରେ ଲେଖା ହୋଇଥିଲା । ଅନ୍ୟଗୁଡ଼ିକରେ କୌଣସି ତାରିଖ ଦିଆହୋଇ ନ ଥିଲା, ମାତ୍ର ଖୁବ୍ ସମ୍ଭବ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ୧୯୨୦ ପୂର୍ବର ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ ।

ଆମର ଏହି ସ୍ଥାନ ଶରୀରର ବିଶ୍ୱାଶୀଳତାଗୁଡ଼ିକ ସେତିକି ଅନ୍ଧଂ କେନ୍ଦ୍ରୀତ ହୋଇ ରହିଥିବ, ଆମର ଚେତନାକୁ ତାହାଠାରୁ ଅଲଗା କରି ରଖିବା ଏବଂ ଶରୀରକୁ କେବଳ ଏକ ଆଜ୍ଞାବଦ୍ଧ ପରି ଦେଖିବାକୁ ସେତିକି ନ୍ୟାୟସଙ୍ଗତ ଓ ଆବଶ୍ୟକ ହେବ । ସେତେବେଳେଯାଏ ଆମ ଶରୀରକୁ ଆମେ ଏପରି ଏକ ବସ୍ତୁ ଭଳି ଦେଖିବା, ଯାହାକୁକି ବାଟ ଦେଖାଇବାକୁ ପଡ଼ିବ, ମାର୍ଗଦର୍ଶନ କରିବ ଯାହାକୁ ନେଇଯିବାକୁ ପଡ଼ିବ ଏବଂ ବାଧ୍ୟ କରି ରଖିବାକୁ ହେବ । ଏହି ପାର୍ଥକ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ଦିବ୍ୟ ଶକ୍ତିସ୍ରୋତଗୁଡ଼ିକ ଲାଗି ଶୁଦ୍ଧଶୌଳ ହୋଇ ଆସୁଥିବା ଏବଂ ଆପଣାର ସନ୍ତାପିତ ବିଶ୍ୱାସଗୁଡ଼ିକରେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରକଟ କରି ପାରୁଥିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ, ଆମେ ସେହି ଶରୀରଟି ସହିତ ଦୃଢ଼ବୀର ଆପଣାକୁ ଏକାତ୍ର କରି ରଖିପାରିବା ଏବଂ ନିମିତ୍ତ ତଥା ପରମକର୍ତ୍ତାଙ୍କୁ ଅଭିନ୍ନ ବୋଲି ଅନୁଭବ ବି କରି ପାରିବା । ମାତ୍ର, ପୃଷ୍ଠି ସରକ୍ଷରେ ପ୍ରୟୋଜନଟି ଦ୍ୱାରା ପ୍ରେରିତ ହୋଇ ବିଶ୍ୱାସକର୍ତ୍ତାର ଏହି ଉଭୟ ଗତି ପରସ୍ପରର ସହାବସ୍ଥିତ ହୋଇ ବିଦ୍ୟମାନ ରହିଥିବାରୁ, ଏହି ଦୁଇଟିଯାକ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ ଓ ଅନୁଭୂତିର ଏହି ଦୁଇଟିଯାକ ପଦ୍ଧତିକୁ ମଧ୍ୟ ପରସ୍ପରର ସହାବସ୍ଥିତ ହୋଇ ରହିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

୨୪ ଜୁଲାଇ, ୧୯୯୪

ଦିବ୍ୟ ପରମ ଛୋଟ ପାଖରେ ଆପଣାକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଏବଂ ଏକାନ୍ତ ଭାବରେ ସମର୍ପଣ କରିଦେବା ଦ୍ୱାରା ଆମ ସ୍ୱାଧୀନତା ସୃଷ୍ଟିର ଯଥାର୍ଥ ନୈଷ୍ୟକ୍ରିକତା କଦାପି ସମ୍ଭବ ହୋଇଯାଏ ନାହିଁ । ଏହି ସମର୍ପଣକୁ କେବଳ ଏକ ସମ୍ପୃକ୍ତ ବୋଲିବା କୁହାଯାଇ ପାରିବ । ପ୍ରାଣର ପ୍ରଭରେ ହେଉ ଅଥବା ସନ୍ତର ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଭୂମିରେ ହେଉ ପଛକେ, ଏହି ପାର୍ଥକ୍ୟ ପ୍ରାଣଟି ସହିତ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଏକାତ୍ରତା ଅର୍ଜନ କରିପାରିଲେ ବା ବରଂ ଯାବତୀୟ ଇନ୍ଦ୍ରିୟାନୁଭୂତି ତଥା ଶରୀରର ସକଳ ବିଶ୍ୱାଶୀଳତାର ଶରୀରରେ ଅବସ୍ଥିତ ରହିଥିବା ଦିବ୍ୟ ଆନନ୍ଦଟି ସହିତ ଏକାତ୍ର ହୋଇ ପାରିଲେ ଯାଇ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନୈଷ୍ୟକ୍ରିକତା ସମ୍ଭବ ହୋଇ ପାରିବ । ତାହା ଫଳରେ ଏପରି ସଫଳ ଯେ, ବିଚ୍ଛିନ୍ନତାରେ କେବଳ କୌଣସି ଗୋଟିଏ ଅନୁଭୂତିରୁ ଆନନ୍ଦ ନ ପାଇ ସେହିଟିରୁ ଆନନ୍ଦଲଭ କରିଥିବା ସମସ୍ତଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଆମେ ସେହି ଅନୁଭୂତିଟିରୁମେ ଅବସ୍ଥାନ କରିପାରିବା । ତା'ପରେ ବ୍ୟକ୍ତି-ପ୍ରାଣର ଆଉ ଅଲଗା କୌଣସି ଅଂଶ ନ ଥିବ; ମାତ୍ର ଚତୁର୍ପରିକ୍ତିରେ ଏକାଧାରରେ ନୈଷ୍ୟକ୍ରିକ ଏବଂ ସଚେତନ ହୋଇ କେବଳ ଏକ ଶକ୍ତିବସ୍ତୁ ରହିଥିବ, ଯାହାକି ଅନୁଭୂତିସମର୍ଥ ଯାବତୀୟ ଇନ୍ଦ୍ରିୟରେ ଆପଣାକୁ ପ୍ରକଟ କରିଦେଇ ପାରୁଥିବ ।

ଉଦାହରଣସ୍ୱରୂପ, ଟଙ୍କୁଟିଆ ହୋଇ ଅଥବା ପୂର୍ଣ୍ଣ ସମଞ୍ଜସତା ଅର୍ଜନ କରିଥିବା ଜଣେ ସଂତୀକ୍ଷ ସହିତ ଏକତ୍ର ମନୁଷ୍ୟବସନ୍ତର କୌଣସି ହସ୍ତକ୍ଷେପ ଦ୍ୱାରା

ଦୃଷ୍ଟି ହୋଇଯାଇ ନ ଥିବା କୃତ୍ରିମ କାହାର ପାଦ ପଡ଼ିଥିବା ବା ହୁଏତ ଆଦୌ କାହାର ପାଦ ପଡ଼ି ନ ଥିବା ଗ୍ରାମପଥରେ ଚାଲି ଯାଉଥିବା ସମୟରେ ଆମେ ଯେଉଁ ଅନୁଭୂତିଟି ଲଭି କରିଥାଉ, ସେଥିରେ ଏକ ସୁମଧୁର ଏବଂ ସୁଗନ୍ଧର ସ୍ୱପ୍ନ ଆନନ୍ଦ ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ ହୋଇ ରହିଥାଏ । ସେଠାରେ ବିସ୍ମୟା ପ୍ରକୃତି ଶାନ୍ତଭାବରେ ବିସ୍ତାରିତ ହୋଇ ରହିଥାଏ, ସତେଥବା ଏକ ଅସ୍ୱପ୍ନା ପରି ବିଶୁଦ୍ଧ ହୋଇ ରହିଥାଏ, ଏକ ପ୍ରାର୍ଥନା ପରି ପବିତ୍ର ହୋଇ ରହିଥାଏ । ପର୍ବତଦେଶରେ, ଅରଣ୍ୟମାର୍ଗରେ କୌଣସି ସ୍ୱଚ୍ଛ ଝରଣାର କଳରେ ଅଯୋଜିତ ଭାବରେ ଚାଲି ଯାଉଥିବା ପଥଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ କୌଣସି ବହୁତୁର ପ୍ରସାରିତ ସମୁଦ୍ର ତଟରେ ଚାଲିଯାଉଥିବା ସମୟରେ ଆମେ ଠିକ୍ ସେହି ଆନନ୍ଦଟିକୁ ଅନୁଭବ କରିଥାଉ । ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମର ପ୍ରାଣ କେବଳ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିରହି ପ୍ରାଣ ହୋଇ ରହିଥାଏ, ସେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କେବଳ କେତୋଟି ବାହ୍ୟ ପରିବେଶ ବିଦ୍ୟମାନ ରହିଥିଲେ ଯାଇ ଆମେ ସେହି ଆନନ୍ଦଟିକୁ ଅନୁଭବ କରିଥାଉ । ମାତ୍ର, ଯେତେବେଳେ ପ୍ରାଣ ପ୍ରକୃତରେ ନୈର୍ବ୍ୟକ୍ତିକ ହୋଇ ପାରିଥାଏ, ସମଗ୍ର ବିଶ୍ୱ ମଧ୍ୟରେ ପରିବ୍ୟାପ୍ତ ଓ ପରିସ୍ଥିତ ହୋଇ ରହିଥାଏ, ସେତେବେଳେ ଯେତେ ଯେତେ ବ୍ୟକ୍ତି ଏହି ଆନନ୍ଦଟିକୁ ଅନୁଭବ କରୁଥାନ୍ତି, ଆମେ ସମସ୍ତଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସେହି ଆନନ୍ଦମୟ ଆନନ୍ଦଭୂତପଣ ହିଁ ବାସ କରୁଥାଉ । ସେତେବେଳେ ସେହି ଆନନ୍ଦଟିକୁ ଅନୁଭବ କରି ପାରିବା ଲାଗି କେତେକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଓ ବିଶେଷ ବାହ୍ୟ ପରିବେଶ ଦ୍ୱାରା ପରିବେଷିତ ହେବା ଲାଗି ଆଉ କୌଣସି ପ୍ରୟୋଜନ ନ ଥାଏ ।

ଆମର ସ୍ୱାୟତ୍ତତା ଭୂମିରେ ବି ଆମେ ସେତେବେଳେ ଯାବତୀୟ ପରିବେଶର ବନ୍ଦନରୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ମୁକ୍ତ ହୋଇ ରହିଥାଉ । ଆମେ ଯଥାର୍ଥ ବିମୋଚନର ଅଧିକାରୀ ହେଉ ।

୩୦ ଜୁଲାଇ, ୧୯୯୪

ମୁଁ ସେହି ତରଙ୍ଗଗୁଡ଼ିକର ସଙ୍ଗୀତକୁ ଶ୍ରବଣ କରୁଥିଲି ଏବଂ ତାହା ମୋତେ କେତେ କ'ଣ ବିସ୍ମୟ ବିସମ୍ଭରେ କେତେ କ'ଣ କହି ଚାଲି ଯାଉଥିଲା । ତାହା ମୋତେ ଜୀବନର ଆନନ୍ଦ ବିସମ୍ଭରେ କହିଥିଲା, ଗତିର ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ ବିସମ୍ଭରେ କେତେ କ'ଣ କହିବାରେ ଲାଗିଥିଲା । ହେ ସମୁଦ୍ର, ସତତ ନୟନ ହୋଇ ଶ୍ରୁତ ହେଉଥିବା ଏକ ଅଶେଷ ସଙ୍ଗୀତର ମଧ୍ୟଦେଇ ତୁମେ ମୋତେ ସୁନବାର ସକଳ ବସ୍ତୁକୁ ସତ୍ୟବସ୍ତୁରେ ପରିଣତ କରିଦେଇ ପାରୁଥିବା ଶ୍ରଦ୍ଧାର ସେହି ଶକ୍ତିର କଥାଟି କହିଦେଇ ଗଲା । ତୁମର ସେହି ଅଜୟ ନିୟାଣୀକତାର ମହମାଟି ବିସମ୍ଭରେ ତନ୍ତ୍ରା କରୁ କରୁ ମୁଁ ଏହି ବିଶ୍ୱକୁ ସେହି ସର୍ବୋଚ୍ଚ ପରମ ସତ୍ୟ ଅଭିମୁଖରେ ଧାବିତ କରି

ନେଉଥିବା ଅପ୍ରତିଶ୍ରୋଧ ଉର୍ମିଲାଳାକୁ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କରିବାକୁ ଲାଗିଲି । ଯେଉଁ ଶକ୍ତି ତୁମକୁ ଉତ୍ତେଜିତ କରିନେଉଛି ଏବଂ ତୁମର ଭୂମିସମ୍ପର୍କଟିକୁ ପଟ୍ଟାଭିଷେକ କରିଦେବାରେ ଲାଗିଛି, ତାହାକୁ ମୁଁ ପ୍ରକୃତରେ ଏହି ଜଗତଟିକୁ ତା'ର ଜଡ଼ତା ମଧ୍ୟରୁ ଉତ୍ତେଜିତ କରି ନେଉଥିବା ଏବଂ ତାହାର ମଧ୍ୟରେ ସେହି ପରମ ଦିବ୍ୟସତ୍ତା ଲାଗି ଏକ ଅଭିପ୍ରାୟକୁ ଜାଗୃତ କରି ଆଣୁଥିବା ଶକ୍ତିଟିର ସମବାଚୀ ବୋଲି କହିପାରିବି ।

ତା'ପରେ ଯେତେବେଳେ ସେହି ସମାବେଶ ମାରବତାଟି ମଧ୍ୟରେ ମୁଁ ତୁମକୁ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ କରିବାରେ ଲାଗିଥିଲି, ସେତେବେଳେ ତୁମେ ଆହୁରି ଅଧିକ ମାରବ ଭାବରେ କାନରେ ଆସି କଥା କହିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲ । ଯେଉଁ ଶାଶ୍ୱତ ପରମପ୍ରେମ ଯାବତୀୟ ଆକାର ମଧ୍ୟରେ କେବଳ ନିଜକୁ ଭଲ ପାଉଛି ଏବଂ ଯାବତୀୟ ବିସ୍ତାରିତତା ମଧ୍ୟରେ ଆପେ ଆପେ ଉଦ୍‌ଘାଟିତ ହୋଇ ଯାଉଛି ତୁମେ ମୋତେ ତାହାର ବିରୁଦ୍ଧ ରହୁଥିବା ବିପରୀତ କହିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲ । ଏହି ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ପରମ ପ୍ରେମ ମୋ' ଭିତରେ ପୁରୁଷ ଆତ୍ମସଜ୍ଜନ ହୋଇ ଅବସ୍ଥିତ ରହିଥିଲା, ମାତ୍ର ତୁମ ସହିତ ସେହି ସାକ୍ଷାତ୍ ହେବା ସମୟରେ ତାହା ଅସାଧାରଣ ଭାବରେ ପ୍ରଗାଢ଼ ହୋଇ ଆସିଲା, ବା ସମ୍ଭବତଃ ମୋ'ର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଅନୁଭବଟି ଅସାଧାରଣ ଭାବରେ ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ହେ ଶ୍ରଦ୍ଧାର ନିଧାନ ପରମ ପ୍ରଭୁ, ଏହି ଜଗତରେ ସର୍ବୋଚ୍ଚ କର୍ତ୍ତା, ତୁମେହି ସବୁକିଛିର ରୂପରେ ସର୍ବତ୍ର ବିଦ୍ୟମାନ ରହିଛ, ସବୁଟିକୁ ଅଧିକାର କରି ରହିଛ ଏବଂ ସବୁଟି ମଧ୍ୟରେ ତୁମେହି ଆନନ୍ଦବିଭେଦ ହୋଇ ରହିଛ । ତେବେ, ତୁମ ଶାଶ୍ୱତତାର ସେହି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ମୁହୂର୍ତ୍ତଟିରେ, ତୁମେହି କ'ଣ ଏପରି ଆହୁରି ନିକଟ ହୋଇ ଆମ ଉପରେ ଦୃଷ୍ଟିପାତ କରିବାକୁ ଲାଗିଲି ଯେ ଆମେ ପ୍ରେମର ଏହିଭଳି ଏକ ଅପୂର୍ବ ମହମା ମଧ୍ୟରେ ପୁଣ୍ୟବିଗ୍ରହୀତ ହୋଇ ରହିଗଲୁ ? ଅଥବା, ତୁମେ ଏପରି ଏକ ଲଜ୍ଜା ପ୍ରକାଶ କରୁଥିଲି ଯେ, ଏହି ନୟନ ଏବଂ ସର୍ବାଙ୍ଗ ସତ୍ତା ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁ ସ୍ୱାଦ୍ୱ ଅକ୍ଷୟ ନିମିତ୍ତ ଅବସ୍ଥାନ କରୁଛି, ତୁମେ ତାହାର ମାଧ୍ୟମରେ ଆହୁରି ଅଧିକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଭାବରେ ଓ ଆହୁରି ଅଧିକ ପରିପୁର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ, ଆହୁରି ଅଧିକ ପ୍ରଗାଢ଼ତା ଏବଂ ପରିଶୁଦ୍ଧତା ସହିତ ତୁମେ ଆପଣାର ସେହି ସତ୍ତାଗତ ଏବଂ ଆତ୍ମ-ପରିପ୍ରକାଶଗତ ଆନନ୍ଦଟିକୁ ଆସ୍ବାଦନ କରିବ ? ହଠାତ୍ ସବୁକିଛି ତୁମର ପରମସତ୍ୟର ବର୍ଣ୍ଣନାତ୍ମକ ଶୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ଉଦ୍‌ଭାସିତ ହୋଇ ଉଠିଲା, ଏବଂ ବ୍ୟକ୍ତିଗତତାର ଦର୍ପଣଟି ଉପରେ ତୁମେ ତୁମର ସେହି ଅନନ୍ତ ପ୍ରେମମୟ ସତ୍ତାର ଆତ୍ମଅଭିବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଯାବତୀୟ ବିଚିତ୍ର ଶକ୍ତି ଏବଂ ରଙ୍ଗକୁ ଆଖି ପ୍ରତିଫଳିତ କରିଦେବାରେ ଲାଗିଲି । ଦୁଃଖ ଏବଂ ଆନନ୍ଦାନୁଭୂତି ଏପରି ଏକ ଅପୂର୍ବ ଭାବବେଶ ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ମିଳିତ ଏବଂ ଏକଲୀନ ହୋଇଗଲେ ଯେ ତାହାର ସେହି ପ୍ରାଣୀ ମଧ୍ୟରେ ତାହା ସତେ ଯେପରି

ସମସ୍ତ ସତ୍ତ୍ୱଟିକୁ କୁଆଡ଼େ ବିଲୁପ୍ତ କରି ନେବାପରି ମନେ ହେଲା । ହଁ, ତାହା ଭୁମକୁ ପ୍ରକୃତରେ କେଡ଼େ ଭଲ ଭାବରେ ବୁଝି ପାରୁଥିଲା; ଭୁମ ନିଜରହି ଏହି ଯେଉଁ ଅଂଶଟିର ଏହି ଆକାଶଭୂତ ବସ୍ତୁଟିକୁ ମୁଁ ମୋ' ନିଜର ସତ୍ତ୍ୱ ବୋଲି କହୁଛି, ସେହି ଅବସ୍ଥାରଣୀୟ ମୁହୂର୍ତ୍ତଗୁଡ଼ିକରେ ତାହା କେଡ଼େ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଭାବରେ ଭୁମକୁ ଭଲ ପାଉ ନ ଥିଲା ! ଭାବନା ଏବଂ ଇନ୍ଦ୍ରିୟାନୁଭବର ଯାବତୀୟ ବାଧା ସେତେବେଳେ କୁଆଡ଼େ ଅନୁହୀତ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ଭୁମର ସେହି ଦିବ୍ୟ ବନ୍ଧିର ଉତ୍ତପ୍ରତାରେ କୁଆଡ଼େ ଉତ୍ସାହିତ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ଏବଂ, ସେତେବେଳେ ପ୍ରକୃତରେ ଭୂମେହିଁ ସକଳ ବସ୍ତୁରେ ଭୁମର ସେହି ଶାଶ୍ୱତ ଏବଂ ଅନନ୍ତ ଉପସ୍ଥିତିକୁ ନେଇ ଆନନ୍ଦମଗ୍ନ ହୋଇ ରହିଥିଲା । ଭୂମେହିଁ ଯାବତୀୟ ବିସ୍ତାର ଏବଂ ଯାବତୀୟ ପ୍ରତିରୋଧର ପରିଣତ ହୋଇଥିଲା, ଯାବତୀୟ ଇନ୍ଦ୍ରିୟାନୁଭବ ଏବଂ ଯାବତୀୟ ଭାବନାରେ ମଧ୍ୟ ପରିଣତ ହୋଇ ରହିଥିଲା । ଭୂମେହିଁ ପ୍ରେମିକ ଏବଂ ପ୍ରିୟଜନ ଉଭୟରେ ପରିଣତ ହୋଇଥିଲା, ତାତା ଏବଂ ଗ୍ରହଣକର୍ତ୍ତା ଉଭୟ ହୋଇ ରହିଥିଲା,—ଏକ ଅକ୍ଷୟ ଏବଂ ସତତଗଣିତଶୀଳ ସୌଷ୍ଠ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ଭୂମେ ଏହି ସବୁକିଛିରେ ପରିଣତ ହୋଇ ରହିଥିଲା ।

ମୁଁ ସେଇ ତରଙ୍ଗଗୁଡ଼ିକର ସଂଗୀତକୁ କାନପାତି ଶୁଣିବାରେ ଲାଗିଥିଲା,— ଏବଂ ସେହି ସଂଗୀତ ମୋ' କାନରେ କେତେ କ'ଣ ବସୁସ୍ୱର କଥାକୁ ଆସି କହି ଯାଉଥିଲା ।

ମାର୍ଚ୍ଚ ବା ଏପ୍ରିଲ, ୧୯୧୫

ନିଜ ଆଦର୍ଶର ଉପଲବ୍ଧି ସକାଶେ ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁହୂର୍ତ୍ତର ପରିତ୍ୟକ୍ତିକୁ ପରିତ୍ୟାଗ କରି ଶିଖିବା,—ସେମାନଙ୍କର ଏହି ନୟର ସମସ୍ତ ଜୀବନଟି ସର୍ବାଧିକ ପରିମାଣରେ ଫଳପ୍ରସୂ ହେଉ ବୋଲି ଯେଉଁମାନେ ଇଚ୍ଛା କରନ୍ତି, ତାହାକୁହିଁ ସେହିମାନଙ୍କ ଜୀବନର ଏକ ମହାନ୍ କଳା ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ ।

ଏହି ସମ୍ଭାରରେ ଅଗଣିତ ପ୍ରକାରର “ସଫଳ” ବ୍ୟକ୍ତି ଅଛନ୍ତି; କେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଭିତରେ ନିଜ ନିଜର ଆଦର୍ଶ ବିଷୟରେ କେତେ ଅଳ୍ପ ଅଥବା ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ଉଦାରତା, ଉଚ୍ଚ ଭାବନା, ଅନେକମୁଖିତା, ଶୁଦ୍ଧତା ଏବଂ ସ୍ୱସ୍ୱରତା ରହିଛି, ସେହି ଅନୁସାରେହିଁ ଆମେ ସେହି ପ୍ରକାରଗୁଡ଼ିକର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିଥାଉ । ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ହୁଏତ ଜିନିଷ ଉଠାଇ ନେଉଥିବା ଜଣେ ଚୋର ଭାବରେ “ସଫଳତା” ଲାଭ କରିପାରେ, ଆଉ ଜଣେ ସାରା ପୃଥିବୀର ଅଧୀଶ୍ୱର ହୁଏତବେଳେ “ସଫଳତା” ଲାଭ କରିପାରେ, ପୁଣି ଆଉକେହି ଜଣେ ଉପାଧ୍ୟାୟ ଯନ୍ତ୍ରାବଳୀ ସମ୍ପାଦକ ହୁଏତବେଳେ ମଧ୍ୟ

“ସଫଳତା” ଲାଭ କରିପାରେ । ଏହି ଦିନେଟିହାକ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଏଗୁଡ଼ିକ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ହୋଇ ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ, ଯେକୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଠାରେ ରହିଥିବା ଅଳ୍ପ ଅଥବା ବହୁତ ସଫୁର୍ତ୍ତି ତଥା ବ୍ୟାପକ ଆତ୍ମଦକ୍ଷତାହିଁ ତାହାର ସେହି “ସଫଳତା”କୁ ସମ୍ଭବ କରିଥାଏ ।

ଅନ୍ୟପକ୍ଷରେ, “ବିଫଳ” ହେବାର କେବଳ ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ମାର୍ଗ ବା ପ୍ରକାର ରହିଛି । ଏବଂ ସେଇଟି ବୃହତ୍ତମ ଏବଂ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ କ୍ଷମତାଶାଳୀ ବୁଦ୍ଧିମାନଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯେପରି ଘଟିଥାଏ, ସ୍ବଦ୍ରୁତମ ତଥା ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଅଳ୍ପ-ସମର୍ଥର କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ଘଟିଥାଏ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଉପସ୍ଥିତ ମୁହୂର୍ତ୍ତଟିର ଲଘୁସ୍ଥାନୁଭବଟିକୁ ସେମାନେ ଉପଲବ୍ଧି କରିବାକୁ ଲଜ୍ଜା କରୁଥିବା ଆଦର୍ଶଟି ସମକ୍ଷରେ ଗୌରବ ଏବଂ ଅଧୀନ କରି ରଖିପାରନ୍ତି ନାହିଁ; ସେହିମାନେହିଁ ବିଫଳ ହୋଇଥାନ୍ତି । ଆଦର୍ଶଟିର ପଥକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଲାଗି ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଯଥେଷ୍ଟ ବଳ ନ ଥାଏ, — ବ୍ୟାପ୍ତି ଏବଂ ବହୁମୁଖିତା ଦୃଷ୍ଟିରୁ ସମାନ ନ ହୋଇ ଥିଲେହେଁ ସମସ୍ତଙ୍କର କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେହି ଆଦର୍ଶର ସ୍ବଭାବଟି ଶିଷ୍ଟ ସମାନ ହୋଇ ରହିଥାଏ, — ଏବଂ ତେଣୁ ସେମାନଙ୍କର ଭାଗ୍ୟରେ ବିଫଳତାହିଁ ରହିଥାଏ ।

ଗୋଟିଏ ପାଖରେ ଆମେ ଏପରି ଗୋଟିଏ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ରଖିବା ଯିଏକି ତା’ ଜୀବନରେ ଯାହାକିଛି କଲେନା କରିଥିଲା, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ସେ ସଫୁର୍ତ୍ତି ଏବଂ ସଂକୋଚମ ଭାବରେ ଉପଲବ୍ଧି କରିପାରିଛି; ଏବଂ ଅନ୍ୟ ପାଖରେ ଆଉକଣେ ଏପରି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ରଖିବା, ଯିଏକି ଆପଣାର ଜୀବନରେ ଆଦୌ କିଛିହେଲେ ଉପଲବ୍ଧି କରିପାରି ନାହିଁ । ତେବେ ଏ ଦୁହିଁଙ୍କ ମଝିରେ ଆମକୁ ଅସୁମାର ପ୍ରକାରର କେତେ ନା କେତେ ମଧ୍ୟସ୍ତରୀୟ ମନୁଷ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ମିଳିବେ । ଏହି ମଧ୍ୟପରିସରଟି ମଧ୍ୟରେ ବି କେତେ ପ୍ରକାରର ଭେଦ ଆସି ଆମ ଆଖିରେ ପଡ଼ିବ; କାରଣ, କେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ତା’ର ଆଦର୍ଶଟିକୁ କେତେ ମାତ୍ରାରେ ଉପଲବ୍ଧି କରିଛି, କେବଳ ସେଇଥିରେ ଯେ ଏକ ପାର୍ଥକ୍ୟ ରହିଥିବ ତା’ ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ଖାସ୍ ଆଦର୍ଶଟିର କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ କେତେ ପ୍ରକାର ଗୁଣାତ୍ମକ ପାର୍ଥକ୍ୟ ବି ଅବଶ୍ୟ ରହିଥିବ । ଅନେକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ଅଭିଳାଷ କେବଳ ଭାବପ୍ରବଣ ଅଥବା ବୁଦ୍ଧିଗତ କେତେଟା ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଆହ୍ୱାନ ଅଥବା ବସ୍ତୁର ଅନୁଧ୍ୟାବନରେ ତପ୍ତର ହୋଇ ରହିଥାଏ । ଅନ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ସମ୍ମୁଖରେ ହୃଦୟ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଅଧିକ ସାଧାରଣ, ଅଧିକ ସାମୁହିକ ତଥା ଉଚ୍ଚତର ଲକ୍ଷ୍ୟମାନ ରହିଥାଏ; ଏବଂ ତଥାପି ଆହୁରି ଅନ୍ୟମାନେ ବି ରହିଥାନ୍ତି ଯେଉଁମାନେ କି ସତେଅବା ଅତିମାନବିକ କୌଣସି ଅଭିଳାଷର ଅନୁଧ୍ୟାବନ କରୁଥାନ୍ତି । ଶାଶ୍ୱତ ସତ୍ୟ, ଶାଶ୍ୱତ ଚେତନା ଏବଂ ଶାଶ୍ୱତ ଶାନ୍ତିର ମହିମାଗୁଡ଼ିକ ଆଡ଼କୁ ଉନ୍ମୋଚିତ ହୋଇ ରହିଥିବା ପର୍ଯ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକୁ ସେମାନେ ଅଗ୍ରେହଣ କରିବାକୁ ଉଦ୍ୟମ

କରୁଥାନ୍ତି । ଆମେ ନିଜେ ଆପଣା ଲାଗି ଯେଉଁ ଲକ୍ଷ ଟିକୁ ଦାଢ଼ି ନେଇଛୁ, ଆମର ହୃଦୟମ ତଥା ଉତ୍ସର୍ଗଶକ୍ତି ସେ ତାହାର ବ୍ୟାପକତା ଏବଂ ଉଚ୍ଚତାଟିର ସମପରିମାଣ ଅବଶ୍ୟ ହୋଇ ପାରୁଥିବା ଉଚିତ, ସେହି କଥାଟିକୁ ଆମେ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବୁଝି ପାରୁଥିବା ।

ଅଳ୍ପକମଠାରୁ ଉଚ୍ଚତମ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେକୌଣସି ସ୍ତରରେ ମଧ୍ୟ, ଆମେ ଖୁବ୍ କୃତଜ୍ଞତା କୌଣସି ଲକ୍ଷ୍ୟକୁ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କରିଥିବା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ସେତିକି ଆତ୍ମନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଏବଂ ଉତ୍ସର୍ଗ ଶକ୍ତି ଲାଗି ପ୍ରକୃତରେ ସମର୍ଥ ହେଉଛି ଏବଂ ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ ତାହାର ସେହି ଲକ୍ଷ୍ୟଟି ତା'ଠାରୁ ସାବିତ୍ରୀ ପ୍ରକାରର ତଥା ପ୍ରକୃତର ଯେତେଯେତେ ଉତ୍ସର୍ଗ ଏବଂ ତ୍ୟାଗ ଦାବି କରୁଛି, ଦୁଇଟି ମଧ୍ୟରେ ଏକ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭରସାମ୍ୟ ରହିଥିବାର ଦେଖିବାକୁ ପାଇଥାଉ ।

କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ଜୀବନ କ୍ଷେତ୍ର ଯେତେବେଳେ ଏହି ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଭରସାମ୍ୟଟିକୁ ସମ୍ଭବ କରିଦେଏ, ସେତିକିବେଳେହି ତାହାର ପାର୍ଥକ୍ୟ ଜୀବନରେ ଯଥାସମ୍ଭବ ଅଧିକ ଫଳପ୍ରସୂତା ମଧ୍ୟ ସମ୍ଭବ ହୋଇଥାଏ ।

୨୩ ଏପ୍ରିଲ, ୧୯୧୫

ରୂମେ ବେଳେବେଳେ ମୋ'ର ସଗ୍ର ଭିତରେ ଏକ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ପ୍ରକୃତିତ କରିଦେଇ ଯାଅ । ସେହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ତା' ପାଇଁ ସବୁକିଛି ସମ୍ଭବ ବୋଲି ମନେ ହେଉଥାଏ; ଚରମତମ ଏବଂ ଉଚ୍ଚତମ ଉପଲବ୍ଧି ଗୁଡ଼ିକ ଯେପରି ସମ୍ଭବ ବୋଲି ମନେ ହେଉଥାଏ, ସବୁଠାରୁ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଓ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ସମ୍ଭବତ ହୋଇ ରହିଥିବା ଉପଲବ୍ଧି ଗୁଡ଼ିକ ବି ଠିକ୍ ସେହିପରି ସମ୍ଭବ ବୋଲି ବୋଧ ହେଉଥାଏ ।

ମାତ୍ର ଯେତେବେଳେ ସେହି ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଶିଖାଟି ମୋ' ପାଖରେ ନଥାଏ, ସେତେବେଳେ ଏହି ସଗ୍ରଟି ସତେଅବା ଗୋଟାଏ ପାଇଁଶଗଦା ପରି ମନେ ହେଉଥାଏ । ଏବଂ ରୂମେ ସେହି ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଟିକୁ ଖୁବ୍ କୃତଜ୍ଞତା ପ୍ରକୃତିତ କରିଦେଇ ଯାଅ । ଏହି ଦୁଃଖ ଯନ୍ତ୍ରଣାକୁ ସୁରକ୍ଷିତ କରି ରଖିବାକୁ କ'ଣ ରୂମେ ଆଉ ସେପରି କରୁଥାଅ କି ?

ମନ ଭିତରୁ କେତେ କ'ଣ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଦ୍ଭାସିତ ହେବାରେ ଲାଗିଥାଏ; ମାତ୍ର ସମଗ୍ର ସଗ୍ରଟି ସବଦା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ରହିଥାଏ; ରୂମେ ତା' ଦ୍ଵାରା ଯେତିକି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଲଜ୍ଜା କରିବ, କେବଳ ସେତିକି ବ୍ୟଗତ ସିଏ ଆଉ କିଛି ହେଲେ ମାଗେ ନାହିଁ ।

ମାତ୍ର, ରୂମର ଉପସ୍ଥିତି ବ୍ୟତୀତ ସେ ସିଏ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦରିଦ୍ର ଏବଂ ଦୟାଳୁ, ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅନାବୃତ ଓ ଅଯୋଗ୍ୟ ହୋଇ ପଡ଼ି ରହିଥିବ, ସିଏ ସେକଥାକୁ ମଧ୍ୟ ଭଲ କରି ଜାଣିଥାଏ ।

ସିଏ ସବୁଦିନ କେବଳ ରୂମର ଉପସ୍ଥିତିରହି ଆବାହନ କରିବାରେ ଲାଗିଥାଏ, କେବଳ ତାହାର ଲାଗିଛି ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଥାଏ ।

୯ ଡିସେମ୍ବର, ୧୯୯୭

ଯେତେବେଳେ ସେହି ନୀରବତାର ଅବତରଣ ଘଟେ, ସେତିକିବେଳେହି ଅଗ୍ନିପ୍ରସାର ବଳି ପ୍ରଜ୍ଜ୍ୱଳିତ ହୋଇ ଉଠେ । ସେତେବେଳେ ସମସ୍ତ ଶବ୍ଦର ସେହି ଆଲୋକ ଦ୍ୱାରା ରଞ୍ଜିତ ହୋଇ ଉଠେ ଏବଂ ସେହି ଆଲୋକ ତଥା ଉତ୍ତପ୍ତ ମଧ୍ୟରେ ରୂପାନ୍ତରିତ ହେବାର ଏକ ଆନନ୍ଦମୟ ଆବେଶ ଆପଣାକୁ ଅନୁଭୂତ କରାଇ ଆଣୁଥାଏ । ସେତିକିବେଳେ ମୁଁ ସେହି ଦିବ୍ୟ ସୌଷ୍ଠ୍ୟର ଶାନ୍ତି ଏବଂ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସଂଗୀତଟିକୁ ଶୁଣିବାକୁ ପାଏ । ତାହା ଏକ ମଧୁର ଐକ୍ୟତା ନ ପରି ବାଜି ଉଠୁଥାଏ; ତାହା ପ୍ରାୟ ଶୁଦ୍ଧଗୋବର ହେଉ ନଥାଏ ସତ, ମାତ୍ର ତଥାପି ସେଥିରେ ଅନେକ ଶକ୍ତି ଭରି ରହିଥାଏ । ତା'ପରେ ସେହି ନୀରବତା ଆନ୍ତର ଅଧିକ ଗଭୀର ଏବଂ ପରିବ୍ୟାପ୍ତ ହୋଇ ପୁନର୍ବାର ଲେଉଟି ଆସେ; ହଁ, ତାହା ଏହି ପରିବ୍ୟାପ୍ତ ଅନନ୍ତ ପରିଧି ବ୍ୟାପ୍ତ ହେଇ ରହିଥାଏ । ଏବଂ ମୋର ସବୁ ସେତେବେଳେ କାଳ ଓ ଦେଶର ସକଳ ସୀମା ଅତିକ୍ରମ କରି ବ୍ୟାପ୍ତ ହୋଇ ରହିଥାଏ ।

ହେ ମୋ'ର ପ୍ରିୟ ପରମ ଦେବତା, ସକଳ-ମାଧୁର୍ଯ୍ୟମୟ ମୋ'ର ଭଗବାନ, ଏକ ଅପ୍ରତିରୋଧ୍ୟ ଉଚ୍ଛ୍ୱାସରେ ମୋର ସମଗ୍ର ସଂଗ୍ରାମି ରୂପର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କେବଳ ଏହି କଥାଟି କହି ଉଠୁଛି : “ମୁଁ ରୂମକୁ ଉଲ୍ଲସାଏ । ମୁଁ ରୂମକୁ ଉଲ୍ଲସାଏ ! ମୁଁ ରୂମକୁ ଉଲ୍ଲସାଏ ।”...ଏପରି ଏକ ପ୍ରେମାନୁସ୍ଥିତା ସହିତ ତାହା ସେହି କଥାଟିକୁ କହି ଉଠୁଛି, ଯାହାକୁ କି ଆଦୌ କୌଣସି ଶବ୍ଦ ଦେଇ ବଂଚୁ କରାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ସେହି ପ୍ରେମମୟ ସଂଘରତାଟି ମଧ୍ୟରେ ମନୁ ହୋଇ ରହି ମୋ'ର ସମଗ୍ର ସଂଗ୍ରାମ ପ୍ରଜ୍ଜ୍ୱଳିତ ହୋଇ ରହିଛି । କେବଳ, ଏତେ ଅଧିକ ସମୟରେ ନିଶ୍ଚୟ ହୋଇ ପଡ଼ୁଥିବା ଏବଂ ଏତେ ନିର୍ମମ ଭାବରେ ପ୍ରବଞ୍ଚିତ ହୋଇ ରହିଥିବା ମୋ'ର ହୃଦୟଟାହିଁ କାତର ଭାବରେ ଗୁଁ ଗୁଁ ହୋଇ କହୁଛି, “ମଣିଷ-ମାନେ ସାଧାରଣତଃ ଯାହା କରିଥାନ୍ତି, ତୁମେ ମଧ୍ୟ ଠିକ୍ ସେହିପରି କରିବ ନାହିଁ ତ ? ମୋର ଏହି ପ୍ରେମକୁ ତୁମେ ତୁମର ଅଯୋଗ୍ୟ ବୋଲି ମନେକରି ଅଥବା ତାହାକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶ୍ରଦ୍ଧାକଳ୍ପିତ ହେଉଛୁ ବୋଲି ପ୍ରତ୍ୟାଶ୍ୟାନ କରି ଦେବ ନାହିଁ ତ ?” ମୋ'ର ହୃଦୟଟା ସତେ କେଡ଼େ ସନ୍ଦେହ ! ସେହି ହୃଦୟ କ'ଣ ଏତିକି ବି

ଦେଖି ପାରୁ ନାହିଁ ଯେ ସେହି ପରମ ପ୍ରେମାସ୍ପଦହିଁ ତା' ଭିତରେ ରହି ସ୍ବୟଂ ଭଲ ପାଉଛନ୍ତି ଏବଂ ଏହି ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ଅଗ୍ନିଟିକୁ ଭଜନ ଦେଇ ପ୍ରଜ୍ଜ୍ୱଳିତ କରି ରଖିଛନ୍ତି ? ତେଣୁ ଆଉ ଆଦୌ କୌଣସି କାତରତା ନୁହେଁ, ଏହି ବୃଥା ସଙ୍କୋଚରେ ଆଉ ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରୟୋଜନ ନାହିଁ... ସମସ୍ତ ଅଗାଧ ସତେଥବା ଏକ ସ୍ବପ୍ନ ପରି ଉଭେଇ ଉଭେଇ ଚାଲିଯାଇଛି । କେବଳ ଏକ ଅସୁବିଧା ପରମବର୍ତ୍ତମାନର ମୁହୂର୍ତ୍ତହିଁ ବ୍ୟାପୀ ରହିଛି, ଯାହାକି ସେହି ଗଙ୍ଗାର ଓ ଉଦାର ଚରନ୍ତନତାକୁ ଦେଇ ଗଢ଼ା ହୋଇଛି ।...ହେ ମୋର ପରାଶ୍ରୟ ପରମ ପ୍ରଭୁ, ତୁମେହିଁ ମୋତେ ତୁମର ସେହି ବଳୀୟାର ଅଫତ ଏଡ଼େ କୋମଳ ବାହୁଦ୍ବୟର ଆଶ୍ରୟ ମଧ୍ୟରେ ଗ୍ରହଣ କରି ନେଇଛ, ଏବଂ, ତୁମର ସେହି ପରମ ଉତ୍ତମୟତା ବ୍ୟଗତ ମୋ' ପାଇଁ ଆଉ କେଉଁଠି କିଛି ହେଲେ ନାହିଁ !

କଳା ହେଉଛି ମନୁଷ୍ୟର ସ୍ବାୟତ୍ତତା ଭୂମିର ଶ୍ରୀ, ଏବଂ ଇନ୍ଦ୍ରିୟାନ୍ତୁତର ଆୟତନଟି ମଧ୍ୟରେ ଆପଣାକୁ ଗୌରବରୂପେ ବ୍ୟକ୍ତ କରି ରଖିଥିବା ସେହି ପରମ ଦୟାସାଗ୍ରାନ୍ତ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତ କରିବା ଲାଗି ଓ ତାଙ୍କର ସନ୍ଦେଶକୁ ବହନ କରି ଆଣିବା ଲାଗି ସେହି କଳା ଅଭିପ୍ରେତ ହୋଇ ରହିଛି ।

ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ ଅଭିପ୍ରାୟ କରି ରଖି କଳା ଆପଣାକୁ ବ୍ୟକ୍ତ କରୁଛି, କଳା ସେହିମାନଙ୍କ ସକାଶେହିଁ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ପରମସତ୍ତାଙ୍କ ସହିତ ଏକ ଅଧିକ ବନ୍ଧନମୁକ୍ତ ଏବଂ ଅଧିକ ପରିପୁର୍ଣ୍ଣ ସମ୍ମେଳନ ଓ ସମ୍ପର୍କସ୍ଥାପନର ଅବସର ଆଣି ଦେଇପାରିବା ଉଚିତ । ଯେତେବେଳେ ଆମର ସତ୍ତା ପ୍ରଣୟ ଏବଂ ଶାନ୍ତିପୁର୍ଣ୍ଣ ଅନନ୍ଦର ଏକ ପ୍ରାଚୁର୍ଯ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ବିକସିତ ହୋଇଥାଏ, ସେତିକିବେଳେହିଁ ଆମ ଚେତନା ଭିତରେ ଏହି ସର୍ବୋଚ୍ଚ ପରମସତ୍ତା ଆପଣାକୁ ପ୍ରକାଶ କରିଥାନ୍ତି ଏବଂ ତାହାର ଦ୍ବାରାହିଁ ତାଙ୍କ ସହିତ ସର୍ବପ୍ରଥମ ସମ୍ପର୍କଟି ଘଟିଥାଏ । ଯେତେ ଅଳ୍ପ ସମୟ ପାଇଁ ହେଉ ପଛକେ କଳାଟିର ଦର୍ଶନ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଟିକୁ ତାହା ଯେତେ ଯେତେ ଥର ଅନନ୍ତ ସହିତ ଏହି ସମ୍ପର୍କଟିକୁ ଆଣି ଦେଇଥାଏ, କଳା ସେତିକିଥରହିଁ ଆପଣାର ଲକ୍ଷ୍ୟଟିକୁ ସାଧନ କରୁଥାଏ; ସେତିକିବେଳେ ଯାଇ କଳାର ଅସଲ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ଚରତାର୍ଥ ହୁଏ ବୋଲି ବୁଝାଯାଇ ପାରିବ ।

ତେଣୁ, ଯେଉଁ କଳା ଶତାଦ୍ୱୀ ଶତାଦ୍ୱୀ ଧରି କୌଣସି ଏକ କାନ୍ଦର ପ୍ରାଣରେ ସ୍ବୟଂ କରୁଛି ଓ ତାହାକୁ ଆନନ୍ଦ ଦେଇ ଆସିଛି, ଆମେ ତାହାକୁ କଦାପି କିଛି ନୁହେଁ ବୋଲି କହି ଉଡ଼ାଇ ଦେଇ ପାରିବା ନାହିଁ, କାରଣ ତାହା ଅନ୍ତତଃ ଆତ୍ମିକ ଭାବରେ ବି ଆପଣାର ବ୍ରତଟିର ସାଧନ କରି ପାରିଛି,—ଯାହା ଅଭିବ୍ୟକ୍ତ ହେବାର ଉଚ୍ଚତା ତାହାକୁ ସେହି କଳା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଏବଂ ଅଳ୍ପବୟସ୍କ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତ କରିଦେଇ ପାରିଛି ।

କୌଣସି ଏକ ଜାତି ଏହି କଳାଟି ବା ସେହି କଳାଟି ଦ୍ଵାରା ଯେଉଁ ଆନନ୍ଦ ପାଇପାରୁଛନ୍ତି, ଆଉଗୋଟିଏ ଜାତିର ଅନୁଭୂତିମେଧଟି ସେହି ଆନନ୍ଦଟିକୁ ପାଇବା ଲାଗି କାହିଁକି ଏତେ ଆୟାସପାୟ ବୋଲି ମନେ କରୁଛନ୍ତି, ତାହାର କାରଣ ହେଉଛି ଯେ ଏହି ଦ୍ଵିତୀୟ ଜାତିର ସ୍ଵାସ୍ଥଗତ ସମ୍ପ୍ରାପ୍ତ ଭାବରେ ବଡ଼ ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ ଓ ସୀମାବଦ୍ଧ ହୋଇ ରହିଯାଇଛି । ଏପରି କି, ତାହାର ମନୋଗତ ସମ୍ପ୍ରାପ୍ତ ଆନ୍ତର ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ବି, ସତେଅବା ସ୍ଵାଦି ପ୍ରେରଣତ ଭାବରେ କେବଳ କୌଣସି ଗୋଟିଏ ବାଟରେହିଁ ପରମ ଦିବ୍ୟସମ୍ପ୍ରାପ୍ତ ପ୍ରହର ତଥା ଅନୁଭବ କରିପାରୁଛନ୍ତି, ଗ୍ରହଣ କରିବାର ଆଉ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଦ୍ଵାର ଦେଇ ତାକୁ ସୀମାର କରିବା ଲାଗି ତାହା ସତେଅବା ଏକାନ୍ତ ଅପ୍ରତିରୋଧ ଭାବରେ ଏକ କୁଣ୍ଠାହିଁ ଅନୁଭବ କରୁଛି ।

ବାରବାର କଥା କହୁଥିବା ଓ ଅନନ୍ତର ଚେତନାମୟତା ମଧ୍ୟରେ ଆପଣାର ସୀମାବଦ୍ଧତାଟିକୁ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରି ପାରୁଥିବା ଏହି ‘ମୁଁ’ ଟି ପ୍ରକୃତରେ କିଏ ? ତାହାକୁ ଆମେ ସଂକେତରେ ସେହି ଚିହ୍ନଟି ବୋଲି କହିପାରିବା, ଯେଉଁଠାରେ କି ସେହି ବିଶ୍ଵାସୀତ ପରମ ଇଚ୍ଛାଶକ୍ତି ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିର ଆଧାରରେ ସତେଜନ ଭାବରେ ଅବସ୍ଥାନ କରୁଛି, ଯେପରି କି ତାହା ପୃଥିବୀରୁ ଶାନ୍ତ ଆପଣାର ନିମିତ୍ତଟି ମଧ୍ୟଦେଇ ଆପଣାକୁ ପ୍ରକାଶିତ କରିଆଣି ପାରିବ । ଆମେ ସଂକେତରେ ତାହାକୁ ସ୍ଵାସ୍ଥାଙ୍କର ନିମିତ୍ତ ଏବଂ ଭାବନା ଏହି ଦୁଇଟି ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିବା ଏକ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ଭୂମି ବୋଲି କହି ପାରିବା, ଅଲ୍ପବହୁତ କୁଶଳତା ଅର୍ଜନ କରିଥିବା ଏକ ଆଧାର ବୋଲି କହି ପାରିବା । ସେହି ‘ମୁଁ’ ଯେ ବିଶ୍ଵସ୍ଥିର ବର୍ତ୍ତମାନ ରୂପଟିଠାରୁ — ଏହି ବାହ୍ୟାକୃତି, ଶରୀର, ପରିବେଶମାନ, ଶିକ୍ଷା ଓ ସାବିତ୍ରୀୟ ଇନ୍ଦ୍ରିୟାନୁଭବଠାରୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ହୋଇ ରହିଛି, ସେକଥାଟିକୁ ତାହା ଭଲ କରି ଜାଣିଛି । ଆପଣାକୁ ତାହା କେବଳ ସେହି ପରମ ସର୍ବଭୂତକରହିଁ ଏକ ଅଜୀଭୂତ ଉପାଦାନ ବୋଲି ଜାଣିଛି, ଏହି ବିରୁଦ୍ଧବିର ଏକ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ରତା ଅଂଶ ବୋଲି ଜାଣିଛି । ଏକ ଅସ୍ଥିତ ହୁସାବରେ ତାହାର ଜୀବନକାଳଟି ବିଶ୍ଵର ଜୀବନକାଳ ସହିତ ଏକାଙ୍ଗୀ ହୋଇ ରହିଛି ଏବଂ ତାହାର ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳ ହୋଇ ମଧ୍ୟ ରହିଛି । ତାହା ଏହି କଥାଟିକୁ ଭଲକରି ଜାଣିଛି ଯେ ‘ମୁଁ’ ରୂପେ ପ୍ରକଟ ହୋଇ ନ ଥିବା କେବଳ ଏକ ପରମତତ୍ତ୍ଵହିଁ ଏହି ଅଧୀନସ୍ଥତାରୁ ସ୍ଵାଧୀନ ହୋଇ ରହିପାରିବ, ଶାଶ୍ଵତକାଳ ଲାଗି ଅବସ୍ଥାନ କରିପାରିବ । ଏହି “ମୁଁ” ଖୁବ୍ ଭଲ କରି ଜାଣିଛି ଯେ, ଯେଉଁ ପରମତତ୍ତ୍ଵ ବିପ୍ଳବରେ ସିଏ ଆଦୌ କୌଣସି ଚିନ୍ତାହିଁ କରି ପାରିବ ନାହିଁ, ତାହା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ତାଙ୍କରହିଁ ଅଧୀନ ହୋଇ ରହିଛି, ତାଙ୍କର ଦ୍ଵାରାହିଁ ଗତିଶୀଳ ହୋଇ ପାରୁଛି, ତେଣୁ ସେ “ମୁଁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି” ବୋଲି କେବେହେଲେ କହୁ ନାହିଁ, କେବଳ “ମୋତେ ଇଚ୍ଛା କରିବାକୁ ହେଉଛି” ବା “ମୋ’ର ମାଧ୍ୟମରେ

ଏହି ଇଚ୍ଛାଟି ବ୍ୟକ୍ତ କରା ହେଉଛି” ବୋଲୁଛି କହୁଛି । ଏବଂ, ତା’ର ନୟନ ଯନ୍ତ୍ରଟିର ପରମନୟାମକ ହୋଇ ରହିଥିବା ନିଜର ସେହି ଚରନ୍ତନ ପ୍ରଭାଙ୍କର ଅଧୀନ ହୋଇ ରହି, ତା’ ଲାଗି ଅଭିପ୍ରେତ ହୋଇ ରହିଥିବା କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ ଶେଷ କରି ତାକୁ ଯେ ଏଠାରୁ ଅବଶ୍ୟ ବିଦାୟ ନେଇ ଯିବାକୁ ପଡ଼ିବ, ସେହି କଥାଟିକୁ ଭଲ କରି ଜାଣି ସିଏ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆନନ୍ଦର ସହିତ ସେହି କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ ସାଧନ କରିବାରେ ଲାଗିଛି । ସେଇଟିକୁ ଶୀଘ୍ର ସାରିଦେବ ବୋଲି ତା’ ଭିତରେ ଆଦୌ କୌଣସି ଅଧୀରତା ନାହିଁ, କିଂବା, ସେହି କାର୍ଯ୍ୟଟିର ସାଧନାକୁ ଜାଣିଶୁଣି ବିଳମ୍ବିତ କରିବା ଲାଗି ମଧ୍ୟ ତା’ର ଆଦୌ କୌଣସି ବାସନା ନାହିଁ ।

ପଞ୍ଚମ ଭାଗ

ଟିପ୍ପଣୀ ଓ ଚିନ୍ତନ

(ଏଇଟି ଏହି ଶୀର୍ଷକରେ ମାଆଙ୍କର ପାଣ୍ଡୁଲିପିଗୁଡ଼ିକ ଭରସା ମିଳିଥିଲା ।)

ବିଶ୍ୱରଙ୍ଗ ଆଡ଼କୁ

ଆରୋହଣ କରିଯିବାର ରହସ୍ୟ

ଇତିହାସର ଘଟନାଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ବିଶ୍ୱର କର ପାରିବାକୁ ହେଲେ ସର୍ବଦା କ୍ଷୁଦ୍ର ଦୂରତାର ପ୍ରୟୋଜନ ହୋଇଥାଏ; ଠିକ୍ ସେହିପରି ଭାବରେ, ଯଦି ଆମେ ଐହୁକ ଯାବତ୍ତାୟ ଘଟନାପ୍ରତିଭାସରୁ ଯଥେଷ୍ଟ ଉଦ୍ଧୃତ ଉଠିବାର କଳାଟିକୁ ଜାଣିଥବା, ତେବେ ଆମେ ଏହି ପାଞ୍ଚିବ ଜୀବନଟି ବିଷୟରେ ମଧ୍ୟ ଏକ ସମସ୍ତ ଦୃଷ୍ଟି ଅର୍ଜନ କରିପାରିବା । ସେହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରୁ, ଏହି କଥାଟିକୁ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରିବା ବି ସହଜ ହୋଇଯିବ ଯେ ମାନବଜାତିର ଯାବତ୍ତାୟ ଉଦ୍ୟମ ଓ ପ୍ରୟାସ କେବଳ ସେହି ଗୋଟିଏ ଇନ୍ଦ୍ରେଣ୍ୟରେହିଁ ପରସ୍ପର ସହୃଦ ପଶ୍ଚିଲିତ ହେବା ମାର୍ଗ ଅଗ୍ରସର ହେବାରେ ଲାଗିଛି ।

ଏକଥାଟି ମଧ୍ୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସତ୍ୟ ଯେ, ସାମୁହିକ ଭାବରେ ହେଉ ବା ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବରେ ହେଉ, ସେହି ଲକ୍ଷ୍ୟଟିରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିବା ଲାଗି ନାନା ମନୁଷ୍ୟ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ନାନା ମାର୍ଗର ଅନୁସରଣ କରିଥାନ୍ତି । ସେଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ କେତେକ ମାର୍ଗ ଏତେଭଲ ଭାବରେ ଏତେବେଶୀ ଢଙ୍ଗ ଓ ମୋଡ଼ ମଧ୍ୟରେ ଗତି କରି ଯାଇଥାଏ ଯେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଦେଖିଲେ ଅନେକ ସମୟରେ ମନେହୁଏ, ସତେଯେପରି ସେହି ଲକ୍ଷ୍ୟର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ନ ହୋଇ ସେଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରକୃତରେ ତାହାର ଦୂରବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ଚାଲି ଯାଉଛନ୍ତି । ମାତ୍ର, ବସ୍ତୁତଃ ସରୁଯାକ ମାର୍ଗହିଁ ସେହି ଲକ୍ଷ୍ୟଟି ଆଡ଼କୁ ପଡ଼ିଥାନ୍ତି ; ସଚେତନ ଭାବରେ ହେଉ ଅଥବା ଅଚେତନ ଭାବରେ ହେଉ, ହୃଦର ସହୃଦ ହେଉ ଅଥବା ମନ୍ତ୍ରର ଭାବରେ ହେଉ, ସମସ୍ତେ କେବଳ ସେହି ଲକ୍ଷ୍ୟଟିରହିଁ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହେଉଛନ୍ତି ।

ତେବେ ସେହି ଲକ୍ଷ୍ୟଟି ପ୍ରକୃତରେ କ'ଣ ?

ମନୁଷ୍ୟର ଜୀବନରେ ଯାହା ଲକ୍ଷ୍ୟ ହୋଇ ରହୁଛି ଓ ଏହି ବିଶ୍ୱଜଗତରେ ସିଏ ଯେଉଁ ବ୍ରତଟିକୁ ଗ୍ରହଣ କରି ଅଗ୍ରସର ହେଉଛି, ସେହି ଲକ୍ଷ୍ୟଟି ତାହାଠାରୁ ଆଦୌ ଭିନ୍ନ ନୁହେଁ ।

ସେହି ଲକ୍ଷ୍ୟଟି ହେଉଛି : “ରୂମେ ଯେଉଁ ନାମଟି ଦେଇ ତାକୁ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛ, ସେହି ନାମଟି ଦେଇ ତାକୁ ବର୍ଣ୍ଣନା କରି ପଛକେ,

ଉପଲବ୍ଧି ଅର୍ଜନ କରିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ତାଙ୍କୁ ସକଳ ନାମର ପରମ ଆକାର ବୋଲି କହିଥାନ୍ତି ।”

ତୀନାମାନଙ୍କର ତାତ୍ତ୍ୱ, ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କର ବ୍ରହ୍ମ, ବୌଦ୍ଧମାନଙ୍କର ଧର୍ମ, ହର୍ମେସ୍‌ଙ୍କର ମଙ୍ଗଳ,—ଇନ୍ଦ୍ରାମାନଙ୍କର ପରମ୍ପରାରେ ଯାହାକୁ ଆଦୌ କୌଣସି ନାମରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ ବୋଲି କୁହାଯାଇଛି, ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣାନାମାନଙ୍କର ଇଶ୍ୱର, ମୁସଲମାନମାନଙ୍କର ଆଲ୍ଲା ଓ କଡ଼ବାଦୀମାନେ ଯାହାକୁ ପରମ ନ୍ୟାୟ ଏବଂ ପରମ ସତ୍ୟ ବୋଲି କହିନ୍ତି,—ଏହି ସବୁଯାକ ହେଉଛନ୍ତି ସେଇ !

ସେହି ପରମ ତତ୍ତ୍ୱ ବିଷୟରେ ସଚେତନ ହେବା,—ତାହାହିଁ ମନୁଷ୍ୟଜାତନର ଲକ୍ଷ୍ୟ ।

ତାହାକୁହିଁ ପ୍ରକାଶିତ କରିବା ହେଉଛି ମନୁଷ୍ୟଜୀବନର ବ୍ରତ ।

ପୃଥିବୀର ସକଳ ଧର୍ମ, ସବୁ ମହାପୁରୁଷଙ୍କର ଯାବତୀୟ ଉପଦେଶ ଓ ଶିକ୍ଷା,—ଏଗୁଡ଼ିକ କେବଳ ସେହି ଲକ୍ଷ୍ୟଟିରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିବା ଲାଗି ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ମାର୍ଗ ବୋଲି କୁହାଯିବ ।

ସେହି ମାର୍ଗଗୁଡ଼ିକୁ ଆମେ ତିନି ପ୍ରଧାନ ଶ୍ରେଣୀରେ ବିଭକ୍ତ କରି ପାରିବା ।

ପ୍ରଥମ ମାର୍ଗଟି ହେଉଛି ବୁଦ୍ଧିର ମାର୍ଗ : ସତ୍ୟପ୍ରତି ଶୁଦ୍ଧା, ସେହି ଅଦ୍ୱିତୀୟ ପରମନିତ୍ୟତାଙ୍କର ଅନୁପ୍ରାଣ ।

ବିବେକ, ଅଧ୍ୟୟନ, ମନନ, ବିଶ୍ଳେଷଣ, ଭବନାର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଏବଂ ସଙ୍କେତାବଳୀର ଦ୍ୱାରା ଆମେ ବିଚ୍ଛେଦ ବ୍ୟକ୍ତିବୋଧର ସକଳ ମାୟାକୁ କାଟିଦେଇ ପାରିବା । ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ଉପାଦାନଟି ଭିତରେ ପରମାତ୍ମଗୁଡ଼ିକର ଏହି ପୂର୍ଣ୍ଣନ ଯେ ପ୍ରକୃତରେ ଏକ ପ୍ରତିରୂପ ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କିଛି ନୁହେଁ, ତାହା ଯେ ଆକାଶର ଏକ ଘନାଭୂତ ଅବସ୍ଥା ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କିଛି ନୁହେଁ, ଆମେ ସେହି ସତ୍ୟଟିକୁ ଆବିଷ୍କାର କରି ପାରିବା ।

ଆମେ ଯେତେବେଳେ ‘ମୁଁ ନଜେ’ ବୋଲି କହୁ, ସେତେବେଳେ ଏହା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକୃତରେ କ’ଣ କହିଥାଉ ? ତଦ୍ୱାରା ଆମେ କ’ଣ ଆମର ଏହି ଶରୀରକୁ ବୁଝିଥାଉ ? ଆମର ଇନ୍ଦ୍ରିୟାନୁଭବ ଅଥବା ସଙ୍କେତଗୁଡ଼ିକୁ ବୁଝିଥାଉ ? ବା ଭବନାଗୁଡ଼ିକୁ ବୁଝିଥାଉ ? ଏଗୁଡ଼ିକର କାହାଣୀ ହେଲେ ଆଦୌ କୌଣସି ସ୍ୱାଧିତ୍ୱ ନାହିଁ । ସତ୍ତ୍ୱର ଏହି ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ରୂପାୟତନ ମଧ୍ୟରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇ ରହିଥିବା ଏକ ତଠୋର ନିୟମବଦ୍ଧ ନିୟନ୍ତ୍ରଣବାଦରୁହିଁ ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆମକୁ ଏକ ଅବିଚ୍ଛେଦନୀୟ ବୋଧ ହୋଇଥାଏ । ଏବଂ, ନିୟନ୍ତ୍ରଣାଧୀନତାର ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ

ସମାନ ସଂଖ୍ୟକ ବାହ୍ୟ ତଥା ଅନ୍ତର୍ଗତ ସାଧନା ସଂକଳ୍ପ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାରେ ଲାଗି ଥାନ୍ତି । ତେବେ, ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଏପରି ଏକ ଆତ୍ମସଂଗ୍ରାହ ଉପାଦାନ କେଉଁଠି ରହିଛି, ଯାହାକି ଏକ ସ୍ଥାୟୀ ଉପାଦାନରୂପେ ଅବସ୍ଥିତ ଅଛି, ଯାହାର ଏକ ସ୍ୱାତନ୍ତ୍ର୍ୟ ରହିଛି ଏବଂ ଯାହା ଅପରିବର୍ତ୍ତନୀୟ ହୋଇ ରହିଛି ? ସେହି ଅପରିବର୍ତ୍ତନୀୟ ସ୍ଥାୟୀ ବସ୍ତୁଟିର ସନ୍ଧାନ ଲାଭ କରିବାକୁ ହେଲେ ଆମକୁ ଗଣ୍ଡାରୁ ଆହୁରି ଅଧିକ ଗଣ୍ଡାରକୁ, ଆପେକ୍ଷିକତାରୁ ଆପେକ୍ଷିକତାକୁ,—କାରଣ ଏଠି ଯାହାକିରୁ ରୂପ ଗ୍ରହଣ କରି ରହିଛି, ସେଗୁଡ଼ିକୁ କେବଳ ଆପେକ୍ଷିକ ବୋଲିହିଁ କହିବାକୁ ହେବ,—ଅଗ୍ରସର ହୋଇଯିବାକୁ ପଡ଼ିବ, ଆମର ବୁଦ୍ଧି ଲାଗି ଅଭାବନୀୟ ହୋଇ ରହିଥିବା ସେହି ପରମ ଚତୁର୍ଥ ପାଖରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମକୁ ଆଗକୁ ଆଗକୁ ଯିବାକୁହିଁ ପଡ଼ୁଥିବ । ଆମର ସ୍ୱପ୍ନା ଦ୍ୱାରା ଆମେ କଦାପି ତାଙ୍କୁ ବର୍ଣ୍ଣନା କରି କହି ପାରିବା ନାହିଁ, ମାତ୍ର ତାଙ୍କ ସହିତ ଏକାତ୍ମକତା ଅର୍ଜନ କରି ଆମେ ତାଙ୍କୁ ନିଶ୍ଚୟ ଜାଣି ପାରିବା;—କାରଣ ଆମ ନିଜ ଭିତରେହିଁ ଆମେ ତାଙ୍କୁ ବହନ କରି ରହିଛୁ, ଆମ ସଂଗ୍ରାହ ସିଏ କେନ୍ଦ୍ର ଓ ଜୀବନ ପରି ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି ।

ଦ୍ୱିତୀୟ ମାର୍ଗଟି ହେଉଛି ଭଗବତ୍ପ୍ରେମର ମାର୍ଗ । ଯେଉଁମାନେ ଏକ ପୁରକର୍ମିତ ଧର୍ମବୋଧର ଅଧିକାରୀ ହୋଇ ପାରିଛନ୍ତି, ସେମାନେ ଏହି ମାର୍ଗଟିର ଆଚରଣ କରିପାରିବେ ।

ଏକ ସମସ୍ତ ଉଦ୍‌ଭାସ ଏବଂ ଉଦ୍‌ଘାଟନର ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବସ୍ତୁରେ ଆମେ ଯେଉଁ ଦିବ୍ୟ ପରମୋପାଦାନଟି ରହିଥିବାର ଅନୁଭବ କରିଛୁ, ତାହାରି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଏକ ଅଭ୍ୟାସ ।

ତା'ପରେ ଏହି ପରମୋପାଦାନ ପାଖରେ ଆପଣାକୁ ଉତ୍ସର୍ଗ କରିଦେବା, ସେହି ଶାଶ୍ୱତ ପରମବିଧାନ ପାଖରେ ଆପଣାକୁ ନେଇ ସମର୍ପିଦେବା, ପ୍ରତ୍ୟେକ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଆପଣାର ଯାବତୀୟ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଆପଣାକୁ ସମସ୍ତ ଭାବରେ ଦାନ କରିଦେବା । ନିଜକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ସମର୍ପିତ କରି ରଖିବା : ଏହି ଅବସ୍ଥାରେ ନିଜକୁ କେବଳ ଏକ ପୂର୍ଣ୍ଣସମ୍ମତ ଯନ୍ତ୍ରରେ ପରିଣତ କରିରଖିବା, ସେହି ସଂକୋଚ ପରମ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ନିଜକୁ ଜଣେ ବିଶୁଦ୍ଧ ଭୂତ୍ୟରେ ପରିଣତ କରି ରଖିବା । ଏହି ପ୍ରେମ ଆମ ଭିତରେ ଏପରି ପରିପୁର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ରହିଥିବ ଯେ, ସେହି ଅଦ୍ୱିତୀୟ ପରମନିଦାନଙ୍କ ବ୍ୟଞ୍ଜିତ ଅନ୍ୟ ସବୁକିଛିରୁ ଆମେ ସ୍ୱଭାବତଃ ନିରାସକ୍ତ ହୋଇ ରହିଥିବା, କେବଳ ତାଙ୍କର ଉପରେହିଁ ଆପଣାକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣତା ସମ୍ପର୍କିତ କରି ରଖିଥିବା ।

“ମାତ୍ର, ତାହାଠାରୁ ଆହୁରି ଅଧିକ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ବକୁ ଯାଇପାରିବା ମଧ୍ୟ କଦାପି ଅସମ୍ଭବ ନୁହେଁ, କାରଣ ଯିଏ ଭଲ ପାଉଥାଏ ଓ ଯେଉଁ ପରମ ଆସ୍ଥତଟିକୁ ସେ ଭଲ ପାଉଥାଏ, ଦୁଇଟି ମଧ୍ୟରେ ସେହି ଭଲ ପାଇବାହିଁ ଏକ ଆବରଣ ପରି ହୋଇ ରହିଥାଏ ।”

ତେଣୁ, ତା’ପରେ ଏକାୟତା-ଅର୍ଜନ ।

ତୃତୀୟ ମାର୍ଗ—ମନୁଷ୍ୟଜାତି ପ୍ରତି ଶ୍ରଦ୍ଧା ।

ଏକ ସ୍ପଷ୍ଟ ଜୀବନଦୃଷ୍ଟିର ପରିଣାମ ସ୍ବରୂପ, ମନୁଷ୍ୟଜାତି ଯେ କେତେ ଉନ୍ନତ ଭାବରେ କେତେ ଦୁଃଖ ଭିତରେ ସନ୍ତପ୍ତ ହୋଇ ରହିଛି, ତାହାକୁହିଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଖରା ଭାବରେ ଅନୁଭବ କରିପାରିବା ଫଳରେ, ଏହି ଦୁଃଖର ନିରାକରଣ କରିବା ଲାଗି ଆପଣାକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଉତ୍ସର୍ଗ କରିଦେବାକୁ ଭିତରୁ ଏକ ସକଳ୍ପ ଜାଗୁଚି ହୋଇଥାଏ ।

ଯେତେ ଅଳ୍ପ ମାତ୍ରାରେ ହେଉ ପଛକେ, ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ସହାୟତା କରି ପାରିବାକୁ ଆପଣାର ସକଳ ଭାବନା, ସକଳ ଶକ୍ତି ଏବଂ ସକଳ ହିସ୍ତାଶୀଳତାକୁ ଉଦ୍‌ଘୃଷ୍ଟ କରିରଖିବା ଓ ସେହି ପ୍ରତିଯୁକ୍ତି ମଧ୍ୟରେ ଆପଣାର ସବୁକିଛିକୁ ଗୌଣ ବା ବିସ୍ମୃତ କରିରଖିବା ।

“ଅନୁକମ୍ପା ଦ୍ବାରା ପ୍ରେରଣ ଏବଂ ଉଦ୍‌ବେଳିତ ହେଉଥିବା ଏକ ଦୃଢ଼ତାରେ ତୁମେ ଯନ୍ତ୍ରଣାବିଘ୍ନ ଏହି ସଂସାର ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରବେଶ କରିବ, ସେହି ସଂସାରର ଶିକ୍ଷାଦାତା ହୋଇ ରହିବ, ଏବଂ, ଯେଉଁଠାରେହିଁ ଅଜ୍ଞାନର ଅନ୍ଧକାର ଆଧିପତ୍ୟ ବିସ୍ତାର କରି ରହିଥିବ, ସେଠାରେ ତୁମେ ପ୍ରାପ୍ତିପତି ଏ ଜାଲିଦେବ ।”

ଗୁରୋଟି ବିଭିନ୍ନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମାନବଜାତି ଲାଗି ଆପଣାକୁ ଉତ୍ସର୍ଗ କରି ରଖିବାର ଏହି ସକଳ୍ପ ଆପଣାକୁ ବ୍ୟକ୍ତ କରି ଆଣିଥାଏ । ଅର୍ଥାତ୍ ତୁମେ ଗୁରୋଟି ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରେ ଆପଣାକୁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଲାଗି ଉତ୍ସର୍ଗ କରିପାରିବ :

ତୁମେ କୌଣସି ବସ୍ତୁର ଦାନ କରିପାରିବ । ବୁଦ୍ଧିକ୍ଷେତ୍ରରେ ବି ଦାନ କରିପାରିବ । ଅର୍ଥାତ୍ ଜ୍ଞାନଦାନ ବି କରିପାରିବ । ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ସ୍ତରରେ, ତୁମେ ସୌପମ୍ୟ, ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ ହୃଦୋପଯୁକ୍ତା ଆଣି ଦେଇପାରିବ । ଏବଂ ସେହି ସମସ୍ତ ଓ ପୁର୍ଣ୍ଣଦାନଟିକୁ ମଧ୍ୟ କରିପାରିବ, ଅର୍ଥାତ୍ ତୁମେ ଏକ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ହୋଇ ରହିପାରିବ । ମାତ୍ର, ଯେଉଁମାନେ ଦିନେଟିଯାକ ମାର୍ଗରହିଁ ଅନୁସରଣ କରି ପାରିଛନ୍ତି, ବିକାଶଲଭର ତଥା ସେହି ଚିରନ୍ତନ ପରମ-ତତ୍ତ୍ବର ସଚେତନତା ଲାଭ କରିବାର ଦିନେଟିଯାକ ପଥର ଯେଉଁମାନେ ନିଜ

ଭିତରେ ଏକ ସମନ୍ୱୟ ସାଧନ କରିପାରିଛନ୍ତି, କେବଳ ସେହୁମାନେହିଁ ଏହି ଚରୁର୍ଥ
 ଦାନଟି ଲାଗି ସମର୍ଥ ହୋଇପାରିବେ । ତାହା ଏପରି ଏକ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ହୋଇ ରହି
 ପାରୁଥିବ, ଯାହାକି ନିଜ ବିଷୟରେ ଆଦୌ ସଚେତନ ହୋଇ ରହି ନ ଥିବ,
 ଯାହାକୁ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ସ୍ୱାଭାବିକପ୍ରକାର ଭାବରେହିଁ ଦେଖାଇ ପାରୁଥିବ; ସିଏ
 ସେହି ଭିତରୁ ଓ ଦିବ୍ୟ ପରମଚେତନା ମଧ୍ୟରେ ନିଜର ଜୀବନଟିକୁ ବଞ୍ଚିପାରୁଛି
 ବୋଲି ସେହିପରି ଗୋଟିଏ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଦେଖାଇ ପାରୁଥିବ ।

ଦୁଇଟି ସମାନ୍ତର ଗତିପଥ

ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିର ବିବର୍ତ୍ତନକ୍ରମରେ ଦୁଇଟି ପଥ ପରସ୍ପରର ସମାନ୍ତର ହୋଇ ରହିଥିବା ଉଚିତ । ଦୁଇଟି ଭିତରୁ କୌଣସି ଗୋଟିକ ଉପରେ ଆପଣାକୁ ସଂକେନ୍ଦ୍ରିତ କରି ରଖିପାରିବା ସକାଶେ ସିଏ ସାଧାରଣତଃ ଅନ୍ୟ ପଥଟି ପ୍ରତି ଅବହେଳା ପ୍ରଦର୍ଶନ କରୁଥିବାରୁହିଁ ତା'ର ଅଗ୍ରଗତି ପ୍ରକୃତରେ ଏପରି ଅଟେ ଯେ ଅଟକି ଯାଉଥାଏ ଏବଂ ଏପରି ଭାବସାମ୍ୟସ୍ଥାନ ହୋଇ ରହିଥାଏ ।

ଆମ ସତ୍ତ୍ୱକୁ ଗଠନ କରିଥିବା ସକଳ ଉପାଦାନଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ, ଜଡ଼-ଓ ଇନ୍ଦ୍ରିୟାନୁଭବ-ସ୍ତରର, ବୌଦ୍ଧିକ ତଥା ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ସବୁ ଉପାଦାନଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ସଚେତନ ହୋଇ ରହିବା ହେଉଛି ଗୋଟିଏ ପଥ । ଆମ ଭିତରେ ଯେଉଁ ଜୀବନଯନ୍ତ୍ର-ନିୟାନ୍ତ୍ରିତ ହୋଇ ରହିଛି, ତାହାର ସକଳ ପ୍ରକୃତି, ସକଳ ଗୁଣାତ୍ମକତା, ସାମର୍ଥ୍ୟ ଏବଂ ନାନା ବିଚିତ୍ର କାର୍ଯ୍ୟ ବିଷୟରେ ଆମର ସେଇଟି ସହଜ ପରିଚିତ ହୋଇ ରହିଥିବା ଉଚିତ । ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିରାପେକ୍ଷ ଭାବରେ, ଅର୍ଥାତ୍ ଭଲ ବା ମନ୍ଦ ବିଷୟରେ ଆଦୌ କୌଣସି ପୁଷ୍ପକଲ୍ପିତ ଧାରଣା ମନରେ ନ ରଖି, କେଉଁଟି ଆମ ଭିତରେ ରହିବା ଉଚିତ ଓ କେଉଁଟି ଦୃଶ୍ୟକୃତ ହେବା ଉଚିତ, କେଉଁଟିକୁ ଉତ୍ସାହିତ କରିବା ବା କେଉଁଟିକୁ ଦାବି ଦେବା ଉଚିତ, ସେବିଷୟରେ ଆଦୌ କୌଣସି ଚୂତାନ୍ତ, ଅଥବା ସ୍ୱମତ ପ୍ରଶୋଦ୍ଧିତ ବିଚାର ନ କରି (କାରଣ, ଆମର ଏହିସବୁ ବିଚାର ମଧ୍ୟରେ ଅନ୍ଧକାରୀତଃ ଏକ ସ୍ୱସ୍ତ ଦୃଷ୍ଟିର ଅଭାବ ରହିଥାଏ ।), ଆମର ତାହା ସହଜ ପରିଚିତ ରହିଥିବା ଉଚିତ । ଆମେ ପ୍ରକୃତରେ ଯାହା, ସେ ବିଷୟରେ ଆମର ଏକ ମୋହମୁକ୍ତ ଏବଂ ବାସ୍ତବ ଦୃଷ୍ଟି ରହିଥିବା ଉଚିତ । କାରଣ ତାହା ନ ହେଲେ ସେହି ଦୃଷ୍ଟି ଆଦୌ ଆନ୍ତରିକତାଯୁକ୍ତ ଏବଂ ସମସ୍ତ ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ଆମେ ଯେଉଁ ବିଶ୍ୱକଗତଟି ମଧ୍ୟରେ ବାସ କରୁଛୁ, ସେଇଟିକୁ ଆମକୁ ପରିପୁର୍ଣ୍ଣ ଚିକିତ୍ସିତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆବିଷ୍କାର କରି ଜାଣିବାକୁ ହେବ, ଏକ ପରିପୁର୍ଣ୍ଣ ମାନସିକ ନୈବ୍ୟକ୍ତିକତାର ବୈଜ୍ଞାନିକ ଦୃଷ୍ଟି ସହଜ, ଅର୍ଥାତ୍ କୌଣସି ପ୍ରକାର ପୁଷ୍ପକଲ୍ପିତ ବିଚାର ନ ରଖି ଆମକୁ ସେହି ଜଗତର ଅସ୍ପଷ୍ଟତାମ ଏବଂ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତାକୁ ଉପାଦାନଗୁଡ଼ିକ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବି ଜାଣିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ଆମେ ଯାହାକି ଚିନ୍ତା କରିବାକୁ ସମର୍ଥ ହେଉନା କାହିଁକି, ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ, ବିଶ୍ଳେଷଣ ଏବଂ ଆତ୍ମନିରୀକ୍ଷଣର କାର୍ଯ୍ୟଟି କଦାପି ଏକାବେଳେକେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ

ଯାଏ ନାହିଁ । ତେଣୁ, ସକଳ ପରିସ୍ଥିତିରେ, ଆମେ ସେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏ ପୃଥିବୀରେ ଏକ ସ୍ଥାନ ଶରୀର ଧାରଣ କରି ରହିବୁ, ଆମକୁ ସେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମେ ଧାରଣ କରି ରହିଥିବା ଏହି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଜଟିଳ ସୃଷ୍ଟି ବିଷୟରେ ସର୍ବଦା ଅଧ୍ୟୟନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ, ଯେପରିକି କି ଏହାର କୌଣସି ଗୋଟିଏ ଉପାଦାନ ମଧ୍ୟ ଆମର ଅଜ୍ଞାନ ହୋଇ ରହିବ ନାହିଁ ଏବଂ ତେଣୁ ଆମର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ବାହାରକୁ ମଧ୍ୟ କଦାପି ଚାଲିଯିବ ନାହିଁ । କାରଣ, ଆମେ ଯେତେକ ଜାଣିଛୁ, କେବଳ ତାହାର ଉପରେହିଁ ଆମର ଆଦୌ କୌଣସି ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ସମ୍ଭବ ହୋଇ ପାରିବ; ଏବଂ କେବଳ ଯାହା ଉପରେ ଆମର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ରହିଛି, କେବଳ ତାହାହିଁ ଆମର ଆଦେଶ ପାଳନ କରିବ ।

ଏହି ଅଲୋଚନା ଆମକୁ ଆମର ଦ୍ଵିତୀୟ ପରୀକ୍ଷାରେ ଆଣି ପହଞ୍ଚାଇ ଦେଉଛି, ଯାହାକି ପ୍ରଥମଟିର ସମାନ୍ତର ଏବଂ ସହାୟତା ହୋଇ ରହିଥିବା ଉଚିତ । ଏକଟି ହେଉଛି ଉତ୍ସର୍ଗର ପଥ : ଆମର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଅଧୀନରେ ରହିଥିବା ସକଳ ଉପାଦାନକୁ ଆମେ ସେହି ସର୍ବୋଚ୍ଚ ଏବଂ ଉନ୍ନତ ବ୍ୟାଧାନଟି ପାଖରେ ନେଇ ସମର୍ପଣ କରିଦେଉଥିବା, ତାହାକୁ ଆମେ ସର୍ବଦା ବାରବାର ସମର୍ପଣ କରିଦେବାରେ ଲାଗିଥିବା ।

ଆମର ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ଉପାଦାନ, ଯାହାକି ଆପଣା ବିଷୟରେ ସଚେତନ ହୋଇ ପାରିବୁ, ଆମର ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରକୃତି ଓ ପ୍ରତ୍ୟେକ ସାମାନ୍ୟ ଏକ ଶିଶୁମୁଲକ ପୁଣି ବିଶ୍ଵାସର ସହଜ ଆପଣାକୁ ନେଇ ସେହି ସୃଷ୍ଟିଗତ ଚରନ୍ତନ ପରମସ୍ତୁତିର ସାବ୍‌ଭୌମ ମାର୍ଗଦର୍ଶନ ପାଖରେ ସମର୍ପଣ କରିଦେଇ ପାରୁଥିବେ । ସେଇ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଶୃଙ୍ଖଳାବଦ୍ଧ କରିବେ, ସେଗୁଡ଼ିକର ଶ୍ରେଣୀବିଭାଗ କରିବେ ଏବଂ ଉଚିତ ମାର୍ଗରେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ କାମରେ ବି ଲାଗାଇବେ । ଯାହାକିଛୁ କାମରେ ଲାଗିବ ଓ ଯାହାକିଛୁ, କାମରେ ନ ଲାଗିବ, ସେହିଗୁଡ଼ିକୁ ଉତ୍ସାହୀତ କରାଯିବ ଓ ସେହିଗୁଡ଼ିକୁ ଅପସାରିତ କରାଇ ଦିଆଯିବ, ଏକମାତ୍ର ସେଇ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ପରିଚ୍ଛେଦାରୁ ଅଲଗା ଅଲଗା କରି ରଖିବେ । ଏବଂ, ଏଥିରେ ଭିନ୍ନମାତ୍ର ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ, ତାଙ୍କର ଚକ୍ଷୁରେ ସବୁକିଛିର ସମାନ ମୂଲ୍ୟ ରହିଥିବାରୁ, ସିଏ ସବୁଗୁଡ଼ିକୁହିଁ କାମରେ ଲାଗାଇ ପାରିବେ; କାରଣ ତାଙ୍କର ଦ୍ଵାରାହିଁ ସବୁକିଛିର ରୂପାନ୍ତର, ସନ୍ନୀପନ ଏବଂ ନବନିର୍ମାଣ ସମ୍ଭବ ହୋଇ ପାରିବ । ଯାହାକିଛୁ ତାଙ୍କ ବିଷୟରେ ସଚେତନତା ଲାଭ କରି ପାରିବ ଏବଂ ଆପଣାକୁ ତାଙ୍କର ପାଖରେ ସମର୍ପଣ କରିଦେଇ ପାରିବ, ତାହା ତାଙ୍କର ଦ୍ଵାରା ଗୃହୀତ ଓ ସ୍ଵୀକୃତିତ ହୋଇ ରହିଥିବ ଏବଂ ତେଣୁ କେବଳ ବାହ୍ୟ ଏବଂ ଏହି ମନୁଷ୍ୟଗୁଣାୟ ହୋଇ ରହିଥିବା ଭଲ ଆଉ ମନ ବିଷୟରେ ରହିଥିବା ଯାବତୀୟ ଧାରଣାର ଅନ୍ତତ ହୋଇ ରହିଥିବ ।

ଏହି ଦୁଇଟି କ୍ରିୟା ମଧ୍ୟରୁ ଯେ କୌଣସି ଗୋଟିଏ କ୍ରିୟା ବା ଗୋଟିଏ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣକୁ ଅନ୍ୟଟି ବ୍ୟାପକ କେବଳ ଅବସ୍ଥା ଏବଂ ଏକପାଖିଆ ବୋଲି କୁହାଯିବ । ଆପଣଙ୍କୁ ପରମ ସତ୍ୟମୟଙ୍କ ପାଖରେ ଏକାବେଳେକେ ନେଇ ଉତ୍ସର୍ଗ କରିଦେଲେହିଁ ତାହା କଦାପି ଯଥେଷ୍ଟ ହେବ ନାହିଁ । ଆମ ଭିତରେ ରହିଥିବା ସେହିସବୁ ଉପାଦାନ ସହଜ ଆମର କୌଣସି ପରିଚୟ ଘଟି ନାହିଁ ଏବଂ ସେହିଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଆମର ଆଦୌ କୌଣସି କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱ ବି ଆସି ନାହିଁ, ସେମାନେ ଆମର ଏହି ଉତ୍ସର୍ଗିତ ଲାଗି ଆଦୌ କୌଣସି ଅପେକ୍ଷା ରଖିବେ ନାହିଁ ଏବଂ ତେଣୁ ସେହି ଚରନ୍ତ୍ରଣ ପରମ ବିଧାନଟିର କୌଣସି ବୋଲ ନ ମାନ କେବଳ ଆପଣା ବିଧାନ ଅନୁସାରେହିଁ ପରିଚାଳିତ ହେବାରେ ଲାଗିଥିବେ ଓ ସାବଧାନତା ବିନା ତଥା ବ୍ୟାଘାତର କାରଣ ହୋଇ ରହିଥିବେ । ଯିଏ ଆପଣଙ୍କୁ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେହି ପରମ ବିଧାନଟିରହିଁ ଭୃତ୍ୟ ବୋଲି ଭାବି ଆସିଥିଲା, ତାହାଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଅସ୍ପଷ୍ଟାଣ୍ଡିତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିଦ୍ରୋହର କାରଣ ହୋଇ ବି ରହିଥିବେ । କିନ୍ତୁ ଅସଲ କଥା ହେଉଛି ଯେ, ଆପଣା ସତ୍ତାର ଅଜ୍ଞାତ ସକଳ କୋଣରେ ସେ ଆଜିଯାଏ କେବଳ ବିପ୍ଳବ ହୋଇଛି ରହିଥିଲା । ମାତ୍ର ସେଗୁଡ଼ିକର ବି ତ ଆମ ଜୀବନ ଏବଂ ଆମର କ୍ରିୟାଶୀଳତା ଉପରେ ଏକ ଦାବି ରହିଛି, ଏବଂ, ସମସ୍ତସତ୍ତାଟି ଦୃଷ୍ଟିରୁ କ୍ରିୟାସକ୍ତତାର ଯେଉଁ କ୍ଷେତ୍ରଟିରେ ସବୁକିଛି ବିଶୁଦ୍ଧ ଏବଂ ଯୌସମ୍ୟସ୍ଥାନ ହୋଇ ରହିଛି, ସେଗୁଡ଼ିକ ତାହାଙ୍କ ମଧ୍ୟରେହିଁ ଆପଣଙ୍କୁ ବ୍ୟକ୍ତ କରିବା ଲାଗି ଆସି ପଡ଼ିଥିବେ, କାରଣ ସେମାନେ ସବୁବେଳେ କେନ୍ଦ୍ରସ୍ଥ ଲକ୍ଷ୍ୟଟିକୁ ଏଡ଼ି ତାହାର ଅନ୍ତରାଳରେହିଁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିବେ ।

ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ, ଯେଉଁ ଶୃଙ୍ଖଳାଟି ଦ୍ୱାରାହିଁ ଆମ ଭିତରର ଦିବ୍ୟ ପରମ ସତ୍ୟ ଏହିସବୁ ସାବଧାନତା ଉପାଦାନର ସଂଗଠିତଶାଳୀ ଶାସନକର୍ତ୍ତା ହୋଇ ରହି ପାରୁବେ, ଯଦି ସେହି ଶୃଙ୍ଖଳା ଲାଗି ଆମେ ଆମ ଜୀବନର ସ୍ୱାଭାବିକ ଚଳନ ଶୃଙ୍ଖଳାରେ ସଚେତନ ନ ହେଉ, ଯଦି ସେହି ସାଂସାରୀୟ ପରମ ବିଧାନର ସଂଗଠକ ମାର୍ଗଦର୍ଶନଟି ପାଖରେ ସେଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଅନୁଗତ ହୋଇ ନ ରହିଲେ, ତେବେ ସେହି ସଚେତନତା କେବଳ ବୃଥାହୋଇ ରହିବ ଏବଂ ସେଥିରୁ ଆଦୌ କୌଣସି ଫଳ ଫଳିବ ନାହିଁ ।

କେବଳ ଏହି ଦୁଇଟିଯାକ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଭାବସାମ୍ୟଯୁକ୍ତ ଭାବରେ ସମ୍ମିଳିତ କରି ରଖି ପାରିଲେହିଁ ଆମେ ଆପଣଙ୍କୁ ଯଥାର୍ଥ ଏବଂ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ସେହି ପରମ ଶାଶ୍ୱତଙ୍କର ଜଣେ ସେବକ ଓ ଆଜ୍ଞାବଦ୍ଧ ବୋଲି କହିପାରୁ ।

ପରମ ଆଲୋକର ଅଭିମୁଖରେ

କେତେକ ବ୍ୟକ୍ତି, — ଗ୍ରାସ୍ ସମସ୍ତେ, — କେବଳ ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁହୂର୍ତ୍ତଟି ବିଷୟରେ ସଚେତନ ଓ ଅବହତ ହୋଇ ରହିବା ପାଇଁ ଯେତିକି ଦରକାର, ଗ୍ରାସ୍ ସେତିକି ପରିମାଣରେହିଁ ଆପଣାର ଇନ୍ଦ୍ରିୟାନ୍ତରୀୟତାକୁ ଯେତେବେଳେ ବିଚାର କରୁଥାନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କର ସମୁଦାୟ ଜୀବନଟିର ସଚେତନତା ବିଷୟରେ ଶିଖାଇ ଦିଆଯିବା ଉଚିତ ; ସେମାନଙ୍କର ଅନ୍ତରୀୟତାକୁ ଯେ ପ୍ରକୃତରେ କେତେ ଯତ୍ନସାଧୁ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ଜୀବନଧାରାଟିର ବିଭିନ୍ନ କ୍ଷଣରେ ଅଗଣିତ କେତେକେତେ ପରିସ୍ଥିତିରୂପେ ଅନୁଭବ ଦ୍ଵାରା ଯେ ସେଗୁଡ଼ିକ ଆହୁନି ଏବଂ ବିଚାରିତ ହେବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କର ସେହି କଥାଟିକୁ ମଧ୍ୟ ଭଲ ଭାବରେ ଜାଣିବା ଉଚିତ ।

(ମହମ୍ମଦଜୀ)

ଯେଉଁମାନେ ଆପଣା ଜୀବନର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କ୍ଷେତ୍ରଟି ବିଷୟରେ ସଚେତନ ହୋଇ ପାରିଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ଏହି ପୃଥ୍ଵୀଚେତନାଟି ସହଜ କିପରି ଆପଣାର ଚେତନାଟିକୁ ଏକାତ୍ମକ କରି ରଖିବାକୁ ହୁଏ, ସେହି କଥାଟିକୁ ଶିଖାଇ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ । (ଅର୍ଥାତ୍ ସେମାନେ ଆପଣା ସତ୍ତାର ଏପରି ଏକ ଗୁଣରୁ ପ୍ରବେଶ କରି ପାରିବେ, ଯାହାକି ଜାଗତିକ ନିୟତିଗୁଡ଼ିକ ସହଜ ଅଭିନ୍ନ ହୋଇ ରହିଥାଏ ।) ପୃଥ୍ଵୀର ଆୟୁକାଳ ଗୁଣନାରେ ଗୋଟିଏ ଜୀବନର ଆୟୁକାଳ ପ୍ରକୃତରେ କେତେ ଅଳ୍ପ !

(ଗ୍ୟାସ୍ ଆଲୋକ)

ଯେଉଁମାନେ ସେହି ପୃଥ୍ଵୀ-ଆଲୋକଟି ବିଷୟରେ ସଚେତନତା ଅର୍ଜନ କରି ପାରିଛନ୍ତି, ଆପଣାର ଚେତନାକୁ ବିଶ୍ଵଚେତନା ସହଜ ଏକାତ୍ମକତା ଅର୍ଜନ କରିବା ଲାଗି ସେମାନଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷା ଦେବାକୁ ହେବ । ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଯାହା ବିଶ୍ଵଜଗତ ସହଜ ଏକାତ୍ମକ ହୋଇ ରହିଛି ଏବଂ ଯାହା ଏହି ବିଶ୍ଵଜଗତ ରହିଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅବଶ୍ୟ ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ରହିଥିବ, ସେମାନଙ୍କୁ ଆପଣା ଭିତରେ ତାହାର ଆବିଷ୍କାର କରି ଶିଖିବାକୁ ହେବ । (ବିଶ୍ଵଜଗତର ଆୟୁକାଳ ଗୁଣନାରେ ଏହି ପୃଥ୍ଵୀର ଆୟୁକାଳ ପ୍ରକୃତରେ କେତେ ଅଳ୍ପ ! ତାହା ତ କେବଳ ଗୋଟାଏ ନିଃଶ୍ଵାସ ପର !)

(ଇଲେକ୍ଟ୍ରିକ୍ ଆଲୁଅ)

ଯେଉଁମାନେ ବିଶ୍ୱଜଗତର ସଚେତନତା ଅର୍ଜନ କରିଛନ୍ତି, ତାହାର ଯାବତୀୟ ରୂପାକୃତିର ସେତରେ ତାହା ବିଷୟରେ ସଚେତନ ହୋଇ ପାରିଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ସେହି ପରମ ଶାଶ୍ୱତ ଅନାଦି ଓ ଅନନ୍ତ, ନିତ୍ୟ ସତ୍ତ୍ୱଟି ବିଷୟରେ ସଚେତନ ହୋଇ ଶିଖିବାକୁ ପଡ଼ିବ, ଯିଏ ଅଜର ଓ ଅବ୍ୟୟ, ଯାହାଙ୍କ ସେବାଶକୁ ଆଉ କିଛିହେଲେ ନାହିଁ, ତାଙ୍କର ବିଷୟରେ ସଚେତନ ହୋଇ ଶିଖିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ଏବଂ, ସେମାନଙ୍କ ଲାଗି ଯେଉଁ ଆଲୋକଟି ପ୍ରତୀକ୍ଷିତ ହେବ, ସେଇଟି ହେଉଛି ସେହି ପରମ ଆଲୋକ, ଯାହାର ଆଦୌ କୌଣସି ନିବାଣ ନାହିଁ ।

(ପରମ ଆଲୋକ)

ତିନୋଟି ସ୍ୱପ୍ନ

୧

ଆମେ ଗୋଟିଏ ପାହାଡ଼ର ଶିଖରଦେଶରେ ଥାଉ, ଏତେ ଉଚ୍ଚରେ ଥାଉ
ଯେ ତଳେ ଥିବା ଉପତ୍ୟକାଗୁଡ଼ିକ ସତେଥବା ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇ ରହିଥାଏ । ଆକାଶ
ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପରିଷ୍କାର ଏବଂ ବର୍ଣ୍ଣହୀନ ହୋଇ ଚାଲୁଥାଏ । ପଟ୍ଟର ସେହି
ଶିଖରପ୍ରଦେଶଟି ସୁସ୍ପଷ୍ଟ ତୃଣଭୂମି ଦ୍ୱାରା ଆବୃତ ହୋଇ ରହିଥାଏ । ସେହି
ତୃଣଭୂମିରେ ଶୁଣିପଲ ଗୋରୁ ଚରୁଥାନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ଗୁରୁଜଣ ଗାଈଆଳ
କରିଥାନ୍ତି । ଏହି ପଲଗୁଡ଼ିକ ପରସ୍ପରଠାରୁ ସମାନ ଦୂରତାରେ ଥାଆନ୍ତି, ଅର୍ଥାତ୍,
ଏହିପରି ସେମାନେ ସତେଥବା ଏକ ବର୍ଗକ୍ଷେତ୍ରରେ ଗୁରୋଟିଯାକ କୋଣ ହୋଇ
ରହିଥାନ୍ତି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗାଈଆଳର ଆପଣାର ଏକ ସ୍ୱଳ୍ପ କେନ୍ଦ୍ରେ ରହିଥାଏ,
ସ୍ୱଳ୍ପ ଲକ୍ଷଣମାନ ବି ରହିଥାଏ । “ସିଏ” ଏପରି କିଛି ବସ୍ତୁର ଅନୁପସ୍ଥାନ
କରୁଥିଲେ, ଯାହାକୁ କି ସିଏ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତ କରିବାକୁ ଏବଂ ଫଳପ୍ରଦ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା
କରୁଥିଲେ । ମାତ୍ର ଏଥିପାଇଁ ତାଙ୍କ ପାଖରେ କେତୋଟି ପଦାର୍ଥର ଅଭାବ
ରହିଥିଲା । ଏସବୁ ପଦାର୍ଥ ସେହି ପଟ୍ଟର ଶିଖରର ଆଡ଼କୁ ଦୂରରେ ରହିଥିଲା ଏବଂ
ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଆଣିବା ଲାଗି ସେଠାକୁ ଯିବାକୁ କୌଣସି ବାଟ ଅଛି କି ନାହିଁ, ମୋତେ
ସିଏ ସେହି କଥା ପଚାରୁଥିଲେ । ସିଏ ଏଡ଼େ ବଡ଼ ପାଟି କରି ପ୍ରଶ୍ନଟିକୁ ପଚାରିଲେ
ଯେ, ଆମର ନିକଟତମ ପଲଟିରେ ଥିବା ଗୋରୁମାନେ ସତେଥବା ତାହାକୁ ଶୁଣି
ଆନନ୍ଦରେ ହସ୍ତାବହ ଦେଇ ତାଙ୍କର ଆଡ଼କୁ ଦଉଡ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଯେଉଁ
ଡେଙ୍ଗା, ବଳୁଆ, ନିଦା, ଦେହରେ ଚମଡ଼ାଟିଏ ପିନ୍ଧିଥିବା, ଗୋରୁ, କାଳିଆ ଆଉ
ଟାଆଁ ଶା ବାଳରେ ଭର୍ତ୍ତି ହୋଇଥିବା ଓ ସମାନ ଗୁରୁଜଣିଆ ମୁହଁଟିଏ ଥିବା ଯେଉଁ
ଲୋକଟି ସେମାନଙ୍କର ଆଗେ ଆଗେ ଦଉଡ଼ିଥିଲା, ସିଏ ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ଯାଇ ବଡ଼
ପାଟିରେ କହିଲା, “ଆପଣ ମୋତେ ଯାହା କରିବାକୁ ଆଦେଶ ଦେବେ, ମୁଁ ତାହା
କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଅଛି । ମୋ’ର ଗାଈମାନେ ଆପଣଙ୍କର ଯେକୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ
କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଅଛନ୍ତି, ମୁଁ ବି ପ୍ରସ୍ତୁତ ଅଛି । ଆପଣ ଲାଭ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା
କରୁଥିବା କ୍ଷୀନୋପାଦାନଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରକୃତରେ ଯେଉଁଠାରେ ରହିଛି, ମୁଁ ଗାଈମାନଙ୍କୁ
ସେହିଠାକୁ ନେଇଯାଇ ପାରିବି ଏବଂ ଆମେ ଆପଣଙ୍କୁ ସେହି ଜନପତିକୁ ନିଶ୍ଚୟ
ଆଣିଦେବୁ ।

ସିଏ ଏହି କଥାଟିକୁ କହୁଥିବା ସମୟରେ, ଏକା ଧାଡ଼ିରେ ଡାହାଣକୁ ରହୁଥିବା ଗାରିପଲଟି ମଧ୍ୟ ପାଖକୁ ପାଖକୁ ଆସିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ସେହି ପଲର ଜଗୁଆଳ ମଧ୍ୟ ଆଗନ୍ତୁ ହୋଇ କଥାଗୁଡ଼ିକୁ ଶୁଣିବା ଲାଗି ସେଠାରେ ଆସି ପଡ଼ିଥିଲା । ଦେଖିବାକୁ ଡେଙ୍ଗା, ବେଶ୍ ପତଳା, ଭାରି ସୁଠା ମ ଓ ସୁବେଶ ଦେଖାଯାଉଥାଏ, ଦେହର ତମ ଭାରି ଚକକଣ, ମୁହଁଟି ଅଣ୍ଟାପରି ଗୋଲ ଓ ଲମ୍ବା, ତା'ର କଳାରଙ୍ଗର ରେଶମୀ ବାଳଗୁଡ଼ିକ କାନ୍ଧ ଉପରକୁ ପଡ଼ିକରି ରହୁଥାଏ । ତା' ପରିଧାନର ଗୋଟିଏ ଅଂଶ ଲଲରଙ୍ଗର, କିନ୍ତୁ ସେଥିରେ ଆହୁରି କେତେକ ଅନ୍ୟ ରଙ୍ଗ ମଧ୍ୟ ରହୁଥାଏ । ସିଏ ଭାରି ସଦ୍‌ଭାବପୂର୍ଣ୍ଣ ଏବଂ ଭଲ ମିଜାଜର ଦେଖା ଯାଉଥାଏ । ମାତ୍ର ସିଏ ତାଙ୍କ ଲାଗି ସେହି କାମଟିକୁ କରିଦେବ ବୋଲି ଆଦୌ କହିଲା ନାହିଁ ।

୨ ଅଗଷ୍ଟ, ୧୯୯୪

୨

ଆମର ଗନ୍ତବ୍ୟ ପଥରେ ସେହି ଧଳା ହୋଇ ପଡ଼ିଥିବା ମାର୍ଗଟି ଉପରେ ଆମେ ଆଗକୁ ଆଗକୁ ଚାଲି ଯାଉଥିଲୁ । ସେଠାରେ ଗୁଆଟି ଦୁଇଭାଗ ହୋଇ ଦୁଇଆଡ଼କୁ ଚାଲି ଯାଇଥିଲା, ସେଠାରେ ଆମେ ଦଳେ ଲୋକଙ୍କୁ ଜମା ହୋଇଥିବାର ଦେଖିଲୁ । ସେମାନଙ୍କ ମୁହଁରୁ ଜଣାଯାଉଥିଲା, ସେମାନେ ଯେପରି କୌଣସି କାରଣରୁ ଭାରି ଭୟଭୀତ ହୋଇ ପଡ଼ିଛନ୍ତି । ସେଥିରେ ଭାରି ବିସ୍ମୟ ପ୍ରକାଶ କରି ତଥାପି ଆମେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଆଗକୁ ଯାଉଛୁ, ହଠାତ୍ ଧଳା ପୋଷାକ ପିନ୍ଧିଥିବା ଗୋଟିଏ ମେଣ୍ଟାଜଗୁଆଳ ଆମକୁ ଏଡ଼େକଡ଼ ପାଟିରେ ଡାକିବାକୁ ଲାଗିଲା ଏବଂ ଆମକୁ ଗୁଆକଡ଼ର ନଦୀକୂଳରେ ଜମା ହୋଇଥିବା ଲୋକଙ୍କ ପାଖକୁ ଯିବା ଲାଗି କହିଲା । ଆମେ 'କାହିଁକି' ବୋଲି ପଚାରିବାରୁ ସିଏ ଆମକୁ ଉତ୍ତର ଦେଇ କହିଲା ଯେ ଶୁଣ୍ଠ ଓ ଗାରିମାନଙ୍କର ଏକ ବୃହତ୍ ପଲକୁ ସେଠାରେ ଆଜିପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବନ୍ଦକରି ରଖା ଯାଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ସେମାନଙ୍କୁ ଛାଡ଼ିଦେବାର ସମୟଟି ଆସି ପଡ଼ିଥିଲା, ସେମାନଙ୍କ ବେକରେ ବନ୍ଧା ହୋଇଥିବା ପଦାଟିକୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଫିଟାଇ ଦିଆଯିବ ଏବଂ ତେଣୁ ସେହି ଗାରିମାନେ ବର୍ତ୍ତମାନ ପଦାରୁ ଫିଟି ବାଟରେ ଯାହା ପାଇବେ ମାଡ଼ିଦଳି ଏକାବେଳେକେ ନଷ୍ଟ କରିଦେବେ । ଏକଥା ଶୁଣି ମୁଁ ଉତ୍ତର ଦେଲି, “ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ ଏହି ଜନ୍ତୁମାନେ ପ୍ରକୃତରେ ଭାରି ବଳଶାଳୀ ଏବଂ ଅନେକ ସମୟରେ ଏମାନେ ପ୍ରାୟ ଅଧି ଭାବରେ ହୁଏତ ହୁଏ ହୋଇ ପଡ଼ନ୍ତି । ମାତ୍ର, ଆମ ସିଧା ବାଟରେ ଚାଲି ଯାଉଥିବା ଆମ ଦୁଇଜଣ ଲାଗି ସେଥିରେ ଭୟ କରିବାର ଆଦୌ କିଛି ନାହିଁ । ଶୁଣ୍ଠମାନେ ଆମର

କେବେହେଲେ କୌଣସି ସତ କର ନାହାନ୍ତି ।” ମାତ୍ର ମେଣ୍ଟାଜଗୁଆଳ ତଥାପି ସେହୁପରି ଜିଦ୍ କରିବାକୁ ଲାଗିଲା, ସେ କହୁଲା ଯେ ଏହା ପ୍ରକୃତରେ ଏକ ଅସ୍ୱଧାରଣ ବ୍ୟାପାର ଓ ଆଗରୁ ଏପରି ଆଉ କେବେହେଲେ ଘଟି ନାହିଁ । ତାକୁ ଆମେ କାହିଁକି ବିରକ୍ତ କରିବା ବୋଲି ଭାବି ଆମେ ସେଇଠି ଅଟକିଥିଲୁ ଏବଂ ଭାବୁ କର ଜମା ହୋଇଥିବା ସେହୁ ମଣିଷମାନଙ୍କ ଆଗରେ ଗୁପ୍ତାକତରେ ଆସି ଠିଆହେଲୁ । ମାତ୍ର ସିଏ ପୁନଃବାର ଆମକୁ ସତର୍କ କରିଦେଇ କହିଲା, “ନାହିଁ, ସେଠି ନୁହେଁ, ସେଠି ମୋଟେ ନୁହେଁ, ସେଠାରେ ଠିଆହେଲେ ତୁମେମାନେ କ୍ଷୟାତେ ଦଳି ଚକଟି ହୋଇଯିବ । ତେଣୁ ଆହୁରି ପଛକୁ ଯାଇ ଠିଆ ହୁଅ !” ସିଏ ଆମକୁ ଗୁପ୍ତାକତରୁ ନେଇ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ପଛରେ ଠିଆ କରିଦେଲା ।

ସେତିକିବେଳେ ମୁଁ ଅନେକ ଦୂରରୁ ଗଲି ଏବଂ ପଶ୍ଚିମାନଙ୍କର ସେହୁ ବିରକ୍ତ ପଲଟିକୁ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲି । ସେମାନଙ୍କର ବେକର ପଦାଗୁଡ଼ିକୁ ଖୋଲି ଦିଆ ଯାଇଥାଏ ଓ ସେମାନେ କଲିକାଲିଆ ହୋଇ ଆଗକୁ ମାଡ଼ି ଆସୁଥାନ୍ତି । ଆଗରେ ଯାହାକି ପଡ଼ୁଥାଏ, ସବୁକିଛି ମାଡ଼ି ଦଳି ପକାଇଥାନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଯେଉଁ ଲୋକ ପଡ଼ିଥାନ୍ତି ସେମାନେ ପ୍ରକୃତରେ ତାକୁ ବି ପାଦରେ ଦଳି ମାରି ଦେଇଥାଆନ୍ତି । ସବୁ ଗୋରୁ ଚାଲିଯିବା ପରେ ସେହୁ ପଲର ପ୍ରଧାନଟିକୁ ପଦାରୁ ଫିଟାଇ ଦିଆଗଲା । ସୁନ୍ଦର, ଧଳା ଚକ୍ତକ ଏଡ଼େ ବଡ଼ ପଶୁଟିଏ; ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ପରି ସେହୁ ଏକା ବାଟରେ ନଯାଇ ସିଏ ତାହାଗକୁ ଚାଲି ଆମ ଆଗକୁ ମାଡ଼ି ଆସିଲା ଏବଂ ତାକୁ ହୋଇ ତଳକୁ ଚାଲି ଯାଇଥିବା ବାଟଟିକୁ ଧରି ଯିବାକୁ ଲାଗିଲା । ମାତ୍ର କିଛି ସମୟ ପରେ ଅଟକି ଯାଇ ସତେଜିବା କ’ଣ ଖୋଜୁଥିବା ପରି ସ୍ୱାଭେଦାଭେଦ ଅନାଇଲା, ସେଇଟିକୁ ନପାଇ ପଛକୁ ଫେରି ଆସିଲା ଏବଂ ଶେଷରେ ଠିକ୍ ମୋ’ର ଆଗରେ ଆସି ଛୁଡ଼ାହେଲା । ସେତେବେଳେ ମୁଁ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲି ଯେ ଏଇଟି ହେଉଛି ଗୋଟିଏ ଦିନଟିକିଆ ପଶୁ ତିନୋଟି ପଶୁ ଗୋଟିଏ ଦେହ ହେଲାପରି ଏକାଠି କପିକରି ବାନ୍ତି ହୋଇ ରହୁଛନ୍ତି । ଅନ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ଗୁଳନାରେ ଗୋଟିଏ, ବୋଧହୁଏ ମଝିଟି, ଟିକିଏ କମ୍ ଧଳା ଦେଖା ଯାଉଥିଲା । ମୋ’ର ବାଆଁ ପଟକୁ ଜଣେ ଧର୍ମଯାଜକ ଠିଆ ହୋଇଥିଲେ । ଏହୁ ପ୍ରକାଶ୍ ଜନ୍ମଟାକୁ ଆମ ଆଡ଼କୁ ମାଡ଼ି ଆସୁଥିବାର ଏବଂ ଠିକ୍ ଆମର ଆଗରେ ଆସି ଛୁଡ଼ା ହୋଇଯିବାର ଦେଖି ସିଏ ଭୟରେ ଏକାବେଳେକେ ହସ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ । ଏବଂ ସେହୁ ହସ୍ତ ଅବସ୍ଥାରେ ସେ ଭାବି ଅସ୍ତ୍ର ଭାବରେ ଏପାଖ ସେପାଖ ହେବାକୁ ଲାଗିଲେ । ସେତିକିବେଳେ ତାଙ୍କୁ ମୁଁ କହିଲି, “ଆଜ୍ଞା, ତେବେ ଆପଣଙ୍କର ଶରୀରଙ୍କ ଉପରେ ଆଉ କି ବିଶ୍ୱାସ ଅଛି ? ଆପଣ ଏହି ପଶୁଟିର ଗୋଡ଼ତଳେ କୁହୁହୋଇ ମରବେ ବୋଲି ଯଦି ସିଏ ପ୍ରକୃତରେ ଲଜ୍ଜା କରିଥିବେ, ତେବେ ଆପଣ ତାଙ୍କର ସେହୁ

ଇଚ୍ଛାଟି କେବଳ ଆପଣଙ୍କର ମଙ୍ଗଳ ପାଇଁ ବୋଲି କ'ଣ ବିଶ୍ୱାସ କରିବେ ନାହିଁ ?” ଏକଥା ଶୁଣି ସିଏ ବୋଧହୁଏ ନିଜ ବିଷୟରେ ଇସ୍ତଫା ଲଢ଼ିତ ହେଲେ ଏବଂ ଜଣେ ସାହସୀ ମଣିଷ ପରି ଦେଖାଯିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କଲେ । ଏବଂ ତା’ପରେ ସିଏ ପଶୁଟି ସହିତ କଥାକାହିଁ । କରିବାକୁ ବି ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲେ ଓ ତା’ର ମୁହଁରେ ହାତ ଆପଡ଼ାଇବାକୁ ଲାଗିଲେ । ମାତ୍ର ସେହି ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଜନ୍ତୁଟା ବି ପ୍ରାୟ ଆପଣାର ଧୈର୍ଯ୍ୟ ହରାଇ ବସିବାକୁ ଯାଉଥିଲା । ଏବଂ ମୁଁ ଭାବୁଥିଲି, “ଏହି ମଣିଷଟି ଭିତରେ ତ ଭୟ ଭାରି ହୋଇ ରହିଛି, ତେଣୁ ସେହି ନିବୋଧ ଜନ୍ତୁଟା ବି ଆଜି ନିଶ୍ଚୟ ଗୋଟାଏ ଭୟଙ୍କର କାଣ୍ଡ ଘଟାଇ ତେବେଯାଇ ଗୁଡ଼ିକ !” ତା’ପରେ ମୁଁ “ତାଙ୍କ” ଆଡ଼କୁ ଅନାଇ କହିଲି, “ଭୁଲନ୍ତୁ, ଆମର ଏଠି ବରଂ ଭୁଲିଯିବାକୁ ଭଲ !” ଏବଂ ତା’ପରେ, ସେହି ପଶୁଟି ବିଷୟରେ ଆଉ ଆଦୌ କୌଣସି ନିନ୍ଦା ନକରି ଆମେ ପୁଣି ଆପଣା କାଟରେ ବାହାରଗଲୁ । ଆମେ ରାସ୍ତାକୁ ବାହାର ଆସି ମାତ୍ର ଅଳ୍ପ କେଇଟି ପହଣ୍ଡି ଆଗକୁ ଯାଇଛୁ କି ନାହିଁ, ଆମେ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲୁ ଯେ ପଶୁଟି ଶାନ୍ତ ଅଥଚ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଭାବରେ ଆମର ପାଖ ଦେଇ ଥିବା କରି ଚାଲିଗଲା । ପୁଣି କିଛି କାଟ ଆଗକୁ ଯିବା ପରେ ମୁଁ ବିପରୀତ ଦିଗରୁ ଆଉ ଗୋଟିଏ ପଶୁକୁ ଆମ ଆଡ଼କୁ ଆସୁଥିବାର ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲି । ଦେହର ରଙ୍ଗ ନାଲି ମିଶା କସ୍ତୁରି, ସତେଅବା ବନ୍ୟ ପଶୁପରି ଭାରି ଭୟଙ୍କର ଚାହାଣି, ବଡ଼ ବଡ଼ ଶିଝା ଦୁଇଟାକୁ ଆଗକୁ ଦେଖାଇ ସେ ଆମ ଆଡ଼କୁ ଆସିମଣ କରିବା ଲାଗି ମାଡ଼ି ଆସୁଥାଏ । ମୁଁ ପଛକୁ ବୁଲି “ତାଙ୍କ” ଆଡ଼କୁ ଅନାଇଲି । ସିଏ ମୋ’ଠାରୁ କେଇ ପହଣ୍ଡି ପଛରେ ଥାଆନ୍ତି । ମୁଁ ତାଙ୍କୁ କହିଲି, “ଏଇ ଜନ୍ତୁଟା ପ୍ରକୃତରେ ଭୟଙ୍କର । ଦେଖନ୍ତୁ ସିଏ କପରି ଏକୃଷ୍ଟି ଯାଉଛି ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଜନ୍ତୁମାନେ ଯେଉଁ ଆଡ଼କୁ ଯାଉଛନ୍ତି, ଇଏ ତା’ର ଠିକ୍ ବିପରୀତ ଆଡ଼କୁ ଯାଉଛି । ଏହାର ନିଶ୍ଚୟ ଅନେକ ମନ୍ଦ ଅଭିପ୍ରାୟ ରହିଛି । ଇଏ ତ ଆମକୁ ମୋଟେ ଦେଖି ବି ପାରୁ ନାହିଁ, କାରଣ ଆମେସବୁ ସିଧା କାଟରେ ଯାଉଛୁ ଓ ତେଣୁ ନିରାପଦ ରହିଛୁ । ମାତ୍ର, ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ମୋ’ର ପ୍ରକୃତରେ ଭାରି ଭୟ ରହିଛି ।” ଆଉ କିଛି ଦୂର ଯିବାପରେ ଆମେ ପୁଣି ପଛପଟୁ ଖୁବ୍ବର ଟାପୁଣିର ଶୁଣିବାକୁ ପାଇଲୁ । ମନେ ହେଲା, ସତେ ଯେପରି ସେହି ଭୟଙ୍କର ପଶୁଟି ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ସାଙ୍ଗରେ ଧରି ଆମ ଆଡ଼କୁ ମାଡ଼ି ଆସୁଥିଲା । ଏଥର ଆମେ ଲକ୍ଷ୍ୟରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିବାର ସମୟ ହୋଇ ଯିବାପରି ମତେ ଲାଗୁଥାଏ । ହଠାତ୍ ସେହି ସମୟରେ ଆଉ ଆଗକୁ ରାସ୍ତା ନଥିଲା ପରି ମନେ ହେଲା । ମୋ’ ଆଗରେ ଏକ ଦ୍ୱାର ବନ୍ଦ ହୋଇ ରହିଥିଲା ଏବଂ ମୁଁ ତାହାକୁ ଖୋଲିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କଲି । ମାତ୍ର କବାଟର କଡ଼ାଟି ଉପରୁ ମୋର ହାତ ଖସି ଯାଉଥାଏ, ମୁଁ ତାହାକୁ ଆଦୌ ଧରି ବୁଲାଇ ପାରୁ ନ ଥାଏ । କିନ୍ତୁ, ଏଣେ ଆଉ ମୋଟେ ସମୟ ନଥାଏ ।

ତା'ପରେ ମୁଁ ଅତି ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ସେହି ଗମ୍ଭୀର କଣ୍ଠସ୍ବରଟିକୁ ଶୁଣିବାକୁ ପାଇଲି । କିଏ ମୋତେ “ଏଣିକି ଗୁଡ଼ି ଦେଖ” ବୋଲି ଡାକିଲେ କହୁଥିଲେ । ମୁଁ ଉପରକୁ ଗୁଡ଼ି ଦେଖିଲି, ଏବଂ ଠିକ୍ ଆମର ଆଗ ପଟରେ ବନ୍ଦ ହୋଇ ରହିଥିବା ଏହି କବାଟଟିକୁ ଲାଗିକରି ମୁଁ ସବୁଜି ଭାବରେ ଖୋଲି ଆଉ ଗୋଟିଏ କବାଟ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲି । ସେହି ବାଟ ଦେଇ ଆମେ ଗୋଟିଏ ବର୍ଗାକାର କୋଠରୀ ଭିତରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଲୁ । ଏବଂ ତାହାହିଁ ଆମର ଗନ୍ତବ୍ୟସ୍ଥଳ ଥିଲା । କଣ୍ଠସ୍ବରଟି ପୁଣି ମୋତେ ସମ୍ବୋଧନ କରି କହିଲା, “ଭିତରକୁ ପ୍ରବେଶ କର । ସେହିଠାରେହିଁ ରୁମ୍ରେ ସକଳ ଦ୍ଵାରର ସନ୍ତାନ ପାଇଯିବ ଏବଂ ରୁମ୍ରେ ସେହି ସବୁଗୁଡ଼ିକୁ ଖୋଲି ମଧ୍ୟ ପାରିବ ।”

ଏକ ବିପ୍ଳବ, ଶାନ୍ତି ଏବଂ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶକ୍ତିମୟର ଅନୁଭୂତି ସହିତ ମୁଁ ନିଦରୁ ଉଠିଲି ।

୧୯୧୪ (ଅକ୍ଟୋବର ମାସ ପରେ)

୩

ହେ ପରମ ସ୍ବତ୍ଵ, କାଲି ଆପଣଙ୍କ କୃପାରୁ ମୁଁ ଗୋଟିଏ ସ୍ବପ୍ନ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲି ।

ସେହି ସ୍ବପ୍ନରେ ଥିବା ଏହି କଥାସବୁ ମୋ'ର ସ୍ମରଣ ରହିଛି :

ଏକ ଉଚ୍ଚ ଯଶସ୍ବତ୍ ଉପରେ ଅବସ୍ଥିତ ଏକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଉଚ୍ଚ ମିନାର ଉପରେ ଏଡ଼େ ପ୍ରଶସ୍ତ ଓ ବୃହତ୍ ଏକ କୋଠରୀଟିଏ ରହିଥିଲା ଯେ ତାହା ସ୍ବକୃତରେ ଏତେ ଉଚ୍ଚରେ ରହିଛି ବୋଲି ମୋତେ ମନେ ହେଉ ନ ଥିଲା । ମୁଁ ଦୂରରେ ଥିବା କାନ୍ଥକୁ ଆଉଜି କରି ବସିଥିଲି ଏବଂ ମୋର ସମ୍ମୁଖରେ ବାହାର ପଟକୁ ଗୋଟିଏ ଝରକା ମଧ୍ୟ ରହିଥିଲା । ମୋ'ର ବାଆଁ ପଟକୁ ଗୋଟିଏ ସିଂହାସନ ଏବଂ ସେହି ସିଂହାସନ ଉପରକୁ ଉଠିବା ଲାଗି କେତେଗୁଡ଼ିଏ ପାହାଚ । ସେହି ସିଂହାସନଟି ଉପରେ “ସକଳ ଜାତିର ଅଧୀଶ୍ଵର”* ଆସୀନ ହୋଇ ରହିଥିଲେ । ଏକଥା ମୁଁ

* ସକଳ ଜାତିର ଅଧୀଶ୍ଵର ହେଉଛି ଏକ ଅସୁର, ଅର୍ଥାତ୍ ସିଏ ହେଉଛି ଏହି ମନୋମୟ ପ୍ରାଣରୂପିର ଏକ ପ୍ରତିରୂପ ସ୍ଵରୂପ । ତା'ବିଷୟରେ ମାଆ ୧୯୫୩ରେ କହୁଥିଲେ, “ଏବେ ମଧ୍ୟ ଏହି ପୃଥିବୀରେ ଅସୁରମାନଙ୍କୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରି ରଖିଥିବା ଅସୁର ସ୍ବର୍ଗମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ, ସେହି ବୃହତ୍ତମ ଅସୁର ସିଏକି ବର୍ତ୍ତମାନ ପୃଥିବୀକୁ ନେଇ ତଥାପି ବାସ୍ତବ ହୋଇ ରହିଛି, ସିଏ ହେଉଛି ମିଥ୍ୟାର ଅସୁର ଏବଂ ସିଏ ଅସୁରଙ୍କୁ ‘ସକଳ ଜାତିର ଅଧୀଶ୍ଵର’ ବୋଲି କହୁଛି । ସିଏ ଅସୁର ଲାଗି ଶୁଦ୍ଧ ସୁନ୍ଦର ନାମଟି ବାଛି ନେଇଛି । ସିଏ ସକଳ

ଆଗରୁ ଜାଣିଥିଲି, ଅବଶ୍ୟ ଏକଥା ସତ ଯେ ମୁଁ ଆଗରୁ କେବେ ତାକୁ ଦେଖି ନ ଥିଲି । ମୋ'ର ଡାହାଣ ପାଖରେ, ସେହି ବୃହତ୍ କୋଠାଟିର ସିଧା ଆରପାଖରେ, ଉପରୁ ଆଲୋକିତ ହୋଇ ରହିଥିବା ଗୋଟିଏ ପ୍ରକାରର ଶୟାନକକ୍ଷରେ ଜଣେ ଯୁବକ ନାଶ୍ୱ ବସି ରହିଥିଲେ । ସିଏ ହେଉଛନ୍ତି ଗୋଟିଏ ଜାତି । ଶରୀରଟି ଭାରି ସାନ, ମୁହଁଟି ସତେଅବା ଏକ ଉଦାସ ପିଲର ମୁହଁଟି ପରି ବେଶ୍ ହୋଇ ଦିଶୁଥାଏ । ମୁଣ୍ଡରେ ଘନକୃଷ୍ଣ କେଶ, ଦେହର ରଙ୍ଗଟି ଭାରି ଶୀର୍ଣ୍ଣ ଏବଂ ନିଷ୍ପ୍ରଭ ଲାଗୁଥାଏ । ଯୁବକ ପରଶସ୍ତ୍ର-ବସ୍ତ୍ର ପରିଧାନ କରି ସେଠାରେ ବସିଥାନ୍ତି, ମୁଣ୍ଡରେ ଶୁଭ୍ରବର୍ଣ୍ଣ ଫୁଲର ମୁକୁଟଟିଏ ପିନ୍ଧିଥାନ୍ତି (ତାଙ୍କର ପୋଷାକଟି ମୃତ୍ୟୁତ୍ୟୁ ଧବଳବର୍ଣ୍ଣ ଦିଶୁଥାଏ, ସେଥିରେ ଅବଶ୍ୟ ଏଠିସେଠି କେତେ ଜାଗାରେ କିଛି ନୀଳ ରହିଥାଏ ଓ ସୁନାକ ମ ବ ଲାଗିଥାଏ ।) । ମୁଁ ଜାଣିଥିଲି ଯେ ଏହି ପୋଷାକଟିକୁ ପରିଧାନ କରିବାରେ ମୁଁ ନିଜେ ଏହି ଜାତିଟିକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥିଲି, ଏହି କୋଠାଟିକୁ ଆସିବା ଲାଗି ପାହାଡ଼ ଏବଂ ମିନାରଟିକୁ ଚଢ଼ିବାରେ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥିଲି । ସିଏ “ସକଳ ଜାତିର ଅଧୀଶ୍ୱର”ଙ୍କ ପାଖରେ ଆପଣାକୁ ବ୍ୟବ୍ରୁପେ ନିବେଦନ କରିବା ସକାଶେ ଏଠାକୁ ଆସିଥିଲେ ଏବଂ ସେଥିପ୍ରକାଶେ ତାଙ୍କୁ କେତେ କଠିନ ପରୀକ୍ଷାକୁ ପାରି ହୋଇ ଆସିବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା । ସିଏ ପ୍ରକୃତରେ ତାଙ୍କର ଯୋଗ୍ୟା କି ନୁହନ୍ତି, ସେକଥା ଜାଣିବା ଲାଗି ସିଂହାସନସ୍ଥ ପ୍ରଭୁ ତାଙ୍କୁ ସେହିସବୁ ପରୀକ୍ଷାର ସମ୍ମୁଖୀନ କରିଥିଲେ । ଏହି ପରୀକ୍ଷାଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରକୃତରେ ଆତଙ୍କମୟ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ପରୀକ୍ଷା ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ ।

ପ୍ରଥମ ପରୀକ୍ଷାଟି ସ୍ୱରୂପ ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ଗୋଟିଏ ସୁରା ଗିଲସ ଓ ଗୋଟିଏ ଡାଲିବା ପାତ୍ର ଥଣା ଯାଇଥିଲା । ଏବଂ ତାଙ୍କୁ ଦୁଇଟିଯାକ ପାତ୍ର ଭିତରେ ରହିଥିବା ପାନୀୟଟିକୁ ପିଇବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା । ତାଙ୍କୁ ସେହି ପାନୀୟଟି ରକ୍ତ ପରି, ଦେହରୁ ବାହାରିଥିବା ସଦୃଶ ମନୁଷ୍ୟରକ୍ତ ପରି ଲାଗିଲା । ଏବଂ ସକଳ ଜାତିର ଅଧୀଶ୍ୱର ତାଙ୍କର ସେହି ଉଚ୍ଚ ସିଂହାସନ ଉପରୁହିଁ ତାଙ୍କୁ କହିଥିଲେ, “ତୁମେ ଯେ ଆଦୌ ଶୁଦ୍ଧ ନୁହଁ, ତାହା ପ୍ରମାଣ କରି ଦେଖାଇ ଦେବା ଲାଗି ତୁମକୁ ଏହି ସବୁଯାକ ରକ୍ତ ପିଇବାକୁ ଅଡ଼ିବ ।” ବିଚରା ସିଏଟି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୃଶ୍ୟ ଓ ବିରକ୍ତରେ ଏକା-ବେଳେକେ କମ୍ପି ଉଠୁଥାନ୍ତି ଏବଂ ସେହି ଭୟଙ୍କର ପାନୀୟକୁ ସ୍ୱର୍ଗ କରିବା ଲାଗି

ଜାତିର ଅଧୀଶ୍ୱର ହୋଇ ବସିଛନ୍ତି । ପୃଥିବୀରେ ଯେତେ ଯେଉଁଠି ଯାହାକିଛି ବଗିଚା ବର ରହିଛି, ସେଠାରେ ସେହି ଅସୁରଟି ଅଥବା ତା'ର ଜଣେ କେହି ପ୍ରତିନିଧି ଅବଶ୍ୟ ବ୍ୟାପନ ରହିଛି ଓ ସବୁକିଛିକୁ ବଗାଡ଼ ଦେଇ ରଖିଛି ।”

—ପ୍ରଶ୍ନ ଓ ଉତ୍ତର, ୧୯୫୩ (୧୦ ଜୁନ)

ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କର ମୋଟେ ହାତ ଯାଉ ନ ଥାଏ । ମାତ୍ର, ହେ ମୋ'ର ପରମ ପ୍ରଭୁ, ତୁମେ ସେତେବେଳେ ମୋ' ଭିତରେ ପରମସତ୍ୟର ଚେତନା ଏବଂ ଶକ୍ତିମଣ୍ଡଳକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ କରି ରଖିଥିଲ । ମୁଁ ଯେଉଁଠାରେ ଠିଆ ହୋଇଥିଲି, ସେଇଠାରେ ଥାଇଛି ମୁଁ ଗିଲ୍ଲା ଏବଂ ଅନ୍ୟ ପାହାଡ଼ରେ ପ୍ରକୃତରେ ରହିଥିବା ସ୍ବଚ୍ଛ ଓ ନିର୍ମଳ ଜଳକୁ ବେଶ୍ ଦେଖି ପାରୁଥିଲି । ହିଅଟି ତଥାପି କୁଣ୍ଡା ପ୍ରକାଶ କରିବାରେ ଲାଗିଥାଏ ଏବଂ ସିଂହାସନସ୍ଥ ଅଧୀଶ୍ବର ଅତ୍ୟନ୍ତ କଠୋର କଣ୍ଠରେ ତାକୁ ଚିତାଇ କରି କହିବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି, “କ’ଣ ହେଲା ? ତୋ’ର ଦେହ ଏତିକିବେଳକୁ କମ୍ପିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲାଣି ! ଏଇଟି ତ ମୋଟେ ପ୍ରଥମ ପକ୍ଷୀ, ତେବେ ‘ପରବର୍ତ୍ତୀ’ ପକ୍ଷୀଗୁଡ଼ିକରେ ପୁଣି ତୁ କ’ଣ କହୁ ?”

ଏସବୁ କଥା ଦେଖି, ପରଶାମ ହୁଏତ କ’ଣ ହେବ, ସେକଥା ବିଷୟରେ ଆଦୌ କୌଣସି ଚିନ୍ତା ନ କରି, ମୁଁ ସେହି ହିଅଟିର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଏତେବଡ଼ ପାଟି କରି କହିଲି, “ତୁମର ଭୟ କରିବାର ଆଦୌ କୌଣସି କାରଣ ନାହିଁ । କାରଣ, ମୁଁ ସତ କରି କହୁଛି, ସେହି ପାହାଡ଼ଗୁଡ଼ିକ ଭିତରେ କେବଳ ପାଣିହିଁ ଅଛି !” ମୁଁ ଏପରି ଏକ ଭାଷାରେ କହୁଥିଲି, ଯାହାକୁ କି ଯେହୁ ଭଜା ମୋତେ କୁଣ୍ଡି ପାରୁ ନ ଥିଲେ । ଏବଂ ହିଅଟି ମୋ କଥାରେ ବିଶ୍ବାସ କଲ; ତା’ମନରୁ ସବୁ ଭୟ ଦୂର ହୋଇଗଲା ଏବଂ ସିଏ ଧୀର ଭାବରେ ପିଇବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲା ।

ମାତ୍ର ମୁଁ ଯେ ଏଡ଼େ ବଡ଼ ପାଟି କରି କଥା କହିଲି, ଭଜା ସେଥିରେ କ’ଣ ଗୋଟାଏ ସଫଳ ବୋଲି ସନ୍ଦେହ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ ଏବଂ ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିମ୍ନ ଭାବରେ ମୋ’ ଆଡ଼କୁ ଅନାଇଲେ । ଏପରି ଅନୁଚିତ ଭାବରେ କଥା କହିଥିବାରୁ ସେ ମୋତେ ଉତ୍ସାହ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ମୁଁ ତ ଜ୍ଞ କଥାରେ ଜବାବ ଦେଇ କହିଲି, —ଏପରି କରିବାର ଯେ ଏକ ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ପରଶାମ ରହିଛି, ମୁଁ ସେକଥା’ ଭଲ କରି ଜାଣିଥିଲି, ତଥାପି ସେହି ବିଷୟରେ କୌଣସି ଚିନ୍ତା ନ କରି କହିଲି, “ମୁଁ ଯେଉଁ ଭାଷାରେ କହିଲି, ସେଇଟିକୁ ଆପଣ ବୁଝି ପାରିବେ ନାହିଁ । ତେଣୁ ସେହି କଥାରେ ଆପଣଙ୍କର ମୃଣ୍ମ ଖେଳାଇବାରେ କୌଣସି ପ୍ରୟୋଜନ ନାହିଁ ।”...

ତା’ପରେ ଯାଇ ସେହି ସ୍ବରଣୀୟ କଥାଟି ଘଟିଥିଲା ।

ସେହି ଘର ଭିତରଟାଯାକ ତରୁଣଶାତ୍ରୁ ରାତିପରି ଭରି ଅନ୍ଧାର ହୋଇଗଲା ଏବଂ ରାତିର ସେହି ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ ଆହୁରି ଗୋଟିଏ କିଟିକିଟିଆ ଅଧିକ କଲା ବସ୍ତୁର ଆବିର୍ଭାବ ହେଲା । ଆଉ କେହିହେଲେ ସେହି ଆକାରଟିକୁ ଦେଖି ପାରୁ ନ ଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ବଚ୍ଛ ଭାବରେ ଦେଖି ପାରୁଥିଲି ।

ଅନ୍ଧାରରେ ତିଆରି ହୋଇଥିବା ସେହି ଆକାରଟି ମୋ' ଭିତରେ ରହିଥିବା ପରମ ସତ୍ୟାଲୋକର ଛିପୁଟି ପରି ଦେଖା ଯାଉଥିଲା । ଏବଂ ସେହି ଛିପୁଟିର ନାମ ହେଉଛି ସଂସୃତା ।

ସଙ୍ଗେସଙ୍ଗେ ଯୁଦ୍ଧ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଗଲା । ସେହି ମୁହୂର୍ତ୍ତର ବାଲଗୁଡ଼ାକ ଠିକ୍ ଭୟଙ୍କର ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ସାପ ପରି ଦେଖା ଯାଉଥିଲା, ସେଗୁଡ଼ାକ ଗଭୀର ଶ୍ୱାମାକୃତିମାନ ଧାରଣ କରି ଓ ଭୟଙ୍କର ଭାବରେ ଦାନ୍ତ କଡ଼ମଡ଼ କରି ମୋ' ଅଡ଼କୁ ମାଡ଼ି ଆସୁଥିଲେ । ସେହି ମୁହୂର୍ତ୍ତ ଯଦି ତା'ର କେବଳ ଗୋଟିଏମାତ୍ର ଅଙ୍ଗ ଥିଲା ତେବେ ମୋ'ର ଦୃଢ଼ବନ୍ଧକୁ ଖଣ୍ଡ କରି ପାରିଥାନ୍ତା, ତେବେ ଯୁଦ୍ଧୀବୀରେ ଯାହାକୁ ସେହି ଭୟଙ୍କର ବିପତ୍ତିଟି ବୋଲି କୁହାଯାଏ, ତାହା ନିଶ୍ଚୟ ଘଟିଥାନ୍ତା । ତେଣୁ ସେଇଟି ଯେପରି କଦାପି ଘଟି ନ ପାରିବ, ସେକୌଣସି ପ୍ରକାରେ ମୋ'ପକ୍ଷରେ ତାହାହିଁ କରିବା ଉଚିତ ଥିଲା । ଭାରି ଭୟଙ୍କର ଯୁଦ୍ଧ ହେଲା । ପରମସତ୍ୟର ସକଳ ଶକ୍ତି ମୋ'ର ଚେତନା ମଧ୍ୟରେ ସଂକେନ୍ଦ୍ରିତ ହୋଇ ରହିଥିଲା । ଏବଂ, ଏହି 'ସଂସୃତା' ପରି ଏଡ଼େ ବଡ଼ ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ ଶୀଘ୍ର ସହଜ କଦାପି ଆଉ କୌଣସି କମ୍ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଅସ୍ତ୍ର ଦେଇ ଲଢ଼ି ପାରି ନ ଥାନ୍ତୁ !

ଯୁଦ୍ଧ କରୁଥିବା ସମୟରେ ତା'ର ସହସ୍ପୃତା ଏବଂ ବଳ ଦେଖି ମୁଁ ପ୍ରକୃତରେ ଅବାକ୍ ହୋଇଗଲି । ଏବଂ ସଙ୍ଗେସଙ୍ଗେ ଯୁଦ୍ଧର ସେହି ସଂଘାତ ଗୌରବମୟ ମୁହୂର୍ତ୍ତଟି ଆସି ପଡ଼ିଥିଲା । ଆମେ ଦୁହେଁ ପରସ୍ପରର ଏଡ଼େ ପାଖରେ ରହିଥିଲୁ ଯେ ପରସ୍ପରକୁ ଖର୍ଚ୍ଚ ନ କରିବା ପ୍ରାୟ ଏକ ଅସମ୍ଭବ ବ୍ୟାପାର ହୋଇ ରହିଥିଲା, ଏବଂ ଆଙ୍ଗୁଳିଟିକୁ ବଢ଼ାଇଦେଇ ସିଏ ମୋ'ର ହସନା ଅଧିକ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ଆସୁଥିଲା, ମୋ'ର ବନ୍ଧକୁ ଆସି ଛୁଇଁଦେବ ବୋଲି ମୋତେ ଭୟ ଦେଖାଉଥିଲା ।

ଠିକ୍ ସେହି ସମୟରେ 'ସକଳ ଜାତିର ଅଧୀଶ୍ୱର,' — ସିଏ ଏହି ଶ୍ରୀପତି ସଂଗ୍ରାମଟିକୁ ଆଦୌ ଦେଖିପାରୁ ନ ଥିଲେ, — ତାଙ୍କ ପାଖରେ ପଡ଼ିଥିବା ଟେବୁଲ୍‌ଟି ଉପରୁ କ'ଣ ଗୋଟାଏ ପଦାର୍ଥ ନେବା ସଙ୍କଳ୍ପ ନେଇ ହାତଟିକୁ ବଢ଼ାଇଦେଲେ । ଭାରି ଅଜାଣତରେ ତାଙ୍କର ସେହି ହାତଟି ଯୁଦ୍ଧ କରୁଥିବା ଆମ ଦୁଇଜଣଙ୍କ ମଝିରେ କରି ପଲମ୍ପିତ ହୋଇ ଆସିଲା । ସେତେବେଳେ ମୁଁ ସେହି ହାତରେ ଟିକିଏ ଆଶ୍ରା ନେଇ ପାରିଲି ଏବଂ ସଂସୃତା ଏଥର ସୁନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ପରାଭୂତ ହୋଇ ଆଦୌ କୌଣସି ଶକ୍ତି ଅଥବା ବାସ୍ତବତା ନ ଥିବା ଗୋଟାଏ କୃଷ୍ଣବର୍ଣ୍ଣ ଧୂଳିକଣା ପରି ମାଟି ଉପରେ ଲଞ୍ଜକରି ପଡ଼ିଗଲା ।

ତା'ପରେ ସିଂହାସନ ଉପରେ ଆସିବାର ତାଙ୍କୁ ମୁଁ ଚିତ୍ତି ପାରିଲି ଓ ତାଙ୍କର ଶକ୍ତି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ମୋ'ର ପ୍ରଣାମ ବି ଜଣାଇଲି । ତାଙ୍କର କାନ୍ଦି ଉପରେ ମୁଣ୍ଡଟିକୁ

ରଖିଦେଇ ତାଙ୍କୁ ମୁଁ ଭାରି ଖୁସି ହୋଇ କହିଲି, “ଆମେ ଦୁହେଁ ଯାକ ମିଶି
ଦୟାକା ଉପରେ ବିଜୟ ହାସଲ କଲୁ ।”

ମୁଁ ସେଦିନ ଏହି ସ୍ଵପ୍ନଟିକୁ ଦେଖିଥିଲି,—ଏବଂ ଆପଣଙ୍କ କୃପାରୁ ତାହାର
ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅର୍ଥଟିକୁ ମଧ୍ୟ ବୁଝି ପାରିଥିଲି ।

ଏହି ଅମୂଲ୍ୟ ଦାନଟି ଲାଗି ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ ମୋ’ର ଅଶେଷ କୃତଜ୍ଞତା
ଜଣାଉଛି ।

୩୧ ଜାନୁଆରୀ—୧ ଫେବୃଆରୀ [୧୯୧୫ ?]

ଯେଉଁସବୁ ରେଳଗାଡ଼ିରେ ଯୁଦ୍ଧକ୍ଷେତ୍ରରେ ଆହତ ହୋଇଥିବା ପାଞ୍ଚ ପାଞ୍ଚ ଛଅ ଶହ ବ୍ୟକ୍ତି ବୋର୍ଲେ ହୋଇ ଆସୁଥିଲେ, ସେଗୁଡ଼ିକ ମୁଁ ନିଜ ଆଖିରେ ଦେଖିଛି । ସେସବୁ ଦୁର୍ଗା ପ୍ରକୃତରେ ଭୟ ବିଚଳିତ କରି ଦେଉଥିଲା । ଏହି ହତଭାଗ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଏହିସବୁ ଯାବତୀୟ କଷ୍ଟ ପାଇଥିଲେ ତୋଲି ଯେ ସେହି ଦୁର୍ଗା ଏତେ ଦୂର ବିଚଳିତ କରି ଦେଉଥିଲା ସେଇଆ ଆଦୌ ନୁହେଁ । ମାତ୍ର, ସର୍ବୋପରି, ଯେପରି ବିଶାଳ ଦୁର୍ଦ୍ଦୟବଶ୍ଚ ସହକ ଅଧିକାଂଶ ବ୍ୟକ୍ତି ସେହିସବୁ କଷ୍ଟକୁ ସହ୍ୟ କରୁଥିଲେ, ସେଇଥି ସକାଶେହିଁ ମୁଁ ନିଜ ଭିତରେ ସତେଅବା ଏକାବେଳେକେ ବିଚଳିତ ହୋଇ ପଡ଼ୁଥିଲି । ସେମାନଙ୍କର ଚକ୍ଷୁ ମଧ୍ୟଦେଇ ଆହାର ଆଲୋକଟିହିଁ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ହୋଇ ଦିଶୁଥିଲା, ଗଭୀରତର ଶ୍ରେଗୁଡ଼ିକ ସହକ ଏତେ ଟିକିଏ ବି ସମ୍ପର୍କ ଘଟିବା ମାତ୍ରକେ ସେହି ଆହାତ୍ କାହା ହୋଇ ଉଠୁଥିଲା । ଏବଂ, ସେମାନଙ୍କର ଉପସ୍ଥିତିକୁ ପରିବେଷ୍ଟନ କରି ରହୁଥିବା ପୁଣି ନୀରବତା ଯଥାର୍ଥ ପ୍ରେମର ଯେଉଁ ପ୍ରଗାଢ଼ତା ଏବଂ ପୁଣି ଶକ୍ତିମନ୍ତତାକୁ ବ୍ୟକ୍ତ କରି ଆଣୁଥିଲା, ସେଇଥିରୁହିଁ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷୀକତାକୁ ମଧ୍ୟ ଭାରି ସହଜରେ ଉପଲବ୍ଧି କରି ହେଉଥିଲା ।

ଏବଂ ତା'ପରେ, ଜୀବନରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା ପାଇଁ ନାନା ରଚନାସ୍ୱ-କତାରେ ବ୍ୟାପ୍ତ ରହିବାରେ ହୁଷ୍ଟ ଅନୁଭବ କରୁଥିବା ମନୋଭୂମିଟି, ଏହି ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷୀକତାର ସାହାଯ୍ୟରେ ପ୍ରକୃତରେ କେତେ କ'ଣ ସବୁ ଯେ ସମ୍ଭବ ହୋଇ ପାରନ୍ତା, ସେହି ବିଷୟରେହିଁ କଲ୍ପନା କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଦେଉଥିଲା । ଏବଂ, ତାହାର ପରିଣାମ ସ୍ୱରୂପ, ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଉପଲବ୍ଧିଗୁଡ଼ିକର ବ୍ୟାପକ ତଥା ବହୁ-ବିଷୟପୂର୍ଣ୍ଣ କେତେ କେତେ ଦୁର୍ଗା ଗୋଟି ଗୋଟି ହୋଇ ମାନସପଟ ଉପରେ ଭାସି ଭାସି ଚାଲି ଯାଉଥିଲେ, ଆପଣାର ଆଲୋକ ତଥା ପ୍ରେମର ମହୁସରେ ଧୂଆଁ ଗୁଡ଼ି ଗୁଡ଼ି ଚାଲି ଯିବାରେ ଲାଗିଥିଲେ ।

ଅଧିକନ୍ତୁ, ଦର୍ଶନୀୟ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଘଟନାଟିଏ ହେଉ ପଛକେ ବା ବାହାରେ ରହୁଥିବା ପୃଥ୍ବୀଟି ସହକ ଏତେ ଟିକିଏ ସମ୍ପର୍କ ବି ହେଉ ପଛକେ, ତାହାର ଆଲରେ ମନ ଭିତରେ ଏହିପରି ଅଗଣିତ କେତେ କେତେ କଲ୍ପନା ଆସି ରଚିତ ହୋଇ ଯାଉଛି, ମନର କ୍ଷେତ୍ରଟିରେ ସେଗୁଡ଼ିକ କେତେ ସୁବିସ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ,

ଆଲୋକମୟ, ପ୍ରଗାଢ଼ ଜୀବନମୟତାରେ ପରିପୁର୍ଣ୍ଣ ପରି ପ୍ରଖଟ ହେଉଛି, ଉପଲବ୍ଧି ଲାଗି ବି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶକ୍ତିସମନ୍ୱିତ ହୋଇ ରହିଥିଲା ପରି ମନେ ହେଉଛି । ଯେଉଁ ପରମ ତତ୍ତ୍ୱ ଆପଣାକୁ ପ୍ରକାଶିତ କରି ଆଶିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛନ୍ତି, ସତେଅବା ତାଙ୍କର ସମର୍ଥନ ଓ ସ୍ୱୀକୃତିକୁ ଲାଭ କରିବା ପାଇଁ ଏତେଗୁଡ଼ିଏ ବାହ୍ୟ ଗୁଣ ବା ଆକାର ଧରି ସେମାନେ ଆପଣାକୁ ଉପସ୍ଥାପିତ କରିବା ଲାଗି ଆସୁଛନ୍ତି । ମାତ୍ର ସେହି ସାହସୀ ରଚନାକାଣ୍ଡଟିର ପାର୍ଶ୍ୱବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ସେହି ସ୍ୱେଦମୟ ଶାନ୍ତ ଶିଶୁଟି ମଧ୍ୟ ଠିଆ ହୋଇ ରହିଛି, ଯିଏକି, ପରମ ସତ୍ୟର ସେହି ସଂକୀର୍ତ୍ତ ବ୍ୟାଘଟି ଲାଗି ଏକ ପରମୋତ୍ତମାଦି ଅଶ୍ୱସ୍ଥାକୁ ନିଜ ଭିତରେ ବଦଳ କରି ଅତ୍ୟନ୍ତ କୋମଳ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣୁ ଶୁଣି ହୋଇ କହୁଛି : “ହେ ପରମସ୍ତତ୍ତ୍ୱ, ଆପଣଙ୍କର ସମ୍ଭାଷଣ ଇଚ୍ଛାଟି ବିଷୟରେ ମୁଁ କିଛି ଜାଣି ନାହିଁ, ମୁଁ ଆପଣା ମନକୁ ଏପରି ଗୁଡ଼ିଏ ଘଟନାର ରଚନା କରିବାରେ ଲାଗିଛି, ଯାହାକି କେବଳ ମୋ’ରି ଅଭିମୁଖ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସୀମାରୁଡ଼ିକରହି ଅନୁରୂପ ହୋଇ ରହିଛି ଏବଂ ଯାହାକି ସମ୍ଭବତଃ ଆପଣଙ୍କର ବିପୁଳ ଯୋଜନାଟି ମଧ୍ୟରେ ଆଦୌ କେଉଁଠି ହେଲେ ବି ଖାସ ଖାଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ମାତ୍ର ଆପଣ ନିଜେ ବି ତ ଭଲ କରି ଜାଣିଛନ୍ତି ଯେ ସେଗୁଡ଼ିକ କେବଳ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଅଲ୍ପସଂଖ୍ୟାୟୀ ରଚନା ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଆଉ ଆଦୌ କିଛି ହେଲେ ନୁହନ୍ତି, ଆପଣ ଜାଣନ୍ତି ଯେ ସେଗୁଡ଼ିକର ରଚନା ହେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସେଗୁଡ଼ିକ ଫୋଟକାପର ଫାଟି କୁଆଡ଼େ ଚାଲିଯାଆନ୍ତି ଏବଂ, ଯେଉଁ ମନୋ-ଦର୍ପଣଟି ପ୍ରତ୍ୟେକ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଆପଣ ଏହି ସମଗ୍ର ଯନ୍ତ୍ରଟି ଦ୍ୱାରା ଯାହା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାଇବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛନ୍ତି, ତାହାର ଏକ ଯଥାନୁରୂପ ଅନୁଲିଖନକୁ ପ୍ରତିଫଳିତ କରାଇବା ସମାପ୍ତ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ରହିଛି, ସେହି ରଚନାଗୁଡ଼ିକ ତାହାର ଶୁଦ୍ଧତାକୁ ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ନଷ୍ଟ କରିଦେଇ ପାରନ୍ତି ନାହିଁ ।” ଏବଂ ତା’ପରେ, ଏହି ସମଗ୍ର ସୃଷ୍ଟି ଏକ ବହୁବ୍ୟାପ୍ତ, ସମ୍ପାଦିତ ଏବଂ ନିରୁପାଧିକ ଉତ୍ତମମୟତା ମଧ୍ୟରେ ଆପଣାକୁ ଆଲୋଚିତ କରିଦେଇ ଆଉ କେବଳ ‘ଗୋଟିଏ ସତ୍ତ୍ୱ’ ହୋଇ ଆଦୌ ରହିପାରେ ନାହିଁ ଏବଂ ସେହି ଅନନ୍ତତାରେହିଁ ରୂପାନ୍ତରିତ ହୋଇଯାଏ । ଏବଂ ଧ୍ୟାନମଗ୍ନ ଅବସ୍ଥାର ସେହି ନିସ୍ତକ୍ଷିପ୍ତ ଭିତରେ ମନୋଭୂମି ଏହି କଥାଟି ବିଷୟରେ ବି ସଜ୍ଜନ ହୋଇ ରହିଥାଏ ଯେ, ତାହାର ଏହି ପଟଟି ଉପରେ ଉକ୍ତି ଉଠୁଥିବା ଏହିସବୁ ନାନାବିଧ ରଚନା ପ୍ରକୃତରେ ଏପରି ଏକ ସମଗ୍ରତାରହିଁ ଅଂଶ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି, ଯାହାକୁ ସେହି ମନହିଁ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ନିମଗ୍ନ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତ କରି ଆଶିବ । ଦ୍ୱିତୀୟ ଏକାଧିକ ଦେହସନ୍ତର ମାଧ୍ୟମରେ ତାହା ସେଇଟିକୁ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତ କରିବ ବୋଲି ଅଭିପ୍ରେତ ହୋଇ ରହିଛି । ଯେଉଁ ପରମତତ୍ତ୍ୱ ଅନୁକ୍ଷଣ ଓ ବୈକଲ୍ୟମୁକ୍ତ ଭାବରେ ଅବସ୍ଥିତ ରହିଛନ୍ତି ଏବଂ ଯେଉଁ ତତ୍ତ୍ୱ ସମ୍ଭବ

ନାନା ପର୍ଯ୍ୟାୟ ଦେଇ ଗତି କରି ଯାଉଛି, ଯେତେବେଳେ ସେହି ଦୁଇଟିଯାକ ଦୃଶ୍ୟକୁ ଗୋଟିଏ ଲୀନା ରୂପେ ଅନୁଭବ କରି ହେଉଛି, ସେତେବେଳେ ତାହା ଏହି ଚେତନାକୁ ମଧ୍ୟ ଆସି ଅଧିକାର କରି ନେଉଛି, ଦଣ୍ଡା ଦଣ୍ଡା ଧରି ମଧ୍ୟ ଏହାକୁ ଆଦୌ ଗୁଡ଼ି ଚାଲିଯାଉ ନାହିଁ, ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ବାର ଆସି ଉପସ୍ଥିତ ହେଉଛି ଏବଂ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ସ୍ଥାୟୀ ହୋଇ ରହିପାରୁଛି ।

୧୨ ମଇ, ୧୯୧୫

୨

ସମସ୍ତ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟକ ଭୂମିଟି ସତେଅବା ପୃଥ୍ବୀ ଉପରେ ଆସି ଅଧିକାର କମାଇ ବସିଥିଲା ପରି ମନେ ହେଉଛି । ମାତ୍ର, ତାହାର ଉତ୍ତର ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟେ ଶକ୍ତିର ଆକାରରେ ତାହା ବର୍ତ୍ତମାନ ଯୁଦ୍ଧଭୂମିରେହିଁ ସୀମାବଦ୍ଧ ହୋଇ ରହିଛି ।

ଅନ୍ୟତ୍ର ଜାଗାରେ, ଯୁଦ୍ଧଭୂମିଗୁଡ଼ିକର ପଶ୍ଚାତରେ ଏବଂ ଯୁଦ୍ଧ ଭିତରୁ ବାହାରେ ରହିଥିବା ଦେଶମାନଙ୍କରେ ଏହି ଭୂମିଟି ପ୍ରଧାନତଃ ତାହାର ଦୁର୍ବଳତା, ସ୍ୱାୟତ୍ତତା ସେମିତି ନାନା ସଂଘାତ, ପ୍ରବଳ ଉତ୍ତେଜନା, ଧୈର୍ଯ୍ୟସ୍ଥାନତା ଓ ମିଥ୍ୟା କଲ୍ପନାମୟତାର ଆକାରଗୁଡ଼ିକରେ ଆପଣାକୁ ମୁର୍ତ୍ତିମନ୍ତ କରି ରଖିଛି ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାର ଯାବତୀୟ ଶକ୍ତିକୁ କେବଳ ନଷ୍ଟ କରିଦେବାରେ ଲାଗିଛି । ଯେଉଁମାନେ ଯୁଦ୍ଧକ୍ଷେତ୍ରରେ ରହି ଯୁଦ୍ଧ ଲଢ଼ିନାହାନ୍ତି, ସେମାନେ, ଯୁଦ୍ଧ ଲଢ଼ିଥିବା ଓ ପରସ୍ପରକୁ ହତ୍ୟା କରୁଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କୁ ପ୍ରେରଣ କରିଥିବା ପ୍ରବଳ ଶକ୍ତିଟି,— ସେହି ଶକ୍ତି ବେଳେବେଳେ ସେମାନଙ୍କୁ ଗୋଟାୟା ଉନ୍ମୁଞ୍ଚ କରି ପକାଇଛି,— ସତେଅବା ସେମାନଙ୍କ ନିଜ ଭିତରେ ଆଦୌ ନ ଥିଲା ପରି ଅନୁଭବ କରୁଛନ୍ତି ।

ଯେଉଁସବୁ ବ୍ୟକ୍ତି ଯୁଦ୍ଧକ୍ଷେତ୍ରକୁ ଯାଉଛନ୍ତି, — ସନ୍ଦିଗ୍ଧ ନାନା ପ୍ରକ୍ତବ ଏବଂ ବାୟୁମଣ୍ଡଳଟି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଆମେ ତାହାକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ପଷ୍ଟ ଓ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ନିରୂପିତ ହୋଇ ରହିଥିବା ଗୋଟିଏ କ୍ଷେତ୍ର ବୋଲି କହିପାରିବା,— ସେମାନେ ସତେଅବା କୌଣସି ଏକ ବାତ୍ୟାପ୍ରଳୟ ବନ୍ଧୁକୁ ମହାସମୁଦ୍ରର ପ୍ରବଳ ଓ ପ୍ରବଳ ସୌତ ଭିତରେ ଆସି ପଡ଼ି ଯାଉଛନ୍ତି, ତାହାର ଭିତରେ ତଡ଼ିହୋଇ କୁଆଡ଼େ ଚାଲିଯାଉଛନ୍ତି ଏବଂ ଆପଣାର ବ୍ୟକ୍ତିଗତତାକୁ କୁଆଡ଼େ ହରାଇ ବସୁଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ବ୍ୟକ୍ତିଗତତାଟି ସତେଅବା କୁଆଡ଼େ ବିଲୁପ୍ତ ହୋଇଯାଉଛି, ସେମାନଙ୍କୁ ଏକ ଆଦମ ଅବସ୍ଥାରେ ଯାଇ ପ୍ରପତିତ ହେବାକୁ ପଡ଼ୁଛି, ସତେଅବା ପ୍ରାକୃତିକ ଶକ୍ତିର କୌଣସି ଏକ ଅବସ୍ଥାରେ ଯାଇ ପଡ଼ିବାକୁ ହେଉଛି, ଯେଉଁମାନେ କି ସେମାନଙ୍କ ପାଖରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଜ୍ଞାନ ହୋଇ ରହିଥିବା ଏକ ମହାଶକ୍ତିଶାଳୀ ଇଚ୍ଛା ଦ୍ୱାରା ଚାଲିତ ଏବଂ ତାଡ଼ିତ ହୋଇ ବାତ୍ୟା,

ଦୁର୍ଘିବାତ୍ୟା ବା ବନ୍ୟାପ୍ରାବଳ ପରି ପୃଥିବୀରେ ଆପଣାର କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ ସମ୍ପାଦିତ କରୁଥାନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କୁ ଆଉ ମନୁଷ୍ୟ ବୋଲି ନ କହ କେବଳ ସନ୍ଦିଗ୍ଧ ଓ ସରଳ କେତେକ ମନୁଷ୍ୟମୁଖ ବୋଲି କୁହାଯିବ ; ଏବଂ, ସେମାନଙ୍କ ବିଷୟରେ ସାଦୃଶ୍ୟ ଏବଂ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ବାରତ୍ତୁ ଦ୍ଵାରା ଉଦ୍‌ବୋଧିତ ହୋଇ ଆମ୍ଭେ ସଦା ଅଗଣିତ ଦୁଷ୍ଟାନ୍ତକୁ ମଧ୍ୟ ଆମେ ତଥାପି ମହୁମାଛ କିମ୍ବା ପିମ୍ପୁଡ଼ିପଲଙ୍କର ବାରତ୍ତୁ ସହୃଦୟ ଭୁଲନା କରି ପାରୁବା । ସେପରି ବାରତ୍ତୁ ପଛରେ କେବଳ ଏକ ଯାଦୁକି ଏବଂ ଅଳ୍ପ ପ୍ରକୃତିର କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛି, ସମୁଦ୍ରଗତ ସ୍ଵଭାବରେ ସାମୁଦ୍ରିକ ତେଜନାଟି ଦ୍ଵାରା ଉଦ୍‌ବୁଦ୍ଧ ହୋଇ ସେହିସବୁ କାର୍ଯ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଆପଣାକୁ ଚରିତାର କରବାରେ ଲାଗିଛି ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ମନୋଭୂମିର ଯାବତୀୟ ଗଠନାତ୍ମକ ରଚନା ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାତ ହୋଇ ରହିଛି, ସେଗୁଡ଼ିକର ଅଧୀନରେ ରହିଥିବା ମୂର୍ତ୍ତି ଧୂଂସାତ୍ମକ ଶକ୍ତିଗୁଡ଼ିକର ଭୁଲନାରେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ବଡ଼ ଦକ୍ଷିଣ ଏବଂ ବଳଶାଳୀ ବୋଲି ବିବର କରାଯାଇଛି । ସେହିମାନେହି ସେହି ରୂପାନ୍ତରକାଣ୍ଡ ପରମ ଇଚ୍ଛାର ଅଜେୟ ଅସ୍ଵରୂପେ ବ୍ୟବହୃତ ହେବାକୁ ଯାଇଛନ୍ତି । ଏବଂ, ସେଗୁଡ଼ିକ ସେମାନଙ୍କ ଲାଗି ଅଭିପ୍ରେୟତ ହୋଇ ରହିଥିବା କାର୍ଯ୍ୟରେ ଶେଷ ସୀମାରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚି ନ ପାରୁବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉଦ୍‌ବେଗର ପୁନର୍ଗଠନଗୁଡ଼ିକ ସକାଶେ ହୁଏତ ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରକାର ପ୍ରସ୍ତାପ ସମ୍ଭବ ହେବ ନାହିଁ ।

ବର୍ତ୍ତମାନ, ଏହିସବୁ ଶକ୍ତି, ସେଗୁଡ଼ିକର ଅନ୍ତତଃ ଏକ ଅଧିକ ଭାଗ, ପ୍ରକୃତିରେ ଦିବ୍ୟ ପରମ ତେଜନା ସହୃଦ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦକ୍ଷ ଭାବରେ ସଂଯୁକ୍ତ ହୋଇ ରହିଛି । ସେହି ପରମ ତେଜନାହିଁ ସେମାନଙ୍କର ଏହି ଉତ୍ତମ ବନ୍ୟାତରଙ୍ଗଟିକୁ ପରିଚାଳିତ କରି ନେଉଛି, ଅତ୍ୟନ୍ତ ବନ୍ୟ ଏବଂ ଅଦମ୍ୟ ପରି ପ୍ରଗତି ହେଉଥିବା ସେମାନଙ୍କର ଏହି ସ୍ରୋତ ପ୍ରବାହଟିକୁ ବାଟ ଦେଖାଇ ନେଇଯାଇଛି । ବସ୍ତୁତଃ, ତାହା କୌଣସି ପ୍ରକାର ମନଃପ୍ରସାୟ ମାର୍ଗଦର୍ଶନର ବୋଲି ମାନୁ ନ ଥିବାରୁହିଁ ସେହି ଶକ୍ତିଗୁଡ଼ିକ କେବଳ ତାହାର ପ୍ରଭେଦନାଟିକୁହିଁ ମାନୁଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ସେମାନେ କ'ଣ ପ୍ରକୃତିରେ ଏହାର ରହସ୍ୟଟିକୁ ଜାଣି ପାରିବେ କି, ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ତାହାର ଆଦେଶ ପାଳନ କରି ପାରିବେ କି ? ସେମାନେ କେବେ ସେମାନଙ୍କର ନିଜ ଗତିରେ ସୋଚିଟିକୁ ଅନୁସରଣ କରି ଚାଲିଯିବେ ନାହିଁ ତ ? ଅଧିକକାଳ ଏହିପରି ନିର୍ଭୀକ କରବା ଫଳରେ କାଲୀ ନିର୍ଭୀକ ଉପରେ ରହିଥିବା ତା'ର ଏହି ନିୟନ୍ତ୍ରଣ-ଶକ୍ତିଟିକୁ ହରାଇ ପକାଇବ ନାହିଁ ତ ?

ଦିବ୍ୟ ପରମ ଇଚ୍ଛା କେତେ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଆପଣାକୁ ଏହି ପୃଥିବୀ ଉପରେ ପ୍ରକଟ କରାଇ ଆଣିବ, ସବୁକିଛି ତାହାର ଉପରେ ନିର୍ଭର କରୁଛି । ଯଦି ତାହା

ଠିକ୍ ସମୟରେ ଆପଣା ଲାଗି ଯଥେଷ୍ଟ ପରିମାଣରେ ଗ୍ରହଣଶୀଳ ଏବଂ ବିଶୁଦ୍ଧ ହୋଇ ରହିଥିବା ଯନ୍ତ୍ରଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ଆଣିପାରିବ, ଏପରି ସାଧନଗୁଡ଼ିକୁ ତିଆରି କରିଦେଇ ପାରିବ, ଯେଉଁମାନେ କି ଯିବାଶୀଳ ହୋଇ ରହିଥିବା ସ୍ବାୟତ୍ତ ଶକ୍ତି ସହିତ ଏକ ଫଳପ୍ରସ୍ତୁତ ସଂଯୋଗ ରଖିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସଚେତନ ଭାବରେ ଆପଣାର ଯଥାର୍ଥ ସତ୍ୟଟି ମଧ୍ୟରେ ତତ୍ତ୍ୱାନୁ ହୋଇ ବି ରହି ପାରୁଥିବ, ତେବେ, ଯେଉଁ ଉଚ୍ଚ ଶକ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ଏପରି ଶୁଷ୍କାକାର ଏବଂ ପ୍ରତାପଶାଳୀ ହୋଇ ବର୍ତ୍ତମାନ ଏହି ଧରଣୀ ଉପରେ ଅନାଡ଼ି ହୋଇ ପଡ଼ିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି, ପୃଥିବୀ ତଥା ମନୁଷ୍ୟ ଭିତରେ ଏକ ରୂପାନ୍ତର ଘଟାଇବାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେମାନେ ପ୍ରକୃତରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଫଳପ୍ରସ୍ତୁତ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ସମର୍ଥ ହେବେ ।

ପାରିସ୍, ୨୮ ଅକ୍ଟୋବର, ୧୯୯୫

ଷଷ୍ଠ ଭାଗ

୧୯୧୭ ଏବଂ ୧୯୨୦ ମଧ୍ୟରେ ଜାପାନରେ ଲେଖା ହୋଇଥିବା
ପ୍ରବନ୍ଧ ଓ ଚିଠି ପ୍ରଭୃତି ।

ନାରୀସମାଜ ଓ ସ୍ୱାଧିନତା

ନାରୀସମାଜ-ଆନ୍ଦୋଳନ ବିଷୟରେ ମୁଁ କ'ଣ ଭାବୁଛି ଓ ବର୍ତ୍ତମାନ ଯେଉଁ ଯୁଦ୍ଧ ଲାଗିଛି, ଏହି ଆନ୍ଦୋଳନ ଉପରେ ତାହାର କ'ଣ ସବୁ ପରିଣାମ ଘଟିବ, ତୁମେମାନେ ମୋତେ ସେହି କଥା ପଚାରିବ ।

ବର୍ତ୍ତମାନର ଯୁଦ୍ଧ ଉକ୍ତ ଆନ୍ଦୋଳନଟିର ସମସ୍ୟାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ନିଶ୍ଚୟ ଏକ ନୂତନ ବାତାବୃତ୍ତ ଯେ ଖୋଲି ଦେଇଛି, ତାହାକୁ ସର୍ବପ୍ରଥମେ ତାହାର ଏକ ପରିଣାମ ବୋଲି କୁହାଯିବ । ପୂର୍ବରୁ ଏବଂ ନାରୀ ମଧ୍ୟରେ ଚିରନ୍ତନ କାଳରୁ ଯେଉଁ ବିରୋଧ ରହି ଆସିଛି ବୋଲି କେତେ ଲୋକ ବିଶ୍ୱାସ କରି ଆସୁଥିଲେ, ଏହି ଯୁଦ୍ଧ ଫଳରେ ସେହି ବିରୋଧର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟତା ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଧରା ପଡ଼ିଯାଇଛି । ଏବଂ, କେବଳ ବାହ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ହିଁ ଏହି ଦୁଇ ଲିଙ୍ଗ ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁ ଦୃଢ଼ତା ରହି ଆସିଛି, ତାହାର ପଶ୍ଚାତରେ ଯେ ସର୍ବଦାହିଁ ପାରସ୍ପରିକ ସହଯୋଗର ସେହି ସତ୍ୟଟି ନିହିତ ହୋଇ ରହିଛି, ମନୁଷ୍ୟସମାଜର ଏହି ଦୁଇ ପରସ୍ପରର ଅନୁସୂରକ ଅର୍ଦ୍ଧାଂଶ ମଧ୍ୟରେ ଯଥାର୍ଥରେ ଏକ ଏକତା ରହି ଆସିଛି । ବର୍ତ୍ତମାନର ଗହୀର ପରିସ୍ଥିତି ଆମକୁ ତାହାର ଆବଶ୍ୟକତା କରାଏ ଲାଗି ସମର୍ଥ ମଧ୍ୟ କରିଛି । ସର୍ବଦା ବାହାରକୁ ଦେଖାଯାଉ ନ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେହି ଏକତା ଯେ ସର୍ବଦାହିଁ ରହିଆସିଛି, ତାହା ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇଯାଇ ପାରିଛି ।

ଆଗରୁ ଯେଉଁସବୁ କର୍ମକ୍ଷେତ୍ରରେ ପୁରୁଷମାନଙ୍କୁ ହିଁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରାଯାଉ ଥିଲା, ସେହିସବୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ହୋଇ ନାରୀମାନେ -ଯେ କେତେ ସହଜରେ କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ଚାଲାଇ ପାରିଲେ, ସେକଥା ଦେଖି ପୁରୁଷମାନେ ପ୍ରକୃତରେ ଭାରି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ଯାଇଥିବେ । ଏବଂ ବିପ୍ଳବ ପ୍ରକାଶ କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସେମାନେ ଏହି ଆଉ ଗୋଟିଏ କଥା ଲାଗି ଦୁଃଖ ମଧ୍ୟ କରିଥିବେ ଯେ, ଆସବାବ ଯାବତୀୟ କର୍ମସମ୍ପ୍ରାପ୍ତରେ ସେମାନେ ପୂର୍ବରୁ ମଧ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟକ ନାରୀକୁ ଜଣେ ପ୍ରକୃତ ସହଯୋଗୀ ରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରି ପାରି ନ ଥିଲେ । ନାରୀକୁ ତ ସେମାନେ ଏକ ଉପଭୋଗ ଏବଂ ମନୋରଞ୍ଜନ ବସ୍ତୁରୂପେ ମନେ କରି ଆସିଥିଲେ, ବା, ଖୁବ୍ ବେଶୀ ହେଲେ ତାହାକୁ ଆପଣାର ଗୃହକର୍ତ୍ତ୍ରୀ, ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ପିଲାମାନଙ୍କର ମାଆ ବୋଲି ବିଚାର କରି ଆସିଥିଲେ । ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ ଏଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ନାରୀର କାର୍ଯ୍ୟ, ଏବଂ ସେହି କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ଉତ୍ତମରୂପେ ନିର୍ବାହ କରିବାକୁ ହେଲେ

ସଙ୍ଗତା ପ୍ରକୃତରେ ଅନେକ ଅସାଧାରଣ ଗୁଣର ଅଧିକାରୀ ହେବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ । ମାତ୍ର ସେହିକବୁଦ୍ଧି ଯେ ନାଗ୍ନାମାନ କାର୍ଯ୍ୟ ବୋଲି କହାଯିବ କୁହାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ, ବର୍ତ୍ତମାନର ପରିସ୍ଥିତି ତାହାକୁ ଯଥେଷ୍ଟ ପରିମାଣରେ ପ୍ରମାଣ କରି ଦେଇଛି ।

ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅସୁବିଧାନକର ନାନା ପରିସ୍ଥିତିରେ, ପ୍ରକୃତରେ କହିବାକୁ ଗଲେ ଶତ୍ରୁପକ୍ଷରୁ ଗୋଳାବାରୁଦର ବର୍ଷଣ ହେଉଥିବା ସ୍ଥାନମାନଙ୍କରେ ଆହତ ଲୋକମାନଙ୍କର ସେବା ଓ ଶୁଶ୍ରୂଷା କରିବାକୁ ଯାଇ ଦୁଃଖ ବୋଲି କୁହା ଯାଉଥିବା ଏହି ନାଗ୍ନାମାନେ ପ୍ରମାଣ କରିଦେଇ ପାରିଛନ୍ତି ଯେ, ସେମାନଙ୍କର ଦୈନିକ ବଳ ଏବଂ ସହନଶୀଳତାର ଶକ୍ତି ପୁରୁଷମାନଙ୍କ ଭୁଲକାରେ ଆଦୌ କୌଣସି ଗୁଣରେ କମ୍ ନୁହେଁ । ମାତ୍ର, ଆପଣାର ସରଠନ-ସାମର୍ଥ୍ୟର କ୍ଷେତ୍ରରେହିଁ ନାଗ୍ନାମାନେ ପ୍ରକୃତରେ ଅସାଧାରଣ ପ୍ରତିଭାର ପରିଚୟ ଦେଇଛନ୍ତି । ମୁସଲମାନମାନେ ଭାରତ ଜୟ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ସେହି ବ୍ରାହ୍ମଣ୍ୟ-ଧୁରରେ ନାଗ୍ନାମାନଙ୍କଠାରେ ଏହି ସରଠନ-ସାମର୍ଥ୍ୟର ଗୁଣଟିକୁ ବହୁପୁରୁଷୁଦ୍ଧି ସ୍ୱୀକୃତି ମିଳିଥିଲା । ଭାରତର ଏକ ବହୁପରିଚିତ ଲୋକୋକ୍ତ ଅନୁସାରେ “ନାଗ୍ନା ଯେତେବେଳେ ସମ୍ପତ୍ତିର ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ କରେ, ସେତେବେଳେ ସେହି ସମ୍ପତ୍ତିର ଅବଶ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି ହୁଏ ।” ମାତ୍ର, ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ସଭ୍ୟତାରେ, ସେମିତିକି ଚିନ୍ତାଧାରା ରୋମୀୟ ବିଧାନବ୍ୟବସ୍ଥାଟି ସହଜ ସମୁକ୍ତ ହୋଇ ସେଠାରେ ସମାଜଶାନ୍ତିଗୁଡ଼ିକୁ ଏପରି ଅନ୍ୟାୟରେ ପ୍ରଭାବିତ କରି ପକାଇଛି ଯେ ତତ୍କାଳ ଆପଣାର ସରଠନ ଶକ୍ତିର ପରିଚୟ ଦେବା ଲାଗି ନାଗ୍ନାମାନଙ୍କୁ ଆଦୌ କୌଣସି ସୁଯୋଗହିଁ ଦିଆଯାଇ ନାହିଁ ।

ଅବଶ୍ୟ ଏକଥା ସତ ଯେ, ଫ୍ରାନ୍ସ ଦେଶରେ ନାଗ୍ନାହିଁ ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ସ୍ୱଗୃହ-ପରିଚାଳନାର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଧିକାରଣୀ ହୋଇ ରହିଥାଏ ଏବଂ ଟଙ୍କା ପଇସାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ତାହାର ସେହି ଅଧିକାରଟି ରହିଥାଏ । ଏବଂ ଫରାସୀ ଦେଶର ନମ୍-ମଧ୍ୟବର୍ଗର ପରିବାରଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରାୟ ପାରମ୍ପରିକ ଭାବରେ ଯେପରି ସମ୍ପତ୍ତିଶାଳୀ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି, ସେଥିରୁ ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇ ଯାଉଛି ଯେ ଏହି ଶକ୍ତିଟିର ପ୍ରକୃତରେ ଏକ ଦୃଢ଼ମ ଦିଗ ଅବଶ୍ୟ ରହିଛି । ଅବଶ୍ୟ ଏକଥା ସତ ଯେ ଅଧିକ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ କ୍ଷେତ୍ରଗୁଡ଼ିକରେ ନାଗ୍ନା କର୍ତ୍ତା ହୋଇ ରହି ତା’ର ସାମର୍ଥ୍ୟଗୁଡ଼ିକ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲାଗାଇ ପାରିବାର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଅତି କୃତଜ୍ଞ ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁଥିଲା । ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମଧ୍ୟ, ସାଧାରଣ ଶାସନ କ୍ଷେତ୍ରର ଅଧିକ ଗୋପନୀୟତା-ବିଶିଷ୍ଟ ଆସନଗୁଡ଼ିକ ନାଗ୍ନାମାନଙ୍କ ଲାଗି ପ୍ରକୃତରେ ନିଷିଦ୍ଧ ହୋଇ ରହିଥିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନର ଯୁଦ୍ଧ ଆମକୁ ଏହି କଥାଟି ଦେଖାଇଦେଇ ଯାଇଛି ଯେ, ନାଗ୍ନାମାନଙ୍କର ସହଯୋଗକୁ ଏହିପରି ଭାବରେ ଅସ୍ୱୀକୃତ କରି ରଖି ଶାସନକ୍ଷେତ୍ରଗୁଡ଼ିକହିଁ ଆପଣାକୁ ପ୍ରକୃତରେ

ଏକ ଅତି ମୁଲ୍ୟବାନ ସହାୟତାରୁ ବଞ୍ଚିତ କରି ରଖିଥିଲେ । ଉଦାହରଣ ସ୍ବରୂପ ଏଠାରେ ମୁଁ ଗୋଟିଏ ଘଟଣା ଉଲ୍ଲେଖ କରିବି ।

ଯୁଦ୍ଧ ଆରମ୍ଭ ହେବାର ଅଳ୍ପ କେତେମାସ ପରେ, ଯେତେବେଳେ ଜର୍ମାନ-ମାନେ ବେଲ୍‌ଜିଅମ ଦେଶକୁ ପ୍ରାୟ ସବୁଠାରୁ ଭବରେ ଅଧିକାର କରି ନେଇଥିଲେ, ଆହାନ୍ତ ଅଂଚଳଟିର ଅଧିବାସୀମାନଙ୍କୁ ପ୍ରକୃତରେ ନାନା ଅକଥମାୟ ଦୁଃଖ ଭୋଗର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାକୁ ପଡ଼ୁଥିଲା । ସୌଭାଗ୍ୟବଶତଃ, ଏଥିପାଇଁ ପ୍ରକୃତରେ ଆମେରିକାର କେତେକ ଅବସ୍ଥାପନ ପୁରୁଷ ଓ ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କର ନୃତନୋଦ୍ୟମଟିକୁ ହିଁ ଧନ୍ୟବାଦ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ, ଦାରୁଣ ଦୁଃଖ ଓ ଅଭାବ ମଧ୍ୟରେ କାଳାତିଯାତ କରୁଥିବା ସେହି ଲୋକମାନଙ୍କ ସକାଶେ ଯଥାସାଧ୍ୟ କେତେକ ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ଦ୍ରବ୍ୟ ସେଠାକୁ ପଠାଇବା ଲାଗି ଗୋଟିଏ ବିଶେଷ ସମିତି ଗଢ଼ା ହେଲା । କେତେକ ସାମଗ୍ରିକ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଫଳରେ କେତୋଟି ଯୁଦ୍ଧ ଗ୍ରାମର ବେଶ୍ ଏକ ବୃହତ୍ ଅଞ୍ଚଳକୁ ହଠାତ୍ ଆବଶ୍ୟକ ଖାଦ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟରୁ ମଧ୍ୟ ବଞ୍ଚିତ ହୋଇ ରହିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ଏଥର ଯେ ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ ନିଶ୍ଚୟ ପଡ଼ିବ, ସେଥିରେ ଆଉ କୌଣସି ସମ୍ଭାବ୍ୟ ରହୁନ ନାହିଁ । ଆମେରିକାରେ ଗଢ଼ା ହୋଇଥିବା ସେହି ସମିତିଟି ଇଂଲଣ୍ଡର କେତୋଟି ଅନୁରୂପ ସଂଗଠନ ପାଖକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇ ଖବର ପଠାଇଲା ଯେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ ପଦାର୍ଥଗୁଡ଼ିକୁ ନେଇ ପାଞ୍ଚୋଟି ଗାଡ଼ି ସେଠାକୁ ଭରଣୁ ପଠାଇ ଦିଆଯିବା ଉଚିତ । ଗାଡ଼ିଗୁଡ଼ିକ ଯେପରି ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଭିତରେ ଗନ୍ତବ୍ୟ ସ୍ଥାନରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚି ପାରିବେ । ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ ଏପରି ଅନୁରୋଧ କରାଗଲା, ସେହି ପୁରୁଷମାନେ ଉତ୍ତର ଦେଇ ପଠାଇଲେ ଯେ ସେହି ଅନୁରୋଧଟିକୁ ରକ୍ଷା କରିବା ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ସମ୍ଭବ ହେବ ନାହିଁ । ଭାଗ୍ୟକୁ ଜଣେ ମହଲା ସେକଥା ଶୁଣିବାକୁ ପାଇଲେ । ଏହିଭଳି ଗୋଟିଏ ସାଂଘାତିକ ପରିସ୍ଥିତିରେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ପ୍ରକୃତରେ ଯେ ‘ଅସମ୍ଭବ ବୋଲି ଗୋଟିଏ ଶବ୍ଦ ବ୍ୟବହାର କରିପାରୁଛି, ସେକଥା ତାଙ୍କୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭୟଙ୍କର ବୋଲି ମନେ ହେଲା । ସିଏ ମଧ୍ୟ ଯୁଦ୍ଧାହତ ଓ ଯୁଦ୍ଧଗ୍ରସ୍ତ ଲୋକମାନଙ୍କ ଲାଗି ସାତକାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା ଗୋଟିଏ ମହଲା-ସଂଗଠନର ସଦସ୍ୟ ଥିଲେ । ସେହି ସଂଗଠନର ମହଲାମାନେ ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରୁ ଆମେରିକାର ସମିତିଟି ପାଖକୁ ଖବର ଦେଇ ସେମାନଙ୍କ ପାଖରେ ପ୍ରତିଜ୍ଞା କଲେ ସେମାନେ ନିଶ୍ଚୟ ସେହି କାର୍ଯ୍ୟଟିର ସମ୍ପାଦନ କରିବେ । ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ମଧ୍ୟରେ ଯାବତୀୟ ପ୍ରତିବନ୍ଧକକୁ ଅତିକ୍ରମ କରାଯାଇ ପାରିଲା, ମାତ୍ର ତଥାପି କେତେକ ଅସୁବିଧା, ବିଶେଷ କରି ସାମଗ୍ରୀଗୁଡ଼ିକର ସରବରାହ ଜନିତ ଅସୁବିଧାଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରକୃତରେ ଆଦୌ କୌଣସି ସମାଧାନ କରାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ ବୋଲି ମନେ ହେଉଥିଲା । ତଥାପି ସଂଗଠନ କରିବାର ଏକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଅତିବିଚକ୍ଷଣ ବୁଦ୍ଧି ଓ ଏକ ଅଦମ୍ୟ ଇଚ୍ଛାଶକ୍ତି ସେହି ସମସ୍ୟାଟିର ମଧ୍ୟ ଅତ୍ୟନ୍ତ

ଅଦ୍ଭୁତ ଭାବରେ ସମାଧାନ ବାହାର କରି ପାରିଥିଲେ : ଶାନ୍ତ ସାମଗ୍ରୀଗୁଡ଼ିକ ଯଥା ସମୟରେ ଯଥା ସ୍ଥାନରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଲା ଏବଂ ଏହିପରି ଭାବରେ ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ ପଡ଼ିବାର ସେହି ଉତ୍ସାହନ ଦୁଃପରିସ୍ଥିତିଟିକୁ ଏତିକି ଦିଆଯାଇ ପାରିଲା ।

ଏଠାରେ ମୋଟେ ଏକଥା କୁହାଯାଉ ନାହିଁ ଯେ ବର୍ତ୍ତମାନର ଏହି ଯୁଦ୍ଧ କେବଳ ଆମେ କେବଳ ନାରାୟଣ ଅସାଧାରଣ ସାମର୍ଥ୍ୟଗୁଡ଼ିକରହି ପ୍ରମାଣ ପାଇଲୁ । ଏହି ଯୁଦ୍ଧରେ କା'ର ନାନା ଦୁର୍ବଳତା, ଦୋଷ ଏବଂ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତାର ମଧ୍ୟ ପ୍ରମାଣ ମିଳିବାର ଅବସର ମିଳିଛି; ଏବଂ ଏକଥାରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ ଯଦି ମହାନାମନେ ବିରୁଦ୍ଧ ଶାସନଗୁଡ଼ିକରେ ସେମାନେ ଦାବି କରୁଥିବା ସ୍ଥାନଟିର ପ୍ରକୃତରେ ଅଧିକାରଣୀ ହେବା ଲାଗି ଇଚ୍ଛା କରୁଥାନ୍ତୁ, ତେବେ ଆପଣା ଉପରେ ପୁଣି ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଅର୍ଜନ କରିବାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେମାନଙ୍କୁ ଆହୁରି ଅନେକ ଅଧିକ ଅଗ୍ରସର ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ, ଆପଣାର ବିରୁଦ୍ଧ ତଥା ଦୁର୍ଭିକ୍ଷଗୁଡ଼ିକୁ ଆହୁରି ଅନେକ ପ୍ରଶସ୍ତ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ, ଏବଂ ସାଧାରଣ କ୍ଷେତ୍ରଗୁଡ଼ିକର ଶାସନ ଦାୟିତ୍ୱ ଭୁଲାଇ ପାରିବା ଲାଗି ସେମାନଙ୍କର ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭାବପ୍ରବଣତା-ପ୍ରେରଣିତ ଅଭିରୁଚି ଗୁଡ଼ିକରେ ବିପ୍ଳବ ତଥା ବୁଦ୍ଧିଗତ ଗ୍ରହଣଶୀଳତାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ଅନେକ ଅନ୍ତରାଳ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ଏହି କଥାଟି ଏକାନ୍ତ ସତ୍ୟ ଯେ କେବଳ ପୁରୁଷମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହେଉଥିବା ରାଜନୀତି ଆପଣାକୁ ଅସମର୍ଥ ବୋଲୁଥିବା ପ୍ରମାଣ କରି ସାରିଲାଣି । ଏକାକେଲେକେ କେବଳ ଗୁଡ଼ାଏ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସ୍ୱାର୍ଥର ଅନ୍ୱେଷଣ କରି ଏବଂ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ୱେଚ୍ଛାରୁ ତଥା ହିଂସ୍ରତା ସହିତ ଯାବତସ୍ତୁ କାର୍ଯ୍ୟର ଆଚରଣ କରି ସେହି ରାଜନୀତି କେତେ ନା କେତେ ପଥଚ୍ୟୁତ ହୋଇ ପଡ଼ିଛି । ଏଥିରେ ଆଦୌ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ, ନାରାୟଣ ରାଜନୀତି କ୍ଷେତ୍ରର ପରିଚାଳନା ଦାୟିତ୍ୱ ଗ୍ରହଣ କଲେ ତଦ୍ୱାରା ନିଃସ୍ୱାର୍ଥପରତାର ପ୍ରବୃତ୍ତିଟି ବୃଦ୍ଧିଲାଭ କରିବ ଏବଂ ସମାଧାନ-ଗୁଡ଼ିକରେ ମଧ୍ୟ ଅଧିକ ମାନବିକତା ରହିପାରିବ । ମାତ୍ର ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟର ବିଷୟ ଯେ, ବର୍ତ୍ତମାନ ପରିସ୍ଥିତିରେ ନାରାୟଣ ସାଧାରଣତଃ ଅତି ପରିମାଣରେ ଓ ନାନା ଭାବରେ କାମନାଗୁଡ଼ିକର ଅଧୀନ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି ଏବଂ ଭାଗ୍ୟ ଉତ୍ସାହରେ ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପକ୍ଷ ରୂପେ ପୁରୁଷ ସହିତ ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱିତା କରିବାକୁ ବାହାରିଛନ୍ତି । ଶୁଦ୍ଧ ବୁଦ୍ଧି ନିଷ୍ପାଶୀଳ ହେବା ଦ୍ୱାରା ଯେଉଁ ସ୍ଥିତି ବିବେଚନା ଶକ୍ତି ସମ୍ଭବ ହୁଏ, ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ତାହାର ଘୋର ଅଭାବ ରହିଛି । ଅବଶ୍ୟ ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ ନିର୍ମମ ବୌଦ୍ଧିକତା ଅନେକ ସମୟରେ ଭାଗ୍ୟ କଠୋର, ଦୁର୍ଦ୍ଦୟାନ୍ତ ଓ ମହାଶୂନ୍ୟ ହୋଇପଡ଼େ ଓ ସେହି କାରଣରୁ ଅନେକ ବିପଦର ବି କାରଣ ହୋଇଥାଏ । ତଥାପି, ଯେତେବେଳେ ଭାବପ୍ରବଣତା ଅତିଶୟ ହୋଇ

ପଡ଼େ ଏବଂ ସ୍ୱାମୁଦ୍ରିକ ସ୍ୱାର୍ଥଗୁଡ଼ିକର ପରିରକ୍ଷଣ-କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏକ ପ୍ରଧାନ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିବାରେ ନିଜାନ୍ତ୍ର ଅସମର୍ଥ ହୋଇଯାଏ, ସେତେବେଳେ ବୁଦ୍ଧି ନିଃସନ୍ଦେହ ଭାବରେ ଆମର ଅନେକ କାମରେ ଆସିଥାଏ ।

ନାଶ୍ଟମାନେ ପୁରୁଷମାନେ ବର୍ତ୍ତମାନ ରହୁଥିବା କର୍ମକ୍ଷେତ୍ରଗୁଡ଼ିକର ଦାୟିତ୍ୱ ଗ୍ରହଣ କଲେ ଏହି ଯେଉଁ ଦୋଷଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରକୃତରେ ଗମ୍ଭୀର ହୋଇ ଦୋଷାନ୍ୱିତ, ସେଗୁଡ଼ିକ ହୁଏତ ଅନ୍ୟପକ୍ଷରେ, ନାଶ୍ଟ ଓ ପୁରୁଷ ଉଭୟଙ୍କର ସହଯୋଗ ଫଳରେ ଅପର ଦିଗରେ ରହୁଥିବା ପୁରୁଷମାନଙ୍କର ଦୋଷଗୁଡ଼ିକର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଶତପୁରଣର ଏକ ଉପାଦାନ ହୁଏତବେଳେ କି କାର୍ଯ୍ୟ କରିପାରିବ । ଉଭୟଙ୍କୁ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଦୋଷମୁକ୍ତତା ଆଡ଼କୁ ନେଇ ଯିବା ପାଇଁ ତାହା ହୁଏତ ପ୍ରକୃତରେ ସଂକୀର୍ତ୍ତମ ଉପାୟ ରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବ । ମାତ୍ର ଯଦି ନାଶ୍ଟର ଭୂମିକାକୁ କେବଳ ଗୁହାଭ୍ୟନ୍ତରର କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ଭିତରେ ସୀମିତ କରି ରଖାଯାଏ ଓ ପୁରୁଷ କେବଳ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବାହାରର ଏବଂ ସମାଜର କର୍ମଦାୟିତ୍ୱଗୁଡ଼ିକୁ ଗ୍ରହଣ କରି ରହୁଥାଏ ଏବଂ ଏହିପରି ଭାବରେ ଯଦି ପ୍ରକୃତରେ ପରସ୍ପର ସହୃଦ ଏକ ହୋଇ ରହୁଥିବା ଭୂମିକାଗୁଡ଼ିକ ପରସ୍ପରଠାରୁ ଅଲଗା ହୋଇ ରହୁଥାଏ, ତେବେ ବର୍ତ୍ତମାନର ଏହି ଦୁଃପରିସ୍ଥିତିକୁ ଚିରକାଳସ୍ଥାୟୀ କରି ରଖିବା ସାର ହେବ ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନ ପରି ତତ୍ତ୍ୱାତ୍ମ ନାଶ୍ଟ ଓ ପୁରୁଷ ଉଭୟଙ୍କୁ ଦୁଃଖକ୍ଷେତ୍ର କରିବାରେ ଲାଗିଥିବେ । ତେଣୁ ସଂକୀର୍ତ୍ତ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ତଥା ସର୍ବାଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଦାୟିତ୍ୱଗୁଡ଼ିକର କ୍ଷେତ୍ରରେ ନାଶ୍ଟ ଏବଂ ପୁରୁଷ ଉଭୟଙ୍କର ଗୁଣଗୁଡ଼ିକୁ ପରସ୍ପର ସହୃଦ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଘନିଷ୍ଠ ଏବଂ ବିଶ୍ୱାସପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ସମ୍ମିଳିତ ହୋଇ ରହୁଥିବା ଏକାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ ।

ତେଣୁ, ନାଶ୍ଟ ଓ ପୁରୁଷର ଏହି ଶତ୍ରୁତାପୂର୍ଣ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟି ଦୁଇଟି ସତେଅବା ପରସ୍ପରର ଏକାନ୍ତ ବିରୋଧୀ ଦୁଇ ବୈରୀ ପରି ସେ ମୁହାଁମୁହିଁ ହୋଇ ଛଡ଼ା ହୋଇଛନ୍ତି, ବର୍ତ୍ତମାନ ସେହି ଅବସ୍ଥାର ଅବସାନ ଘଟିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ କି ? ବର୍ତ୍ତମାନ ପୃଥିବୀର ବିଭିନ୍ନ ଜାତିକୁ ଏକ କଠୋର ଏବଂ ଯନ୍ତ୍ରଣାଦାୟକ ଶିକ୍ଷା ମିଳିବାରେ ଲାଗିଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମର ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ଜମା ହୋଇ ରହୁଥିବା ଧ୍ୱଂସଶ୍ରମ୍ଭଟି ଉପରେ ଅଧିକ ସୁନ୍ଦର, ଅଧିକ ସୌସମ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ନାନା ନୂତନ ରଚନାକୁ ଅବଶ୍ୟ ସମୃଦ୍ଧ କରିଯାଇ ପାରିବ । ପୁରୁଷ ସେହି କ୍ଷୀଣବଳ ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱିତା ଏବଂ ସ୍ୱାର୍ଥପ୍ରଣୋଦ୍ଧତ ଦାବିଗୁଡ଼ିକ ଲାଗି ଆଉ ମୋଟେ ସମୟ ନାହିଁ । ନାଶ୍ଟ ହୁଅନ୍ତୁ ବା ପୁରୁଷ ହୁଅନ୍ତୁ, ବର୍ତ୍ତମାନ ମନୁଷ୍ୟମାତ୍ରେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଏକ ସମ୍ମିଳିତ ଉଦ୍ୟମରେ ପରସ୍ପର ସହୃଦ ଏକତ୍ର ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ; ସଂକୀର୍ତ୍ତ ଯେଉଁ ଆଦର୍ଶଟି ଉପଲବ୍ଧ ହେବା ଲାଗି ଅପେକ୍ଷା କରି ରହୁଛି ସେଇଟି ବିସ୍ତାପରେ ଯଥାର୍ଥ ଭାବରେ ସତେଜନ ହୋଇ ତାହାର ଉପଲବ୍ଧି ସକାଶେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଉତ୍ସାହର ସହୃଦ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ

ପଡ଼ିବ । ସେମାନଙ୍କର ବାହ୍ୟ ନିରାପେକ୍ଷତାଗୁଡ଼ିକୁ ଅଧିକ ସଫଳ ଭାବରେ, କାର୍ଯ୍ୟରେ ଆଣି ଲଗାଇବା, — ଚର୍ଚ୍ଚିତ ଏକଟି ଆଦୌ ଅସଲ ପ୍ରଶ୍ନ ନୁହେଁ ବା ତାହା ସବୁପ୍ରଥମେ କଦାପି ଏକ ସମାଧାନ ଦାବି କରୁ ନାହିଁ । ମାତ୍ର, ସବୋପର ଏକ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ଅସଲ ସମସ୍ୟା । ଅନ୍ତର୍ଗତ ଅଗ୍ରଗତି ବ୍ୟତୀତ କୌଣସି ବାହ୍ୟ ଅଗ୍ରଗତି ମଧ୍ୟ କଦାପି ସମ୍ଭବ ହେବ ନାହିଁ ।

ଏହିପରି ଭାବରେ, ପୃଥିବୀର ଅନ୍ୟ ସକଳ ସମସ୍ୟା ପରି, ନାଗସମାଜ ଆନ୍ଦୋଳନର ସମସ୍ୟା ମଧ୍ୟ ମୂଳତଃ ଗୋଟିଏ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ସମସ୍ୟା । କାରଣ ସେହି ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ସତ୍ୟଟିହିଁ ଅନ୍ୟ ସବୁପ୍ରକାର ସତ୍ୟର ଭୂମିଭୂମି ଅବସ୍ଥିତ ରହିଛି । ସେହି ଦବ୍ୟଜଗତର ଭିତ୍ତି ଉପରେ, ବୌଦ୍ଧଧର୍ମରେ ସାହାବୁ ଧର୍ମତା ବୋଲି ବୁଝାଯାଇଛି, ସେହି ଚରନ୍ତନ ଭିତ୍ତି ଉପରେହିଁ ଅନ୍ୟ ସାବିତାୟ ଜଗତର ନିର୍ମାଣ ହୋଇଛି । ଏହି ସବୋତ ସତ୍ୟଟିର ଆଖିରେ ନାଗ ଓ ପୁରୁଷ ସମସ୍ତେ ସମାନ, ସେମାନଙ୍କର ଅଧିକାରଗୁଡ଼ିକ ସମାନ ଓ ସେମାନଙ୍କର କର୍ତ୍ତବ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ସମାନ । ଏହି ସୋପାନରେ ଯେଉଁ ଏକମାତ୍ର ପାର୍ଥକ୍ୟଟି ହୁଏତ ସମ୍ଭବ ହେବ, ତାହା କେବଳ ନିଷ୍ଠା, ଅଭ୍ୟାସର ଦୃଢ଼ତା ଏବଂ ଇଚ୍ଛା ଶକ୍ତିର ସାତତ୍ୟକୁହିଁ ଅବଲମ୍ବନ କରି ରହିପାରିବ । ଏବଂ ନାଗ ଓ ପୁରୁଷର ଏହି ପାରସ୍ପରିକ ସମ୍ବନ୍ଧନିର୍ଣ୍ଣୟର କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ଆମେ କେବଳ ଏହି ମୌଳିକ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ସମାନତାଟିକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିହିଁ ସମସ୍ୟାଟିର ଏକ ଯଥାର୍ଥ ଏବଂ ସ୍ଥାୟୀ ସମାଧାନରେ ଆସି ପହଞ୍ଚି ପାରିବା । ତେଣୁ ପ୍ରଶ୍ନଟିକୁ ଠିକ୍ ଏହି ଆଲୋକରେ ରଖି ଡିଭାଇ କରି ପାରିବା ଉଚିତ, କେବଳ ଏହି ଉଚ୍ଚତାଟିରେହିଁ କର୍ମ ତଥା ନୂତନ ଜୀବନର ଯଥାର୍ଥ ସ୍ଥିତିଟିକୁ ଅନୁପ୍ରାଣ କରି ପାରିବା ଉଚିତ, ଏବଂ ସେଇଟିକୁ କେନ୍ଦ୍ରସ୍ୱରୂପ ଗ୍ରହଣ କରିହିଁ ମନୁଷ୍ୟସମାଜର ଭବିଷ୍ୟତ ମନ୍ଦିରଟିର ନିର୍ମାଣ ହୋଇ ପାରିବା ଉଚିତ ।

୭ ଜୁଲାଇ ୧୯୨୭

ନାରୀ ଓ ପୁରୁଷ

ଗର୍ବ ଏବଂ ଉଚ୍ଚତ ସ୍ୱଭାବ ଯେ ସର୍ବଦା ଓ ସର୍ବଥା ବଡ଼ ହାସ୍ୟାସ୍ପଦ, ଆମକୁ ପ୍ରଥମେହି ସେହି କଥାଟିକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିନେବାକୁ ପଡ଼ିବ । କେବଳ ନିବୋଧ ଏବଂ ଅଜ୍ଞାନ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେହି ଆପଣାର ଉଚ୍ଚତ ପଣିଆ ଦେଖାଇଥାନ୍ତି । ଯେତେ ଅଳ୍ପ ପିଣ୍ଡମାଣରେ ହେଲେ ମଧ୍ୟ, ବିଶ୍ୱଜଗତର ଏହି ସର୍ବବ୍ୟାପୀ ସତ୍ୟ ରହସ୍ୟର ସମ୍ପର୍କରେ ଆସି ପାରିବା ଲାଗି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଯେତେବେଳେ ଯଥେଷ୍ଟ ପରିମାଣରେ ଆପଣାକୁ ସମ୍ବନ୍ଧ କରି ରଖିବାକୁ ସମର୍ଥ ହୁଏ, ସେତେବେଳେ ସେ ଅବଶ୍ୟ ବିଜ୍ଞାତ ହୁଏ ।

ନାରୀ ସାଧାରଣତଃ ଅସନ୍ନିୟ ହୋଇ ରହୁଥିବାରୁ ଓ ପୁରୁଷ ଭୁଲନାରେ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଅଧିକ ସହଜରେ ସିଏ ଏହି ପୃଥିବୀରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା ସେହି ସର୍ବୋଚ୍ଚ ପରମଶକ୍ତି ବିଷୟରେ ଏକ ଅନ୍ତଃବୋଧ ଲାଭ କରି ପାରୁଥିବାରୁ ସିଏ ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ଓ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଅଧିକ ସ୍ୱାଭାବିକ ଭାବରେ ବିଜ୍ଞାତ ହୋଇ ରହୁଥାଏ ।

ମାତ୍ର ପ୍ରୟୋଜନକୁହି ଆମେ କଦାପି ଏହି ବିନୟୁକ୍ତ ଅବଲମ୍ବନ କରିବାର କାରଣ ବୋଲି କହି ପାରିବା ନାହିଁ । ପୁରୁଷର ସ୍ତ୍ରୀ ଲାଗି ଯେତିକି ଆବଶ୍ୟକତା ଅଛି, ସ୍ତ୍ରୀର ମଧ୍ୟ ପୁରୁଷ ଲାଗି ଠିକ୍ ସେତିକି ଆବଶ୍ୟକତା ରହୁଛି । ବା, ବରଂ, ଅଧିକ ଉଚ୍ଚତ ଭାବରେ ହୁଏତ ଏପରି କୁହାଯାଇ ପାରିବ ଯେ, ପୁରୁଷ ଏବଂ ସ୍ତ୍ରୀ ଉଭୟଙ୍କରହି ପରସ୍ପର ଲାଗି ସମାନ ଆବଶ୍ୟକତା ରହୁଛି ।

ଏପରି କି, କେବଳ ଏହି ସ୍ତ୍ରୀ ଜାଗତିକ ଜୀବନରେ ମଧ୍ୟ, ସ୍ତ୍ରୀ ଆବଶ୍ୟକତା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯେତେ ପୁରୁଷ ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ରହୁଛନ୍ତି, ଠିକ୍ ସେତିକି ସ୍ତ୍ରୀ ମଧ୍ୟ ପୁରୁଷମାନଙ୍କ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ରହୁଛନ୍ତି । ଆମେ ଯଦି ବିନୟୁକ୍ତି ସେହି ନିର୍ଭରଶୀଳତାର ଏକ ପରିଣାମ ବୋଲି କହିବା, ତେବେ ସର୍ବପ୍ରଥମେ ଏହିପରି ଅବଶ୍ୟ ଦାବି କରାଯାଇ ପାରିବ ଯେ, ପୁରୁଷମାନଙ୍କଠାରେହି ଅଧିକ ବିନୟୁକ୍ତ ରହିବା ଉଚିତ ଏବଂ ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କରହି ଯାବତ୍ତୟ କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱ ରହିବା ଉଚିତ ।

ପୁନଶ୍ଚ, କେବଳ ବିଜ୍ଞାତ ହୋଇ ରହୁଲେହି ନାରୀମାନେ ପୁରୁଷମାନଙ୍କୁ ସମ୍ବୁଦ୍ଧ କରି ରଖିପାରିବେ ବୋଲି ନାରୀମାନଙ୍କର ବିନୟୁ ଅବଲମ୍ବନ କରିବା

ଉଚିତ ବୋଲି କହିବା ମଧ୍ୟ ଏକ ଭୁଲ କଥା ହେବ । ଏହା ଦ୍ଵାରା ଆମେ ହୁଏତ ଏପରି ବି ଭାବିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବା ଯେ କେବଳ ପୁରୁଷର ସନ୍ତୋଷବିଧାନ କରିବା ସକାଶେ ନାଗ ଏହି ସଂସାରକୁ ଆସିଛି । ଏପରି ଭାବିବାରେ ଅଦୌ କୌଣସି ଯୁକ୍ତି ନାହିଁ ।

ସେହି ଦିବ୍ୟ ପରମଶକ୍ତିକୁ ପ୍ରକାଶିତ କରିବା ଲାଗିଛି ସମୁଦାୟ ବିଶ୍ଵଜଗତର ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଛି । ଏବଂ, ନାଗ ହୁଅନ୍ତୁ ବା ପୁରୁଷ ହୁଅନ୍ତୁ, ସେହି ଶାଶ୍ଵତ ପରମ ଦିବ୍ୟସତ୍ୟଟି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରେ ସତେଜନତା ଲଭ କରିବା ଏବଂ ତାହାକୁ ପ୍ରକାଶିତ କରିବାହିଁ ଏହି ଜଗତରେ ସକଳ ମନୁଷ୍ୟଙ୍କର ଏକ ବିଶେଷ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ରୂପେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହୋଇ ରହିଛି । ଆଉ ଅନ୍ୟ କିଛି ନୁହେଁ, କେବଳ ଏହାହିଁ ସେମାନଙ୍କର ଲକ୍ଷ୍ୟ । ଏବଂ, ଯଦି ସେମାନେ ଅଧିକତର ସମୟରେ ସେହି କଥାଟିକୁ ଜାଣିବେ ଏବଂ ସ୍ମରଣ କରିବେ, ତେଣୁ ନାଗ ଓ ପୁରୁଷ ଆଉ ଅଗ୍ରାଧିକାର ଏବଂ କର୍ତ୍ତୃତ୍ଵ-ବିଷୟକ କ୍ଷତ୍ର, କ୍ଷତ୍ର, କଳହରେ କଦାପି ବ୍ୟାପ୍ତ ରହିବାକୁ ମନ କରିବେ ନାହିଁ । ସେବା କରିବା ଅପେକ୍ଷା ସେବା ପାଇବାରେହିଁ ଅଧିକତର ସମ୍ମାନ ନିହିତ ରହିଛି ବୋଲି ସେତେବେଳେ ସେମାନେ ଆଉ କେବେହେଲେ ଭାବିବେ ନାହିଁ । କାରଣ, ସେତେବେଳେ ସମସ୍ତେ ଆପଣାକୁ ସମାନ ଭାବରେ କେବଳ ସେହି ପରମ ଦିବ୍ୟସତ୍ତାଙ୍କର ସେବକରୂପେହିଁ ଚିତ୍ତ କରିବେ ଏବଂ ଆହୁରି ଅଧିକ ତଥା ଆହୁରି ଉତ୍ତମ ଭାବରେ ସେହି ସେବାତ ଉପଯୁକ୍ତ ହୋଇ ପାଇବାକୁ ସେମାନେ ଆପଣାର ସମ୍ମାନ ବୋଲି ସ୍ଵୀକାର କରିବେ ।

ଜାପାନର ଅନୁଭୂତି

ଜାପାନ ବସ୍ତ୍ରରେ ମୋ'ର ଅନୁଭୂତିକୁ କହିବା ଲାଗି ଆପଣମାନେ ମୋତେ ଅନୁରୋଧ କରିଛନ୍ତି । ଜାପାନ ବସ୍ତ୍ରରେ କିଛି ଲେଖିବା ଆଦୌ ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ଏହା ଉପରେ ଏତେଲୋକ ଆଗରୁ ଏତେ କଥା ଲେଖି ଯାଇଛନ୍ତି, କେତେ କେତେ ନିବନ୍ଧ କଥାମାନ ମଧ୍ୟ ଲେଖା ହୋଇଛି...ମାତ୍ର ଦେଶଟି ଅପେକ୍ଷା ଦେଶର ଲୋକମାନଙ୍କ ବସ୍ତ୍ରରେହିଁ ଏସବୁ ବେଶୀ ଲେଖା ହୋଇଛି । କାରଣ ଜାପାନ ପ୍ରକୃତରେ ଅତ୍ୟୁତ ଓ ବର୍ଣ୍ଣାତ୍ମ୍ୟ ଦେଶ, ଏହାର ଶୋଭା ମଧ୍ୟରେ ଅନେକ ପ୍ରକାରର ରୂପସମ୍ପଦ ରହିଛି, ତାହା ଅନେକ ସମୟରେ ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଭାବରେ ଆସି ତତ୍ତ୍ୱ ସମକ୍ଷରେ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇ ଯାଇଥାଏ ଏବଂ ଭାରି ଆକର୍ଷଣକାରୀ, ଅରଣ୍ୟବୃତ୍ତ ଓ ମଧୁର ମନେ ହୋଇଥାଏ । ଆପଣାର ବାହ୍ୟ ରୂପରେ ତାହା ପୃଥିବୀର ଅନ୍ୟ ସବୁଯାକ ଦେଶର ଏପରି ଏକ ସମନ୍ୱୟ ହୋଇଥାଏ, ଗ୍ରୀଷ୍ମପ୍ରଧାନ ଦେଶଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ପୁମେରୁ ଅଞ୍ଚଳୀୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯାବତୀୟ ଦେଶର ଏପରି ଏକ ସମନ୍ୱୟର ଉପସ୍ଥାପନ କରୁଥାଏ ଯେ ଟିକିଏ କଳାତ୍ମକ ବୋଧହୁଏ କୌଣସି ଆଖି ତାହାକୁ କଦାପି ଉପେକ୍ଷା କରି ପାରିବ ନାହିଁ । ମୋ'ର ବିଶ୍ୱାସ ଜାପାନ ବସ୍ତ୍ରରେ କେତେ କେତେ ଭାରି ତମଜାର ବର୍ଣ୍ଣନା ଆଗରୁ ଦିଆଯାଇ ସାରିଛି । ମୁଁ ସେହି ବର୍ଣ୍ଣନାଗୁଡ଼ିକରେ ଆଉ କିଛି ଅଧିକ ଯୋଡ଼ିକରି କହିଲେ ତାହା ଆଦୌ ସେପରି ଆଗ୍ରହୋଦ୍ଦୀପକ ହେବ ନାହିଁ । ମାତ୍ର, ଜାପାନର ଅଧିବାସୀମାନଙ୍କୁ ଲୋକେ ସାଧାରଣତଃ ଭାରି ଭୁଲ୍ ବୁଝିଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କର ଅନେକ ସମୟରେ ଭୁଲ୍ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯାଇଛି ଏବଂ ସେହି ବସ୍ତ୍ରରେ ଏଠାରେ ଅବଶ୍ୟ କିଛି କୁହାଯାଇ ପାରିବ ବୋଲି ମୋ'ର ମନେ ହେଉଛି ।

ଜାପାନୀ ଜନସମୂହର ଯେଉଁ ଭାଗଟି ବିଦେଶୀମାନଙ୍କର ସମ୍ପର୍କ ବାଜି ଦୂଷିତ ହୋଇଯାଇଛି, ବିଦେଶୀମାନେ ଅଧିକାଂଶ ସ୍ଥଳରେ ସେହି ଭାଗଟିର ସମ୍ପର୍କରେହିଁ ଆସିଥାନ୍ତି । ସେହି ଭାଗଟି ପଛପା କମାଇବାକୁ ଜୀବନର ଲକ୍ଷ୍ୟ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରିଥାଏ ଏବଂ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜଗତର ଅନୁକରଣ କରିବାରେ ଲାଗିଥାଏ । ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ ଏମାନେ ଭାରି କୃଷଳତାର ସହିତ ପଶ୍ଚିମ ଜଗତର ଅନୁକରଣ କରି ପାରିଛନ୍ତି, ଏବଂ ଯେଉଁସବୁ ନିନିଦ୍ରା ସକାଶେ ପଶ୍ଚିମ ଜଗତ ଏପରି କୃତ୍ରିମ ହୋଇ ପଡ଼ିଛି, ତୁମେ ସେହିସବୁ ନିନିଦ୍ରାକୁ

ଜାପାନରେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଚୁର ପରିମାଣରେ ଦେଖିବାକୁ ପାଇବ । ଯଦି ଜାପାନର ରାଷ୍ଟ୍ରନୀତିଜ୍ଞ, ରାଜନୀତିଜ୍ଞ ନେତା ଏବଂ ବ୍ୟବସାୟୀମାନଙ୍କୁ ଦେଖିବୁଁ ଆମେ ଜାପାନର ବିଭିନ୍ନ କରବାକୁ ଯାଉ, ତେବେ ତାହାକୁ ଆମେ ଅନେକ ପରିମାଣରେ ଇଉରୋପର କୌଣସି ଏକ ରାଷ୍ଟ୍ର ପରି ହୋଇ ରହିଥିବାର ଦେଖିବାକୁ ପାଇବା । ଅବଶ୍ୟ ଏକଥା ସତ ଯେ, ଏକ ଜାତିରୁପେ ଜାପାନ ଆପଣାର ପ୍ରାଣଶକ୍ତି ଏବଂ କେନ୍ଦ୍ରୀଭୂତ ସାମର୍ଥ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ତଥାପି ଚଳମ ସୀମାକୁ ଉଠିପାରି ନାହିଁ ।

ସେହି ଶକ୍ତି ଓ ସାମର୍ଥ୍ୟକୁ ଆମେ ଜାପାନର ଜାତୀୟ ଜୀବନରେ ଏକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆଗ୍ରହୋଦ୍ଦୀପକ ଲକ୍ଷଣ ବୋଲି ଜାଣି ରଖିବା । ସେହି ଶକ୍ତି ସବୁଠାରେ ଦୃଶ୍ୟମାନ ହୋଇ ପାରିବ, ସବୁ ମଣିଷଙ୍କ ଭିତରେ ବି ଦୃଶ୍ୟମାନ ହେବ । ହୁଏତ କେବଳ ଏବେ “ଅତି ଧନୀ” ହୋଇଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କୁ ବାଦ୍ ଦେଲେ ଜାପାନଦେଶର ବୃଦ୍ଧ ଓ ଯୁବକ, ପିଲା ଓ ଛାତ୍ର ସମସ୍ତେ ସେମାନଙ୍କର ଦୈନନ୍ଦିନ ଜୀବନରେ ସେହି ଅନେକ ଶକ୍ତି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଚମତ୍କାର ଭାବରେ ସଫଳ ହୋଇ ରହିଥିବାର ଆମେ ସବୁବେଳେ ପରିଚୟ ପାଇ ପାରିବା । ପୁନଶ୍ଚ, ପ୍ରକୃତି ଏବଂ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରତି ସେମାନଙ୍କର ଯେଉଁ ଶ୍ରଦ୍ଧା ରହିଛି, ତାହାହିଁ ସଫଳ ହୋଇ ରହିଥିବା ଏହି ଶକ୍ତିକୁ ଜାପାନ ଜାତିର ସମ୍ଭବତଃ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ବିଶିଷ୍ଟତାଯୁକ୍ତ ଏବଂ ସର୍ବତ୍ର ପରିବ୍ୟାପ୍ତ ଏକ ଲକ୍ଷଣରେ ପରିଗଣିତ କରି ରଖିବୁ । ଏକ ଅଣପ୍ରସାରିଆ ଯୁଦ୍ଧ ଦ୍ଵୀପାୟତନରେ ଏତେ ବହୁସଂଖ୍ୟକ ମନୁଷ୍ୟ ଏବଂ ବହୁ ସଂଖ୍ୟକ ନାନା ସମ୍ପଦ ଗଚ୍ଛିତ ହୋଇ ରହିଥିବା ଉଦୟ-ସୂର୍ଯ୍ୟର ଏହି ଦେଶରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିବା ମାତ୍ରକେହି ଭ୍ରମର ସମ୍ମୁଖରେ ଭ୍ରମେ ତାହାହିଁ ଦେଖିବାକୁ ପାଇବ ।

ମାତ୍ର, ଯଦି ଭ୍ରମେ ଆମ ପରି ଅସଲ ଜାପାନର ସମ୍ପର୍କରେ ଅସିବାର ସୌଭାଗ୍ୟଲାଭ କରିଥିବ, ପ୍ରାଚୀନ କାଳର ସାମୁଦ୍ରିକ-ପରିସଂସାର ସଦାଶୁର ତଥା ସାଂସ୍କୃତିକତାକୁ ନିଖୁଣ ଓ ଅସଂକଳିତ ଭାବରେ ସାଇତି ରଖିଥିବା ଜାପାନମାନଙ୍କର ଯଦି ସମ୍ପର୍କରେ ଆସିଥିବ, ତେବେଯାଇ ଭ୍ରମେ ପ୍ରକୃତ ଜାପାନକୁ ଭୁଲିପାରିବ, ଭ୍ରମେ ତା’ ଶକ୍ତିର ଗୁପ୍ତ ଉତ୍ସର୍ଗକୁ ନିଶ୍ଚୟ ଆବିଷ୍କାର କରିପାରିବ । କିପରି ଜାରିବ ହୋଇ ରହିବାକୁ ହୁଏ, ଜାପାନମାନେ ସେକଥା ଜାଣିଛନ୍ତି; ସେମାନଙ୍କର ଏକ ଗଞ୍ଜ ସମ୍ବଳିତ କରିବାର ଶକ୍ତି ରହିଛି ସତ, ମାତ୍ର ମୁଁ ପୃଥିବୀର ଯେତେ ଜାତିର ଲୋକଙ୍କୁ ଜାଣିଛି, ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଜାପାନମାନେହିଁ ତାହାକୁ ସବୁଠାରୁ କମ୍ ପରିମାଣରେ ବାହାରକୁ ପ୍ରକାଶ କରିଥାନ୍ତି । ଭ୍ରମର ଜଣେ ବନ୍ଧୁ ଏଠାରେ ଭ୍ରମ ଲାଗି ଅତ୍ୟନ୍ତ ସାଫଳ ଭାବରେ ତା’ ନିଜର ଜୀବନ ଦେବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଯିବ ସତ, ମାତ୍ର, ସିଏ ଭ୍ରମକୁ ଏତେ ଗଭୀର ଏବଂ ନିଃସାର୍ଥପର ଭାବରେ

ଭଲ ପାଉଁଶ ବୋଲି ହୁଏତ ଆଗରୁ କେବେହେଲେ କହି ନ ଥିବ । ଏବଂ, ବାହ୍ୟ ବ୍ୟବହାରଟିର ଅନୁଗ୍ରହରେ ତା'ର ହୃଦୟ ଭିତରେ ପ୍ରକୃତରେ କ'ଣ ଅଛି, ସେକଥା ରୂପେ ଆଦୌ ଜାଣିପାଇ ନଥିଲେ ମଧ୍ୟ, ରୂପେ ହୁଏତ କେବଳ ଏକ ଅତି ସବେଦନଶୀଳ ସୌଜନ୍ୟରହି ପରତପ୍ତ ପାଇଥିବ, ଯେଉଁଥିରେ କି ସ୍ୱତଃସ୍ପୃତ୍ତି ଆବେଗଗୁଡ଼ିକର ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ଲାଗି ହୁଏତ ଆଦୌ କୌଣସି ଅବକାଶ ନଥିବ । ମାତ୍ର ସେହି ଆବେଗଗୁଡ଼ିକ ତଥାପି, ରୂପର ସେହି ବନ୍ଧୁ ଭିତରେ ରହିଥିବ, ବାହ୍ୟକୁ ସକଟ ହୋଇ ପାର ନଥିବାରୁ ହୁଏତ ଅଧିକ ଖବ୍ର ଭାବରେ ରହିଥିବ । ଏବଂ, ଅନେକ ସମୟରେ ଯେତେ ବିନୟ ଏବଂ ଆବରଣଯୁକ୍ତ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ, ଯେତେବେଳେ କୌଣସି ଏକ କାର୍ଯ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ତାହା ଆପଣାକୁ ପରିଚିତ କରାଇବାର ଅବସର ଲାଭ କରିବ, ସେତେବେଳେ ରୂପେ ତରୁଣଶାଳୁ ରୂପ ପ୍ରତି ରହିଥିବା ତା'ର ଗଭୀର ସ୍ନେହଟିକୁ ଆବିଷ୍କାର କରିପାରିବ ।

ପୁଅବୀର ଅନେକ ଜାତିମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏଇଟି ହେଉଛି ବିଶେଷ ଭାବରେ ଜାପାନୀମାନଙ୍କର ଲକ୍ଷଣ, ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟର କୁସଂସ୍କୃତ ଭିତରେ ପଡ଼ି ନ ଥିବା ପ୍ରକୃତ ଜାପାନୀମାନଙ୍କର ଲକ୍ଷଣ । ସେମାନେ ବୋଧହୁଏ ପୃଥିବୀଯାକରେ ସବୁଠାରୁ କମ୍ ନିଃସ୍ୱାର୍ଥପର ଜାତି । ଏବଂ, କେବଳ ଯେ ସୁଶିକ୍ଷିତ, ପଣ୍ଡିତ ଏବଂ ଧର୍ମପ୍ରାଣ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଆମେ ଏହି ନିଃସ୍ୱାର୍ଥପରତାକୁ ଦେଖିବାକୁ ପାଇବା, ସେକଥା ମୋଟେ ନୁହେଁ । ହୁଏତ ସମାଜର ସକଳ ଶ୍ରେଣୀର ଲୋକଙ୍କଠାରେ ଆମେ ତାହାହିଁ ଦେଖିବା । କାରଣ, କେତେକ ବହୁପ୍ରଚଳିତ ଏବଂ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁଦୃଶ୍ୟ ପଦ୍ମାବଳୀକୁ ବାଦ୍ ଦେଲେ, ଜାପାନ ଦେଶରେ ଧର୍ମକୁ କେତେବୃତ୍ତି ଏ ଉପାଧାନ ଏବଂ ଉପାସନାରୂପେ କଦାପି ଗ୍ରହଣ କରାଯାଏ ନାହିଁ । ଧର୍ମ ସେଠାରେ କେବଳ ତ୍ୟାଗ, ଆଜ୍ଞାପାଳନ ଏବଂ ଆତ୍ମ-ଉତ୍ସର୍ଗର ଏକ ଦୈନନ୍ଦିନ ଜୀବନକୁହି ବୁଝାଇଥାଏ ।

ଜୀବନ କହିଲେ ଯେ ସ୍ତରର ଉପଭୋଗକୁ ନହୁଏଇ କର୍ତ୍ତବ୍ୟପାଳନକୁ ବୁଝାଏ, ଜାପାନୀମାନେ ସେମାନଙ୍କର ଶୈଶବ ସମୟରୁହିଁ ତାହା ଶିକ୍ଷା କରିଥାନ୍ତି । ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ଭାରି କଠିନ ଏବଂ ଦୁଃଖଦାୟକ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ନିର୍ବିବାଦ ଆନୁରତ୍ୟ ସହିତ ସେହି କର୍ତ୍ତବ୍ୟକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିନଥାନ୍ତି । ଆପଣାକୁ ନିପରି ସୁଖୀ କରି ରଖାଯାଇ ପାରିବ, ଏପରି ଚିନ୍ତା ସେମାନଙ୍କୁ କେତେବେଳେ ହେଲେ ସନ୍ତପ୍ତ କରୁ ନଥାଏ । ଏହା ଦ୍ୱାରା ସମଗ୍ର ଦେଶର ଜୀବନରେ ଏକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଉଲ୍ଲେଖଯୋଗ୍ୟ ଆତ୍ମନିୟନ୍ତ୍ରଣ ସମ୍ଭବ ହୋଇଥାଏ, ମାତ୍ର କୌଣସି ଆନନ୍ଦମୟ ଏବଂ ମୁକ୍ତ ସଂପ୍ରସାରଣ ସମ୍ଭବ ହୁଏ ନାହିଁ । ଏହା ଦ୍ୱାରା ଏକ ସତତ

ବ୍ୟସ୍ତତା ଏବଂ ସ୍ବତନ୍ତ୍ର ଉଦ୍ୟମର ବାୟୁମଣ୍ଡଳ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇ ରହିଥାଏ, ସେମାନଙ୍କର ମନ ଏବଂ ସ୍ବାୟମ୍ବୁଦ୍ଧିକ ଉପରେ ତତ୍ପର ଅନେକ ରୂପପଡ଼େ । ଉଦାହରଣସ୍ବରୂପ, ଭାରତବର୍ଷରେ ଯେଉଁ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଶାନ୍ତିର ବାୟୁମଣ୍ଡଳଟିକୁ ସବୁଠାରେ ଅନୁଭବ କରି ହୁଏ, ଜାପାନରେ ସେପରି ହୋଇପାରେ ନାହିଁ । ବସ୍ତୁତଃ, ଭାରତବର୍ଷରେ ଯେଉଁ ଶୁଦ୍ଧ ଓ ଉଦ୍ୟ ବାୟୁମଣ୍ଡଳଟି ସବୁଆଡ଼େ ରହିଥାଏ ଏବଂ ତତ୍ପର ଏହି ଦେଶକୁ ଏପରି ଗୋଟିଏ ଅସାଧାରଣ ଏବଂ ଅମୂଲ୍ୟ ଦେଶରେ ପରିଣତ କରି ରଖିଥାଏ, ଜାପାନରେ କୌଣସି କଥା ସହିତ ତାହାର ଗୁଳନା ବି କରାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ସେହି ଦେଶରେ ମନ୍ଦିର ଏବଂ ପବନ ମଠଗୁଡ଼ିକ ସବୁଦିନ କେତେ ରମଣୀୟ ମନୋମୁଗ୍ଧକରି ସ୍ଥାନମାନଙ୍କରେ ଅବସ୍ଥିତ ରହିଥାଏ, ବେଳେବେଳେ ପ୍ରକାଶ ସେଡ଼ାର ଗଛ ଦ୍ବାରା ଆବୃତ ଦୁର୍ଗମ ଉଚ୍ଚ ପାହାଡ଼ର ଶିଖରଦେଶରେ ସେଗୁଡ଼ିକ ଅବସ୍ଥିତ ରହିଥାଏ । ମାତ୍ର, ସେସବୁ ସ୍ଥାନରେ ମଧ୍ୟ ଆମେ ଭାବେ ପରି କୌଣସି ପରିବେଶ ରହିଥିବାର ମୋଟେ ଦେଖିବାକୁ ପାଇବା ନାହିଁ । ... ସେଠାରେ ବାହାରେ ଅନେକ ଶାନ୍ତି, ଗୁଞ୍ଜଳଞ୍ଜଳତା ଏବଂ ନୀରବତା ବିରାଜମାନ କରୁଥାଏ ସତ, ମାତ୍ର, ସେହି ପରମ ଅନ୍ୟ ସୃଷ୍ଟିର ଏକ ଜୀବନ୍ତ ସାନ୍ନିଧ୍ୟକୁ ଆସିଲେ ଅନନ୍ତତାର ଯେଉଁ ଆନନ୍ଦମୟ ବୋଧଟି ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇଥାଏ, ଜାପାନରେ ଆମକୁ ତାହା କେବେହେଲେ ମିଳିବ ନାହିଁ । ହଁ, ଏକଥା ସତ ଯେ ଏଠାରେ ସବୁକିଛି ଆମର ଆଖି ତଥା ଆମର ମନ ଭିତରେ ସେହି ଏକତ୍ରତାର କଥାକୁ ଆସି କହିଦେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥାଏ ; ମଣିଷ ସହିତ ଭଗବାନଙ୍କର, ପ୍ରକୃତି ସହିତ ମଣିଷର ଏବଂ ମଣିଷ ସହିତ ମଣିଷର ଏକତ୍ର ବିଷୟରେ ତାହା ଆମକୁ କେତେ କଥା କହି ଯାଉଥାଏ । ମାତ୍ର ସେହି ଏକତ୍ରକୁ ହୁଏତ କେହି ଅନୁଭବ କରନ୍ତି ନାହିଁ ବା ଆପଣା ଜୀବନରେ ବଞ୍ଚନ୍ତି ବି ନାହିଁ । ଏଥିରେ ଆଦୌ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ ଜାପାନମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଏକ ଉଦାର ଆଦିଅନ୍ତର, ପାରସ୍ପରିକ ସାହାଯ୍ୟ ଏବଂ ପାରସ୍ପରିକ ଅବଲମ୍ବନର ଭାବଟି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅଧିକ ଭାବରେ ବିକଶିତ ହୋଇ ପାରିଛି, ମାତ୍ର ସେମାନଙ୍କର ଅନୁଭବ, ଭାବନା ତଥା କର୍ମରେ ସେମାନେ ସାଧାରଣତଃ ଅତିମାତ୍ରାରେ ବ୍ୟକ୍ତିବାଦୀ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି, ଏକ ଜାତି ହୁଏତରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ପାର୍ଥକ୍ୟବାଦୀ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ଜାପାନମାନଙ୍କ ପାଇଁ ବାହ୍ୟ ରୂପଟାହିଁ ବଡ଼ କଥା, ବାହ୍ୟ ରୂପଟାହିଁ ଆକର୍ଷକ । ଅବଶ୍ୟ ଏହି ବାହ୍ୟ ରୂପକୁ କେତେକ ବ୍ୟଞ୍ଜନା ବି ମିଳିଥାଏ, ତାହା କୌଣସି ଗଭୀରତର ସତ୍ୟ କିବା ପ୍ରକୃତି ଅଥବା ଜୀବନର କୌଣସି ଏକ ବିଧାନକୁ ଆଖି ଆମ ଆଗରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଦେଇଥାଏ । ସେଠାରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବାହ୍ୟ ରୂପ ଓ ପ୍ରତ୍ୟେକ କାର୍ଯ୍ୟର ଏକ ପ୍ରତୀକାର୍ଥ ରହିଥାଏ, ଉଦ୍ୟାନ ଏବଂ ଗୁଡ଼ଗୁଡ଼ିକର ସାଜସଜ୍ଜାଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଗୁଡ଼ା-ପାନ ଉତ୍ସବ

ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସବୁଥିରେ ଏକ ପ୍ରତୀକାର୍ଥ ଲୁଚି ରହିଥାଏ । ଏବଂ ବେଳେ ବେଳେ ଏକ ଅତି ସରଳ ଏବଂ ସାଧାରଣ ଜିନିଷରେ ମଧ୍ୟ ଆମେ ଏକ ଗଭୀର, ପ୍ରାଞ୍ଜଳ ଏବଂ ସୁଅଭିପ୍ରେତ ପ୍ରତୀକର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇଥାଉ ଏବଂ ସେହି ଦେଶର ଅଧିକାଂଶ ଲୋକ ସେଇଟିର ଅର୍ଥକୁ ଜାଣନ୍ତି ଓ ବୁଝି ମଧ୍ୟ ପାରନ୍ତି । ମାତ୍ର ଏହାକୁ କେବଳ ଏକ ବାହ୍ୟ ଏବଂ ଉପାଦାନିକ ଜ୍ଞାନ ବୋଲି କୁହାଯିବ, ଏକ-ପରମ୍ପରାଗତ ଅଭ୍ୟାସ ବୋଲି କୁହାଯିବ; ତାହା ଏକ ଜୀବନ୍ତ ସତ୍ୟ ରୂପେ କୌଣସି ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଅନୁଭୂତି ତଥା ସନ୍ନିବିତ ହୃଦୟ ଏବଂ ମନର ଗଭୀର ତଳବେଶରୁ ଆଦୌ ଉତ୍ଥାଗତ ହୋଇ ଆସୁ ନଥାଏ । ଜାପାନକୁ ଆମେ ମୂଳତଃ ଇନ୍ଦ୍ରିୟାନୁଭବରହି ଏକ ଦେଶ ବୋଲି କହିପାରବା । ଜାପାନ ତା'ର ଚନ୍ଦ୍ର-ଗୁଡ଼ିକ ଦେଇ ନିଜର ଜନନଟିକୁ ବଞ୍ଚେ । ଏକ ଅସ୍ପତିଦ୍ରବୀ ପ୍ରଭୁ ହସ୍ତାବରେ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟକୁ ସେହି ଦେଶର ଜୀବନ ଉପରେ ଗୁଜୁ କରୁଥାଏ । ଏବଂ, ତାହାର ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ବାୟୁମଣ୍ଡଳଟି କେବଳ ମାନସିକ ତଥା ପ୍ରାଣିକ ଦ୍ବିୟାଶୀଳତା, ଅଧ୍ୟୟନ, ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ, ଅଗ୍ରଗତି ଏବଂ ଉଦ୍ୟମକୁହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନା ହୋଇଥାଏ ବୋଲି କହାଯାଏ, ଜୀବ ଏବଂ ଆନନ୍ଦମୟ ମନନ ଲାଗି ତାହା ଆଦୌ କୌଣସି ଶୋଭାକ୍ତା ହୋଇ ନାହିଁ । ମାତ୍ର ଏହି ଦ୍ବିୟାଶୀଳତାର ପଶ୍ଚାତରେ ଏପରି ଏକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅଗ୍ରପୂର୍ଣ୍ଣ ଦଣ୍ଡାୟମାନ ହୋଇ ରହିଥାଏ, ଯାହାକୁ ସେହି ଦେଶର ଭବିଷ୍ୟ ଦିନେ ନା ଦିନେ ଅବଶ୍ୟ ଉଦ୍‌ଘାଟିତ କରି ଆଣିବ ।

୯ ଜୁଲାଇ, ୧୯୧୭

ଜାପାନର ପିଲ

ମୋର ଗତ ଚଠିରେ* ମୁଁ ଜାପାନୀମାନଙ୍କର କର୍ତ୍ତବ୍ୟବୋଧ ବିଷୟରେ ଲେଖିଥିଲି । ସେହି କର୍ତ୍ତବ୍ୟବୋଧ ସେମାନଙ୍କୁ ଅନେକ ଆତ୍ମ-ନିୟନ୍ତ୍ରଣେ ଦେଇ ପାରୁଥିଲା ସତ, ମାତ୍ର କୌଣସି ଆନନ୍ଦପ୍ରେରଣା ମୁକ୍ତ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଦେଇ ପାରୁ ନଥିଲା । ଆଜି ମୁଁ ସେହି ସାଧାରଣ ନୟନର ଏକ ବ୍ୟତିକ୍ରମ ବିଷୟରେ କହିବି, ଏବଂ ଜାପାନର ପିଲମାନେ ହେଉଛନ୍ତି ସେହି ବ୍ୟତିକ୍ରମର ଆଧାର ।

ଜାପାନ ଦେଶକୁ ପିଲମାନଙ୍କ ଲାଗି ପ୍ରାୟ ଏକ ନନ୍ଦନକାନନ ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରେ । ପୃଥିବୀର ଆଉ କୌଣସି ଦେଶରେ ମୁଁ ପିଲମାନଙ୍କୁ ଏତେ ମୁକ୍ତ ଓ ଏତେ ଖୁସୀ ହୋଇ ରହିଥିବାର ଦେଖି ନାହିଁ । ଜାପାନରେ ମାତ୍ର ମାତ୍ର ଧରି ରହିବା ପରେ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ଜଣେ ବଡ଼ ମଣିଷ କୌଣସି ପିଲକୁ ମାରିବାର ଦେଖି ନାହିଁ । ଏଠାରେ ପିଲମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଯେଉଁ ଆଚରଣ କରାଯାଏ, ସେଥିରୁ ମନେହୁଏ ସତେଯେପରି ଏହି ଦେଶର ସବୁ ବାପମାଆ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସଚେତନ ଭାବରେ ବୁଝିଛନ୍ତି ଯେ ପିଲ ଏ ହେଉଛନ୍ତି ଭବିଷ୍ୟତର ପ୍ରତିଷ୍ଠାପତି, ସେମାନେ ଭବିଷ୍ୟତର ଗୌରବ ଏବଂ ଏକ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟର କଥା ହେଉଛି ଯେ, ଏତେ ଯତ୍ନ ଏବଂ ଏତେ ଆଦର ଓ ଏପରିକି ଏତେ ନିଷ୍ଠା ଦ୍ଵାରା ପରିବେଷିତ ହୋଇ ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ, ମୁଁ ଦେଖିବାରେ ଜାପାନୀ ପିଲଙ୍କ ପରି ଏତେ ଚୁପ୍‌ଚାପ ଶକ୍ତି ରହିଥିବା ଗମ୍ଭୀର ଓ ଭଲ ପିଲ ମୁଁ ପୃଥିବୀର ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଦେଶରେ ଦେଖି ନାହିଁ । ଶିଶୁ ଅବସ୍ଥାରେ ସେମାନେ ଏକ କଠିନକିଆ ପ୍ରକାରେ ମାଆମାନଙ୍କର ପିଠିରେ ବନ୍ଧାହୋଇ ରହିଥା'ନ୍ତି, କଳା ଡିମା ଆଖିଗୁଡ଼ାକୁ ଏଡ଼େ ଏଡ଼େ କରି ମୈଲଇ ସେମାନେ ସତେଅବା ଭାରି ଗାମ୍ଭୀର୍ଯ୍ୟର ସହଜ ଜୀବନକୁ ବିଚାର କରି ଦେଖୁଥା'ନ୍ତି ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ଆଖି ଯେଉଁସବୁ ବସ୍ତୁ ଉପରେ ପଡ଼ୁଥାଏ, ସେଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଆପଣାର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ମତମାନ ପୋଷଣ କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଦେଇଥାଆନ୍ତି । ସେଠି ଖୁବ୍ କଠିନ କୌଣସି ପିଲ କାନ୍ଦୁଥିବାର ଶୁଣାଯାଏ । ଉଦାହରଣ ସ୍ଵରୂପ, ଯେତେବେଳେ ଦେହରେ କୌଣସି ଆଘାତ ବାଜିଥିବାରୁ ତା'ର ଆଖିରୁ ଲୁହ

* “ଜାପାନର ଅନୁଭୂତି”

ବୋହୁ ଆସୁଥାଏ, ସେତେବେଳେ ତା'ର ମାଆ କି ବାପା ତାକୁ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ କରି ଅତି ଧୀର କଣ୍ଠରେ ମାତ୍ର କେତୋଟି ଶବ୍ଦ ଉଚ୍ଚାରଣ କରନ୍ତି ଏବଂ ସେଥିରେହିଁ ତା'ର ସବୁ ଦୁଃଖ ଅନ୍ତର୍ହିତ ହୋଇଯାଏ । ସେହୁସବୁ କଥାରେ ପ୍ରକୃତରେ କେଉଁଠି କ'ଣ କୁହୁକି ଥାଏ ସେ ତାହା ଶୁଣି ପିଲାମାନେ ଏଡ଼େ ସହଜରେ ସବୁ କଥା ବୁଝି ଯାଆନ୍ତି ? ସେହୁ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ବସ୍ତୁତଃ ଭାରି ସହଜ ଓ ସରଳ, “ତୁ ଜଣେ ସାମୁଗ୍ଗି ଘରର ପିଲା ନା ?” ଏବଂ ଏହି ପ୍ରଶ୍ନଟି ପଚାରି ଦେବା ମାତ୍ରେହିଁ ତାହା ଯଥେଷ୍ଟ ହୁଏ ଏବଂ ତାହାକୁ ଶୁଣି ପିଲା ଆପଣାର ସମସ୍ତ ଶକ୍ତିକୁ ସଂଗ୍ରହ କରି ଆଣିବାକୁ ସମର୍ଥ ହୁଏ ଏବଂ ଆପଣାର ଦୁଃଖତା ଉପରେ କିଛି ଲାଭ କରେ ।

ରାସ୍ତାରେ ଶହ ଶହ ପିଲା ସେମାନଙ୍କର ସୁନ୍ଦର ଚକଚକ ‘କିମୋନୋ’*, ପିନ୍ଧି ମନ ଖୁସୀରେ ଖେଳୁଥାନ୍ତି, ରାସ୍ତାରେ ଚାଲିଯାଉଥିବା ‘କ୍ବରୁମା’** ଅଥବା ସାଇକେଲ୍‌ମାନ ସେମାନଙ୍କର ଖେଳରେ ଆଦୌ କୌଣସି ବାଧା ସୃଷ୍ଟି କରୁ ନ ଥାଏ । ସେମାନେ କେଡ଼େ ବୁଦ୍ଧିଆ ଓ ଚତୁର୍ଦ୍ଧା ଖେଳ ଖେଳୁଥାନ୍ତି, ଅଳପରେ ବି କେଡ଼େ ଖୁସୀ ହେଉଥାନ୍ତି, ଏବଂ ଗୀତ ଗାଉଥାନ୍ତି ଓ ହସିବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି ।

ଏହି ପିଲାଏ ଯେତେବେଳେ ଟିକିଏ ବଡ଼ ହୋଇ ଯାଆନ୍ତି, ତଥାପି ପିଲା ଆସନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ରୁମେ ସେମାନଙ୍କୁ ଟ୍ରାମ୍‌ଗାର୍ଡ୍‌ମାନଙ୍କରେ ଦେଖିବାକୁ ପାଇବ । ସେମାନେ ଦେହରେ ବିଦେଶୀ ପେଷାକ ପିନ୍ଧୁଥିବେ, ମୁଣ୍ଡରେ ସ୍କୁଲ୍-ପିଲଙ୍କ ଟୋପି ଲଗାଇଥିବେ, ପିଠି ଉପରେ ଗୋଟାଏ ମୁଣ୍ଡାରେ ବସ୍ତାନା ପକାଇ-ଥିବେ,—ଆପେ ଯେ ଜଣେ ଜଣେ ମଣିଷ, ସେହୁ ବିଷୟରେ ଗର୍ବ ଅନୁଭବ କରୁ-ଥିବେ ଏବଂ, ଯାହାକି ସେମାନେ ଶିକ୍ଷା କରୁଛନ୍ତି ଓ ଶିକ୍ଷା କରିବାକୁ ଯାଉଛନ୍ତି, ସେଥିରେ ଆହୁରି ଅଧିକ ଗର୍ବ ଅନୁଭବ କରୁଥିବେ । କାରଣ, ସେମାନେ ଆପଣାର ପାଠପଢ଼ାକୁ ପ୍ରକୃତରେ ଭାରି ଭଲ ପାଆନ୍ତି ଏବଂ ଗ୍ରହ ହସାବରେ ଭାରି ଗମ୍ଭୀର ଭାବରେ ଆପଣାର ପାଠକୁ ପଢ଼ନ୍ତି । ଆପଣାର ହମବର୍ଦ୍ଦମାନ ଜ୍ଞାନରେ ବୃଦ୍ଧିପାତ୍ର କରୁଥିବା କୌଣସି ସୁଯୋଗକୁ ସେମାନେ କଦାପି ହରାଇବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଏବଂ ସ୍କୁଲ୍‌ପାଠ ସରିଗଲେ ଯେତେବେଳେ ସେମାନଙ୍କୁ କିଛି ସମୟ ଖାଲି ମିଳେ, ସେତେବେଳେ ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ବହୁ ପଢ଼ୁଥାନ୍ତି । ଜାପାନୀ ପିଲଙ୍କର ବହୁ ପଢ଼ିବାରେ ଭାରି ଆଗ୍ରହ ରହିଥାଏ । ଟୋକିଓ ସହରର ଗୋଟାଏ ପ୍ରଧାନ ରାସ୍ତା

✽ ଜାପାନର ପାରମ୍ପରିକ ଚଉତା ଅସ୍ତ୍ର ନିର୍ମାଣ ଗୋଷାଳ ।

✽✽ ଅନେକ ପ୍ରକାରର ସାନ ଲୁଗା ଏହି ଶବ୍ଦଟି ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ; ଏଠାରେ ଏହା ସମ୍ଭବତଃ ଗୋଟିଏ ଗୀତି ବା ଚକିଆକୁ ବୁଝାଇବ ।

ପ୍ରାୟ ସପ୍ତର୍ଷି ଭାବରେ ଖାଲି ପୁରୁଣା ବହୁମାନଙ୍କର ଦୋକାନରେ ଭର୍ତ୍ତି ହୋଇ ରହିଛି । ବର୍ଷର ଆରମ୍ଭରୁ ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହିସବୁ ଦୋକାନରେ ଗ୍ରହମାନଙ୍କର ଭିଡ଼ ଲାଗିଥାଏ, ଏବଂ ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ସେମାନେ ଯେ ସେହିସବୁ ଦୋକାନରେ ଉପନ୍ୟାସବହୁ ଖୋଜୁଥାନ୍ତି, ସେକଥା ମୋଟେ ନୂହେଁ !

ବିଦେଶୀ ଭ୍ରମା ଶିକ୍ଷା କରିବାକୁ ସେମାନଙ୍କର ସାଧାରଣତଃ ଭାରି ଆଗ୍ରହ ଥାଏ । ଏବଂ, ଯେତେବେଳେ ସେମାନେ କୌଣସି ବିଦେଶୀକୁ ଭେଟନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ସାଧାରଣତଃ ଭାରି ସକୋଚ କରୁଥିବା ପରି ମନେ ଦେଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ଆପଣାର ବିଦେଶୀ ଭ୍ରମାଜ୍ଞାନକୁ ଯଥାଶକ୍ତି କାମରେ ଲଗାଇଥାନ୍ତି... (ବାକ୍ୟଟି ଏହିଠାରେ ଅଧା ରହିଯାଇଛି ।)

ଯେଉଁ ଦେଶରେ ପିଲାମାନେ ଏପରି ଓ ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ଏହିପରି ଭାବରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ, ସେହି ଦେଶ ଯେ ଅଗ୍ରଗତି ଓ ପୁର୍ଣ୍ଣ ଦକ୍ଷତାର ମାର୍ଗରେ ଏବେ ମଧ୍ୟ ଆଗ୍ରହେଣ କରି ଅବଶ୍ୟ ଯାଉଥିବ, ସେଥିରେ ଆଦୌ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ।

ଜାପାନର ନାରୀମାନଙ୍କୁ

ମୋ' ମତରେ ଜାପାନର ନାରୀମାନଙ୍କୁ ପିଲାମାନଙ୍କ ବିଷୟରେ କିଛି କହିବାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ସେମାନଙ୍କ ପାଖରେ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ପ୍ରିୟ ଏବଂ ଅଧିକ ପବିତ୍ର ହୋଇ ରହିଥିବା ଏକ ବିଷୟରେ କିଛି କହିବା । ବସ୍ତୁତଃ, ପୃଥିବୀର ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଦେଶର ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଏତେଦୂର ମହାତ୍ମପୁଣ୍ୟ ଓ ମୌଳିକ ସ୍ଥାନ ଆଦୌ ଦିଆଯାଇ ନାହିଁ । ଏଠାରେ ପିଲାମାନେହି ସକଳ ଆଦର ଓ ସକଳ ଯତ୍ନର କେନ୍ଦ୍ରବସ୍ତୁ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ସେହିମାନଙ୍କ ଉପରେହିଁ ଯଥାର୍ଥ ଭାବରେ ଭବିଷ୍ୟତର ଯାବତୀୟ ଆଶା ନ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ରହିଛି । ଦେଶର ଏହି ନିମବର୍ତ୍ତମାନ ସମୃଦ୍ଧି ଲାଗି ସେମାନେ ଜୀବନ୍ତ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତିପ୍ରାୟ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ତେଣୁ ଶିଶୁର ଲଳନପାଳନହିଁ ଜାପାନରେ ନାରୀର ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ମହତ୍ତ୍ୱପୁର୍ଣ୍ଣ କାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ରହିଛି । ଜନନୀ ହେବାକୁହିଁ ନାରୀର ସର୍ବପ୍ରଧାନ ଭୂମିକା ବୋଲି ବିଚାର କରାଯାଉଛି । ମାତ୍ର ଜନନୀ ହେବାର ଯଥାର୍ଥ ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟଟିକୁ ବୁଝୁଥିଲେ ସିନା ଆମେ ଏହି କଥାଟିକୁ ସତ୍ୟ ବୋଲି କହି ପାରିବା ! କାରଣ, ଠେକୁଆମାନେ ଯେପରି କୁଆ ଜନ୍ମ କରନ୍ତି, ସେହିପରି ଏକ ସହଜାତ ପ୍ରବୃତ୍ତି ଦ୍ୱାରା ସ୍ୱାଭାବିକ ହୋଇ ଯନ୍ତ୍ରବତ୍ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଜ୍ଞାନ ଭାବରେ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଭୂମିଷ୍ଠ କରାଇବାକୁ କଦାପି ଜନନୀ ହେବା ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ସଚେତନ ଭାବରେ ଗୋଟିଏ ସନ୍ତାନ ଜନ୍ମଦେବା, ଏକ ନୂତନ ଶରୀରର ବିକାଶ କରାଇ ତାହାକୁ କାମରେ ଲଗାଇବାକୁ ଆସୁଥିବା ଏକ ଆତ୍ମାକୁ ଇଚ୍ଛାକୃତ ଭାବରେ ଏକ ଆକାର ପ୍ରଦାନ କରିବା,— ଏଇଥିରୁହିଁ ଯଥାର୍ଥ ଜନନୀତ୍ୱ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥାଏ । ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ କ୍ଷେତ୍ର ହେଉଛି ନାରୀମାନଙ୍କର ଯଥାର୍ଥ କ୍ଷେତ୍ର । ଆମେ ଏହି କଥାଟିକୁ ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେହିଁ ଭୁଲି ଯାଇଥାଉ ।

ଗୋଟିଏ ଶିଶୁକୁ ଗର୍ଭରେ ଧାରଣ କରିବା ଏବଂ ପ୍ରାୟ ଅବଚେତନ ଭାବରେ ତାହାର ଶରୀରର ଗଠନ କରିବା,—ଏତିକି କଦାପି ଯଥେଷ୍ଟ ନୁହେଁ । ଭାବନା ଏବଂ ସ୍ୱଇଚ୍ଛାର ସାମର୍ଥ୍ୟଶକ୍ତି ଦେଇ ଆମେ ଯେତେବେଳେ ଏକ ଆଦର୍ଶକୁ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତ କରିବାର ଯୋଗ୍ୟ ଏକ ଜୀବନକୁ ଗର୍ଭରେ ଧାରଣ କରୁ ଓ ତାହାକୁ ସୃଷ୍ଟି କରି ଆଣୁ, ଏହି କାର୍ଯ୍ୟଟି ଯଥାର୍ଥତଃ ସେହି ସମୟରୁହିଁ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥାଏ ।

ଏଡ଼େ ବଡ଼ ଗୋଟିଏ କଥାକୁ ସମ୍ଭବ କରିବା ଲାଗି ଆମଠାରେ' ଆଦୌ ଯଥେଷ୍ଟ ଶକ୍ତି ନାହିଁ, ଆପଣମାନେ ଏକଥା ଯେପରି କଦାପି ନ କହନ୍ତି ! ପ୍ରମାଣ ସ୍ୱରୂପ ଆମେ ଠିକ୍ ଏହି ଫଳସାଧନକାରୀ ଶକ୍ତିଟିର ଅବଶିଷ୍ଟ ଉଦାହରଣ ଦେଇ ପାରିବା ।

ଅନେକ ବର୍ଷ ପୁର୍ବେ ସର୍ବପ୍ରଥମେ ବାହ୍ୟ ପରିବେଶର ପ୍ରଭାବକୁ ସମସ୍ତେ ସ୍ୱୀକାର କରୁଥିଲେ ଓ ତାହାର ଅଧ୍ୟୟନ କରୁଥିଲେ । ନାଶ୍ୱାର ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ କଲା ଏବଂ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ଏକ ବାହ୍ୟ ପରିବେଶ ମହଜୁଦ କରି ରଖି ପ୍ରାଚୀନ ଶ୍ରୀକ୍ମାନେ ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ କରି ଆପଣାକୁ ଏକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୌସମ୍ୟଯୁକ୍ତ ଏକ ଜାତିରୂପେ ଗଠନ କରି ପାରିଥିଲେ ।

ଏହି କଥାଟିକୁ ପ୍ରମାଣ କରିବା ଲାଗି କେତେକେତେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଉଦାହରଣ ରହିଛି । ଏପରି ଜଣେ ଗର୍ଭଧାରଣୀ ନାଶ୍ୱଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ମିଳିବା ଆଦୌ ବିରଳ ନୁହେଁ, ଯିଏକି ଗର୍ଭବତୀ ଅବାବେଳେ କୌଣସି ଏକ ସୁନ୍ଦର ଚନ୍ଦ୍ର ବା ମୂର୍ତ୍ତିକୁ ଅନୁକ୍ଷଣ ଅବଲୋକନ କରୁଥିଲେ ଓ ତାହାର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟକୁ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲେ ଏବଂ ପରେ ଠିକ୍ ଏହି ଚନ୍ଦ୍ର ବା ଏହି ମୂର୍ତ୍ତିଟିର ଅନୁରୂପ ଏକ ଶିଶୁକୁ ଜନ୍ମ ଦେଇଥିଲେ । ମୁଁ ଜିନେ ଏପରି ଏକାଧିକ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଜାଣିଛି । ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଦୁଇଜଣ ସାନ ଝିଅଙ୍କ କଥା ମୋ'ର ପରିଷ୍କାର ମନେ ଅଛି । ଝିଅ ଦୁହେଁ ଜାଆଁଲା ଓ ଦେଖିବାକୁ ଭାରି ସୁନ୍ଦର । ମାତ୍ର ସବୁଠାରୁ ଆଧିକ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟର କଥା ସେମାନଙ୍କ ପିତାମାତାଙ୍କ ସହିତ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରାୟ ଆଦୌ କୌଣସି ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ନଥିଲା । ସେମାନଙ୍କୁ ଦେଖିଲା ମାତ୍ରକେ ଜଣେ ଇଂରାଜୀ କଳାକାର ରେନୋଲ୍ଡ୍‌ସ୍‌ଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଚନ୍ଦ୍ର ଭାରି ମନେ ପଡ଼ି ଯାଇଥିଲା । ତେଣୁ ମୁଁ ସେମାନଙ୍କ ମାଆଙ୍କ ଆଗରେ ସେହି ମତଟିକୁ ପ୍ରକାଶ କରିବାରୁ ସିଏ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ କହି ଉଠିଲେ, “ହଁ, ଠିକ୍ ସେହିପରି ହୋଇ ନାହାନ୍ତି ? ତୁମେ ନିଶ୍ଚୟ ଏକଥା ଶୁଣିବାକୁ ଆଗ୍ରହ ପ୍ରକାଶ କରିବ ଯେ ଏହି ଦୁଇଟି ପିଲା ମୋ ପେଟରେ ଥିଲାବେଳେ ରେନୋଲ୍ଡ୍‌ସ୍‌ଙ୍କ ଚନ୍ଦ୍ରଟିର ଏକ ସୁନ୍ଦର ନକଲକୁ ମୁଁ ମୋ' ଶୋଇବା ବିଛଣା ଉପରେ ଝୁଲାଇ କରି ରଖିଥିଲି । ନିଜ ଶୋଇବାକୁ ଯିବା ପୁର୍ବରୁ ଏବଂ ବିଛଣାରୁ ଉଠିବା ପୁର୍ବରୁ ଦିନ ଶେଷରେ ଓ ଦିନ ଆରମ୍ଭରେ ସେହି ଛବିଟିକୁ ମୋ' ଆଖିରେ ପଡୁଥିଲା; ଏବଂ ନିଜ ଅନ୍ତର ଭିତରେ ମୁଁ ଏହି ଆଶାଟିକୁ ଘୋଷଣା କରୁଥିଲି : ମୋ' ପିଲାମାନଙ୍କର ମୁହଁ ଠିକ୍ ଏହି ଛବିରେ ଥିବା ମୁହଁଗୁଡ଼ିକ ପରି ହୁଅନ୍ତା କି ? ମୋ'ର ସେହି ଆଶା କପରି ଫଳବତୀ ହେଲା, ଆପଣ ଦେଖିଲେ ତ ?” ସେ ଆପଣାର ଏହି ସଫଳତା ପାଇଁ ପ୍ରକୃତରେ ଗର୍ବ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲେ, ଏବଂ ଅନ୍ୟ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକମାନେ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କର ଏହି ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତଟିରୁ ଅନେକ କିଛି ଶିଖି ପାରିବେ ।

ମାତ୍ର, ସାମଗ୍ରୀଗୁଡ଼ିକ ସବୁଠାରୁ କମ ନମନୀୟ ହୋଇ ରହିଥିବା ଦୈନିକ ସେକ୍ସରେ ସବୁ ଆମକୁ ଏପରି ଫଳମାନ ମିଳି ପାରୁଛି, ଭାବନା ଏବଂ ଇଚ୍ଛାର ପ୍ରଭାବ ଏତେ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ହୋଇ ରହିଥିବା ମନୋଗତ ଭୂମିରେ ଆମକୁ ଆହୁରି କେତେ ଅଧିକ ଫଳ ନ ମିଳିବ ? ତେଣୁ ଆମେ କାହିଁକି ବଂଶାନୁକ୍ରମ ଓ କୁଳାଗତତାର ଅସ୍ପଷ୍ଟ ପ୍ରଭାବଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଏତେ ଆସ୍ଥା ରଖିବା ? ଯେତେବେଳେ ଅଭିନବେଶ ଏବଂ ଇଚ୍ଛାଶକ୍ତି ସାହାଯ୍ୟରେ ଆମେ କଲ୍ୟାଣ କରି ପାରୁଥିବା ସବୋତ ଆଦର୍ଶଟି ମୁକାବଳ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପ୍ରଭୂପର ଗଠନକୁ ସମ୍ଭବ କରି ପାରିବା, ତେବେ ଆମର ସ୍ୱଭାବଗତ ପ୍ରବୃତ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ଲାଗି କେବଳ ନାନା ଅବଚେତନ ଅଭିରୁଚି ପରି କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା ସେହି ବଂଶାନୁକ୍ରମ ଓ କୁଳାଗତତା ଉପରେ କାହିଁକି ଏତେ ବିଶ୍ୱାସ କରିବା ? ସେହି ଉଦ୍ୟମଟିକୁ କରିପାରିଲେ ଜନନୀୟ ଯଥାର୍ଥରେ ଏକ ମୂଲ୍ୟବାନ ଏବଂ ପବ୍ଧି ବସ୍ତୁରେ ପରିଣତ ହୁଏ, ଏହା ଦ୍ୱାରା ଆମେ ବସ୍ତୁତଃ ପରମ ଚତୁଃଶକ୍ତିର ସେହି ଗୌରବମୟ କାଳାଭୂମିଟି ମଧ୍ୟରେ ଯାଇ ପ୍ରବେଶ କରୁ । ତଦ୍ୱାରା ନାଶହୀନ ପଶୁର ଅନେକ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱକୁ ଯିବାକୁ ସମର୍ଥ ହୁଏ । ପଶୁର ସାଧାରଣସ୍ତରରୁ ସହଜାତ ପ୍ରବୃତ୍ତିଗୁଡ଼ିକର ଗାରଗୁଡ଼ାକୁ ଅଭିନବ କରିଯାଏ, ଯଥାର୍ଥ ମାନବତ୍ୱ ଏବଂ ତାହାର ସାମର୍ଥ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ଆଡ଼କୁ ଉତ୍ତେଜିତ ହୋଇଯାଏ ।

ତେଣୁ, ଏହି ପ୍ରସ୍ତାବ ଏବଂ ଉଦ୍ୟମଟିରେହିଁ ଆମର ପ୍ରକୃତ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ନିହିତ ହୋଇ ରହିଛି । ଏବଂ ସବୁ ଯୁଗରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ରହି ଆସୁଥିବା ସେହି କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବିଶ୍ୱବିବର୍ତ୍ତନର ଏହି ବର୍ତ୍ତମାନ ପର୍ଯ୍ୟାୟଟିରେ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ରହିଛି ।

କାରଣ ଆମେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଏକ ବିଶେଷ ଯୁଗରେ ଓ ବିଶ୍ୱ-ଇତିହାସର ଏକ ବିଶେଷ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ବାସ କରୁଛୁ । ସମ୍ଭବତଃ ଏଥି ପୂର୍ବରୁ ଆଉ କେବେହେଲେ ବି ମନୁଷ୍ୟ ଜାତିକୁ ଘୃଣା, ରକ୍ତପାତ ଏବଂ ଦାରୁଣ ବିଭୀଷଣର ଏତେ ଅଧିକ ଅନ୍ତକାରମୟ ପର୍ଯ୍ୟାୟ ମଧ୍ୟରେ ଗତି କରିବାକୁ ପଡ଼ି ନଥିଲା । ଏବଂ, ଯୁଗପତ୍ନୀ ଭାବରେ, ଏଥି ପୂର୍ବରୁ ଆଉ କେବେହେଲେ ବି ଜନଗଣଙ୍କର ହୃଦୟରେ ଏପରି ଏକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଏବଂ ଗାନ୍ଧିମନ୍ତ୍ର ଆଶାର ଜାଗରଣ ଘଟି ନଥିଲା । ବସ୍ତୁତଃ, ଯଦି ଆମେ ଆମ ହୃଦୟ ଭିତରର ବାଣୀଟିକୁ କେବେ କାନ ତେରି ଶୁଣିବା, ତେବେ ଆମେ ଚତୁଃଶକ୍ତି ଅନୁଭବ କରିବାକୁ ଲାଗିବା ଯେ ଆମେ ଅଳ୍ପ ଅଥବା ଅଧିକ ସଚେତନ ଭାବରେ ନ୍ୟାୟ, ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ, ସୌସମ୍ୟଯୁକ୍ତ ସହଚ୍ଛା ଏବଂ ଭ୍ରାତୃତ୍ୱର ଏକ ନୂତନ ଶାସନ ଲାଗି ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଛୁ । ମାତ୍ର, ବର୍ତ୍ତମାନ ଜଗତ ସ୍ୱକୃତରେ ଯେପରି ଅବସ୍ଥାରେ ରହିଛି, ସେହି ଆଦର୍ଶଟି ତାହାର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଓଲଟା

ବୋଲି ମନେ ହେଉଛି । କିନ୍ତୁ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ତ ଜଣାଅଛି ଯେ ଠିକ୍ ଉପା-
କାରର ପୁରୁଷଙ୍କୁ ରାତିର ଅନ୍ଧକାର ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଘନ ହୋଇ ରହିଥାଏ ।
ତେଣୁ ଏହି ଅନ୍ଧକାର ଯେ ସେହି ଆସନ ପ୍ରଭାତରହି ଏକ ସଙ୍କେତ ଦେଇଯାଉଛି,
ସେକଥା ବି ସମ୍ଭବ ହୋଇ ନଥିବ କାହିଁକି ? ଏବଂ ରାତିକାଳଟି ମଧ୍ୟ ଏଥି ପୁରୁ-
ଆଦୌ ଏତେବେଶୀ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ରାଜତ୍ବ କରି ନଥିଲା, ଆଦୌ ଏତେବେଶୀ
ଉତ୍ସୁକର କଦାପି ହୋଇ ନଥିଲା । ହୁଏତ ସେଥିଲାଗି ଏହା ପରେ ଯେଉଁ ନୂତନ
ପ୍ରଭାତଟି ଆସୁଛି, ତାହା ପୁରୁଷର ସକଳ ପ୍ରଭାତଠାରୁ ଅଧିକ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ହେବ, ଅଧିକ
ବିଶୁଦ୍ଧ ଏବଂ ଅଧିକ ଦେଶାତ୍ମୀୟାନ ବି ହେବ । ...ରାତିର ଏହି ଦୁଃସ୍ୱପ୍ନଗୁଡ଼ାକ
ଅତିକ୍ରମ ହୋଇଗଲା ପରେ ଆମର ପୃଥିବୀ ଏକ ନୂତନ ଚେତନା ମଧ୍ୟକୁହିଁ
ଜାଗୁତ ହୋଇ ଉଠିବ ।

ଏପରି ଏକ ନାଟକୀୟ ଢଙ୍ଗରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଯେଉଁ ସଭ୍ୟତାଟି ଅନ୍ତ
ହୋଇଯିବାକୁ ଯାଉଛି, ତାହା ମାନସିକ କ୍ଷେତ୍ରର ଶକ୍ତିକୁ ଆଶ୍ରୟ କରି ଠିଆହୋଇ
ରହିଥିଲା, କେବଳ ଜଡ଼ ଏବଂ ପ୍ରାଣକୁ ନେଇ ବ୍ୟସ୍ତ ରହିଥିବା ମନର ଭୂମି ଉପରେ
ଠିଆ ହୋଇଥିଲା । ଏହା ଦ୍ୱାରା ପୃଥିବୀର କ'ଣ ହୋଇଛି ବା ନହୋଇଛି, ସେକଥା
ଆମେ ଏଠାରେ ଆଦୌ ଆଲୋଚନା କରିବା ନାହିଁ । ମାତ୍ର ଏକ ନୂତନ ରାଜତ୍ବ
ଆସୁଛି, ପରମ ଚନ୍ଦ୍ରସୂତାର ରାଜତ୍ବ ଆସୁଛି । ମନୁଷ୍ୟର ସୋପାନଟି ପରେ
ଦିବ୍ୟତାର ସୋପାନଟିହିଁ ଅସୁଛି ।

ତଥାପି, ଏପରି ଏକ ବିରାଟ ଏବଂ ଅସାଧାରଣ ସମୟରେ ଯେ ଏହି
ପୃଥିବୀରେ ଜୀବନଧାରଣ କରି ରହିବାର ସୌଭାଗ୍ୟ ଆମକୁ ମିଳିଛି, ସେତେବେଳେ
କେବଳ ଠିଆହୋଇ ରହି ଘଟନାଗୁଡ଼ିକୁ ଉନ୍ମୋଚିତ ହୋଇ ଯାଉଥିବାର
ଦେଖିଲେହିଁ କ'ଣ ତାହା ଯଥେଷ୍ଟ ହୋଇଯିବ ? ସେମାନଙ୍କର ନିଜ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ
ତଥା ପାରିବାରିକ ଜୀବନର ସୀମାଗୁଡ଼ିକ ଅପେକ୍ଷା ସେମାନଙ୍କର ହୃଦୟ ଆହୁରି
ଅଧିକ ଦୂରକୁ ସଫାସରିତ ହୋଇ ରହିଛି ବୋଲି ଯେଉଁମାନେ ଅନୁଭବ କରୁଛନ୍ତି,
ସେମାନଙ୍କର ଭାବନା କେବଳ କ୍ଷୁଦ୍ର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସ୍ୱାର୍ଥ ଏବଂ ସ୍ଥାନୀୟ ଶାନ୍ତି ଓ ମାନ୍ଦ-
ଗୁଡ଼ାକ ଅପେକ୍ଷା ଆହୁରି ଅଧିକ କିଛିକୁ ସ୍ପର୍ଶ କରି ରହିଛି ବୋଲି ଯେଉଁମାନେ
ଅନୁଭବ କରୁଛନ୍ତି, ସନ୍ଦେହରେ କହିଲେ, ଯେଉଁମାନେ ଏକଥା ଅନୁଭବ କରୁଛନ୍ତି
ଯେ ସେମାନେ ପ୍ରକୃତରେ ନିଜର, ନିଜ ପରିବାରର ବା ଏପରିକି ନିଜ ଦେଶର
ଗୋଟାୟୁଆ ସମ୍ପତ୍ତି ନୁହନ୍ତି, ମାତ୍ର, ସକଳ ଦେଶରେ ସମଗ୍ର ମନୁଷ୍ୟଜାତିର
ମଧ୍ୟଦେଇ ଆପଣାକୁ ପ୍ରକାଶିତ କରି ରହିଥିବା ସେହି ପରମେଶ୍ୱରଙ୍କରହି ଯଥାର୍ଥରେ
ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ ଅଧିକାର ରହିଛି, ସେମାନେ କସ୍ତୁରୀ ଏହି କଥାଟିକୁ ମଧ୍ୟ

ଅବଶ୍ୟ କାଣିଛନ୍ତି ଯେ ସେମାନଙ୍କୁ ଜାଗ୍ରତ ହୋଇ ଉଠିବାକୁ ପଡ଼ିବ ଏବଂ ସମସ୍ତ ମନୁଷ୍ୟଜାତି ସକାଶେ ତଥା ସେହି ମହାନ ପ୍ରଭାତଟିର ଆଗମନ ସକାଶେ କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ କରିଦେବାକୁ ହେବ ।

ଏବଂ, ଏହି ଅତ୍ୟନ୍ତ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ, ଅମିତ ଓ ବହୁସୀମାବଶିଷ୍ଟ କର୍ମଧାରାଟି ମଧ୍ୟରେ ନାଶଜାତିର କାର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରକୃତରେ କ'ଣ ହେବ ? ଏକଥା ସବୁବେଳେ ଘଟିଛି ଯେ, ଯେତେବେଳେ ବିଶାଳ ଘଟଣା ଏବଂ ବିପ୍ଳବ କର୍ମଦାୟିତ୍ୱର ବେଳ ଆସି ପହଞ୍ଚିଛି, ସେତେବେଳେ ସାଧାରଣତଃ ଏପରି ଏକ ପୃଷ୍ଠପୋଷକତାପୂର୍ଣ୍ଣ ଅବଜ୍ଞା ସହିତ ଉପରୁ ହସି ନାଶମାନଙ୍କୁ ଏକ ଅପ୍ରଧାନ ସ୍ଥାନ କୋଣଟି ମଧ୍ୟରେ ରହି ଆପଣାର ଯାବତୀୟ କାମ କରିବାକୁ ଦିଆଯାଇଛି, ଯାହାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି, — ଏସବୁ ବଡ଼କାମ ଗୁମ ଲାଗି ନୁହେଁ, ଗୁମେମାନେ ଦୁର୍ବଳ ଓ ଅସମର୍ଥ, ଗୁମମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏସବୁ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ । ... ଏହି ନାଶମାନେ ବ, ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅନେକ ଦେଶରେ, ଭାରି ବାଧ୍ୟ, ଶିଶୁମୁଳର ଓ ହୃଦୟ ଆଲସ୍ୟପରାୟଣ ଭାବରେ ଏହି ସ୍ଥାନ ସ୍ଥିତିକୁ ସ୍ୱୀକାର କରି ନେଇଛନ୍ତି । ଏପରି କରି ସେମାନେ ଭାରି ଭଲ୍ କରୁଛନ୍ତି ବୋଲି ମୁଁ ଅବଶ୍ୟ କହୁଛି । କାରଣ, ଭବିଷ୍ୟତର ଜୀବନରେ ପୁରୁଷ ଏବଂ ନାରୀ ମଧ୍ୟରେ ଏପରି ଏକ ବିଚ୍ଛେଦ ଏବଂ ଅସମତା ଲାଗି ଆସିବ କୌଣସି ସ୍ଥାନରୁ ରହିବ ନାହିଁ । ନାରୀ ଓ ପୁରୁଷ ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁ ଯଥାର୍ଥ ସମ୍ବନ୍ଧଟି ରହିବ, ସେଇଟି ହେଉଛି ଯେ ସେମାନେ ପରସ୍ପରର ସମକକ୍ଷ ହୋଇ ରହିବେ, ପରସ୍ପରକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବେ ଏବଂ ଘନିଷ୍ଠ ଭାବରେ ପରସ୍ପର ସହିତ ସହଯୋଗ କରିପାରୁଥିବେ ଏବଂ, ଏହି ବର୍ତ୍ତମାନ-ଠାରୁ ମଧ୍ୟ ଆମକୁ ସେହି ଯଥାର୍ଥ ଭୂମିକାଟିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ହେବ, ଆମର ଉପଯୁକ୍ତ ସ୍ଥାନ ଓ ଦାୟିତ୍ୱଟିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ, ଏବଂ ଆମର ଯଥାର୍ଥ ମହତ୍ତ୍ୱଟିକୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ କରି ରଖିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ରଚନାକାରଣୀ ଏବଂ ଶିକ୍ଷାଦାୟିନୀଗୁଡ଼ିଏ ଆମର ମହତ୍ତ୍ୱଟିକୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ କରି ରଖିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ବହୁତଃ, ଆପଣାର ଏହି ତଥାକଥିତ ଶ୍ରେଷ୍ଠତାକୁ ନେଇ ସମ୍ଭବତଃ କିଛି ମିଥ୍ୟାଭିମାନ କରୁଥିବା କେତେକ ପୁରୁଷ ହୃଦୟ ନାଶଜାତିର ବାହ୍ୟ ଦୁର୍ବଳତାକୁ ଭାରି ଦୃଶ୍ୟ କରୁଥାନ୍ତି (ଏହି ବାହ୍ୟ ଦୁର୍ବଳତାଟି ମଧ୍ୟ ପ୍ରକୃତରେ ଯେ ଅବଶ୍ୟ ରହିଛି, ସେକଥା ମଧ୍ୟ ସତ୍ୟ ନୁହେଁ) ମାତ୍ର, ଏବେ ଯେପରି କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଯଥାର୍ଥରେ କହିଛନ୍ତି, “ପୁରୁଷ ଯାହା ଲଜ୍ଜା ତାହା କରୁଥାଉ ପଛକେ, ଅଭିମାନବକୁ ଜଣେ ନାରୀର ଗର୍ଭରୁଁ ଅବଶ୍ୟ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।”

ଅଭିମାନବ ପ୍ରକୃତରେ ନାରୀର ଗର୍ଭରୁଁ ଜନ୍ମ ହେବ, ଏହି ବୃହତ୍ ସତ୍ୟଟିକୁ କଦାପି ଶ୍ରେଣ କରାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ମାତ୍ର, ଏହି ସତ୍ୟଟିକୁ ନେଇ

କେବଳ ଗର୍ବ ଅନୁଭବ କଲେ ତାହା କଦାପି ଯଥେଷ୍ଟ ନୁହେଁ । ଆମକୁ ଏହି ସତ୍ୟଟିର ମର୍ମଟିକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ପରିଷ୍କାର ଭାବରେ ବୁଝିବାକୁ ପଡ଼ିବ, ଏହା ଦ୍ଵାରା ଆମକୁ ଯେଉଁସବୁ ଦାୟିତ୍ଵ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ହେବ, ସେ ବିଷୟରେ ସଜ୍ଞାନ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ, ଏବଂ ଆମର ସମ୍ମୁଖେ କର୍ତ୍ତବ୍ୟଟିକୁ ସମ୍ପନ୍ନ କରି ଶିଖିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ବର୍ତ୍ତମାନର ଭୁବନବ୍ୟାପୀ କର୍ମଧାରାଟି ମଧ୍ୟରେ ଠିକ୍ ଏହିଟିକୁ ଆମେ ଆମର ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ମହତ୍ତ୍ଵପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବଟି ବୋଲି ଜାଣିବା ।

ବର୍ତ୍ତମାନର ଅଗ୍ରଜନତା ଏବଂ ଅସ୍ପଷ୍ଟତାକୁ ପ୍ରକୃତରେ କେଉଁ ଉପାୟରେ ଅଲୋକ ଏବଂ ସମଞ୍ଜସ୍ଵତାରେ ରୂପାନ୍ତରିତ କରି ଦିଅଯାଇ ପାରିବ, ଆମକୁ ସର୍ବପ୍ରଥମେ, ଅନ୍ତତଃ ମୋଟାମୋଟି ଭାବରେ ସେହି କଥାଟିକୁ ବୁଝିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ଏଥିଲଗି ଅନେକ ଉପାୟର କଥା କୁହାଯାଇଛି : ରାଜନୀତିକ, ସାମାଜିକ, ନୈତିକ ଓ ଧର୍ମିକ ଅନେକ ଉପାୟର କଥା କୁହାଯାଇଛି । ମାତ୍ର, ଯେଉଁ କର୍ତ୍ତବ୍ୟଟିକୁ ସମ୍ପନ୍ନ କରିବାକୁ ହେବ, ତାହାର ବିଶାଳତା ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଏହି ଉପାୟ-ଗୁଡ଼ିକରୁ କୌଣସିଟି ସୁନିଶ୍ଚିତ ସଫଳତାର ସହଜ ତାହାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବେ ବୋଲି ଆଦୌ ମନେ ହେଉ ନାହିଁ । କେବଳ ଏକ ନୂତନ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଅନ୍ତଃପ୍ରବାହ ଯାହାକୁ ମନୁଷ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ନୂତନ ଚେତନାର ସୃଷ୍ଟି କରି ପାରୁଥିବ, ହିଁ ସେହି କର୍ମଟିର ସମ୍ପାଦନ କରିବାକୁ ଯାଉଥିବା ବଂଶ୍ରମାନଙ୍କର ପଥରେ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ହୋଇ ଠିଆ ହୋଇଥିବା ଅସୁବିଧାଗୁଡ଼ିକର ଅକ୍ଷୟ ପ୍ରସକ୍ତ ଅତିସମ କରି ଯାଇପାରିବ । ଏକ ନୂତନ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଆଲୋକର ଆବିର୍ଭାବ ଘଟିବ, ବର୍ତ୍ତମାନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମର ଅଜ୍ଞତ ହୋଇ ରହିଥିବା କୌଣସି ଏକ ଦିବ୍ୟ ଶକ୍ତିମଣ୍ଡଳ ଧରାପୃଷ୍ଠରେ ଆପଣାକୁ ପ୍ରକଟ କରି ଆଣିବ ଏବଂ, ଆମ ଲଗି ନୂତନ ହୋଇ ରହିଥିବା ଏକ ପରମ ଭଗବତ୍ ଭାବନା ଏହି ପୃଥିବୀ ଉପରେ ଅବତରଣ କରିବ ଏବଂ ଏଠାରେ ଏକ ନୂତନ ଆକାର ଗ୍ରହଣ କରିବ ।

ଏଠାରେ ଆମର ପ୍ରଥମ କଥାଟିକୁ ଆମେ ପୁଣି ଫେରି ଆସିବା ; ପ୍ରକୃତ ଜନନୀତ୍ଵର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କ'ଣ, ସେହି କଥାଟିକୁ ପୁଣି ଫେରି ଆସିବା । କାରଣ, ବର୍ତ୍ତମାନ ପୃଥିବୀର ଅବସ୍ଥାରେ ଏକ ରୂପାନ୍ତର ଘଟାଇବାକୁ ସମର୍ଥ ହେଉଥିବା ସେହି ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଶକ୍ତିମଣ୍ଡଳକୁ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତ କରି ଆଣିବାକୁ ଅଭିପ୍ରେତ ହୋଇ ରହିଥିବା ଏହି ନୂତନ ମନୁଷ୍ୟ-ଶରୀରର ରଚନା କେବଳ ନାରୀ ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କିଏ କରି ପାରିବ ?

ଏଥିରୁ ଆମେ ଭଲକରି ବୁଝି ପାରୁଥିବା ଯେ ପୃଥିବୀଜୀବନର ଏହି ଉଡ଼ିସୀର ପର୍ଯ୍ୟାୟଟିରେ କେବଳ ଆମ ନିଜର ବଂଶ୍ରଗତ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ଆଦର୍ଶଟିକୁ

ପ୍ରକାଶିତ କରି ପାରୁଥିବା ଏକ ସତ୍ତ୍ୱକୁ ଜନ୍ମ ଦେଲେ ତାହା କଦାପି ଯଥେଷ୍ଟ ହେବ ନାହିଁ; ଭବିଷ୍ୟତର ସେହି ପ୍ରଭୂପତି ପ୍ରକୃତରେ କପରି, ଯାହାର ଆଗମନ ଲାଗି ପ୍ରକୃତି ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବାରେ ଲାଗିଛି, ଆମକୁ ସେହି କଥାଟିକୁ ଖୋଜି ବାହାର କରିବାର ଉଦ୍ୟମ କରିବାକୁ ହେବ । ଆମେ ଶୁଣିଥିବା ଓ ଜାଣିଥିବା ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ମଣିଷମାନଙ୍କ ପରି ବା ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ଆହୁରି ବଡ଼, ଆହୁରି ଦକ୍ଷ ଓ ପ୍ରତିଭାବାନ ଜଣେ ମଣିଷକୁ ସମ୍ଭାରରେ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ କରିବାକୁ ଆଉ କଦାପି ଯଥେଷ୍ଟ ବୋଲି କୁହାଯିବ ନାହିଁ । ମାତ୍ର, ଆମକୁ ଆମ ଭବନା ତଥା ଇଚ୍ଛାଶକ୍ତିର ଅନୁଷ୍ଠାନ ଅଭ୍ୟୁତ୍ଥାନ ଦ୍ୱାରା ଆମର ମାନସିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେହି ସର୍ବୋଚ୍ଚ ସମ୍ଭାବନାଟିର ସମ୍ପର୍କରେ ଆସିବାକୁ ଅବଶ୍ୟ ଉଦ୍ୟମ କରିବାକୁ ହେବ, ଯାହାକି ମନୁଷ୍ୟସୀମାର ସକଳ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଲକ୍ଷଣକୁ ଅତିକ୍ରମ କରି ଅତିମାନବକୁ ଜନ୍ମ ଦେଇ ପାରିବ ।

ପ୍ରକୃତିଶକ୍ତି ଆହୁରି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନୂତନ ଏବଂ ଏକାନ୍ତ ଅସତ୍ୟାଶିତକୁ ସୃଷ୍ଟି କରି ଆଣିବା ଲାଗି ପୁନର୍ବାର ଏକ ପ୍ରକଳ ଆବେଗ ଅନୁଭବ କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲଣି । ଏବଂ, ଆମକୁ ଏହି ଆବେଗଟିର ଜବାବ ଦେବାକୁ ହେବ, ତାହାର ବୋଲଟିକୁ ମାନିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ପ୍ରକୃତିର ସେହି ଆବେଗଟି ଆମକୁ ପ୍ରକୃତରେ କେଉଁଠାକୁ ପରିଗୁଳିତ କରି ନେଇଯିବ, ଆମେ ସର୍ବପ୍ରଥମେ ତାହାର ଆବିଷ୍କାର କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବା । ଏବଂ, ଅଗତ ଆମକୁ ଯେଉଁସବୁ ଶିକ୍ଷା ଦେଇଯାଇଛି, ପଛକୁ ଅନାଇ ତାହାର ଉପରେ ଦୃଷ୍ଟିପାତ କରିପାରିଲେ ଆମେ ପ୍ରକୃଷ୍ଟ ଭାବରେ ସେହି କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ କରି ପାରିବା ।

ଆମେ ବେଶ୍ ଦେଖି ପାରିବା ଯେ, ପ୍ରକୃତି ଯେତେଥର ଆଗକୁ ଗୋଟିଏ ପାଦ ପକାଇଛି, ପୃଥିବୀ ନିଜ ଉପରେ ଯେତେଥର ଏକ ନୂତନ ସାମର୍ଥ୍ୟ ଏବଂ ନୂତନ ବିଧାନକୁ ପ୍ରକଟ କରି ଆଣିଛି, ସେତେଲେଲେ ଏକ ନୂତନ ଜୀବ ଜାତିର ମଧ୍ୟ ଆବିର୍ଭାବ ହୋଇଛି । ଠିକ୍ ସେହିପରି ଭାବରେହିଁ, ଜାତି, ସମୂହ ଅଥବା ବ୍ୟକ୍ତି-ଜୀବନର ଉତ୍ତରୋତ୍ତର ବିକାଶଶୀଳ ରୂପାୟନଗୁଡ଼ିକ ମନୁଷ୍ୟସମାଜର ମାର୍ଗଦର୍ଶକ-ମାନଙ୍କର ଯାବତୀୟ ଉଦ୍ୟମ ଦ୍ୱାରା ଅବିରତ ଭାବରେ ଅନୁପ୍ରେରିତ, ପରିପୁଷ୍ଟ ଏବଂ ପୁନଃ ଜୀବନପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଛି ମାନବୀୟ ଯୁଗ-ଚକ୍ରଗୁଡ଼ିକର ମଧ୍ୟ ଦେଇ ପରିସ୍ପରର ଅନୁସରଣ କରିଛନ୍ତି । ଏବଂ, ଏହି ଯାବତୀୟ ରୂପାୟନର ସର୍ବତ୍ରା ସେହି ଗୋଟିଏ ଲକ୍ଷ୍ୟ ରହି ଆସିଛି, ପ୍ରକୃତିର ସେହି ରହସ୍ୟାବୃତ୍ତ ଏବଂ ମହୁମାମୟ ଲକ୍ଷ୍ୟଟି ତାହାର ମଧ୍ୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ ହୋଇ ରହିଛି ।*

* ଏସର ମନେ ହେଉଛି ଯେ ଅଗରୁ ଲିଖିତ ହୋଇଥିବା ଏକ ଚିଠାର ନମୁନାଖିତ ଗାନ୍ଧୀଜୀଙ୍କ ଏଠାରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହେବା ଲାଗି ମାଧ୍ୟ ଅଭିପ୍ରାୟ ରଖିଥିଲେ :

ଆମକୁ ପ୍ରକୃତର ଏହି ଅହ୍ମାନତିର କବାବ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ, ଏହି ମହାନ ଏବଂ ବିଶାଳ କାର୍ଯ୍ୟଟି ଲାଗି ଆମକୁ ନିୟୋଜିତ କରି ରଖିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଏହି ଆୟାସସାଧ୍ୟ ଏବଂ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅନାବିଷ୍କୃତ ହୋଇ ରହିଥିବା ପଥଟି ଉପରେ ଆମେ ଜପରି ପାହାଚ ପାହାଚ ହୋଇ ଅଗ୍ରଗତି କରିପାରିବା, ସେହି ବିଷୟରେ ଯଥାସମ୍ଭବ ଅଧିକ ସ୍ପଷ୍ଟତା ଦେବା ଲାଗି ଆମକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବାକୁ ହେବ ।

ଏହି ଲକ୍ଷ୍ୟଟି ପ୍ରକୃତରେ କ'ଣ ? ଭବିଷ୍ୟର କେଉଁ ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଉପଲବ୍ଧି ସକାଶେ ପ୍ରକୃତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ରଖି ଅଗ୍ରସର ହେଉଛି ? ଅପଣାର ଅବକାରମୟ ପ୍ରଥମ ଅନୁଷ୍ଠାନଟିର ପର୍ଯ୍ୟାୟରୁ ପ୍ରକୃତ ପ୍ରକୃତରେ କାହାର ଅନୁଷ୍ଠାନ କରୁଛି ?

ପ୍ରକୃତର ମଧ୍ୟଦେଇ ଯାହା ଜନ୍ମଲଭ କରିବାକୁ ଯାଉଛି, ଯାହାକୁ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତ କରି ଅଗ୍ରଗତି ତାହାର ବ୍ରତ ହୋଇ ରହିଛି, ପ୍ରକୃତ ସର୍ଜନା କରୁଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ରୂପେ ପୁଣିଥରେ କେବଳ ତାହାର ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି କରିବାରେ ଲାଗିଛି ।

ଅନ୍ୟ ଜୀବଜାତିମାନଙ୍କୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଏବଂ ସମ୍ଭବ କରି ଅଗ୍ରସର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜୀବଜାତି ପ୍ରକୃତର ସେହି ଅକ୍ଳାନ୍ତ ଅଧ୍ୟୟନରୁ ଯାହା ହୋଇ ରହିଛି, ତା'ର ପବିତ୍ର ବ୍ରତଟିର ପ୍ରମାଣ ହୋଇ ରହିଛି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜୀବଜାତିର ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ କିଛି ପରିମାଣରେ ଅଧିକ ଜଡ଼ର ରୂପାନ୍ତର ଘଟିଛି ଏବଂ ଦୁର୍ବିପଥର ସେହି ଅନାଗତ ଉତ୍ସାହାତ୍ମକର ଘୋଷଣା କରିଦେଇ ଯାଉଛି । ସର୍ବଶେଷରେ ମାନବଜାତିର ଜୀବ ଅର୍ଥାତ୍ ଅନ୍ୟ ମାନବର ରୂପା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅସି ପହଞ୍ଚିବା ଲାଗି ଅଗଣିତ ପଥ-ଚକ୍ରର ମଧ୍ୟଦେଇ ପ୍ରକୃତକୁ ପ୍ରକୃତରେ କେତୋଟି ପଥର ଅନୁସରଣ କରିବାକୁ ହୋଇଛି ?

ଚିନ୍ତା ଜୀବନର ପ୍ରାସାଦ ପାଖରେ ଅଗ୍ର ପଦ୍ମଧାର ଦେଉଥିବା ସେହି ବଳପଥକୁ ଏହାହିଁ ମନୁଷ୍ୟ ସମକ୍ଷରେ ଅଗ୍ର ଉଲ୍ଲୋଚିତ କରିଦେବ । ମାତ୍ର ସେହି ବଳପଥକୁ ଅବିଷ୍ଟାର ନ କରି ଏହି ପୃଥିବୀରେ ପ୍ରକୃତରେ କେତେ ଜାତି ଓ କେତେ ପୁରୁଷଙ୍କୁ ଅତିବାହିତ ହୋଇଯିବାକୁ ପଡ଼ିବ, ମନୁଷ୍ୟର ଏହି ଯାତ୍ରାପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ପ୍ରକୃତକୁ ଅତି କେତେପରି ବୁଲୁ ସମ୍ପ୍ରାରେ ଯିବାକୁ ହେବ ? କାରଣ, ଅପଣାକୁ ଏହି ବିଶ୍ୱଜଗତର ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ କୃତି ବୋଲି ବିଶ୍ୱର କରୁଥିବାରୁ, ତାକୁ ଯେ ତଥାପି ଅଦୂର ଗୋଟିଏ ଅବସ୍ଥା ମଧ୍ୟଦେଇ ଗତି କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ, ମନୁଷ୍ୟ ମୋଟେ ସେକଥା ଜାଣି ପାରୁ ନାହିଁ ।

ଏବଂ ତଥାପି, ଏହି ପୃଥିବୀରେ ଜନ୍ମଲଭ କରୁଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନୁଷ୍ୟଶିଶୁ ଭିତରେ, ସମ୍ଭବିଲଭ କରୁଥିବା ଯାବତୀୟ ଦୁର୍ବି ଭିତରେ, ଉଦ୍ଗତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପୁରୁଷାନୁକମ ଏବଂ ମନୁଷ୍ୟ ପ୍ରତିଭାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଉଦ୍ୟମରେ ପ୍ରକୃତ ତାକୁ ପୁନର୍ବାର ଅଗ୍ରକୁ ବାଟ ଦେଖାଇ ନେଇଯାଏ ପାର୍ବତୀର ମାର୍ଗଟିକୁ ଖୋଜିବାରେ ଲାଗିଛି ।

ସମ୍ଭବତଃ ପବିତ୍ରତା ଶତାବ୍ଦୀ ଧରି ପବିତ୍ରତା ନିର୍ମୂଳ ମନୁଷ୍ୟ ଏହି ଯଥାର୍ଥ ପଥଟିକୁ ନ ପାଇ ଉପେକ୍ଷା କରୁଛି ।

ସେମାନଙ୍କ ଅଗ୍ରଗତିର ଯାବତୀୟ ପ୍ରୟାସ ଯେଉଁ ଅନେକାନ୍ତେକ ମାର୍ଗ-ଉପରେ ବିଷ୍ଟ ହୋଇ ପଡ଼ିଛି, ଅନ୍ୟ ଯାବତୀୟ କ୍ଷେତ୍ର ପରି ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ, ସେଥିମଧ୍ୟରୁ କେବଳ ଗୋଟିଏ

ପ୍ରଥମତଃ, ଭବିଷ୍ୟର ମନୁଷ୍ୟ ଅର୍ଥାତ୍ ସେହି ଅତିମାନବର କୌଣସି କଲ୍ଲନା କଲବେଳେ ଆମକୁ ପ୍ରକୃତରେ ଶୁଣି ପାରିବାର ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ବର୍ତ୍ତମାନ ମନୁଷ୍ୟର କୌଣସି ଏକ ପ୍ରଭୁପଦ୍ମ ଗ୍ରହଣ କରିନେଇ ତାହାକୁ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତା ଏବଂ ଅଭିବୃଦ୍ଧିର ପରିଧାନ ଦେଇ ଆମେ କଦାପି ଅତିମାନବର କଲ୍ଲନା କରିବାକୁ ଯିବା ନାହିଁ । ଏହି ପ୍ରମାଦଟିକୁ ଯଥାସମ୍ଭବ ଏଡ଼ି ପାରିବା ଲାଗି ଆମକୁ ଜୀବନ-ବିବର୍ତ୍ତନରୁ ମିଳିଥିବା ଶିକ୍ଷାଟିର ଯଥାର୍ଥ ଅବଲୋକନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ମାର୍ଗକୁହିଁ ଭରମ ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ : ସେଇଟି ହେଉଛି ସମନ୍ୱିତ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତାଗୁଡ଼ିକର ପଥ । ସେହି ପଥଟିକୁ ଆମେ କେଉଁଠାରେ ଅବସ୍ଥାପନ କରି ପାରିବା ?

ଏବଂ ମନୁଷ୍ୟସମାଜ ଭିତରେ କିଏ କେବଳ ସେହି ସହଜ ଏବଂ ସୁପରିଚିତ ଗୁଣାବଳି ଗୁଡ଼ିକ ଛାଡ଼ି ପ୍ରକୃତରେ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ପଥରେ ଯିବା ପାଇଁ ସାହସୀ ହୋଇପାରୁଛି ? ଅଭିଗୋଷ୍ଟିଏ ବାଟ ଅବଶ୍ୟ ରହିଛି ବୋଲି ଭଲକରି ଜାଣି ସିଏ ସେଇଟିକୁ ଖୋଜି ବାହାର କରିବ ବୋଲି ଅନ୍ୟ ସବୁଗୁଡ଼ିକୁ ହସିବାରା ଲାଗି ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ପାରୁଛି, ବା ହୁଏତ, ଏକୃଷ୍ଟିଆ ଗୁଲି, ଏକୃଷ୍ଟିଆ ଚିନ୍ତାକରି, ସର୍ବାଦା ଅନ୍ୟମାନଙ୍କଠାରୁ ଅଲଗା ରହି, ସିଏ ସାହାର ଅନ୍ୱେଷଣ କରୁଛି, ତାହାକୁ କେତେ ପାଇବ ବୋଲି ମୋଟେ ନିଶ୍ଚିତ ନ ହୋଇ ବି କିଏ ଅନ୍ୟ ସାବଧାନ ପଥକୁ ହସିବାରା ଲାଗି ସମ୍ମତ ହୋଇ ପାରୁଛି ?

ଅଗ୍ରଗଣ୍ୟ ଏବଂ କାପିମାନୁ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ତୁମେ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଅବସ୍ଥାପନ କରିବା ଲାଗି ଅଦୌ ଚେଷ୍ଟାକରି ନାହିଁ । କାରଣ ଏହି ମନୁଷ୍ୟମାନେ ସେମାନଙ୍କର ସମଜାଗରୁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସହିତ ଏକାଠି ହୋଇ ପାରିଲେ ଯାଇ ହୁଏତ ଅଦୂର ଅଧିକ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଶ୍ରେଣୀରେ ଅଗ୍ରଗଣ୍ୟ ଓ କାପିମାନୁ ହୋଇ ପାରିବେ ।

ଅନ୍ୟ ପଥରଗୁଡ଼ିକର ମେଳରେ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କର ପଥରଗୁଡ଼ିକ କେତେ ଶ୍ରେଣୀ ଓ କାପିମାନୁ ହୋଇ ଦଶଗୁଣ ସତ, ମାତ୍ର ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ସୁନ୍ଦର ରତ୍ନଟି ଜୀବନର ଉନ୍ନତ ସାବଧାନ ସଂଯୋଜନାକ ସମିଶ୍ରଣ-କ୍ରମର ସର୍ବାଦା ବାହାରେହିଁ ରହିଥାଏ । ଠିକ୍ ସେହିପରି ଶ୍ରେଣୀରେ, ରୂପାୟନର କ୍ରମଟିକୁ ଅବେହଣ କରି ଯାଇଯାଇ, ଅଭିଗଣ୍ୟର ଯେଉଁ ଗୁଣଟି ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ସୁନ୍ଦର ହୁଏ, ତାହା ପଶୁ ଏବଂ ମନୁଷ୍ୟର ଭୂମିତିଯାଏ ଜୀବପୁଷ୍ଟିର ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ପରିଚାଳିତ କରି ନଏ ବା ବିବର୍ତ୍ତନଶୀଳ ଗୁଡ଼ିକର ବାହାରେହିଁ ରହିଥାଏ ।

ପୁନଶ୍ଚ ସେହିପରି, ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କର ଶ୍ରେଣୀରେ ମଧ୍ୟ, ସିଏ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ସମ୍ମାନ, ଖ୍ୟାତି ପ୍ରାପ୍ତ କରିବ ଏବଂ ସାହାଠାରେ କଳାତ୍ମକତା ଅଥବା ଯାତ୍ରିତା ବା ଧର୍ମଶ୍ରବଣ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ବିକଶିତ ହୋଇଥିବ, ତାହାର ସ୍ଥାନଟି ହୁଏତ ମନୁଷ୍ୟଠାରୁ ଅତିମାନବ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପଡ଼ିଥିବା ବାଟଟିଠାରୁ ବହୁ ଦୂରରେ ବି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇପାରେ ।

ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜାତି, ପ୍ରତ୍ୟେକ ସଭ୍ୟତା, ମନୁଷ୍ୟ ବାସ କରୁଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ସମାଜ ଓ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଧର୍ମ,—ଏଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରକୃତରେ ଏକ ନୂତନ ଉଦ୍ୟମରହିଁ ପ୍ରତିନିଧି ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି ।

ଆମେ ଆଗରୁ ଆଲୋଚନା କରି ଦେଖି ସାରିଛୁ ଯେ, ପୃଥିବୀପୃଷ୍ଠରେ ଏକ ନୂତନ ଜୀବପ୍ରକାରର ଆବିର୍ଭାବ ସମ୍ଭାବନା ପୃଥିବୀରେ ଏକ ନୂତନ ଜାତିର ଘୋଷଣା କରିଥାଏ, ଏକ ନୂତନ ଚେତନାଭୂମିର ଘୋଷଣା କରେ । ଏକ ନୂତନ ଶକ୍ତିମଣ୍ଡଳ ବା ସାମର୍ଥ୍ୟର ଘୋଷଣା କରେ । ମାତ୍ର, ତହିଁ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ, କୌଣସି ନୂତନ ଜୀବଜାତି ଯେତେବେଳେ ପୃଷ୍ଠରୁ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତ ରହିଥିବା ଏହି ସାମର୍ଥ୍ୟ ଅଥବା ଚେତନାଟିକୁ ଅର୍ଜନ କରେ, ସେତେବେଳେ ତାକୁ ହୁଏତ ତାହାର ଠିକ୍ ସୁସଂବନ୍ଧୀ ଜୀବଜାତିଟିର ଲକ୍ଷଣରୂପେ ତା'ଠାରେ ରହିଥିବା ଅନେକ ଦକ୍ଷତା ଓ ସାମର୍ଥ୍ୟକୁ ହରାଇବାକୁ ବି ପଡ଼ିପାରେ । ଉଦାହରଣ ସ୍ବରୂପ, ଏଠାରେ ପ୍ରକୃତି ବିକାଶର କେବଳ ସେଇ ସଂସ୍ପେଷ ସୋପାନଟି ବିଷୟରେହିଁ କୁହାଯାଉଛି, — ମନୁଷ୍ୟ ଓ ତା'ର ଠିକ୍ ସୁସଂବନ୍ଧୀ ବାନର ମଧ୍ୟରେ ଆମେ କେଉଁଗୁଡ଼ିକୁ ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ପ୍ରଭେଦ ବୋଲି କହି ପାରୁବା ? ବାନରର ସ୍ତରକୁ ଆଦି ପ୍ରାଣିକତା ଓ ଦୈହିକ ସାମର୍ଥ୍ୟତା ତା'ର ସଂଯୋଜିତ ପରିପୁର୍ଣ୍ଣତାର ସୋପାନରେ ଉପମତ ହୋଇ ପାରୁଛି, କିନ୍ତୁ ମନୁଷ୍ୟରୂପୀ ପରବର୍ତ୍ତୀ ନୂତନ ଜୀବଜାତିକୁ ସେହି ପରିପୁର୍ଣ୍ଣତାଗୁଡ଼ିକୁ ହରାଇବାକୁହିଁ ପଡ଼ିଲା । ମନୁଷ୍ୟ ଆଉ ବାନର ପରି ଏଡ଼େ ତମକାର ଭାବରେ ଗଛ ଉପରେ ଚଢ଼ି ପାରୁଲା ନାହିଁ, ମାଙ୍କଡ଼ପରି ମାରି ଶ୍ଯାମଗର୍ଭୀମାନଙ୍କରେ ପ୍ରବେଶ କରି ପାରୁଲା ନାହିଁ, ଗୋଟିଏ ମୁଣ୍ଡିଆରୁ ଆଉ ଗୋଟିଏ ମୁଣ୍ଡିଆ ଉପରକୁ ଡେଇଁ ବି ପାରୁଲା ନାହିଁ; ମାତ୍ର ତା' ବଦଳରେ ସିଏ ବୁଦ୍ଧିର ଅଧିକାରୀ ହେଲା, ବିବେଚନା-ଶକ୍ତି ଅର୍ଜନ କଲା, ଦୁଇଟି ବସ୍ତୁକୁ ଯୋଡ଼ି ଶିଖିଲା, ନାନା ବସ୍ତୁର ରଚନା କରି ଶିଖିଲା । ବସ୍ତୁତଃ ମନୁଷ୍ୟର ସୋପାନରୁହିଁ ପୃଥିବୀପୃଷ୍ଠରେ ମନୋଗତ ଜୀବନର

ଅନନ୍ତକାଳ ଧରି ପ୍ରକୃତି ଯେଉଁ ଅନେକ ସ୍ବର୍ଣ୍ଣକ ପ୍ରୟୋଗ ବା ପ୍ରୟାସର ଏକ ଦୀର୍ଘ ଧାରାର ମଧ୍ୟଦେଇ ଗତି କରି ଆସିଛି, ଏହିସବୁକୁ ପ୍ରୟାସ ବାସ ତାହା ସେଇଥିରେହିଁ ଆଉ ଗୋଟିଏ ନେଇ ମିଶାଇ ଦେଖାଯାଏ ।

ଯେପରି, ଏତେଗୁଡ଼ିଏ ସମ୍ବୃଜ୍ଜିତ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିକରୁ ମଣିଷର ଉତ୍ପତ୍ତି ହେଲା, ଠିକ୍ ସେହିପରି ସମାଜ ଏକ ଧର୍ମର ଏହି ନାନା ପ୍ରକାର ମଧ୍ୟରୁ ଏପରି ଗୋଟିଏ ପ୍ରକାର ବି ସମ୍ଭବ ହେବ, ଯେଉଁଥିରୁ କି ଦିନେ ନା ଦିନେ ଅତିମାନବର ଆବିର୍ଭାବ ହୋଇ ପାରିବ ।

କାରଣ, ବାବଂବାବ କରି ଆସୁଥିବା ପ୍ରୟାସଗୁଡ଼ିକ ଭିତରେ ଜୀବନର ସେହି ସର୍ବପ୍ରଥମ ସୋପାନଟିଠାରୁ ମନୁଷ୍ୟର ସ୍ତର ସର୍ବୋଚ୍ଚ, ମନୁଷ୍ୟ ମଧ୍ୟରୁ ଭଗବାନ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ ନକରିବା ଯାଏ ପ୍ରକୃତି ଠିକ୍ ସେହି କଥାଟିରୁହିଁ ଅନୁପ୍ରାଣିତ କରି ଆସୁଛି ।

ମନୁଷ୍ୟ ସମୁଦାୟ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରକୃତି ଅତିମାନବର ସେହି ସମ୍ଭାବନାଟିକୁହିଁ ଖୋଜି ରୁଲୁଛି; ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନୁଷ୍ୟର ମଧ୍ୟଦେଇ ସିଏ ଦିବ୍ୟତାର ଉପଲବ୍ଧି ସକାଶେହିଁ ଲକ୍ଷ୍ୟ ରଖି ଅଗ୍ରସର ହେଉଛି ।

ଆବିର୍ଭାବ ଘଟିଲା, ବୁଦ୍ଧିର ଆବିର୍ଭବ ଘଟିଲା । ମନୁଷ୍ୟ ହେଉଛି ମୂଳତଃ ଏକ ମନୋମୟ ସତ୍ତ୍ୱ, ଏବଂ, ଯଦି ଏହଠାରେହିଁ ତା'ର ଯାବତୀୟ ସମ୍ଭାବନା ଶେଷ ହୋଇ ଯାଏ, ଯଦି ତା'ର ଏହି ମନୋଗତ ଜୀବନର ସେପାଖରେ ମଧ୍ୟ ସିଏ ଆପଣା ଭିତରେ ଆହୁରି ଅନେକ ଜଗତ, ଆହୁରି ଅନେକ ସ୍ୱାମର୍ଥ୍ୟ ଏବଂ ଚେତନାର ଆହୁରି ଅନେକ ଭୂମିକୁ ପ୍ରକୃତରେ ଅନୁଭବ କରାବକୁ ସମର୍ଥ ହୁଏ, ତେବେ ସେଗୁଡ଼ିକ ତାହାର ଭବିଷ୍ୟ ଲାଗିଛି ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ହୋଇ ରହିବ; ଗୋଟିଏ ବାନ୍ଧର ଭିତରେ ମନୋଗତ ସମ୍ଭାବନାଗୁଡ଼ିକ ସେପରି ଭାବରେ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ପରି ହୋଇ ରହିଛି, ଠିକ୍ ସେହିପରି ହୋଇ ରହିବ ।

ଏକଥା ସତ୍ୟ ଯେ କେତେକ ଲୋକ, ସେମାନଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ଅତ୍ୟନ୍ତ କମ୍, ମନୋଭୂମିର ସେପାଖରେ ରହିଥିବା ସେହି ଜଗତରେ ଅବଶ୍ୟ ବାସ କରୁଛନ୍ତି । ସେହି ଭୂମିଟିକୁ ଆମେ ହୁଏତ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଭୂମି ବୋଲି କହି ପାରିବା । ବସ୍ତୁତଃ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେତେ ବ୍ୟକ୍ତି ଏହି ପୃଥିବୀପୃଷ୍ଠରେ ସେହି ଅନ୍ୟ ଜଗତଟିର ଜୀବନ୍ତ ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତି ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ମାତ୍ର ସେମାନଙ୍କୁ ଆମେ କେବଳ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱମୟ ବୋଲି କହିବା, ମନୁଷ୍ୟସମୂହକୁ ବାଟ ଦେଖାଇ ଯାଉଥିବା ଅଗ୍ରମାରୀ ପୁରୋଧା ବୋଲି କହିବା । ସେମାନଙ୍କୁ ଆମେ ସାଧାରଣ ମନୁଷ୍ୟ ବୋଲି କଦାପି କହିବା ନାହିଁ, କାରଣ ସେମାନେହିଁ ମନୁଷ୍ୟସମାଜକୁ ତା'ର ଭବିଷ୍ୟତ ଉପଲବ୍ଧିର ସୋପାନଆଡ଼କୁ ପରିଚାଳିତ କରି ନେଇ ଯାଇଛନ୍ତି । ମାତ୍ର ଦେଶ ଓ କାଳର ଏହି ବିରାଟ ବିସ୍ତାର ମଧ୍ୟରେ ବିସ୍ମିତ ହୋଇ ରହିଥିବା ମାତ୍ର କେତେଜଣ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ଯାହା ଏକ ବିଶେଷ ଅର୍ଜନ ଓ ଅନୁଭବ ହୋଇ ରହିଥିଲା, ଏହା ପରେ ଆବିର୍ଭୂତ ହେବାକୁ ଯାଉଥିବା ନୂତନ ମନୁଷ୍ୟପ୍ରଭୂପତିର ତାହାହିଁ ସଂପ୍ରଧାନ ଲକ୍ଷଣ ହୋଇ ଅବଶ୍ୟ ରହିବ ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ପ୍ରଭାବରେ ମନୁଷ୍ୟ ବୁଦ୍ଧିଶକ୍ତି ଦ୍ୱାରା ଆପଣା ଜୀବନର ପରିଚାଳନା କରୁଛି; ଏହି ମନର ଯାବତୀୟ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପହିଁ ସାଧାରଣ ଭାବରେ ତାହାର କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲାଗୁଛନ୍ତି । ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ ଓ ଅନୁମତି ତା'ର ଯାବତୀୟ ଜ୍ଞାନର ସାଧନ ହୋଇ ରହିଛି । ସେହି ବୁଦ୍ଧି ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ବିବେଚନାଶକ୍ତି ଦ୍ୱାରାହିଁ ମନୁଷ୍ୟ ଆପଣାର ଯାବତୀୟ ନିଶ୍ଚିତ ଗୁଣ କରୁଛି ଏବଂ ଜୀବନରେ ଆପଣା ଲାଗି ମାର୍ଗ ବାଛି ନେଉଛି ବା, ବାଛି ନେଉଛି ବୋଲି ଭାବୁଛି ।

ସଂବୋଧି ନୂତନ ମାନବଜାତିର ପରିଶାସନ କରିବ, ଅର୍ଥାତ୍ ଆପଣା ମଧ୍ୟରେ ଅବସ୍ଥିତ ଉଦ୍ୟ ବିଧାନଟିର ଅପରୋକ୍ଷ ଅନୁଭବ ଲାଭ କରିଛି ମନୁଷ୍ୟ ଆପଣାର ପରିଚାଳନା କରିବ । ଏପରି କେତେକ ମନୁଷ୍ୟ ଆତ୍ମାନ୍ତ୍ର ଯେଉଁମାନେ କି ପ୍ରକୃତରେ ସଂବୋଧି ସହଜ ପରିଚିତ ରହିଥାନ୍ତି ଏବଂ ତାହାକୁ ଅନୁଭବ ମଧ୍ୟ

ନରନ୍ତି । ଯେପରି, ଅରଣ୍ୟବାସୀ କେତେକ ବୃହତ୍ ଗରିଲ୍ ନିଜ ଜୀବନରେ ବୁଦ୍ଧି ଓ ବୁଦ୍ଧିପ୍ରେରଣିତ ବିଚାରଣାର କିଛି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ପାଇଥାଆନ୍ତି, ଠିକ୍ ସେହିପରି ।

ମନୁଷ୍ୟ ସମାଜରେ ବାସ କରୁଥିବା ଯେଉଁ ଅଳ୍ପ କେତେ ଜଣ ବ୍ୟକ୍ତି ସେମାନଙ୍କର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଆତ୍ମସତ୍ତାର କିକାଶ ସାଧନ କରିଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ ସ୍ବସତ୍ତାର ଯଥାର୍ଥ ବିଧାନଟିକୁ ଆବିଷ୍କାର କରିବା ଦିଗରେ ଆପଣାର ଶକ୍ତିଗୁଡ଼ିକୁ ନିଦର୍ଶିତ ଭାବରେ ନିସ୍ଵୋଜିତ କରି ପାରିଛନ୍ତି, ସେହିମାନଙ୍କରହି ସବୋଧୁଶକ୍ତି ରହିଛି ବୋଲି ଅଲ୍ପବହୁତ ପରିମାଣରେ ଅବଶ୍ୟ କୁହାଯିବ । ଯେତେବେଳେ ମନ ସ୍ବପ୍ନସ୍ଥି ଭାବରେ ନିଦ୍ରାକୁ ହୋଇଯାଏ, ଏକ ସ୍ବଚ୍ଛ ଦର୍ପଣ ପରିହୀ ବସ୍ତୁର ଦୃଶ୍ୟପାତ୍ରରେ, ବାୟୁ ଦ୍ବାରା ଆଦୌ ଆଲୋକିତ ହେଉ ନଥିବା ଏକ ପୃଷ୍ଠଭାଗୀ ପରି ନିଷ୍ପନ୍ନ ହୋଇ ରହିଥାଏ, ସେତିକିବେଳେହି, ଉଦ୍ଭବଦେଶରୁ, ନକ୍ଷତ୍ରମାଳାର ଆଲୋକ ନିଷ୍ପନ୍ନ ଜଳର ସମତଳଟି ଉପରେ ଆସି ଅଳାଡ଼ି ହୋଇ ପଡ଼ିଲା ପରି, ଅତିମାନସର ଆଲୋକ ଅନ୍ତର୍ଗତ ସେହି ପରମ ସତ୍ୟର ଆଲୋକ ଶାନ୍ତି ଓ ସ୍ଥିର ହୋଇ ରହିଥିବା ମନର ଭୂମିଟିକୁହିଁ ଆଲୋକିତ କରିଥାଏ ଏବଂ ସବୋଧୁଶକ୍ତି ସମ୍ଭବ କରିଥାଣେ । ପରମ ଜୀବଜାତା ଗର୍ଭ ମଧ୍ୟରୁ ଯେଉଁମାନେ ସେହି ବାଣୀଟିକୁ ଶୁଣିବାରେ ଅଭ୍ୟାସ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି, ସେମାନେ ତାହାକୁହିଁ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ଆପଣାର ଯାଦବତ୍ତା କାର୍ଯ୍ୟର ଉତ୍ତପ୍ରେରଣାରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରି ନେଇଥାନ୍ତି । ଏବଂ ସାଧାରଣସ୍ତ୍ରୀୟ ଅନ୍ୟମାନେ ଯେତେବେଳେ ବୁଦ୍ଧିଯୁକ୍ତିର ଜଟିଳ ଗଠନଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ଏଣେତେଣେ ବୁଲିବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ଏମାନେ ସିଧା, ସିଧା ଆପଣାର ମାର୍ଗଟି ଉପରେ ଗତି କରୁଥାନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କର ସେହି ସବୋଧୁଶକ୍ତି ସେମାନଙ୍କୁ ଜୀବନର ଯାଦବତ୍ତା ମୋଡ଼ ଓ ବାଙ୍କ ଦେଇ ପରିଗୁଳିତ କରି ନେଇଥାଏ, ସତେଅବା ଏକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଏବଂ ଅବ୍ୟର୍ଥ ହୁଏତ ଦ୍ବାରା ପରିଗୁଳିତ ହେଲା ପରି ସେମାନେ ଏକ ଉଚ୍ଚତର ସ୍ତରୀୟ ଅନ୍ତଃପ୍ରବୃତ୍ତି ଦ୍ବାରା ପରିଗୁଳିତ ହେଉଥାନ୍ତି ।

ସବୋଧୁର ଏହି ସାମର୍ଥ୍ୟଟି ବର୍ତ୍ତମାନ କେବଳ ଏକ ବ୍ୟତିକ୍ରମ ହୁଏତରେ ରହିଛି, ସାଧାରଣ ମଣିଷର ଏକ ସମ୍ପଦରେ ପରିଣତ ହୋଇ ନାହିଁ । ମାତ୍ର, ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ, ନୂତନ ମନୁଷ୍ୟଜାତିର ଜୀବନରେ ଓ ଆଗାମୀ କାଲର ମନୁଷ୍ୟଠାରେ ତାହା ଏକ ସାଧାରଣ ଏବଂ ସ୍ବାଭାବିକ ସାମର୍ଥ୍ୟ ହୋଇ ରହିବ । ମାତ୍ର ସେହି ଶକ୍ତିକୁ ସତତ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲାଗାଇବା ଦ୍ବାରା ତାହା ହୁଏତ ଆମ ବୁଦ୍ଧିଯୁକ୍ତିଗତ ସାମର୍ଥ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ସକାଶେ ହାନିକାରକ ବି ହୋଇପାରେ । ଯେପରି ମନୁଷ୍ୟକୁ ତା'ର ଏହି ପ୍ରବୃତ୍ତିକୁ ଆସି ବାନରର ସେହି ଅତିଦକ୍ଷ ଶାସ୍ତ୍ରଜ୍ଞ ସାମର୍ଥ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ହରାଇବାକୁ ପଡ଼ିଲା, ଠିକ୍ ସେହିପରି ଅତିମାନବକୁ ମଧ୍ୟ ଏହି

ମନୁଷ୍ୟସ୍ତରର ସୁଦୃଢ଼ ମନୋଗତ ସାମର୍ଥ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ।* ଅର୍ଥାତ୍ ଆପଣାକୁ ତଥା ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଧୋକା ଦେବାର ଏହି ସାମର୍ଥ୍ୟଟିକୁ ହରାଇ ବସିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ତେଣୁ, ଆପଣାର ଯେଉଁ ବୃଦ୍ଧିସାମର୍ଥ୍ୟଟି ଲାଗି ସିଏ ଯଥାର୍ଥରେ ଅଥଚ ବୃଥା ଏତେ ଗର୍ବ ଅନୁଭବ କରୁଛି, ସେଇଟି ସମେତ ମନୁଷ୍ୟ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯେତେ ଯାହାକିରୁ ବିକାଶସାଧନ କରିପାରିଛି, ତା'ର ଯାବତ୍ତତ୍ତ୍ୱ ପ୍ରୟୋଜନକୁ ମେଣ୍ଟାଇବା ଲାଗି ତାହା ବର୍ତ୍ତମାନ ଆଦୌ ସମର୍ଥ ନୁହେଁ, ଏବଂ ତେଣୁ ତା' ଭିତରେ ରହିଥିବା ଏହି ବୃଦ୍ଧିର ଅନ୍ୟ ଶକ୍ତିଟିକୁ ଅନାବୃତ କରି ଆଣିବା, ତାହାର ଆବଶ୍ୟକ କରାଯାଏ ଏବଂ ତାହାକୁ ବନ୍ଦନରୁ ମୁକ୍ତ କରିବା ଏଣିକି ତା'ର ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ କାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ରହିବ ବୋଲି ଯେତେବେଳେ ସିଏ ସାହସର ସହିତ ଘୋଷଣା କରିଦେଇ ପାରିବ ସେତିକିବେଳେ ଯାଇ ଅତିମାନବତ୍ୱରେ ଉପନୀତ ହେବାର ମାର୍ଗଟି ତାହା ଲାଗି ଉନ୍ମୋଚିତ ହୋଇଯିବ । ତା'ର ଦର୍ଶନ, କଳା, ବିଜ୍ଞାନ, ନୀତିଶାସ୍ତ୍ର, ସାମାଜିକ ଜୀବନ ତଥା ପ୍ରାଣଗତ ଯାବତ୍ତତ୍ତ୍ୱ ଅନୁସାଦନ ଆଉ କଦାପି ସତେଅବା ଗୋଟିଏ ବୃଦ୍ଧିରେ ବୁଲୁଥିବା ପରି ଖାସ୍ ସେହି ମନ ଓ ପ୍ରାଣ ଭିତରେ ସୀମିତ ହୋଇ ରହିଥିବା ମନ ଓ ପ୍ରାଣରହିଁ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଓ କସରତ ହୋଇ ରହିବ ନାହିଁ, ମାତ୍ର ମନ ଓ ପ୍ରାଣର ପଶ୍ଚାତରେ ରହିଥିବା ଏକ ବୃଦ୍ଧିର ପରମ ସତ୍ୟର ଆବଶ୍ୟକ ଲାଗି ଏବଂ ତାହାର ଶକ୍ତିକୁ ଆମର ଏହି ମନୁଷ୍ୟ-ଜୀବନର ଭୂମିକୁ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ କରାଇ ଆଣିବା ଲାଗି ସେସବୁ ଏକ ସାଧନ ହୋଇଛି ରହିବ । ଏବଂ ଏହି ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଛି ଆମ ଯଥାର୍ଥ ଆତ୍ମସତ୍ତ୍ୱ ଏବଂ ଯଥାର୍ଥ ସ୍ୱଭାବର ଆବଶ୍ୟକ, କାରଣ ତାହା ହେଉଛି ସର୍ବୋଚ୍ଚ ଆତ୍ମସତ୍ତ୍ୱ ଏବଂ ସ୍ୱଭାବର ଆବଶ୍ୟକ ।

ଆମେ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆତ୍ମସତ୍ତ୍ୱର ସେହି ସ୍ତରରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିପାରି ନାହିଁ, ତାହା ଆମର କେବଳ ଲକ୍ଷ୍ୟ ହୋଇ ରହିଛି । ମାତ୍ର ଦାର୍ଶନିକ ମାତୁଣେ ଯେଉଁ ପ୍ରାଣସ୍ତତ୍ତ୍ୱ ମହାଶକ୍ତିମଣ୍ଡଳର ସୁଦ୍ଧି ଗାଇଥିଲେ, ସେଇ ସ୍ତରଟି କଦାପି ତାହାର ସମବାଚୀ ନୁହେଁ, ଏହା ହେଉଛି ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଆତ୍ମସତ୍ତ୍ୱ, ଏକ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ପ୍ରକୃତି । କାରଣ, ଅତିମାନବତ୍ୱ ବିଷୟରେ ଆଦୌ କୌଣସି କଥା କହିବା ମାତ୍ରକେହି ଆମକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସତର୍କ ଭାବରେ, ମାତୁଣେ ସେହି ଅତିମାନବର ଯେଉଁ ବଳଯୁକ୍ତ

* ଏହାର ଏକ ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାରର ବି ଶେଷ ହୋଇଛି (ଅଗରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଏକ ଚିଠାରୁ) : ସମ୍ଭବତଃ ବୃଦ୍ଧିଯୁକ୍ତର ସମସ୍ତ ସାମର୍ଥ୍ୟଟି ଓ ଏପରିକି ସିଏ ବ୍ୟବହାର କରୁଥିବା ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ମଧ୍ୟ ଆଉ କୌଣସି କାମରେ ଲାଗିବ ନାହିଁ; ମନୁଷ୍ୟ ଲାଗି କୌଣସି ବ୍ୟବହାରରେ ନିରାଶିଷ୍ଟ ବାନବସମ୍ଭାର ଲକ୍ଷଣଟି ଯେପରି ତା'ର ଶରୀରରୁ ବିଦା ହୋଇ ଗୁଲଗଲ, ସେଇଟି ମଧ୍ୟ ଠିକ୍ ସେହିପରି ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ କରି କ୍ରମେ ଅନୁର୍ଦ୍ଧିତ ହୋଇଯିବ ।

ଅଥଚ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଉପରସ୍ତରସ୍ତ ଓ ଅସ୍ତ୍ରପୁର୍ଣ୍ଣ କଲ୍ପନା କରିଛନ୍ତି, ସେଇଟି ସହଜ ତାହାକୁ ଗୋଲାଲ ମିଶାଇ ଦେବାର ସକଳ ପ୍ରମାଦକୁ ଏଡ଼ି ରହୁବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ବସ୍ତୁତଃ, ନାତୁଣେ ‘ଅତିମାନବ’ ଶବ୍ଦଟିର ସୃଷ୍ଟି କରିବା ପରେ, ଆଗାମୀ ମନୁଷ୍ୟଜାତିକୁ ବୁଝାଇବା ଅର୍ଥରେ ସେହି ଶବ୍ଦଟିକୁ ବ୍ୟବହାର କରିବା ସମୟରେ, ତା’ର ଇଚ୍ଛା ଥାଉ ବା ନଥାଉ, ସେହି ଦେଶର ବ୍ୟଞ୍ଜନାଟି ମଧ୍ୟରେ ନାତୁଣେଙ୍କର କଲ୍ପନାଟି ମଧ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହୋଇ ଆସିଥାଏ । ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ, ଆମର ଏହି ବର୍ତ୍ତମାନ ସମୟର ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅସ୍ତ୍ରପୁର୍ଣ୍ଣତାକୁ ମନୁଷ୍ୟତ୍ବର ଭୂମିତି ମଧ୍ୟରୁ ଅତିମାନବର ବିକାଶ କରାଇ ଆଣିବାହିଁ ଆମର ପ୍ରକୃତ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବୋଲି ନାତୁଣେ ଯେଉଁ ବିଶ୍ୱରଚିତ୍ର ପ୍ରକାଶ କରିଛନ୍ତି, ସେଥିରେ ଅବଶ୍ୟ ସ୍ପଷ୍ଟ ସାରବସ୍ତୁ ରହିଛି । ଆମର ଲକ୍ଷ୍ୟଟି ବିଷୟରେ “ଆମେ ଆମର ପରପୁର୍ଣ୍ଣ ଆତ୍ମପରିଚୟ ଲଭ କରିବା” ବୋଲି ଯେଉଁ ସ୍ପଷ୍ଟ ଦେଇଛନ୍ତି, ତାହାକୁ କଦାପି ଆଉ ଅଧିକ ଭଲ ଭାଷାରେ କୁହାଯାଇ ପାରି ନଥାନ୍ତା । ଆପଣାର ସେହି ଛବିଟି ଦ୍ୱାରା ନାତୁଣେ ଏହାହିଁ କହିବାକୁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି ଯେ ଯେଉଁ ଯଥାର୍ଥ ଆତ୍ମସତ୍ତା ଓ ଯଥାର୍ଥ ସ୍ୱଭାବଟି ଦ୍ୱାରା ମନୁଷ୍ୟ ସଫଳ ତଥା ସ୍ୱତଃସ୍ପୃହୀ ଭାବରେ ଜୀବନଟିକୁ ବଞ୍ଚି ପାରନ୍ତା, ସିଏ ଏବେ ପୂଜା ସେହି ଆତ୍ମସତ୍ତା ଏବଂ ସେହି ସ୍ୱଭାବଟିକୁ ଆବିଷ୍କାର କରିପାରି ନାହିଁ । ତଥାପି ଯେଉଁ ପ୍ରମାଦଟିକୁ ଆମକୁ ସଙ୍ଗଦା ଏଡ଼ିକରି ରହୁବାକୁ ପଡ଼ିବ ବୋଲି ମୁଁ କହିଲି, ନାତୁଣେ ଠିକ୍ ସେହି ପ୍ରମାଦଟିକୁହିଁ କରିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କର ଅତିମାନବକୁ କେବଳ ଏକ ବହୁଗୁଣିତ ଏବଂ ଆବର୍ଜିତ ମନୁଷ୍ୟ ବୋଲି କୁହାଯିବ, ଯେଉଁଥିରେ କି ପ୍ରବଳ ଶକ୍ତିଶାଳିତାହିଁ ସଂଯୁକ୍ତ ହୋଇ ରହିଛି, ଏବଂ ମନୁଷ୍ୟର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସ୍ୱାବସ୍ଥା ଗୁଣକୁ ତାହା ଆପଣାର ଓଜନଟି ଦ୍ୱାରା କୁଆଡ଼େ ଦଳି ଓ ପେଣୀ ପକାଇଛି । ଏଇଟି କଦାପି ଆମର ଆଦର୍ଶ ହୋଇପାରି ନଥାନ୍ତା । ଶକ୍ତି ଓ ବଳର ଅତିଶକ୍ତି ଉପାସନା ଯେ ମଣିଷକୁ ପ୍ରକୃତରେ କୁଆଡ଼କୁ ନେଇଯାଏ, ତାହା ଯେ ଆମକୁ ବଳଶାଳୀର ସ୍ୱାବସ୍ଥା ସମ୍ବନ୍ଧକୁ ଭେଦ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ କରେ ଏବଂ ତଦ୍ୱାରା ଯେ ମନୁଷ୍ୟ ବାସ କରୁଥିବା ଏହି ଭୂବିଶ୍ୱରୂପକର ଧୂମସାଧନ ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇପଡ଼େ, ବର୍ତ୍ତମାନ ମଧ୍ୟ ଆମେ ସେହି କଥାଟିକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଜଳଜଳ କରି ଦେଖି ପାରୁଥିବା ।

ନା,—ସେହି ସଦାପରିପୁର୍ଣ୍ଣ ପରମ ଚିନ୍ତାଧାରାର ବିକାଶ ମଧ୍ୟରେହିଁ ଅତି-ମାନବତ୍ବର ମାର୍ଗ ନିହତ ହୋଇ ରହିଛି । ଯଦି ଆପଣାକୁ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଭୂମିକୁ ଉତ୍ତେଜିତ କରି ନେବା ପାଇଁ ମଣିଷ ଥରେ ସମ୍ମତ ହୋଇଯିବ, ତେବେ ସବୁକିଛି ବଦଳିଯିବ ଓ ସବୁକିଛି ସହଜ ହୋଇଯିବ । ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଭୂମିକୁ ଉତ୍ତେଜିତ ହୋଇ ଯାଇଥିବା ମନୁଷ୍ୟ ଯେତେବେଳେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ୱତଃପ୍ରେରଣା ଭାବରେ ତା’ ନିଜର

ଉପଲବ୍ଧି ସଂଗ୍ରହର ସତ୍ୟ ପ୍ରତି ଅନୁଗତ ହୋଇ ରହିବ, ଯେତେବେଳେ ସେ ଆତ୍ମ ପରିଚୟ ଲାଭ କରିବ ଓ ଆପଣାର ଯଥାର୍ଥ ପ୍ରକୃତିର ସମ୍ବନ୍ଧ ପାଇ ପାରିବ, ସେହିବେଳେ ଯାଇ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଜୀବନର ସେହି ଉଚ୍ଚତର ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତା ମଧ୍ୟ ସମ୍ଭବ ହେବ । ମାତ୍ର, ପଶ୍ଚିମ ଯୁଗରେ ଯେପରି ହୋଇଛି, ସେହି ସ୍ୱତଃପ୍ରେରଣା କଦାପି ଅନ୍ଧ ପ୍ରବୃତ୍ତି ଅଥବା ଅବଚେତନ ଭୂମିତିରୁ ଜାତ ହେବ ନାହିଁ; ତାହା ସବୋଧ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରେରିତ ହେବ, ଏବଂ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ତଥା ସମଗ୍ର ଭାବରେ ଚେତନାଯୁକ୍ତ ହୋଇ ରହିଥାଏ ।

ତେଣୁ, ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଆଗାମୀ ନୂତନ ଯୁଗଟିରେ ସମ୍ଭବ ହେବାକୁ ଯାଉଥିବା ମାନବ-ଉପାସନା ନିର୍ମାଣରେ ସହାୟକ ହୋଇ ପାରିବେ, ସେମାନଙ୍କୁ ଏକ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ବିବର୍ତ୍ତନକୁହି ମନୁଷ୍ୟସଭାର ନିୟତି ଏବଂ ତେଣୁ ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ପ୍ରୟୋଜନ ରୂପେ ସ୍ୱୀକାର କରି ନେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ସେହି ବିବର୍ତ୍ତନଟି ଦ୍ୱାରା ମନୁଷ୍ୟ ସମାଜର ଏହି ବର୍ତ୍ତମାନ ପ୍ରଭୃତି ଏକ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତାର ଭୂମିକୁ ଉନ୍ନୀତ ମନୁଷ୍ୟ ସମାଜ ରୂପେ ନବଦୀକ୍ଷା ଲାଭ କରିବ । ପଶ୍ଚିମଯୁଗ ମନୁଷ୍ୟ ଯେପରି ବହୁଶଃ ଏକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ମନୋମୟ ସାମର୍ଥ୍ୟଯୁକ୍ତ ମନୁଷ୍ୟ ସମାଜରେ ପରିଣତ ହୋଇ ପାରିଛି, ଠିକ୍ ସେହିପରି ।

ସେମାନେ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବିଶ୍ୱାସ ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଧର୍ମମତ ପ୍ରତି ଅପେକ୍ଷା-କୃତ ଅଧିକ ଉଦାସ ରହିବେ, ଏବଂ ଯେଉଁ ଲୋକ ନିଜ ସ୍ୱଭାବ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରେରିତ ହୋଇ ଯେଉଁସବୁ ବିଶ୍ୱାସ ବା ଧର୍ମମତକୁ ଗ୍ରହଣ କରୁଛନ୍ତି, ସେମାନେ ସେମାନଙ୍କୁ ତାହା ଗ୍ରହଣ କରିବା ଲାଗି ଚିତ୍ତଦେବେ । କେବଳ ଏକ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଓ ଦୀକ୍ଷାଗ୍ରହଣକୁ ସେମାନେ ଅସଲ କଥା ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରିଥିବେ । ବାହାରର କୌଣସି ଯାତ୍ରିକ ଉପାୟ ଅଥବା କୌଣସି ବାହ୍ୟ ଅନୁଷ୍ଠାନ ଦ୍ୱାରା ଏହି ପରିବର୍ତ୍ତନ ସମ୍ଭବ ହୋଇ ପାରିବ ବୋଲି ଭାବିବାର କୌଣସି ଭୁଲ୍ ନକରିବାକୁ ସେମାନେ ବିଶେଷ ଭାବରେ ସାବଧାନ ରହିବେ । ସେହି ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ପରିବର୍ତ୍ତନଟିକୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ତା'ର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଜୀବନରେହିଁ ବସ୍ତୁ ପାରୁଥିବ ଏବଂ ତା' ନହେଲେ ତାହା ଯେ ତା' ଜୀବନର ଏକ ସତ୍ୟରେ ପରିଣତ ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ, ସେମାନେ ସେହି କଥାଟିକୁ ଜାଣିବେ ଓ କେବେହେଲେ ପାସୋର ପକାଇବେ ନାହିଁ ।

ଏବଂ, ଏହି ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ, ନାଶ୍ଟମାନେହିଁ ଏହି ବୃହତ୍ ପରିବର୍ତ୍ତନ-ଟିକୁ ଆଗ ଉପଲବ୍ଧି କରିବାକୁ ସମର୍ଥ ହେବେ; କାରଣ, ନୂତନ ମନୁଷ୍ୟଜାତିର ସର୍ବପ୍ରଥମ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ଏହି ସମ୍ଭାରରେ ଭୂମିଷ୍ଠ କରାଇବା ହେଉଛି ନାଶ୍ଟମାନଙ୍କର ବିଶେଷ କାର୍ଯ୍ୟ । ଏବଂ, ଏହି କଥାଟିକୁ କରିପାରିବାକୁ ହେଲେ, ଏହି ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ

ପରିବର୍ତ୍ତନରେ ସେ ବାସ୍ତବ କ୍ଷେତ୍ରରେ କେଉଁ ପରିଣାମମାନ ଘଟିବ, ଅଳ୍ପ ବହୁତ ପରିମାଣରେ ସେମାନେ ଅବଶ୍ୟ ତାହାର କଲ୍ପନା କରିପାରୁଥିବେ । କାରଣ, କେବଳ ବାହାରଗୁଡ଼ାକ ବଦଳିଗଲେହିଁ ଯଦି ତାହା ସମ୍ଭବ ନହୋଇ ପାରୁଛି, ତଥାପି, ପ୍ରକୃତରେ ଏହିସବୁ ପରିବର୍ତ୍ତନକୁ ନଘଟାଇଲେ ମଧ୍ୟ ତାହା କେବେ ହେଲେ ସମ୍ଭବ ହେବ ନାହିଁ ।

ଏଥିଲାଗି, ବୁଦ୍ଧିର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯେତକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେବ, ନୀତିଗତ ଏବଂ ସାମାଜିକ କ୍ଷେତ୍ରଗୁଡ଼ିକରେ ସେ ତା'ଠାରୁ କଦାପି କମ୍ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆବଶ୍ୟକ ହେବ ନାହିଁ, ସେକ୍ଷସ୍ତରେ ଆଦୌ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ।

ସେତେବେଳେ ଧର୍ମଗତ ବିଶ୍ୱାସ ଏବଂ ଉପାସନାବିଧିଗୁଡ଼ିକ ଅପ୍ରଧାନ ହୋଇଯିବ, ଠିକ୍ ସେହିପରି ନୀତିଗତ ବିଷେଷ ଏବଂ ପରାମର୍ଶଗୁଡ଼ାକ ମଧ୍ୟ ଗୌଣ ହୋଇ ରହିବ, ଆଚରଣଗତ ନାନା ନିୟମ ବା ପରମ୍ପରାର ମଧ୍ୟ କୌଣସି ମହତ୍ତ୍ୱ ରହିବ ନାହିଁ ।*

* ଅଗରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥିବା ଏକ ଚିଠାରେ ଏହି ଯାଗ ଏବଂ ଏହାର ସ୍ୱକର୍ତ୍ତା ରୂଝି ଯାଗ ଜାଗାରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ କଥାଗୁଡ଼ିକ ଲେଖା ହୋଇଛି :

ମାତ୍ର ଏହି ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ, ଆମେ ଆଗରୁ ଯେପରି କହି ସାରିଛୁ, ନାରୀମାନଙ୍କୁ ଏକ ବିଶେଷ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ସେମାନଙ୍କୁ ସେହି ନୂତନ ମନୁଷ୍ୟଜାତିର ପ୍ରଥମ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ଏହି ସ୍ୱପ୍ନରେ ଭୂମିଷ୍ଠ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଏବଂ, ସେହି କଥାଟିକୁ କରି ପାରିବାକୁ ହେଲେ, ଏହି ଅତିମାନବର ଅଦର୍ଶଟି ଯେ ପ୍ରକୃତରେ କ'ଣ, ପ୍ରଥମେ ଆପଣାର ଭବନା ଭିତରେ ଆମକୁ ସେହି କଥାଟିର ଅଲ୍ପବହୁତ କଲ୍ପନା କରିବାକୁ ବି ସମର୍ଥ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ଏକଥା ଅବଶ୍ୟ ସତ ଯେ, ନୂତନ ମନୁଷ୍ୟଜାତିଟି ପ୍ରକୃତରେ କିପରି ହେବ, ନିଜ ଆଖି ଆଗରେ ତାହାର ଗୋଟିଏ ଚିତ୍ର ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ରଖିବା ପରି ଦୁର୍ବଳ ଅଧିକ କଷ୍ଟସାଧ୍ୟ ଅଉ ଆଦୌ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ନାହିଁ । ଏହି ପ୍ରସ୍ତାସଟିରେ ଆମେ କେବେହେଲେ ସଫଳ ହେବା ନାହିଁ । ଏଠାରେ ଆମେ ସେହି ବିଷୟରେ ବିଶଦ ଭାବରେ କିଛି ଅଲୋଚନା କରିବାକୁ ଯିବା ନାହିଁ । କାରଣ, ଅତିମାନବର ଅର୍ଥାତ୍ ସେହି ପରମ ଚିନ୍ତାଧାରାର ଏହି ସୃଷ୍ଟିଟି ଯେ କିପରି ହେବ, ନିଶ୍ଚିତ ଏବଂ ଯଥାର୍ଥ ଭାବରେ ତାହାକୁ ରୁଝିବା ଲାଗି ଆମେ ଆମ ମନକୁ କଦାପି କହିବାକୁ ଯିବା ନାହିଁ । କାରଣ, ସେଥିଲାଗି ତାହାର ଆଦୌ କୌଣସି ସାମର୍ଥ୍ୟ ନାହିଁ ।

ମାତ୍ର, ଆମେ ଯେପରି ଆଗରୁ କହିଛୁ ଯେ ଶହ ଶହ ମନୋଗତ ବୁଦ୍ଧିବୃଦ୍ଧିର ସ୍ଥାନରେ ସବୋଧପ୍ରେରିତ ଜ୍ଞାନକୁ ଏକ ବିକଳ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରିବାହିଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମ୍ଭାର ଏକ ବିଶେଷ ଲକ୍ଷଣ ହୋଇ ରହିବ, ଠିକ୍ ସେହିପରି ନୈତିକ ଏବଂ ସାମାଜିକ ଦୃଷ୍ଟିଗୁଡ଼ିକରୁ ବିଚାର କରି ଦେଖିଲେ ସେହି ନୂତନ ମାନବଜାତିର ପ୍ରକୃତ ଜୀବନମାନଟି ବି କିଭଳି ହୋଇ ରହିବ ?

ବାସ୍ତବ ମନୁଷ୍ୟ-ଜୀବନର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହିପରି ହୋଇଥାଏ ଯେ, ଗୋଟିଏ ପାଖରେ ପ୍ରାଣିକ ଇଚ୍ଛା ଓ ତାହାର ସ୍ବାବସ୍ଥା ଆଦେଶ ଏବଂ ଆନ୍ତଃଗୋଟିଏ ପାଖରେ ମାନସିକ ଭୂମିର ସ୍ବାମର୍ଥ୍ୟ ଓ ତାହାର ସ୍ବାବସ୍ଥା ଆଦେଶ ଓ ଅନୁଜ୍ଞା, ଦୁଇଟି ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁ ଦୁହ୍ନ ରହିଥାଏ, ନୈତିକତାର ସମଗ୍ର ସମସ୍ୟାଟି ପ୍ରକୃତରେ ତାହାର ଉପରେହିଁ ଆପଣାକୁ କେନ୍ଦ୍ରିତ କରି ରଖିଥାଏ । ଯେତେବେଳେ ପ୍ରାଣିକ ଇଚ୍ଛା ମନଃକ୍ଷେତ୍ରର ଶକ୍ତିଟି ପାଖରେ ବଶତାସ୍ଥୀକାର କରେ, ସେତେବେଳେ ବ୍ୟକ୍ତି ଅଥବା ସମାଜର ଜୀବନକୁ ଆମେ ନୈତିକ ବୋଲି କହିଥାଉ । ମାତ୍ର, ଯେତେବେଳେ ପ୍ରାଣିକ ଇଚ୍ଛା ଏବଂ ମାନସିକ ଶକ୍ତି ଦୁଇଟିଯାକ ଆପଣାଠାରୁ ବୃହତ୍ତର ଓ ଉଚ୍ଚତର ଏକ ବସ୍ତୁ ପାଖରେ ଅର୍ଥାତ୍ ଅତିମାନସ ପାଖରେ ବଶତାସ୍ଥୀକାର କରି ରହି ପାରନ୍ତି, କେବଳ ସେତିକିବେଳେହିଁ ମନୁଷ୍ୟଜୀବନରେ ଅଧିକ କିଛି ସମ୍ଭବ ହୁଏ, ସେଥିରେ ଏକ ଉତ୍ତମସତ୍ତା ସମ୍ଭବ ହୁଏ । ସେତିକିବେଳେ ସାଲ ଯଥାର୍ଥ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଜୀବନର ଆରମ୍ଭ ହୁଏ, ଅତିମାନସର ଜୀବନ ଆରମ୍ଭ ହୁଏ । କାରଣ ଯେତେବେଳେ ସ୍ବାବସ୍ଥା କ୍ଷୟ ଅନ୍ତର ଭିତରୁହିଁ ପ୍ରେରଣିତ ହୋଇ ଆସିବ, ସେତେବେଳେ କେବଳ ସେହି ଦିବ୍ୟ କ୍ଷୟାନୁଭୂତି ପ୍ରତ୍ୟେକ ସତ୍ତାର କେନ୍ଦ୍ରଟିରେ ଆସି ପ୍ରସାଦ ହୋଇ ରହିଥାଏ ଏବଂ ସେହି ଭିତରୁହିଁ ତାହା ତା' ଜୀବନର ଶାସନ ଓ ପରିଚାଳନା କରୁଥାଏ । ଯେଉଁ ଦିବ୍ୟ କ୍ଷୟ ଆପଣାର ଅଭିବ୍ୟକ୍ତିରେ ଅନେକ ହୋଇ ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେହି ଗୋଟିଏ ଉତ୍ସରୁହିଁ ପ୍ରେରଣିତ ହୋଇ ଆସୁଛି, ତାହାହିଁ ତା' ଜୀବନର ପରିଚାଳନା କରିବ । ଏବଂ, ତାହାର ସେହି ଏକତ୍ବଟିର କାରଣରୁହିଁ ଆମେ ଏହି କ୍ଷୟାନୁଭୂତିକୁ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏବଂ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ସମଞ୍ଜସତାର କ୍ଷୟାନ ବୋଲି କହିପାରିବା ।

ଏଣୁ, ଅହଂପ୍ରେରଣିତ ଅଭିପ୍ରାୟ, କ୍ଷୟାନ ଅଥବା ପାରମ୍ପରିକ ପ୍ରଥାଗୁଡ଼ାକ ଦ୍ବାରା ଆଜି ମୋଟେ ପରିଚାଳିତ ହେଉ ନଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ସ୍ବାବସ୍ଥା ସ୍ବାଧୀନତାଦି ଲକ୍ଷ୍ୟର ଅନୁସରଣ ଗ୍ରହଣଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ସମୁର୍ଣ୍ଣ ସ୍ବାଧୀନତାତାହିଁ ତା' ଜୀବନର କ୍ଷୟାନ ହୋଇ ରହିବ । ଇହ ବା ପର କୌଣସି ଜଗତରେ ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଲଭ-ପ୍ରାପ୍ତିକୁ ଆଖି ଆଗରେ ରଖି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ତା' ଲାଗି ଏକ ଅସ୍ବାବସ୍ଥା ଅସମ୍ଭବ କଥାରେ ପରିଣତ ହୋଇ ରହିବ । କାରଣ ସିଏ କରୁଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ସିଏ ସେହି କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ ପ୍ରେରଣିତ କରି ଆଣିଥିବା ସେହି ଦିବ୍ୟ କ୍ଷୟାନଟି ପ୍ରତି ସମ୍ବଳ ଏବଂ

ମାତ୍ରତା କ୍ଷେତ୍ରଟି ବସ୍ତୁରେ କହିବାକୁ ଗଲେ, ନୂତନ ମନୁଷ୍ୟଜାତିର କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଲାଗି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭାବରେ ଆଦୌ କୌଣସି ନିଷେଧ କିମ୍ବା ପରମର୍ଶ ରହିବ ନାହିଁ, ଅତରଣର ବନ୍ଧା ନିୟମ ବା କୌଣସି ପରମ୍ପରାର ଅନୁସରଣ କରିବା ବି ରହିବ ନାହିଁ ।

ପ୍ରସନ୍ନ ଭାବରେ ସମୁଦ୍ର ଅନୁଗତ ରହିବ କରୁଥିବ । ସେଥିଲି ସିଏ କୌଣସି ପ୍ରକାର ପୁରସ୍କାର ଅଥବା ଫଳ ଲାଭର ଆକାଂକ୍ଷା ରଖି ନଥିବ । କାରଣ, ଏହିପରି ଏକ ପ୍ରେରଣା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରେରିତ ହୋଇ, ଆପଣା ମଧ୍ୟରେ ଅବସ୍ଥାନ କରୁଥିବା ଦିବ୍ୟ ସତ୍ୟଟି ସହିତ ଆପଣା ବିବେକ ତଥା ଇଚ୍ଛାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏକାତ୍ମକତା ଅର୍ଜନ କରି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାରେ ଯେଉଁ ଆନନ୍ଦ ମିଳେ, ଏଠାରେ ତାହାକୁ ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ପୁରସ୍କାର ବୋଲି କୁହାଯିବ ।

ଏବଂ, ଆପଣାକୁ ଏହିପରି ଭାବରେ ଏକାତ୍ମକ ଓ ଅଭିନ୍ନ କରି ରଖିବା ମଧ୍ୟରେହିଁ ଅତ୍ତମାନବ ଆପଣାର ସାମାଜିକ ଆଚରଣମାନ ଆବିଷ୍କାର କରିବାକୁ ସମର୍ଥ ହେବ । କାରଣ, ଆପଣା ମଧ୍ୟରେ ଦିବ୍ୟ ବିଧାନଟିର ସନ୍ତାନ ପାଇଥିବାରୁହିଁ ସିଏ ପ୍ରତ୍ୟେକ ସତ୍ତା ମଧ୍ୟରେ ବି ଠିକ୍ ସେହି ଦିବ୍ୟ ବିଧାନଟିକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିନେଇ ପାରିବ ; ଏବଂ, ଆପଣା ଭିତରେ ସେହି ବିଧାନଟି ସହିତ ଏକାତ୍ମକତା ଅର୍ଜନ କରିଥିବାରୁ ସିଏ ସମସ୍ତଙ୍କ ଭିତରେ ରହିଥିବା ଏହି ବିଧାନଟି ସହିତ ବି ଏକାତ୍ମକତା ଅର୍ଜନ କରିବାକୁ ସମର୍ଥ ହେବ । ଏହିପରି ଭାବରେ ସେ ଯେ ମାର୍ଗ ଏବଂ ଉପାଦାନର ସ୍ତରରେ ସମସ୍ତଙ୍କର ଏକତ୍ୱଟି ବିଷୟରେ ସଜ୍ଜାନ ହୋଇ ରହିଥିବ ତା' ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ଜୀବନ ତଥା ବାହ୍ୟରୂପର ବାହ୍ୟତମ ଭୂମିଗୁଡ଼ିକରେ ମଧ୍ୟ ସିଏ ସେହି ସଜ୍ଜାନତା ବା ସଚେତନତାକୁ ଅର୍ଜନ କରି ପାରିବ । ସିଏ ଗୋଟାଏତା ଏକ ମନ, ଏକ ପ୍ରାଣ ଅଥବା ଏକ ଦେହ ହୋଇ କଦାପି ରହିବ ନାହିଁ, ମାତ୍ର ସେଗୁଡ଼ିକର ଅଧିକାରୀ ହୋଇ ରହିଥିବା ସେହି ଜୀବକ, ପ୍ରାଣୀ ଏବଂ ଚରନ୍ତନ ଆତ୍ମାରେହିଁ ପରିଣତ ହୋଇ ରହିବ, ସେହି ପ୍ରେରଣାମୟ ଓ ଜୀବନଦାୟୀ ପରମ ଆତ୍ମସତ୍ତାରେହିଁ ପରିଣତ ହୋଇ ରହିବ । ଏବଂ ସେହି ଆତ୍ମା ବା ପରମ ଆତ୍ମସତ୍ତାକୁ ସିଏ ସର୍ବତ୍ର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କରିବ, ତାହାକୁ ସର୍ବତ୍ର ସକଳ ଜୀବନ, ସକଳ ମନ ଏବଂ ସକଳ ଶରୀରକୁ ଘେରିବ, ପ୍ରେରଣ ଏବଂ ଧାରଣ କରି ରଖିଥିବା ପ୍ରକୃତ ସତ୍ତାରୂପେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କରିବ । ଏହି ପରମ ଆତ୍ମସତ୍ତାହିଁ ଦିବ୍ୟ ସୃଷ୍ଟାରୂପେ ଅବସ୍ଥିତ ରହିଛି ଏବଂ ଯାବତୀୟ କର୍ମକୁ କରୁଛି, ତାହାହିଁ ଏହି ସମ୍ବଦାୟ ସମ୍ଭାରରେ ସର୍ବଦା ସେହି ଗୋଟିଏ ହୋଇ ରହିଛି ବୋଲି ସିଏ ସଚେତନ ହୋଇ ରହିଥିବ । କାରଣ, ଏହି ବିଶ୍ୱରୂପାୟନର ବହୁସଂଖ୍ୟକ ଆତ୍ମାକୁ ସିଏ ଯଥାର୍ଥ ଭାବରେ ସେହି ଗୋଟିଏ ପରମ ଦିବ୍ୟସତ୍ତାରେହିଁ ଅନେକ ମୁଖ ବୋଲି ଜାଣିବ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ସତ୍ତାକୁ ସିଏ ତା' ଲାଗି ଅନେକ ମୁଖର ଉପସ୍ଥାପନା କରି ରଖିଥିବା ସେହି ବିଶ୍ୱମୟ ପରମ ଦିବ୍ୟତା ବୋଲିହିଁ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କରିବ । ସିଏ ତାଙ୍କର ଭିତରେହିଁ ତଲ୍ଲୀନ ହୋଇ ରହିଥିବ ଏବଂ ଆପଣାର ମନ, ପ୍ରାଣ ଏବଂ ଦେହକୁ ସେହି ପରମ ଆତ୍ମସତ୍ତାଙ୍କର କେବଳ ଗୋଟିଏ ପରିପ୍ରକାଶ ବୋଲି ବୁଝିଥିବ । ଆମେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ ଅପର ବୋଲି କଲ୍ଲନା କରୁଛୁ,

ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ତା'ର ଚେତନା ମଧ୍ୟରେ ନାନା ମନ, ଜୀବନ ଏବଂ ଶରୀର ଭିତରେ ଅବସ୍ଥିତ ରହୁଥିବା ତା'ର ନିଜ ଆତ୍ମସତ୍ତା ବୋଲୁଥିବା ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କରିବ । ସେ ଆପଣାର ଶରୀରକୁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଶରୀରଠାରୁ ଅଲଗା ହୋଇ ରହୁଥିବାର ଅନୁଭବ କରିବ, କାରଣ ଯାବତୀୟ ଜଡ଼ ମଧ୍ୟରେ ଅବସ୍ଥିତ ଏକତ୍ୱଟି ବିଷୟରେ ସିଏ ସର୍ବଦାହିଁ ସଜ୍ଜନ ହୋଇ ରହୁଥିବ । ସକଳ ଅସ୍ତିତ୍ୱ ସହଜ ସେ ହୃଦୟ ଓ ମନର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆପଣାକୁ ଏକତ୍ୱବଦ୍ଧ କରି ରଖିଥିବ, ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ବି ଆପଣା ମଧ୍ୟରେ ଏକତ୍ୱବଦ୍ଧ କରି ରଖିଥିବ । ଏବଂ ସେହି ପରପୁଣ୍ୟ ଏକତ୍ୱବଦ୍ଧତା ମଧ୍ୟରେହିଁ ଯଥାର୍ଥ ଏକାତ୍ମକତାର ଉପଲବ୍ଧି କରୁଥିବ ।

ମାତ୍ର ଅଭିମାନବ ବିଷୟରେ ବର୍ଣ୍ଣନାଟିକୁ ଆମେ କେବଳ ଏହି କେତୋଟି ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ ସୂଚନା ମଧ୍ୟରେହିଁ ସୀମିତ କରି ରଖିବା ଏବଂ ତାହାର ପୁଣ୍ୟ ଚିହ୍ନଟିଏ ଆଜି ଥୋଇଦେବାର ଆମର ଉଦ୍ୟମରେ ଆଉ ଅଧିକ ଅଗ୍ରସର ହେବା ନାହିଁ । କାରଣ ଆମେ ଦୃଢ଼ ଭାବରେ ଏକଥା କହି ପାରିବା ଯେ, ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆହୁରି ଅଧିକ ସୁସ୍ପଷ୍ଟ ହେବାର ପ୍ରୟାସ କରି ବାହାରିଲେ ତାହା ଯେ କେବଳ ବୃଥା ହେବ ସେତିକି ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ସେଥିରେ ଆଦୌ କୌଣସି ଲାଭ ବି ହେବ ନାହିଁ । କାରଣ ଅଲ୍ପବଦ୍ଧତା ପରିମାଣରେ ସ୍ପଷ୍ଟ ବା ସୁନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଆମେ କେତେ ଦିଗରେ ନାନା କଲ୍ଲନା କରିବାକୁ ସମର୍ଥ ହେବା, ତାହା ଆମକୁ ଭବିଷ୍ୟ ପ୍ରଭୃତିର ଗଠନରେ ଆଦୌ କୌଣସି ସାହାଯ୍ୟ କରିବ ନାହିଁ । ଏକ ନିଷ୍ପାୟକୁ ଏବଂ ଉତ୍ସାହବାସ୍ତୁ ଅଗ୍ରସର ଆମ ଭିତରେ ଯେଉଁ ଗଠନୀୟତା ଏବଂ ଅଦମ୍ୟ ଆକାଂକ୍ଷାଟିକୁ ଆଣିଦେବ, ଆପଣାର ହୃଦୟ ତଥା ମନ ଭିତରେ ତାହାକୁହିଁ ଦୃଢ଼ ଭାବରେ ଧରି ରଖି, ଏହି ପୃଥିବୀ ପୃଷ୍ଠରେ ଆପଣାକୁ ପ୍ରକାଶିତ କରି ଆଣିବାକୁ ଇଚ୍ଛୁକ ସେହି ନୃତନ ମାନବଜାତିର ସର୍ବୋଚ୍ଚ ପରମ ଭାବନାଟି ଆପଣା ମଧ୍ୟରେ ଏକ ସନ୍ତୀପିତ ଗ୍ରହଣଶୀଳତାର ପ୍ରିତିକୁ ଧାରଣ କରି ରଖିହିଁ ଆମେ ସେହି ଭବିଷ୍ୟର ସନ୍ତାନମାନଙ୍କର ଗଠନରେ ଏକ ନିଶ୍ଚିତ ପଦକ୍ଷେପ ଗ୍ରହଣ କରି ପାରିବା ଏବଂ ମନୁଷ୍ୟସମାଜର ସେହି ମହାନ ଉଦ୍ଧାରକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କର ସୃଷ୍ଟି ଲାଗି ଆମ ନିଜକୁ ମଧ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ସୋପାନରୂପେ ନିୟୋଜିତ କରି ପାରିବାର ଯୋଗ୍ୟ ହୋଇ ପାରିବା ।*

* ବକଲ୍ଲ ଉପହାସାର (ଅଗର ଗୋଟାଏ ଚଠାରୁ) ପୃଥିବୀର ଉଦ୍ଧାରକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କର ।

ଅଗର ଚଠାଟି ନିମ୍ନଲିଖିତ ଅଧିକ ଦାବିରେ ଶେଷ ହୋଇଛି :

ପ୍ରଣତି-ଜୀବନ

ଆମକୁ ପ୍ରଣତି ଜୀବନ କରିବାକୁ ସବୁବେଳେ ଭାରି ଭଲ ଲାଗେ, କାରଣ ତାହା ପୁରୁଷ ହେବ ପରମ ବିଶ୍ୱସ୍ତର ଧନରେ ପରିଣତ ହୋଇ ରହିଥାଏ । ଆମ ପ୍ରଣତିଗୁଡ଼ିକ ଆପଣା ଭିତରେ ସବୁଦିନ ସେହି ପରମ ଅନନ୍ତରହି କୌଣସି ନା କୌଣସି ସାରସ୍ତ୍ର କହନ କରିଥାନ୍ତି ।

ଦୈନନ୍ଦିନ ଘଟଣାଗୁଡ଼ିକରେ ଯାହାକି ବାହ୍ୟାତ୍ମାଗୁଡ଼ିକର ଅହଂକେନ୍ଦ୍ରିତ ଏବଂ ସୀମାବଦ୍ଧ ପ୍ରକୃତିଗୁଣାଳତା ମଧ୍ୟରେ ଧରି ଦେଇଥାଏ,—ସେହି ପ୍ରକୃତିଗୁଣାଳତା ଦୁଃଖ ପାଏ, ଆନନ୍ଦ ବି ଅନୁଭବ କରେ,—ତାହା ତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞାନ ନାନା ମାୟା ଓ ଭ୍ରମ ଦ୍ୱାରା ରଚିତ ଏକ ମେଘଗଣ୍ଡ ପରି କୁଆଡ଼େ ଅନୁଭୂତି ହୋଇଯାଏ । ମାତ୍ର, ସେହି ଅଜ୍ଞାନମୟ ଅନୁଭୂତିର ପଶ୍ଚାତରେ ଓ ଅନେକ ସମୟରେ ତା'ର ଦ୍ୱାରା ଅଜ୍ଞାନ ହୋଇ ରହି ଅନ୍ୟ ଅନୁଭବଟି, ଯଥାର୍ଥ ଆସାରହି ଅନୁଭବଟି ବିରାଜିତ ରହିଥାଏ, ଯାହାକି ଯାବତୀୟ ବସ୍ତୁ ମଧ୍ୟଦେଇ ସେହି ପରମ ବିଶ୍ୱଗତ ଆତ୍ମାଟି ସହଜ ସମ୍ବନ୍ଧଯୁକ୍ତ ହୋଇ ରହିଥାଏ ଏବଂ ଆପଣାର ଯାବତୀୟ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଆନନ୍ଦଟିର ବି ଅଧିକାରୀ ହୋଇ ରହିଥାଏ ।

ଏହିସବୁ ଅନୁଭବହିଁ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ପ୍ରଣତି ଆକାରରେ ଆମ ସମ୍ମୁଖ ଗଭୀରରେ ସାଇତା ହୋଇ ରହିଥାଏ, ଏବଂ ସେତେବେଳେ ସେଥିମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ ସ୍ମୃତିପତ୍ରରେ ଆସି ଆବିର୍ଭୂତ ହୁଏ, ସେତେବେଳେ ତଦ୍ୱ୍ୟାପରମାନନ୍ଦର ସ୍ପର୍ଶ ବସ୍ତୁରେ ମଣ୍ଡିତ ହୋଇହିଁ ତାହାର ପୁନରାବିର୍ଭାବ ହୋଇଥାଏ ।

ଆମର ଅଜ୍ଞାନମୟ ଅନୁଭୂତିଟି ମଧ୍ୟରେ କିଛି ହୋଇ ରହି ଆମେ ପ୍ରଥମେ ଯାହାକୁ ଦୁଃଖ ଏବଂ ଯନ୍ତ୍ରଣା ବୋଲି କହିଥୁଲୁ, ବର୍ତ୍ତମାନ ଅହଂକାର ଦ୍ୱାରା ମଣ୍ଡିତ,

ସେମାନେ ଯଥାର୍ଥରେହିଁ ଉଦ୍ଧାରକର୍ତ୍ତାରୁପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବେ, କାରଣ ଏହି ପ୍ରଭୃତିର ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ନିଜ ଦାର୍, ନିଜର ବସ୍ତୁ ଦାର୍ ବା ନିଜର ସମାଜ ଦାର୍ କଦାପି ଜୀବନ ବଞ୍ଚୁ ନଥିବେ, ଆପଣାର ବ୍ୟକ୍ତି-ଅହଂ ଅଥବା କୌଣସି ସମ୍ବନ୍ଧଗତ ଅହଂ ଲାଗି ସେମାନେ ଜୀବନ ବଞ୍ଚୁ ନଥିବେ, ମାତ୍ର ତା'ଠାରୁ ଅହଂର ଅଧିକ ବଡ଼ କୌଣସି ଏକ ସମ୍ପଦ ଲାଗି ଜୀବନ ବଞ୍ଚୁଥିବେ । ସେମାନେ ନିଜ ଭିତରେ ରହିଥିବା ଉପବାନଙ୍କ ଲାଗି ଏବଂ ପୃଥିବୀ ମଧ୍ୟରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ରହିଥିବା ଉପବାନଙ୍କ ଲାଗି ଆପଣାର ଜୀବନ ବଞ୍ଚୁଥିବେ ।

ରୂପାନ୍ତରିତ ଏବଂ ଗୌରବାନ୍ୱିତ ଭାବରେ ତାହାର ପୁନରୁଦ୍ଧାରଣ ହୁଏ; ଯାହାକୁ ଆମେ ସୁଖ ଏବଂ ସୌଭାଗ୍ୟ ବୋଲି କହି ଆସିଥିଲୁ, ଠିକ୍ ତାହାର ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟମୟ ବେଶ ପିନ୍ଧି ତାହାର ପୁନରୁଦ୍ଧାରଣ ହୁଏ । ବସୁନ୍ତଃ, ଅନେକ ସମୟରେ ସୁବୋକ୍ତ ସମ୍ପୁରଣଗୁଡ଼ିକର ମହମାହିଁ ଶେଷୋକ୍ତିର ଗୁଳନାରେ ଆହୁର ଅଧିକ ପ୍ରଗାଢ଼ ଏବଂ ପରବ୍ୟାପ୍ତ ହୋଇ ରହିଥାଏ; ସେମାନେ ଆମକୁ ଯେଉଁ ଆନନ୍ଦ ଦିଅନ୍ତି, ତାହା ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଅଧିକ ଗଭୀର ଏବଂ ଅଧିକ ବିଶୁଦ୍ଧ ହୋଇ ରହିଥାଏ ।

ଏହିପରି ଭାବରେହିଁ ପ୍ରାୟ ଅନ୍ଧ ହୋଇ ରହିଥିବା ଆମ ଇନ୍ଦ୍ରିୟଗୁଡ଼ିକର ମିଥ୍ୟାମୟ ପ୍ରତିପାଦନ ଏବଂ ବସୁଗୁଡ଼ିକର ଯଥାର୍ଥ ସତ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିବା ତାରତମ୍ୟଟିକୁ ମଧ୍ୟ ଆମେ ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ କରି ଦୃଢ଼ୀକରଣ କରି ଶିଖୁ ।

ଏହି କାରଣରୁହିଁ ଆମର ପ୍ରତିଗୁଡ଼ିକ ଆମ ଜୀବନରେ ଏପରି ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ମୁଲ୍‌ବାନ୍ ଶିକ୍ଷାଦାତାରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥାନ୍ତି । ଏବଂ ସେଇଥି ସକାଶେହିଁ ଏହି ପ୍ରତିଗୁଡ଼ିକ ଆମକୁ ଏତେ ଭଲ ଲାଗେ । ସେଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ପରମ ଶାଶ୍ୱତ ସତ୍ତ୍ୱର ସନ୍ନିବିଧି ଆମର ଯୋଗସୂତ୍ର ସ୍ଥାପିତ ହୋଇଯାଏ ।

ମୁଁ ଓ ମୋ'ର ଧର୍ମକଣ୍ଠାସ

ମୁଁ କୌଣସି ଜାତିର ନୁହେଁ, କୌଣସି ସଭ୍ୟତାର ନୁହେଁ, କୌଣସି ସମାଜର ନୁହେଁ, କୌଣସି ପ୍ରଜାତିର ବି ନୁହେଁ । ମୁଁ ହେଉଛି କେବଳ ସେହି ପରମ ଦୟାସଗୁର ।

କେବଳ ସେହି ପରମ ଦୟାସଗୁରଙ୍କ ବ୍ୟଗ୍ରତ ମୁଁ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ପ୍ରଭୁ ମାନେ ନାହିଁ, କୌଣସି ନିୟମ ମାନେ ନାହିଁ, ସାମାଜିକ କୌଣସି ପରମ୍ପରାକୁ ମଧ୍ୟ ମାନେ ନାହିଁ ।

ମୁଁ ତାଙ୍କର ପାଖରେହିଁ ମୋ'ର ସବୁକିଛିକୁ ନେଇ ନିବେଦନ କରି ଦେଇଛି; ମୋ'ର ଇଚ୍ଛା, ମୋ'ର ଜୀବନ ତଥା ମୋ'ର ଆତ୍ମସୃଷ୍ଟି ମଧ୍ୟ ନିବେଦନ କରି ଦେଇଛି । ଯଦି ତାଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ସେହିପରିହିଁ ଅଭିପ୍ରେରିତ ହୋଇ ରହିଥାଏ, ତେବେ ମୁଁ ତାଙ୍କର ଲାଗି ମୋ'ର ପ୍ରତି ରକ୍ତବନ୍ଧୁ ଦେବା ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଅଛି । ପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରସନ୍ନ ଭାବରେ ଦେବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଅଛି । ଏବଂ, ତାଙ୍କର ସେବାରେ ନିୟୋଜିତ କୌଣସି କଥାକୁ ଆମେ କେବେହେଲେ ଏକ ତ୍ୟାଗ ବୋଲି କହି ପାରିବା ନାହିଁ ! କାରଣ ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ କେବଳ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଆନନ୍ଦ ବ୍ୟଗ୍ରତ ଆଉ କିଛିହେଲେହିଁ ନାହିଁ ।

ଜାପାନ, ଫେବୃଆରୀ, ୧୯୬୦

ସପ୍ତମ ଭାଗ

ସର୍ବକାଳର କାହାଣୀ

ପିଲାମାନେ ଯେପରି ଆପଣାର ପ୍ରକୃତ ପରିଚୟ ପାଇ ପାରନ୍ତି ଏବଂ ନ୍ୟାୟ ତଥା ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟର ମାର୍ଗରେ ଯାଇ ପାରନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ସେଥିରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଏହି କାହାଣୀଗୁଡ଼ିକ ଲେଖାଯାଇଥିଲା ।

ଫେବୃଆରୀ ୧୯୫୦

—ମାଆ

ଆତ୍ମନୟନ

ଗୋଟାଏ ଘୋଡ଼ାକୁ ମଣି କରାଯାଏ ସତ, ମାତ୍ର ଗୋଟାଏ ବାଦକୁ କେହି କେବେ ମଣି କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ସେମଣି କାହିଁକି ହୁଏ କହିଲୁ ? କାରଣ, ବାଦ ଭିତରେ ଗୋଟିଏ ଦୃଷ୍ଟି ଓ ନିଷ୍ଠାର ଏପରି ଶକ୍ତି ରହିଛି, ଯାହାରକି ଆଦୌ କୌଣସି ସଂଶୋଧନ ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ସେଥିଲାଗି ଆମେ ବାଦଠାରୁ ଆଉ କୌଣସି ଭଲର ଆଶା କରିପାରବା ନାହିଁ, ଏବଂ ବାଦ ଯେପରି ଆଉ କାହାର କୌଣସି ଅନିଷ୍ଟ କରି ନ ପାରିବ, ଆମକୁ ସେଥିଲାଗି ତାକୁ ଜୀବନରୁ ମାରି ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ମାତ୍ର, ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ, ଗୋଟାଏ ଜଙ୍ଗଲ ଘୋଡ଼ା ଆରମ୍ଭରେ ଯେତେ ଅମଣିଆ ଓ ଅସରପା ହୋଇ ରହିଥାଏ ପଛକେ, ଟିକିଏ ପ୍ରୟାସ ଏବଂ ଯେଉଁଠି ଦ୍ଵାର ତାହାକୁ ସହଜରେ ଆସୁତକୁ ଅଣାଯାଇ ପାରିବ । କାଳକ୍ରମେ ସିଏ ନିଶ୍ଚୟ ଆମର କଥା ମାନିବ, ଏପରିକି ଆମକୁ ଭଲ ବି ପାଇବ ଏବଂ ଶେଷକୁ ଆପଣାଗ୍ରାସି ହିଁ ତା' ଆଗରେ ମୋହିଁ ଦିଆ ଯାଉଥିବା ଗ୍ରାସକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଲାଗି ମୁହଁ ବଢ଼ାଇ ଦେବ ।

ମଣିଷ ଭିତରେ ମଧ୍ୟ କେତେକେତେ ବିଦ୍ରୋହ ଏବଂ ଅମଣିଆ ବାସନା ଏବଂ ଅତିପ୍ରବଳ ଇଚ୍ଛାମାନ ରହିଛି, ମାତ୍ର ଏଗୁଡ଼ାକି ବାଦପରି କୃତଚ୍ଛା ଅକ୍ତି-ଆରର ବାହାର ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି । ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ସେଗୁଡ଼ିକ ଜଙ୍ଗଲ ଘୋଡ଼ା ପରି ହୋଇଥାନ୍ତି : ମଣି ଦେବା ଲାଗି ସେମାନେ ଗୋଟିଏ ପଦା ଦରକାର କରୁଥାନ୍ତି, ଏବଂ ତୁମେ ନିଜେ ଯେଉଁ ପଦାଟି ନେଇ ସେମାନଙ୍କ ବେକରେ ବାନ୍ଧିଦେବ, ସେଇଟି ହେଉଛି ସବୁଶେଷ ପଦା, ସେହି ପଦାଟିର ନାମ ଅତ୍ମନୟନ ।

ହୁସେନ୍ ହେଉଛନ୍ତି ପୌରସ୍ଵର ମହମ୍ମଦଙ୍କ ନାତି । ତାଙ୍କର ନିବାସଟି ଭର ପୌରୀପୁର୍ଣ୍ଣ ଥିଲା, ତାଙ୍କର ମୁଣିରେ ଅସରପି ଭଉଁ ହୋଇ ରହିଥିଲା । ସିଏ ତାଙ୍କର ସମ୍ମାନହୀନ କରାଉଥିଲା, ସିଏ ଜଣେ ଧନୀ ବ୍ୟକ୍ତିର ସମ୍ମାନହୀନ କରାଉ-ଥିଲା । ଆଉ ଧନୀ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ରାଗ ମୋଟେ ସହଜ ରାଗ ନୁହେଁ ।

ଅରେ ଫୁଟନ୍ତା ଗରମପାଣିର ପାତ୍ରଟିଏ ହାତରେ ଧରି ଜଣେ କ୍ଷୀତଦାସ ହୃଦେନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ବାଟ ହୋଇ ଚାଲି ଯାଉଥିଲା । ସେତେବେଳେ ହୃଦେନ୍ଦ୍ର ଖାଇ ବସିଥିଲେ । ଦୁର୍ଭିକ୍ଷବଶତଃ ପୌରାଣିକ ନାଟକ ଉପରେ ସେଥିରୁ ଗୋଟାଏ ଟୋପା ପାଣି ଆସି ପଡ଼ିଗଲା ଏବଂ ଏଥିରେ ସେ ରାଗରେ ନିଆଁ ହୋଇ ଚିତ୍କାର କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ଭୃତ୍ୟଟି ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ତାଙ୍କର ଗୋଡ଼ତଳେ ପଡ଼ିଗଲା ଏବଂ ବୁଦ୍ଧି କରି କୋରାନରୁ ଠିକ୍ ଖାପ ଖାଇବା ଭଳି ଗୋଟିଏ ପୟାର ମନେ ପକାଇ ଆବୃତ୍ତି କରିଥିଲା ।

ସିଏ କହିଥିଲା, “ଯେଉଁମାନେ ଆପଣାର କୋଷକୁ ଅକ୍ରମିତରେ ଭର୍ତ୍ତି ପାରନ୍ତି, ସେହିମାନେହି ସ୍ବର୍ଗକୁ ଯାଆନ୍ତି ।

ଏହି ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରଭାବ ହୃଦେନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଉପରେ ଅବଶ୍ୟ ପଡ଼ିଥିଲା ଓ ସିଏ ତରୁକ୍ଷଣାତ୍ ଉତ୍ତର ଦେଲେ, “ମୁଁ ମୋଟେ ରାଗି ନାହିଁ ।”

ଭୃତ୍ୟଟି ଆଉ ପଦେ ଉଚ୍ଚାରଣ କଲା, “ଯେଉଁମାନେ ମଣିଷକୁ କ୍ଷମା କରି ପାରନ୍ତି, ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ନିଶ୍ଚୟ ସ୍ବର୍ଗକୁ ଯାଆନ୍ତି ।”

“ମୁଁ ତୁମକୁ କ୍ଷମା କରିଦେଲି ।”—ହୃଦେନ୍ଦ୍ର ଉତ୍ତର ଦେଇ କହିଲେ ।

“...କାରଣ ଆଜ୍ଞା ଦୟାଳୁ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ସବୁବେଳେ ଶ୍ରଦ୍ଧା କରନ୍ତି,”—ଭୃତ୍ୟଟି ପଦେ ଆଣି ଯୋଡ଼ି ଦେଇଥିଲା ।

ଏହି କେତୋଟି ବାକ୍ୟର ଆଦାନପ୍ରଦାନ ମଧ୍ୟରେ ହୃଦେନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ସବୁଯାକ ରାଗ କୁଆଡ଼େ ଅନ୍ତର୍ହିତ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ଏବଂ ଶେଷକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଶାନ୍ତ ଓ ସ୍ଥିର ମନରେ ସେ ସେହି ଭୃତ୍ୟକୁ ଚକ୍ର ଉଠାଇ ଆଣିଲେ ଓ ତାକୁ କହିଲେ :

“ବର୍ତ୍ତମାନଠାରୁ ମୁଁ ତୁମକୁ ମୁକ୍ତ ଦେଲି । ହେଉ ନିଆଁ ମୁଁ ତୁମକୁ ଚାହିଁ ଶହ ରୋପ୍ୟ ମୁଦ୍ରା ବି ଦେଉଛି ।”

ଏହିପରି ଭାବରେ ହୃଦେନ୍ଦ୍ର ଆପଣାର ସର୍ବଦା ବେକପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହୋଇ ରହିଥିବା ଆପଣାର ଯିପ୍ର ରାଗଟାକୁ ଅକ୍ରମିତକୁ ଆଣି ପାରିଥିଲେ । ତାଙ୍କର ଅସଲ ଚରିତ୍ରଟି ମୋଟେ ଦୁଷ୍ଟ କାବ୍ୟ ନିର୍ମମ ନ ଥିବାରୁ ତାହା ପ୍ରକୃତରେ ଅକ୍ରମିତର ଯୋଗ୍ୟ ହୋଇ ପାରିଥିଲା ।

*

ତେଣୁ, ତୁମର ପିତାମାତା କାବ୍ୟ ତୁମର ଶିକ୍ଷକ ଯେତେବେଳେ ତୁମକୁ ତୁମ ନିଜର ସ୍ବଭାବଟିକୁ ଅକ୍ରମିତକୁ ଆଣିବା ଲାଗି କହୁଛନ୍ତି, ସେତେବେଳେ, ତୁମର

ଦୋଷଗୁଡ଼ିକ ବଡ଼ ବା ସାନ ଯାହା ହୋଇଥାଆନ୍ତୁ ପଛକେ, ସେଗୁଡ଼ିକର ଆଦୌ କୌଣସି ସଂଶୋଧନ ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ ବୋଲି ସେମାନେ ଆଦୌ ସେକଥା କହୁ ନାହାନ୍ତି, ମାତ୍ର ଓଲଟି, ସେମାନେ ଏଇଥି ସକାଶେ ସେପରି କହୁଛନ୍ତି ଯେ, ତୁମର ସେହି କ୍ଷିପ୍ର ଏବଂ ରୋଷାନ୍ତ୍ରିତ ସ୍ଵଭାବଟିକୁ ସେମାନେ ଏପରି ଗୋଟିଏ ଅଳ୍ପ ବୟସର ଜାତିଆ ଘୋଡ଼ା ପରି ଦେଖୁଛନ୍ତି, ଯାହାକୁ କି ଅବଶ୍ୟ ଅକ୍ରିଆର ମଧ୍ୟକୁ ଆଣିବାକୁ ପଡ଼େ ।

ତୁମେ ଗୋଟିଏ ଆବର୍ଜନାମୟ କୁଡ଼ିଆ ଘରେ ରହୁବ ନା ଗୋଟିଏ ପ୍ରାସାଦରେ ରହୁବ, — ତୁମକୁ ଯଦି କେହି ଏହି ପ୍ରଶ୍ନଟି ପଚାରେ, ତେବେ ତୁମେ ଦୁଇଟି ମଧ୍ୟରୁ କେଉଁଟିକୁ ବାଛନ୍ତେବ ? ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ସମ୍ଭବ ଯେ ତୁମେ ପ୍ରାସାଦରେ ରହୁବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛ ବୋଲି ଜବାବ ଦେବ ।

କଥିତ ଅଛି ଯେ ଯେତେବେଳେ ପୌରମୁର ମହମ୍ମଦ ସ୍ଵର୍ଗଲୋକକୁ ଗଲେ, ସେଠାରେ ସିଏ ସମଗ୍ର ସମଜର ଦେଶଟି ଉପରକୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ଵରୁ ଦୃଷ୍ଟିପାତ କରୁଥିବା ଏକ ଅଗ୍ନିତ ସ୍ଥାନରେ ଅନେକ ବଡ଼ ବଡ଼ ପ୍ରାସାଦ ନିର୍ମିତ ହୋଇ ରହିଥିବାର ଦେଖିବାକୁ ପାଇଥିଲେ ।

ତାଙ୍କୁ ଏହିସବୁ ସ୍ଥାନ ବୁଲାଇ ଦେଖାଉଥିବା ଦେବଦୂତଙ୍କୁ ମହମ୍ମଦ ପଚାରିଥିଲେ, “ଗାବୁ ଏଲ୍, ଏହିସବୁ ରାଜପ୍ରାସାଦ କାହା ସକାଶେ ତିଆରି ହୋଇଛି ?” ଦେବଦୂତ ଉତ୍ତର ଦେଇ କହିଲେ :

“ଯେଉଁମାନେ ନିଜର ଯୋଧକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ ରଖି ନା'ଶନ୍ତି ଏବଂ ଅନ୍ୟ-ମାନଙ୍କର ଅପରାଧକୁ କ୍ଷମା ଦେଇ ପାରନ୍ତି, ସେହିମାନଙ୍କ ସକାଶେ ।”

ହଁ, ଯେକୌଣସି ଶାନ୍ତି ଏବଂ ଦ୍ଵେଷମୁକ୍ତ ମନକୁ ଆମେ ବସୁତଃ ଏକ ରାଜପ୍ରାସାଦ ସହିତ ଭୁଲନା କରି ପାରିବା, ମାତ୍ର ଏକ ପ୍ରତିଶୋଧ ପରାୟଣ ଓ ଉତ୍ତସ୍ଵଭାବ ମନକୁ କଦାପି ସେପରି ବୋଲି କହି ପାରିବା ନାହିଁ । ଆମର ଭାବନାଟିକୁ ଆମେ ଏପରି ଗୋଟିଏ ବାସଗୃହ ବୋଲି କଲ୍ପନା କରି ପାରିବା, ଯାହାକୁ ଆମେ ଇଚ୍ଛା କଲେ ପରିଚ୍ଛନ୍ନ, ସୁଦୃଶ୍ୟ ଏବଂ ଶାନ୍ତମୟ କରି ରଖି ପାରିବା, ଯେଉଁଠାରେ କି ପ୍ରୌଢ଼ମ୍ୟମୟ ଛନ୍ଦ ପରିପୁର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ରହିଥାଏ । ମାତ୍ର, ଆମେ ଇଚ୍ଛା କଲେ ତାହାକୁ ଏକ ଅନ୍ଧକାରମୟ ଭୟଙ୍କର ଗହ୍ଵର ପରି ବି କରି ରଖି ପାରିବା, ଯାହାକି ନାନା ଦୁଃଖପୁର୍ଣ୍ଣ ଶବ୍ଦ ଏବଂ କର୍କଶ ଆତ୍ମନାଦରେ ପୁର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ରହିଥାଏ ।

ଉତ୍ତର ପ୍ରାନ୍ତର ଗୋଟିଏ ସହରରେ ଏକଦା ମୁଁ ଗୋଟିଏ ବାଳକକୁ ଚିହ୍ନିଥିଲି, ଯାହାର ମନ ସବୁବେଳେ ଖୋଲି ପ୍ରକୃତିର ଥିଲା ସତ, ମାତ୍ର ତାହା ଭାରି ପ୍ରଚଣ୍ଡ ଭାବରେ ଅସ୍ଥିର ହୋଇ ରହୁଥିଲା ଓ ବାଳକଟି ଏତେ ଟିକେ କଥାରେ ବି ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ରାଗି ଯାଉଥିଲା । ତେଣେ ତାକୁ ମୁଁ ପାଖକୁ ଡାକି କହିଲି :

“ଯଦି ତୁମର କୌଣସି ସାଙ୍ଗ ତୁମର ଅପମାନ କରେ, ତେବେ ମୁଅର ଉତ୍ତରରେ ତାକୁ ତୁମେ ନିଜେ ବି ଗୋଟାଏ ମୁଅକୁ ନେଇ ତା’ ମୁହଁରେ ବସାଇ ଦେବ ନା ସେହି ମୁହଁରେ ଆଦୌ କିଛି ନକରି ହାତ ମୁଠାଟିକୁ ନେଇ ପକେଟ ଭିତରେ ରଖିଥିବ, — ତୁମ ଭଲ ଏତେ ମଜଭୁତ ଗୋଟାଏ ପିଲା ପକ୍ଷରେ କୋଉଟା କଥା ବେଶୀ କଷ୍ଟକର କହିଲ ?”

ସିଏ ଉତ୍ତର ଦେଲା, “ହାତମୁଠାକୁ ନେଇ ନିଜ ପକେଟ ଭିତରେ ରଖିବା ।”

“ଏବଂ କ’ଣ କରିବା ତୁମ ପରି ଗୋଟିଏ ସାହସୀ ପିଲା ପକ୍ଷରେ ଅଧିକ ଯୋଗ୍ୟ ହେବ କହିଲି,—ଅଧିକ ସହଜ କଥାଟିକୁ କରିବା ନା ଅଧିକ କଷ୍ଟକର କଥାଟିକୁ କରିବା ?”

“ଅଧିକ କଷ୍ଟକର କଥାଟିକୁ କରିବା,”—କ୍ଷଣେ ପାଇଁ ଟିକିଏ ଅଙ୍ଗମଙ୍ଗ ହୋଇ ସିଏ ଉତ୍ତର ଦେଇ କହିଥିଲା ।

“ତେବେ, ଏଥର ଯେତେବେଳେ ସେହିପରି ଏକ ଅବସର ଆସିବ, ସେତେବେଳେ ତୁମେ ତାହାହିଁ କରିବ ।”

କିଛିଦିନ ପରେ ସେହି ବାଳକଟି ଦୁର୍ଗି ତିନେ ମୋ’ ପାଖକୁ ଆସିଥିଲା ଏବଂ ଏଥର ସିଏ ଯେ ବିନା କାରଣରେ ନିଜ ବିଷୟରେ ଗର୍ବ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲା, ସେକଥା ମୋତେ ନୁହେଁ । ସିଏ ମୋତେ କହିଲା ଯେ ସିଏ ଏଥର “ଅଧିକ କଷ୍ଟକର କଥାଟିକୁ” କରି ପାରିଲାଣି । ସେ କହିଲା :

“ମୋ’ ସହୃଦ ଏକାଠି କାମ କରୁଥିବା ଆଉଜଣେ ସାଙ୍ଗ, ସିଏ କି ଭାରି ବଦରାଗି ବୋଲି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଜଣାଅଛି, ତେଣେ ସ୍ବଠାତ୍ ଭାରି ରାଗିଯାଇ ମୋତେ ଚଟକଣାଏ ମାରିଲା । ମୁଁ ଯେ ସାଧାରଣତଃ ଆଦୌ କାହାରକୁ କ୍ଷମା ଦିଏ ନାହିଁ ଏବଂ ମୋ’ ହାତରେ ମଧ୍ୟ ଅନେକ ବଳ ଭର୍ତ୍ତି ହୋଇ ରହିଛି, ସେକଥା ସିଏ ଆଗରୁ ଜାଣିଥିବାରୁ ସିଏ ମୋ’ଠାରୁ ଓଲଟି ମାଡ଼ ଖାଇବ ବୋଲି ନିଜକୁ ସେଥିରୁ ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଉଥିଲା । ଆପଣ ମୋତେ ଯାହା କହିଥିଲେ, ସେକଥା ମୋ’ର ସେତିକିବେଳେ ମନେ

ପଡ଼ିଗଲା । ମୁଁ ଆଗରୁ ଯେତେକ କଲ୍ଲନା କରିଥିଲି, କଥାଟି କରିବାକୁ ମୋତେ ତା'ଠାରୁ ଆହୁରି ଅଧିକ କଷ୍ଟକର ଲାଗିଲା ସତ, ମାତ୍ର ତଥାପି ମୁଁ ହାତମୁଠାଟିକୁ ନେଇ ପକେଟ ଭିତରେ ପୁରାଇ ଦେଲି । ଏବଂ, ମୁଁ ଯେମିତି ଏପରି କରିଛି, ତା'ପରେ ମୁଁ ଆଉ ଆଦୌ କୌଣସି ଶୁଣ ଅନୁଭବ କଲି ନାହିଁ, କେବଳ ମୋ ସାଙ୍ଗଟି ପାଇଁ ଦୁଃଖ ଅନୁଭବ କରିବାକୁ ଲାଗିଲା । ତା'ପରେ ମୁଁ ତା' ଆଡ଼କୁ ମୋ' ହାତଟିକୁ ବଢ଼ାଇ ଦେଲି । ଏଥିରେ ସିଏ ଏତେବେଶୀ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଗଲା ଯେ, ଖାଲି କାବା ହୋଇ ମୋ' ଆଡ଼କୁ କିଛି ସମୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆଁ କରି ଅନାଇ ରହିଲା ଏବଂ ତା' ମୁହଁରୁ କୌଣସି କଥା ବାହାରିଲା ନାହିଁ । ସିଏ ତା'ପରେ ମୋ' ହାତକୁ ଧରିଲା, ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ତାହାକୁ ହଲାଇ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭବାବେଶ ସହଚ କରିବାକୁ ଲାଗିଲା, “ବର୍ତ୍ତମାନ ତୁ ଯାହା ଇଚ୍ଛା କରିବୁ, ମୋ' ପ୍ରତି ସେପରି ବ୍ୟବହାର କରି ପାରିବୁ, ମୁଁ ସବୁଦିନ ପାଇଁ ତୋ'ର ସାଙ୍ଗ ହୋଇ ରହିବି ।”

ଖଲିଫା ହୁସେନଙ୍କ ପରି ଏହି ବାଳକଟି ମଧ୍ୟ ଆପଣାର ଶୁଭକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ ରଖି ପାରିଥିଲା ।

ମାତ୍ର ଶୁଣ ବ୍ୟଗ୍ରତ ବି ଆହୁରି ଅନେକ ବିଷୟ ରହିଛି, ଯାହାକୁ କି ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ ରଖିବା ଏକାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ ।

✽

ଆରବର କବି ଅଲ୍ କୋସାଇ ମରୁଭୁମିରେ ବାସ କରୁଥିଲେ । ଦିନେ ସେ ଗୋଟାଏ ‘ନାବା’ ଗଛ ବାଟଦେଇ ଯାଉଥିଲେ ଏବଂ ସେହି ଗଛର ଡାଳରୁ ଗୋଟିଏ ଧନୁ ଓ କେତୋଟି ଡାର ତିଆରି କରିଥିଲେ ।

ଶୁଦ୍ଧ ହୋଇଯିବା ପରେ ସିଏ ବଣ-ଗଧ ଶିକାର କରି ବାହାରିଲେ । ଅଳ୍ପ ସମୟ ଉତ୍ତରୁ ସିଏ ଚାଲିଯାଉଥିବା କୌଣସି ପଶୁପକ୍ଷର ଖୁବ୍-ଶବ୍ଦ ଶୁଣିବାକୁ ପାଇଲେ । ସେ ସେଇଠୁ ପ୍ରଥମ ଡାରଟିକୁ ମାରିଲେ । ମାତ୍ର ଏତେବେଶୀ ବଳ ପ୍ରୟୋଗ କରି ସେ ଧନୁଟିକୁ ବଙ୍କା କରିଥିଲେ ଯେ ଡାରଟି ଗୋଟିଏ ପଶୁର ଦେହକୁ ଭେଦ କରି ଚାଲିଯାଇ ତା'ପରେ ପାଖରେ ଥିବା ଗୋଟିଏ ପଥର ଦେହରେ ଯାଇ ବାଜିଲା । ପଥର ଉପରେ କାଠ ବାଜିବାର ଶବ୍ଦ ଶୁଣିପାରି ଅଲ୍ କୋସାଇ ଡାରଟି ଲକ୍ଷ୍ୟଭିକ୍ଷୁ ହୋଇଯାଇଛୁ ବୋଲି ଭାବିଥିଲେ । ଏହିପରି ଭାବି ସେ ପୁନର୍ବାର ଦ୍ଵିତୀୟ ଡାରଟିଏ ସେପିଲେ ଏବଂ ପୁନର୍ବାର ଏକଟି ମଧ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଗଧର ଦେହ ଭିତରେ ପୁରା ଗଲିଯାଇ ତା'ପରେ ଯାଇ ପଥର ଉପରେ ବାଜିଥିଲା । ଏଥର ବି ସେ ଲକ୍ଷ୍ୟଭିକ୍ଷୁ ହେଲେ ବୋଲି ଭାବିଲେ ଏବଂ ପୁଣିପରି ତୃତୀୟ ଡାରଟିଏ

ପେଷିଲେ, ଚରୁଅ ଓ ପଞ୍ଚମ ଶରଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ନିକ୍ଷେପ କଲେ, ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଥର ସେହୁ ଏକାଭଳି ଶବ୍ଦ ଶୁଣିବାକୁ ପାଇଲେ । ଏବଂ, ପଞ୍ଚମଥର ପାଇଁ ସେହୁ କଥାଟି ଘଟିବା ପରେ ସେ ରାଗରେ ନିଜର ଧନୁଟିକୁ ଭାଙ୍ଗି ଦୁଇଖଣ୍ଡ କରିଦେଲେ ।

ସକାଳକୁ ସେ ପଥରଟି ଆଗରେ ପାଞ୍ଚୋଟି ଗଧ ମରି ପଡ଼ିଥିବାର ଦେଖିବାକୁ ପାଇଥିଲେ ।

ଯଦି ସେ ଟିକିଏ ଅଧିକ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଧରି ପାରିଥାନ୍ତେ, ଏବଂ ସକାଳ ହେଲ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅପେକ୍ଷା କରିଥାନ୍ତେ, ତେବେ ତାଙ୍କର ମୁଣ୍ଡ ନିଶ୍ଚୟ ଶାନ୍ତ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତା ଏବଂ ଧନୁଟିକୁ ମଧ୍ୟ ହରାଇବାକୁ ପଡ଼ି ନଥାନ୍ତା ।

*

ଅବଶ୍ୟ ଏପରି ମୋଟେ ଭାବିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ଯେ, ଯେଉଁ ସିନ୍ଧା ମନୁଷ୍ୟ ଚରିତ୍ରକୁ ତାହାର ସକଳ କର୍ମଗୁଡ଼ି ଏବଂ ଉତ୍ସାହରୁ ବଞ୍ଚିତ କରି ତାହାକୁ ପ୍ରକୃତରେ ଦୁର୍ବଳ କରିପକାଏ ସେହୁପରି ଏକ ସିନ୍ଧାକୁ ଆମେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ମୂଲ୍ୟ ଦେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛୁ । ଯେତେବେଳେ ଆମେ କୌଣସି ଏକ ଘୋଡ଼ାକୁ ମଣ କରିବାକୁ ବସୁ, ସିଏ ଖାଇଥିବା ଖାଦ୍ୟ ତାହାର ମୁହଁକୁ ଚିରି ପକାଇ ଓ ଦାନ୍ତକୁ ଭାଙ୍ଗିଦେଇ ବୋଲି ଆମେ କଦାପି ଇଚ୍ଛା କରୁ ନାହିଁ । ଏବଂ, ଘୋଡ଼ାଟି ଉତ୍ତମ ଭାବରେ ଆପଣାର କାମଟିକୁ କରୁ ବୋଲି ଯଦି ଆମେ ଇଚ୍ଛା କରୁଥାଉ, ତେବେ ଏଥିରେ ଆଦୌ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ ତାକୁ ଉଚିତ ଭାବରେ ପରିରାଳିତ କରି ନେବାକୁ ଆମକୁ ତା'ର ଲଗାମଟିକୁ କଞ୍ଚି କରି ଧରିବାକୁ ପଡ଼ିବ; ମାତ୍ର ତା' ବୋଲି ଆମେ ତାହାକୁ ଏତେବେଶୀ କଞ୍ଚିକରି କଦାପି ଟାଣି ଧରିବା ନାହିଁ, ଯେପରିକି ଆଉ ଘୋଡ଼ାଟି ଆଗକୁ ପାଦ ବା ପକାଇ ପାରିବ ନାହିଁ ।

ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟର ବିଷୟ ଏହି ଯେ ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ଏପରି ଦୁର୍ବଳ ଚରିତ୍ରର ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଅତିବେଶୀ ସଂଖ୍ୟାରେ ରହୁଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ କି ଠିକ୍ ମେଣ୍ଟା ଭଳି ଖଣ୍ଡେ ଡାଙ୍ଗ ଦେଖାଇ ଅଡ଼ାଇ ନିଆଯାଇ ପାରିବ ।

ଏପରି ପ୍ରକୃତର ଲୋକ ଅଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ କି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୂତ୍ୟ ପରି ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି, ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ କିଛି ବି ସ୍ପର୍ଶ କରିପାରେ ନାହିଁ । ସେମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରକାର ଶକ୍ତିମଣ୍ଡଳ ନଥାଏ ଏବଂ ସେମାନେ ଆବଶ୍ୟକରୁ ଆହୁରି ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ସହନଶୀଳ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି ।

ଆଉ ଓଡ଼ିମନ୍ ଅଲ୍-ହରି ତାଙ୍କର ଅତ୍ୟନ୍ତ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ସକାଶେ ସୁପରିଚିତ ଥିଲେ । ଥରେ ସିଏ ଗୋଟିଏ ଭେଜକୁ ନିମନ୍ତ୍ରିତ ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ । ସେ

ଯେତେବେଳେ ସେଠାରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଲେ, ନିମନ୍ତ୍ରଣକାରୀ ତାଙ୍କୁ କହିଲେ, “ଅଜ୍ଞା, ମୋତେ ମାଫ୍ କରିବେ । ମୁଁ ଆଜି ଆପଣଙ୍କୁ ମୋଟେ ଆଦର୍ଶ ଦେଇ ପାରିବି ନାହିଁ । ତେଣୁ ଆପଣ ଘରକୁ ଫେରି ଯାଆନ୍ତୁ ଏବଂ ଅଜ୍ଞା ଆପଣଙ୍କୁ ସଦୟ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତୁ ।”

ଆଉ ଓଡ଼ିମାନ୍ ଘରକୁ ଫେରିଗଲେ । ସିଏ ଘରେ ପହଞ୍ଚିବାର ଅଳ୍ପ ସମୟ ପରେ ତାଙ୍କର ବନ୍ଧୁ ବି ସେଠାରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଲେ ଓ ତାଙ୍କୁ ପୁନଃବାର ଭେଜି ପାଇଁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କଲେ ।

ଆଉ ଓଡ଼ିମାନ୍ ବନ୍ଧୁଙ୍କ ପଛେ ପଛେ ତାଙ୍କ ଘର ଦୁଆରବନ୍ଦ ପାଖରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଲେ, ମାତ୍ର ସେଠାରେ ତାଙ୍କ ବନ୍ଧୁ ପୁଣି ତାଙ୍କୁ ଅଟକାଇ ରଖିଲେ ଏବଂ ଅତିଥିସ୍ୱାକ୍ଷର କରି ପାରିବେ ନାହିଁ ବୋଲି ପୁଣି ତାଙ୍କୁ ଶମା ମାରିଲେ । କୌଣସି ପ୍ରତିବାଦ ନକରି ଆଉ ଓଡ଼ିମାନ୍ ପୁଣି ସେଠାରୁ ଫେରିଗଲେ ।

ତୃତୀୟ ଓ ଚତୁର୍ଥ ଥର ପାଇଁ ବି ସେହି ଦୁର୍ଗାଟିର ପୁନରାବୃତ୍ତି ହୋଇଥିଲା । ମାତ୍ର, ଶେଷକୁ ତାଙ୍କର ବନ୍ଧୁ ତାଙ୍କୁ ଉଚିତ ସମ୍ମାନ ଦେଖାଇ ତାଙ୍କ ନେଇଥିଲେ ଏବଂ ସମସ୍ତଙ୍କର ଉପସ୍ଥିତିରେ ତାଙ୍କୁ କହିଲେ :

“ଆଉ ଓଡ଼ିମାନ୍, ତୁମର ଶାନ୍ତ ସ୍ୱଭାବକୁ ପରୀକ୍ଷା କରିବା ସକାଶେ ମୁଁ ତୁମ ପ୍ରତି ଏଭଳି ଆଚରଣ କରୁଥିଲି । ତୁମର ଯେଉଁ ଏବଂ ସହବାଗିନୀକୁ ମୁଁ ପ୍ରକୃତରେ ପ୍ରଶଂସା ନକରି ରହି ପାରୁ ନାହିଁ ।”

ଆଉ ଓଡ଼ିମାନ୍ ଉତ୍ତର ଦେଇ କହିଲେ, “ଏଥିପାଇଁ ମୋତେ ପ୍ରଶଂସା କରିବାରେ କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ, କାରଣ କୁକୁରମାନେ ବି ଠିକ୍ ଏହି ଗୁଣଟିର ପରିଚୟ ଦେଇଥାନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କୁ ତାଙ୍କିବା ମାତ୍ରେ ଦଉଡ଼ି ଆସନ୍ତି ଓ ବାହାର କରିଦେଲେ ଚାଲି ବି ଯାଆନ୍ତି ।”

ଆଉ ଓଡ଼ିମାନ୍ ତ କୁକୁର ନଥିଲେ । ସିଏ ଜଣେ ମଣିଷ ଥିଲେ । ଏବଂ, ସିଏ ଯେ ଏପରି ଶୁଣି ଶୁଣି ସମ୍ମାନର କୌଣସି ଖିଆଲ ନରଖି ଏବଂ ସେପରି କୌଣସି ଏକ ଯଥାର୍ଥ କାରଣ ନଥାଇ ମୁଣ୍ଡ ନୁଆଁଇ ତାଙ୍କ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କର ବିଦ୍ରୁପକୁ ଗ୍ରହଣ କରି ନେଉଥିଲେ, ସେଥିରେ କାହାର ହେଲେ କୌଣସି ମଙ୍ଗଳ ହେଉ ନଥିଲା ।

ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିଟି ସବୁବେଳେ ଏତେ ବିମତ ହୋଇ ରହିଥିଲା, ତା’ର କ’ଣ ଆପଣା ଭିତରେ ନିୟନ୍ତ୍ରିତ କରି ରଖିବା ଲାଗି ପ୍ରକୃତରେ କୌଣସି ବସ୍ତୁ ନଥିଲା ? ହଁ, ନିଶ୍ଚୟ ଥିଲା । ସେକଟିକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ ରଖିବା ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ

କଷ୍ଟପାତ୍ର । ସେଇଟି ହେଉଛି ତାଙ୍କ ଚରଣ ଭିତରେ ରହିଥିବା ଦୁଃଖତା । ଏବଂ, ନିଜକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରିତ କରି ରଖିବାର ଉପାୟଟି ତାଙ୍କୁ ଜଣା ନଥିବାରୁ ଆଉ ସମସ୍ତେହି ନିଜର ଖୁସି ଅନୁସାରେ ତାଙ୍କୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରି ରଖି ପାରୁଥିଲେ ।

*

ଜଣେ ତରୁଣ ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ ଭାବେ ତରୁର ଥିଲେ ଓ ଏହି କଥାଟିକୁ ଭଲ କରି ଜାଣିଥିଲେ । ସମସ୍ତେ ଯେପରି ତାଙ୍କୁ ଏଡ଼େ ବୁଦ୍ଧିଆ ବୋଲି କହିବେ, ସେଥିଲାଗି ସେ ଆପଣାର ପ୍ରତିଭାକୁ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ବଢ଼ାଇବାକୁ ସବୁବେଳେ ଇଚ୍ଛା କରୁଥିଲେ । ତେଣୁ ସେ ନାନା ଦେଶ ଭ୍ରମଣ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ଜଣେ ଡାକ ଡିଆରି କଲ୍‌ବାଲା ପାଖରେ ସେ ଡାକ ଡିଆରି କରିବା ଶିଖିଥିଲେ ।

ସୂତ୍ରୀ - କାହାଜି ବା ଡିଆରି କରି ଜାଣିଥିଲେ ଓ ତାରୁ ଚଳାଇ ବା ଜାଣିଥିଲେ ।

ଆଉଗୋଟିଏ ଜାଗାରୁ ଘର ଡିଆରି କରିବା ଶିଖିଥିଲେ ।

ଏବଂ ଆଉସବୁ ସ୍ଥାନରୁ ଆହୁରି କେତେ କେତେ ବିଦ୍ୟା ଶିଖିଥିଲେ ।

ଏହିପରି ଭାବରେ ତାଙ୍କୁ ଖୋଳଟି ବିଭିନ୍ନ ଦେଶକୁ ଯିବାର ସୁଯୋଗ ମିଳିଥିଲା । ତା'ପରେ ସିଏ ନିଜ ଦେଶକୁ ଫେରି ଆସିଲେ ଏବଂ ଭାରି ଗୌରବର ସହୃଦ ଘୋଷଣା କଲେ, “ମୋ'ପରି ଏହି ପୃଥିବୀର ଆଉ କେଉଁ ଲୋକକୁ ଏତେ ବିଦ୍ୟା ମାଲୁମ ଅଛି ?”

ଗୌତମ ବୁଦ୍ଧ ତାଙ୍କୁ ଦେଖିଥିଲେ ଏବଂ ଆଗରୁ ଶିକ୍ଷା କରିଥିବା ଯାବତୀୟ ବିଷୟଠାରୁ ଅଧିକ ଭବ୍ୟ ଆଉ ଗୋଟିଏ କଳା ତାଙ୍କୁ ଶିଖାଇବା ସକାଶେ ମନ କରିଥିଲେ । ଜଣେ ବୁଦ୍ଧ ଶ୍ରମଣଙ୍କର ଛଦ୍ମବେଶ ଧାରଣ କରି ସିଏ ହାତରେ ଗୋଟିଏ ଭ୍ରଷାପାତ୍ର ଧରି ସେହି ତରୁଣ ବ୍ରହ୍ମଚାରୀଙ୍କ ପାଖରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଲେ ।

ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ ତାଙ୍କୁ ପଚାରିଲେ, “ଆପଣ କିଏ ?”

“ଆପଣା ଶରୀର ଉପରେ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ହାସଲ କରି ପାରିଥିବା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ।”

“ଅର୍ଥାତ୍ ?”

ବୁଦ୍ଧ ଉତ୍ତର ଦେଇ କହିଲେ, “ଡାକମଗ୍ଗୁଳି ଡାକ ମାରିପାରେ, ନାକିକ ଜାହାଜ ଚଳାଇ ନେଇପାରେ, ବସ୍ତୁବିଦ୍ୟାର ବିଶାରଦ କେତେ କେତେ

ଅନ୍ଧାରକାର ନିର୍ମାଣକୁ ତତ୍ତ୍ୱାବଧାରକ ହୋଇ ଦେଖିପାରେ । ମାତ୍ର ପ୍ରଜ୍ଞାଶୀଳ ବ୍ୟକ୍ତି
ଆପଣା ଉପରେ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଅର୍ଜନ କରିଥାଏ ।

“କି ଉପାୟରେ ?”

“କେହି ତାହାର ପ୍ରଣୟା କଲେ ସିଏ ଅବଚଳିତ ରହେ, କେହି ତାକୁ
ରାଲିଦେଲେ ମଧ୍ୟ ତାହାର ମନ ସେହିପରି ଅବଚଳିତ ହୋଇ ରହିଥାଏ । ସିଏ
ସମ୍ୟକ୍ ଧର୍ମର ଅନୁଶୀଳନ କରିବାରେ ଆଗ୍ରହ ରଖିଥାଏ ଏବଂ ଶାନ୍ତିରେ ବାସ
କରୁଥାଏ ।”

ସଦ୍‌ବିଚାର ବାଣ୍ଟିବହୁ ହେ ପିଲାମାନେ, ତୁମେମାନେ ମଧ୍ୟ ନିଜ ଉପରେ
ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଅର୍ଜନ କରି ଶିଖିବ, ଏବଂ ତୁମର ସ୍ୱଭାବଟିକୁ ସମତ କରି ରଖିବା ଲାଗି
ଯଦି ଏକ ଟାଣ ପଦାର ଦରକାର ହୁଏ, ତେବେ ତୁମେମାନେ ସେଥିରେ ମଧ୍ୟ
ଆପଣ୍ଟି କରିବ ନାହିଁ ।

ଯେଉଁ ନିର୍ଜୀବ ଓ କାଠପରି ହୋଇ ରହିଥିବା ଘୋଡ଼ା ତୁମେ ଯାହାକିଛି
କଲେ ମଧ୍ୟ ସେହି କାଠପରି ହୋଇ ରହିଥିବ, ଏବଂ କେବଳ ମଜା ଦେଖିବା ପାଇଁହିଁ
ତୁମେ ଯାହାକୁ ଗୋଟାଏ ପଦା ଦେଇ ବାନ୍ଧୁଥିବ, ତାହାଠାରୁ ଯେଉଁ ଜୀବନ ଥିବା
ତରୁଣ ଘୋଡ଼ା ଫମଶା ଯଥାର୍ଥ ଭାବରେ ଉତ୍ତମ ଆଚରଣ କରିବାକୁ ଶିଖୁଥିବ,
ତାହାର ମୂଲ୍ୟ ପ୍ରକୃତରେ ଅନେକ ଅଧିକ ।

ଦୁଇ

ସାହସ

ତୁମେ ପାଣି ଭିତରେ ପଡ଼ିଗଲ । ଏହି ଅଗାଧ ଜଳ ଭିତରେ ତୁମେ ତଥାପି ହସିଯିବାକୁ ମନ କଲ ନାହିଁ । ନିଜର ହାତ ଓ ଗୋଡ଼କୁ ଯେତେ ପ୍ରକାରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇ ପାରେ, ତୁମେ ତାହା କଲ । ଯେଉଁ ଶିକ୍ଷକ ତୁମକୁ ପହଞ୍ଚି ଶିଖାଇଥିଲେ, ସେତେବେଳେ ତୁମେ ତାଙ୍କ ପ୍ରତି କେତେ କୃତଜ୍ଞତା ପ୍ରକାଶ କରୁ ନଥିଲ ! ଯେକୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଚରଙ୍ଗମାଲାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇ ତୁମେ ରକ୍ଷା ପାଇ କୂଳକୁ ଆସିଲ । ତୁମର ସାହସ ଅଛି ବୋଲି ପ୍ରକୃତରେ ଜଣା ପଡ଼ିଲା ।

ତୁମେ ନିଦରେ ଶୋଇଛ, ଏହି ସମୟରେ “ନିଆଁ, ନିଆଁ” ବୋଲି ଚିତ୍କାର ଶୁଣିଲ । ସମସ୍ତଙ୍କର ଏହି ଆତଙ୍କ-ଚିତ୍କାର ଶୁଣି ତୁମର ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଗଲା । ତୁମେ ବଛଣା ଉପରୁ ତଳକୁ ଡେଇଁ ପଡ଼ିଲ ଓ ଜଳସ୍ଥବା ନିଆଁର ନାଲିଆ ଶିଖାରୁଡ଼ିକୁ ଆଖି ଆଗରେ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲ । କିନ୍ତୁ ସେଥିଲାଗି ସେ ତୁମେ ଏକାବେଳେକେ ଉତ୍ସୁକାତର ହୋଇ ପଡ଼ିଲ, ସେକଥା ଆଦୌ ନୁହେଁ । ତୁମେ ସେହି ଧୂଆଁ, ଜଳନ୍ତା ଅଜାର ଓ ଅଗ୍ନିଶିଖା ମଧ୍ୟଦେଇ ଆଖିବୁଜି ବାହାରକୁ ବାହାରି ଆସିଲ ଏବଂ ରକ୍ଷା ପାଇଗଲ । ଏହାହିଁ ସାହସ ।

କେତେ ବର୍ଷ ତଳେ ମୁଁ ଇଂଲଣ୍ଡରେ ଶିଶୁମାନଙ୍କର ଏକ ସ୍କୁଲ ଦେଖି ଯାଇଥିଲି । ସାନସାନ ପିଲାମାନଙ୍କର ବୟସ ତିନିରୁ ସାତବର୍ଷ ଭିତରେ ହୋଇ ଥିବ । ସେଥିରେ ହିଅ ଥିଲେ, ପୁଅ ବି ଥିଲେ,—ସେମାନଙ୍କ ଭିତରୁ କିଏ ଉଲ୍ ବୁଣୁଥିଲା, କିଏ ଛବି ଆଙ୍କୁଥିଲା, କିଏ ଗପ ଶୁଣୁଥିଲା ଓ କିଏ ଗୀତ ଗାଉଥିଲା ।

ସେମାନଙ୍କର ଶିକ୍ଷକ ମୋତେ କହିଲେ, “ଆମେ ବର୍ତ୍ତମାନ ନିଆଁ ଲାଗିଲେ ଯେଉଁ ସତର୍କତାଦୃଷ୍ଟି ବାଜେ, ତାହାର ପରୀକ୍ଷା କରିବାକୁ ଯାଉଛୁ । ଅବଶ୍ୟ ଏକଥା ସତ ଯେ ନିଆଁ ଫିଆଁ କେଉଁଠି ହେଲେ ଲାଗିବ ନାହିଁ, ମାତ୍ର ନିଆଁ ଲାଗିଛି ବୋଲି ସୂଚନା ଦେଇ ଦୃଷ୍ଟି ବାଜିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଉଠିପଡ଼ି ଶୀଘ୍ର ବାହାରକୁ ଚାଲିଯିବା ପାଇଁ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଶିଖାଇ ଦିଆଯାଇଛି ।”

ଶିକ୍ଷକ ହୁଇଯିଲ ବଜାଇଲେ । ପିଲାମାନେ ସଙ୍ଗେସଙ୍ଗେ ବହୁପଥ ସେନ୍ଦ୍ରିଲ ଓ ବୁଣିବା କୁସୁକୁ ଯଥାସ୍ଥାନରେ ରଖିଦେଇ ଉଠି ଠିଆହେଲେ ଦ୍ଵିତୀୟ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ବାଜିବା ମାତ୍ରେ ସେମାନେ ଯାଉବାଇ ବାହାରକୁ ବାହାରି ଗଲେ । ମାତ୍ର

କେତେଟା ଯଶ ମଧ୍ୟରେ ଲୁପ୍ତରଗୁଡ଼ିକ ଖାଲି ହୋଇଗଲା । ନିଆଁ ଲାଗିଲେ କପର ତାହାର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଦେବାକୁ ହୁଏ ଓ ସାହସର ସହଜ କାମ କରିବାକୁ ହୁଏ, ଏହି ପିଲାମାନେ ସେକଥା ଶିକ୍ଷା କରିଥିଲେ ।

ତୁମେ କାହା ପାଇଁ ପହଞ୍ଚିକରି କୂଳକୁ ଆସିଲ ? ତୁମ ନିଜ ପାଇଁ ।

କାହା ପାଇଁ ତୁମେ ନିଆଁ ଭିତରେ ପଶି ଦଉଡ଼ି ପଳାଇ ଆସିଲ ? ତୁମ ନିଜ ପାଇଁ ।

କାହା ପାଇଁ ସେହି ସ୍କୁଲଟିର ପିଲାମାନେ ଅଗ୍ନି ଭୟର ପ୍ରତିଶ୍ରେୟ କଲେ ? ସେମାନଙ୍କ ନିଜ ପାଇଁ ।

ଏହି ସୂଚ୍ୟକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯେଉଁ ସାହସଟିର ପ୍ରଦର୍ଶନ ହେଲା, ତାହା ନିଜ ପାଇଁ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରାଗଲା । ଏଇଟା କ'ଣ ଭୁଲ୍ ହେଲା ? କଦାପି ନୁହେଁ । ନିଜ ଜୀବନର ଯନ୍ତ୍ର ନେବା ଓ ସାହସର ସହଜ ତାହାର ରକ୍ଷା କରିବା ପ୍ରକୃତରେ ଠିକ୍ କଥା । ମାତ୍ର ଏହାଠାରୁ ଆହୁରି ବଡ଼ ଏକ ସାହସ ରହିଛି; ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଲାଗି ଯେଉଁ ସାହସଟିକୁ ଦେଖାଯାଏ, ଏହା ହେଉଛି ସେହି ସାହସ ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁଁ ତୁମକୁ ମାଧବର କଥା କହୁଛି । କବି ଭବଭୂତିଙ୍କ ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନରେ ସେହି କଥାଟି ଅଛି ।

ମାଧବ କୌଣସି ଏକ ମନ୍ଦିରରେ ଆଶୁ ମାଡ଼ି ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଥିବା ସମୟରେ କାହାର ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶୁଣିବାକୁ ପାଇଲା ।

ଭିତରକୁ ପ୍ରବେଶ କରିବାର ଗୋଟିଏ ପଥ ପାଇ ତାହାଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ସେ ଦେଖା ଗୁମୁଣ୍ଡାଙ୍କର ଆସ୍ଥାନଘର ଭିତରକୁ ଅନାଇ ଦେଖିଲା ।

ଏହି ଭୟଙ୍କର ଦେଖାକୁ ଚାହିଁ କରିବା ପାଇଁ ଜଣେ ଝିଅକୁ ସେମାନେ ବଳି ଦେବାକୁ ଯାଉଥିଲେ । ଝିଅଟିର ନାଆଁ ମାଳତୀ । ମାଳତୀ ଘରେ ଶୋଇଥିବା ସମୟରେ ତାକୁ ସେଠାରୁ ଉଠାଇ ଅଣା ହୋଇଥିଲା । ଏଠି ମନ୍ଦିର ଭିତରେ ପୁରୋହିତ ଏବଂ ପୁରୋହିତାଣୀଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ ତା' ପାଖରେ ଆଉ କେହି ନଥିଲେ । ପୁରୋହିତ ତାକୁ ହାଣିବା ପାଇଁ ଖଣ୍ଡା ଉଠାଇଥିବା ସମୟରେ ମାଳତୀ ସିଏ ଭଲ ପାଉଥିବା ମାଧବକୁହି ଫୁରଣ କରୁଥିଲା :

ହେ ମାଧବ ! ହେ ମୋ'ର ହୃଦୟବଲ୍ଲଭ,

ମରଯିବା ପରେ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ଯେପରି ତୁମର ସ୍ମୃତି ଭିତରେ ବଞ୍ଚିରହେ ।

ସେମ ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ ସ୍ଥାୟୀ ଏବଂ ମଧୁର ସ୍ମୃତି ଦ୍ଵାରା
ଶୁଣୁଛା କରବାରେ ଲାଗିଥାଏ,
ସେମାନେ କେବେ ହେଲେ ମରନ୍ତି ନାହିଁ ।

ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ଚିନ୍ତାର କର ମାଧବ ସାହସର ସହୃଦ ବଳ ପଡ଼ୁଥିବା
ସେହି ପ୍ରକୋଷ୍ଠଟି ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରବେଶ ନଲ ଏବଂ ସୁରକ୍ଷିତ ସହୃଦ ଶ୍ଵାସ ସଂଗ୍ରାମରେ
ଲିପ୍ତ ହୋଇଗଲା । ମାଳତୀର ଜୀବନ ରକ୍ଷା ହେଲା ।

ମାଧବ କାହା ପାଇଁ ଏଡ଼େ ସାହସ ଦେଖାଇଲା ? ସିଏ କ'ଣ ନିଜ ପାଇଁ
ଏହି ସଂଘର୍ଷଟି କଲା ? ହଁ, — ମାତ୍ର ସେହି ଗୋଟିଏ କଥାକୁ ହିଁ ତା'ର ସାହସର
କାରଣ ବୋଲି କହାଯିବ ନାହିଁ । ସିଏ ଆଉ ଜଣକ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ସେହି ଯୁଦ୍ଧ
ଲଢ଼ୁଥିଲା । ସିଏ ସର୍ବପ୍ରଥମେ ଏକ ଆତ୍ମନାଦ ଶୁଣିଥିଲା ଏବଂ ତାହାହିଁ ତା'ର ଗୁପ୍ତ
ଭିତରେ ଥିବା ସାହସୀ ଦୃଢ଼ସ୍ଵର୍ଗକୁ ସ୍ପର୍ଶ କରି ପାରୁଥିଲା ।

*

ରୂମେମାନେ ନିଜେ କିପରି ଚିନ୍ତା କଲେ ମଧ୍ୟ ଏହିପରି କେତେକେତେ
କାର୍ଯ୍ୟ ଦେଖିଥିବାର ସୁରକ୍ଷା ଜଣିପାରିବ । କେଉଁଠି ଏକ ଆତ୍ମନାଦ ଶୁଣି ଆତ୍ମଜଣେ
ମଣିଷ ଆସି ଜଣେ ପୁରୁଷ, ସ୍ତ୍ରୀ ଅଥବା ଜଣେ ପିଲାକୁ ସାହାଯ୍ୟ କଲେ, ରୂମେ
ସେହିକଥା ନିଶ୍ଚୟ ଦେଖିଥିବ ।

ସାହସର ଏହିପରି ଆଉ କେତେ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ବିଷୟରେ ରୂମେମାନେ ଖବର
କାଗଜରେ ବା ଇତିହାସ ବହିରେ ନିଶ୍ଚୟ ପଢ଼ିଥିବ । ନିଆଁ ଲାଗିଲମାନେ କପର
ଜଳନ୍ତା ନିଆଁ ଭିତରୁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଉଦ୍ଧାର କରି ନେଇ ଆସନ୍ତି, ରୂମେମାନେ ସେ
ବିଷୟରେ ଶୁଣିଥିବ । ଖଣି ଭିତରେ ପାଣି ପଶିଗଲେ, ନିଆଁ ଲାଗିଲେ କଂବା
ବିସାକ୍ତ ଗ୍ୟାସ୍ ଭର୍ତ୍ତି ହୋଇଗଲେ ଖଣିଶ୍ରମିକମାନେ କପର ଡବା ବନ୍ଦ ହୋଇ
ପଡ଼ିଥିବା ଆପଣାର ସଙ୍ଗୀମାନଙ୍କୁ ଉଦ୍ଧାର କରିବା ସକାଶେ ମାଟିର କେତେ ତଳକୁ
ଯାଆନ୍ତି, ସେ ବିଷୟରେ ବି ରୂମେମାନେ ଶୁଣିଥିବ । ଭୂମିକମ୍ପ ଦ୍ଵାରା ବନ୍ଦ ହୋଇ
ରହିଥିବା ଘର ଭିତରକୁ ଯେଉଁମାନେ ସାହସ କରି ପଶିଯାଆନ୍ତି, ଏବଂ କାହାକୁ ଉଦ୍ଧାର
ଥଳା ହୋଇ ପଡ଼ିବାର ପୂର୍ଣ୍ଣ ଆଶଙ୍କା ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଯେଉଁମାନେ ଅସହାୟ
ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଉଦ୍ଧାର କରି ଆଣନ୍ତି, ରୂମେମାନେ ସେମାନଙ୍କ କଥା ନିଶ୍ଚୟ
ଶୁଣିଥିବ । ଏହି ସାହାଯ୍ୟ ପାଇ ନଥିଲେ ସେହି ଲୋକମାନେ ନିଶ୍ଚୟ ଧ୍ଵଂସସ୍ତୃପ୍ତ
ଭିତରେ କୁଆଡ଼େ ଯୋଡ଼ି ହୋଇ ମରି ଯାନ୍ତେ । ଏବଂ, ଆପଣାର ସହୃଦ ଏବଂ

ଦେଶ ଲାଗି ଯେଉଁ ନାଗରିକମାନେ ଶହର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୁଅନ୍ତି, ସ୍ତ୍ରୀ ଓ ଚୂଷା ସହ୍ୟ କରନ୍ତି ଅଥବା ମୃତ୍ୟୁ ମୁଖରେ ପଡ଼ନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ କଥା ବି ରୂମେମାନେ ଶୁଣିଥିବ ।

ତେଣୁ ନିଜକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାର ସାହସ ଓ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାର ସାହସ ଚିତ୍ତସ୍ତରେ ଆମେ ଏକ ପରିଚୟ ପାଇଲୁ ।

*

ଆଜି ମୁଁ ରୂମମାନଙ୍କୁ ବାର ବିଭାଗରେ କଥା କହିବି । ସେ ସାହସର ସହୃଦ ଯେଉଁ ବିପଦର ସମ୍ମୁଖକୁ ଯାଇଥିଲେ, ତାହା ମୃତ୍ୟୁର ବିପଦଠାରୁ ମଧ୍ୟ ଆହୁରି ବଡ଼ । ଯିଏ ଜଣେ ରାଜାର କୋପର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇଥିଲେ ଏବଂ ଯେଉଁଥିପାଇଁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ବି ଖୋଲି ନଥାନ୍ତା, ସେ ତାଙ୍କୁ ସେହିପରି ଗୋଟିଏ ପରାମର୍ଶ ଦେଇଥିଲେ ।

ଦଶ-ଶିର ରାବଣ ଲଙ୍କାର ଅସୁର-ଅଧିପତି ଥିଲ ।

ରାବଣ ସୀତାଦେବୀଙ୍କୁ ତାଙ୍କର ସ୍ବାମୀଙ୍କ ପାଖରୁ ଚୋରି କରି ଆଣିଥିଲ ଏବଂ ତାଙ୍କୁ ରଥରେ ବସାଇ ଲଙ୍କାଦ୍ୱୀପରେ ଥିବା ଆପଣାର ନଅରକୁ ନେଇ ଆସିଥିଲ ।

ପ୍ରାୟାତରେ କେତେ ଐଶ୍ବର୍ଯ୍ୟ ଭରି ହୋଇ ରହିଥିଲା ଓ ଉଦ୍ୟାନର ଦୃଶ୍ୟ ବି ଭାରି ଆନନ୍ଦଦାୟକ ଥିଲା । ରାଜକୁମାରୀ ସୀତାଙ୍କୁ ରାବଣ ସେହି ଉଦ୍ୟାନ ଭିତରେ ନେଇ ବନ୍ଦ କରି ରଖିଲା । ମାତ୍ର ଦୁଃଶିଖା ସୀତା ପ୍ରତ୍ୟହ ଅଗ୍ନି ବିସର୍ଜନ ହେଉଥିଲେ, ପ୍ରଭୁ ରାମଙ୍କ ସହୃଦ ତାଙ୍କର ଆଖିରେ ସାକ୍ଷାତ୍ ହେବ କି ନାହିଁ, ସୀତା ସେକଥା ମଧ୍ୟ ଜାଣି ନଥିଲେ ।

ସୀତାଦେବୀ କେଉଁଠାରେ ଯେ ବନ୍ଦ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି, ବାନରପତି ହନୁମାନଠାରୁ ଗୌରବଶାଳୀ ରାମ ତାହାର ସମ୍ବାଦ ପାଇଥିଲେ । ନିଜର ଗୁଣାକର ଭାଇ ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କ ସହୃଦ ସାଙ୍ଗରେ ଏକ ବିରାଟ ସୈନ୍ୟବାହନ ଧରି ସେ ସୀତାଙ୍କର ଉଦ୍ଧାର ଲାଗି ବାହାରିଲେ ।

ରାମଙ୍କର ଆଗମନର ମମ୍ବାଦ ପାଇ ଅସୁର ରାବଣ ଭୟରେ କମିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ତାକୁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କଠାରୁ ଦୁଇପ୍ରକାରର ପରାମର୍ଶ ମିଳିଲା । କେତେକେତେ ସଭାସଦ ତା'ର ସିଂହାସନର ଶୁଭପାଖକୁ ବେଢ଼ି ଆସି ଚାଲିଲେ :

“କିନ୍ତୁ ଚିନ୍ତା ନାହିଁ ମଣିଷ ! ଆପଣ କୌଣସି ଭୟ କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ରାମ ଏବଂ ତାଙ୍କର ପକ୍ଷରେ ଲଢ଼ିବାକୁ ଆସିଥିବା ହନୁମାନଙ୍କୁ ସହୃଦ ଯୁଦ୍ଧ କରିବାକୁ ଆପଣଙ୍କର ଆଦୌ କୌଣସି କଷ୍ଟ ହେବ ନାହିଁ ।”

ଏହିସବୁ ପରାମର୍ଶଦାତା କୋଳାହଳ ଶେଷ କରି ରାଜାଙ୍କ ପାଖରୁ ଚାଲିଯିବା ପରେ ରାବଣର ଭାଇ ବିଶ୍ଵସ୍ଵଶ ଆସି ପ୍ରବେଶ କଲେ । ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟାତ୍ମକ ବସି ରାବଣର ପାଦଧୂଳି ଗ୍ରହଣ କଲେ । ତା'ପରେ ସେଠାରୁ ଉଠି ସିଂହାସନର ଡାହାଣ ପାଖରେ ଯାଇ ବସିଲେ ।

କହିଲେ, “ଭାଇ, ଯଦି ଆପଣ ସୁଖରେ ଜୀବନଯାପନ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଥାନ୍ତି ଏବଂ ଏହି ସୁନ୍ଦର ଲଙ୍କାଦ୍ଵୀପର ସିଂହାସନର ବି ଅଧିକାରୀ ହୋଇ ରହିବାକୁ ଚାହୁଁଥାନ୍ତି, ତେବେ ଆପଣ ସୁନ୍ଦର ସୀତାଙ୍କୁ ଫେରାଇ ଦିଅନ୍ତୁ । କାରଣ ସୀତା ହେଉଛନ୍ତି ଆଉ ଜଣକର ପତ୍ନୀ । ରାମଙ୍କ ପାଖକୁ ଯାଇ ଆପଣ କ୍ଷମାଭିକ୍ଷା କରନ୍ତୁ, ଏବଂ ସିଏ କଦାପି ରୁମ ପ୍ରତି ପରାମର୍ଶ ଦେବେ ନାହିଁ । ଆପଣ ଆଉ ମୋଟେ ଏପରି ଭୟଙ୍କର ହୁଅନ୍ତୁ ନାହିଁ ଓ ନିବୋଧଙ୍କ ପରି କାର୍ଯ୍ୟ ବି କରନ୍ତୁ ନାହିଁ !”

ଆଉ ଜଣେ ବିଜି ବ୍ୟକ୍ତି ମାଲବାନ ସେହି କଥାକୁ ଶୁଣି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଚୁଷ୍ଟ ହୋଇଥିଲେ ଏବଂ ଅସୁରରାଜକୁ ବଡ଼ ପାଟିକରି କହିଲେ :

“ହେ ରାଜା, ତୁମେ ତୁମ ସାନଭାଇର କଥା ମାନ, କାରଣ ସିଏ ସତ କଥାହିଁ କହୁଛନ୍ତି ।”

ରାଜା ରାବଣ ଭିତର ଦେଲ, “ତୁମ ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ ମନ ଭିତରେ ନିଶ୍ଚୟ ଏକ ମନ୍ତ୍ର ଅଭିପ୍ରାୟ ରହିଛି, କାରଣ ତୁମେମାନେ ମୋ' ଶତ୍ରୁର ପକ୍ଷ ଗ୍ରହଣ କରି କଥା କହୁଛ ।”

ଏକଥା କହିବା ପରେ ତା'ର ଦଶଟିଯାକ ମୁଣ୍ଡ ପ୍ରବଳ କୋପରେ ଏପରି ପ୍ରବଳ ହୋଇ ଜଳିବାକୁ ଲାଗିଲା ଯେ ମାଲବାନ ଭୟରେ ସେହି ଘରଭିତରୁ ନିଶ୍ଚାଳ ହୋଇ ଚାଲିଗଲେ । ମାତ୍ର ଆପଣାର ଅନ୍ତର୍ଗତ ସାହସ ବଳରେ ବିଶ୍ଵସ୍ଵଶ ସେଇଠି ଠିଆ ହୋଇ ରହିଲେ ।

ସିଏ ସୁନ୍ଦର କହିଲେ, “ମହାରାଜା, ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତିର ହୃଦୟରେ ଭୟମ ବୃଦ୍ଧି ରହିଛି, ନିବୋଧତା ବି ରହିଛି । ଯେପରିକି ଭୟମ ବୃଦ୍ଧି ତାକୁ ପରିଚାଳନା କରୁଥିବ, ସେପରିକି ତା' ଜୀବନରେ ଆଦୌ କୌଣସି ବ୍ୟାଘାତ ଆସିବ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ନିବୋଧତାର କବଳରେ ଆସି ପଡ଼ିବା ମାତ୍ରକେହି ସବୁକିଛି ବିଚିତ୍ରପିବ । ଭାଇ, ମୁଁ ଭାବୁଛି ଆପଣ ନିଜ ଭିତରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ସେହି ନିବୋଧତାକୁହିଁ ପ୍ରଶ୍ନସ୍ଵ ଦେଉଛନ୍ତି । କାରଣ, ଆପଣ ଏବେ ଆପଣଙ୍କୁ ଖରାପ ଉପଦେଶ ଦେଉଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କର କଥାକୁ ଶୁଣୁଛନ୍ତି । ସେମାନେ ଆପଣଙ୍କର ପ୍ରକୃତ ବନ୍ଧୁ ମୋଟେ ନୁହନ୍ତି ।”

ଏତକ ବହୁ ବିଶ୍ୱସଣ ନାହିଁ ବରଂ ଗୋଟିଏ ଚରଣ ଶୁଣି କଲେ ।
 ରାବଣ ତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞତା ଗର୍ଜନ କରି କହବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ, “ସାପିଷ୍ଠ, ତୁ ବି
 ମୋ’ର ସେହୁପରି ଗୋଟିଏ ଶତ୍ରୁ । ମୋତେ ତୁ ଆଉ ଏସବୁ ନିବୋଧ କଥା
 ଆଦୌ ଶୁଣା ନା ! ଏକଥା ଯାଇ ତୁ ସିନା ସେହୁ ଅରଣ୍ୟରୁ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ଦୁହିତ୍ର
 କହିବୁ, କିନ୍ତୁ ସକଳ ଶତ୍ରୁଙ୍କ ସହିତ ଯୁଦ୍ଧ କରି ବିଜୟ ଲାଭ କରିଥିବା ମୋ’ ପରି
 ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ସେପରି କଥା ମୋତେ କହିବୁ ନାହିଁ ।”

ଏହୁପରି ଚିତ୍କାର କରି ରାବଣ ବିଶ୍ୱସଣଙ୍କ ଉପରେ ପଦାଘାତ କଲେ ।

ତେଣୁ ବିଶ୍ୱସଣ ବିପତ୍ତି ମନରେ ସେଠାରୁ ଉଠି ନଅରୁ ବାହାରକୁ ଚାଲି
 ଆସିଲେ ।

କୌଣସି ଭୟ ନକରି ସେ ମନ ଖୋଲି ରାବଣ ପାଖରେ କଥା
 କହିଥିଲେ । ମାତ୍ର ଦଶ-ଶିର ତାଙ୍କ କଥାକୁ କାନକୁ ନନେବାରୁ ବିଶ୍ୱସଣ ବାଧ
 ହୋଇ ଲଜ୍ଜା ତ୍ୟାଗ କଲେ ।

ବିଶ୍ୱସଣ ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଶାଶ୍ୱତିକ ସାହସ ଦେଖାଇଥିଲେ, କାରଣ
 ଭାରତୀୟ ମାତ୍ର ଶାସକଙ୍କୁ ସେ ଆଦୌ ଭୟ କରି ନଥିଲେ । ମାତ୍ର, ଏହି
 କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷେତ୍ରରେ ଏକ ମାନସିକ ସାହସ ମଧ୍ୟ ନିହିତ ହୋଇ ରହିଥିଲା, କାରଣ, ତାହାର
 ପରି ସମାନ ଭାବରେ ବଳବାନ୍ ଅନ୍ୟ ସଭାସଭାମାନେ ଯେଉଁ ଶତ୍ରୁଗୁଡ଼ିକୁ ଗୁଣ୍ଡରୁ
 ବାହାର କରିବାକୁ କଦାପି ସାହସ କରି ନଥାନ୍ତେ, ସେଗୁଡ଼ିକୁ କହିବା ଲାଗି ସେ
 ଆଦୌ କୌଣସି କ୍ଷୁଦ୍ର ପ୍ରକାଶ କରି ନଥିଲେ । ମାନସିକ ପ୍ରଭର ଏହି ସାହସକୁ
 ନୈତିକ ସାହସ କୁହାଯାଏ ।

ଭସ୍ମାବଳର ନେତା ମୋକେଶଙ୍କର ମଧ୍ୟ ଠିକ୍ ଏହୁପରି ସାହସ ଥିଲା ।
 ମୋକେଶ ମିଶ୍ରର ପାଂଶ୍ୱର୍ଥୀଙ୍କଠାରୁ ଉତ୍ସାହିତ ଭାବେ ନାତିର ମୁକ୍ତି ଦାବି
 କରିଥିଲେ ।

ପୌରାଣିକ ମହାବୀରଙ୍କର ମଧ୍ୟ ଠିକ୍ ଏହୁପରି ସାହସ ରହିଥିଲା । ମହାବୀର
 ଆରବମାନଙ୍କ ଉତ୍ତରେ ଆପଣାର ଧର୍ମ ପ୍ରଭୁର କରୁଥିଲେ । ସେମାନେ ତାଙ୍କୁ
 ଜୀବନରୁ ମାର ଦେବା ଲାଗି ଭୟ ଦେଖାଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସିଏ ତଥାପି ନିଜର ମୁହ
 ବନ୍ଦ କରି ନଥିଲେ ।

ତଥାଗତ ସିଦ୍ଧାର୍ଥଙ୍କଠାରେ ମଧ୍ୟ ଠିକ୍ ଏହୁପରି ସାହସ ରହିଥିଲା ।
 ସିଦ୍ଧାର୍ଥ ଭାରତର ଅଧିବାସୀମାନଙ୍କୁ ଏକ ନୂତନ ଏବଂ ଉଦାର ମାର୍ଗ ପ୍ରଦର୍ଶନ

କରିଥିଲେ, ଏବଂ, ବୋଧହୁଏ ତଳେ ଯେଉଁ ଅନିଷ୍ଟକାରୀ ପ୍ରେତମାନେ ତାଙ୍କୁ ଆକ୍ରମଣ କରିବାକୁ ଆସିଥିଲେ, ସେମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ସେ ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଘାତ ହୋଇ ନଥିଲେ ।

ସ୍ତ୍ରୀଶୁଣ୍ଢାଙ୍କ ଠାରେ ମଧ୍ୟ ଠିକ୍ ଏହିପରି ଏକ ସାହସ ଥିଲା; “ତୁମେମାନେ ପରସ୍ପରକୁ ଭଲ ପାଅ”, —ଲେକମାନଙ୍କୁ ସେ ଏହି କଥା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରୁଥିଲେ । ତାଙ୍କୁ ଧର୍ମପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାରୁ ଶାନ୍ତ ରହିବାକୁ କହି ଜେରୁଜେଲମର ଯେଉଁ ବିଚାରପତିମାନେ ତାଙ୍କ ଉପରେ ନିଷେଧାଜ୍ଞା ଜାରି କରିଥିଲେ ଓ ଯେଉଁ ସେମାନମାନେ ତାଙ୍କୁ ଫୁଲଗିଲ କଲେ, ସେମାନଙ୍କୁ ସେ ମୋଟେ ଭୟ କରି ନଥିଲେ ।

ଏହିପରି ଭାବରେ ଆମେ ତିନି ପ୍ରକାରର ଓ ତିନି ବିଭିନ୍ନ ମାତ୍ରାର ସାହସର ପରିଚୟ ପାଇଲୁ ।

ପ୍ରଥମଟି ହେଉଛି, ନିଜ ପାଇଁ ଶାରୀରିକ ସାହସ ଦେଖାଇବା ।

ଦ୍ଵିତୀୟଟି ହେଉଛି, ବିପଦରେ ପଡ଼ିଥିବା ଆପଣାର ଆତ୍ମୀୟ ସ୍ଵଳ୍ପନ, ବନ୍ଧୁ ଓ ପଡ଼ୋଶୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଓ ବିପନ୍ନ ଜନ୍ମଭୂମି ପାଇଁ ସାହସ ଦେଖାଇବା ।

ଏବଂ ସର୍ବଶେଷରେ, ସେହି ନୈତିକ ସାହସଟିକୁ ମଧ୍ୟ ଦେଖାଇ ପାରିବା, ଯାହାକି ଅନ୍ୟାୟୀ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ପ୍ରତିବାଦ କରି ଠିଆ ହେବା ଲାଗି ସମର୍ଥ କରାଏ, ସେମାନେ ଯେତେ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେଥିଲାଗି ସମର୍ଥ କରାଏ, ସେମାନଙ୍କ ଆଗରେ ଉଦ୍ଧତ ଏବଂ ସତ୍ୟ କଥାଟିକୁ ଆସି କହିବା ଲାଗି ସମର୍ଥ କରାଏ ।

ତାଙ୍କର ପଦ୍ମଚରଣ ଉପରେ ଆକ୍ରମଣ କରିଥିବା କେତେକ ଆକ୍ରମଣକାରୀଙ୍କୁ ଘଉଡ଼ାଇ ଦେବା ପାଇଁ ଆଲମୋଡ଼ାର ରାଜା କେତେକ ଲେକକୁ ନେଇ ଗୋଟିଏ ନୂତନ ବାହନ ଗଠନ କଲେ ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ହାତରେ ଗୋଟିଏ ଖଣ୍ଡା ଧରି ଦେଇ ସେମାନଙ୍କୁ “ଅଗ୍ରସର ହୁଅ !” ବୋଲି ଆଦେଶ ଦେଲେ ।

ଲେକମାନେ ଉତ୍ତରାଘାତ ସ୍ଵରୂପର ସହଜ ଆପଣାର ତରକାଗୁଡ଼ିକୁ କୋପସ୍ତୁତ କଲେ ଏବଂ ଉକ୍ତ ସ୍ଵରରେ ଚିତ୍କାର କରି ସେଗୁଡ଼ିକୁ ହଲାଇବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ରାଜା ପଚାରିଲେ, “ଏସବୁ କ’ଣ କରୁଛ ।”

ସେମାନେ ନିରୁତ୍ତର ଦେଇ କହିଲେ, “ମଣିମା, ଶତ୍ରୁ ଯେପରି ହଠାତ୍ ଆସି ଆମ ଉପରେ ଆକ୍ରମଣ କରି ନପାରିବ, ଆମେ ସେଥିଲାଗି ନିଜକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ରଖୁ ।”

ସେଇଠୁ ଶୁଭା କହିଲେ, “ରୁମେମାନେ ମୋର ଆଦୌ କୌଣସି କାମରେ ଲାଗିବ ନାହିଁ । ରୁମେମାନେ ପ୍ରକୃତରେ ଭାରି ଶାନ୍ତ ଓ ଭାରି ସହଜରେ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହୋଇ ପଡ଼ୁଛ । ରୁମେମାନେ ସମସ୍ତେ ଘରକୁ ଯାଅ !”

ରୁମେମାନେ ବେଶ୍ ଲକ୍ଷ୍ୟକର ଦେଖି ପାରିବ ଯେ ଏହିସବୁ ଚକ୍ରାର ଓ ତରବାର ହଲ୍‌ଲବା ଶୁଭାଙ୍କ ଉପରେ କୌଣସି ପ୍ରଭାବ ପକାଇ ନଥିଲା । କାରଣ, ଯେଉଁଠାରେ ପ୍ରକୃତ ସାହସ ରହୁଥାଏ, ସେଠାରେ କେହି କୌଣସି କୋଳାହଳ କିଂବା ଅସ୍ତ୍ର ଝଟେଣ କରନ୍ତି ନାହିଁ ।

*

ଅନ୍ୟପକ୍ଷରେ, ଲୋକମାନେ କପର ଶାନ୍ତ ଭାବରେ ବ୍ୟବହାର କରିପାରନ୍ତି ଓ ତଥାପି କେତେ ସାହସର ସହଜ ସମୁଦ୍ର ଭିତରେ ଏକ ଘୋର ବିପଦର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇ ପାରନ୍ତି, ଏହି ଅନ୍ୟ କାହାଣୀଟିରେ ରୁମେ ତାହାର ପରିଚୟ ପାଇବ ।

୧୯୧୦ ମସିହା ମାର୍ଚ୍ଚମାସ ଶେଷ ଆଡ଼କୁ ସ୍ୱିଟ୍‌ଲଣ୍ଡର ଗୋଟିଏ ଜାହାଜ ଯାତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ନେଇ ଅଷ୍ଟ୍ରେଲିଆରୁ ଉତ୍ତମାଶା ଅନୁଗ୍ରାସ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଯାଉଥିଲା । ଆକାଶରେ ମେଘର କୌଣସି ଚିହ୍ନ ବି ନଥିଲା, ସମୁଦ୍ର ସ୍ଥିର ଥିଲା ଓ ମାଲ ଦିଶୁଥିଲା ।

ହଠାତ୍, ଅଷ୍ଟ୍ରେଲିଆର ପଶ୍ଚିମ ଉପକୂଳରେ ଛଅମାଇଲ ଦୂରରେ ଥିବା ଗୋଟିଏ ପାହାଡ଼ ଦେହରେ ଯାଇ ଜାହାଜଟିର ଧକ୍କା ବାଜିଲା ।

ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଜାହାଜର ସବୁଯାକ କର୍ମୀଗୁଣ ତତ୍ପର ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ, ସେମାନେ ସମସ୍ତେ କାମକୁ ଧାଇଁଗଲେ ଓ ହୁଇସିଲ୍‌ମାନ ବାଜି ଉଠିଲା । ମାତ୍ର କୌଣସି ଆତଙ୍କ ଅଥବା ବର୍ଣ୍ଣମାଳା ହେଉ ଯେ ଏସବୁ ଗୋଳମାଳ ହେଉଥିଲା, ସେକଥା ଆଦୌ ନୁହେଁ ।

ଏକ ଆଦେଶ ଶୁଣାଗଲା, “ଲୋକମାନଙ୍କୁ ତଙ୍ଗାଗୁଡ଼ିକ ଭିତରେ-ନେଇ ବସାଅ !”

ଯାତ୍ରୀମାନେ ଜୀବନରକ୍ଷା ବେଲ୍‌ଟମାନ ପରିଧାନ କଲେ ।

ଜଣେ ଅନ୍ଧ ବ୍ୟକ୍ତି ତାଙ୍କର ଭୃତ୍ୟଟି ସାଙ୍ଗରେ ତେକ୍‌ବାଟେ ଗଲେ । ସମସ୍ତେ ତାଙ୍କୁ ବାଟ ଗୁଡ଼ିଦେଲେ । ତାଙ୍କର ତ ଆଖି ବି ନଥିଲା, ତେଣୁ ସମସ୍ତେ ସବାଆଗ ତାଙ୍କର ଜୀବନ ରକ୍ଷା ହେଉ ବୋଲି ଇଚ୍ଛା କରୁଥିଲେ ।

କିନ୍ତୁ ସମୟ ପରେ ଜାହାଜଟିରୁ ସବୁଯାତ୍ରୀ ବାହାରି ଯାଇଥିଲେ ଓ ତା’ ପରେ ତାହା ବୁଡ଼ି ଯାଇଥିଲା ।

ଜୀବନରକ୍ଷାକାରୀ ଗୋଟିଏ ନୌକା ଉପରେ ଜଣେ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକ ଗୀତଟିଏ ଗାଇବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ । ତରଙ୍ଗର ପ୍ରବଳ ଶବ୍ଦଘାତରେ ସେହି ଗୀତଟି ପ୍ରାୟ ଶୁଣାଯାଉ ନଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତଥାପି ଆହୁଲ୍ୟ ମାରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଗୀତଟିର ସ୍ବରଟିକୁ ଶୀଘ୍ର ଭାବରେ ବେଶ୍ ଶୁଣି ପାରୁଥିଲେ ଏବଂ ସେଥିରୁ ନିଜର ବାହୁଗୁଡ଼ିକ ଲାଗି ବଳ ପାଉଥିଲେ :

ନାବକମାନେ, ଏଥର କୂଳଆଡ଼କୁ ଚାଲ, ଏଥର କୂଳଆଡ଼କୁ ଚାଲ !

ଭଙ୍ଗା ଜାହାଜର ଏହି ଯାତ୍ରୀମାନେ ଶେଷକୁ କୂଳରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଲେ ଏବଂ ସହୃଦୟ କେତେକ ଧୀବରଙ୍କର ଅତିଥି ହେଲେ ।

ଜଣେ ହେଲେ ଯାତ୍ରୀଙ୍କର ପ୍ରାଣ ଯାଇ ନଥିଲା । ଆପଣାର ସ୍ଥିର ସାହସ ଦ୍ବାରା ଏହିପରି ଭାବରେ ଚାରିପଟେ ପରୁଷ ଜଣ ବ୍ୟକ୍ତି ଆପଣାର ଜୀବନରକ୍ଷା କରିଥିଲେ ।

କୌଣସି ପ୍ରକାର ଆତ୍ମସ୍ବର ଅଥବା ସାଜସଜ୍ଜା ନଦେଖାଇ ଏହି ଯେଉଁ ସ୍ଥିର ସାହସିକତାର ଗୁଣଟି ଅନେକ ଆବଶ୍ୟକ ଏବଂ ଉଦାର କାର୍ଯ୍ୟର ସାଧନ କରିଥାଏ, ବର୍ତ୍ତମାନ ରୂପମାନଙ୍କୁ ମୁଁ ସେହି ବିଷୟରେ ଆହୁରି କେତେକ କଥା କହିବି ।

ପାଞ୍ଚଶହ ଘରଥିବା ଗୋଟିଏ ଭାରତୀୟ ଗାଁର ପାଖଦେଇ ଗୋଟିଏ ଗଭୀର ନଈ ବହି ଯାଉଥିଲା ।

ଏହି ଗାଆଁର ଲୋକମାନେ ସେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସିଦ୍ଧାର୍ଥଙ୍କର ଉପଦେଶ ବିଷୟରେ କିଛି ଶୁଣିବାକୁ ପାଇ ନଥିଲେ । ତେଣୁ ଥରେ ତଥାଗତ ସେହି ଗାଆଁକୁ ଯାଇ ସେମାନଙ୍କୁ ସଚର୍ଚ୍ଚା ବିଷୟରେ କିଛି ପ୍ରବଚନ ଦେବା ଲାଗି ସ୍ଥିର କଲେ ।

ସିଏ ସେହି ଗାଆଁକୁ ଯାଇ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ଗଛ ମୂଳରେ ବସିଲେ । ଗଛର ଶାଖାଗୁଡ଼ିକ ନଈ ଆଡ଼କୁ ଲମ୍ବି ରହିଥାଏ ଏବଂ ଗ୍ରାମବାସୀମାନେ ନଦୀର ଆର ପାଖରେ ଚାଲି ହୋଇଥାନ୍ତି । ତା'ପରେ ସେ କହିବାକୁ ଆରମ୍ଭକଲେ ଏବଂ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ତାଙ୍କର ପ୍ରେମ ଏବଂ ଶୁଦ୍ଧତାର ବାଣୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ କଲେ । ସତେଥବା ମନ୍ଦ୍ର ଦ୍ବାରା ପ୍ରଭାବିତ ହେଲା ପରି ତାଙ୍କର ଉଚ୍ଚାରିତ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ବହୁ ଯାଉଥିବା ନଦୀ ଜଳ ଉପରେ ଶୁଦ୍ଧିଭାସି ଏପାଖକୁ ଚାଲି ଆସୁଥିଲା । ମାତ୍ର ଲୋକମାନଙ୍କୁ ସେ ସେହିପରି କଥା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରୁଥିଲେ, ଲୋକମାନଙ୍କର ସେଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଆଦୌ ବିଶ୍ବାସ ହେଉ ନଥିଲା । ସେମାନେ ଫୁସ୍‌ଫୁସ୍ ହୋଇ ତାଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ କ'ଣସବୁ କହିବାରେ ଲାଗିଥିଲେ ।

କେବଳ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଆହୁରି ଅଧିକ ଜାଣିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥିଲା ଏବଂ ବୁଦ୍ଧଦେବଙ୍କର ଆହୁରି ପାଖକୁ ଆସିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲା ।

କିନ୍ତୁ ନଦୀ ଉପରେ କୌଣସି ପୋଲ ନଥିଲା । ସେଠାରେ ପାରି ହେବାର କୌଣସି ଡଙ୍ଗା ବି ନଥିଲା । ପୁରାତନ କାହାଣୀଟିରେ କୁହାହୋଇଛି ଯେ, ଆପଣାର ସାହସ ବଳରେ ଲୋକଟି ସେହି ନଦୀର ଗଣ୍ଡାର ଜଳ ଉପରେ ପାଦରେ ଚାଲି ଚାଲି ଆସିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲା । ଏବଂ, ଏହିପରି ଭାବରେ ସିଏ ନଦୀ ପାର ହୋଇ ବୁଦ୍ଧଙ୍କ ସମୀପକୁ ଆସିଲା, ତାଙ୍କୁ ଅଭିବାଦନ ଜଣାଇଲା ଏବଂ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆନନ୍ଦ ସହକାରେ ତାଙ୍କର ପ୍ରବଚନ ଶୁଣିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

କାହାଣୀରେ ଯେପରି କୁହା ହୋଇଛି, ସେହି ବ୍ୟକ୍ତି ପ୍ରକୃତରେ ନଦୀ ପାର ହୋଇ ଏପାଖକୁ ଆସିଥିଲା କି ? ଆମେ ସେକଥା କହି ପାରିବା ନାହିଁ । ମାତ୍ର, ସେକଥା ଯାହା ହେଉ ପଛକେ, ଧାର୍ମିକ ଆଡ଼କୁ ପରିଚାଳିତ କରି ନେଇଥିବା ପଥଟିକୁ ଚାଲିବା ଲାଗି ସିଏ ସାହସ କରି ପାରିଥିଲା । ଏବଂ ତାହାର ଉଦ୍ଦାହରଣଟିରେ ଅଭିଭୂତ ହୋଇପଡ଼ି ତା' ଗ୍ରାମ୍ୟ ଥାନା ଲୋକମାନେ ମଧ୍ୟ ତା'ପରେ ବୁଦ୍ଧଙ୍କର ଉପଦେଶଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରତି ମନୋଯୋଗ ହେବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ ଏବଂ ତତ୍ପରା ସେମାନଙ୍କର ମନ ବି ଉକ୍ତ ଉପଦେଶଗୁଡ଼ିକ ଆଡ଼କୁ ଉନ୍ମୋଚିତ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା ।

✽

ଗୋଟିଏ ପ୍ରକାରର ସାହସ ଅଛି, ଯାହା ବଳରେ ତୁମେ ନଦୀ ପାର ହୋଇ ପାରିବ । ଏବଂ ଆଉ ଗୋଟିଏ ପ୍ରକାରର ସାହସ ଅଛି, ଯାହା ବଳରେ ତୁମେ ଉଚିତ ମାର୍ଗରେ ନିଜ ଜୀବନକୁ ପରିଚାଳିତ କରିନେଇ ପାରିବ । ମାତ୍ର, ଉଚିତ ମାର୍ଗରେ ପ୍ରବେଶ କରିବାକୁ ଯେତେକ ସାହସ ଦରକାର, ସେହି ମାର୍ଗରେ ଅଟଳ ରହି ବାଟ ଚାଲି ପାରିବା ଲାଗି ତା'ଠାରୁ ଅଧିକ ସାହସ ଦରକାର ।

ଏହି ବିଷୟରେ ମୁଁ ତୁମମାନଙ୍କୁ ମାରିବୁଡ଼ା ଓ ତା'ର ଛୁଆଁଙ୍କ କଥା କହିବି :

ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନୁଷ୍ୟ ତା'ର ଯଥାଶକ୍ତି କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବ ଏବଂ ସେଇଥିରୁହିଁ ତାକୁ ସର୍ବୋତ୍ତମ ଫଳ ନିଶ୍ଚୟ ମିଳିବ ବୋଲି ତଥାଗତ ସିଦ୍ଧାର୍ଥ ଆପଣାର ଶିଷ୍ୟ-ମାନଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷା ଦେଉଥିଲେ ।

ସିଏ କହୁଥିଲେ, “ମାଆ କୁକୁଡ଼ା ଅଣ୍ଡା ଦିଏ ଓ ତା'ପରେ ଯାଇ ସେହି ଅଣ୍ଡାଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ବସି ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଉଷ୍ମାଏ । ସେ କେବେହେଲେ ବିରକ୍ତ ହୋଇ ଏପରି ଭାବେ ନାହିଁ, ‘ମୋ’ ଟିକି ଛୁଆଗୁଡ଼ିକ ସତରେ କ’ଣ ନିଜ ଅଣ୍ଡାରେ ଅଣ୍ଡାର ଖୋଲକୁ ଫଟାଇ ଦାହାରକୁ ବାହାରିବେ ?’ ସେହିପରି ତୁମେମାନେ ମଧ୍ୟ

ନିଜ ଭିତରେ ଆଦୌ କୌଣସି ଭୟ ରଖିବ ନାହିଁ : ସ୍ୱର୍ଗମୟ ପଥରେ ଯଦି ତୁମେମାନେ ଅବିଚଳ ରହୁଥିବ, ତେବେ ତୁମେମାନେ ମଧ୍ୟ ଆଲୋକ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରବେଶ କରିବ, ନବଜନ୍ମ ଲଭ କରିବ ।”

ଏବଂ, ଆମେ ଏହାକୁ ପ୍ରକୃତ ସାହସ ବୋଲି କହିବା : ଆମେ ସିଧା ଓ ସରଳ ମାର୍ଗରେ ବାଟ ଚାଲିବା, ସକଳ ଶକ୍ତି, ଅନ୍ଧାର ଓ ଦୁଃଖର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବା; ଆମର ଚାଲିବା କେବେହେଲେ ବନ୍ଦ ହେବ ନାହିଁ, ଉଦ୍ୟମ କେବେହେଲେ ବନ୍ଦ ହେବ ନାହିଁ । ବାଟରେ ଯାହାକି ଆମ ପଛରେ, ଆମେ କେବଳ ସେହି ଆଲୋକର ଅଭିମୁଖରେ ଯିବା ଅଗ୍ରସର ହୋଇ ଯାଉଥିବା ।

✱

ବହୁଦିନ ପୂର୍ବେ, ଯେତେବେଳେ ରାଜା ବ୍ରହ୍ମଦତ୍ତ ବାଗ୍‌ଶୀରେ ରାଜତ୍ୱ କରୁଥିଲେ, ସେତେବେଳେ ତାଙ୍କର ଜଣେ ଶତ୍ରୁ ଆକ୍ଷୟାଦିଏ ରାଜ୍ୟର ରାଜା ତାଙ୍କ ସହିତ ଯୁଦ୍ଧ କରିବା ସକାଶେ ଗୋଟିଏ ହାତୀକୁ ତାଲିମ ଦେଇଥିଲେ ।

ଦୁଇ ରାଜ୍ୟ ଭିତରେ ଯୁଦ୍ଧ ଘୋଷଣା ହୋଇଗଲା । ସେହି ପୁରୁଷକାୟ ହାତୀଟି ନିଜର ପ୍ରଭୁ ସେହି ରାଜାଙ୍କୁ ପିଠିରେ ବସାଇ ବାଗ୍‌ଶୀର ନଗରପ୍ରାଚୀର ପାଖରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା ।

ନଗରର ପ୍ରାଚୀର ଉପରୁ ଆଇ ଅବରୁଦ୍ଧ ନଗରର ଅଧିବାସୀମାନେ ହାତୀକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟକରି ଗରମ ପେଲ ତାଳିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ ଏବଂ ଛତିକିଣି ଦ୍ୱାରା ସଥର ବୃଷ୍ଟି କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଏହି ଭୟଙ୍କର ପଥର ବର୍ଷାକୁ ସହ୍ୟ ନପାରି ହାତୀ ପ୍ରଥମେ ପଛକୁ ହଟି ଆସିଲା ।

ମାତ୍ର, ତାକୁ ତାଲିମ ଦେଇଥିବା ମଣିଷଟି ତା’ ପାଖକୁ ଦଉଡ଼ିଯାଇ ତାକୁ ଚିତ୍କାର କରି କହିଲା :

“ବାଃରେ ହାତୀ ! ତୋ’ ପରି ବୀର ହାତୀ ବୀର ପରି ସିନା କାମ କରିବ ! ତେଣୁ ତୁ ଯାଇ ଦୁର୍ଗର ଦୁଆରଗୁଡ଼ିକୁ ଖୋଲିପକା !”

ଏହି ଉତ୍ସାହ ବାଣୀରୁ ବଳ ପାଇ ସେହି ବିଶାଳ ପ୍ରାଣୀଟି ଦୁର୍ଗର କବାଟ ଉପରେ ଯାଇ ଧକ୍କା ମାରିଲା ଓ ତାକୁ ଖଜି ତଳେ ପକାଇଦେଲା । ଏହା ସମୟରେ ରାଜା ବିଜୟୀ ହୋଇ ନଗର ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରବେଶ କଲେ ।

ଠିକ୍ ଏହିପରି ଭାବରେହିଁ ସାହସ ଯାବତ୍ତାୟ ବାଧା ଓ ଅସୁବିଧା ଉପରେ ବିଜୟପ୍ରାପ୍ତ ହୁଏ ଏବଂ ବିଜୟର ଦ୍ୱାରକୁ ଉନ୍ମୁକ୍ତ କରିଦେବ ।

✱

ଏବଂ, ମନରେ ଉତ୍ସାହ ଆଣି ଦେଉଥିବା ପଦେ କଥା କପର ମଣିଷ ଆଉ ପଶୁ ଉଭୟକୁ ସମାନ ଭାବରେ କେତେ ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରେ, ଏଠାରେ ତାହାହିଁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିବାର କଥା ।

ମୁସଲମାନମାନଙ୍କର ଏକ ସଦ୍‌ଗୁରୁ ଏକ ସାହସପୁର୍ଣ୍ଣ ହୃଦୟ ଥିବା କବି ଆରୁ ସୟଦଙ୍କର କାହାଣୀ ମଧ୍ୟଦେଇ ଆମକୁ ତାହାର ଏକ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଯୋଗାଇ ଦେଇଥାଏ ।

ଅରେ ଆରୁ ସୟଦ ଜୁର ଶ୍ରେନରେ ପାଞ୍ଚିତ ହୋଇ ପଡ଼ିଥାନ୍ତି । ଏକଥା ଶୁଣି ଦିନେ ତାଙ୍କର ବନ୍ଧୁମାନେ ତାଙ୍କର କୁଶଳ ପଚାରୁ ଆସିଲେ । ଗୃହର ଦ୍ଵାର-ଦେଶରେ ତାଙ୍କର ପୁତ୍ର ସେମାନଙ୍କୁ ଅଭ୍ୟର୍ଥନା କରି ଭିତରକୁ ନେଇଗଲା । ଶ୍ରେଣୀ ବର୍ତ୍ତମାନ ଆଗ ଅପେକ୍ଷା ଟିକିଏ ଭଲ ଅଛନ୍ତି ବୋଲି ସିଏ ଉତ୍ତର ଦେଇ ସେମାନଙ୍କୁ ଜଣାଇଲା ।

ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ଭିତରକୁ ଶ୍ରେଣୀ ଘରକୁ ଆସିଲେ ଓ ଶ୍ରେଣୀ ପାଖରେ ଆସି ବସିଲେ । ଆରୁ ସୟଦ ତାଙ୍କର ସବୁଦିନିଆ ସେହୁ ବିନୋଦପୁର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରି ପାରୁଛନ୍ତି ଦେଖି ସେମାନଙ୍କୁ ଭାରି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ବି ଲାଗିଲା । ତା' ପରେ, ସେଦିନ ଭାରି ଗରମ ହେଉଥିବାରୁ ତାଙ୍କର ନିଦ ହୋଇଗଲା । ଅନ୍ୟମାନେ ମଧ୍ୟ ସମସ୍ତେ ଶୋଇବାକୁ ଗଲେ ।

ସନ୍ଧ୍ୟା ଆଡ଼କୁ ଯାଇ ସମସ୍ତେ ନିଦରୁ ଉଠିଲେ । ଆରୁ ଜଳଖିଆ ମଗାଇ ଅତିଥମାନଙ୍କୁ ଖାଇବାକୁ ଦେଲେ, ଏବଂ ସେହୁ କୋଠରୀଟିକୁ ପୁରନ୍ତିପୁରନ୍ତି କରିବା ଲାଗି ଧୂପ ବି ଜାଳିଦେଲେ ।

ତା'ପରେ ଆରୁ ସୟଦ କିଛି ସମୟ ପାଇଁ ପ୍ରାର୍ଥନା କଲେ, ତା'ପରେ ପ୍ରାର୍ଥନାରୁ ଉଠି ସ୍ଵରଚିତ ଗୋଟିଏ ପୟାର୍ ଆବୃତ୍ତି କଲେ :

ଭୁମର ଦୁଃଖ ସକାଶେ ହାହାକାର କର ନାହିଁ,
କାରଣ ସୁଖର ଘଡ଼ି ବି ଅବଶ୍ୟ ଆସିବ ଓ
ଏହି ଯାବତାୟ ଦୁଃଖକୁ ହରଣ କରି ନେବ ।
ନିଦାଘର ଖର ଓ ଜୟ ପବନ ବହୁଥାଉ ପଛକେ,
ତଥାପି ତାହା ଶୀତଳ ଧୀର ପବନରେ
ଅବଶ୍ୟ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ହୋଇଯିବ ।

ନିଆଁ ଲାଗିଲେ ତାହା ତଥାପି ନିରାଶ ପାରିବ ଓ
ବାକ୍ୟ ଆଉ ସିନ୍ଦୂରଗୁଡ଼ିକର ଆଦୌ କୌଣସି କ୍ଷତି ହେବ ନାହିଁ ।
ଦୁଃଖ ଆସିବ, ମାତ୍ର ଲୁଲି ବି ଯିବ ।

ତେଣୁ ସନ୍ତାପ ପଡ଼ିଥିବା ବେଳେ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଅବଲମ୍ବନ କର,
 କାରଣ ଏହି ପରମ କାଳ
 କେତେ ନା କେତେ ଅସମ୍ଭବ ସାଧନ କରିପାରେ ।
 ଏବଂ ଖୋଦାଙ୍କର ପରମ ଶାନ୍ତି ମଧ୍ୟରୁ ସେ
 ଅଜୟ ଅଶୀର୍ବାଦ ପ୍ରାପ୍ତ ହେବ,
 ଭୂମର ସେହି ଆଶା କଦାପି ନିର୍ବାପିତ ହୋଇ ନଯାଉ ।

ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ଭାରି ଦୁଃଖ ମନରେ ଘରକୁ ଫେରିଗଲେ, ଆଶା
 ବିପ୍ଳବରେ ତାଙ୍କର ଏହି ଚମତ୍କାର କବିତାଟି ସେମାନଙ୍କୁ ଅନେକ ବଳ ଆଣି
 ଦେଇଥିଲା । ଏହିପରି ଭାବରେ ଜଣେ ପୀଡ଼ିତ ବ୍ୟକ୍ତି ଉତ୍ତମ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟରେ ଥିବା
 ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରିଲା ।

ତ୍ରିଏ ନିଜେ ସାହସୀ, ସ୍ତ୍ରୀଏ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ସାହସ ଦେଇ ପାରିବ;
 ଗୋଟିଏ ମହମବଢ଼ର ଆଲୋକ ଅନ୍ୟ ମହମବଢ଼ଗୁଡ଼ିକୁ ଯେପରି ଜଳାଇ ଦିଏ,
 ଠିକ୍ ସେହିପରି ।

ଯେଉଁ ସାହସୀ ପୁଅ ଓ ହିଅମାନେ ଏହି ଗଳ୍ପଟିକୁ ପାଠ କରିବେ,
 ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ସାହସ ଓ ଉତ୍ସାହ ଦେଇ ଶିଖିବେ, ନିଜେ ବି ସାହସୀ
 ହେବେ ।

ପ୍ରୟୁକ୍ତତା

କୌଣସି ବର୍ଷା ପ୍ରଧାନ ଦେଶର ଏକ ବଡ଼ ସହରରେ ଦିନକର ଉପର-ବେଳା ମୁଁ ପିଲାଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ବୋଲେଇ ହୋଇଥିବା ସାତ ଆଠୋଟି ଗାଡ଼ି ଦେଖିବାକୁ ପାଇଥିଲି । ସେହିଦିନ ସକାଳେ ସେମାନଙ୍କୁ ମୁକ୍ତ ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳକୁ ନିଆ ଯାଇଥିଲା, ସେମାନେ ସେଠାରେ ଖୋଲା ପଡ଼ିଆମାନଙ୍କରେ ଖେଳିଆନ୍ତେ । ମାତ୍ର ପାଗ ଘର ଖସିପ ଘେବାକୁ ସେମାନଙ୍କୁ ସେହି ବର୍ଷାରେହିଁ ଶୀଘ୍ର ଘରକୁ ଫେରି ଆସିବାକୁ ପଡ଼ିଲା ।

ତଥାପି ସେମାନେ କେତେ ଖୁସି ହୋଇ ଗୀତ ଗାଉଥାନ୍ତି, ହସୁଥାନ୍ତି ଏବଂ ରାସ୍ତାରେ ଚାଲି ଯାଉଥିବା ବାଟୋଇମାନଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଆନନ୍ଦରେ ହାତ ହଲାଇବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି ।

ଏହି ଜୀବ ପାଖଟାରେ ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ଆପଣାର ପ୍ରୟୁକ୍ତତାକୁ ଅଦୌ ନଷ୍ଟ କରିଦେଇ ନଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଯଦି ଜଣେ କାହାରି ବା ମନ ହୁଏତ ଉଦାସ ହୋଇ ଯାଇଥିବ, ତେବେ ଅନ୍ୟମାନେ ଗାଉଥିବା, ଗୀତସବୁରେ ତା'ର ମନ ନିଶ୍ଚୟ ସୁଖି ପ୍ରୟୁକ୍ତ ହୋଇ ଉଠିଥିବ । ଏବଂ, ରାସ୍ତା ଉପରେ ଚରଚର ହୋଇ ନିଜ ନିଜ କାମରେ ଧାଇଁବାରେ ଲାଗିଥିବା ଅନ୍ୟ ଲୋକମାନେ ମଧ୍ୟ ପିଲା-ମାନଙ୍କର ସେହି ହସକୁ ଶୁଣିବା ପରେ ଅନ୍ତତଃ ଗୋଟାଏ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ଲାଗି ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଆକାଶ ଉଜ୍ଜ୍ଵଳ ହୋଇ ଉଠିବା ପରି ନିଶ୍ଚୟ ଅନୁଭବ କରିଥିବେ ।

ଖୋରୋସାନର ଯୁବରାଜ ଅମିର ପ୍ରକୃତରେ ଅମିରଙ୍କ ପରି ବିଳାସବ୍ୟସନ ମଧ୍ୟରେ ରହୁଥିଲେ । ଯେତେବେଳେ ସିଏ ଯୁଦ୍ଧଯାତ୍ରା କରି କୌଣସି ସ୍ଥାନକୁ ଯାଉଥିଲେ, ସେତେବେଳେ ତା' ରୋଷେଇ ଘରର ରନ୍ଧନ ପାତ୍ର, ଆଳି ଓ କଢ଼େଇସବୁ ବୁଢ଼ାହୋଇ ଯିବା ଲାଗି ତିନିଶହ ଓଟ ଦରକାର ହେଉଥିଲେ ।

ଅରେ ଖଲିଫା ଲସ୍‌ମାଇଲ ତାଙ୍କୁ ବନ୍ଦ କରି ନେଲେ । ମାତ୍ର ଶ୍ରାବ୍ୟ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ଘଟିଲେ କ'ଣ ମଣିଷକୁ ଆଉ ଭେକ କରନ୍ତା ନାହିଁ ! ତେଣୁ, ଆପଣାର ମୃତ୍ୟୁ ପାତକକୁ ପାଖରେ ଦେଖି ଅମିର ତା'ପାଇଁ ଭେଜନ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାକୁ ଆଦେଶ ଦେଲେ ।

ପାତକ ପାଖରେ ସେତେବେଳେ ମୋଟେ ଖଣ୍ଡେ ମାଉଁସ ବଳି କରି ଥାଏ, ସିଏ ତାହାକୁହିଁ ଚୁଲି ଉପରେ ନେଇ ବସାଇ ଦେଲା । ଏବଂ ଝୋଲକୁ ଆଉ ଟିକିଏ ସୁଆଦ ଆଣି ଦେବାକୁ ଭାବ ସିଏ କିନ୍ତୁ ପଳପଲ୍ଲବର ସନ୍ତାନରେ ବାହାର ଗଲା ।

ବାଟରେ ଚାଲି ଯାଉଥିବା ଗୋଟିଏ କୁକୁର ମାଂସର ଗନ୍ଧ ପାଇ ହାଣ୍ଡି ଭିତରେ ଆସି ମୁହଁ ପୁରାଇଲା । ତା'ପରେ ନିଆଁର ଉତ୍ତ୍ରପଟିକୁ ସହ ନପାରି ସିଏ ତରୁଣଶାବୁ ହାଣ୍ଡିରୁ ମୁହଁ ବାହାର କରି ନେବାକୁ ବାହାରିଲା । ମାତ୍ର କୁକୁରଟି ପ୍ରକୃତରେ ଏତେ ଅବାଗିଆ କରି ମୁହଁଟିକୁ ପୁରାଇ ଥିଲା ଯେ ହାଣ୍ଡିଟି ମଧ୍ୟ ତା' ମୁହଁ ସହଜ ଲାଗିକରି ରହିଲା । ହାଣ୍ଡିଟିକୁ କୌଣସିମତେ ବାହାର କରି ନପାରି ସିଏ ଆତଙ୍କିତ ଭାବରେ ଦଉଡ଼ିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲା ।

ଏକଥା ଦେଖି ଅମିରଙ୍କୁ ଭାରି ହସ ଲାଗିଲା ।

ପହୁଣ୍ଡ ଦେଉଥିବା କର୍ମଚାରୀ ଜଣକ ତାଙ୍କୁ ପଚାରିଲା, “ବର୍ତ୍ତମାନ ତ ଆପଣଙ୍କର ଦୁଃଖ କରିବା କଥା, ତେବେ ଆପଣ ଏପରି ହସି ଉଠିଲେ କାହିଁକି ?”

ମାତ୍ର ଅମିର ହାତ ବଢାଇ ତାକୁ ଝିବର ଭିତରୁ ବାହାର ଚାଲି ଯାଉଥିବା କୁକୁରଟିକୁ ଦେଖାଇ ଦେଲେ ଓ କହିଲେ, “ମୁଁ ଭାବୁଥିଲି ଯେ ଆଜି ସକାଳେ ମୋ'ର ଖାଇବା ସରଞ୍ଜାମସବୁ ବୋହୁବାରେ ଉଜ୍ଜିଷ୍ଠ ଓଟ ଦରକାର ହୋଇଥିଲେ ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନ ତାହାକୁ ବୋହୁବା ସକାଶେ ଗୋଟାଏ କୁକୁରହିଁ ଯଥେଷ୍ଟ ହୋଇ ଯାଉଛି । ମୁଁ ସେକଥା ଭାବି ହସିଲି ।”

ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ହୋଇ ରହିବାକୁ ଅମିରଙ୍କୁ ଭାରି ଭଲ ଲାଗୁଥିଲା ସତ, ମାତ୍ର ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ କରିପାରିବା ସକାଶେ ସିଏ କେବେ କିଛି କରୁ ନଥିଲେ । ତଥାପି, ତା'ର ସେହି ହାଲୁକା ହୃଦୟଟି ପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ଆମେ ନିଶ୍ଚୟ ପ୍ରଶଂସା କରିବା । ଏତେ ଭୟଙ୍କର ବିପଦରେ ପଡ଼ିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସିଏ ତଥାପି ଆମୋଦିତ ଅନୁଭବ କରିବାର କଥା ଭାବ ପାରୁଥିଲେ । ତା'ଠାରୁ ଆହୁରି ଅନେକ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ନାନା ସନ୍ତାପ ଭିତରେ ପଡ଼ିଥିଲା ବେଳେ ଆମେ ନିଜେ ବି କ'ଣ ସେହିପରି ଟିକିଏ ହସି ପାରନ୍ତେ ନାହିଁ ?

*

ପାରସ୍ୟ ଦେଶରେ ଜଣେ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକ ମହୁ ବିକିକରି ଜୀବକାନିବାହୁ କରୁଥିଲେ । ତାଙ୍କର ବ୍ୟବହାର ଅତ୍ୟନ୍ତ ମଧୁର ଥିବାରୁ ଗ୍ରାହକମାନେ ସବୁବେଳେ ତାଙ୍କ ଦୋକାନରେ ଆସି ରୁଣ୍ଡ ହେଉଥିଲେ । ଏବଂ ଯେଉଁ କିଛି ସେହି ମହୁଲାଙ୍କର କାହାଣୀକୁ ଲିପିବଦ୍ଧ କରି ରଖିଛନ୍ତି, ସିଏ ଘୋଷଣା କରି

କହୁଛନ୍ତି ଯେ, ସେହି ମହୁଳା ଯଦି ମହୁ ନାମରେ ବିକ୍ରି ବା ବିକିଥାନ୍ତେ, ତେବେ ବି ଲୋକମାନେ ମହୁ ବୋଲି ଭାବି ବିକ୍ରି କରିବାକୁ ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ଯାଇଥାନ୍ତେ ।

ଆଜିକାଲି ଖଲୁକି କର୍କଶ ସ୍ଵରାଜ୍ୟର ଲୋକ ସେହି ମହୁଳା ଆପଣାର ମହୁ ବିକ୍ରି କରି କେତେ ବେଶୀ ଲାଭ କରୁଛନ୍ତି ଦେଖିଥିଲେ ଏବଂ ସିଏ ମଧ୍ୟ ସେହି ବାଣିଜ୍ୟ କରିବେ ବୋଲି ମନସ୍ଥ କରିଥିଲେ ।

ତେଣୁ ସିଏ ବି ନିଜର ଗୋଟିଏ ଦୋକାନ ଖୋଲିଲେ, ମାତ୍ର, ବିକ୍ରି ହେବା ଲାଗି ଗଢ଼ିତ ହୋଇ ରହୁଥିବା ମଧୁଗ୍ରାସକର ପଣ୍ଡାତରେ ଆପଣାର ମୁହଁଟିକୁ ସେ ସଜାଡ଼ା ଭିନ୍ନଗାର ପରି କରି ରଖିଥିଲେ । ଯେଉଁ ଗ୍ରାହକମାନେ ତାଙ୍କ ଦୋକାନକୁ ଅସୁଥିଲେ, ସେମାନଙ୍କ ସହଜ ଅତ୍ୟନ୍ତ କର୍କଶ ଭାବରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଉଥିଲା । ତେଣୁ ତାଙ୍କର ପଣ୍ଡାଟିକୁ ଆଉ କେହି କିଣିବାକୁ ଆସିଲେ ନାହିଁ, ସେହି ଦୋକାନର ବାଟ ଦେଇ ଯାଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତଥାପି ସେଠାରେ ନଅଟକି ବାଟେ ବାଟେ ଚାଲିଗଲେ । ସେହି କଥାଟିକୁ ବର୍ଣ୍ଣନା କରି କବି କହୁଛନ୍ତି, “ତାଙ୍କ ମହୁ ଉପରେ ଆସି ବସିବାକୁ ସାମାନ୍ୟ ମାଛଟାର ବି ମୋଟେ ମନ ହେଲା ନାହିଁ ।” ତନୁମାନ ଯାଇ ଯଜ୍ଞ ହେଲା, ତଥାପି ତାଙ୍କର କିଛି ଶ୍ରେଣୀର ହେଲା ନାହିଁ । ଆଜିକାଲି ମହୁଳା ତାଙ୍କର ଏହି ଦୁରବସ୍ଥା ଦେଖି ନିଜ ସ୍ଵାମୀଙ୍କ ଆଗରେ ମନ୍ତ୍ରବ୍ୟ କଲେ, “ଏହି ଖଟା ମୁହଁ ସକାଶେ ମହୁଗ୍ରାସକ ବି ଖଟା ହୋଇଗଲା ।”

ମହୁ ବିକ୍ରି କରୁଥିବା ସେହି ମହୁଳା କ’ଣ ଖାଲି ଗ୍ରାହକମାନଙ୍କୁ ଆକୃଷ୍ଟ କରି ଆଣିବାକୁ ସବୁବେଳେ ହସହସ ମୁହଁ ହୋଇ ରହୁଥିଲେ ? ନା—ବରଂ ଆମେ ଏପରି କହୁବା ଯେ ତାଙ୍କର ଚିତ୍ତପ୍ରଫୁଲ୍ଲତା ତାଙ୍କର ଉତ୍ତମ ସ୍ଵଭାବଟିରୁ ଜାତ ହେଉଥିଲା । ଖାଲି କ’ଣ କଣାବିକା କରିବାକୁ ଆମେସବୁ ଏହି ସଂସାରରେ ରହୁଛୁ ? ନା—ଆମର ଏଠି ପରସ୍ପରର ସାଥୀହୋଇଛି ରହୁବା ଉଚିତ । ସେହି ଉତ୍ତମସ୍ଵଭାବ ମହୁଳାଙ୍କର ଗ୍ରାହକମାନେ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲେ ଯେ ସିଏ କେବଳ ମହୁ ବିକ୍ରି କରୁଥିବା ଜଣେ ଦୋକାନୀ ନଥିଲେ, ସିଏ ତାହାଠାରୁ ଅନେକ ଅଧିକ ଥିଲେ । ସେମାନେ ତାଙ୍କୁ ଏହି ପୃଥିବୀର ଜଣେ ସଦାପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ନାଗରିକ ବୋଲି ଅନୁଭବ କରୁଥିଲେ ।

*

ଏହାପରେ ମୁଁ ରୁମାନଙ୍କୁ ଯେଉଁ ଗଲୁଟି କହିବି, ସେଥିରେ ସତେଅବା ଏକ ପୁଲର ଝରଣା ମଧ୍ୟରୁ ପାଣି ମର୍ମର ଉଠୁଥିବା ପରି ଖୁସି ହେବାର ଭାବଟି ମର୍ମର ଉଠୁଥାଏ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ବିଷୟରେ ଏହି ଗଲୁଟି କୁହାହୋଇଛି, ତାଙ୍କର ପ୍ରଚଳିତ ବ୍ୟୁତ୍ପତ୍ତି ଲାଭ ବିଷୟରେ ଆଦୌ କୌଣସି ଲଳସା ନଥିଲା ।

ସିଏ ହେଉଛନ୍ତି ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଏବଂ ମହମମୟ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ।

ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଦଶ-ଶିର ଏବଂ ବଂଶପାଣି ରାବଣକୁ ହତ୍ୟା କରିଥିଲେ । ଏହି ଗଳ୍ପର ମୂଳଟିକୁ ମୁଁ ଆଗରୁ ରୁମାନଙ୍କୁ କହିଛି । ରାବଣ ସହୃଦ ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ଅତି ଭୟଙ୍କର ଯୁଦ୍ଧ ହୋଇଥିଲା । ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ଯୁଦ୍ଧ କରି ହଜାର ହଜାର ବାନର ଏବଂ ଭଲୁଙ୍କର ପ୍ରାଣନାଶ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ଶତ୍ରୁପକ୍ଷ ଅସୁରମାନଙ୍କର ଶବ ଚତୁର୍ଦିଗରେ ବୁଡ଼ିବୁଡ଼ି ହୋଇ ଜମା ହୋଇଥିଲା । ସେମାନଙ୍କର ରାଜା ମଧ୍ୟ ଭୁଲୁଣ୍ଡିତ ହୋଇ ମରି ପଡ଼ିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କୁ ବଧ କରିବାକୁ ପ୍ରକୃତରେ କେତେ କଷ୍ଟ କରିବାକୁ ନପଡ଼ିଲା ! ରାମଚନ୍ଦ୍ର ବାରବାର କେତେଥର ପାଇଁ ରାବଣର ଦଶ ମୁଣ୍ଡ ଏବଂ ବଂଶ ହାତକୁ କାଟି ପକାଉଥିଲେ । ମାତ୍ର କାଟିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସେହି ସବୁଜାଗାରୁ ମୁଣ୍ଡ ଓ ହାତଗୁଡ଼ାକ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ପୁନର୍ବାର ବଞ୍ଚି ଉଠୁଥିଲା । ଏହିପରି ଭାବରେ ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ବାରବାର କାଟିଦେବାକୁ ପଡ଼ୁଥିଲା । ସେଗୁଡ଼ିକର ସଖୀ ପ୍ରାୟ ଏପରି ଅଗଣିତ ହୋଇ ରହିଥିଲା ଯେ, ଶେଷକୁ ଆକାଶ ଖର୍ଗରୁ ମସ୍ତକ ଓ ହାତଗୁଡ଼ିକର ବର୍ଷା ପୃଥିବୀ ଉପରେ ଅଳାଡ଼ି ହୋଇ ପଡ଼ୁଥିବା ରେ ମନେ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ଏହି ଭୟଙ୍କର ସମରଟିର ସମାପ୍ତି ଦିଟିବା ପରେ ପ୍ରାଣ ହରାଇଥିବା ବାନର ଓ ଭଲୁମାନେ ପୁନର୍ବାର ଜୀବନ ପାଇ ଉଠିଲେ ଏବଂ ସମସ୍ତେ ଏକତ୍ର ହୋଇ ଆଦଶ ଲାଗି ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଥିବା ସତେଅବା ଏକ ସୈନ୍ୟବାହନ ପରି ଠିଆ ହୋଇ ରହିଥିଲେ ।

ବିଳୟ ଲଭି ପରେ ମଧ୍ୟ ମହମମୟ ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ବ୍ୟବହାରରେ ଏତେ ଟିକିଏ ହେଲେ ଅସହଜତା ଏବଂ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନଥିଲା । ସିଏ ଆପଣାର ବିଶ୍ୱସ୍ତ ମିତ୍ରମୁଖ ଉପରେ ମଧୁର ଦୃଷ୍ଟିପାତ କରିବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତୁ ।

ତା'ପରେ, ରାବଣ ପରେ ଲଙ୍କାରାଜ୍ୟର ଅଧିପତିରୂପେ ଘୋଷିତ ହୋଇଥିବା ବିଶ୍ୱକ୍ଷଣ ଏଡ଼େ ସାହସିକତା ସହୃଦ ଯୁଦ୍ଧ କରିଥିବା ଯୋଦ୍ଧାମାନଙ୍କ ଲାଗି ମଣିମୁକ୍ତା ଏବଂ ବହୁମୁଖ ଯୋଦ୍ଧାକମାନ ଗୋଟିଏ ରଥ ଉପରେ ବୋହାଇ କରି ଆସି ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚିଲେ ।

ରାମଚନ୍ଦ୍ର ତାଙ୍କୁ କହିଲେ, “ବନ୍ଧୁ ବିଶ୍ୱକ୍ଷଣ, ଶୁଣ ? ରୁମେ ଆକାଶମାର୍ଗରେ ଉପରୁ ଆଇ ରୁମର ଏହି ଉପହାରସାମଗ୍ରୀଗୁଡ଼ିକୁ ସେନାବାହନ ଉପରେ ବର୍ଷଣ କର ।”

ରାଜା ବିଶ୍ୱକ୍ଷଣ ରାମଙ୍କ ଆଦେଶ ଅନୁସାରେ କାର୍ଯ୍ୟ କଲେ ଏବଂ ରଥ ଉପାର ଆକାଶମାର୍ଗରୁ ଘାସ ମଣିମୁକ୍ତା ଏବଂ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ନାନା ବର୍ଣ୍ଣର ପରିଧାନଗୁଡ଼ିକୁ ତଳରୁ ପକାଇବାକୁ ଲାଗିଲେ

ଉପରୁ ପଡ଼ୁଥିବା ସେହି ସମ୍ପଦଗୁଡ଼ିକୁ ଧରିବା ଲାଗି ବାନର ଓ ଭଲୁମାନେ ଧାଉଁଥିବା ବେଳେ ପରସ୍ପର ସହୃଦ ଧକ୍କା ବାଜି ଗଡ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ସେହି ଗଡ଼ାଗଡ଼ି ପ୍ରକୃତରେ ଏକ ମନୋରମ ଦୃଶ୍ୟରେ ପରିଣତ ହୋଇଥିଲା ।

ରାମଚନ୍ଦ୍ର ସେହି ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖି ହସି ହସି ଗଡ଼ିଗଲେ । ଏବଂ ତାଙ୍କର ପତ୍ନୀ ଦେବୀ ସୀତା ଏବଂ ଭାଇ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କ ସହୃଦ ହସିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ ।

କେବଳ ସାହସୀ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେହି ଏହିପରି ହସି ଜାଣନ୍ତି । ଏକ ଚମତ୍କାର ହୃଦୟଗୋଳ ହସ ପରି ଆଉ ଏପରି ମୈତ୍ରୀସୂଚକ କଥା ପୃଥିବୀରେ ଆଉ କିଛି ନାହିଁ । ଏବଂ, ଇଂରାଜୀରେ ସାହସ ଏବଂ ମୈତ୍ରୀସୂଚକ ଦୁଇଟିଯାକ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏ ମୂଳରୁହିଁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଛି । ଅସୁବିଧାସୂଚୀ ମୁହୂର୍ତ୍ତଗୁଡ଼ିକରେ, ଏକ ମୈତ୍ରୀସୂଚୀ ଅନ୍ତଃଭାବରୁ ନିଷ୍ପନ୍ନ ହୋଇ ଆତ୍ମସଫା ପ୍ରୟତ୍ନିତା ପ୍ରକୃତରେ ଏକପ୍ରକାର ସାହସରହିଁ ଦ୍ୟୋତନା ଆଣି ଦେଇଥାଏ ।

ଅବଶ୍ୟ ଏକଥା ନୁହେଁ ଯେ ଆମେ ସବୁବେଳେ ଖାଲି ହୃଦୟବା ଓ ଆଉ କିଛିହେଲେ କରିବା ନାହିଁ; ଜୀବନ୍ତତା, ପ୍ରଶାନ୍ତତା ଓ ଖୁସି ମିଳାଇର ଜୀବନସେ ସବଦା ଏକ ପ୍ରୟୋଜନ ସବୁବେଳେ ରହିଛି । ଏବଂ, ସେଗୁଡ଼ିକ ଆମର ପ୍ରକୃତସ୍ଥେ କେତେ କାମରେ ନଲଗନ୍ତି ! ସେହି ଗୁଣଗୁଡ଼ିକର ବଳରେ ଘରେ ମାଆ ଘରଟିରୁ ପିଲାମାନଙ୍କ ପାଇଁ କେତେ ଆନନ୍ଦମୟ କରି ରଖିଥାନ୍ତି; ତାହାର ବଳରେ ଶୁଶ୍ରୂଷାକାରଣୀ ଧାର୍ମୀ ଶ୍ରେଣୀର ଶ୍ରେଣୀପତ୍ରମକୁ ମଧ୍ୟ ହୃଦୟକ୍ତ କରିଥାନ୍ତି, ପ୍ରଭୁ ଭୃତ୍ୟମାନଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟର ଭାରତୀକୁ ହାଲୁକା କରି ଦେଇପାରେ, ଶ୍ରମିକ ତାର ସ୍ୱାଧୀନମାନଙ୍କର ସହଚାରୀକୁ ଅନୁପ୍ରେରିତ କରି ଆଣିଥାଏ, ଏହାର ବଳରେହିଁ ଜାଣ ବାଟୋଇ କଠିନ ଯାତାପଥରେ ତା'ର ସ୍ୱାଧୀ ଅନ୍ୟ ବାଟୋଇମାନଙ୍କର ସହାୟତା କରିଥାଏ ଏବଂ ଜଣେ ନାଗରିକ ତା'ର ଦେଶବାସୀମାନଙ୍କର ହୃଦୟରେ ଆଶା ରଖି ବି ରଖିଥାଏ ।

ଏବଂ, ଏହି ସୁଖୀ ପିଲାମାନେ, ପୁଅ ଆଉ ଝିଅ ସମସ୍ତେ, ରୁମର ପ୍ରମୁଖ ଭାବ ଲାଗି ଅସାଧ୍ୟ ବୋଲି କେବେହେଲେ କୌଣସି କଥା ରହିଛି କି ?

ଗୁରୁ

ଆତ୍ମନିର୍ଭରତା

ହାତମ୍ ତାଇ ଯେପରି ବଦାନ୍ୟ ଭାବରେ ଦାନ ଏବଂ ଭିକ୍ଷା ଦେବାରେ ଆପଣାର ଅଳ୍ପ ଧନକୁ ବ୍ୟୟ କରି ଦେଉଥିଲେ, ସେଥିଲାଗି ପ୍ରାଚୀନ ଆରବମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଅନେକ ଖ୍ୟାତି ରହିଥିଲା ।

ତାଙ୍କର ବନ୍ଧୁମାନେ ଦିନେ ତାଙ୍କୁ ଆସି ପଚାରିଲେ, “ତୁମଠାରୁ ଅଧିକ ବଦାନ୍ୟ ଏବଂ ଅଧିକ ଭଲ କୌଣସି ଲୋକକୁ ତୁମେ ଦେଖିଛ କି ?”

“ହଁ, ଦେଖିଛି ।”—ହାତମ୍ ତାଇ ଉତ୍ତର ଦେଲେ ।

“କେବେ ସେହି ଲୋକଟି କିଏ କହିଲ ?”

“ଦିନେ ମୁଁ ଖୁଲିଶଟି ଓଟ ମରାଇ ରନ୍ଧନ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଥିଲି, ଏବଂ ସେଦିନ ଯେକୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଆସିବାକୁ ମନ କଲ, ମୁଁ ତାକୁ ଭୋଜନରେ ଆତ୍ମୀୟତା କରିଥିଲି । ତା’ପରେ, ମୋ’ର କେତେଜଣ ସୈନ୍ୟମୁଖ୍ୟଙ୍କୁ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ମୁଁ ଦୂରଦୂରନ୍ତର ଅତିଥିମାନଙ୍କୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରିବାକୁ ବାହାରିଗଲି । ବାଟରେ ଜଣେ କାଠୁଆ ସହୃଦ ଆମର ଭେଟ ହେଲା । ସିଏ ଗୁଡ଼ାଏ କଣ୍ଟାଗଛ କାଟି ତାକୁ ବଢ଼ା ବାନ୍ଧି ରଖିଥାଏ । ପ୍ରତିଦିନ ଏହି କାମ କରିଛି ସେ ଆପଣାର ଜୀବିକା ନିର୍ବାହ କରୁଥିଲା । ହାତମ୍ ତାଇ ମାଗଣାରେ ଏତେ ଏତେ ଲୋକଙ୍କୁ ଏତେ ଭୋଜି ଖାଇବାକୁ ଦେଉଛନ୍ତି, ସିଏ କାହିଁକି ସେଠାକୁ ଯାଉ ନାହିଁ,—ତା’ର ଦରିଦ୍ର ଅବସ୍ଥା ଦେଖି ମୁଁ ତାକୁ ସେହି କଥା ପଚାରିଥିଲି । ସିଏ ମୋ’ କଥା ଶୁଣି ଉତ୍ତର ଦେଇ କହିଲା, “ଯେଉଁମାନେ ନିଜ ପରିଶ୍ରମରେ ପେଟ ପୋଷି ପାରୁଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କର ହାତମ୍ ତାଇଙ୍କ ବଦାନ୍ୟତା ଲାଗି ଆଦୌ କୌଣସି ଲୋଡ଼ା ନାହିଁ ।”

କିନ୍ତୁ ତା’ ପାଇଁ ସେହି ଲୋକଟି ଯେ ହାତମ୍ ତାଇଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ ଭଲ ଲୋକ ହେବେ, ହାତମ୍ ତାଇ ଏକଥା କହିଲେ କାହିଁକି ?

କାରଣ, ସିଏ ଭୁଲୁଥିଲେ ଯେ, ଆଦୌ କୌଣସି ଶ୍ରମ ବା ତ୍ୟାଗ ଦ୍ଵାରା ଅର୍ଜନ କରାଯାଇ ନଥିବା ଧନରେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଦାନ ଦେବା ଏବଂ ତଦ୍ଵାରା ସେମାନଙ୍କୁ ଆତ୍ମନିର୍ଭର ନହେବାକୁ ଉତ୍ସାହ ଦେଉଥିବା ଅପେକ୍ଷା ନିଜେ କାମ କରି ନିଜର ଜୀବିକା ନିର୍ବାହ କରିବା ଅନେକ ଅଧିକ ଭଲ କଥା ।

ଅବଶ୍ୟ ଏଇଟା ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ଵାଭାବିକ କଥା ଯେ ବହୁମାନେ ସେମାନଙ୍କର ବହୁମାନଙ୍କୁ ନିଶ୍ଚୟ ଅନେକ ଉପହାର ଦେବେ; ଏକଥା ମଧ୍ୟ ଅବଶ୍ୟ ଭଲ ଯେ, ବାହୁରେ ବଳ ଥିବା ଲୋକ ଦରିଦ୍ର ଏବଂ ଅଭାବଗ୍ରସ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ନିଶ୍ଚୟ ପୁରସ୍କା ଯୋଗାଇ ଦେବ । ମାତ୍ର, ଶରୀରରେ ସ୍ଵାମର୍ଥ୍ୟ ରହିଥିବା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଆପଣାର ହାତରେହିଁ କାମ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ,—ତା' ପରିବର୍ତ୍ତିରେ ଆଉ କାହାଠାରେ ଭିକ୍ଷା ପାଇଁବାକୁ ସେହି ହାତ ଦୁଇଟାକୁ ବଢ଼ାଇ ଦେବାରେ ଲାଗିଥିଲେ ତାହା ପ୍ରକୃତରେ ଅପମାନଜନକ ହେବ । ଅବଶ୍ୟ ପୁରସ୍କାର ରଖିବା ଉଚିତ ଯେ, ଯେଉଁମାନେ ଧ୍ୟାନମୟ ଲାବନ ଏବଂ ଜ୍ଞାନର ଅନେଷଣ ନିମିତ୍ତ ଆପଣାକୁ ସର୍ବସ୍ୱେଁ ଭାବରେ ଉତ୍ସର୍ଗୀକୃତ କରି ରଖିଛନ୍ତି, ଏଥିରେ ସେମାନଙ୍କୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯାଇ ନାହିଁ ।

*

କାଠୁରୀଆ ନିଶ୍ଚୟ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସାଧୁ ଏବଂ ପ୍ରଶଂସାଯୋଗ୍ୟ ଭାବରେ ଆପଣାର ଜୀବନ ନିର୍ବାହ କରୁଥିଲା । ମାତ୍ର ପାରସ୍ୟର ଜଣେ ଯୁବରାଜ ଆହୁର ଅଧିକ ସାଧୁ ଭାବରେ ନିଜର ଜୀବନ ଯାପନ କରୁଥିଲେ । ଆଜି ମୁଁ ଗୁମମାନଙ୍କୁ ତାଙ୍କର କଥା କହିବି ।

ସିଏ ଅନେକ ପ୍ରାଚୀନ କାଳର ଜଣେ ଯୁବରାଜ ଥିଲେ । ତାଙ୍କର ନାମ ଗୁଣ୍ଡିକାସ୍ତ୍ର ।

ତାଙ୍କ ବାପା ତାଙ୍କୁ ସିଂହାସନର ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ କରାଇବା ଲାଗି ଇଚ୍ଛା କରୁ ନଥିଲେ ବୋଲି ସେ ଭାରି ବିରକ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ ଓ ଆପଣା ରାଜ୍ୟରୁ ବାହାରିଯାଇ ପଶ୍ଚିମ ଆଡ଼କୁ ଚାଲିଗଲେ । ଏକାକୀ ଓ ଷ୍ଟ୍ରୀଧାର୍ତ୍ତି ହୋଇ ବାଟ ଚାଲୁଚାଲୁ ସେ ନିମ୍ନେ ଦୃଢ଼ସ୍ଵର କରୁ ପାରିଲେ ଯେ ଏଣିକି ତାଙ୍କୁ ଜୀବନ ନିର୍ବାହ ସକାଶେ ସ୍ଵୟଂ କାମ କରିବାକୁ ହେବ । ତେଣୁ ସେହି ରାଜ୍ୟର ରାଜାଙ୍କ ପାଖକୁ ଯାଇ ସେ କହିଲେ :

“ମୋତେ ହସ୍ତଲିଖନ-କଳା ଖୁବ୍ ଭଲ ଭାବରେ ଜଣାଅଛି । ଆପଣ ମୋତେ ଜଣେ ଲିପିକାର କରି ଏଠାରେ ରଖନ୍ତୁ !”

ତାଙ୍କୁ କିଛିଦିନ ସକାଶେ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିବାକୁ କୁହାଗଲା, କାରଣ ସେତେବେଳେ କରବାରରେ କୌଣସି ଲିପିକାରର ଆବଶ୍ୟକତା ନଥିଲା । କିନ୍ତୁ ସିଏ ମଝିରେ ଥିବା ଏହି ଦିନଗୁଡ଼ିକରେ ତ ଆଉ ଉପାସ ରହି ନଥାନ୍ତେ, ତେଣୁ ସେ ଓଟ ଚାଲିକମାନଙ୍କ ପାଖକୁ ଯାଇ ସେମାନଙ୍କୁ କିଛି କାମ ମାଗିଲେ । ସେମାନଙ୍କର ବି କୌଣସି ନୂତନ ସାହାଯ୍ୟକାରୀ ଆବଶ୍ୟକତା ନଥିଲା । କିନ୍ତୁ ସିଏ ଏପରି ଦାରୁଣ ଅଭାବରେ ପଡ଼ିଥିବାର ଦେଖି ସେମାନେ ତାଙ୍କୁ କିଛି ଖାଇବାକୁ ଆଣି ଦେଇଥିଲେ ।

ତା'ପରେ ଗୁଣ୍ଡାପୁ ଜଣେ କମାରର ଗୁଡ଼ି ପାଖରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଲେ ଏବଂ ତା' ଶାଳରେ କାମ କରିବେ ବୋଲି କହିଲେ ।

କମାର ତାକୁ ଉତ୍ତର ଦେଇ କହିଲା, “ହଁ, ଏହି ଲୁହାଟିକୁ ବାଡ଼େଇବା କାମରେ ନିଶ୍ଚୟ ତୁ ମୋତେ ସାହାଯ୍ୟ କରି ପାରିବୁ ।” କହି ସିଏ ଗୁଣ୍ଡାପୁ ହାତକୁ ହାତୁଡ଼ିଟିଏ ବଢ଼ାଇଦେଲା ।

. ରଜାପୁଅ ଦେହରେ ସିଂହପରି ବଳ ରହୁଥିଲା । ଏଡ଼େ ବଡ଼ ହାତୁଡ଼ିଟାକୁ ହାତରେ ଉଠାଇ ସିଏ ଆଣି ତଳେ ପିଟିଦେଲା ଓ ଲୁହାଟିକୁ ଏତାଅରିକେ ଖଣ୍ଡଖଣ୍ଡ କରିଦେଲା । ଏଥିରେ କମାର ତା' ଉପରେ ଅଳ୍ପ ଶର୍ମା ହୋଇଗଲା ଓ ତାକୁ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବାହାର କରିଦେଲା ।

ଏହିପରି ଭାବରେ ଗୁଣ୍ଡାପୁକୁ ପୁଣି ଥରେ ନିରାଶୟ ହୋଇ ଚାଲିବାକୁ ପଡ଼ିଲା ।

ସିଏ ଯୋଉ କାମରେ ହାତ ଦେଲା, ସେଥିରେ ମଧ୍ୟ ଆପଣାକୁ ଉପଯୋଗୀ ବୋଲି ଆଦୌ ପ୍ରମାଣ ଦେଇ ପାରିଲା ନାହିଁ ।

ତା'ପରେ ସିଏ ଶସ୍ୟକ୍ଷେତ୍ରରେ କାମ କରୁଥିବା ଜଣେ ଗୁଣ୍ଡା ପାଖରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଲା । ଗୁଣ୍ଡା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୟାଳୁ ହୋଇ ତାକୁ କିଛି ଖାଇବାକୁ ଦେଲା, ଘରେ ଆଶ୍ରୟ ଦି ଦେଲା ।

ତଦନେ ସେଠାରେ ସମସ୍ତେ କୁହାକୁହୁ ହେବାକୁ ଲାଗିଲେ ଯେ ରମ୍ ଗୁଣ୍ଡାର ଗୁଜାରିଅ ବିବାହଯୋଗ୍ୟ ହୋଇ ଗଲେଣି ଏବଂ ସେଥିଲାଗି ଗୁଜପରିବାରମାନଙ୍କର ପୁରକମାନଙ୍କୁ ଏକ ଗୁଜଗୋଷ୍ଠି ପାଇଁ ସେଠାକୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରାଯାଇଛି । ଗୁଣ୍ଡାପୁ ମଧ୍ୟ ସେଠାକୁ ଯିବ ବୋଲି ମନସ୍ଥ କଲା ଏବଂ ସମସ୍ତଙ୍କ ସହୃଦ ସେଠାରେ ଶେଜିରେ ଯାଇ ବସିଲା । ଗୁଜକୁମାରୀ କିତାବାନ ତାକୁ ଦେଖିପାରିଲା, ତାକୁ ଭଲ ପାଇଲା ଏବଂ ଆପଣା ପସନ୍ଦର ପ୍ରତୀକରୂପେ ତା' ହାତରେ ଗୋଟିଏ ଗୋଲପତାକା ନେଇ ଧରିଦେଲା ।

ଗୁଣ୍ଡାପୁର ଦାରିଦ୍ର୍ୟାବସ୍ଥା ଦେଖି ଗୁଜାଙ୍କର ହୃଦୟ ତା' ପ୍ରତି ଡାକ୍ ଦୃଢ଼ରେ ଭରି ଉଠିଲା । ଗୁଜକୁମାରୀକୁ ତାକୁ ବିବାହ ନକରିବା ଲାଗି କହିବାକୁ ସିଏ ସାହସ କଲେ ନାହିଁ ସତ, ମାତ୍ର ବିବାହ ଶେଷ ହେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସେମାନଙ୍କୁ ସେ ନିଜ ଗୁଜପ୍ରାପାଦରୁ ବାହାର କରିଦେଲେ । ତେଣୁ ସେମାନେ ବାସନ୍ତି ଏ ଖୋଜି ଘୋର ଅଭିଷ୍ୟ ଭିତରକୁ ଚାଲିଗଲେ ଏବଂ ଗୋଟିଏ ନରକକୁଳରେ ଖଣ୍ଡେ କୁଡ଼ିଆଘର ତିଆରି କରି ରହିଲେ ।

ଗୁଣ୍ଡାପୁ ଜଣେ ଧୂରନ୍ଦର ଶିଳାଳୁ ଥିଲା । ପ୍ରତ୍ୟହ ସିଏ ଜଙ୍ଗଲରେ ନଦୀ ପାର ହୋଇ ସେପାଖକୁ ଚାଲି ଯାଉଥିଲା, ସେଠି ଜଙ୍ଗଲ ଭିତରେ ଗୋଟାଏ

ଶମ୍ଭୁର ବା ବଣୁଆ ଗଧ ଶିକାର କରି ଆଣୁଥିଲା । ଡଙ୍ଗାବାଲାଙ୍କୁ ସେଥିରୁ ଅଧେ ଦେଇ ବାକୀ ଅଧକ ଘରକୁ ସ୍ତ୍ରୀ ପାଖକୁ ନେଇ ଆସୁଥିଲା ।

ଦିନେ ନାଉରଥା ମାବୁଁ ନ ନାମକ ଆଉ ଜଣେ ଯୁବକକୁ ଗୁଣ୍ଡତାଣୁକୁ ଦେଖାଇବ ବୋଲି ଆଣିଲା ।

ମାବୁଁ ନ ଗୁଣ୍ଡତାଣୁକୁ କହିଲା, “ଆଜ୍ଞା, ମୁଁ ରାଜାଙ୍କର ଦ୍ଵିତୀୟ କନ୍ୟା ଅର୍ଥାତ୍ ଆପଣଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କର ସାନ ଭଉଣୀକୁ ବିବାହ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି । କିନ୍ତୁ, ରାଜାଙ୍କ ରାଜ୍ୟରେ ମାତ୍ରାଧିକାରୀ ହେବାପାଇଁ ମାରି ନପାରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୁଁ କଦାପି ସେହି କନ୍ୟାଟିକୁ ବିବାହ କରି ପାରିବି ନାହିଁ । ଏବଂ, ହେଟାବାଦିକୁ ମାରିବାର କୌଶଳ ମଧ୍ୟ ମୋତେ ଜଣା ନାହିଁ ।”

“ମୁଁ ତୁମ ଲାଗି ସେହି କାମଟିକୁ ଅବଶ୍ୟ କରିଦେବି,”—ଶିକାଶ ଗୁଣ୍ଡତାଣୁ ତାକୁ ଉତ୍ତର ଦେଇ କହିଲା ।

ତା’ପରେ ସିଏ ମରୁଭୂମି ଭିତରକୁ ଗୁଲ୍‌ଗଲ୍ ଏବଂ ସେହି ଶୁଷ୍କ ଜମିକୁ ଆସୁଥିବାର ଦେଖି ଦୁଇଟି ଶର ମାରି ତାକୁ ମାରି ତଳେ ପକାଇଦେଲା । ତା’ପରେ ଆପଣାର ଶିକାଶ୍ରୟ ଦେଇ ସିଏ ମୁଣ୍ଡଟାକୁ ଦେହରୁ କାଟି ଅଲଗା କରିଦେଲା ।

ରାଜା ନିଜେ ଆସି ସେଠି ମରି ପଡ଼ିଥିବା ଜନ୍ତୁଟିକୁ ଦେଖିଥିଲେ ଏବଂ ଅତ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇଯାଇ ମାବୁଁ ନ୍ ସହିତ ନିଜ ଦ୍ଵିତୀୟ କନ୍ୟାଟିର ବିବାହ ଦେଲେ ।

ଆଉ କିଛିଦିନ ପରେ ନାଉରଥା ଆହୁରୁନ ନାମରେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଯୁବକକୁ ଗୁଣ୍ଡତାଣୁ ପାଖରେ ଆଣି ସହସ୍ଥାଇଲା । ଏହି ଯୁବକଟି ରାଜାଙ୍କର ତୃତୀୟ ଝିଅଟିକୁ ବାହା ହେବ ବୋଲି ଇଚ୍ଛା କରୁଥିଲା । ମାତ୍ର, ତା’ ଆଗରୁ ତାକୁ ଗୋଟିଏ ଡ୍ରାଗନକୁ ମାରିବାକୁ ହେବ ବୋଲି ପଣ ରହିଥିଲା । ଏହି ନୂତନ କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ ବି ସାଧନ କରିବ ବୋଲି ଗୁଣ୍ଡତାଣୁ ତାକୁ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଲା ।

ଗୁଣ୍ଡତାଣୁ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଛୁଆକୁ ଏକାଠି କରି ଗୋଟିଏ ବଲ୍ ପରି ତିଆରି କଲା । ଛୁଆର ମୁନଗୁଡ଼ିକ ସେହି ବଲ୍ ଉପରକୁ ଚକ୍‌ଚକ୍ କରିବାରେ ଲାଗିଥାଏ । ତା’ପରେ ସେ ଡ୍ରାଗନଟିକୁ ମାରିବ ବୋଲି ବାହାରି ଗଲା । ଦେଖିଲା ଡ୍ରାଗନ୍ ଗୋଟାଏ ଜାଗାରେ ପଡ଼ି ସୁ’ ସୁ’ ହୋଇ ଗର୍ଜନ କରୁଛି । ତାହାର ଦେହକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ସେ ଏକାବେଳେକେ ଅନେକ ଡାର ନିକ୍ଷେପ କଲା; ତା’ର ଥାବାର କଣ୍ଠାଗୁଡ଼ିକ ତାକୁ ଯେପରି କୌଣସି ଆଘାତ ଦେଇ ନପାରିବ, ସେଥିଲାଗି ସେ ସେପାଖଆଡୁ ଛାଡ଼ି ତାକୁ ଆକ୍ରମଣ କରୁଥିଲା । ତା’ପରେ ଛୁଆ ଦେଇ ତିଆରି କରୁଥିବା ବଲ୍‌ଟିକୁ ଗୋଟାଏ ବର୍ତ୍ତମାନରେ ବାଜି ଦେଇ ଡ୍ରାଗନ୍‌ର ତଣ୍ଡିପାଖରେ ନେଇ ବିକ କରିଦେଲା । ଡ୍ରାଗନ୍ ବିକଳରେ ପାଟିଟାକୁ ବନ୍ଦ କରିଦେଲା ଓ

ତା'ପରେ ତଳେ ପଡ଼ିଗଲା । ତା'ପରେ ରାଜକୁମାର ଶଶି! ନେଇ ତାକୁ ଜୀବନରୁ ମାରିଦେଲା ।

ଏହିପରି ଭାବରେ ରାଜାଙ୍କର ତୃଣସ୍ୱ ହିଅ ସହିତ ଆହୁରୁନର ବିବାହ ହୋଇଗଲା ।

ଏକଥା ଶୁଣିଲେ ରୁମେ ଆଦୌ ବିସ୍ମୟ ପ୍ରକାଶ କରିବ ନାହିଁ ଯେ ନିରୁଦନ ପରେ ଏହି ସାହସୀ ରାଜପୁତ ନିଜ ବାପାଙ୍କ ପରେ ପାରସ୍ୟର ସିଂହାସନରେ ବି ବସିଥିଲେ । ଏହି ଗୁଣ୍ଡାମୁଣ୍ଡ ରାଜକୁ କାଳରେହିଁ ପୌରନ୍ଦର ସରଦୁଷ୍ଟ ବା ଜାରାଧିପତି ପାରସ୍ୟକମାନଙ୍କୁ ଆଲୋକର ପ୍ରଭୁ ଅରମାଜୁ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଓ ଅଗ୍ନିଙ୍କର ଧର୍ମ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଥିଲେ, ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଧର୍ମପରାୟଣତା ଏବଂ ନ୍ୟାୟର ଧର୍ମ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଥିଲେ ।

✱

ଅବଶ୍ୟ ରୁମେମାନେ ଏହି କଥାଟିକୁ ଦେଖି ପାରୁଥିବ ଯେ ଗୁଣ୍ଡାମୁଣ୍ଡକୁ ନିଦାପି ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଏହି ଜଗତରେ ତା'ର ଆପଣା ସ୍ଥାନ ଓ ଆପଣା କାର୍ଯ୍ୟ ଆଦୌ ମିଳିଯାଇ ନଥିଲା ।

ସିଏ ବ୍ୟର୍ଥ ଭାବରେ ଅନେକ ଉଦ୍ୟମ କରିଥିଲା ଏବଂ ଏପରିକି, ପ୍ରଥମ ଅବସ୍ଥାରେ ତାକୁ ଅନେକ ଲୋକଙ୍କର ଶତ୍ରୁ ହେବାକୁ ବି ପଡ଼ିଥିଲା । ଏଠାରେ ସେହି ବିରୁଦ୍ଧ କମାରଟିର ଉଦାହରଣ ଦେଖି ଦିଆଯାଇ ପାରିବ ।

ଅବଶ୍ୟ ଶେଷରେ ତାକୁ ତା' ଜୀବନର ଯଥାର୍ଥ ସ୍ଥାନଟି ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ମିଳି ଯାଇଥିଲା ଏବଂ ସେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ ସମର୍ଥ ହୋଇଥିଲା । ସର୍ବଶେଷରେ ବିଜ୍ଞ ଭାବରେ ଶାସନ କରିବାର ଅବସରଟି ମଧ୍ୟ ତା' ଜୀବନରେ ଆସି ପଡ଼ିଥିଲା । ଏବଂ, ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାର ଏହି କ୍ଷେତ୍ରଟିରେହିଁ ଆମେ ଆମର ଆଲୋଚିତ ସେହି କାଠୁଣିଆଠାରୁ ତାକୁ ଅଧିକ ଭଲ ବୋଲି କହିପାରିବା । କାରଣ, କାହାଣୀଟିରେ ଯେପରି କୁହାଯାଇଛି, କେବଳ ନିଜ ପାଇଁ କାମ କରିବୁ କାଠୁଣିଆ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୋଇ ରହିଥିଲା । ଗୁଣ୍ଡାମୁଣ୍ଡକୁ ଉଦାରମନା ହାତମତାଇଙ୍କ ଠାରୁ ବି ଅଧିକ ଭଲ ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ, କାରଣ, ନିଜର ଉଦ୍‌ବୃଦ୍ଧ ଧନକୁ ଦାନରେ ନଦେଇ ପାରସ୍ୟର ଏହି ଯୁବରାଜ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଲାଗି ଆପଣାର ବାହୁ ବଳ ଉତ୍ସର୍ଗ କରି ପାରିଥିଲେ ଏବଂ ଏପରିକି ନିଜ ଜୀବନକୁ ମଧ୍ୟ ବଞ୍ଚେଇ କରି ପାରିଥିଲେ ।

କେବଳ ଆପଣା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ସିଏ ଖାଲି ନିଜର ସକଳ ଆବଶ୍ୟକତାର ପୂରଣ କରି ପାରୁଛି ତା' ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ସିଏ ଆପଣାର ଚରୁଦିଗରେ

ରହୁଥିବା ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର କଲ୍ୟାଣ ଏବଂ ପୁଣର ବି ବୃଦ୍ଧିପ୍ରାଧାନ କରି ପାରୁଛି, ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିହିଁ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ସମ୍ମାନ ପାଇବାକୁ ଅବଶ୍ୟ ଯୋଗ୍ୟ ହେବ ।

ଯେଉଁ ପିତା, ଯେଉଁ ଇଞ୍ଜିନିଅର ବା ଯେଉଁ କାଠୁରିଆ, ଯେଉଁ ଲିପିକାର, ଶ୍ରମିକ, ବଣିକ, କମାର ଅଥବା ଆବିଷ୍କାରକ ଆପଣାର ଶ୍ରମ ଦ୍ଵାରା ସେହି ଶ୍ରମ ଯେପରି ହୋଇଥାଉ ପଛକେ, ସାଧୁ ଭାବରେ ଆପଣାର ଜୀବନ ଅର୍ଜନ କରି ପାରୁଛି ଓ ଆପଣା ପରିବାରର କଲ୍ୟାଣ ବୃଦ୍ଧି କରିପାରୁଛି, ତାହାକୁ ପ୍ରକୃତରେ ସମ୍ମାନର ଦୃଷ୍ଟିରେ ଦେଖିବା ଉଚିତ ।

ଯେଉଁ ଶ୍ରମିକ ନିଜର ତଥା ନିଜ ସାଥୀମାନଙ୍କର କଲ୍ୟାଣ ପ୍ରାଧାନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସେମାନଙ୍କ ସହଜ ମିଶି ସମବାୟ ଉତ୍ଥାର, କାରଖାନା ବା ଶ୍ରମିକ—ସଙ୍ଗଠନଟିଏ ଗଢ଼ି ପାରୁଛି, ଯାହା ଦ୍ଵାରା କି, ଜଣେ ଏକୃଟିଆ ବ୍ୟକ୍ତିର ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁର୍ବଳ ଏବଂ ଅନୁନୟ ପୁଣି କଣ୍ଠସ୍ଵର ପରିବର୍ତ୍ତରେ ଏକାବେଳେକେ ଅନେକଙ୍କର ଶକ୍ତିଶାଳୀ କଣ୍ଠର ଦାବି ଦ୍ଵାରା ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ଆପଣାର ଅଧିକାରଗୁଡ଼ିକୁ ଘୋଷଣା କରିବା ଲାଗି ସମର୍ଥ ହୋଇ ପାରୁଛି, ସେହି ଶ୍ରମିକକୁ ପ୍ରକୃତରେ ସମ୍ମାନର ଦୃଷ୍ଟିରେହିଁ ଦେଖିବା ଉଚିତ ।

ଶ୍ରମିକମାନେ କପରି ନିଜର ବଳ ଉପରେହିଁ ନିର୍ଭର କରିପାରିବେ ଏବଂ ପରସ୍ପରକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରିବେ, ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କର ଏହିସବୁ ସଙ୍ଗଠନ ସେମାନଙ୍କୁ ତାହାହିଁ ଶିକ୍ଷା ଦେଇଥାଏ ।

ଏବଂ, ବର୍ତ୍ତମାନ ସ୍ଥଳରେ ପଡୁଥିବା ସାମାଜିକ ପିଲ୍ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ରୁମେମାନେ ବି ରୁମର ଶିକ୍ଷକ ରୁମମାନଙ୍କୁ ଦେଉଥିବା କାର୍ଯ୍ୟଟି ଉପରେ ମନୋନିବେଶ କରି ଆପଣାର ବୁଦ୍ଧିଶକ୍ତିକୁ ଆହୁରି ଅଧିକ ସମୃଦ୍ଧ କରି । ଏବଂ, ଏହିପରି ଭାବରେ, ଜ୍ଞାନର ସୋପାନଗୁଡ଼ିକୁ ଯଥାସମ୍ଭବ ଚଢ଼ି ଉପରକୁ ଯାଉଥିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଆବଶ୍ୟକ ପଡ଼ିଲେ ରୁମେମାନେ ରୁମଠାରୁ ଅପେକ୍ଷାକୃତ କମ୍ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ଓ କମ୍ କୁଶଳ ରୁମର କୌଣସି ବନ୍ଧୁକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରି ପାରିବାର ବିଦ୍ୟାଟିକୁ ମଧ୍ୟ ଅବଶ୍ୟ ଶିକ୍ଷା କରି ।

ପଣ୍ଡା ଗପମାନଙ୍କରେ, ପଦଟିଏ କଥା କହୁଥିବା ମାତ୍ରକେ, ଗୋଟିଏ ଗପ ଘଣ୍ଟିଦେବା ମାତ୍ରକେ ଅଥବା କୁହୁକ ବାଡ଼ିଟିକୁ ବୁଲାଇଦେବା ମାତ୍ରକେ ବଳବାନ୍ ପ୍ରେତଟିଏ ଆସି ଆବିର୍ଭୂତ ହୋଇଯାଏ ଏବଂ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଆକାଶ ମାର୍ଗରେ ଗୁପ୍ତା ପାର କରାଇନଏ, ଆଖି ପିଛୁଳାକେ ଏଡ଼େବଡ଼ ଅଜ୍ଞାନକାଟିଏ ଗଢ଼ି ଠିଆ କରିଦିଏ ଏବଂ ମାଟି ଗର୍ଭରୁହିଁ ହାତୀ ଓ ଅଶ୍ଵାରୋହୀମାନଙ୍କର କେତେକେତେ ବାହୁମାକୁ ସମ୍ଭବ କରିଦିଏ ।

ମାତ୍ର, ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଚେଷ୍ଟାର ବଳରେ ଆହୁରି ଅଧିକ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଜନକ କଥାମାନ ବି ସମ୍ଭବ ହୋଇଥାଏ : ତାହାର ବଳରେ ଏହି ଧରଣୀର ମାଟି ଫସଲରେ ପୁଣି ହୋଇଉଠେ, ବନ୍ୟ ଜନ୍ତୁମାନେ ପୋଷା ଜନ୍ତୁ ହୋଇ ପାରନ୍ତି । ପବନ ଫୁଟାଇ ସୁଡ଼ଙ୍ଗ ତିଆରି ହୋଇଯାଏ, କେତେ ବନ୍ଧ ଓ ପୋଲର ନିର୍ମାଣ ହୁଏ, ସହର ବସେ, ସମୁଦ୍ରରେ ଜାହାଜମାନେ ଯାତ୍ରା କରି ବାହାରନ୍ତି ଏବଂ ଗରନମାର୍ଗରେ ଉଡ଼ନ୍ତି। ଯଦୁମାନ ବି ଯାତାୟାତ କରିପାରନ୍ତି । ସନ୍ଧ୍ୟାରେ କହୁବାକୁ ଗଲେ, ଏହି ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଚେଷ୍ଟା ବଳରେହିଁ ଅଧିକତର ପରିମାଣରେ ସମସ୍ତଙ୍କ ଲାଗିହିଁ କଲାଣ ଏବଂ ନିରାପଦ ଜୀବନ ସମ୍ଭବ ହୋଇଥାଏ ।

ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଉଦ୍ୟମ ବଳରେ ମନୁଷ୍ୟର ଶୁଣାଶ୍ରବଣ ଅଧିକ ଉଚ୍ଚ ହୁଏ, ସିଏ ଅଧିକ ନ୍ୟାୟସ୍ପର୍ଶୀ ହୁଏ, ଅଧିକ ଦୟାଶୀଳ ବି ହୁଏ । ଏବଂ ଆମେ ଏହାକୁହିଁ ଯଥାର୍ଥ ଅଗ୍ରଗତି ବୋଲି କହିବା ।

ପାଞ୍ଚ

ପୈର୍ବ୍ୟ ଓ ଅଧ୍ୟବସାୟ

ପଞ୍ଜାବର ଲୋକମାନେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଭାବରେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିବା ଗୀତଟିଏ ଗାଇଥାନ୍ତି :

ବୁଲ୍‌ବୁଲ୍ କହେଇ କ'ଣ ସବୁବେଳେ ବଗିଚାରେ ଗୀତ ଗାଏ ?

ବଗିଚାରେ ବି କ'ଣ ସବୁବେଳେ ଫୁଲ ଫୁଟିଥାଏ ?

ଜୀବନରେ ସବୁଦିନ ଯେ କେବଳ ପୁଣି ମିଳିବ,

ତୁମେ ଏପରି କାହିଁକି ଶବୁଦ ?

ବନ୍ଧୁମାନେ ବି କଦାପି ସବୁବେଳେ ପରସ୍ପରର

ପାଖରେ ଆସି ଠିଆ ହେବେ ନାହିଁ ॥

ଗୀତଟିରୁ ଆମେ ଏହିପରି ଏକ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ କରି ପାରିବା ଯେ, ଆମେ ସବୁବେଳେ କେବଳ ପୁଣି ଭୁଞ୍ଜିବା ବୋଲି ମୋଟେ ଆଶା କରିବା ନାହିଁ । ତେଣୁ, ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଅବଲମ୍ବନ କରିବାର ବିଦ୍ୟାଟିକୁ ଶିଖିଥିଲେ ତଦ୍ୱାରା ଆମର ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଉପକାର ହେବ । କାରଣ, ଆମର ଜୀବନରେ ଖୁବ୍ କମ୍‌ଫଟିକ ଏପରି ଦିନ ଆସେ, ଯେଉଁଦିନ କି ଆହୁରି ଅଧିକ ଧୈର୍ଯ୍ୟଶୀଳ ହେବାକୁ ଶିକ୍ଷା କରିବା ଲାଗି ଆମକୁ ଆଦୌ କୌଣସି ଅବସର ମିଳେ ନାହିଁ ।

ଜଣେ ଅତି ବ୍ୟସ୍ତ ଲୋକଙ୍କ ପାଖରେ ତୁମର କିଛି ମାଗିବାକୁ ଅଛି । ସେଥିପାଇଁ ତୁମେ ତାଙ୍କ ଘରକୁ ଗଲ । ଯାଇ ଦେଖିଲ, ସେଠାରେ ଆହୁରି କେତେ କେତେ ଲୋକ ଆଗରୁ ଆସି ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଛନ୍ତି ଏବଂ ତେଣୁ ତୁମର ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ସହିତ ସାକ୍ଷାତ୍ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ତୁମକୁ ସ୍ତବ୍ଧତାରେ ବହୁତ ସମୟ ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ ପଡିଲା । ତୁମେ ସେଠାରେ ସ୍ଥିର ହୋଇ ଅପେକ୍ଷା କଲ, ହୁଏତ ଏକାଧିକ ଘଣ୍ଟା ଅପେକ୍ଷା କଲ । ତଥାପି ତୁମର ଧୈର୍ଯ୍ୟତ୍ୟାଜ୍ୟ ଘଟିଲା ନାହିଁ ।

ଆଉଥରେ, ତୁମେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ସହିତ ଦେଖା କରିବ ବୋଲି ତା'ଙ୍କ ଘରକୁ ଗଲ । ସେତେବେଳେ ସିଏ ଘରେ ନଥିଲେ । ତା' ଆରତନ ବି ତୁମେ ସେଠାକୁ ଗଲ, ମାତ୍ର ତଥାପି କବାଟ ବନ୍ଦ ଥିଲା । ତୁମେ ଆହୁରି ଥରେ ଗଲ, କିନ୍ତୁ ଏଥର ତାଙ୍କର ଦେହ ଭଲ ନଥିଲା ଏବଂ ତେଣୁ ସେ ତୁମକୁ ଦେଖା କରି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ତୁମେ ମଝିରେ କିଛିଦିନ ଗୁଡ଼ିଦେଇ ପୁଣି ଆଉ ଥରେ ସେଠାକୁ

ଗଲ । ଯଦି ଏଥର ମଧ୍ୟ କୌଣସି କାରଣରୁ ତାଙ୍କ ସହୃଦ ଦେଖା ହୋଇ ନପାରିଲା, ତେବେ ତୁମେ ତଥାପି ସେଥିରେ ମୋଟେ ହତାଶ ହୋଇ ପଡ଼ିଲ ନାହିଁ । ବାରବାର ତାଙ୍କ ସହୃଦ ଦେଖା କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରି ସେଠାକୁ ବାରବାର ଗଲ । ଏବଂ ଶେଷକୁ ଦେଖା ମଧ୍ୟ ହେଲା । ଏହିପରି ବାରବାର ଧୈର୍ଯ୍ୟ ନିହତକବାକୁ ଅଧ୍ୟବସାୟ ବୋଲି କୁହାଯାଏ ।

ଅଧ୍ୟବସାୟକୁ ଆମେ ସନ୍ଦିଗ୍ଧ ଧୈର୍ଯ୍ୟଶୀଳତା ବୋଲି କହିବା, କଦାପି ନିରସ୍ତ ହୋଇ ନପଡ଼ି ଅଗ୍ରଗତି କରୁଥିବା ଧୈର୍ଯ୍ୟଶୀଳତା ବୋଲି କହିବା ।

✱

ଜେନୋଆର ପ୍ରସିଦ୍ଧ ନାବିକ କଲମ୍ବସ୍ ପଶ୍ଚିମ ଦିଗରେ ବିସ୍ତୃତ ହୋଇ ରହୁଥିବା ଅଜ୍ଞାତ ମହାସମୁଦ୍ରଟିକୁ ପାରିହେବା ସକାଶେ ସ୍ପେନରୁ ବାହାରି ଜଳଯାତ୍ରା ଆରମ୍ଭକରିଥିଲେ ।

ତାଙ୍କର ସହଯାତ୍ରୀମାନଙ୍କର ସକଳ ଆପତ୍ତି ଓ ଅଭିଯୋଗ ସତ୍ତ୍ୱେ କଲମ୍ବସ୍ ସେପାଗର ନୂତନ ସ୍ଥଳଭାଗରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିବାର ବଳବତ୍ତା ଇଚ୍ଛାରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ରହୁ ଦିନ ପରେ ଦିନ ଓ ସପ୍ତାହ ପରେ ସପ୍ତାହ ଧରି ଜାହାଜ ଚଳାଇ ଆଗକୁ ଯାଇଥିଲେ । ଯାବତାୟି ବିଳମ୍ବ ଏବଂ ଅସୁବିଧା ସତ୍ତ୍ୱେ ଆମେରିକାର ପ୍ରଥମ ଦ୍ୱୀପଗୁଡ଼ିକରେ ଯାଇ ନପହଞ୍ଚିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ କଦାପି ଯାତ୍ରା ବନ୍ଦ କରିବେ ନାହିଁ ବୋଲି ସଂକଳ୍ପ କରିଥିଲେ । ଏହିପରି ଭାବରେହିଁ ସିଏ ନୂତନ ଭୂଖଣ୍ଡଟିକୁ ଆବିଷ୍କାର କରିପାରିଲେ ।

ଆପଣାର ସହଯାତ୍ରୀମାନଙ୍କଠାରୁ କଲମ୍ବସ୍ ପ୍ରକୃତରେ କ'ଣ ଆଶା କରୁଥିଲେ ? ସେ ସେମାନଙ୍କଠାରୁ କେବଳ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଧରି ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁହି ଆଶା କରୁଥିଲେ । ସେମାନେ ତାଙ୍କ ଉପରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଆସ୍ଥା ରଖିବେ ଓ ସେମାନଙ୍କୁ ମହାସମୁଦ୍ରଟିକୁ ପାର କରିବା ଦେବା ଲାଗି ତାଙ୍କୁ ସ୍ଥିର ଚିତ୍ତରେ ଅନୁମତି ଦେବେ, ସେତେବେଳେ ତାହାହିଁ ଏକମାତ୍ର ପ୍ରଶ୍ନ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ, ଆପଣାର ଚନ୍ଦ୍ରବ୍ୟସ୍ଥଳରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିବା ଲାଗି ତାଙ୍କ ନିଜର କ'ଣ ଦରକାର ଥିଲା । ତାଙ୍କ ଲାଗି ଅବିଚ୍ୟୁତ ଶକ୍ତି ଓ ଅବିଚଳ ଇଚ୍ଛାର ଦରକାର ଥିଲା ; ଯାହାକୁ କି ଆମେ ଅଧ୍ୟବସାୟ ବୋଲି କହିବା । କଲମ୍ବସ୍‌ଙ୍କର ତାହାହିଁ ଦରକାର ଥିଲା ।

✱

ବିଖ୍ୟାତ ପାତ୍ରନିର୍ମାତା ବର୍ନାର୍ଡ୍ ପାଲ୍‌ସି ନାନା ବର୍ଣ୍ଣର ଦୌର୍ଭାଗ୍ୟ ଛଟାରେ କଲେଇ କରି ହୋଇଥିବା ସ୍ୱରାଜ୍ୟ ଓ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ସୁନ୍ଦର ଚୀନାମାଟିରେ ତିଆରି ପାତ୍ରଗୁଡ଼ିକର ନିର୍ମାଣଶୈଳୀକୁ ପୁନରୁଦ୍ଧାର କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରିଥିଲେ ।

ମାସ ମାସ ଓ ବର୍ଷ ବର୍ଷ ଧରି ସେ ଅଜ୍ଞାନ ଭାବରେ ସେହି ସଂକଳ୍ପଟିକୁ ନେଇ କେତେ କ'ଣ ପ୍ରୟୋଗ ଓ ପରୀକ୍ଷା କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଅନେକ ବର୍ଷ ବିତିଗଲା, ତଥାପି ସିଏ ପୁରାତନ ଚୀନ ବାସନଗୁଡ଼ିକର ଔଜ୍ଞାନିକ ଆଦୌ ପାଇ ପାରିଲେ ନାହିଁ । ଆପଣା ପାଖରେ ଯାହାକି ସମ୍ଭବ ଓ ସାମଗ୍ରୀ ଥିଲା, ସବୁକିଛିକୁ ସେ ତାଙ୍କର ଏହି ଅନୁସନ୍ଧ୍ୟା-କାର୍ଯ୍ୟରେ ଆଣି ଲାଗାଇଲେ । ଏବଂ ଆସେ ସେହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ତିଆରି କରିଥିବା ଷ୍ଟିଟି ପାଖରେ ତାଙ୍କୁ ଲାଗାତାର ଅନେକ ଦିନ ଓ ଅନେକ ରାତି ଉନାଗର ହୋଇ ବସି ରହିବାକୁ ପଡ଼ିଲା ଓ ଆପଣାର ପାସଗୁଡ଼ିକୁ ତିଆରି କରିବାର ଏବଂ ଷ୍ଟିଟି ଉପରେ ଚଢ଼ାଇବାର ନାନା ନୂଆ ପଦ୍ଧତିର ପରୀକ୍ଷା କରୁ କରୁ ତାଙ୍କର ଫାର୍ସ ସମୟ ଅତିବାହିତ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ସେତେବେଳେ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟରେ ତାଙ୍କୁ ଆଦୌ କେହି କେବଳ ଯେ କୌଣସି ସାହାଯ୍ୟ କ'ଣ ଉତ୍ସାହ ଦେଇ ନଥିଲେ ତା' ନୁହେଁ, କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ବନ୍ଧୁ ଓ ପ୍ରତିବେଶୀମାନେ ତାଙ୍କୁ ଜଣେ ପାଗଳ ଲୋକ ବୋଲି ବି କହୁଥିଲେ । ଏବଂ, ତାଙ୍କର ଏହିସବୁ ବୃଥା କାର୍ଯ୍ୟ ସକାଶେ ତାଙ୍କୁ ନିଜ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କଠାରୁ ଗାଲି ଶୁଣିବାକୁ ପଡ଼ୁଥିଲା ।

ସାମଗ୍ରୀ ଓ ସମ୍ବଳର ଅଭାବ ହେତୁ ତାଙ୍କୁ ଏକାଧିକ ବାର ଆପଣାର ଯାବତୀୟ ପ୍ରୟୋଗକୁ ବନ୍ଦ ବି କରିଦେବାକୁ ପଡ଼ୁଥିଲା; ମାତ୍ର, ପୁନର୍ବାର ଟିକିଏ ସାମର୍ଯ୍ୟ ହେବା ମାତ୍ରେ ସେ ନୂତନ ସାହସର ସହିତ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଦେଉଥିଲେ । ଉନେ ଆସି ଏପରି ଅବସ୍ଥା ହେଲା ଯେ, ଷ୍ଟିଟି ଲାଗାଇବା ସକାଶେ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଆବଶ୍ୟକ କାଠ ବି ନଥିଲା । ତେଣୁ, ଘରଣୀଙ୍କର କୌଣସି ପ୍ରତିବାଦ ଓ ଉପସ୍ଥାପନା ପ୍ରତି ଆଦୌ କୌଣସି କର୍ଣ୍ଣପାତ ନକରି ସିଏ ଘରେ ନିଜର ଯାହାକି କାଠଅଭାବ ଆସବାବପତ୍ର ଥିଲା, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ଷ୍ଟିଟିରେ ପକାଇ ଶେଷ କରିଦେଲେ । ଏବଂ, ସେତେବେଳେ ସବୁଯାକ ଜଳି ସାରିଲା, ସେତେବେଳେ ସିଏ ଷ୍ଟିଟିକୁ ଖୋଲି ଖୋଲାଇ ଦେଖିଲେ; ଷ୍ଟିଟି ଭିତରେ ସିଏ ଆଜିଯାଏ ଅନୁସନ୍ଧ୍ୟା କରି ଆସିଥିବା ସେହି ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ପାସଗୁଡ଼ିକ ପୁଣି ହୋଇ ରହିଥିବାର ଦେଖିବାକୁ ପାରିଥିଲେ । ଯାହା ତାଙ୍କୁ ଏତେ ପ୍ରଶଂସା ଆଣିଦେଲା ତାହାକୁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ କରିବା ଲାଗି ତାଙ୍କୁ ଏତେଗୁଡ଼ିଏ ବର୍ଷର ଫାର୍ସ ସମୟ ନଷ୍ଟ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା ।

ତାଙ୍କର ସ୍ତ୍ରୀ ଏବଂ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କଠାରେ ପ୍ରକୃତରେ କେଉଁ ବସ୍ତୁଟିର ଅଭାବ ରହିଥିଲା, ଯାହା ଫଳରେ କି ସେମାନେ ତାଙ୍କ ସଫଳତାପ୍ରାପ୍ତିର ମୁହୂର୍ତ୍ତଟି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୋଟେ ଅପେକ୍ଷା କରିପାରିଲେ ନାହିଁ ? ସେମାନେ କାହିଁକି ତାଙ୍କୁ ଉତ୍ସାହିତ କରିବାରୁ ଓ ତେଣୁ ତାଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ ଆହୁରି ଅଧିକ ଆତ୍ମସମର୍ଥନ କରିଦେବାରୁ

ଯାନ୍ତି ହୋଇ ପାରିଲେ ନାହିଁ ? ସେମାନଙ୍କ ପାଖରେ ପୌର୍ଣ୍ଣମସି ଅଭାବ ରହୁଥିଲା । ଏବଂ ସ୍ୱୟଂ ପାଲ୍ଲୀଙ୍କଠାରେ ଆଦୌ କେତେବେଳେ ହେଲେ ମଧ୍ୟ କେଉଁ ବସ୍ତୁଟିର ଅଭାବ ନଥିଲା, ଯାହାକି ତାଙ୍କୁ କେବେହେଲେ ହତୋତ୍ସାହ କର ପକାଇ ନଥିଲା ଏବଂ ସକଳ ପ୍ରକାରର କଷ୍ଟ ଏବଂ ନିନ୍ଦା ସତ୍ତ୍ୱେ ତାଙ୍କୁ ଶେଷରେ ବିଜୟମଣ୍ଡିତ କରିବା ପାରିଲା । ଆମେ ଖାସ୍ ସେହି ବସ୍ତୁଟିକୁ ଅଧ୍ୟବସାୟ ବୋଲୁଛୁ କହିବା, ଏବଂ ତାହାକୁ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ସାଧନଟି ବୋଲି ଜାଣିବା ।

କାରଣ, ଏ ପୃଥିବୀରେ ଆଉ ଏପରି କୌଣସି ବସ୍ତୁ ନାହିଁ, ଯାହାକି ଅଧ୍ୟବସାୟକୁ ପ୍ରତିହତ କରିଦେଇ ପାରିବ । ଏବଂ, କେବଳ ସାନ ସାନ ଅନେକ ଅଳ୍ପାଳ୍ପ ପ୍ରୟାସ ଏକତ୍ର ହେଲେ ହୋଇ ପାରିଲେହିଁ ସଫଳତା ଏହି ପୃଥିବୀରେ ବୃହତ୍ତମ କଥାଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ଭବ ହୋଇଥାଏ ।

ପ୍ରକାଶ କେତେ କେତେ ପଥରଖଣ୍ଡ ବର୍ତ୍ତାବିତ୍ତମାନ ଗୋଟିକ ପରେ ଗୋଟିଏ ଆସି ସେହି ଗୋଟିଏ ଜାଗାରେ ପଡ଼ିବା ଦ୍ୱାରା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଖଣ୍ଡଖଣ୍ଡ ହୋଇ ଭାଙ୍ଗି ନଯାଇଛି !

ବାଲିର ଗୋଟିଏ କଣାକୁ ଆମେ କଦାପି ଖୁବ୍ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଗୋଟିଏ ବସ୍ତୁ ବୋଲି କହିବା ନାହିଁ । ମାତ୍ର ଏହି ବାଲିକଣାସବୁ ଯେତେବେଳେ ଅନେକ ସଂଖ୍ୟାରେ ଏକାଠି ଆସି ଠୁଲ ହୋଇଯାନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ସେମାନେ ଏପରି ଗୋଟିଏ ବନ୍ଧରେ ପରିଣତ ହୋଇ ଯାଆନ୍ତି, ଯାହାକି ମହାସମୁଦ୍ରର ପଥକୁ ବି ଅଟକାଇ ଦେଇପାରେ ।

ଏବଂ, ରୂମେମାନେ ଯେତେବେଳେ ପ୍ରକୃତିର ଇତିହାସ ଅଧ୍ୟୟନ କରିବ, ସେତେବେଳେ ନିଶ୍ଚୟ ଜାଣିବ, କିପରି ସାନ ସାନ ସାମୁଦ୍ରିକ ପ୍ରାଣୀ ଏକତ୍ର ଗଢ଼ା ହୋଇ ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ପଦ୍ମକୁ ତିଆରି କରି ଦେଇଛନ୍ତି, — ଆପଣାର ଅବରାମ ପ୍ରୟାସ ବଳରେ ସେମାନେ ସମୁଦ୍ରର ସମତଳ ଉପରେ କେତେ ବଡ଼ ବଡ଼ ଦ୍ୱୀପ ଓ ଦ୍ୱୀପସୂଚ୍ଚିମାନଙ୍କୁ ନିର୍ମାଣ କରିଦେଇ ପାରିଛନ୍ତି ।

ରୂମ ନିଜର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅନ୍ତର ଅପ୍ରତିହତ ପ୍ରୟାସଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ରୂମେମାନେ ବି ଯେ ଅନେକ ବଡ଼ବଡ଼ କାର୍ଯ୍ୟର ସାଧନ କରିପାରିବ, ରୂମେମାନେ କ'ଣ ସେହି କଥାଟିକୁ ଚିନ୍ତା କରିପାରୁ ନାହିଁ ?

*

ସମଗ୍ର ମାନବୀୟତା ଅନେକ ଗୌରବର ଅଧିକାରୀ କରିଥିବା ବାରଣ୍ଡ ବର୍ଷ ପୂର୍ବର ଶଙ୍କରାଚାର୍ଯ୍ୟ ତାଙ୍କର ଶୈଶବକାଳରୁହିଁ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ହେବାର ଫଳକୁ କରିଥିଲେ ।

ତାଙ୍କର ମାଆ ତାଙ୍କର ଏହି ଇଚ୍ଛାଟି ପଛରେ ରହିଥିବା ମହାନତାଟିକୁ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରିପାରୁଥିଲେ ସତ, ମାତ୍ର ଘାବ ଅନେକ ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାଙ୍କୁ ସନ୍ନ୍ୟାସ ମାର୍ଗ ଗ୍ରହଣ କରିବାର ଅନୁମତି ଦେଇ ନଥିଲେ ।

ଦିନେ ମାଆ ଓ ପୁଅ ଉଭୟେ ନଦୀକୁ ଗାଧୋଇ ଯାଇଥିଲେ । ପାଣି ଭିତରକୁ ଡେଇଁପଡ଼ିବା ମାତ୍ରେ ଶଙ୍କର ତାଙ୍କ ଗୋଡ଼କୁ ହଠାତ୍ ଗୋଟାଏ କୁମ୍ଭୀର ଆସି ଧରିବାର ଅନୁଭବ କରିପାରିଲେ । ମୃତ୍ୟୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆସନ୍ନ ହୋଇ ଆସିଥିଲା । ମାତ୍ର, ଏପରି ଗୋଟିଏ ଭୟଙ୍କର ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ମଧ୍ୟ ସାହସୀ ବାଳକଟି କେବଳ ଆପଣା ଜୀବନର ସେହି ମହାନ ପରୀକ୍ଷଣଟି ବିସ୍ମୟରେହିଁ ଭେଦବାକୁ ଲାଗିଥିଲା ଏବଂ ତେଣୁ ଏଡ଼େ ବଡ଼ ଚିନ୍ତାର କରି ମାଆଙ୍କୁ ଡାକ କହିଲା, “ଏଥର ମୋ କଥା ସରିଗଲା । କୁମ୍ଭୀର ମୋତେ ତଳକୁ ତଳକୁ ଟାଣିବାରେ ଲାଗିଛି । କିନ୍ତୁ ତୁମେ ଇଚ୍ଛା କଲେ ମୁଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଜଣେ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ଭାବରେ ତ ମରି ପାରନ୍ତି !”

“ହଁ, ହଁ, ବାବୁ, ତୁ ଯାହା କହୁଛୁ, ସେହି କଥା ହେବ !” ବ୍ୟାକୁଳ ଭାବରେ ତାଙ୍କର ମାଆ କାନ୍ଦିକାନ୍ଦି ଉତ୍ତର ଦେଲେ ।

ଏକଥା ଶୁଣି ଶଙ୍କର ଆନନ୍ଦରେ ଏପରି ହୁସ୍ସ ହୋଇ ଉଠିଲେ ଯେ କୁମ୍ଭୀରର କବଳରୁ ଆପଣାର ଗୋଡ଼କୁ ମୁକ୍ତ କରି ଆଣିବାକୁ ସେ ତା’ପରେ ଯଥେଷ୍ଟ ବଳ ପାଇଲେ ଏବଂ ପୁନର୍ବାର କଳକୁ ଫେରିଆସି ପାରିଥିଲେ ।

ସେହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରୁହିଁ ସେ ବୟସରେ ଯେପରି ବଢ଼ିଲେ, ତେଣେ ବଦ୍ୟାରେ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ପ୍ରସାଣ ହେବାକୁ ଲାଗିଲେ । ସିଏ ଜଣେ ଗୁରୁରୂପେ ପ୍ରତିଷ୍ଠାଲାଭ କଲେ, ଏବଂ ତାଙ୍କର ଅଦ୍ଭୁତ ଜୀବନର ଶେଷ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦର୍ଶନପ୍ରସ୍ତରର ଆପଣାର ମହାନ କାର୍ଯ୍ୟଟିରେ ତପ୍ତ ହୋଇ ରହିଥିଲେ ।

ଭାରତବର୍ଷକୁ ଶ୍ରଦ୍ଧା କରୁଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ମହାଭାରତ କାବ୍ୟଟି ସହିତ ନିଶ୍ଚୟ ପରିଚିତ ଥିବେ ।

ଅନେକ ବର୍ଷ ପୁର୍ବେ ସମ୍ବୃତ୍ତ ଭାଷାରେ ସେହି କାବ୍ୟଟି ଲେଖା ହୋଇ ଥିଲା । ପ୍ରାୟ ଆମ ଏପୁର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ସମ୍ବୃତ୍ତ ଭାଷା ନଜାଣିଲେ କୌଣସି ଇନ୍ଦ୍ର ସ୍ବେଷ୍ଟ ବ୍ୟକ୍ତି ସେହି କାବ୍ୟଟିକୁ ପଢ଼ିପାରୁ ନଥିଲେ । ଏପରି ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ବେଷ୍ଟ ପ୍ରକୃତରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିରଳ ଥିଲେ । ତେଣୁ କୌଣସି ଏକ ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ବେଷ୍ଟ ଭାଷାରେ ମହାଭାରତର ଅନୁବାଦ କରିବା ଏକାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇ ଉଠିଲା ।

ବାବୁ ପ୍ରତାପଚନ୍ଦ୍ର ରାୟ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ ହାତକୁ ନେବା ଲାଗି ମନସ୍ଥ କଲେ । ତାଙ୍କ ନିଜ ପ୍ରଦେଶରେ ତାଙ୍କର ଆଉଜଣେ ବନ୍ଧୁ କିଶୋରୀମୋହନ

ଗାଙ୍ଗୁଲିଙ୍କ ସହିତ ତାଙ୍କର ପରତପ୍ତ ଘଟିଥିଲା । ଗାଙ୍ଗୁଲି ସମ୍ପୃକ୍ତ ଭାଷାରୁ ଇଂରାଜୀ ଅନୁବାଦ କଲେ ଏବଂ କାବ୍ୟଟି ଶତାଧିକ ଖଣ୍ଡରେ ଗୋଟିଗୋଟି କରି ପ୍ରକାଶିତ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ପ୍ରତାପଚନ୍ଦ୍ର ରାୟ ଆପଣାର ଏହି କାର୍ଯ୍ୟଟିରେ ବାରବର୍ଷ କାଳ ବ୍ୟାପ୍ତ ରହିଥିଲେ । ଗ୍ରନ୍ଥଟିକୁ ପ୍ରକାଶ କରିବାରେ ତାଙ୍କୁ ଆପଣାର ସମସ୍ତ ସମ୍ବଳକୁ ଆଣି ଖଟାଇବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା । ଯେତେବେଳେ ତାଙ୍କ ନିଜର ସମ୍ବଳ ଶେଷ ହୋଇଗଲା, ସେତେବେଳେ ଇଚ୍ଛୁକ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ପାଖରୁ ସାହାଯ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କରିବା ଲାଗି ସିଏ ଭାରତବର୍ଷ ସାରା ବୁଲିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ରାଜା ଓ କୃଷକ, ପଣ୍ଡିତ ଓ ସାଧାରଣ ଲୋକ ସମସ୍ତେ ତାଙ୍କର ଏହି କାର୍ଯ୍ୟଟି ଲାଗି ଅର୍ଥସାହାଯ୍ୟ କରିଥିଲେ । ଇଉରୋପ ଓ ଆମେରିକାର ବହୁମାନେ ମଧ୍ୟ ସାହାଯ୍ୟ ପଠାଇଲେ ।

ଏହିପରି ଭ୍ରମଣରତ ଥିବା ଅବସ୍ଥାରେ ସେ ଏକ ବିଷମ ଜ୍ୱରରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହେଲେ ଓ ତାହାର ଦ୍ୱାରାହିଁ ମୃତ୍ୟୁମୁଖରେ ପଡ଼ିଲେ । ଜ୍ୱରରେ ଶଯ୍ୟାଶାୟୀ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିବା ସମୟରେ ତାଙ୍କର ସମସ୍ତ ଭବନୀ ଆପଣାର ସେହି କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବା ଉପରେହିଁ କେନ୍ଦ୍ରୀତ ହୋଇ ରହିଥିଲା । ଏପରିକି, ପାଟି ଫିଟାଇ କଥା କହିବା ମଧ୍ୟ ଯେତେବେଳେ ତାଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଯନ୍ତ୍ରଣାଦାୟକ ହୋଇ ଉଠିଲା, ସେତେବେଳେ ସେ ଥରେ ନିଜ ସ୍ତ୍ରୀକୁ କହିଥିଲେ :

“ଗ୍ରନ୍ଥଟିକୁ ଯେକୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଶେଷ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଯଦି ଗୁପ୍ତାକାର୍ଯ୍ୟ ଲାଗି ପଇସା ଦରକାର ଆଏ, ତେବେ ମୋର ଶୁଦ୍ଧିସ୍ତ୍ରୀରେ ରୁମେ ଆଦୌ କୌଣସି ପଇସା ଖର୍ଚ୍ଚ କରିବ ନାହିଁ । ଯେପରିକି ମହାଭାରତର କାର୍ଯ୍ୟଟି ଲାଗି ଯଥେଷ୍ଟ ଅର୍ଥର ସଞ୍ଚୟ ସମ୍ଭବ ହୋଇ ପାରିବ, ସେଥିଲାଗି ରୁମେ ଯେତେଦୂର ପାରିବ ବନ୍ଦୁ ଖର୍ଚ୍ଚରେ ଚଳିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବ ।”

ଭାରତବର୍ଷ ପ୍ରତି ଏବଂ ଭାରତବର୍ଷର ସେହି ମହାନ କାବ୍ୟ ପ୍ରତି ଶ୍ରଦ୍ଧାପୂର୍ଣ୍ଣ ହୃଦୟରେ ସେ ଶେଷ ନିଃଶ୍ୱାସ ଜ୍ୟାପ କରିଥିଲେ ।

ତାଙ୍କର ବ୍ୟଥା ପତ୍ନୀ ସୁନ୍ଦରୀବାଲା ରାୟ ଗଭୀର ନିଷ୍ଠା ସହିତ ତାଙ୍କର ସେହି ମହାନ ଇଚ୍ଛାଟି ଅନୁସାରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲେ । ବର୍ଷକ ପରେ ଅନୁବାଦକ ଅନୁବାଦ କାର୍ଯ୍ୟ ଶେଷ କଲେ ଏବଂ ମହାଭାରତର ଏକାରଖଣ୍ଡ-ବିଶିଷ୍ଟ ଅନୁବାଦକୁ ଇଉରୋପୀୟ ପାଠକସାଧାରଣଙ୍କ ହାତରେ ଆଣି ଦେଇପାରିବା ଶେଷକୁ ସମ୍ଭବ ବ ହୋଇ ପାରିଲା । ସେମାନେ ବର୍ତ୍ତମାନ ସେହି ପ୍ରସିଦ୍ଧ ମହାକାବ୍ୟଟିର ଅଠରଟିଯାକ ପଟ୍ଟକୁ ପଢ଼ି ପାରିଲେ ଓ ତାହାର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟକୁ ମଧ୍ୟ ଅଧ୍ୟାଦନ କରିପାରିଲେ । ଏବଂ, ସେହି ଗ୍ରନ୍ଥଟିକୁ ଅଧ୍ୟୟନ କରି ସେମାନେ ପ୍ରାଚୀନ ଭାରତର ମହାନ କବି ସେହି ଗଭୀର ଚିନ୍ତାଦାୟକମାନଙ୍କର କୁଶଳ ରଚନାଶକ୍ତି ଏବଂ ପ୍ରଜ୍ଞାଟି ସହିତ

ପରିଚିତ ହୋଇ ପାରିଲେ, ତାହାକୁ ଯଥୋଚିତ ସମ୍ମାନ ବି ଦେଖାଇ ପାରିଲେ ।

ପ୍ରତାପଚନ୍ଦ୍ର ରାୟ ଓ ଆହୁରି ଅନେକ ଯେଉଁ ପରମୋପକାରୀ ବ୍ୟକ୍ତି ଅଧ୍ୟବସାୟ କରିପାରନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରୟାସରୁ ଏହିପରି ଫଳନ ହୁଏ ପ୍ରାୟ ହୋଇଥାଏ ।

ଏବଂ, ରୂମେ ସବୁ ଯେତେ ସାହସୀ ଶିଳ ଅଛି, ରୂମେ ସବୁ କ'ଣ ଅକ୍ଳାନ୍ତ ଭାବରେ ଆପଣାକୁ ନାନା କଳାଶକର କାର୍ଯ୍ୟରେ ଉତ୍ସର୍ଗ କରି ରହିଥିବା ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟଟି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାହାକୁ କଦାପି ଛାଡ଼ି ଚାଲିଯାଇ ନଥିବା ଅଗଣିତ ନରନାରୀଙ୍କର ସେହି ବୃହତ୍ ବାହୁନୀଟି ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ମିଳିତ ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ ?

ଏହି ବିଶାଳ ପୃଥିବୀରେ ସମ୍ପନ୍ନ କରିବାକୁ ରହିଥିବା ମହତ୍ତ୍ୱ କାର୍ଯ୍ୟର ଆଦୌ କୌଣସି ଅଭାବ ନାହିଁ, ସେହି କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ ସମ୍ପନ୍ନ କରିବା ଭାଗି ମଧ୍ୟ ଉତ୍ତମ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ମଧ୍ୟ ଅଭାବ ନାହିଁ । ମାତ୍ର, କେବଳ ଯେଉଁ ଅଧ୍ୟବସାୟ ବଳରେ ସେମାନେ ସେହି କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କରିପାରନ୍ତି, ଅଧିକାଂଶ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେହି ଅଧ୍ୟବସାୟରହି ପ୍ରକୃତରେ ଅଭାବ ରହିଛି ।

ସରଳ ଜୀବନ

ପୌରମ୍ବର ମହମ୍ମଦ, ଆରବବାସୀମାନଙ୍କୁ ଧର୍ମୋପଦେଶ ଦେବାରେ ଯାହାଙ୍କର ସମସ୍ତ ଜୀବନ ଅତିବାହିତ ହେଉଥିଲା, ସିଏ କଦାପି ସୁଖସନ୍ତୋଷ ଅଥବା ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଲାଗି ଅପେକ୍ଷା ରଖୁ ନଥିଲେ ।

ଦିନେ ରାତିରେ ସିଏ ଗୋଟିଏ ମୋଟା ହେଁସ ଉପରେ ଶୋଇଥିଲେ ଏବଂ ବଛଣାରୁ ଉଠିଲା ବେଳକୁ ହେଁସରେ ଥିବା ଗଣ୍ଠି ଓ ଅଂଶାଗୁଡ଼ାକର ଚନ୍ଦ୍ର ତାଙ୍କ ଦେହର ତମଡ଼ା ଉପରେ ବସି ଯାଇଥିଲା ।

ତାଙ୍କର ଜଣେ ବନ୍ଧୁ ତାଙ୍କୁ କହିଲେ, “ହେ ଆଲ୍ଲାଙ୍କର ପୌରମ୍ବର, ଆପଣ ଏଡ଼େ ଟାଣ ବଛଣାରେ ଶୋଇଲେ ! ଯଦି ଆପଣ ମୋତେ କହିଥାନ୍ତେ ତେବେ ମୁଁ ଖୁସିରେ ଆପଣଙ୍କ ଲାଗି ନରମ ବଛଣାଟିଏ ତିଆରି କରି ଦେଇଥାନ୍ତି, ତେବେ ଆପଣ ଅଧିକ ଅରାମରେ ଶୋଇ ପାରିଥାନ୍ତେ ।”

ପୌରମ୍ବର ଉତ୍ତର ଦେଇ କହିଲେ, “ନରମ ବଛଣାର ମୋ’ର ମୋଟେ ପ୍ରୟୋଜନ ନାହିଁ । ମୋର ଏହି ସଂସାରରେ ଏକ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ରହିଛି । ସେତେବେଳେ ଶରୀର ପାଇଁ କିଛି ବଞ୍ଚାମ ଦରକାର ହୁଏ, ସେତେବେଳେ ମୁଁ କିଛି ସମୟ ପାଇଁ ବଞ୍ଚାମ ନିଏ । ମାତ୍ର ଜଣେ ସରଳ ଯେମିତି ତା’ର ଘୋଡ଼ାକୁ ଅଳ୍ପ କିଛି ସମୟ ଲାଗି କୌଣସି ଗଛର ଗୁଲରେ ନେଇ ବାନ୍ଧିଦେ, ଯେପରିକି ତାକୁ ଖରାବୁ କୌଣସି କଷ୍ଟ ସହବାକୁ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ, ଏବଂ ତା’ପରେ ପୁଣି ଘୋଡ଼ାକୁ ସଜ କରି ନିଜର ଗନ୍ତବ୍ୟ ସଥରେ ବାହାରିଯାଏ, ଠିକ୍ ସେହିପରି ।”

“ମୋର ଏହି ସଂସାରରେ ଏକ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ରହିଛି,”—ପୌରମ୍ବର ଏହି କଥାଟିକୁ କହିଥିଲେ । ଏବଂ ସେଇଥି ସକାଶେହିଁ ତାଙ୍କର ମହାନ ଜୀବନ ଏକ ସରଳ ଜୀବନରେ ପରିଣତ ହୋଇ ପାରିଥିଲା । ଆପଣାର ଜୀବନବୃତ୍ତି ଉପରେ ତାଙ୍କର ଦୃଢ଼ ବିଶ୍ୱାସ ଥିବାରୁ ସେ ସମସ୍ତ ଆରବ ଦେଶର ଅଧିବାସୀ-ମାନଙ୍କୁ ଧର୍ମୋପଦେଶ ଦେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥିଲେ । ବଳାସବ୍ୟସନ ଲାଗି ତାଙ୍କର ଆଦୌ କୌଣସି ଅପେକ୍ଷା ନଥିଲା । ତାଙ୍କର ଦୃଢ଼ ସ୍ୱଭାବ ଉଚ୍ଚତର ଭବନାଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ସମ୍ବନ୍ଧ ହୋଇ ରହିଥିଲା ।

ଏକ ସୁସ୍ଥ ଓ ପ୍ରଶାନ୍ତ ଆତ୍ମା ଲାଗି ସରଳ ଜୀବନଯାପନକୁ ସେ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ସୁଖର କାରଣ ହୋଇଥାଏ, ଆରବ ଦେଶର ନିମ୍ନଲିଖିତ କାହାଣୀଟିରୁ ଆମେ ତାହାର ପ୍ରମାଣ ପାଇ ପାରିବା ।

ମୌସୁନ୍ ଜଲ୍ ବ ଗୋଷ୍ଠୀର ଗୋଟିଏ ଝିଅ ଥିଲା । ମରୁଭୂମିର ତମ୍ବୁ-
ଗୁଡ଼ିକରେହିଁ ତାହାର ଶୈଶବକାଳ ଅତିବାହିତ ହୋଇଥିଲା ।

ଦିନେ ଖଲ୍‌ଫା ମୁଅଡ଼ି ଆଜ୍ଞ ସହିତ ତାହାର ବିଷୟର ହୋଇଗଲା । ଖଲ୍‌ଫାଙ୍କର ଅନେକ ଧନ ସମ୍ପତ୍ତି ଥିଲା ଓ ତାଙ୍କ କାମ କରିବା ଲାଗି ବହୁସଂଖ୍ୟକ କ୍ଷୀତିଦାସ ନିଯୁକ୍ତ ରହୁଥିଲେ ସତ, ମାତ୍ର ମୌସୁନ୍‌କୁ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ରହିବାକୁ ଆଦୌ ଭଲ ଲାଗିଲା ନାହିଁ । ତା'ର ଚରୁଦିଗରେ ବିଳାସବ୍ୟସନର ଏତେ ଅବସର ମହକୁଦା ହୋଇ ରହୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତା'ର ମନ ସେଠାରେ ମୋଟେ ଲାଗିଲା ନାହିଁ । ବେଳେବେଳେ, ଏକୃଷ୍ଟିଆ ସମୟରେ, ସିଏ ଅତ୍ୟନ୍ତ କୋମଳ ଭାବରେ ଆରଣ୍ୟ ଶ୍ରାବ୍ୟେ ନିଜେ ରଚନା କରୁଥିବା ଏହିସବୁ ପଦଗୁଡ଼ିକ ବୋଲୁଥିଲା :

ଗୁଣୀର ରାଜପୋଷାକ ଅପେକ୍ଷା

ଓଟବାଳରେ ତିଆରି ମାଟିଆ ପୋଷାକ

ମୋତେ ଅଧିକ ଭଲ ଲାଗୁଥାନ୍ତା ।

ଗୋଟାଏ ରାଜପ୍ରାସାଦର ସୁନ୍ଦର ପ୍ରକୋଷ୍ଠଗୁଡ଼ିକ ଅପେକ୍ଷା

ମରୁଭୂମିର ତମ୍ବୁ, ମୋତେ ଅଧିକ ସୁନ୍ଦର ଲାଗୁଥାନ୍ତା ।

ବହୁମୁଖ ହାଉଦା ପଡ଼ିଥିବା ଏହି ଖଚରଗୁଡ଼ିକ ଅପେକ୍ଷା

ଆରବ ତମ୍ବୁର ଶୁଭପାଖରେ ଡେଇଁ ବୁଲୁଥିବା

କଅଁଳା ବାହୁସ୍ତମାନେ ମୋତେ ଅଧିକ ସୁନ୍ଦର ଦେଖାଯାଉଥାନ୍ତେ,

ପ୍ରାସାଦପ୍ରହରୀର ହାତାତ୍ୟ-ତିଆରି ଶିଳା ଅପେକ୍ଷା

ଅଜଣା କୌଣସି ମଣିଷକୁ ଦେଖିବା ମାତ୍ରେକେ

ନିଶ୍ଚାଳି କୁକୁରର ଷେ' ଷେ' ଶବ୍ଦ

ମୋ' କାନକୁ ପ୍ରକୃତରେ ଅଧିକ ମଧୁର ଶୁଭୁଥାନ୍ତା ।

ଖଲ୍‌ଫାଙ୍କ କାନରେ ଯାଇ ତା'ର ଏହିସବୁ ଗୀତ ବାଜିଲା ଓ ସେ ତାକୁ ତାଙ୍କ ଦରବାରରୁ ବାହାର କରିଦେଲେ । ତେଣୁ ବାଳିକା କବିଟି ପୁଣି ତା'ର ପୁରୁଣା ଗୋଷ୍ଠୀ ଭିତରକୁ ଫେରି ଆସିଲା । ତା' ମନକୁ ଦୁଃଖପୁର୍ଣ୍ଣ କରି ପକାଇ ଥିବା ଐଶ୍ବର୍ଯ୍ୟମୟ ପ୍ରାସାଦଗୁଡ଼ିକୁ ଆଉ ଦେଖିବାକୁ ନପାଇବାରୁ ତା'ର ମନ ପୁନର୍ବାର ଖୁସିରେ ଭରି ଉଠିଲା ।

ସରଳ ଜୀବନ ଯେ ଏକ ଅମିତାରୁଣ୍ୟ ଓ ବୃଥାତ୍ୱମୂର୍ଚ୍ଛା ଜୀବନଠାରୁ ଅଧିକ କାମ୍ୟ, ସବୁ ଦେଶରେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଲୋକ ସେହି କଥା ବୁଝିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରୁଛନ୍ତି ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟାରେ ଏପରି ଲୋକ ନିଶ୍ଚୟ ଦେଖିବାକୁ ମିଳିବେ, ନିଜ ଲାଗି ମୂଲ୍ୟବାନ ନାନାବିଧ ବସ୍ତୁ ଡକ୍ଟର କରା ଲାଗି ଯେଉଁମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଯଥେଷ୍ଟ ଧନ ରହୁଛି ସତ, ମାତ୍ର ସେମାନେ ସେମାନଙ୍କର ସେହି ଧନକୁ ଆହୁରି ଭଲ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ବ୍ୟୟ କରାଯାଇ ପାରିବ ବୋଲି ଅନୁଭବ କଲେଣି । ସ୍ୱାଦଗନ୍ଧିଷ୍ଠ ବହୁବ୍ୟୟପାତ୍ରଣ ଆହାର ବଦଳରେ ସେମାନେ ଏକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟୋପଯୋଗୀ ଆହାର ଗ୍ରହଣ କଲେଣି, ଏବଂ, କେବଳ ଦେଖାଇବାକୁ ତିଆରି ହୋଇଥିବା ଗୁଡ଼ାଏ ଅସଫଳ, ଆତ୍ମମୂର ପୁଣି ଅଥଚ ଅଦରକାରୀ ଆସବାବପତ୍ରରେ ଘର ଭର୍ତ୍ତି କରିବା ପରିବର୍ତ୍ତେ ସେମାନେ ସରଳ ଅଥଚ ମଜଲୁତ ଓ ସୁରୁଚିଯୁକ୍ତ ଆସବାବ ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ଏବେ ଅଧିକ ପସନ୍ଦ କଲେଣି ।

ପ୍ରତ୍ୟେକ ଯୁଗରେ, ଏହି ପୃଥିବୀର ପ୍ରଗତି ଲାଗି କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିବା ସର୍ବୋତ୍ତମ ଓ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଉତ୍ସାହ ରଖିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଏକ ଶାନ୍ତ ଏବଂ ମିତାଭାଷୀ ଜୀବନରୁ ସାପନ କରି ଆସିଛନ୍ତି । ଯେଉଁପରି ଏକ ଜୀବନସାପନ କଲେ ଶରୀର ସୁସ୍ଥ ରହିବ ଏବଂ ଯାହା ଦ୍ୱାରା ସଂସାରୀୟତା କଳାଶ ଲାଗି ଆପଣାକୁ ଅଧିକ ସଜିବୁ ଭାବରେ ନିୟୋଜିତ କରାଯାଇ ପାରିବ, ସେମାନେ ସେହିପରି ଏକ ଜୀବନସାପନ କରିଛନ୍ତି । ଯେଉଁ ଅନ୍ୟମାନେ କେବଳ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭାବରେ ଗୁଡ଼ାଏ ଧନସମ୍ପତ୍ତି ଜମା କରି ରଖିବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି ଏବଂ ଏହିପରି ଭାବରେ କ୍ରମେ ଆପଣାର ଏହି ବହୁ ପରିମାଣ ଶୀତଦାସ, ପରିଚ୍ଛଦ ଏବଂ ଶୃଙ୍ଖଳାମଗ୍ନୀ ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି, ସେମାନେ ସେହି ଯଥାର୍ଥ ସେବକମାନଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ସମ୍ମୁଖରେ ପ୍ରକୃତରେ ଲଜ୍ଜା ଅନୁଭବ କରିବା ଉଚିତ ।

କୋଉଠି ଗୋଟାଏ ଖାଲ ନକରି ରୂପେ କଦାପି ଗୋଟିଏ ଗଦା ତିଆରି କରିପାରିବ ନାହିଁ; ଏବଂ ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେହିଁ କେତେକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ବିଳାସମୟ ଜୀବନ ଅନ୍ୟ ଅନେକସଂଖ୍ୟକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ଦାରିଦ୍ର୍ୟରହିଁ ସୂଚନା ଦେଇ ଯାଉଥାଏ । ବ୍ୟର୍ଥ ନାନାବିଧ ଅଳୀକତା ମଧ୍ୟରେ ଆପଣାର ସମୟ, ଅର୍ଥ ଏବଂ ଭାବନାର ଅପତୟ କରାଇ ନଦେବାକୁ ଯେଉଁମାନଙ୍କର ତଥାପି ଟିକିଏ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତା ରହୁଛି, ସେମାନଙ୍କ ଲାଗି ଏହି ପୃଥିବୀରେ ଅନେକ ଅନେକ ସୁନ୍ଦର, ମହାନ ଏବଂ ଆବଶ୍ୟକ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ସର୍ବଦାହିଁ ବାକି ରହୁଛି ।

ସହ ଫ୍ରାନ୍ସିସ୍ ଉତ୍ତମ ଜୀବନରହିଁ ଜଣେ ବାଣୀକହୁ ହୋଇ ରହୁଥିଲେ । ଅର୍ଥୋପାର୍ଜନ କରିବାର ଅଭିପ୍ରାୟ ରଖି ସେ କେବେ କୌଣସି ଧର୍ମୋପଦେଶ ଦେଇ ନଥିଲେ । ସେ ଏକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସରଳ ଜୀବନଯାପନ କରୁଥିଲେ, ଏବଂ ଆପଣାର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଏବଂ ପ୍ରବଚନ ଦ୍ଵାରାହିଁ ଲୋକମାନଙ୍କୁ କିଛିନା କିଛି ଶିକ୍ଷା ଦେଇ ପାରିବାରେ ସେ ଆପଣା ଜୀବନର ସର୍ବାଧିକ ଆନନ୍ଦ ଲଭ କରୁଥିଲେ । ଏବଂ, ତାଙ୍କୁ ଯିଏ ଯେତେବେଳେ ଯାହା ଖାଇବାକୁ ଦେଉଥିଲା, ସିଏ ସେତିକିରେହିଁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ରହୁଥିଲେ ।

ଅରେ, ସିଏ ଓ ତାଙ୍କର ସଙ୍ଗୀ ବ୍ରୁଦର୍ ମାସେଡ଼ କୌଣସି ଏକ ସହର ଭିତରେ ଯାଉଥିବା ସମୟରେ, ମାସେଡ଼ ଗୋଟିଏ ଗ୍ରାମା ଧରି ଗଲେ ଓ ଫ୍ରାନ୍ସିସ୍ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଗ୍ରାମରେ ଗଲେ । ମାସେଡ଼ ଦେଖିବାକୁ ଡେଙ୍ଗା, ଦେହର ଗଡ଼ଣ ସୁନ୍ଦର; କିନ୍ତୁ ଫ୍ରାନ୍ସିସ୍ ଗେଡ଼ା, ଚେହେରା ଜଣେ ଅତି ସାଧାରଣ ମଣିଷର ଚେହେରା ପରି । ଲୋକମାନେ ମାସେଡ଼ଙ୍କୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ବଦାନ୍ୟ ଭାବରେ ଦାନାଦି କଲେ, ମାତ୍ର ଫ୍ରାନ୍ସିସ୍ ମାତ୍ର ଅଳ୍ପକିଛି ହସ୍ତକ୍ତ କରି ପାରିଲେ ।

ନଗରର ଡୋରଣଗୁଡ଼ିକୁ ପାରହୋଇ ଯେତେବେଳେ ପୁନର୍ବାର ବାହାରେ ସେମାନେ ପରସ୍ପରକୁ ଭେଟିଲେ, ସେତେବେଳେ ସେମାନେ ନିକଟରେ ବହୁ ଯାଉଥିବା ଏକ ସୁଚ୍ଛସଲିଳା ଝରଣା ପାଖରେ ଖଣ୍ଡେ ବଡ଼ ସଥର ଉପରେ ଯାଇ ବସିଲେ ଏବଂ ମିଳିଥିବା ଭିକ୍ଷା ସାମଗ୍ରୀଗୁଡ଼ିକୁ ଏକାଠି କଲେ ।

ଏକ ଆନନ୍ଦ ଗଦଗଦ ମୁଖରେ ସହ ଫ୍ରାନ୍ସିସ୍ ପାଟି କରି କହୁ ଉଠିଲେ, “ବ୍ରୁଦର୍ ମାସେଡ଼, ଆମେ ପ୍ରକୃତରେ ଏଡ଼େ ବଡ଼ ଭୋକିର ଯୋଗ୍ୟ ବୋଲି ମୋଟେ କୁହାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ ।”

ଉତ୍ତର ଦେଇ ମାସେଡ଼ କହିଲେ, “ମାତ୍ର, ଏଇ କେତେ ଖଣ୍ଡ ରୁଟିକୁ ଆମେ ଏକ ଭୋକି ବୋଲି କପରି କହିବା ? ଆମ ପାଖରେ ଛୁଇଁ ନାହିଁ, ଥାଳି ନାହିଁ, ଆସନ ନାହିଁ, ଚାକର ବି ନାହାନ୍ତି ।”

ଫ୍ରାନ୍ସିସ୍ ତା’ପରେ ପୁଣି କହିଲେ, “ତଥାପି ଏହାକୁ ଏକ ଚମଟାର ଭୋକି ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ । ଆମ ପାଖରେ ଏଡ଼େ ବଡ଼ିଆ ରୁଟି ଅଛି, ପଥରଟି କେଡ଼େ ଚମଟାର ଭାବରେ ଟେବୁଲ୍‌ର କାମ ଦେଉଛି, ପୁଣି ଆମକୁ ଭୋକ ବି କରୁଛି; ଏବଂ, ଶୋଷ କଲେ ଆମ ଲାଗି ଏହି ସୁଚ୍ଛ ଝରଣାର ତଟକା ପାଣି ବି ମହଜୁଦ୍ ରହୁଛି ।”

ଏପରି କହିବାର ଅର୍ଥ ନୁହେଁ ଯେ, ଯେଉଁମାନେ ଦରିଦ୍ର, ସେମାନଙ୍କୁ ସର୍ବଦା ଆପଣାର ଦୁଃଖମୟ ଜୀବନଟିକୁ ଆଦରି ରହିବାକୁହିଁ ପଡ଼ିବ । କିନ୍ତୁ ଏଥିରୁ ଅନ୍ତତଃ ଏତିକି କଥାର ପ୍ରମାଣ ମିଳିବ ଯେ, ଏକ ଭିକ୍ଷୁର ଜୀବନଯାପନ

କରିବା ଦ୍ଵାରା ଯେଉଁ ଯଥାର୍ଥ ସନ୍ତୋଷ ମିଳିଥାଏ ଏବଂ ଉତ୍ତମ ଦୁଃସ୍ଵାଦ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ପାଖରେ ସ୍ଵାଭବିକ ଭାବରେ ଯେଉଁ ସଦାପ୍ରସନ୍ନ ଭାବ ରହିଥାଏ, ଭୌତିକ ଧନସମ୍ପତ୍ତି ଓ ବାହ୍ୟ ଐଶ୍ଵର୍ଯ୍ୟଶାଳିନୀ ନଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେହିଗୁଡ଼ିକହିଁ ଉକ୍ତ ଅଭାବର ସବଦା ଏକ କ୍ଷତିପୁରଣ କରି ନେଇଥାନ୍ତୁ ।

✱

ଗୋଟିଏ କଥାକୁ କେହି ଅସ୍ଵୀକାର କରି ପାରିବେ ନାହିଁ ଯେ ସରଳ ଜୀବନର ଯାପନ ଦ୍ଵାରା କାହାରି କଦାପି କୌଣସି କ୍ଷତି ହୁଏ ନାହିଁ । ମାତ୍ର ବିଳାସବ୍ୟସନ ଏବଂ ଅତିରିକ୍ତ ଧନାତ୍ୟତା ବିଷୟରେ ଆମେ ମୋଟେ ସେକଥା କହି ପାରିବା ନାହିଁ । ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ଏହାହିଁ ହୋଇଥାଏ ଯେ, ଯେଉଁସବୁ ବସ୍ତୁ ଆମର ଆଦୌ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲାଗେ ନାହିଁ, ସେଗୁଡ଼ିକରୁ ଆମର ଅନେକ କ୍ଷତି ବି ହୋଇଥାଏ ।

ବିଖ୍ୟାତ ସମ୍ରାଟ ଆକବରଙ୍କ ରାଜତ୍ଵ ସମୟରେ ଆଗ୍ରା ସହରରେ ବନାରସୀ ଦାସ ନାମରେ ଜଣେ ଜୈନ ସାଧୁ ବାସ କରୁଥିଲେ । ସମ୍ରାଟ ସାଧୁଙ୍କୁ ନିଜ ପ୍ରାସାଦକୁ ଡକାଇ ଆଣିଲେ ଓ ତାଙ୍କୁ କହିଲେ :

“ଆପଣ ମୋତେ ଯାହା ମାଗିବାର ମାଗନ୍ତୁ । ଆପଣ ଯେଉଁ ପବିତ୍ର ଜୀବନଯାପନ କରୁଛନ୍ତି, ତାହାକୁ ସମ୍ମାନ ଦେଖାଇ ମୁଁ ଆପଣଙ୍କର ସକଳ ଇଚ୍ଛାକୁ ପୂରଣ କରିବି ।”

“ମୁଁ ଯେତିକି ଲାଗି ଇଚ୍ଛା ବି କରିଛି, ପରମବ୍ରହ୍ମା ମୋତେ ତା’ଠାରୁ ଅଧିକ ଦେଇଛନ୍ତି ।”—ସନ୍ତୁ ଉତ୍ତର ଦେଇ କହିଲେ ।

“ଆପଣ ତଥାପି କିଛି ମାଗନ୍ତୁ,”—ଆକବର ପୁଣି ଜିଦ୍ କରି କହିଲେ ।

“ମଣିମା, ତେବେ ମୁଁ ଆପଣଙ୍କ ପାଖରେ ଏତିକି ନିବେଦନ କରୁଛି ଯେ ଆପଣ ମୋତେ ଆଉ ଆପଣଙ୍କର ରାଜପ୍ରାସାଦକୁ ଡାକିବା ଲାଗି ମନ କରିବେ ନାହିଁ । କାରଣ କେବଳ ଭଗବାନଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟରେହିଁ ମୁଁ ମୋ’ର ସମସ୍ତ ସମୟ ଦେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି ।”

ଆକବର ଉତ୍ତର ଦେଲେ, “ତାହାହିଁ ହେଉ । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଆପଣଙ୍କ ପାଖରେ ଏକ ନିବେଦନ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି ।”

“କୁହନ୍ତୁ । ମଣିମା ।”

“ଆପଣ ମୋତେ ଏପରି କିଛି ସଦୃଶଦେଶ ଦିଅନ୍ତୁ, ଯାହାକୁ ବି ମୁଁ ମନରେ ଧାରଣ କରିବି ଓ ସେହି ଅନୁସାରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବି ।”

କ୍ଷଣକ ଲାଗି ଟିକିଏ ଚିନ୍ତାମଗ୍ନ ହୋଇ ବନାରସୀ ଦାସ ତା’ପରେ କହିଲେ :

“ଆପଣ ଯେପରି ସର୍ବଦା ଶୁଦ୍ଧ ଏବଂ ପରିଷ୍କୃତ ଆହାର ଗ୍ରହଣ କରିବେ, ସେଥିଲିଖି ସର୍ବଦା ଦୃଷ୍ଟି ଦେବେ ; ଏବଂ ବିଶେଷ କରି ରାତିରେ ଆପଣ ଗ୍ରହଣ କରୁଥିବା ମାଂସ ଓ ସୁରା ବିଷୟରେ ସବୁବେଳେ ସାବଧାନ ରହୁଥିବେ ।”

“ଆପଣଙ୍କର ପରାମର୍ଶଟିକୁ ମୁଁ କେବେହେଲେ ଭୁଲି ଯିବି ନାହିଁ, ” — ସମ୍ରାଟ ଉତ୍ତର ଦେଇ କହିଲେ ।

ପରାମର୍ଶଟି ପ୍ରକୃତରେ ଏକ ଉତ୍ତମ ପରାମର୍ଶଟି ଥିଲା, କାରଣ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟସମ୍ମତ ଖାଦ୍ୟ ଏବଂ ପାନୀୟ ଦ୍ୱାରାହିଁ ଶରୀର ପୁଷ୍ଟ ରହେ, ଏବଂ ଶରୀର ପୁଷ୍ଟ ହେଲେ ତାହା ଏକ ଶୁଦ୍ଧ ମନ ଏବଂ ଶୁଦ୍ଧ ଜୀବନ ଲାଗି ଯଥାର୍ଥରେ ଗୋଟିଏ ମନ୍ଦିର ହୋଇ ପାରିବାର ଯୋଗ୍ୟ ହୁଏ ।

ମାତ୍ର ଘଟନାଚକ୍ରେ ପଡ଼ି ଏପରି ହେଲା ଯେ, ଯେଉଁଦିନ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ସମ୍ରାଟଙ୍କ ପାଖକୁ ଆସିଥିଲେ, ସେଦିନ ଉପବାସର ଦିନ ଥିଲା । ଏବଂ ତେଣୁ ସେଦିନ ଆକବରଙ୍କର କେବଳ ମଧ୍ୟରାତ୍ର କେତେ ଘଣ୍ଟା ପରେ ଯାଇ ଆହାର ଗ୍ରହଣ କରିବାର କଥା । ରାଜପ୍ରାସାଦର ପାତକମାନେ ସନ୍ନ୍ୟାସୀବେଳେ ଯାବତୀୟ ଭୋଜନ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ରଖିଥିଲେ ଏବଂ ଉପବାସର ପ୍ରହରଟି ଉଦ୍‌ଯାପିତ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ସୁନା ଓ ରୂପାର ପାତ୍ରମାନଙ୍କରେ ବାଡ଼ି କରି ରଖି ଦେଇଥିଲେ ।

ସେହିସବୁ ଭୋଜନ ଆକବରଙ୍କ ପାଖକୁ ଅଣାଯିବା ସମୟରେ ଅନ୍ଧାର ତଥାପି ଯାଇ ନଥାଏ । ଭୋଜନ ଲାଗି ଭାରି ମନ ଦେଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଆକବରଙ୍କର ହଠାତ୍ ବନାରସୀ ଦାସଙ୍କର . “ନିଜର ମାଂସ ଓ ସୁରା ବିଷୟରେ ସାବଧାନ ରହୁବେ, ” — ଏହି ପରାମର୍ଶଟି ସ୍ମରଣ ହୋଇଗଲା । ତେଣୁ ସେ ଭାରି ସାବଧାନ ହୋଇ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୋଜନ ପାତ୍ରଗୁଡ଼ିକୁ ପରୀକ୍ଷା କରି ଦେଖିଲେ ଏବଂ ତାହା ଫଳରେ ଜାଣି ପାରିଲେ ଯେ ଖାଦ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଜନ୍ମା ବେଢ଼ି ରହୁଛି । ପାତକମାନେ ଭାରି ସତର୍କତାର ସହକାରେ ସବୁ କରିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଖାଇବା ପାତ୍ର ଭିତରେ ଜନ୍ମା ପଶି ଯାଇଥିଲେ ଏବଂ ସମ୍ରାଟଙ୍କର ଭୋଜନକୁ ନଷ୍ଟ କରି ଦେଇଥିଲେ ।

ଆକବର ଭୋଜନ ପାତ୍ରଗୁଡ଼ିକୁ ଡ଼ାପସ୍ତ କରିଦେଲେ, ଏବଂ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ତାଙ୍କୁ ଦେଇଥିବା ଉପଯୋଗୀ ପରାମର୍ଶଟି ତାଙ୍କୁ ପ୍ରକୃତରେ ଭାରି ଅଭିଭୂତ କରି ଦେଇଥିଲା ।

କାରଣ, ରୂମେମାନେ ନିଶ୍ଚୟ ବୁଝି ପାରୁଥିବ ଯେ, ବନାରସୀ ଦାସ ଆକବରଙ୍କୁ କେବଳ ଯେ ଜନ୍ମାମାନଙ୍କ ବିଷୟରେ ସାବଧାନ କରିଦେଇଥିଲେ, ସେକଥା ମୋଟେ ନୁହେଁ ; ମାତ୍ର ତାଙ୍କର ଶରୀର ତଥା ମନ ଲାଗି ଯତିକାରକ

କୌଣସି ପଦାର୍ଥ ଯେପରି ତାଙ୍କ ଖାଦ୍ୟରେ ନରହେ, ସେ ତାଙ୍କୁ ସେହି ବିଷୟରେ ସାବଧାନ କରାଇ ଦେଇଥିଲେ ।

ଅସ୍ତ୍ରାସ୍ତ୍ରୀକର ଖାଦ୍ୟରୁହିଁ ଅନେକ ରୋଗ ଜାତ ହୁଏ ।

ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଜାଣିଶୁଣି ଅସ୍ତ୍ରାସ୍ତ୍ରୀକର ଦ୍ରବ୍ୟ ଚିନ୍ତା କରେ, ସିଏ ତଦ୍ଭାବ ବସ୍ତୁତଃ ତା' ଦେଶବାସୀମାନଙ୍କର ଜୀବନ ଉପରେହିଁ ଆକ୍ରମଣ କରିବା ଭଳି ଏକ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥାଏ । ଏବଂ, କେବଳ ଅପମିଶ୍ରିତ ଓ ନଷ୍ଟ ହୋଇ ଯାଇଥିବା ଦ୍ରବ୍ୟକୁ ଯେ ଆମେ ଖଟିକାରକ ବୋଲି କହିବା, ସେକଥା ଆଦୌ ନୁହେଁ; ଯାହାକୁ ଆହାର ରୂପେ ଗ୍ରହଣ କଲେ ଆମର କୌଣସି ନା କୌଣସି ପ୍ରକାରେ କ୍ଷତି ହୁଏ, ଆମେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ଅସ୍ତ୍ରାସ୍ତ୍ରୀକର ଓ ଖଟିକାରକ ବୋଲି ଅବଶ୍ୟ କହିବା ।

ଆକବରଙ୍କର ପିଇବା ଗିନାରେ ମଧ୍ୟ ଯେ ଜନ୍ମା ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ, କାହାଣୀଟି ଆମକୁ ସେ ବିଷୟରେ କିଛି କହି ନାହିଁ; ଏବଂ ତଥାପି ବନାରସୀ ଦାସ ବାଦଶାହୀଙ୍କୁ ତାଙ୍କର ପାମାୟ ବିଷୟରେ ମଧ୍ୟ ସାବଧାନ ରହିବାକୁ କହିଥିଲେ । କାରଣ ଏପରି ଅନେକ ପାନପାନୀ ରହିଛି, ଯାହାକି ଦେଖିବା ବେଳକୁ କେଡ଼େ ଚକଚକ ଦେଖା ଯାଉଥାଏ ଓ ଯାହା ଭିତରେ କୌଣସି ସୁଖକର ଏବଂ ଚିତ୍ତମୋଦକାରୀ ପାମାୟ ଅବଶ୍ୟ ରହିଛି ବୋଲି ଭାବି ମନେ ହେଉଥାଏ; ମାତ୍ର ତଥାପି ତାହା ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କ ଲାଗି ବିପଜ୍ଜନକ ହୋଇ ରହିଥାଏ । ସେଥିମଧ୍ୟରୁ ଯେଉଁ ପାନପାନୀରେ ସୁର ରହିଥାଏ, ଆମେ ସେହିଗୁଡ଼ିକୁହିଁ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ବିପଜ୍ଜନକ ବୋଲି କହିବା ।

ସୁରପାନ ଏବଂ କୂଆଖେଳକୁ ପୌରାଣିକ ମହାଶୟ ଏକ ପାପ ବୋଲି କହିଥିଲେ । ତେଣୁ, ଯେଉଁମାନେ କୋରାନ୍ତର ବାଣୀଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରକୃତରେ ସମ୍ମାନର ଚକ୍ଷୁରେ ଦେଖନ୍ତି, ସେମାନେ କେବେହେଲେ ସୁରପାନ କରନ୍ତି ନାହିଁ କିଂବା କୂଆ ଖେଳିବାକୁ ଯାଆନ୍ତି ନାହିଁ । ସେମାନେ ଏହିପରି କରିହିଁ ସ୍ବର୍ଗ ଲଭିବାକୁ ହୋଇଥାନ୍ତି ।

ମାତ୍ର, ଅନ୍ୟପକ୍ଷରେ, ଏହି ପୁସ୍ତକରେ ବହୁସଂଖ୍ୟକ ଉତ୍ତମ ବ୍ୟକ୍ତି ଅଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ କି ସୁରପାନରେ କୌଣସି ଖରାପ କଥା ନିହିତ ରହିଛି ବୋଲି ମୋଟେ ଦେଖିପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ସେମାନଙ୍କର ମତକୁ ଆମେ ଅବଶ୍ୟ ସ୍ୱୀକୃତି ଦେବା । ମାତ୍ର, ସୁରପାନ ନକରିବା ଯେ ଏକ ଖରାପ କଥା, ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ତା' ବୋଲି କଦାପି ସେପରି ଦାବି କରି ପାରିବେ ନାହିଁ ।

ସୁରପାନ କରିବାକୁ ଖରାପ ଓ ଖରାପ ନୁହେଁ ବୋଲି କହିଥିବା, ଏପରି ଉତ୍ତମ ପ୍ରକାରର ବ୍ୟକ୍ତି ଏହି ସଂସାରରେ ରହିଛନ୍ତି, ତଥାପି ଏଠି ଏପରି ବ୍ୟକ୍ତି ଆଦୌ କେହି ନାହାନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେକି ସୁରପାନ ନକରିବାକୁହିଁ ଏକ ମନ୍ତ୍ର କଥା

ବୋଲି କହୁଥିବେ । ସୁରାପାନ ନକରିବାରେ ଆଦୌ କୌଣସି ଉପକାର ରହୁଛି କି ନାହିଁ, ସେକଥା ବିଷୟରେ ମତଭେଦ ମଧ୍ୟ ରହୁଛି, ମାତ୍ର ସୁରାପାନ ନକରିବା ଦ୍ଵାରା ଯେ ଆମର ପ୍ରକୃତରେ କୌଣସି କ୍ଷତି ହୁଏ, ସେପରି କୌଣସି ଦାବି କରିବାକୁ କେହି କଦାପି କଲ୍ଲନା ବି କରି ପାରିବ ନାହିଁ । ଏବଂ, ସୁରାପାନରୁ ନିବୃତ୍ତି ରହିବା ଦ୍ଵାରା ଯେ ବ୍ୟୟ ଅପେକ୍ଷାକୃତ କମ୍ ହୋଇଯାଏ, ସେକଥାରେ ସମସ୍ତେ ଅବଶ୍ୟ ସହମତ ହେବେ ।

ସୁରାପାନରେ ସହମ ଅବଲମ୍ବନ କରିବାକୁ ବା ଏପରିକି ଆଦୌ ସୁରାପାନ ନକରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତାବ କରୁଥିବା ସଂଗଠନମାନ ପୃଥ୍ଵୀରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦେଶରେ ରହୁଛି । ସେହିସବୁ ସଂଗଠନର ସଭ୍ୟମାନେ ସୁରା ପ୍ଳଗ୍ ବି କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଏବଂ, ଅନେକ ସହରରେ ସୁରା ବିକି କରିବାକୁ ମଧ୍ୟ ନିଷିଦ୍ଧ କରି ରଖାଯାଇଛି ।

ମାତ୍ର, ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନମାନଙ୍କରେ, ଯେଉଁଠି ସୁରାପାନର ଅଭ୍ୟାସ ଆଗରୁ ଅଜ୍ଞାତ ହୋଇ ରହିଥିଲା, ସେଠାରେ ଏବେ ତାହା ପ୍ରସାର ଲାଭ କରିବାରେ ଲାଗିଲାଣି । ଭାରତବର୍ଷରେ ଶତାବ୍ଦୀ ଶତାବ୍ଦୀ ଧରି ସୁରାପାନରୁ ନିବୃତ୍ତି ରହିବାହିଁ ଶକ୍ତି ହୋଇ ରହିଥିଲା । ଏବେ ଏଠାରେ ମଧ୍ୟ ସୁରାପାନର ପ୍ରଚେଶ ଦିଶୁଛି । ପୁରାତନ କାହାଣୀମାନଙ୍କରେ ଯେଉଁସବୁ ଅପୁରମାନଙ୍କ କଥା କୁହାଯାଇଛି, ଏହି ଅପୁରଟି ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ପ୍ରକୃତରେ ଅନେକ ଅଧିକ ଭୟଙ୍କର । କାରଣ ପୃଷ୍ଠାବଳୀକୃତ ଅପୁର ଓ ରାସସମାନେ କେବଳ ଶରୀର ଲାଗିଛି ହୁଏତ ଅବିଷ୍ଟକାଶ ହୋଇ ରହିଥିଲେ । ମାତ୍ର ସୁରାରୁପୀ ରାସସର ତ ଭାବନା ତଥା ଚରିତ୍ରକୁ ମଧ୍ୟ ସହାର କରିଦେବାର ଶକ୍ତି ରହୁଛି । ତେଣୁ, ସର୍ବପ୍ରଥମେ ତାହା ଶରୀରର କ୍ଷତି କରୁଛି । ଅତ୍ୟଧିକ ସୁରାପାନ କରୁଥିବା ପିତାମାତାଙ୍କର ପିଲାମାନଙ୍କ ଲାଗି ମଧ୍ୟ ତାହା ଅବିଷ୍ଟକାଶ ହୋଇ ରହିଛି । ସୁରାପାନ ମନୁଷ୍ୟର ବୁଦ୍ଧିକୁ ମଧ୍ୟ ଆଘାତ କରୁଛି, ଏବଂ ଯେଉଁମାନେ ମନୁଷ୍ୟ ସମାଜର ରକ୍ଷାକାଶ ହୋଇ ପାରିଥାନ୍ତେ, ତାହା ସେମାନଙ୍କୁ ଆପଣାର ଦାସ କରି ପକାଉଛି ।

କାରଣ ଆମେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନୁଷ୍ୟ ତ ମନୁଷ୍ୟସମାଜର ଜଣେ ଜଣେ ସେବକ ହୋଇ ପାରିବା । ତାହାହିଁ ଆମର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । ଏବଂ ଆମର ଆହାର ବା ଆମର ସାମାନ୍ୟ ଦ୍ଵାରା ଯଦି ଆମେ ନିଜର ମନ ବା ଶରୀରଗୁଡ଼ିକର ଶକ୍ତିକୁ ହ୍ରାସ କରି ଦେଉଥିବା, ତେବେ ସେବକ ହେବା ଲାଗି ଆମର ଆଉ ଆଦୌ ଯଥେଷ୍ଟ ସାମର୍ଥ୍ୟ ରହିବ ନାହିଁ ଏବଂ ଆମେ ଆପଣାର ସେହି କର୍ତ୍ତବ୍ୟଟିକୁ ଆଉ ମୋଟେ କରି ପାରିବା ନାହିଁ ।

ହାତରେ ଧରିଥିବା ଅସ୍ତ୍ରଟି ଭାଙ୍ଗିଗଲେ ଜଣେ ସୈନିକର ଦଶା କ'ଣ ହୁଏ, କାହାଜର ପାଲ ଉଡ଼ିଗଲେ ଜଣେ ନାବିକର ଦଶା କ'ଣ ହୁଏ, ଘୋଡ଼ାର ଗୋଡ଼

ଛୋଟା ହୋଇଗଲେ ଘୋଡ଼ା ଉପରେ ବସିଥିବା ମଣିଷର ଦଣ୍ଡା କ'ଣ ହୁଏ ? ଏବଂ ଯେତେବେଳେ ମଣିଷ ତା'ର ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ସାମର୍ଥ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ହରାଇବସେ, ସେତେବେଳେ ତା'ର ଦଣ୍ଡାଟି ବି କ'ଣ ହୁଏ ? ସେତେବେଳେ ତା'ର ଆଉ କ'ଣ କରି ପାରିବାର ଶକ୍ତି ଥାଏ ?

ସେତେବେଳେ ତା' ଭିତରେ ଗୋଟିଏ ଭଲ ପଶୁର ଶକ୍ତି ମଧ୍ୟ ନଥାଏ । କାରଣ, କୌଣସି ପଶୁର ଅନିଷ୍ଟ କରୁଥିବା କୌଣସି ଖାଦ୍ୟ କିମ୍ବା ପାମାସ୍ତ୍ର ଗ୍ରହଣ ନକରିବାର ଯେଉଁ ଶକ୍ତିଟି ରହୁଛି, ତା'ର ସେହିକି ମଧ୍ୟ ଶକ୍ତି ନଥାଏ ।

ପ୍ରାଚୀନ ରୋମର କବି ଭର୍ଜିଲ ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳରେ ରହୁଥିବାବେଳେ ସର୍ବଦା ଅଧିକ ପସନ୍ଦ କରୁଥିଲେ । ଯେଉଁ କମିରେ ଫସଲ ଲଗାହେବାକୁ ଯାଉଛି, ସେଥିରେ ଲଙ୍ଗଳ ଚଳାଉଥିବା ଓ ସିଆର କାଟି ଦେଉଥିବା ଶକ୍ତିଶାଳୀ ବଳଦଟିର ସିଏ କେତେ ପ୍ରଶଂସା କରିଛନ୍ତି । ତା'ର ଶରୀରରେ କେତେ ବଳ ରହୁଥାଏ, ତା' ମାଂସପେଶୀଗୁଡ଼ିକ କେତେ ଶକ୍ତି ହୋଇ ରହୁଥାଏ ଏବଂ କର୍ଷ ତମାମ ସିଏ କେତେ କଠିନ ପରିଶ୍ରମ କରୁ ନଥାଏ !

କବି ଭର୍ଜିଲ ପୁଣି କହୁଛନ୍ତି, “ସିଏ ସୁରପାନ କ'ଣ ଜାଣେ ନାହିଁ, ଶ୍ରେଣୀରେ ବସିଗୁଡ଼ାଏ ଖାଇବା ମଧ୍ୟ ତାକୁ ଜଣା ନଥାଏ । ସିଏତ ଘାସ ଖାଏ, ବହୁ ଯାଉଥିବା ନଦୀ ଓ ସ୍ତୂପ ଝରଣାଗୁଡ଼ିକରୁ ଜଳପାନ କରି ସିଏ ନିଜର ଭୃଷ୍ଟା ନିବାରଣ କରେ । ଏବଂ କୌଣସି ପ୍ରକାର ଚନ୍ଦ୍ରା ବା ଉଦ୍‌ବେଗ ମଧ୍ୟ ତା'ର ଶାନ୍ତ ନଦୀରେ ବ୍ୟାଘାତ ପଡ଼ୁଥିବା ପାରେ ନାହିଁ ।”

ତେଣୁ ଅଧିକ ଶକ୍ତି ଅର୍ଜନ କରିବାକୁ ହେଲେ ଖାଦ୍ୟ ଓ ପାମାସ୍ତ୍ରରେ ସଫଳ ଅବଲମ୍ବନ କରିବାକୁ ହେବ ।

“ତୁମେ ଦୁଃଖ ହୁଅ” ବୋଲି ତୁମକୁ ଯଦି କେହି କହେ, ତେବେ ସେଥିରେ ତୁମେ ନିଶ୍ଚୟ ବିରକ୍ତ ହୋଇ ଉଠିବ ।

ଖାଦ୍ୟ ଓ ପାମାସ୍ତ୍ରରେ ସଫଳ ରହୁଥିଲେ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ବ୍ୟକ୍ତିର ଶକ୍ତି ଆହୁରି ବୃଦ୍ଧି ପାଇବ ଏବଂ ଦୁଃଖ ବ୍ୟକ୍ତିର ଶକ୍ତି ମଧ୍ୟ ସୁରକ୍ଷିତ ହୋଇ ରହିପାରିବ ।

ବନାରସୀ ଦାସଙ୍କର ସେହି ପରାମର୍ଶଟିକୁ ଆମେ ନିଶ୍ଚୟ ମନେ ରଖିବା :

ଆମେ ଆମ ଶ୍ରେଣୀର ବିଷୟରେ ସାବଧାନ ରହୁବା ।

ଆମ ପାମାସ୍ତ୍ର ବିଷୟରେ ମଧ୍ୟ ସାବଧାନ ରହୁବା ।

ସାତ

ଜିବେକିତା

“ବାଣଟି ଚମକ୍କାର ଭାବରେ ତା’ର ଲକ୍ଷ୍ୟ ଭେଦ କଲ !”—ଭରତର ସେହି ଚରୁଣଙ୍କର ବାଣଟି ଧନୁରୁ ଯାଇ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଭେଦ କରିବା ମାତ୍ରେ ସମସ୍ତେ ଏଡ଼େ ପାଟିରେ ପ୍ରଶଂସା କରି କହି ଉଠିଲେ ।

“ହଁ, ସତ କଥା ।”—ଆତ୍ମଜଣେ ଉତ୍ତର ଦେଇ କହିଲେ, “ମାତ୍ର ବର୍ତ୍ତମାନ ତ ଦିବାଲୋକରେ ସବୁକିଛି ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଦେଖାଯାଉଛି । ବାଣୀଆ ତା’ର ଲକ୍ଷ୍ୟଟିକୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଦେଖି ପାରୁଛି । ଦଶରଥ ଏହାଠାରୁ ଅଧିକ କୌଶଳର ସହିତ ବାଣ ମାର ପାରନ୍ତେ ।”

“ଦଶରଥ କ’ଣ କରି ପାରିବେ ?”

“ଦଶରଥ ଶରଭେଦୀ ବାଣ ମାର ପାରିବେ ।”

“ସିଏ ପୁଣି କ’ଣ ?”

“ସିଏ କେବଳ ଶର ଶୁଣି ସେହି ଅନୁସାରେ ଡାର ପେଣିଦେଇ ପାରିବେ ।”

“ସିଏ ପୁଣି କ’ଣ ?”

“ଅର୍ଥାତ୍ ସିଏ ଅନ୍ଧାରରେ ମଧ୍ୟ ଡାର ପେଣି ପାରିବେ । ଶୁଦ୍ଧରେ ସେ ଜଙ୍ଗଲକୁ ଯାଆନ୍ତି ଓ କାନ ପାତ ରହୁଥାନ୍ତି । ଏବଂ ଡେଙ୍ଗା କିଂବା ପାଦର ଶର ଶୁଣି କେଉଁ ପ୍ରକାର ଶିକାରଟିଏ ହାତ ପାଆନ୍ତାରେ ଅଛି ବୋଲି ବିଚାର କରି ସାରିବା ମାତ୍ରେ ସିଏ ଧନୁରୁ ଡାରଟି ଗୁଡ଼ି ଦିଅନ୍ତି ଏବଂ ଅବ୍ୟର୍ଥ ଭାବରେ ଲକ୍ଷ୍ୟକୁ ଭେଦ କରନ୍ତି । ଠିକ୍ ଦିନବେଳେ ଯେପରି ଅବ୍ୟର୍ଥ ଭାବରେ ତାହା କରି ପାରିଥାନ୍ତି, କେବଳ ଶର ଶୁଣି ସେ ତାହା କରିପାରନ୍ତି ।”

ଅଯୋଧ୍ୟାସ୍ଥର ଯୁବରାଜ ଦଶରଥଙ୍କର ଖ୍ୟାତି ଏହିପରି ଭାବରେ ସବୁଆଡ଼େ ବ୍ୟାପ୍ତ ହୋଇ ରହିଥିଲା ।

ଶରଭେଦୀ ବାଣ ମାର ପାରୁଥିବାର ଆପଣାର ସେହି କୌଶଳରେ ସେ ଭାରି ଗର୍ବ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲେ, ଲୋକମାନଙ୍କର ପ୍ରଶଂସାରେ ମଧ୍ୟ ଭାରି ଆନନ୍ଦ ପାଉଥିଲେ । ସତ୍ୟା ହେଲେ ରଥ ଉପରେ ବସି ସେ ଏକୃତିଆ ଜଙ୍ଗଲକୁ ଚାଲି ଯାଉଥିଲେ ଏବଂ ଗହନ ଅରଣ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ଅପେକ୍ଷା କରି ବସୁଥିଲେ । ତା’ପରେ ହୁଏତ ନଦୀରେ ପାଣି ପିଇବାକୁ ଆସୁଥିବା କୌଣସି ମଞ୍ଜି ବା କୌଣସି ହାତୀର

ପାଦଶବ୍ଦ ଶୁଣିବାକୁ ପାଇଥିଲେ, ହାଲୁକା ପାଦରେ ଡେଇଁ ବୁଲୁଥିବା ହରିଶ ବା ଛପି ଛପି ପାଦ ପକାଇଥିବା ବାଦର ଶବ୍ଦ ଶୁଣି ପାରୁଥିଲେ ।

ଦିନେ ସେ ରାତିରେ ଏହିପରି ଭାବରେ ବୁଢ଼ା ଆଡ଼ୁଆଳରେ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହୁଛନ୍ତି, ପକ୍ଷ ବା ପାଣିର କୌଣସି ଶବ୍ଦ ଶୁଣିବେ ବୋଲି କାନ ଭେରି ରହୁଛନ୍ତି, ଏହି ସମୟରେ ହୃଦକୂଳରେ କୌଣସି ଏକ ବସ୍ତୁ ଗୁଲି ଯାଇଥିବାର ଶୁଣିବାକୁ ପାଇଲେ । ଅନ୍ଧାର ହୋଇଥିବାରୁ ସିଏ ଆଦୌ କିଛି ଦେଖିପାରୁ ନଥାନ୍ତି । ମାତ୍ର ଦଶରଥଙ୍କୁ ତ ଶବ୍ଦଭେଦ ବାଣ ମାରିବାର କୌଶଳ ବି ମାଲୁମ ଥିଲା । ତେଣୁ ଶବ୍ଦଟିକୁ ଶୁଣିବାକୁ ତାଙ୍କ ଲାଗି ଯଥେଷ୍ଟ । ଶୁବ୍ ସମ୍ଭବ, ନିଶ୍ଚୟ ଗୋଟାଏ ହାତୀ ସେହି ବାଟ ଦେଇ ଗୁଲିଯାଇଛି । ସିଏ ଡାର ମାରିଲେ । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଏକ ଚିତ୍କାର ଶବ୍ଦ ଶୁଣାଗଲା ଓ ତାହାକୁ ଶୁଣି ସିଏ ଏକାବେଳକେ ଚକଚକ ହୋଇ ଉଠିଲେ ।

“ରକ୍ଷା କର, ରକ୍ଷା କର, ମୋ ଦେହରେ କାହାର ଡାର ଆସି ବାଜିଲା ।”

ଦଶରଥଙ୍କର ହାତରେ ଥିବା ଧନୁ ତଳକୁ ଖସି ପଡ଼ିଲା । ସେ ଭୟାକୁଳ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ ଓ ତାଙ୍କର ମୁଣ୍ଡ ବୁଲଇ ଦେବାକୁ ଲାଗିଲା । ସିଏ ପ୍ରକୃତରେ କ'ଣ କଲେ ! ଜଙ୍ଗଲର କୌଣସି ପ୍ରାଣୀ ପରିବର୍ତ୍ତେ ଡାର ମାର ଜଣେ ମଣିଷକୁ ଆଦାତ କଲେ ? ଅବଶ୍ୟପଥ ଦେଇ ସେ ସଙ୍ଗେସଙ୍ଗେ ହୃଦ ଆଡ଼କୁ ଦଉଡ଼ିଲେ । ହୃଦକୂଳରେ ଗୋଟିଏ ତରୁଣ ଯୁବକ ରକ୍ତାକ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲା । ସିଏ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅବିନୟ ଭାବରେ ସେଠି ପଡ଼ି ରହୁଥିଲା,—ଟିକିଏ ଆଗରୁ ପାଣିରେ ଭରୁଥିବା ମାଠିଆଟିକୁ ନିଜର ହାତରେ ଜାବୁଡ଼ି କରି ଧରିଥିଲା ।

ଯୁବକଟି ଅର୍ଜୁନାଦ କର କହୁଲା, “ଆଜ୍ଞା, ତେବେ ଆପଣ ସେହି ଡାରଟି ପେସି ମୋ’ର ପ୍ରାଣନାଶ କଲେ ? ମୁଁ ଆପଣଙ୍କର କି ଅନନ୍ୟ କରିଥିଲି ସେ ଆପଣ ମୋ’ପ୍ରତି ଏପରି ବ୍ୟବହାର କଲେ ? ମୁଁ ଜଣେ ମୁନିଙ୍କର ପୁଅ । ମୋ’ର ବୃକ୍ଷ ପିତାମାତା ଅଛନ୍ତି, ତେଣୁ ମୁଁ ସେମାନଙ୍କର ଶୁଣ୍ଠିପ୍ରା କରେ ଓ ସେମାନଙ୍କର ସବୁ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଦେବ । ସେମାନଙ୍କ ଲାଗି ମୁଁ ଏଠାକୁ ପାଣି ନେବାକୁ ଆସିଥିଲି । କିନ୍ତୁ ଆପଣ ବର୍ଜ୍ଜିମାନ ମୋତେ ସେମାନଙ୍କର ସେବା କରିବାରୁ ବଞ୍ଚିତ କଲେ । ଆପଣ ଏହି ବାଟ ଦେଇ ସେମାନଙ୍କ ପାଖକୁ ଯାଆନ୍ତୁ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କୁ ଏହି ଘଟଣାଟି କହନ୍ତୁ । କିନ୍ତୁ ସର୍ବପ୍ରଥମେ ଏହି ଡାରଟିକୁ ମୋ’ର ଛୁତି ଭିତରୁ କାଢ଼ି ବାହାର କରି ନିଅନ୍ତୁ । କାରଣ ଡାରଟି ଦେହରେ ରହୁଥିବାରୁ ମୋ’ର ଭାବ ଯନ୍ତ୍ରଣା ହେଉଛି ।”

ଦଶରଥ ସ୍ବତନ୍ତ୍ରୀରୁ ଗରଟିକୁ ବାହାର କରି ଆଣିଲେ । ତରୁଣଟି ଶେଷଥର ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ଦୀର୍ଘନିଶ୍ବାସ ପକାଇଲା ଓ ତା'ପରେ ତା'ର ପ୍ରାଣବାୟୁ ଉଡ଼ିଗଲା ।

ତା'ପରେ ଦଶରଥ ନିଜେ ଯାଇ ମାଠିଆରେ ପାଣି ଭରିଲେ ଓ ମୁମୂର୍ଷୁ ମୁନିପୁତ୍ର ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ କରିଦେଇଥିବା ବାଟଟିକୁ ଧରି ଆଗକୁ ଚାଲିଲେ । କିନ୍ତୁ ସମୟ ପରେ ସେ ତା'ର ବାପା କହୁଥିବାର ଶୁଣିବାକୁ ପାଇଲେ :

“ସୁଅରେ, ତୋର ଏତେ ଡେଇଁ କାହିଁକି ହେଲା କହିଲୁ ! ତୁ କ'ଣ ହୃଦରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଥିଲୁ କି ? ତୋ'ର ସେଠି କିଛି ବିପଦ ଦଟିଲା ବୋଲି ଆଶଙ୍କା କରି ଆମେ ତ ବଳିଲ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲୁ । ମାତ୍ର ତୁ କୌଣସି ଉଦ୍ଧର ଦେଇ ନାହୁଁ କାହିଁକି ?”

ଥର ଥର କଣ୍ଠରେ ଦଶରଥ ଉଦ୍ଧର ଦେଲେ :

“ମୁନବର, ମୁଁ ଆପଣଙ୍କର ପୁଅ ନୁହେଁ । ମୁଁ ଜଣେ ଯଯାତୁ, ଏବଂ ମୋ'ର ଧନୁର୍ବିଦ୍ୟାରେ କୌଶଳ ବସୟରେ ମୁଁ ଆଜିଯାଏ ଶୁଣି ଗର୍ବ କରୁଥିଲି । ଆଜି ରାତିରେ ମୁଁ ଶିକାର ଲାଗି ଅପେକ୍ଷା କରୁଥିବା ସମୟରେ ପାଣିକୂଳରେ ଗୋଟାଏ ହାତୀ ପାଣି ପିଉଥିବାର ଶବ୍ଦ ଶୁଣିବାକୁ ପାଇଲି । ଶବ୍ଦ ଅନୁସାରେ ଶବ୍ଦ ନିକ୍ଷେପ କଲି । କିନ୍ତୁ ହାୟ, ଆପଣଙ୍କର ପୁଅଟି ସେହି ଶବ୍ଦ ଦ୍ବାରା ବିଚ୍ଛିନ୍ନ ହେଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ଆପଣ ମୋତେ କହନ୍ତୁ, ମୁଁ କିପରି ସେହି ଦୁଷ୍ଟ ଲାଗି ଉପଯୁକ୍ତ ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ କରି ପାରିବି !”

ଏକଥା ଶୁଣି ବୃଦ୍ଧ ପିତାମାତା ଉକ୍ତ ସ୍ବରରେ ରୋଦନ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ସେମାନଙ୍କର ପୁଅ ମରି କରି ପଡ଼ିଥିବା ସ୍ଥାନକୁ ସେମାନଙ୍କୁ ନେଇଯିବା ସକାଶେ ସେମାନେ ଦଶରଥଙ୍କୁ ଆଦେଶ ଦେଲେ । ସିଏ ସେମାନଙ୍କର ଏକମାତ୍ର ପୁଅ ଥିଲା । ତା'ର ମୃତ ଶରୀର ପାଖରେ ବସି ସେମାନେ ମନ୍ତ୍ରପାଠ କଲେ ଓ ତା'ଉପରେ ପାଣି ସିଞ୍ଚି ତା'ର ଶେଷ ବିୟା ସମ୍ପାଦନ କଲେ । ତା'ପରେ ମୁନି ଦଶରଥଙ୍କୁ କହିଲେ :

“ଏଥର ଶୁଣ ଦଶରଥ ! ଆପଣଙ୍କର ଦୋଷରୁଁ ଆମର ପ୍ରିୟପୁତ୍ରର ଶବ୍ଦ ଉପରେ ଆମକୁ ଅଶ୍ରୁ ବିସର୍ଜନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ତୁମକୁ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ତୁମର ଏକ ପ୍ରିୟପୁତ୍ର ସକାଶେ ଅଶ୍ରୁ ବିସର୍ଜନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ସେଥିଲାଗି ବର୍ତ୍ତମାନ ଅନେକ ବର୍ଷ ବାକି ଅଛି ସତ, ମାତ୍ର ସେହି ଦଣ୍ଡ ତୁମକୁ ଅବଶ୍ୟକ୍ତି ଭେଗିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।”

ମୁତ ଦେହଟିକୁ ଦାହ କରିବା ଲାଗି ସେମାନେ ତତା ପ୍ରସ୍ତୁତ କଲେ । ତା'ପରେ ସେମାନେ ନିଜେ ବି ସେହୁ ତତା ଭିତରକୁ ଡେଇଁ ପଡ଼ିଲେ ଓ ପ୍ରାଣ ବିସର୍ଜନ କଲେ ।

ତା'ପରେ କେତେ କାଳ ଅତିବାହିତ ହୋଇଗଲା । ଦଶରଥ ଅଯୋଧ୍ୟାର ରାଜା ହେଲେ ଏବଂ କୌଶଲ୍ୟାଙ୍କୁ ବିବାହ କଲେ । ଏବଂ ମହୁମମୟ ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ତାଙ୍କର ସନ୍ତାନ ଥିଲେ ।

ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ଅଯୋଧ୍ୟାପୁରୀରେ ସମସ୍ତେ ଭଲ ପାଉଥିଲେ । କେବଳ ଦୁଃଶାସ୍ତ୍ର ଶୁଣି କେଁକେୟୀ ଓ ତାଙ୍କର ଦାସୀ ରାମକୁ ମୋଟେ ଦେଖି ପାରୁ ନଥିଲେ । ସେମାନେ ଦୁହେଁ ମିଶି ଶୁଣି ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ସବନାଶ ଲାଗି ସତ୍ତରହ କଲେ, ଏବଂ ସେହୁମାନଙ୍କ ସକାଶେହିଁ ତାଙ୍କୁ ଚଉଦବର୍ଷ ବନକୁ ଯିବାକୁ ପଡ଼ିଲା ।

ହେତେବେଳେ ଦଶରଥଙ୍କୁ ଶୋକସନ୍ତପ୍ତ ହେବାକୁ ପଡ଼ିଲା; ମଧ୍ୟରାତ୍ରେ ହୃଦୟକୁଳରେ ସେହୁ ଅରଣ୍ୟ ଭିତରେ ପ୍ରାଣ ହରାଇଥିବା ସେହୁ ତରୁଣଟିର ବୃକ୍ଷ ପିତାମାତା ଦିନେ ଯେପରି ଶୋକ ସନ୍ତପ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲେ, ଠିକ୍ ସେହୁପରି ।

ଆପଣାର ଧନୁବିଦ୍ୟାର କୌଶଳ ବିଷୟରେ ଦଶରଥ ଏକଦା ଏପରି ରବୀ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲେ ଯେ, ସିଏ ଆପଣାର ବିବେକକୁ ମଧ୍ୟ ହରାଇ ବସିଥିଲେ । ରାତିରେ ଶର ପେଶି କାହାକୁ ଆଘାତ କରିବାରେ ଯେଉଁ ବିପଦ ରହିଛି, ସେହୁ ବିଷୟରେ ସେ ଆଦୌ ଜିଜ୍ଞାସୁ ହେଲେ ଭୁଲୁ ନଥିଲେ । ଶରଭେଦୀ ବାଣ ମାରି ପାରିବାରେ ଆପଣାର ଦକ୍ଷତା ଉପରେ ଏତେଗୁଡ଼ାଏ ଆସ୍ଥା ରଖିବା ପରିବର୍ତ୍ତେ ଦିବାଲୋକ ସମୟରେ ଶର ମେଶିବାଟା ତାଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ନିଶ୍ଚୟ ଅଧିକ ଭଲ ହୋଇଥାନ୍ତା । ଅବଶ୍ୟ ଏକଥା ସତ ଯେ ସିଏ କଦାପି କାହାର ଅନିଷ୍ଟ ଲଜ୍ଜା କରୁ ନଥିଲେ । ମାତ୍ର ତଥାପି ତାଙ୍କଠାରେ ଦୂରଦର୍ଶିତାର ଅଭାବ ରହିଥିଲା ।

✽

ବାସୁଶାସୀର ଜଣେ ବଣିକ ମନରେ ଦୁଇଟି ଦୈନିକ୍ୟ ଶାଗୁଣୀଙ୍କ ପ୍ରତି ଭାବ ଦୟାକାତ ହେଲା । ସେମାନଙ୍କୁ ସିଏ ଏକ ଶୁଣିଲା ସ୍ଥାନକୁ ନେଇଗଲେ । ସେଠାରେ ସେ ନିଆଁ ଜଳାଇ ଟିକିଏ ଉତ୍ତମ କରାଇଲେ ଓ ଲୋକମାନେ ମଲା ଗୋରୁ ଜଳାଇଥିବା ତତାରୁ ମାଂସ ଆଣି ଶାଗୁଣୀ ଦୁହେଁଙ୍କୁ ଖାଇବାକୁ ଦେଲେ ।

ବର୍ତ୍ତାନ୍ତର ଆସିଲା ବେଳକୁ ଶାଗୁଣୀ ଦୁଇଟି ଭାବ ଦୃଷ୍ଟିପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ । ସେମାନେ ସୁନବୀର ପଟ୍ଟାଧିକାରୀଙ୍କୁ ଉଡ଼ି ଶୁଭିଷ୍ଟ କଲେ ।

ମାତ୍ର, ବାସନ୍ତୀର ସେହି ବଣିକଙ୍କ ପ୍ରତି ଆପଣାର କୃତଜ୍ଞତା ସ୍ବରୂପ ସେମାନେ ଯେଉଁଠି ଯାହା ଲୁଗାପଟା ପଡ଼ିଥିଲା, ତାହାକୁ ଉଠାଇ ଆଣି ସେମାନଙ୍କର ଏତେ ଉପକାର କରିଥିବା ବନ୍ଧୁଙ୍କ ପାଖରେ ଆଣି ଦେବା ଲାଗି ମନସ୍ଥ କଲେ । ସେମାନେ ଘର ଘର ଓ ଗାଆଁ ଗାଆଁ ହୋଇ ଉଡ଼ି ବୁଲିଲେ । ବାହାରେ ଶୁଣୁଥିବା ଯାବତୀୟ ପୋଷାକ ପରିଚ୍ଛଦକୁ ଉଠାଇ ଆଣିଲେ ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ନେଇ ବଣିକର ଗୃହରେ ପହଞ୍ଚାଇ ଦେଲେ ।

ସେମାନଙ୍କର ଏହି ଉତ୍ତମ ଅଭିପ୍ରାୟଟିକୁ ବଣିକ ବେଶ୍ ଭଲକରି ବୁଝି ପାରିଲେ ସତ, ମାତ୍ର ସେହି ଲୁଗା ପରିଚ୍ଛଦଗୁଡ଼ିକୁ ସିଏ ମୋଟେ ବ୍ୟବହାର କଲେ ନାହିଁ, ବିକ୍ରୟ ମଧ୍ୟ କଲେ ନାହିଁ । କେବଳ ଯନ୍ତ୍ରର ସହୃଦ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଅଲଗା କରି ରଖିଲେ ।

ତେଣେ ଦୁଇ ଶାଗୁଣୀଙ୍କ ସକାଶେ ଶୁଣିଆଡ଼େ ଫାଶ ବସା ହୋଇଗଲା ଏବଂ ଦୁଇଟି ମଧୁର ଶେଷକୁ ଗୋଟିଏ ଧରା ପଡ଼ିଲା । ରାଜାଙ୍କ ପାଖରେ ସେଇଟିକୁ ଆଣି ହାତର ବ କରାଗଲା । ରାଜା ତାକୁ ପଚାରିଲେ :

“ତୁ କାହିଁକି ମୋ’ ପ୍ରଜାମାନଙ୍କର ଦ୍ରବ୍ୟକୁ ଶ୍ରେଣୀ କରି ନେଇ ଯାଉଥିଲୁ ?”

“ଜଣେ ବଣିକ ଏକଦା ମୋ’ର ଓ ମୋ’ ଭାଇର ଜୀବନ ରକ୍ଷା କରିଥିଲେ । ତାଙ୍କର ସେହି ଉପକାରର ରାଶିକୁ ପରିଶୋଧ କରିବା ସକାଶେ ଆମେ ତାଙ୍କ ନାମ ଏହିସବୁ ପରିଚ୍ଛଦ ସମସ୍ତ କରୁଥିଲୁ ।”—ତତେଇଟି ଉତ୍ତର ଦେଇ କହିଲା ।

ତା’ପରେ ବଣିକକୁ ମଧ୍ୟ ଦରବାରକୁ ଡକାଗଲା ଓ ରାଜା ତାଙ୍କୁ ବ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିଲେ ।

ବଣିକ ଉତ୍ତର ଦେଲେ, “ମଣିମା, ଶାଗୁଣୀଦୁହେଁ ପ୍ରକୃତରେ କେତେ-କେତେ ପରିଚ୍ଛଦ ଆଣି ମୋ’ ପାଖରେ ଜମା କରିଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ମୁଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଯତ୍ନର ସହୃଦ ରଖିଛି ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକର ମାଲିକମାନଙ୍କୁ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଫେରାଇ ଦେବାକୁ ବ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଅଛି ।”

ରାଜା ଶାଗୁଣୀମାନଙ୍କୁ କ୍ଷମା ଦେଲେ । କାରଣ ସେମାନେ କୃତଜ୍ଞତା ଦ୍ବାରା ପ୍ରେରିତ ହୋଇଥିବା କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ କରିଥିଲେ । ଅବଶ୍ୟ ଏକଥା ସତ ଯେ ସେମାନେ ବିବେକର ସହୃଦ ସେବିତ୍ରୀରେ କିଛି ଚିନ୍ତା କରି ନଥିଲେ । ଏବଂ ଆପଣାର

ବିବେକିତା ବଳରେ ଦର୍ଶିତ ମଧ୍ୟ ସୌଭାଗ୍ୟବଶତଃ ରାଜଦଣ୍ଡରୁ ନିଷ୍ପତ୍ତି ପାଇ ପାରିଲେ ।

✱

ଏହି ବିବେକିତାର ଧାରଣାଟିକୁ ବ୍ୟକ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ଜାପାନ ଦେଶର ଲୋକମାନଙ୍କର ଏକ ଚମତ୍କାର କଥା ରହିଛି ।

ସେମାନଙ୍କର ଗୋଟିଏ ମନ୍ଦିର ଭିତରେ ଧ୍ୟାନବ୍ରତୀଙ୍କର ଏକ ମୁର୍ତ୍ତି ରହିଛି । ବ୍ରତୀଦେବ ଏକ ପଦ୍ମପୁଲ ଉପରେ ବସିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ଆଗରେ ତିନୋଟି ମାଙ୍କଡ଼ ଅଛନ୍ତି । ଗୋଟିଏ ଦୁଇ ହାତରେ ଆଖି ବନ୍ଦ କରି ରଖିଛି, ଆଉ ଗୋଟିଏ କାନ ବନ୍ଦ କରିଛି ଏବଂ ତୃତୀୟଟି ମୁହଁକୁ ବନ୍ଦ କରି ରଖିଛି । ଏପରି କରି ମାଙ୍କଡ଼ ତିନୋଟି ଆମକୁ କେଉଁ କଥାର ସୂଚନା ଦେଉଛନ୍ତି ? ପ୍ରଥମଟି କହୁଛି :

“ମୁଁ ଖରାପ କିଂବା ମନ୍ଦ କଥା କେବେ ଦେଖେ ନାହିଁ ।”

ଦ୍ୱିତୀୟଟି କହୁଛି :

“ମୁଁ କୌଣସି ଖରାପ କି ମନ୍ଦ କଥା କେବେ ଶୁଣେ ନାହିଁ ।”

ଏବଂ ତୃତୀୟଟି କହୁଛି :

“ମୁଁ ଖରାପ ବା ମନ୍ଦ କଥା କେବେ କହେ ନାହିଁ ।”

ଠିକ୍ ସେହିପରି ଭାବରେ, ଜଣେ ବିବେକୀୟ ବା ମଣିଷ ବିବେକର ସହିତହିଁ ଯାହାକିଛି ଦେଖେ, ଯାହାକିଛି ଶୁଣେ ଓ ଯାହାକିଛି କହିଥାଏ ।

ସିଏ ସବୁବେଳେ ପରିଣାମଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତା କରେ, କାଲି କ’ଣ ଘଟିବ ସେହି ବିଷୟରେ ଭାବେ, ଏବଂ ଯଦି ଆପଣାର ବାଟଟି ତାକୁ ଜଣା ନଥାଏ, ତେବେ ସିଏ ସେ କଥାକୁ ପଚାରି କରି ନିଶ୍ଚୟ ହୁଏ ।

କଷ୍ଟ

ଗୋଟିଏ ସିଂହ, ଗୋଟିଏ ହେଟା ଏବଂ ଗୋଟିଏ କୋକିଶିଆଳି ଏକାଠି ଶିକାର କରିବାକୁ ଗଲେ । ସେମାନେ ଗୋଟିଏ ଗଧ ମାରିଲେ, ଗୋଟିଏ ହରିଣ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଠେକୁଆ ବି ମାରିଲେ ।

ଏହିପ୍ରକାର ଶିକାରମାନଙ୍କ ଉପରେ ଆଖି ପକାଇ ପକାଇ ସିଂହ ହେଟାକୁ କହିଲା :

“ବନ୍ଧୁ, ତୁମେ କହିଲ ଏହି ଶିକାରକୁ ଆମେ କିପରି ନିଜନିଜ ଭିତରେ ଭାଗ କରି ନେବା ?”

ହେଟା ଉତ୍ତର ଦେଇ କହିଲା, “ତୁମେ ଶିକାର ନିଜକୁ କାଟି ଭାଗ ଭାଗ କରିବାର ଆଦୌ ପ୍ରୟୋଗ ନାହିଁ । ଆପଣ ଗଧଟିକୁ ନିଅନ୍ତୁ, କୋକିଶିଆଳି ଠେକୁଆଟିକୁ ନେବ ଆଉ ମୁଁ ହରିଣଟିକୁ ନେଉଛି । ସେଥିରେ ମୋ’ ମନରେ କୌଣସି କଲ୍ୟାଣ ରହିବ ନାହିଁ ।”

ଏକଥା ଶୁଣି ସିଂହ ହୋଧରେ ଗର୍ଜନ କରି ଉଠିଲା, ଏବଂ ହେଟାର ସେହି ଉତ୍ତର ସ୍ୱୀକାର କରି ତାକୁ ଏକ ପୁରସ୍କାର ଦେଲା, ସିଏ ଆପଣାର ପଂଖା ଦ୍ୱାରା ଗୋଟାଏ ମୁଥ ମାରି ହେଟାର ମୁଣ୍ଡକୁ ପଡେଇବା ଗୁଣ୍ଡଗୁଣ୍ଡ କରି ପକାଇଲା । ଏବଂ ତା’ପରେ କୋକିଶିଆଳି ଆଡ଼କୁ ଅନାଇ କହିଲା :

“ବର୍ତ୍ତମାନ ତୁ କହ, ଆମେ ଶିକାରଗୁଡ଼ିକୁ କିପରି ଭାଗ କରି ନେବା !”

ନିଜ ମୁଣ୍ଡକୁ ଏକାବେଳେକେ ତଳକୁ ନୁଆଁଇ ଆଖି କୋକିଶିଆଳି ଉତ୍ତର ଦେଲା, “ଆଜ୍ଞା, ଏଥିରେ ଆଉ କିଛି କରିବାର କ’ଣ ଅଛି ? ଆପଣ ସକାଳେ ଗଧଟାକୁ ଖାଇବେ, ରାତିରେ ହରିଣକୁ ଖାଇବେ, ଏବଂ ତା’ ମଝିରେ କେତେବେଳେ ଇଚ୍ଛା ହେଲେ ଠେକୁଆଟିକୁ ବି ମଣୋହ କରିନେବେ ।”

“ଏତିକି ଉତ୍ତର,”—ସିଏ ଏକା ସବୁଯାକ ଶିକାରର ଅଧିକାରୀ ହେବା କଥା ଶୁଣି ସିଂହ ଭାରି ଖୁସୀ ହୋଇ କହିଲା, “କିନ୍ତୁ ତୋତେ ଏତେ ବିବେକ ଆଉ ନ୍ୟାୟର ସହିତ ଏପରି କିଏ ଭାବି ଶିଖାଇଲା କହିଲୁ ?”

“ଆଜ୍ଞା, ଏଇ ହେଟା ଶିଖାଇଲ,”—ସ୍ତ୍ରୀ କନକନ ହୋଇ କୋକିଶିଆଳି
ଉତ୍ତର ଦେଲା ।

କୋକିଶିଆଳି କାହିଁକି ଏପରି ଉତ୍ତର ଦେଲା କହିଲ ? ସିଏ ପ୍ରକୃତରେ
ସେପରି ଭବୁଥିଲା, କ’ଣ ତାହାହିଁ କହିବା ଲାଗି ସେ ସେହୁପରି ଉତ୍ତର ଦେଲା ?
ମୋଟେ ନୁହେଁ । ତେବେ, ସିଏ କ’ଣ ପ୍ରକୃତରେ ସିଂହର ମନ ଖୁସି କରିବାକୁ
ସେପରି କହିଲା ? ସେକଥା ମଧ୍ୟ କଦାପି ନୁହେଁ । ସିଏ କେବଳ ଉତ୍ସୁକ ହୋଇଛି
ସେପରି କହିଲା, ସେ ଏପରି କହିଲା ବୋଲି ଆମେ ତାକୁ ନିଶ୍ଚୟ ମାର୍ଜନା କରି
ପାରିବା । ମାତ୍ର ଆମକୁ ତଥାପି ସ୍ତ୍ରୀକାର କରିବାକୁ ହେବ ଯେ ସିଏ କଦାପି
ସତକଥା କହି ନଥିଲା । କେବଳ ଧୂର୍ତ୍ତି ଭାବରେ ଗୁଲ୍‌ଖି କରିଛି ସେପରି
କହିଥିଲା । ଏବଂ, ତା’ର ସେହି କଥାଟି ସିଂହକୁ ବି ଯେ ଏତେ ଭଲ ଲାଗିଲା, ସିଏ
ସତ୍ୟକୁ ଭଲ ପାଉଥିବାରୁ ଯେ ଏପରି ହେଲା ତାହା କଦାପି ନୁହେଁ । ସିଏ
ମାଂସକୁ ଭଲପାଉ ଅବାରୁହିଁ ତାକୁ ସେକଥା ଏଡ଼େ ଭଲ ଲାଗିଲା ।

✱

ଆଉ ଆବଂସ୍ ନାମକ ଜଣେ ମୁସଲମାନ ଲେଖକ ଆମକୁ ରାଜା ସଲେ-
ମନ୍‌ଙ୍କର ମହୁମା ବର୍ଣ୍ଣନା କରି କହିଛନ୍ତି । ସଲେମନ ଜେରୁଜେଲମ୍‌ର ରାଜା ଥିଲେ,
ହିନ୍ଦୁ ମାନଙ୍କର ସେହି ପବିତ୍ର ନଗରରେ ରାଜତ୍ବ କରୁଥିଲେ ।

ତାଙ୍କର ଦରବାର-କକ୍ଷରେ ଛଅଶହ ଆସନ ରହିଥିଲା, ସେଥିରୁ ଅଧେ
ଆସନ ମୁକ୍ତର୍‌ସିମାନଙ୍କ ସକାଶେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇ ରହିଥିଲା । ଆଉ ଅଧେରେ
ଯାଦୁଗରମାନେ ବସୁଥିଲେ । ଏହି ଯାଦୁଗରମାନେ ଆପଣାର ଯାଦୁଶକ୍ତି ଦ୍ବାରା
ସଲେମନଙ୍କୁ ନାନାଭାବେ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଥିଲେ ।

ରାଜାଙ୍କର ଦରବାର ବସୁଥିବା ସମୟରେ ବଡ଼ବଡ଼ ଚଢ଼େଇଙ୍କର ଏକ
ତୁହରୁ ପଲ ରାଜାଙ୍କର ଆଦେଶ ପାଇବା ମାତ୍ରେ କକ୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଆସି ପ୍ରବେଶ
କରୁଥିଲେ ଏବଂ ଆପଣାର ତେଣା ମେଲାଇ କକ୍ଷରେ ଥିବା ଛଅଶହଟିଯାକ ଆସନ
ଉପରେ ଛୁଇଁ କରି ରଖୁଥିଲେ । ଏବଂ, ତାଙ୍କର ଆଦେଶ ଅନୁସାରେ, ପ୍ରତ୍ୟେକ
ଦିନ ସକାଳେ ଓ ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ, ଏକ ଅତି ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଝଡ଼ପବନ ଆସି ପହଞ୍ଚି
ଯାଉଥିଲା, ସମସ୍ତ ରାଜପ୍ରାସାଦଟିକୁ ଉଡ଼ି ଉଠାଇ ନେଇ ଯାଉଥିଲା, ଏବଂ ସଙ୍ଗେ
ସଙ୍ଗେ ତାହାକୁ ମାସକ ଲାଗି ଏକ ଯାତ୍ରାରେ ବାହାର କରି ନେଉଥିଲା । ଏବଂ
ଏହିପରି ଭାବରେ ରାଜା ବହୁ ଦୂରରେ ଅବସ୍ଥିତ ରହିଥିବା ତାଙ୍କର ରାଜ୍ୟାଂଶଗୁଡ଼ିକୁ
ପାଖରେ ରହି ଶାସନ କରି ପାରୁଥିଲେ ।

ଏବଂ ସନ୍ନେମନ ଆପଣାର ସିଂହାସନକୁ ମଧ୍ୟ ଅକଲ୍ୟାଣସ୍ୱ ଭାବରେ ତମଜ୍ଞାର କରି ତଥାପି କରିଥିଲେ । ସେହି ସିଂହାସନଟି ଏପରି ଭାବରେ ଗଢ଼ା ହୋଇଥିଲା ଯେ ତାହା ସମ୍ମୁଖରେ ରାଜାଙ୍କର ଆଗରେ କେହି ପଦେହେଲେ ମିଛକଥା ମୋଟେ କହି ପାରୁ ନଥିଲେ ।

ସିଂହାସନଟି ହାତୀଦାନ୍ତରେ ତିଆରି ହୋଇଥିଲା, ସେଥିରେ ପୁଣି କେତେ ପ୍ରକାରର ମଣିମାଣିକ ଖଞ୍ଜା ହୋଇ ରହିଥିଲା । ତା' ଗୁରୁପାଖରେ ସୁନାରେ ତିଆରି ଗୁରୁଟି ଖଜୁର ଗଛ ବି ଥିଲା ଏବଂ କୋଳି ହସାବରେ ସେଗୁଡ଼ିକରେ ବି ମଣି-ମୁକ୍ତାମାନ ଫଳୁଥିଲା । ସେଥିରୁ ଦୁଇଟି ଗଛ ଉପରେ ଦୁଇଟି ସୁନା ମୟୂର ବସି ଥିଲେ ଏବଂ ଆଉ ଦୁଇଟି ଉପରେ ସୁନା ଶାଗୁଣୀମାନ ବସିଥିଲେ । ସିଂହାସନର ଦୁଇ ପାଖରେ ମଧ୍ୟ ଦୁଇଟି ମଣିପ୍ରମୁ ମଧ୍ୟରେ ଦୁଇଟି ସୁନାତିଆର ସିଂହ ରହିଥିଲେ । ଏବଂ ସେହି ଗଛଗୁଡ଼ିକର ଗଣ୍ଡି ଉପରେ ମଣିମୁକ୍ତାର ଅଙ୍ଗୁରକୋଳି ଫଳିଥିବା ସୁନା ତିଆରି ଅଙ୍ଗୁରଲତାମାନ ଗୁଡ଼ାଇ ହୋଇ ରହିଥିଲା ।

ରାଜା ସନ୍ନେମନଙ୍କ ତାହାଣ ପଟକୁ ଲସ୍ତାଇଲ୍‌ର କୁଳବୃଦ୍ଧମାନେ ବସୁଥିଲେ । ସେମାନେ ସୁନା ତିଆରି ଆସନ ଉପରେ ବସୁଥିଲେ । ତାଙ୍କ ବାମ ପାଖରେ ଯାଦୁଗରମାନେ ବସୁଥିଲେ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ଆସନମାନ ରୁପାରେ ତିଆରି ହୋଇଥିଲା ।

ଯେତେବେଳେ ରାଜା ସିଂହାସନ ଉପରେ ବସି ନ୍ୟାୟ ବିଚାର କରୁଥିଲେ, ସେତେବେଳେ ସାଧାରଣ ପ୍ରଜାମାନେ ତାଙ୍କର ଏକାବେଳେକେ ସାନ୍ନିଧ୍ୟକୁ ଆସି ପାରୁଥିଲେ । ଯେତେବେଳେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଆନ୍ତଃଜନ ବିଳୟରେ କୌଣସି ସାକ୍ଷ୍ୟ ଦେବା ପାଇଁ ଆସୁଥିଲା, ଯଦି ସେ ଏତେଟିକିଏ ପରିମାଣରେ ମଧ୍ୟ ସତ୍ୟଠାରୁ ହୁଡ଼ି ଯାଉଥିଲା, ସେତେବେଳେ ଏକ ଅଦ୍ଭୁତ ଘଟନା ଘଟୁଥିଲା । ତାକୁ ଦେଖୁ ଦେଖୁ ରାଜା ବସିଥିବା ତାଙ୍କର ସିଂହାସନଟି ସିଂହ, ଖଜୁରଗଛ, ମୟୂର ଏବଂ ଶାଗୁଣୀ-ଗୁଡ଼ିକ ସମେତ ସଙ୍ଗେସଙ୍ଗେ ଓଲଟା ହୋଇ ଯାଉଥିଲା । ତା'ପରେ ସିଂହମାନେ ନିଜ ବାହାର କରି ମାଡ଼ି ଆସୁଥିଲେ, ଲଞ୍ଜଗୁଡ଼ାକୁ ଭୁଲି ଉପରେ ବାଡ଼ୋଉଥିଲେ । ଶାଗୁଣୀ ଏବଂ ମୟୂରମାନେ ତେଣା ଫଡ଼ଫଡ଼ କରିବାରେ ଲାଗୁଥିଲେ ।

ଏବଂ ତେଣୁ ସାକ୍ଷୀମାନେ ବି ଉତ୍ସରେ ଥରହର ହେବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରୁଥିଲେ ଓ ତା'ପରେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ବୋଲି ମିଛକଥା କହିବାକୁ ସାହସ କରି ପାରୁ ନଥିଲେ ।

ଏହାଦ୍ୱାରା ସବୁକଥା ପ୍ରକୃତରେ ଭାରି ସହଜ ହୋଇ ଯାଉଥିଲା ଏବଂ ତାହା ରାଜାଙ୍କର ଦାୟିତ୍ୱ ରୁଲାଇବାକୁ ବି ନିଶ୍ଚୟ ଭାରି ସହଜ କରି ଦେଉଥିବା । ମାତ୍ର

ଭୟ ପ୍ରକୃତରେ ଏକ ଭୀରବୟାସ ବସୁ ଏବଂ ତାହା ସତ୍ୟ ଭିତରେ କେତେ ଅନର୍ଥକୁ ନେଇ ପୁରାଇ ଦେଉଥିଲା ।

ଆଉ ଆବଦାସଙ୍କ ବଞ୍ଚିତ କାହାଣୀଟି ଅନୁସାରେ, ଘଟନାକ୍ଷେପରେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ସେହି ଭୟ ସତ କହିବା ଲାଗି ବାଧ୍ୟ କରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତଥାପି ତାକୁ କଦାପି ସତ୍ୟବାଦୀ କରିପାରୁ ନଥିଲା । କାରଣ, ହୁଏତ ପର ମୁହୂର୍ତ୍ତଟିରେ ଭୟବଶ ହୋଇ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତି ଆଦୌ ତା'ମନର କଥାଟିକୁ କହି ପାରୁ ନଥିଲା । ଆମର ପୁରା କାହାଣୀଟିରେ କୋକିଣିଆଳି ଯେଉଁପରି କଲା, ଠିକ୍ ସେହିପରି । ଏବଂ, ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ଠିକ୍ ସେହି କଥାହିଁ ଘଟିଥାଏ ।

ସତ୍ୟକଥା କହି ଶିଖିବା ସକାଶେ ଜଣେ ସଚ୍ଚୋଟ ବ୍ୟକ୍ତି ଲାଗି ସଲେମନଙ୍କ ସିଂହାସନ ଭିତରେ ରହିଥିବା ଯାଦୁଶକ୍ତିଗୁଡ଼ିକର ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରୟୋଜନ ନଥାଏ । ସତ୍ୟର ଯଥାର୍ଥ ସିଂହାସନଟି ତ ତା'ର ହୃଦୟ ଭିତରେହିଁ ବିରାଜିତ ରହିଥାଏ; ତା'ର ନିର୍ମଳ ଆତ୍ମାଟି ତାକୁ ନେବଳ ନିର୍ମଳ ସତ୍ୟବାଦୀ କହିବାକୁହିଁ ପ୍ରେରଣା ଦେବାରେ ଲାଗିଥାଏ । ଶିକ୍ଷକ, ମାଲିକ କିମ୍ବା କୌଣସି ବିଶ୍ୱର-ପତିଙ୍କୁ ଭୟ କରି ସିଏ କଦାପି ସତ୍ୟକଥା କହେ ନାହିଁ; ମାତ୍ର ଜଣେ ନ୍ୟାୟନିଷ୍ଠ ମଣିଷର ସତ୍ୟ ଏକଲକ୍ଷଣ ହୋଇ ରହିଥିବାରୁ ଓ ତା'ର ସ୍ୱଭାବର ଏକ ପରିସ୍ପର୍ଶକ ହୋଇ ରହିଥିବାରୁହିଁ ସିଏ ସତ୍ୟକଥା କହିଥାଏ ।

ସତ୍ୟପ୍ରତି ତା'ଭିତରେ ରହିଥିବା ଶ୍ରଦ୍ଧାହିଁ ତାକୁ ଯାବତୀୟ ଭୟର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାଲାଗି ସମର୍ଥ କରେ । ଯାହା କହିବାକୁ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତି ନିଜର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବୋଲି ମନେ କରେ, ସେ ତାହାହିଁ କହେ; ସେପରି କହିଲେ କ'ଣ ଘଟିବ ବା ନଘଟିବ, ସେହି ବିଷୟରେ ଆଦୌ କୌଣସି ବିଚାର ନକରିବ ସେ ସେହି କଥା କହିଥାଏ ।

✱

ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ଓ ଶକ୍ତି ଦ୍ୱାରା ସମ୍ପନ୍ନ ହୋଇ ରହିଥିବା ରାଜା ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ଆହୁରି ଅଧିକ ସମ୍ମାନର ଆଶାରେ ତପସ୍ୟା କରିବାକୁ ମନସ୍ଥ କଲେ । ତାଙ୍କର ନିଜ ଜାତି ଯଦି ସ୍ତବ୍ଧ ପ୍ରଭୃତି ଉପରକୁ ଉଠି ଉଚ୍ଚତମ ବ୍ରାହ୍ମଣଜାତିର ଅଧିକାର ଲାଭ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସେ ଏହି ତପସ୍ୟା ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ ।

ଏଥିଲାଗି ସେ ଯାହା କିଛି ଅବଶ୍ୟକ ବୋଲି ଭାବିଲେ, ତାହାର ଆଚରଣ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଅପାତତଃ ଘୋର ବୈରାଗ୍ୟମୟ ଏକ ଜୀବନଯାପନ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଏକଥା ଦେଖି ସମସ୍ତେ କହିଲେ, “ରାଜା ଅବଶ୍ୟ ଜଣେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ହେବାର ଯୋଗ୍ୟ ।”

ମାତ୍ର ବ୍ରାହ୍ମଣ ବର୍ଣ୍ଣିଷ୍ଠ ଆଦୌ ସେପରି ଭାବୁ ନଥିଲେ । କାରଣ ସେ ଭଲ କରି ଜାଣିଥିଲେ ଯେ ବଣ୍ଟାମିତ୍ର କେବଳ ଏକ ଦମ୍ଭ ଦ୍ଵାରା ପ୍ରେରିତ ହୋଇଛି ସେହି ତପସ୍ୟାଚରଣ କରୁଛନ୍ତି । ତେଣୁ ତାଙ୍କର ଭାଗ ଓ ବେଶଗ୍ୟରେ ମୋଟେ ଯଥାର୍ଥ ନିଷ୍ପାତି ନାହିଁ । ତେଣୁ ତାଙ୍କୁ କଣେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ବୋଲି ସନ୍ଦୋଧନ କରିବା ଲାଗି ସେ ଆଦୌ ସମ୍ମତ ହେଲେ ନାହିଁ ।

ଏଥିଲାଗି ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ହୋଧର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ବଣ୍ଟାମିତ୍ର ବର୍ଣ୍ଣିଷ୍ଠଙ୍କ ବଂଶର ଏକଶତ ପିଲାଙ୍କୁ ଜୀବନରୁ ମାରି ପକାଇଲେ । ମାତ୍ର, ଆପଣାର ଏହି ଦୁଃଖ ଓ ଶୋଚନା ସତ୍ତ୍ଵେ ବି ବର୍ଣ୍ଣିଷ୍ଠ ଯାହା ଅନୁଚିତ ବୋଲି ଭାବୁଥିଲେ, ତାହାକୁ କହିବା ଲାଗି ଆଦୌ ସମ୍ମତ ହେଲେ ନାହିଁ ।

ତେଣୁ ରାଜା ତାଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଜୀବନରେ ମାରିଦେବାକୁ ସକଲ୍ୟ କଲେ । ଏବଂ ଆପଣାର ଏହି ଅନର୍ଥ କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ ସମ୍ପନ୍ନ କରିବା ଲାଗି ସେ ଦିନେ ବର୍ଣ୍ଣିଷ୍ଠଙ୍କ କୁଟୀରରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଲେ ।

ଦ୍ଵାର ପାଖରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିବା ବେଳକୁ ସେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ବର୍ଣ୍ଣିଷ୍ଠଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ସହିତ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଉଥିବାର ଶୁଣି ପାରିଥିଲେ । କଥାବାର୍ତ୍ତାରେ ନିଜ ନାମର ଉଲ୍ଲେଖ ଶୁଣି ସେ ସେହିଠାରେ ଅଟକି ଠିଆ ହେଲେ ଓ କାନ ଡେଇଁ ଶୁଣିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ସିଏ ଶୁଣି ପାରିଲେ ସେ ବିଶୁଦ୍ଧମନା ରାତ୍ରି ବର୍ଣ୍ଣିଷ୍ଠଙ୍କର କଥାରେ ତାଙ୍କ ପ୍ରତି କ୍ଷମା ଓ ଉଦାରତା ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ରହିଛି । ସେକଥା ଚିନ୍ତାକ୍ଷରୀ ତାଙ୍କର ହୃଦୟକୁ ସ୍ପର୍ଶ କଲା । ଘୋର ଅନୁତାପର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ସେ ଅସ୍ତ୍ରକୁ ତଳେ ଫୋପାଡ଼ି ଦେଲେ ଏବଂ ତା'ପରେ ଭିତରକୁ ଯାଇ ମୁନିଙ୍କର ଗୋଡ଼ତଳେ ପଡ଼ିଗଲେ ।

ବର୍ଣ୍ଣିଷ୍ଠ ତାଙ୍କ ମନରେ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇଥିବା ଅବସ୍ଥାକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ତାଙ୍କୁ ସ୍ନେହର ସହିତ “ବ୍ରହ୍ମର୍ଷି” ବୋଲି ସନ୍ଦୋଧନ କଲେ ।

ବଣ୍ଟାମିତ୍ର ବିନୟର ସହିତ ତାଙ୍କୁ ପଚାରିଲେ, “ଆପଣ କାହିଁକି ଆଗରୁ ମୋ'ର ତପସ୍ୟାକୁ ସ୍ୱୀକୃତି ଦେଇ ନଥିଲେ ?”

ଉତ୍ତର ଦେଇ ବର୍ଣ୍ଣିଷ୍ଠ କହିଲେ, “କାରଣ ଏକ ଦମ୍ଭଗ୍ରସ୍ତ ଆଶ୍ରୟ ନେଇ ସେତେବେଳେ ଆପଣ ବ୍ରାହ୍ମଣପଦ ଲାଗି ଦାବି କରୁଥିଲେ । ମାତ୍ର ବର୍ତ୍ତମାନ ଆପଣ ସେଥିଲାଗି ଅନୁତାପ କଲେଣି, ତେଣୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଆପଣଙ୍କଠାରେ ବ୍ରାହ୍ମଣର ଯଥାର୍ଥ ଭାବଟି ଅବଶ୍ୟ ରହିଛି ।”

ଭୟରୁ ମୁକ୍ତ ହୋଇ ସତ୍ୟ କହିବାର ମାର୍ଗଟି ବଞ୍ଚିଷ୍ଟକୁ ଜଣାଥିଲା । ଏବଂ ମନ ଭିତରେ କୌଣସି ବିଦ୍ରୋହ ଯୋଗଣ ନକରି ସେ ସେହି ସତ୍ୟକୁ କହି ପାରୁଥିଲେ ।

✱

ସତ୍ୟ କଥା କହିବାରେ ଏକ ବିପଦ ନିହିତ ହୋଇ ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏହିପରି ଭାବରେ ସତ୍ୟ କଥା କହିବା ପ୍ରକୃତରେ ଏକ ଅଭିଭାବନା ମନର ନିଦର୍ଶନ ନୁହେଁ କି ?

ସୁନନ୍ଦ, ଅନେକ ସମୟରେ ଏପରି ହୁଏ ଯେ, ପ୍ରଥମେ ଯେପରି ମନେ ହୋଇଥାଏ, ଏହି ବିପଦଟିର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବା ଦ୍ଵାରାହିଁ ଆମକୁ ଲାଭାଠାରୁ ଅଧିକ ଭଲ ଫଳମାନ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥାଏ । ମିଥ୍ୟାଜନିତ ସଫଳତା କେବଳ ଏକ ଅସ୍ଥାୟୀ ସଫଳତା ଏବଂ ଅଧିକାଂଶ ସ୍ଥଳରେ ନିଷ୍ଠାପର ଓ ସଚ୍ଚୋଟ ହୋଇ ରହିବାହିଁ ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ଚରୁରତାର କାର୍ଯ୍ୟ ବୋଲି ପ୍ରତିପାଦିତ ହୋଇଥାଏ ।

ଦିନେ ସକାଳେ ଦିଲ୍ଲୀର ବାଦଶାହ ନିଜ ସିଂହାସନ ଉପରେ ବସି ସିଏ ଯୋଗ୍ୟ ବୋଲି ବିଚାର କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ନାନା ସମ୍ମାନ ଦ୍ଵାରା ଭୂଷିତ କରୁଥିଲେ । ସେହି ଉତ୍ସବଟି ସମାପ୍ତ ହୋଇ ଆସୁଥିବା ବେଳକୁ ସେ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲେ ଯେ ସିଏ ତାଙ୍କୁ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ସମ୍ବଦ ଅବହେଳା ବୋଲି ଜଣେ ଯୁବକ ସେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇ ସମ୍ମାନ ଗ୍ରହଣ କରି ନାହିଁ ।

ବାଦଶାହ ସିଂହାସନ ଉପରୁ ଓହ୍ଲାଇ ପଡ଼ିଲେ ଓ ଗୋଟିଏ ତାମସାଳରେ ଯାଇ ବସିଲେ । ସେହି ତାମସାଳରେ ବସି ସେ ନିଜର ବଡ଼ ରାଜପ୍ରାସାଦର ଏଠାକୁ ସେଠାକୁ ଯାଉଥିଲେ ।

ଠିକ୍ ସେହି ସମୟରେ ଉକ୍ତ ଯୁବକଟି ଦଉଡ଼ି ଦଉଡ଼ି ଆସି ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚିଲେ ।

“ଆପଣଙ୍କର ପୁଅ ବିଳମ୍ବରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା,”—ବାଦଶାହ ସମ୍ବଦଙ୍କ ପିତାଙ୍କୁ କହିଲେ । ସେ ବାଦଶାହଙ୍କର ଜଣେ ବନ୍ଧୁ ଥିଲେ ।

“ରୁମର ଏତେ ବିଳମ୍ବ କାହିଁକି ହେଲା ?”—ବାଦଶାହ ପଚାରିଲେ, ଯୁବକଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ସିଏ କଠୋର ଦୃଷ୍ଟିରେ ଅନାଇ ରହିଥିଲେ ।

ସମ୍ବଦ ନିର୍ଭୟ ଭାବରେ ଉତ୍ତର ଦେଇ କହିଲେ, “ଜହ୍ନାପନା, ମୁଁ ଟିକିଏ ଉତ୍ତରଯାଏ ଶୋଇ ପଡ଼ିବାରୁ ବିଳମ୍ବ ହୋଇଗଲା ।”

ସଭାସଦମାନେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ଯୁବକଙ୍କ ଅଡ଼କୁ ଅନାଇ ରହୁଥାନ୍ତି । ସେ କପର ଏପର ନିର୍ଲଜ୍ଜ ଭାବରେ ବାଦଶାହଙ୍କୁ ସାହସ କରି କହିପାରିଲେ ଯେ ତାଙ୍କର ଡେରରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିବା ପରରେ ଆଉ ଅଧିକ ଭଲ କୌଣସି କାରଣ ନଥିଲା ? ସିଏ ସତରେ କେତେ ଅଣଦୁସିଆର ହୋଇ ବାଦଶାହଙ୍କୁ ଏପର ଏକ କଥା କହିଲେ !

ମାତ୍ର ବାଦଶାହ କ୍ଷଣକ ଲାଗି କ'ଣ ଚିନ୍ତା କଲେ, ଏବଂ ତା'ପରେ ଏହି ନିଷ୍ପାଦନ ଯୁବକଙ୍କ ପ୍ରତି ତାଙ୍କ ମନରେ ପ୍ରଚାଡ଼ ସମ୍ମାନ କାତ ହେଲା । ସିଏ ତାଙ୍କୁ ଏକ ମଣିର ମାଲା ପ୍ରଦାନ କଲେ ଏବଂ ଆପଣାର କପାଳ ଉପରେ ଧାରଣ କରିବା ଲାଗି ଗୋଟିଏ ସମ୍ମାନ ସୂଚକ ମଣିରେ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କୁ ଭୂଷିତ କରିଦେଲେ ।

ସମ୍ବଦ ଅନ୍ତର୍ଗତ ସତ୍ୟକୁ ଶୁଦ୍ଧା କରୁଥିଲେ ଏବଂ ଶୁଦ୍ଧସୂତ୍ର ତଥା କୃଷକ ସମସ୍ତଙ୍କ ଆଗରେ କେବଳ ସତ୍ୟକଥାହିଁ କହୁଥିଲେ । ତେଣୁ ସେ ଏପର ଏକ ପୁରସ୍କାରର ଅଧିକାରୀ ହୋଇ ପାରିଲେ ।

✱

ଏଥରେ ଆଦୌ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ, ବିନା ଆୟାସରେ ସତ୍ୟ କହିବା ପାଇଁ ସମର୍ଥ ହେବାକୁ ହେଲେ, ପ୍ରକୃଷ୍ଟ ପଦ୍ମା ହେଉଛି ଯେ ଆମେ ସବୁବେଳେ ଏପର କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା, ଯେଉଁଥିରେ କି ଆମର କୌଣସି କାମକୁ ଗୋପନ କରି ରଖିବା ଲାଗି ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରୟୋଜନ ନଥିବ । ଏବଂ ସେଥିଲାଗି ଆମକୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ସ୍ପଷ୍ଟତା ମନେ ରଖିବାକୁ ପଡ଼ିବ ଯେ ଆମେ ନିରନ୍ତର ପରମ ଦିବ୍ୟସୂକ୍ଷ୍ମର ଦୃଷ୍ଟି ସମକ୍ଷରେହିଁ ଅବସ୍ଥିତ ରହୁଛୁ ।

କାରଣ ଆମେ କହୁଥିବା କଥାରେ ଅବନୀ ହୋଇ ରହିବାକୁ ହେଲେ ଆମକୁ ଆମ କାର୍ଯ୍ୟରେ ମଧ୍ୟ ଅବନୀତା ଅର୍ଜନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଏବଂ, ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଆପଣାର ପ୍ରତ୍ୟେକ କହିବା କଥାରେ ସକଳ ମିଥ୍ୟାକୁ ତ୍ୟାଗ କରିଥାଏ, ଏବଂ ଆପେ କରୁଥିବା ଯାବତାୟ କାର୍ଯ୍ୟରେ କପଟତାକୁ ତ୍ୟାଗ କରିଥାଏ, ସେଇ ହେଉଛି ପ୍ରକୃତରେ ଜଣେ ସଜ୍ଜୋଟ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ଅମରୋହାଠାରେ ଏକ ବିଶେଷ ପ୍ରକାରର ମାଟିବାସନ ଉଦ୍ଧାର ହୁଏ । ତାହାକୁ ଲେକେ କାଗଜ ମାଟି ବାସନ ବୋଲି କହନ୍ତି । ସେଥିରେ ରୂପାରଙ୍ଗର କେତେ କମ କଟା ହୋଇଥାଏ । ଏହି ବାସନଗୁଡ଼ିକ ଦେଖିବାକୁ ବଡ଼ ସୁନ୍ଦର ।

ମାତ୍ର ସେଗୁଡ଼ିକ ଏଡ଼େ ହାଲୁକା ଓ ଏଡ଼େ ଭଲର ଯେ ଏତେଟିକିଏ ବ୍ୟବହାରରେ ମଧ୍ୟ ସେଗୁଡ଼ିକ ଭାଙ୍ଗି ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ହୋଇଯାଏ । ବାହାରକୁ ଅନ୍ୟ ଯେକୌଣସି ମାଟିପାତ୍ର ପରି ଏଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ବେଶ୍ ବ୍ୟବହାରୋପଯୋଗୀ ପରି ଦେଖା ଯାଉଥାଏ, ମାତ୍ର ପ୍ରକୃତରେ କେବଳ ଦେଖାଯୁନର ହୋଇ ରହୁଥାଏ ।

ଅନେକ ମଣିଷକୁ ମଧ୍ୟ ଆମେ ଏହି କାଗଜ ମାଟିବାସନ ସହିତ ବେଶ୍ ସମତୁଲ କରି ଦିଶୁଇ କରି ପାରିବା । ସେମାନେ ଦେଖିବାକୁ କେଡ଼େ ସୁନ୍ଦର ଦିଶନ୍ତି । ମାତ୍ର, ଯଦି ତୁମେ ସେମାନଙ୍କୁ ଯେକୌଣସି ପରୀକ୍ଷାର ସମ୍ମୁଖୀନ କରାଇବାକୁ ବସିବ, ତେବେ, ସେମାନଙ୍କର ସବୁକିଛି ଯେ ଖାଲି ବାହାରକୁ ଦେଖିବାକୁହିଁ ସଜାହୋଇ ରହିଛି, ତୁମେ ଅବଲମ୍ବେ ସେହି କଥାଟିର ପ୍ରମାଣ ପାଇଯିବ । ଏପରି ଲୋକଙ୍କ ଉପରେ ଆମେ ଏତେଟିକିଏ ହେଲେ ବି ବିଶ୍ୱାସ କରିବା ନାହିଁ, କାରଣ ସେମାନେ ଏଡ଼େ ଭଲର ଯେ ଆମର ବିଶ୍ୱାସ ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ ଏକ ଭାରି ବୋହଁ ହୋଇ ରହିବ ଓ ତାହାର ବୋହଁରେ ସେମାନେ ଏତେ ଟିକକରେ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିବେ ।

ବାସ୍ତବତା ଲେଖିବାକୁ ଏକଦା ତାଙ୍କ ପୁଅକୁ ଜଣେ ପଣ୍ଡିତଙ୍କ ପାଖରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବାକୁ ପଠାଇଥିଲେ ।

ବାରବର୍ଷ ପରେ ସେହି ଯୁବକଟି ଯୁନବୀର ଆପଣାର ଜନ୍ମ ସ୍ଥାନକୁ ଫେରି ଆସିଲା । ସିଏ ଇତି ମଧ୍ୟରେ ନିଶ୍ଚୟ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ପଣ୍ଡିତ ହୋଇ ଫେରିଥିବ ବୋଲି ଭାବି ବହୁଲେଖକ ତାକୁ ଦେଖିବା ସକାଶେ ଦଉଡ଼ି ଆସିଲେ । ସେମାନେ ତାକୁ ଖଣ୍ଡେ ସମ୍ବୁଦ୍ଧ ଗ୍ରନ୍ଥ ଦେଇ କହିଲେ :

“ପଣ୍ଡିତ ଆଜ୍ଞା, ଏଥିରେ ଲେଖା ହୋଇଥିବା ତତ୍ତ୍ୱଟିକୁ ତୁମେ ଆମକୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରି କହି ତଅ !”

ଯୁବକଟି ଗ୍ରନ୍ଥଟି ଆଡ଼କୁ କଟି ମଟି କରି ଅନାଇଲା । ଅସଲ କଥା ହେଉଛି ଯେ ସିଏ ଗ୍ରନ୍ଥରେ ଲେଖା ହୋଇଥିବା ଗୋଟିଏ ଶବ୍ଦକୁ ବି ଚିହ୍ନି ପାରୁନଥିଲା । ବାସ୍ତବତାରେ ସିଏ କେବଳ ଅକ୍ଷର ମାଳା ବ୍ୟଞ୍ଜିତ ଆଉ କିଛିହେଲେ ଶିକ୍ଷା କରି ନଥିଲା । ଏବଂ, ସେହି ଅକ୍ଷରଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ବ୍ଲାକ୍‌ବୋର୍ଡ଼ ଉପରେ ସେତେବେଳେ ଏଡ଼େଏଡ଼େ କରି ଲେଖା ହୋଇଥିଲା । ସେଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଦେଖିବା ଦ୍ୱାରା ସେ ତାକୁ ଅଲ୍ଲ ଅଲ୍ଲ କରି ଶିଖିନେଇ ପାରିବ, ସେହି ଅଭିପ୍ରାୟରେହିଁ ସେଗୁଡ଼ିକ ବଡ଼ ଆକାରରେ ଲେଖା ହୋଇଥିଲା ।

ତେଣୁ ଗ୍ରନ୍ଥଟି ସମ୍ମୁଖରେ ସିଏ କେବଳ ଚୁପ୍ ହୋଇ ବସି ରହିଲା । ସେତେବେଳକୁ ତା’ର ଆଖି ଲୁହରେ ଛଳଛଳ ହୋଇ ଆସିଲାଣି ।

ତାକୁ ଦେଖିବାକୁ ଆସିଥିବା ଲୋକମାନେ କହିଲେ, “ପଣ୍ଡିତ ଆଜ୍ଞା, ଏଥରେ ଲେଖା ହୋଇଥିବା କୌଣସି ଏକ କଥା ନିଶ୍ଚୟ ଆପଣଙ୍କର ଦୃଢ଼ତ୍ବକୁ ସ୍ପର୍ଶ କରିଛି । ସେହି ବହିରେ ଆପଣ କ’ଣ ଆବିଷ୍କାର କଲେ, ଆମକୁ ସେକଥା କହନ୍ତୁ !”

ସିଏ ସବାଣେଷକୁ ଉତ୍ତର ଦେଇ କହିଲା, “ବାରଣସୀରେ ଅନ୍ଧରସକୁ ଭରି ବଡ଼ବଡ଼ କରି ଲେଖା ହୋଇଥିଲା, ଏହି ବହିରେ ଗ୍ରେଟ ଗ୍ରେଟ ହୋଇ ଲେଖା ହୋଇଛି ।”

ଏହି ପଣ୍ଡିତକୁ ଆମେ କାଗଜ ମାଟିବାସନ ସହିତ ବେଶ୍ ସମତୁଲି କରି ବିଚାର କରିପାରିବା ।

✽

ଗଙ୍ଗାନଦୀ କୂଳରେ ଥିବା ପାହାଡ଼ ଭିତରେ ଗୋଟିଏ ହେଟା ବାସ କରୁଥିଲା । ବରଫ ତରଳିବା ସମୟରେ ନଦୀର ପାଣି ଅଧିକ ହୋଇ ଉପରକୁ ଉଠି ଯାଉଥିଲା । ତାହା ଏତେବେଳା ଉପରକୁ ଉଠୁଥିଲା ଯେ ହେଟାର ବସାର ଗୁରୁପାଖଯାକ ପାଣି ଘେରି ଯାଉଥିଲା । ତେଣୁ ଦିନେ ସେ ଆଉ ଶିକାର କରିବାକୁ ଯାଇ ପାରିଲା ନାହିଁ ।

ସେଦିନ ତା’ର ଆଉ କିଛିହେଲେ ଖାଇବାକୁ ନାହିଁ ଦେଖି ହେଟାଟି କହିବାକୁ ଲାଗିଲା, “ଆଜି ମୁଁ ଓଷା କରିବି, ଆଜି ମୋର ଉପବାସ ।”

ଏପରି ଭାବି ସିଏ ପଥର ଦାନ୍ତରେ ଯାଇ ବସିଲା ଏବଂ ଓଷା ଏବଂ ଉପବାସ ବ୍ରତ ସାଜନ କରିବା ଲାଗି ମନେ ମନେ ଭାବି ଗମ୍ଭୀର ଭାବ ଅବଲମ୍ବନ କଲା ।

ମାତ୍ର ଠିକ୍ ସେତିକିବେଳେ ଗୋଟିଏ ବଣୁଆ ଛେଳି ପଥରକୁ ପଥର ଡେଇଁ ପାଣି ପାର ହୋଇ ଆସିଲା, ଏବଂ ହେଟାଟା ଯେଉଁଠି ପରମ ଭକ୍ତ ସହକାରେ ଯାଇ ବସିଥିଲା, ସେହିଠାରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା ।

“ଆରେ ବାଃ !” — ହେଟା ଛେଳିକୁ ଦେଖି ଭାବି ଖୁସିଟାଏ ହୋଇ କହିଲା, “ବର୍ତ୍ତମାନ ଆହାରଟିଏ ଆସି ଲୁଟି ଗଲାଣି ।”

ସିଏ ଫକ୍ କର ଡେଇଁ ଛେଳିକୁ ଧରିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କଲା, କିନ୍ତୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ-ଭ୍ରଷ୍ଟ ହେଲା । ଆଉଥରେ ଚେଷ୍ଟା କଲା, କଥାଟି ଲକ୍ଷ୍ୟଭ୍ରଷ୍ଟ ହେଲା । ଶେଷକୁ ଛେଳିଟି ମଧ୍ୟ ଡେଇଁ ଡେଇଁ ପୁଣି ଝରଣାଟିର ସେପାଖକୁ ଚାଲିଗଲା ।

ସୁନବାର ନିଜକୁ ସନ୍ତ ପରି ଦେଖାଇ ହୋଇ ହେଉଛି । କହିବାକୁ ଲାଗିଲା,
 “ହୁଁଲି ! ଏପରି ଏକ ପବିତ୍ର ଦିନରେ ଅଧର୍ମ କରି ଛେଲି ମାଂସ ଖାଇବା ମୋ’
 ପାଇଁ ମୋଟେ ଉଚିତ ହେବ ନାହିଁ । ନା, କଦାପି ନୁହେଁ, ଉପବାସ କରୁଥିବା
 ସମୟରେ ମାଂସ ଭକ୍ଷଣ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିଷିଦ୍ଧ ।”

ଏହି ହେତୁ, ତା’ର ଭକ୍ତି ଏବଂ ପବିତ୍ର ଦିନଟି ପ୍ରତି ତା’ର ସମ୍ମାନଟି
 ବସ୍ତୁରେ ରୂପେମାନେ କ’ଣ ଭରୁଛ ? ତା’ର ଦୁଷ୍ଟପଣ ଦେଖି ରୂପମାନଙ୍କୁ ନିଷ୍ଠୁର୍ଯ୍ୟ
 ହସ ମାଡୁଥିବ । ମାତ୍ର ମଣିଷମାନଙ୍କ ଭିତରେ ମଧ୍ୟ ଏପରିକେତେ ମଣିଷ ନାହାନ୍ତି,
 ଯେଉଁମାନେ କି ଠିକ୍ ଏହିପରି ଭାବରେ ନିଷ୍ଠା ଆଚରଣ କରନ୍ତି, ଆପଣାର ସ୍ୱାର୍ଥକୁ
 ମୁହାଁଇ ଥିବାବୁଦ୍ଧି ଯେଉଁମାନେ ଆପଣାକୁ କେତେ କେତେ ପବିତ୍ର ଓ ସୁନ୍ଦର
 ଭାବ ଦ୍ୱାରା ଭୂଷିତ କରି ରଖିଥାନ୍ତି ଏବଂ ଆପଣାର ପାପ ପ୍ରବୃତ୍ତିଗୁଡ଼ାକୁ
 ଏକାବେଳେକେ ହରୁଲି କରି ପ୍ରକୃତରେ ପାରୁ ନଥାନ୍ତି ବୋଲି ଯେଉଁମାନେ
 ଆପଣାକୁ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ସାନ ଚିପିସୁରୁଷ ପରି ଦେଖାଇ ହେଉଥାନ୍ତି ? ମାତ୍ର,
 ସେମାନଙ୍କର ଏହି ହାବଡ଼ାସୁ ଚରୁରପଣିଆ ସତ୍ତ୍ୱେ, ରୂପେ କ’ଣ ଭରୁଛ ଯେ
 ଜଣେ ନ୍ୟାୟ ପରାୟଣ ଓ ସଜୋଟ ମଣିଷ ଆଗରେ ପ୍ରକୃତରେ ଘାତୀ
 ସମୟ ଲାଗି ଏହି ଧୂର୍ତ୍ତି ଅସାଧୁ ମଣିଷମାନେ ସଫଳତାର ସହିତ ସବୁକିଛି ହାସଲ
 କରିପାରନ୍ତି ?

ହନୁମାନର ସୈନ୍ୟବାହୁଣୀରେ ଥିବା ବାନର ଓ ଭଲୁମାନେ ଦଶାନନ
 ରାବଣ ବିରୁଦ୍ଧରେ ରାମ ଓ ତାଙ୍କ ଭାଇ ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କର ଲାଗିଥିବା ଯୁଦ୍ଧରେ ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ
 ପକ୍ଷରେ ଯୁଦ୍ଧ କରିଥିଲେ ।

ଯୋଦ୍ଧାମାନେ ତାକୁ ଚରୁଦିଗରୁ ଆକ୍ରମଣ କରି ତା’ର ପକ୍ଷକୁ ଦୁର୍ବଳ
 କରି ଦେଉଥିବାର ଦେଖି ରାବଣ ଆପଣାର ହାତୁଶକ୍ତିକୁ କାମରେ ଲଗାଇବାକୁ
 ଆରମ୍ଭ କଲା ।

ତତ୍ତ୍ୱକ୍ଷଣାତ୍ ତା’ ନିଜ ପକ୍ଷରେ ଅର୍ଥାତ୍ ଅସୁର ପକ୍ଷରେ ହାତୁ ବଳରେ
 ଅନେକ ରାମ ଓ ଅନେକ ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କର ଆବିର୍ଭାବ ହେଲା । ସେମାନେ ପ୍ରକୃତରେ
 ମିଛ ରାମ ଓ ମିଛ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ରୂପେ ଦେଖା ଦେଇଥିଲେ ଓ ବିରୁଦ୍ଧ ପକ୍ଷକୁ ଧୋକାରେ
 ପକାଇବାକୁ ଯୁକ୍ତି ହୋଇଥିଲେ । ମାତ୍ର ବାନର ଓ ଭଲୁମାନେ ସେମାନଙ୍କୁ ପ୍ରକୃତ
 ରାମ ଓ ପ୍ରକୃତ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ବୋଲି ଭାବିଲେ ଏବଂ ଏହିପରି ଭାବରେ ବିଭୀଷ୍ଣ ହୋଇ
 ଲଢ଼ିବା ବନ୍ଦ କରିଦେଲେ । କାରଣ, ନିଜର ପ୍ରିୟ ନେତା ରାମ ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କ ସହିତ
 ଆଉ କପରି ଯୁଦ୍ଧ କରିଥାନ୍ତେ ଓ ସେମାନଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଗଛ ଓ ବୃକ୍ଷମାନ ଆଣି

ନକ୍ଷେପ କରିଥାନ୍ତେ ? ସେମାନଙ୍କୁ ଏହିପରି ଭାବରେ ଭ୍ରମରେ ପଡ଼ି ଯାଇଥିବାର ଦେଖି ନିର୍ମମ ରାବଣ ଭାରି ଦୁଃଖ ହୋଇ ହସିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲା । ରାମଚନ୍ଦ୍ର ବି ମୃରୁକି ମୃରୁକି ହସୁଥିଲେ : ଏପରି ଏକ ମିଥ୍ୟାକୁ ବିନଷ୍ଟ କରିବାରେ, କୌଶଳଟିକୁ ପଦାରେ ପକାଇ ଦେବାରେ ଏବଂ ସତ୍ୟଲାଗି ବିଜୟ ହାସଲ କରିବାରେ ତାଙ୍କୁ ବି କେଡ଼େ ଆନନ୍ଦ ନମିଳିବ ! ଆପଣାର ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଧନୁରେ ସିଏ ଗୋଟିଏ ଡାର ବସାଇଲେ ଏବଂ ତାହାକୁ ନକ୍ଷେପ କଲେ । ଡାରଟି ବିଭ୍ରାନ୍ତ-କାନ୍ତ ଗୁରୁଗୁଡ଼ିକ ଅତିନିମ କରି ସମ୍ମୁଖକୁ ଧାଇଁଗଲା ଏବଂ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସେଗୁଡ଼ିକ ଭୁଆଡ଼େ ଅନ୍ତର୍ହିତ ହୋଇଗଲା । ଏହା ଫଳରେ ହନୁମାନର ସୈନ୍ୟ-ବାହନ ମଧ୍ୟ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ସରୁକଥା ଦେଖି ପାରିଲେ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ସାହସ ପୁନର୍ବାର ଫେରି ଆସିଲା ।

ଠିକ୍ ସେହିପରି ଭାବରେ, ଜଣେ ନିଷ୍ଠାପୁରୁଷ ବ୍ୟକ୍ତିର ମୁଣ୍ଡରୁ ବାହାରୁଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ସିଧା କଥାକୁ ଆମେ ଗୋଟିଏ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଡାର ପହୁଡ଼ି ଚୁଲନା କରି ପାରିବା, ଯାହାକି ଅନେକ ମିଥ୍ୟା ଓ କପଟତାକୁ ନଷ୍ଟ କରିଦେଇ ପାରିବ ।

ଦକ୍ଷିଣ ଭାରତର ଗୋଟିଏ କଥାରେ ମଲ୍ଲିକାର୍ଜୁନ ବୋଲି ଗୋଟିଏ ରାଜକୁମାର କାହାଣୀ ରହିଛି । ସିଏ ହସିବା ମାନ୍ଦିକେହି ଯୋଜନ ଯୋଜନ ପୃଥକ ମଲ୍ଲିକାର୍ଜୁନର ବାସନାରେ ମହକି ଉଠୁଥିଲା । ମାନ୍ଦି ସେଥିଲାଗି ତା'ର ସେହି ହସଟି ତା'ର ହୃଦୟର ପୂଲକିତ ଏବଂ ସ୍ଵତଃସ୍ପୃର୍ତ୍ତ ଉଲ୍ଲାସ ମଧ୍ୟରୁ ନିସ୍ଵୃତ ହୋଇ ଆସିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଥିଲା । ଯଦି ସେ ନିଜ ହୃଦୟ ଭିତରେ ପ୍ରକୃତରେ କୌଣସି ଆନନ୍ଦ ଅନୁଭବ ନକରି କେବଳ ବାହାରକୁ ହସୁଥିଲା, ତେବେ ତାହାଦ୍ଵାରା ଆଦୌ କୌଣସି ଫଳ ହେଉ ନଥିଲା । ମାନ୍ଦି ତା' ଭିତରଟା ଆନନ୍ଦରେ ପୁର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ରହିଥିଲା ବେଳେ ତା'ର ହସ ପ୍ରକୃତରେ ସତେଥବା ଏକ ସୁବାସିତ ଝରଣାର ଜଳପତ୍ର କଳକଳ ହୋଇ ଉଡୁଳି ଉଠୁଥିଲା ।

ତା'ର ହସର ଏହି ଐଶ୍ଵର୍ଯ୍ୟଟି ତା'ର ଆନ୍ତରିକତାରୁହି ନିସ୍ଵୃତ ହୋଇ ଆସୁଥିଲା ।

ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନର ରାଜପ୍ରାସାଦ ଭିତରେ ଟେବୁଲ୍‌ଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ସୁନା ଓ ରୂପାରେ ତିଆରି କେତେ ପାନ୍ଦି ସଜ୍ଜିତ ହୋଇ ରହିଥିଲା । ସେଗୁଡ଼ିକରେ ଖିଆ ହୋଇଥିବା ମଣିମୁକ୍ତାସବୁ କେତେ କେତେ ରଙ୍ଗରେ ଚକଚକ କରିବାରେ ଲାଗିଥିଲେ । କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଅରେ ସେହଠାରେ ଏକ ଘୋଡ଼ିକୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରାଯାଇଥିଲା, ମାନ୍ଦି କୃଷ୍ଣ ସେଠାକୁ ଯାଇନଥିଲେ । ତା' ବଦଳରେ ସେ ସେଦିନ ରାତିରେ ତାଙ୍କୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରିଥିବା ଜଣେ ଦରିଦ୍ର ଶୂଦ୍ରର ଘରକୁ ଯାଇଥିଲେ । ସେଠାରେ ତାଙ୍କୁ

ସାଦା ସିଧା ଖାଇବା ମିଳିଲା, ଦେଉଁ ଡେଲେ କୌଣସି ଆଡ଼ମ୍ବର ନଥିଲା । ତଥାପି କୃଷ୍ଣ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନର ପ୍ରାସାଦକୁ ନନ୍ଦାର ଏଠାକୁ ଆସିଲେ । କାରଣ ଶୂଦ୍ରର ନିମନ୍ତ୍ରଣ ପଛରେ ନିଷ୍ଠା ରହୁଥିଲା, ଶ୍ରଦ୍ଧା ରହୁଥିଲା ; ମାତ୍ର ଏଡ଼େ ଆଡ଼ମ୍ବର ସହୃଦ ଯେଉଁ ଭୋଜନ ଆୟୋଜନ କରି ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ତାଙ୍କୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରିଥିଲା, ତାହା କେବଳ ବାହାର ଦେଖାଣିଆ ଭାବରେ କରାହୋଇଥିଲା ।

କାହାଣୀ ରହିଛି ଯେ ଗୌରବମଣ୍ଡିତ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ମଧ୍ୟ ଥରେ ଜଣେ ଦକ୍ତେ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକର ଘରେ ଭୋଜନ କରିଥିଲେ । ତା'ର ସ୍ତ୍ରୀମାନେ ଜଣେ ଶବର । ଏଡ଼େ ବଡ଼ ବାରଙ୍କ ପାଇଁ କେବଳ କେତୋଟି କୋଲ ବ୍ୟତୀତ ତା' ଘରେ ଆଉ କିଛି ନଥିଲା, ମାତ୍ର ତାହାକୁ ସେ ଏତେବେଶୀ ଶ୍ରଦ୍ଧାର ସହୃଦ ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ପାଖରେ ଆଣି ନିବେଦନ କରିଥିଲା ଯେ ତାହା ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ହୃଦୟକୁ ସ୍ପର୍ଶ କରି ପାରିଲା । ଏତେ ନିଷ୍ଠା ଏବଂ ଶ୍ରଦ୍ଧାର ସହୃଦ ଜଣେ ଦେଉଥିବା ଭୋଜନକୁ ଯେପରି ନେହୁ ପାସୋରି ଦେବେ ନାହିଁ, ସେଥିଲାଗି ରାମଚନ୍ଦ୍ର ସେହି ସ୍ମୃତିଟିକୁ ଅମର କରି ରଖିଲେ ଏବଂ ଏତେ ଶତାବ୍ଦୀ ଅତିବାହିତ ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଆଜି ବି ସମସ୍ତେ ତାହାର ଚର୍ଚ୍ଚା କରୁଛନ୍ତି ।

ଜଳଲ ଜଣେ ବିଦ୍ବାନ ଏବଂ ପ୍ରଖ୍ୟାତ ଗୁରୁଥିଲେ । ଗୁରୁପୁର ଦୁଇଜଣ ବ୍ୟକ୍ତି ଥରେ ସାଙ୍ଗରେ କିଛି ଉତ୍ସର୍ଗଦ୍ରବ୍ୟ ଧରି ତାଙ୍କର ଧର୍ମଶିକ୍ଷା ଶୁଣିବାକୁ ଆସିଲେ । ସେମାନେ ଭାରି ଦରିଦ୍ର ଥିବାରୁ ଉତ୍ସର୍ଗଦ୍ରବ୍ୟ ହସାବରେ ସେପରି ବେଶୀ କିଛି ଆଣି ନଥିଲେ । କେବଳ କେତେ ମୁଠା ତାଲି ନେଇ ଆସିଥିଲେ । ଗୁରୁଙ୍କର କେତେକ ଶିଷ୍ୟ ତାହାଙ୍କୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ସେମାନଙ୍କର ସେହି ଦାନକୁ ଦେଖିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ମାତ୍ର ଜଳଲ ସେମାନଙ୍କୁ କହିଲେ :

“ଥରେ କୌଣସି ଏକ କାର୍ଯ୍ୟର ସାଧନ ଲାଗି ପୟାଗମ୍ବର ମହମ୍ମଦଙ୍କର କିଛି ଧନର ଆବଶ୍ୟକତା ହେଲା । ତେଣୁ ସେ ଆପଣାର ଅନୁଗାମୀମାନଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କର ଶକ୍ତି ଅନୁସାରେ ତାଙ୍କୁ କିଛି କିଛି ଧନ ଆଣି ଦେବାକୁ କହିଲେ । କିଏ ଆପଣା ସମ୍ପତ୍ତିର ଅଧେ ଆଣି ଦେଲା, ଆଉକିଏ ତିନି ଭାଗରୁ ଭାଗେ ଦେଲା । ଆଉ ବେକର ନିଜର ସକଳ ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ଆଣି ଦାନ କରିଦେଲେ, ଏହିପରି ଭାବରେ ମହମ୍ମଦଙ୍କୁ ଅନେକ ପଣ୍ଡୁ ମିଳିଲେ, ଅନେକ ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ମିଳିଲା । ତା'ପରେ ଜଣେ ଅତି ଦରିଦ୍ର ସ୍ତ୍ରୀଲୋକ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲେ ଯିଏକ ପୟାଗମ୍ବରଙ୍କ ପାଖରେ ତିନୋଟି ଡେଇଁକୋଲି ଓ ଗୋଟିଏ ପିଠା ଆଣି ନିବେଦନ କରିଦେଲେ । ଏକଥା ଦେଖି ପାଖରେ ଥିବା ଅନେକ ଲୋକ ମୁରୁକି ମୁରୁକି ହସିଲେ । ମାତ୍ର ପୟାଗମ୍ବର

ସେମାନଙ୍କୁ କହୁବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ ଯେ ସିଏ ସେଦିନ ଏପରି ଏକ ସ୍ବପ୍ନ ଦେଖିଛନ୍ତି, ଯେଉଁଥିରେ କି ଦେବଦୂତମାନେ ଗୋଟିଏ ନିକଟ ଆଖି ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତେ ଦେଇଥିବା ସାବତାୟ ସାମଗ୍ରୀକୁ ଗୋଟିଏ ପାଖରେ ରଖିଲେ ଓ ଅନ୍ୟ ପାଖରେ ଏହି ଦଶନ୍ତ୍ର ସ୍ତ୍ରୀଲୋକ ଦେଇଥିବା ଖଜୁର କୋଲି ଓ ପିଠାଟିକୁ ନେଇ ରଖିଲେ । ନିକଟର ଦୁଇପାଖ ତଥାପି ସମାନ ହୋଇ ରହୁଲା, କାରଣ ଗୋଟିଏ ପାଖ ଆଉ ପାଖଟି ସହୃଦ ସମାନ ଓଜନ ହେଲା ।” ତା’ପରେ ଜଲଲ କହଲେ :

“ଆନ୍ତରକତା ସହୃଦ ସାହାକରୁ ହିଆଯାଏ, ତାହା ସେତେ ଅଳ୍ପ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ବହୁମୂଲ୍ୟବାନ୍ ଅନ୍ୟ ଉପହାରଗୁଡ଼ିକର ଗୁଳନାରେ ତାହାର ମୂଲ୍ୟ କୌଣସି ଗୁଣରେ କମ୍ ନୁହେଁ ।”

ଏକଥା ଶୁଣି ସେହି ଦୁଇଜଣ ଗୁରୁସ୍ବବାସୀଙ୍କର ମନ ଆନନ୍ଦରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଗଲା ଏବଂ ସେମାନେ ପୋଷେ ଡାଲି ଆଖି ଦେଇଛନ୍ତି ବୋଲି ଆଉ କେହି ହସିବାକୁ ସାହସ ବି କଲେ ନାହିଁ ।

*

ନିମ୍ନ ଜାତିର ଜଣେ ଦଶନ୍ତ୍ର ଲୋକ ପରିବାର ପୋଷିବା ସକାଶେ ଦିନଯାକ ସିକାର ଖୋଜି ବୁଲିଲା, ମାତ୍ର ସେଦିନ ତା’ କପାଳରେ ଆଦୌ କୌଣସି ସିକାର କୁଟିଲା ନାହିଁ । ଦିନ ଯାଇ ସଞ୍ଜ ବୁଝିଲା, ରାତି ହେଲା । ଏକୁଟିଆ ବୁଲି ବୁଲି ତାକୁ ଭରି ଭୋକ ହେଲା, ସିକାର ପାଇବ ବୋଲି ବୃଥା ଚେଷ୍ଟା କରି ସେ ଭାରି କ୍ଳାନ୍ତ ବି ହୋଇ ପଡ଼ିଲା । କାଳେ କୌଣସି ଚଢ଼େଇବସା ଥିବ ବୋଲି ଭାବି ସେ ଗୋଟିଏ ବେଲଗଛରେ ଚଢ଼ିଲା । ସିବଙ୍ଗର ଉକ୍ରମାନେ ଦିନକେନା ଥିବା ଏହି ବେଲପତ୍ରକୁ ମହାଦେବ ସିବଙ୍କ ପାଖରେ ଲାଗି କରନ୍ତି । ମାତ୍ର ଗଛ ଉପରେ କୌଣସି ଚଢ଼େଇ ବସା ନଥିଲା । ତା’ର ସ୍ତ୍ରୀ ଓ ପିଲାମାନେ ତା’ପାଇଁ ଘରେ ଅପେକ୍ଷା କରୁଥିବେ, ବାପ ଖାଇବା ନେଇ ଆସିବ ବୋଲି ଗୁଡ଼ି ବସିଥିବେ, ଏହି କଥା ଭାବି ସେ ବିକଳ ହୋଇ କାନ୍ଦିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

କାହାଣୀଟିରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ, ସମଦୁଃଖୀ ହୋଇ ସହାନୁଭୂତିରୁ ଯେଉଁ ଲୁହ ବୁଝେ, ସେହି ଲୁହ ପ୍ରକୃତରେ ଭାରି ଓଜନ । ଯେଉଁମାନେ କେବଳ ନିଜର ଯତ୍ନଶୀଳତାରେ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ଲୁହ ଗଡ଼ାଉଥାନ୍ତି ସେମାନଙ୍କର ଲୁହଠାରୁ ଏହାର ମୂଲ୍ୟ ଅନେକ ବେଶୀ ।

ସିକାଶର ଆଖିଲୁହ ଠୋପା ଠୋପା ହୋଇ ବେଲ ଗଛର ପତ୍ରଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ପଡ଼ିବାରେ ଲାଗିଥାଏ ଏବଂ ତାହାର ଓଜନରେ ପତ୍ର ମଧ୍ୟ ଗଛଗୁଡ଼ିକ

ମୂଳରେ ଥିବା ଶିବଙ୍କର ପଥରଲିଙ୍ଗ ଉପରେ ଆସି ପଡ଼ୁଥାଏ । ଠିକ୍ ସେହି ସମୟରେ ଲେକଟିକୁ ଗୋଟିଏ ସାପ କାମୁଡ଼ିଲା ଓ ତା'ର ପ୍ରାଣବାୟୁ ଉଡ଼ିଗଲା । ସ୍ୱର୍ଗରୁ ପ୍ରେତମାନେ ଆସି ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ତା'ର ଆତ୍ମାକୁ ପରଲୋକକୁ ନେଇଗଲେ ଓ ଶିବଙ୍କ ପାଖରେ ନେଇ ଉପସ୍ଥିତ କରାଇଲେ ।

ସ୍ୱର୍ଗର ଅଧିବାସୀମାନେ ସମ୍ମିଳିତ ଭାବରେ “ଏହି ଲେକଟିର ଆତ୍ମା ଲଗି ଏଠାରେ କୌଣସି ସ୍ଥାନ ନାହିଁ” ବୋଲି ଚିତ୍କାର କରିଉଠିଲେ । ସେମାନେ କହିଲେ, “ସିଏ ଗ୍ରେଟ୍ କୁଳରେ ଜନ୍ମ ହୋଇଥିଲା, ଧର୍ମର ବ୍ୟାଧିଗୁଡ଼ିକୁ ଜାଣି ନଥିଲା, ଅଶାନ୍ତ ଭାବରେ କରୁଥିଲା ଓ ଦେବତାମାନଙ୍କ ପାଖରେ କେବେ-ହେଲେ କିଛି ଲାଗି କରୁ ନଥିଲା ।”

ମାତ୍ର ଶିବ ସେମାନଙ୍କୁ ଉତ୍ତର ଦେଇ କହିଲେ :

“ସିଏ ମୋତେ ବେଲପତ୍ର ଲାଗି କରିଥିଲା, ଏବଂ ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ କଥା ହେଉଛି, ମୋ'ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସେ ଅନ୍ତରର ଅଶ୍ରୁକୁ ବି ନବେଦନ କରି ଦେଇଥିଲା । ଯେଉଁମାନଙ୍କର ଦୃଢ଼ତା ନିର୍ମଳ ଓ ନିଷ୍ଠାଯୁକ୍ତ, ସେମାନେ କଦାପି ଗ୍ରେଟ୍ ଜାତିର ନୁହନ୍ତି ।” ଏହିପରି କହି ଶିବ ତାହାକୁ ତାଙ୍କ ଲୋକରେ ପ୍ରବେଶ କରିବାକୁ ଅନୁମତି ଦେଲେ ।

ଏହିସବୁ କାହାଣୀ ଆମକୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଦର୍ଶାଇ ଦେଉଛନ୍ତି ଯେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଯୁଗରେ ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦେଶରେ ମନୁଷ୍ୟ ଓ ଦେବତା ଉଭୟେ ଆନ୍ତରିକତା ଓ ନିଷ୍ଠାକୁ ସମ୍ମାନ ଦେଇଛନ୍ତି; ପ୍ରତ୍ୟେକ ବୟସ୍କରେ ସେମାନେ ସାଧୁତା ଏବଂ ସତ୍ତାଟି-ପଣିଆକୁହି ଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି ।

ଯିଏ ମିଥ୍ୟାରେ ରହି ଜୀବନଯାପନ କରୁଛି, ଆମେ ତାହାକୁ ମନୁଷ୍ୟ ଜାତିର ଜଣେ ଶତ୍ରୁ ବୋଲି ଜାଣିବା ।

ଦର୍ଶନ, ଜ୍ୟୋତିଷଶାସ୍ତ୍ର, ଗଣିତ, ରସାୟନବିଦ୍ୟା ଓ ପଦାର୍ଥ ବିଜ୍ଞାନ,— ମନୁଷ୍ୟ ତା'ର ଏହି ସାବିତ୍ରୀ ବିଜ୍ଞାନ ଦ୍ୱାରା କେବଳ ସତ୍ୟରହିଁ ଅନ୍ୱେଷଣ କରିଥାଏ । ମାତ୍ର ବୃହତ୍ସମ ବସ୍ତୁଗୁଡ଼ିକରେ ଯେମିତି, ସେହିପରି ସ୍ତ୍ରୀଦ୍ରୁତମ ବସ୍ତୁ-ଗୁଡ଼ିକରେ ମଧ୍ୟ ସତ୍ୟ ଲାଗି ସର୍ବଦା ଏକ ଆବଶ୍ୟକତା ରହୁଥାଏ ।

ରୂମେସବୁ ଯେଉଁମାନେ ବର୍ତ୍ତମାନ ସାନ ପିଲା ହୋଇଛନ୍ତି, ସତ୍ୟନିଷ୍ଠ ହେବା ଲାଗି ରୂମେମାନେ ବଡ଼ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆଦୌ ଅପେକ୍ଷା କରି ନାହିଁ : ସତ୍ୟନିଷ୍ଠ ହେବା ଲାଗି ବୟସର ଆଦୌ କୌଣସି ବରୁର ରହିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ଏବଂ,

ସତ୍ୟନିଷ୍ଠ ହେବା ଲାଗି ଯେକୌଣସି ବୟସର ମଧ୍ୟ ଅଭ୍ୟାସଟିକୁ ଅର୍ଜନ କରିବା ଲାଗି ଅବଶ୍ୟ ତ୍ୟେଷା କରାଯାଇ ପାରିବ ।

ଅନେକ ସମୟରେ ଲୋକମାନେ ସତ୍ୟ କହିବା ଲାଗି ଇଚ୍ଛା କରୁଥାନ୍ତି, ତଥାପି ତାହା କରି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । କାରଣ, ସେକଥା ସମ୍ଭବ କରିବାକୁ ହେଲେ, ସେମାନଙ୍କୁ ସତ୍ୟକୁ ଜାଣିବାକୁ ହେବ ଓ ତାହାକୁ ଆବଶ୍ୟକ କରିବାକୁ ହେବ । ଏବଂ ଏକଥାଟି ସର୍ବଦା ଆଦୌ ସତ୍ତ୍ୱରେ ସମ୍ଭବ ହୁଏ ନାହିଁ ।

ବାସ୍ତବସୀର ଜଣେ ରାଜାଙ୍କର ଗୁଣଗଣ ସ୍ପଷ୍ଟ ଥିଲେ । ଥରେ ସେହି ସୁଅମାନେ ଜଣକଣ କରି ରାଜାଙ୍କର ସାରଥୀକୁ ଯାଇ କହିଲେ, “ମୁଁ ଗୋଟିଏ କିଂଶୁକ ଗଛ ଦେଖିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି !”

ସାରଥୀ କହିଲା, “ଆଜ୍ଞା ହଉ, ମୁଁ ଦେଖାଇ ଦେବି,” ଏବଂ ରଥରେ ବସି ଜଙ୍ଗଲକୁ ଯିବା ଲାଗି ସେ ଆଗ ସଦା ବଡ଼ ସୁଅକୁ ଡାକିଲେ ।

ଜଙ୍ଗଲ ଭିତରେ ସାରଥୀ ତାକୁ ଗୋଟିଏ କିଂଶୁକ ବୃକ୍ଷ ଦେଖାଇଦେଲା । ବର୍ଷର ସେହି ଋତୁଟି ସମୟରେ ଗଛଟିରେ କୌଣସି କଢ଼ି ନଥିଲା, ପତ୍ର ନଥିଲା କି ଫୁଲ ବି ନଥିଲା । ତେଣୁ ରାଜାସୁଅ ଗଛଟାର କେବଳ କଳାରଙ୍ଗର ଗଣ୍ଡିଟାକୁହି ଦେଖିଥିଲା ।

ତା’ର କେତେ ସପ୍ନାହ ସରେ ଦ୍ୱିତୀୟ କୁମାରକୁ ମଧ୍ୟ ସାରଥୀ ରଥରେ ବସାଇ କିଂଶୁକ ଗଛ ଦେଖାଇ ଆଣିଲା । ସିଏ ଦେଖିଲା, ଗଛଟି ପତ୍ର ଦ୍ୱାରା ପୁର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ରହିଛି ।

ସେହି ଋତୁରେ ଆଉ କିଛି ଦିନ ପରେ ତୃତୀୟ କୁମାର ବି ଗଛଟିକୁ ଯାଇ ଦେଖିଲା । ସେତେବେଳେ ତାହା ନାଲିବର୍ଣ୍ଣର ଫୁଲରେ ଲଦି ହୋଇ ରହିଥିଲା ।

ସବାଶେଷରେ ଚତୁର୍ଥ କୁମାରର ପାଲ ପଡ଼ିଲା । ସେତେବେଳକୁ ଗଛର ଫଳଗୁଡ଼ିକ ପାଚି ଯାଇଥିଲା ।

ଥରେ, ଗୁଣ କୁମାରଯାକ ଏକାଠି ବସିଥିବା ସମୟରେ ଜଣେ ଲୋକ ସେମାନଙ୍କୁ ପଚାରିଲା,

“କିଂଶୁକ ଗଛ ଦେଖିବାକୁ କିପରି କହିଲ ?”

ସବାବଡ଼ ଉତ୍ତର ଦେଲା, “ଖାଲି ଥୁଣ୍ଡା ଗଣ୍ଡିଟା ପରି !”

ଦ୍ୱିତୀୟ କହିଲା, “ପତ୍ରପୁଞ୍ଜରେ ଭୂଷିତ ରତ୍ନାବୃକ୍ଷ ପରି !”

ତୃତୀୟ : “ନାଲି ଆଉ ନାରଙ୍ଗୀ ବର୍ଣ୍ଣର ଗୋଟାଏ ଫୁଲତୋଡ଼ା ପରି !”

ଏବଂ ଚତୁର୍ଥ ଉତ୍ତର ଦେଲା, “ଫଳରେ ଭାରି ହୋଇଥିବା ଗୋଟିଏ ବହୁଲଗତ ପରି ।”

ରାଜକଣିକାଠାରୁ ରାଜ ପ୍ରକାରର ବର୍ଣ୍ଣନା ମିଳିବାରୁ ସେମାନେ ପ୍ରକୃତ ସମାଧାନଟି ଲାଗି ବାପାଙ୍କ ପାଖରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଲେ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ରାଜକୁମାର ଜଣ ଜଣ ହୋଇ କିପରି ଅବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକରେ କଂଶୁକ ଗଛଟିକୁ ଦେଖିଛନ୍ତି, ସେକଥା ଶୁଣିଯାଉବା ପରେ ରାଜା ମୁରୁକି ହସି ଉତ୍ତର ଦେଲେ :

“ରୂମେମାନେ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ଠିକ୍ କଥାହିଁ କହୁଛନ୍ତି । ମାତ୍ର ରୂମେମାନେ ଗୋଟିଏ କଥା ଭୁଲି ଯାଇଛନ୍ତି ଯେ ଗଛଟି ସବୁଯାକ ରୁଗୁରେ କଦାପି ଏକାଭଳି ରହେ ନାହିଁ ।”

ଯିଏ ଗଛଟିକୁ ଯେପରି ଦେଖିଥିଲା, ସିଏ ଗଛଟିର କେବଳ ସେହିପରି ବର୍ଣ୍ଣନାହିଁ ଦେଉଥିଲା । ମାତ୍ର ଅନ୍ୟମାନେ ଗଛଟିକୁ କିପରି ବୋଲି ଦେଖିଥିଲେ ଓ ଜାଣିଥିଲେ, ସେ ବିଷୟରେ ସେମାନେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଜ୍ଞ ରହୁଥିଲେ ।

ଏହିପରି, ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ଲୋକେ ସତ୍ୟର କେବଳ ଗୋଟିଏ ଅଂଶକୁହିଁ ଜାଣିଥାନ୍ତି; ମାତ୍ର, ସେମାନେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସତ୍ୟଟିକୁ ଜାଣିଛନ୍ତି ବୋଲି ଭାବୁଥାନ୍ତି, ସେହି କାରଣରୁହିଁ ଭୁଲ୍ କରି ପକାନ୍ତି ।

ମାତ୍ର, ଯଦି ସେମାନେ ପିଲାଟି ଦିନରୁହିଁ ସତ୍ୟକୁ ଅନୁପ୍ରାଣ କରିବାର କଳାଟିକୁ ଶିଖି ପାରିଥାନ୍ତେ ଏବଂ ତେଣୁ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ପରିମାଣରେହିଁ ନିୟତ ତାହାର ଅନୁପ୍ରାଣ କରିବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତେ, ତେବେ ସେମାନଙ୍କର ଭୁଲ୍‌ର ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟ କେତେ ଉଣା ହୋଇ ନଯାନ୍ତା !

*

ହୁମାଲୟ ଅଞ୍ଚଳରେ ଅବସ୍ଥିତ କୁମାୟୁନର ରାଜା ଥରେ ଆଲମୋଡ଼ାର ପାଦତ୍ୟାଞ୍ଚଳରେ ବୁଲି ଶିକାର କରୁଥିଲେ । ସେତେବେଳେ ସେହି ଅଞ୍ଚଳଟି ଘନ ଅରଣ୍ୟରେ ପୁଣି ହୋଇ ରହୁଥିଲା ।

ହଠାତ୍ ଗୋଟିଏ ଠେକୁଆ ଗୁଡ଼ା ଭିତରୁ ବାହାରି ବିପଦାତ ପଟକୁ ଦଉଡ଼ି ପଳାଇଲା ଏବଂ ରାଜା ତା’ ପଛେ ପଛେ ଗୋଡ଼ାଇବାକୁ ଲାଗିଲେ । ମାତ୍ର ଠେକୁଆ ତତ୍ସମ୍ଭାବୁ ଗୋଟିଏ ବାଘର ରୂପ ଧାରଣ କଲ ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଖିର ଅନ୍ତରାଳକୁ ଦଉଡ଼ି ପଳାଇଲା ।

ଏହି ଅଦ୍ଭୁତ ଘଟଣାରେ ରାଜା ଭାରି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଗଲେ ଓ ପରେ ରାଜପ୍ରାସାଦର ପଣ୍ଡିତମାନଙ୍କୁ ଡକାଇ ସେମାନଙ୍କୁ ସେ ଏହି ବ୍ୟାପାରଟିର ପ୍ରକୃତ ଅର୍ଥ ପଚାରିଲେ ।

ସେମାନେ ଇନ୍ଦ୍ର ଦେଇ କହିଲେ, “ଏହାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଯେ, ବାସନ୍ତି ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ଆପଣଙ୍କ ଆଗରୁ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଗଲା, ସେଠାରେ ଆପଣ ଗୋଟିଏ ନୂତନ ସହର ବସାଇବେ । କାରଣ, ଯେଉଁଠାରେ ଲୋକମାନେ ବହୁସଂଖ୍ୟାରେ ବାସ କରୁଥିବା ଆସନ୍ତି, କେବଳ ସେହିସବୁ ସ୍ଥାନରୁ ବାସୀମାନେ ପଳାଇ ଯାଆନ୍ତି ।”

ତେଣୁ ନୂଆ ସହରଟିକୁ ତିଆରି କରିବା ଲାଗି ମୂଲ୍ୟା ଲାଗିଗଲେ । ମାଟିର ତଳେ କେଉଁଯାଏ କେତେ ଶକ୍ତ ରହୁଛି, ତାହା ପରୀକ୍ଷା କରି ଦେଖିବା ଲାଗି ଗୋଟାଏ ମୋଟା ଲୁହାଛଡ଼ିକୁ ମାଟି ଭିତରକୁ ଗଲାଇ ଦେଖାଗଲା । ଦୈବାତ୍, ଠିକ୍ ସେହି ସମୟକୁ କହିବୁ ଭୂମିକମ୍ପ ବି ହେଲା ।

ପଣ୍ଡିତମାନେ ପାଟି କରି ଆଦେଶ ଦେଲେ, “ବନ୍ଧୁ କର !” ଲୁହାଛଡ଼ି ଶେଷନାଗଙ୍କର ଦେହରେ ଯାଇ ବାଜିଲାଣି । ଏଠାରେ ନଗର ବସାଇବା ଆଦୌ ଉଚିତ ହେବ ନାହିଁ ।”

ଏବଂ, କାହାଣୀଟିରେ କୁହାହୋଇଛି ଯେ ଯେତେବେଳେ ଲୁହାଛଡ଼ିକୁ ମାଟି ଭିତରୁ ବାହାର କରି ଅଣାଗଲା, ସେତେବେଳେ ଶେଷନାଗଙ୍କର ରକ୍ତରେ ତାହା ଗୋଟାୟିକା ଲାଲ୍ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା ।

ସେକଥା ଦେଖି ରାଜା କହିଲେ, “ସୁବନାଗ ! ମାତ୍ର ଏଠାରେ ସହର ବସିବ ବୋଲି ଯେତେବେଳେ ଅରେ ଜଣୁଥିଲୁ ହୋଇ ସାରିଛି, ସେତେବେଳେ ସହର ବସାଇବାକୁ ପଡ଼ିବ ।”

ଏଥିରେ ପଣ୍ଡିତମାନେ ଭାରି ହୋଧ ପ୍ରକାଶ କଲେ ଏବଂ ସେଠାରେ ସହର ବସିଲେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅମଙ୍ଗଳ ଘଟିବ ବୋଲି ଭବିଷ୍ୟୋକ୍ତି ବି କଲେ । ରାଜାଙ୍କର ବଂଶ ଅତିରେ ଲୋପ ପାଇବ ବୋଲି ଭୟ ବି ଦେଖାଇଲେ ।

ସେଠାରେ ମାଟି ଖୁବ୍ ଉଦର ଥିଲା, ପାଣି ବି ପ୍ରଚୁର ମିଳୁଥିଲା । ଶୀର୍ଷ ଛଅଶହ ବର୍ଷ ହେଲା ଆଲମୋଡ଼ା ସହର ପାହାଡ଼ଟି ଉପରେ ସେହିପରି ଅବସ୍ଥିତ ରହୁଛି ଏବଂ ଚଉଦିଗରେ ଥିବା ସେତଗୁଡ଼ିକରୁ ପ୍ରଚୁର ଫସଲ ଅମଳ ହେଉଛି ।

ଅର୍ଥାତ୍, ଆପଣାର ସକଳ ପାଣ୍ଡିତ୍ୟ ସତ୍ତ୍ୱେ ପଣ୍ଡିତମାନେ ଭୁଲ୍ ଭବିଷ୍ୟବାଣୀ ହିଁ କରିଥିଲେ । ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ ସେମାନେ

ନିଷ୍ଠାର ସହଜ ସେହି ଚର୍ଚ୍ଚା କରୁଥିଲେ ଓ ସତକଥା କହୁଛନ୍ତି ବୋଲି ଭାବୁଥିଲେ । ମାତ୍ର ଲୋକମାନେ ଅନେକ ସମୟରେ ଠିକ୍ ଏହିଭଳି ଭୁଲ୍‌ମାନ କରୁଥାନ୍ତି ଏବଂ ଭୁତ୍ତା ଅନୁବିଶ୍ୱାସଗୁଡ଼ାକୁ ସତ୍ୟ ବୋଲି ଭ୍ରମ କରୁଥାନ୍ତି ।

ଏହି ପୃଥିବୀ କେତେ ନା କେତେ ଅନ୍ଧ ବିଶ୍ୱାସରେ ଭର୍ତ୍ତି ହୋଇ ରହିଛି ବୋଲି ତୁମେ ସାନ ପିଲାମାନେ ସବୁବେଳେ ମନେ ରଖିଥିବ । ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ସତ୍ୟର ଆବିଷ୍କାର କରି ପାରିବାକୁ ହେଲେ ସର୍ବୋତ୍ତମ ଉପାୟ ହେଉଛି ଯେ ଆମେ ସର୍ବଦା ନିଷ୍ଠାଯୁକ୍ତ ହୋଇ ରହିବା; ଆମର ଭାବନା, କାର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ ବାକ୍ୟରେ ଆମେ ସର୍ବଦା ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ନିଷ୍ଠା ରଖିବାର ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିବା । କାରଣ, ଆମେ ଯେତେବେଳେ ଯାବତୀୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ କାହାକୁ ହେଲେ ଠକିବା ନାହିଁ ବୋଲି ଦୃଢ଼ ହୋଇ ରହିଥାଉ, ସେତେବେଳେ ଆମେ ନିଜକୁ ମଧ୍ୟ ନିମଗ୍ନ ତମ୍ ପରିମାଣରେ ଠକିବାର ବିଦ୍ୟାଟିକୁ ମଧ୍ୟ ଶିକ୍ଷା କରିବାକୁ ସମର୍ଥ ହେବା ।

ସମ୍ୟକ୍ ବିଚାର

ଗୋଟିଏ ଭଲ ସିଧା ବାଡ଼ିକୁ ନେଇ ପାଣି ଭିତରେ ଅଧାଆଧ ବୁଡ଼ାଇବ : ବାଡ଼ିଟା ରୂମକୁ ମଝିରୁ ବଙ୍କା ପରି ଦେଖାଯିବ । ମାତ୍ର ସେଇଟି ହେଉଛି ରୂମର ଦେଖିବାର ଭ୍ରମ, ଏବଂ ଯଦି ରୂମେ ବାଡ଼ିଟାକୁ ପ୍ରକୃତରେ ବଙ୍କା ବୋଲି ବିଚାର କରିବ, ତେବେ ରୂମର ସେହି ବିଚାର କଦାପି ଠିକ୍ ହେବ ନାହିଁ । ବାଡ଼ିଟିକୁ ସୁନ୍ଦର ପାଣି ଭିତରୁ ବାହାରକୁ ବାହାର କରି ଆଣିଲେ ରୂମେ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଦେଖିପାରିବ ଯେ ବାଡ଼ିଟା ପ୍ରକୃତରେ ବଙ୍କା ନୁହେଁ, ସିଧା ।

ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ, ହୁଏତ ଏପରି ମଧ୍ୟ ଘଟିପାରେ ଯେ, ପ୍ରକୃତରେ ବଙ୍କା ହବା ଗୋଟିଏ ବାଡ଼ିକୁ ସାବଧାନତା ସହଜ ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପ୍ରକାରେ ପାଣି ଭିତରେ ବୁଡ଼େଇ ଧରିଲେ ତାହା ରୂମ ଆଖିକୁ ସିଧାପରି ଦେଖାଯିବ ।

ମଣିଷମାନେ ବି ଅନେକ ସମୟରେ ସେହି ବାଡ଼ିପରି ବ୍ୟବହାର କରିଥାନ୍ତି । ଗୋଟିଏ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କୋଣରୁ ସେମାନଙ୍କୁ ନିଶ୍ଚୟ କରି ଦେଖିଲେ ରୂମେ ହୁଏତ ସେମାନେ ବାହାରକୁ ଯେତେ ସିଧା ବୋଲି ଦେଖା ଯାଉଥିବେ, ସେମାନଙ୍କୁ ମୋଟେ ସେପରି ସିଧା ବୋଲି ଦେଖିବ ନାହିଁ । ଏବଂ, ବେଳେବେଳେ ହୁଏତ ଏପରି ବି ଘଟିବ ଯେ, ସେମାନେ ଭିତରେ ଏତାବେଳେକେ ବଙ୍କା ହୋଇ ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ବାହାରକୁ ଠିକ୍ ଓଲଟା ଦେଖାଯାଉଥିବେ ଏବଂ ସିଧା ପରି ମନେ ହେଉଥିବେ । ତେଣୁ ଯିଏ ବାହାରକୁ ଯେପରି ଦେଖାଦେଉଛି, ତାକୁ ଆମେ କଦାପି ସେହିପରି ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରିବା ନାହିଁ ଏବଂ ବାହାରକୁ କଦାପି ଏପରି ହାଲୁକା ଓ ଉପରଠାଉରା ଭାବରେ ବିଚାର କରିବା ନାହିଁ ।

ଭାରତବର୍ଷରେ ଥରେ ଜଣେ ବାବାଜୀ ଭ୍ରଷ୍ଟା କରି ବାହାରଥିଲେ । ଗୋଟିଏ ପଡ଼ିଆରେ ସେ ଗୋଟିଏ ମେଣ୍ଟା ଦେଖିଲେ । ମେଣ୍ଟା ତାଙ୍କୁ ଦେଖିବା ମାତ୍ରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ କୋଣରେ ଭୂସିବ ବୋଲି ଦଉଡ଼ି ଆସିଲା ଏବଂ ସେଥିଲିଗି ଆଗ କେତେ ପାଦ ଦୂରଯାଇ ମୁଣ୍ଡଟାକୁ ତଳଥଡ଼କୁ କରିଦେଲା ।

ସେକଥା ଦେଖି ବାବାଜୀ କହିଲେ, “ବାଃ, ଭାରି ବୁଦ୍ଧିଆ ଆଉ ଭଲ ମେଣ୍ଟାଟିଏ ତ ! ମୁଁ ଜଣେ ଧର୍ମପୁରୁଷ ବ୍ୟକ୍ତି ବୋଲି ସେ ନିଶ୍ଚୟ ବୁଝିପାରୁଛି ଏବଂ ସେଥିଲିଗି ମୋତେ ନମସ୍କାର କରିବ ବୋଲି ମୁଣ୍ଡକୁ ତଳଥଡ଼କୁ ନୁଆଁଇ ଆସୁଛି ।”

ଠିକ୍ ସେହି ସମୟରେହିଁ ମେଣ୍ଟାଟି ଆଗକୁ ମାଡ଼ି ଆସିଲା ଏବଂ ଗୋଟିଏ ମୃଣ୍ମିଆ ମାରି ଧର୍ମମହମ୍ମଦକୁ ବାବାଜୀକୁ ତଳେ ପକାଇ ଦେଲା ।

ତେଣୁ ଏପରି ବି ଘଟିପାରେ ଯେ, ଯେଉଁମାନେ ଆଦୌ ସମ୍ମାନ ଅଥବା ବିଶ୍ୱାସର ଯୋଗ୍ୟ ନୁହନ୍ତି, ଆମେ ହୁଏତ ଅତିରୁଡ଼ାଏ ସମ୍ମାନ ଓ ବିଶ୍ୱାସର ସହତ ସମ୍ପାଦନା କରିପୁରେ ବିଚାର କରୁଥିବା । କାରଣ ବେଳେବେଳେ ଆମେ ସାଧୁ ଲୁ ଫୋଲ୍ଡାନ୍ କହୁଥିବା ହେଟାବାଦଟି ପରି ଅନେକ ମଣିଷଙ୍କର ସମ୍ପର୍କରେ ମଧ୍ୟ ଆସିଥାନ୍ତି । ସେହି ହେଟାବାଦଟାକୁ ମେଣ୍ଟା ତା' ଜଗୁଆଳ ବୋଲି ଭାବିଥିଲା, କାରଣ ହେଟା ତା' ଜଗୁଆଳର କୁରୁତାଟାକୁ ନିଜ ଦେହରେ ଗୁଡ଼ାଇ ହୋଇଥିଲା । ଅନେକ ଲୋକଙ୍କୁ ଆମେ ସେହି ଗଧ ପରି ବି ଭାବିଥାଉଁ । ସିଏକି ଦେହରେ ଗୋଟାଏ ସିଂହକମଡ଼ା ପକାଇଥିଲା ଓ ତେଣୁ ସମସ୍ତେ ତାକୁ ଗୋଟାଏ ବିପଜ୍ଜନକ ପ୍ରାଣୀ ବୋଲି ଭାବୁଥିଲେ ।

ମାଟି, ଉପରର ପ୍ରଗତି ରୂପଟି ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ କରି ଆମେ ହୁଏତ ଯେମିତି ନାନା ଭ୍ରମରେ ପଡ଼ିଯାଉ, ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ ତା'ଠାରୁ ଆହୁରି ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟକ ସମୟରେ ବି ଆମେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ବିଷୟରେ ନଭୁରି ନଶୁରି ଭାବି ଅନୁଦାର ଭାବରେ ତରତରୀଆ ନେତେ ବିଚାର ମଧ୍ୟ କରିଦେବାକୁ ପ୍ରାୟ ପ୍ରଲୁକ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ିଥାନ୍ତି ।

ସାରସ୍ୱର୍ ଶାହା ଇସ୍ମାଇଲ୍ ସେଫେଭ୍. ଖୋରୋସାନ୍ ବିନୟ କରି ରାଜଧାନୀକୁ ଫେରି ଆସୁଥାନ୍ତି ।

କବି ହାଫିଜଙ୍କର ବାସସ୍ଥାନ ବାଟଦେଇ ଆସୁଥିବା ସମୟରେ ସିଏ ତାଙ୍କ ଘରକୁ ଯାଇ ତାଙ୍କୁ ଫଣୋଲି ଆସିବାକୁ ମଧ୍ୟ ଭାବିଲେ । ତାଙ୍କ ଘରର ଫାଟକ ଯାଏ ଯିବା ଲାଗି ତାଙ୍କର ଆଉ କୌଣସି ଯେଉଁ ନଥିଲା, କାରଣ ପ୍ରଖ୍ୟାତ କବିଙ୍କୁ ଦେଖିବା ଲାଗି ସେ ଏକାବେଳେକେ ଉଚ୍ଛନ୍ନ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲେ । ତେଣୁ ପାତେରି ଉପରେ ଝୁଲି ପଡ଼ିଥିବା ଗୋଟାଏ ଗଛ ଡାଳକୁ ଦେଖି ପାରି ସିଏ ତାକୁ ଯାଇ ଧରିଲେ ଓ ତାହାର ସାହାଯ୍ୟରେ କବିଙ୍କ ଉଦ୍ଦ୍ୟାନ ଭିତରକୁ ଡେଇଁ ପଡ଼ିଲେ ।

ରୂମର ଘର ଭିତରେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଏହିପରି ଭାବରେ ପ୍ରବେଶ କରିଥିଲେ ତା' ବିଷୟରେ ରୂମେ କ'ଣ ଭାବିଥାନ୍ତି ? ରୂମେ ହୁଏତ ତାକୁ ଗୋଟାଏ ଶ୍ୱେର ବୋଲି ଭାବିଥାନ୍ତି ଓ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅନାଦର ସହତ ତାହାର ସ୍ୱାଗତ କରି ଯାଇଥାନ୍ତି ।

କିନ୍ତୁ ହାତପି ବାହାରର ଏହି ବ୍ୟବହାରରୁ ମୋଟେ ଶାହାଙ୍କର ବିଚାର କଲେ ନାହିଁ, ଏହି ଆଚରଣରୁ ସାଧାରଣତଃ ହଠାତ୍ ଯେଉଁ ଧାରଣା ହୋଇଥାନ୍ତା, ସେଥିରୁ ସେ ଶାହାଙ୍କର ବିଚାର କଲେ ନାହିଁ । ଏପରି ଅଦ୍ଭୁତ ଭାବରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଥିବା ଅତିଥିକୁ ସେ ସାଦର ଅଭ୍ୟର୍ଥନା କରି ଆଣିଲେ । ଏବଂ, ଶାହା ଭାରି ଉତ୍ସାହର ସହକ ତାଙ୍କର ଯେଉଁ ସାରଦ୍ଦର କଥାସବୁ ତାଙ୍କୁ କହିଥିଲେ, ସେଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ସେ କେତୋଟି ନୂତନ କବିତା ମଧ୍ୟ ଲେଖିଲେ ।

ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଭିତରେ ସେମାନଙ୍କ ଲାଗି ଯାହା ପ୍ରାୟ ଅନନୁକୂଳ ହୋଇ ରହିଛି, ସେହିଗୁଡ଼ିକୁ ଆଉ ଏତେ ବଡ଼ କରି ଦେଖିବାଠାରୁ ଅଧିକ ସହଜ କଥା ସାଧାରଣତଃ ଆଉ କିଛି ନାହିଁ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ମଣିଷର କିଛି ନା କିଛି ଦୋଷ ରହିଛି, ଏବଂ ସିଏ ନିଜେ ସେଗୁଡ଼ିକପ୍ରତି ଯେତେ ନିଜର ଦେଇଥାଏ, ତା'ର ପ୍ରତିବେଶୀମାନେ ତା'ଠାରୁ ଅଧିକ ନିଜର ଦିଅନ୍ତି । ମାତ୍ର କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ବିଷୟରେ ଅନୁଚିତ ଭାବରେ ବିଚାର ନକରିବାକୁ ହେଲେ, ତା' ଭିତରେ ସର୍ବୋତ୍ତମ ଯାହାକିଛି ରହିଛି, ଆମକୁ ପ୍ରଥମେ ସେହିଗୁଡ଼ିକୁହି ଖୋଜି ବାହାର କରିବାକୁ ହେବ । କଥାରେ ଅଛି, “ତୁମ ବନ୍ଧୁଙ୍କର ଯଦି ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ଆଖି ରହିଛି, ତେବେ ତୁମେ ତଥାପି ତା'ର ଭଲ ଦିଗଟିକୁ ଦେଖିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବ ।”

ତୁମର କୌଣସି ବନ୍ଧୁ ତୁମକୁ ହୁଏତ ଭାରି ଅଭ୍ୟୁତ ବା ଭାରି ମନ୍ଦର ବୋଲି ମନେ ହେଉଥିବ, ମାତ୍ର ତଥାପି ଶ୍ରେଣୀ ଭିତରେ ହୁଏତ ସେଇ ସମସ୍ତଙ୍କଠାରୁ ଅଧିକ ପରିଶ୍ରମୀ ହୋଇଥିବ ।

ତୁମର ଶିକ୍ଷକ ତୁମକୁ ହୁଏତ ଭାରି କଡ଼ା ବୋଲି ମନେ ହେଉଥିବେ ସତ, ମାତ୍ର ସିଏ ହୁଏତ ପ୍ରକୃତରେ ତୁମକୁ ଭାରି ଭଲପାଉଥିବେ ଏବଂ କେବଳ ତୁମର ଉନ୍ନତିହିଁ କାମନା କରୁଥିବେ ।

ତୁମର କୌଣସି ବନ୍ଧୁ ତୁମକୁ ହୁଏତ ବେଳେବେଳେ ଭାରି ବିରକ୍ତକରି ଏବଂ ବଦମିଶାଳ ବୋଲି ମନେ ହେଉଥିବେ, ମାତ୍ର ହୁଏତ ସେଇ ତୁମର ସର୍ବୋତ୍ତମ ବନ୍ଧୁ ମଧ୍ୟ ହୋଇଥିବେ ।

ଏବଂ, ଏପରି କେତେକେତେ ଲୋକ ନାହାନ୍ତି, ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ କି ସମସ୍ତେ ଦୁଷ୍ଟ ବୋଲି କହନ୍ତି ଓ ଭାରି କର୍କଶ ଆଚରଣ ଦେଖାନ୍ତି, ମାତ୍ର ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଗଭୀର ପ୍ରଦେଶରେ ଏପରି କିଛି ସାମଗ୍ରୀ ରହିଥାଏ, ଯାହାକୁ କି ଆଗରୁ କେହି କେବେହେଲେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ନଥାନ୍ତି ।

ଗୁରୁବର୍ତ୍ତ ସହରର ଆଖପାଖରେ ଜଙ୍ଗଲ ଓ ବିଲ ଅଞ୍ଚଳରେ ଗୋଟାଏ ହେଟା ମାଡ଼ ଭାରି ଉତ୍ପାତ କରୁଥିଲା । ତା' ଉପରେ ଲେକେ ଶେଷକୁ ପଦାକୁ ବାହାରିବା ମଧ୍ୟ ବନ୍ଦ କରିଦେଲେ । ସେହି ଉତ୍ପାଦର ପ୍ରାଣୀଟା ମଣିଷ ଆଉ କିନ୍ତୁ ଉତ୍ପାଦକୁ ମାରୁଥିଲା ।

ଅବଶେଷରେ ଉତ୍ପାଦକୁ ସହ ଫ୍ରାନ୍ସିସ୍ ସେହି ଉତ୍ପାଦର ପ୍ରାଣୀଟିର ସମ୍ପ୍ରଦାନ ହେବା ଲାଗି ମନସ୍ଥ କଲେ । ସିଏ ସେହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସହର ବାହାରକୁ ବାହାରିଗଲେ, ଆହୁରି ଅନେକ ନରନାରୀ ବି ତାଙ୍କ ପଛରେ ଖଣ୍ଡେ ଦୂରରେ ଥାଇ ତାଙ୍କର ଅନୁସରଣ କରୁଥାନ୍ତି । ଜଙ୍ଗଲର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ଆସିବା ମାତ୍ରେ ହେଟାଟା ଏଡ଼େବଡ଼ ଆକର୍ଷଣ ହୋଇ ସହର ଉପରକୁ ଡେଇଁ ପଡ଼ିଲା । ମାତ୍ର ଫ୍ରାନ୍ସିସ୍ ସପ୍ତର୍ଷି ସ୍ଥିର ରହି କେବଳ ଗୋଟିଏ ଇଙ୍ଗିତ ଦେଲେ ଏବଂ ହେଟାଟା ମଧ୍ୟ ଭାରି ଶାନ୍ତ ଭାବରେ ତାଙ୍କର ଗୋଡ଼ ତଳକୁ ଆସି ଶୋଇ ରହିଲା ।

ତାକୁ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ କରି ସହ ଫ୍ରାନ୍ସିସ୍ କହିଲେ, “ହେଟାଭାଇ, ତୁ ଏହି ଅଞ୍ଚଳରେ ଲୋକମାନଙ୍କର ଭାରି ଯତ୍ନ କରି ସାରିଲୁଣି, ଏବଂ ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡ ଭାବରେ ତୋତେ ମଧ୍ୟ ମାରି ଦିଆଯିବା ଉଚିତ । ତୋତେ ସହ ମଣିଷ ଘୃଣା କରୁଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଗୁରୁବର୍ତ୍ତରେ ବାସ କରୁଥିବା ମୋର ବନ୍ଧୁ ଏବଂ ତୋ' ଉପରେ ଏକ ଶାନ୍ତ ସ୍ଥାପନା କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛାକରି ଏଠାକୁ ଆସିଛି ।”

ହେଟା ନିଜ ମୁଣ୍ଡକୁ ତଳକୁ ନୁଆଁଇ ଆଖି ଲୁଚି ହଲାଇବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ଫ୍ରାନ୍ସିସ୍ ତା'ପରେ କହିଲେ, “ହେଟାଭାଇ, ମୁଁ ତୋତେ ନିଦାବ ଦେଇକହୁଛି ଯେ, ଯଦି ତୁ ଏହି ଲୋକମାନଙ୍କର କୌଣସି ଯତ୍ନ ନକରିବୁ, ତେବେ ଲୋକମାନେ ମଧ୍ୟ ତୋ' ପ୍ରତି ଦୟା ରଖିବେ ଓ ତୋତେ ପ୍ରତିଦିନ ଖାଇବା ଆଣି ଦେବେ । ତେବେ ଆଜିଠାରୁ ତୁ ସେମାନଙ୍କର କୌଣସି ଅନୁଷ୍ଠାନ କରିବୁ ନାହିଁ ବୋଲି କହୁଛୁ ତ ?”

ତା'ପରେ ହେଟା ତା' ମୁଣ୍ଡଟିକୁ ଆହୁରି ତଳକୁ ନୁଆଁଇ ଆଖିଲ ଏବଂ ନିଜ ଡାହାଣ ଗୋଡ଼ର ଆବାଟିକୁ ନେଇ ସହରର ପାଖକୁ ଉପରେ ରଖିଲା । ଏହିପରି ଭାବରେ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ ଆପୋଷ ଚୁକ୍ତି ହୋଇଗଲା, ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଶ୍ୱାସର ସହଜ ଏକ ଚୁକ୍ତି ହୋଇଗଲା ।

ତା'ପରେ ଫ୍ରାନ୍ସିସ୍ ହେଟାଟିକୁ ସାଙ୍ଗରେ ଧରି ଗୁରୁବର୍ତ୍ତର ବଜାରଯାଏ ଆସିଲେ ଓ ସିଏ ଅଳ୍ପ ସମୟ ପୂର୍ବରୁ ହେଟାକୁ ଯାହା କହିଥିଲେ, ରୁଣ୍ଡ ହୋଇଥିବ ଲୋକମାନଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ତାହାର ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି କରି କହିଲେ । ଏବଂ, ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ

ଆପଣାର ଉତ୍ତମ ଆଚରଣର ଏକ ଶପଥ ସ୍ୱରୂପ ହେଉଛି ନିଜ ଆବାଟିକୁ ନେଇ ଆଉଥରକ ପାଇଁ ସଫଳକର ପାପୁଲି ଉପରେ ରଖିଲ ।

ହେଉଛି ତା'ପରେ ସେହି ସହରରେ ଦୁଇବର୍ଷ ପାଇଁ ରହିଥିଲା । ମାତ୍ର ସିଏ କେବେହେଲେ କାହାର କୌଣସି ଧନ୍ଦା କରି ନଥିଲା । ସହରବାସୀମାନେ ପ୍ରତିଦିନ ତାକୁ ତା'ର ଖାଇବା ଆଣି ଦେଉଥିଲେ । ହେଉଛି ଯେତେବେଳେ ମରିଗଲା, ସେତେବେଳେ ସେମାନେ ତା'ଲଗି ଶୋକପାଳନ କରିଥିଲେ ।

ବାହାରକୁ ହେଉଛି ଯେପରି ଯାହା ମନେ ହୋଇଥାଉ ପଛକେ, ତା'ଭିତରେ ପ୍ରକୃତରେ ଏପରି ଏକ କଥା ରହିଥିଲା, ଯାହାକୁ କି ଆଗରୁ କେହି ହେଲେ ଆବଶ୍ୟକ କରୁନାହାନ୍ତି ନଥିଲେ । ଶେଷରେ ସହ ଫ୍ରାନ୍ସିସ୍ ହିଁ ତାକୁ ଭଲ ବୋଲି ସମ୍ମୋଦନ କଲେ । ଏହି କାହାଣୀଟିରେ ହେଉଛି କହିଲେ ନିଃସନ୍ଦେହ ଭାବରେ କୌଣସି ଜଣେ ଦୁର୍ଦ୍ଦାନ୍ତ ଅପରାଧୀକୁ ବୁଝାଇବା, ଯାହାକୁ କି ସମସ୍ତେ ଭଲ ଘଣ୍ଟା କରୁଥିଲେ । ଏହି କଥାଟିକୁ ସୁସ୍ଥଭାବେ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ହିଁ ଏକଥା କୁହାଯାଇଛି ଯେ, ଯେଉଁମାନଙ୍କ ବିଷୟରେ ଆଦୌ କୌଣସି ଆଶା କରି ହେବ ନାହିଁ ବୋଲି ସମସ୍ତେ ବିଚାରୁଆନ୍ତ, ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ବି ଗାଳରୂପେ କୌଣସି ନା କୌଣସି ଭଲ ତଥାପି ନିହତ ହୋଇ ରହିଥାଏ ଏବଂ ଟିକିଏ ଶୁଦ୍ଧି ଦ୍ୱାରା ସେହି ଭଲକୁ ଜାଗୃତ କରି ଆଣିବା ବି ସମ୍ଭବ ହୁଏ ।

ଉତ୍ତମ ବଢ଼େଇ ମାତ୍ରକେ ସମସ୍ତେ ଜାଣିଥିବେ ଯେ, ଏପରି କୌଣସି କାଠପଟା ଆଦୌ କେଉଁଠିହେଲେ ନାହିଁ, ଯେଉଁଥିରେ କି ସବୁ କାଠ ଖତର ହୋଇ ଯାଇଥିବ । ଜଣେ ଶରୀର ବଢ଼େଇ ହୁଏତ କିଛି ନଜାଣି ବିରକ୍ତ ହୋଇ ପୁରା କାଠଟାକୁ ଫୋପାଡ଼ି ଦେବ । ମାତ୍ର ଜଣେ ଉତ୍ତମ ବଢ଼େଇ ତାହାକୁ କେବେହେଲେ ଫୋପାଡ଼ି ଦେବ ନାହିଁ, ସେଥିରେ ଥିବା ପୋକଖିଆ ଅଂଶକୁ ବାହାର କରିଦେବ ଏବଂ ଭଲ କୁଶଳତାର ସହଜ ବାକିଟିକୁ କାମରେ ଲଗାଇବ । ଏବଂ କାଠ ଭିତରେ ରହିଥିବା ଅସାଧାରଣ ଅସାଧ୍ୟ ଗଣ୍ଡି ଗୁଡ଼ାକରୁ ମଧ୍ୟ ଜଣେ କଳାକାର କେତେକେତେ ଦୃଢ଼ସ୍ୱାକର୍ଷକ ମୂର୍ତ୍ତିମାନ ଗଢ଼ି ଥୋଇଦେବ ।

ଗାୟନାପରି ଏକ ମାରସ ଓ ନିରାଦରମୟ ରାଜ୍ୟରେ ଇଉରୋପୀୟ-ମାନଙ୍କର ଜୀବନ ଏପରି ମରଣାନ୍ତକ ଭାବରେ ବିପନ୍ନ ହୋଇ ରହିଥାଏ ଯେ, ସେଠାରେ କଠିନ ସଶସ୍ତ୍ର କାରାଦଣ୍ଡ ଅଥବା ନିର୍ବାସନଦଣ୍ଡ ପାଇଥିବା କିଏମାନଙ୍କ ଲଗି ଜେଲଖାନାମାନ ଉଆରି ହୋଇ ରହିଛି । କେତେ ବର୍ଷ ତଳେ ଜଣେ

ସାମରିକ ପ୍ରହରୀ ଏହିପରି କାମ କରିବା ଲାଗି ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଦଳେ ଲୋକଙ୍କୁ କାଏନ ବୋଲି ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନକୁ ନେଇ ଯାଉଥିବା ସମୟରେ ଦୂର୍ଘଟନା ବଶତଃ ସିଏ ପୋତାଗ୍ରସ୍ତ ଭିତରକୁ ଖସି ପଡ଼ିଥିଲା । ଠିକ୍ ସେତିକି ବେଳେ ସମୁଦ୍ରର ଜୁଆର ବି ପୋତାଗ୍ରସ୍ତ ଭିତରକୁ ପ୍ରବେଶ କରୁଥାଏ ।

ଜୁଆର ନଥିଲାବେଳେ ବେଳେବେଳେ ପୋତାଗ୍ରସ୍ତ ଭିତରଟା ପ୍ରାୟ ପୁରା ଶୁଖିଲା ବାଲି ହୋଇ ପଡ଼ିଥାଏ ଏବଂ ସେତେବେଳେ ଜାହାଜ କଲରେ ଲାଗିବା ମଧ୍ୟ ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରେ ନାହିଁ । ମାତ୍ର, ପୁରା ଜୁଆର ରହୁଥିବା ସମୟରେ ପ୍ରବଳ ପ୍ରୋତ ଆକାରରେ ସମୁଦ୍ର ଜଳ ଭିତରକୁ ବନ୍ୟାପରି ମାଡ଼ି ଆସେ; ସେହି ବନ୍ୟା ସହିତ ସାର୍ବ ମଛମାନେ ମଧ୍ୟ ଭିତରକୁ ଚାଲି ଆସନ୍ତି, ସାର୍ବମାନେ ବହୁଫଣ୍ୟାରେ ଆସି ଉପକଳ ଅଞ୍ଚଳରେ ଭାଙ୍ଗି ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି ।

ପାଣିରେ ପଡ଼ିଯାଇଥିବା ପ୍ରହରୀଟି ପ୍ରକୃତରେ ଏକ ଭାରି ସଫଟପୁଣ୍ଡ୍ର ପରିସ୍ଥିତିରେ ଆସି ପଡ଼ିଗଲା, କାରଣ ତାକୁ ପହଞ୍ଚି ବି ଆସୁ ନଥିଲା । ପ୍ରତ୍ୟେକ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେହିଁ ସେହି ଭୟଙ୍କର ପ୍ରାଣୀଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ ଆସି ତାକୁ ଗିଳି ପକାଇବାର ବିପଦ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଆସନ୍ନ ହୋଇ ଆସୁଥିଲା । ଠିକ୍ ସେତିକି ବେଳେ ଅପରାଧୀମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ଜଣେ ତା'ଭିତରେ ଥିବା ଉଚ୍ଚତର ମାନବିକ ଭାବଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ଵାରାହିଁ ପ୍ରେରଣ ହୋଇ ସଙ୍ଗେସଙ୍ଗେ ପାଣି ଭିତରକୁ ଡେଇଁ ପଡ଼ିଲା । ପ୍ରହରୀକୁ ସେ ନିଜ ହାତରେ ଧରିନେଇ ପରିଲା ଏବଂ ଅନେକ ଚେଷ୍ଟା କରି ତା'ର ଜୀବନକୁ ରକ୍ଷା କଲା ।

ସେଇ ଲୋକଟି ଜଣେ ଅପରାଧୀ ଥିଲା । ସିଏ ଯେଉଁ ପରିଚ୍ଛଦଟି ପିନ୍ଧିଥିଲା ସେଥିରେ ଅସମ୍ଭାନଜନକ ଭାବରେ ସେହି କଥାଟି ଲେଖାହୋଇ ରହିଥିଲା, ତା'ର ନାମ ପରିବର୍ତ୍ତେ ତାକୁ ଚିହ୍ନିବା ଲାଗି ଗୋଟାଏ ସଂଖ୍ୟା ବି ସେଥିରେ ଲେଖା ହୋଇଥିଲା । ତେଣୁ ତାକୁ ଦେଖୁଥିବା ଲୋକମାନେ ତା'ଉପରେ ଆଦୌ କୌଣସି ଦୃଷ୍ଟି ପକାଇବାକୁ ମଧ୍ୟ ଅନୁଚିତ ମନେ କରୁଥିଲେ, ସେ କୌଣସି ପ୍ରକାର ଅନୁକମ୍ପା ବାକ୍ୟର ଏକାନ୍ତ ଅନ୍ତରାଳ ବୋଲି ଭାବୁଥିଲେ । ମାତ୍ର ସେମାନଙ୍କର ସେହି ବିଚାରରେ ପ୍ରକୃତରେ ଏକ ଗାଢ଼ ରହି ଯାଇଥିଲା, କାରଣ ତା' ନିଜ ଭିତରେ ଯେ ଏତେ ଅନୁକମ୍ପା ରହିଛି, ବର୍ତ୍ତମାନ ତାହାର ପ୍ରମାଣ ମିଳିଲା । ତା'ର ଯାବତୀୟ ଦୋଷ ଏବଂ ଅପରାଧ ସତ୍ତ୍ୱେ ତା'ର ହୃଦୟରେ ଉଦାରତା ରହିଥିଲା । ତା'ପ୍ରତି କେବଳ ନିର୍ଦ୍ଦୟ ଆଚରଣ କରିବାହିଁ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିର କର୍ତ୍ତବ୍ୟରୂପେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇ ରହିଥିଲା, ସେ ତାହାର ସକାଶେ ନିଜର ଜୀବନ ଉତ୍ସର୍ଗ କରିବା ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଥିଲା ।

ଦଣ୍ଡପ୍ରାପ୍ତ ଅପରାଧୀମାନଙ୍କ ବିଷୟରେ ମୁଁ ଏଠାରେ ରୂପମାନଙ୍କୁ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଗପ କହିବି । କେବଳ ବାହାରୁ ମଣିଷମାନଙ୍କର ବିଚାର କଲେ ଆମେ ପ୍ରକୃତରେ କେତେ ଭୁଲ୍ କରିବା, ସେଥିରୁ ରୂପମାନଙ୍କୁ ତାହାର ପ୍ରମାଣ ମିଳିବ ।

ଉପର ମାଟ୍ରିକ ଅଞ୍ଚଳର ଜଣେ ସୁନା-ଖୋଜାଳି ସଦ୍ୟ ନେଲ୍‌ରୁ ଖଲସ ହୋଇଥିବା ଦୁଇଜଣ ବନ୍ଦୀଙ୍କୁ କାମରେ ନିଯୁକ୍ତ କରିଥିଲେ । ମାଟ୍ରି ଭିତରୁ ଖୋଜି ତାଙ୍କୁ ଯେଉଁ ସୁନାର ଦାନା ଓ ମୁଣ୍ଡାମାନ ମିଳୁଥିଲା, ତାହାକୁ ସେ ସେହି ଦୁହଁଙ୍କ ମାର୍ଚ୍ଚିତରେ ପାଖରେ ଥିବା ସୁନା ବଜାରକୁ ପଠାଇ ଦେଉଥିଲେ । ସେଠାରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିବାକୁ ଅନୁକୁଳ ସ୍ତ୍ରୋତରେ ଡଙ୍ଗାରେ ବସି ଯିବାକୁ ହେଉଥିଲା ଏବଂ ଡଙ୍ଗା ଡନ ସମୟ ଲାଗୁଥିଲା ।

ଦିନେ ଆଗରୁ ଅପରାଧୀ ଥିବା ଏହି ଦୁଇଜଣ ଯାକ ଖସି ପଳାଇ ଯିବାକୁ ବିଚାର କଲେ ।

କାରଣ, ଯେତେବେଳେ ଦଣ୍ଡିତ ଅପରାଧୀମାନଙ୍କର ନେଲ୍ ମିଆଦ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଯାଏ, ସେମାନେ ତଥାପି ନିଜ ଘରକୁ ଫେରିବା ଲାଗି ଅନୁମତି ପାଇ ନଥାନ୍ତି । ସେତେବେଳେ ସେମାନଙ୍କୁ ଏକ ବିଶେଷ ସ୍ଥାନରେ ରହିବାକୁ ପଡ଼େ ଓ ହୁଏତ ଜୀବନର ଅବଶିଷ୍ଟ ବର୍ଷଗୁଡ଼ିକ ସେମାନଙ୍କର ସେହିଠାରେହିଁ କଟିଯାଏ । ସତକଥା କହିବାକୁ ଗଲେ, ଗାୟନା ଗୁମ୍ଫା ପ୍ରାୟ ଜଙ୍ଗଲମୟ ହୋଇ ରହିଛି ଓ ସେଠାରେ ମଣିଷଙ୍କର ଖୁବ୍ କମ୍ ବସବାସ ଅଛି । ଅଗମ୍ୟ ଅରଣ୍ୟ ଓ ସନ୍ତସନ୍ତା କାଗାରେ ଗୁମ୍ଫାଅନ୍ତ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ରହିଛି । ସେଠାରେ ବାସ କରୁଥିବା ଏହି ପୁଷ୍ପତନ ଅପରାଧୀମାନେ କେତେବେଳେ ଯେ ଜୁରରେ ପଡ଼ି ମୃତ୍ୟୁମୁଖରେ ପଡ଼ିତ ହେବେ ବା ହୁଏତ ଉପବାସରେ ପ୍ରାଣ ହରାଇବେ, ତାହାର କିଛି ଠିକଣା ନାହିଁ । ସେହି କାରଣରୁହିଁ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଅଧିକାଂଶ ଟିକିଏ ସୁଯୋଗ ପାଇବା ମାତ୍ରେ ସେଠାରୁ ପଳାଇ ଯିବାର ଚେଷ୍ଟା କରୁଥାନ୍ତି ।

ତେଣୁ, ସାଙ୍ଗରେ ଥିବା ଡଙ୍ଗାର ସୁଯୋଗ ନେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରି ଏହି ଦୁଇଜଣ କର୍ମନିଯୁକ୍ତ ଅପରାଧୀ ନଦୀର ଅପର ପାର୍ଶ୍ବରେ ଥିବା ଓଲଟାଳ ଉପନିବେଶକୁ ଖସି ପଳାଇ ଯିବାକୁ ମନସ୍ଥ କଲେ ।

ମାତ୍ର, ସେମାନେ ଆଗ ମାଲିକଙ୍କର ସୁନାକୁ ଏକ ନିରାପଦ ସ୍ଥାନରେ ନେଇ ରଖିଲେ, ଏବଂ ତାଙ୍କର ସମ୍ପତ୍ତି ଅମୁକ ସ୍ଥାନରେ ଅଛି ବୋଲି ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ଗୋଟିଏ ଛଠି ମଧ୍ୟ ଲେଖି ଦେଲେ ।

ସେମାନେ ଲେଖିଥିଲେ, “ଆପଣ ଆମ ସହୃଦ ସଙ୍ଗୀତ କେତେ ଭଲ ବ୍ୟବହାର କରିଛନ୍ତି । ତେଣୁ ଆପଣ ଆମ ମାର୍ଚ୍ଚିକ୍ତରେ ଯେଉଁ ସମ୍ପତ୍ତି ପଠାଇଥିଲେ, ତାହାକୁ ଅପହରଣ କରିନେବାକୁ ଆମର ବିବେକ ମୋଟେ କହୁଛି ନାହିଁ ।”

ଏକଦା ଏହି ଦୁଇଜଣ ଅପରାଧୀ ଗୁରୁ ସକାଶେନ୍ଦ୍ର ଦାଣ୍ଡି ତ ହୋଇଥିଲେ । ସେମାନେ ଯେଉଁ ସୁନାକୁ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ଯାଉଥିଲେ, ତାହା ବି ସେମାନଙ୍କ ଲାଗି ବେଶ୍ ଏକ ସମ୍ପତ୍ତି ରୂପେ କାମ ଦେଇଥାନ୍ତା । କିନ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ସାଧୁତା ଏବଂ ସ୍ୱଚ୍ଛଦୃଷ୍ଟିତା ବୋଲି ବି ଏକ ଉପାଦାନ ରହିଥିଲା । ଯେଉଁମାନେ ସେମାନଙ୍କର ପୁଣ୍ୟଜନ୍ମଦାସ ଜାଣିଥିଲେ ଓ ସେମାନଙ୍କର ଅତୀତରୁହିଁ ସେମାନଙ୍କର ବିଚାର କରୁଥିଲେ, ସେମାନଙ୍କ ଲାଗି ଏମାନେ କେବଳ ଦୁଇଜଣ ଅତି ପାପାସକ୍ତ ଓ ନରାଣ୍ୟ ଅପରାଧୀ ହୋଇ ରହିଥିଲେ । ମାତ୍ର ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ ପ୍ରକୃତରେ ଆସ୍ଥା ରଖିଥିଲେ, ସେମାନେ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଆପଣାର ସକଳ କୁପ୍ରବୃତ୍ତି ସତ୍ତ୍ୱେ ତଥାପି ବିଶୁଦ୍ଧ ପରି କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲେ ।

ପିଲାମାନେ, ଆମେ ଆପଣାର ଭବନରେ ଉଦାର ହେବା, ବିବେକୀ ହେବା । ଆମ ପାଖରେ ରହିଥିବା ମଣିଷମାନଙ୍କ ବିଷୟରେ ଆମେ ଚରତର ହୋଇ ଆଦୌ କିଛି ବିଚାର କରିପକାଇବା ନାହିଁ । ଏବଂ, ଯେତେବେଳେ ସେମାନଙ୍କ ବିଷୟରେ ଆଦୌ କିଛି ବିଚାର ନକଲେ ମଧ୍ୟ ତଳିବ, ସେତେବେଳେ ଆମେ ପ୍ରକୃତରେ ସେଭଳି ସକଳ ବିଚାରରୁ ଆପଣାକୁ ସ୍ଥାନ୍ତ ରଖିବା ।

ଶୃଙ୍ଖଳା

ପ୍ରାଚୀନ ଭାରତର ଲୋକମାନଙ୍କର ଏହି ଜଗତ ଓ ସ୍ୱପ୍ନର ବିଷୟରେ କବିମାନଙ୍କ ପରି କେତେ କଲ୍ପନା ରହିଥିଲା,—ସେହି ଯାଦୁଆଳି ଧାରଣା ଓ କଲ୍ପନାରେ ସେମାନେ ବିଶ୍ୱକୁ ଏକ ଶୃଙ୍ଖଳା ରୂପେ ବ୍ୟକ୍ତ କରିବାକୁ ପ୍ରୟାସ କରୁଥିଲେ ।

ଜମ୍ବୁଦ୍ୱୀପ ବୋଲି ଗୋଟିଏ ଭୂଖଣ୍ଡ ଥିଲା, ଯେଉଁଠାରେ କି ମଣିଷମାନେ ବାସ କରୁଥିଲେ । ଜମ୍ବୁ, ଦ୍ୱୀପର ଗୁଣପାଖରେ ଲବଣ ସମୂହ । ତା'ପରେ ପୁଣି ଗୁଣପାଖରେ ସ୍ଥଳଭାଗ ଏବଂ ତା'ଗୁଣପାଖରେ କ୍ଷୀରସମୁଦ୍ର । ପୁଣି ସ୍ଥଳଭାଗ ଓ ପୁଣି ଲବଣର ସମୁଦ୍ର । ତା'ଗୁଣପାଖରେ ସ୍ଥଳଭାଗ ଓ ତା'ଗୁଣପାଖରେ ଦଧି-ସମୁଦ୍ର । ତା'ଗୁଣପାଖରେ ସ୍ଥଳଭାଗ ଓ ତା'ଗୁଣପାଖରେ ସୁର-ସମୁଦ୍ର । ପୁଣି ସ୍ଥଳଭାଗ ଓ ତା'ଗୁଣପାଖରେ ଶର୍କରା ସମୁଦ୍ର । ତା' ପଛକୁ ପୁନର୍ବାର ଆହୁରି ସ୍ଥଳଭାଗ ଏବଂ ସର୍ବଶେଷରେ ସେହି ସମୁଦ୍ର ବୃତ୍ତିରେ ସ୍ଥଳ ଜଳହିଁ ସ୍ଥଳଭାଗକୁ ଘେରି କରି ଅବସ୍ଥିତ ରହିଛି । ଏହି ସ୍ଥଳ ଜଳର ସମୁଦ୍ର ହେଉଛି ମଧ୍ୟର ସମୁଦ୍ର, ଏହାର ଜଳ ଅନ୍ୟସବୁ ସମୁଦ୍ରର ଜଳଠାରୁ ଅଧିକ ମଧ୍ୟର ।

ଏବେ ସ୍ଥଳମାନଙ୍କରେ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଥିବା କୌଣସି ପୃଥିବୀ-ମାନଚିତ୍ର ଆଡ଼କୁ ଯଦି ତୁମେ ଦୃଷ୍ଟି ପକାଇ ଦେଖିବ, ତେବେ ତୁମେ ସେଥିରେ କେଉଁଠି ହେଲେ ଶର୍କରା-ସମୁଦ୍ର, କ୍ଷୀର-ସମୁଦ୍ର ବା ଅନ୍ୟ ସମୁଦ୍ରଗୁଡ଼ିକ କଦାପି ଦେଖିବାକୁ ପାଇବ ନାହିଁ । ଏହିସବୁ ସମୁଦ୍ର ପ୍ରକୃତରେ କେଉଁଠି ରହିଛି ବୋଲି ଭାରତୀୟମାନେ କି ସେତେବେଳେ ମୋଟେ ଭାବୁ ନଥିଲେ; ମାତ୍ର ଏହିପରି ଏକ ମୌଳିକ ଓ ନିଜସ୍ୱ ମାର୍ଗରେହିଁ ସେମାନେ ଏକ ଗଭୀର କଲ୍ପନାକୁ ବ୍ୟକ୍ତ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲେ ।

ସେହି ପ୍ରାଚୀନ କାହାଣୀଟିର ଅନେକ ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ହେଉଛି ଯେ, ଏହି ବିଶ୍ୱଭୂବନରେ ଯାହାକିଛିର ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଏକ ଶୃଙ୍ଖଳା ଅନୁସାରେ ସଜାଇ ରଖାଯାଇଛି । ଏବଂ, ଏଠାରେ ସବୁକିଛି ତା'ର ଯଥାର୍ଥ ସ୍ଥଳରେ ଅବସ୍ଥିତ ରହିଛି ବୋଲିହିଁ ପୃଥିବୀ ଏକ ଆଶ୍ୱସ୍ତ୍ୟାନ୍ତ ହୋଇ ରହିଯାଇଛି, ଯଥାର୍ଥରେ ଏକ ସଦନ ଏବଂ ବାସଯୋଗ୍ୟ ଏକ ସ୍ଥାନରେ ପରିଣତ

ହୋଇ ପାରିବୁ । ବସୁନ୍ଧା, ଯଦି ସବୁକିଛି ଅଲଗା ଅଲଗା ହୋଇ ତା'ର ଆପଣା ଆପଣା ଜାଗାରେ ନରହୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭୟଙ୍କର ଭାବରେ ଗୋଳିଆମୋଳିଆ ହୋଇ ରହୁଥାନ୍ତା, କିଏ କେଉଁଠି ରହୁଲ, ତା'ର କୌଣସି ଠିକଣା ନଥାନ୍ତା, କେବେ ଏହି ଜଗତର ଉତ୍ତମରୁ ଉତ୍ତମ ପଦାର୍ଥଗୁଡ଼ିକୁ, ଏଠାରେ ରହୁଥିବା ଲବଣ, କ୍ଷୀର, ଲବଣି, ସୁର, ଶର୍କରା ଏବଂ ଜଳ ପ୍ରଭୃତି ସାମଗ୍ରୀକୁ ଉପଭୋଗ କରିବା ବି କପରି ସମ୍ଭବ ହୁଅନ୍ତା ?

*

ମନୁଷ୍ୟଜାତିର ଯାବତୀୟ ଧର୍ମଗୁଡ଼ିକ ନାନା ବହୁବିଧ ହେବା କଲ୍ଲନାର ସାହାଯ୍ୟ ନେଇ ଏହି ବିଶ୍ୱଶୃଙ୍ଖଳାର ବିଧାନଟିକୁ ହିଁ ଶିକ୍ଷା ଦେଇଛନ୍ତି ।

ବିଶ୍ୱର ଆବିର୍ଭାବ ବିଷୟରେ ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କର ଯେଉଁ ପୁସ୍ତକ ରହିଛି ସେଥିରେ ମଧ୍ୟ ତା'ର ନିଜସ୍ୱ ଭାବରେ ବିଶ୍ୱଶୃଙ୍ଖଳାର କାହାଣୀଟିକୁ ହିଁ କୁହାଯାଇଛି ।

ସର୍ବପ୍ରଥମେ ଅଗ୍ନିଜକତା ଥିଲା, ଅର୍ଥାତ୍ ବିଶ୍ୱଶୃଙ୍ଖଳା ଏବଂ ଅନ୍ଧକାର ଘୋଟି ରହିଥିଲା । ଆପଣାର ସର୍ବପ୍ରଥମ କାର୍ଯ୍ୟରୂପେ ଭିଶ୍ୱର ଏହି ବିଶ୍ୱଶୃଙ୍ଖଳାଟି ଉପରେ ଆଲୋକର ସମ୍ପ୍ରାପ୍ତି ଘଟାଇଲେ; ଘରେ ତଳେ ଥିବା ଅନ୍ଧାର ଓ ମଇଳା ଖଣିଘରଟି ଭିତରକୁ ପ୍ରବେଶ କଲବେଳେ ଜଣେ ମଣିଷ ଯେପରି ଆପଣାର ଦୀପତିକୁ ଲଗାଇ ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ ପ୍ରବେଶ କରେ ଠିକ୍ ସେହିପରି ।

ତା'ପରେ କପରି ଦିନ ପରେ ଦିନ ହୋଇ ସେହି ଅଗ୍ନିଜକତା ମଧ୍ୟରୁ ଶୃଙ୍ଖଳାବଦ୍ଧ ଭାବରେ ବହୁଗୁଡ଼ିକର ଆବିର୍ଭାବ ଘଟିଲା ଓ ସବାଶେଷରେ ମଣିଷମାନେ ସମ୍ଭବ ହେଲେ, ବାଇବେଲ୍ ବହିରେ ସେହି କଥାଟିକୁ କୁହାଯାଇଛି ।

ମଣିଷ ଯେ ତା'ର ଜଗତରେ ଶୃଙ୍ଖଳାର ସୃଷ୍ଟି କରି ପାରୁଛି ଏବଂ ସର୍ବତ୍ର ଶୃଙ୍ଖଳାର ଆବିଷ୍କାର କରିପାରୁଛି, ଏହାହିଁ ତା'ର ଗୌରବ ।

କୌଣସିପ୍ରାଣୀ ନିକ୍ଷେପମାନଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଦୃଷ୍ଟିପାତ କରୁଛି ଏବଂ ଏହିପରି ଭାବରେ ଆକାଶଲୋକଗୁଡ଼ିକର ଏକ ମାନବିୟ ଚିନ୍ତା କରି ଦେଉଛି; ସେ ଗ୍ରହ-ନିକ୍ଷେପମାନଙ୍କର ନିୟମିତ ଗତିପଥଗୁଡ଼ିକୁ ଅଧ୍ୟୟନ କରୁଛି ଓ ସେମାନଙ୍କର ନାମକରଣ କରିଦେଉଛି । ସୂର୍ଯ୍ୟର ଗୁଣପାଖରେ ଅବସ୍ଥିତ ଗ୍ରହମାନଙ୍କ ବେଗକୁ ଗଣନା କରି ଠିକ୍ କରୁଛି, ଏବଂ ପୃଥିବୀ ଏବଂ ସୂର୍ଯ୍ୟର ମଝିରେ ଅବସ୍ଥାନ କରୁଥିବା ସମୟରେ ଗହ୍ୱରେ କେତେବେଳେ ଗ୍ରହଣ ଲାଗିବ, ସେ ସେହି ମୁହୂର୍ତ୍ତଟିକୁ ଠିକ୍

କରି ଆଗରୁ କହୁ ମଧ୍ୟ ଦେଇପାରୁଛି । ଶୁଣିଶୁଣିଲାରେ ଏକ ପୁଣିଜ୍ଞାନ ଉପରେହିଁ ଜ୍ୟୋତିଃବିଜ୍ଞାନର ସମୁଦାୟ ବିଜ୍ଞାନଟି ନିର୍ଭର କରି ରହିଛି ।

ପାଟୀଗଣିତକୁ ମଧ୍ୟ ଏହିପରି ଭାବରେ ଶୁଣିଲାରେହିଁ ଏକ ବିଜ୍ଞାନ ବୋଲି କୁହାଯିବ । ଗୋଟାଏ ସାନ ପିଲା ମଧ୍ୟ ନିମ୍ନଶୃଙ୍ଖଳା ସହିତ ସଂଖ୍ୟାଗୁଡ଼ିକୁ ସୁନାସୁନ୍ଦର କରି କହିବାରେ କେତେ ଆନନ୍ଦ ଲଭ କରୁଛି । ଏକ, ପାଞ୍ଚ, ଦିନ, ଦଶ, ଦୁଇ,—ଏହିପରି ଗୋଲିଆ ମୋଲିଆ କରି କହିବାରେ ସେ ଆଦୌ କୌଣସି ଆନନ୍ଦ ନାହିଁ, ନିଜ ଆକାଠି ଅଥବା ଗୁଲି ସାହାଯ୍ୟରେ ସଂଖ୍ୟାଗୁଡ଼ିକୁ ଗଣିବା ସମୟରେ ସେ ସେହି କଥାଟିକୁ ଅତିରେ ଆବଶ୍ୟକ କରିନେଇ ପାରୁଛି । ତେଣୁ ସେ ନିମ୍ନ ରକ୍ଷା କରି ଏକ, ଦୁଇ, ତିନି, ଚାରି କରି ଗଣୁଛି ଏବଂ ସେଇଥିରୁହିଁ ସକଳ ଗଣିତର ଉତ୍ତର ଦେଇଛି ।

ଏବଂ ଶୁଣିଲା ବ୍ୟାପକ ସଂଗୀତ ରୂପକ ସେହି ମନୋହର ବସ୍ତୁଟିର ପ୍ରକୃତରେ କି ଦଶା ହୁଅନ୍ତା ? ସା, ରେ, ଗା, ମା, ପା, ଧା, ନି,—ସ୍ଵରଗ୍ରାମରେ ଏହିପରି ସାତୋଟି ସ୍ଵର ରହିଛି । ଯଦି ତୁମେ ଏହି ସ୍ଵରଗୁଡ଼ିକୁ ଗୋଟିକପରେ ଗୋଟିଏ କରି ବଜାଇବ, ତେବେ ତ ଭଲ କଥା; ମାତ୍ର ଯଦି ତୁମେ ସେଗୁଡ଼ାକୁ ଗୋଲିଆମିଶା କରି ବଜାଇ ବାହାରର ଏବଂ ସ୍ଵରଗୁଡ଼ାକୁ ଆରୁଣ୍ୟାହାର କରି ମିଶାଇ ପକାଇବ, ତେବେ ସେଥିରୁ କେବଳ ଏକ ଉତ୍ସବର ଶବ୍ଦକର୍ମଗଢାହିଁ ଜାତ ହେବା ସାର ହେବ । କେବଳ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଶୁଣିଲାନିମ୍ନ ରକ୍ଷା କରି ସେଗୁଡ଼ିକୁ ବଜାଇଲେ ଯାଇ ସେଥିରୁ ଏକ ସୁଖମାମୟ ସ୍ଵର ସମ୍ଭବ ହେବ । ଉଦାହରଣ ସ୍ଵରୂପ, ସା, ଗା, ପା ଓ ସା, — ଏହି ସ୍ଵରଗୁଡ଼ିକୁ ଏକାଠି ବଜାଇଲେ ସେଥିରୁ ଗୋଟିଏ ତାଳ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇ ପାରିବ । ସଂଗୀତର ସମୁଦାୟ ବିଜ୍ଞାନଟି ସେହି ଶୁଣିଲାନିମ୍ନଟିକୁ ଆଶ୍ରୟ କରି ରହିଛି ।

ଏହି ଶୁଣିଲା ଯେ ଅନ୍ୟ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିଜ୍ଞାନର ଭିତ୍ତି ଓ ଭୂମିରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛି ଏବଂ ମନୁଷ୍ୟ ଉତ୍ତରାବନ କରିପାରୁଥିବା ଯାବତୀୟ କଳାର ମୂଳ ବିଧାନ ହୋଇ ରହିଛି, ଏକଥା ମଧ୍ୟ ପ୍ରମାଣ କରି ଦେଖାଇ ଦେଇହେବ ।

✱

ମାତ୍ର ଏହି ଶୁଣିଲା କ'ଣ ସକୃତରେ ଜୀବନର ପ୍ରତ୍ୟେକ କଥାରେ ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ ନୁହେଁ କି ?

ଯଦି କୌଣସି ଘର ଭିତରେ ପ୍ରବେଶ କରି ତୁମେ ସେଠାରେ ଯାବତୀୟ ଆସବାବ ଏବଂ ସଜ୍ଜାସାମଗ୍ରୀ ଏଣେତେଣେ ଅବିଚ୍ୟୁତ ଓ ଖେଳାମେଳା ହୋଇ

ପଡ଼ିଥିବାର ଦେଖିବାକୁ ପାଇବ, ଯଦି ସବୁଜିନିଷ ଉପରେ ବହୁଳେ ଧୂଳି ବସି ରହିଥିବାର ଦେଖିବ, ତେବେ ତୁମେ ନିଶ୍ଚୟ ଏଡ଼େ ବଡ଼ ପାଟିରେ କହୁବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବ, “ଓଁ, ଏଠି କେତେ ମଇଳା, କେତେ ବଗିଚା !” କାରଣ, ମଇଳା କହୁଲେ ମଧ୍ୟ ତାହା ବଗିଚାକୁ ବୁଝାଇବ । ଆମ ପୃଥିବୀରେ ଧୂଳି ଲାଗି ଅବଶ୍ୟ ଏକ ସ୍ଥାନ ରହିଛି, କିନ୍ତୁ ତା’ର ସେହି ସ୍ଥାନଟିକୁ ଆମର ଗୁହରେ ଥିବା ଆସବାବ ବୋଲି କଦାପି କୁହାଯିବ ନାହିଁ ।

ଠିକ୍ ସେହିପରି, ଦୁଆର ହେଉଛି ସ୍ୟାନ୍ତ ରହିବାର ପ୍ରକୃତ ସ୍ଥାନ । ତୁମର ଆଖୁଠି କ’ଣ ଘରେ ପଶୁ ହୋଇଥିବା ମସିଣାକୁ ସ୍ୟାନ୍ତର ସ୍ଥାନ ବୋଲି କଦାପି କୁହାଯିବ ନାହିଁ ।

ଯେତେବେଳେ ଯାବତୀୟ ବସ୍ତୁ ତା’ର ଯଥାର୍ଥ ସ୍ଥାନରେ ରହିଥାଏ, ସେତେବେଳେ ଯାଇ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବସ୍ତୁ ପରିଷ୍କାର ପରିଚ୍ଛନ୍ନ ହୋଇ ରହିବ ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ । ଏବଂ, ତୁମର ସ୍ଥାନରେ ଥିବା ବହୁ, ଘରେ ଥିବା ତୁମର ଲୁଗାପଟା ଓ ଖେଳଣା, — ଏଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ଲାଗି ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନ ରହିଥିବ, ଯାହାକୁ କି ତାହାର ଯଥାର୍ଥ ସ୍ଥାନ ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ ଏବଂ ଏସବୁ ସ୍ଥାନରେ ଆଉ କୌଣସି ବସ୍ତୁ ଆସି ଜାଗା ମାଜି ବସିବ ନାହିଁ । ତା’ ନହେଲେ ପ୍ରକୃତରେ ଏକ ଯୁଦ୍ଧ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଯିବ ଏବଂ ତାହା ଫଳରେ ତୁମର ବହୁଗୁଡ଼ାକ ଚିତ୍ତଯିବ, ଲୁଗାଗୁଡ଼ାକ ମଇଳା ହୋଇଯିବ ଏବଂ ଖେଳନାମାନ ଦୃଢ଼ ବା ଘିବ । ତଦ୍ୱାରା ତୁମେ ଭାରି ହଇରାଣ ହେବ । ଏହି ଅତ୍ୟୁତା ଭିତରେ ପଶିଲ ବେଳକୁ ତୁମର ଧୂଳି ହଜିଯିବ । ସବୁକିଛିକୁ ପୁଣିଥରେ ଶୃଙ୍ଗଳାକୁ ଆଣିବା ଲାଗି ମଧ୍ୟ ତୁମର ଆଉ କୌଣସି ଧ୍ୟେୟ ରହିବ ନାହିଁ । ମାତ୍ର, ଜନସମୂହକୁ ଶୃଙ୍ଗଳାର ସହଜ ଉପଯୁକ୍ତ ସ୍ଥାନରେ ରଖା ହୋଇଥିଲେ ସବୁକିଛି ଭାରି ସହଜ ଲାଗୁଥିବ ।

ଜଣେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ହସ୍ତାବରେ ଆମର ଜୀବନ ଓ ଯାବତୀୟ କାର୍ଯ୍ୟ, ଓ ଏପରିକି ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଜାତିର ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ ସମୃଦ୍ଧି, — ସବୁକିଛି ଏହି ଶୃଙ୍ଗଳାର ମନ୍ଦିର ଉପରେହିଁ ନିର୍ଭର କରି ରହିଥାଏ ।

ଏବଂ ସେହି କାରଣରୁହିଁ ଉତ୍ତମ ଶୃଙ୍ଗଳା ରକ୍ଷା କରିବା ଯେକୌଣସି ଦେଶର ସରକାରଙ୍କର ଗୋଟିଏ ମୁଖ୍ୟ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ହୋଇ ରହିଥାଏ । ସମ୍ରାଟ, ରାଜା ବା ରାଷ୍ଟ୍ରପତିଙ୍କଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ସର୍ବନିମ୍ନରେ ରହିଥିବା ସାଧାରଣ ଜଣେ ପୋଲିସ୍ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମସ୍ତଙ୍କୁହିଁ ଏହି ଶୃଙ୍ଗଳା ରକ୍ଷା କରିବାର କାର୍ଯ୍ୟରେହିଁ ଯଥାଶକ୍ତ ନିଜ ନିଜର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କରିବାକୁ ହୋଇଥାଏ । ଏବଂ ଦେଶର ପ୍ରତ୍ୟେକ

ନାଗରିକମାନଙ୍କୁ ବି, — ସେମାନଙ୍କର ବୁଦ୍ଧି ଯାହା ହୋଇଥାଉ ପଛକେ, — ସେମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଶୃଙ୍ଖଳା ରଖିବାର ସାମୁଦ୍ରିକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟତ୍ବରେ ଆପଣାର ଅଂଶ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଅବଶ୍ୟକ ହୁଏ । କାରଣ ଏହିପରି ଭାବରେହିଁ ସେମାନେ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ଏକ ଶୁଣ୍ଠଶାଳୀ ସମୁଦ୍ରିମନ୍ତ୍ର ଜାତିର ଗଠନରେ ଆପଣାର ଅବଦାନଟିକୁ ସମ୍ବୃଦ୍ଧ କରିଥାନ୍ତି ।

ଏଥରେ କେଉଁଠି ଏତେ ଟିକିଏ ବିଶୃଙ୍ଖଳା ଆସି ପଡ଼ୁଥିଲେ ବେଳେ ବେଳେ ସେଥିରୁ କି ବିପଦ ପରିଣାମମାନ ଯେ ହୁଏତ ଆସି ପଡ଼ୁଥିବ, ସେକଥା ଥରେ ବିଚାର କରି ଦେଖ ।

ଯେଉଁ ଅଗଣିତ ବ୍ୟକ୍ତି ରେଳବାଇରେ କାମ କରୁଛନ୍ତି, ଫାଟକ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚି ଦେଉଛନ୍ତି, ଇଞ୍ଜିନ୍ ଚଳାଇଛନ୍ତି ବା ପଏଣ୍ଟମ୍ୟାନର କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟରେ ନିରନ୍ତର ଏକ ନିୟମିତତା ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷତା ରହିଥିଲେ ହାଇ ବିଭିନ୍ନ ଦେଶମାନଙ୍କରେ ଗୁଲୁଥିବା ଅସୁମାର ରେଳଗାଡ଼ିମାନ ଠିକ୍ ସମୟରେ ଗୁଡ଼ି ଠିକ୍ ସମୟରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟରେ ହାଇ ପହଞ୍ଚି ପାରିବ, ଗଢ଼ନା ଅନୁସାରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଠିକ୍ ସମୟରେ ଯାତାୟତ କରିବ ଓ ତେଣୁ କୌଣସି ପ୍ରକାର ଅକାରଣ ଭୁଡ଼ ହେବାକୁ ଦେବ ନାହିଁ । ଏବଂ, ଯଦି କୌଣସି କାରଣରୁ ଗୋଟାଏ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ କୌଣସି ଆକସ୍ମିକତା ବା ଅବହେଳା ବଶତଃ ଏହି ଶୃଙ୍ଖଳା ବାଧାପ୍ରାପ୍ତ ହୁଏ, ତେବେ ତଦ୍ବାରା ତେଜେତେଜେ ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟଜନକ ଘଟଣା ଘଟିବାର ଆଶଙ୍କା ଆସି ପଡ଼ୁଥିବ ନାହିଁ ! ସାମାନ୍ୟ ଏକ ବିଳମ୍ବ ଫଳରେ ମଧ୍ୟ କେତେ କ'ଣ ବିଗିଡ଼ି ନାହିଁବ ଓ ଗୋଲମାଲ ହୋଇ ନାହିଁବ : ବହୁମାନେ ପରସ୍ପରକୁ ଭେଟି ପାରିବେ ନାହିଁ, କର୍ମରୁଣ୍ଡ ଏବଂ ବ୍ୟବସାୟୀମାନେ ଡେଇଁରେ ହାଇ ସେମାନଙ୍କର କର୍ମ ସ୍ଥାନରେ ପହଞ୍ଚିବେ ବା ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟରେ କୌଣସି ଜାଗାରେ ପହଞ୍ଚିବାକୁ କଥା ଦେଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେହି ସମୟରେ ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚି ପାରିବେ ନାହିଁ; ଯାତ୍ରୀମାନେ ଜାହାଜ ବି ଧରି ପାରିବେ ନାହିଁ । ଏବଂ ଆହୁରି ଯେତେସବୁ ଯାହା ବିଗିଡ଼ି ଯିବ, ସେକଥା ସବୁ ରୂମେମାନେ କଲ୍ଲନା ବି କରି ପାରିବ ନାହିଁ ।

ଯଦି ଏହି ସଂସାରରେ ହଠାତ୍ କୌଣସି ଶୃଙ୍ଖଳା ବା ନିୟମିତତା ନରହେ, ତେବେ ସବୁକିଛିକୁ କି ଦୁର୍ଦ୍ଦଶାରେ ଯେ ପଡ଼ିବାକୁ ହେବ, ସେକଥା ଥରେ ଶୁଦ୍ଧିକରି ଦେଖିଲ !

ଆପଣା ନିୟମିତତାର ଏକ ତମକାର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଦେଇ ସାଧାରଣ ଗୋଟାଏ ଘଣ୍ଟା ଯେତେବେଳେ ବନ୍ଦ ହୋଇ ଯାଉଛି, ଧୀରେ ଧୀରେ ଗୁଲୁଛି, ଅଥବା ଅତି

ଜୋରରେ ଚାଲୁଛି, ସେତେବେଳେ ଘରେ ପାତ୍ୟହୀନ ଯାବତୀୟ କାର୍ଯ୍ୟରେ କେତେ ବାଧା ଆସି ପଡ଼ୁଛି ଯାଉଛି ! ଯଦି ସେହି ଘଣ୍ଟାଟିକୁ ଆଉଥରେ ଠିକ୍ କର ନହୁଏ, ତେବେ ତାହାର କବଳରୁ ମୁକ୍ତି ଲାଭ କରିବାହିଁ ପ୍ରକୃତରେ ସର୍ବୋତ୍ତମ କଥା ହେବ ।

*

ଏକ ପୁରାତନ କୃଷକ ଗୁହର ବେଠକ ଖାନାରେ କୋଉ କାଳର ଏକ ପୁରୁଣା ଘଣ୍ଟା ଥିଲା, ଯାହାକି ଦେଉଳିହରୁ ଅଧିକ ବର୍ଷ ହେଲେ ନିର୍ମୁମିତ ସମୟ ରଖି ଟିକ୍ ଟିକ୍ କରି ଚାଲୁ ଆସିଥିଲା । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ ସକାଳେ ଉଠିବାହାରକୁ ଆସିବା ମାତ୍ରେ ଗୁହର କୃଷକଟି ସର୍ବପ୍ରଥମେ ସେହି ଘଣ୍ଟା ପାଖକୁ ଯାଇ ତାହା ଯେ ଠିକ୍ ଭାବରେ ଚାଲୁଛି, ସେକଥା ପରୀକ୍ଷା କରି ଦେଖି ଆସୁଥିଲେ । ଦିନେ ଏପରି ଘଟିଥିଲା ଯେ, ଯେତେବେଳେ ସବୁଦିନ ପରି ସେ ବେଠକଖାନାକୁ ଆସିଲେ, ସେତେବେଳେ ଘଣ୍ଟାଟି ତାକୁ କହିବାକୁ ଲାଗିଲା :

“ଦେଉଳିହରୁ ଅଧିକ ବର୍ଷ ହେଲା ମୁଁ ଚାଲୁ ଆସିଲିଣି । କେବେ ଦିନେ ହେଲେ ମୋର ଚାଲିବା ବନ୍ଦ ହୋଇ ନାହିଁ ଓ ମୁଁ ସବୁବେଳେ ଠିକ୍ ସମୟ ରଖି ଆସିଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁଁ ପ୍ରକୃତରେ ଭାବି ଅଛୁ ଗଲିଣି; ମୋତେ କ’ଣ ତେବେ ବି ଟିକିଏ ଉତ୍ତାମ ମିଳିବ ନାହିଁ ? ମୁଁ କ’ଣ ତଥାପି ଏହିପରି ଟିକ୍ ଟିକ୍ କରିବାରେ ଲାଗିଥିବି ?”

ତରୁର କୃଷକ ଉତ୍ତର ଦେଇ କହିଲା, “ଘଣ୍ଟା, ଜୋର ଏପରି ଅଭାବରେ କରିବା ମୋତେ ଉଚିତ ହେଉ ନାହିଁ, କାରଣ ତୁ ଗୋଟିଏ କଥା ଭୁଲି ଯାଉଛୁ ଯେ ଥରେ ଟିକ୍ ବୋଲି କହିବା ପରେ ତୋତେ ଗୋଟାଏ ସେକେଣ୍ଡ ସକାଶେ ସବୁବେଳେ ଉତ୍ତାମ ମିଳୁଛି ।”

କ୍ଷଣକ ପାଇଁ କ’ଣ ଟିକିଏ ଭାବି ଘଣ୍ଟାଟି ପୁନର୍ବାର ଚାଲିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲା ।

କହିଲୁ ପିଲାଏ, ଏହି ଗପଟିରୁ ଆମକୁ କ’ଣ ଶିକ୍ଷା ମିଳୁଛି ? ଯଦି ଆମେ ଶୃଙ୍ଗାରର ସହଜ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା; ତେବେ କ୍ଳାନ୍ତ ଏବଂ ଉତ୍ତାମ ପରସ୍ପର ସହଜ ନିଶ୍ଚୟ ଏକ ଭାବସାମ୍ୟ ରକ୍ଷା କରୁଥିବେ; ଏବଂ ନିର୍ମୁମିତ ଭାବରେ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିଲେ ଆମକୁ ଅନେକ କଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନେକ ତେଣୁରୁ ସବୁବେଳେ ରକ୍ଷା ମିଳୁଥିବ ।

*

ଶୃଙ୍ଗଳା ରକ୍ଷା କରି ପାରୁଥିଲେ ଯାବତାୟ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଅମର ପ୍ରକୃତରେ କେତେ ଅଧିକ ଶକ୍ତି ନମିଲେ ! ଯେଉଁସବୁ ମେସିନ୍‌ରେ ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ଅଂଶ, ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ପେଟ ଓ ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ଲିଭର ନିର୍ଭୁଲ ଭାବରେ ଶୃଙ୍ଗଳା ରକ୍ଷାକରି କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥାଏ, ସେହିଗୁଡ଼ିକହିଁ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ସମର୍ଥ ହୁଏ । ଏବଂ, ସେହିଭଳି ଗୋଟିଏ ମେସିନ୍‌ରେ, ସବୁଠାରୁ ସାନ ପେଟକଣ୍ଟାଟି ମଧ୍ୟ ଆପଣାର ଯଥାର୍ଥ ସ୍ଥାନରେ ରହି କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବରଫ ଫ୍ଲାଇନ୍‌ଗ୍‌ଲ ପରି ତା'ର ଯେ ସମାନ ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି, ସେକଥା ଅବଶ୍ୟ ଦାବି କରି କହୁପାରେ ।

ଠିକ୍ ସେହିପରି, ଯେଉଁ ସାନ ପିଲଟି ଯନ୍ତ୍ରର ସହଜ ତା'ର କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ କରୁଥାଏ, ବିଦ୍ୟାଳୟର ଶୃଙ୍ଗଳା ରକ୍ଷାରେ ତା'ର ମଧ୍ୟ ଏକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଉପଯୋଗୀ ଅବଦାନ ରହିଥାଏ, ତା' ଘର ଓ ଏହି ବୃତ୍ତର ପୃଷ୍ଠା ମଧ୍ୟରେ ତା' ନିଜର ସାନ ପୃଥ୍ବୀଟିରେ ମଧ୍ୟ ଶୃଙ୍ଗଳାରକ୍ଷା କରିବାରେ ତା'ର ଏକ ଅବଦାନ ସର୍ବଦା ରହିଥାଏ ।

ଆପଣଙ୍କୁ ଶୃଙ୍ଗଳା ମଧ୍ୟରେ ରଖିବାକୁ ପ୍ରଥମେ ହୃଦୟ କହିବୁ କଣ୍ଠ କରିବାକୁ ପଡ଼ିପାରେ । ତେଣୁ ନକରି ଆମେ କେବେହେଲେ କିଛି ବି ଶିକ୍ଷା କରି ପାରିବା ନାହିଁ । ପହଁର ଶିଖିବା ସହଜ ନୁହେଁ, ତଳାରେ ଅହୁଲ ମାରି ଶିଖିବା ସହଜ ନୁହେଁ କି ବ୍ୟାସ୍‌ମ ଓ କ୍ରୀଡ଼ା କସରତ ବି ଶିଖିବା ସହଜ ନୁହେଁ । ମାତ୍ର ତେଣୁ କରୁଥିଲେ ସଫଳତା ବି ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ କରି ନିଶ୍ଚୟ ଆସିବ । ଠିକ୍ ସେହିପରି ଭାବରେ, କିଛି ସମୟ ପରେ ଆମେ ପ୍ରତ୍ୟେକ କଥାକୁ ଶୃଙ୍ଗଳାର ସହଜ କରିବାର ମାର୍ଗଟିକୁ ବି ଶିଖିଯାଇ ପାରିବା ଏବଂ ସେଥିଲାଗି ଅମର ଆଦୌ କୌଣସି କଣ୍ଠ ସହକାକୁ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ । ଏବଂ ତାହା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବିଶୃଙ୍ଗଳା ମଧ୍ୟ ଅମରୁ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଯତ୍ନଶୀଳାୟକ ଓ ଅସହ୍ୟ ବୋଲି ବି ମନେ ହେଉଥିବ ।

ଯେତେବେଳେ ରୂମେ ପ୍ରଥମେ ଚାଲି ଶିଖିଥିବ, ସେତେବେଳେ ରୂମେ କେତେଥର ପଡ଼ିଥିବ, ଯତ୍ନଶୀଳ କେତେଥର କାନ୍ଦୁଥିବ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଚାଲୁଥିବା ସମୟରେ ହୃଦୟ ଚାଲି ବୋଲି କୌଣସି ଭାବନା ମଧ୍ୟ ରୂମର ମନକୁ ଆସୁ ନାହିଁ, ବର୍ତ୍ତମାନ ତ ରୂମେ କେତେ କୁଶଳତାର ସହଜ ଦକ୍ଷତା ବି ପାରିଲଣି । ରୂମର ସ୍ବାୟତ୍ତତା ଯେ ଶୃଙ୍ଗଳାର ସହଜ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି, ରୂମର ମାଂସପେଶୀ ଓ ଯାବତାୟ ଅବସ୍ଥା ଯେ ଶୃଙ୍ଗଳାବଦ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି, ଚାଲିବା ଏବଂ ଦକ୍ଷତା ସମୟରେ ରୂମର ଯାବତାୟ ଅଜସଂଖ୍ୟାନାହିଁ ତ ତାହାର ଏକ ତମଜାତ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ହୋଇ ରହିଛି ।

ଶୃଙ୍ଗଳାହିଁ ସର୍ବଶେଷରେ ଏକ ଅଭ୍ୟାସରେ ପରିଣତ ହୋଇ ଯାଇଥାଏ ।

ଏବଂ ସର୍ବୋପରି ଭୂମିମାନେ ଏକଥା କେବେହେଲେ ଭାବିବ ନାହିଁ ସେ ଶୃଙ୍ଗଳା ମଧ୍ୟରେ ଆପଣାକୁ ରଖିବା ଦ୍ଵାରା, ନିୟମିତ ଓ ସମୟାନୁବର୍ତ୍ତୀ ହେବା ଦ୍ଵାରା ଭୂମି କେବେହେଲେ ଖୁସି ରହି ପାରିବ ନାହିଁ କିଂବା ଖୁସି ହୋଇ ଟିକିଏ ହସି ବି ପାରିବ ନାହିଁ । ଗୋଟିଏ କାମକୁ ନିର୍ଭୁଲ ଭାବରେ କରୁଥିବା ସମୟରେ ମୁହଁକୁ ଏଡ଼େ କରବାର ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରୟୋଜନ ନାହିଁ । ଏବଂ ଭୂମିମାନଙ୍କୁ ତାହାର ଏକ ପ୍ରମାଣ ଦେବାକୁ ଆମେ ଆଜିର ପାଠନିର୍ଦ୍ଦେଶିକ ଟିକିଏ ହସ ଦ୍ଵାରା ଶେଷ କରିବା ।

ମୁଁ ଭୂମକୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ସମୟାନୁବର୍ତ୍ତୀ ହେବା ବିଷୟରେ ଗୋଟିଏ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଦେବି । ଆମେ ଏପରି ଏକ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତକୁ କେବେହେଲେ ଅନୁସରଣ କରିବା ନାହିଁ ।

ଆରବଦେଶର କୌଣସି ଉଦ୍ରମହଳାଙ୍କ ପାଖରେ ଜଣେ ଭୃତ୍ୟ ଥିଲା । ନିଜ ଘରେ ତୁଲି ଲଗାଇବା ସକାଶେ ସେ ତାକୁ ଜଣେ ପଡ଼ୋଶୀଙ୍କ ଘରକୁ ଟିକିଏ ନିଆଁ ଆଣି ପଠାଇଲେ ।

ବାଟରେ ଯାଉଯାଉ ଭୃତ୍ୟଟି ମିଶର୍ ଆଡ଼କୁ ଯାଉଥିବା ଓଟସବାର ଦଳେ ଯାହାକୁ ଦେଖିଲା । ସେମାନଙ୍କ ସହଜ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରୁ କରୁ ସେ ସେମାନଙ୍କ ସହଜ ଯିବା ଲଗି ଶୁଭିର କଲା । ଏବଂ ଖୁବ୍ ବରଷକ ପାଇଁ ସେ ସେଇଆଡ଼େ ରହିଲା ।

ତେଣୁ ଫେରିଆସି ଆଗ ପୋଡ଼ଣୀ ଘରକୁ ନିଆଁ ମାଗିଗଲା । ମାତ୍ର, ନିଆଁ ଧରି ବାଟରେ ଆସୁ ଆସୁ ଗୋଡ଼ ଖସିଯିବାରୁ ସେ ତଳେ ପଡ଼ିଗଲା । ତାହା ଫଳରେ ରଡ଼ ଅଙ୍ଗାରଗୁଡ଼ାକ ମଧ୍ୟ ତଳେ ପଡ଼ିଗଲା ଓ ଲୁହଗଲା । ଏକଥା ଦେଖି ସେ ଡ଼କ୍କାର କରି କହିଲା :

“ତରତର ହେଲେ ପ୍ରକୃତରେ କେତେ ହଇରାଣ ହେବାକୁ ନପଡ଼େ !”

ଏଗାର

ଗଢ଼ିବା ଓ ଭାଙ୍ଗିବା

ପିଲାମାନେ, ଗଢ଼ିବା ଓ ଧ୍ବଂସ କରିବା କହିଲେ କ'ଣ ବୁଝାଏ, ରୂମେମାନେ ସମସ୍ତେ ସେକଥା ଜାଣିଛୁ ?

ହାତରେ ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ଧରି ଘୋଡ଼ା ଧ୍ବଂସ କରିବାକୁ ଯାଏ ।

ଗଢ଼ିବା ଲୋକ ସୋଜନା ତିଆରି କରେ, ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପଦାଏ, ଏବଂ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କର ହାତ କୃଷକ ଲାଗି ଏକ ଘର ତିଆରି କରେ ଅଥବା କୌଣସି ରାଜା ପାଇଁ ରାଜପ୍ରାସାଦଟିଏ ତିଆରି କରେ ।

ଧ୍ବଂସ କରିବା ଅପେକ୍ଷା ଗଢ଼ିବା ନିଶ୍ଚୟ ଅଧିକ ଭଲ ; ମାତ୍ର ବେଳେବେଳେ ଧ୍ବଂସ କରିବା ଓ ଭାଙ୍ଗିବା ଲାଗି ବି ଏକ ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଥାଏ ।

ପିଲାମାନେ, ରୂମମାନଙ୍କର ବାହୁରେ ବଳ ଅଛି, ହାତରେ ଶକ୍ତି ଅଛି;— କିନ୍ତୁ ରୂମେମାନେ କ'ଣ କେବଳ ଗଢ଼ୁଛୁ ଓ ତିଆରି କରୁଛୁ, କେବେହେଲେ କିଛି ଭାଙ୍ଗି ନାହିଁ ବା ଧ୍ବଂସ କରି ଦେଉ ନାହିଁ ? ଯଦି କିଛି ନା କିଛି ଧ୍ବଂସ କରୁଥାଅ, ତେବେ ସେସବୁ କ'ଣ ?

ଭାରତବର୍ଷର ଏହି କାହାଣୀଟିକୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ମନଦେଇ ଶୁଣ :

ଗୋଟିଏ ସଦ୍ୟଜାତ ଶିଶୁ କୌଣସି ଡୋକାରେ ପଡ଼ି ରହିଥିଲା । ରୂମେ ହୁଏତ ଭବିଷ୍ୟତ ଯେ ଶିଶୁଟିର ମରିବା ବ୍ୟତୀତ ପ୍ରକୃତରେ ଆଉ କୌଣସି ଗତି ନଥିଲା, କାରଣ ତା'ର ମାଆ ତାକୁ ସେଠାରେ ପ୍ରସବ କରି କୁଆଡ଼େ ଚାଲି ଯାଇଥିଲେ । ଓ ସିଏ ଆଉ ଫେରିଆସିବାର ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନ ନଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଘଟଣା ଏପରି ହେଲା ଯେ ସେଠାରେ ଥିବା ଗଛରୁ ମହୁପତ୍ର ମିଠା ବିଜୁମାନ ଆସି ଶିଶୁଟିର ପାଖି ଭିତରେ ପଡ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲା ଓ ଶିଶୁଟିକୁ ବସାଇ ରଖିଲା । ଶେଷରେ ଜଣେ ଦୟାଶୀଳ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକ ଡୋକା ପାଖରେ ଥିବା ଶିବଙ୍କର ମନ୍ଦିରରେ ପୁରା ଦେବା ଲାଗି ଯାଇଥିବା ସମୟରେ ସେଠାରେ ଆସି ପଡ଼ିଥିଲା ।

ଶିଶୁଟିକୁ ଦେଖିବା ମାତ୍ରେ ତା'ର ହୃଦୟ ବିଗଳିତ ହୋଇଗଲା । ତାକୁ ସେଠାରୁ ଉଠାଇ ନେଇ ସେ ତା' ସ୍ତ୍ରୀ ପାଖକୁ ନେଇଗଲା । ସ୍ତ୍ରୀ ଏଥିରେ କେତେ ଖୁସି ହୋଇଗଲା, କାରଣ ତା'ନିଜର କୌଣସି ପୁତ୍ରସନ୍ତାନ ନଥିଲେ ।

ତେଣୁ, ତୋଟା ଭିତରୁ ପାଇଥିବା ସେହି ଅଚନ୍ଦ୍ରା ବୁନିପିଲଟିକୁ ସ୍ଥମୀ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ ଆପଣାର ପୁଅ କରି ସେହୁଦିନଠାରୁ ପାଇବାକୁ ଲାଗିଲେ । କିନ୍ତୁ କିଛିଦିନ ପରେ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରତିବେଶୀମାନେ ସେମାନଙ୍କୁ ସେଥିଲାଗି ନାନା ପ୍ରକାରେ ଥଟ୍କା କରି କହିଲେ । ଜାତି ଜଣା ନଥିବା ଗୋଟାଏ ପିଲାକୁ ଘରକୁ ଆଣି ପାଳୁଥିବାରୁ ସେମାନେ ଏମାନଙ୍କୁ ଭାରି ଗାଲ ଦେଲେ । ତେଣୁ, ସେମାନେ ନିଜେ ପିଲଟିର ଲଳନପାଳନ କରୁଛନ୍ତି ବୋଲି ଅପବାଦରୁ ରକ୍ଷା ପାଇବାକୁ ସେମାନେ ତାକୁ ଗୁହ୍ୟାଳୟର ଓଁରୁରେ ଟଙ୍ଗା ହୋଇଥିବା ଗୋଟିଏ ଝୁଲରେ ନେଇ ଝୁଲାଇ ଦେଲେ ଏବଂ ଗୋଟିଏ ଅସବର୍ଣ୍ଣ ପରିବାର ଉପରେ ତାକୁ ଲଳନପାଳନ କରିବାର ଦାୟିତ୍ବକୁ ନ୍ୟସ୍ତ କରିଦେଲେ ।

କେତେ ବର୍ଷପରେ ପିଲଟି ବଢ଼ି ଦୃଷ୍ଟପୁଷ୍ପ ଓ ବୁଦ୍ଧିମାନ ହେଲା । ତା'ପରେ ତାକୁ ସଦୟ ହୋଇ ଲଳନପାଳନ କରି ଆସିଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କଠାରୁ ବିଦାୟ ନେଇ ସେ ଏକ୍ବଟିଆ ଚିତ୍ତେଜ କରି ବାହାରିଗଲା । କେତେ ସମୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବାଟ ଚାଲିବା ପରେ ଟିକିଏ ଶିଶୁମ ନେବା ସକାଶେ ସିଏ ଗୋଟିଏ ତାଳଗଛ ତଳେ ଯାଇ ବସିଲା । ଦୈବଯୋଗରୁ ତାଳଗଛର ମଧ୍ୟ ତା'ପ୍ରତି ଭାରି ଶ୍ରଦ୍ଧା ହେଲା ଏବଂ ସିଏ ପିଲଟିର ଯତ୍ନ ନେବାକୁ ଲାଗିଲା । ତୋଟା ଭିତରୁ ତାକୁ ପାଇ ଘରକୁ ନେଇଥିବା ସ୍ତ୍ରୀଲୋକଟିର ତା'ପ୍ରତି ଯେଉଁ ଶ୍ରଦ୍ଧା ହୋଇଥିଲା, ଠିକ୍ ତାହାର ପରି । କାରଣ, ତେଜା ସଡ଼ ସଡ଼ ଏପରି ଗୋଟାଏ ଗଛ ଆପଣାର ପତ୍ର ଆଡ଼ିଆଲ ଦେଇ ଯେ ସାରା ଦିନ ଜଣେ ମଣିଷକୁ ଶ୍ରଦ୍ଧାଦାନ କରିପାରବ, ଏକଥା ପ୍ରକୃତରେ ଅସମ୍ଭବ ବୋଲି ବୋଧ ହେଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ, ତାହାଣୀଟିରେ କୁହାହୋଇଛି ଯେ ଗଛର ଗୁଲ ସେଦିନ ଦିନମାନ ପୁର ହୋଇ ରହିଲା ଏବଂ ପିଲଟି ଯେତେ ସମୟ ଯାଏ ଶୋଇବାକୁ ଲାଜ୍ଜା କରୁଥିଲା, ସେତେ ସମୟଯାଏ ତାହା ତାକୁ ଆପଣାର ଶୀତଳ ଶ୍ରଦ୍ଧାରେ ଆବୃତ କରି ରଖିଲା ।

*

ଏସବୁ କଥା ଯେ ଘଟିଲା, ଏପରି କାହିଁକି ଘଟିଲା ତୁମେମାନେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଭବିଷ୍ୟ କହୁଲ !

କିନ୍ତୁ ହେବା ପରେ ସେହି ପିଲଟିର କାହିଁକି ପ୍ରାଣରକ୍ଷା ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ତାଳଗଛଟା ମଧ୍ୟ କାହିଁକି ତାକୁ ଶରତାପର କଷ୍ଟରୁ ସେପରି ଭାବରେ ରକ୍ଷା କଲା ? କାରଣ ତା'ର ଜୀବନର ଏକ ମୂଲ୍ୟ ରହିଥିଲା : ଏହି ପିଲଟି ବଡ଼ ହୋଇ ମହାତ୍ମା ଚରୁଓଁରୁଓଁର ହେବ ବୋଲି ଅଭିପ୍ରେତ ହୋଇ ରହିଥିଲା । ସେହି ବ୍ୟତୀତ ତାମିଲ କବି କୁରୁଲି ପ୍ରହର ମଧୁର ପଦ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ରଚନା କରିଥିଲେ ।

ଏଣୁ , ଏପରି ଅନେକ ସତ୍ତା ଓ ବସ୍ତୁ ଅଛି, ଯାହାକୁ ଅବଶ୍ୟ ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ପଡ଼େ, କାରଣ ସେମାନେ ଏହି ସମାଜକୁ ଏକ ବିଶେଷ ବାଣୀ ବହନ କରି ଆସିଆ'ନ୍ତି ।

ଆମେ ସେ ବଳ ଥିବା ଏହି ବାହୁଗୁଡ଼ିକୁ ନେଇ ସମାଜରେ ଜନ୍ମ ହୋଇଛି, ସେଥିଲିଖି ଆମର ପ୍ରକୃତରେ ଆନନ୍ଦଜ ହେବା ଉଚିତ, କାରଣ ସେଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ଵାରା ଆମେ ଯାହାକି ସୁନ୍ଦର, ଉତ୍ତମ ଏବଂ ସତ୍ୟମୟ ତାହାକୁ ଆବୋଧ କରି ଧରିପାରିବା ଏବଂ ତାହାକୁ ମନ୍ଦ ଏବଂ ବିଲସ୍ଵର ହାତରୁ ରକ୍ଷା କରିପାରିବା ।

ଏବଂ, ଏହିସବୁ ବସ୍ତୁର ସୁରକ୍ଷା ଲାଗି ଆମକୁ ବେଳେବେଳେ ଯୁଦ୍ଧ କରିବାକୁ ହେବ, ଧୂସ କରି ଦେବାକୁ ହେବ ।

*

ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ପାଇଁ ଚିରୁତ୍ସୁର୍ତ୍ତର ଏଡ଼େ ମଧୁର ପଦ୍ୟମାନ ରଚନା କରି ପାରିଥିଲେ, ମାତ୍ର ସେ ଯୁଦ୍ଧ କରି ବି ଜାଣିଥିଲେ, ହତ୍ୟା ବି କରି ଜାଣି ଥିଲେ । ସେ କାବେଶ୍ଵରପତ୍ରର ଶ୍ଵେତକୁ ହତ୍ୟା କରିଥିଲେ ।

କାବେଶ୍ଵରପତ୍ର ଜଣେ କୃଷକପରେ ହଜାରେ ଗାଈ ଥିଲେ, ତା'ର ମାଣ୍ଡମାଣ୍ଡ ଶସ୍ୟକ୍ଷେତ ରହିଥିଲା । ମାତ୍ର ସେତେବେଳେ ଗୋଟିଏ ଶ୍ଵେତ ସେହି ଅଞ୍ଚଳରେ ଗାଈ ଉପଦ୍ରବ କରୁଥିଲା । ସିଏ କ୍ଷେତରୁ ଶସ୍ୟ ଓପାଡ଼ି ନେଉଥିଲା, ମଣିଷ ଆଉ ଗୋରୁକୁ ମାରି ପକାଉଥିଲା । ଏହା ଫଳରେ କାବେଶ୍ଵରପତ୍ର ଅଧିବାସୀମାନଙ୍କର ହୃଦୟ ସଫଦା ଅତି ଶଙ୍କାକୁଳ ହୋଇ ରହିଥିଲା ।

ସେହି ଧନବନ୍ତ କୃଷକଟି ଦିନେ କହିଲା, “ଆମକୁ ସିଏ ଏହି ଶ୍ଵେତଟିର ଅତ୍ୟାଚାରରୁ ରକ୍ଷା କରି ପାରିବ, ସେହି କାରକୁ ମୁଁ ରହିବାକୁ ଘର ଦେବି, ଜମି ଦେବି, ଟଙ୍କା ମଧ୍ୟ ଦେବି ।”

ଅନେକ ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କୌଣସି କାର ସାହସ କରି ଏହି କାର୍ଯ୍ୟ ଲାଗି ବାହାରିଲେ ନାହିଁ । ତା'ପରେ ସେହି କୃଷକଟି ପାହାଡ଼କୁ ଯାଇ ସେଠାରେ ବାସ କରୁଥିବା ମୁନିମାନଙ୍କୁ ସେ ଏଥର କ'ଣ କରିବ ବୋଲି ପଚାରିଲା ।

ପଟରେ ବାସ କରୁଥିବା ମୁନିମାନେ କହିଲେ, “ରୁମେ ଏଥର ଚିରୁତ୍ସୁର୍ତ୍ତର ଶାଖକୁ ଯଅ ।”

ତେଣୁ ସିଏ ସେହି ଚିରୁତ୍ସୁର୍ତ୍ତର ଶାଖକୁ ଯାଇ ତାଙ୍କର ସାହାଯ୍ୟ ପ୍ରାର୍ଥନା କଲା । ସେଇଠି ଚିରୁତ୍ସୁର୍ତ୍ତର କିଛି ପାରିଶ ନେଇ ଜନ ପାପୁଲି

ଉପରେ ବୋଲି ଦେଲେ ଓ ତା'ଉପରେ ପାଞ୍ଚୋଟି ପବନ ଅନ୍ଧର ଲେଖିଲେ, କେତୋଟି ମନ୍ତ୍ର ବି ପଢ଼ିଲେ; ଏବଂ ତା'ପରେ ପାଣ୍ଠିଗୁଡ଼ିକୁ ଶୂନ୍ୟକୁ ଫୋପାଡ଼ି ଦେଲେ । ସେହୁସବୁ ଅନ୍ଧର ଓ ମନ୍ଦର ଶକ୍ତି ଆପଣାକୁ ଗ୍ରସ୍ୟ ଉପରେ ଯାଇ ବସ୍ତୁତ କରିଦେଲା ଏବଂ ତାହା ଫଳରେ ତା'ର ମୃତ୍ୟୁ ଘଟିଲା । ଏଥିରେ କାବେଶ୍ୱରମ୍ଭର ଅଧିବାସୀମାନେ ଭାରି ଖୁସି ହୋଇଗଲେ ।

ପରେ, ଯେତେବେଳେ ଡିରୁଡ଼୍‌ଲୁଡ଼୍‌ର ମଦୁର ସହରକୁ ଆସିଥିଲେ, ସେତେବେଳେ ତାଙ୍କର ଗତିକ ମଧୁର ପଦ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ଶୁଣିବା ଲାଗି ଲୋକମାନେ ବହୁଫଣ୍ୟାରେ ଆସି ରୁଣ୍ଡ ହେଲେ ଏବଂ ତୋଟାତଳର ସେହନର ସେହ ଶିଶୁଟି ରଚନା କରିଥିବା ପଦ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ଶୁଣି ଏକାବେଳକେ ମନ୍ଦମୁଗ୍ଧ ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ :

ଏହି ସଂସାରରେ

ଦୟାଠାରୁ ଆହୁରି ଅଧିକ ଭଲ କୌଣସି ବସ୍ତୁ

ରୂପେ କଦାପି ପାଇ ପାରିବ ନାହିଁ ।

ମାତ୍ର ଅଳ୍ପ ଦୂରରେ ଥିବା ଜଳ ଥିବା ଗୋଟିଏ ପଦ୍ମ ପୋଖରୀର କୂଳରେ ଅନେକ ଶାସ୍ତ୍ର ପଢ଼ି କରୁଥିବା ଆଉ କେତେଜଣ କବି ସେତେବେଳେ ଗୋଟିଏ ଧାଡ଼ିରେ ବେଶ୍ ଉପରେ ବସିଥିଲେ ।

ଜାତ କୂଳରେ ଜନ୍ମ ହୋଇଥିବା ଆଉ ଜଣେ କବିକୁ ପ୍ରଣ୍ୟାତରୁ ଆସିବା କୌଣସି ଭାବ ଦେବାକୁ ସେମାନଙ୍କର ମୋଟେ ଲଜ୍ଜା ନଥିଲା । କିନ୍ତୁ ସେମାନେ ତାଙ୍କୁ କେତେକ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିବା ବାରିଲା କରିଦେବାକୁ ସକଳ୍ମ କଲେ, ତାଙ୍କର କୌଣସି ଭୁଲ୍ ଧରାଇ ଦେବାକୁ ମନସ୍ଥ କରି ବାହାରିଲେ । ଅବଶେଷରେ ତାଙ୍କୁ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ କରି କହିଲେ :

“ହେ ଶୂଦ୍ର, ତୁ ଯାହା ଲେଖିଛୁ, ତାକୁ ଆଖି ଏହି ବେଶ୍ ଉପରେ ରଖ ଏବଂ ଯଦି ସେହି କବିତାରେ ପ୍ରକୃତରେ କୌଣସି ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ରହୁଥିବ, ତେବେ ଏହି ବେଶ୍ ଉପରେ କେବଳ ବୁଝାଇ ବ୍ୟଞ୍ଜିତ ଆଉ କିଛି ହେଲେ ରହୁବାକୁ ଜାଗା ହେବ ନାହିଁ ।”

ଡିରୁଡ଼୍‌ଲୁଡ଼୍‌ର ତା'ପରେ ତାଙ୍କର ଗତିକଗୁଡ଼ିକୁ ନେଇ ସେମାନଙ୍କ ପାଖରେ ରଖିଲେ । ଏବଂ କାହାଣୀଟିରେ ବୁଝାଯାଇଛି ଯେ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବେଶ୍‌ଟି ସ୍ଥାନ ହୋଇଯିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଏବଂ ଶେଷକୁ କେବଳ ସେହି ପଦ୍ୟରଚନାଟି ବ୍ୟଞ୍ଜିତ ତା' ଉପରେ ଆଉ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବସ୍ତୁଲଭି ଜାଗାହିଁ ହେଲ ନାହିଁ । ଏକଥା ଦେଖି ମଦୁର ସେହି ରଙ୍ଗି ଏବଂ ଦୃଶ୍ୟ କବିମାନେ ଭୟରେ ଥରିବାକୁ

ଲଢିଲେ ଓ ଅଭିଧାନ ପୋଖରୀ ଭିତରକୁ ପାଣିରେ ଆସି ପଡ଼ିଗଲେ । ହଁ, ଇର୍ଷାନୁକ ହୋଇଥିବା ସେହି ଅଣ୍ଟାଣ ନଣ ବ୍ୟକ୍ତି ପ୍ରକୃତରେ ପଦ୍ମପୋଖରୀ ଭିତରକୁ ପଡ଼ିଗଲେ । ସେମାନେ ତା' ଭିତରୁ ଭାରି ଲଜିତ ଭାବରେ ଓଡ଼ା କୁଡ଼ିବୁଡ଼ି ହୋଇ ପୁଣି ଉପରକୁ ଆସିଲେ । ଏବଂ ସେହି ଦିନ ଠାରୁ ତାମିଲ ଭାଷା ଜାଣିଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ଲୋକ ବୁଝି ଗ୍ରହଣ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶ୍ରଦ୍ଧା ସହକ ଦେଖି ଆସୁଛନ୍ତି ।

✱

ପିଲାମାନେ, କାବେଶପକ୍ଷର ସେହି ରାକ୍ଷସ ପ୍ରାଣ ହରାଇଲ ବୋଲି ଶ୍ରମମାନଙ୍କ ମନରେ କୌଣସି ଦୁଃଖ ହେଲା କି ? ଏବଂ, ମଦୁର ସେହି ଅଣ୍ଟାଣ ନଣ ମନ୍ଦ କରି ଯେ ପାଣି ଭିତରେ ଯାଇ ପଡ଼ିଲେ, ତାହାକୁ ପ୍ରକୃତରେ ଏକ ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟର କଥା ବୋଲି କୁହାଯିବ କି ?

ଆମର ପୃଥିବୀରେ ଭଲ କଥା ଅଛି, ମନ୍ଦ କଥା ବି ରହୁଛି । ଆମେ କେବଳ ଭଲଗୁଡ଼ିକରେହିଁ ସ୍ତବ୍ଧ ଅନୁଭବ କରିବା ଓ ସେଗୁଡ଼ିକର ରକ୍ଷା କରିବା, ଏବଂ ମନ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ସହଜ ସମ୍ମାନ କରିବା, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ନଷ୍ଟ କରିଦେବା ।

କିନ୍ତୁ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ପରି ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ସେହି କଥାକୁ ଜାଣନ୍ତି ଓ ତାହାହିଁ କରିନ୍ତି ସେମାନଙ୍କଠାରେ ଯେତିକି ଅଧିକ ପ୍ରଜ୍ଞା ରହୁଥାଏ, ସେତିକି ଅଧିକ ଉତ୍ତମ ରୂପେ ସେମାନେ ସେହି କଥା କରିନ୍ତି । ମାତ୍ର, ଅତି ଅଳ୍ପବୟସ୍କ ପିଲାମାନେ ମଧ୍ୟ, ଯେଉଁମାନେ କି ଏତେ ପ୍ରଜ୍ଞା ଅଥବା ଏତେ ଶାଶ୍ଵତ ବଳ ହାସଲ କରି ନାହାନ୍ତି, ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ଅନୁକରଣ କରିପାରନ୍ତି ଓ ଅପଣାର ସାହସରେ ବୃଦ୍ଧିପାତ୍ର କରିପାରନ୍ତି ।

ଠିକ୍ ଏହିପରି ଭାବରେହିଁ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ଉତ୍ତରୀ ଅର୍ଥେତ୍ ତାଙ୍କ ଭାଇଙ୍କର ଅନୁକରଣ କରିଥିଲେ ।

ପରେ ସେ ଭବ୍ୟର ଗୋଟିଏ ଅଣ୍ଟାପାରିଆ ରାସ୍ତାରେ ଭୂମି ଉପରେ ବସିଥିବା ସମୟରେ ତିନିଜଣ ବ୍ୟକ୍ତି ସେହି ବାଟ ଦେଇ ଚାଲି ଯାଇଥିଲେ : ସେମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ଜଣେ ହେଉଛନ୍ତି ଜଣେ ରାଜା ଓ ଅନ୍ୟ ଦୁଇଜଣ ହେଉଛନ୍ତି ଦୁଇଜଣ କବି ।

ରାଜାଙ୍କୁ ଆସୁଥିବାର ଦେଖି ତାଙ୍କୁ ସମ୍ମାନ ଦେଖାଇ ସେ ଲମ୍ବାଇଥିବା ଦୁଇ ଗୋଡ଼ରୁ ଗୋଟିଏ ଗୋଡ଼କୁ ପ୍ରତ୍ୟାହତ କରି ଆଣିଲେ ।

ପ୍ରଥମ କବି ଜଣକ ଆସିବା ସମୟରେ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କ ପ୍ରତି ବି ସମ୍ମାନ ଦେଖାଇ ଅର୍ପଣ ଆର ଗୋଡ଼ଟିକୁ ଉଠାଇ ଆଣିଲେ ।

ମାତ୍ର ସେତେବେଳେ ଦ୍ଵିତୀୟ କବି ଜଣେ ସେହି ବାଟ ଦେଇ ଆସିଲେ, ସେ ହଠାତ୍ ଆପଣାର ଦୁଇ ଗୋଡ଼କୁ ସୁଧାପରି ପୁଣି ଲମ୍ବାଇ ଦେଲେ ଓ ତାଙ୍କୁ ବାଟ ଗୁଡ଼ିଲେ ନାହିଁ ।

ଏହି ବ୍ୟବହାରଟି ବାହାରକୁ ଅବଶ୍ୟ ରୁକ୍ଷ ବୋଲି ବୋଧ ହେଲା ସତ ମାତ୍ର ଅର୍ଥୁର ଭଲ କରି ସବୁ ଜାଣିଶୁଣିଛି ସେପରି ଆଚରଣ କରିଥିଲେ । କାରଣ ଦ୍ଵିତୀୟ କବି ଜଣକ ପ୍ରକୃତରେ ଯଥାର୍ଥ କବି ନଥିଲେ । ସେ ଆପଣାକୁ କବି ବୋଲି ଦେଖାଇ ହେଉଥିଲେ ଏବଂ ଆପଣାର ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରତିଭା ନଥିଲେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରତିଭାର ଦାବି କରୁଥିଲେ ।

ଏବଂ, କବି ଅର୍ଥୁରଙ୍କର ଏପରି ଆଚରଣରେ ଭାରି ବିଚିତ୍ରଗତା ପରି ମନେ ହେଲେ ଓ ତାଙ୍କୁ ଏପରି ଆଚରଣ ଦେଖାଇବାର କାରଣ ପଚାରିଲେ; ଅର୍ଥୁର ସେତେବେଳେ ଉତ୍ତର ଦେଇ କହିଲେ :

“ତେବେ ମୋତେ ଏପରି ପଦେ ପଦା ରଚନା କରି ଦିଅନ୍ତୁ ଯେଉଁଥିରେ କି ‘କୌଶଳ’ ଶବ୍ଦଟି ଉପସର ବ୍ୟବହାର କରାହୋଇଥିବ ।

ସେତେବେଳକୁ ସେଠାରେ ଅନେକ ଲୋକ ଆସି ଜମା ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ । ତେଣୁ ସେମାନଙ୍କ ଆଗରେ କବି ଆପଣା ଦକ୍ଷତାର ପରିଚୟ ଦେବାକୁ ଲଜ୍ଜା କରୁଥିଲେ । ମାତ୍ର ସେତେ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ମଧ୍ୟ ସେହି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଶବ୍ଦଟିକୁ ସେ ଜନର ଧାଡ଼ି ଦୁଇଟିରେ କେବଳ ଦୁଇଥର ବ୍ୟବହାର କରିପାରିଲେ ।

ଅର୍ଥୁର ଏଡ଼େ ପାଟିରେ ହସି ହସି କହିଲେ, “ରୁମେ ଯେ ଶେଷ ‘କଉଶଳ’ଟିକୁ ଗୁଡ଼ିଗଲା, ସେଇଟିକୁ ପ୍ରକୃତରେ ବୁଝାଡ଼େ ନେଇ କ’ଣ କଲୁ କହିଲୁ ! ସେଇଟିକୁ ତ ରୁମେ ରୁମ କରିବା ଭିତରେ ମୋତେ ବ୍ୟବହାର କରିପାରିଲୁ ନାହିଁ ।” ଅର୍ଥୁର ଏହିପରି ଭାବରେ କବି ବୋଲି ଦେଖାଇ ହେଉଥିବା ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ସମସ୍ତଙ୍କ ଆଗରେ ଲଜ୍ଜା ଦେଇଥିଲେ ।

ରୁମେ କ’ଣ ଭାବୁଛ, ଏପରି ରୁକ୍ଷ ବ୍ୟବହାର କରି ତାଙ୍କୁ ପ୍ରକୃତରେ ଭାରି ଆନନ୍ଦ ଲାଗୁଥିଲା ? ସେକଥା ମୋତେ ନୁହେଁ । ମାତ୍ର, ସିଏ ଭାବୁଥିଲେ ଯେ, ସିଏ ମିଛଟାରେ ଦେଖାଇ ହୁଏ, ସିଏ ଆଦୌ କୌଣସି ସମ୍ମାନ ପାଇବାର ସୋଚା ନୁହେଁ । କେଉଁ କଥାକୁ ସମ୍ମାନ ଦେଖାଇବା ଭିତର ଓ କେଉଁ କଥାକୁ ସମ୍ମାନ ଦେଖାଇବା ଭିତର ନୁହେଁ ତାଙ୍କୁ ସେକଥା ଅବଶ୍ୟ ଜଣାଥିଲା ।

ସିଏ କହୁଥିଲେ, “ଯେଉଁମାନେ ଭଲ ମଣିଷ, ସେମାନେ ସେହି ଭଲରହି ଅନୁପରାଣ କରିଛନ୍ତି । ହୁଏତ ସେପରି ପଦ୍ମଫୁଲ ଫଟୁଥିବା ହୃଦ ଆଡ଼କୁ ଅଗ୍ରସର

ହୋଇଯାଏ, ଠିକ୍ ସେହିପରି । ମାତ୍ର ଦୁଷ୍ଟ ଓ ମନ୍ଦ ଲୋକମାନେ ମନ୍ଦ ପରିରେହିଁ ଧାର୍ମିକରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି, ମନ୍ଦ ଜନ୍ମର ଗନ୍ଧ ପାଇ ଶାଶୁଣୀ ଯେପରି ସେହି ଘୃଣ୍ୟ ଶାଢ଼୍ୟ ଉପରେ ଯାଇ ବସିବାକୁ ଧାର୍ମିକଯାଏ, ଠିକ୍ ସେହିପରି ।”

ତେଣୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦେଶରେ ଥିବା ହେ ସାହସୀ ପିଲାମାନେ, ରୁମେମାନେ କେଉଁକେଉଁ ମନ୍ଦ କଥା ସହିତ ଲଢ଼ାଇ କରି ଶିଖିବ ? କେଉଁସବୁ କଥା ଉପରେ ମଣିଷ ହୁଏତ ପ୍ରଭୁକୁ ଅର୍ଜନ କରିବ ନଚେତ୍ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଏକାବେଳେକେ ଧ୍ୟାନ କରିଦେବ ?

ଯାହାକିଛୁ ତା’ର ଜୀବନ ଲାଗି ଏକ ବିପଦ ପରି ହୋଇ ରହିଛି ଓ ତା’ର ଅଗ୍ରଗତିର ପଥରେ ବାଧା ଦେଉଛି, ଯାହାକିଛୁ ତାହାକୁ ଦୁର୍ବଳ କରି ଦେଉଛି, ବା ତଳକୁ ଟାଣି ନେଉଛି, ଯାହାକିଛୁ ତାହାର ପୁଣକୁ ହରଣ କରି ନେଉଛି ।

ରୋସ୍ତ୍ରୋତା ନଦୀଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଘୋର ତିଆରି କରି ଓ ବନ୍ୟାଜଳକୁ ବନ୍ଦି ଦ୍ଵାରା ବାନ୍ଧି ସିଏ ସେମାନଙ୍କର ଶକ୍ତିକୁ କାମରେ ଲାଗାଇବ ।

ସିଏ ଏପରି ମନଭୁତ କାହ୍ନୁକମାନ ତିଆରି କରିପାରିବ, ଯାହାକି ତୋଫାନ ଏବଂ ଭରଞ୍ଜର ଗୋପ ସମ୍ମୁଖରେ କତାପି ପରାଜୟ ସ୍ଵୀକାର କରିବ ନାହିଁ ।

ଯେଉଁସବୁ ତଳିଆ ଜାଗାରେ ସନ୍ତ୍ରସନ୍ତ୍ରାସ ହୋଇଥିବାର ସୁଯୋଗ ନେଇ କୁରୁପୁରୀ ଶୁଷ୍ଟ ଅସୁଗୋପନ କରି ରହିଛି, ସିଏ ସେଠାକୁ ଯାଇ ଜଳ ନିଷ୍ଠାସନ କରିଦେବ, ସନ୍ତ୍ରସନ୍ତ୍ରାସ ଭୂଇଁକୁ ଶୁଖିଲା ଭୂଇଁରେ ପରିଣତ କରିବ ।

ଯେଉଁଠାରେ ବନ୍ୟଜନ୍ତୁମାନେ ତା’ଲାଗି ଏକ ବିପଦ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି, ସେଠାରେ ସେ ବନ୍ୟଜନ୍ତୁଙ୍କ ସହିତ ଯୁଦ୍ଧି ବାହାରିବ ।

ସିଏ ଏପରି ଭୂଶଳ ଚକ୍ରସ୍ଵରକମାନଙ୍କୁ ତାଲିମ ଦେଇ ତିଆରି କରିବ, ଯେଉଁମାନେ କି ପୁଣ୍ୟଗର ସକଳ ସ୍ଥାନରୁ ଯନ୍ତ୍ରଣା ଏବଂ ରୋଗକୁ ତଡ଼ି ବାହାର କରିଦେବେ ।

ଉପବାସର କାରଣ ହୋଇ ରହିଥିବା ଦୀର୍ଘଦ୍ରା ଉପରେ ମଧ୍ୟ ସେ ବିଜୟ ହାସଲ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବ; ଯେଉଁ ଦୀର୍ଘଦ୍ରା ସକାଶେ ନିଜର ପିଲାମାନଙ୍କ ମୁହଁରେ ଅହାର ଦେଇ ପାରନ୍ତି ନାହିଁ ବୋଲି କେତେକେତେ ଜନନୀ ସତତ ଦୁଃଖାକୁଳ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି, ସିଏ ତାହାର ଉପରେ ବିଜୟ ହାସଲ କରିବ ।

ସମସ୍ତଙ୍କ ଲାଗି ଏହି ଜୀବନକୁ ଯତ୍ନଶୀଳତା କର ରଖିଥିବା ଦୁଷ୍ଟତା, ଶିର୍ଷା ଓ ଅନ୍ୟାୟର ମଧ୍ୟ ସିଏ ବିଲେପ ସାଧନ କରିବାକୁ ବାହାରିବ ।

✽

ଏବଂ ମନୁଷ୍ୟ ହୁଏତରେ ଆମେ କ'ଣସବୁ ଲଭ କରିବାକୁ ଆଗ୍ରହ ରଖିବା ଓ କେଉଁସବୁ ବସ୍ତୁର ସୁରକ୍ଷା କରିବା ? ଯାହାକି ତା'ଲାଗି ଜୀବନ ଦାୟୀ ହୋଇ ରହିଛି ଏବଂ ତା'ର ଭବିଷ୍ୟତ ବ୍ୟାଧିରେ ସହାୟକ ହେଉଛି, ଯାହାକି ତାକୁ ଅଧିକ ବଳ ଦେଉଛି ଓ ଅଧିକ ଆନନ୍ଦ ଦେଉଛି, ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନୁଷ୍ୟ ତାହାକୁହିଁ ଲାଭ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ରଖିବ ଏବଂ ତାହାକୁହିଁ ରକ୍ଷା କରିବ ।

ତେଣୁ, ଏହି ପୃଥିବୀରେ ଭୂମିଷ୍ଠ ହେଉଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ସିଂହକୁ ରକ୍ଷା କରିବା ଲାଗି ସିଏ ଦାୟୀ ହୋଇ ରହିବ, କାରଣ ତା'ର ଜୀବନ ହେଉଛି ଏକ ମୁଲ୍ୟବାନ୍ ଜୀବନ ।

ସିଏ ଉପକାଶ ବୃକ୍ଷଗୁଡ଼ିକର ମଧ୍ୟ ସୁରକ୍ଷା କରିବା ଲାଗି ଚେଷ୍ଟା କରୁ, ଆପଣାର ଖାଦ୍ୟ ଏବଂ ଆପଣାର ଆନନ୍ଦବର୍ଦ୍ଧନ ଲାଗି ସେ ଗଛ ଲଗାଉ, ଫୁଲ ଫୁଟାଉ ।

ସିଏ ଏପରି ବାସଗୃହମାନ ନିର୍ମାଣ କରୁ, ଯାହାକି ମଜଭୂତ ହୋଇଥିବ, ପରିଷ୍କାର ହୋଇଥିବ, ପ୍ରଶସ୍ତ ମଧ୍ୟ ହୋଇଥିବ ।

ସିଏ ସର୍ବଦା ଯତ୍ନ ନେଇ ପବନ ମନ୍ଦର, ମୂର୍ତ୍ତି, ଚନ୍ଦ୍ର, ପାଣି, ତଥା ବସ୍ତୁ ଉପରେ କରାଯାଇଥିବା କାରୁକାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ସୁରକ୍ଷା କରୁ । ସିଏ ସୁନ୍ଦର ପର୍ଜାତି ଓ କବିତାଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ସାଇତି ରଖି; ଆପଣାର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଦ୍ଵାରା ଯାହାକି ତା'ର ସୁଖବର୍ଦ୍ଧନ କରି ପାରୁଛି, ସିଏ ସେଗୁଡ଼ିକର ସୁରକ୍ଷା ଲାଗି ସମର୍ଥ ହେଉ ।

ମାତ୍ର, ଭାରତବର୍ଷର ତଥା ଅନ୍ୟସବୁ ଦେଶର ହେ ପିଲାମାନେ, ମନୁଷ୍ୟମାନେ ପର୍ବୋପରି ଏକ ଶ୍ରଦ୍ଧାଶୀଳ ହୃଦୟର ଆକାଞ୍ଛା ରଖିବାକୁ ସମର୍ଥ ହୁଅନ୍ତୁ, ସାଧୁ ବିଶ୍ଵରାଶିକୁ ଚିନ୍ତା କରି ପାରୁଥିବା ଏକ ମନର ଏବଂ ଅନୁଗତ ରହି ଆପଣାର ଯାବତୀୟ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସମ୍ପନ୍ନ କରିପାରୁଥିବା ଏକ ହାତରେ ବି ଆକାଞ୍ଛା ରଖିବାକୁ ସେମାନେ ସମର୍ଥ ହୁଅନ୍ତୁ ।

ପରଶିଷ୍ଟ

‘ସବକାଳର କାହାଣୀ’ର ପୂର୍ବତନ ସଂସ୍କରଣଗୁଡ଼ିକରେ
ପ୍ରକାଶିତ ନହୋଇଥିବା କେତୋଟି ଗଳ୍ପ ।

ବାର

ଦାତା

ରାଜା ରକ୍ତଦେବ ଅରଣ୍ୟକୁ ଯାଇ ସେଠାରେ ଜଣେ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ପରି ଜୀବନ ଯାପନ କଲେ । ଆପଣାର ସକଳ ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ସେ ଦରିଦ୍ରମାନଙ୍କ ଲାଗି ଦାନ କରି ଦେଇଥିଲେ ଏବଂ ଅରଣ୍ୟର ନିର୍ଜନ ନିବାସଟିରେ ଏକ ସରଳ ଜୀବନ ଯାପନ କରୁଥିଲେ । ଯେତିକି ନିତାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ, ସିଏ ଏବଂ ତାଙ୍କର ପରିବାରବର୍ଗ ସେତିକିରେ ଚଳି ଯାଉଥିଲେ ।

ଦିନେ ସିଏ ଅଠଗୁଳିଶ ଘଣ୍ଟା ଉପବାସ କରିବା ପରେ, ତାଙ୍କ ଲାଗି, ତଣ୍ଡୁଳ, ଶୀର ଏବଂ ଶର୍କରା ଦେଇ ଏକ ସାଧାରଣ ଖାଦ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଥିଲା ।

ସେତିକିବେଳେ ଜଣେ ଦରିଦ୍ର ବ୍ରାହ୍ମଣ ତାଙ୍କ କୁଟୀରର ଦ୍ଵାରଦେଶରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲେ ଏବଂ ଖାଦ୍ୟ ମାଗିଲେ । ରକ୍ତଦେବ ତାଙ୍କ ଖାଦ୍ୟର ଅର୍ଚ୍ଚାଂଶ ବ୍ରାହ୍ମଣକୁ ଦାନ କଲେ । ତା'ପରେ ଜଣେ ଶୂଦ୍ର ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ଅନୁରକ୍ଷା କରି ସେଠାରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲେ ଏବଂ ରକ୍ତଦେବ ତାଙ୍କୁ ଆପଣା ଅବଶିଷ୍ଟ ଖାଦ୍ୟର ଅର୍ଚ୍ଚାଂଶ ଦାନ କରି ଦେଇଥିଲେ ।

ତା'ପରେ ସେ ଗୋଟିଏ କୁକୁର ଷ୍ଟେ ଷ୍ଟେ ହୋଇ ଭୁଲୁଥିବାର ଶୁଣି ପାରିଲେ । କୁକୁରଟି ଖାଇବାକୁ ନପାଇ କଷ୍ଟ ପାଉଥିବା ପରି ବୋଧ ହେଉଥିଲା । ରକ୍ତଦେବ ତାଙ୍କ ନିଜ ଲାଗି ବଳିଥିବା ଖାଦ୍ୟକୁ କୁକୁରକୁ ଦାନ କରିଦେଲେ । ସବାଶେଷରେ ଜଣେ ମେହେନ୍ଦ୍ର ଆସି ସନ୍ନ୍ୟାସୀଙ୍କର ଦ୍ଵାରଦେଶରେ ଉପସ୍ଥିତ ହେଲେ ଏବଂ ସାହାଯ୍ୟ ପ୍ରାର୍ଥନା କଲେ ; ରକ୍ତଦେବ ତାଙ୍କୁ ଶୀର ଓ ଶର୍କରାତକ ଦାନ କରିଦେଲେ ଏବଂ ଆସେ ଉପବାସ ଅବସ୍ଥିତ ରଖିଲେ ।

ତା'ପରେ ଗୁରୁଜଣ ଦେବତା ଆସି ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚିଲେ ଓ କହିଲେ :

“ରକ୍ତଦେବ, ଆପଣ ଆତ୍ମମାନଙ୍କୁ ଅନ୍ନଦାନ କରିଛନ୍ତି, କାରଣ ଆତ୍ମେମାନେହିଁ ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଶୂଦ୍ର, କୁକୁର ଏବଂ ଦରିଦ୍ର, ଅସବର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ଆପଣଙ୍କର ଦ୍ଵାରକୁ ଆସିଥିଲୁ । ଆପଣ ଆମକୁ ଅନେକ ଦୟା ଦେଖାଇଲେ ଓ ଆପଣଙ୍କର ଏହି ଶ୍ରଦ୍ଧାମୟ ହୃଦୟ ସକାଶେ ଆମେ ଆପଣଙ୍କର ପ୍ରଣାମ କରୁଛୁ ।”

ଯାହାର ହୃଦୟରେ ଦୟା ଥାଏ, ସିଏ ସବୁ ମଣିଷ ଏବଂ ଏପରିକି ପଶୁକୁ ବି ଗୋଟିଏ ପଶୁବାରର ଅନ୍ତରକୁ ବୋଲି ବୁଝି କରନ୍ଥାଏ,—ଗୋଟିଏ ମନୁଷ୍ୟ-ଜାତିର ଅନ୍ତରକୁ ବୋଲି ବୁଝି କରନ୍ଥାଏ ।

ପ୍ରାୟ ସବୁଦିନ କ'ଣ ଆମର ଏପରି ଅନେକ ଲୋକଙ୍କ ସହୃଦ ସାକ୍ଷାତ୍ ହୁଏ ନାହିଁ, ଯେଉଁମାନେ କି ଆମ ଭୁଲନାରେ ଅନେକ କମ୍ ଜାଣିଥା'ନ୍ତି ? ସେମାନଙ୍କୁ ଆମେ ଇଚ୍ଛା କଲେ ଖାଦ୍ୟ, ବସ୍ତ୍ର, ବ୍ୟାୟାମ, କର୍ମ ଓ ଅବସର ବିଷୟରେ ଅନେକ କଥା କହୁ ପାରନ୍ତେ ଓ ଉଦ୍ଭାସ ସେମାନଙ୍କର ଅନେକ ଉପକାର ହୁଅନ୍ତା ।

କେବଳ ମଣିଷକୁ ଖାଦ୍ୟ ଆଣିଦେବା ଆମର ଯେମିତି କର୍ତ୍ତବ୍ୟ, ସେହି ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଜ୍ଞାନ ଦାନ କରିବା ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ଆମର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ।

ନିଶେ ଅଜ୍ଞାନ ମଣିଷ ଜନର ଅନେକ ଉଚ୍ଚ କରନ୍ଥାଏ, ତା'ର ଚରୁଦ୍ଦିଗରେ ବାସ କରୁଥିବା ଅନ୍ୟ ମଣିଷଙ୍କର ମଧ୍ୟ ଉଚ୍ଚ କରେ । ସେହି ଶୁଭ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ-ବଜାଳ ଯେପରି ବ୍ରାହ୍ମଣ ଲାଗି କେତେ ଦୁଃଖର କାରଣ ହେଲା, ଠିକ୍ ସେହିପରି । ସେକଥା କପରି ଘଟିଲା, ତାହା ଭୁମେମାନେ କେବେ ଶୁଣିଛ କି ?

ତୁମେ ଗୋଟିଏ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଗ୍ରାମର ପଥ ଦେଇ ଚାଲି ଯାଉଥିବା ସମୟରେ ପାଖରେ ଥିବା ଗୋଟିଏ ଅଶୁଦ୍ଧ ଗଛରୁ ଗୋଟିଏ କଣ୍ଠସ୍ଵର ଆସୁଥିବାର ଶୁଣିପାରି ସେ ଗଛ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ଯାଉଥିଲା । ସେହି କଣ୍ଠସ୍ଵରଟି ତାକୁ କେତେଥର ଡାକ କହିଲା ଯେ ସେ ପୋଖରୀରେ ଯାଇ ଗାଧୋଇବ ନାହିଁ, ତା'ର ସନ୍ଧ୍ୟା ଉପାସନା କରିବ ନାହିଁ, ଆହାର ଗ୍ରହଣ କରିବ ନାହିଁ ଓ ସେଠାରୁ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ୟତ୍ର ଯିବ ନାହିଁ ।

ତେଣୁ ବ୍ରାହ୍ମଣଟି ଚିନ୍ତାର କର ଉତ୍ତର ଦେଲା, “ଏସବୁ କର ତ ମୁଁ କାହାରି କୌଣସି ଉଚ୍ଚ କରୁ ନାହିଁ,—ରୁ କିଏ ମୋତେ ସେହିପରି କାର୍ଯ୍ୟକୁ ବନ୍ଦ କରିବା ପାଇଁ କହିବାକୁ ?”

ଅଶୁଦ୍ଧ ଗଛ ଉତ୍ତରୁ ସେହି କଣ୍ଠଟି ଉତ୍ତର ଦେଇ କହିଲା :

“ମୁଁ ହେଉଛି ଗୋଟିଏ ବ୍ରହ୍ମରାକ୍ଷସ । ଆଉ ଜନ୍ମରେ ମୁଁ ନିଶେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଥିଲି, ସଗୀତ ବିଦ୍ୟାରେ ପତି ପାରଇମ ଥିଲି ମାତ୍ର ମୋ'ର ବିଦ୍ୟାଟିକୁ ଅନ୍ୟ କାହାଣକୁ ଶିଖାଇବା ଲାଗି ଆଦୌ ଇଚ୍ଛା କରୁନଥିଲି । ମୋ' ବିଦ୍ୟାଟିକୁ ମୁଁ କେବଳ ଆପଣା ପାଖରେ ରଖିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥିଲି । ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁଁ ସେହି ଅପରାଧ ଫଳରେ ଗୋଟିଏ ବ୍ରହ୍ମରାକ୍ଷସ ହୋଇ ରହିଛି ଓ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ ମୁଁ ନିଶେ

ବଂଶୀବାଦକର ବଂଶୀ ଶୁଣିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେଉଛି । ସିଏ ଯେ କେତେ ଖରାପ ଭାବରେ ବଂଶୀ ବଜାଉଛି, ସେକଥା ମୁଁ ଭୁଲୁ କିଏ କହୁଛି ? ତା'କୁ ଶୁଣିବା ପ୍ରକୃତରେ ଏକ ବଡ଼ ଭୟଙ୍କର କଥା । ଅନେକ ସମୟରେ ମୁଁ ଶୁଣିବେ ଯେ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଏହି ଗଛ ଭିତରୁ ବାହାରକୁ ବାହାର ଆସିବ, ତା' ହାତର ବର୍ତ୍ତଣୀଟାକୁ ଛଡ଼ାଇ ନେଇଯିବ ଓ କପର ବଂଶୀ ବଜାଇବାକୁ ହୁଏ, ଆଙ୍ଗୁରୁଡ଼ିକୁ କେଉଁଠାରେ ରଖିବାକୁ ହୁଏ ଏବଂ କପର ନିଶ୍ୱାସ ନେବାକୁ ହୁଏ, ସବୁକଥା ତା'କୁ ଶୁଣାଇଦେବ । ମାତ୍ର ସେକଥା ମୁଁ କେବେ ଭରପାରୁ ନାହିଁ ଏବଂ ତା'ର ସେହି ଭୟଙ୍କର ବାଦନଟିକୁ ଶୁଣିବାରେ ବାଧ୍ୟ ହେବାରେ ଲାଗିଛି ।...

ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁଁ ଭୁମନାଳୟ ସେହି ଗଲ୍ଲଟିର ବାକୀ ଅଂଶଟିକୁ ଆଉ କିଛି ପାରିବି ନାହିଁ । କେବଳ ଏତିକିମାତ୍ର କହୁଛି ଯେ, ତା'ର ସେହି ଦଣ୍ଡସେଗରୁ ତା'କୁ ନିଶ୍ଚିତ ଦେବା ଲାଗି ବ୍ରାହ୍ମଣକୁ ସୌଭାଗ୍ୟବଶତଃ କୌଣସି ଏକ ଉପାୟ ଅବଶେଷରେ ମିଳିଥିଲା । ମାତ୍ର, ଆମର ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ରହିଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କର ଖରାପ କାର୍ଯ୍ୟ, ଖରାପ କଳା ଓ ଖରାପ ସଙ୍ଗୀତ ହେତୁ ଆମକୁ ଯେ କେତେ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶାରେ ଆସି ପଡ଼ିବାକୁ ହୁଏ, ଭୁମେମାନେ ଏହି ଗଲ୍ଲଟିରୁ ସେକଥା ନିଶ୍ଚୟ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରି ପାରୁଥିବ ।

ଯଦି କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ସେକ କରୁଛି, ତେବେ ତା'ର ସେହି ଦୁଃଖଟିକୁ ଦୂର କରିବା ଲାଗି ଠିକ୍ କେଉଁ ଜିନିଷର ପ୍ରୟୋଜନ ରହିଛି ? ତା'ର ଖାଦ୍ୟ ଲାଗିଛି ପ୍ରୟୋଜନ ରହିଛି । ଯଦି କାହାକୁ ଶୋଷ କରୁଛି, ତେବେ କେଉଁ ପଦାର୍ଥଟି ଦ୍ୱାରା ତାହାର ସେହି ଦୁଃଖଟିର ନିରାକରଣ ହୋଇ ପାରିବ ? ଜଳ ଦ୍ୱାରାହିଁ ତାହା ସମ୍ଭବ ହେବ । ଯଦି କେଉଁ ମଣିଷ ଅଜ୍ଞାନ ହୋଇ ରହିଛି, ତେବେ ତା'କୁ କପର ଭାବରେ ସାହାଯ୍ୟ କରାଯାଇ ପାରିବ ? ତାହାକୁ ଜ୍ଞାନ ଦାନ କରିବା ଦ୍ୱାରା ।

ସେକଲି ମଣିଷକୁ ଖାଦ୍ୟ ଦେବା, ଚୂଷାର୍ତ୍ତକୁ ଜଳ ଦେବା ଏବଂ ଅଜ୍ଞାନକୁ ଜ୍ଞାନ ଦେବା,—ଏହାହିଁ ସମ୍ଭବତ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ।

ପଣ୍ଡିତଙ୍କର ପାଞ୍ଚଦଶ ପାଣ୍ଡବମାନେ ଥରେ ଏପରି ରୋଟିଏ ସ୍ଥାନରେ ବାସ କରୁଥିଲେ, ଯାହାକି ହଠାତ୍ ଅନାଇ ଦେଇ ବେଳକୁ ରୋଟିଏ ଭାରି ସୁନ୍ଦର ଓ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟକାରୀ ସ୍ଥାନ ବୋଲି ମନେ ହେଉଥିଲା । ମାତ୍ର ପୁରୋଚନ ନାମକ ସେମାନଙ୍କର ଜଣେ ଶତ୍ରୁ ସେହି ସ୍ଥାନଟିକୁ ତ୍ୟାଗ କରିଥିଲା । ପୁରୋଚନ ସେହି ଗୁହ୍ୟର ଚଟାଣ, କାନ୍ଥ ଓ ଛତାଗୁଡ଼ିକୁ ଜରି ଦେଇ ନିର୍ମାଣ କରିଥିଲା । ତା'ର

ମଜଲ୍ ବ ଥିଲା ଯେ ଦିନେ ଶୁଣିବେ ପାଣ୍ଡବମାନେ ସେହୁ ଘରେ ଶୋଇଥିବା ସମୟରେ ସେ ସେଥିରେ ଯାଇ ନିଆଁ ଲଗାଇ ଦେବ । ତେବେ ଯାଇ ସେ ଘୃଣା କରୁଥିବା ଶୁକକୁମାରମାନେ ଏକାବେଳେକେ ବିନଷ୍ଟ ହୋଇଯାଇ ପାରିବେ ।

ସୁଦ୍ଧା ପ୍ରକୃତରେ ଏତେବେଳା ଖଲ ପ୍ରକୃତର ଥିଲା ଯିଏକ ନିଜର ମନ ଅଭିପ୍ରାୟଟିକୁ ଚରିତାର୍ଥ କରିବା ପ୍ରକାଶେ କେଡ଼େ କୌଶଳରେ ଘରଟିକୁ ତିଆରି କରିଥିଲା ଏବଂ କେଡ଼େ ଚତୁର ଭାବରେ ପଡ଼ିଯିବାକୁ କରିଥିଲା ।

ଏବେ ଜଣେ ଭାରି ଅଭିଜ୍ଞ ପୁରୁଷ-ଖୋଲାଲି ସେଠାରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା ଓ ଶୁକକୁମାରମାନଙ୍କୁ ଗୋପନରେ ଡାକ କହିଲା :

“ଆପଣମାନଙ୍କର ଜଣେ ବନ୍ଧୁ ଆପଣମାନଙ୍କୁ କିଛି ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ଲାଗି ମୋତେ ଏଠାକୁ ପଠାଇଛନ୍ତି । ପୁରୁଷ ଖୋଲିବା ହେଉଛି ମୋ’ର କାର୍ଯ୍ୟ । ମୋତେ କୁହନ୍ତୁ ମୁଁ କିପରି ଆପଣମାନଙ୍କର ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରିବି । ମୁଁ କୃତ୍ରିମ ଭାବରେ ଜାଣିଛି ଯେ ଆପଣମାନଙ୍କର ଶତ୍ରୁ ପୁରୋଚନ ଆପଣମାନଙ୍କୁ ଏହି ଘର ଭିତରେ ଜିଅନ୍ତା ନିଆଁରେ ପୋଡ଼ି ମାରିଦେବ ।”

ଏକଥା ଶୁଣି କୌଣସିତମ ପାଣ୍ଡବ ତାକୁ କହିଲେ :

“ତେବେ ଆପଣ ଆପଣଙ୍କର ପୁରୁଷ ଖୋଲିବାର କୌଶଳକୁ କାମରେ ଲଗାଇ ଆମ ଲାଗି ମାଟିତଳେ ଗୋଟିଏ ପୁରୁଷ ଖୋଲି ଦିଅନ୍ତୁ, ଯେପରିକି ବାହାରେ ଫାଟକରେ ଜଗୁଆଳିମାନେ ଜଗ ରହୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଆମେ ଏଠୁ ଖସି ଅନ୍ୟତ୍ର ଚାଲିଯାଇ ପାରିବୁ । କାରଣ ଆପଣଙ୍କର ଦକ୍ଷତା ଦ୍ଵାରା ଆପଣଙ୍କର ଯଦ୍ଵରେ ଖୋଲା ହୋଇଥିବା ଗୁପ୍ତ ପଥଟିରେ ଆମେ ଏହି ଘର ଭିତରୁ ବାହାରି ଚାଲି ଯାଇପାରିବୁ ।”

ପ୍ରାୟାଦ ତଟାଣର ଠିକ୍ ମଝି ସ୍ଥାନରେ ଖୋଲାଲି ଖୋଲିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲା । ସେହୁ ଗାତ ଭିତରେ ପକାଇ ରଖିବା ଲାଗି ପାଣ୍ଡବମାନେ କାଠପଟା ଯୋଗାଡ଼ କରି ଆଣିଲେ । କାଠପଟାଗୁଡ଼ିକୁ ସେମାନେ ଗାଲିରୁ ଦେଇ ଘୋଡ଼ାଇ ରଖିଲେ । ପୁରୋଚନ ସେହୁ ଘର ଭିତରକୁ ଆସୁଥିବା ବେଳେ ସେମାନେ ଗାତମୁହଁଟିକୁ ସେହୁପରି ଘୋଡ଼ାଇ ରଖୁଥିଲେ । ତେଣୁ ପ୍ରବନ୍ଧକକୁ ବେଶ୍ ପ୍ରବନ୍ଧନା କରିହେଲା ।

ବାହାର ଯିବାର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପଥଟି ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ଅବଶେଷରେ ଶୁକକୁମାରମାନଙ୍କୁ ସମ୍ମୁଦ ଦିଆଗଲା । ସେହୁ ପଥଟି ଘରଭିତରୁ ଏକାବେଳେକେ ଜଳାଇ ଭିତରର ଗୋଟିଏ ମନୋରମ ସ୍ଥାନଯାଏ ପଡ଼ିଥିଲା ।

ଦିନେ ରାଜକୁମାରମାନେ ସେହି ଘରଟିରେ ନିଆଁ ଲଗାଇ ଦେଇଥିଲେ ଏବଂ ତା'ପରେ ସେମାନେ ଜନମା ଭୁକ୍ତିଙ୍କ ସହିତ ମାଟିତଳେ ଖୋଳା ହୋଇଥିବା ବାଟଟି ଦେଇ ବାହାରକୁ ପଳାଇଯାଇ ପାରିଥିଲେ । ବାଟଟି ଅନ୍ଧାରୁଆ ହୋଇ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ନିରାପଦ ଅବଶ୍ୟ ଥିଲା । ତା'ର ଅନ୍ୟ ଭାଇମାନେ ଯଥେଷ୍ଟ ବେଗରେ ବାହାର ଯାଇପାରୁ ନଥିବାର ଦେଖି ଶ୍ରୀମ ମାଆଙ୍କୁ ନେଇ କାନ୍ଦି ଉପରେ ବସାଇଲା, ନିଜର ଦୁଇଭାଇଙ୍କୁ ନିଜର ପିଲା ଭାବରେ ବସାଇଲା ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଦୁଇଭାଇଙ୍କୁ କାଶ କରିନେଲା । ନିଜ ଉପରେ ଏହି ସବୁଯାକ ବୋର୍ଲୁ ଲଦି ସେ ପବନ ବେଗରେ ଧାଇଁ ଯିବାକୁ ଲାଗିଲା ଏବଂ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସେହି ଗୁପ୍ତତା ଅଙ୍ଗୁର କବଳରୁ ରକ୍ଷା କରିଥିଲା ।

ଦକ୍ଷ ସୁଡ଼ଙ୍ଗ-ଖୋଳାଲର କୌଶଳଟି ଯୋଗୁଁ ପୁରୋଚନର ସବୁ ପଡ଼ିଯିବା ମାଟି ହୋଇଗଲା । ଆପଣା ଲାଗି କୌଣସି ଧନସମ୍ପଦର ଅନୁସନ୍ଧାନ କରି ସୁଡ଼ଙ୍ଗ ଖୋଳାଲ ସୁଡ଼ଙ୍ଗଟିକୁ ମୋଟେ ଖୋଳି ନଥିଲା । ସିଏ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସକାଶେ ତାହା କରିଥିଲା । ଆପଣାର ଜ୍ଞାନକୁ ସେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର କାମରେ ଆଣି ଲଗାଇଲା, ଆପଣାର ବିଜ୍ଞାନଟିକୁ ସେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ଉପକାର ଲାଗି ପ୍ରୟୋଗ କରିଥିଲା ।

*

ପୃଥିବୀର ଉନ୍ନତତମ ଜାତିକୁ ମଧ୍ୟ କଦାପି ଯାବତୀୟ ବିଦ୍ୟା ଜଣା ନଥାଏ । ତେଣୁ ଆମକୁ ପରସ୍ପରଠାରୁ ମଧ୍ୟ ସିକ୍ଷା କରିବାକୁ ହିଁ ପଡ଼ିବ; ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଆଉ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଠାରୁ ଶିଖିବ । ଗୋଟିଏ ଜାତି ଆଉ ଗୋଟିଏ ଜାତିଠାରୁ ଶିଖିବ । ପୃଥିବୀର ଗୋଟିଏ ଅଂଶ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଅଂଶଠାରୁ ଶିକ୍ଷା କରିବ । ତେଣୁ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜାତି ଓ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ଯାହାକିଛି ଜାଣିଛି, ସିଏ ତାହାକୁ ଖୁସି ହୋଇ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ସିକ୍ଷା ଦେବ ।

ପୃଥିବୀର ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜାତିମାନେ ପ୍ରାଚ୍ୟ ଜଗତକୁ ଆପଣାର ବିଜ୍ଞାନ, ଯନ୍ତ୍ରବିଦ୍ୟା ଏବଂ ଅର୍ଥନୀତି ପ୍ରଭୃତିର ଯାବତୀୟ ଜ୍ଞାନକୁ ବହୁଳ କରି ଆଣିବେ ।

ଇତିହାସର ଆବହମାନ କାଳରୁହିଁ ପ୍ରାଚ୍ୟ ଭୂଖଣ୍ଡର ଜାତିମାନେ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜଗତକୁ ଆପଣାର ଦର୍ଶନବିଦ୍ୟା ଦାନ କରି ଆସିଛନ୍ତି, ଆପଣାର ଜାତିଶାସ୍ତ୍ରୀୟ ଜ୍ଞାନକୁ ମଧ୍ୟ ଦେଇ ଆସିଛନ୍ତି । ଏହିପରି ଭାବରେ, ବେଦରେ ଯେଉଁ ଜ୍ଞାନ ରହିଛି, ଯଥାର୍ଥ ମାର୍ଗ ବିଷୟରେ ବୁଦ୍ଧଦେବ ଯେଉଁସବୁ ସିକ୍ଷା ଦେଇ ଯାଇଛନ୍ତି ଏବଂ ଏହି ଦେଶର ଅନ୍ୟ ଯାବତୀୟ ପବନ ଗ୍ରହରେ ଯେଉଁସବୁ ଜ୍ଞାନ ରହିଛି, ଭାରତବର୍ଷ ଅନ୍ୟ ଦେଶଗୁଡ଼ିକୁ ସେହି ଜ୍ଞାନକୁ ବିତରଣ କରି ଆସିଛି ।

ଜଣେ ସାନ ପିଲା ମଧ୍ୟ ଜ୍ଞାନ ଦାନ କରିବାକୁ ଅବଶ୍ୟ ସମର୍ଥ ହେବ । ଗୋଟିଏ ପିଲା ଆଉଗୋଟିଏ ପିଲକୁ ଅନ୍ଧରଗୁଡ଼କୁ ଶିଖାଇଦେଇ ପାରିବ, ସରଳ ପାଟୀଗଣିତ କରିବା ଶିଖାଇ ଦେଇପାରିବ । ତାକୁ ଉତ୍ତର, ଦକ୍ଷିଣ, ପୂର୍ବ, ପଶ୍ଚିମ ବାହାର କରି ଶିଖାଇଦେଇ ପାରିବ । ଗୋଟିଏ ରଣ୍ଡି ପକାଇ ଶିଖାଇ ଦେଇ ପାରିବ, କୌଣସି ଏକ ଖେଳ ଶିଖାଇଦେଇ ପାରିବ ଗୋଟିଏ ମଞ୍ଜି ଲଗାଇ ବ ଶିଖାଇଦେଇ ପାରିବ ।

ଆମେ ସମସ୍ତେ କହୁ ନା କହୁ ଦେବାକୁ ଅବଶ୍ୟ ସମର୍ଥ ହେବା । କୌଣସି ଏକ ପଦ୍ଧତି ଗ୍ରନ୍ଥରେ ଲିଖିତ ଅଛି, "ବ୍ରହ୍ମଣ କରିବା ଅପେକ୍ଷା ଦେବାରେଣି ଅଧିକ ଶ୍ରେୟଃ ରହୁଛି ।

ତେର

ଜ୍ଞାନ ଉପରେ ବିଜୟ

ଅନ୍ତର ମହାମେଈଳ ମହାଶି ଭଗ୍ନ କୈଳାସପର୍ବତର ଶିଖର ଦେଶରେ
ଉପବେଶନ କରିଥିବା ସମୟରେ ଭରଦ୍ବାଜ ଯାଇ ତାକୁ ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ :

“ଏହି ବିଶ୍ଵ ଜଗତକୁ କିଏ ତିଆରି କଲ ?

ଆକାଶ କେତେ ଦୂରଯାଏ ବ୍ୟାପିଛି ?

ଜଳର ଉତ୍ତର କାହାଠାରୁ ହେଲା ? ଅଗ୍ନି, ବାୟୁ, ଏହି ପୃଥିବୀ,
ଏସବୁର ବି ଜନ୍ମ କିପରି ହେଲା ?

ଜୀବନ କହଲେ ଆମେ କ’ଣ ବୁଝିବା ?

ଭଲ କାହାକୁ କହନ୍ତି ?

ଏହି ପୃଥିବୀର ଆତ୍ମର ସେପାଖକୁ କ’ଣ ଅବସ୍ଥିତ ରହୁଛି ?”

ସେ ଏହିପରି ଅନେକ ପ୍ରଶ୍ନ ଆସି ପଚାରିଲେ । ଏହି ପ୍ରଶ୍ନଗୁଡ଼ିକ
ପ୍ରକୃତରେ ମହାନୁ ଅଲ, ଏବଂ ଯିଏ ସେଗୁଡ଼ିକର ଯଥାର୍ଥ ଉତ୍ତର ଦେଇ ପାରିବେ,
ସିଏ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ମହାନୁ ହୋଇଥିବା ଉଚିତ ?

ମାତ୍ର ଭରଦ୍ବାଜଙ୍କ ମନ ଏପରି ଗୋଟିଏ ମଣିଷର ମନ ଥିଲା, ଯିଏକି
ବାରବାର କେବଳ ପ୍ରଶ୍ନକୁ ପଚାରିବାରେ ଲାଗିଥିଲେ, ମାତ୍ର ଯିଏକି ଏଥର ଯଥେଷ୍ଟ
ଜାଣିଲେଣି ବୋଲି କଦାପି ଅନୁଭବ କରିପାରୁ ନଥିଲେ ।

ଜଣେ ସାଧନଶୀଳ ହେଉଛି ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ପ୍ରଶ୍ନ କରୁଥିବା ଜଣେ ମଣିଷ ।
ସିଏ ସବୁଦିନ ପଚାରିବାରେ ଲାଗିଥାଏ, “ଏଇଟା କ’ଣ ? ସେଇଟା କ’ଣ ?
ଏଇଟା କିପରି ତିଆରି ହୋଇଛି ? ଏଇଟା ଗୁଲୁଛି କାହିଁକି ? ବିଜୁଳି କାହିଁକି
ମାରୁଛି ? ସମୁଦ୍ରରେ ଜୁଆର କାହିଁକି ହେଉଛି ? ସୁନା କେଉଁଠାରୁ ଆସୁଛି ?
କୋଇଲି କେଉଁଠୁ ଆସୁଛି ? କେଉଁଠୁ ଲୁହା ଆସୁଛି ? ବହୁ କିପରି ଗୁପ୍ତ
ହେଉଛି ?...” ଏହିପରି ଓ ଏହା ବ୍ୟତୀତ ଆତ୍ମର ଅନେକ ଅନେକ ପ୍ରଶ୍ନ ।

ପିଲାଏ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିଲା, ବଡ଼ମାନେ ବି ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିଲା । ହଁ, ସେମାନେ
ପ୍ରଶ୍ନଗୁଡ଼ିକର ଉତ୍ତର ମଧ୍ୟ ଦିଅନ୍ତି । ଯେତେବେଳେ ଆମକୁ କୌଣସି ବିଷୟ

ନିଶାଥୀ, ସେତେବେଳେ ଆମେ ପ୍ରଶ୍ନଗୁଡ଼ିକର ଉତ୍ତର ଦେଉ । ଆମେ ଶିକ୍ଷା ବି ଦେଇପାରୁ, ଜ୍ଞାନର ପ୍ରସାର ସଫଳପାତ୍ର ।

ଆମେ କ'ଣସବୁ ଶିକ୍ଷା କରିବା ? କ'ଣସବୁ ଶିକ୍ଷା ଦେବା ? ଯୁଗ ଯୁଗ ଧରି ଆବହମାନ କାଳରୁ ଯାହାକି ଘଟି ଆସିଲାଣି, ଆମେ କ'ଣ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ସବୁଗୁଡ଼ିକୁ ଶିକ୍ଷା କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବା ? ମନୁଷ୍ୟ ଉତ୍ତରଣ କରି ପାରୁଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶବ୍ଦକୁ କ'ଣ ଆମେ ଶିକ୍ଷା କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବା ?

ପାଣ୍ଡବ ଭ୍ରାତାମାନେ ଓ ଅନ୍ୟ ଯୋଦ୍ଧାମାନେ ଯେଉଁସବୁ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ଶର ନିକ୍ଷେପ କରୁଥିଲେ, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବା ଲାଗି ମହାଭାରତ କାବ୍ୟରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକର ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଛି । ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛି : ଶର, ଲକ୍ଷ୍ମୀ, ସାୟକ, ପଥୀ, କାଶ୍ଵ, ବସିଷ, ନାରାଜ, ବିଷୟ, କୃଷକ, ଭଲ, ତୋମର, ଲକ୍ଷିକ, ଶିଳାମୁଖ ଓ ଅଞ୍ଜଳିକ । ଶରମାନଙ୍କର ଏହି ସବୁଯାକ ପ୍ରତି-ଶବ୍ଦକୁ ଶିଖି ମନେ ରଖିବାଲାଗି ଆମର ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରୟୋଜନ ନାହିଁ । ଏବଂ, ଆହୁରି ଅନେକ ଜନସମ୍ପର୍କ ଆହୁରି ଅନେକ ନାମ ବି ରହିଛି, ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକୁ ଶିଖି ମନେ ରଖିବାର ମଧ୍ୟ ଆମର ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରୟୋଜନ ନାହିଁ ।

ଆମେ କେତେକେତେ ସମ୍ପାଦ ବିଷୟରେ କହୁଥାଉ : କେଉଁଠି ନାହାଜ ବୁଡ଼ିଗଲା, କେଉଁଠି କିଏ କାହାକୁ ହତ୍ୟା କଲା, କେଉଁଠି ଲୁଟତରାଜ ହେଲା, କଲହ ଲାଗିଲା, ମୋକଦମା ହେଲା, ଯୁଦ୍ଧ ଲାଗିଲା, ନିଆଁ ଲାଗିଲା, ସର୍ବାକାନ୍ତୁଷ୍ଟାନ ହେଲା, ବସନ୍ତର ହେଲା, କାହାର ଅନ୍ତ୍ୟେଷ୍ଠି ଚିନ୍ତା ବି ହେଲା, — ଏହିପରି ହଜାର ହଜାର ବିଷୟରେ ଆମେ ଖବରକାଗଜ ମାନଙ୍କରେ ପଢ଼ି ସେହି ବିଷୟରେ କିଛି ଓ ମୁହୂର୍ତ୍ତକ ଭିତରେ ପୁଣି ସେସବୁକୁ ପାଶୋର ଦେଇଥାଉ ।

କୋରାନ୍ ଗ୍ରନ୍ଥକୁ ଖୋଲିଦେଇ ସେହି ପବିତ୍ର ଗ୍ରନ୍ଥର ଅଧ୍ୟାୟଗୁଡ଼ିକର ସଂସ୍କରଣରେ ବି ଆମେ 'ସମ୍ପାଦ' ଶବ୍ଦଟିକୁ ପଢ଼ିଥାଉ ଏବଂ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ କାହାଜ ବୁଡ଼ିଯିବା ଓ କିଏ କାହାକୁ ହତ୍ୟା କରୁଥିବାର ଶବ୍ଦନାଗୁଡ଼ିକ ଆସି ଆମ ମୁଣ୍ଡ ଭିତରେ ଉଦୟ ହୋଇଯାଏ...ମାତ୍ର ଟିକିଏ ଅପେକ୍ଷା କର !

ପରାମର୍ଶର ମହତ୍ତ୍ଵ ଆଦୌ ଏପରି ନିଶ୍ଚୟ ନୁହେଁ ବାବଦ୍ଧ ନଥିଲେ ଯିଏକି ମନ କର୍ମଗୁଡ଼ିକର ସମ୍ପାଦ ଆଣି ଦେବାରେ କୌଣସି ଆନନ୍ଦ ପାଇଥିଲେ; ଯିଏକି କାଳେ ଗପଗୁଡ଼ିକ ଆସି କହୁଥିବା ନିଶ୍ଚୟ ବାବଦ୍ଧ ନଥିଲେ, ଯିଏକି ଆମକୁ ଆଦୌ କୌଣସି ଉଚ୍ଚତର କଥାର ଶିକ୍ଷା ଦେବାକୁ ମନ କରୁନଥିଲେ । 'ସମ୍ପାଦ' ର ଶୀର୍ଷକ ସଦା ଅଧ୍ୟାୟଟିର ଆମ୍ଭେରେ ଯାହା ଲେଖାହୋଇଛି, ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମେ ତାହାକୁ ପାଠ କରି ଦେଖିବା :

“ସେହି ଅକ୍ଷାଙ୍କ ନାମରେ—

ଯିଏ ପରମ ଦୟାବନ୍ଧୁ, ପରମ କରୁଣାମୟ ।

ସେମାନେ ଏକଦା କେଉଁ ବିଷୟରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଉଛନ୍ତି ?

ସେମାନେ ସେହି ମହାନ ସମ୍ପାଦକ ବିଷୟରେ

କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଉଛନ୍ତି ।

ସେମାନେ ସେ ବିଷୟରେ କଲହ କରୁଛନ୍ତି କି ?

ନା କରୁନାହାନ୍ତି ।

ମାତ୍ର ସେମାନେ ଜାଣିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛନ୍ତି ।

“ଏହି ଜଗତକୁ ଆମେ ଏକ ଶଯ୍ୟାରୂପେ

ଦିଆର କରିନାହିଁ କି ?

ପଟ୍ଟଗୁଡ଼ିକୁ ତମ୍ଭେ ଭୃତ୍ତିକାର କଳାରୂପେ

ଦିଆର କରି ରଖି ନାହିଁ କି ?

ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଯୁଗ୍ମରୂପେ

ରୁମ୍ଭମାନଙ୍କର ପୃଷ୍ଠି ହୋଇ ନାହିଁ କି ?

ରୁମ୍ଭର ବିଶ୍ରାମ ଲାଗି ଆମେ ରୁମ୍ଭମାନଙ୍କୁ

ନିଦ୍ରା ଶିଖାଇ ନାହିଁ କି ?

ଏହି ରାତିକୁ ଏକ ଆବରଣ ପରି ଦିଆର କରି ନାହିଁ କି ?

ରୁମ୍ଭର ଜୀବକାଳିଦା ହିଁ ଲାଗି ଦିନ ଦିଆର କରି ନାହିଁ କି ?

ଆମେ ରୁମ୍ଭର ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ

ଏହି ସାତୋଟିଯାକ ଆକାଶକୁ ଦିଆର କରି ରଖି ନାହିଁ କି ?

ଏବଂ ସେଠାରେ ଏକ ପ୍ରମାଣ ଆଲୋକକୁ ନେଇ

ରଖି ନାହିଁ କି ?

ଜଳଭାଗ ମେଘଗୁଡ଼ିକରୁ ଜଳଧାରାକୁ

ଘସିପଡ଼ିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିନାହିଁ କି ?—

ଯେପରିକି ସର୍ବତ୍ର ଶସ୍ୟ ଏବଂ ଉଦ୍ଭିଦ ସମୃଦ୍ଧ ହେବ,

ଯେପରିକି ଚୂଷ ଦ୍ଵାରା ଘନ ହୋଇ ରହିଥିବା

ଉଦ୍ୟାନମାନ ସମୃଦ୍ଧ ହେବ ?”

ପଦ୍ମରମ୍ଭର ଏହିପରି ଭାବରେ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କର ହୃଦୟ ଏବଂ ମନ ଭିତରେ
ଆଶାର ଅଲୋକକୁ ପ୍ରମାଣ କରିଦେଇଥିଲେ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କୁ ଚୂଷର ବସ୍ତୁଗୁଡ଼ିକ
ବିଷୟରେ ଭାବ ଶିଖାଇଲେ; ଯେଉଁସବୁ ବସ୍ତୁର ସ୍ଵାଧୀନ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ରହିଛି,

ଜୀବନମୟ ଏହି ଜଗତଟି ପ୍ରକୃତରେ କେତେ ଅସୁବିଧା ଭାବରେ ମହୁମୟ ବୋଲି ଯେଉଁସବୁ ବସ୍ତୁ ମନୁଷ୍ୟକୁ ଶିକ୍ଷା ଦେଉଛନ୍ତି, ସେ ସେମାନଙ୍କୁ ସେହିସବୁ ବିଷୟରେ ଭାବି ଶିଖାଇଲେ ।

ତେଣୁ ଆମେ ଏକମତ ହେବା ଯେ ସ୍ୱପ୍ନାରେ ଏପରି ଅନେକ ଶବ୍ଦ, ପଦାର୍ଥ ଓ କେତେକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପ୍ରକାରର ସମ୍ଭାବନା ରହୁଛି, ଯାହାକୁ ଶୁଣିବା ଏବଂ ପରିଚାଳନା କରି ଆମର ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରୟୋଜନ ନାହିଁ । ମାତ୍ର ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ ଆହୁର ଏପରି ଅନେକ ବସ୍ତୁ ମଧ୍ୟ ରହୁଛି, ଯାହା ବିଷୟରେ ଆମର ଅବଶ୍ୟ ଶ୍ରବଣ କରିବା ଉଚିତ ଏବଂ ଯାହାକୁ ବାରବାର ସ୍ମରଣ କରିବା ଉଚିତ । ସେପରି କରିବାରେ ଆମର ହୃଦୟ ଅନେକ ସମୟ ଘାଇପାରେ, ଅନେକ କଷ୍ଟ କରିପାରେ ବା ଅନେକ ତେଷ୍ଟା କରିବାକୁ ବି ପଡ଼ିପାରେ, ତଥାପି ସେଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ଶୁଣିବା ଉଚିତ ଓ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ବାରବାର ସ୍ମରଣ କରିବା ଉଚିତ ।

ମନୁଷ୍ୟର ଶକ୍ତି ତା'ର ଭାବନା ଭିତରେହିଁ ନିହିତ ହୋଇ ରହୁଛି । ଏତେ କୌଶଳର ସହଜ କାର୍ଯ୍ୟ କରି ପାରୁଥିବା ତା'ର ଅଜାପ୍ରଜ୍ଞା ଓ ହାତଗୁଡ଼ିକ ତା'ର ଭାବନାରେହିଁ ଆଜ୍ଞାବଦ୍ଧ ହୋଇ ରହୁଛନ୍ତି । ସେହି ଭାବନାହିଁ ସବୁକିଛି ନିଷ୍ପତ୍ତି କରୁଛି ଓ ସବୁକିଛି କରି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଉଛି ।

ଏବଂ, ମନୁଷ୍ୟଜାତି ଏହି ସ୍ୱପ୍ନାରେ ସର୍ବସ୍ତ୍ରମେ ଆବଦ୍ଧ ହୋଇ ଯିବାକୁ ମନୁଷ୍ୟ ପ୍ରକୃତି ଉପରେ କେତେ କେତେ ବଡ଼ ବିନୟ ହାସଲ ନକଲଣି !

ରାମଜୀର ସମୁଦ୍ରକୂଳର କାହାଣୀରେ ଆମେ ତା'ଶକ୍ତିର କରମଚକ୍ତି ଚିହ୍ନିତ ହୋଇ ରହିଥିବାର ଦେଖିବାକୁ ପାଇବା ।

ରାମଜୀ ଯେତେବେଳେ ଭାରତବର୍ଷର ପ୍ରାନ୍ତରେ ଥିବା ସମୁଦ୍ରକୂଳରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଲେ ଓ ତାଙ୍କର ପତ୍ନୀ ସୀତା ସିଂହଲଦ୍ୱୀପରେ ବନ୍ଦୀ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି ବୋଲି ଜାଣିବାକୁ ପାଇଲେ, ସେତେବେଳେ ସେ ସମୁଦ୍ରକୁ ପାର ହୋଇ ସିଂହଲକୁ ଯିବା କରି ପ୍ରୟତ୍ନମାନ କଲେ । ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଏକ ବିଶାଳ ସୈନ୍ୟ-ବାହନ ରହିଥିଲା, ମାତ୍ର ସେଥିରେ କେବଳ ବାନର ଓ ଭଲ୍ଲୁମାନେ ରହିଥିଲେ । ସେମାନେ ସମୁଦ୍ରର ଉତ୍ତ ଜଳଗଣକୁ ପାର ହୋଇ କପଳ ସେଠାକୁ ଯାଇଥାନ୍ତେ ?

ରାମଜୀ ଅମିତ ବୁଦ୍ଧିସମ୍ପନ୍ନ ଥିଲେ, ତାଙ୍କର ଅଗାଧ ଦୂରଦର୍ଶିତା ମଧ୍ୟ ରହିଥିଲା ଏବଂ ହୃଦୟରେ ସାହସ ଭରପୂର ହୋଇ ରହିଥିଲା ।

ସର୍ବସ୍ତ୍ରମେ ସେ ପ୍ରାଚୀନ ସମୁଦ୍ରକୁ ବିନମ୍ର ଭାବରେ ସମ୍ବୋଧନ କରି କହିଲେ :

“ହେ ବିଷଟ ସାଗର, ତୁମକୁ ମୁଁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଛି । ତୁମ ଉପରେ ମୋର ସୈନ୍ୟବାହୁମାନଙ୍କୁ ଅତିକ୍ରମ କରି ସେପାଖକୁ ଯିବାକୁ ତୁମେ ଅନୁମତି ଦିଅ !” ମାତ୍ର ଏହିପରି ଭାବରେ ଚିନ୍ତାଦଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅପେକ୍ଷା କରିପାରିବା ପରେ ସମୁଦ୍ରଠାରୁ ତଥାପି କୌଣସି ଉତ୍ତର ମିଳି ନଥିଲା ।

ତା’ପରେ ରାମ ନିଜ ଭାଇକୁ ଡାକି କହିଲେ :

“ଲକ୍ଷ୍ମଣ, ମୋତେ ମୋ ଧନୁଶର ଆଣି ଦିଅ ! ମୁଁ ସମୁଦ୍ରକୁ କରାଧିକାର ଅନୁରୋଧ କରି ବୁଝାନ୍ତି ହୋଇଗଲା । ଶୁଣିଲା ବାଲି ଉପରେ ଭଲମନ୍ତ୍ରୀ ବୁଣିଲେ ସେଗୁଡ଼ିକ ଯେପରି କେବଳ ନଷ୍ଟ ହୋଇଯାଏ, ଠିକ୍ ସେହିପରି ।”

ସାଗରର ରାମଚନ୍ଦ୍ର, ସମୁଦ୍ରର ଗଭୀର ଜଳକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟକରି ଗୋଟିଏ ବାଣ ମାରିଲେ, ସେହି ଗାର ସମୁଦ୍ର ଦେହରେ ଯାଇ ବାଜିବାରୁ ତଦ୍‌ବାସୀ ସମୁଦ୍ର ଦାବୁଣ ଯନ୍ତ୍ରଣା ପାଇଲା ଏବଂ ସମୁଦ୍ରରେ ବାସ କରୁଥିବା ମାଛମାନେ ଏକାବେଳେକେ ଶ୍ଵାସହସ୍ର ହୋଇପଡ଼ିଲେ । ତା’ପରେ ସମୁଦ୍ରର ଆତ୍ମା ଜଣେ ବ୍ରାହ୍ମଣର ବେଶ ଧାରଣ କରି ଉପରକୁ ଆସି ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ସମ୍ମୁଖରେ ଆଶୁମାଡ଼ି ବସି ପ୍ରାର୍ଥନା କଲେ ଓ ନବେଦନ ସ୍ଵରୂପ ମଣିମୁକ୍ତାପୁର୍ଣ୍ଣ ଏକ ସୁନାଥାଳ ଆଣି ବାଜି ଦେଇଥିଲେ ।

ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ପାଦପଦ୍ମକୁ ଧରି ସମୁଦ୍ର କହିଲା :

“ହେ ପରମେଶ୍ଵର, ଆପଣ ମୋ’ର ନିକଟି ମାର୍ଜନା କରନ୍ତୁ । ମୋର ଜୀବି ପବନ, ପୁଅବା ଏବଂ ଅଗ୍ନି ଯେମିତି, ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଠିକ୍ ସେମିତି । ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ଖୁବ୍ ଭାଗ୍ୟ ଓ ମନ୍ତ୍ରର, ଆପଣାର କ୍ଷମତା ପ୍ରୟୋଗ କରିବାରେ ଏପରି ଅଭାବ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି ଯେ ଆପଣଙ୍କ ପରି ଏଡ଼େବଡ଼ ଜଣେ ପ୍ରଭୁଙ୍କର ଆଦେଶକୁ ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ହୁଏତ କର୍ଣ୍ଣପାତ ନକରି ପାରନ୍ତି । ଆପଣଙ୍କ ପୁଅରୁ ଆଉ କୌଣସି ବୀର ମୋତେ ତାଙ୍କର ଆଦେଶକୁ ମାନିବା ଲାଗି ଏପରି କେବେହେଲେ ବାଧ୍ୟ କରି ନାହାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଆପଣଙ୍କ ଭିତରେ ମୁଁ ମୋର ପ୍ରଭୁଙ୍କର ଦର୍ଶନ କରିପାରୁଛି । ଆପଣ ଯାହା ଇଚ୍ଛା କୋଇ ଭାବୁଛନ୍ତି, ତାହାହିଁ କରନ୍ତୁ ।”

ପ୍ରଭୁ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ମୁରୁକ ମୁରୁକ ହସିଲେ :

ସେ କହିଲେ, “ତୁମର ଏହି ଚରଣ ଏବଂ ତୋଟାନ ଦ୍ଵାରା ଅନ୍ତୋଳିତ ବନ୍ଧ ଉପରେ ମୋର ସୈନ୍ୟବାହୁମାନଙ୍କ ପରି ସେପାଖକୁ ଅତିକ୍ରମ କରି ଯାଇ-ପାରିବେ, ତୁମେ ମୋତେ ତାହାର ବାଟ କହିଦିଅ ।”

ସମୁଦ୍ର ଉତ୍ତର ଦେଇ କହିଲା, “ଆପଣଙ୍କର ସୈନ୍ୟବାହୁଣୀ ଯେଉଁସବୁ ପଥର ଆଣି ମୋ ଉଚ୍ଚରେ ପକାଇବେ, ମୋର ଜଳ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ବନ୍ଧି ଉପରେ ଭସାଇ ରଖିବ ଏବଂ ଏହିପରି ଭାବରେ ଭାବିବ ଏବଂ ଲଙ୍କା ମଧ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ ସେତୁ ତିଆରି ହୋଇଯିବ ।”

ରାମଚନ୍ଦ୍ର ତାଙ୍କ ସେନାବାହିନୀକୁ ଆଦେଶ ଦେଲେ :

“ତେବେ ରୁମେମାନେ ସେତୁଟିକୁ ନିର୍ମାଣ କରିଦିଅ !”

“ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ଜୟ ହେଉ !” — ଯୋଦ୍ଧାମାନେ ବଡ଼ପାଟିରେ କହିଉଠିଲେ ।

ସେମାନେ ବଡ଼ ବଡ଼ ଗଛ ଉପାଡ଼ି ଆଣିଲେ, ପଥର ବୋହୁ ଆଣିଲେ, ଏପରିକି ବଡ଼ ବଡ଼ ପାହାଡ଼ ଆଣି କୁଣ୍ଡଳ କାରିଗର ନଳ ଏବଂ ନାଳଙ୍କ ଆଗରେ ନିଆ କରିଦେଲେ । ନଳ ଓ ନାଳ ସେହୁ କାଠ ଓ ପଥରକୁ ଏପରି ଭାବରେ ଏକାଠି ଭେଜା ପରି କରି ବାନ୍ଧିଦେଲେ ଯେ ସବୁପାକ ସମୁଦ୍ରରେ ନବୁଡ଼ି ଭାସିବାର ରହିଲା । ସେହୁ ସେତୁ ଉପରେ ଚଢ଼ି ସେନାବାହୁଣୀ ସମୁଦ୍ରକୁ ଅତିବ୍ରମ କଲେ ।

ଭାରତପଟେ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଗୋଟିଏ ପାହାଡ଼ ଉପରେ ବସି ତାଙ୍କର ଅପରିମିତ ସେନାବାହୁଣୀ ସମୁଦ୍ର ଉପରେ ପକାଇଦେବା ସେହି ସେତୁଟି ଉପରେ ଚଢ଼ି ଚାଲି ଯାଉଥିବାର ଦେଖୁଥାନ୍ତୁ ।

ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଯେଉଁସବୁ ଭାବରେ ସମୁଦ୍ରକୁ ତାଙ୍କର ଆଦେଶ ପାଳନ କରିବା ଲାଗି ବାଧ୍ୟ କଲେ, ମନୁଷ୍ୟଜାତିର ଗୌରବ ସ୍ବରୂପ ମଣିଷର ଭାବନା ଠିକ୍ ସେହିପରି ଭାବରେହିଁ ସମୁଦ୍ରକୁ ଜୟ କରିପାରିବ ଓ ତାହା ବ୍ୟାଘାତ ଆଡ଼ର ଅନେକ ବିନୟ ହାସଲ କରିପାରିବ । ମଣିଷ ବାୟୁ ଉପରେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଭୁତ୍ବ ଅର୍ଜନ କରିବ, କାରଣ ତା’ର ଆଦେଶ ମାନ ପବନ ମଣିଷର ଜାହାଜଗୁଡ଼ିକୁ ସମୁଦ୍ର ଉଚ୍ଚରେ ଅଗ୍ରସର କରିବା ନେଇବ ଓ ତା’ର ବାୟୁଯନ୍ତ୍ରଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ପରିଚାଳିତ କରୁବ । ମଣିଷ ବରଫ ଓ ରୂଷାର ଉପରେ ବି ବିଜୟଲାଭ କରିବ, କାରଣ ଆବିଷ୍କାରକାଶ୍ରମାନେ ଉତ୍ତର ଏବଂ ଦକ୍ଷିଣ ମେରୁର ଘନରୂପାଗୁଚ୍ଚତ ଅଞ୍ଚଳ-ଗୁଡ଼ିକରେ ମଧ୍ୟ ଯାଇ ପ୍ରବେଶ କରିପାରିଲେଣି ଏବଂ ସମ୍ଭାରର ଉଚ୍ଚତମ ସଫଳ-ଗୁଡ଼ିକୁ ଆବିଷ୍କୃତ କରିପାରିଲେଣି । ସିଏ ପଶୁମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଜୟ କରିପାରିବ, କାରଣ ପୃଥିବୀର ସକଳ ସ୍ଥାନରେ ସେ ତା’ଲାଗି ଓ ତା’ ପରିବାର ଲାଗି ଏକ ବିପଦ ପରି ହୋଇଥିବା ସିଂହ, ବାଘ, ହେଟା, ସାପ ପ୍ରଭୃତି ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କୁ ହତ୍ୟା

କରପାରୁଛୁ, ଏପରିକି ଶାର୍ଦ୍ଦ ମାଛକୁ ମଧ୍ୟ ମାରିପାରୁଛୁ । ଶକ୍ତିଶାଳୀ ମହାସମୁଦ୍ର, ଉପରେ ସିଏ ଅପେକ୍ଷାକୃତ କମ୍ ପ୍ରଭୁତ୍ୱ ଲାଭ କରିପାରିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସ୍ଥଳଭାଗରେ ତା'ର ଶକ୍ତିକୁ ସେ ଅନେକ ପରିମାଣରେ ଅନୁଭୂତ କରାଇ ପାରିଲଣି । ଏବଂ, ତା'ଲଗି ଅନ୍ୟକାରକ ହୋଇ ରହିଥିବା ଜନ୍ତୁମାନଙ୍କଠାରୁ ନିଷ୍ଠୁରି ପାଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତା'ର ଉପକାର କରୁଥିବା ଅନ୍ୟ ଜନ୍ତୁମାନଙ୍କୁ ସେ ଆଖି ଗୁଡ଼ରେ ରଖିପାରିଛି ଓ ସେମାନଙ୍କର ବଂଶବୃଦ୍ଧି କରାଇଛି । ଏଠାରେ ଆମେ ବଳଦ, ଘୋଡ଼ା, ମେଣ୍ଟା ଓ ହାତୀ ପ୍ରଭୃତି ଜନ୍ତୁମାନଙ୍କର ନାମ ଉଲ୍ଲେଖ କରିପାରିବା ।

ମାତ୍ର, ଆପଣାର ଦୁଇହାତ, ଆପଣାର ଯନ୍ତ୍ରପାତି ଓ ଆପଣାର ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ରର ସାହାଯ୍ୟରେହିଁ ମନୁଷ୍ୟ ଏହିସବୁ କଷ୍ଟ ଉପରେ ବିଜୟ ହାସଲ କରନ୍ତି । ଏବଂ ତା'ର ହାତ, ତା'ର ସେହି ଯନ୍ତ୍ରପାତି ଓ ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର—ଏଗୁଡ଼ିକ ତା'ର ଭାବନାରହିଁ ଆଜ୍ଞାବଦ୍ଧ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି ।

ଆପଣାର ଜ୍ଞାନବଳରେହିଁ ମଣିଷ ଯାବତ୍ତାସ୍ତ୍ର ବିଜୟକୁ ସମ୍ଭବ କରନ୍ତି । ଏବଂ ସିଏ ଜ୍ଞାନକୁ ମଧ୍ୟ ଜୟ କରିବାରେ ଲାଗିଛି ! ସିଏ ବାବଦାର ପ୍ରଶ୍ନ କରି ଚାଲିଛି ଏବଂ ଉତ୍ତରଟିକୁ ପାଇବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତା'ର ପ୍ରଶ୍ନ ସେହିପରି ଅବାଧିତ ରହିଛି ।

ଇତିହାସର କେତେକେତେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଆମେ ଜଣେ ଜଣେ ବିଜୟୀରୂପେହିଁ ଜାଣିଛୁ । ଆଲେକ୍ଜାଣ୍ଡାର ପଶ୍ଚିମ ଏସିଆ ଏବଂ ମିଶର ଜୟ କରିଥିଲେ, ଜୁଲିଅସ୍ ସିଜର ଫ୍ରାନ୍ସ ଓ ଇଂଲଣ୍ଡ ଜୟ କରିଥିଲେ, ସମ୍ରାଟ୍ ବାବର ଉତ୍ତର ଭାରତ ଜୟ କରିଥିଲେ ଏବଂ ନେପୋଲିଅନ୍ କିଛି କାଳ ସକାଶେ ସମଗ୍ର ଇଉରୋପର ଅଧୀଶ୍ୱର ହୋଇ ପାରିଥିଲେ ।

ମାତ୍ର ବିଜୟୀ ହେବାର ଅନ୍ୟ ମାର୍ଗମାନ ମଧ୍ୟ ରହିଛି ।

ରୁମେମାନେ ବି ଜଣେ ଜଣେ ବିଜୟୀ ହୋଇପାରିବ । ପୃଥିବୀରେ ଅନେକ ଜିନିଷ ରହିଛି, ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକୁ କି ଜାଣିବାକୁ ଓ ଶିଖିବାକୁ ପ୍ରୟୋଜନ ରହିଛି । ତେଣୁ ରୁମେମାନେ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିବ, ଅନ୍ୱେଷଣ କରିବ, ଶିଖିବ ଏବଂ ବିଜୟ ହାସଲ କରିବ । ସେତେବେଳେ ରୁମେମାନେ ନିଜକୁ ବି ଜଣେ ବିଜୟୀ ବୋଲି କହିପାରିବ ।

ଚଉଦ

ବିଜୟ

ଏହି ଜାପାନ ବାସଗୁଡ଼ିକର ଦ୍ଵାର ପାଖକୁ କିଏ ଆସୁଛି ଦେଖିଲ ?

ସିଏ ହେଉଛି ଫୁଲ-କାରିଗର, ଫୁଲଗୁଚ୍ଛକୁ ସଜାଇ ରଖିବାରେ ଯିଏ ଦକ୍ଷତା ଅର୍ଜନ କରିଛି ।

ଘରର ମାଲିକ ଗୋଟିଏ ଟେ ଭିତରେ କେତେକ ଫୁଲ ରଖି ସେଇଟିକୁ ଫେରି ତା'ପାଖକୁ ଆସୁଛି; ଫୁଲ ସାଙ୍ଗକୁ ଗୋଟିଏ କରୁଣା. ଗୋଟିଏ ଛୁଷ୍ଟି, ସାନ କରତଟିଏ ଆଉ ଭାରି ସୁନ୍ଦର ଫୁଲଦାନଟିଏ ।

ଫୁଲ-କାରିଗର କହୁଛି, “ଆଜ୍ଞା, ଏଡ଼େ ସୁନ୍ଦର ଫୁଲଦାନ ପାଇଁ ମୁଁ ଅନୁରୂପ ସୁନ୍ଦର ଫୁଲଗୁଚ୍ଛଟିଏ ମୋଟେ ସଜାଇ ପାରିବି ନାହିଁ ।”

“ରୂମେ ନିଶ୍ଚୟ ପାରିବ” — ଘର ଭିତରୁ ବାହାର ଶୁଭିଗଲ ବେଳେ ଗୁଡ଼ୁସ୍ତମୀ ଅନ୍ଧାର ଭଦ୍ରତାର ସହଚ ଉତ୍ତର ଦେଉଛନ୍ତି ।

ଏଥର ଫୁଲ-କାରିଗରଟିଏ ତା'ର କାମ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଇଛି, — କେତେ କ'ଣ କାଟୁଛି, କାଟି ବାହାର କରୁଛି, ମୋଡ଼ୁଛି, ଛନ୍ଦୁଛି ଓ ବାନ୍ଧି ଦେଉଛି । ଶେଷକୁ ଫୁଲର ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦର ଗୁଚ୍ଛ ଫୁଲଦାନଟିର ଶୋଭାବର୍ଦ୍ଧନ କରୁଛି, — ଆଖିକୁ କେଡ଼େ ସୁନ୍ଦର ଦିଶୁଛି !

କିନ୍ତୁ ସମୟ ପରେ ଗୁଡ଼ୁସ୍ତମୀ ଓ ତାଙ୍କର ବନ୍ଧୁମାନେ ଘୃନବାର ସେହି ଗୁଡ଼ୁଟିରେ ଆସି ପ୍ରବେଶ କରୁଛନ୍ତି, କାରିଗର ଗୋଟିଏ ପାଖକୁ ଆଡ଼େଇ ହୋଇପାରି ଠିଆ ହେଉଛି ଏବଂ ଗୁଣ୍ଡଗୁଣ୍ଡ କରି କହୁଛି, “ମୋ' ଫୁଲଗୁଚ୍ଛଟି ମୋଟେ ଭଲ ହେଲା ନାହିଁ, — ମୁଁ ଏଇଟିକୁ ବାହାର କରିଦେଉଛି !”

ଗୁଡ଼ୁସ୍ତମୀ ଉତ୍ତର ଦେଉଛନ୍ତି, “ନାହିଁ, ନାହିଁ. ପ୍ରକୃତରେ ଭାରି ଭଲ ହୋଇଛି ।”

ଫୁଲଦାନ ପାଖରେ ଟେବୁଲ୍‌ର ଗୋଟିଏ କଡ଼କୁ ଫୁଲ କାରିଗର ଗୋଟିଏ କରୁଣା ଗୁଚ୍ଛ ଯାଇଛି । ସେପରି କରି ସିଏ ଏଇଆ କହିବାକୁ ଲଜ୍ଜା କରିଛି ଯେ, ଯଦି ଫୁଲଗୁଚ୍ଛଟିରେ କେଉଁଠି କ'ଣ ଅସୁରୁଣ୍ଡ ରହିଥିବା ପରି ବୋଧ ହେବ, ତେବେ

ସେକୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ସେହି କରୁଣାଟିର ସାହାଯ୍ୟରେ ଆଖିକୁ ନିବେଦନାକରିବା ଭଳି ଅଂଶୁଗୁଡ଼ିକୁ କାଟି ଠିକ୍ କରିଦେଇ ପାରିବ ।

ଫୁଲକାଶର ସକୃତରେ ବଡ଼ ସୁନ୍ଦର ଭାବରେ ତା'ର କାମଟିକୁ କରିଛି, ମାତ୍ର ସିଏ ତଦ୍ୱାରା ସବୁଯାକ ହୌଦର୍କିକୁ ଫୁଟାଇଥାନ୍ତି ପାରିଛି ବୋଲି କଦାପି ସ୍ୱପ୍ନରେ ସୁଦ୍ଧା କଲ୍ପନା କରିପାରିବ ନାହିଁ । ତା'ର ହୃଦୟ କୌଣସି କ୍ଷୁଦ୍ର ରହୁଥିଲା ଆଇପାରେ ବୋଲି ସେ ସ୍ୱୀକାର କରୁଛି । ସିଏ ଆପଣାର ନିମ୍ନତାର ପରିବର୍ତ୍ତ ଦେଉଛି ।

ତା'ର କରିଥିବା କାର୍ଯ୍ୟଟି ଅବଶ୍ୟ ପ୍ରଶଂସା ପାଇବାର ଯୋଗ୍ୟ ବୋଲି ଜାପାନର ସେହି ନଳାକାର ହୃଦୟ ପ୍ରକୃତରେ ଭାବୁଛି । ସିଏ ସତକୁ ସତ କ'ଣ ଭାବୁଛି, ମୁଁ ସେକଥା ମୋଟେ କହୁ ପାରିବି ନାହିଁ । ମାତ୍ର, ଏଥରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ ସେ ଆଦୌ କୌଣସି ଗର୍ବ ଦେଖାଇ ହେବାକୁ ଚାହୁଁ ନାହିଁ ଏବଂ ତା'ର ବ୍ୟବହାରଟି ପ୍ରକୃତରେ ଭାବ ମଧୁର ଲଗୁଛି ।

ମାତ୍ର, ଅନ୍ୟପକ୍ଷରେ ଯେଉଁମାନେ ବୃଥାଗର୍ବ କରି ବୁଲିବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କର ବ୍ୟବହାର ଦେଖି ଆମକୁ ପ୍ରକୃତରେ ଭାବ ହୁଏ ମାଡ଼ିଥାଏ ।

ଡାମସ୍କସ୍‌ର ଖଲିଫା ସୁଲେମାନ ସେହିପରି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଥିଲେ । ଥରେ ଗୋଟିଏ ଶୁଦ୍ଧିକାର ଦିନ ଗରମ ପାଣିରେ ସ୍ନାନ କରିପାରୁ ବାହାର ଆସି ସେ ଆପଣାକୁ ସବୁଜ ପୋଷାକରେ ମଣ୍ଡିତ କରାଇଲେ, ସବୁଜ ପଗଡ଼ିଟିଏ ପିନ୍ଧିଲେ । ଏକ ସବୁଜତଳ୍ପ ଉପରେ ଯାଇ ବସିଲେ, ଏବଂ ସେହି ଘରେ ପଡ଼ିଥିବା ଗାଲିସ୍-ଗୁଡ଼ାକ ମଧ୍ୟ ନେବଳ ସବୁଜ ରଙ୍ଗର ଥିଲା । ତା'ପରେ ସେ ଦର୍ପଣ ଭିତରକୁ ଅନାଇ ଆପଣା ବିସ୍ମୟରେ ଭାବି ପ୍ରସନ୍ନତା ଅନୁଭବ କଲେ ଓ କହୁବାକୁ ଲାଗିଲେ “ସବୁଗଜ୍‌ର ମହମ୍ମଦ ଭଗବାନଙ୍କର ଜଣେ ଦୂତ ଥିଲେ, ଅଲ୍ ବକର୍ ସତ୍ୟର ଜଣେ ବିଶ୍ୱସ୍ତ ସେବକ ଥିଲେ, ଓମାର ସତ୍ୟ ଓ ଅସତ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ଭେଦ କରି ପାରୁଥିଲେ, ଓତ୍ତମନ୍ ବନସୀ ଥିଲେ । ଅଲ୍ ସାହସୀ ଥିଲେ, ମୁଆଡ୍‌ସି ସ୍ତ୍ରୀ ଦୟାଳୁ ଥିଲେ, ସ୍ୱାକ୍ତିତ୍ୱର ଅନେକ ଧର୍ମୀ ଥିଲେ, ଅବ୍‌ଦୁଲ୍ ମାଲିକ ଜଣେ ଉତ୍ତମ ଶାସକ ଥିଲେ, ଓଲ୍‌ଲିଦ୍ ଜଣେ ଶତ୍ରୁଶାଳୀ ମାଲିକ ଥିଲେ, ମାତ୍ର ମୁଁ ହେଉଛି ବୟସରେ ସାନ ଏବଂ ଦେଖିବାକୁ ଭାବ ସୁନ୍ଦର ।”

ଫୁଲଦାନ୍ତର ଫୁଲଗୁଡ଼ିକ ଭାବ ସୁନ୍ଦର ଭାବରେ ସଜାହୋଇ ରହୁଥାଏ ଓ ତାହାକୁ ଦେଖି ଆମେ ଖୁସି ହୋଇଯାଉ । ମାତ୍ର ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଦେଖି ଆମେ ସିନା

ତା'ର ପ୍ରଣାମ କରିବା, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ସଜାଇଥିବା ସ୍ୱପ୍ନ କାଗଜର ତାହା କପଳ କରିପାରିବ ?

ସୁଲେମାନଙ୍କର ରୂପ ଅଛି । ଏକଥା ସତସେ ସେହୁ କଥାଟିକୁ ଜାଣିବାରେ ଆଦୌ କୌଣସି ଷଡ଼ ହୁଏ ନାହିଁ । ମାତ୍ର ସିଏ ଯେତେବେଳେ ଦର୍ପଣ ଭିତରକୁ ଅନାଇ ତାଙ୍କର ସୁନ୍ଦର ରୂପଟି ତାଙ୍କୁ ସତ୍ୟନିଷ୍ଠାମୟ ଓମାର ବା ଧୈର୍ଯ୍ୟଶୀଳ ସ୍ୱାକ୍ତିଦଙ୍କ ଠାରୁ ମଧ୍ୟ ଅଧିକ ଉତ୍ତମ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିରୂପେ ସିଦ୍ଧ କରିଦେଉଛି ବୋଲି କହୁଥିବାକୁ ଯାଆନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ଆମେ ସମସ୍ତେ ତାଙ୍କର ସେହୁ ବୃଥା ଗର୍ବ ଦେଖି ପ୍ରକୃତରେ ହସିଥାଉ ।

✱

ତା'ର ଗୌରବ ଓ ମହମାକୁ ବହନ କରିବା ଲାଗି ପୃଥିବୀ ମୋଟେ ଯଥେଷ୍ଟ ହେଉ ନାହିଁ ଏବଂ ତେଣୁ ତାକୁ ଆହୁରି ଉଚ୍ଚତର ଅନ୍ୟ ଲୋକଗୁଡ଼ିକୁ ଯାହା କରିବାକୁ ହେବ ବୋଲି ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଏକଦା ଚିନ୍ତା କରିଥିଲା, ତାହାର ସେହୁ ଗର୍ବକୁ ଆମେ ଆହୁରି ଅଧିକ ହାସ୍ୟାସ୍ପଦ ବୋଲି ନିଶ୍ଚୟ କହୁବା ।

ଏଠାରେ ମୁଁ ସେହୁ ଗପଟିକୁ କହୁଛି ।

ପାରସ୍ୟର ଜଣେ ରାଜା ତାଙ୍କ କାଉଁରୀ ଅନେକ ଯୁଦ୍ଧ କରି ଅନେକ ବିଜୟ ହାସଲ କରିଥିଲେ । ଶତ୍ରୁରାଜ୍ୟଗୁଡ଼ିକରୁ ଅନେକ ଧନସମ୍ପତ୍ତି ଲୁଟିକରି ଆଣି ସେ ଏତେବେଶୀ ଧନ ହୋଇଗଲେ ଯେ ଏଲବର୍ଟ ପଙ୍କ ଅଞ୍ଚଳରେ ଆପଣା ଲାଗି ଦୁଇଟି ରାଜପ୍ରାସାଦ ନିର୍ମାଣ କରିଥିଲେ । ଏବଂ ତାଙ୍କର ନଦର ଭିତରେ ଏତେବେଶୀ ସୁନା ଆଉ ରୂପା ଚଢ଼ିତ ହୋଇଥିଲା ଯେ ସେହୁ ଧାରୁଗୁଡ଼ିକର ଔଜ୍ଜ୍ୱଲ୍ୟ ଦିବାଲୋକକୁ ମଧ୍ୟ ନିଷ୍ପ୍ରଭ କରି ଦେଉଥିଲା ।

କାଲ କାଉଁରୀଙ୍କର ହୃଦୟ ଅତିମାତ୍ରାରେ ଗର୍ବରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ରହିଥିଲା; ସିଏ ଆପଣାକୁ ପୃଥିବୀର ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ସମ୍ରାଟ ବୋଲି ଭାବୁଥିଲେ ।

ରାଜା ନିଜକୁ ସବୁବେଳେ ଏଡ଼େ ବଡ଼ କରି ଭବିଷ୍ୟତର ଦେଖି ସରକାରୀ ଲବ୍ଧିଶୀ କୌଶଳ କରି ତାଙ୍କୁ ଦଗା ଦେବ ବୋଲି ସଫଳ କଲା । ଗୋଟିଏ ଅସୁରକୁ ଜଣେ ଭୃତ୍ୟର ଛଦ୍ମବେଶରେ ସେ ରାଜପ୍ରାସାଦ ଭିତରକୁ ପଠାଇଲା, ରାଜାଙ୍କୁ ଉପହାର ଦେବାଲାଗି ତା'ହାତରେ ଗୋଟିଏ ଫୁଲତୋଡ଼ା ବା ପଠାଇଥିଲା ।

କାଲ କାଉଁରୀଙ୍କ ସମ୍ମୁଖେ ଭୂମିକୁ ଚମ୍ପନ କରି ସେହୁ ଭୃତ୍ୟଟି କହିଲା :

“ବାଦଶାହ, ଦୁନିଆ ଗୋଟାକରେ କୌଣସି ରାଜା ଗ୍ରନ୍ଥକର ସମଗୁଲ ହେବେ ନାହିଁ । ମାତ୍ର ତଥାପି ଗୋଟିଏ ରାଜ୍ୟ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବା ଆପଣଙ୍କ ପାଇଁ

ଅବଳିତ ହୋଇ ରହନ୍ତି । ସେଇଟି ହେଉଛି ଉର୍ଦ୍ଧ୍ବଲୋକ, ସେଠାରେ ସୂର୍ଯ୍ୟ-ଚନ୍ଦ୍ର, ଅକ୍ଷନ୍ତ, ବ୍ରହ୍ମମାନେ ରହନ୍ତି, ସୂର୍ଯ୍ୟଲୋକର କେତେ ଅଂଶ ସେଠାରେ ଗୁପ୍ତ ହୋଇ ରହନ୍ତି । ତେଣୁ ବାଦଶାହ, ଏଥର ଆପଣ ପକ୍ଷୀମାନଙ୍କର ମାର୍ଗ ଅନୁସରଣ କରି ଆକାଶ ମଧ୍ୟକୁ ଆଗୋହଣ କରନ୍ତୁ ଓ ସେହି ରାଜ୍ୟରେ ପ୍ରବେଶ କରନ୍ତୁ ।

“କିନ୍ତୁ ମୋ’ର ତ ତେଣା ନାହିଁ; ମୁଁ ଆକାଶ ମାର୍ଗରେ କପରି ଉଠି ପାରିବି ?”—ରାଜା ପଚାରିଲେ ।

“ଆପଣଙ୍କର ପଶ୍ଚିତମାନେ ଆପଣଙ୍କୁ ତାହାର ସୁଅ ବତାଇଦେବେ ।”

ତେଣୁ ରାଜା କାଇ କାଉସ୍ ଆପଣାର ଜ୍ୟୋତିଷମାନଙ୍କୁ ଡାକିଲେ ଓ ସ୍ୱୟଂ କପରି ସୂର୍ଯ୍ୟଲୋକକୁ ଉଡ଼ିକରି ଯାଇ ପାରିବେ, ସେକଥା ସେମାନଙ୍କୁ ପଚାରିଲେ । ଜ୍ୟୋତିଷମାନେ ତାଙ୍କ ଲାଗି ଗୋଟିଏ ଅସୁବ ଘୋଡ଼ାଜା ବାହାର କଲେ । ସେମାନେ କେତୋଟି ସାଧାରଣ ଉପାୟ ବିଷୟରେ ରାଜାଙ୍କୁ କହିଲେ, ମାତ୍ର ରାଜା ସେମାନଙ୍କ କଥା ମୋଟେ ଶୁଣିଲେ ନାହିଁ ।

ସେମାନେ ଗୋଟିଏ ଭଗଲ ବସାରୁ ଚାଲି ଉଠି ଉଠି ଉଠି ଧରି ଆଣିଲେ ସେମାନଙ୍କୁ ଖୁଆଇ ପିଆଇ ତାଳମ ଦେଲେ । ଶେଷକୁ ତଡ଼େଇଗୁଡ଼ିକ ବଡ଼ ହୋଇଗଲେ, ସ୍ୱର ବଳିଆ ହେଲେ ।

ତା’ପରେ ସେମାନେ ଗୋଟିଏ ବର୍ଗାକାର କାଠ ଗୁଞ୍ଜିଏ ଦିଆଇ କଲେ । ତା’ର କଣ୍ଠଗୁଡ଼ିକରେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଖୁଣ୍ଟ ବାନ୍ଧିଲେ ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଖୁଣ୍ଟରେ ଖଣ୍ଡେ ଖଣ୍ଡେ ଛେଲି ମଝିସ ବାନ୍ଧି ଦିଆଗଲା । ଏବଂ ଗୋଟିଏ ଖୁଣ୍ଟରେ ଗୋଟିଏ ଲେଖାଏଁ ଭଗଲପକ୍ଷୀ ବଢ଼ିବାହେଲେ ।

ରାଜାଙ୍କର ସିଂହାସନକୁ ନେଇ ସେହି କାଠ ଗୁଞ୍ଜିଏ ଉପରେ ଉଡ଼ିକରି ବାନ୍ଧି ଦିଆଗଲା ଏବଂ ସିଂହାସନର କଡ଼କୁ ଗୋଟାଏ ପାତକୁ ସୁରା ଦ୍ୱାରା ଭର୍ତ୍ତି କରି ରଖି ଦିଆଗଲା । ରାଜା ଯାଇ ସେହି ସିଂହାସନ ଉପରେ ବସିଲେ ।

ଚାଲିଯିବା ଭଗଲ ତଡ଼େଇ ମାଂସଖଣ୍ଡଗୁଡ଼ିକୁ ଧରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ଏବଂ ସେପରି କରିବାକୁ ଯାଇ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ବମୁଖ ହୋଇ ଦଉଡ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଏହା ଫଳରେ ସେମାନେ ସିଂହାସନଟିକୁ ମଧ୍ୟ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ବଦିଗରେ ବହନେଲେ ଏବଂ ସମବେଳେ ଜନତାକୁ ବିସ୍ମିତ କରିଦେଇ ସିଂହାସନ ଉପର ଆଡ଼କୁ ଉଠିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଭଗଲଗୁଡ଼ିକ ଉପରକୁ ଉପରକୁ ଉଠିବାକୁ ଲାଗିଥାନ୍ତି ଓ ଚନ୍ଦ୍ରର ଅଧକନ୍ଦ୍ର ଅଧିକ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ଆସୁଥାନ୍ତି । ମାତ୍ର ଉଡ଼ି ଉଡ଼ି ଅବଶେଷରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଲାଲ୍ ହୋଇ ପଡ଼ିବାକୁ ସେମାନେ ତେଣା ଫଡ଼ ଫଡ଼ କରିବା ବଦଳିଦେଲେ

ତାହା ଫଳରେ କାଠର ସେହି ଗୁଚ୍ଛଟି, ସେହି ସିଂହାସନ, ରାଜା, ସୁରାପାତ୍ର ଓ ସବୁକିଛି ଭଡ଼ ଭଡ଼ ହୋଇ ତୀନଦେଶର ଗୋଟାଏ ନିର୍ଜନ ଜାଗାରେ ଭୁଇଁ ଉପରେ ଆସି ଖସି ପଡ଼ିଲା । ରାଜା ସେଠାରେ ଏକାଟିଆ ପଡ଼ିରହିଲେ; ତାଙ୍କର ସମସ୍ତ ଅଜ ସ୍ବତନ୍ତ୍ରତା ହୋଇ ଯାଇଥାଏ, ଭୋକରେ ପେଟ ଜଳୁଥାଏ ଓ ସେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁରବସ୍ଥାରେ ପଡ଼ିଥାନ୍ତି । ଅବଶେଷରେ ଦୁଇମାନେ ତାଙ୍କୁ ଖୋଜି ଖୋଜି ଆସି ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚିଲେ ଓ ତାଙ୍କୁ ରାଜପ୍ରାସାଦକୁ ନେଇ ଯାଇଥିଲେ ।

ଏତେବେଳେ ଯାଇ ରାଜା ନିଜର ନିର୍ଦ୍ଦୋଷତା ଏବଂ ଦମ୍ଭପଣିଆକୁ ବୁଝି ପାରିଲେ । ତାଙ୍କର ଶକ୍ତିର ଚାହାର ହୋଇ ସେ ଆଉ କେବେହେଲେ କୋଉଠିକି ଉଡ଼ିବାଲାଗି କଦାପି ମନ କରିବେ ନାହିଁ ବୋଲି ଏଣିକି ନିଷ୍ପତ୍ତି କରିଥିଲେ । ଏଣିକି ସେ ନିଜ ରାଜ୍ୟର କାରବାରକୁ ବୁଝିବାରେ ମନ ଦେଲେ ଏବଂ ଏତେ ନ୍ୟାୟପରାୟଣ ରାଜ୍ୟର ଶାସନ କଲେ ଯେ ସମସ୍ତେ ତାଙ୍କର ଭାରି ପ୍ରଶଂସା କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ସେ ଏହିପରି ରାଜ୍ୟରେ ଆପଣା ଗର୍ବର ଅତ୍ୟୁଚ୍ଚ ଶିଖରଗୁଡ଼ିକରୁ ସମ୍ବାରର ଉତ୍ସବ ଓ ସୁଦୃଢ଼ ଭୂମି ଉପରେ ଥିବା ସାଧୁତାର ସମତଳ ଉପରକୁ ଲେଉଟି ଆସିଥିଲେ ।

✱

ଏପରି ଅନେକ ଲୋକ ଅନ୍ତରାୟ ଯେଉଁମାନେ କି କେବଳ ଯେ ଆପଣାର ଅତିଗୁଡ଼ାଏ ପ୍ରଶଂସା କରୁଥାନ୍ତି ତା' ନୁହେଁ, ସେମାନେ ଗୁଡ଼ାଏ ବୃଥା ବାହାଦୁରୀ ବ କରୁଥାନ୍ତି । ଏହିପରି ବୃଥାଦମ୍ଭୀ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଆମେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିରକ୍ତ ରାବ ଅନୁଭବ କରିଥାଉ । ଆସୁଶ୍ରାବୀ ଲୋକମାନେ କେବେହେଲେ କାହାକୁ ଭଲ ଲାଗନ୍ତି ନାହିଁ; ଏପରିକି ଆସୁଶ୍ରାବୀ ଲୋକମାନେ ଅନ୍ୟ ଆସୁଶ୍ରାବୀ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଭାରି ଦୂଷା କରିଥାନ୍ତି ।

ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ପତ୍ନୀ ସୀତାଙ୍କୁ ଅପହରଣ କରି ନେଇଥିବା ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ଭୟଙ୍କର ଶତ୍ରୁ ରାବଣ ଯେ ଜଣେ ଆସୁଶ୍ରାବୀ ଏବଂ ଆସୁଗର୍ବୀ ବ୍ୟକ୍ତି ଥିଲେ, ସେ କଥା ଜାଣି ଆମେ ଆଦୌ ବିସ୍ମିତ ହୋଇ ପଡ଼ୁ ନାହିଁ । ଏପରି ଗୋଟାଏ ରାକ୍ଷସ ଯେ ଆସୁଗର୍ବୀ ହେବ ସେଥିରେ ଅସ୍ତବ୍ୟବଳ କିଛି ନାହିଁ ।

ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଓ ଲଙ୍କାର ରାକ୍ଷସମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁ ସର୍ବଶେଷ ଯୁଦ୍ଧ ହୋଇଥିଲା, ସେତେବେଳେ ଥରେ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଆପଣାର ରଥ ଉପରେ ଚଢ଼ି ରାବଣର ମୁହାଁମୁହିଁ ଆସି ହାବୁଡ଼ି ଯାଇଥିଲେ । ରାବଣ ମଧ୍ୟ ସେତେବେଳେ

ତା' ରଥରେ ଆସାନ ଥିଲା । ଦୁର୍ଦ୍ଦିକ ମଧ୍ୟରେ ଏକକ ଯୁଦ୍ଧ ହେଲା । ଗୋଟିଏ ପାଖରେ ରାକ୍ଷସସେନା ଏବଂ ଆଉଗୋଟିଏ ପାଖରେ ବାଳର ଓ ଇନ୍ଦ୍ରକପେନା ଠିଆ ହୋଇ ସେହି ଯୁଦ୍ଧ ଦେଖୁଥିଲେ ।

ସେତିକିବେଳେ ଏକ ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ସ୍ଵରକରି ଲଙ୍କାର ରାଜା ରାବଣ ପାଟି କରି କହିଲା : “ହେ ରାମ, ଯଦି ତୁମେ ଯୁଦ୍ଧକ୍ଷେତ୍ରରୁ ପଳାଇ ନଯାଅ ଓ ପ୍ରାଣରକ୍ଷା ନକର, ତେବେ ଆଜିର ଯୁଦ୍ଧଟି ଶେଷ ଯୁଦ୍ଧ ହେବ । ରେ ହୃତଶରୀ, ଅଜ ମୁଁ ତୁମକୁ ଯମାଳୟକୁ ସ୍ଥେରଣ କରିବି । ଆଜି ତୁମକୁ ରାବଣ ସହଚ ଯୁଦ୍ଧ କରବାକୁ ହେବ !”

ରାମ ନିରୁ ନକହୁ ତା' କଥା ଶୁଣୁଥିଲେ ଓ ମୁରୁକ ମୁରୁକ ହସୁଥିଲେ । ରାମ ଇଲକରି କାଣିଥିଲେ ଯେ ରାବଣର ଶେଷ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ଆସନ୍ନ ହୋଇ ଆସିଲାଣି । ସେ କହିଲେ :

“ରାବଣ, ମୁଁ ବି ତୁମର ଶକ୍ତି ବିଷୟରେ ବହୁତ କଥା ଶୁଣିଛି । ମ ହ, ମୁଁ ସାହାକର ଶୁଣିଛି, ଆଜି ଜନ ଆଖିରେ ତାହାକୁ ଦେଖିବା ଲାଗି ମଧ୍ୟ ଲଜ୍ଜା କରୁଛି । ତୁମକୁ ସୁରକ୍ଷା ରଖିବାକୁ ମୋର ଏକାନ୍ତ ଅନୁରୋଧ ଯେ ଏହି ସଂସାରରେ ତିନି ପ୍ରକାରର ମନୁଷ୍ୟ ଅଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କୁ ଅମେ ତିନି ପ୍ରକାରର ବୃକ୍ଷ ସହଚ ଭୁଲନା କରି ପାରିବା । ଗୋଟିଏ ହେଉଛି ଜମ୍ବୁଗ ଗଛ, ଆଉଟି ଆମ୍ବଗଛ ଏବଂ ତୃତୀୟଟି ତିମିରି ଗଛ । ପ୍ରଥମ ଗଛଟିରେ ଖାଲି ଫୁଲ ହୁଏ । ସେହିଭଳି, ଗୁଡ଼ାଏ ମଣିଷ ଅଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ ଖାଲି କଥା କହନ୍ତି । ଆମ୍ବଗଛରେ ଫୁଲ ଧରେ, ଫଳ ବି ହୁଏ । ଏହି କଥାମର ମନୁଷ୍ୟମାନେ କଥା କହନ୍ତି, କାମ ବି କରନ୍ତି । ତୃତୀୟ ପ୍ରକାର ଗଛଟିରେ ଚୌଣସି ଫୁଲ ହୁଏ ନାହିଁ, ମାତ୍ର ଫଳ ଧରେ । ତୃତୀୟ ଶ୍ରେଣୀର ଲୋକେ କଥା କହନ୍ତି ନାହିଁ, କାମ କରନ୍ତି ।”

ଏହି ବକ୍ତିତାପୁ ଶୁଣି କଥାଗୁଡ଼ିକ ଶୁଣି ରାକ୍ଷସ ସେଗୁଡ଼ାକୁ ହସି ଉଡ଼ାଇ ଦେଲା । ମାତ୍ର କେବଳ ଆପଣାର ବାହାଦୁରୀ କରୁଥିବା ତା'ର ପାଟି ଅତିରେ ସବୁଦିନ ଲାଗି ବନ୍ଦ ହୋଇ ପାଇଥିଲା ।

✱

ଅନେକ ବର୍ଷ ତଳେ ଇସ୍ରାଏଲରେ ସଲେମନ୍ ବୋଲି ଜଣେ ରାଜା ଥିଲେ, ତୁମେମାନେ ସେକଥା ଶୁଣିଥିବ । ବାଇବେଲ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଗ୍ରନ୍ଥରେ ତାଙ୍କର ଶାନ୍ତି ଓ ଗୌରବକୁ ବର୍ଣ୍ଣନା କରି ଅନେକ କାହାଣୀ ରହିଛି । ଆଜି ମୁଁ ତୁମମାନଙ୍କୁ ତାଙ୍କରି ବିଷୟରେ ଗୋଟିଏ କାହାଣୀ କହିବି ।

ରାଜା ସନ୍ତୋଷରେ ଅଛନ୍ତି ଧନସମ୍ପତ୍ତି ଥିଲା । ତାଙ୍କ ସିଂହାସନ କେଡ଼େ ସୁନ୍ଦର ଶିଖରୀ, ତାଙ୍କର ଆହାରପାନଗୁଡ଼ିକ ସୁନାରେ ଢିଆରି ହୋଇଥିଲା, ଏବଂ କେରୁକେଲମ ସହରରେ ଗୁରିଆଡ଼େ ଶିଶୁର ହୋଇ ରହୁଥିବା ପଥର ପରି ତାଙ୍କ ପ୍ରାସାଦରେ ରୁପାଗୁଡ଼ାକ ବସ୍ତ୍ରର ହୋଇ ରହୁଥିଲା । ବଣିକମାନେ ତାଙ୍କୁ ନିଜ ସୁନା, ରୂପା, ହାତୀଦାନ୍ତ, ମୟୂର, ମାଙ୍କଡ଼, ସୁଦୃଶ୍ୟ ବସ୍ତ୍ର, ବର୍ମ, ମସଲ, ଅଣ୍ଟା, ଖଚର ଏବଂ ଆହୁରି କେତେକେତେ ସମ୍ପଦ ଆଣି ଦାନ କରୁଥିଲେ । ଆପଣା ପୁଅପୁରୁଷ ଏବଂ ପ୍ରଜାମାନଙ୍କର ଲକ୍ଷ୍ମଦେବତାଙ୍କ ସମ୍ମାନରେ ରାଜା ସନ୍ତୋଷ ଗୋଟିଏ ସୁଦୃଶ୍ୟ ମନ୍ଦିର ମଧ୍ୟ ଢିଆରି କରି ଦେଇଥିଲେ । ମାତ୍ର, ମନ୍ଦିରଟି ନିର୍ମିତ ହେବା ପୁର୍ବରୁ, ଯେତେବେଳେ ମନ୍ଦିରରେ ବ୍ୟବହୃତ ହେବାକୁ ଯାଉଥିବା କାଠ-ସବୁ ପକ୍ଷୀ ଉପରେ ଗଛ ହୋଇ ରହୁଥିଲେ, ସେତେବେଳେ ରାଜା ସନ୍ତୋଷ ଗୋଟିଏ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିଲେ । ସ୍ୱପ୍ନରେ ଲକ୍ଷ୍ମଦେବତା ଆସି ତାଙ୍କୁ କହୁଥିଲେ :

“ମୋ’ଠାରୁ ତୁମେ କ’ଣ ଚାହୁଁଛ ମାଗ !”

ସନ୍ତୋଷ ଉତ୍ତର ଦେଇ କହୁଥିଲେ :

“ମୋର ପିତା ଡେଇଁ ନିଶେ ନ୍ୟାୟପରାୟଣ ଓ ସତ୍ୟନିଷ୍ଠ ବ୍ୟକ୍ତି ଥିଲେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁଁ ତାଙ୍କର ପରେ ସିଂହାସନ ଆରୋହଣ କରିଅଛି । ମୋ’ ସମ୍ମୁଖରେ କେତେକେତେ ବଡ଼ କାର୍ଯ୍ୟ ପଡ଼ି ରହିଛି । ମୁଁ ତ ନିଜକୁ କେବଳ ଗୋଟାଏ ସ୍ୱାମୀ ପିଲାପରି ଅନୁଭବ କରୁଛି । ନିପଟ ଭିତରୁ ବାହାରକୁ ଯିବାକୁ ହୁଏ ଓ ବାହାରୁ ଭିତରକୁ ଆସିବାକୁ ହୁଏ, ସେକଥା ମଧ୍ୟ ମୋତେ ଜଣା ନାହିଁ । ଯେଉଁ ପ୍ରଜାମାନଙ୍କ ଉପରେ ମୁଁ ରାଜା ହୋଇଛି, ସେମାନଙ୍କୁ ଶାସନ କରିବାର ଶାନ୍ତି ମଧ୍ୟ ମୋତେ ଜଣା ନାହିଁ । ତେଣୁ ମୁଁ ଆହୁର ଅଧିକ ଜ୍ଞାନଲାଭ କରିବାକୁ ଲଜ୍ଜା କରୁଛି, ଯେପରିକି ଭଲ ଓ ମନ୍ଦ ମଧ୍ୟରେ ରହୁଥିବା ପାର୍ଥକ୍ୟଟିକୁ ମୁଁ ଜାଣିପାରବ ।”

ଦେବତା ଉତ୍ତର ଦେଇ କହୁଥିଲେ :

“ତୁମେ ମୋତେ ଦୀର୍ଘ ଜୀବନ ଅଥବା ଧନସମ୍ପଦ ମାଗିଲି ନାହିଁ । ତା’ ବଦଳରେ ତୁମେ ଜ୍ଞାନ ପାଇଁ ଆଗ୍ରହ ପ୍ରକାଶ କଲ ଏବଂ ଏପରି ଏକ ଦୃଢ଼ତା ମାଗିଲି ଯାହାକି ନ୍ୟାୟ ଅନ୍ୟାୟର ଭେଦ କରି ପାରବ । ମୁଁ ତୁମକୁ ଏପରି ଏକ ପ୍ରଜ୍ଞାପୁର ମନର ଅଧିକାରୀ କରାଇବି, ଯେପରିକି ତୁମଠାରେ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ବୋଧଶକ୍ତ ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇ ରହିବ । ଏବଂ ତା’ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ତୁମେ ଦୀର୍ଘଜୀବନ ବି ଲାଭ କରିବ ଏବଂ ଅନେକ ଧନସମ୍ପଦର ମଧ୍ୟ ଅଧିକାରୀ ହେବ ।”

ରାଜା “ମୁଁ ତ କେବଳ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ପିଲାଟିଏ” ବୋଲି କହୁଥିବାର ରୁମେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରୁଥିବ । ସିଏ ଭାରି ବିନୟ ସହୃଦ ତାହା କହୁଥିଲେ ।

ସିଏ ଆପଣଙ୍କୁ ଏପରି ନୃତ୍ୟ କରି କହୁଲେ ବୋଲି ଆମେ କ’ଣ ସନ୍ଦେହମାନଙ୍କୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବୋଲି ଭାବୁଛୁ କି ?

ବରଂ, ଯେତେବେଳେ ବଡ଼ପଣିଆ ଜଣାପି ଆପଣଙ୍କ ବିନୟକୁ ପରିଚାଳନା କରି ନଥାଏ, ତାହା ଦେଖିବା ପ୍ରକୃତରେ ଏକ ଆନନ୍ଦର କଥାଟି ହୁଏ ।

✱

ପଦ୍ମବନ୍ଧୁର ମହମ୍ମଦଙ୍କର ବିନୟ ବିଷୟରେ ରୁମମାନଙ୍କୁ ମୁଁ ଡିନୋଟି ଗପ କହୁଛି ।

କୃତ୍ତାନ୍ତରାଥ ଏ ଯେ ଇସଲାମ ଧର୍ମର ପ୍ରଚାରକ ଚିତ୍ତିକର ଯିବା ଲାଗି ସହୃଦେଲେ ଗୋଟିଏ ଗଧ ଯୋଗାଡ଼ କରି ଦେବା ପାଇଁ କହୁଥିଲେ । ସେତେବେଳେ ଗର୍ବୀ ଲୋକେ ତ ଆପଣା ଲାଗି ଅତି କମ୍ରେ ଘୋଡ଼ାଟିଏ ଆବଶ୍ୟକ କରୁଥିଲେ । ପୁଣି ବେଳେବେଳେ ତାଙ୍କ ପଛରେ ବସି ଯିବା ଲାଗି ମହମ୍ମଦ ହୁଏତ ଆଉଁଳଣକୁ ବି ଡାକି ନେଉଥିଲେ ଏବଂ କହୁଥିଲେ :

ନୌକରମାନେ ଯେପରି ଖାଇବସନ୍ତ, ମୁଁ ବି ସେହୁପରି ଖାଇବସେ, ଠିକ୍ ନୌକରମାନଙ୍କ ପରି ବି ଭୋଜନ କରେ ; କାରଣ, ମୁଁ ତ ପ୍ରକୃତରେ ଜଣେ ନୌକର ।”

ବର୍ତ୍ତମାନ ଦ୍ଵିତୀୟ ଗପଟିକୁ ଶୁଣି । ଦିନେ ପଦ୍ମବନ୍ଧୁର ଗୋଟିଏ ସର ସ୍ଥାନରେ ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ । ସେହୁ ସରରେ ଅନେକ ଲୋକ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ । ସମସ୍ତଙ୍କର ବସିବା ଲାଗି ସେଠାରେ ଯଥେଷ୍ଟ ଜାଗା ନଥିଲା । ତେଣୁ ମହମ୍ମଦ ମଧ୍ୟ ସମସ୍ତଙ୍କ ପରି ଗୋଡ଼ ଦୁଇଟିକୁ ଜାକଜୁକି ତଳେ ବସିଗଲେ ।

ମରୁଭୂମି ଅଞ୍ଚଳର ଜଣେ ଆରବବାସୀ ମଧ୍ୟ ସେହୁ ସରରେ ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲା । ପଦ୍ମବନ୍ଧୁର ଗୋଟାଏ ରାଜା ପରି କୌଣସି ସିଂହାସନରେ ଯାଇ ବସିଲେ ନାହିଁ ଦେଖି ସିଏ ଭାରି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଗଲା ।

ପ୍ରତିବାଦ କରି କହିଲା, “ଆପଣଙ୍କର କ’ଣ ଏହୁପରି ବସିବା କଥା ?”

ମହମ୍ମଦ ଉତ୍ତର ଦେଇ କହିଲେ, “ହଁ, ନିଶ୍ଚୟ ଏହୁପରି ବସିବା କଥା । ଆଜି ମୋତେ ଜଣେ ଶତ୍ରୁ ସେବକ କରି ଦୁନିଆକୁ ପଠାଇଛନ୍ତି, ଜଣେ ଗର୍ବୀ ରାଜା କରି ତ ପଠାଇ ନାହାନ୍ତି !”

ବର୍ତ୍ତମାନ ଜୁଗାସୁ ଚପଟିକୁ କହୁଛି । ଭୁବେଶ୍ ଅଞ୍ଚଳର ଗୋଟିଏ ଜାତିର ମୁଣିଆଙ୍କ ସହୃଦ ଥରେ ମହମ୍ମଦ କଥୋପକଥନରେ ନିମଗ୍ନ ହୋଇ ରହିଥିଲେ । ସେହି ସମୟରେ ଅବଦୁସ୍; କାମକ ଜଣେ ଅର ଲୋକ ହଠାତ୍ ସେହି କଥୋପ-କଥନର ମଝିରେ ଆସି ବାଧା ଦେଲା ଏବଂ କୋରାନ୍ ଗୁମ୍ରୁରୁ କେତୋଟି ପଦ ଶୁଣିବ ବୋଲି ଆହୁତ ସଜାଣ କଲା । ଆଉ ଜଣେ କେହି ପୟାରମୁରଙ୍କ ସହୃଦ ଅଛନ୍ତି ବୋଲି ସେ ଜାଣି ନଥିଲା ।

ମହମ୍ମଦ ଭାରି କର୍କଶ ଭାବରେ କେତେ ପଦ କଥା କହୁ ତାକୁ ଚୁପ୍ ରହିବାକୁ କହୁଥିଲେ । ମାତ୍ର ନିଜର ଏପରି କର୍କଶ ବ୍ୟବହାର ଯୋଗୁଁ ସେ ପରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁଃଖ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ ଓ ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିନୟ ସହକାରେ ସେଥିପାଇଁ କ୍ଷମା ମାଗିଥିଲେ । ଏବଂ ସେହିଦିନଠାରୁ ସେ ଅବଦୁସ୍ ସହୃଦ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସମ୍ମାନର ସହୃଦ ବ୍ୟବହାର କରିଥିଲେ ଏବଂ ତାକୁ ଅନେକ ସମ୍ମାନଜନକ ପଦରେ ନିୟୁକ୍ତ କରିଥିଲେ ।

*

ରାଜା ଏବଂ ପୟାରମୁରଙ୍କ ବିଷୟରେ ଏହି ଗପଗୁଡ଼ିକ ପରେ ମୁଁ ରୁମ୍‌ମାନକୁ ଜଣେ ବୈଜ୍ଞାନିକଙ୍କ ବିଷୟରେ କହିବି । ସିଏ ହେଉଛନ୍ତି ଇଂଲଣ୍ଡର ଆଇଜାକ୍ ନିଉଟନ୍ ।

ନିଉଟନ୍ (୧୬୪୨) ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ଜନ୍ମ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ଓ ୧୭୨୭ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ପରିଲୋକ ଗମନ କରିଥିଲେ । ନିଜର ଏହି ସୁପାର୍ବ ଗୀବନଟି ମଧ୍ୟରେ ସେ ପ୍ରକୃତିର ଅଧ୍ୟୟନ କରିଥିଲେ; ପୃଥିବୀରେ ଯେଉଁ ମାଧ୍ୟାକର୍ଷଣ ଶକ୍ତି କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛି, ସମୁଦ୍ରର ଜୁଆର ଉପରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଏବଂ ଚନ୍ଦ୍ରର ଯେଉଁ ପ୍ରଭାବ ପଡ଼ୁଛି, ସୂର୍ଯ୍ୟାଲୋକ ଏବଂ ତାହାର ଧବଳବର୍ଣ୍ଣ କରଣଗୁଡ଼ିକ କପରି ଇନ୍ଦ୍ରିୟର ସାହାଯ୍ୟରେ ପରିଣତ ହୋଇ ଯାଉଛି ଏବଂ ଏହା ବ୍ୟତୀତ ଆହୁତ ଅନେକ ବିଷୟରେ ସେ ଅଧ୍ୟୟନ କରିଥିଲେ । ପ୍ରକୃତିର ବିଭିନ୍ନ କାର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ ରହସ୍ୟରୁ ଅଧ୍ୟୟନ କରିବାରେ ଅତୁଳ ନୈସର୍ଗିକ ସମ୍ପନ୍ନ ଏହି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ବିଚକ୍ଷତାକୁ ଦେଖି ସମସ୍ତେ ଭାରି ବିସ୍ମିତ ହୋଇଯାଉଥିଲେ । ତିନେ ଜଣେ ଉଦ୍ର ମହଲା ନିଉଟନ୍‌ଙ୍କ ଆଗରେ ତାଙ୍କର ପାଣ୍ଡିତ୍ୟ ଏବଂ ଜ୍ଞାନ ବିଷୟରେ ପ୍ରଶଂସା କରି କହିବାରୁ ସେ ଉତ୍ତର ଦେଇ କହିଥିଲେ :

“ଆପଣ ଏପରି କଥା କାହିଁକି କହୁଛନ୍ତି ! ମୁଁ ତ ଗୋଟିଏ ସାନପିଲା ପରି ସତ୍ୟରୂପୀ ମହାସମୁଦ୍ରର ବେଳାଭୂମିରୁ କେବଳ କେତୋଟି ବାଲିରଗଡ଼ାହିଁ ସତ୍ତ୍ୱେ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି ।”

ରୂମେମାନେ ନିଶ୍ଚୟ ବୁଝୁଥିବ ଯେ ସତ୍ୟର ମହାସମୁଦ୍ର ଚକ୍ରରେ ଏଠାରେ ପ୍ରକୃତର ବିଧାନଗୁଡ଼ିକୁ ବୁଝାଉଛି । ପୃଥିବୀର ପ୍ରବାସକ୍ରମ ପଣ୍ଡିତମାନେ ମଧ୍ୟ କବିର ଏହି ବିଧାନଗୁଡ଼ିକର ଜ୍ଞାନ ଅର୍ଜନ କରିପାରିଛନ୍ତି । ସାନ ପିଲାଟିଏ ସମୁଦ୍ରକଳକୁ ଗଲେ ବାଲିଗରଡ଼ା ଗୋଟାଇବାକୁ ମନ କରିଥାଏ; ମାତ୍ର ଜଣେ ପିଲା ସମୁଦ୍ର କହୁଲେ ଯାହା ଧାରଣା କରିଥାଏ, ପ୍ରକୃତ ସମୁଦ୍ର ତା'ଠାରୁ କେତେ ବଡ଼ ନୁହେଁ ! ଏବଂ, ଆପଣାର ଯୁକ୍ତ ଭାବନାରେ ଆମେ ଏହି ବିଶ୍ୱବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ବିଷୟରେ ଯେଉଁ ଧାରଣା କରିଥାଉ, ବିଶ୍ୱବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ମଧ୍ୟ ତା'ଠାରୁ ଆହୁର କେତେ ବିଶାଳ ନୁହେଁ ।

ନିଉଟନ୍ ନିଜକୁ ଜଣେ ସାନ ପିଲା ସହୃଦ ରୁଲନା କଲେ ବୋଲି ଆମେ କ'ଣ ତାଙ୍କ ବିଷୟରେ ନୂନ କରି ଭାବୁଛୁ କି ? ସେକଥା ଆଦୌ ନୁହେଁ; ତାଙ୍କର ଏହି ବିନୟ ସକାଶେ ସିଏ ଆମ ଠାରୁ ବରଂ ଅଧିକ ସମ୍ମାନ ଲାଭ କରୁଛନ୍ତି !

*

ଅନେକ ବର୍ଷ ତଳେ, ଆପଣାର ଅପୁତ୍ର କଣ୍ଠ ଏବଂ ବିଚକ୍ଷତା ପ୍ରତିଭା ସକାଶେ ବିଶ୍ୱବ୍ୟାପୀ ଖ୍ୟାତି ଅର୍ଜନ କରିଥିବା ଜଣେ ମହଲା ସଂଗୀତଜ୍ଞ ଗୋଟିଏ ଗୋଷ୍ଠୀରେ ବସିଥିଲେ । ସେଠାରେ ମଧୁର କଣ୍ଠ ଥିବା ଗୋଟିଏ ସାନ ଝିଅକୁ ମଧ୍ୟ ଗୀତ ଗାଇବା ସକାଶେ ବୁଝାଗଲା । ସିଏ ଯେଉଁ ଗୀତଟିକୁ ଗାଇବାକୁ ଇଚ୍ଛା କଲା, ସେଇଟି ହେଉଛି ଏକ ଦ୍ରୈତ ସଂଗୀତ, ଦୁଇ ଜଣ ଏକାଠି ମିଶି ସେହି ଗୀତଟିକୁ ଗାଇବା କଥା । ପିଲାଟି ଅବଶ୍ୟ ଗୀତଟିର ପ୍ରଧାନ ଅଂଶଟିକୁ ଗାଇଥାନ୍ତା, ମାତ୍ର ତା'ସହୃଦ ଅନ୍ୟ ଅଂଶଟିକୁ ସହଯୋଗୀ ହୃଦାବରେ ଗାଇବା ଲାଗି କେହି ବାହାରିଲେ ନାହିଁ । ସେଠାରେ ଯେତେ ବୟସ୍କ ମଣିଷ ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ, ସେମାନେ ଗୋଟାଏ ସାନ ପିଲାର ସହଯୋଗୀ ହୋଇ ଗାଇବାକୁ ନିଜ ଲାଗି ଅସମ୍ମାନଜନକ ବୋଲି ଭାବୁଥିଲେ । ତେଣୁ ଏକ ଅତଳ ଅବସ୍ଥା ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଗଲା; ପିଲାଟି ସହୃଦ ସହଯୋଗ କରିବାକୁ କେହି ବାହାରିଲେ ନାହିଁ ।

ଏହି ସମୟରେ ସେହି ପ୍ରଖ୍ୟାତ ମହଲା ସଂଗୀତଜ୍ଞ କହୁଲେ :

“ରୂମେ ଯଦି ଇଚ୍ଛା କରିବ, ତେବେ ମୁଁ ତୁମ ସହିତ ସେହି ଦ୍ୱିତୀୟ ଅଂଶଟିକୁ ଗାଇବି ।”

ପିଲାଟି ବି ସେଇଆ ଇଚ୍ଛା କଲା । ଦୁହେଁଯାକ ମିଶି ଗୀତଟିକୁ ସମଗ୍ରଜ୍ଞ ଲାଗି ଶୁଣାଇଲେ । ସାନ ଝିଅଟିର କଣ୍ଠ ଭର ଉଚ୍ଚକୁ ଉଠି ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇ

ଶୁଣା ଯାଇଥିଲା ଏବଂ ସେହି ସମୟର ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ପ୍ରତ୍ୟାକ୍ତ ସେହି ମହୁଳା
ଫଗୀତଜ୍ଞଙ୍କର କଣ୍ଠ ମଧୁର ଭାବରେ ତାହାର ଅନୁପରାଣ କରୁଥିଲା । ଦୁର୍ଦ୍ଦିନର କଣ୍ଠ
ମିଶ୍ରି ଏକ ଚମତ୍କାର ଐକ୍ୟତାନ ସୃଷ୍ଟି ହେଉଥିଲା ।

ଗୋଟିଏ ସାନ ପିଲା ପହଞ୍ଚି କଣ୍ଠ ସମ୍ପର୍କରେ କରବାକୁ ଏପରି ଅବୁଝିତ
ଭାବରେ ରାଜି ହୋଇଥିବା ଉଦ୍ରମହୁଳାଙ୍କର ହୃଦୟକୁ ଆମେ ନିଶ୍ଚୟ ଅତ୍ୟନ୍ତ
ଉଦାର ବୋଲି କହିବା ।

*

୧୮୪୪ ମସିହାରେ କଲିକତାର ସମ୍ପୃକ୍ତ କଲେଜରେ ବ୍ୟାକରଣଶାସ୍ତ୍ର
ପଢ଼ାଇବା ଲାଗି ନିଶ୍ଚିତ ଅଧ୍ୟାପକଙ୍କର ଦରକାର ପଡ଼ିଲା ଏବଂ ସେହି ପଦବିକୁ
ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ବିଦ୍ୟାସାଗରଙ୍କୁ ଯତା ଯାଇଥିଲା । ସେତେବେଳେ ସେ
ମାସକୁ ପରୀକ୍ଷା ଟଙ୍କା ବେତନ ପାଇଥିଲେ ଏବଂ ଏହି ନୂତନ ପଦରେ ସେ ମାସିକ
ନବେ ଟଙ୍କା ପାଇଥାନ୍ତେ । ମାତ୍ର ସିଏ ଭାବିଲେ ଯେ ତାଙ୍କର ବନ୍ଧୁ ଚର୍ଚ୍ଚ
ବାଚସ୍ପତିଙ୍କର ବ୍ୟାକରଣ ପଢ଼ାଇବାରେ ତାଙ୍କ ଠାରୁ ଅଧିକ ଯୋଗ୍ୟତା ରହିଛି ଏବଂ
ତେଣୁ ସେ ଆପଣାର ସେହି ମତବିକ୍ରୟ ବ୍ୟକ୍ତ କରିଥିଲେ । ଫଳରେ ତାଙ୍କର ବନ୍ଧୁଙ୍କୁ
ସେହି ପଦରେ ନିଯୁକ୍ତ କରା ଲାଗି ନିଷ୍ପତ୍ତି କରା ଯାଇଥିଲା । ଏଥିରେ
ବିଦ୍ୟାସାଗର ଭାରି ଖୁସି ହେଲେ । ସିଏ କଲିକତାରୁ ବେଶ୍ କେତେ ବାଟ
ପାଦରେ ଚାଲିଚାଲି ଯାଇ ଆପଣାର ବନ୍ଧୁଙ୍କୁ ଖୋଜି ଆଣିଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କୁ
ସୁସମ୍ପାଦନି ମଧ୍ୟ ଦେଇଥିଲେ ।

ପତ୍ରିକ ବିଦ୍ୟାସାଗରଙ୍କର ଏହି ଅଦ୍ଭୁତ ବିନୟରେ ଚର୍ଚ୍ଚବାଚସ୍ପତି ଏକାନ୍ତ
ବସ୍ଥିତ ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ ଏବଂ ଚତୁଃପାର୍ଶ୍ଵ କହି ପକାଇଥିଲେ, “ବିଦ୍ୟାସାଗର,
ଆପଣ ନିଶ୍ଚିତ ସାଧାରଣ ମନୁଷ୍ୟ ନୁହନ୍ତି, ଆପଣ ହେଉଛନ୍ତି ମନୁଷ୍ୟର ଶରୀର
ଧାରଣ କରିଥିବା କଣ୍ଠ ଦେବତା !”

*

ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁଁ ରୂପମାନଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ ସରା ଗର୍ବୀ ନୃତ୍ୟକୁଳିଆ ପୋକର
ଗପ କହିବି ।

ଗୋଟିଏ ଲୋକ ଉତ୍କଳ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଆଡ଼କୁ ଅନାଇ କହିଲା :

“ଏହି ପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରକୃତରେ କେତେ ଉତ୍କଳ !”

“ଠିକ୍ ଅମର ଭଲ, ଅମର ଉତ୍କଳମାନଙ୍କ ଭଲ”,—ଗୋଟିଏ କଣ୍ଠସ୍ଵର
ତା’ କଥାର ନବାବ ଦେଲା ।

ଲେକଟି ତାହା ଶୁଣି ଶୁଣି ଶୁଣି ଅନାଇ ଦେଖିଲା ଏବଂ ଗୋଟିଏ ବୁଦ୍ଧାବ
ଭ୍ରାତାରେ ଗୋଟିଏ ନୃତ୍ୟକରୀ ପୋକକୁ ଦେଖିଲା ।

“ହୁଇ ଏକଥା କହୁଲୁ କି ?”

ନୃତ୍ୟକରୀ ପୋକ ଉତ୍ତର ଦେଲା, “ହଁ, ମୁଁ କହୁଲୁ ଯେ ପୂର୍ବ ଠିକ୍
ମୋ’ର ପରି ଉଠୁଲୁ ।”

“ହଁ, ଠିକ୍ ତୋ’ର ପରି ଉଠୁଲୁ !” — ଲେକଟିର ପସନ୍ଦ ନହେଲା
ପରି ଫେରି କହି ଦେଲା ।

“ହଁ, — ଏହି ପୂର୍ବ, ତମ, ତାରାମାନେ ଆଉ ମୁଁ, — ଆମେ ସମସ୍ତେ
ଉଠୁଲୁ ।” — ତଥାପି କିନ୍ତୁ ନବୁଝିଲା ପରି ନୃତ୍ୟକରୀ ପୋକ ସାରା ଆତ୍ମସନ୍ତୋଷ
ଲାଭ କରି କହିଲା ।

ଭାଗ୍ୟ ଦେଶରେ ଶୁଣକଣ ଲୋକ ଗୋଟିଏ ପବ୍‌ତ ଉପରେ ବସୁଥିଲେ ।
ସେମାନେ ଶୁଣକଣୋକ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ : ଆଗରେ ସହୁ ଫ୍ରାନ୍ସିସ୍ ତାଙ୍କ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର
ଆଉ ତିନିଜଣ ଶୁଣକଣକୁ ନେଇ ଯାଉଥିଲେ । ପବ୍‌ତର ସେହି କଡ଼ଟାରେ
କେତେ ଗଛ ଭିତ୍ତି ହୋଇ ରହୁଥିଲା ଓ ପବ୍‌ତର ସବା ଉପରେ ଗୋଟିଏ ସଫା
ଖୋଲା ଜାଗା ରହୁଥିଲା । ଦିବ୍ୟ ବସ୍ତୁଗୁଡ଼ିକର ଏକ ନୂତନ ଦୃଷ୍ଟି ଲାଭ କରିବାର
ଆଶାରେ ସହୁ ଫ୍ରାନ୍ସିସ୍ ସେଠାରେ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବେ ବୋଲି ଯାଉଥିଲେ । ସେହି
ଅଞ୍ଚଳରେ ତାଙ୍କୁ ସମସ୍ତେ ଭଲ କରି ଜାଣିଥିଲେ ଓ ଧନବନ୍ତ ସାମନ୍ତମାନଙ୍କଠାରୁ
ଆରମ୍ଭ କରି ଉଚ୍ଚ ଗ୍ରାମବାସୀମାନଙ୍କ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାଙ୍କୁ ସମସ୍ତେ କେତେ ସମ୍ମାନ
କରୁଥିଲେ ।

ସେହିନିମିତ୍ତ ସାରା ଗରମ ହେଉଥାଏ ଓ ତିନି ବସ୍ତା ତଡ଼ି ଉପରକୁ ଉଠିବାକୁ
ପଡ଼ୁଥାଏ । ସାରା ଲାଗୁ ହୋଇ ପଡ଼ି ଫ୍ରାନ୍ସିସ୍ ଆଉ ଶୁଣି ପାରୁ ନଥାନ୍ତି । ତେଣୁ
ତାଙ୍କ ଉତ୍ତରୁ ଜଣେ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ଜଣେ କୃଷକ ପାଖକୁ ଗଲେ ଓ ଫ୍ରାନ୍ସିସ୍ ବସିନିର
ସିବେ ବୋଲି ତା’ର ଗଧଟିକୁ ଦେବା ପାଇଁ ତାକୁ କହିଲେ ।

କୃଷକ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଗଲି ହୋଇଗଲା; ସହୁ ତା’ପରେ ଗଧ ଉପରେ
ବସିଲେ ଏବଂ ଆଉ ତିନିଜଣ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ତାଙ୍କର କଡ଼େ କଡ଼େ ଶୁଣିକରି ଗଲେ ।
କୃଷକଟି ବି ପଛେ ପଛେ ଯାଉଥାଏ ।

କୃଷକ ପଚାରିଲା, “ଆପଣ କ’ଣ ସହୁ ଫ୍ରାନ୍ସିସ୍ ?”

“ହଁ,—ସେ ଉତ୍ତର ଦେଇ କହିଲେ ।

ଶୁଣି କୃଷକ ପୁଣି କହିଲା, “ତେବେ ଲୋକେ ଆପଣଙ୍କୁ ଯେତକି ମହାନ ବୋଲି ଶ୍ରଦ୍ଧା, ଆପଣ ମଧ୍ୟ ସେତକି ମହାନ ହେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତୁ । ତେବେ-
ଯାଇ ସିନା ଲୋକଙ୍କର ଆପଣଙ୍କଠାରେ ବିଶ୍ୱାସ ରହିବ ।”

ସେକଥା ଶୁଣି ସହୁ ଫ୍ରାନ୍ସିସ ଆଦୌ କୌଣସି ଅସନ୍ତୋଷ ପ୍ରକାଶ କଲେ ନାହିଁ । କାରଣ ଯେକୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଠାରୁ କି ପରାମର୍ଶ ନେବାକୁ ସେ କଦାପି ବୁଣିବ ହେଉ ନଥିଲେ । ସ୍ୱଳ୍ପ ହେଉ ବା ଜଣେ ଦରଦ୍ର ବ୍ୟକ୍ତି ହେଉ, ସେ ସମସ୍ତଙ୍କର ପରାମର୍ଶ ଶୁଣୁଥିଲେ । ସେ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ରାଧ ଉପରୁ ତଳକୁ ଓହ୍ଲାଇ ପଡ଼ିଲେ, ରାଆଁର ସେହି ଗୁମ୍ଫାଟି ଆଗରେ ନିଜସ୍ୱଳ୍ପ ହେଲେ ଓ ତା’ର ସେହି ପରାମର୍ଶଟି ସକାଶେ ତାକୁ ନୃତ୍ୟଜିତା ଜଣାଇଲେ ।

ପନ୍ଦର

ପରବାର

ମରକତୋ ଦେଶର ଜଣେ ପର୍ଯ୍ୟଟକ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ଦେଖିଲେ ଯେ, ଦିନ-
ଯାକ ଅଲଗା ହୋଇ ରହୁବାପରେ ଯେତେବେଳେ ସନ୍ଧ୍ୟା ସମୟରେ ମ'ରମେଣ୍ଡା ଓ
ମେଣ୍ଡାକୁଆମାନଙ୍କୁ ଘୁନଙ୍ଗାର ଏକାଠି ଗୋଟିଏ ଜାଗାକୁ ଅଣା ଯାଉଥିଲା,
ସେତେବେଳେ ନିଶ୍ଚୟ ପ୍ରାଣୀଗୁଡ଼ିକ ଭାରି ବ୍ୟାକୁଳ ଭାବରେ ଏତେବେଳେ
ଦଉଡ଼ିବାରେ ଲାଗୁଥିଲେ ଏବଂ ସତେଅବା କ'ଣ ଗୋଟିଏ ଖୋଜିବାରେ ଲାଗିଥିଲେ ।
ପ୍ରକୃତ କଥା ହେଉଛି, ପ୍ରତ୍ୟେକ ମାଆମେଣ୍ଡା ତା'ର କୁଆକୁଣ୍ଡି ଖୋଜୁଥିଲା ।
ପ୍ରତ୍ୟେକ ମେଣ୍ଡାକୁଆ ତା'ର ମାଆକୁ ଖୋଜୁଥିଲା ।

ଗୋଟିଏ ମାରିମାଙ୍କଡ଼ କେତୋଟି କୁଆ ଦେଇଥିଲା ଓ କୁଆଗୁଡ଼ିକୁ ସିଏ
ଭାରି ଭଲ ପାଉଥିଲା, ମାତ୍ର ତା'ର ସେହି ଭଲ ପାଇବାକୁ ଆମେ ଏପରି ଗୋଟିଏ
ଝରଣା ସହଚ ଭୁଲନା କରି ପାରୁବା, ଯେଉଁଥିରୁ କି କେବଳ ତା'ର ନିଜ କୁଆ-
ମାନେ ନୁହନ୍ତି, ମାତ୍ର ସମସ୍ତେହି ଜଳପାନ କରି ପାରୁଥିଲେ । ସିଏ ଅନ୍ୟ ମାଙ୍କଡ଼
କୁଆକୁ ଦେଖିଲାବେଳେ ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ବି ଭାରି ଅନୁକମ୍ପା ଦେଖାଉଥିଲା । କେବଳ
ସେତିକି ନୁହେଁ, ସତେଅବା ପୋଷି ଆଣିଥିଲାପରି ସେ କୁକୁରକୁଆ ଓ ବଲେଇକୁଆ-
ମାନଙ୍କୁ ବି ନିଜ ପାଖକୁ ନେଉଥିଲା । ଏବଂ, ସେତେବେଳେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଦେବା
ଲାଗି ତା'ପାଖରେ ବହୁ ଡାଇବା ପଦାର୍ଥ ଥିଲା, ସେତେବେଳେ ସେ ତାହାକୁ ନିଜର
କୁଆମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଏବଂ ପୋଷୀ କରି ରଖିଥିବା ଅନ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ଭିତରେ ଏକାଠି
ବାଣ୍ଟି ଦେଉଥିଲା ।

ଚଢ଼େଇମାଆ ଉତ୍ତାପ ଦେବାକୁ ଅଣ୍ଟାଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ବସି ରହୁଥାଏ ଏବଂ
ଚଢ଼େଇବାପା ମାଆ ଓ ତା'ର କୁଆମାନଙ୍କ ସକାଶେ ଆଧାର ଖୋଜି ଚାଲିଯାଏ ।

ଆଜି କାର ଗଣଲ ସତରୁ ସତ ଗୋଟିଏ ପରିବାରରେ ରହିଲା ପରି
ଆପଣାର ସାଥୀ ଏବଂ କୁଆଙ୍କ ସହଚ ଏକତ୍ର କାସ କରେ । ସିମ୍ପାଞ୍ଜିମାନେ ମଧ୍ୟ
ଠିକ୍ ସେହିକଥା କରନ୍ତି ଓ ମାଆ ଏବଂ ତା'ର କୁଆମାନଙ୍କୁ ଅଣ୍ଟା ଦେବା ସକାଶେ
ଅଣ୍ଟା ସିମ୍ପାଞ୍ଜି କୌଣସି ଏକ ଗଛ ଉପରେ ଏଣୁତେଣୁ କରି ଗୋଟିଏ ବସା ମଧ୍ୟ
ଡିଆରି କରି ଦେଇଥାଏ । ପୁଣି, ଶିକାର ଖୋଜି ବୁଲୁଥିବା ଚିତାବାଘର କବଳରୁ
ଆପଣାର ପରିବାରଟିକୁ ରକ୍ଷା କରିବା ଲାଗି ସିଏ ପହଞ୍ଚି ମଧ୍ୟ ଦେବାରେ ଲାଗିଥାଏ ।

ଇତରପ୍ରାଣୀଙ୍କ ଜଗତରେ ରହୁଥିବା ଆମର ଜାତିମାନେ ଯଦି ଆପଣାର କୁଆମାନଙ୍କୁ ଏତେ ସ୍ନେହ ଦେଖାଇ ପାରୁଛନ୍ତି ଓ ସେମାନଙ୍କର ରକ୍ଷା କରୁଛନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ଏଥିରେ ଆଦୌ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ରହୁନା ଉଚିତ ନୁହେଁ ଯେ ଆଦମ ଅବସ୍ଥାରେ ବାସ କରୁଥିବା ମନୁଷ୍ୟମାନେ ମଧ୍ୟ ଗୋଷ୍ଠୀ ବା ପରବାର ତିଆରି କରି ସବୁଠାରେ ବାସ କରନ୍ତି । ସେଥିରେ ଜଣେ ପୁରୁଷ ଥାଏ, ଜଣେ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକ ଥାଏ ଏବଂ କୁଆମାନେ ବି ଥାଆନ୍ତି ।

ଗୋଟିଏ ମାଆ ପ୍ରକୃତରେ କେତେବେଳେ ତା'ର କୁଆମାନଙ୍କୁ ସ୍ନେହ କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିଥାଏ ? ସେହି କୁଆ ଜନ୍ମ ହେବା ବେଳରୁହିଁ ସିଏ ତାହା କରିଥାଏ ।

ଗୋଟିଏ କୁଆ ବି ପ୍ରକୃତରେ କେତେବେଳେ ଠାରୁ ତା'ର ମାଆକୁ ଭଲପାଇ ଶିଖେ ? ଠିକ୍ ଜନ୍ମ ହେବା ସମୟରୁ ନୁହେଁ; କାରଣ ତାକୁ ସବୁପ୍ରଥମେ ଅନୁଭବ କରି, ଚିନ୍ତା କରି ଓ ସେହି ଅନୁସାରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରି ଶିଖିବାକୁ ହୁଏ । ଏବଂ ତା' ପରେ ଯାଇ ସିଏ ଆପଣାର ମାଆକୁ ଭଲପାଇ ଶିଖେ, ବାପକୁ ମଧ୍ୟ ଭଲପାଇ ଶିଖେ ।

ମାତ୍ର ସତରମାସର ଗୋଟିଏ ବାଳିକାର କଥା ଆମକୁ ଜଣାଅଛି, ଯିଏ କି ତା'ର ବାପ କେତେ ଦିନ ଅନୁପସ୍ଥିତ ରହୁନା ପରେ ପୁନର୍ବାର ଘରକୁ ଫେରି ଆସିବା ସମୟରେ ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ଚକଚକ ହୋଇ ଦଉଡ଼ି ଯାଉଥିଲା, ତାଙ୍କର ମୁହଁ ଉପରେ ଜନର ହାତକୁ ଆପଡ଼ାଇ ତାଙ୍କୁ ଚାମୁଚ କରୁଥିଲା ଓ ଆପଣାର ସବୁଯାକ ଖେଳନାକୁ ନେଇ ତାଙ୍କୁ ଦେଇଦେଉଥିଲା ।

ଉପହାର ପାଇବାକୁ ସବୁମଣିଷଙ୍କୁ ଭଲ ଲାଗେ । ମୁସଲମାନମାନଙ୍କର ଇତିହାସରୁ ଆମେ ପାଠ କରିଥାଉ ଯେ ଖଲିଫା ମାମୁନ୍ ତାଙ୍କ ପତ୍ନୀଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ ପୁନାତିଆର ଗାଲିରୁ ଉପହାର ଦେଇଥିଲେ ଓ ସେହି ଗାଲିରୁ ଉପରେ କେତେ କେତେ ମୁକ୍ତା ନେଇ ଜମାକରି ଦେଇଥିଲେ । ଏବଂ, ସେହି ପତ୍ନୀଙ୍କର ଦାସୀମାନେ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ମୁକ୍ତା ସେଥିରୁ ନେବା ପରେ ମଧ୍ୟ ସେହି ମୁଲ୍‌ବୀନ୍ ମଣିମୁକ୍ତାର ଗୋଟିଏ ଗଦା ତଥାପି ଗାଲିରୁ ଉପରେ ଚକ୍ ଚକ୍ କରୁଥିଲା ।

କିନ୍ତୁ ଜଣେ ମାଆ ତା'ର କୁଆକୁ ପ୍ରକୃତରେ କ'ଣ ଦେଇଥାଏ ? ସିଏ ତାକୁ ଉତ୍ତମ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଦିଏ, ସୁସ୍ଥ ଅନ୍ନପ୍ରତ୍ୟାଜ୍ଞ ଦିଏ, କଥା କହିବାର ଶକ୍ତି ଦିଏ, ଯାହାକିପୁ ଭଲ, ତାହାକୁ ଭଲ ପାଇବାର ଶକ୍ତି ମଧ୍ୟ ଦିଏ ।

କାରଣ, ଯଦି ମାଆ ତା'ର କୁଆର ପ୍ରତିପାଳନରେ ଅବହେଳା ଦେଖାଏ, ତେବେ ତାହା ଫଳରେ କୁଆର ଶ୍ଯାସ୍ତ୍ୟ ଖରାପ ହୁଏ, ତା'ର ଗୋଡ଼ ବଙ୍କା ବଙ୍କା ହୋଇଯାଏ, ତା' ଜିଭ ଭଲ କର କଥା କହୁପାରେ ନାହିଁ ଏବଂ ଭଲ ଆଚରଣ ଓ ଭଲ ଶ୍ଯାସ୍ତ୍ୟ ମଧ୍ୟ ଆଉ ତାହା ଦ୍ଵାରା ସମ୍ଭବ ହୁଏ ନାହିଁ । ଏବଂ, ଗୋଟାଏ ସୁନାତିଆର ଗାଲିରୁ ଏବଂ ମଣିମୁକ୍ତା ଅପେକ୍ଷା ଏହିପରି ଦାନ ପ୍ରକୃତିରେ ଅନନ୍ତ ଶୁଣିଲେ ଅଧିକ ମୁଲ୍ୟବାନ୍ ନୁହନ୍ତି କି ?

ଯେଉଁ ମାଆ ଆପଣାର ପିଲାକୁ ଏହିପରି ଅମୂଲ୍ୟ ପଦାର୍ଥ ଦେବାରେ ସମର୍ଥ ହୁଏ, ସିଏ ଆପଣାର ଜବନଟି ସତେଅବା ତା'ର ଦୁଅ କି ହିଅ ଭିତରେ ଯାଇ ରହିଛି ବୋଲି ଅନୁଭବ କରୁଥାଏ । ପିଲାଟି ଭଲ ଥିଲବେଳେ ମାଆର ହୃଦୟରେ ଅନନ୍ଦ ଭରି ରହିଥାଏ ଏବଂ ପିଲାଟିର ଦେହ ଖରାପ ହେଲେ କିଂବା ସିଏ ଏହି ସଂସାରରୁ ବିଦାୟ ନେଇ ଚାଲିଗଲେ ସେମାନଙ୍କ ହୃଦୟ ଶୋକାଭିଭୂତ ହୋଇ-ପଡ଼େ । ଗୋଟିଏ ତାମିଲ ଗୀତ ଭିତରେ ଜଣେ ମାଆ କ'ଣ କହୁଛୁ ଶୁଣ :

ମୋ' ହୃଦୟର ଧନଟି କୁଆଡ଼େ ଗଲା ?

ମୋ' ପିଲାଟି କୁଆଡ଼େ ଗଲା ?

ମୋ' ସୁନାପ୍ରତିମା କୁଆଡ଼େ ଗଲା

ତା' କଅଁଳ କଣ୍ଠରେ ସେ ମୋତେ ମାଆ ଡାକୁଥିଲା,

ମୋ' ଧନ ସତେ କୁଆଡ଼େ ଗଲା ?

ତା'ର ସୁନ୍ଦର ମୁହଁ ପରି ମୁହଁ ମୁଁ କେଉଁଠି ଦେଖି ନାହିଁ,

ମୋ' ଧନ ସତେ କୁଆଡ଼େ ଗଲା ?

ମୋ'ର କୋଡ଼ରେ ସିଏ କେଡ଼େ ଆନନ୍ଦରେ ଖେଳୁଥିଲା,

ମୋ' ଧନଟି କୁଆଡ଼େ ଚାଲିଗଲା

ତା'ର ବାପା ତାକୁ କେଡ଼େ ଖୁସିରେ ହାତରେ ଟେକି ନେଉଥିଲେ,

ମୋ'ର ଧନ ସତେ କୁଆଡ଼େ ଗଲା ?

ତା' ଆଖିପତାରେ ଶୌଭାଗ୍ୟର ରେଖା

ଅଙ୍କା ହୋଇ ରହିଥିଲା,

ହାୟ, ହାୟ, ମୋ' ପିଲାଟି କୁଆଡ଼େ ଗଲା ?

ତା' ଉପରେ କିଏ ଆସି ଦୃଷ୍ଟି ପକାଇଲା କେଜାଣି

ହାୟ, ମୋ' ପିଲାଟି କାହିଁ ଚାଲିଗଲା ?

ରହରେ ବାବୁ, ମୁଁ ବି ତୋ'ପାଖରେ ଯିବି,
ହାୟ, ମୋ'ପିଲାଟି କୁଆଡ଼େ ଗଲା ?

ଫେରିଆରେ ବାବୁ, ମୋତେ ଏକା ଛାଡ଼ି ଯାଅନା,
ହାୟ, ମୋ'ର ଧନ କୁଆଡ଼େ ଗଲା ?

ଜଣେ ପ୍ରକୃତ ବାପର ହୃଦୟ ବି ତା'ର ପିଲାଟିର ଜୀବନ ଭିତରେ
ରହୁଥାଏ ଓ ପିଲାଟି ସମ୍ଭାରରୁ ଚାଲିଗଲେ ସିଏ ଭାବ ଆଦାତ ପାଏ ।

. ଆପଣାର ସାନ ପୁଅଟି ଚାଲିଗଲା ପରେ ମହମ୍ମଦଙ୍କୁ କେଡ଼େ ନିର୍ମମ ଯନ୍ତ୍ରଣା
ଭୋଗିବାକୁ ହୋଇ ନଥିଲା ! ପ୍ରାଚୀନ ପ୍ରତ୍ନଗୁଡ଼ିକରେ ଲେଖା ହୋଇଛି ଯେ ପ୍ରାୟ
ପନ୍ଦର କି ଷୋଳ ମାସ ହେଲା ବେଳକୁ ପିଲାଟି ସମ୍ଭାରରୁ ବିଦାୟ ନେଇ
ଚାଲିଗଲା ।

ମାତ୍ର 'ହାସାନ ଓ ହୁସେନ' ବୋଲି ଗୋଟିଏ ଅତି ପ୍ରସିଦ୍ଧ ନାଟକରେ
ଯାହା ଲେଖା ହୋଇଛି, ସେଥିରୁ ଆମକୁ ଇବ୍ରାହିମ୍‌ର ବୟସ ଆଉ ଟିକିଏ ବଢ଼ି
ହୋଇଥିଲା ବୋଲି ଜଣା ପଡ଼ୁଛି । ସେହି ନାଟକରେ ମୃତ୍ୟୁଲେବରୁ ଆଜ୍ଞାଏଲା
ନାମକ ଜଣେ ଦୂତ ମହମ୍ମଦଙ୍କର ଘରକୁ ଆସି ପୁଅଟିକୁ ନେଇଯିବ ବୋଲି
କହୁଛି ।

ଗଣ୍ଡାର ଦୁଃଖର ସହୃଦ ମହମ୍ମଦ ତାକୁ କହୁଛନ୍ତି, "ତାକୁ ମୋ' ପାଖରେ
ରୂମେ ଆସନ୍ତା କାଲି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଛାଡ଼ିଦେଇ ଯାଅ, ମୁଁ ରୂମକୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରି କହୁଛି !"

ତେଣୁ ଦୂତଟି ଆଉ କିଛିପ୍ରମତ୍ତ ଅପେକ୍ଷା କଲା ।

ଏବଂ ଠିକ୍ ସେହି ସମୟରେ ମଦ୍ରାସରେ ସେହି ବାଳକଟିର ଜଣେ
ଶୁଣିବାକୁ ମିଳିଲା । ସେତେବେଳେ ସେ କୋରୁନରୁ ଏହି ଧାଡ଼ିଗୁଡ଼ିକ ପଢ଼ୁଥିଲା :

"ସରକାରର କବଳରୁ ରକ୍ଷା ପାଇବା ସକାଶେ ମୁଁ ଆଲିଙ୍କ ପାଖକୁ
ଛାଡ଼ିଯିବି । ବହୁମାନେ ଉପହାସ କରୁଥିବା, ସବୁଜିଆମୟ ଆଲିଙ୍କ ନାମରେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ
ମନରେ ପ୍ରକୃତ ହୋଇ ରୂମେ ସେହି ଇରବାନଙ୍କ ପାଖକୁ ଫେରିଗଲା, ମୋର
ଅନୁଗତମାନଙ୍କ ମଣ୍ଡଳୀରେ ପ୍ରବେଶ କରି ଏବଂ ମୋର ସ୍ୱର୍ଗରାଜ୍ୟକୁ ଉପଭୋଗ
କରି ।"

ପିଲାଟିର ସେହି ମଧୁର ଜଣ୍ଟି ମହମ୍ମଦଙ୍କର କାନକୁ ପ୍ରକୃତରେ କେଡ଼େ
ମଧୁର ଶୁଭ ନଥିବ ?

ଆପଣାର ପାଠକୁ ଆବୃତ୍ତି କରୁଥିବା ପୁଅଟିଆମାନଙ୍କର ଜଣେ ସେମାନଙ୍କର
ବାପମାଆଙ୍କର କାନକୁ କେଡ଼େ ମିଠା ଶୁଣାଯାଉ ନଥିବ ! ଏଠାରେ ମୁଁ ଇବ୍ରାହିମ୍

ସଂସାରରୁ ବଦାୟ ନେଇଯିବାର ଅବଶିଷ୍ଟ ଦୃଶ୍ୟଟିକୁ ଆଦୌ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବାକୁ ଯାଉ ନାହିଁ । ମୁଁ କେବଳ ଏତିକି କହିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି ଯେ ପିଲାଟିର ମାଆ ମେଣ୍ଟା କେଡ଼େ ସ୍ନେହସୂକ୍ଷ୍ମ ଭାବରେ ସେହି ପିଲାଟି ପାଖରେ ବସି ରହିଥିଲେ, ପିଲାଟିର ଭଉଣୀ ଜାତିମା କେତେ ସ୍ନେହର ସହୃଦ ଇଚ୍ଛାହୁଏ ସହୃଦ କଥା କହିଥିଲେ ; ପୟାଗମୁରଜର ନାତି ହୁସେନ୍ ପିଲାଟିର ମୁଣ୍ଡଟିକୁ ନେଇ ନିଜର କୋଡ଼ ଭିତରେ ରଖିଲା ଏବଂ ଇଚ୍ଛାହୁଏ ଗ୍ରୀଷ୍ମବାୟୁ ଗୁଲିଯିବା ସମୟରେ ତା'ର ବାପା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଚିତଳରେ ଚାନ୍ଦିଲୁଲେ ।

ବାପାମାଆ କ'ଣ କେବଳ ବୁଝିମାନ ଓ ପ୍ରତିଭାବାନ୍ ପିଲାକୁ ଭଲ ପାଆନ୍ତି ? ନାହିଁ,—ସେମାନଙ୍କର ବାହୁପାଶ ଭିତରେ ସମସ୍ତଙ୍କ ସବାଣେ ସ୍ଥାନ ରହିଥାଏ ।

ତେନେ ମୁଁ ଗାଆଁ ଭିତରେ ଥିବା ଗୋଟିଏ ଦୋକାନକୁ ଯାଇଥିଲି । ମୋତି ଜାତିର ଜଣେ ବାପ ଗୋଟିଏ ପୁରୁଣା ଜୋତାରେ କଣ୍ଟା ବାଡ଼େଇ ତଳଟାକୁ ଠେକ୍ କରିଦେଇଥିଲା । ମାଆ ଶ୍ରେଷ୍ଠେଇଘର ପରିଷ୍କାର କରୁଥିଲେ । ଆପଣାର ପିଲାଟି ବିଷୟରେ ମୋ' ସହୃଦ କଥାବାଣୀ କରିବାକୁ ସେମାନେ ସେମାନଙ୍କର କାମ ବନ୍ଦ କରିଦେଲେ । ଚିତର ପିଲାଟିର ପାଟି ପ୍ରାୟ ଟିକି ନଥିଲା । ତା'ର କୌଣସି କଥାକୁ ମୁଁ ମୋଟେ ବୁଝିପାରୁ ନଥିଲି, ମାତ୍ର ତା'ର ବାପମାଆ ସେ କରୁଥିବା ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକର ଅର୍ଥକୁ ବେଶ୍ ବୁଝିପାରୁଥିଲେ । ପିଲାଟିର ମୁଣ୍ଡ ଏତେ କମ୍ କାମ କରୁଥିଲା ଯେ ସିଏ ନିଜେ ନିଜର ଲୁଗାପଟା ପିନ୍ଧିପାରୁ ନଥିଲା ବା ଖାଇ ବି ପାରୁ ନଥିଲା । କାଳେ ସେ ନିଜେ ଡେଇଁ ଓ କ'ଣ ଆଦାତ ପାଇବ ଅଥବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ପିଲାମାନଙ୍କୁ କାଳେ କୌଣସି ଆଦାତ ପଢ଼ୁଆଇବ, ସେଥିଲାଗି ବାପାମାଆ ଦିନମାନ ତା'ଉପରେ ନଜର ରଖୁଥିଲେ । ଘର ସାତ ଆଠବର୍ଷ ହେଲା ସେମାନେ ତାହା କରିଆସିଥିଲେ ; ଏବଂ ଏହି ଯାବତ୍ତାୟ କଷ୍ଟ ଓ କଞ୍ଚାଳ ସତ୍ତ୍ୱେ ସେମାନେ ପିଲାଟିକୁ ଭଲ ପାଉଥିଲେ ।

ଜଣେ ବାପ କପରି ତା'ର ସବୁ ପିଲାକୁ ଭଲ ପାଏ, ରାମାୟଣରେ କବି ଆମକୁ ସେହି ବିଷୟରେ କହିଛନ୍ତି : “ଜଣେ ବାପାଙ୍କର ହୃଦୟ ଅନେକ ପିଲା ଥାଆନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କର ସ୍ୱରୂପ ଭିନ୍ନ, ଚରଣ ବି ଭିନ୍ନ । ଜଣେ ପାଠ ପଢ଼ୁଥାଏ, ଜଣେ ଗୁରୁ ହୋଇ ବ୍ରତ ପାଳନ କରୁଥାଏ, ଆଉଜଣେ ବୈଦ୍ୟ ହୋଇଥାଏ, ଜଣେ ସୈନ୍ୟ ହୋଇ ଯୁଦ୍ଧ କରୁଥାଏ, ଆଉଜଣେ କାରିଗର

ହୋଇଥାଏ ତ ଜଣେ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ବି ହୋଇଥାଏ । ସେମାନଙ୍କ ସମସ୍ତଙ୍କ ପ୍ରତି ବାପାର ସମାନ ସ୍ନେହ ରହୁଥାଏ । ଆଉଁଳଣେ ପୁଅ ହୁଏତ ପାଠ ପଢ଼ିବାରେ ଟିକିଏ ମାନ୍ଦା ଥାଏ, ମାତ୍ର ସେ କଥା, ଚନ୍ଦ୍ରା ଓ କାର୍ତ୍ତିରେ ତାପାଙ୍କର ଅନୁଗତ ହୋଇ ରହୁଥାଏ; ଏବଂ ଏହି ପୁଅଟିକୁହିଁ ବାପା ତାଙ୍କ ଆପଣାର ଆତ୍ମା ସଦୃଶ ଭଲ ପାଉଥାନ୍ତି ।”

ଜଣେ ସ୍ନେହମୟୀ ମାଆର ଆଖିଦୁଇଟିକୁ ଆମେ ଅନ୍ୟ ସକଳ ଆଖି ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ ଗଭୀରକୁ ଦେଖିପାରୁଥିବାର ସମର୍ଥ ବୋଲି ଜାଣିବା । ଅନ୍ୟମାନେ ଆଦୌ କିନ୍ତୁ ଦେଖିପାରୁ ନଥିବା ବେଳେ ମଧ୍ୟ ସିଏ ଅନେକ ସମୟରେ ତା’ ନିଜ ପିଲାଟିର ଗୁଣ ଓ ସାମର୍ଥ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ଦେଖିପାରୁଥାଏ ।

ଠିକ୍ ଏହିପରି ଭାବରେ ରାମଙ୍କର ଜନନୀ କୌଶଲ୍ୟାଙ୍କର ତାଙ୍କ ପୁଅର ଗୁଣ ଓ ଗୌରବ ବସ୍ତ୍ରସ୍ବରେ ଏକ ଗଭୀର ଦୃଷ୍ଟି ରହୁଥିଲା । କାରଣ ଦିନେ ସେ ତାଙ୍କ ଆଖିରେ ଏକାବେଳେକେ ଅଲଗା ପ୍ରକାରର ଦିଶିଲେ । ମୁହୂର୍ତ୍ତକ ସୁବରୁ ସିଏ ସାନ ପିଲାଟିଏ ଥିଲେ; ଏବଂ ହଠାତ୍ ତାଙ୍କର ପ୍ରତ୍ୟେକ ରୋମମୂଳରେ ଦଶ-ହଜାର ତାରା ଝଟକି ଉଠିଥିଲେ, ତାଙ୍କ ଦେହର ଅଙ୍ଗପ୍ରାଙ୍ଗ ଉପରେ କେତେ କେତେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଓ ଚନ୍ଦ୍ର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ହୋଇଉଠିଲେ । ଏବଂ, ତାଙ୍କର ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ସେ କେତେ କେତେ ଉଚ୍ଚ ପବନ, ନୟା, ସମୁଦ୍ର, ଓ ଅନେକାନେକ ଦେଶ ଓ ମହାଦେଶ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲେ । ସେହି ଅଗୁଣ ଓ ଅସାମାନ୍ୟ ପିଲାଟି ଭିତରେ ପ୍ରକୃତିର ସକଳ ସାମର୍ଥ୍ୟ ଓ ଶକ୍ତି ପୂର୍ଣ୍ଣାବୃତ୍ତ ହୋଇ ରହୁଥିଲା ।

ରାଣୀଙ୍କର ମୁହଁରୁ କଥା ବାହାରିଲା ନାହିଁ । ସେ କୃତାଞ୍ଜଳିପୂର୍ବକ ହୋଇ କେବଳ ସ୍ୱାର୍ଥନା କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ତାଙ୍କର ଆଖି ବୁଜି ହୋଇଗଲା, ସେ ତାଙ୍କର ଗୋଡ଼ ପାଖରେ ଆଶୁ ମାଡ଼ି ବସିପଡ଼ିଲେ ଓ ସେ ପୁନଃବାର ଗୋଟିଏ ସାନପିଲାର ରୂପ ଧାରଣ କରିବା ପରେ ଯାଇ ଉଠିବାର ଠିଆହେଲେ ।

ଆମେ ଲକ୍ଷ୍ୟକରି ଦେଖିବୁ ଯେ ପଶୁଜଗତ ମଧ୍ୟରେ କୁଆମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ବାପମାଆଙ୍କର ଏହି ସ୍ନେହ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସହଜ ଭାବରେ ରହୁଥାଏ, ବାପମାଆ କୁଆଟି ଜନ୍ମ ହେବା ଦିନରୁହିଁ ତା’କୁ ଭଲ ପାଉଥାନ୍ତି । ସେ ସୁସ୍ଥ ଥାଉ ବା ଅସୁସ୍ଥ ଥାଉ, ବୁଦ୍ଧିମାନ୍ଦ ହେଉ କିଂବା ମାନ୍ଦା ହୋଇଥାଉ । ଆମେ ଏକଥା ମଧ୍ୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିବୁ ଯେ ମାଆଠାରେ ଏପରି ଏକ ବିଶେଷ ପ୍ରକାରର ଆଖି ରହୁଥାଏ ଯାହାକି ପ୍ରକୃତିରେ କେତେ ଗଭୀରକୁ ଭେଦ କରି ଚାଲିଯାଇପାରେ ଏବଂ କୁଆର ଆତ୍ମା ଭିତରେ ରହୁଥିବା ଭଲ ଗୁଣଗୁଡ଼ିକୁ ସହଜରେ ବାରିନେଇପାରେ ।

ପରିବାର ଦେଉଛି ମନୁଷ୍ୟସମାଜର ଏକ ଅଙ୍ଗ, ମୁଲ୍ୟବାନ ସମ୍ପଦ । ପରିବାରକୁ ଯଥାର୍ଥ ଗୁଡ଼ । କାରଣ କାଠ, ପଥର, ତମ୍ବୁର କପଡ଼ା ବା କୌଣସି ରାଜସ୍ୱାଧୀନରେ ଲାଗିଥିବା ମର୍ମରସ୍ତ୍ରର ଦ୍ୱାରା ଗୋଟିଏ ଗୁଡ଼ କଥାପି ରଚା ହୁଏ ନାହିଁ । ମାତ୍ର, ଯେଉଁ ଭଲ ପାଇବା ମାରିବୁଡ଼ା ଆପଣାର ତେଣୁ ତଳେ କୁଆ-ମାନଙ୍କୁ ଏକାଠି ସାଉଁଟି ଆଣିବା ପରି ସାନ ଓ ବଡ଼ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ ପରିବାର ମଧ୍ୟରେ ଏକାଠି କରି ରଖିଥାଏ, ସେହି ଭଲ ପାଇବାକୁ ଯେକୌଣସି ଗୁଡ଼କୁ ଏକ ଯଥାର୍ଥଗୁଡ଼ରେ ପରିଣତ କରି ରଖିଥାଏ ।

✱

ଆପଣାର ସାଙ୍ଗସାଥୀମାନଙ୍କର ଗହଣକୁ ଯିବା ପୁଣିରୁ ଜଣେ ଧର୍ମପରାୟଣ ମୁସଲମାନ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ ନିଜ ମାଆଙ୍କର ପାଦକୁ ଚୁମ୍ବନ କରି ଯାଉଥିଲେ ।

ତିନେ ପହଞ୍ଚିବାରେ ବିଳମ୍ବ ହେବାରୁ ସାଙ୍ଗସାଥୀମାନେ ତାଙ୍କୁ ତାହାର କାରଣ ପଚାରିଲେ ।

ସିଏ ଉତ୍ତର ଦେଇ କହିଲେ, “ମୁଁ ମନଆନନ୍ଦରେ ସ୍ୱର୍ଗରାଜ୍ୟରେ ଭିତରଣ କରି ଚାଲୁଥିଲି । କାରଣ ମୁଁ ଶୁଣିଛି ଯେ ମାଆର ପାଦତଳେହିଁ ସ୍ୱର୍ଗରାଜ୍ୟ ରହିଛି ।”

ଅଲ-ମୋହାମାଦ୍ ପୁସ୍ତକରେ ମଧ୍ୟ ଲେଖାହୋଇ ରହିଛି ଯେ, ଯେତେବେଳେ ମୋଜେସ୍ ପରମେଶ୍ୱରଙ୍କ ସହିତ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରିଥିଲେ, ସେତେବେଳେ ପରମେଶ୍ୱର ତାଙ୍କୁ ସାଢ଼େ ତିନିହଜାର ଶବ୍ଦରେ ସେସବୁ କଥା କହିଥିଲେ । କଥାବାର୍ତ୍ତା ଉତ୍ତରୁ ମୋଜେସ୍ କହିଲେ, “ମହାପ୍ରଭୁ, ମୋତେ ଆପଣ ଆଚରଣେ ଗୋଟିଏ ବ୍ୟାଧି କହିଦିଅନ୍ତୁ !”

ପରମେଶ୍ୱର ଉତ୍ତର ଦେଇ କହିଲେ :

“ତୁମେ ନିଜ ଜନମାନୁଷ ପ୍ରତି ଉତ୍ତମ ଆଚରଣ କରିବ, ଏହା ମୋ’ର ଆଦେଶ ।”

ସେ ସାତଥର ଲାତି ସେହି ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକର ପୁନରାବୃତ୍ତି କରିଥିଲେ ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ସ୍ମରଣ ରଖିବେ ବୋଲି ମୋଜେସ୍ ତାଙ୍କୁ ନିର୍ଭର ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଇଥିଲେ ।

ତା’ପରେ ପରମେଶ୍ୱର ପୁଣି କହିଲେ :

“ତୁଁ ମୋଜେସ୍, ତୁମର ଜନମାନୁଷ ତୁମ ପ୍ରତି ସମ୍ମୁଖ ରହିଲେ ମୁଁ ମଧ୍ୟ ତୁମପ୍ରତି ସମ୍ମୁଖ ରହିବି । ସିଏ ତୁମପ୍ରତି କ୍ଷୋଧ କଲେ ମୁଁ ମଧ୍ୟ କ୍ଷୋଧ ପକାଣ କରିବି ।”

ମାଆ ଆଉ ବାପାଙ୍କର ଭଲ ପାଇବା ସେମାନଙ୍କର ପିଲା ପାଖରେ ମଧୁର ବାଣୀ ରୂପେ ଅପଣାକୁ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତ କରିଥାଏ ।

ଆଉ କେବେ ନିଶେ ମହଳା ଆପଣାର ପିଲାଟିକୁ ଆଲିଙ୍ଗନ କରି କହୁଲେ “କୃପଣ ଯେପରି ତା’ର ଟଙ୍କାପଇସାକୁ ଭଲପାଏ, ମୁଁ ମୋ’ ପିଲାଟିକୁ ଠିକ୍ ସେହିପରି ଭଲ ପାଏ ।”

ମାୟ, ଯଦି ବାପମାଆଙ୍କର ଭଲ ପାଇବା ଆପଣାକୁ ପିଲାଟି ଲାଗି ପ୍ରେମିତ କରିପାରୁଛି, ତେବେ ପିଲାଟିର ଭଲପାଇବା ବି କ’ଣ ଆପଣାକୁ ବାପମାଆଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ପ୍ରେମିତ କରିପାରିବ ନାହିଁ ?

ଆମେ କ’ଣ ଭଲ ପାଇବାର ବିନିମୟରେ ଭଲ ପାଇବା ଦେଇପାରିବା ନାହିଁ ?

ଏହି ପୃଥିବୀରେ ଅଗଣିତ ସଂଖ୍ୟାରେ ପୁଅ ଓ କନ୍ୟା ରହିଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ କି ଆପଣାର ପ୍ରିୟ ପିତାମାତାଙ୍କ ଉପରେ ଆପଣାର ଭଲ ପାଇବାକୁ ନେଇ ଅନାଡ଼ି ଦେଉଛନ୍ତି; ସେମାନେ ସେମାନଙ୍କୁ ନାନା କାର୍ଯ୍ୟରେ ସହାୟତା କରୁଛନ୍ତି । ଭରତବର୍ଷର କହିମାନେ ମୋଟ ଯେତେ ଗ୍ରନ୍ଥ ଲେଖି ଯାଇଛନ୍ତି, ନିଜର ବାପ ମାଆଙ୍କ ପ୍ରତି ପିଲାମାନେ ଦେଖାଉଥିବା ସବୁଯାକ ଭଲ ପାଇବାକୁ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବା ଲାଗି ତାହାଠାରୁ ଆହୁରି ବଡ଼ ଛୁଟିଏ ଦରକାର ହେବ ।

ଏହି ଅଗଣିତ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତଗୁଡ଼ିକ ଭିତରୁ ମୁଁ ଉମ୍ମାନଙ୍କୁ ନେବଳ ଗୋଟିକି ବିଷୟରେ କହୁଛି । ଏହି ଗପଟି ହେଉଛି ପ୍ରାଚୀନ ଗ୍ରୀସର ଗପ ।

ବୃଦ୍ଧ ରାଜା ଓଡ଼ିପସ୍ ଅତି ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ । ସିଏ ଦେବତାମାନଙ୍କୁ ଅସ୍ତ୍ରସଜ୍ଜା କରି ପକାଇ ଥିଲେ ଏବଂ ଗ୍ରୀସରୁ ଗ୍ରୀସ ଓ ସହରରୁ ସହର ହୋଇ ଏକ ଭୀମ୍ୟମାଣ ଜୀବନ ଯାପନ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେଉଥିଲେ । ଦୟାଳୁ ଜନସାଧାରଣ ତାଙ୍କୁ ଖାଦ୍ୟ ଆଣି ଦେଉଥିଲେ, ଆଶ୍ରୟ ଯୋଗାଇ ଦେଉଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ତା’ ବୋଲି ତାଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟିଶକ୍ତିକୁ କିଏ ଫେରାଇ ଆଣିଦେଇ ପାରିବ ? ଏବଂ ସ୍ଥାନରୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତରକୁ ତାଙ୍କୁ କିଏ ବା ବାଟ ଦେଖାଇ ନେଇଯିବ ? ହଁ, ତାଙ୍କର ଝିଅ ଆଣ୍ଟିଗୋନ୍ ହିଁ ସେକଥା କରିପାରିଲା । ସିଏ ତାଙ୍କର ହାତଧରି ତାଙ୍କୁ ଗସ୍ତା ଉପରେ ନେଇ ଯାଉଥିଲା; ବାଟରେ ଚାଲି ଯାଉଥିବା ଅପରିଚିତ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ଉପରେ ଅନୁଗ୍ରହ କରିବା ଲାଗି ସେ ଅନୁନୟ କରି କହୁଥିଲା । ସିଏ ତାଙ୍କର ସନ୍ଦେଶମାନ ଯଥା ସ୍ଥାନକୁ ବହନ କରି ନେଉଥିଲା । ଆଣ୍ଟିଗୋନ୍ ତାଙ୍କୁ ମୁହୂର୍ତ୍ତକ ସକାଶେ ବି ଗ୍ରହଣଦେଇ କୁଆଡ଼େ ଚାଲିଗଲେ ବୃଦ୍ଧ ଓଡ଼ିପସ୍ ସାର ଦୃଷ୍ଟିତ ହୋଇ-

ପଡ଼ିଥିଲେ । ସିଏ ଫେରି ଆସିଲେ ଭାରି ଆନନ୍ଦିତ ହେଉଥିଲେ; ଏବଂ ଝିଅର ହସ୍ତକୁ ପୁନଃବାର ସ୍ପର୍ଶ କଲବେଳେ ସେ କହୁଥିଲେ :

ମୋ' ଜୀବନରେ ଯାହାକିଛି ମୂଲ୍ୟବାନ,—
ସେହି ସବୁକିଛି ମୋ'ର ପାଖରେ ରହିଛି ।
ତୁ ଏଠାରେ ମୋ' ପାଖରେ ରହିଥିବା ବେଳେ
ମୋତେ ଯଦି ମରିବାକୁ ବି ପଡ଼େ,
ତେବେ ମୋ'ର ସେଥିରେ କୌଣସି ଦୁଃଖ ହେବ ନାହିଁ ।

ଅବଶେଷରେ ଦେବତାମାନଙ୍କର ବି ରାଜାଙ୍କ ପ୍ରତି ଦୟା ଆସିଲା । ଆପଣାର ମୃତ୍ୟୁ ସମୟ ଆସି ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇଛି ବୋଲି ରାଜା ଅନୁଭବ କରିପାରିଲେ । ମାତ୍ର ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ତ ତାଙ୍କର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଲୋକକୁ ଯିବା କଥା ! ଆଖିରେ କିଛି ଦେଖି ପାରୁ ନଥିବାରୁ ସିଏ ଏକ୍ସଟିଆ ଉଚ୍ଚ ପଦ୍ମତ ଦ୍ୱାରା ଘେରି ହୋଇ ରହିଥିବା ଗୋଟିଏ ଉପତ୍ୟକାରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଲେ । ସେଠାରେ ସେ ସ୍ନାନ ସମାପ୍ତ ବଳେ ଓ ଉତ୍ତମ ପରିଚ୍ଛଦ ପିନ୍ଧିଲେ । ସେତିକିବେଳେ ଘଡ଼ଘଡ଼ିର ଶବ୍ଦ ଶୁଣାଗଲା । ଏବଂ ବୃଦ୍ଧ ଓଡ଼ିପସ ଦୃଷ୍ଟି ସମକ୍ଷରୁ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଗଲେ । ସିଏ ଦେବଲୋକକୁ ପ୍ରସ୍ଥାନ କରିଥିଲେ । ତାଙ୍କର ଏହି ପ୍ରୟାଣଟିରେ ଦୁଃଖ କରି ଆଣ୍ଟିରୋନ୍ କାନ୍ଦିବାକୁ ଲାଗିଲା :

ତାଙ୍କ ସହିତ ଥିଲାବେଳେ ମୁଁ
ଦୁଃଖ ପ୍ରତି ବି ଆସନ୍ତୁ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲି;
ସିଏ ମୋ' ପାଖରେ ରହି ଥିଲାବେଳେ
ଅତି କୁର୍ବ୍ବିତ ମଧ୍ୟ କେଡ଼େ ପ୍ରିୟ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲା ।

ରାଜା ଓଡ଼ିପସ୍ ପ୍ରକୃତରେ ଦୁଃଖରେହିଁ ଜୀବନ କଟାଇଥିଲେ । ମାତ୍ର ତାଙ୍କୁ ସାନ୍ତ୍ୱନା ଦେବା ଲାଗି ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଯଦି ତାଙ୍କ ଝିଅର ଭଲ ପାଇବା ମହଜୁଦ୍ ହୋଇ ରହିନଥାନ୍ତା, ତେବେ ତାଙ୍କୁ ଆହୁରି କେତେ ଅଧିକ କଷ୍ଟ ପାଇବାକୁ ହୋଇ ନଥାନ୍ତା !

*

ଆମେ ପିଲାଙ୍କ ପ୍ରତି ବାପାମାଆଙ୍କର ଭଲ ପାଇବା ଓ ବାପମାଆଙ୍କ ପ୍ରତି ପିଲାଙ୍କର ଭଲ ପାଇବା ବିଷୟରେ କହୁ ପାରୁନୁ । କ'ଣ ସବୁ ଥିଲେ ଗୋଟିଏ ପରିବାର ସମ୍ଭବ ହୁଏ ବୋଲି ଯଦି ରୂପମାନଙ୍କୁ କେହି ପରସ୍ପର, ତେବେ ରୂପେମାନେ ତାହାର କି ଉତ୍ତର ଦେବ ?

ଦିନେ ଗୋଟିଏ ପିଲାକୁ ମୁଁ ସେହୁ କଥା ପଚାରିଥିଲି । ସେ ମୋତେ “ଦୁଇ” ବୋଲି କହୁ ଉତ୍ତର ଦେଲା । ତା’ର ଅର୍ଥ ହେଉଛି, ସ୍ତ୍ରୀ ଆଉ ସ୍ତ୍ରୀ ।

ମୁଁ ଆଉ ଗୋଟିଏ ପିଲାକୁ ସେହୁ କଥା ପଚାରିଲି, ଏବଂ ସେ କହିଲା, “ଦୁଇ” । ସିଏ ଉତ୍ତର ଦେଲା, “ବାପା, ମାଆ ଆଉ ପିଲା, ଏହା ତିନିଜଣକୁ ନେଇ ପରିବାର ।”

ମାତ୍ର ଆମେ ତଥାପି ନିଶ୍ଚୟ ବୁଝିବାକୁ ସମର୍ଥ ହେବା ଯେ ଗୋଟିଏ ପରିବାର କହୁଲେ ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ତିନିଜଣରୁ ଅଧିକ ଲୋକଙ୍କୁ ବୁଝାଇଥାଏ । ଉଦାହରଣ ସ୍ବରୂପ, ଧରଣାଈ ଯେ ଗୋଟିଏ ଘରେ ଗୁଣଜଣ ଅଛନ୍ତି : ଅର୍ଥାତ୍, ବାପା, ମାଆ ଓ ଦୁଇଟି ପିଲା ଅଛନ୍ତି । ସେହୁ ସ୍ଥଳରେ ଏକ ନୂତନ ଧାରଣା ଓ ନୂତନ ବନ୍ଧୁତ୍ବ ବ୍ୟବହାର ହୋଇ ରହିଥାଏ, ଏହୁ ବନ୍ଧୁତ୍ବ ହେଉଛି ଭାଇ ଓ ଭଉଣୀଙ୍କ ଭିତରେ ରହିଥିବା ବନ୍ଧୁତ୍ବ । ସେହୁ ବନ୍ଧୁତ୍ବଟିରେ, ବାପାମାଆଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଅନାଇବା ସମୟରେ ଯେପରି ହୁଏ, କଦାପି ଉପରକୁ ଅନାଇବାକୁ ପଡ଼େ ନାହିଁ ଅଥବା, ପିଲାଟି ଆଡ଼କୁ ଅନାଇବା ସମୟରେ ଯେପରି ହୁଏ, ତଳକୁ ମଧ୍ୟ ଅନାଇବାକୁ ପଡ଼େ ନାହିଁ । ସେତେବେଳେ ଆମେ ଅଧିକତଃ ଆମର ସମାନ ସ୍ତରର ଆନ୍ତରାତ୍ମକ ସହିତ ବନ୍ଧୁ ହୋଇ ରହିଥାଉ । ସିଏ ଗୋଟିଏ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଦେଖିଲେ ଆମର ସମାସ୍ତତ୍ବ ହୋଇ ରହିଥାଏ, ଆମର ପ୍ରାୟ ସମସ୍ତତ୍ବ ହୋଇ ରହିଥାଏ । ଏହୁପରି ଭାବରେ ଭାଇଭଉଣୀ ବା ଭାଇଭଉଣୀ ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିବା ସ୍ନେହ ଗୁହର ସମ୍ପର୍କରେ ଆହୁରି ଗୋଟିଏ ନୂତନ ମୁକ୍ତା ଆଖି ପ୍ରଦାନ କରି ରଖିଥାଏ ।

*

ସେତେବେଳେ ରାମ ଆପଣାର ପତ୍ନୀ ପଦ୍ମଲେଖନା ସୀତାଙ୍କୁ ସାଙ୍ଗରେ ଧରି ଅନ୍ଧୋଧିକାରୀ ଫେରି ଆସିଲେ, ସେତେବେଳେ ତାଙ୍କ ଆନନ୍ଦରେ ଭାଗୀ ହେବା ଲାଗି ତାଙ୍କର ଭାଇ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ତାଙ୍କ ସାଥରେ ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ । ମନୋରଞ୍ଜନ ଲାଗି କେତେକମ୍ଭୁ ଖଟାଇ ଦିଆଗଲା । ରାସ୍ତାର ଦୁଇକଡ଼ରେ ଆମ୍ଭ, ଗୁଆ ଓ କଦଳୀ ବୃକ୍ଷମାନ ପୋତି ସଜାଇ ଦିଆଗଲା । ବିପଣିଗୁଡ଼ିକ ଫୁଲ ଏବଂ ଚାନ୍ଦିଆରେ କେଡ଼େ ଶୋଭା ପାଇଲେ । ପତାକାମାନ ଫରଫର ହୋଇ ଉଡ଼ିଲେ, ଦୁମ୍ ଦୁମ୍ ହୋଇ ଡୋଲ ବାଜିଲା । କେତେ ପ୍ରକାରର ସଙ୍ଗୀତରେ ଗୁରୁଆଡ଼ ମଧୁର ହୋଇ ରହିଲା । ଅନ୍ଧୋଧିକାରୀ ଆନନ୍ଦରେ ‘ରାମ, ରାମ’ ବୋଲି ଧ୍ବନି କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଏସବୁ ଦେଖି ରାମଙ୍କର ହୃଦୟ ମଧ୍ୟ ଉତ୍ତପ୍ତ ହୋଇ ଉଠିଲା ।

ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କର ହୃଦୟ ମଧ୍ୟ ସମାନ ଭାବରେ ଉତ୍ତପ୍ତ ହୋଇ ଉଠିଲା । ନିଶ୍ଚୟ ଭାବ ଆପଣା ଭାଇର ଆନନ୍ଦରେ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରିବାରେ ଲାଗିଥାଏ ।

ତା'ପରେ, ଜୀବନରେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଦିନ ବି ଆସି ପଡ଼ୁଥିଲା, ସେହିଦିନ କି ଆକାଶଗୁଡ଼ାକ ମେଘାଚ୍ଛନ୍ନ ହୋଇଗଲା ଏବଂ ସେଦିନ ଆଉ କୌଣସି ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ଶୁଣିବାକୁ ମିଳିଲା ନାହିଁ । ବୃଦ୍ଧ ରାଜା ଦଶରଥଙ୍କର ଏହି ଆଦେଶଟି ଚତୁର୍ଦିଗରେ ଘୋଷିତ ହୋଇଗଲା ଯେ ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ଚଉଦ ବର୍ଷ ସକାଶେ ବନବାସ କରି ଯିବାକୁ ହେବ ।

ଏହି ନିଷ୍ପତ୍ତିର ଆଦେଶଟିକୁ ଶ୍ରବଣ କରିବା ମାତ୍ରେ ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କର ଦେହ ଦୁଃଖାଭିଭୂତ ହୋଇ କମିବାକୁ ଲାଗିଲା, ତାଙ୍କର ଚକ୍ଷୁ ଅଶ୍ରୁପୁର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଉଠିଲା । ସିଏ ଦଉଡ଼ିଯାଇ ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ଚରଣଦ୍ୱୟକୁ ଚମ୍ପୁନ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ ଓ କିଛି ସମୟ ସକାଶେ ତାଙ୍କର ମୁଖରୁ କୌଣସି ବାକ୍ୟ ବି ଫୁଟି ନଥିଲା ।

ଉଦାରହୃଦୟ ରାମ କହୁବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ, “ସ୍ତ୍ରୀ ଲକ୍ଷ୍ମଣ, ରୁମର ହୃଦୟ ଆଦୌ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ଶେଷରେ କେବଳ ଶୁଭଟି ଫଳିବ । ରୁମେ ମୋ' ସହୃଦ କଦାପି ଆସି ପାରିବ ନାହିଁ । ରୁମକୁ ଅଯୋଧ୍ୟାରେ ରହ ମୋ'ର ପିତା ଏବଂ ପ୍ରଜାମାନଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ ହେବ ।”

ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଉତ୍ତର ଦେଇ କହିଲେ, “ନାହିଁ ସ୍ତ୍ରୀ, ସେକଥା କଦାପି ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ମୋ'ର ସକଳ ଅନୁରକ୍ତ କେବଳ ଆପଣଙ୍କ ଲାଗି । ମୁଁ ମୋ' ଅନ୍ତର ଭିତରୁ ଆପଣଙ୍କୁ ଏହି କଥାଟି ନିଶ୍ଚୟ ଦେଉଛି ଯେ, ଆପଣ ଯୁଆଡ଼େ ଯିବେ, ମୁଁ ମଧ୍ୟ ସେହି ଆଡ଼କୁ ଯିବି । ”

ଏକଥା ଶୁଣି ରାମ ଆପଣା ସ୍ତ୍ରୀକୁ ଚକ୍ର ଉଠାଇ ଆଣିଲେ ଓ ତାଙ୍କୁ ଆଲିଙ୍ଗନ କରି କହିଲେ :

“ତେବେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଯାଅ ନିଜର ମାଆଙ୍କ ଠାରୁ ବିଦାୟ ନେଇ ଆସିବ । ତା'ପରେ ଯାଇ ମୋ'ସହୃଦ ଅରଣ୍ୟର ନିବାସନକୁ ସାଥୀ ହୋଇଯିବ ।”

ଏଥରେ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅନନ୍ଦିତ ହୋଇଉଠିଲେ ।

ସ୍ତ୍ରୀ ଓ ଭଉଣୀ ପରସ୍ପରର ରକ୍ଷକ ରୂପେ ବାଧ୍ୟ କରନ୍ତି ।

ଭ୍ରାତୃଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱସା ପଦ୍ମଦଳ ହୃଦ୍ ପରିବାରର ଭଉଣୀମାନେ ଆପଣାର ସ୍ୱାମୀଙ୍କର କପୋଳ ଉପରେ ଚନ୍ଦ୍ରନଟିକା ଲଗାଇ ଦିଅନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କୁ ମିଠାଇ ଖାଇବାକୁ ଦିଅନ୍ତି ଓ ସମ୍ଭବ ହେଲେ ନୂଆ ଲୁଗା ମଧ୍ୟ ପିନ୍ଧାଇ ଦିଅନ୍ତି । ଏପରି କରି ସେମାନେ ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ ସମସ୍ତାତରୁ ସୁରକ୍ଷିତ କରି ରଖିଲେ ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତି । ସେହି ଉପଲକ୍ଷ୍ୟରେ ସେମାନେ ଆବୃତ୍ତି କରି ଗାଆନ୍ତି :

ମୋ'ଭାଇର କପୋଳରେ ମୁଁ ଚନ୍ଦନ ଲଗାଇଦେଲି,
ଯମଦୁଆରରେ କଣ୍ଟା ବାଡ଼େଇଲି ।

ଚନ୍ଦନଟିକା ଲଗାଇବା ଦ୍ଵାରା ନୁହେଁ, ସ୍ତେମ ଦ୍ଵାରାହିଁ ଏହି ସୁରକ୍ଷା ଓ ଏହି
ଆଶୀର୍ବାଦଲଭ ସମ୍ଭବ ହୁଏ; ଭାଇ ପାଇଁ ଭଉଣୀର ସ୍ନେହ ଓ ଭଉଣୀ ଲାଗି ଭାଇର
ସ୍ନେହ ସକାଶେହିଁ ତାହା ସମ୍ଭବ ହୁଏ ।

*

ମାତ୍ର ଆମେ ପରବାରର ଏହି ପରାଧର୍ମକୁ ଟିକିଏ ବଢ଼ାଇ ବ ଦେଇ ପାରିବା
ଏବଂ ଏଥିରେ ଆମର ପ୍ରିୟ ଅଜା, ଆଉ, କକା, ଶୁଭ୍ର ଓ ସେମାନଙ୍କର ପିଲାମାନଙ୍କୁ
ମଧ୍ୟ ସାମିଲ କରିପାରିବା ।

ତାହାର ପରାଧର୍ମ ଆମେ ତା'ଠାରୁ ବ ଆହୁରି ଅଧିକ ବଢ଼ାଇଦେଇ
ପାରିବା ।

ଅର୍ଥାତ୍ ଯେଉଁମାନେ ଆମ ପରବାରର ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ପରି ସେହି ଗୋଟିଏ
ରକ୍ତରୁ ଜାତ ହୋଇ ନାହାନ୍ତି, ମାତ୍ର ଯେଉଁମାନେ ଲୁଗାପଟା ଧୋଇ, ଘର ଓଲାଇ,
ରନ୍ଧାବଢ଼ା କରିଦେଇ ବା ଆହୁରି ଅନେକ ପ୍ରକାରେ ଆମ ଘରକାମରେ ଆସି
ସାହାଯ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି, —ଯେଉଁମାନେ ଆମଘରେ ଭୃତ୍ୟ ଓ ପରିକର ଭାବରେ
ରହୁଛନ୍ତି, ଏଠାରେ ମୁଁ ସେହିମାନଙ୍କର କଥା କହୁଛି । ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଆମ
ପରବାରର ଜଣେ ଜଣେ ମଣିଷ । ପ୍ରାଚୀନ ରୋମ୍‌ସାମ୍ରାଜ୍ୟରେ ଯେତେବେଳେ
ଜଣେ ଗୃହସିଦ୍ଧା ଆପଣାର ପରବାର ବିଷୟରେ କିଛି କହୁଥିଲେ, ସେତେବେଳେ
ସେ ନିଜର ସ୍ତ୍ରୀ ଓ ପିଲାମାନଙ୍କର କଥା ମୋଟେ ଭାବୁ ନଥିଲେ, ସେ କେବଳ
ତାଙ୍କ କ୍ରିତଦାସମାନଙ୍କର କଥା କହୁଥିଲେ ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ଭୂମାନଙ୍କୁ ମୁଁ 'ହାସାନ୍ ଓ ହୁସେନ୍' ନାଟକଟିରୁ ଗୋଟିଏ
ଦୃଶ୍ୟର କଥା କହୁଛି । ପାରସ୍ୟର ମୁସଲମାନମାନେ ଏଇଟିର ଭାବ ପ୍ରଶଂସା
କରିଥାନ୍ତି ।

ବେବିଲୋନର କରବଲ ରଣକ୍ଷେତ୍ରରେ ଉଦ୍ଧାରମନା ହୁସେନ୍ ନିହତ
ହୋଇଥିଲେ । ତା'ର ଅବ୍ୟବହୃତ ପୁଅରୁ ସେ ଆପଣା ଜୀବନର ସର୍ବଶେଷ ଯୁଦ୍ଧଟି
ଲାଗି ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଉଥିଲେ । ସେତେବେଳେ ତାଙ୍କ ସମରବାହୁନର ପତ୍ନୀ ସାଥୀ
ନିହତ ହୋଇ ପାରିଲେଣି । ବର୍ତ୍ତମାନ ବେବଲ ସେଇ କୌଣସି ମରୁଦ୍ଵୀପର
ସର୍ବଶେଷ ତାଳଚଢ଼ଟି ପରି ଏକଟିଆ ଠିଆ ହୋଇ ରହୁଥିଲେ । ତାଙ୍କ ପରବାରର
ମହୁଳାମାନେ ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ଲାଗି ରୋଦନ କରିବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି; ଶତ୍ରୁ

ହାତରେ ପ୍ରାୟ ପୁରସ୍କୃତ ଭାବରେ ନିହତ ହେବାକୁ ଯାଉଥିବା ହୃଦୟେନ୍ଦ୍ର ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ସ୍ବେଦନ କରୁଥାନ୍ତୁ ।

ହୃଦୟେନ୍ଦ୍ର ଜଣକଣ କରି ସମସ୍ତଙ୍କଠାରୁ ବଡ଼ାୟ ମାଗି ଆସିଲେ; ତାଙ୍କର ପତ୍ନୀ ଉମ୍ ଲଜଲ, ତାଙ୍କ ଭଉଣୀ ଜଇନାଥ, ତାଙ୍କର ଆଉ ଗୋଟିଏ ଭଉଣୀ କୁଲ୍‌ସୁମ୍ ଓ ତାଙ୍କର ବିଅ ପୁରୁଷନାଠାରୁ ବଡ଼ାୟ ନେଇ ଆସିଲେ ।

ତାଙ୍କ ଘରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା ଜଣେ ବୃଦ୍ଧା ନିଗ୍ରୋ ପରିଚ୍ଛିନ୍ନା ଗାର ସେନାପତିଙ୍କ ସମୀପକୁ ଆସି କହିଲ, “ଆଜ୍ଞା, ଆପଣଙ୍କୁ ମୁଁ ଆଉ ଦେଖିବାକୁ ପାଇବି ନାହିଁ ବୋଲି ଶୁଣିଲି ବେଳକୁ ମୋର ହୃଦୟ କ’ଣ ହୋଇ ଯାଉଛି; ମୁଁ ତ ଏଡ଼େ ବୃଦ୍ଧା ହୋଇଗଲି ଓ ମୋ’ ବସ୍ତ୍ରବା ଲାଗି ଏହି ଘରରେ ଆଜି କି ଭାରଣ ରହିଛି ? ବର୍ତ୍ତମାନ ମୋ’ ମନରେ କେବଳ ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ଅଭିଳାଷ ରହିଛି : ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ ଏତିକି ଅଳ୍ପ କରି କହିଛି ଯେ ଆପଣ ମୁଁ କରିଥିବା ସକଳ ଦୋଷକୁ ମାର୍ଜନା କରିଦେବେ ।”

ଯୁବକ ପରିଚ୍ଛିନ୍ନା ପରିଚ୍ଛିନ୍ନା ହୃଦୟେନ୍ଦ୍ର ଅବାଳ୍ ହୋଇ ବୃଦ୍ଧା ପରିଚ୍ଛିନ୍ନାଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଅନାଇଲେ । ଆଜି ମାତ୍ର କେତେ ଘଣ୍ଟାପରେ ସିଏ କବଳର ରଣସେନାରେ ପ୍ରାଣ ବସର୍ଜନ ଦେବାକୁ ଯାଉଥିଲେ । ହୃଦୟେନ୍ଦ୍ର କହିଥିଲେ :

“ହଁ ରୁମେ ଘାତ ଅନେକ ବର୍ଷ ହେଲା ଆମର ପରିଚ୍ଛିନ୍ନା କରି ଆସିଛି । ମୋ’ମାଆଙ୍କର ଯାବତୀୟ ଗୁହ୍ୟକାର୍ଯ୍ୟରେ ରୁମେ ସାହାଯ୍ୟ କରି ଖଟି ଆସିଛି । ରୁମେ ଶସ୍ୟକୁ ବାଡ଼େଇ ଶସ୍ୟ ଅମଳ କରିଛ । କେତେକେତେ ଚନ୍ଦ୍ର ମୋତେ ରୁମେ କୋଳରେ ବସାଇ ଝୁଲାଇଛ ! ରୁମର ମୁହଁର ରଙ୍ଗ କୃଷ୍ଣବର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥିଲେ କ’ଣ ହେଲା, ରୁମର ହୃଦୟ ନିଶ୍ଚୟ ବିଶୁଦ୍ଧ ଶୁଭବର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥିବ । ଆଜି ମୋତେ ରୁମକୁ ମଧ୍ୟ ପ୍ରତିକର ଯିବାକୁ ହେବ । ରୁମ ପ୍ରତି ଯେତେ କୃତଜ୍ଞତା ଜଣାଇଲେ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ତଥାପି ରଣମୁକ୍ତ ହୋଇ ପାରିବି ନାହିଁ । ଯଦି ମୁଁ କେବେ-ହେଲେ ରୁମ ପ୍ରତି ନିର୍ଦ୍ଦୟ ଅଥବା ଅବିବେକୀ ଭାବରେ ଆଚରଣ କରିଥିବି, ତେବେ ରୁମେ ମୋତେ ସେଥିଲାଗି ନିଶ୍ଚୟ କ୍ଷମା କରିବ ।”

*

ମାତ୍ର ଗୋଟିଏ ପରିବାରର ପରିଧି ପ୍ରକୃତରେ କେତେ ପ୍ରଶସ୍ତ ହୋଇ ପାରିବ, ଆମେ ଏପରିକି ତାହା ଆବଶ୍ୟକ କରି ନାହିଁ । ଆମ ଘରେ କ’ଣ ଦ୍ବିପଦ ଓ ଚତୁଷ୍ପଦ ଅନ୍ୟ ପରିଚ୍ଛିନ୍ନାମାନେ ନାହାନ୍ତି, ଯେଉଁମାନଙ୍କର କି ପରିବାରର ପୁଣି ବଢ଼ାଇବାରେ ଅବଶ୍ୟ ଏକ ଅବଦାନ ରହିଛି ? ଆମ ଘରେ କ’ଣ ଚଢ଼େଇ

କି ନାହାନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ କି ନିଜର ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ଓ କୃତ୍ରିମ ଦ୍ୱାରା ଆମର ଚିତ୍ତ-
ବିନୋଦନ କରୁଛନ୍ତି ? ଆମ ଗୃହରେ ପାଳିତ ହେଉଥିବା ଅନ୍ୟ ପ୍ରାଣୀ ଓ
ପଶୁମାନେ ନାହାନ୍ତି ଯେଉଁମାନେ କି ଆମର କ୍ଷେତ୍ରରେ କାମ କରୁଛନ୍ତି । ପୋଷା
ହୋଇଥିବା ଏହି ସହାୟକ ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କୁ କ'ଣ ଆମେ ଆମ ପରିବାରର ସଦସ୍ୟ
ରୂପେ ଗଣନା କରି ପାରିବା ନାହିଁ ?

ପୃଥିବୀର ସବୁଠି ଏକଥା ଖୁବ୍ ଭଲ ଭାବରେ ଜଣା ଅଛି ଯେ ଭାରତ-
ବର୍ଷର ଲୋକେ ସେମାନଙ୍କ ସହୃଦ ଗୋଟିଏ ଘରେ ବାସ କରୁଥିବା ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କ
ପ୍ରତି ଭଲ ବନ୍ଧୁପୁଣ୍ୟ ବ୍ୟବହାର ଦେଖାଇଥାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଆମର ଭଲ ପଡ଼ୁଣ ଏହି
ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କ ପ୍ରତି କେବଳ ଭାରତବାସୀଙ୍କର ସେ ସଦୟ ଭାବ ରହିଛି, ସେକଥା
ଆଦୌ ନୁହେଁ । ପୃଥିବୀର ଉତ୍ତରାଞ୍ଚଳରେ, ଯେଉଁଠି ସମୁଦ୍ର ଅଣ୍ଡା ହେଉ ବହୁଳ
ବରଫ ହୋଇ ବସିଯାଏ ଏବଂ ମାଟି ଉପରଘାତ ପ୍ରାୟ ସବୁବେଳେ ବରଫରେ
ଧଳା ହୋଇ ରହିଥାଏ, ସେଠାରେ ଏସିମୋ କୋଲି ଗୋଟିଏ ଜାତି
ବାସ କରନ୍ତି ।

ଏହି ମୂଳକରେ ଅରେ ଗୋଟିଏ ମେରୁଅଞ୍ଚଳୀୟ ଧଳା ଭଲୁ ତିନିଜଣ
ମଣିଷଙ୍କର ଜୀବନରକ୍ଷା କରିପାରିଥିଲା । ଏହି ଲୋକମାନେ ସମୁଦ୍ର ଭିତରେ ପଡ଼ି
ଯାଇଥିଲେ ଓ ବିକଳରେ ପହଞ୍ଚି ଯାଉଥିବା ଗୋଟିଏ ଭଲୁକୁ ଯାଇ ଧରି ପକାଇ-
ଥିଲେ । ଭଲୁ ସେମାନଙ୍କୁ ଆଶ୍ରୟ ଦେଇ କୁଳିଯାଏ ପହଞ୍ଚିବା ଆଣିଥିଲା ।
ଲୋକମାନେ ଭଲ କୃତଜ୍ଞ ଭାବରେ ଭଲୁଟିର ଗୁଣ ପରିଶୋଧ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା
କରିଥିଲେ ।

ଭଲୁ ଉତ୍ତର ଦେଇ ବଢ଼ିଥିଲା, “ସେହିପରି ଭଲବାର ଆଦୌ କୌଣସି
ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ । ବର୍ତ୍ତମାନ ପାଇଁ ମୋ’ର ଆଦୌ କିଛିହେଲେ ଲୋଡ଼ା ନାହିଁ ।
ମାତ୍ର, ଯଦି ଭବିଷ୍ୟତରେ ରୂମେମାନେ କେବେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସହୃଦ ଶିକାର କରି
ଯାଇଥିବ ଓ ମୋତେ ଧରିବ, ତେବେ ମୋ’ ଜୀବନଟିକୁ ରକ୍ଷା କରିବାଲାଗି
ସେମାନଙ୍କୁ କହି ପାରିବ କି ? ମୋ’ର ଏହି ଚନ୍ଦ୍ରା ମୁଣ୍ଡଟାକୁ ଦେଖି ରୂମେମାନେ
ମୋତେ ନିଶ୍ଚୟ ଚିହ୍ନି ପାରିବ ।”

ଏତିକି କହି ଭଲୁଟି ସମୁଦ୍ର ଭିତରକୁ ଡେଇଁ ପଡ଼ିଲା ଓ ପହଞ୍ଚି ଗୁଲିଗଲା ।

ତା’ ପରିବର୍ତ୍ତୀ ଶୀତକାଳରେ ସେହି ଗୋଷ୍ଠୀର ଏସିମୋମାନେ ଦିନେ
ବରଫ ଉପରେ ଗୋଟିଏ ଭଲୁ ଯାଉଥିବାର ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲେ । ତାହାକୁ
ଧରିବା ଲାଗି ସେମାନେ ତା’ ପଛେ ପଛେ ଗୋଡ଼ାଇଲେ । ଚନ୍ଦ୍ରାମୁଣ୍ଡିଆ ଭଲୁଟି

ପରିବାର

ଏକଦା ଯେଉଁ ଦିନିକଙ୍କର ମଦନରସା କରୁଥିଲା, ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଏହି ଦଳରେ ରହିଥିଲେ । ସେମାନେ ଏହି ଭଲୁଟିକୁ ସେହି ଭଲୁ ବୋଲି ଚିହ୍ନି ପାରିଲେ । ଭଲୁଟିକୁ ଗୁଡ଼ିଦେବାକୁ ସେମାନେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ କେତେ ଅନୁରୋଧ କରି କହିଲେ । ଏବଂ, କେବଳ ସେତିକି ନୁହେଁ, ସେମାନେ ଭଲୁ ସକାଶେ ବଢ଼ିଆ ଖାଦ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ବରଫ ଉପରେ ବାଢ଼ିଦେଲେ । ଭଲୁ ମନଆନନ୍ଦରେ ସେସବୁକୁ ଖାଇଲା ଓ ସେଇ ବରଫ ଉପରେ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲା । ସିଏ ଶୋଇଥିବା ସମୟରେ ତାହାର କେନ୍ଦ୍ର କୌଣସି ଯତ୍ନ କରି ନଥିଲେ ଓ ପିଲାମାନେ ଜର୍ଜରରେ ତା' ଗୁରୁପ'ରେ ଯାଇ ଖେଳୁଥିଲେ । ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଯିବା ପରେ ଭଲୁଟି ଉଠି ସମୁଦ୍ର ଆଡ଼କୁ ଗଲା, ସମୁଦ୍ର ଉତ୍ତରକୁ ଡେଇଁ ପଡ଼ି ପହଞ୍ଚି ଗୁଲିଗଲା । ଏହି ମୋମାନେ ତାକୁ ଆଉ ପୁନର୍ବାର ଦେଖିବାକୁ ପାଇ ନଥିଲେ ସତ ମାତ୍ର ସେମାନେ ତାକୁ ସବଦା ଆପଣାଇ ଜଣେ ବନ୍ଧୁ ରୂପେ ସ୍ମରଣ କରୁଥିଲେ ।

✽

ତେଣୁ, ପରିବାର ଦିଗ୍‌ସ୍‌ରେ ଆମର କଲ୍‌ନାଟି ମଧ୍ୟରେ ଅମେ କାପା, ମାଆ, ପିଲା, ଭାଇ, ଭଉଣୀ, ଅଳା-ଆଇ, ସବୁ ଭୃତ୍ୟ ଓ ପରିକର ଏବଂ ମଣିଷର ସହାୟତା କରୁଥିବା ପ୍ରାଣୀ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସାମିଲ୍ କରି ରଖିବା ।

ଅବଶ୍ୟ ଏକଥା ସତ ଯେ ପୃଥିବୀର ସବୁଦେଶରେ ପରିବାରଗୁଡ଼ିକର ଶତମାନ ମୋଟେ ଏକା ଭଳି ନୁହେଁ । ଜାପାନ, ଚୀନ୍, ପାରସ୍ୟ, ମିଶର, ଇଉରୋପ ତଥା ଆମେରିକାରେ ପରିବାରମାନଙ୍କରେ କପରି ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଚଳଣିମାନ ରହିଛି, ପରିବ୍ରାଜକମାନଙ୍କର ଭ୍ରମଣ କାହାଣୀରୁ ସେସବୁ ଶୁଣିଲେ, ବହୁରେ ସେ-ସବୁ କଥା ପଡ଼ିଲେ ଓ ଗୁମ ସିନ୍ଧକମାନଙ୍କଠାରୁ ତାହା ଶିକ୍ଷା କଲେ ଗୁମକୁ ନଷ୍ଟସ୍ତ ଭାରି କୌତୂହଳ ଲାଗିବ । ଗୁମେ ଦେଶଦେଶରେ ଅନେକ ସାର୍ବଜନୀ ଦେଖିବାକୁ ପାଇବ । ମାତ୍ର, ଯେଉଁ ଦେଶର ପରିବାର ହେଉ ପଛକେ, ଗୁମେମାନେ ସେଠାରେ କେବଳ ପ୍ରେମହୀ ଲୋକମାନଙ୍କର ହୃଦୟକୁ ଶାସନ କରୁଥିବାର ଓ ସ୍ୱେଦ ସବପ୍ରଧାନ ବ୍ୟାଧି ହୋଇ ରହିଥିବାର ଦେଖିବାକୁ ପାଇବ । ହୁଏତ ଏପରି ବି ଦେଖିବାକୁ ମିଳିବ ଯେ କୌଣସି ପରିବାରରେ ବାପ କରୁଥିବା ଲୋକମାନେ ପରିସ୍ତରକୁ ମୋଟେ ଭଲପାଉ ନାହାନ୍ତି । ମାତ୍ର, ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆମେ ସେହି ପରିବାରକୁ ମୋଟେ ଏକ ପ୍ରକୃତ ପରିବାର ବୋଲି କହିବା ନାହିଁ ।

ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟ ହୁଏତ ଅମାନୁଷିକ ସ୍ତରରେ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିପାରେ, ମାତ୍ର ସେହି ସ୍ତରରେ ଆମେ ତାହାକୁ କେବେହେଲେ ଜଣେ ପ୍ରକୃତ ମଣିଷ ବୋଲି ଆଦୌ କହିବା ନାହିଁ ।

✽

ରଜାନନ୍ଦ ଓ ରଜାନନ୍ଦଙ୍କର ବାପା

୧୮୩୯ ମସିହାରେ ବାରବର୍ଷ ବୟସର ଗୋଟିଏ ହିନ୍ଦୁପରର ପିଲା ଚିତ୍ତୁରର ଜିଲ୍ଲାଜଳ ଦୁଆର ପାଖରେ ଆସି ଖୁବ୍ ଖୁବ୍ କରବାକୁ ଲାଗିଲା । ସେ ଖଜଣା ଦେଇପାର ନଥିବାରୁ ଜେଲକୁ ଯାଇଥିବା ଗୋଟିଏ କୃଷକର ପୁଅ ସ୍ଥଳ । ଲୋକଟି ସରକାରଙ୍କଠାରୁ କିଛି ଜମି ନେଇ ଗୁପ୍ତ କରୁଥିଲା । ମାତ୍ର ସେବର୍ଷ ଭଲ ଫସଲ ନହେବାରୁ ସେ ଖଜଣା ଦେଇପାରୁ ନାହିଁ ଓ ଚକ୍ରାଳୀନ ଆଇନ୍ ଅନୁସାରେ ତାକୁ ଜେଲ ଯିବାକୁ ପଡ଼ିଲା ।

ବାପା ଜେଲରେ ଥିବାବେଳେ ଦିନେ ତାଙ୍କର ଜନ୍ମଦିନ ପଡ଼ିଲା ଓ ବାପା ଘରେ ନାହିଁ ବୋଲି ତା'ର ମାଆ କାନ୍ଦିବାକୁ ଲାଗିଲା । ସେହି କାରଣରୁ ହିନ୍ଦୁ ରଜାନନ୍ଦ ଚିତ୍ତୁର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦଇତିଯାଇ ଜଳଙ୍କ କବାଟକୁ ଖୁବ୍ ଖୁବ୍ କରୁଥିଲା ।

ପିଲାଟି ପାଖରୁ ସମସ୍ତ ବୁଝାନ୍ତ ଶୁଣି ଜନ୍ କହିଲେ :

“କେହି ଆସି ମାତ୍ର ନହେଲେ ମୁଁ ଭୁମର ବାପାକୁ କଦାପି ଗୁଡ଼ିଦେଇ ପାରବି ନାହିଁ । ମୋତେ ନିର୍ଭର କବାଟ ଦେବାକୁ ହେବ ଯେ ଭୁମର ବାପା ପୁନଃବାର ଫେରି ଆସିବେ ଓ ମିଆଦ ପୂରବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜେଲରେ ରହିବେ ।”

ପିଲାଟି ଉତ୍ତର ଦେଇ କହିଲେ, ଆମ ଘରେ ତ ମୋତେ ପଇସା ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ମୁଁ ନିଜେ ଏଠାରେ ମାନ୍ଦି ହୋଇ ରହିବି ଏବଂ ବାପାଙ୍କ ପକ୍ଷପତ୍ତି ଜେଲ ଭିତରେ ବଢ଼ା ହେବ ।”

ଏହି କଥାଟି ଜଳଙ୍କର ଅନ୍ତରକୁ ସ୍ପର୍ଶ କଲା । ବାପକୁ ଖଲାସ କରିବା ସକାଶେ ସିଏ ହୁକୁମନାମା ଲେଖିଦେଲେ । ରଜାନନ୍ଦ ହସ୍ତବେଶରେ ଜେଲ-ଖାନାକୁ ଦଇତିଲା । ବାପ ଓ ପୁଅ ଏକାଠି ହୋଇ ମନ ଖୁସିରେ ଘରକୁ ଗଲେ ଓ ସେହିଦିନ ରାତିରେ ଘରେ ପହଞ୍ଚିଲେ ।

ବାଲକ ରଜାନନ୍ଦ ବଡ଼ ହୋଇ ରଜାନନ୍ଦ ଶାସ୍ତ୍ରୀ ନାମରେ ପରିଚିତ ହେଲା । ସେତେବେଳେ ସିଏ ପନ୍ଦରଟି ବ୍ରାହ୍ମଣରେ ବଡ଼ ପଡ଼ି ଓ କଥା କହି ଜାଣିଥିଲା ।

✽

ଧଳାହାତୀ (ଗୋଟିଏ ଗପ)

ହୁମାଲସୁର ଜଙ୍ଗଲ ଭିତରେ ଅଶୀ ହଜାର ହାତୀଙ୍କର ଗୋଟିଏ ପଲ ବଚରବ କରୁଥିଲେ । ଗୋଟିଏ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଧଳା ହାତୀ ସେମାନଙ୍କ ଆଗେ ଆଗେ ଯାଉଥିଲା ଓ ସେମାନେ ଭାବ ଗର୍ବର ସହକାରେ ତାକୁ ଦଳର ରାଜା ବୋଲି ମାନୁଥିଲେ ।

ଦଳ ସହୃଦ ସିଏ ସେତେବେଳେ ଅରଣ୍ୟର ଦୂରଦୂରନ୍ତର ଅଞ୍ଚଳକୁ ବୁଲି ବାହାର ଯାଇଥିଲା, ସେତେବେଳେ ସେ ଭାରି ମମତାର ସହୃଦ ନିଜର ମାଆଟି ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତା କରୁଥିଲା ଓ ତା'ଲଗି ଦୁଇମାନଙ୍କ ହାତରେ ନାନା କଥାମର ଫଳ ପଠାଉଥିଲା ।

ମାତ୍ର ଦୁଇମାନେ ସେହି ଫଳକୁ ବାଟରେ ଖାଇ ଦେଉଥିଲେ ଏବଂ ଏହେ ସ୍ୱେଦରେ ପ୍ରେରଣ ଉପହାରମାନ କେବେହେଲେ ତା' ମାଆଙ୍କ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚି ପାରୁ ନଥିଲା । ଏହି କଥାଟି ଜାଣିବା ପରେ ହାତୀରଜା ଏଣିକି ଦଳଟିକୁ ଗୁଡ଼ିଦେଇ ନିଜେ ମାଆର ସେବା ଓ ରକ୍ଷା କରିବା ବୋଲି ମନେମନେ ସ୍ୱକଳ୍ପ କଲା । ତେଣୁ ଚଣ୍ଡୋରଣ ପର୍ବତରେ ଥିବା ଗୋଟିଏ ଗୁମ୍ଫାକୁ ସେ ନିଜର ମାଆକୁ ଆସି ନେଇ ଯାଇଥିଲା । ସେଠାରେ ନିକଟରେ ଗୋଟିଏ ହ୍ରଦ ବି ରହିଥିଲା । ସେଠି ଦୁହେଁଯାକ ଶାନ୍ତରେ ବାସ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ଦିନେ ବାଗୁଣୀର ଗୋଟିଏ ଲୋକ ଅରଣ୍ୟ ଭିତରେ ନିଜର ପଥ ଭୁଲିଗଲା ଏବଂ ସାତଦିନ କାଳ ବାହାରି ହୋଇ ଭାରି ନିରାଶ ମନରେ ବୁଲିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ହାତୀ-ରଜା ଗୋଡ଼ ବଢ଼ା କରି ବସି ବାଟ ଭୁଲି ଯାଇଥିବା ସେହି ଲୋକଟିକୁ ତା' ପିଠି ଉପରେ ବସିବାକୁ କହିଲା ଏବଂ ତା'ପରେ ସେ ତାକୁ ବାଗୁଣୀକୁ ଯାଇଥିବା ବାଟଯାଏ ବୋଲି ନେଇଗଲା ଓ ବାଟ ଦେଖାଇଦେଲା ।

ମାତ୍ର ଲୋକଟା ଭିତରେ ଭାରି ଖଳ ପ୍ରକୃତିର ଥିଲା । ସିଏ ବାଗୁଣୀର ରଜାକୁ ଯାଇ ଖବର ଦେଲା ଯେ ଚଣ୍ଡୋରଣ ପର୍ବତର ଗୁମ୍ଫାରେ ଗୋଟିଏ ଅତି ସୁନ୍ଦର ଧନା ହାତୀଟିଏ ବାସ କରୁଛି । ତା'ପରେ ସେହି ପାଟହାତୀକୁ ଧରିବା ସକାଶେ ରଜା ତାକୁ ଅନେକ ଲୋକ ଦେଇ ସେଠାକୁ ପଠାଇଲେ । ଲୋକମାନେ ହାତୀଟିକୁ ହ୍ରଦ କୂଳରେ ଠିଆ ହୋଇଥିବାର ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲେ । ସେମାନେ ଯାଇ ହାତୀଟିକୁ ଧରିଲେ, ହାତୀ କୌଣସି ପ୍ରତିରୋଧ କଲା ନାହିଁ । ସେମାନେ ତାକୁ ବାନ୍ଧି ବାଗୁଣୀ ନେଇଗଲେ ।

ସୁଅ ଫେର ନଆସିବାରୁ ଅନ୍ତର୍ଗାମୀ ମାଆର ହୃଦୟ ଦୁଃଖରେ ଆବୁଳ ହୋଇ ଉଠିଲା ।

ସିଏ ଶୀର୍ଷାଘାତ ତ୍ୟାଗ କରି କହିଲା, “ହୁଣ୍ଡା ଗଛ, କୁଟଳ ଗଛ ଯେମିତି ଥିଲା ସେମିତି ଅଛି, ଘାସ, ଲୁଟା, ଫୁଲ ଫୁଲର ସିଏ ଯେମିତି ଥିଲେ, ସେହିପରି ଅଛନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ମୋ' ସୁଅ କୁଆଡ଼େ ଚାଲିଗଲା ?”

ଧନା ହାତୀଟି ଗୁହାଳ ଭିତରେ ଥାଏ । ତା' ଦେହଟି କେତେ ଫୁଲରେ ଚକଚକ କରୁଥାଏ । ରାଜା ଜନେ ତା'ଲଗି ଚନ୍ଦ୍ର ନେଇ ଗୁହାଳକୁ ଗଲେ । କିନ୍ତୁ ହାତୀ କିଛି ଖାଇଲ ନାହିଁ ।

ସେ କହିଲା, “ଏଠି ମୋ' ମାଆ ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ନାହିଁ ।”

ବାଗୁଣସୀର ରାଜା ପୁଣି କହିଲେ, “ଆ, ତୁ ଖାଇବୁ ଆ, ଆମେ ଦୁହେଁ ଆଜିଠାରୁ ବନ୍ଧୁ ହୋଇ ରହିବା ।”

“କେଣେ ମୋ' ଅନ୍ତର୍ଗା ମାଆ କଣ୍ଠୋରଣର ଗୁମ୍ଫା ଭିତରେ ବସି ମୋ' ଲାଗି ଝୁରୁ ହେଉଥିବ ।”

“ତୁ କାହା ପାଇଁ ଏତେ ଦୁଃଖ କରୁଛୁ ?”—ରାଜା ପଚାରିଲେ ।

“ମୋ' ମାଆ କେଣେ ମୋ'ପାଇଁ ଝୁରୁ ହେଉଥିବ ।”

ତା'ପରେ ରାଜା ତାଙ୍କର ଲୋକମାନଙ୍କୁ ହାତୀଟିକୁ ଫିଟାଇ ଦେବାକୁ ଆଦେଶ ଦେଲେ । ହାତୀଟି ଖର ପଦକ୍ଷେପରେ ପହଞ୍ଚିଲା ଜଙ୍ଗଲ ଭିତରକୁ ଚାଲିଗଲା । ଗୋଟିଏ ପୋଖରୀରୁ ପାଣି ନେଇ ଶୁଣ୍ଢରେ ଭରିଲା ଏବଂ ତା'ପରେ ଗୁମ୍ଫା ଭିତରକୁ ଯାଇ ଜନ ଅନ୍ତର୍ଗା ମାଆ ଉପରେ ସେହି ଶୀତଳ ଜଳର ବର୍ଷା କରିଦେଲା ।

ମାଆ ଚିତ୍କାର କରି କହିଲା, “କ'ଣ ବର୍ଷା ଆସି ହେଲାଣି ! ମୋ'ର ଗୁମ୍ଫା ଥିଲେ ସିନା ମୋ'ର ଯନ୍ତ୍ର ନେଇ ମୋତେ ରଖିଥାନ୍ତା !”

ଦୁଇ-ହାତୀ କହିଲା, “ମାଆ, ମୁଁ ପରା, ତୋ' ଗୁମ୍ଫା ! ମୋତେ ରାଜା ପୁଣି ସରକୁ ଗୁମ୍ଫା ଦେଲେ ।”

ତା'ପରେ ଦୁହେଁ ପୁଣି ସୁଖରେ ରହିଲେ ।

ମାଆ ହାତୀ ମନ୍ତ୍ରଯିବା ପରେ ତା'ର ଶବ୍ଦକୁ ଦାହ କରି ଯାଇଥିଲା । ତା'ପରେ କାଳକ୍ରମେ ଧନା ହାତୀଟି ମଧ୍ୟ ମଲା । ରାଜା ତା'ର ଗୋଟିଏ ପଥରମୁଠି ଗଢ଼ାଇ ରଖିଲେ । ଏବଂ, ଭବିଷ୍ୟର ସବୁ ଅଞ୍ଚଳରୁ ଲୋକମାନେ ସେଠାକୁ ପ୍ରତିବର୍ଷ ଆସି ହସ୍ତୀ-ଉତ୍ସବ ଉପଲକ୍ଷେ ସେଠାରେ ଭୁଣ୍ଡ ହେଉଥିଲେ ।

ଖୋହଲ

ସହାନୁଭୂତି

କେତେବେଳେ ଦୁଃଖ ଲାଗି ଦୁଃଖ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥାଏ ?

ଯେତେବେଳେ ଗୋଟିଏ ହୃଦୟ ଦୁଃଖ ଅନୁଭବ କରୁଥାଏ ଏବଂ ଆମର ହୃଦୟ ମଧ୍ୟ ଯୁଗପତ୍ ସ୍ବରରେ ସେହି ଦୁଃଖକୁ ଅନୁଭବ କରେ ।

ସ୍ବପିତ ସୋଜା ଦୁର୍ଦ୍ଦୋଷକୁ କୁରୁକ୍ଷେତ୍ରର ଯୁଦ୍ଧଭୂମିରେ ନିହତ ହୋଇଥିଲେ ଏବଂ ସେଥିରେ ତାଙ୍କ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କର ହୃଦୟ ଏପରି ଦୁଃଖପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ଉଠିଥିଲା ଯେ ଯେତେବେଳେ ସେ ଭୂତଳରେ ପଡି ଶେଷନିଶ୍ବାସ ତ୍ୟାଗ କରୁଥିଲେ, ସେତେବେଳେ ସମସ୍ତ ପ୍ରକୃତି ଏକ ଘୋର ବିଶୋଭ ମଧ୍ୟରେ ପଡିଥିଲା ପରି ବୋଧ ହୋଇଥିଲା । ଅନେକ ବାହୁ ଏବଂ ଅନେକ ପଦବିଶିଷ୍ଟ କବଚ ପ୍ରାଣୀ-ଆକାରମାନ ଭୂମି ଉପରେ ଭୟଙ୍କର ନଜିନ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲେ । ହୃଦ ଏବଂ କୃପଗୁଡିକର ଜଳ ରକ୍ତମୟ ହୋଇଗଲା । ନିର୍ଦାୟକ ତଳଆଡ଼କୁ ନକହୁ ଉପର ଆଡ଼କୁ ବହୁବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲେ । ନାଶ୍ବୀମାନେ ପୁରୁଷମାନଙ୍କ ପରି ଦେଖାଗଲେ ଏବଂ ପୁରୁଷମାନେ ନାରୀମାନଙ୍କ ପରି ଦେଖାଗଲେ ।

ଏଠାରେ କବି ଆମକୁ ଏହି କଥାଟି କହିବାକୁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି ଯେ ଗୋଟିଏ ସଜ୍ଜ ଶ୍ରେଣୀ କରୁଥିବା ଦୁଃଖ ଏକ ଅତି ବୃହତ୍ ପୁଞ୍ଜର ଚାରିଆଡ଼କୁ ବ୍ୟାପ୍ତ ହୋଇଯାଏ । ନିହତ ହୋଇଥିବା ରାଜା ଏବଂ ହଜାର ହଜାର ପ୍ରାଣୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସହାନୁଭୂତିର ଏକ ସୃଷ୍ଟି ଲାଗି ରହିଥିବାରୁ ସେତେବେଳେ ଏପରି ହୋଇଥିଲା ।

ଏହି ସହାନୁଭୂତି କ'ଣ କେବଳ ଦୁଃଖ ସମୟରେହିଁ ଦେଖା ହୋଇଥାଏ ? ନା, —ତାହା ଆନନ୍ଦ ଓ ଦୁଃଖ ଉଭୟ ସମୟରେ ଦେଖା ହୋଇଥାଏ ।

ନାରୀୟ ବୋଲି ଯେଉଁ ହରିଣ ଶାନ୍ତ ଓ ସନ୍ତୋଷ ଏବଂ ଅନ୍ଧକାର ଓ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ଉଭୟ ସମୟରେ ତା'ର ପିତାମାତାଙ୍କ ପ୍ରତି ସହାନୁଭୂତିଶୀଳ ଓ ସଦୟ ହୋଇପାରିଥିଲା, ବର୍ତ୍ତମାନ ରୂମେମାନେ ତାହାର କଥା ଶୁଣ ।

କୋଶଳର ରାଜା ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ଯେଉଁ ଅରଣ୍ୟରେ ଶିକାର କରୁଥିଲେ, ନାରୀୟ ଆପଣାର ବାପମାଆଙ୍କ ସହିତ ସେହି ଅରଣ୍ୟରେ ଶାନ୍ତ ଓ ପାରସ୍ପରିକ ସ୍ନେହ ସହିତ ବାସ କରୁଥିଲା । ଶିକାର ସମୟରେ ରାଜା ଏକ ଦାୟାସ୍ବତ

ଅଞ୍ଚଳ ମଧ୍ୟରେ ଘୋଡ଼ା ଚଢ଼ି ଯାଉଥିଲେ ଏବଂ କୋଶଳର ଅନେକ ପ୍ରଜାକୁ ତାଙ୍କର ଅନୁଚର ଭାବରେ ତାଙ୍କ ସହୃଦ ଯିବାକୁ ପଡ଼ୁଥିଲା । ଏହା ଫଳରେ ଅନେକ ଲୋକଙ୍କୁ ଆପଣାର କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ଗୁଡ଼ିଦେଇ ଯିବାକୁ ପଡ଼ୁଥିଲା ଏବଂ ଚଳନ୍ତ ଯତ୍ନ ସେମାନଙ୍କୁ ଭାବ ଅସନ୍ତୋଷ ଆଣିଦେଉଥିଲା ।

ତେଣୁ ସେମାନେ ବାଡ଼ି କସାଲ ଓ ଫାଟକ ଲଗାଇ ଗୋଟିଏ ଉପବନ ତିଆରି କଲେ, ତା' ମଝିରେ ଦୃଷ୍ଟଗଣୀଟିଏ ରଖିଲେ; ଏବଂ ଜଙ୍ଗଲ ଭିତରକୁ ଯାଇ ଦୂରମୋନଙ୍କୁ ଅଡ଼ାଇ ଆଣି ସେହି ଉପବନଟି ମଧ୍ୟରେ ସୁସ୍ଥକଦେଲେ, ଯେପରିକି ରାଜାଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ ଜାଗାରେହିଁ ସବୁକ୍ରିୟାର ମିଳିଯିବ ଏବଂ ତେଣୁ ତାଙ୍କୁ ଆଉ ଏତେ ମଣିଷଙ୍କୁ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ଏତେ ଆଡ଼େ ମୋଟେ ବୁଲିଯିବାକୁ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ ।

ଲୋକମାନେ ହାତରେ ବାଡ଼ି ଧରି ଜଙ୍ଗଲ ଭିତରେ ସ୍ତବେଶ କଲେ । ଆପଣାର ବାପାମାଆଙ୍କ ସହୃଦ ଗୋଟିଏ ସ୍ତ୍ରୀ ବନାଶଳରେ ଘାସ ଚରୁଥିବା ସମୟରେ ନାନ୍ଦୀୟ ସେମାନଙ୍କୁ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଥିଲା ।

କିନ୍ତୁ ବାପାମାଆଙ୍କୁ ସେ କହିଲା, “ଆପଣମାନେ ଏହଠାରେ ଆସନ୍ତୁ । ମୁଁ ନିଜେ ଯାଇ ଏହି ଲୋକମାନଙ୍କ ସହୃଦ ସାମ୍ରାଜ୍ କରିବି ।”

ସିଏ ଏକୂଟିଆ ବଣ ଭିତରୁ ବାହାରକୁ ବାହାର ଆସିଲା; ଏବଂ ଏହି ଗୋଟିକ ଦୂରଣ ଛଡ଼ା ସେଠାରେ ଗଛକଲେ ଆଉ କୌଣସି ଦୂରଣ ନାହାନ୍ତି ବୋଲି ଅନୁମାନ କରି ଲୋକମାନେ କେବଳ ତାହାକୁହିଁ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ଆଗକୁ ଚାଲିଗଲେ ।

ଏହା ଫଳରେ କେବଳ ସେହି ବୁଢ଼ା ଦୁଇଟି ଦୂରଣ ବଣ ଭିତରେ ରହୁଥିଲେ ଏବଂ ଆଉ ସବୁଯାକ ଦୂରଣକୁ ଆଣି ଉପବନ ଭିତରେ ଭର୍ତ୍ତି କରି ଦିଆଗଲା । ଏକଥା ଦେଖି ରାଜା ଭାବ ଖୁସିଟାଏ ହୋଇଗଲେ । ତା'ପରେ ତାଙ୍କର ସେତେବେଳେ ମନ ହେଉଥିଲା, ସିଏ ସେତେବେଳେ ସେଠାକୁ ଯାଇ ନିଜର ଧନୁଶ ଓ ଦେଇ ସେହି ପଲ ଭିତରୁ ଗୋଟାଏ ମାଈ ଆଣୁଥିଲେ । ଅବଶ୍ୟ ଘାତ ଅନେକ ତିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନାନ୍ଦୀୟର ପାଲି ପଡ଼ି ନଥିଲା ।

ଶେଷରେ ଦିନେ ତା'ର ବି ପାଲ ପଡ଼ିଲା । ନାନ୍ଦୀୟ ରାଜାଙ୍କ ଆଗରେ ଥରୁହୋଇ ଠିଆ ହୋଇଗଲା, ଦଉଡ଼ି ପଳାଇବାକୁ କୌଣସି ଚେଷ୍ଟା କଲା ନାହିଁ ।

ତା'ର ଏପରି ଅଦ୍ଭୁତ ଆଚରଣ ଦେଖି ରାଜା ଏତେବେଣୀ ବସୁତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ ଯେ ସିଏ ଆଉ ତାହାକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ବାଣ ମାରି ପାରିଲେ ନାହିଁ ।

ଆପଣାର ଧନକୁ ତଳକୁ ନୁଆଁଇ ଆଣି ସେ ଅଟକ ରହିଲେ ।

ନାନ୍ଦୀୟ କହିଲା, “ଆପଣ ବାଣ ମାରନ୍ତୁ ।”

“ନା — ମୁଁ ମାରି ପାରିବି ନାହିଁ । ତୋ’ଭିତରେ ଏକ ବିଶେଷ ଗୁଣ ରହିଛି । ମୁଁ ତୋତେ ଗ୍ରହଣ ଦେଲି ।”

“କିନ୍ତୁ ଆପଣ ଏହି ଉପବନରେ ଥିବା ଅନ୍ୟ ମୃଗମାନଙ୍କୁ ବି କ’ଣ ମୁଣ୍ଡ ଦେବେ ନାହିଁ ।”

“ହଁ, ଦେବି ।”

“ଏବଂ, ଆକାଶରେ ବାସ କରୁଥିବା ଚଢ଼େଇ ଏବଂ ପାଣିରେ ବାସ କରୁଥିବା ମାଛମାନଙ୍କୁ ବି କ’ଣ ଆପଣ ଦୟା ଦେଖାଇବେ ନାହିଁ ?”

“ହଁ, ଦେଖାଇବି ।”

ପୁରାତନ କାହାଣୀଟି ଅନୁସାରେ ଏହି ହରଣ ଆଉ ଅନ୍ୟ କେହି ନଥିଲା; ସ୍ୱୟଂ ବୁଦ୍ଧି ସେହି ହରଣ ହୋଇ ଜନ୍ମ ହୋଇଥିଲେ । ସିଏ ରାଜାଙ୍କ ସହିତ ଏହୁପରି କଥୋପକଥନ କରି ତାଙ୍କୁ ସକଳ ପ୍ରାଣୀଙ୍କ ଲାଗି ଦୟା ରଖିବାର ବିଧାନ ବିଷୟରେ ସିଦ୍ଧା ଦେଇଥିଲା । ଏବଂ ଏହାପରେ ରାଜା ନାଗରା ଦେଇ ଦୂତ ଦ୍ୱାରା ରାଜ୍ୟସାରା ଯୋଗଣା କରି ଦେଇଥିଲେ ଯେ ସିଏ ରାଜ୍ୟରେ ମୃଗମାନଙ୍କର, ପକ୍ଷୀ-ମାନଙ୍କର ଏବଂ ମାଛମାନଙ୍କର ସତତ ରକ୍ଷା କରିବେ ।

ରୂମେମାନେ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଏକଥା ସ୍ୱୀକାର କରିବ ଯେ, ଆପଣାର ପିତାମାତାଙ୍କର ରକ୍ଷା କରି ନାନ୍ଦୀୟ ଆପଣାର ଉଚିତ କର୍ତ୍ତବ୍ୟକୁ କରିଥିଲା । ନିଜର ଜଣେ ଭାଇ ବା ଭଉଣୀକୁ ରକ୍ଷା କରିବା ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ଗୋଟିଏ ଉତ୍ତମ କାର୍ଯ୍ୟ । ମାତ୍ର ଏହାର ପରବର୍ତ୍ତୀ କାହାଣୀଟିରେ ରୂମେମାନେ ଦେଖିବାକୁ ପାଇବ ଯେ ଆରବ ଦେଶର ଜଣେ ଲୋକ ଆଉ ଜଣେ ଲୋକକୁ ନିଜର ଭାଇ ପରି ବ୍ୟବହାର କରିଥିଲା, ମାତ୍ର ପ୍ରକୃତରେ ସେହି ଲୋକଟି ତା’ର ଭାଇ ନଥିଲା ।

ଅରେ ଗୋଟିଏ ଉଷ୍ମାଶ୍ରେଷ୍ଠ ଦଳ ମରୁଭୂମି ପାର ହୋଇ ଯାଉଥିଲେ । ଏତିକିବେଳେ ସେମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଥିବା ପାଣି ଶେଷ ହୋଇଗଲା । ତେଣୁ ସେହି ଆରବ ଯାତ୍ରୀମାନେ ମହଜୁଦ ଥିବା ପାଣିକୁ ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ ବାଣ୍ଟି ନେବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହୋଇଥିଲେ, ଯାହା ଫଳରେ କି ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ଯେତେ ଅଳ୍ପ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ସମାନ ପରିମାଣର ପାଖାପାଖି ଜଳ ପାଇ ପାରିବ ।

ପାଣି ମାପିବା ଲାଗି ସେମାନେ ଗୋଟିଏ ଗିନା ବ୍ୟବହାର କରୁଥିଲେ । ଗିନା ଭିତରେ ଖଣ୍ଡେ ପଥର ରଖା ଯାଇଥିଲା । ପାଣି ମହଲୁଦ ରହୁଥିବା ତମଡ଼ା ମୁଣ୍ଡରୁ ସେମାନେ ଗିନା ଭିତରକୁ ପାଣି ଅଡ଼ାଇ ଆଣୁଥିଲେ । ଏବଂ, ଗିନାରେ ଥିବା ପଥରଟି ବୁଡ଼ିଯିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେତିକି ପାଣି ଧରୁଥିଲା, ସେତିକି ଜଣେ ଲୋକର ଭାଗରେ ପଡ଼ୁଥିଲା ।

ଦଳଟି ଭିତରେ ଥିବା କେବଳ ପ୍ରଧାନ ପ୍ରଧାନ ଲୋକମାନଙ୍କ ଭାଗରେହିଁ କିଛି କିଛି ପାଣି ପଡ଼ୁଥିଲା ।

ଯେତେବେଳେ ଏହିପରି ପ୍ରଥମଥର ପାଇଁ ପାଣିକୁ ବାଣ୍ଟିକରି ଦେଇ ଦିଆଗଲା, କବ୍-ଇବ୍-ନ-ମାମା ନିଜ ଭାଗରେ ପଡ଼ୁଥିବା ପାଣିକୁ ଠିକ୍ ପିଇବାକୁ ଯାଉଥିବା ସମୟରେ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲେ ଯେ ନାମିର୍ ଫିର୍କାର ଜଣେ ଲୋକ ତୃଷ୍ଣା ନୟନରେ ତାଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଅନାଇ ରହୁଛି । ପାଣି ବାଣ୍ଟି ଦେଉଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଟିକୁ ଡାକି କହି ସେ କହୁଲେ, “ମୋ’ର ଏହି ଭାଗଟିକୁ ମୋ ଭାଗରେ ପଡ଼ୁଥିବା ପାଣିତକ ଦେଇଦିଅ ।” ଏପରି କହି ସେ ନାମିର୍ ଫିର୍କାର ସେହି ଲୋକଟି ଆଡ଼କୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କରି ଦେଖାଇ ଦେଲେ ।

ସେହି ଲୋକଟି ବଳରେ ପାଣିତକ ପିଇ ପକାଇଲା । ଏବଂ କବ୍ ନଜେ କୌଣସି ପାଣି ପିଇ ପାରିଲେ ନାହିଁ ।

ତହିଁ ଆରତନ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ପାଣି ବାଣ୍ଟିକରି ପିଇବାର ସମୟ ଆସି ପଡ଼ୁଥିଲା ।

ନାମିର୍ ଫିର୍କାର ସେହି ଲୋକଟି ପୁଣି ସେହିପରି ସତ୍ତ୍ୱେ ନୟନରେ ଅନାଇ ରହୁଥାଏ । ଏବଂ ଆଡ଼ର ଥରକ ସକାଶେ କବ୍ “ଭଲ୍” ବୋଲି କହୁଥିବା ସେହି ଲୋକଟିକୁ ନିଜର ଭାଗରେ ପଡ଼ୁଥିବା ପାଣିକୁ ଦାନ କରି ଦେଇଥିଲେ ।

ମାତ୍ର ଯେତେବେଳେ ଉଷ୍ମାଶ୍ୱେଷମାନେ ସେଠାରୁ ଅନ୍ୟତ୍ର ଯିବାକୁ ବାହାରିଲେ, ସେତେବେଳେ ନିଜ ଓଟଟି ଉପରେ ଯାଇ ବସିବାକୁ ମଧ୍ୟ କବ୍‌ଙ୍କର ଶରୀରରେ ଆଉ କୌଣସି ଶକ୍ତି ନଥିଲା ।

ସିଏ ସେହି ବାରି ଉପରେ ନିଶ୍ଚେନ ହୋଇ ପଡ଼ି ରହୁଅଛି ।

ତୃଷ୍ଣାରେ ପୀଡ଼ିତ ହୋଇ ପ୍ରାଣ ହରାଇବାର ଭୟରେ ଅନ୍ୟମାନେ ସେଠାରେ ଆଉ ଅଧିକ ସମୟ ଅଟକି ରହିବାକୁ ସାହସ କରିପାରିଲେ ନାହିଁ । ପଶୁମାନେ ଯେପରି ତାଙ୍କର କୌଣସି କ୍ଷତି କରି ପାରିବେ ନାହିଁ, ସେଥିଲାଗି

ସେମାନେ କବ୍‌ଜ ଶସ୍ତ୍ରର ଉପରେ କମ୍ବଳ ଘୋଡ଼ାଇ ଦେଇଥିଲେ ଓ ତାଙ୍କୁ ସେହିଠାରେ ମୃତ୍ୟୁବରଣ କରବା ଲାଗି ପ୍ରତିଦେଇ ଯାଇଥିଲେ ।

*

ରୂମେମାନେ ଅବଶ୍ୟ ଏହି କଥାଟିକୁ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଥିବ ଯେ, ଯେତେବେଳେ ଦୁଃଖ ଅନୁଭୂତ ହୁଏ, ସେତେବେଳେ ଆତ୍ମୀୟ ଓ ନିଜତ ହୋଇ ରହିଥିବା ଆତ୍ମଜଣଙ୍କର ହୃଦୟରେ ମଧ୍ୟ ସେହି ଦୁଃଖ ଅନୁଭୂତ ହୋଇଥାଏ । ଯେତେବେଳେ ଦୁର୍ଦ୍ଦୋଷମ ମୂଲ୍ୟମୁଖରେ ପଡ଼ିଲେ, ସେତେବେଳେ ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀ ସେହି ଦୁଃଖରେ ସମଦୁଃଖୀ ହୋଇଥିଲା । ଯେତେବେଳେ ନିଜ ବାସନାଆଙ୍କ ଉପରେ ବିପଦ ଆସନ୍ତି ହୋଇ ଆସିଥିଲା, ସେତେବେଳେ ନାନ୍ଦୀୟ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରାଣରକ୍ଷା ଲାଗି ବାହାର ଆସିଥିଲା । ଯେତେବେଳେ ନାମ୍ନିର ଫିରାକାର ସେହି ତୃଷ୍ଣାର୍ଥ ବ୍ୟକ୍ତି ବିକଳରେ ଅନାଇ ରହିଥିଲା, ସେତେବେଳେ ଉଦ୍‌ଭାରମନା ଆରବ-ମୁଣିଆ ତତ୍ତ୍ୱସନ୍ତାତ ନିଜ ଭାଗରେ ପଡ଼ିଥିବା ଜଳକୁ ତାଙ୍କୁ ପିଇବାକୁ ଦେଇଥିଲେ ।

ଦୁଃଖ କୌଣସି କାଳବିଳମ୍ବ ନକରି ଦୁଃଖର ଅନୁସରଣ କରେ ଓ ଆନନ୍ଦ ମଧ୍ୟ ଆନନ୍ଦର ପଛେପଛେ ରହିଥାଏ ।

ଯେଉଁ ସ୍ଥଳରେ ସହାନୁଭୂତି ଜାଗୃତ ହେବାରେ ବିଳମ୍ବ ହୁଏ, ସେଠାରେ ଆମେ ସେହି ସହାନୁଭୂତିକୁ ଆଦୌ ସେପରି ଉଚ୍ଚ ମୂଲ୍ୟ ଦେଉ ନାହିଁ ।

ପ୍ରତ୍ୟାକ୍ତ କିଛି ଫିରକୌଣସି ପଦ୍ୟାକାରରେ ପାରସ୍ୟ ରାଜବଣର ଇତିହାସ ରଚନା କଲେ ଏବଂ ସୁଲତାନ ମାମୁଦଙ୍କର ସମ୍ମୁଖରେ ତାହାକୁ ଯାଇ ଆବୃତ୍ତି କଲେ । ଏଥିରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇ ସୁଲତାନ ବେଶ୍ କେତେଦୂର ଲାଗି କବିଙ୍କୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅନୁସ୍ତୁତ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିଥିଲେ । ଶାହ-ନାମା କାବ୍ୟଟିର ରଚନା କରିବାକୁ ଦୀର୍ଘ ତିରିଶବର୍ଷ ସମୟ ଲାଗିଥିଲା ଏବଂ କାବ୍ୟଟି ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଲେ ସୁଲତାନ କବିଙ୍କୁ ଶାଠିଏ ହଜାର ସୁନାମୋହର ଦେବେ ବୋଲି ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଇଥିଲେ ।

ସୁଲତାନ ଉତ୍ତର ଫିରକୌଣସିଙ୍କୁ ମୋଟେ ଭଲ ପାଉ ନଥିଲେ । ସ୍ୱୟଂ ସୁଲତାନଙ୍କ ପାଖରେ ଯାଇ ଫୁସଲଲ କହିଲେ ଯେ ରାଜକୋଷ ପ୍ରାୟ ନାଶଶୀଳ ହୋଇ ଗଲଣି ଏବଂ କବିଙ୍କୁ ସୁନା ମୋହର ବଦଳରେ ରୌପ୍ୟମୁଦ୍ରା ଦେଲେ ତାହା ଅଧିକ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ହେବ । ମାମୁଦ ବି ସେହି ଫୁସଲଲତାରେ ଭୁଲିଗଲେ ଏବଂ କେତୋଟି ଥରରେ ଶାଠିଏ ହଜାର ରୌପ୍ୟମୁଦ୍ରା ଭଣି କିଛି ଫିରକୌଣସିଙ୍କ ପାଖକୁ ପଠାଇଦେଲେ ।

ଅଳିଗୁଡ଼ିକ ଯାଇ ତାଙ୍କ ଘରେ ପହଞ୍ଚିବା କେଳକୁ କବି ସ୍ଥାନ କରୁଥିଲେ ସୁଲତାନଙ୍କର ଏହି ଲେଖର ପରତପ୍ତ ପାଇ ସେ ଏତେବେଶୀ ବୁଦ୍ଧ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ ଯେ, ଉପହାରଟିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ବି ଆଦୌ ସମ୍ମତ ହେଲେ ନାହିଁ । ତେଣୁ, ସେହି ମୁଦ୍ରାଗୁଡ଼ିକୁ ଆଣିଥିବା ଦୂତକୁ ସେ ସେଥିରୁ କୋଡ଼ିଏ ହଜାରଟି ମୁଦ୍ରା ଦେଲେ, ତାଙ୍କ ସ୍ଥାନଗୁଡ଼ିର ତତ୍ତ୍ୱାବଧାରକକୁ ଆଉ କୋଡ଼ିଏ ହଜାର ଦେଲେ ଏବଂ ସେଠାରେ ଦୈବହମେ ଉପସ୍ଥିତ ଥିବା ସୁର-ବିଦେତାକୁ ବାଣ କୋଡ଼ିଏ ହଜାର ଦାନ କରି ଦେଇଥିଲେ ।

ମାମୁଦ୍‌ଙ୍କର କାନରେ ମଧ୍ୟ ଏହି ଅପମାନର ସମ୍ମୁଦିଷ୍ଟି ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଥିଲା ଏବଂ ସେ କବିଙ୍କୁ ହାତୀର ଗୋଡ଼ିତଳେ ପକାଇ ହତ୍ୟା କରିବାକୁ ସଜେ ସଜେ ଆଦେଶ ଦେଲେ । ଏହି ସମ୍ମୁଦିଷ୍ଟି ପାଇ ଫିର୍କୌସୀ ସଜେ ସଜେ ଦୂରସ୍ଥ ଏକ ସହରକୁ ପଳାୟନ କଲେ । ଶେଷରେ ସେ ଆପଣାର ଜନ୍ମସ୍ଥାନ ଭୁସ୍ ସହରରେ ଯାଇ ବାସ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ଏଣେ ସୁଲତାନ୍ ମଧ୍ୟ ଏପରି ଲଜ୍ଜାସ୍ପର୍ଶୀ ଭାବରେ କବିଙ୍କ ସହୃଦ ବ୍ୟବହାର କରିଥିବାରୁ ଅଳ୍ପଦିନ ପରେ ଭାରି ଦୁଃଖିତ ହୋଇଥିଲେ ଏବଂ ସୁନବାର କବିଙ୍କର ସମ୍ମାନ ଲାଭ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ପୋଷଣ କଲେ । ସିଏ ରୂପକୁ ଜଣେ ଦୂତକୁ ପଠାଇଲେ, ତା'ସହୃଦ ପାଠିଏ ହଜାର ସୁନାମୋହର ମଧ୍ୟ ପଠାଇଥିଲେ । ତଦ୍‌ବ୍ୟତୀତ ରେଶମ, ଜରି ଓ ମଖମଲ୍ ସବୁଜି ଆଡ଼ୁରି ଅନେକ ଉପହାର ପ୍ରେରଣ କରିଥିଲେ ।

ମାତ୍ର ଉପହାରଗୁଡ଼ିକ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିବାରେ ସ୍ୱକୃତରେ ଭାରି ବିଳମ୍ବ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା ।

ରାଜାଙ୍କର ଦୂତ ଉପହାରଗୁଡ଼ିକ ଲଦା ହୋଇଥିବା ଓଟମାନଙ୍କୁ ନେଇ ସେଠାରେ ସହରର ଗୋଟିଏ ଫାଟକ ଦେଇ ପ୍ରବେଶ କରୁଥିବା ସମୟରେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଫାଟକ ଦେଇ କବିଙ୍କର ମୁତଶରୀରକୁ ବହନ କରି ଗୋଟିଏ ଶବାଧାର ବାହାର ଯାଇଥିଲା । ସେମାନେ ସେଇଟିକୁ ସମାଧିସ୍ଥଳକୁ ବୋହୁ ନେଇ ବାହାରକୁ ଯାଇଥିଲେ ।

✱

ଚୀନର ଲେଖମାନେ ସବୁବେଳେ କହୁଥିଲେ, "ଆମ ସମ୍ରାଟ ଜଣେ ଭାରି ନ୍ୟାୟପରାୟଣ ବ୍ୟକ୍ତି । କାରଣ ଗରିବର ଗୁହାରି ଶୁଣିବାକୁ ସେ କେବେହେଲେ ପରାଙ୍ମୁଖ ହୁଅନ୍ତି ନାହିଁ ।"

ମାତ୍ର, ପରେ ଏପରି ଗୋଟିଏ ସମୟ ଆସିଲା ଯେତେବେଳେ କି ସେହି ଗୁହାରି ଶୁଣିବାକୁ ସେ ପ୍ରକୃତରେ ଅସମର୍ଥ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ । ହଠାତ୍ ସମାଜିକର ଗ୍ରହଣ ଶକ୍ତି ଲୁପ୍ତ ହୋଇଗଲା । ତା'ପରେ ଆଉ ସିଏ ଚଢ଼େଇମାନଙ୍କର ସଙ୍ଗୀତ ଶୁଣି ପାରିଲେ ନାହିଁ, ପବନର ମର୍ମର ଶୁଣି ପାରିଲେ ନାହିଁ ବା ଲୋକମାନଙ୍କର କଥା ମଧ୍ୟ ଶୁଣି ପାରିଲେ ନାହିଁ ।

ସମ୍ରାଟ ଖାଲି କାନ୍ଦିବାକୁ ଲାଗିଲେ, ଏବଂ ତାଙ୍କ ସ୍ତବ୍ଧରେ ଥିବା ସ୍ବାମନ୍ତ ଏବଂ ଉଚ୍ଚ କର୍ମଗୁଣମାନେ ତାଙ୍କୁ ଉପାସ ଦ୍ବାରା ଓ କାଗଜ ଉପରେ ନାନା କଥା ଲେଖି ଅନେକ ସାନ୍ତ୍ବନା ଦେଲେ ଏବଂ ଏତେବେଳା ଦୁଃଖିତ ହୋଇ ନପଡ଼ିବାକୁ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଅନୁନୟ କରାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ସମ୍ରାଟ ସେମାନଙ୍କୁ କହିଲେ, “ଅପଣମାନେ ଭବନ୍ତୁ ନାହିଁ ଯେ ମୁଁ ନିଜ ପାଇଁ ଅଥବା ଏହି ଅସମର୍ଥତା ଦ୍ବାରା ମୋର କୌଣସି କଷ୍ଟ ହେଉଛି ବୋଲି ମୁଁ ଏତେ ବେଳା ଦୁଃଖିତ ହେଉଛି, ଏଣିକି ଯେ ମୁଁ ଆଉ ଦୁଃଖୀମାନଙ୍କର କୌଣସି ଗୁହାରି ଶୁଣିବାକୁ ସମର୍ଥ ହେବି ନାହିଁ, ସେହି କଥାକୁ ମୋତେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁଃଖ ଦେଉଛି ।”

ତା'ପରେ କେହି ଆଉ କିଛି କହିଲେ ନାହିଁ । ସମ୍ରାଟଙ୍କୁ କିପରି ସାନ୍ତ୍ବନା ଦେବାକୁ ହେବ, ସେମାନେ ତାହାର କୌଣସି ଉପାୟ ବି ଖୋଜି ପାରିଲେ ନାହିଁ ।

ପରେ ସ୍ବୟଂ ସମ୍ରାଟ ହଠାତ୍ କହିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ, “ଏଥର ଗୋଟିଏ ଉପାୟ ଆସି ମିଳିଲା । ମୋର ପ୍ରଜାମାନଙ୍କୁ ଯାଇ କହିଦିଅ ଯେ ମୋର ସାହାଯ୍ୟ ଆବଶ୍ୟକ ନଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେମାନେ କେବେହେଲେ ଲାଲରଙ୍ଗର ପୋଷାକ ପିନ୍ଧିବେ ନାହିଁ । ତେଣୁ, କୌଣସି ସ୍ତ୍ରୀ ଅଥବା ପୁରୁଷକୁ ଲାଲ ପୋଷାକ ପିନ୍ଧି-ଥିବାର ଦେଖିଲେ ମୁଁ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଜାଣିପାରବି ଯେ ସିଏ ମୋ ପାଖକୁ କିଛି ଗୁହାରି କରାବା ଲାଗି ଆସିଛି । ସେତେବେଳେ ମୋର ଏହି ବଧୂର କାନଗୁଡ଼ାକ ସେହି ଗୁହାରିକୁ ନିଶ୍ଚୟ ଶୁଣିବେ ଏବଂ ଦୁଃଖରେ ପଡ଼ିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଯେପରି ଆବଶ୍ୟକ ସହାୟତା ଦିଆଯାଏ, ମୁଁ ସେକଥା ଅବଶ୍ୟ ଦେଖିବି ।”

ନିଜେ ବଧୂର ହୋଇଯିବା ପରେ ମଧ୍ୟ ଦୟାଳୁ ସମ୍ରାଟ ତଥାପି ଆପଣାର କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାରୁ ନବୃତ୍ତ ହୋଇ ନଥିଲେ । ଦରିଦ୍ର ଓ ଅଭାବପ୍ରସ୍ଥ ଲୋକମାନଙ୍କର କାମରେ ଆସିବା ଲାଗି ସେ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଗୋଟିଏ ନୃତ୍ୟ ଉପାୟ ବାହାର କରି ପାରିଥିଲେ । ହଁ, ସେମାନଙ୍କୁ ଚିହ୍ନି ସେମାନଙ୍କ କାମରେ ଆସିବା ଲାଗି,—କାରଣ, ଦୁଃଖରେ ପଡ଼ିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ତା'ପାଖକୁ ଆସିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜଣେ ଉଦାରମନା

ଲୋକ କଥାପି ଅପେକ୍ଷା କରି ରହେ ନାହିଁ; ସିଏ ନିଜେ ଦୁଃଖୀ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଖୋଜି ସେମାନଙ୍କ ପାଖକୁ ଯାଏ ଓ ସେମାନଙ୍କର କାମରେ ଆସେ ।

✱

କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଭଲ କାମ କରିବେ ବୋଲି କେତେଜଣ ହୃଦ୍ଦେ ଦେବସମାନ ନାମରେ ଗୋଟିଏ ଅନୁଷ୍ଠାନ ଗଠନ କଲେ । ସେମାନଙ୍କର ମାସିକ ପତ୍ରିକାରେ ଏହିପରି କଥା ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିଲା ।

ପଞ୍ଚମାସୀରୁ : ଦୁଇଜଣ ମହିଳା ଦିନକୁ ଦୁଇଘଣ୍ଟା କରି କେତେକ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକ ଓ ପିଲାଙ୍କୁ ହିନ୍ଦୀ ପଢ଼ାଇଛନ୍ତି । ଶ୍ରେଣୀମାନଙ୍କର ଘର କିଂବା ଡାକ୍ତର-ଖାନାକୁ ଯାଇ କେତେ ଲୋକ ସେମାନଙ୍କର ଶୁଣିପା କରୁଛନ୍ତି । ସେମାନେ ଗୋସେବା ମଧ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି ଓ ରାତ୍ରା ଉପରେ ପଡ଼ିଥିବା ଭଙ୍ଗା କାଗଜଗୁଡ଼ିକୁ ଛୋଳ ଆଣିଛନ୍ତି ।

ମୋଗାରୁ : ଦୁଇଜଣ ମହିଳା ବାଲିକାମାନଙ୍କୁ ହିନ୍ଦୀ ପଢ଼ାଇଛନ୍ତି । ସ୍ବରୂପମାନେ ପଶୁମାନଙ୍କୁ ଖାଇବାକୁ ଦେଇଛନ୍ତି ଓ ବୃକ୍ଷରୋପଣ କରୁଛନ୍ତି । ଅନୁଷ୍ଠାନର ଜଣେ ସଭ୍ୟ ଜଣେ ଶ୍ରମିକରମଣିରୁ ମାଗଣାରେ ପାଠ ପଢ଼ାଇଛନ୍ତି ।

ଫିରୋଜପୁରରୁ : ଅଠଜଣ ମହିଳା ଶ୍ରେଣୀସେବା କରୁଛନ୍ତି; ବାଳକମାନେ ବୁଢ଼ା ଏବଂ ଗୋଡ଼ ଶ୍ରେଣୀ ହୋଇ ଯାଇଥିବା ଗୋରୁମାନଙ୍କର ସେବା କରୁଛନ୍ତି, ଅନ୍ଧମାନଙ୍କୁ ବାଟ ଦେଖାଇ ନେଇଛନ୍ତି, ଗଛମାନଙ୍କରେ ପାଣି ଦେଇଛନ୍ତି । ଆଉଜଣେ ସଭ୍ୟ ରାସ୍ତାଉପରେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଅପହାସ୍ୟ ଅବସ୍ଥାରେ ପଡ଼ିଥିବାର ଦେଖି ତାଙ୍କୁ ଏକ ଡାକ୍ତରଖାନାକୁ ନେଇ ତାଙ୍କର ଚିକିତ୍ସା କରାଇଛନ୍ତି । କୌଣସି ଗାଡ଼ି ଦୁର୍ଘଟନାରେ ସେ ସେଠାରେ ଆହତ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲେ । ଆଉ ଜଣେ ସଦସ୍ୟ କେତେକ ଗାଆଁକୁ ଯାଇ କେତେକ ଅପବର୍ଣ୍ଣ ଦରିଦ୍ର ନେକକୁ ପରଷାଇ-ପରଜୁନିତା ବିଷୟରେ ଶିକ୍ଷା ଦେଇଛନ୍ତି ।

ସିଆଲକୋଟରୁ : ଜଣେ ବ୍ୟବା ଆପଣାର ଏକମାତ୍ର ପୁଅକୁ ହସ୍ତ-ସ୍ବବା ଆଉଜଣେ ବ୍ୟବାଙ୍କ ଘରକୁ ଯାଇଛନ୍ତି, ତାଙ୍କପାରେ ବସି କିଛି ପଢ଼ିଛନ୍ତି ଓ ତାଙ୍କୁ ସ୍ବାଳ୍ପନା ଦେଇ ତାଙ୍କ ସହୃଦ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରୁଛନ୍ତି ।

ରୁମେମାନେ ଦେଖି ପାରୁଥିବ ଯେ ଏଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ କେତେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଦୟାଳୁତା ଆପଣାକୁ ଶିକ୍ଷାଦାନର ମଧ୍ୟଦେଇ ପ୍ରଦୀପିତ କରୁଛି । ଅଜ୍ଞାନ ଦେଖିଲେ ଜଣେ ଶିକ୍ଷକର ହୃଦୟ ସ୍ବଭାବତଃ ବିଗଳିତ ହୋଇଯାଏ : ଆଉଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଲାଗି ଜ୍ଞାନର ଅବଶ୍ୟକତା ରହୁଥାଏ ଏବଂ ସିଏ ସେହି ଜ୍ଞାନକୁ ଦେବା ଲାଗି ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଯାଏ । ଏବଂ, ଅନ୍ଧ, ଜଳ ବା ବସ୍ତୁ ପରି ଆମେ ଜ୍ଞାନକୁ ମଧ୍ୟ ଏପରି ଏକ

ବସୁର ଦାନ ବୋଲି ମନେକରି ପାରିବା, ଯାହାକି ଜଣେ ମଣିଷ ଦ୍ଵାରା ଆଉଁଶରେ ମଣିଷକୁ ପ୍ରଦାନ କରି ଯାଇପାରେ ।

*

ମହାପ୍ରଭୁ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଅତ୍ୟନ୍ତ ବୀର ହୁଏ ଏବଂ ପାରଦର୍ଶିତା ସହୃଦ ସ୍ଥିତିର କରି ପାରୁଥିଲେ । ଶିଷ୍ୟ-ଦାନରେ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କର ସେହୁପରି ଅମ୍ବିତ ଶକ୍ତି ଓ ପାରଦର୍ଶିତା ରହିଥିଲା । ଶିଳାର କରବା ସତ୍ୟରେ ବନକୁ ଯାଉଥିବା ବେଳେ ସେ ଆପଣାର ଜଣେ ଭାଇକୁ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ଯାଉଥିଲେ । ଯେତେବେଳେ ସେ ଶିଶୁମ ନେଉଥିଲେ ବା ଭୋଜନ କରୁଥିଲେ, ସେତେବେଳେ ତାଙ୍କର ସେହୁ ସାନଭାଇଟି ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ବସି ଭୋଜନ କରୁଥିଲେ । ଯେତେବେଳେ ବୀର ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଅଧ୍ୟୟନ ଲାଗି ଗୁରୁଗୃହକୁ ଯାଉଥିଲେ, ଅନ୍ୟମାନେ କୌଣସି ଖେଳକୁ ଖେଳିକ୍ଷିଣ୍ଣ ପରି କିଂବା କୌଣସି ଗୀତକୁ ଲାଲକ୍ଷିଣ୍ଣ ପରି ସେ ଗୁରୁବେଦର ଅଧ୍ୟୟନ କରୁଥିଲେ । ବେଦ ଓ ପୁରାଣରେ ପାରଦର୍ଶିତା ଲଭିବା ପରେ ସିଏ ସେହୁ ପବନ ବାଣୀଗୁଡ଼ିକୁ ଆଉ କେବଳ ନିଜ ଭିତରେ ଗୁପ୍ତ କରି ରଖିବାକୁ ମୋଟେ ଇଚ୍ଛା କରୁ ନଥିଲେ । ସିଏ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ପାଖରେ ଥିବା ଆପଣାର ଭାଇକୁ ମଧ୍ୟ ଶିକ୍ଷା ଦେଉଥିଲେ ।

ସଦୟ ବଂଶ ଆପଣାର ଜ୍ଞାନରେ ଆତ୍ମଜଣକୁ ଭାଗୀ କରିଉଥିଲା ପରି କୌଣସି ସୁସମ୍ପ୍ରଦାୟରେ ମଧ୍ୟ ଆଉଁଶକୁ ଭାଗୀ କରିଉବା ଲାଗି ସିଏ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆନନ୍ଦ ପାଇଥାଏ । ଉଦାହରଣସ୍ଵରୂପ, ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଆନନ୍ଦ ଆଣି ଦେବା ସମୟରେ ହନୁମାନ୍ ପ୍ରକୃତରେ କେତେ ଆନନ୍ଦ ଅନୁଭବ କରୁ ନଥିଲା ! ଶୁଣ ।

ପ୍ରଭୁ ରାମଙ୍କର ଭାଇ ଉଦାରମନା ଭରତ ରାମ ନିର୍ବାସିତ ହୋଇ ବନବାସ କରୁଥିବା ସମୟରେ ଅଯୋଧ୍ୟାରେ ତତ୍ତ୍ଵବର୍ତ୍ତୀ କାଳ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଥିଲେ । ସର୍ବସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟମୟ ରାମ ଅରଣ୍ୟରେ ବୁଲିଲେ, ଯୁକ୍ତର ଭୟାବହତାକୁ ମଧ୍ୟ ଅଙ୍ଗେ ନିବ୍ଵାଳିଲେ । ମାତ୍ର ଭରତଙ୍କୁ ନିଜ ଭାଇଙ୍କର ଏହୁସବୁ ଦୂର୍ଦ୍ଦଶା ବିଷୟରେ କିଛି ଜଣା ନଥିଲା । ତତ୍ତ୍ଵଦ ବରଷର ସର୍ବଶେଷ ବର୍ଷଟି ପୁର ଆୟୁଷବା ସମୟରେ ଥରେ ଭରତ ଆଉ କେବେହେଲେ ରାମଙ୍କର ମୁଖଦର୍ଶନ କରି ପାରିବେ ନାହିଁ ବୋଲି ଗଣ୍ଡାର ଭାବରେ ଶୋକାକୁଳ ହୋଇ ରହିଥିଲେ । କାରଣ ସେ ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କର କୌଣସି ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ପାଇ ନଥିଲେ ।

ଆଉ ଦିନକ ପରେ ତତ୍ତ୍ଵଦ ବର୍ଷ ପୁର ଯାଇଥାନ୍ତା ।

ଭରତ କୁଶାସନରେ ଉପବସ୍ତୁ ଅଛନ୍ତି, ତାଙ୍କର ମୁଣ୍ଡର ବାଳ ଜଟା ପାଲଟି ଯାଇଛି, ଶରୀର କୁଣି ହୋଇ ପଡ଼ିଛି,— ଏବଂ ସେ ମନେ ମନେ ଦୀର୍ଘଶ୍ଵାସ ପକାଇ ଚାଲୁଥିଲେ :

“ହେ ରାମ, ହେ ରଘୁପତି ।”

ସେତିକିବେଳେ ବାନରରାଜ ହନୁମାନ ଆସି ତାଙ୍କ ଆଗରେ ଦଣ୍ଡାୟମାନ ହେଲା । ଲଙ୍କାର ଯୁକ୍ତରେ ସେହି ହନୁମାନ୍ କେଡ଼େ ବିଶୁଦ୍ଧ ଓ ଅନୁରକ୍ତ ଭାବରେ ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ସେବା କରୁଥିଲା ।

ହନୁମାନ୍ ଶୁଭସମ୍ବାଦ ନେଇ ଆସିଥିଲା ଏବଂ ସେହି ସମ୍ବାଦଟିକୁ ବହନ କରି ଆଣିବାରେ ସେ ଏଡ଼େ ଶୀଘ୍ର ହୋଇ ରହୁଥିଲା ଯେ ତା’ର ଆଖି ଲୁହରେ ଛଳଛଳ ହୋଇ ଉଠୁଥିଲା, ଏବଂ ଆସଣାର ଦୃଢ଼ତା ଭିତରେ ଭରତଙ୍କର ଦୁଃଖକୁ ଆନନ୍ଦରେ ପୁରାଣର କବିଦେବୀଙ୍କ ଯାହା ସ୍ୱରାଜ୍ୟ ଭୁବନମୟ ଆନନ୍ଦ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲା । ସେ ଭରତକୁ କହିଲା :

“ଯାହାଙ୍କ ସକାଶେ ତୁମେ ଦିନରାତି ଶୋକାକୁଳ ହୋଇ ରହୁଛ, ସିଏ ନିରାପଦରେ ରାଜ୍ୟକୁ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ କରିଛନ୍ତି । ସେ ଯୁଦ୍ଧ କରି ଶତ୍ରୁ ଉପରେ ନିଜର ହାସଲ କରିଛନ୍ତି ଓ ସ୍ୱର୍ଗରୁ ଦେବତାମାନେ ତାଙ୍କର ସୁଧିଗାନ କରିବାର ମଧ୍ୟ ଶ୍ରବଣ କରିଛନ୍ତି । ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନ ମହାପ୍ରଭୁ ସୀତା ଓ ଭାଇଙ୍କ ସହଜିବ ଗୃହକୁ ଫେରିଆସୁଛନ୍ତି ।”

ଭରତ ଏକଥା ଶୁଣି ତାଙ୍କର ଅଙ୍ଗତର ଖୋଳକୁ ଭୁଲିଯାଇଥିଲେ ।

“ତୁମେ କିଏ, କିଏ ତୁମେ ମୋ’ଲଗି ଏହି ଶୁଭସମ୍ବାଦଟି ନେଇ ଆସିଛ ?”

“ମୁଁ ପବନରୁମାର ହନୁମାନ୍ । ମୁଁ ଏକ ବାନର ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ରଘୁପତି ରାମଙ୍କର ଜଣେ ସେବକ ।”

ଭରତ ହନୁମାନଙ୍କୁ ଆଲିଙ୍ଗନ କଲେ ।

କହିଲେ, “ମୋତେ ତୁମେ ସବୁ ବୁଝାନ୍ତୁ କହ ।”

ଏବଂ ହନୁମାନ୍ ତାଙ୍କୁ ସକଳ ବୁଝାନ୍ତୁ କହିଥିଲା । ଏହି ଶୁଭସମ୍ବାଦଟିକୁ ବହନ କରି ଆଣିଥିବାରୁ ସିଏ ଶତାଂଶତ ଭାବରେ ଆନନ୍ଦ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲା । ଏକଦା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁଃଖପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ରହୁଥିବା ଭରତଙ୍କର ବିଷଣୁ ମୁଖମଣ୍ଡଳରେ ସୁନବାର ଜବନର ସମ୍ଭାର ହୋଇ ଆସିବା ଦେଖି ତା’ର ଆତ୍ମ ଆନନ୍ଦର ସୀମା ରହୁଲା ନାହିଁ ।

*

ମଣିଷର ଦୃଢ଼ତା କ’ଣ କେବଳ ମଣିଷ ପ୍ରତି ଦୟାପ୍ରଦର୍ଶନ କରିଥାଏ ? ନାହିଁ,—କୌଣସି ଅନ୍ୟ ପ୍ରାଣୀର ଦୁଃଖରେ ମଧ୍ୟ ସେ ସମଦୁଃଖୀ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ତାହାର ଆନନ୍ଦରେ ଆନନ୍ଦ ପ୍ରକାଶ କରିଥାଏ ।

ସତେ କେବଳମାନେ ଜଣେ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକକୁ ଭାବ ଦୃଷ୍ଟା କରୁଥିଲେ । ସେମାନେ ତାକୁ ପାପାରାଣୀ ବୋଲି କହିଥିଲେ ।

ସେହି ପାପାୟୁରଣୀ ଅଳେ ଦେଖିଲା ସେ ଗୋଟିଏ କୁକୁର ଭୟଙ୍କର ଚୁପ୍‌ରେ ପୀଡ଼ିତ ହୋଇ ରହିଥିଲା, ତା'ର ଜନ୍ମ ବାହାରକୁ ଝୁଲି ପଡ଼ିଥିଲା । ସିଏ ପ୍ରାୟ ମୁମୂର୍ଷୁ ହୋଇ ରହିଥିଲା । ଆଉ କୌଣସି ପ୍ରକାର ଶବ୍ଦ କିମ୍ବା ନପାକ ବଚନ ପ୍ରାଣୀଟି କିଛି ପିଇନ ବୋଲି ଖୋଜି ବୁଲୁଥିଲା ।

ସେହି ପାପାୟୁରଣୀ ନିଜ ଗୋଡ଼ରୁ ଜୋତାଟିକୁ କାଢ଼ିଲା, ପାଖରେ ଥିବା ଗୋଟିଏ କଅଁରେ ନେଇ ସେଇଟିକୁ ଗୁଡ଼ାଇଦେଲା ଓ ଏହିପରି ଭାବରେ ସେଥିରେ କିଛି ପାଣି ଆଣି କୁକୁରକୁ ପିଇବାକୁ ଦେଇଥିଲା । କୁକୁରର ଜୀବନରକ୍ଷା ହେଲା ।

ଏହାପରେ ସେହି ସ୍ତ୍ରୀଲୋକଟି ପ୍ରତି ଲୋକମାନଙ୍କର ମତ ବି ବଦଳି ଯାଇଥିଲା ।

ସେମାନେ କହିଲେ, “ଭଗବାନ ଏହି ସ୍ତ୍ରୀଲୋକଟିର ପାପକୁ କ୍ଷମା କରି ଦେଇଛନ୍ତି ।”

ସିଏ ହୁଏତ ପାପାୟୁରଣୀ ହୋଇଥାଇପାରେ, ମାତ୍ର ସିଏ ମାନବୀୟ ସଦ୍‌ବୃତ୍ତାନ୍ତର ଅର୍ଥକୁ ଅବଶ୍ୟ ରୁଚିଯାଉଥିଲା ।

*

ଏବଂ ତା'ପରେ :

ଅଳେ ଜଣେ ଲୋକ ପୟାଗମ୍ବର ମହମ୍ମଦଙ୍କ ପାଖକୁ ଆସିଥିଲା ଏବଂ ଗୋଟିଏ ଗାଲିଗୁରେ ଗୁଡ଼ିଆ ହୋଇ ରହିଥିବା ବସାଏ ଚଢ଼େଇଗୁଡ଼ିଆ ଆଣି ତାଙ୍କୁ ଦେଖାଇଥିଲା ।

ସେ ପୟାଗମ୍ବରଙ୍କୁ ଆସି କହିଲା, “ଜଙ୍ଗଲ ନାଟ ହୋଇ ଆସୁଆସୁ ମୁଁ ଏହି ଚଢ଼େଇଗୁଡ଼ିକୁ ପାଇଲି । ବସା ଭିତରେ ଏହି ଛୁଆଗୁଡ଼ିକ ତେଁ ଘୁଁ କରୁଥିଲେ । ତାହା ଶୁଣି ମୁଁ ଗଛ ଉପରେ ଯାଇ ଖୋଜିଲି ଓ ଏହି ବସାଟିକୁ ପାଇଲି ।”

“ବସାଟିକୁ ରୂମେ ତଳେ ରଖିଦିଅ, ”—ପୟାଗମ୍ବର କହିଲେ, ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଚଢ଼େଇର ମାଆଟି ଛୁଆଡ଼ୁ ଉଡ଼ି ଆସି ବସାଟିର ମୁହଁ ପାଖରେ ଆସି ବସିଗଲା । ଆପଣାର ଛୁଆଗୁଡ଼ିକୁ ପୁଣି ଦେଖିବାକୁ ପାଇ ସେ ଖୁବ୍ ଖୁସି ହୋଇ ଯାଉଥିଲା ।

ମହମ୍ମଦ ଆଦେଶ ଦେଲେ, “ବସାଟି ଘେରୁଠାରେ ଥିଲା, ରୂମେ ତାକୁ ପୁନଃବାର ସେହିଠାରେ ନେଇ ରଖିଦିଅ । ତା'ପରେ ସେ ପୁଣି କହିଲେ :

“ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଦୟା ରଖିବା ଉଚିତ । ରୂମକୁ ବୋହୁନେବା ଲାଗି ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଯଥେଷ୍ଟ ଶକ୍ତି ରହିଥିବା ସମୟରେ ରୂମେ ସେମାନଙ୍କୁ ବାହାର

ରୂପେ ବ୍ୟବହାର କରିପାର । କିନ୍ତୁ ସେମାନେ କ୍ଳାନ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ ସେମାନଙ୍କ ପିଠିରୁ ଓହ୍ଲାଇଯିବା ଉଚିତ । ସେମାନଙ୍କୁ ଶୋଷ କରୁଥିବା ସମୟରେ ପିଇବାକୁ ପାଣି ଅଣିଦେବା ବି ଉଚିତ ।”

ଲସକ୍ଷମ ଧର୍ମର ଗ୍ରହବିବରଣରେ ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନରେ ବୁଢ଼ାଯାଇଛି ଯେ ଥରେ ସ୍ୱର୍ଗର ଦୂତମାନେ ଭଗବାନଙ୍କୁ ଆସି କହିଲେ :

“ଭଗବାନ୍, ଜଗତରେ ପ୍ରସ୍ତରଠାରୁ ମଧ୍ୟ ଅଧିକ ଟାଣ ଜନସ୍ଥ ଅଛି କି ?”

ଭଗବାନ୍ ଉତ୍ତର ଦେଇ କହିଲେ, “ହଁ, ଲୁହା ପଥରଠାରୁ ଅଧିକ ଟାଣ । କାରଣ ଲୁହା ପଥରକୁ ମଧ୍ୟ ସଜେଇଏ ।”

“ଲୁହାଠାରୁ ବି ଆହୁରି ଅଧିକ ଟାଣ ଜନସ୍ଥ କିଛି ଅଛି ?”

“ହଁ, ନିଆଁ ଲୁହାଠାରୁ ଅଧିକ ଟାଣ । ନିଆଁ ଲୁହାକୁ ତଳେଲେ ଉଠେ ।”

“ସୂର୍ଯ୍ୟ ନିଆଁଠାରୁ ବି ଅଧିକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଜନସ୍ଥ କିଛି ଅଛି ?”

“ହଁ, ପାଣି । ପାଣି ନିଆଁକୁ ଲୁଗାଇଦେଏ ।”

“ସୂର୍ଯ୍ୟ ପାଣିଠାରୁ ଅଧିକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ କିଏ ?”

“ପାଣିଠାରୁ ଅଧିକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ପବନ, କାରଣ ପବନ ପାଣି ଉପରେ ଚରଙ୍ଗ ସୃଷ୍ଟି କରେ ।”

“ସୂର୍ଯ୍ୟ ପବନଠାରୁ ଅଧିକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ କିଛି ଅଛି ?”

“ହଁ, ଯେଉଁ ଦୟାଶୀଳ ହୃଦୟ କୌଣସି ପ୍ରକାର ପ୍ରଭୁର ନକର ଭିକ୍ଷା-ଦାନ କରେ, ତାହାଣ ହାତ କରୁଥିବା କାମକୁ ବାଆଁ ହାତକୁ ମଧ୍ୟ ଜାଣିବାକୁ ଉଠେ ନାହିଁ, ତାହା ଆହୁରି ଶକ୍ତିଶାଳୀ ।”

ଅବଶ୍ୟ ଏକଥା ଅଦୌ ଠିକ୍ ନୁହେଁ ଯେ ଭିକ୍ଷା ଦେବା ହେଉଛି ଅଜିନୀନ ଦୟାଶୀଳ ହେବାର ଏକ ପ୍ରଧାନ ଉପାୟ । ଏକଥା ଅବଶ୍ୟ ଠିକ୍ ଯେ ସଦୟ ହୋଇ ଆମେ ଆମର ପଡ଼ୋଶୀକୁ ନିଶ୍ଚୟ କୌଣସି ପଦାର୍ଥ ଦାନ କରି ପାରିବା ଓ ତାକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରିବା । ମାତ୍ର, କଥାଟିରୁ ଏତିକି ଜଣାପଡ଼ୁଛି ଯେ, କୌଣସି ଗୋଟିଏ ଜନସ୍ଥ ଦାନ କରି ଅଥବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉପାୟରେ ଆପଣାକୁ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତ କରି ଦୟାଶୀଳତାର ଶକ୍ତି ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ସ୍ନେହ ଏବଂ ବନ୍ଧୁତା ଅର୍ଜନ କରିବା ଉପରେ ନିଶ୍ଚୟ ଏହି ପ୍ରାଥମ୍ୟରେ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ଶକ୍ତିରୂପେ ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇପାରିବ ।

ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ଦୁଃଖ ଦୁଃଖକୁ କାରୁଣ୍ୟ କରି ଆଣିଥାଏ, ସେମାନଙ୍କର ଆନନ୍ଦ ମଧ୍ୟ ଆନନ୍ଦର ଉଦ୍‌ବୋଧନ କରିଥାଏ ।

ସଦ୍‌ଗୁଣରୂପର ଏହିସବୁ ମହିମାନ୍ବିତ ପ୍ରକୃତି ବିଷୟରେ ଆମେ ଅବହୁତ ହୋଇ ରହିବା ।